SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći za hapreju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóżde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec kniłhićišćernja, zap. druźstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšerjše so stajace nawóstki a tabelo wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 78 **Budyšin, wutoru, 1. hapreje 1924.** **Lětnik 2**

To ratarstwowski powěstnik.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach wuhotuje 1. junija swjedźeń z wulkej narodnej hru, a prosy česćene susodne tow., zo bychu tutu njedźelu po możnosći swobodnu dźerżało.

„Lilija“ Ralbičanska tutón tydźeń njespěwa, ale zaso 10. IV.

Serb. tow. „Łužica“ w Hornjej Hórcy ma njedźelu, 6. hapreje, pop. w 5 hodź. pola Hänselec swoju měsačnu zhromadźiznu. Wo prawje bohaty wopyt prosy

Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Komorowje ma wutoru wječor we 8 hodź. w šuli pisanje.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach ma jutře srjedu wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach. Mužski khor ma pjatk 4. 4. wječor 1/8 hodź. spěwanje.

Předsydstwo.

Serb. tow. „Zerja“ w Hrodźišću ma pjatk 4. 4. wječor we 8 hodź. pola Jurakec spěwanje.

Serb. tow. „Podćornuboh“ a „Solobik“ we Sowrjecach přeprošuja z tutym za přichodny pjatk 4. 4. wječor we 8 hodź. do Freundec hosćenca we Sowrjecach wšó swoje sobustawy a tež hosći ze wokoliny na přednošk ze swětłowymi wobrazami. Winowatość kóżdeho sobustawa je, zo by swojich serbskich susodow na tutón přednošk wabił a kedźbnych činił. Wo bohaty wopyt prosytej wobeju

towarstwow předsydstwo.

Kolejźdne tow. „Błysk“ ma srjedu, 2. hapreje, ważnu zhromadźiznu w Haslowje.

Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Swětowe podawki.

Shromadne postupowanje narodnych mjeńšinow w Němskej pśichi wólbach do němskeho sejma.

Jo w ślowjańskim śpiśu wjesełe wita: Prjaška „Narodna Politika“ pišo: Wóndano žnuty jo j potłóčenjom Słowjanow w Němskej, łužyśkich Serbow, Čechow na Kladźsu a Ratiborśku, Hłubčeśku, Polakow w Mazurskej a Warmiji saběrali. Woni w kraju, w kótrymž hižo wjele stow lět bydla, žantych prawow jako narodne mjeńšiny njetwarjachu, mjes tym so do Skowjanowy pśichiśahnjeni Němcy maja wšykne prawa kaž tamniśi Słowjenjo. Słowjenjo nimaju ani ludowych šulow. — Wólśi pódłanj w pruśkim sejmje, Bacejerjoj, je na shromadźenje w Olšćinje źěłał, jo je jo w Němskej ławjak narodnych mjeńšinow wutworił z Polakow, łužyśkich Serbow, Danow, Frysow a Litwinow. Naśi krajenjo su je stoćinym potłóčenjom tak struchli, jo wo žeby ani ničo žiwśiśeś njedawaju. Nětko chcedźa jim tej śich réć w zyrtnu wusaś. Sśěmy k temu z mérom pśihladowaś? Wśchak jo w Parišu hłosy na pomoc za łužyśkich Serbow žiwśiśeś dawaju, a jendźelski ministerski pśedsyda Macdonald žeby žada, jo by jo, hdyž Němska do Swjatka narodow sastupi, łužyśkim Serbam žantostatnosć dała.

Namjet na wotstronjenje statneho žuda.

Statny žud k ześikanju republiki, 21. julija 1922 zajwjedźeny, je njepśecejelam republiki z pohóršichom. Wón je morbarjam ministra Rathenaua a mordarśkich nadpadnikow na spśimaćela Hardena sajudźił. Němcy nazionalistojo ménja, zo bychu druge němske žudy mordarśtwa němśkich nazionalistiskich organizacijow łahodniśo žudźiś, dokelž su tej wšelejaki žudnizy nazionalistiskich zmyślenj. Němcy nazionalistojo su tehdyla w němśkim sejmje namjet sapodali, jo by jo statny žud k ześikanju republiki wotstronił.

Němske nowiny praja, jo Němska njebudźe sumny sapłaćeś, kótrejž chcedźa jej wězywustojni jako wójnske wotškodźenje napołožeś.

Němske nowiny rozmjerdrjene pśecejstwo wotškodźenjenemu planej protestuja, kótrejž su pśeco wězywustojni jej stajeli. Němske knjeježstwo njebudźe ani wo nim jednaś śmeś, ale jón razne wotpokaje, dokelž by lud hewak knjeježstwo wotsyłnał. Němska proseze njemóże sumny spełniś, kótrejž wotškodźenjski plan wopyšćija. Barlinske nowiny praja, jo je źmužkne, jo dyrbi Němska, hač runje jo jej moratorium na 3 lěta pśihwoli, za tón cas kśiwe wózy za 400 hač 800 miljonow złotych hriwnow podawaś, a pódla teho kśiwe j najmjeńšego 400 miljonow złotych hriwnow za wudźerjenje wobsadźenskeho wójska zapłaćeś. Runje tak fantastiske su miljardy, kótrejž su jo pa złóńcenju moratoria Němskej napołožiśe. Zyle njemóžne je, so mobla Němska kśiwe połnjeca miljardy złotych hriwnow kśiwe zapłaćeś.

Dr. Stresemann pśecejiwo pśenapjeću němskich żeleśnizow.

Po wudawanju Parišiskich nowin wukrajni wězywustojni wotškodźenjske komisiji namjetnja, němske żeleśnizy zujym pjenjeznikam na wěšty cas pśihnajeś. Pśecejiwo tutemu namjetej je jo němski swónkowny minister dr. Stresemann na sjeźbje němskeje ludowneje strony je wšej rozsudźił.

Němska ženje do teho njeswoli, so by jo jej njeswobmjerjowane zarjadowanje němskich żeleśnizow wšało. Runje tak jo Němska žadanju njepodpśimje, so bychu w dohladowarstwje a zarjadnistwje němskostatneho bankowstwa wukrajnju rozsuźowazu wjeliśinu měli. Dr. Stresemann praji: Njeśiju po puću tych, kótrejž praja, so też łobuśtukowanje wukrajnjow w tykle pjenjeznych wustawach wotpokazuja. Hdyž dyrbimy jo prózowaś, so bychmy zuzy kapitał bóśtali, potom njemóžemy — njech je to bóle bolostne — dla praśenja nahladnosće z zyka tóźde łobuśtukowanje wukrajnych pjenjezhdawarjow wusamknuś.

To by njerozumne dał. Fantastiskich pśehditajenjow wo němskej samóžnosći njedyła było, hdyž bychu wjednizy internazionalneho hospodarstwa woprawdźe łobu stukaju, do woprawdźitych wobstejnosćow Němsk-je pśihladowali.

Revizija w Zeignerowym procesu.

Sakitaś dr. Zeignera, rěčnik dr. Marloxner, je pśecejiwo wutšudej, łobeźu pśecejiwo dr. Zeignerej wupraj enemu, kaž daloko hač jo na wuwinowanje njepoćahuje, reviziju sapołožił.

15 procentow dawka podružniskeho pjenjeza.

Sakśe łhromadne ministerstwo je wukaz wudało, po kótrymž ma so wot 1. hapreje dawk za podružniski pjenjez wo 15 procentow powyšćejo.

Kommunistiska scheźuwanja w Sakśej.

W Barlinje su połednje dny wukrajnych kommunistow sajeli. Mjes sajatymi su tśi ruśy bolschewikoju. Kommunistoju su w źrjedźenej Němskej spytali, dźełacerjow ke generalnemu strajkej naschcejwaś, też we wulkich fabrikach, hdyž so jenoź wóźom hodźin dźěła. Po namolwjenju zogalbemokratiskeho wujednistwa su dźełacerjo kommunistiskich agitatorow wotpokasali.

Barlinśej policiji je jo źiwśiśo, so staj rukaj bolschewikoj, Leninowy naślědnik, ludowy president Rykow, a ludowy kommisar Radek do Barlina pśišłoj.

Mjezi žiwjobjeni teź lětka.

Kartell Barlinskich dźełacejskich swjazkow je wobsamknył, teź lětša 1. dźeń meje jako swětowy dźełacejski žwjaty dźeń wobswjeśiś. Po tutym wobsamknjenju njebudźe jo 1. dźeń meje dźełaś.

Wędźenje wo wóśomhodźinski dźełanski dźeń.

Żeleśnicjni dźełacerjo ranźerowanskeho dwórnišća we **Mannheimje strajkuju.** Zadaju žeby, so by jo jim wjsa hnydom powyšiła, so by jo wóśomhodźinski dźełanski dźeń hnydom zaso zawjedł a so by jo wottwarjenje personala hnydom sajšoło.

Teź **żeleźnizarjo w Elberfeldzje** su tamniśej żeleśnicjnej direkziji te žadne žadanja pśedpołožili. Żeleśnicjna direkzija je na wšykich dwórnišćach a sastanišćach wojejowjenje pśihlśiła, dokelž, kótrejž dźeli, so budźe so 31. merca je zajśnjerjerjeni żeleźnizarjow wo misdowym tarifje jednaś. We wojejowjenju je pśihod njepśichmytnjenkami warnuje a so straśkowarjam hrozy, so jo se śłužby puśchaja.

Barlinśiźy żeleźnizarjo tehorunja sa wóśomhodźinski dźełanski dźeń wustupuju. Njedźelu su schtyri zhromadźiny wotmeli, w kótrychž su resolucizju sa hnydomne zawjedźenje wóśomhodźinskeho dnia a hroženje ze straikom pśichwalili. Němske wobłsodne ministerstwo so napomina, jo by hnydom jednaś zapoćało. Sobom so powšitkownu powyšenja mjdy wot 15. hapreje žada.

We němskim wobłsadnym ministerstwje w Barlinje knjeježeństwo wot połednje je sastupjerjemi żeleźnizarjow wo nowym mjdowym tarifje jedna.

Strajk pśichistawnych dźełacerjow w Hamburgu

nje je hišćeze stónćił. Runje tak dźełacerjo němskich łódźecnjow hižo šesćin tydźeń strajkuju. W Hamburgskim pśichistawje wulka liczba wukrajnych łódźow j ninio méry wulkimi hromadami apfellsinow leži. Sa jich wukładowanje j łódźow je wjele njedźel dźěła trjeba. Najwjacy j nich je jo j połedni dźeje Italkeje pśišłowjesło. So by jo j najmjeńšich dźěł tutych płodow śiniezu wukhował, je 900 studentow dźewjecy hodźin a dźeź j łódźow wosy. So bychu cźaka njeslubili, jo woni na parnej łódźi „Pittsburg“ hospodźuja. Njedźiwajcy teho so wulka hromada płodow zasy.

Pśichiberge kommunistiskich hłosow w Porurskej.

Pśichi wólbach do dźelcowych radow w porurskich pobkopach je jo sa kommunistow 5736 hłosow, sa zogalbemokratow 2530 hłosow a sa stajośe śichcejśijanskich górnikow 2177 hłosow wotedało. Liczba kommunistiskich hłosow je nitajnje pśichibjeraka, a liczba zogialdemokratow je jo wo nic małe pokoju pomjeńšiła, mjes tym so je wjsaś śichcejśijanskich górnikow j dalsnej sylnosći j wólbow wuśchoł.

S podśelśenjom dźełanskeho dnja a źniżenjom mjdy so dźełacerjo do zyłeźow komunistow honja. Industrialni pak kśiwe o pśicze njejdu sapśichjeli.

Pśichiberge wuceahowanje j Němskeje.

Němske wuceahowanje do Ameriki je po stónćenju swětowoje wójny stajnje pśichiberało. W lěce 1919 je 3000 Němcow j Němskeje wuceahło, w lěce 1920 hižo 10 000, w lěce 1921 jo liczba na 25 000 powyšći, w lěce 1922 wona 37 000 wuceźini a 1923 na wjacy dyźi 120 000 stupi. W lěce 1924 ma jo wuceźakaś, so hišćeze wjacy Němcow do Ameriki wuceźinje. W lěce 1923 je pjerjina pśichirotka němśkeho luda Němsku wopuśćiła.

Poincarej wo politiskim programmje nowoho knjeježeństwa.

Poincare je póndźelu w deputértskej komorje programm nowoho knjeježeństwa pśedpołožił. Knjeježeństwo je jo rozdźišło, politiku pśedsedźichich knjeježeństwow dale wjesćo. Deputértska komora budźe, pśedy hač k nawotwólbam dóńdźe, dyrbjecy nakhwilny divanak statnych wudawkow pśichwoliś, trébne sluźowanja w statnym zarjadnistwje zajsćaś a wudawki za wobnowjenje zapuśeźeneho kraja pśichwoliś, kótrejž dyrbi Francowska swjeśeś, hač Němska swoje. pokrjadne płaćenje zapoćnje. Sa tónle stukk je hromadźe dźełanje wšěch republikanskich žada. Mo statnych finanzach jo praji: Strowe a solidne finanzy su wusnam sa statownu njewobwisnosć. Sśmy žeby wotmyślili, nasche finanzy tak wutworiś, so ženje wjacy differency a wobcejźnosće njenastanu, kajšeź śmy pśichśrali. Francowski lud chce njewotwisny buś, wón wotpokasuje diktaturu proletariata runje kaž diktaturu jeneje wobsoby, ludowa wola dyrbi knjeźeś, lud ma rjeź, kajše knjeježeństwo žeby wón žada.

Wo swonkownej politiju Poincare praji: Njech we pukraju šchtóžkuli praja: Tola dobycześća Francowska njeje ženje wo wobsamknjenju méra imperialistiske zony Ronita, kótrejž jej rad pśichipiśuja. Wschitzyn Francowzoju maju jenoź jedyn zył: Chcejźa swój kraj rośeś widźeś za swobodnej dźełanovśću a hołpodarskim treditom.

Njetrjebamy jo dlicź, źrjedźej wobliczo Francowskeje bjes maśći a bjes porjeńšenja poka'acź. Hdyž swoje cźaku pśed śjećiwym dołśnikom swśećujemy, hdyž chcemy bronje k zasćanju pśicećźbo ludej wobkhowaś, kótrejž na swoje winowatoćeje njeźedźbuju, swoje wojeśke formazije powjetcha, potom so njeźiwimy a tutych njeminiśiwych wobkladninowstwom napraswow sćelarne jeśeźhowanja wotwodźiś. Francowzoja žebi žiwje pśeśeje, so po możnosći ruce je swojimi swjatkarjeni a pśicećelemi wo dwěmaj pśećenjoma mai dorećeś, wot kótrejuž jeho pśichod wotwisuje: wo wotšchodźenjn a wo bjeśtrachowosći. Kaž śmy hižo husto prajili, **możemy swójsći wojakow j Porurskeje jenoź po pomérach sapłaćeneho wotšchodźenja wrócjo brać.** Na njawóśe ludjenja njemóžemy wóśe cały pušćeźeś.

Hdyž bé Poincare swój pśehdnoźk stónćił, so rozprawa wo płaćenjach Němskeje a wo wudawkach za porheinske wójsko puda. Wudawki za porheinske wójsko a wobsadźenje Porurskeje 664 miljonow frankow wuźinjeja. Źiwilne zarjadnistwo je 30 miljonow žada, tola je sa to

258 500 000 frankow dochodow mělo. Za kontrollowazu kommisiju je so 300 000 frankow wudało. Přetrje wočakanja so so dalsko pyšeshamnje. Wobsteji nosene so z 60 dnjomi polěr'eshja. Za 1924 může so wunosnje z 1600 milijonami, wuhlowy dawk z 500 milijonami a pshedewanje drjewa se 100 milijonami wobliceje. Tuž **může so za to měrc, so budża so 1924 ći milijardy frankow na woshkodźenje nałožeć móz.**

Strajk w Parisu.

Personal Parišćich wodakrjow strajkuje. Wón z tym pšeceśiwo temu protestuje, so so jemu tón zamy drohoćiny pšichrajć njewuspokaje, kaž druhim pšichitajenym a sotrjownikam města Parisa.

Modistki (pyschačnicze) su strajk wobjamkle, dokelž su so dźěłodawarjo sapowjedźili, jim nsdu wo 30 prozentow powyšiće. S dokalnej nsdu so modistki njemóża wjazy sešiwić.

Potwjerdźenje mandatow chorwatskich póstanzow w skupschtinje.

Potwjerdźaju wubjerk skupschtiny hobotu wo potwjerdźenju dalšich 40 chorwatskich póstanzow jednatše. Žiwa debata ho wo wubjerkownym sesjeńcźe z mandatami roswi, pscheciwo kotrychž plaćiwjeśi je so se strony wusnoweńzow protest podał. Wšchěm po'pjatym opposizije, spěšne potwjerdźenje tych mandatow dožpěć, pscheciwo kotrymž njebě žanych protestow dolchło, so knježeńerstwowa strona napscheco stajeśe. Skupschtinine blížše pohedźenja budże póndźelu, opposicne strony su so rěkcałe, so wuradźenje z bjeskónčnymi debattami znjemóžnja. Se sastupjenjom dalšich chorwatskich sapóstanzow Paschićowe-Pribičwićowe ministerstwo wjet'chimu słubi a budże khodła dyrbjeć wolstupjeć.

Ližo hobotu je opposizija z bjeskónčnymi rěcami dowuradźenju statnych dochodowy a wudawkow sadźewała. Knježerstwo njeda pohedźenje stónčeć. Debatty zyku nóz wot hobotu k njedźeli a zyku njedźeli njepschestawaju trajachu. Rěcźnizy skoro pšeh próžnym jezmom rěkachu. We klubowych sławach próżni sapóstanzy na sofach a teppichach spachu. Jenoz někotři běchu na straji, to bychu pscheskakujenjam we jezmownej sadźewali. Njedźelu w nozy so skónčnje opposizija poda a se jezmownje wuceże, wosjerowjschi, so je knježerstwo, mandaty 41 chorwatskich sapóstanzow njepotwjerdźenych tuhym jezmodźnilo, wo rosliczenju statnych dochodowy a wudawkow hlosowacz. Opposizija so tehodła zapowe, w parlamenece dale dźěłacz, w kotrymž lud swoju wolu wjazy njemuprája. Pšichi dalšich wuradźenju wo rosliczenju Paschića praji, so dyrbi so rosliczenje dowuradźiś, pśiedy hač so nowe mandaty potwjerdźa. Opposizija so dla sajimow swojich stronow pscheczywja. Knježerstwo je samowótrosć pschewzało. Wono je pscheshrodźene, so lud jeno stejšćego pschipósnawa. Jeli budże trjeba, so knježerstwo lud swoprasha. **Skupschtina potom rozliczenje je 124 hłosami pschija.**

S wuczahnjenjom opplizije z parlamenta je so snutskowne połoženje jara pschiwóstšilo. **Nowowołby so wočakaja.** Kral je z wjednikom opposizije, Dawidowiczom, dwě hodźinje jednał

Brónjenje Japanskeje na morju.

Na Washingtonskim sjezdźe pšed dwěmoj stomaj je so Japanska wotrjekła, dalsche wulke bitwiske łódže a tschižaki natwaricź. Po tehdomnischim dojednanju 10 japanskich Dreadnoughtow (wulkich bitwiskich łódźow) z napschesca 22 jendźelskich a 18 amerikanskich stejeśche. Jendźelczenjo a Amerićanjo wožakowachu, so budże so Japanska też z twarom tak mjenowanych pomocnych łódźow, torpedowych sanićakow, podmórskich cołnikow aid. samjelowacz. Tola z tym žu so myślli. Japanska hižo hotowe płany łohkich tschižakow, kotrež bě sahočała twaricź, do cźežkich tschižakow pscheryšowacz da. Póbla teho je Japanska 24 sanićakow, 22 podmórskich cołnikow a 11 sohkich łódźow natwarila. W twarjenju podmórskich cołnikow su so Japanjezy tak wudokonjeli, so so twar jeneho z nich za schóźku mězyzow shotowi. Po tajkim runje tak ruče abo hišcheze ruczišcho podmórske cołmy twaricź wjeśe, kaž Němzy za cźaš wójny, hdyž wšehe mozy na to nałožowachu. Japanska ma w tuzkhwilu 44 podmórskich cołnikow hotowych a dalšich 30 twari. Tejle liczbje na jendźelskej stronje jenož 68 podmórskich cołnikow napschećo steji

Mi je so poradźiło, **hrabju Lucknera** za posledni přednošk **póndźelu wječor 1/8 hodź. w „Krónje“** dobyć. Budże rěcee wo

„Mórskej bitwje pola Skageraka a Khutne a wjesele z mojeho žiwjenja“.

Wšě dokhody z tuteho přednoška přiwobroći hrabja Luckner dobročelskim zamołwam.

Khartiki předawaja so we Wolleree knihafni (W. Stark) na šulskej hasy 9.

Sće sćěhwki šmětoweje wójny w Rumunskej.

Ludowa strowoćeź wulkeho dźěła Europy hišcheze dźensa na sćěhwkach khorošcow cźežeri, kotrež su zuse wójšła do wschelakich krajow sanješe. Wobsebje cźežko je so Rumunska se spłažnymi khorošcemi nakanyka. Strowotne wotdźelenje pšichi rumunskim ministerstwje za šiwne špomoženje je na podstatu rosprawow se Sźydomhórskeje (Siebenbürgen) šwěcźiło, so su tu so w tamnischich wšach po wójnje w farstschnej měrje spłažne khorošće rosšěrikle. W někotrych workrjesach je wobydlerišwo zyłych wšow khore a wjele khorych je pódla teho wobhudnilo. Lěkarjo pak šwěcźili, so je wjetschina duchownych khorošcow jako sćěhwk spłažnych khorošcow nastała. Wšche bludnizy w Sśedmohórskej su z khorymi pschepjelnjene, tak so so nowi khori njemóża pschijeć. Krajne'erstwo je so rozšudźiło, je wšchej rozwrošcu zakostnym sćěhwkam spłažnych khorošcow wobarać a kakoł wudać, po kotrymž ma so wobydlerišwo porjadnje lěkarjam pschepytać dać. Lěkarska kommisija budże tuhy, se spłažnymi khorošcemi nakazene, systematisky wopytować. Póbla teho so do Sśydomhórskeje trěbna liczba lěkarjow póšcele.

Druhy wo naš.

Dźenik Barlinski, kaž hižo z mjena wulhadza, polski dźenik wulkadźaju w Barlinje, je tónj žnjenja šaůdźeneho léta zapoczał wobsebitu korespondencu wo Łužicy a Łuž. Serbach od własnego korespodenta „Sch.“ W čź. 188 podawa pod napišmom „O Łužyzach a serbach kužu“ wukhadźeja z Pariskeje konferency, na kotrejž ho tej **C** wo šwoje prawa samolwićhu, najwjetši powschitkownje zajimlab wo tym, schtó Sserbja su a kajki je jich dóšt, pa poda program pschinješenowanych korespodenow (nastawk stónčeži: „Sapoczinywschi šeriju nasowonjenych nastawkow mérimy, so na to waschnje naiwšalmy wutrobne poczuće bratrowskim narodom, wo kotrehož žiwjenju smy dotal nic wjedeli.“ Sledowje w čź. 192 a 197 notrina wuthadźeńe wot tónzo žnjenja dla powschitkownje hodźaceje nuły jenož 3 krócź wob tydźeń.) nastawk: „Wjetšaj, statistika i granicy narodnoschtowe“. Mjeć tym, so so wjenowanomaj nastawkomaj poda jako k šawobej do zyłeje maczinypowschitkownu pschehlad je štatistiska boše geografiski a politiski pschihladuji so w čźišle 200 tźeśi za nadny nastawk, jednaz wobsebje wo šerbiskej rěči. W dalšich tźeśi čźišlach wobrubuja so politiske stawizny Łužicow: čź. 207 (11. okt.): Najstarscha doba, doba samoštatnoše a bojow wo njewotwisnoše; čź. 210: doba wotwisnoše wot wschelakich knješčinowow (1033—1373); 1924, čźišlo 21. Doba pschisamknjenja wobeju Łužicow k Češkei Krónje a w dalschim nastawku: Wot Prazšteho měra 1835 hač do nowšich čźasow.

Sćmy Dźenikej Barlinskemu za tajke woporne rošschérjenje šnajomnoše wo naschej Łužicy a noschebo bóńtu wulki dźak dołžni a nadźijamy ho, so w šapocźatej korespodenzy pilnje pokračuje kotraž po programje w prénim nastawku narušowanym štubuje hyšći čźim dale čźim bóle aktuelnišcha a šajimowšcha. Na **to pokazuje** tej **wopraudźe** nowy nastawk, kiž čźitamy w čźišłowaj 41 a 42 (19. a 20. měrza 1924): Narod — mjezennik (Naród — martyer). Je-li hdy žadyn narod — tak rozpišuje spšacźel w šawodu — je to šerbšći, kiž žebi tute šrudne powjerzowanje šastužuje. Dopokazuje to na šlawiznach wot léta 1919. Potom pschińdże na šnowe knižlu: Un people martyr a rozsrawaje wobšeje, kak němške nowinarstwo na nju reagowalsche.

* *

Ze Serbow.

W **Budyšchinje**, 1. hapryleje 1924.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0, thermometer we dnjo +5, Dźenja wjedro we 8 hodź. barometer 744½, hygrometer 0, thermometer we nozy 0. Po rosprawje Barlinskeje wjedrarnje so wjedro **mało** pschemèni. S Ameriki pschińdu powěsće wo wichorach a krupach. W dolinje rěkow Mississippi a Missuri je tele dny njewjedro najšurowišcho šafałowało. Hač dotal su na 50 mórnych a franjenych naliczili. Sapušczenja su na 50—100 milijonow dollarow schkody nacźinile. — W Pólšku su wschě rěki wusstupile a dalše krajiny powodźiše. Teź tam su so wšhy sapuščenja. Na 20 człowjekow swoje žiwjenje pschišaždźi. — Lutše žnjedu štóncźo 5,39 hodźaka a **jo 6,32 hwora, měrjo** štóncźo rano 5,11 a jo popołdnju 4,35 hwora.

Korla Bohdar Kschižan †. Mjes tymi, kotříž su krótkej cźežej khorošcy do wěcźnjoce šawołanego Nasrjeńcźanskeho fararja žarnja, je też pschedbohdšnoe nasch.ho nje njesapomnitego Jmišcha we šwojim cźaše šałoženeho žertskeho lutherskoe knihowniho towarstwa. Njebóh Korla Bohdar Kschižan je pscheš 7 lět jako šobustaw pschednjeho šydstwa a to jako pokładnik spomnjenemu towarstwu šwěrcy a wjelo bjes šapłacźenja šłužił a je też hewak towarstwomu należnoscze je šwojim wustojnym pjerom podpjerał. Schtož pschi tym tuteho drohego muža wosnamjenjesche, bě jeno wurjadna šmědomitoscź. Na jeho šłowo mózki

Khuda holza a bohaty žyn.

(Wjeršny podawk.)

5] (Pokrjačowanje.)

W tym wokomiku pocźachu ho po šthodach cźežke krocźele šłyschcź dacź a šylnu hłóš rjekny wonka: „Nó, někto mohła teš štoro dom pohladacź. Budże cźaš, so by žuzkam nješchto šwarika, a jutše dyrbi byćź maša kermušchka. To dyrbi ho teš nješchto pschihotowacź.“

Po tych šłowach wotewrjescha ho durje a do jstwy šastupi Mlynk. Jeho žona dźešche za nim. Obdwaj mje šawohlada, połasta, ale njestrowjesche mje. Tu rjekny žona: „To je zuse knjes a je naš wopytał z knjesom fararjom.“

„Tak?“ rjekny bur a šałoże trochu cźapku. „Ja žebi myślach, so je to doktor.“ Potom šaůdże k starej mlynkowej. „Witajcze, knježe! Saperlot, to je dźenża horzo! Nó, kak ho cźi wjedźe, wowka?“

„Bohu dźakowano, hižo je šało trochu lépje, luby žyno!“

„Nó, to je derje, nětkole je wolnej ruzy dźěła a njeje khwile khory byćź. Teź mamy jutše domkhotowanku.“

„Hižo? — to šeje khwatali.“

„I, hdyž žym ja pódla, dźe to, wě ho, wot rukow. Sšym pak teš hižo, kaž bych wjazy njemohł.“

„Czemu dha to pschego cźłowjeschi? Njeje dha tu Jakub?“

„Nó, tón wschak tójšchto šhraba, ale druhdy ma šwoje pryšle. Cźišcze jeno, wowka, so šało stanjeże, jedyn dźeń na nowy tydźeń šmjenny šlub.“

„Tak! khwatkom?“ praschesche ho mlynkowa se staroschnym hłokom.

„I šchto!“ wotrubny bur. „To so hižo tak doseź dołho cźebnje, a po žnjach je naschépschi cźaš k ženjenju.“

„Jakub je žebi po tajkim rosmyšlił, a wojnje žebi Dobrałej Khatru?“ praschesche ho někto mój pschećerśel, je Mlynkom do jstwy pschikhadźejo.

„I tón móhł žebi tola wjsche porsty wobliśowacź, so tajku holzu dostanje“, rjekny bur. „Jeno žebi pomyślicźe! Dźewjacź tyšac da starý holzy hnydom šobu, a schto hakle dostanje po jeho šmjerczi!“

„Tak? — a k šbožownemu mandźelšiwu njeje nicžo dale trěbne, kiba pjenjezy?“

„Dm, ja žebi myšlu, pjenjezy su hłowna wěc, a pschi tym wostanu, schtóž je hižo ma, njetrjeba žebi jich hakle sašłužicź, a nětkole je šubjene cźašy. Nó, wottamy to knježe! — a pohladajmy radšcho, schto je nam tule hospola pschihotowała. Sšym hłódny kaž wjelf!“

A S tymi šłowami šydże ho hnydom bjes komdźenja za šlido, na kotrejž be burowska młodu butru, twarożki a rjany burški chléb nanoshita, teź něschto mjechkich jejch a k temu bleschu cźišteho žitneho palenza.

Skoro hrube waschnje a njelubosne wobłhadźenje bohateho bura je staree pschichodnej mocźerju a jeho rěcźe wo žynu běchu mi tak pschecźiwne, so njemóžach ani jěcź, ani picź, runjeż mi burowka ka'aiche. Ale Mlynkej derje žrodźeśche, a wupróstni něschto schćerlecźkowe palenza a hdyž bě so ponajdźi, pscheprosyły naju na domškhowanku nałajtra. Mój pschećerśel, kiž mějeśche nadźiju, so šnadź po Mlynk pschi tej sdładnosći rosmjeseli a so budże ho j nim potom lépje rěcźeć, šłubi, so pschińdźemoj.

S mlyna pułdźešchmoj ho dele pschi rězy. Potom šandźechmoj na prawu ruku a běchmoj mjes polami, hdźež hromadźy šnopow je šlotymi kłošanni štejachu a cźrjódły wjasarjow a wjasačkow wjeśele pěčnje šanoschowachu a žortowachu.

„Tu ju šoro šame Mlynkowe pola“, powjedźeśche mi pschećerśel. „Je to w tutej krajinje nimomerły płódna semja a prawa pokładniza.“

Dźeń bě krašny, pschełhodźawanje lube, a dźěchmoj teho dla hišcheze dale do polow, a hdyž ho šało k rězy šawróćichmoj, jěchźeśche psched namaj połny wós se šchtyrjomi konimi.

„To je Mlynkowy wós“, rjekny pschećerśel. „Ty lubý Božo, kajka by to radoseź hyła, hdy by šastał psched khežku jeneho i tych khudźinkow, kotrychž žony a dźeśi tamle kłošy šběrachu.“

Sa wosom dźešche Jakub a — ław ho šdaśe — w myšlach, dokelž mějeśche hłowu nałhłenu a šwoštowaśche jadу. Tak šmój jeho bórzy do'cźahnyłoj. Pschećerśel šbudźi jeho se šamyšlenja i pschećerślnym poširowom. Młodźenz ho šatorje, podjakowa ho cźešcźownje, a dźešche něschto krocźel i cźicha pódla naju. Na dobo pak ho wobroći k mojemu pschećerśelej a rjekny na pół schepcźajo: „Knježeł ja mam něschto na wutrobje a bych radу šłyšchał waschu radu. Njebyschcze šnadź i wjeczora kusk khwile měli, so bych wam móhł wupowjedacź?“

„I cźemu niz“, rjekny pschećerśel. „Cźaša, kekkoż trjebasch, a ja teź šnadnje šhubam, schto šnadź to budże. Sšym wo tym teź hižo i twojej macźerju a wowku rěcźał.“

„Ach! — kak dha to wotroży wjedźe?“ wopraša ho młodźenz wutrobnje. „Hdyž žym rano na polo schoł, bě ju hižo še šubjene.“

„Njemèj starosće, někto go jej hižo derje wjedźe. Wschak ma teź dobru a wu'chitnu wothhladarku a — rjanu wobsubu“, pschišłajі pschećerśel i pohładom. Jakub šo łacźerjowaš, a pohladny na mnje, kaž by mi njewěrił, dokelž mje njeznaješche. — „Teho knjesa cźe njetrjeba katrach byćź, to je mój dobry pschećerśel a rady by na twojim šwatku žebi šamrejował.“

„To by dyrbjał khětro dołho pola naš wostacź“, rjekny Jakub šrudnje, a po krótkim wotmjelcźenju wopraša ho dale: „Njewěrśe, knježe, budże-li žana wójna? Njeseji nicźo w nowinach?“

„Cźehodla dha měła wójna byćź?“ šajmja go pschećerśel. „Dokelž bych rad na wójnu schoł“, rjekny młodźenz khwatnje, potom pak šo wotmjelcźa: wjdźo pak, jo wobaj na njeho šobuzelnje hladamoj, rěcźeśche dale: „Widźiśe, knježe, ja to jeno dlěje njewutraju. To žnm wam bjenža wjeczor cźłyk praježć, dokelž pak šmój wo tym hižo pocźachu, móžemoj to hnydom wotbyć. Ja žnm šo kakušany a to traje hižo cźeśe léta. Wina teho je Hanka, ale wona žebi pschełe to njemóże. S wopródka ni nicźo wo to njebě — o to běchu rjane cźłoby! — ale hdyž šo nan pocźa mjerzacź, tu pocźa go teź moje krudźenje. A někto pschećerśeha nam mje a holzu, jej cźini haňbu pschi šózdej šdadnosći a mi je w nogy a wo dnjo we wu'chomaj, so dyrbju šebi Dobrałej Khatu bracź. Ale to ja cźinicź njebudu — nè, to žnm šo krucźe wotmyšlił, a tehodła cźaš rad šomu. Ja mój, wě šo, nèhdże na dźelo abo na šłužbu, ale to je mi wschitko pschejara wotšudźe a morwe; ja bych radу něschto, schtóž bě nje pohłuchło, so hdy na šwoju dołoćź šabył, a tu pschińdże mi na myšle, je mòhł do wojakow hicź, hdy by wójna była.“

Dale rěcźeśche a šydschnišcho dźechu a jažnišcho klinchaše jeho šłowa, jeho bolo'cź njcbě tak mjekka kaž wcźera; bě na wopak, žyły jeho napohład a jeho šadźerżenje bě dźenża krutsa a rosrišane, a bě na nim jažnje widźeć, so je wón ja tym, so móhł go wschém pschećerśewnoscźam šłužeć. Mój pschećerśel to teź pośnawschi a njemóżeśche w tu khwilu na druhe cźinicź, hač so młodźenza prošeschcze, so by ſ nim mjeńšcha bliže dny mèrny a cźichi wostał, ja to jemu šłubi, so jo wo to pošłara, so by ſo šlub ſ Sobrałej Khatu ſ najmjeńšcha wotšłorzejł, njebudże-li ſo hodźicź jale cźicź.

Jakub p'chilubi, so budże ſo po jeho wolt šadźerżany, pschišłajі pak teź hnydom, so budże to wschitko podarmo, dokhwatajśe šjeńchnišcho za wosom.

Mój dźěchmoj dowoj.

(Pokrjačowanje.)

ńmy ẓo ṗuschcẓecẓ. Schloẓ by wón prajit, to by teẓ bẓerzał, a bẓese wicẓhego pominanje by ẓwoje na proschenje pschisłuẓsene dẓélo w prawym cẓasu, haj do śrećzaneho a poẓsanenho cẓasa wotedał. Na tajke wałschnje mamy hacẓ na poẓledni dypł hotowe pschinoschći wot jeho ruki, kiž budża ẓo hakle ẓa wjacẓy njeẓdẓel ako mẓéẓarowo móẓ do cẓischcza dacẓ. Njeẓe, łaẓ budẓeẓcẓe Knjeẓowe ẓkorwo pschcẓo psched woẓomaj mét: „Ja dyrbju dẓélacẓ to dẓélo teho, kiž nje je pṗołał, dokeẓ dẓeń je; nóẓ pschichudże, chẓeẓ nichtó njebudże móẓ dẓélacẓ?“ Tuta nóẓ je jemu po Bożej njewuẓlećbjenej radże tak ẓahe a nahle nastała. Wećẓny ẓudnik nyttuj jemu to po ẓwojej hnadẓe ẓcẓećzedrivẓe, ẓchtoẓ je byt pṗsches jeho ẓmilnoẓcẓ, ẓwojej ẓtẓwótbje, ẓwojej nowẓadze a wẓchitkim, kiž ẓu jemu bliẓko ẓtali, ẓchtoẓ je byt teẓ nam!

Pschedhẓbyẓiwy ẓerhyẓcho luth. knih. towaẓiẓtwa.
Sarjeńk, ẓaraẓ.

S Małśecẓ Saṅdẓenu wutoru wahlada naẓch gmejnẓki pschedhẓejẓicẓel Dejka ẓónke cẓélo na jenym kelku w Sprjewi wiśaẓo. W Sprjewi ẓe wulka woda. Wóẓu ẓ wulkim napinanjom cẓélo ẓ wody wuceẓnyn. Wẓ nim ẓnóẓnachu mjeẓnu Schneiderez ẓ Budyẓchina. Wona bé pṗched njeẓelenu na błonjaẓu kriẓu ẓhorila. W błudże cẓerny ẓ loẓa, jenoẓ koẓchu wobleẓcẓena. Wot teẓo cẓaẓa woẓta ẓhubjena. Wona je ẓrudnu ẓmjercẓ w ẓolmach nadẓchła. Saṅdẓeny pjatk jeẓne cẓélo Bożej roli pschepodachu.

S **Bẓese Wody.** Hróẓne rozbuchnjenje je wcẓera wokoło pschipołdnja ẓ ẓcẓełne twarjenje na Schützenstraße cẓo. 7 ẓapuścẓiło. S Bożim ẓwarnowanjom njeẓe nichtó pṗchi tym wo ẓtwjenje pschichoł, hacẓ runje je 11 ẓiwótbow we bomże bydliło. Kany bẓchu ẓwojim muẓam do ẓabrikow jẓcẓ njeẓłe, dẓéẓcẓi bẓehi na błónẓku hrajẓachu. Pschicẓina rozbuchnjenja njeẓe hiścẓeze zyłe twjaẓnjena. Najkerẓa ẓu dymy hwójniẓowaje jamy ẓo ẓapaliwẓki rozbuche. Twaṙenje ẓo wuẓbełnyło, ẓi ẓo do hromady ẓypny. Ẓnydom wohnjowa wobora pschikhwata a ẓadẓéwa, ẓo by woheń wudẓeł. Twaṙenje je hromada rozpadankow. Tehdła je ẓchkoda wulka.

S **Mrjaẓkowa.** Zyły akẓijowy kapital A.-G. tworcje ẓa ẓchamote a tśẓchene ẓzhele je na jene ẓewjerondẓke druẓtwo pscheẓchło a tudomna fabrika wob ẓtarej firmu ẓo jemu pṗchiẓamka. Druẓtwo chże ẓyłk ẓ wobẓchćerawẓmi ẓrédkami ẓyłe nowoẓałoẓnje ẓarjadowacẓ a to hižo dẓél pschi Rósbortẓkej dróẓy. Je ẓebi hižo łeẓomnoẓcẓ, kotruẓ jitu (Ton) a wuhło wopẓchitja, ẓwećzićzko a może ẓwornuu po wẓele powjetẓchicẓ. Hiśo w bliẓkich dnjach ẓo ẓpuẓty elektrowodu śladże, ẓiły wobkhod ẓo ẓ mitinu porẓért a nowe maẓchiny ẓo naẓtajeja. Dwornja ẓ pódlanẓkimi dẓélakrjejeṁ budże 400—800 ẓubjom dẓélo hacẓ móẓ. Ẓa wjednika ẓyła poẓtajt ẓo mẓeto botalneho direktara, kiž ẓ pschedhẓyẓdẓenẓtwa wuẓtupi, knjez Kurt Gonẓenheimer. -ẓch-

S Wyẓokich Tatrow.

Jaworẓka krajina ẓ hawjeru Tatry, two kotruẓ ẓo Polzay a Cẓechoẓo w poẓlednich lẓtach wadẓachu, je ẓo yo wobẓamknjenju Ludowego Ẓwjaẓka 12. mérca t. l. Cẓeẓkoẓłowakẓej pschicẓiẓła. Jenoẓ w malicẓkoẓcẓach ẓo hranica pscheméni a Pólẓkej ẓo někotre namjeẓne pola pschidbachu.

Tuta ẓwada trajeẓche na lẓtkotki. Najhóẓe ẓo poẓkaẓo, hdyẓ wjerch Hohenlohe knjeẓerẓtwo nad Jaworinu pschewẓa. Tehdom bẓéẓche hranica pṗches Móẓte Woto (jẓor) a Rybjaẓy jẓor, potajṁe mẓtnje, kotrež bẓéchtej Polakam narodnej ẓwjatnitẓchcẓi. Dwórẓke ẓarjadnitẓwo njeẓa mẓeẓche ẓo ẓ najwjeẓchimi wobcẓeẓnoẓcẓemi bẓéẓcẓi. Na jenej ẓtronje bẓéchu bẓehi wobwdlerjo pólẓkich wyẓow prawo na poẓtwiẓchcẓa pschicẓiwoẓtił, na druhej ẓtronje ẓabaẓche bẓehi ẓuẓob, hraja Ẓamoiłki, **krajinu k wjecẓoru Rybjaẓeho jẓ́zora.** Wón daẓche teẓ ẓanatkiẓim horkaṁ (Góralam) lẓ́ẓ pobicẓ a wjerchowe hoẓtwẓerẓke budki ẓcẓalicẓ. — Ẓwada dyrbjeẓche ẓo je ẓmjerzowẓtwom rowjednacẓ. — Pṙeni ẓchwizaẓcẓki ẓmjerẓ dyrbjeẓche do ẓhromadẓenja ẓuda wrócẓo ẓtupicẓ, dokeẓ bẓéẓche hiśo do cẓaẓa wo rozriẓanju ẓwady rẓéẓak. Komitija rozẓudẓi ẓo 1902 niẓ na hiẓtorizkim ẓkładże abo po wobẓtẓojnych khartach, jenaẓ po wobẓtadowanju, dopokaẓowo ẓo wotẓajicha. Hdyẓ chajẓche wjerch Hohenlohe ẓwój Haliẓi pschicẓiẓnjeny dẓél do leẓomnoẓnych knih ẓapiẓacẓ dacẓ, błẓche hiśo Ẓamoiłki jemu dopṙéła pschicẓchoł. Wjerch Hohenlohe je ẓanjerodzene knjeẓerẓtwo pṗches natwarjenje puẓkow atd. wunoẓchne ẓeẓiniṁ, woẓebje hoṙtiwẓcẓéẓi raẓ ẓtworit, hdyẓ ẓóła ẓkow ẓkalnych kołow (Gemẓen) a ẓelenjow teẓ ẓtałne łóẓtiłi (Steinböcke) atd. płahowaẓche. Tutu krajinu ẓadachu ẓebi Polzay a moni buchu. Hdyẓ bẓehu ẓwoje ẓandanja pschecẓiẓchecẓeli, ẓranicu hacẓ na wẓeẓchi Tatry ẓahnali a tak buchu wẓchelake łupjeẓe njepṙednije pṗchi hranicze leẓałe. -ẓ-

Přiłopk.

* **Po dróẓy dunda'o.** Nowẓchtki w nowinach njeẓłu hiśchcẓe ẓaneho wobłhodnika, wikowarja, pschekupza, rjemẓelnika a druhich ẓnicẓkje. To je ẓyle wopaẓi, hdyẓ ẓo praji: Mój wobłhod je boẓcẓ ẓmaty a jeho bẓeho wobẓtacẓe rukaje ẓa to, ẓo nawẓchcẓta (woẓẓewjenja) njetrebam. Njewé tajẓi ẓtaryẓ ẓabẓydleny, ẓo niẓ jeno do mẓtowe ale teẓ do wẓow nowi ẓuły pschicẓahnu a niczo wo tajkich ẓaẓtarẓkich patriarcheliẓkich ẓahadach tamneho wobłhodnika njewjeẓẓa. Dale maja ẓo wulkadẓenja we wołnach po wẓtych cẓaẓach ẓamẽnicẓ. Nékaẓi wẓchak na plakatach hnydom woẓẓewja, ẓo we wołnach wulkadẓene wẓẓy ẓu jenoẓ próẓne tyẓki. Snapẓcherẓi ẓyenje, ẓo wupokoẓene twory pṗches ẓtónẓo cẓerpja, je pobarmo. Wo huẓcẓiẓkim pṗchemẽnjenju njemóże wo tym ẓaneje rẓéẓe byẓ. Potom mólejcẓ je pichecẓiwo palazemu ẓtónẓu pṗches markiły ẓchitacẓ. „Variatio delectat“, praji łacẓańẓke pschiẓłowo. Wotmẽnjenje ẓo lubi. Hdẓo Bożа ẓiwótba dẓe ẓ dobrym pschikładom dopṙedła. Wona naẓł ẓwjeẓeli ẓ mkodnej ẓelenej barbu w naẓlẽcu, ẓ pjẓanymi rózemi w łéẓe a wẓchelakimi barbami w naẓynje pṗchi wotemrẓejacẓ pschirodże. Dołho doẓcẓ dyrbjachmy na prénje „wupokoẓenja“ w ẓawórbje cẓakacẓ. Ẓa to budżemy je ẓ nẽẓnichnimi ẓacẓuẓcemi a ẓ wẓelcẓej wjeẓełoẓcẓu witacẓ. Nałétny wobłek naẓcheje marẓcze Ẓemje, kotryż bohudẓałowano wot wujdacẓa Ẓónẓkich wotwiẓajmy njeẓe, noży łeto wot łeta tuẓamu barbu a njeẓtorẓẓimy ẓo na tym.

Wẓchitko pschihotuje ẓo na nałẽcẓo. Ẓchtomy a płoty ẓu hižo wobreẓane. Jedyn ẓapoẓłożeny ẓedẓeche hiśchcze na ẓchtomje. Tu dẓeẓcẓtaj mẽchcẓanaj niṁo a pschihładowaẓchtaj, łaẓ jena hałoła pschi druhej ẓ ẓemi pabaẓche. Jenemu ẓo ẓchcẓitane pschiẓłowo wuẓunṁ a ménjeẓche: „Wojẓy ẓoẓa, to budże hinaẓche wjedro.“ Druhi ẓo wopraẓcha, haẓ budże łépẓche wjedro. Nadobo ẓo ẓe ẓchtona błóẓ daẓche błyẓchcẓ: „Ẓrand ẓe ẓchtyrjomti!“ Domjaẓu ẓo ẓkoro ẓe ẓtraẓom ẓmjeẓe. Wobẓładowaẓche ẓo do wẓchich rózkow, ale njewidẓeẓche nikoho, kiž mohł tu rẓéẓcẓ. Wopoẓtowaẓ pschinmy ẓtrachowẓcẓe trẓepotatu ruku pschecẓeła a prajeẓche: Pójmoj!“ Wón ẓo ẓ rowej ẓtrhli a rẓekny ẓmjatocẓnje: „Bożemje, moj ẓtary, łuby, bobry pschecẓeẓelo!“ Saẓẓ daẓche ẓo ẓ błubiny błyẓchcẓ: „Dajcẓe mortiwym mẽr!“ Mẽkko wẓe drużi nohi pod pażu. Ani błowcẓka njeprażo, dẓéẓchtaj ẓkwatajo ẓ kṙchowa. Ale ẓe pośledneho rowa rẓéẓachu ẓo błowa: „Dẓicẓe, bẓéẓe a pośpuẓcẓe ẓo ẓ pschi wiṁje.“ Hiśchcze kuẓẓiẓko dẓerẓcẓe ẓo pschekhwą ẓwojeho Hannoverẓkeho pschecẓeła, kiž ẓemṙeẓho teẓ berje ẓmajeẓche. Tchepotaiẓche na ẓyłym cẓéle. Wón njebẓéẓche ẓa tym pschiiẓchoł, ẓo je pschecẓeł ẓ Hanovera — wuiẓchiky hrjuchowniṙ (Bauchredner). Dẓéẓchtaj na je-ne winko a wjeẓelẽẓchtaj ẓo ẓwojeho ẓiwjenja. -ẓch-

S Drẓejẓkan. Dẓiwaju na cẓpolizẓki cẓaẓ tajẓ ẓnéẓ a łód na horach a tuż teẓ Bobjo a wẓḱe jeje pódlaẓke rẓéki hładajẓy poẓtupuja. Wẓchelake łódẓne naprawy we pschiẓtawach dyrbjachu ẓo wotwjeẓcẓ, teẓ w Pernje. Mẽẓchnje a druhich pschibrjohẓkich mẽẓtach. Wódny ẓchpihel Lohja bẓéẓche ẓaḱdẓeny pjatk 3 m 33cm wyẓche nuli. S druhich mẽẓnow ẓo woẓẓewja, ẓo Łobjo dale poẓtupuje. Teẓ Mulda, Mandau a Niẓa maja wjele wody.

* **Proẓhcẓer“.** W Hermsdorẓe poẓa Waldenburka proẓchełche tele dny jedyn „khudy bẓes dẓéła“. Hdyẓ ẓo wobydlenja jeneẓe ẓwójby ẓaẓtupi, ẓpóẓna, jeho jedyn pschipadnje tu pschebywacẓ muẓ ẓa ẓwojeho ẓuẓoda. „Proẓcẓer“ bẓéẓche jedyn w najlépẓich wobẓtẓojnoẓcẓach ẓiwy ẓiwnoẓcẓek a rẓémik. Tcẓiły ludẓo potom na cẓłowjeẓku bodẓo-ẓiwoẓcẓ hrẓéẓcha a pṗches to wopraẓdże potrẽbni ẓo wotkoẓaju.

* **Mordaẓtwo pṗched 6 lẓtami.** Dla ẓwójbnje reẓkory ẓo mordaẓtwo ẓłuẓi. Pṗched 6 lẓtami namakachu w Lẽhnizach jene ranje pschiwuẓni ẓeẓtarjenu ẓónẓku ẓ mjenom Linke, mornu we łoju. Woni, łaẓ teẓ łékaẓo mẽẓachu ẓmjercẓ ẓa ẓcẓełnoẓ ẓtarohu a cẓełnoẓe błaboẓcẓe. Bjeẓe wẓchelkich wumẽnjenjow ẓo pohrjeẓa. Nékko, po 6 lẓtach, hdyẓ bẓéchu ẓo roẓkoliłi, wobẓkorkuja jeneẓo wnuka mordaẓtwa na ẓtarej ẓonje, kotreẓ bẓéẓche pschiwuẓnyły ẓ wobcẓeẓnoẓcẓi. Wón je ju po jich wudawanjach ẓadajił. Najwjacẓy winy trjechi dẓonku ẓenuẓeje, kotraẓ w Gnadenẓorfu bydleẓche. Wona je loni teẓ wumrẽła. Teje hołẓe bẓéẓche ẓo ẓ muẓom błiẓko Wilhelmẓhafena woẓenẓka a tón je ẓkuẓcẓet tuteho ẓłóẓniẓtwa, kotreẓ pak je na poẓnuwanje ẓwojeje ẓony a pschichodneje macẓerze ẓkuẓił. Wón ẓo wuhna a tuż jeho ẓajachu.

* **Pjecẓ dẓeẓcẓi ẓo ẓpaliło.** Po powẓẓechaju ẓ Emen je ẓo ẓiwnoẓcẓ ratarja Cordes w Mellengrode wotwaliła. Pschi tym je ẓo 5 dẓeẓcẓi w ẓtarobje ½ haẓ do 10 lẓt ẓpaliło. Ẓtarẓchi bẓchu na jedyn ẓwobẓeden do Wittmund jẓcẓ. Hdyẓ ẓo ẓuẓoda na woheń dohlada, bẓéẓche pṗcheroẓdẓe a njedaẓche ẓo niczo wjacẓy wukhowacẓ. Teẓ ẓkót a ẓyła domjaca nadoba je ẓo ẓnicziła. -ẓch-

* **Ẓónẓka w bohaẓtẓkich pschiẓłuẓbach.** Pschewjeẓe dohy cẓini ẓtarn. — Hołẓa, kotreẓ ẓancho mlodeho hólẓa njeẓłubje, woẓtanje na jenym ẓtarym wiṁjaẓo. — Pola konja ẓchija, pola holẓy ẓtup. — Pschiiidże muẓ bjes pjenjeẓ

Hospodarski rozhlad.

Wukarn, 1 hapriẓe 1924.

Kurẓy wẓcẓera w Berlinje:
(Tute łiẓty ẓu w miliẓonach)

Dollar	4190 000	franzowẓki frank	231 400
jendẓelẓki punt	18 055 000	cẓẽẓkoẓł. króna	123 600
ẓwajcarẓki frank	730200	100 półẓł. markow	458 000

Rẽmẓke pjenjeẓy ẓo wcẓera na wukrajnych burẓach ẓnadnje wotdrebichu. Ẓuẓe dewiẓy ẓo małe pschemẽnichu.

Efekty ẓo na Barlinẓkej burẓy wcẓera trochu jẓkabychu. Temu nayẓchcẓeẓimo bẓe Drjeẓdẓanẓka burẓa ẓiwiẓcha a turẓy ẓo ẓtruẓcẓichu. Najbóle milinarẓke a kola dobruchu a to wot 0,6—6 bil., potom akẓije keramikẓeje indutrije a to wot 0,7—9 bil. Akẓije maẓchinowẓe a metalowẓe indutrije bobuchu wot 0,5—1,5 bil. Druhe ẓaẓo 0 25—1 bil. pschiẓbadẓichu. Podobnje piwarẓke pschiẓbadẓowachu ẓenoẓ Kieler Eiche 3 a Lubijẓka 1 bil. dobuẓchtaj. Ha. hierniki ẓo wot 0,25—1 bil. porjedẓichu. Mjeẓ ẓo porjedẓaẓymi bẓe teẓ Budyẓchẓki ẓ 0,25 bil., jenoẓ Chemnitzer Papierẓabrik 1,25 bil. ẓhubi. Banki ẓo ẓnadnje pschemẽnichu. Akẓije wẓchelakich indutrijow 0,25—1 bil. dobuchu a to Lubijẓka zokrowẓnja wo 1 bil. ẓo porjedẓi. Mała mjeẓchina 0,3—1 bil. pschiẓadẓi.

Renty bẓchu teẓorunja nẽẓchto krucẓiẓche.

Na produktowych witach bẓe tukrajne żito ẓadne. Tehdła wobrot ẓnadny wołta. Skruceny bẓe wowẓ, wóẓ ẓo do pschimóẓrikich mẽẓtow kupowaẓche. Tola ẓe tukrajni pschkerjeẓarjo bẓchu ẓ kupzami. Teẓ rożka bẓe ẓadna. Ẓe wobow bẓehi ẓa nju wẓchẓchke płacẓiwy ẓadachu. Pschenża mjeẓche mẽrniche wiki. Jecẓmjenja bẓe małe na witach. Mąka bẓe jara mẽrna, ale na płacẓiwu bẓerẓeẓche. Wotruby a womjeẓchki mẽẓachu tẓerdẓche płacẓiwy. Zentnar pschidże

póndẓelu w Drażdẓanach

pschenża 8,95—9,20, rożka 7,85—8,05, jecẓmjeń 9,50—10,25 wowẓ 7—7 35

póndẓelu w Barlinje

jecẓmjeń 8,65—8,90, rożka 6,95—7,15, jecẓmjeń 8,50—9,50 wowẓ 6 25—6,65

Ẓobotu we Wrótẓlawiu

pschenża 9,25 rożka 7,15 jecẓmjeń 6—9,25 wowẓ 6,—

Wẓche drużiny Jetẓa ẓaẓo pomalu horje bija.

Ẓe mẽchł ẓ tuty płacẓiny wo 20 pj. powyẓchichu. Lohły błożno, ẓo płacẓiny dale horje poẓẓu.

Wapno je tuniẓche. Wot 24. 3. ẓem hu paẓerńze wapna płacẓiny ẓniżẓi. Ẓa ẓrjedżnu Nẽmẓku poẓtaji ẓo płacẓina 10 tunowẓkeho waggona, to ẓu 200 zentnarjow, zementowẓkeho wapna na 225 ẓ. hr. w fabrizi, haẓ dotal 275 ẓ. hr. a to w papierjanych mẽchach. Ẓakẓko-thüringẓke wapnowe paẓerńze poẓtajichu tele płacẓiny ẓa ẓchẽre truchaẓe wapno na 230 ẓ. hr. ẓa Ẓakẓku a 220 ẓ. hr. ẓa ẓrjedżnu Nẽmẓku, zementowe wapno njeparjene a bjes mẽchow 236 ẓ. hr. ẓa Ẓakẓku a 226 ẓ. hr. ẓa ẓrjedżnu Nẽmẓku, w mẽchach 288 ẓ. hr. Bẓe truchaẓe wapna pschindże 255 ẓ. hr., wóẓo ẓa 200 zentnarjow. Ẓe ẓakẓich paẓerńzach ẓo płacẓina wo 8 ẓ. hr. powyẓchi.

Ẓtużene chlébowe żito. Barlinẓke nowiny piẓaja, ẓo ẓu ẓo na ẓkładach ẓtatneje żitaṙnje (Reichsgetreidestelle) ẓyłoży zentnarjow żita ẓkałyẓe. Ẓtatna żitaṙnja ẓuwa wonu na ẓtrajk pschiẓtawowych dẓélacẓerjow (Hafenarbeiter). Wona praji, dokeẓ ẓo żito wulkadło njeje, je ẓo ẓkładło. Wone ẓo jenoẓ hiśchcze ẓa ẓkót hodẓi. Jene ra-ẓeẓe druẓtwo je ẓa tuni pjenjeẓ 6000 zentnarjow łpłoẓe ẓeneho żita kupiło.

Płacẓiny na Barlinẓkich produktowych wikach.

Żito a wołikowe ẓyrowẓa po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacẓiny ẓu w miliẓonach.

	31. 3.	29. 3.		31. 3.	29. 3.
Pschenża	173-178	171-176	rapẓ wotrẓicẓ	11-11,80	11-11,60
rożka	132-148	138-142	poch. melaẓka	8-8,40	8-8,40
nałẽẓ. jecẓmjeń	170-190	168-187	ẓeradella	13-15,00	13-15,00
naẓ. jecẓmjeń	—	—	bórnaże krużki	18-19,20	18-19,00
wowẓ	125-133	122-130	burẓy	16-17,00	16-17,00
kukuriza(Maiẓ)	—	—	wołs	14-14,50	14-14,50
pschenẓch. muka	22-27,25	25-27,00	lanu wotrẓicẓi	22-25,50	22-23
rẓana muka	21-23,50	21-23,50	mórẓe tuẓiny	12-13,0	12-13,00
pschenẓ. wotr.	11-11,80	10-10,80	ẓalte tuẓiny	15-16,50	15-16,50
rẓane wotruby	8,00-9,00	8,50-8,60	ẓuno, 50 kg	1,70-1,90	—
rożk	300-310	300-310	błoma, rẓana	0,85-1,10	—
lane ẓymjo	410-415	410-415	„ pschenẓ.	0,85-1,10	—
hrẽch	16,00-17	16 00-17	„ wowẓna	0,75-1,90	—
pjeluẓchki	12-13,00	12-13,00	„ jecẓna	0,70-0,90	—

Drjeẓdẓanẓka burẓa.

Pschenża	17,90-18,40	bórnaże krużki	22-22.50
rożka	15,70-16,10	pschenẓ. wotruby	11,60-11,40
nałẽlni jecẓmjeń	19,00-20,50	rẓane wotruby	8,80-9,20
naẓymẓki jecẓmjeń	—	pschenẓczna muka	29,00-30,50
rowẓ	14,00-14,70	rẓana muka	26,00-28,00
cẓerwjeny bẓeẓel	160—180	woka	20,00-21,00
rapẓ	—	pjeluẓchki	19-20
kukuriza (Maiẓ)	21,00-22,00	hróch	24-26,00
ẓuche truẓnẓcẓki	11,50-12,00	jokrowe truẓ.	18-22

Płacẓiny rẽẓneho ẓkotu na Drjeẓdẓanẓkich ẓkótnych wikach.

31. mérca 1924. Płacẓiny po zentn. a ẓł. prẓiwnach.

Ẓkóme drużiny a wosnamjenjenje.

Woły: 181.

Wolnomołaẓne, wukormjene, najwjeẓchẓe rẽẓneje hódnoẓcẓe hacẓ do 6 lẓt	40-42
Młode mlaẓne, njewukormjene, ẓtarẓche wukormjene	30-34
Mjenje wukormjene młode, berje pẓowane ẓtarẓche	24-28
Mjenje pẓowane wẓchẓch ẓtarobow	24-28

Byłi: 169.

Wolnomołaẓne, wurołcẓene, najwjeẓchẓe rẽẓneje hódnoẓcẓe	40-42
Wolnomołaẓne, młódẓche	36-38
Mjenje wukormjene młódẓche a berje pẓowane ẓtarẓche	30-34
Ẓchpatne	24-20

Jałoẓẓy a krowy: 195.

Wolnomołaẓne, wukormjene krowy najwjeẓchẓeje rẽẓneje hódnoẓcẓe	42-44
Wolnomołaẓne, wukormjene jałoẓy najwjeẓch, rẽẓneje hódnoẓcẓe hacẓ do 7 lẓt	39-41
Ẓtarẓche wukormjene krowy a berje wowẓte młódẓche krowy a jałoẓy	32-36
Berje pẓowane krowy a mjenje pẓowane jałoẓy	24-30
Mjenje a ẓchpatnje pẓowane	14-20

Cẓelata: 788.

Małkẓpiche wukormjene	64-66
Mjenje wukormjene a tajke wot ẓyza	54-60
Ẓchpatne	35-50

Wowẓy: 447.

Młódẓche a ẓtarẓche wukormjene	50-54
Ẓtarẓch. wukormjene	38-46
Mjenje wukormjene (Merẓchate)	30-36

Ẓwinje: 1088.

Polnomẓaẓne, wobẓebitych rażow a ẓ ẓchitkenjow, hacẓ do 1½ lẓt ẓtare	67-69
Wukormjene	71-73
Młóẓne	60-65
Ẓchpatne	62-58
Ranẓy a ẓundroẓty	56-60

pomoł, to jeho žona njespóšnaje. Pšeš to kózucha, cźim njeschi budże, bij do žony, cźim nježnischa budże. — Žona njech muža wobknješi, bjes teho, so by jeho bita. — Na dżowzy widżischi mać. — Woda a žónska bźitej tam, hdźež jeju wjedżeschi. — Schtož je sa baczona žaba, to je sa žonu staroba. — Wino dyrbi so picź, žona lubowacź. — Žona so šmije, hdyż może, a płacze, hdyż chże. — Jasyk žony je wótrischi hač turkowski mjeczk. — Žonjazy djaboł je pjenjeźy, mużazy djaboł je žona. — Symsle słónczka a žonjaza wutroba stej hubjenej thowanzy. — Žonjaza wutroba je kaž nohajza, cźehnje so do bolsoscźe. -ta

* **Mordaŕ halzy na kupje Jurich.** Pšiched thkoštarstej komoru krajnyho suda w Amtichu zapowża so prossebe pischeciwo inżenjerej Steunje ſ Nacźenza. Steunju winuja, so je 12. julija 1923 na mórskim brjoſy kuwy Juist — we senjernym morju — 16 létnu dżowoku fabrikanta Dauſendy stónzowaŕ. Tutón njeſtuŕ je we Wuſtim cźasu nawjetiche ſpodźiwanje wubudźił. Prózeſ ſejera ſo na ſeźehowage wuſtrédżenja: Wischelake wośoby ſu krótko do mordarſtwa holzu ſ knjesom w cźerńjenych kupanſkich tholowach a w béłym mantlu widżeli. Wobſtorżeny prěje jemu pschijapźele ſtóſmiſtwo. Na dnju mordarſtwa je na mórſkim brjoſy pschebywaŕ, ale tam ſpak. Cźerńjenje kupanſke tholowy wón méł njeje a holzu ſ zyſa njeſnaje. Hdyż běſche ſo mordarſtwo ſtalo, dyrbjachu wſchitzy ſwoje paſy kollowacź dacź a na kupje ſo wón ſjawnje jako mordaŕ njenowalſche. To je jeho tak roſtorżiło, ſo je bleſchu kognaka wupił a w polnej drażce do wody ſchoł, ſo by ſebi žiwjenje wſał. Tuž jeho ſajachu. Po jeho puſchczenju je hiſchcźe ras ſpytał, hebi žiwjenje wincź. Po roſpominanju wſchelakich praſchenjow dla njeſkaſańſiwa ſo ſjawnoſcź wuſamknu. W. wódżenje lékarſkich wěſchtowſtojnych wuprajі, ſo je ſo holza ſadojiła. Hač je ſo na njej pſchescholi, njeſpódża ſo bjes dwéla dopokazacź. We ſwojej wobſtórżbnoſci rěcźi pschi wuſamknjenju ſjawnoſcze wuwjedże ſtatny rěcźnik, ſo je ſo mjes ſłóſnikom a jeho woporom krucźe wojowało. Stenja béſche rosdrapany a kuſmjeny. Sakſtaŕ ſo wuprajі, ſo dopokaſ dożahaży njeje. Pobrachuje ſwédkʼ, kiž je wobeju na dnju mordarſtwa widżał. Tón ma ſo hiſchcźe pytacź. Jednanje ſo ſ tym ſtónzej, ſo wobſtorżenchо k 15 létam khloſańſke (Zuchthaus) ſaſuđźichu. -ſe-

Zapósłane.

— 25 wſchelakich paktajow proſcha hač dotal k pſchichodnym wółbam wo twój błoſ. Nékо ſu ty na 4 njedźele ſajšo tón luſty wołeź, tón wulźy wažny, tón luby wuj. Hižo dawno ſo cźi kandidaćі a ſtrony w ſhromadźiznach a nowinach porućeja. Naj na ſemi cźi lubja. Dawko ſu jenych. Po pravom dhe kóżdy wuſkutkowacź, ſo by létnje nékajſi wumjeńcźił ſe ſtatneje - pokładnje dóſtał. Tak ma kóżdy wołeź ſchwarny wubjerk. Nadźijomnje lubje twój pomjatk zyle wopuſchcźił njeje. So maſch jenoż hiſchcźe koſchtu ſwoju, pſchetoż hdyż na ſchtom ſałſeſch, na teſe ſemi pſche wiele wiſaſy pytacź nimaſch. Pſchetoż hdyż bańki kapitaliſtiſcźiſch, ſo bohmažaſch, ſo ſo prawomi nicźo wiſaty twoje njeje. Se ſwéta tola njeniesu njeſmu. Wone ſu ſo jenoż nékaſ pſchejmunſke. Nékajſi ſmij je twoje ſamożenſcźo na druhe méſtno wotnoſyć. Naſſkerje w nozy, jako ſpachmy. Loni po hodźach bě tola hiſchcźe wiele twoje. Potom tehdomniſche knježeſtwo wos tak do błóta ſawjeſe, ſo dóńdże k wobhładżenju najwažniſchcźo industrielneho zentra, njemuſy Ruhrſkeje krajiny. To ſo njeſmědźeſche ſtacź. Jedyn ſapóſłanz ſakſkeho ſejma je pſched měſażami w Budyſchinje praſił, ſo njetrjebachmy ſa wójniſke wotſchkodźenje létnje wjazy płacźiеź, hač ſmy do wójny létnje ſa wojeſtwo wubawali. To ſy ſo tola ſnjeſcź hodźało. Pſchetoż ſ wobhładżenjom Ruhrſkeje krajiny naſcha mėnja (Währung) roſpadowaſche. Saſtupi hobrſka inflazija ſ papjerjanymi pjenjeſami, to rěka papjerjane pjenjeſy naſ ſaplawichu. Wobhładżerjam Ruhrſkeje krajiny dyrbjeſche ſo pomhacź, tak patrioćі wubawachu. Woni chodźachu dom wot domu a ſběrachu dary — ſa Ruhrſtich trabanych. Schtóż njeſkładowaſche, bě pſcheraduiť wó zyłeho kraja, njepatriot atd. S tym ſo wě tehdomniſche knježeſtwo mėnjeſche, ſo ma lud ſady ſo. Wone tethodła ſe ſtatnymi pjenjeſami tamne wobhładżeńſtwo bjes wulkeho wuběranja ſchcźeđrdrivje podpjeraſche. Wurjadnje wulkich ſtatnych dokhodow tehdom njebě. Tuž cźiſchcźachu ſo papjerjane pjenjeſy. Cźim wjazy ſo jich cźiſchcźeſche, cźim bóle jich hódnota ſpadowaſche, ſpadowaſche do bjesdna. To mudri ſpekulanći wuſchu, wožebje w Rheniſkim a Ruhrſkim kraju, a wobohaćichu ſo njeſmėrnje ſ twojimi pjenjeſami, ſ twojim ſamożenjom, po ſa'oſſkim puſzu ſo wě, a w ſnamjenju patriotiſmu. Djenża, luby wolerjo, hdyż ſo tebi wſchelake partaje ſ nowa liſchcźa a wo twój wažny hłoſ žebrja, maſch pſchiležnoſcź, bebi liſchcźakowo bliže wobhładowacź. Dopomni ſo na to, kotre ſtrony ſu ſo pſchi tych lětach wo žiłko žebrjachu ſa Ruhrſtich, dokeſ bě tehdomniſchi kabinet Cuno jich muż. Kak mudre dawkowe kaſonje tola mamy. S knihowjedniſtwom (ordnungsgemäße Buchführung) wjele ſtow hektarow wulkeho łuba dopokaſa, ſo maja ſnadnuſchke dokhody. Po dokhodach cźahnu ſo dawki wſchich druźin. Ale hdyż mali ratarjo, žiwnoſcźerjo, a ſrėni burjo na ſakładze ſażybłenſkeho ſakonja nėſchto połow żadaja, rěka — ruku pſcheć. Wy njeroſumjeće ragionelnje a intenſiwnje hoſpodarićі, to cźinja jenoż wulke knježe diwoty. Spodźiwnje pak, pſchi dawki ſběranju a wobliczenju je burſke ratarjenje na jene doho tak wunoſchliwe, ſo bur njewě, hdże dyrbi pjenjes ſa dawki nabracź. Wón je jiżo ſwoje żiłko dawkowy dla do poſſedniſcho ſornjatka pſchedał. W uwinach pak cźitamy, ſo ſo knježe łubje kamaja, tak wjele żita hiſchcźe maja. Te dwje dawkowy dla hiſchcźe pſchebywaja njetrjebaja.

Kubler M. w Bu.

Wołmowna k. wuczerjej Nawaju.

Khérluſch: „Jónu, jónu dyrbi to“ ſteji w evangelſkich „Spěwarſkich“ cźo. 420.

Mandżelſka pſchekupza Kšěnna w Cźelnom.

Wozjewjenje.

Drjewowa awkzija Budyſchſkeho měſchczańſkeho ležo ſtwu 2. haprleje dop. w 9 hodź. w Stangez hoſcźencu we Bukezach: Sa hotowe pjenjeſy pſchedawa ſo: 409 kubikow, 8—15 cm tołſtych, 2010 ſerdkowy, 3—7 cm tołſtych, 23,5 cm ſtabych jehlinowych kuluchow. — Tute drjewo leži pſchi Malodażiniſkim puczu. —, dale 6 rm. jehlinowych ſchcźěpow, 28 rm jehlin. kuluchow, 323 rm jehl. walcźiny, 80 rm jehlin. pjenkow, — tute drjewo leži na nahim drjewniſchcźu 27 nikе Dażiniſkeho puczа a 37. pola Mjeſchcź. — Pjatk, 4. haprleje, dop. w 11 hodź. ſo w hoſcźencu na Cźornym Boſy 310 bukowych, kołowych, dubowych ſdonkow a kłozow ſ 140,32 fm wot 16 hač 59 cm — leži na drjewniſchcźach 27, 40, 34, — 129 jehlin. ſdonkow ſ 69,08 fm 12/36 cm, 621 jehl. kłozow ſ 123,25 fm 12/43 cm — leża na drjewniſchcźomaj 40 a 50. —

Swójbne powjeſce,

Semrěli: Arnoſcht Khorla Bohumił Kranz w Budyſchinje, 61 l. — Marja Pjetaſchowa rodź. Schtarz we Budyſchinje, 76 l. — Franziſka ſwud. Hajnina w Rakezach. — Johanna Laſchowa rodź. Weigelez w Lubiju — Hana Roch,izowa rodź. Hohliſelbez w Lubiju, 57 ł. — Hana Gudźina w Lubiju, 72 l. — Guſtav Rychtar, ſchtelezarſkaŕ w Bělej Wodźy, 54 lét. — Khorla Arnoſcht Biedrich Minkwitz, wumjeńkaŕ w Lěpkarjezach.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Pſchemyſłowy ſud (Gewerbegericht) 29. měrza 1924 wozjewja:

Pſchemyſłowy ſud

je wot 1. haprleje 1924 takle ſeſtajany:

Měſchczańſki rada dr. Förſter jako pſchedſydaŕ, a tajny knježeńſtwowy radźicźeŕ dr. Roſchke a radźiny ofejor Zehreſeld jako ſaſtupjerjej pſchedſydy a jako pſchiſydarjo ſ kruhow dźěłodawarjow: fabrikſki direktor J. Reichert, fabr. dir. Khorla Sprenger, fabr. wobſydaŕ dr. Hans Münchner, fabr. dir. Jan Müller, fabr. direktaŕ Kurt Winkler, fabr. wódźaŕ Kurt Langa, fabr. dir. Wilh. Stegemann, ratař Richard Zimmer, konditorſki miſchtr Edm. Harniſch, knihjowjaſaſki wyſchiſchi miſchtr O. Klahre, twaŕſki miſchtr Arthur Kluge, blidaŕſki miſchtr. Max Ruppelt, twaŕſki miſchtr Joſef Patzak, dale jako pſchiſydarjo ſ dźěłaćerjow: formaŕ Hermann Lange, ſamkaŕ pa Strecket, ſamkaŕ Fritz Weiß, ſlukelnik Arnoſcht Siebert, dźěłaćerſki pišaŕ Jan Kalich, knihjiſidźeſchćiſki miſchtr ſ. Jaeſchke, blidaŕ Bruno Winkler, murjeŕ Arnoſcht Lorenz, ſpiwaŕnik Max Reichelt, kamjenjeciſchćeŕ Arnoſcht Jeremias, bźělacźeŕ Alfred Riedel, graſmiſchtr Eduard Rolle, pſchiſtajeńz Bruno Henſel.

Hłowny a ſamolwitny redaktor: Marko Smolet w Budyſchinje.

Hoséenc w Bórku.

Srjedu, 2. a štwórtk, 3. haprleje jo

wulke swinjorožanje

a hudźbna zabawa.

Přećelnje přeprošujetaj

E. Waurig a mandźelſka.

Symjeńtne běrny

(Pego) dóńdu tutón tydźeń.

Gustav Heinke na žitnych wikach 34, Telefon 1358.

Nowe motorske kolo

1½ PS (Leerlauf 2 Gänge) spuščomne, dobry běhak, je tunjo na předań. Poskićenja pod „B 14“ na wud. „Serbskich Nowin“.

Hypothekowe poždonki

w ſtajnej hódnoſći a kóżdej wyſokoſći ze žndanjenjom hač do 20 %, na prónje méſtna na burske leżomnoſće **ſtajnje bjez wudawkow pytam;** jenoż dobre ſprawne wěcy, na žadanje też na krótki cas. Dawam też wosebite zarunanje.

E. Raue w Budyšinje na Hošio hasy 32.

Jéždne běrny

kupuje

Erich Bränder w Budyšinje

wulko-wikowańa ze ſyſajeńtnymi a jéždnymi běrnami!

Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróży 5 po 1 ſkhodźe Skład w bróżni na Hošio hasy

Spěwarſke

serbske a němske

rjano a tunje

poruča

Smolerjec knihařnja

w Serbskim Domje w Budyšinje

Składnostne kupje

Mušace, pacholace a hólčace wobleki, tkaninowe a dźěłaſke kholowy, manchestrowe hólčace jupy a krótke kholowy, mušace košle poruča tunjo

Max Schneider

w Budyšinje na šuleškej hasy 4. Žane klamy! Ród serbski!

Kupuju

lumpy, nowiny, ſeſchiwki, knihi, altu, ſtaru papjeru, łoſcze po najwyſchich dnjownych płacźiſnach. Na wjeſelſke, ſo derje płacźeze ſłužanki, ſe ſhamžnym ſapiſchanjom pſchijedu.

Josef Schubert

w Budyšinje, bórklin cźo. 7.

Telefon 695.

Žony

Poruczam ſwój wulki ſtład pſchepaſtow, měſaczných a pſchebpadowych powjaſow, pobpołožkow.

Sleju rad ſ radže.

Wagnerowa w Budyšinje

pſched ſchulerſkimi wrotami cźo. 9.

40 centnarjow

jéždnych běrnow

je na předań

w Minakale čo. 33.

Sylny zrěbc

(walach) je na předań

w Mučowje čo. 28 pola Werminghoffa.

Kupuju kóżdu dźělbu **butry, twaroha a jejl** po najwyšších płacźiznach, porućam **najl. jéždnu sel** w jutowych měchach, centnaŕ po 5 hriwnach.

Fritz M. Schwann

w Budyšinje na znutřkownej lawſkej hasy 5. Telefon 1178.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčeſkej hasy čo. 10 poruča jéždne kola, **šijace maſiny,** mantle **a tławki.** Samsnu wuporjedź.

Pomorske symjeńtne běrny

wukhadźace z najetrowšeje role mam w ſadźeńſkim cźaſu na ſkładže.

Wotedawam kóżdu dźělbu a druźinu a proſu ſkazanki nětko hižo zapodaŕ.

Wosebje zmėju ſcźěbowace porućenjahódne druźiny na ſkładže:

Zažne druźiny: Bürknerowe zažne, Kaiſerkrone, Müllerowa najzažniša, Thielowa najzažniša, Primel, zažne rózowe.

Srėnjolne druźiny: Alma, Angelika, Arnika, Haſſia, Hindenburg.

Pózdne druźiny: Blücher, Centifolija, Deodara, Induſtrie, Richters Jubel, Märker, Parnaſſia, Pepo, Pirola, Phönix, Kartz z Kameka, Trebitzſcher Ertragreiche, Wohlmann.

Podawam nimo teho kóżdu druźinu, kiž ſo pheje.

Erich Bräuer

wulko-wikowańa ze ſyſajeńtnymi a jéždnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróży 5 po 1 ſkhodźe. Skład w bróżni na Hošio hasy

Proſu

čisło

683

jeli maće mały nawěſtk do „Serbskich Nowin“.

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a mądrasowe gardiny, wósko-wane ſukna, wſo wosebje płacźiny kóżdo poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, znapſ. hoſdeńca Złoteje Hwězdy. Ród ſerbſki.

Pos

dobry ſtrażowaŕ, je na předań **w Rałowje čo. 15.**

Runaŕ Smoleŕ w Budyšinje

na theaterſkej hasy 2 po 1 ſkhodźe

runa hnuće žiłkow, wuwinjenje,

:: škodu a zekŕiwjenja rjapa ::

Póndźelu a štwórtk dop. wot 8—12 hodź. wotměwa rěčne hodźiny w Kamjencu w hoſdeńcu „Město Berlin“.

W hoſcźencu „K Herbskej Grychće“

w Konjecach pola Różanta

předawam **pjatk, 4. a ſobotu, 5. haprleje**

dźělbu

breſejowych kholowow

Reitcord po 8.— hr.,

manchestrowe breſejowe kholowy ze šěrych modnych tkaninow po 6,50 hr.,

ſlěbrošćre manchestr. breſejowe kholowy po 10,75 hr.,

kaž też wſelake druhe wěcy

Martin Krauss, wikowaŕ z textilnymi tworamі **ze Zemic-Tumic.**

Nowe

jéždne koła najlěpšich znamkow

poručam jara płacźiny hódno,

wuporjedźenja ſpěšnje a tunjo wuwjeduju

koła k zaniklowanju a emajlowanju přijimuju.

K. Prescher, zamkaŕ w Now. Zdźarju p. Kluka.

Nawěſtki přinjesu wuzitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za hapriloju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Rš. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihiščerńja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinju, Tel. 687. : :

Za nawóšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotdadź, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawóšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 79 **Budyšin, srjedu, 2. haprileje 1924.** **Lětnik 83**

Dnjownica.

Srjeda, 2. jutrownika.

Rozamundy — Franca z Paula, wuzn.

† 1888. Franc Kleiber, wučeŕ w Róžeńće a serbski komponista.

† 1867 farař em. Křesćijan Bjedrich Stempel, basnik 80lětny.

Sokoł lěta wysoko,
Křidła nosy šěroko,
K prawicy so wobroća,
Hrodu durje wuhlada.

Hlaj, při durjach holička
Pókno ličko wumyja
Z powóčkomaj sćahuje;
Jeje šijka běli so,
Jako sněhi na horje
Abo skały marmlowe.

Pachoł stoji připódla
A jej z ćicha přišepta:
Ale holčka, dušičku!
Zapiń bublońk pod šijku,
Zo so šijka njeběli
A mje wóčko njeboli. Wjelan.

W lěće drjewo njezběraju,
W zymje zmjerzki dyrkotaju.
Radyserb.

To zarjadowanja powěstnik.

Jednota „Sokoł" w Budyšinje ma štwórtk zwučowanje po zwučenym wašnju.

Sokołki w Budyšinje zwučuja štwórtk we 8 hodź. Kuždele sobu přinjesć. Načolnica.

Jednota „Sokoł" w Pančleach ma štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Tow. kat. młodźencow w Baćonju ma njedźelu, 6. hapr. po nješporje čitansku pruhu w młodowni. Wšitcy hrajerjo dyrbja přińć. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł" w Radworju ma štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Spěw. tow. „Radosć" w Bukecach. Mužski khor ma pjatk 4. 4. wječor 1/8 hodź. spěwanje. Předsydstwo.

Serb. tow. „Zerja" w Hrodźišću ma pjatk 4. 4. wječor we 8 hodź. pola Jurakec spěwanje.

Swětowe podawki.

Wuńud w prozeßu pšeceźiwo Hitlerej, Ludendorffej a towarścham.

Pšechadna ludowa ſuda w Mnichowje je wutoru dopołdnja śledowacu wuńud w prozeßu pšeceźiwo Hitlerej a towarścham p'kipowjedźił:

Hitler, Weber, Kriebel a Pöhner ſu ſo dla wjelepšeradu ſaſudźili k jatbe na tśerdźišinje po 5 létach a fóždy k 200 złotym hrěwnam pjenježnemu kłostanja abo k dalšichim 20 dnjam jatby na tśerdźišinje.

Brüdner, Röhm, Pernet, Wagner a Frick ſu ſo dla pomocy k wjelepšeradže ſaſudźili k jaſtwu po 3 měśaca a k pjenježnemu kłostanju po 100 złotych hrěwnach abo k dalšim 10 dnjam jatby na tśerdźišinje a stónćnje wšitcy njenowani k ſudniſkim kłostam.

General Ludendorff ſo wot wobſtórźby wjelepšeradu wuwinuje a ſudniſke kłosty ſo ſtatnej kaſu naprošeja. Dale pšechadna ſledowaze ſudowe wobſamknjenje wojenji: Saſudźenym Brückner, Röhmej, Pernetej ſo ſa kłostanjowy ſbyt k hyndomnym ſkutkowanjom wupruhowanſki cźaſ hač k 1. haprelcźi 1928 pšećiſnoli.

Sa ſaſudźenych Hitlera, Pöhnera, Webera a Kriebela ſo po wotpołnjeńu dalſcheho kłostanjoweho dźela po 6 měśacach jatby na tśerdźišinje wupruhowanſki cźaſ ſa ſbyt kłostanja pšiſtiſnoli.

Pšipoſtlučarjo na pšećipowjedźenje wuńuda ſměrom poſłuchachu.

Runo měry mity wuńud pšeceźiwo pſchiźahanzam, kotriž cźinichu němſku republiku powaliś, nikoho njepſcheſłapi, kotryž nahlady bayerſtich ſudnikow ſnaje. Hižo ſahodne wobkładźenje ſtatneho rěcźnika a ſudoweho pſchedſydy ſ wobſtorźenymi dawaſche ſhudaś, ſo budźe kłostanje po móžnoſći lohke. Stronitoſć bayerſkich ſudnikow je hižo dawno znata. Pſchimiſśowarjow lěwizny k najſurowiſchim kłostanjam ſaſudźiju, mjes tym ſo ſo wjelepſcheradniſtwo pšeceźiwo němſkej republizy najmiliſcho tłokota. Wuńud dowěrjenje k bayerſkim ſudam ſ nowa roſtſkaſuje. Woſcźakuje ſo, ſo ſo ſaſudźeni ſa njedołki cźaſ wobhnadźa.

Němzam w Rumunſkej ſo cźiſtoněmſke ſchule wosmu.

S nowym rumunſkim ſchulſkim ſakonjom ſo poſtaji, ſo dyrbja wſchě ſchule narodnoſtnych mjeńſchinow dwojorěcźne być a ſo dyrbi roſmuźowanſka rěcź we wſchěch ſtatnych ſchulach jenož rumunſka być. Teź wuczba we wucźerſkich ſeminarach ſmě ſo jenož w rumunſkej rěcźi podawaś. Mjes němſkimi mjeńſchinami ſu tele poſtajenja ſchulſkeho ſakonja wulku roſhorjenoſć ſbudźile. Němzy dźeńa ſo na Swjaſk ludow wobroćeć ſ próſtwu, ſo by prawa ſchćitał, kotrež ſu ſo ſ měrowym ſrěcźenjom narodnoſtnym mjeńſchinam ſarućiłe.

Pšechadny Němzam, ſo bychu ſo jich wuprawnjene žadanja dopjelniłe. Niech pak Swjaſk ludow Němzow na to kedźbliwych cźini, ſo bychu, prjedy hač ſo na potłóčenje němſkeje rěcźe w rumunſkich ſchulach wobcźežuja, najprjedy pšeſtali, luźiſtich Sćerbow, Polakow a Danow w ſchuli a zyrkwi ſ namoju pšećenjećeju. Niž jenož ſ poſtajenjemi Verſaillſkeho měra, ale teź ſ němſkej ſwuſtawu, we Weimarje wobſamknjenej, ſu ſo Němzy ſwjaſali, ſo budźa rěcź narodnoſtnych mjeńſchinow w ſchuli a zyrkwi hajićź. Tehole ſlubjenja ſo Němzy w Pruſkej dozjeła njeſu dźerźeli, ale ſu na wopak w'cźe ſrědźi nałoźeli, ſo bychu w ſchuli a ſ wulkeho dźěła teź w zyrkwi rěcź narodnych mjeńſchinow wuſupili. Sćitaj ſo Němzy, hdyž budźa někto jich rěcź w Rumunſkej datiś, ſkerje na ſwoje winowatoſcźe ſ napſchećża Sćerbow, Polakow a Danow dopomnja.

Powyſchenje mſdy w hórnińſtwje w Poruhrſkej je ſo wotpołkaſało..

Na ſadanje ſchtyrjoch hórniſkich ſwjazkow, ſo by ſo mſda wot 1. haprileje wo 80 prozentow powyſchiła, je ſwjaſk wobſedźerjow podkopkow wotmołwił, ſo móže ſo mſdowy tarif jenož měźaj do pšeda na tónju měźaja wuprowjedźeć. Swjaſk pak ſam mſdowy tarif ſ 1. meji wuprowjedźi a ſ dobom pšihłopmni, ſo ſo pšihi nětcźiſchich wobſtejnoſcźach we Poruhrſkej mſda na ſtone wraſchnje powyſchiś njehodźi.

Macdonald wo němſkich żelesnizach.

W jendźelſkim dolnim ſrěnje ſu ſo napraſchełi, hać je miniſterſki pšchedſyda nětśaſu wědomoſć we pšchenjeſenju ſtatnych żelesnizow w Němſku na njewotwiſnje wikowanje pšchedewſ'cźe dóſtał. Macdonald je wotmołwił, ſo je ſo wo tym wobhonił. Żelesniju pak dyrbja ſtatowe wobſrędźenſtwo wołtaś. Na praſchenje, hać Macdonald, hdyž wo ſtacźe rěcźi, pruſki ale bayerſki ſtat ako Němſku mèni, wón wotmołwi, ſo němſki ſtat mèni. Na dal'cźe wopraſchenje, hać by prawo bylo, ſo bychu ſo tele żelesniſy k łapłaćenju wójnſkeho wotſchodźenja wuźiłe, a hać njeby njeprawe bylo, ſo bychu ſo němſke żelesniſy pribatnemu pšchedewźaću pšchepodałe, miniſterſki pšchedſyda wotmołwi, ſo temu njeby nicźo napſchećo ſtało.

Jendźelſki lekaŕ wo ſtrowotnych wobſtejnoſcźach němſkeho dźełaćerſtwa a ſrěnjeho ſtawa.

S dweju jendźelſkeju lekarjow, kotraj ſtaj w pożlednim měſaju w Němſkej pſchi:hywałoj, ſo bychtaj ſtrowotnoſcź němſkich dźěći pſchepytałoj, je jedyn ſaſtupjerjej nowin „Manchester Guardian" praſił, ſo ju powſchitkownje źiwjenjowe wobſtejnoſcźe mjes němſkimi dźěłaćerjemi a němſkim ſrěnim ſtawom ſkóro hubjeńſche dyli w tych ſamych wotcźitach Jendźelſkeje. Jenoż ſ rěda ſo hižo wohladnje, kotrež ſo po cźełe kmane być ſda. Jendźelſki lekaŕ teź na jara hubjene położenje němſkich lekarjow pokaſowaſche a praji, ſo by jara wobſarowaćej było, hdy by jendźelſki lud pšcheſtał, němſkemu ludej pomhaćź. Ruſa w Němſkej je wjeſcha, hać ſebi najwjaſy Jendźelcźanow myſlił.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej basy 6. Rěći ſerbſki.

Najſ. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšuwanje ſpěšne a tunjo.

Němzam w Rumunſkej ſo cźiſtoněmſke ſchule wosmu.

S nowym rumunſkim ſchulſkim ſakonjom ſo poſtaji, ſo dyrbja wſchě ſchule narodnoſtnych mjeńſchinow dwojorěcźne być a ſo dyrbi roſmuźowanſka rěcź we wſchěch ſtatnych ſchulach jenož rumunſka być. Teź wuczba we wucźerſkich ſeminarach ſmě ſo jenož w rumunſkej rěcźi podawaś. Mjes němſkimi mjeńſchinami ſu tele poſtajenja ſchulſkeho ſakonja wulku roſhorjenoſć ſbudźile. Němzy dźeńa ſo na Swjaſk ludow wobroćeć ſ próſtwu, ſo by prawa ſchćitał, kotrež ſu ſo ſ měrowym ſrěcźenjom narodnoſtnym mjeńſchinam ſarućiłe.

Pšchejemy Němzam, ſo bychu ſo jich wuprawnjene žadanja dopjelniłe. Niech pak Swjaſk ludow Němzow na to kedźbliwych cźini, ſo bychu, prjedy hač ſo na potłóčenje němſkeje rěcźe w rumunſkich ſchulach wobcźežuja, najprjedy pšeſtali, luźiſtich Sćerbow, Polakow a Danow w ſchuli a zyrkwi ſ namoju pšećenjećeju. Niž jenož ſ poſtajenjemi Verſaillſkeho měra, ale teź ſ němſkej ſwuſtawu, we Weimarje wobſamknjenej, ſu ſo Němzy ſwjaſali, ſo budźa rěcź narodnoſtnych mjeńſchinow w ſchuli a zyrkwi hajićź. Tehole ſlubjenja ſo Němzy w Pruſkej dozjeła njeſu dźerźeli, ale ſu na wopak w'cźe ſrědźi nałoźeli, ſo bychu w ſchuli a ſ wulkeho dźěła teź w zyrkwi rěcź narodnych mjeńſchinow wuſupili. Sćitaj ſo Němzy, hdyž budźa někto jich rěcź w Rumunſkej datiś, ſkerje na ſwoje winowatoſcźe ſ napſchećża Sćerbow, Polakow a Danow dopomnja.

Powyſchenje mſdy w hórnińſtwje w Poruhrſkej je ſo wotpołkaſało..

Na ſadanje ſchtyrjoch hórniſkich ſwjazkow, ſo by ſo mſda wot 1. haprileje wo 80 prozentow powyſchiła, je ſwjaſk wobſedźerjow podkopkow wotmołwił, ſo móže ſo mſdowy tarif jenož měźaj do pšeda na tónju měźaja wuprowjedźeć. Swjaſk pak ſam mſdowy tarif ſ 1. meji wuprowjedźi a ſ dobom pšihłopmni, ſo ſo pšihi nětcźiſchich wobſtejnoſcźach we Poruhrſkej mſda na ſtone wraſchnje powyſchiś njehodźi.

Macdonald wo němſkich żelesnizach.

W jendźelſkim dolnim ſrěnje ſu ſo napraſchełi, hać je miniſterſki pšchedſyda nětśaſu wědomoſć we pšchenjeſenju ſtatnych żelesnizow w Němſku na njewotwiſnje wikowanje pšchedewſ'cźe dóſtał. Macdonald je wotmołwił, ſo je ſo wo tym wobhonił. Żelesniju pak dyrbja ſtatowe wobſrędźenſtwo wołtaś. Na praſchenje, hać Macdonald, hdyž wo ſtacźe rěcźi, pruſki ale bayerſki ſtat ako Němſku mèni, wón wotmołwi, ſo němſki ſtat mèni. Na dal'cźe wopraſchenje, hać by prawo bylo, ſo bychu ſo tele żelesniſy k łapłaćenju wójnſkeho wotſchodźenja wuźiłe, a hać njeby njeprawe bylo, ſo bychu ſo němſke żelesniſy pribatnemu pšchedewźaću pšchepodałe, miniſterſki pšchedſyda wotmołwi, ſo temu njeby nicźo napſchećo ſtało.

Jendźelſki lekaŕ wo ſtrowotnych wobſtejnoſcźach němſkeho dźełaćerſtwa a ſrěnjeho ſtawa.

S dweju jendźelſkeju lekarjow, kotraj ſtaj w pożlednim měſaju w Němſkej pſchi:hywałoj, ſo bychtaj ſtrowotnoſcź němſkich dźěći pſchepytałoj, je jedyn ſaſtupjerjej nowin „Manchester Guardian" praſił, ſo ju powſchitkownje źiwjenjowe wobſtejnoſcźe mjes němſkimi dźěłaćerjemi a němſkim ſrěnim ſtawom ſkóro hubjeńſche dyli w tych ſamych wotcźitach Jendźelſkeje. Jenoż ſ rěda ſo hižo wohladnje, kotrež ſo po cźełe kmane być ſda. Jendźelſki lekaŕ teź na jara hubjene położenje němſkich lekarjow pokaſowaſche a praji, ſo by jara wobſarowaćej było, hdy by jendźelſki lud pšcheſtał, němſkemu ludej pomhaćź. Ruſa w Němſkej je wjeſcha, hać ſebi najwjaſy Jendźelcźanow myſlił.

Wuſbytk 49 miliſonow puntow ſterlingow w jendźelſkim ſtatnym roſliczenju.

Sliźbowanſke lěto wo jendźelſkich ſtatnych dokhodach a wudawkach, 31. měrza ſtónčenje, 49 miliſonow wulkiſte wuſbytk pokaſuje. Wonjo dopředněmu wobliczenju ſu dokhody wo 18,6 miliſona wjeſke dyli wudawki a wudawki wo 27,7 miliſonow mjeńſche. Dokelž bě roſliczenje hižo do pręda 40 miliſonow puntow ſ wotpłaczenju ſtatneho dołha poſtajiło, je Jendźelſka w ſańdźenym lěcźe ſwój dołh wo 89 miliſonow puntow pomjeńſchiła. Nowiny pſchipominaju, ſo je ſtónčne ſliczbowanje njedźiwazjy ſtrajkow a njepſchihódneho hoſpodarſkeho połoženja pawſchitkownje pſchihódniſcho wupadło, hać ſu ſebi myſlili. Wulkoſć dokhodow ſ dawkow dopołkaſuje, ſo położenje wikowanja njeje tak hubjene, kaž běchu loni pſchi ſeſtajenju roſliczenja měnili.

Jednanje Rußow a Rumunow we Winje wo Beßarabſkej.

Społnomócnjeny ſaſtupjeŕ boliſchewiſkeje Ruſkeje na ruſko-rumuńſkej konferenzy we Winje, Kraßinſki, je ſtejiſchcźo boliſchewiſkeho knježeſtwa w beßarabſkim praſchenju roſkoſił.. Kraßinſki podawſi, we kotrychž dyrbi konferenza wuradźeć, na ſledowaze waſchnje ſapſchija: W ſamjarje 1918 je Rumunſka je ſwojim wójſkom Beßarabiju wobſadźiła a wobydleŕſtwu praji, ſo ma wobſadźenje jenož nakhwilny raz. Pšchedbyła rumuńſkeje miniſterſkeje rady, Avareſcu, je w měrzu 1918 ſe ſaſtupjerjom boliſchewiſkeho knježeſtwa Rakowſkim (nětcźiſchim ruſſim ſaſtupjerjom we Londonje) a ſe ſaſtupjerjom Odeſkeho wójſkowego revoluzíſkeho wubjerka wo tym dojednanje podpiſał, ſo rumuńſke wójſko Beßarabiju ſa dwaj měſaza wopuſcheſi. Kraßinſki dale praji: Boliſchewiſke knježeſtwo ſo wo to njeprózuje, ſo by ſo Beßarabſka we wobhahu boliſchewiſkeje Ruſkeje dźerźała, boliſchewiſke knježeſtwo pak ma ważne pſchicźiny, ſebi myſliś, ſo wjetſchina beßarabſkeho wobydleŕſtwa ſwoju pſchiſłuſchnoſć k Rumunſkej cźełko ſaćuwa. Jeli ſo ma rumuńſke knježeſtwo hinaſke nahlady, potom ſo njerjeka wunoſchka ludowego wotſtorkowanja bojeć, a njeje teź pſchicźinow, ſo by ſo jemu wuhłoſko. Wobſamknjenje krajneho ſejma ſe 27. novembra 1918 nima prawneje mózy. Jeho pochadźenja ſo ſ hrubym ſtanjenjom połſajenjow wotmeſchachu, kotrež bźełko laſſupjerſkich wubjerkow ſjednja. Se 162 hobuſtawow je ſo pſchi roſhudźenju praſchenja wo bieſwuměnitym pſchiſamknjenju Beßarabſkeje ſ Ruſkej jenož 46 hobuſtawow wobdźělilo, wotſtoſowanje pak ſo njeje ſ žyła wotmełło. Wjele hobuſtawow je pſchećźiwo pſchijatemu wobſamknjenju proteſtowało. Krajny ſejm pak je ſo to ſkamjenej nozy roſpuſcheźił. Stónčnje je ſo wobſamknjenje pod rumuńſkim wobſadźenjom a rumuńſkim wójeńſkim ſatrachenjom pſchijało. Rumuńſki wojaŕ běźeł ſjemowe twarjenje wobſtupili, w twarjenju ſamym bě wotdźělenje rumuńſkich wojakow. Tuž je jaſno, ſo ruſke boliſchewiſke knježeſtwo ſpomnjene roſhudźenje jako wuraz wobydleŕſtwowje wole njemóże pſchijóſnyć. Wono ma ſa nuſne, ſo ſo ludowe wotſtorkowanje pod rumuńſkim wotmeſe, kotrež by ſwobodu wuprajenja wole ſarućiło. Stónčnje ninna ſe ſtejiſchcźa ruſkeho boliſchewiſkeho knježeſtwa ſrěčenje, bjes wobdźělenja Ruſkeje a Wukrajiny njes Rumunſkej a entenczinymi mozami wo pſchiſamknjenju Beßarabſkeje ſ Rumunſkej podpiſane, ſaneje płaćiwoſće. Boliſchewiſke knježeſtwo je tehdy runje tak płaćiwo rumuńſkemu pſchiſwołowanju wo pſchiſamknjenju Beßarabſkeje, kaž teź pſchećźiwo Pariſſkemu dojednanju proteſtowało a na tutym ſtejiſchcźu teź hdyž ſo wuſtawa. Stónčne ſaſadam ſwojeje měrneje politiki, kotraž je ſ pſchećeſelnej wuprawje pomérowy ſ kwóſhem ſuſodnym ſtatam ſ wuwjeſcom Rumunſkeje dowjeda, próſnje ſo boliſchewiſke knježeſtwo, ſo bychu ſo wſchě ſawadne praſchenja mjes ruſſim a rumuńſkim knježeſtwom na pſchećeſelne waſchnje roſrißake. **Tehdła wono, na tym wobſtawa, ſo by ſo beßarabſke praſchenje ſ prawopłaćejcym ludowym wotſtorkowanjom roſrißało, tola pſchi tym na ſtejiſchcźu hiſtoriſkich prawow, po ſarſſim knježeſtwie herbowanych, njeſtej.** S połsadom na to ſu ruſſy wotpółſanzo miſowani, ſ nowa kategoriſaj praji, ſo boliſchewiſke knježeſtwo njeje pſchiſamknjenju Beßarabſkeje pſchibłoſowałe, ſo jemu njepſchibłoſuje a ſ roſhudźenjeſcźu pſchećźiwo njemu proteſtuje.

Po pſchipowjedźenju Kreſtinſkeho ſo pogedźenje ſtónčk. 30. měrza je wjednik rumuńſkich wotpółſanzow na Kreſtinſkeho roſtoźenje ſ połſodniſkej rěcźu wotmołwił. Kreſtinſki 2. haprileje tehorunja ſ wobſchérnej rěcźu ſwudawanja rumuńſkeho wotpółſanza wotpokaſaŕ ſlyſa..

Farař Kschižan †

Wulki a njeschapomnity dżeń żarowanja běšche sajdżeła sa Rakečanšku zyrkwinu wožadu. Naschoho lubowaneho a wuhoscheneho farara, kotryž běšche hake pšeched tróšku lětami duschowopastyrske dźěło w naschej wosadze pschewsahał, nam hmjerce pó krótkej cżežkej chorosczi wsa. We młodych lětach, pokhe duchownoje a cżełnoje mozy, witachmy jeho do naschoje wožady ſ wulkej nadźiju, to budże wón dołhe léta móz kluczcz naschej wožadze ſa ſbóžnosczi naschoje dusche. Tola Knjes wschitkich knjesow mésesche druhi wotpohlad. We starobje jenoj 38 lět dyrbjesche ſo wot nas dźělicz.

Njedźelu Kątare pschipoldnju w 1 hodźinje zhromadźi ſo żarowanska Rakečanska wožada pšeched farskim domom, ko by ſwojemu duchownopastyrjej poſledniu cżesczi wopokasała a jeho k poſledniemu wotpocżinkej pschewodźała. Też běšchej ſo wožadne wosejske towarſtwo a serbſke towarſtwo „Lipa“ pšeched żarowanſkim domom ſeſtupiłoj. Serbſku żarowansku rěcz mésesche bratr semrjeteho, knjes farař Kschižan ſ Dohna. Tu ſaklincza herbſki thérluſch: Naſche dźěło je ſo ſtało, nětk ſo żabat ſapocżnje. Pod wjedniſtwom knjeza kantora Rjelki ſpěwachu pacżerſke dźěcżi herbſku ariju. O, kak lubosnje klinczа tajke ſpěwy ſ dźěcżazeho rta w maczeźnej rěcži. Po kónczenjom domjezeje ſwjatocznoſcze njeſebu zyrkwini pródstejicżerjo cżełko ſemrjeteho do zyrkwje, hdyż mésesche knjes farař Wiczas cżelne predowanje w němſkej rěcži. Jako ſaſtupjeř konſiſtorſtwa rěcżeſche k. zyrkło. radźicżeł Rosenkranz. Knjes farař Kapleř ſ Nje'wacżidła wénowaſche ſemrjetemu kłowo dźaka w mjenje herbſkeje predarſkeje konferencje. Dźakne kłowa wénowachu hiſchcże kk. far. Dobrucki, Tyſchcer a Kapleř-Hornjo-Wujeſdżanki, każ też jedyn we wuſtupjo. Po tym wuſpéwachu duchoni hromadże ſchtucżku pſchi kaſchczu ſemrjeteho ſaſtojiſteho bratra. Se herbſkim thérluſchom 813: „Cżicże każ wón khodźeſche, na ſemi po Bożej hnadże“, ſo zyrkwina ſwjatocznoſcz khónczi. Zsobuſtawy wojerſkeho tow. doniesechu ſemrjete cżło na pohrjebniſchczo, ſo by tu wotpocżowało w khłodnej ſemſkej komorzy. Tu da naſchemu lubemu duſchowopaſtyrjej poſledne pożohnowanje knjes farař Kſchižan-Dohnaſki w němſkej rěcži. Jako ſaſtupjeř zyrkwinoho pródſtejicżerſtwa poręcża knjes Wirth ſ Kitka a wénowaſche ſemrjetemu hnujaze kłowa dźaka zyrkwinoje wožady. Saſtupjerjo gmejnow a towarſtwow khodżachu ſ dźakbnymi kłowami wénzy pſchi rowje ſemrjeteho. Dokelž żarowaza khromadźikna po tyhżaſach liczeſche, njebě ſpěwanſkemu towarſtwu móżno, ſo pſches żyły ludu k rowej pſchedobjecz, tak dyrbjachu ſwój ſpěw w zyrkwi ſpěwacz a běſche tón ſamy jenoż pſches dalene zyrkwine wokna ſłyſzeczi, kotrejž běchu też hiſchcże połne ludu. Też njewidżachu ſ wuſtawa ſa klepych, kotrychż duſchowopaſtyrſke ſemrjéty też běſche, wuſpéwachu jemu ſ dźakom arziju pſchi rowje. Tak ſtónczi ſo wulkotna żarowanſka ſwjatocznoſcz. — Sſo njebiwaja ſwjatu ſyły hiſchcże wokoło rowa, żarowanje bě ſo pschebłuboko karzyło do naſcheje wutrobow. Njeſhładowadchmy jenoż do khłodneho rowa, ale twórachmy tu też wurudżenu a ſtamanu ſtejo wudowu njebożcżičzeho a dwě ſyrotaj, dżowcżicżaj, jene a tři lěta ſtarej. Sſmjercz je tu roſtorhała wſchě zunje ſwojaſki ſwójby a mandżelſtwa, pſchewoſtajejo wudowu a ſyroſki jich bóntéj a wožudej. Semrjety běſche pſchikładowy ſwójbny nan, pſchikładny duſchowopaſtyr. Stupiwſchi do naſcheje wožady namaka tu polo cżerſtwoh a wóſtow. Wot ſemrjeteho pak mózemy ſ khwalbu tuſchełbnyeż, ſo ſo njeje jenoż próżował, nam Bože ſłowo ſtrěru a cżiſte predowacz, ale ſo je wón ſo też próżował, nam we wſchěchnym ſwjenju ſ dobrym pſchikładom do prédka hicż. Dźak Tebi, luby duſchowopaſtyrjo, do wěcznoſcze! Njech je Tebi herbſka ſemja lohka! Ḥ.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 2. hapreje 1924.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer we dnjo +9. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer w nozy +2. Draždżanſka wjedrarnja ſtaja pſchecżahowate wjedro a wocżoſtajenje. Wſchitka leži nad dołhowjeczornej Europu, nizina nad wſchědnowſchitkim morjom. Wczera rano bě w ſrjedźnej Němſkej hacż do 4 ſtopnjow ſumy (Swinemünde), w Magdeburku bě 2 ſtopjeni cżopłoty. Jutſje ſchtwórk ſtónczo 5,37 ſkhadża a ſo 6,35 khowa. Mjeżacżk rano 5,35 ſkhadża a ſo wjeczor 5,42 khowa.

— **Padutſchitwje.** W nozy k 31. měrzej ſo na Židowje nutſtamachu a mużaze jédne kolo ſnamki „Stoewer Greif“ kradnychu. Cżiſło njeje ſnate. — 31. měrza pop. kradnychu w Budyſchinje paket ſe 100 hadrjeſchczemi. Wone běchu wulkoſeze 50×60. We wózyſtłużobne ſdżelenje proſzy kriminalna polizija w Budyſchinje.

— W dżenſnitſchim cżiſłe nadaibu naſchi cżeſczenzi cżitarjo wólne napominanje „Swjatka narodnych njeſchinow“. Każ ſo nam ſ tuteje ſtrony hiſchcże dale piſe, ſo hoſpodarſki program hiſchcże woſtewi.

Samoſchkit pſchecżiwo ſkażenoſcż. Dźiwajo na nětcziſke njeluboſ roſchérjenje ſkażenoſcże, kotraż ſo ſ wulkeho dźěła na Kamjenſke a Budyſchſke hejtmanſtwo a dale roſcherja, je w powſchitkownym ſajimje, tu poſkiwy podacz, kak móhli ſo pſchecziwo wutej khoroſczi ſchkitacz. S wulkeho dźěła ſu ludźo ſami na njej wina, hdyż ſtrażowat dwora a ſtaloka do njeje ſapadnje. Nětkrótkuli poż nima ani w nozy bożahrazu wulkow pšeched njeluboſnoſcżemi wjedra. Wbohi ſwérny ſtrażnik dyrbi w nażurowiſchej ſymje ſo wonka woko'o honicż. Lódy ma nětkajki ſ hubjenymi deſkami ſabitu kóru, a hdyż je ſyele, dostanje żub k ſwojemu nóznemu pſchebytkej. Każ je w ſymje ſymnemu wjedru wuſtajeny, tak w lécże najpwjeſtſcej cżoplocze. Tſeczi ſmykt je, ſo pżuk ſwoje żrarz pſchecżoſpke dostawa. Mjeſe wſchěmi thrócżkami je bjes dwěla ſkażenoſcż, kotraż nam wboże ſkoczatka we ſwojej nuſy a ſwojich boloſczach pokaſuje. Żana druha nima tajke ſaloſne ſcżěhwi każ cuta. S dobom puk je potom najſhwérniſchi pſchecżel a towaríſch naſch najhórſchi nepſchecżel. Naczini żaloſneje ſchkody w ſwójbach a wſach a je na kóždy pad ſmjerczi podaiu. Tu też żanebo druheho wupuſcża njeje. Roſeſnawacz ſo dwě drużinje ſkażenoſcże, njemdra a měrna. Njemdra je ta, kotraż ſo pola naſ najhuſcżiſcho pokaſuje. Poż poczina ſwoje ſłowy tnez, jeho dotalne waſchnje ſo nadvadowaju a ſ rédka pchitituju. Bórſy pokaſuje ſo żadoſcż a zwjerdnymi njepſcheczyrobnymi wěcami, na pſch. ſa drjewom, żeleſoni, wapnom, a druhim, wobkhuſuje je a je-li móżno, je pójcże. Sſwoju najluboſchu jédź wotpokaſuje je ſazpěczom a twogrowanjom, nawopak ſpódżera w tchě móżne druhe wézy. Pokaſuje ſo ſkabocżcz a njewěſtoſcż. Po jenym abo dwěmaj dnjomaj ſtupi khoroſcż do cżaſa kwitnoſcże. Poż ma żadoſcż ſa wokoło ſkhanjom bjeſe wſchego rjada a ſmyſła, kuża wſcho, ſchtoż jemu na prěki pſchinđże. Hłóh ſo pſcheměnja a ſpżczowkanje runja ſo bóle wucżu. Po dalſchich tſioch dnjach khila ſo khoroſcż k ſwojemu kónzej, njemdroſcż bo poſhubuje, wocżina wuſtawacz a po dalſchich ſedmich dnjach je do cżiſta ſlemjeny a ſanżdże. Měrna ſkażenoſcż je jara ſ rédka, pſchi njej njeczeka poż, ale ſapadnje hnydom do muczjnoſcże a ſabwołowanja a jeſchczi hyłnje, bżapna ſu ſlemjene, njemóże khmanje kuſacz, ſkoczecz i njeje móżno, delne cżeleſnu (Unterfieber) ſawjercz, wadnje bórſy a po nékotrych njach ſlemjeny kiwa jemu ſpéjacz ſmjercz. Wuſtrowniczi ſo taſke pſhy njehodża. Wone dyrbja ſo po němſkim ſakonju wot 23. ſr. lija 1880 na mértnje ſaiſelicz. Schtóż to njewobkedżuje, ſo jara krucze khloſta. Tute poſtajenja placża ſa wſcha europiſke kraje. -tch-

Se **Sſtonje Borſchcże.** Saſkónc. póndżelu ſmjerczeſche kubleřki wumjenjkaż Fiſcher ſwoje 90. narodniny. Burſki Methuſalem je cżłinje a buchownje hiſchcże zyle cżiły a ſtrowy. Wſchědnje hiſchcże ſwoju trubku pacholi. Żeno wobdawachu 5 dźeczi, 27 wnuczkow a 7 prawnuczkow (enkel). Pšched nékotrymi lětami bě jeho ſwójbu dżeſiłu Bóh wotwołał. Jeho najſtarſchi ſyn je ſo lět ſtary. Też my łu„emu ſtarſiej wjele ſłodża pſcheje.

S **Delnjeje Hórki.** Do naſcheje wſy bě ſarżdżenu dżelu żónſka ſe ſuſodneje wſy ranzu k pſchihuſchczenju pſchiwjeſła. Jako ju domoj wjeſeſche, hewak ſtaſi cżiſe ſłocżo padny a jeſeſche hižo w poſledniich ſtu puſchczicżu. Dokelž pak bě wjeſ Cżelchow blitka, ſkoczeczu hyndom tu puſchczicżu. Tak móża ſ najwjeſelſcha mjaſo wuſtawacz.

S **Barta.** Wutoru tydżenja wjeczor wokoło 11 ſtej dżin je ſo poſa tudomneho żiwnoſeżerja Mikanty bro wotpaliła. Płomjenja ſnicżachu nimale 40 kop. ſłoma mjezaju maſchinu a wſchelaki ratarſki grat. Tikaja, ſo ja někajki ſłóſtnik wheni ſalożił.

S **Ochranowa** (Herrnhut). Pola Oberrennwrodow je na żeleſnicżnej cżarje lokomotiva ſe 4 tworowymi wo ſami ſ kólijow wuſkocżiła. Woſtu ſo ſ wulkeho dźěła po wrócżichu. Do njeſhoża pſchi tym nichtó pſchijichoł. Jenoż materialna ſchkoda je jara wulka.

S **Łuhija.** Saſkónczu póndżelu dżechu na tudomneho ſudniſtwuje je ſłużby „ podachu ſo na wotpocżink: hamiſki ſudniſtſi radźicżeł Lehmann, juſtizny rentmiſtor Schrama, pſchiſtajenaj kenzlije Kluga a Drojſch.

S **Cżelchowa.** Naſcheho żiwnoſcżerja Nowaka ſaſtodżenu hobotu jeho ſmak knjes Kasper ſ Budyſchina wupyta. Cżitaj a ſtrowaj Kasper a jeho mandżelſka ! Nowakezom na kołach pſchijédżeſchczaj. Na jene bodo poczа ſa ſperej ſłé byeż. Tehodła je ſtrowy wundże. Dokelž ſo na khétro khwiżgh njewróżeji, dżěchu ſa nim pohladacz. Njemało ſo wuſtrózichu, jako jeho morwe wo nadendżechu. Boża ruczka bě jeho ſajała. Jeho cżło chżedża do Budyſchina pſchenjeſcz. Kasperezy a Nowakezy maja njewyſlitne wuſchparanje, ſo mohło ſo tole ſtacz. Cżło ujeſtoro wěrił njebó, kajke wobużnjoze hamty pſchiwuſtupaju pſchi tajſej pſchiležnoſczi nacżinja. Pſchi tym pſchipraſcha, ſo ma ſo wſchón njetrjebawſchi piſanſki cżapr wot ſtronicz.

Tulipan.

(Nalětna bajka.)

Pšched mnoho lětami bydleſche na wſach nježdże khudy roboczan ſe ſwojej żonu. Wběchaj ſpravnaj, dżelawoj, ſtanywſchi ſ ſoża hacż do wjeczora podże jenoż na ſe mnyſleſchtaj, ſo njebychu jeju dżeczi khléba tradafe. Mężeſchtaj ſchéſcż hołczatkow, ſtarſchi ſ nich ſaſtużeſche ſapłoc kalo, każ wot dżeſeża. Pſchiſtupi blize a wuhladny żo ſyczaze dżeczatko. Sſo dołho njerozmyſlitwſchi, jo dżeſ a donjeſe jo wróczo do domu.

„Tule pſchinjeſu cżi hiſchcże jeneczho“, rjekny ſwojej żonje, „ſym jeho w ſahrodze namakał.“

„Ale mużo!“ ſawoła żona ſo nahle ſaſtróżiwſchi, „bo mélsa jeho hiſchcże nahżeczki! Nimamy doścż ſ naju ſchéſcż ſamnymi dżeczimi?“

„To maſch dże prawje“, wotmołwi nékak bojaſnje, „ale ſchto cżinicz? Mél jeho ſaſo wuſadżicz? Myſlu, hej dożaha nam ſa ſchéſcż, potom dożaha hej hiſchcże ſa hdemeho.“

„Ménſch-li tak, potom daj mi 'żno jeho; a cżyſt jeho dżerżecz ſaj ſamżne ſwoje dżeczi.“ —

Hółczka „Tulpa“ pomjenowachu. To ſdaſche ſo nanej najpſchihódniſcho, bo wſchak jeho w hrjadzy tulpow namakał. Snano bě ſ jeneje tuły tulpow naſtał.

Léta ho minychu. Tulpa roſcżeſche a bu ſtrowa hołczy ny hółczez. Dyrnjej ſtarſchej ſemu żenje niczo wo jeho po-

Khuda holza a bohaty ſyn.

(Wjeſny podawk.)

6] (Pokračowanje.)

V.

Popołdnju wunđżechmoj ſ farꝛ na druhu ſtronu a to ſpches rjanu luku, ja kotrejž khéżka wudowy Holaſkoweje ſtejeſche. We to hubjene twarjeniczko a pſched nim nějcho ſiazych ſchtomow.

We wobydlenju khudych je to ſ rédka hdy tak, każ to druhdy w knihach wopiſane namakamy. S wjeſelſcha je tam ſamy njeporjadk. Jeno tu a tam je temu hinak. Jónſke moja mjenujuzy pſchinarodżene cżucże ſa wſchu pſchiſtojnoſcz, a hdżeż tuto cżucże we wojowanju ſe ſanym njedoſtatkom hiſchcże tak khuboko ſpadnyło njeje, ſo na to dźiwa, kajſi ma kołowokoło cżicho napohlad: tam hnjezi ſcż pſchi khudobe porjad a cżiſtota.. Bydło wudowy Holaſkoweje ſa to ſwjedcżejſche.

Hnydom ſ wonka khéżki pytnych, ſo je tu zyle hinak hacż hewak wokoło domu khudych lubji. Tu njebéchu ſmjeeze a njerjad, wohidne kuże a namjetane kamjenje, ale wſcho bě ſrunane, wumjeczene a wucziſcżene, a ſchtoż bě mi najwjetſche wjeſele, na wotkniż bě ſtary drjewjany kaſchczik ſ kwétkami. Bě tam nějchto ſijałkow a nalikow, a nějchto pjenczkow roſeđy. Je mi to na ſónſkej pſcheżo bohe ſnamjo, hdyż ma ſtwérti lubo; to je dopokas nežneje myſle, kiż je najwjetſcha deba ſónſkeho ſplaba, a tutón dopokas je cżim wjeſcżi ſchi, cżim khudſcha ruka tute kwétki hlada.

Durje běchu jeno pſchiſtawrjene, każ bychu ſo tu paduchowe njeboježli, a tola njebě nichtó doma. Saſtupichmoj do khéże, kiż mésesche mały wutkwark; to bě kuchińka. Na dcżażczu, kiż bě ſ leſenje pſchicżiſnjena, ſtejeſche cżrjódka horiczkow, pod tym běſa wobarbjena ſtangla, a na lěwy bok bě nějchto ſhodżenkow, ſkoro każ na rédkit ſapodobnych, kiż na ľubju bóżchu, hdżeż ſtary invaſida khéżache.

Na lěwu ruku ſ khéże bżéſche do jſtwy. Lédma běchmoj tam ſaſtupiłoj, a mój pſchecżel pſchiſtupi hnydom ſ wulkej drjewjanej kléżu, kiż na ſcżenje wiżaſche napſchecżo hnémoj wokniczeſchkomaj. W njej żedżeſche błodżaty ſchtórz. Za ſo mjes tym trochu roſhladowach. Stare, ſelene khachle, pſchi nich módra a cżerwjena barbjena ſchtinja, kiż bżyżeſche druhdy też ſtółczé ſaſtupjecz, pſchi tſchini kokvrot, w jenym kucże dobżerżane blido, nad nim drjewjany tſchiż, w druhim ſcżerote łojo a pſches nje módra płachta, dale dwaj ſtółczkaj, nějchto wobraſtwow na ſcżenje: to bě wſchitko, ſchtoż ſym tu namakał. Se wſcheho bě muſa, ale pſchi tym tola wſchudżom porjad a cżiſtota widżecz. Wſcho bě na ſwojim meſtnje.

Mój pſchecżel poſtuchaſche mjes tym na bledżażeho ſchtórza, kotrehoż bě ſtary wojak nawucził. Ale dołho njewoſtachmoj tamoj. Bórſy ſa namaj ſaſtupi invalida a wiſtaſche naju tak wturrownje a ſwérnje, każ by tajſeju hoſci wſchědnje měł.

„Gdże pak je Holaſkowa?“ wopraſcha ſo jeho pſchecżel. „Ja bych ſ njeju radu nějchto ſtowoom Hanki dla porěcżał.“

„Za wéſcże kłoſy ſbéra“, rjekny ſtary. „Ale dopołdnja bě tu naſcha macż a je ſ njeju ſchtó wé każ bołho powjedała.“

„Haj, wona by to też rady chżyła, hdy by ta holza k mojej ſeſtſe ſchła.“

„Wém, wém — a tam ſo njeſhubi, to je wérno. Waſcha ſeſtra je ſchwarna — oh, ja lu ſmaju, ſaperlot! — dyrbju pola njeje łódy kroczż zyły dżeń woſtacz ſ pſches nóz, a jeje muż poſtuchża na moje powjedanje, ſo mam radoſcż. Staj to ſchwarnej cżłowjekaj ..... ale kak pak, knjeże, ſ teju wéżu budże, ſwo kotrejž ſmój dżenża rano rěcżaloj ....“

„Njejeżym na to ſabył“, rjekny pſchecżel, „ale tajke nějchto dyrbi ſo derje pſchekaſcż. Na żane waſchnje njebudże to nicżo ſchkodżecż, hdyż holza woſt jom woteidże.“

„Wże ſo, wże ſo, niż ale mi budże ſo po njej ſtyſkacż.“

„To cżi wérju, ale wſchako móżeſch ju ſ cżaſami wopytowacż.“

„To je wérno, wono też telko wo to njeje, jeno ſo budże to holzy pomhacż“, rjekny ſtary trochu ſrudnje.

„To ſo też nadżijam“, wotmołwi dochawny, „to budże jej ſtoże wéſcże pomhacż. Tuż napiſam hiſchcże dżenża ſwojej ſeſtſe lińcżk a jutſje może jón tam Hanka donjeſe. Jeſt to ſo jej pola mojeje ſtoryj ſaludi, może tam hnydom woſtacż, jeże wéży jej tam potom donjeſeże.“

„Bon (dobre)“, pſchihłoſowa wojak. „Ja wém, ſo to derje ménicże, knjeże! tehodła budżeże pak też na to ſpomnacż, ſchtoż ſym wam dżenża rano prajił. Ja budu ſam ſ Hanku rěcżeczż a wona pónđże do Nasdaez.“

Na to pſchewodżeſche naju hiſchcże kuſt do polow, pſchetoż ja chżych tamniſchu kraſimu ſyónacz a teho dla ſym ja ſ pſchecżelom trochu dale wſy puſchcził. A běſche rjane popołdnje a mjes tym, ſo na ſandżene cżaſy ſpominachmy, na rjanej krajinje ſo roſhladowachmoj a żebi wſchelake nowe powjedachmoj, pſchibliżi ſo wjeczor, prjedy hacż pytnych moj, ſo ſo domoj wróczimoj.

Hiżo ſtwonjeſche wjeczor, hdyż ſo wſy dżechmoj. Tu dyrbjachmoj wokoło Mlynkowcho kubka. Hiżo nadala ſłyſchachmoj, ſo je tam żiwjenje, a hdyż ſo ſ prénjej bróżni bliżſchmoj, ſaſłyſchachmoj, ſo tam herzy pſkſka a ſo ſo tam wjele ſmeja a wuſkaja. We to na hunje, hdżeż hdyże ſtaja a pſchecżakka wjeſele pſkſkachu, a cżeladni ſ najatymi ſtyżanoj wjeſołu reju rejowachu.

Mój pſchecżelſchmoj ſo runje pſches dwór a ſaſtachmoj na wokomik pſched bróżniju, kiż bě ſo tak na dobo do rejowanſkeje lubje pſchemeniła. Bě to dźiwny napohlad. We dym rożku wiſoſche wulka łatarnja a tak bě zyle hirno ſwjedżiwnje roſſwětlene, tak ſo ſo prajicz njemóżeſche, ſo je ſwětło, ale też niż, ſo je cżma. Mimo teho ſo kołowokoło próhſcheſche a w tejle połojeżnej cżmi klinczeſche to wjeſele a nějchto porow wjerczeſche ſo na pſchemoh. Holzy běchu wſcho cżerwjene ſahrete a muzſkim lijeſche ſo pót po wobliczu.

Stejachmoj nějchto wokomikow pſched wrotami, ale nic nichtó njepyhny, tola hdyż chżychmoj woteicż, ſetka na Mlynkowa, njeſe rejwarjam wulku pokrutu khléba a ſ piwa.

(Pokračowanje.)

chodźe njepraji, myślesche ńej tola dźiwy, so je někajke njeprawidłe. Hdyž běchu jeho bratśa dorostli, wuczahnychu, a běchu někajke njemjeńko nawukli a ńami swój chléb zasłużili. Jenoź Tulpa njemješesche k niczemu łóstcha.

„Czemu měł to cźinicź?“ bě jeho staina wotmołwa, „dyż starschej jeho k dźeku pominaschtaj, „njeczini mi tola kaneho wjeselá.“

To wotstaśichtaj jemu wolu, daniż njebě wótrownacźe, potom wak powopwjeda nan „zno thutnischo s nimi. Pischedstajt jemu, kak bě jako dźećco do jeho domu pischichol a so je potajkim někto sa njeho cźasy, na swojoimaj samgnymaj nohomaj stejeć.

Tale rěcź dźesche Tulpje k wutrobje. Niz, so by někt bobre pschedewjasca cźinił a starschimaj k pomozy był. Nunje nawopak. Pozdźiśi jeho nahlad, so zule wobohaćiły, wobud na njeho cźaka, a pschecźiwjeche ńebi cźasy bundaju we lśu a lśebzo we stórzu.

To sta so ras, so mały muźik k njemu pschistupi, jemu pjerschcźeń poskicźejo.

„Hej, tónle pjerschcźeń,“ sapoeza s zunim hłosom, „ma tebi k bożu dopomhacź. Swjertnjejsch jón, pschemėnisch so hnydom do tulpy. A prajisch jako tajka: „Moje mjeno je Tulpa“, powróćtśich so do swojeje wérneje postawy. Tola naložuj jón derje; dokelź trójzy jenoź bokonja swoje kulsarstwo.“

„A schto stanje so, swjertnu-li jón schtwórty ras?“ wopraschа so młodzeńz.

„Potom nastanje cźi s njeho“, snapschecźiwi jemu muźi, „njeboźo“. To wrazniwschi tykny sapaŕanej pjerschcźeń na vorst a słubi so tak mjeśco, kaž bě pschichol.

Tulpa słocźi ruce na nohy, wobhładny ńebi pjerschcźeń swot wschich bokow a rozmyślesche ńej, schto moźi s nim sapocźeć. Tu pschewza jeho myślicźka, tola hakle jeho muź spytaćz. Swjertny jón a śesche dórzy jako cźerwjena tulpa w trawje. „Moje mjeno je Tulpa“, sawoła kaž wótśe jenoź móżesche a wopraudźe, — hnydom dosta saso swoju wérnu postawu.

Hdyž pschińdźe domoj, rźekny k swojimaj staŕschimaj; „Suńśe do śmeta wucźahnu!“

A tak so sta. Hižom sahe rano bě na puczu a puczowaśe zdły dźeń, hacź k wjetschemu mėstu pschińdźe. Tu widźesche wobeźnje sdrafcźenych ludźi a myślesche pschi ńebi: „Kak měł swoje sboźo namakaćz we swojej prosej dwasce. S pomozu pjerschcźenja dyrbju ńebi lśpschu drastu wobstaraćz.“ Dźesche do dźélarnje kwasa a śwubera śej s hotowych wobleźow najrjeńschi. Sso środźiwaju jemu krawcźik pschihładowaśe. „Saplaćz pak mi cźi?“ schowny hospodaŕ, „njesdasch so mi, jako měł polnu mósćeń pschi ńebi.“

(Pokracźowanje.)

Přihody.

*** S awtomobilom śnjeźoźiti.** Mjes Altdammom a Schcźecźinom śjedźe jedym awto, ze śednym ludźimi wobhadźeny, do płota na śkadnischcźu Baltiskeje drjewowoje industrije. Wschitcy śleczachu na drohu. Pschekupz Kulźkow ze Schcźecźina bėsche hnydom mowny, jena žona rosbi ńebi nog, 2 druhej po lóźo śranśichtej. Druhy buchu śtócźeni a śtichaćechu ńebi cźuwoh. Njeźeńe naśta ś tym, so chcyche automobil jedym wós pschecźahnyć a pschi tym so wobhuny.

*** S lodom śnieženy wjeź.** Wjeś Naschowo blisko Warschawy bu ś pschipkanym lodom a wodu śniežena. Nakopjeny lód pytaśche ńebi wupuć pisches brjohi a waleśche so kaž hora do wody a spowala śtoro wschė khėże. Kelko ludźi je wo śimjenje pschischło, njeda so hišće prajić.

*** Bankej cźekny.** Parižśi bankej Antoine Simon je na 20 miljonow frankow pschescźiwik a ś nimi cźekny. We Bukaresće jeho popadźechu a sajachu.

*** Na horu Himalaja so nastajiłi.** Jendźelska expedicija je ńebi nadawk stajiła, najwjetšu horu na śwėcźe dokleź a pschepytaćz. Wona je so ś jenoho mėsta we pschichodu pod wjednistwom generała Bruce, kotrejž je hižo w lécźe 1922 jenu druhu expediciju nawjedował, na swój śtrašchny a wobcźežny puć nastajiła. Wschecźazy wobhdźělnicy poślednoje expedicije so sajso wobhdźeła. Hacź dotal najwupschcźiwa dospėta wyšokosć tuteho kobra je 9000 metrow = 29 142 śtopnjow. Kóžda krocźel wyšche je jara wobcźežna a dyrbi so pschi tom nunjenom wudobyć. Najwyšschcźu wyšchinu dosahechu jenoź tśo wobhdźělnicy a trjebachu k tomu apparaty ś kisłikom. Woni pschecźiwichu dwě załostnje nozy w łodojtym wėtrje. Wulke wėtśiki a hruba śyma so najwjetšche sadźewki k dozdźeću pischedewsaca. S wjedrom śteji a padnje Vich wotmuźlenje a nadawk. Nowa expedicija ma bohatu nadźiju, so śmóji zyl dozdźeć. Sa wědomosć je tuto dźeło khiwałobne a tuž by derje było, so by so poradźiło. -i-

*** Sėzyny wėtr.** Pschi zokolnym wėtrje w Amerizy w krajinje Oklahoma buchu w městaczku Shawnee 6 wozhobom morjenych a 70 cźeńko śranjenych. W Kansesu je so na 200 khėżow śpowalało. Teź tu ju wschelazay ludźo wo žiwenje pschijichli.

*** Wobkradnjeny paduchom gratulujo.** Paduśchi dobuchu śo w nozy do ville jendźelskeho wyschka Tjimes Brooke-Hitching w Mentone a kasacu pódla wschcźakich mjeńśchich wėzow jenej móschni ś 1500 frankami a jenemu śtotemu cźasnikej śobu. Wyśchi je nėtko w jenej na Riwiere wuthadźajcej nowinje nameśchk wosjewił, w kotrymž won paducham k jich „wurjadnemu dźėłu“ gratuluje a jich proźu, pokradnjeny cźasnik sasa wrócźić, dokleź je śwójbne dźėdźinstwo a chże jim hišcźeże 4000 frankow myta dacź. — Wjazay ńebi śtoro źadacź njemóžesch. To je śtoro hódnje, tutón paduch był. -fch-

*** Kafrił se śiotym na mórśim dnu.** Pschi śilnowych pschihotach na Bahamskich łupach — blišo Ameriki, tam, hdyž we swojim cźasu Columbus na kraj śtupi — dyrbjesche prénja amerikanska hrajeńka ś lódże do morza śkocźeć. Pschi tom dohlada śo na mórśim dnu — tu njeje morjo jara hłuboke — kóŕ. Tutón dachu woni pisches nórjaka (Taucher) łśėknyć a namakachu w nim śtare śchpaniske vjenjesy ś tśa 1760 w hódnosći 1800000 śtotych hrivnow. Wóbla tuteje hrajeńk ma teź amerikanski śtat prawo na dźėlu tuteho łudźoła. Njenjesu śu śo tak dołho w Kanadskej banzy sapokojile, dokiž śudnistwo njerosbudźi, kelko kóždemu podźėlnicźej pschipadnje. -fch-

*** Schleńcźana dróha.** Najśpodźiwnischa dróha we Sjednoczenych śtatach Ameriki je schleńcźanu puć, tśi najważnischej mėśtnje w Yellowstone Nationalkort“, mjenujo zy Raring Monttain a Golden Gate, śjednocźuje. Spodźiwny kaž jeho wutwor śu stawiźny tuteho puća. Hdyž bėsche cźara sa njón wotukana, storcźichu knježeźzy inżenerjo na kulkansku schleńcźu. S njeje wobliesesche zyła hórka. Nėtko dyrbjachu najprjedy wėschne wuśtrėdźeć, kak mógli tutu schleńcźu rosrėcź. To bėsche sa nich njepschewinjomny sadźėwk. Tuta hórka bė 80 metrow wyšoka a na 1400 mtr. śchėroka. Tuta schleńcźa, ś mjenom „Obsidian Cliff“ je wuhlorjorna ś cźežwjenymi a żołtymi pruhami p'checźežnjena. W głónzu błyśchcźesche ho kaž hobrśi dementi. Najprjedy łpytachu ze śylnymi rosbuchadlami — ś dynamitom. Ale to wschо nėsło njepomhasche, jamo najśylnischa niz. Śónźnje pschińdźe jenemu dźėłacźerjej, kiž bė prjedy w schleńcźeńi dźėłał, na myśl, tutu schleńcu pśches wulki wohoń śmjeżeźicź a potom je śymnej wodu polecź. Tutón namjet so pschija a tej pschewjedźe. Dokoła wokoło hórki sadźawa so wulki wohoń, na kilometer schėrokí, na 59 hodźin ho nastajnje drjewo palesche. Potom polachu ścźežnyo żeźliwoje hórki se śymnej wodu, kotruž i bliśeje réźi kumbachu. Hórko rosbuchny ś hrimazym śchumjezenjom, so pśche wuschi dźėsche. Hdyž bėsche ho kur śhubił, widźachu, so je dźėł, kiž dalschemu dźėłu sadźėwasche, wotśronjeny. Schleńcźane kruchi wuźichu a jako pėba za brohu a wupukasachu ho za sara pschihódny material. Běchu twjerde kaž kśemjeń a běchu kruty sakład, kajśeżoż żebi lėp'cheho nadźecź njemóžachu.

*** S pschenco cźaho do jastwa.** Kaž „kral pschepjenarjow alkohola“ ś mjenom George Remus, tak njeje hišcźeże żadyn cźłowjek do jastwa cźahnył. Tutón njedočźink bėsche ś druhimi kumpanami alkohol, kiž je w Ameriźu k picźu sakany, pschejmiwał a dóśta za to policźeja ława jastwa.. Policijstojo dónźkownu do jeho palasta w Cincinnati, kiž je na najpyschnischo wudebjeny, njes druhim žu tam wschė ruczizy (Türklinken) ź cźisteho śloteho. Pschi woiffadże rozžohnowa žo ś bźėsźej narėcźu wot żiwotich śłużobnikow a dasche jim pokiwy, kak maja śchi jeho „króćtkim wotźaće“ ho zadsérzeć. Potom śtupi do salona śwojeho pyschneho cźaha, kiž jeho do jatwa w Atlanta w Georgi'cej dowjese. Teź 11 jeho sażudźenych towaŕschow sehydachu žo do cźaha, tehorunja paliśtojo a dachu śebi tam derje dyeź. We Atlante sajėdże cźach blišo k jastwej a tam sameźi. „kral śuwarjow“ śwój pyschny wobleź ś jastwowej drastu. Naj'erje ho nadśja, so tam dołho njebudże. Wopraudźe amerikanśki! —fch—

*** Drohotne falschowanki.** Falschowanki ńebi ludźo ś wjetscha mjenje waża, hacź wopraudźite wėcy, a tola wone tute na drohotnoścź pschetrzychuja. Tak fu kumschtne kwėtki wo wjele hódnischo hacź naturke, tehorunja barwy, wumjesśe wonjawki. Nowoczasna chemija je we śwojich retortach (schleńcźach) falschowanki mutworiła, kotrėź fu wopraudźite ś wobśkoda wustorkale. Mamy na dosć falschowanych drohotnych kamjeni, kotrėź maja wjazay pleczśiwosće, hacź naturke. Tak je jedyn chemikaŕ we Schwizay śafiry ś kristallizowaneho aluminija dźėłał, schtož jemu wjazy dźėła cźini, hacź fu prawe śafiry winowate. Mjes njeliczomnymi falschowanymi juwelami fu najdohonjanischke tak mjenowane venezianske parle. Tute falschowane parle pschińdźeju jedyn Venezianźi do wobśkoda a běchu tak wumjelśke, so fo hišcźeże dźensa radźicźo fu pujia hacź te prawe, wot kotrychž so njeroześnaja a fu wo wjele rjeńsche. Pojaźiwstwo tuteho genialneho falschowanja wo Venezian fobu do rowa a dźensa njemóże nichtó tute parle śtworicź. Khumschtne dźėłane kulli za billard so radźicźo trjebaju, hacź te je klonowych lubow, dokleź fo ś nimi lépje a lóźicźo hraje. Teź kwėtki, ś kotrychž so wjedy parfüm (wonjawki) dźėłachu, fu psches chemiśki macźišim narunane, kotrež nėźnicźo wonjeja, hacź naturke. To ńame płacźi wo wumjelśkich barbach. W tym je, kaž so śda bycź, cźłowjek śmórbu pschetrzejchi.

Drobnosći.

Wschudźe śtawa so, so bludni so śmowobnje hibaju śrjedź śtrowych ludźi. Ale w Jendźelskej ta so, so śtrowy cźłowjek na rołum, Mr. Harnett, knježeŕ w Kentskim hrabinstwje, ho bóśta do bludnizy a tam 8 lėt pschebeh. Bė śej myślił, so by jeho prénja žona natyła, so cźimż so jemu śylny katarź pschida. Mėśto k lékarjej bódźe ke krawjej w Chatamje, kiž wudawasche, so katarź se schcźépjenjom ś imerkulinom hoji. Harnett so da schcźépicź tola ś tym wukonzom, so jeho śmija śaja a ńamo delirium (blud) a nėśchto dnjow bė bjeź śmyślom. Tuž jeho do bludnizy tykmychu. Sa wėśty cźaś puschcźiżchu jeho na 4 njedźele; wón dojė do Londona na hlowny komisariat, so by to dał pschepytaćz na śtrowizo. Ale njedóśta hižo śmowobnoś. Dźerżachu jeho na wschelakich bludnizach, hacź 1921 cźekny a druhemu sajecźu so wuwinu. Poczas radu hladacź pola płychiatrow (duschikeźkarjow a duschińarjerjow), a cźi śpóinachu, so je śtrowy. Tehodła mózesche ś nowa śwoje hospodaŕstwo wjesć. Na to wobśtorźi dwaju lékarjow kotrymaj mėśesche so ta 8 lėt „jastwa dźakowacź“. Wón bohy a lékarjej mėśeschaj jomu 25 tyśaź puntow śterlingow śarmanja za śwoju njeśwědomitoscź śapłaćicź. 25 tyśaź puntow śterlingow kelko to je? 1 punt je 18 śtutych hrivnow. W Jendźelskej nėtko pschebywśima porjedźeja. Sdnano budźe Nėmśka ścźehowacź. Dź. B.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Sud w Lubiju expederuje wschėdnje dop. wot 7 hodźin hacź pschiwołonju do 1 hodźin, popołdnju wot 1/3 hacź do 5 hodźin. Pośledni wschedny dźeń tydźenja, potajkim i wjetscha sboota, dop. wot 7 hacź do 1/2 1 hodźin. Na pośledním wschédnym dnju tydźenja śamkaja wobkhodnistwa (Geschäftsstellen) na śudnistwje w 12 hodź. pschipołdnju.

Schtwórtk 3 t. m. dop. w 10 hodź. śud na śudnistwje na pschesiadowanje pschedawa: 4 bėle wuschite wośśechcźone pocźehnjenja, 4 pisane kolowe płachcźizki (Bettvorleger), 1 módre śchwiotowe żonjace wobleczenje, 3 kimonowe khabatki, cźetwjene a jahnoścźelene, 1 śchėry śukjnowy kabat, 1 trjebany dźećcźy wós, żelenu, na kolaśtach gumijowe wobruczki.

Śmutkownu Wubanych dróhu w Lubiju porjedźeja, tehodła śu ju ś wosowy wobśłjad śawrześi.

Wokrjesny wubjerk Lubiśćeho hamtskeho jejtmanstwa mėśesche śaddźenu pondźelu śwoje mėśaczne wosedźenje. Wokrjesź ma 103 187 wobyblerjow. Tehodła ma 40 śaź śtuwjerjow do wokrjesnjeho wubjerka wolicź. Wokrjesny žo njepschemėnja. Naleźnoścź naśtupachu ś wjetscha wėzy w Wėmcach. Gmejnśke wustawy (Gemeindeverfassung) sa Nołaczicu, Njesnarow a wschelake nėmśke wėzy žo sa dobre śpóinachu.

Hłowny a samołwity redaktor: Marko Śmolek w Budyschinje.

Hospodaŕski rozhlad.

Sśrjedu, 2. hapreje 1924.

Kursy wėzera w Barlinje:

(Tute kursy žu w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	234 400
jendźelski punt	18 055 000	cźeśkosł. króna	123 600
schwajzarski frank	734200	100 półśl. markow	461 000

W **pjenjesach** so nėmśka hrivna na wukrajnych burśach trochu śeśłabi. Franzowski frank žo śterje śtruczi.

Cźeśky so wėzera na Barlinskej burśy sajo trochu śeśłabichu. Krutši efektow na Draždźanskej burśy bėchu wėzera wschelakore. Papjerniki wośtachu krute. Pola piwarnjow hėbi dobywanki a śhubjowanki wahu dźeržacźu. Budyschśka dobu 0,6 bil. Podobnje bė pola wschelakich industrijowych akcjow. Lubiśka zokrowoźinja 0,75 bil. pschiśładźi a Budyschśka śnkelnja 0,3 bil. Pola milinarjnow bėchu śhubjowanki a dobywanki śnadne. Akcije bankow so śeśłabjowachu. Pola akcijow maschinoweje a metaloweje industrije mėśachu śhubjowanki pschenawju. Teź akcije keramiśeje industrije bėchu ź wjetscha śeśłabjene.

Renty mėśachu mėrne wiki a wostachu krute.

Produktowe wiki bėchu pondźelu popołdnju hižo mėrnische. To ńame pokaża žo teź wėzera na Barlinskich produktowych wikach. Kupzy nochźeźa wjazay bo źadanych płacźiznow śwoliću. Płacźiźnje žo zyle śnadnje wotdrjebichu. Wjenjesy žu žadne. Tehodła so kupzy kupowanja śdaluja, móże bycź, so teź druhe winy śobu rėcźa. Mukowe wikowanje wosta mėrne. Wotrubý a womjeśchki dorje njebijachu. Zentnaŕ źita pschińdźe

pondźelu w Barlinje

pschenźa 8,65—8,90 roźża 6,55—7,15 jećźmjeń 7,50—9,50 wowjs 6,25—6,65

pondźelu we Wrótźławju

pschenźa 9,40 roźża 7,25 jećźmjeń 6—9,25 wowjs 6,30

Na Wrótźławskej produktowej burśy bėchu wėzera wiki w žiwe śchpatne.

Konkursy w Nėmśkej sajo pschibėrahu. W měrzu sadany 62, w februarje 42, w januarje 28, w decembru 18 a w novembrje 7 do konkursa. W tymle prénim śchtwórćlécźe 132, w poślednim sandźeneho lėta 37 a we prénim sandźeneho lėta 70 konkursow wudyrił.

Tukowe wiki sandźenu śobotu w Barlinje. Wukrajneje butry pschego wjazy na naśche wiki pschichadźa. Se Holandśkeje, Danśkeje a druhich połnoznych krajow žaneje butry wjazy bo Jendźelskeje njeńdże. Jendźelśa butra tunjo śe śwojich kolonijow dobywa. Butra tehodła w płacźiźnje hladajo śpaduje. Punt pschińdże w zylym wikowanju I. 1,55 II. 1,50 a III. 1,40 śt. hr. Schmalz ma lépśche wiki. Margarina njeńdże.

Khojeź je sajo śterje drożśi. Punt Brasilianskeho pschińdże w Hamburku w zylym wikowanju 1,60—2,— zentralamerikanskeho 1,95—2,50 śt. hr.

Koże na awkśi wėzera w Barlinje. Pschi śpoćatku bė wikowanje jara żiwe, potom popuśchcźi. Płacźiźny žo pornjo awkśi w měrzu mało pschemėniche.

Domos cźeśkeho piwa ś Cźeśkoślowakskeje do Nėmśkeje ś kóždym mėśaczom roścźe. W oktobrje dowoźi so 394, w novembrje 546, w decembrje 2891, w januarje 6000 hektolitrow. Nėmśke piwarnje tole ńe wo wjerad widźa. Tehodła śpytaja nėmśke narodne wėdomje pschecźiwo cźeśkim piwam naschkaraćz. Hacź budźe wjele pomhacź?

Płacźiźny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe śymje po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacźiźny po tśoŕej hriwnje.

	1. 4.	31. 3		1. 4.	31. 3.
Pschenźa	173-178	173-178	rapź wołijoski	11-11,60	11-11,80
roźża	136-143	139-143	poch. melasa	8-8,4)	8-8,40
nałet. jećźmjeń	170-190	170-190	erdabella	18-18,50	18-18,00
nał. jećźmjeń	—	—	śćrnaze kruźki	18-19,20	18-19,20
wowjs	125-133	125-133	bany	16-17,00	16-17,00
kukuriza (Mais)	—	—	wosa	14-14,50	14-14,50
pschenźn. muka	25-27,25	22-27,00	lany wołijoski	22-23,50	22-23
rźana muka	21-23,50	21-23,50	módre lupiny	13-14,5i	12-13,00
pschenź. wotr.	11-11,20	11-11,80	žołte lupiny	17-17,50	15-16,50
rźane wotruby	8,80-9,00	8,50-8,00	syno, 50 kg	1,70-1,90	—
rapź	315-320	300-310	ślama, rźana	0,85-1,10	—
lane śymje	410-415	410-415	„ pschenź.	0,85-1,10	—
hrich	16,00-17	16,00-17	„ wowjsna	0,90-0,90	—
pjelušchi	12-13,00	12-13,00	„ jećźna	0,70-0,90	—

Na narodnostne mjeńschiny w Němskej!

Wolerjo! Sserbjo!

Narodnosć a macjerna rěč njeněmskich ludow w Němskej nimatej žaneho sakońskeho prawa, so móhłej swoje narodne wospebitosće a kulturne kubła pěstowacz a hajicz!

Jich narodnosć a macjerna rěč nimatej žaneho sakońskeho prawa ani w schulach a zyrkwjach, ani w sjawnym statnym žiwjenju.

Na pschirodne prawa jich narodnosće a macjerneje rěcze njehlada so na žanej stronje nascheho hospodarstwa, ani pschi wustajenjach a wustawach sa shromadne lěpsche. Pschiwusnik njeněmskich ludow je husto dosć pschewostajeny skschiwdźenjam a schikanam se strony statnych organow dla swojeje narodnosće.

Tónle staw (Zustand) w Němskej stłóczi pschiwusnikow njeněmskich ludow, byrnjež woni swoje winowatosće jako němsky statźenjo (Staatsbürger) loyalnje a połnje dopjelnili, na skhodźenk mjenje hódnych cłowjekow. Tónle njesnjesny poměr napołožuje jim martrarstwo, jeli nochzedźa sapręcz swoju krej, swojich wótzow, swoju duschu, swój lud, swoju cjesć!

Pjecź dołhich lět

smy wocakowali, so statna wustawa swoje słubjenja dopjelni. Podarmo! Wukoženo § 113 statneje wustawy, potajkim wuczerjo statneho prawa a druhe offizielne wosoby skhrobluja so saprěwacz, so njeněmske ludy hischcze w Němskej bydła.

Narodnostne mjenschiny Němskeje! Dźen 4. meje dawa nam składnosć, dopokasacz, so tu hischcze smy a so chcemy žiwi być. My žadamy sa naschu narodnosć a macjernu rěč te same statźanske prawa, kaž druhi statźenjo.

Wyschnosće a budy njesmědźa s nami jako s mjenje hródnym statźanami wobkhadźecz. My žadamy njesamjesowane hajenje naschich kulturnych kubłow też s pomozu schule. Wólbny liscźik je wótra bróń sa dozpicze naschich prawow. Na dnju **4. meje** wustupimy shromadnje. Sjednoczenje narodnostnych mjeńschinow w Němskej rukuje nam sa to, so ani jedyn na tule liscźinu wotedaty hłós shubjeny njebudze. Kóždy hłós je ważny. Nasch wosud leži nětko w naschej ruzy.

Swjask narodnych mjeńschinow w Němskej.
Wólbny wubjerk.

Tutón tydźeń předawamy:

dźełbu najlěpšcho košlaceho barchenta . .	metr	0,80 hr.
" " "	"	0,90 "
" " velurowcho barchenta	"	0,95 "
" " "	"	1,10 "

Nowe dóšłej staji wosebje rjany wolmjany smuhaty a wokrasty **barchent. Je něšto, štož tu z cyła hišće njebě.** Prošu, wobhladajće sebi wěcy bjez kupneho dyrbjenja.

Welsec kupny dom w Kulowje
Telefon 12. Założany 1868.
Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Wulki wubjerk

wobuća a škórnjow
za doroscenych a dźěći
wšě wuporjedźenja za krótki čas.
Mark, šewski mištr w Kukowje
pola kłóštra.

Pisane
serbske rubišća
za młode žony a holey
z ručnym wušiwanjom,
skazanki so přijimuja a najspěšniše wuwjeduja.
Poručam też **satinowe rubišća z franzami, wušiwane muslinowe rubješka** we wšěch barbach, kaž też wušiwane **hawby, slě** atd.
Hana Handwerkowa
we Wojerecach w Kollingee fillali na cyrkwinej hasy.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Bukelnjej haju 84.
Telefon 786.

Hlowna pschedawatnja Rud. Sacka s Lipska w Budyschskim hamtiskim hejtmanstwje.
Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin

G. Schmidt, fotogr. ateljej **w Budyšinje**
jenoj na Sedanskej dróze 20
s napschecza husarskich kasarnow
poruca so sa wschě fotografowanja, pakowe a grupowe wobrazy, powjetschenja a. t. d.

Spódnje suknje
běle a pisane, lětne a wolmjane,
tkaninu za dźěłanske suknje
dostanjeće pola
A. Kasper, Burglehn 11

Linoleum
wšěch tolstoscow
L-tepichi
L-behaki
blidowy linoleum
dale
polstrowe meble, stwinsku dekoraciju, gardiny, story
we wulkim wubjerku
poruča
Otto König
při mjasowych jatkach 8.
Telefon 1162.

Sprawna
służobna holca
nie młódša haš 18 lět, so do hospodarskeho dźěła k 15. hapr. abo 1. meji pyta. Wšo dalše je zhonić we wud. „Serb. Now."

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na bornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Twarsku potrjebu
wšeje družiny
kaž **cement, wapno** (kalk), **gips, murjerske cyhele, třěšne cyhele, wjerchowe cyhele, tonowe roły, korta, žłoby, T-nošerje, hródźne wokna atd.** kupujeće płaćizny hódno pola
„BAUBI"
Mužakowskeje, palneje a industrijowejě potrjeby dr. z w. r.
w Mužakowje na Zarowskej (Sorau) dróze 43
w Běłej Wodze na našim składze w hrabinsk. Arnmsk, cyhelnći.

Transmisije
kóždeje družiny
wolije atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Syna
kruwa z čelećom
je na předań w Klukšu čo. 46.

Jědźne běrny
kupuje
Erich Bräuer w Budyšinje
wulko-wikowańja ze syntetiskymi a jědźanymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróze 5 po 1 skhodźe
Skład w bróźni na Hošic hasy

Hypothekowe požčonki
w stajnej hódnosći a kóždej wysokosći zo zadanjenjom haš do 20 % na prěnje městna na burske ležomnosće **stajuje bjez wudawkow pytam;** jenož dobre sprawne wěcy, na žadanje też na krótki čas. Dawam też wosebite zarunanje.
E. Raue w Budyšinje na Hošic hasy 39.

Železne sudobje
po bjezkonkurencnje tunich płaćiznach poruča
Richard Heinrichs w Klětnom.

Z přihódnym kupowanjom jemi možno, wulki transport
wysokosnećelnych a nowodójnych ranjopruskich

kruwow a jałojcow
po skónčenej kwarantenje po wosebje tunich płaćiznach předawać. Rěkny skót jako płacenje přijimuju.
Paweł Mierisch, skótne wikowarstwo **w Kamjencu**
při klóšterskich wrotach. Telefon 428.

Wot rowa našeho přezahe zemrětcho,
fararja **Korle Božidara Křižana**
so wróćiwši, začuwamy tu wutrobnu potrěbnosć, wšitkim, kotřiž su nam ze słowom a pismom, přez ćełnu pychu, pomocnu lubosć a česacy přewod swoje dźěłbrace wopokazali, wosebje cyłej Rakečanskej wosadze a też zastupjerjam Hušinjankeje wosady
naš najwutrobniši dźak
wuprajić.
W mjenje wšěch druhich zawostajenych
Marja zwud. **Křižanowa.**
Rakecy, 1. haprleje 1924.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Z. S. N. płaća za hapreju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kć. Kóżde čo. płaći 5 złot pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćerńja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawćitki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ płaći so za maty rjadk 15 złot. pj. Wobćežnje so stajace nawćitki a tabele so wyše woblićeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tariffe. : :

Čisło 80 **Budyšin, štwórtk, 3. haprleje 1924.** **Lětnik 83**

Dnjawnica.

Štwórtk, 3. jutrownika.
Richarda, biskopa.

1772 spali so na Łahowskej hórcy Hans Wjenk, při tym ma farař Mjeń prědowanje „Palaty ščěpowe". —

† 1773 w Budyšinku faraf A. B. Šěrach, slawny serbski pčołaŕ a wučeńc.

1918 ma Arnošt Bart na Maćicy plomjenjatu rěč wo zdźerženju serbskeje pódy.

Na cyłej wulkej zemi
Njej' duša jenička,
Kiž by mje lubo měła,
Kaž ty, o maćerka!

Tuž na ščrokim swěće
Sy Ty ta jenička,
Za kotruž wěčnje hori
So moja wutroba. Hendrich Jordan.

Do kwasa wón bě bobola
A po kwasu je sušćnka. Radyserb.

Towaŕstwowski powěstnik.

Tow. kat. młodźeńcow w Baćonju ma njedźelu, 6. hapr. po nješporje čitansku pruhu w młodowni. Wšitcy hrajerjo dyrbja přińć. Předsydstwo.

Serb. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma njedźelu, 6. haprleje, pop. w 5 hodź. pola Hänselec swoju měsaćnu zhromadźiznu. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Serb. tow. „Ratarski dorost" za Khrošćicy a wokolnu wotměje wutoru, 8. haprleje w „Herbskej gryčce" we Wudworju swoju měsaćnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Njech wšě sobustawy přińdu. Započatk wjeczor w 7 hodź. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł" w Komorowje ma pjatk wjeczor we 8 hodź. zwučowanje, po zwučowanju zhromadźiznu. Kóždy sobustaw, też pasivny dyrbi přitomny być. Starosta.

Jednota „Sokoł w Ralbicach ma pjatk wječer we 9 hodź. zhromadźiznu. Starosta.

Serb. tow. „Podčornoboh" a „Sołobik" we Sowrjecach přepórušujetaj z tutym za jutře pjatk 4. 4. wječor we 8 hodź. do Freundec hościenca we Sowrjecach wšě swoje sobustawy a toż hosći ze wokoliny na přednošk ze swětłowymi wobrazami. Wznowatosć kóždeho sobustawa je, zo by swojich serbskich susodow na tutón přednošk wabił a kodźbnych činił. Wo bohaty wopyt prosytej wobeju towaŕstwow předsydstwje.

Swětowe podawki.

Dźěłaćerske hibanje w Saksku.

Dźěłaćerjo w přehadownjach a kajeńjach w krjehdźnej wjesnej Saksku su tariffne krježenje wupowjedźili a powuśtkownje wo 25 procentow wyšćitku nuzu žadali. Zwjesć dźěłodawarjow je so zapowjedźił, wjeršcu nuzu přihotowiś, twdawaju, so někotrźicha tariffna mza, 40 hač 45 pjenjezkow na hodźinu, doźaha.

W **Plawnje** w Vogtlandźe so na wyšelakich twarach wjesćerske. Dźěłaćerjo su so sarjekli, podležcemu dźěłaństwu swój přihotowaś. Hač dotal je so w twaŕśtwje wot tydźenja 46 hodźin dźěłało, někto dźěłodawarjo 48 hodźin žadaju. —

Na wójnu smyślena Němska.

Wo sjězdźe němskonazionalneje strony w Hamburgu so pisa, so je na nim wjednik němskich Bismarckowych hrajsfow Treviranus w swojej powitaŕskej rěči žadał, so Němska njesmě wójnske wotchodźenje zapłaćeju, so njesmě přihotowaś, je w krutownu wójnu zawinowaka a so dyrbi so t Bismarckowej ćežkej myśli wróćiś.

Přehladowanski statny minister Herzt praji: My hyny jenicy, kiž stajnje a spšawnje prajimy, so dyrbi so němski ród zaso wobnowiś, to rěka, so dyrbi so wulke němske wójsko zwutworiś.

Tež zastupjaca wukrajnych Němcow p'chedźowa němskonarodneje strony w Čěskosłowakskej Lodgmann rěčeše. Wón da to pokaza, so so namjelnik a wukrajni Němcy w dobrej wěrje k Němskej dźerža.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.
Najt. a najtuńša kupowaŕnja wobućow. Póndźowanje spušnje a tunjo.

Němska pscheciwo kontrolli němskeho wójska.

Swjaŕskarjo běchu 5. měrza němskemu knjezeństwu notu pschedpodali, po kotrejž pschipowjedźichu, so budźe swjaŕskarska wojeŕska kommisija sajo němske wójsko kontrollowaś. Němska tule kontrollu jako pontžaju a wobańbjazu napraŵu sacuwa. Tehodla je němski pósłanc w Pariśu 1. haprleje konferenzu swjaŕskaŕskich pósłanzow notu pschedpodaŕ, w kotrejž so pschećiwo dalšnej kontrolli němskeho wójska wobara. Němska namjetuje, so by Rada swjaŕska ludow wo tym rozsudźiła, hač je trěbne, so swjaŕskarska kommisija hišće dale němske wójsko kontrolluje.

Żelesniźaŕski strajk w Němskej.

Strajkowe hibanje mjes němskimi żelesniźarjemi so pschejdo dale rozšěrja. Wono hižo do Stuttgarta, Mannheima, Nürnberga, Magdeburga a Hamburga doseha. Wutoru je so w němskim wobchadnym ministerstwje wo zajdanjach żelesniźarjow jednało. W praschenju dźěłanskeho cźasa chce knjezeństwo żeleźnizarjam pschiswolenja cźinić, tola so sapowjeduje, wšdu powyschiś.

W Hamburgu su dźěłaćerjo na sastaŕnischach, tworowych kubjach a na żelesniźy wobsamkli, jenoż wšjom hodźin dźěłaćej a po wóśmohodźinskim dźěle dźěłaństwo wopuschćeju. Jednaza kommisija dźěłaćerjow je wutoru wjeczor němskemu wobchadnemu ministeŕ posłedni namjet wo powyschenju ustdy pschedpołožiła.

Direkzija Königsbergskeho żelesniśnaho twarstwa je sa cźaš wot 15. měrza hač do 15. oktobra dźeńcźhodźinski dźěłanski cźaš zawjedła. Sa to dyrbi so w symslich a nafunkcijach wótmjazanych dźěłanskich cźasu pschihótowaś. Dźěł organisowanych żelesniśnych dźěłaćerjow je njedźiwajcy napominanja sarjadnistwa so sapowjedźił, dźeńcźa hodźinu dźěłaćej. Tutym dźěłaćerjam, nětkuž tśeśinje wschitkich dźěłaćerjow, je so słužba wupowjedźiła. Na mésnu pusćeśnych fu so drusy dźěłaćerjo pschistajili.

We wokrjesu Elberfeldźe żelesniśke direkzije je tśeźba strajkowanych żelesniźarjow na nětkuj 4000 skupiła.

W shromadźinje **Monaheimskich** telegrafnych dźěłaćerjow fu wobsamkli, so budźa so pschi wschěch wobsteinoscach wóśmohodźinskeho dnja dźerżeć.

Po posledních hotowjeschach fu na kanzlerawanskim dwórnischću w **Karlsruhe** wschitcy strajkowazy dźěłaćerjo sajo dźěłaćej sapoczeli.

Hórnizy we wobsahdźenej Němskej se strajkom hrožu.

Swjaŕski hórniscki dźěłaćerjow we wobsahdźenej Němskej su powschitkownje dojednanje wo pódsćehnym dźěłanskim cźasu a bjespschestawotnym dźěle je skutkowanjom wot 30. haprleje wupowjedźili.

Nowinske hłoby wo Mnichowskim wušudźe.

Barlinske nowiny republikanskich stronow mjły wušud pschećiwo Hitlerej a towaŕschom na najnóŕtšicho sahujdźeja. S nim je bayerska wójnska strona kankerott pschipowjedźiła. S Mnichowskim wušudom je Bayerska jako prawny stat wusamknje.

Zentrumska „Germania" pische: Psched śudom je Ludendorff pucherjesche: We nuni widźicje Tannenberg, we nuni widźicje wjele druhich swutlich bitwow, we nuni widźicje sasnjerja starehe wójska, wokolo kotrehoż je wěsna hława wije. Jeli so je śehdźewedowanje esensa rjekowstwa, njemóże so Ludendorffowe rjekowstwo pschetrjechćeś. Rjekowstwo móże so jako khrobłe wobstarcje wobsidnistnich strachow rosumiś. Nechcemy tu Ludendorffowu wojnobinsku khrobłosć pschepytaś, hdyž je wójnu pschećiwnikowi do Schwedskeje cźekny. W tutym świtu widźimy jenoż rostchadźenje cźuwosu a lekarjam duchownych thorosćow pscheworstajamy, móžnje podźiśke stukowanje tejsele nerwoweje kriły pożudźeć. Naš njesajimu tu Ludendorffowu thorobłosć napschećo parlchonistkim stracham, naš sajimuje jenoż jeho khrobłosć napschećo samolubitosći. So móża wšdomje porażenja, hdyž też franjenа cźejelekomnosći kóždemu wójskowemu wjednikej wutrobu wottrjećej, rosumimy. So pak chże sbity wójskowy wjednik samolubitosć pschećo a pschećo saho na druhich wotwalić, so wón němske wójsko, němski lud, kotryž je lěta dołho swoju frej a samoźenje wopruwał, pola zwoji ch najhórschich hidźerjow ześmjeć pyta, to ma wójskowy zjednik Ludendorff sam sa sebje.

„Berliner Tageblatt" pische: Ludendorff je jako wójskowy wjednik sarjekł, dokeł wón njewjedźeschе wójnu s cźasom stónczejć. Katastrofu rośchnjatacź wón pschećelejnje druhim pschewostajł a s wopaczným mjenom do wukraja cźekny. Hdyž bě so potom revolizionarne njewjedro troschu wucźahnyło, so wón do Němskeje wrócił, so pschi njselepscheradnistkim planje pschećiwo republizy wobdźěli a hdyž so Kappowmu puću njeporadźi, mějesche so won s nowa s wopaczným mjenom j prócha, tón króć do Bayerskeje. Też novembeŕli puću sandźenego lěta so kaž nóblizinowy puchoŕ rosbuchnu.

Hitler, „hubnaŕ" tehole wjeleb'cheradnistkeho pschedewzeća, tamny wjeczor w pinzy mésćanskeje piwaŕnje praji, so błeje pschichodneho dnja njebudźe žiwy, jeli so wojowanje p'chećiwo Barlinskemu knjezeństwu wuspěcha njemjeje. Nasajtra dopołdnja, hdyž bě so łapjenko wobroćiło, Hitler, Ludendorff a Pöhner so hinak rosmyślichu a wostachu žiwi. Wscheh tajkim „hebjepschewinjenjom w sajimuje wótrźiny je Mnichowskí-sud zofnył a wjeleb'cheradnikam žanehо wójska njeschkodźiwił. Ludendorff sundźišće swobodny a bjes sadźerka hudniku sału wupuschćeješe a jeho hobuwojowarjo bóstachu jenoż na šaće někotre lěta arresta na wjerdźinje, kotryž pak so t wolicźenjom pschepytanskeje jatby a t pschiwinjenjom wupruwhowanskeho cźasa nimale wuniwa. Cźi kuje za tu pschi tydźenje dołhim jednanju p'ched śudom sapowjedźeli, so budźa to, schtož su cźinili, w kóždym cźasu sajo wotpiestowaś.

Sćudnistwo je sim do tóždeje strony pucź swobodny cźiniło. „W Němskej su hišćeze hudnizy!"

Jendźelske nowiny wuśud w Hitlerowym proześu powschitkownje komediju, trpjł ako harlekinadu mjemišo, t kotrejž so nabł'adnosć němskeje justizju njeslepchuje. Wina „harlekina w helmje" pischu „Daily News" je sjatonje widźecź była, pschetož wón je so jeje sjawnje wuśnał. Ale jeho hudnizy šebi njeźěrźichu, jeho sajudźeju, haj judźichu sebi, jeho jenoż pschesłyschećej, a lud dźiwje sawpła, hdyž so wuwinowazy wuśud wosjewi. Sa tónle pschiwyskazy juśt ludźe hnadź Němska drohe šaćacźicź dyrdźeć, pricdy hnadź hač wón dohowri. Strudkohana sady tuteje harlekinady, kotraž je jenoż dołhowe t stawišnam hłubeho, brutalneho, tak mjenowaneho němskeho patriotisma, kotryž pak so na Němskí nejwobmjesujse, je, to dyrbja sta a tyšazy njewinowatych muzow a ženow je šakožnym horjom sa tónle „patriotizki njerozum" cźerpjeć. Khłostanje pak je, kotreho so Ludendorff nocźe sminjeć, wón móże so jako němskonazionalistiski kandidat do němskeho žejma wuwolić. Parlamentarizmus ma wšelce teź swoje cźmowe boki, tu kěchinu pak wón ma, so hłudnych ludźi do praweho hnězka stajł. Ludendorff hnadź swoju martraŕsku rólu jako komiska figura w němšim žejmje stónczi.

Němszy nazionalistiskoje Ludendorffa se šmólnizowym cźełom cźełesći.

Hitlerowi pschiwinikowarja su wutoru wjeczor psched hydźo generała Ludendorffa se šmólnizami pschećiwohnuli. Hač runje bě policija tule demonstraziju sakazała, ju wona tola cźerpjesche. Dokeł so cźahowi wobdźelnicy policiji pjećcźicu, dyrbješe wona pschećiwo nim šakrocźiś. Wjele wožobowu je so franiko..

Ludendorff jako kandidat sa wólby do němskeho žejma.

Na cźełu němskostatneje lisćiny „němskonazionalistiskeje swobodniske strony" su Ludendorffa stajili. Tutón je kandidatom sajachu. Wón je so, kaž praji, na profesoru Somberje wjecźicź dyrł.

Wustrowjenje pólskich statnych finanzow.

S pomocu smitskownje złoteje pożcźonki je so pólskemu finanzneumu ministeŕej a ministeŕskemu predsedniej Grabskemu poradźiło, dalšnemu spadowanju pólskeje marki sadźewaś. Knjezeństwo je so kroćudźiło, pólsku marku hač do kónca junija 1925 t wobkhada wjacź a do tuteho cźasa teź statny dołh we wyskosći 300 bilijonow pola pólskeje krajnеje wupcźišćenje wotpłaćiś. Pólska marka so t pólskim złotym sameni. Pschi tym so hódnosć pólskeho złoteho t 1 800 000 papjerjanych markow wobliča. Pólska žanych nowych papjerjanych pjenjez wjacy cźišćeć nieda.

Pólśe żelesnyjy prjedy ſ wulkim njedoſtatkom bjeſchachu. W januarje a februarje je ſo prěnt króć poradźiło, njedoſtatk wotſtronić. Żelesnyjy zu bjžo wulbyk wunjeſke. Njedźiwajcy teho je ſo knjeježerſtwo rozſudźiło, tworowe tarify wo 30 prozentowo powyſchić. Wožbowone tarify njepſcheměnjene woſtanu.

Straſk hórnikow w Pólſtej.

W pólſtej Hornjej Schleſyſtej je ſo ſtrajk hórnikow pſchipotrjebjił. W tſjoch ſchiwobrěžnach wuběrach podkopkowo ſo wjazy njedźela. W Myſlowitkim rewěrje wo 90 prozentow a w Rybnikſkim 100 prozentow dźěłacerjow ſtrajkuje. Teſ w Krakowſkej Śěźe a w Laurinhěźe ſu dźěłacerjo ſrjedu dźěło ſkazili. Teſ hórnizy w Dombrowkim a Krakowſkim rewěrje ſu ſo pjecza k ſtrajkej pſchiſamkli.

Franzowſki ſejm 5. hapreje ſwoje wuradźenja ſkónczi.

W politiſkich kruhach je ſtkyſchcej, ſo ſo pozběndzenja franzowſkeho ſejma hižo 5. hapreje ſkónča. Na 26. dźeń meje ſo generalne rady tworjaju, ſo bychu ſo jich wuradźenja do nowowólbnoho wotměkle. Knjeježerſtwo ſejmej namjet pſchedpoloži, po kotrymž ſo teſ kóždemu franzowſkemu ſtaćanej we wobſtadźenym němſkim kraju możnoſć da, ſo pſchi ſejmſkich wólbach wobdźělić.

Potwjerdźenje Lauſanneſkeho ſrěčenja w jendźelſkim delnim ſejmje.

Jendźelſkemu delnemu ſejmej je ſo Lauſanneſke ſrěčenje k potwjerdźenju pſchedpoložiło. Grichiſke wójſko we Makej Aſiji fóſtwóri je ſo Turkowſka na konferency w Lauſannje (w Schwajzarſkej) ſ europiſkimi wulkomocnami roſtrunała. Tuto ſrěčenje je jendźelſki ſejm ſa dobre ſpóznał. Pſchi tym je ſo wobſtaniło, ſo dyrbja ſo w pſchichodze wſche ſrěčenja, mjes Jendźelſkej a jenym druhim ſtatom wotſtamknjene, parlamentej k pruhowanju pſchedpołožić a ſo hakle potom potwjerdźić.

Pſchi roſrěčenju wo Lauſanneſkim ſrěčenju nědyſchi miniſter fir Samuel Hoare praji, ſo dyrbi ſo Turkowſkej roſſažnjić, ſo ma ſ pſchepiſanjami mjeniſchinami na cźłowiſke waſchnje wobkhadźeć, jeli ſo chże wona jako zivilizowany ſtat płaćiś.

Tón ſamy rěčnik na to pokaſa, kak wulki je wuſpěch ſa Jendźelſku, ſo Cźorne Morjo njeje wjazy jenoj ſa łódźe Ruſkeje, Rumuniſkeje a Bołharſkeje wotewrjene, ale ſo móža někto wójnſke a wiſowanſke łódźe wſchěch ſtatow do njeho ſwobodnje jěźdźeć.

Po ſtrajku pſchiſtajenych dróhowych żelesnyjow w Londonje.

Wutorni rano bě w Londonje ſaſo po jadny wobſtrah na dróhowych żelesnjacach a ſ omnibuſami. Kaž bórzy bě ſtrajkowarjo wumoćk wothłoſowanja ſhonili, ſo wutoru rano wſchitcy pſchiſtajeni k dźěłu wróćiłoh. Cźi, kotrjž ſu w ſkładźičnjach pſchiſtajeni, ſo hižo wjeczor pryſy k dźěłu wróćiłoh, ſo bychu woſy ſa jutrjſchi dźeń pſchiprawili. Sa wſchěch 10 hnjow, ſo je ſtrajk traf, njeje k najmjeńſchemu njeporjadej dóſchło. Powſchitkownje pak ſo žada, ſo bychu ſo ſakotike naprawy žinile, kotrejž bychu wobhładźeńſtwu njewſchijſonnoſće a ſchkodowanki ſaluſowake ſ tym, ſo bychu ſo ſwady wo mjdu bjes ſaſtajenja dźěła wuprawiłe.

Wotſtorcźenje ſkupſchininych wuradźenjow.

Po pſchijmowanju roſkſcźenja ſtaſnych dołhodow a wubankow je knjeježerſtwo daliche wuradźenja wotſtorcźiło. Myſła ſebi, ſo knjeježerſtwo ſkupſchtinu do jeje roſpuſchćenja wjazy njeſwola.

Ruſko-rumunſka konferenza we Winje.

K wjednitkej ruſkich wotpóſłanzow na ruſko-rumunſkej konferency, Kreſtinſkemu, je pódpołdnu deputacja ruſkich cźerjenjcow ſ Beſaraběſkeje pſchiſchła. Wona je jemu wopomnjenſke piſmo pſchepodała, w kotrymž ſebi ruſcy wotpóſłanzy zadaju, ſo bychu Rußow w Beſaraběſkej wobſtejacych wumozowanjom ſe ſtrony Rumunow ſchkitali. Pſchebe wiſchěm dyrbja ſebi na konferency žadaś, ſo bychu rumunſke zivilne a wojerſke wyſchnoſe Beſaraběſku wopuſchćike a ſo by ſo wobydlerſtwu wo praſchenju wothłoſowaś dało, hać dyrbi ſo Beſaraběſka Ruſkej wróćiś abo ſo Rumunſkej pſchiſamknyć.

Wjeſni hólzy.

(Wobras ſe wěſy.)

We ſaſchłym lětſtoku, w cźaſach naſchich dźěbow a wowſkow, mějachmy wo wěſy wjeſnu klinku. Wob léto junu — ſwjetſcha do póſtnizy — pſchirjſchachu ſo młodźi hólzy, kotrjž běchu wóſmonjate léto žiwjenja dozpěli. Hakle potom běchu boſpołni khadłoſo. Běda temu, kiž ſo do tuteho léta na rejwanſkej żurli, wjeczor po dźeſaczich hi- ſchcze na wěſy abo ſ palazej zigaretu nithże połała. To žubachu pliſty ſ lěwizy a ſ prawizy, ſo njemóžeſche ſebi porſty ſ mjeſawcza wudrapaćz. To by ſa naſch cźaſ jara wuzitne błło. Schto ſebi dźeńſnjiſchi dźeń tajzy nje- ſrazjy dowoka, to cźi druhdy roſom ſlejo woſtawa.

Dokelž tehdom hiſchcze tak po korcźmach njebundachu, ſhromadźichu ſo wjeſni hólzy pola ſtarſcheho, hdjež ſo „kontrakt“ ſwjatocźnje pſchecźiła, a jeli njemějachu pſchi- tomni młodźenzojo na nim nicźo wuſtajicź, ſo pſchiwoſa a podpiſa. Tón dyrbjeſche ſo ſakupicź a tuž cźehnjeſche zyła kolona ſpěwajo do herbſtcze grychły. — na cźole jedyn ſ harmoniku — a tam dyrbjeſche pſchiwſtaty ſ kóż- dym ſtorcźicź a jenoh pſchitrjeć. To bě póſtnizu, kotrejž ſo pſchiſtojnje woſwjeźicźiku. Póſtnizy, ſnjowſki ſwjeź- dźeń a kermuſcha, běchu duhy, na kotrychž ſo ſjalone reje wotměwachu.

Pſchebe *mnú* łěži ſejoſtnjena liſcźina ſ kontraktom, kotrejž tehdom mějachu. 1842 je ſpiſany a 1858 hakle wot wjeſnjeho Scholty podpiſany a wobkruſcźeny „na ža- danje cźeſcźownych hólzow k dalſchej płaćiwoſći.“ Teſ pjeźat tam je. W tutym kontrakcźe ſo kóždemu naj- prjedy hieſporocźne žiwjenje a pſchiſtojne ſadźerženje kru- cźe pſchiporucźi. Wobcźeže pſched ludźimi a w towaſtwje ma na ſo kedźbowacź we ſłowach a wobſtadźe, niz ſo hadrowacź, hidźicź a ſawiſny dyrbjeć a žane njeſahońte wězy cźiniecź, ſchtož mohło nahladnoſći towaſtwa ſchko- dźicź. Nětk ſcźěkuje zyły rjetomaſty pſchedpiſmow a ſchłuž je pſchetupi, dyrbjeſche 4 ſlěbornych kroſchow ſaplacźicź, druhi ros pak ſo ſ towaſtwa wuſtorcźi. Temu pak ſo winy wojſerwichu, niz tak, kaž je ſo wjedomo w jenej wohnjowej wohorje ſtało. Tehdom rěkaſche wjeſe, hdyž ſo jedyn wuſtorcźi. Dla ſwojeho ſerdźeſkeho ſmyſlenja ženje niz, kaž nětko. Ale ſtérje ſo na to dźerżeſche, ſo by kóždy dobry Sſerb był a woſtał. Wuſtorcźeny njeſkluſche- ſche wjazy do towaſtwa wjeſnych hólzow, na teho nichtó wjazy njeſkladaſche, njemóžachu jeho kedźbu a na wjeſnej żurli ſo pokaſaceź njeſmědźeſche. Schtóž ſo woženi abo ſemrě, bu ſ cźornidłom ſe ſobuſtawiſkeje liſcźiny wuſchmór- njeny a dołha ſadny ſkchižik. Mjeno taſkeho praſchiwca — mjenujcy wuſtorcźeneho towaſtwa — bu ſ cźornym ſłowo- rowzom ſamórane. Dowoli ſebi tajſi khdała abo jena njeczeſtna hołza tola rejowacź, to naſta hara a hadrija, po- tom ſo žurla ſ wulkim khoicźezom ſ nowa wunjeczeſe, pſchedy hać druhy dale rejowachu.

Dale ſtejeſche w „kontrakcźe“, ſo žmědźachu tajzy, ko- trjž maju wotpohlad, ſo wożeniſ, hać do nozy dwana- cźich wumoſtacź, kohoż poſtajiſcho trjechicźku, dyrbjeſche khſo- ſtanje płaćicź. Khdyžeſche-li jedyn do ſuſodneje wſy na ženitwu a pſchińdźe-li do konflikta ſ tamnymi khadłemi, to dyrbjeſche tuhdom ſtarſchemu woſſenicź. To dźěchu — po kontrakcźe — nětkoſti młodźenzojo ſobu a dovodmhachu wobohemu rawſkej k jeho prawu. Schtóž mějeſche pak cźeſcź ſ knótrom bycź, dyrbjeſche dwaj ſlěbornaj do pokładnizy ſaplacźicź. Pſchi ſmjerczi młodźenza abo knjeżny wot 16 hać 35 lět bu ſ krompetami piſkank. [illegible] proważe wſchelake barwy ſa zyrkeł.

A nětko ſcźěkuja podpiſme tych 287, kotrjž běchu 1842 hać 1891 hohuſtawne. Potom naſta „Zamk młodźenzowo“. Wſchelake paragrafy ſa ſobu pſchedpi- ſtane a ſtota pſchesjednoſcź kčejeſche dale. Ale ſtare nałe- wa waſchnja ſo ſhubjowachu a hyrnjeź hižo 25 lětny ſwjeſcźiło, roſpadny połožiſcho. Njebeſche wjazy ſo pſchesjednoſcźe. Nětko ſaložuja ſo nowe, ſ ſuſymi mi- nami a waſchnjemi.

To nětko tu ſedźo pſchehladuju podpiſma. S lic- rěcźi kuſk ſhožowneje ſaſdźenoſcźe, rěcźi cźaſk, hdjež hiſchcźe na cźeſtroſcź a dobre poczinki nětchto dawaſche. Cź- ſo, hdjež njeſmědźachu takſe młode juſchti wulke ſłowo a njehańbite rěcźe wjeſeł, kotrejž na hnójne widły njenoſ- ſmjeſch, wjele mjenje hakle do huby. Wſo wjeſeli a wo- kawi ſu ludźo tehdom teſ byli, ale mějeſche wſcho ſwoje mjeſh. Sſwjedźenje ſo teſ cźeſcźachu, kaž runje poł- nychu. Nejrowachmy bjes kabata a wjeſelachmy ſo ſwojeje žiwjenja. Hdźe ſcźe wy rjane ſłote cźaſy!

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 3. hapreje 1924.

— **Wo njedrje.** Wcźera wjeczor w 7 hodź. barome- 741, hygrometer +1½, thermometer wo dnjo +4. Dź- ſo rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, therm- meter w nozy +1. Drjezdźanſka njedrateńa wěſchcźi. ſ wotrědka bałe pomróčene wjedro ſe ſłabymi deſchcźemi, temperatura woſtanje dale niſka, wětry ſ połnocznych ſtron poſdźiſcho, ſnadź ſchtwórtk popołdnju, ſo njedro trochu ſłejſchci. Mjezna, kiž nad ſrjedźoſemſkim morjom leži, ma wliw na naſche wjedro. Tehdała mamy khmurne wje- dro a ſ měſtnami deſchcźe. Wyſchina leži nad połnocnej Europu. Dokelž wětry ſ połnocu buja, ſo hiſchcźe cźołne wjedro nadźeju njemóžemy. Wyſchina ſo w blížſchich dnjach ſ połodnju ſcźehnje, ſ cźimž nam nětkoſ błónčne dny kiwaja. Wcźera rano mějachmy w Němſkej 0 (Ham- burg, Aachen, Magdeburg) hać 7 ſtopnjow cźopłoty (how Brocken). Jutſje pjatk ſłónčko 5,35 khdźa a ſo 6,37 khowa. Měſacź ſhdźa rano 5,59 a ſo wjecźor 6,47 khowa. Jutſje rano mamy młody měſacź. Protyka nam rjane wjedro lubi.

S **Kamjenza.** Najſtarſcha wobydlecka naſcheho měſta, ſwud. Kowarkowa, ſwjeceſche ſaſdźenu pónđelu ſwoje 95 narodninu. Wona je hižo 15 lět dołho ſlepa, hewak pak duchownje a cźelnje wurjadnje cźerſtwa.

S **Hrubjelcźe** pola Kamjenza. Na tudomnym kuſcźiku dworje ſtoi 18 lětneho wotrocźka do delnjeho ſuſeda kopny a jeho cźeſcźy ſwani. **Mobžrommcho młodeho cźło- wjeka** ſwobotu ſe ſapſchahom do Kamjenſkeho miloſć- neho wuſtawa wjeſechu; duzy po puczu pak wón hižo um- mrje.

S **Komorowa** pola Kluſkicza. Pónđelu wjecźor wot- mžaſche ſo w naſchej kreſnjej roſkohnowanſki wjeczor ſa konfirmirowane paczeſke dźěcźi. Pod nawjedowanjom knjeſoon aucźe Lyn Fjelta a Königa ſpěwachu ſchulſke dźěcźi jara rjenje nětkore rejazhłóſne ſpěwy němſki a ſerbſki. Pſchedwoſchowaczku ſo teſ nětkore baſnje, tehorunja ſerbſki a němſki. W ſrjedźiſchcźu ſwjedźenja hjeſeſche pſched- noſchk ſe ſwěrkowowkraſanſ knjeżnu Werty Zileſſenez we ſaſkej ſerbſkej Luſicy. Wona wjedźeſche naſ we ſwojim pſchednoſchku wot Běłoboha pſches Cźornoboh, Bukezy, Delnju Hórku, Kraſezu, Lupoj hać do herbſkeje hołe wokolo Minakale. S wulkim ſajimom wſchitcy pſched- noſchkeſ ſłědowachu a wotježe dźakańdne je, ſo nałpom- njena knjeżna lubu młodźinu napominjaſche, ſwojej do- minje a ſwojemu narodej ſwěrni woſtacź. Dźak ſłuſchi teſ k. rjeſeſkluklerjej Hermsdorſej ſ Kupoji, kotruž ſ wjecźor finanzielnje ſmóžnił a teſ k. Schleſatej ſ Na- weje Wſy, kiž je wobraſij na ſwojim projektnym aparaſu pſchedwjedł. Sſwjedźenje je ſo wjeſele wſchěm wopytowa- rjam jara lubił, a ty, luba młodźina, woſtań na tym

Khuda hołza a bohaty ſyn.

(Wjeſny podawk.)

7] (Pokracźowanje.)

„Witajcźe, knjeże!“ rjekny żona ſ wulkej radoſcźu. „To je rjenje, ſo ſcźe k nam ſaſchoł. My mamy dźeńſa pſched domkhwanu. Popokonju pſchiſhibcźu k nam pucźowacy herzu a naſchim ludźom ſcźehze ſo rejowacź, a dokelž ſe hiže ſwjatok a dokelž ſe ſam Mtynk wjeſeły, ſo mamy Bożi dar hižo domoj, je jim dowolił, ſo bychu ſo trochu wulekali. Ale ſo mam wjeſele, ſo ſcźe, knjeże, jowle poſaſtali. Jeno pójſe, dale, pójſce!“

Pſchecźeł ſo ſamozwjeſche, ſo ma ſam hoſcźa a ſo budźe macź naju hižo cźakacź.

„Ale proſchu waż, knjeże!“ rěcźeſche dobrocźiwa żona. „Cźehze dha nje pſched tym zuſym knjeſom wohańbicź? Wón je nam tak luby, kaž bhy bycźeſe ſam pſchiſchoł, a pod naſchej ſtrěchu budźe pſchiſcheſe dobry bleſk, ſo mohł ſo ſpyjnycź. A ſ waſchej macźerí pójſcźelu, ſo njedyrbi cźakacź, ſo ſcźe dźeńſa mój hólcź — ach, knjeże! ſcźinjce mi tu radoſcź; ſchtó wě, hdy ſo ſaſo takſa pchilejnoſcź trjechi. Naſch ma dźeńſa wjeſele myſlił, ſnadź ſo ſ nim da poréćźecź — wěſce, teju dźeſcźi dla! abo njebudźe ſo ſ najnjeſchcźa wo teſ wězy ré- cźecź. Wěſce, je pa-la naſ dźeńſa teſ ſtary Hobrak, a to mam ſtrach, ſo mohłoj nětko ſapocźecź.“

Mój pſchecźeł da ſebi rěcźecź a tak bórzdźchmoj do wul- keje ſtěže. Tu naju ſetka Jakub. Pytnychmoj, ſo je do wocźow roſhorjeny.

„Jakubje, proſchu cźe, njechodź prjecź!“ rjekny jemu burowka. „Wužiwał roſuma a ſcźiń mi nětchto k woli. Dźi — a ſawjercź ſo jónu ſ Khatu w rejach. Nězdrno, knjeże, to nicźo wadźicź njebudźe?“

„Nó, myſlicźe dha ſebi, ſo móhło to ſchto pomhacź“, rjekny młodźenz ſ waha, „jarzywacź ſebi ſ njeju móžu, nje- budźe-li jej bróžnja ſchpatna...“

„Tej?“ ſaſmja ſo burowka. „Ta cźi rejuje na dworje, hdyž trunu ſaſtyſchi.“

„Ale to cźi do cźaſa praju, macźi“, pſchiſtaji hiſchcźe. „Rejowacź a nětkoho ſebi bracź, to je dwoja wěc.“

Na to ſaſtupichmoj do jſtwy. — „Pohladaj, nano, koho cźi injdu!“ rjekny burowka a Mtynk ſaſbeže hłowu wot tolerja, na kotrymž ſo wot wulkeho trucka cźelazeje pjeczne- nje kurjeſche. Wójnarwſchi mojeho pſchecźela, poczа, wě ſo, teſ ſ druhimi ſtawacź a ſa blidom rum. dźělacź. Ja ſebi mjes tym ſhromadźenych wobhladowach.

Sźcźeſche tu Stachez kmótr, kotrehoż běch hižo dźeń pſchedy w lěſu ſpóſnał, potom ſróſtny muž, kotremuż rychtar rěkachu, a Hobrak ſe ſwojej dźowku. Hobrak bě ſhlny, ſa- wality muž w Mtynkowych létach, ale jeho wobliczo bě hrube, pohladnjenje njeluboſne, hłuboje nadute. Jeho dźowka bě narowy wobraſ, jeno w mjeńſchej měrje, hewak bě mło- da, ſtrowa, jeje cźerwjene polne wobliczo bě doſcź rjane, ale wokoło huby a mjes wocźomaj mějeſche nětchto wohidnje horde, ſchtož bě cźim pſchecźiwniſche, dokelž rěcźeſche, a ſkoro kóždy ras da ſwoju njeroſumnoſcź ſpóznacź. Pódła njeje ſtejeſche próſdny ſtólcźk, tam dyrbjeſche ſawdźeje Jakub be- dźecź.

„Nó, to je rjenje, knjeże!“ ſapocźa Mtynk w dobrej myſli, „jo naſ wopytacźe. Schtó wě, hacź njebudźeſce hnydom nětchto móz pożohnowacź. Sſym ſebi tule nětkotrych pſchecźelſ ſ wjeſeri pſchepróhł, ſo bych ſo ſawjeſelił, ſo ſmy letuſche Boże žně tak ſbożownje pod huche ſwożyli. Ale je tu po prawym jena tak na wopſtanje, prawu domkhwanku ſmějemy hakle jutſje, kaž hižo mějeſe. Bjerce ſebi, knjeże, a njehladajcźe kaſanja; mjaſko je dobre, je dźe naſche ſamkne — a wy, knjeże, cźińcźe, kaž bycźeſce doma hył, a njedejcźe ſebi kaſacź, wſchako ſo wſchitkim najemy; naſcha macź ſmeje hiſchcźe nětchto to ponowi.“

Mój prajchmoj, ſo ſ pſchehodźowanja djemoj a ſo ſmój ſo teho pſcheproſchenja njenadźakaſoj, potom pak dach- moj ſebi ſłodźecź. Pjeczeń cźinjeſche hołpoły wſchu cźeſcź, a cźerſtwe, lubołnje wonjaze ſtkanyh běchu njemałe dobry

pſchidawk. K pſchidawanju ſtejeſche tu wulki, ſ zynom wu- bejeny karan ſ piwom, na kotrymž bě wobjecź, ſo hoſpodar na dobry napoj dźerži, potom wulka błeſcha ſ cźiſtym zinnym palenzom. Tuteje pſchimaſche ſo wożeje Hobrak, kaž je ſo jemu hižo wocźi ſrdźeſcźe a lizy hrěcź pocźeſchcźi. Hdyž rěcźeſche, měrſche ſkoro mjes tójdym ſłowom ſwoje „Cźert a hela“, ani mojeho pſchecźela ſo njeſahańbuje. Wjeſelach hnydom, ſo jow dołho njeſwoſtanjemoj.

Pſchi tym rěcźeſche jo wo ſtrukſchi ſnjach, pak wo pla- cźſinach, hacź teſ ſłónčnje na wſchelake wudawki njeſpſchi- dźechmy a mjes tymi teſ na nowy puć, kotryž, mějeſche gmejna tworicź; na tón bórzcźeſche wożeje Hobrak a ſwor- rjeſche na rychtarja, ſo jebi wot knjeżich wſchitko da na ſchiju ſrdźecź, na to ſo tón ſajo bórſcheſche, tak ſo mějeſe ſche Mtynk we ſwojej dobrej myſli ſkajnje nětchto jednach. Mi běchu tute roſmołwy pſchecźſtwne; njebě w nich ani kuſa teho ſtrowcho roſume, kiž mi henak mjes naſchim ludom wjeſele cźinjeſche. Pola tuteju nadujeju bohaczkow bě fóždе roſumne ſłowo podarmo.

Mjes tym bě ſo Hobrakowa ſe jſtwy ſhubiła, a ja ſebi myſlach: „Aha!“ Jakub je ſebi ju do reji wſał!“ Ale hdyž ſo ſa khwilu ſnama wróćił, bě dźeż do wozow ſahrała, ale pſchi tym teſ nětkajka pokhmurjena, a ja ſpóſnach, ſo je jej pſchi rejowanju jara lubiło njeje. A wona ſchcźerkaſe nětchto nanej.

„J dźi mi prjecź ſe ſwojim pſchecźeſcźhanjom!“ wobrocź ſo na nju nan. „Nětkole domoj? Cźert a hela, hdyž ſo cźłowjek halle trochu hrěcź poczina! Dźi ſnama!“

„Hdźe dha maſch Jakuba?“ wopraſcha ſo Mtynk.

„Ej, ja njewěm“, wotrubny holza. „Ja ſo two njeſ- njeſtaraml“

„Tak?“ da ho Mtynk do ſmjeeja. „Nězjt to ſ tchu- boſcź? To je po taſkim najwjetſchi cźaſ, ſo bychtaj ſo toj.“

„Sdźerżeſce ſebi jeho, ja two njeho njerzdźu“, wot- ſo holza a wundże ſ durjemi.

(Pokracźowanje.)

Hrječu, na kotryž je k. wuchěł Iseit we swojich rozsohowanskich klowach Tebje pokasał.

S **Wojerez.** (Sapołdsene.) Dźeń 8. kjerza wołmuspaiche so tu w Jurli wokrjesnego hamta spromadźisna serbskich sastupjerjow. Powołał běsche ju k. wokrjesny **rada** dr. Lenoir. Sešchli běchu so pschepruschenni ſ Wasjerowskeje, Łasowskeje, Wujeschdźanskeje, Sdzarowskeje, Kulowskeje, Khołmcźanskeje, a Blumjowskeje wołsady. Běchu so ſ wjeselcha wjeſnni sastupjerjo a sobuſtawy wjesnych a schulskich radow. Też k. superintendent Köhler a k. wokrjesny schulski rada Scholz běschtaj pschitomnaj. Dozyła ricźesche spromadźisna pśches 30 wołsobow. Jako namjet sa tule sdhadźowanku běsche postajene: Wünsche und Anregungen aus der wendischen Bevölkerung. Tute pschecźa serbskeho ludu so hižo pśches wjele lět a na wschelakich puntach naschemu pruſkemu knjeſerſtwu pschednoſchowachu. Bohu skorjeno pak pschecźo a pschecźo sasso bjes wuſpěcha. Se sawodneje rosprawy k. dr. Leniora jewjesche so pak, so bźe mamy tola tu khwilu sastupnika se sprawnej wutroby su naſche serbske kulturne interesy. K. kantor Leinert pschednoſchowasche we wobſchérnischej rosprawje pschecźa na prawa, kiž też Sserbam su swěźerene ſe němſkej wuſtawu = Reichsverfassung. Tele žadanja su tak gnadne, so też kóžde naſch němſki gusſpod je sprawnej nutrobu moht do nich ſwolicź. We dalſchej schérſchej rosprawje wopomninachu so ſtórźby ſe wſchěch stron dla njezjednoſtajnow w ſerbſkich ſchulach, hdźeż so hižo lětdźesatki dołho serbſka rěcź potłóczuje. A to ſ nejnjezichu w dwěmaj hodźinomaj woh tydźeń. Tymle žadanjam pschitkowachu też pschitomni. Knjeza dr. Lenoir, ſuperintendent Köhler a ſchulſki rada Scholz. Jenož dla njezinjecznych njedoſtatkow — nochcychu knjes ſchulſki rada Scholz pschilubicź, so by so tónle program hnydom wunjeźł. Tak daloko je tuta rosprawa po możnoſći objektivna. Subjektivnje ma dopiſował hiſchcze pschihajacź: so nij jenicźki ſ pschitomnych njeje so pschecźiwo žadanjam wuprajił. Wſchi rsspomninanju wukazowy dla ſakalanja rosmołwy ſchulſtich dźěćzi mjes sobu a też dla ſerbſkeje pacźerſeje wucźby nochcychu knjeza ſuperintendent Köhler a rada Scholz je ſnacź. Je pak ſo jimaj pschiluboſo, so tejle wukasaj dołtanjeſaj. Dale ſuźmachnyli, so cźi knjeza wuſnachu so dobreje wole, sa prawa Sserbow pschiſłuſchiſchcźi cźinicź. Wołsebje knjes wokr. rada napominaſche, pak Sserbow, so dyrbja ſtamt też ſo ſhromadnje na ſwojich ſapołſtanzow* atd. wobroczicź. gdy jeho dobrej woli ſu ſo ſnadź wſchitcy pschitomni pschepſchedcźili. Tuž lubi ſerbſzy pschecźeſcho, ſhromadźeny ſo, njekomdźeny ſo, a cźinny też my naſchu pschiſłuſchnoſcź ſa naſche prawa, ſa ſwój ſerbſki narod. J. W.

* Pschiſpomnjenje: To je dobry pakw, kiž ſo nam tu da. Stejimy runje psched wołbami. Duž, Sserbja w Pruſſej, wobſtajacźe ſebi prawje politiſke ſtrony a kandidatow, kotreż ſo nětkole wo wačhe wažne hońe pschecźiwo ſebi, ale njedźiwajcźe na njedźeſa, kiž Wam nětkole dſchech wołbami wſchitkim, lubja, ale na to, kak ſo hewak po wołbach ſadźerkuja. Pschichodnu njedźeſu ſo ſtary Sserbſki Swjaſk też w Pruſkej Hornjej Łužicy wobnowi, kotryž ſo wo to poſtara, ſo móhł ſo jako Sserbja pschi wołbach do němſkoſtatneho a pruſkeho ſejma wob-

S **Bělseje Wody.** Saúdźenu ſuſ.dźelu bě ſebi wóſmnětny hólcźeſ na 2 metraj wyſoki płót ſaſtał. Sso pschepładowſchi bě dele padnył a ſebi kóleno roſtrałł. Sadawſany lékaŕ ſnjeſbożeneho do Khocźebuſkeje thorownje dowjeſeł da.

Tulipan.

(Nałčina bajka.)

(Skónczenje.)

„Njetrjebaſch ſebi ſtaroſcze cźiniczź“, wotmołwi Tulpa a ſwocźa ſo wobleſacź. „Hlej, tónle pjerſchcźeń je twój, jeli ſo mi twoje drašty ſwobodaja.“

S tymle namjetom bě tamón rad ſpokojom. Poiſthaſche ſemu do ſihźaneho thabata, naſtaji jemu kłobuk na hłowu a njemóſeſche ſwojej wocźi wotwobroczicź, tak lubjeſaſche ſo jemu ſnjeſnik, kiž w broſhotnej draſeſe ryczerjow pſched nim ſrejeſche. Tón pak pośběhny rułu a pſchimny ſa pjerſchcźenjom na ſwojim porſcze.

„Tu maſch ſwoju mołu,“ rjekny krawcźi a — ſhubi ſo bjeſe ſlěda. Jenož cźerwjena tulpa ſwoſta w rukomaj wobeheſo ſjebaneho.

Jako bě ſo krawcźik wot ſwojich pŕnich ſtrašeſow ſhradał, pſchewiſa jeho ſakoſtny hněw. Potom ſłoby, wótſe ſeljo a ſwarjo, cźiſny rózu ſ wotſna won. Ta pak ſlecźi do rózta thěźe a hwoſta ſcźerkliwje tam, hacź bě zyle cźerno a nichtó wjazy na dróhy.

Potom ſaklinczachu ſaſſo ſłowa: „Moje mjeno je Tulpa“, a tónle ſłojeſche na tas ſaſo ſdobny ſemjan w cźěrnej nozy. Sso wjeſeſe nad ſwojim derjeporadźenym tryſkom, kroczeſche dale po dróhy a pſchemyſłowaſche ſej, kak mohł drje hoſpodu ja nóz dóſtacź. Saſo kuſtarſku nóz ſwojeho pjerſchcźenja ſwažicź, njepſchichłbe jemu do myſłow. Dwójzy bě ſo dopokakało, cźeſzi ras mł.o jemu lubjene ſwoje wobradźicź.

Tu wuhladny pſchi ſwětle měſacźka pachoła, kiž runu měru na njeho dźeſche. „Nó, hdźe pak dźerjeſe?“ ſo jeho wopraſcha. „Durbju horje na hród.“ — Je to dałoko wot joho?“ wopraſcha ſo ſaſo. „St hodźiny mam drje ſicźicź,“ wotmołwi tón. „A ſchto maſch na hrodźe do dźeła?“ — „Ssym ſłužobnik naſcheje knjeźnicźki. — Ach, naſcha wboha knjeźnicźka, naſch wbohi ſnadny hrabja!“ — Tónle ſaſchli ſłubji wcźipnoſcź tamneho. „Schto je ſ hrabju? Powědaj mi wo nim, dźiu cźe na twoſim puczu pſchewodźecź.“

Zyle ſadźiwany wohladny pachoł na ſdobneho ryczerja: „Njemjeźe dha nicźo wo njeſbożu naſcheho hrabje Pſchſcheli? S ſzyleho ſwěta pſchikhadźeja dźe ryczerjo, ſo bychu jeho wot jeho njepſchecźeſcha wuſwobodźili.“

Tulpa, kiž we ſwojej wjeſej jenje nicźo wo hrabjach a hrodach ſłyſchał njebě, praji, ſo je tu zuſy a ſo je na wulkim puczowanju. „Tola praj mi,“ rokreczowaſche, „ſchto je ſo twojemu hrabi ſtało? Leži w mojej mozy, jemu pomhacź, ſym k tomu rad ſwólkliwy.“

Wšchitcy město wopuſchczitoj, a hdyž nětko na wulkim puczu jedyn za druhim do cźmowoje nozy kroczeſchtaj, powjedaſche pachoł: „Mój ſnadny hrabja je pſchjazo dobrocźiwy ke mni hyć, a knjeźnicźka je pěkna kaj jandźel. Na naſchim hrodźe njeje nicźo pobrachowało, a wſchitcy běchu ſpokojom. To pſchijšna wónđanjo hroſny hrabja Dubiti je ſwojeho hroda k nam horje. ſmejzowa ſo naſcheho knjeſa, kiž jeho pſchecźelnje jako ſłužoba poſtrowi, da jeho ſpytacź a potom do ſaſtwa cźiſnyc. Ssam pak wobſtejdźi hród a wſchitcy dyrbjachu jemu ſłužicź. Jenož mje woſtaji k poſłužowanju knjeźnicźan. Sa nju běžach dele do měſta a wojſewich, ſchto bě ſo ſtało. — Wot teho cźaſa ſem njeſtandźe ani dnja, na kotrymž njeby ſ najmjeńſcha jedyn ſuſy ryczeſ horje pſchijěchał, ſo by ſ hroſnym hrabju wojował, dokeľž knjeźnicźka je ſo temu lubiła, kiž jeje nana wuſwobodźi.“

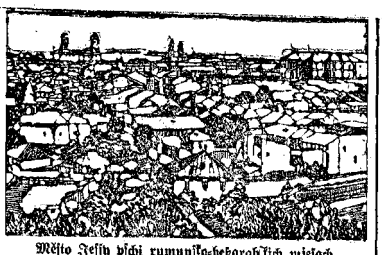
„Tak dowjedź mje k njej,“ rjekny Tulpa wulzy roſhorjeny, „ſym hotowy, ſwoje žiwjenje ſa nju wažicź.“

„Dw knjeze,“ ſnapſcheczźiwi pachoł, „woſtajcźe ſo tehole pſchedewſzcza. Pſchiſłužźicźe žiwjenje a nam tola njeje pomhane. Sty hrabja je tak ſyłny kaž hobr. Se žanym tych ryczerjow, kiž ſo jemu bliżachu, njeje hacź dotal k bźženju pſchiſłcźo. Hrabny jich a cźiſny jich ſ wotna won.“

Tamón pak njeda ſo ſatraſchicź, ale dowěrjeſche ſo na nóz ſwojeho pjerſchcźenja.

Pſchiſłedſchi na hród, dowjedźe jeho pachoł do ſameje ſtwy, hdźeż bě hižom nětkotryžkuli ryczeſ poſledniu nóz ſwojeho žiwjenja pſchedewſal. Tam cźiſny ſo Tulpa na łěhwo a krucźe ſpaſche hacź do druheho ranja.

Hnydom rano da ſo jako ryczeſ Tuſipan ſ Tulpowſkeje pola ſleho hrabje pſchipowjedźicź, ſo by jeho k bźženju wuzadał. Hrabja ſo jeho łóma dobjada, to wali ſo hižom na njeho, hrabny jeho pſchi rukomaj a ſchaſeſche jeho, ſo ſo jemu nimaſe myſle ſhubicźa.

Město Jesiy pschi rumunsko-beſzarabſkich njeſach. Beſzarabſka ma ſo po nowſchich politiſkich powjeſcźach k Rumunſkej pſchiſłuſzeźicź.

„Kak móżeſch ſo ſhrobiticź,“ ſarejt na njeho, „mi ſo ſtajicź! Koścze w cźěle cźi rosmjerczu!“ A ſkoka wobeheho Tulpu kaŕ, ſo budźiſche tón nimale we ſwojich bolokſach ſarejtł. Tola ſo wobtknjeł, dokeľž bźeſche tola we jeho ſłožo. To pſchimny jeho hrabja ſ mózným wokmachom, wulběže jeho wot ſemje a wjerchny jeho horje ſo bł jeho do hłubiny bele cźiſnyc. Tulpa pak ſo krucźe jeho dźerjeſche, a hdyž padny, ſkorhny hrabju ſobu do hłubiny. Wadajo pak ſwójetny pjerſchcźeń. —

Rozbity padże ſej hrabja na ſemju a dźerjeſche krucźe jako kleſchcź cźerwjenu tulpu w ruzy. Nucźe ſo tónle do ſwojeje wěrneje poſtawy pſchemeni a hdyž ſłužobnizy pſchińdźechu, wuhladachu ryczerja ſo horóbźazeho, ale njeſwanjeneho pſchi mornym ſrejo.

„Nětk dowjedźcźe mje k waſchej knjeźniczźy,“ pſchikaſa jim, „hromadźe ſ njej dźu waſcheho hrabju ſe jeho jaſtwa wuſwobodźicź.“ —

Bórzy bu dźeń kwaſa poſtajeny a też nawažeńjowi braſſia buchu na ſwójeđeń pſcheproſcheni. Hdyž wſchitcy wjeſele hromadźe ſeđźachu, wopraſcha ſo jeho jedyn ſ nich, kak drje je ſ ſwojemu ſłoju pſchiſłoch, a młody ryczeſ ſapocźa ſo hordźicź a měnjeſche, ſo je tola najmudrſchi ſ nich hył. „Schto maſce je ſwojeho dźeła? Niežo hacź moſtale ruzy a roſtorhane drakty! Je pak ſym wožeńny hrabja. Mojej ruzy ſtej mjeńſej kaŕ ſomot, kiž noſchu!“

„A tola nochcemy ſ tobu měnicź,“ rjekny ſtarſchi ſ nich, „lubſcho je nam dźeło, a próſa, hacź ſe ſwědomjo.“

„Hoho!“ ſawoła Tulpa, „ſchto prajiſch wo ſeym ſwědomjn? Njeſłuſchu nicźo ſleho ſłuſzić.“

„Sſzu naſcheho nana morił!“

To ſkoczi Tulpa ſe ſtólcźka a waſi ſo na njeho: „Kak móżeſch to rjeź! Hdyž ſtareho wopuſchczich, bě wón ſtrowy a njemjłeſche ſej ſ zyła na ſmjerć.“

„Ale wón je wo twojich tryſkach ſłyſchał, kiž by krawzej ſehrał. Ludźo ſo ſa nim ſběžachu a wołachu: „„Hſejcze, to je nan teho paducha, kiž je ſe źiđjane drašty połkradnył, kiž tón ſły kuſkaŕ je.““ To njeſłuſzeſ dźeſe ſnjeſcź, wſa rjemjeń a ſkórcźi ſwoje žiwjenje.“

„Potom drje też njeje nicźo lepſcheho ſej ſaſłużił, hacź rjemjeń.“ hanjeſche knjeſneſt.

Tu ſtupichu ſo bratſja ſ połděhnjenymi pjaſcźemi jemu napcheco: „Ty njepleſcho, to dyrbiſch nam ſaplacźicź!“ jenoſhłóſnje ſawołachu.

Tulpa nahoja ſo ſwojeho žiwjenja dla, ſatraſchny ſtrach jeho pcheſwa a to we ſwojej najwjetſchej nuſy ſwjeſt ny ſwój pjerſchcźeń. — Sso ſaſtróżiwſchi zoſnyczu bratſja, hdyž ſo na ras zyle ſhubi. Potom pak ſa wótſje woścźerczaju, dokeľž wuhladnychu na ſkamjnym měſcze kwětku.

„Tak měna ſo potajkim ſ naſchim bratſſkom!“ ſawoła najſtaršſchi a wutorže łoješchſko ſ kwětk.

„Moje mjeno je Tulpa,“ ſaklincza ſłowaju hłóſ.

„Hej tr je nědby było!“ wośchcźerjeſche ſo druhi a wutorže ſekorunuje łoješchſko ſ kwětki.

„Moje mjeno je Tulpa,“ ſaklincza ſaſſo ſłowaju hłóſ.

„A tulpa ſu ſo ſtała“, hanjeſche tſeźi a wutorže tehorunja łoješchſko.

A tak bźeſche dale, donik też poſlednje łoješchſko ſo njebě ſhubiło. Nyńcź Tulipan ſ Tulpowſkeje bě jako wopraſodźita tulpa ſwój kónz nadeſchoł.

Rozkopje.

* **Wuſmješcherja nětkuſchcźeho ſakſkeho kraja ſajeł.** Wěſty Hans Reimann ſo ſ tym žiwi, ſo we ſwojich pſchednoſchkach nětkuſchcźeho ſakſkeho kraja Biedricha Auguſta wuſmješchuje. Wón je też tajle wuſmješchcźaje knihi pod napiſmom „Drei Gecnig“ wudał. Biedrich August běši to ujeł lubjeł dał a je bozpił, ko je ſo Reimanej tajſe wuſmješchenje ſudniſzy ſakakało. Reimann ſo ſudniſkeho poſtajenja dźerjał njeje. Tehodła ſu jeho ſajeli. My mamy to ſa zyle prawe. Njech ſebi wo nětkuſchim kralu kóżdy myſłi, ſchtóż chce. Ale jako priwatna wosoba ma wón prawo ſabacź, ſo jeho njechanja a njewuſmješchuja. Tehodła na to wón ſchikacź. Schkitacź dyrbjał ſo ſe ſamej raſnoſcźu kóżdy cźeſny cźłowjek, kiž w politiſkim naſtupanju ſjawnje wuſtupuje.

* **Drohe liſtowe znamki.** We Wjenje buchu drohe liſtowe znamki pſchepadowane. Sa cźerwjenu ſ léta 1856 najſtarſcha a najznadniſcha ſnamka, ſaplacźi ſo 65 milijonow krónow, podobna naceřewſeń kupe jenoż 8,5 milijona.

* **Po amerikanſkim woſchnju.** Amerika je ſnata ſ ſwojimi wuſokimi thěźemi. Nětko ſapoſchinaju też w Hamburku tak twaricź. Tele dny pſchepoda ſo prěnja wěźna thěźa ſjawnoſći. Wóſlinowy dom. Leżomnoſcź wucźinja na nětkuſe 14 000 kóżnych metrow, je 50 metrow wyſoka a ma 11 poſkhobow. We dwanje ſe jawne kontory. Na thěźe je ſohroda ſ kantinu ſa 3000 pſchiſtajenych, kotrež ſam dźěłaju.

* **Žito ſo ſpatiło.** We Otejzinje (Alſenſtein) je ſo ſkładniſchcźo jeneho Wormſkeho druſtwa dozpła ſpaliło. Wo-heń ſmieł na 8—10 000 zentnarjow žita, a wſchitke tamſchiny wſchěch maſchiny. Schkoda ſo ſe ſamějcźenjom wuruna.

Hamſke wozjewjenje z Budyſina.

Hamtſke heſtmanſtwo wojſnſka: Pokhrona a ſchlintawa je ſaſchła mjes ſchparatym ſkotom Łupjanſkeho rěſaka (wobſhedźerja Schuberta). Wobaranſke a ſchtitanſke naprawy ſo ſkónju.

Měſtſchcźanſka rada, ſpomožeſtſki hamt, wojſewja:

Samadźenja a ſpomoženja dla ſuchwožiny ſa Budyſchſkich wobſtarjerjow, kiž běchu hacź dotal na ſmutkowanej lawſkej haſy 41 (we wobſhednym domje „Bautzener Nachrichten“) ſamješcźene, je wot 1. haprelcźa t. l. na „Könige-wall 3“ w prawoſtronſkim ſadnim twarjenju (horni nutſkhód). Nětčne hodźiny ſu: pondźelu wot 3—4 hodźin, ſchtwórtk 4—5 hodźin.

Hłowny a ſamoſtwity redaktor: Marko Smolerk w Budyſchinje.

Hospodarſki rozhlad.

Schtwórtk, 3. haprcźe 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:

(Tule kurſy ſu w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	249 400
jendźelſki punt	18 055 000	cźěſkoſk. króna	127 100
ſchwajzarſki frank	735 700	100 pólſk. markow	461 000

Barlinſke wiki. Sſzwoju najwjetſchu kedźbliwoſcź pſchiwobroczeja wiki dźeńſnjſchi dźeń dewiſowemu wobſtejdźi, kiž pſchecźo bóle na efektowe wiki tłóczi. Němſkoſtatna banka jenoż malo dewiſow wudźěłuje; w tym widźa wulki ſtrach ſa wobnowjenje wſchelakich induſtrijow. Franzowſki frank ſo pomałku poſkhuje. To dawa na tónz měſacźa wjeſele cźekłoty wozjacźaſ.

Eſekty ſo w pſchecźiku wo nětchto mało wotdrjeſchcźu. Tak ſhubichu Bochumer Guſs, Geſſenkirchen, Oberſchl. Eiſenbedarf po 3%, Stolberger Zink po 4. Na kaſſinowych wikach ſhubichu Deutſche Kali 2%, wot chemiſkeje induſtrije Chemiſche Griesheim 2%. Na druhich wikach ſo ſkuły tehorunja troſchcu ſuiźichu.

Produktowe wiki w Barlinje ſkoku wežera jara měrne. Haſr politiſcheje ſo mjeny nětchto napraſchowachu, tola ſo mało pſchedachu. Płaczijny ſa khlébowe žito ſu nimale ſamſne woſtaſe. Też wowſa bě mało na wikach. Tu běchu płaczijny nětchto trucźiſche. Mukowy wobrot bě mały, tehorunja w pizowadlach.

Jedyne **běrny** zentnar cźerwjenych a běłych 2,10 hr., žolte 2,60 hr. wot żeleſniſkeje ſtaſije.

Płaczijny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wotſjowe ſymje po tunt ado 1000 kg, hewak 100 kg, płaczijny po

	2. 4.	1. 4
Pſchenica	173-177	173-178
rožka	134-140	136-143
nałſt. jeczmjeń	170-190	170-190
nal. jeczmjeń	—	—
wowſa	124-134	125-133
kukurica(Mais)	25,25-27	25-27,25
pſchenicz. mu'a	21-23,50	21-23,50
pſchenicz. wotr.	10-11,00	11-11,20
rjane wotruby	8,40-8,60	8,80-9,00
rapš	310-315	315-320
lane ſymje	410-415	410-415
hrěch	16,00-17	16.00-17
pjeluſchi	12-13,00	12-13,00

rapš wožuch	11-11,6
poch. melaſa	8-8,50
rzadella	18-18,50
ſcźerace hnjiſ	19-19,60
bury	16-17,00
woſta	14-14,50
lanu wožuch	22-23,50
modre lupiny	13-14,0
žolte lupiny	16-17,00
ſymo, 50 kg	1,70-1,90
ſtoma, ſjana	0,85-1,10
„ pſchenicz.	0,85-1,10
„ wowſjana	0,75-0,90
„ jeczna	0,70-0,90

	2. 4.	1. 4.
	11-11,60	11-11,80
	8-8,50	8-8,40
	18-18,50	18-18,00
	19-19,60	18-19 20
	16-17,00	16-17,00
	14-14,50	14-14,50
	22-23,50	22-23
	13-14,0	13-14,50
	16-17,00	17-17,50
	1,70-1,90	—
	0,85-1,10	—
	0,85-1,10	—
	0,75-0,90	—
	0,70-0,90	—

Tworyknpowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r.

(Wareneinkaufsverein Bautzen e. G. m. b. H.)

K předstejacemu jutrownemu swjedženjej poručamy **našim sobustawam** po cyle wosebitych płaćiznach a prosymy wo wobkedźbowanje płaćiznowych taflow.

pšeńčna muka, Griesler. wučah
margarina, jenož najlěpše znamki
rózynki: Sultana, Eleme, korinty
mandle, słódke a hórke
mandlowy a citronowy wolij
rostlinska butra, wosebje tunjo

twjerdegrisowe nudle a macearoni
měšany sad, sušene jabluka, słowki,
datle, figi, konserwy
wšelaka dobra domjaca jatrowa kołbasa, ff. salami a cervelatowa kołbasa
ff. Harzski a Limburgski twarožk,
Gauda-twarožk a jatrowe pastety

wšelake spirtinosy
a derje zležane **čerwjene wina**
Znowa zawjedžene
Šumjace limonady „Dios“ we celluloidowych tyskach, jena 5 pj.

swinjacy šmalc, zarućeny čisty
dan. swinjace hłowy z licami
cyle wosebite poskićenje z dźiwanjom na naše khude sobustawy:
selene **kraue buny,** cyle čerstwe
punt jenož 10 pj.
na sobustawa so jenož 2 punt. wotedawataj

W našim wosebitym wobkhodže za krótke twory na serbskej hasy 7:
Cyle wosebite poskićenje dźěćacych **woblekow a wobuća, sandale**
šaty wšeje družiny
wulki wubjerk bluzowych tkaninow
Prosymy, płaćizny wobkedźbować!

Předawamy jenož hódnu tworu!
Prosymy, zo by kóždy małe znamki za 20,— hr. lěpjeńskich znamkow zaměnił.

Předstejićerstwo.

Pomorske symjeńtne běrny

wukhadźace z najstrowšeje role mam w sadźeńskim času na składže.
Wotedawam kóždu dźěłbu a družinu a prošu skazanki nětko hižo zapodać.
Wosebje zmóju sćěhowace poručenjakódne družiny na składže:
Zažne družiny: Bürknerowe zažne, Kaiserkrone, Müllerowa najzažniša, Thielowa najzažniša, Primel, zažne róžowe.
Srěnjotne družiny: Alma, Angelika, Anaika, Hassia, Hindenburg.
Pózdne družiny: Blücher, Centifolija, Deodara, Industrie, Richters Jubel, Märker, Parnassia, Pepo, Pirola, Phönix, Kartz z Kameka, Trebitzscher Ertragreiche, Wohltmann.
Podawam mimo teho kóždu družinu, kiž so přeje.

Erich Bräuer
wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodže. Skład w bróžni na Hošic hasy

Chenillowe rubišća

najlěpšu měrowu hódnosć ma we wulkim wubjerku zaso na składže

Otto Oßwald

na kamjeńtnej hasy.

Trjebane jězdne kola

so při podawanju nowych do płaćenja bjeru, nowe předawam jara tunjo.

J. Schiebach
na Mužakowskej dróży 4.

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a madrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosebje płaćizny hódne poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wokach 11, znapř. hosćenca Złoteje Hwězdy, Rěči serbski.

Kwětkowe pjeńčki

ke konfirmaciji

poruča

Marja Petrichowa

w Budyšinje

na garbarskej hasy 22.

Žony

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wołmjane twory** pola

Kindermannowje na serbskich hrjebj. 34 I. z napředa starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Na **4000** běžn. metrow trjebanych, jadriwych

latow

40><40 a 48><43 mm sylnych je na předań. Zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin“.

Stepownjowane a pjerjowe přikrywy

so k šiću přijimuja.

Pjerje atd. móže so přidać.

W. Köhler w Budyšinje

na hłownym torhošću 9.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčefskej hasy čo. 10 poruča **jězdne kola,** šijace maćiny, mantle a šlawki. Samsna wuporjedź.

Sylny zrěbo

(walach) je na předań w Mučowje čo. 28 pola Werminghoffa.

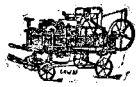
Transport jeverlandskich

kruwow a jałojcow

steji płaćizny hódno w hosćencu **„ke krónpryncej“** na předań. Wotedawam je hnydom po skónčenej kwarantenje.

Ćopica w Budyšinje.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja,

sylnje twarjene, lohko běžace,

żelezna konstrukcija - z powrjestwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a moc, ze zwěsćenjom za dopředka a dozady wjerćenje walcow.

Hódny wudźěłk I. rjadownje!

Rěpusykaki

šrótowanske młyny - elektriske motory

najlěpše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratařske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjef: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třełanskej dróży 42. Telefon 321.

Wobhladajće sebi prošu

mój walki skład

žonjacych a mužacych

tkaninow

Wulki wubjerk

frotéa po najtuńšich płaćiznach

gabardiny, popeliny, módroćišće, musseliny, colieny atd., mantlace tkaniny.

Solidne płaćizny! Dobre hódnosće!

Dóbke w Budyšinje

před šulerskimi wrotami 6.

Paul Otte

šitna hasa 10 w Budyšinje šitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny

židźane a wołmjane tkaniny

za serbske drasty

žonjace mantle, štrykowane jaki atd.

Gumijowe mantle

za mužow a žony poruča we wulkim wubjerku

H. Gedlich w Budyšinje

na połnočnej dróży 7.

„Janko“

žonjace a mužace **jězdne kola** su zaso dóšće a předawa je płaćizny hódno

J. Schieback na Mužakowskej dróży 4.

Symjenja

za polo, łuku a zahrodu

poruča stajnje čerstwe

Fritz Brendel we Wojerecach

na Zło-Komorowskej dróży 9.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Sprawna

služobna holca

nic młódša hač 18 lět, so do hospodarskeho dźěła k 15. hapr. abo 1. mejí pyta. Wšo dalše je zhonić we wud. „Serb. Now.“

Ratarski dźěłaćer

nic młódši hač 20 lět, so hnydom pyta w **Kheinje čo. 23.**

Pohonč

17—18 lět stary so při dobrej mzdźe na srěnje kubłopyta. Dalše je zhonić w Lemišowje čo. 2.

Symjeńtne běrny

Kaiserkrone
Thielowe Kuckuck
Pepo
Pirola
Richters Jubel
su dóšće

Paul Bennewitz

w Budyšinje.

Najtuńša kupowarnja

mužacych a pacholaczych woblekow, njedźelskich a dźěłanskich kholowow, kosmikatych a lěčnych sportskich woblekow a najl. manchestrowych woblekow, črijow a stupnjow wšěch wulkosć.

H. Gedlich w Budyšinje

na połnočnej dróży 7.

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zaměnja na

la česane předźeno.

Otto Oßwald

strympowa fabrika w Budyšinje na kamjeńtnej hasy.

Kupuju a płaćehuwam wjele

rażowe pjery

płaćiznu najwyšišche płaćiznu za tójšeho tučnego a njetučneho pěa

Auerswald w Budyšinje

na šulenšiej hasy 13

Hontwinski pos

je přiběžał w **Nowych Boranecach čo. 7.**

Jězdne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodže

Skład w bróžni na Hošic hasy

Wobuće

za mužow, žony a dźěći w bohatym wubjerku, nowočasnych formach a po wšěch płaćiznach. — Turnowanske stupnje, dołhe škórnje, črije, sandale, gamaše, aktowe toše, powołanske toše poruča

Pawoł Zoch we Wulkej Dubrawje.

Hypotekowe požčonki po 7 1/2 %

na ratařstwa, znajmjeńša 5 hektarow wulke, wobstara spušćomnje

Ernst Raue w Budyšinje **na Hošic hasy 32.**

Ležomnostne papjery sobupřinjesć.

Nowe jězdne kola najlěpšich znamkow

poručam jara płaćizny hódno,

wuporjedźenja spěšnje a tunjo wuwjeduju

kola k zaniklowanju a emajlowanju přijimuju.

K. Prescher, zamkař w Now. Zdźarju p. Kluka.

Wšelrobny dźak!

Dokelž je nam njemóžno, so kóždemu wosobinsce dźakować za rjanu wěncowu pychu a bohaty přewod k rowu wuprajimy z tutym wšěm znatym, přećelam a přiwuznym, kiž su našej přezahe zemrjetej dźowcy a sotře

Marći Hajnkec

w žiwjenju dobrotu, w khorosći pomoc a po smjerći česć wopokazali, a k. fararjej Malinkej za troštne předowanje, za troštne spěwy w domje a při rowje, wopytowarjam a nawjedowarjej pusteho wjećora, k. Kopjenej, Dřewčanskej młodźinje za wupyšenje z pletwami a młodźencam, kiž su ju k rowu njesli a wšěm přewodźerjam z blizka a z daloka, a też tym, kiž su pisomnje swoju sobuželnosć zdźělili, naš **najwutrobniši dźak.**

Hluboko zrudźeni staršl, bratřa a sotry, Pawoł Solta jako nawoženy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za hapreju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Ké. Kóžde čo. piaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjee knihtišćerńja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsedźenje so stajace nawětki a tabele so wyše wobliśeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifu. : :

Číslo 81 **Budyšin, pjatk, 4. haprleje 1924.** **Lětnik 83**

Dnjownica.

Pjatk, 4. jutrownika.

Isidora, biskopa, wučerja.

1743 wuzwoli so Serb Jan Wóski za tachanta a biskopa w Budyšinje a dostanje zemjanstwo z Baerenstamm.

Moja hwězda.

Hdyž běch hólčik malički,
Wjedźach jono malo,!
Kóždeho sym měwał rad,
Wšo so na mnje smjało.

Jenu hwězku błyšćatu
Znaješe mać moja:
„Pohladaj wšak, Karličko!
Tale tam je twoja!"

Znajach swoju hwězdźičku,
Hrajach z njej króć wjele:
„Hwězda, hwězda, hwězdźička!
Pój sem ke mni dele!"

Khorla Havlička, wulki češki narodowc.

Na lśnje woły krudy su
A lśnichej staj próznu šklu. Radyserb.

Towarstwowski powěstnik.

Serbski ratarski dorost za Radwoŕ a wokolinu ma wutoru, 8. jutrownika pola Śmitkec zhromadźiznu. Nowe sobustawy so přijimuja. Předsydstwo.

Serb. tow. „Podćornoboh" a „Sołobik" we Sowrjecach přeprošujetaj z tutym za dźensa pjatk 4. 4. wječor we 8 hodź. do Freundec hosćenca we Sowrjecach wše swoje sobustawy a też hosći ze wokoliny na přednošk ze swětłowymi wobrazami. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo by swojich serbskich susodow na tutón přednošk wabił a kedźbnych činił. Wo bohaty wopyt prosytej wobeju towarstwow předsydstwje.

Serb. tow. „Ratarski dorost" za Khrósćicy a wokolinu wotměje wutoru, 8. haprleje w „Herbskej grychće" we Wudworju swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Njech wšo sobustawy přińdu. Započatk wječor w 7 hodź. Předsydstwo.

Tow. kat. młodźencow w Baćonju ma njedźelu, 6. hapr. po nješporje čitansku pruhu w młodowni. Wšitcy hrajorjo dyrbja přińć. Předsydstwo.

Spěw. tow. „Łužica" w Hornjej Hórcy ma dźensa, pjatk 4. haprleje wječor we 8 hodź. spěwanje. Wšitcy maju přińć, dokelž je to posledni króć spřed jutrami. Dirigent.

Serb. tow. „Zernička" w Lichanju změje njedźelu, 6. haprloje, pop. w 4 hodź. pola Rudolfec swoje měsačne posedźenje. Njech wšitcy přińdu. Też hosćo su witani. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Poršicach ma sobotu, 4. t. m. wječor 1/8 hodź. zhromadźiznu a zwučowanje. Sokoljo a přećelojo serbskeho sokoljenja Poršiskeje wokoliny, přińdźe wšitcy, zo bychmy skutkowanje stareje Wašoje jednoty čile wobnowili.

Jednaćel Serbskeho Sokolskeho Zwjazka.

Jednota „Sokol" w Serbskich Pazlicach ma pjatk, 4. IV. wječor w 1/8 hodź. w Pazličanskim hosćencu zhromadźiznu. Wšitcy přińć! Nowe sobustawy rad witamy.

Swětowe podawki.

Němski finanzny minister dr. Luther wo finanznej samóžnosći němskeho luda.

Pśed krótkim je němski finanzny minister dr. Luther krótki spěch wo němskej finanznej reformje a wo finanznej samóžnosći němskeho luda swdał.

Lětne dochody wobydlerstwa němskeho stata jenož hišće 25 milijardow pornjo 37 milijardam w lěcu 1913 wuńesinjeja. Dawkowa cśeža je w pśeroźeśu wot 10 na 8 procentow z dochodow w pśeroźeśu słupka. Wjes dawkowa nje'a je žo wot 556,3 na 285 złotych hrywnow sćišła. Wšitko porokej zozjalnedemokratow, so wobsedźenstwo hišće nje dosć z dawkami pokśeżene, žo dr. Luther [illegible] wobsedźenstwo położeny, 52 procentow wuńesinja, mjes tym so žu dostawarjo mjdy se 14 procentami pocźeżeni. Na ratarstwoje 2 procentaj samożenjowego dawka leźitaj, kotrajž nusujetaj, pjenjesy z kapitalnego dawkowe pokśeżowacź. Na industrijo stanjo pjećprocentowki samożenjowy dawk leži, kotrehož dla dyrbi žo do wobłkodneho samożenja, kotrejž je žo žiła jara śmjerśiho, hłuboko pśihmacź.

Se wšeźich roskoženjow dr. Luthera dyrbi žo dopokazaćź, **so je Němska finanznje zyle śniczena** a so njesamóže wójnske wotškodźenje zapłaćiś. Wukrajni wěźywostojni pak žu k druhemu spóhnaću dosćhi a žu plan wudźaśali, po kotrymž móje žo z Němskeje hišće wjele milijardow złotych hrywnow wuśiśćiś.

Pućowarjam žu mjesy do wukraja zawrjene.

Němske finanzne ministerstwo je źeńdu rano telegrafiju poruśiło, so ma žo pućowarjam do wukraja mjeśa zawrjeć. Finanzne hamty njeśmědźa wjazy do pućowanskich pašow pśihspomnjenje njewobmyślnjośeje zapiśaćź. Cźłowjek žo prašeła, cźehodła je žo tutón wukas wudał. Wukrajne nowiny kudawaju, so dotwérjenje do rentiśeje hrywny póćinje khablaćź. Hač temu tak je, njeje dopokazane. Někotrykuli bojaśnik mohł pak žo nabojeć a tehodła žiwoje pjenjesy do wukraja pśeńesnuwšy, so njeby z nowej inflazaju po žiwojim samożenju śkhodował. Tehodła dyrbjało žo pućowanje do wukraja pocźeźiś. Tole wułoženje wukaja němskeho finanznego ministerstwa źa pak žo wopaćne byś, jeli so je wérno, so dyrbi wukas jenož dwaj dnjej płaćiśi. Se strony wuśihnjese žo k temu praji, so dyrbi žo je zawrjeć mjesy pśihśěrazemnu pućowanju do wukraja wobaraćź. Hdyž pak dyrbi wukas jenož dwaj dnjej płaćiśi, njeby žo z nim tónle wotpohlad dospił. W bliźšim cźasu žo wukas woćekuje, po kotrymž žo pućowanje do wukraja dla wobkhodnych wotmyślow dale dowoli, swjeśeńske pućowanja pak žo na najnjeźišu měru wobmjesuja.

Se wobhoniteje strony žo słyšeluje, so je knježeństwo źebi wotmyśliło, płaćiśinu za dowolenje k pućowanju do wukraja tak podrožiśź, so žo z tym pućowanje do wukraja praktiśy łakaje. Na to žo pocźahowazy wukas je pjeća hižo w nazyśu hotowy a žo němskemu ministerstwu k dośćońcenemu wobsamknjenju pśihpodobaźi. S dowolnosću k pućowanju do wukraja budźe žo wot tydźeje wobołoy 500 złotych hrywnow jako bjerna zadaćź. Khorym, kotśij dyrbja po lěkaŕskim wobśwědźenju dla žiwojeho wustrowjenja we wukraju pśebywaćź, dyrbi pak žo tale bjerna spuśćeśiź, teho runja wobychnjenja potrébnym dźěćom pod 14 lětami, wuczaharjam, pśechłupślym pomocnikam a agentam, sastojnikam pśihłuźbnych pućowanjach do wukraja, sastupjerjam tukrajnych nowin, kotśij w nowinaŕskim sajinje do wukraja pućuja atd. Wukas je 2. haprleje 1924 do mozu stupiś.

Němskonazionalni chzedźa němske khěžorstwo wobnowiśź.

We wutornišćim sawrjenym pogeźenju žurtadneho sjeźda němskonazionalneje strony w Hamburgu teź znaty wjednik krajneho swjasła, pólsanc Schlange, porěcźa, kotryž žo k němskej młodźinje wobroćił a pódła druheho praji:

Rewoluzija je žorno-běło-cerwjenu dobyćeśku khorhoj potepiała. Sćehnjemy ju ź próśne, cźemy ź nowa němske khěžorstwo postajiś.

Pśihcźiwo internazionali ludowim myślí stajimy. Potom rěcźnik sa mužemi wokasće, kotśij žu rosćuhowali, njeźiwajo na kaźeźiłi pśihcźiwnośće w rosćuhnym wokomiku tak cźiniś, kaž žebi to sćehtanje stata a luda žada. Sa tajkimi mužemi budźa pak wšitcy ludźo, sjednoćeni z ludowcu k wótcźinje a ź hidu k njepśećeśelej, śledowaćź. Potom Bismarckowy wunuk, wjeŕch Chr. Bismarck porěcźa, so by khośeź němskeje młodźiny sanlinčeź dał. Wón takle praji:

Pśihsinatwamy žo pśihcźe wšěm ź narodnej monarchiji, kotraž może jenicźyn ź nośćeńku narodneho wědomja byś. Pśihsinatwamy žo ź wobrónjenju naśeje młodźiny.

Młodoněmšći rjad sa zakrytu militarismus.

Barlinjske nowiny pod napjatnom „Młodoněmšći rjad sa zakrytu militarismus" ź Kassela powěźeju, so je młodoněmšći rjad (jungdeutscher Orden) němskostatny wubjerk wutworiś, kotryž ma wotmyślí, **porośćitkownu a runu dwěleźinu powinnosći za němsku mužiźu młodźinu sawjeśeś.**

Němšći nazionalisćojo Ludendorffa złazuja.

Wutoru wjeczor swulki cźah je śmólnizami ź wobydlenju njesafudźeneho generala Ludendorffa pśihcźeźeje. Ludendorff měśeśe dwě rěcźi, w kotrymaj praji, so je žo ź wotžudźenjom Hitlera a jeho towaŕśchow na Bismarckowym narodnym dnju Bismarckowe wapomnjeńcze wonjecźeśeźiśu. Sawojich posłuchaŕjow napominaśe, so bychu 6. haprleje, dźeń wólbow do bayerskeho žeźma, žwoju winowatosć dopjelnili, a stónźi swoju rěcź, Hitlerej zdławu pśihwołaju. Na to nazionalisćistśe towarśtwa pśihed Ludendorffom nimo cźehnechu.

Zentrum pśećeźiwo bayerskej ludowej stronje.

Zentrumska strona pśihi pśichodnych wólbach do němskeho žeźma w Bayerskej žamžnych kandidatow postajaj. Barlinska „Germania" pod napjatnom „Dybiny do Bayerskeje" wobsamknjenje wjednistwa zentrumskeje strony rosłožuje, po kotrymž žo we wšeźich sćitnyrjoch bayerskich wólbnych wokrejchach wobsedźi zentrumźy kandidatojo postaja, a to žo wobsebje tehodła stanje, dokelž žo bayerskej ludowej stronje poroka, so je žo w Mnichowje frejdźićkeho wuźeźa wjeleśćeradniśich prózowanjow radikalneje prawizy wutworiś mohła. Hdyž je žo „naśćitkarjam a hobwinikam Kapowcheho puća" wulkow dał, je to wuplód śeje partikularistiske politiki bayerskeje ludoweje stronu było. Zentrumska strona njemóże wjazy śeśerpnje pśihtładowaś, kak bayerska ludowa strona němkostatnej myślí dale schodźi.

Nazionalliberalne sjednoćenźiwo w ludowej stronje wustanje.

Pśihedźyła **nazionalliberalneho sjednoćenźiwa** němskeje ludoweje stronu je sastupjerjej stronineho pśihedźyła sdźeliś, so budźe **sjednoćenźiwo dale wobstajeć** a so žebi žada, so by žo jeho organizazija pśihpódpjeła. K temu je žo rozwěrjenje pśihsamkło, kotrež pak njeje k dojednanju dowjedło. Formalne wotmolwjenje stronineho pśihedźyła žo późi dźelu da. Nazionalliberalne sjednoćenźiwo žo ź bohatych industrialnych, wobsebje ź cźeźkeje industrije dwori. Tuchi měnja, so dyrbi žo pśihi wudaću nowych sakonjow na śpěchowanje cźeźkeje industrije bóle hač dotal dźiwaćź, so by žo samożenje tutych wobłoh bohaćkow hišćeze bóle pśihsporjało.

Soźěborny měśchanski jubilej bamžowego nunzija Pacellia.

K wjeźerowśchemu śłěbornemu měśchanskemu jubilejej nunzija Pacellia w Mnichowje je němskostatny pódpałnik ź Daniel žožop'cheźa němskeho knježeństwa pśihinjeźł. Pódła teho staj telegrafiju němšći kanzler dr. Marx a němski žwonkowny minister dr. Stresemann žobju pśihsałoj. Pacelli ma po dojednanju wo konkordaće ź Mnichowa do Barlina pśihećyśi.

General Losow w turkowskej śłužbje?

Po nowinšćich powjeźeńach ź Mnichowa su žudniśke pśihcźe pytanje dla pytanje wjeleśćeradny pśihcźeźiwo Kahrej, Losowej a Seifferej w bliźšim cźasu sastaji. W kruhach, kotreź generalej Losowej blišćo śteja, **žo Losow do Mnichowa njewróći, dokelž je žo za turkowśe wójśko najeź dał.**

Wójnohubjenśi dźěśanśi dźeń w Saarskim kraju.

Prezident knježeństwowneje kommišije, Rault, je deputazijam žwobodnych dźěśaćeźśich žwjaskow Saarskeho kraja žłubił, so žo **sahadnje wójnohubjenśi dźěśanśi dźeń sakotśiś postaji.** Wón je žo teź planeł žwobodnych dźěśaćeźśich sjednoćenźiwow na wutworjenje dźěśaćeźśeje komory pśihcźinamknył. Dźěśaćeźśa komora dyrbi wo wobsamknjenjach internazionalneje dźěśaćeźśeje organizazije wuwześeć a je pśehdźěłaś. S dobom je Rault žłubił, so budźe pomérnje wulkej drohoźe w Saarskim kraju wobaraćź.

Poincare wo němskim nazionalismje.

Poincare je źriedu franzowsku politiku pśećeźiwo nadpadam kommunistiskich sapódłanzow łakitnje ź nowa pśihpowjedźił, so franzowśke wójśko Porubrušku pśedy njerownich šćeźi, **dokelž ko Franzowśkej njeje wójnike wotškodźenje dopołnje sapłaćiło.**

Wobkhowamy wšeźe muźidła w ruzy. Naśe postrowjenje jenož ź lěpšichi postupanjom sameńmy.

Frankowa kŕiża njeśe ź Porubrušku nośtata, ale wukrajni śpekulantaj žu ju žłudźili. **Wón wźhu samohnitosć a wubudźenje nazionalisma w Němskej wotpokaźe.** Wo wo spramnym sadźerjenju Franzowśkeje ź najwěśeźa nětkeho knježeństwa, wobsebje ź najwěśeźa Rathenauej, **tola, hdyž žu tuteho muża kłonowali, ku Němcu wuźiwali**

Rumunmy mjezo wrdeho bracz a mjeho wotprozyc. Lo dyrdi Němska cjinicz. Mjenjcy ministerjo, kotřiž su ſ wurſadnym zuntkinom njewinowatoſcej khjeborſkeho generała Ludendorffa pſchipowjedźili, njeſu pomyſlili, ſo su ſ tym wſche kraje wohamili, kotrejž su po boku Francowſkeje prawo, ſ němſkim nadmjerjenym wohrożenje, ſakſiale. Mjenjcy ministerjo su tak daloko ſchli, ſo khjeborſkim barbam pſched barbami republiki prědnoſcj dowaju, ſ czimż ſu jaßnje we ſwojim myſlenju ſo wuprajili. Wſchitcy ſwjatſkarjo Francowſkeje rjeka woprawdźiteje ſwobody. Francowſki lud nět lubuje a jeho wotmyſlenja na nicżo druhe njeſtu, dyžli na dopjelnjenje mjerowych rjeczenjow, mjes tym ſo ſo Němſka je wſchěmi ſrjedkami pruſuje, ſo by ſo ſwojim winowatoſcam wotwolakowała. Hdyž dyrbja ſo wobſtamknjenja wotſchkodźerſkeje kommiſije na podkładu rosprawy wězywotnych pſchemyſlecz, dyrbja ſwjatſkarjo ſtajnje pokaſowacz, ſo ſu jeneje myſle. Wola Francowſkeje na žadyn pad njepuſchczi.

Wóſmohodźinſki dźěłanki dźeń w Jendźelſkej.

Minister ſjawnych dźěłow je w jendźelſkim delnim ſnjemje pſchipowjedźił, ſo ſo kaſoń wo wóſmohodźinſkim dnju bliſche dny parlamentej pſchehoda. S nim dyrbi ſo dojednanje wo ſchkitanju dźěłacerjow do jendźelſkich ſakonjow pſchijcz.

Ruſko-rumunſka konferenza we Winje ſo ſ beßarabiſkim praſchenjom rosbila.

Wośud ruſko-rumunſkeho jednanja na Minſkej konferency je hižo roſpuſczeny. Konferenza je ſo po ſtyczim poſtejenju bjes wuſpěcha roſeſchła, a wotpóſłanzy ſu hižo ſ Wina wotjeli, dokelž ſtej wobej ſtronje na roſtojenju, wo beßarabſkim praſchenju czinjenym, wobſtawałej.

W ſrjedźiſchim poſtejenju wjednik bolſchewiſkich wotpóſłanzow w jich mjenje dłeſke roſtojenje pſchecżita, w kotrymż na to pokaſowaſche, ſo Rumunſka Beßarabſku w ſwojej mozy pſchecżiwo woli wulkeje wjetſchiny wobydlerſtwa dyrjeſ a ſo ſ roſſudnoſcże ſwaſnoſcż rumunſkeho knježerſtwa wotpokaſuje, kotrejž Beßarabſku jako dźěl Rumunſkeje wobhladuje. Bolſchewiſcy wotpóſłanzy namjetnja, ſo by ſo ſ khromadnemu wuradźenju wo wumělenjetſach organiſazije ludoweho wolſtkoſtowanja w Beßarabſkej pſchiſtupiło, pſchetoż jenoż tak może ſo rumunſke knježerſtwo pſched wobwinowanjom wobaraez, ſo Beßarabſku runje tak ſ naſylnoſcju a runje tak pſcheſiwo woli wobydlerſtwa w ſwojej mozy dźerži, kaž wjetſchinu wukrajiniſkeho wobydlerſtwa w Bukowinje. Bolſchewiſcy wotpóſłanzy ſ roſkſudzenoczu poſypu wotpokaſuja, na nich ſamokmitoſcż ſa dalſchi wobſud konferency žurnjeż. Hdy by bychu ſo rumunſcy wotpóſłanzy wotwałakowali, w dźele konferency pokraczowacz, by ſamokmitoſcż na rumunſke knježerſtwo padła.

Na to wjednik rumunſkich wotpóſłanzow wotpokazowaſe ſtejiſchcża rumunſkeho knježerſtwa wospjetowaſche, kotrejž je hižo w poſlednim poſtejenju roſkładł.

Dokelž ſo naſkady wobeju wotpóſłanzſtwow njemóża do pſcheſjenoſeje ſwjeſcz, ſo pſchipowjedźi, ſo je dźěło konferency ſkónczene.

*

Rumunſka je, kaž Moſkowſke nowiny „Prawda“ powjeda, poſlednje dny wjele wojakow ſ Tranſylwanſkeje a Małaſchcże do Beßarabſkeje ſchepokłożiła. Liczba rumunſkich żandarmow pſchi beßarabſkej mjezy je ſo jara powyſniła. Beßarabſcy cżeknjerjeja powjedaju, ſo je figuranca (rumunſka politiſka połizija) dobjadowanku ſtužbu pſchiprawiła. Jeje cżěſnjaze poſtajenja roſhorjenoſcż a roſhórtnjenje wobydlerſtwa pſchezo bóle powjeſtſchcża.

Potwjerdźenje ſtwjtych khorwatſkich mandatow.

Skupſchtinſky potwjerdźaju wubjerk je ſrjedu ſtwjtych 26 mandatow khorwatſkich ſapóſłanzow ſa płaczaze poſłerdźi. Wocżakuje ſo, ſo ſo ſkupſchtina hiſchcże tón tydźeń ſerdża, ſo by potwjerdźenju pſchiſkłoſowała. Knježerſtwo ſ tym ſajo wjetſchinu w ſkupſchtinje ſhubi. W parlamentnych kruhach mjenjenje knježi, ſo po potwjerdźenju khorwatſkich ſapóſłanzſkich mandatow w ſkupſchtinje Paſchiczowe-Pribiczejewiczowe miniſterſtwo wróczo ſtupi a kralowej woli a roſſudnjenju pſchewoſtajcz, hacz by ſo dźěłanſke miniſterſtwo ſ Jowanowiczom na czele wutworiło, abo hacz ſo nowowólby wupiſhaju.

*

Kaž je ſtyſchcz, je ſo wjednik klawiniſkeje ludoweje ſtrony, Koroſchez, ke kralej do audienzy powołał.

Wólby do němſkeho ſejma naſtupaja.

Wólbne liſty maja ſo wot 6.—13. hapreje 1924 wupokazyć. Natwjedowaſ 28. wólbneho wokrjeża (Budyſchin — Drježdżany) je tajny knježerſtwowy rada dr. Weißwange, jeho ſaſtupjeſ tajny knježerſtwowy rada dr. ſ Heygendorff, 29. wólbneho wokrjeża (Sipſk) tajny knježerſtwowy rada dr. Dietrich, jeho ſaſtupjeſ wyſchſchi knježerſtwowy rada Hempol; 30. wólbneho wokrjeża (Kamjenicza—Zwikkawa) je měſchczanſki rada dr. Härtwig, ſaſtupjeſ měſchczanſki rada dr. Scheuffler.

Wokrjeżny wólbny natwjedowaſ 28. wólbneho wokrjeża tajny knježerſtwowy rada dr. Weißwange pſchi wokrjeżnym heſtmanſtwje w Drježdżanach je ſ bobom ſtyſnu ſwony wólbny natwjedowaſ ſa wólbny ſwjaſk w Saſkej pomjenowany a tajny knježerſtwowy rada dr. Heygendorff je też ſa tuto ſaſtojnſtwo jeho ſaſtupjeſ.

Wokrjeżne wólbne namjety dyrbja ſ najmjenſcha 500 ſ wólbkhmanych podpiſmow měcz. Mjeſto 500 dožadanych 20, hdyž tuczi wobkrucza, ſo ſ najmjenſcha 500 wolerjow ſu pſchiwiżniczy wokrjeżneho wólbneho namjeta abo jeneho druheho, ſ kotrymż je tutón namjet ſwojanſky abo ſo tenmu ſamemu němſkoſtatnemu wólbnemu namjetej pſchiſamknyć dyrbi.

Na pſchikład: Hdyž chcedźo Serbja ſ narodnymi mjenſchinami w Němſkej płoſowacz, trjebamy nawjedowarjeż jenoż wojſerwicz, ſo naſch wokrjeżny wólbny namjet ſo jich němſkoſtatnemu wólbnemu namjetej (Reichswahlvorſchlag) pſchiſamknje. Politiſkim ſtronam, kotrejž běchu hižo we poſledninach němſkim ſejmje ſaſtupjene, ſo hnydom wěri, ſo ich wokrjeżny wólbny namjet ſakonjžim poſtajenjam wotpowěduje.

Po § 25 němſkeho wólbneho ſakonja budże ſtatna kenzlija wólbne zedulki hamtſkje pſchipiſarjowcz a je gmejnam we dožahajej liczbje pſchipóſłacz, ſo bychu ſo na wólbnych pſchedźydow dale dale.

Dlěſchi kredit ſa ratarſtwo.

Sawjedźenje rewnotowje hrivnoty wotſtroni drje ſtrach wotkhódnoſczenja pjenjez, ale ratarſtwo drjeſche jeje ſtruczenje ſ njeſkłyſchanym wyſokim ſandawkom w podobje pocziſchczowazych dawkow ſaplaczicz. So by dawki ſwjedł, dyrbjeſche ratař ſ khmatkom wulki dźěł ſwojich žnjow a ſwojeho ſkotu pſchedacz. Sſwoje wuprodby njetacżu ſo ſ khromadnami na wiki, a tak płaczinny ja nje tłoczachu, hižowachu. Sczěhuk teho běſche, ſo wjele ratarjow nětko w nałežu ſaßy bjes dožahanych wobkhódnych pjenjez ſtejі a wożbeje na kapitalu ke kupowanju pſchikupnych žnjow pobrachowaſche. Wukłady na naložowanje pſchikupnych žnjow ſa kěłniſche žně běchu rekohła ſchpatne, błeſtroſchine a ſ tym tež wuhladu na žně. Dokelž jich wunoſchi ſwitnuże nałuwżo zi prawym dožahażym žnjoje-njom. Wobhladujcmy hebi wěz wot tuteho ſtejnſchcża, dyž nje praſchenje ſaſtaranja ſ žnjom hołe ratarſke praſchenje, ale je ſpołſchitkowne praſchenje, na kotrymż muſi wſchitcy naſwjetſchi ſajim. Płaczitny pſchikupnych žnjow ſu nje dowołnich płaczitnych ſrjedkow, je wunoſchi žnjoſenja też pſcht nětkoſchej mjenjſej wuſpołowy ſwjeſcżenj. Ratař je wě. Sczo pak wſcheho pomha, hdyž nima ke kupjenju trěbny kapital k ruzu. Kak może jedyn kredit ſwjeſcżicz, hdyž leſomnoſcże nje mětnowy płaczinſnow ſteja, hdyž hypotheſkowe banki je tak niſko — ſ 20 proz. — wobliczeja a wupożczeja a to w ſaſtawliſtach (Pfandbriefen) kotrychż kurs tu khwilu też nje ſtejі.

W poſledniej hodźinje je ſo ratarſtwu podpjera poſczikła, kotraż ſ najmjenſcha ſ běſła cżaſki nadawk ſcharanjenja ſ běžnymi pjenjesami wołožił. Dźiwaju na dorabjenje ratarſtwa je kaliſtwu ſyndikat ſo ſ kupowanja kalija ſam ſudźiło. Kupowańſke wumělenja ſyndikata ſu tajke, ſo wſchitcy ratarjam, kotřiž kredity trjebaju, ſo kaſi we wſchěch dnjach ſ žnjach ſ wóſmomměſaczným cżakanjom, ſaplaczenja — potajkim hacz po žnjach — wotkedaża pſchi niſkej dani, kotraż jenoż 60 prozentow tuczaſneho diſkonta němſkoſtatneje banki wuczinja. Tak ſyndikat ratarſtwu napiſcżo pſchiſłuſze. We pſchegrěfku ſo 3 zentnarje kainita na kórz naložuja a to wunjeſe 1 zentnar rożi a 1 zentnar ſłomy wjazy. Hdyž naſche žitne płaczitny dale nje ſtuczkowych płaczitnow ſwoſtanu, dha je hódnota doſpołnych wyſchcżeje płaczitny ſ naložanym ſmoſnjom ſ kaliſom dwójzy lelko, kaž wudawk ſa njón, hamo ſ pſchiwołom. Pola wobkopnych płodow a pjazawańſkich roſtlinow, kotrejž kali runje won żeru, leża poměrh hiſchcże lepje, na płodźa běrnow — ta wunjeſe hnojenje ſ 40 prozentnym kaliſom (3 dwójne zentnarje na 1 ha) 54 zentnarjow wjazy, ſ czimż ſo kali derje ſaplacża.

Ratař, kiž kali naložuje, może potajkim pjenjezy, kotrejž ſa 6 proz. požczene dóſtanje, tak naložicz, ſo może pſchi wotczehnjenju ſwojich wudawkow hiſchcże ſ dźěſatorym ſadanjenjom liczicz. Ratař dyrbi dźěńſa dobry liczeř być a dyrbi ſwoje hoſpodarſtwo po pſchkuptſich ſajadowach ſarjadowacz, hewak je wſcha jeho praca podarmo. Jako dobry pſcheduma budże poſticzenu lepſchinu wuzicz, kotraż jemu ſyndikat ſmóżni. W ſojim powſchitkownym lepſcheho ſo nadźijamy, ſo króti cżaſ ja boſaha, ſo je ſo kóżdy ſ kaliſom ſa pſchichodne žně ſataraſ.

Dale ma ſo na to pokaſacz, ſo ſpożczeny kredit ſo jenoż na nadawki pocżahowaſche, kotrejž ſyndikatej hacz do 31. měrza pſchedźejachu. Nadźijomnje ma tż. żelezniſa doſcż wołow, ſo może pſchiwożowanje hnojow też ſ dwukom poſtajenjeſcż. Tak ſu wuhladu na žně trochu trohniſche. To by też derje było ſa naſche ſeżiwjenje. Naſch wobkhod tola hiſchcże tak do rjada njeje, a nima hiſchcże prjedawſchu dowěru, ſo by ſo w ſtarym rjedże wotkrywało.

Rustikus.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 4. hapreſe 1924.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +6. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 742½, hygrometer —½, thermometer w nozy +1½. Drježdżanſka wjedrańſke wěſchczi: Swopródka hiſchcże mróczno a ſ khwiſemi beſchcżemi horach ſněh; pſchi jara ſłabych wětrach ſ dołheho zapadnoſtanje daſe ſymne. Po pójſcho ſo wuſajeni. Nijina nad hrjeżkoſeſchiſkim morjom woſt dale ſyłna a ſtuktuje też na naſche wjedro. Symne wětry ſ południnych ſtron ſ mělenami ſněh pſchinjeſechu. Wczera rano bě w Němſki 0 ſtop. (Aachen-Magdeburg) hacz +2 ſtop. (Wrótſław). Jutiſe ſobotu płónczo 5,33 ſtwadża a ſo 6,38 hodźin khowa. Měſaczk ſtwadża rano 6,22 a ſo wjeczor 7,52 hodźin khowa.

— **Wotprajeny pſchedniſchk.** Pſchedno'ch pruſteho miniſtra Wendorfa, kiž bě 8. hapreſe poſtajeny, da ſ khow

Khuda holza a bohaty ßyn.

(Wjeſyny podawk.)

(Pokračowanje.)

„Ni, aj!“ pocża na to mały pſchecżeſel. „Kaž widźu, ninta ani Khata wjele łóſchta do wudacża, wo kotrymż nanaj tak kruczje rěcżitaj.“

„Wo to też wjele njeje, hacz holza abo hóły łóſchta ninta“, naſponni Bohrat hrubje, „jenw ſo mataj jón nanaj“.

„Ja tej jenmu potoj, wujco!“ ſawoſchcżera ſo Mlynk. „To je kejdźbo, na kotrejž ſo tuże duchowny rad ſejdżera. Wono ſo tola ſkanje, ſchtaj mój ja bobre ſpóſnajemoj.“

„Ale ja wam praju“, rjekny mój pſchecżeſel jara khutnje, „ſo njeſlyſchcże na to móhli pſchichabacz. Cłowjeſke myſle ſu pſched wożamaj Bożimaj kaj proch, kotryż móże njeſboże wot woju dźeſcż wotwobroczicz a hdy by wono jimaj hižo na błomu padała, tak kaj je ſadźerjał nóż w Abrahamowej ruzy, tiž Iſaacez hrożeche. Njebadajtaj ſebi wjele byez ſtacz na ſwojej woli, ale wocżakajtaj Bożi wuſud, njemážetaj-li na radu cłowjeſkeho roſumu poſłuchacz.“

Wón bě pſchi tych ſłowach poſtanył a ſe ſahorjenoſczu rjekny ſenjeſchtej ſo jenmu kiſu.

„Ach, woſtańcże hiſchcże khwilu, knježe!“ praji Mlynkowa ſtara proſcho. „Jeno khwilu hiſchcże!“

Ale mój pſchecżeſel ſo ſamakmjeſche, ſo ſo njemóże dłeje ſadźerjecz, dokelž ma bonna hiſchcże něſchto wobſtaracz. „Jutiſe budźa mjenujcy tſi lěta, ſo je Holaſk ſmjercz namakał. To ſtrachi dźěſcża wjeſce“, ſo bě wón préni, kotrehoż ſtym ſom pokpiwał.

„Haj, to ja wěm bapawniczk, ſo je ſo Holaſk runje we cżaſu cżaſu tepił“, rjekny burowka. —

Dale rjekłym nicżo ſtyſchcżał. Pohladnych pſchihadnje na Hobrańca a ta ſtarych, ſo ſo pſchi pſchecżeſelowych ſłowach ſotorje, barbu pſchemeńi, potom ſpěſchne ka ſchkleniju hrabny a połnu bo ſu wuła. Pſchi tym ſtadny mu Mlynk, ale tón bě ſa hnydom ze ſwojich poſledních ſłowach do kruteho mjenjeſtawanja ſe Cracheż twutrom dał, a bě pſchebjerſchał, wo cżimż bě mój pſchecżeſel rěcżał.

Mój bachmoj na to hromadże bobru nóż a dźěchmoj domoj. Rejowarjo ſo też hižo ro'eńdżechu, pſchetoż dyrbjachu ſo na naſajtra pſchihotowacz a ton dźeń běchu tak hižo wot dźěła muczni. Sa tmarjenjemi cżakaſche na naju Jakub a pſchiſtupi k namaj a praſcheſche ſo trochu ſa tach, hacz je knjes duchowny ſ nanom wo tej wěſtej wězy rěcżał.

„Jutſje žnadź bjeſe łóſcha pſchiležnoſcż, luby ßynoł“ rjekny pſchecżeſel. „Ja pſchińdu, donjż budże nan ham; njeſpórěże-li to na to waſchnje, ſapſchimnjemy tu wěz ſa druhi rónz. Porečajmy potom ſ Khatu.“

„Ach haj, dołoſtojny knježe!“ rjekny Jakub. „Nětcżeze jej kruczje do ſwědomja. Sſnadź bjeſe dźał nikoho měcz njeſechze? A hdy by tej cżuzka, njebudu ſaßo ja chżeć. Sčónczenje — je to wěrno, knježe, ſo Hanka do Nadaleja póńdże.“

„To je wěrno; maſch ſchto pſchecżeſtwo temu?“

„Jnó, ſchto wě; ale Nadaleja njeleża ſ rónz ſwěta“, pſchińſtaji na poſł žortnje, „a pſchihodnje, knježe, njebudźecże rjebacz nicżo poſkej dawacz, hdyž budźecże ſtotſe něſchto płacz. Ja iwém něſchto, kiž tam trjebaj wob dźeń dobrěji.“

„Tak? ale ja bam ſtotſe proſicz, to by na teho wěſtcho, hdyž ſo tam pokaże, nětſchto pachołow póſłała, ſo bychu jeho trochu ſſlepali.“

„O teho ſo njeboju, knježe! S prěnja ſo pukow njeſtróżu a ſ druha wěm, ſo to cżiniczi njebudźecże. Mějcże dobru nóz, knježe!“

S tymi ſłowami wotendże, a hdyž bě trochu wot naju woteſchoł, pocża ſpěwacz:

„A njebudźe-li lěta,
Dha budźe k lěcu,
A ſwojej pak tola mój budźemoj!“

Bě cżmowa nóz, powětr bě cżopły, ſtoro duſchowaſch, a po njeſnu hońzachu ſo cżeſte mróżele. Měſaczk ſo jeno druhdy pſches nje pſchebodny. Pſchi tym poſběhowoſche ſo żłuty wětr a mój ſkutaczkowoj, ſo bychmoj domoj dyſoj, pryeby hacz ſo naju hrimanje papadnjo.

Khwilku ſwoſtach hiſchcże ſ pſchecżeſelom, potom pak ſo ſwojeje jſtwy woteńdżech. Nimajo pak hiſchcże ſpara, wotewrich ſebi wokno a hladach won na wojowanje mróżelow ſ měſaczkom. Tu-ſamu wětr, roſebnu mróżele a měſaczk pohladny na pohrjebniſchczo. A na nim mikny ſo jónſke poſtawa, kaž by ſ rowa ſtawała, dźeſche ſ kwotami won a ſa khwilu na to ſtyſchcżach ſ teje ſtrony, hdyž wodowy Holaſkowa hydleſche, ſ rjanym hłoßom ſtarkuch ſpěwaſche.

A ſtejach dołho we wokniu. Tu ſtyſeſche jěmatu hołdźinu. Jyke njebyło bě wobezehnjene kaj ſ cżornej płachtu, wětr kotwieſche — a na doło wotewrí ſo njebjo, ſe ſółtym ſwjećenjetym błyſkom roſtrudźeli ſo krajina a hnydom na ſi wſchelkotaſche hrimot. S dobom poczachu trjepje padacz a ſédma běch wokno dojawrjeł a hižo ſo beſchczeſi liješche.

VI.

Naſajtra běch ſaße wotucził dyſli hewak. „Dyrbju hoła tola wobhladacz“, rjekny ſam pſchi ſebi, „kajſe do dźenja po tym njedźeżdże wonka je“. A ſtoczich ſpěſchnje do drje ſ ſhubich ſo mjeſcżo po porſtach ſ domu. Dźech ſe ſahrabkom ſa wużu, do potow, potom, potom ſo wſchudy ſ mlynſ

Bě to nimomerny kraßne ranje, podróż wuczińcy a ſ polnu tjaneje wónje; kolowokoło hiſchcże cżicho kaj w dunje Božim. Bě dźe njedźela a wſchěch dźeło wotpoczkowaſche.

Hdyž ſ mlynej pſchikhadach, widźach, ſo hižo ſtary ſ jako ſ njeho dże.

„Dźeń dobry, pſchecżeſelo!“ ſawołach na njeho ſ kalobu. „Kak ſo wjedże? ſchto cżini ſtara mlynkowa?“

„Dźakuju ſo, knježe! Pſcheju ſo wobojemu dobre ranje! wotmołwi ſtary. „Hižo je ſajo dobre, runjej je dźenſa mała ſpała. Sczo to njewjedżeſ ſtyſchcżeli? Ja běch jej na ſchtam ſtole ſa khachlemi wuſtupjł a pócżim runje drěmała mje hrimanje twubrdźi. Saperlot knježe! Njebje płomło — na ſwoju dźiſchu! myßlach ſebi w prěnim mi miku, ſo widźu, kak ſo Mosława pali.“

„Sczo też w Mosſkoje byl?“ woprascha ſo wojeſka a puſchczich ſo ſ nim do wóſy.

„Ja? ſaperlot, to ſebi myßlu. To bě wera pad.“

(Pokr

Serbska pschednoschotwarska wupadnje. 10 t. m. meje pschedsyd prjedawschi statny sekretar dr. **Dernburg**; je to wulkna schromadźizna demokratow.

— **Sćiwobolne mjasowe pśikl w Budyschinje.** Sobotu 5. hapryle dop. wot 9—11 hodźin wotedawa so śyrne howjase mjaso, punt po 40 pf., śyrne świnjase mjaso punt po 60 pf., parjene świnjase mjaso punt po 70 pf. Sćmjazje mjaso wotedawa so jenoż na cźišku 3261—3400.

— **Dźěkonjemérjerjam** wotedawa so sobotu 5. hapryle pop. wot 2—3 hodźin śyrne howjase mjaso punt po 40 pf. a śyrne świnjase mjaso punt po 60 pf.

— **Wubywanje żelesniśkich wróćezśišnych lisćikow** (Sonntagsrückfahrkarten) do hižo wosseńzenych śišanjow zapoćinje so na Budyschćikim dwórnischću wot soboty 5. hapryle 1924 sem.

— **Dodawanje pósłowych pożytkow nimo sastorskeho cźasa.** Wyschicha pósłowa direkcija je sćežkowaze postajiła: Pósłowe mustawy pschijimaja sapśijane pożytki, njesafsplowane hódnośne pakćiki (Wertpakete) a druhe pakćiki też swonka sastorskeho cźasa, jeli so to mésśne wobstejnosće dowolaj tehorunja pschijimaja póty z telegrafom też hischće telegrafiske pósłowe pschipokasanki na wupłaćenje, dale samostatne telegrafiske hamty sapśijane listy a telegrafiske pśenjeze pschłowkasanki. Bźišće postajenja budźa na wićkich póstach wupowésśnjene. Sa kóždu jednotliwu pożytku ma so 20 stotych pjenjezkow do predka saplaćeć.

S **Malešecy.** Dźeja poppołdnju w 3 hodź. jr., kaž pschichodnje kóždy pśeni pjatk w mésaju, w konfirmandskej śtwje ważenje cźěschnych dźěći a powućenje macźerjow.

S **Butkecy.** Póndźelu 31. mérca wotmésowsche so tu we wosadnej śali starschiska schromadźizna, kotruž bźěše tudomniske mużeńśtwo swołało. K. wucźeř Spychala mésesche pschednoschit wo hygjeni (pśestawanju stroiwosće) we schuli. Shromadźizna bźěše drje malo wopytana, ale jara źiwa. Kaž błyschimy, njeśesćesche na tej wuhońkoski, kaž by so to wot tajkeje shromadźizny wocźało wećej mélo. Pschichodźe też k wótrym rozrěčowanjam, haj jamo k wobzamknjenim wupadnem, schtož ma so wobjatrowaćz. Kaž kóžda, njeje dźěl schuliśeje gmejny wobsebje j mtóbschimi wucźerjemi spokojom. Spomožnym nowotwórjam wschak njedorbjało so j wopacznej konserwatiwnosći nawschoho stupnja. Wuswoli so też starschiska rada, sa kóždu wjesnjena wośoba. Wobsteji je schésć knjenjow a 9 knjesow. Starschi źebi wot wucźerjow źadaću, so by so wjazy kebźbliwośe na pramwopis, liśenje a cźitanje kładło, so bychu so kóžde druhe léto zjadowmisiju wucźerjo wotménjeli a so kóžde léto wustajenja schotwinjenych tucźnych dźělow a rybźowanjow farjadowała.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi (wot hapryleje hacź do oktobra hu wschitke Boże słužby wo 1o: hodźiny pryedy!) śmje njedźelu Judika rano 1/8 hodź. farat Rada herbśka spowjedź a św. wotkazanje (z bohom sa herbśkich lětka konfirmirowanych), dop. 1/9 hodź. farat Tyscher herbśku Bożu słužbu a w 10 hodź. němśke dźěćikemschenje. Wutoru wjeczor w 6 hodź. we Wulkim Wjelkowje w schuli herbśka póstna nutrnosć. — Smrjećí: 24. 3. Elfrida Johanna, mjen. dź. w Rěwsźanczu, 4 m. 5 d. 26. 3. Khrystina Wilhelmina Emma, wud. Helferowa rodź. Wolfej, khorjawowa wudowa z Hornjeho Wujezda, na Zidowje 83 l. 1 m. 10 d.

S **Butec.** Njedźelu Judika rano w 7 hodź. herbśka spowjedź, dop. 1/9 hodź. herbśke a w 10 hodź. němśke Boże słužbu. — Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći, 1/4 hodź. ličenišeńska Boża słužba. Pjatk dop. w 9 hodź. póstne předowanje.

S **Śnikl.** Njedźelu Judika rano 1/8 hodź. němśka spowjedź, dow. 1/9 hodź. němśka a w 10 hodź. herbśka Boża słužba. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći.

S **Hucźinu.** Njedźelu Judika rano we 8 hodź. herbśka spowjedź, dop. w 9 hodź. herbśke a w 1/11 hodź. němśke Boże słužbo. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći.

S **Prudyschcźe.** Njedźelu Judika dop. w 9 hodź. herbśke kemschenje z pruhowanjom herbśkich a 1/11 hodź. němśke kemschenje se pruhowanjom němśkich pacźeřišich dźěći. Pjatk w 7 hodź. němśka póstna nutrnosć.

S **Malešecy.** Njedźelu Judika rano we 8 hodź. herbśka spowjedź, dop. w 9 hodź. herbśke a popołdnju w 2 hodź. němśke kemschenje z pruhu pacźeřišich dźěći, 1/4 hodź. tow. mlod. hołzow — tyrha. Sobźelu wjeczor 1/8 hodź. herbśka póstna nutrnosć na farje.

Popołdnju w 3 hodź. žónśke towarśtwo na farje.

S **Barta.** Njedźelu Judika rano w 7 hodź. němśka spowjedź, we 8 hodź. němśke a 1/10 hodź. herbśke kemschenje. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći. Pjatk wjeczor w 6 hodź. herbśke póstne kemschenje.

S **Minakala.** Njedźelu Judika rano we 8 hodź. němśka spowjedź, dop. w 9 hodź. němśke a 1/11 hodź. herbśke kemschenje. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći. Pjatk wjeczor 1/8 hodź. herbśka póstna nutrnosć.

S **Łupoje.** Njedźelu Judika rano we 8 hodź. herbśka a 1/10 hodź. němśka Boża słužba. Sobźelu wjeczor 1/8 hodź. herbśka póstna nutrnosć w farje. Pjatk popołdnju w 3 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći.

S **Klukšu.** Njedźelu Judika rano w 7 hodź. němśka spowjedź, we 8 hodź. němśka Boża słužba, dop. w 1/10 hodź. wosadna schromadźizna w zyrkwi, pop. w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći. — Wutoru, 8. hapryle, wjeczor 1/8 hodź. hwózdny wjeczor se hwězdow, wobrazami w Komorowje (Khrystusowe kujenje, cźełowjeze a ibu intrjerje). — Smrjećí: Khorla Wilschel, sankar we Sćarej, 45 lět, 11 měs. a 20 dnjow.

S **Khwacźu.** Njedźelu Judika rano 1/8 hodź. němśka spowjedź, dop. 1/9 hodź. němśke a we 10 hodź. herbśke kemschenje, pop. w 2 hodź. pyrkownje pruhowanje pacźeřišich dźěći. Sobźelu wjeczor we 7 hodź. herbśka póstna nutrnosć.

S **Rohaźa.** Njedźelu Judika dop. 1/9 hodź. herbśka a 3/10 hodź. němśka Boża słužba a pruhowanje němśkich a herbśkich pacźeřišich dźěći. Sobźelu, 9. hapryle, rano w 4 hodź. herbśka, pop. w 4 hodź. němśka póstna nutrnosć w pacźeřišej śtwi. Wjeczor 1/8 hodź. biblijska hodźina (Mark. 9, 38—48: Khcześćanśtwo śwobodnje.)

S **Wóśikuu.** Rano w 7 hodź. němśka spowjedź, we 8 hodź. němśke a 1/10 hodź. herbśke kemschenje. Kollekta. W 11 hodź. kemschenje se dźěći. Pop. 1/2 hodź. Boża słužba w Cźikej. Pjatk, 11. 4. rano w 9 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći.

S **Njeswarźidła.** Njedźelu Judika rano w 7 hodź. němśka spowjedź, we 8 hodź. němśka Boża słužba. — Sserbśka Boża słužba dyrbi wupadnyć. — Powołdnju we 2 hodź. nutrnosć za je dźěći, kiž su lětsa do schule sastupile a jich starschiśo. — Popołdnju w 3 hodź. němśka Boża słužba se spowjedźu w Sarźecu (kajes farat we wuslužbje Mesnert w Njeswu.

S **Nakez.** Njedźelu Judika rano we 8 hodź. herbśka spowjedź, w 8 hodź. němśka Boża słužba (kajes farat we wuslužbje Mesnert z Njeswaźidła). Sserbśka Boża słužba wupadnje.

S **Budestez.** Njedźelu Judika śmje farat Bójz rano we 1/8 hodźin němśku spowjedź, farat Domaschka dop. 1/9 hodźin němśke a w 10 hodź. herbśke předowanje. Pop. w 2 hodź. śmje farat Domaschka pruhowanje herbśkich pacźeřišich dźěći. W 3 hodź. herbśka a w 4 hodź. němśka spowjedź. — Pjatk dop. w 9 hodź. śmje farat Domaschka póstnu nutrnosć z předowanjom w herbśkej rěcźi.

S **Porschcź.** Njedźelu Judika rano we 8hodź. herbśka spowjedź, w 9 hodź. herbśka a 3/11 hodźin němśka Boża słužba. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći. W 2 hodź. ev. towarśtwo žónśkeje młodźiny, w 3 hodź. khcześć. towarśtwo młodźenzow. — Sobźelu pop. w 4 hodź. herbśka póstna hodźina. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. w Nowych Porschćach biblijska hodźina, bratr Zimmermann.

S **Budyschinka.** Njedźelu Judika rano w 7 hodź. herbśka spowjedź, we 8 hodź. herbśka Boża słužba, 1/10 hodź. wosadźina schromadźizna. Pop. 1/2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći. — Pjatk 11. hapryle wjeczor we 8 hodź. herbśka póstna nutrnosć.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 4. hapryle 1924.

Kursy wežera w Barlinje:
(Kurs kurin su w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	251 400
jendźelski punt	18 055 000	cźěchosł. króna	127 100
schwajarski frank	735 700	100 półst. markow	461 000

Na **Barlinskich wikach** knježeśche wežera wešta njemješkoj, dokelž maju so wschelake banki z pjenjezynymi wobcźežnoćemi bédźiéć. Kursy so dale wotdrbźejowachu.

Produktowe wiki w Barlinje. Na žitowych wikach bywa wschězo mérniscko. Pośkiceśche so jara malo. Pschesahowanja wobstoja na śwójich placźišnach. Tak bé wobrót jara ślaby. Pschenicy so nješchto do provinzy pschesa. Też wobrót w rožy bé jara mérny, tehorunja też wowsnowy. Też jećmjeń a muka jenož słabje dźěłachjaš. Sa wotrubami so bóle prašachu.

Wiki rěsneho zboża sańdźenu śrjedu w Barlin-Friedrahnu zboża jenož nješchto wjazy zboża hacź tónkróć njeschśelde. Haćzrunjeź bé so psched tydźenjom na zenpschihnało a dokelž bé wjedra dla wobkhód jenož źnadny, bé tendenza w pschereśku Kurta. Wrócźodźerjenje rěsnikow je so wjeczišo, pschetož wukrajne mjaso so pschi nětkźišchim symnym wjedrje po wyschśich placźišnach poskiceśche, tak bližacźu so placźišny sajco k normalnemu stawej.

Bowjose wiki so dla lěpscheho położenja kokowych wilkow nješchto połepschichu. Sa punt źadachu śebi 2—3 pf. wjazy. — Też wobkhod na cźelazych wikach bé jara źiwy. Sa punt źiweje wahi placźachu 10 pf. wjazy. Nješchto śłabśiche bźchu wowcze wiki. Dobre hódnoty bźchu rědk a placźachu 5 pf. sa punt wjazy. Świni bé so wjele wjazy hacź sobotu pschihnało. Sa punt placźeśche so w pschereśku 5 pf. wjazy. Powschitkowne śu placźišny tydźeńskeho wyšokosćej dozwiłe. Dokelž so sa tutón cźas placźišna njaźo ponjšła njeje, a dokelž ko kóžde nješchto podrožźišni, njemóže so j powyschenjom mjazowych placźišnow liśićeć, schtož też njeboj prawje było. Sa placźišny ma so stajnje wjedro sobu wobleźbowaćz. Wjedro njeje sa pastwu hišćeje pschihódne. Pschihnało bé so

	placźachu
1269 bonjadłow wot	25—47 pf. sa punt źiweje wahi
2635 cźelatow	40—95 pf. sa punt źiweje wahi
2275 wowzow	25—53 pf. sa punt źiweje wahi
7088 świni	60—71 pf. sa punt źiweje wahi

1309 wulkranjch świni.

Tucźne świnje pśches 3 zentnarje so njesapiśachu.

Na **świnjaze wiki** bé so sajco mało pschihnało, dokelž źane so wulki dźěł do Barlina pschiwożowaneho stotu śwonkach wikow bźes kontrole kupowaćz. Wobkhod bé lehośe mérny. Placźišny bu mało pschemėnichu. Pschihnało bé so 504 prošatow a świni. Placźachu za

błoki	7—8 měsaznow stare		65—80 śl. hr. schtuka
„	5—6	„ „	45—60 śl. hr.
„	3—4	„ „	26—40 śl. hr.
prošata	9—13 njedźel	„	22—36 śl. hr.
„	6—8	„ „	16—22 śl. hr.

Mjeńśiska rosprawa mulkownjenjerjow: Metz & Co. w Berlin-Steglitz. Naležny wobkhod je so něsko dospolnje spodźał a wobrotne liczby śwoja nahladnje wyšoko. Stacźenjoweho dźěła so tucźe prošonja a žadaja śebi nowe pschiwos. Źiwy je wobkhod schwódźeńko bźes a Luzernu. Jeje placźišna so pschi tym nješchto skrutnje. Jendźelska rapowa trawa so pschi dobrym napra- wjesch. schemèni, mjes tym so so italska rapowa wjele wjesch. podroži. Mémiske rapowaze trawy so jenož

hišćeje mało poskiciuje, wona je po sdaću wupschedała. Lěpsche trawy so nětko rad k méschenjam kupuja. Powjetšćena potrjeba śeradelly, śymjitnjeho hrochu a lupinow móżeśche so j wjetšchimi pschiwosami narunacź. Se selenje pśay tuwowasche so wobsebje hojbuschća a kolij. Sa śymjentnym žitom je napraschowanje dale śtyłne. Runklizowe śymjone placźišny leža dale krute, jelo so wjele pschedawa. Najwóle Eckendorfske kupuja. Placźišny (bjes samolwjenja) su po zentnarju a stodej hrivnje tele: cźelwjeny bjezek 70—84, běły bjezek 110—180, schwedšti 35—62, luzerna 54—74, žołty bjezek 32—40 ianity 68—85, jendź. rapowa trawa 36—48, italska 36—46, timotej 38—45.

Placźišny na Barlinskich produktowych wikach.
Zita a wolijowe žrjmje po tuni abo 1000 kg, howsk 100 kg, placźišny po tuni.

	3. 4.	2. 4.		3. 4.	2. 4.
Pschenza rolle	171-175	172-177	cayń wośuchi	11-11,6	11-11,60
	134-140	134-140	wosk. melaska	8-8,50	8-8,50
małst. jećmjeń	170-190	170-190	śradella	18-16,0	13-15,00
naf. jećmjeń	—	—	śtrnaze lenjki	19-19,60	19-19,20
wowsk	124-131	123-131	bany	16-17,00	16-17,00
kukurizа(Mais)	—	—	wota	14-14,50	14-14,50
pschenczin. mukа	25,00-27	25,25-27	tany wośuchi	22-23,50	22-23
rlanta muka	21-23,25	21-23,50	modre lupiny	13-14,0	13-14,50
pschenicz. wotr.	10-10,60	11-11,00	gołte lupiny	16-17,00	16-17,00
rsone wotrubы	8,60-8,70	8,40-8,60	sywo, 50 kg	1,70-1,90	—
rożk	310-315	310-315	płona, riana	0,85-1,10	—
tane hymjo	410-415	410-415	„ pschenicz	0,85-1,10	—
hróch	16,00-17	16,00-17	„ wowsyna	0,75-0,90	—
pjelušći	12-13,00	12-13,00	„ jećma	0,70-0,93	—

Wjelne placźišny wežera Wjcho po tonej hrivnje	**w Kamjenzu** sa 1 zentn.	**w Lubiju** sa 1 zentn.
Pschenza	8,75—8,90	8,50—8,75
Rožka	7,20—7,40	7,20—7,40
Jećmjeń	8,50—9,50	8,50—9,75
Wowsk	6,75—6,90	6,50—6,80
Sayno	3,00—3,25	2,75—3,25
Ssoma, ſ masch. mlócź.	2,10	—
Ssoma, ſ sahlanju	2,00	1,40—1,70
Ssoma, ſ ruku mlóczena	—	2,00—2,50
Bérny, pola ratarja	2,75—3,00	—
„ hacź na żelesnizu	—	—
Butra	3,60—4,00	1,05—1,10
Jeja	0,09—0,10	0,09—0,11
Pschenične wotrubы	—	5,60—5,80
Rżane wotrubы	—	4,60—4,80
Pschenična muka	—	13,50—14,50
Rżana muka	—	12,50—13,00
Prošata, wulke	12—30	—
„ krenje		—
„ małe		—

Placźišny rěsneho stotu na Drježdźanskich stotnych wikach.
8. hapryle:

4 woły, 2 bykaj, 7 jałowjow a krowow, 398 cźelatow, 3 wowzy, 421 świni.

Placźišny su woły, byki, jałowjy a krowy kaž pondźelu.

Cźelata: wukwalnjene 69-71 śl. hr. sa punt, mjenje wukwalnj. 65 śl. hr. sa pt., schpatne 50-60 śl. hr. Świnje: polnomjasne, 64-68 śl. hr., wukwalnjene 69-71 śl. hr., mjasne 58-62 śl. hr, ranzy 50-60 śl. hr. sa punt.

Wowzy: kaž pondźelu.

w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći. Pjatk wjeczor 1/8 hodź. herbśka póstna nutrnosć.

S **Łupoje.** Njedźelu Judika rano we 8 hodź. herbśka a 1/10 hodź. němśka Boża słužba. Sobźelu wjeczor 1/8 hodź. herbśka póstna nutrnosć w farje. Pjatk popołdnju w 3 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći.

S **Klukšu.** Njedźelu Judika rano w 7 hodź. němśka spowjedź, we 8 hodź. němśka Boża słužba, dop. w 1/10 hodź. wosadna schromadźizna w zyrkwi, pop. w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći. — Wutoru, 8. hapryle, wjeczor 1/8 hodź. hwózdny wjeczor se hwězdow, wobrazami w Komorowje (Khrystusowe kujenje, cźełowjeze a ibu intrjerje). — Smrjećí: Khorla Wilschel, sankar we Sćarej, 45 lět, 11 měs. a 20 dnjow.

S **Khwacźu.** Njedźelu Judika rano 1/8 hodź. němśka spowjedź, dop. 1/9 hodź. němśke a we 10 hodź. herbśke kemschenje, pop. w 2 hodź. pyrkownje pruhowanje pacźeřišich dźěći. Sobźelu wjeczor we 7 hodź. herbśka póstna nutrnosć.

S **Rohaźa.** Njedźelu Judika dop. 1/9 hodź. herbśka a 3/10 hodź. němśka Boża słužba a pruhowanje němśkich a herbśkich pacźeřišich dźěći. Sobźelu, 9. hapryle, rano w 4 hodź. herbśka, pop. w 4 hodź. němśka póstna nutrnosć w pacźeřišej śtwi. Wjeczor 1/8 hodź. biblijska hodźina (Mark. 9, 38—48: Khcześćanśtwo śwobodnje.)

S **Wóśikuu.** Rano w 7 hodź. němśka spowjedź, we 8 hodź. němśke a 1/10 hodź. herbśke kemschenje. Kollekta. W 11 hodź. kemschenje se dźěći. Pop. 1/2 hodź. Boża słužba w Cźikej. Pjatk, 11. 4. rano w 9 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći.

S **Njeswarźidła.** Njedźelu Judika rano w 7 hodź. němśka spowjedź, we 8 hodź. němśka Boża słužba. — Sserbśka Boża słužba dyrbi wupadnyć. — Powołdnju we 2 hodź. nutrnosć za je dźěći, kiž su lětsa do schule sastupile a jich starschiśo. — Popołdnju w 3 hodź. němśka Boża słužba se spowjedźu w Sarźecu (kajes farat we wuslužbje Mesnert w Njeswu.

S **Nakez.** Njedźelu Judika rano we 8 hodź. herbśka spowjedź, w 8 hodź. němśka Boża słužba (kajes farat we wuslužbje Mesnert z Njeswaźidła). Sserbśka Boża słužba wupadnje.

S **Budestez.** Njedźelu Judika śmje farat Bójz rano we 1/8 hodźin němśku spowjedź, farat Domaschka dop. 1/9 hodźin němśke a w 10 hodź. herbśke předowanje. Pop. w 2 hodź. śmje farat Domaschka pruhowanje herbśkich pacźeřišich dźěći. W 3 hodź. herbśka a w 4 hodź. němśka spowjedź. — Pjatk dop. w 9 hodź. śmje farat Domaschka póstnu nutrnosć z předowanjom w herbśkej rěcźi.

S **Porschcź.** Njedźelu Judika rano we 8hodź. herbśka spowjedź, w 9 hodź. herbśka a 3/11 hodźin němśka Boża słužba. Pop. w 2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći. W 2 hodź. ev. towarśtwo žónśkeje młodźiny, w 3 hodź. khcześć. towarśtwo młodźenzow. — Sobźelu pop. w 4 hodź. herbśka póstna hodźina. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. w Nowych Porschćach biblijska hodźina, bratr Zimmermann.

S **Budyschinka.** Njedźelu Judika rano w 7 hodź. herbśka spowjedź, we 8 hodź. herbśka Boża słužba, 1/10 hodź. wosadźina schromadźizna. Pop. 1/2 hodź. pruhowanje pacźeřišich dźěći. — Pjatk 11. hapryle wjeczor we 8 hodź. herbśka póstna nutrnosć.

Přiłopk.

* Se **symsłeho śpara wotmużeše.** W sańdźenych dnjach hdyž hišće je poćinjasche wohrěwacź a semja so sesapsche, mózachu ludźo nješchto sajimałe w Bożej śwobdze widźeć. Na Sćarej dróhy baše Kóśichez w Schleshjej pschepréłakowachu njeliczomne žaby dróhu, so bychu jebi druhi pastwischeso wupytałe. Cźłowliscki dźeń bźěše je se symsłeho śpara wuńał a běchu hischcze zyle cźorne, wuléhowschi so tonidka a dla pucźowanja pśches njejeh rolu. Njebźechu jischcze zyle cźerstwe a cźile. Po kóżdym skoćenju wotpocźowachu mjenischiny dobu, prjedy hacź ko k dalschemu pucźowanju smužiźchu. Wšelo nětkore z tutych śwórjencźkow wubychu śwoje žiwjenje pod wojsami a automobilami. -sch-

* **Pschecźelstwo mjes kunjom a kóćku.** Spocźatk mejeńskeho lěta namaka wucźeř Worm w Groß-Rehrau we rušćej Prussej na hrobźi kunaj, na dźeń farai. Jednu korczmak i blišikoje tam pschipadnje błoche a wja jeju bobu śwojemu bratrej, błoho mésesche kóćka młode. Wona jeju wocźežnje i jenej młodej kóćku. Po schtyrjoch njedźelach jedźeschtaj śhromadnje i kóćku. Po wośmich njedźelach fawjrjelschtaj po do kletki. Dźe po jimaj w jatbje berje a hladaju pschidźerstaj. Staj i kóćej jebju śwokojom a mataj rjany kóćuk. Nafradicho jéhaj mloko a tykanz. -sch-

* **Stary rjemjeślnikl nałoźk.** W mésćeczku Oranienbaumu w Bramborskej wukonja rěmiśe druźtwo śwoje stare waschnje. Jedyn rěmiśl ponoźnik dźiwje śiwój mišćirski kusk wotpołožiéć. To cźełowjeśche na cźole jena hubźina kayała, za njej jośće zobuskowy druźtwa. Cźahachu po mésece. Sady kapały wšeckeśche ho hyšny wupytschcny wol, na kotrymž dyrbjeśche ho mišćirski kusk wukonjeć, jemu śćehowaśche w běłym wobleczenju pschihodny mišćir a za nim wschitcy rěmiśy a mišćirnjo. Pod jich hohłabom wotpołoji wón śwoje pruhowanje. Po nim cźełowjeck rěmiśy ho śwojeho domu, hdyž ho hoścźa na wuhotowa a hydźba k temu hrajeśche. -sch-

* **Sćiwobolne humor.** „Nano, wonka śteji kujas, wón méni, so je Twój pschecźel a cźe wot kwasa śem wjazy wiłdał njeje. Dyrbju jeho nuts pschecźeć?" „Ně, mój błócźe, to njeje mój pschecźel. To je kón muž, kiž je mje j Twojej macźerju śesnał." -sch-

Swójbne powjesće,

Smrćłoj: Eduard Winkler, schtwórćeńk mišćira w Běłej Wodźe, 42 l. — Ottilia Himpelowa rodź. Kranschez w Běłej Wodźe, 60 l.

Hłowny a samotwity wudawaŕ: Marko Smolerk w Budyschinje.

Naju jutrowne wosebite předawanje

je wot **soboty, 5. haprleje** hač do **soboty, 19. haprleje** a poskića so přihódna kupowanska składnosć. Jenož tak dołho hač skład dosaha.

khofejowe servisy za 6 wosobow, wopraw. porolin wot **2.80**	**winowe šklenčy,** jena wot **45** pj.	**sadźba alum. mal. horncow** wosebje čežka hódn. 10—20 cm **7.90**	**alpaka jědźne lžicy,** 6 štuk **7.00**
kuchinske garnitury w 22 dźělach wot **10.90**	**sadźba likěrow, šklenčow** 6 pisanych **1.90**	**sadźba alum. pražeńskich** hornccow, wos. čežk. hódn. 14-24 cm **9.80**	**alpaka khofej. lžički,** 6 štuk **3.50**
porcelanowe talerje, běły feston, hłuboke a nizke, jedyn **50** pj.	**3 kamjeninowe talerje** z małymi brachami **45** pj.	**sadźba pyšnych hornccow** 7—12 cm **4.90**	**thermosowa bleša,** 1/1 litrska **1.25**
talerje ze złot. kromu, wopr. porcelin, hłuboke a nizke, jedyn **50** pj.	**sadźba kamj. šklow,** 6 běłych **1.95**	**čajowa abo kakawowa tyza** mlokoški., połpuntowska, jena **1.20**	**thermos. narunnanska** bleša 1/2 litrska **95** pj.
	khofej. abo **cokrowa tyza** mlokoškleńčana, puntowska, jena **1.50**		**plota,** derje zaniklowana, wot **4.90**

Na kuchińske sudobje dawamoj **rabat wo 20 proc.**

Wobhladajće sebi naju wulki skład **krystallowu wustajeńcu** a taflowych servisow

Na niklowe twory, dary a mišnanski porolin **20** % rabata

sadźba emajlow. hornccow 10—20 cm, šěre, 6 wosebje čežkeje hódnosće **6.40**	**emajlowy mlokowy karan** šěry, litr **60** pj.	**zacynkowane bowy,** 28 cm jedyn **1.20**	**klamorčki** kopa **15** pj.
sadźba emajlow. hornccow 10—20 cm, marmor 6 wosebje čežkeje hódnosće **7.90**	**emajlowy mlokowy karan** šěry, 1/2 litra **90** pj.	**khofej.** abo **cokr. tyza,** bělo-blach., rjenje wupyš., punt., jena **55** pj.	**tyhel,** worclowy blach, 20 cm **90** pj.
emajlowe bowy, šěre, 28 cm **1.25**	**emajlowy mlokowy karan** šěry, 3 litry **1.50**	dźeržaki zahorne. lapy abo cyblu bělobłach., rjenje wupyš., jedyn **70** pj.	**tyhel,** worclowy blach, 22 cm **1.20**
emajlowe khlěbowa tyza za 3 kilogramy, kulojta, šěra marmor, běła nowomódra, jena **5.90**	**emajlowy taleř,** běły, 20 cm **40** pj.	**garnitura za pěsk, mydło a sodu** **1.45**	**tyhel,** worclowy blach, 24 cm **1.50**
	emajlowy taleř, běły, 22 cm **45** pj.	**drastudźeržaki** bjez prěkuša 10 štuk **50** pj.	**mutličkowe garnitury** wot **1.50** sem
	emajlowy taleř, běły, 24 cm **50** pj.		**česakowy kašćik,** drjewjany jedyn **65** pj.

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

Wobhladajće sebi naju wokna. **na lawskich hrjebjach, při měšćanskim dźiwadle** Wobhladajće sebi naju wokna.

Konzumske tow. za Wojerecy a wokolinu

z. dr. z w. r.

Sobotu, 5. haprleje, 1924, wječor 1/2 8 hodź. je

zjawna zhromadźizna

w hosćencu „K běłemu konjej" (pola k. Šołty **we Łazu.**

Dnjowy porjad: 1. Wotewrjenje filiale we Łazu. 2. Přiwzaće nowych sobustawow. 3. Wšelźizny.

Dohladowańska rada.
Rothe.

Składnostna kup!

Pućowanske, šatowe, nošne, dźěćace, drjewjane a ratarske korby

po jara poniženych płaćiznach

tak dołho hač su na składźe.

Dale dźělbu mustrowych stólčkow a šijacych stojidłow najtuńšo.

:: :: Wobkedźbujće moje wukładne wokna. :: ::

Paul Böger, wosebity wobkhod korbařskich tworow :: :: na šulskej hasy 8. :: ::

Grofic hosćenc w Khrósćicach

Sobotu, 5. haprleje je

wulke swinjorězanje

při tym so njedźelu

kózlopiwo toči.

Přećelnje přeprošuje tej **M. Beně** a mandźelska.

Łožace płachty

wolmjane a běłe płatowe, 140 cm šěr. nessel 1,70 hr. 90 cm šěr. nessel 0,90, běłe sukna.

A. Kasper, Burglehn 11

Parne čišćenje pjerja

z elektriskim dźěrjenjom.

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3 — Telefon čisło 1103 —

Hosćeńc „Běły Kóń"

Hosćeńc přenjeje rjadownje w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy. Mějećel Curt Lange.

poruča so wšěm Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěź a pić po. :-: znatym wurjadnym wašnju. :-: Wšě wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Kače jeja

su na předań w Kamjenej čo. 5 pola Radworja.

Rože

Poruča swój wulki skład pischerjaskich, měšaćnych a pischedrabowych powjasow, pobpołožkow.

Sleju rad i rabje.

Wagnerowa w Budyšinje pischeb schulerskim wrotam čo. 9.

Max Hiller, kožowa wikowańnja

na jerjowej hasy 3 **w Budyšinje** Telefon 364.

poruča jako wosobitosć:

Z dubom garbowane **spódušowe kože** a kruwjace kože w połojcach a jadrowych kruchach, Ia pódušowu kožu, Wiemannske jadrowe kruchi, jadriwe pódušowe a wurěški, čornu drjewjancowu kožu, kožano łaje, Ia howjazu kožu, prědne a zadne dźěle, wšě družiny sodźowoje kože, čorne kožowe boki za wuporjedźenje. gratow, rjemjenje k šiću a wjazanju, kožu k wobsadźenju podpołožkow, kožu k wozywyću a kožu k woknamyću, najl. kožowy tuk a wobućowu kremu.

Kupuju

lumpy, nowiny, šeschiwki, knihi, akty, staru papjeru, koiž je po najwyšich dnjowych płaćiznach. Po wjesće, jo derje płaćiwše šlosanki, je šumjacym papjerom pichjeću.

Josef Schubert
w Budyšinje, bórklin čo. 7.
Telefon 695.

Gardiny

wšeje družiny woknaty katun tunjo w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy 10.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kolo, šijace mašiny, manilu a šlawchi. Samsan wuporjedź.

Rauchfuss

symjenjowa wikowańnja w Budyšinje na žitnych wikach čisło 9 pornča k naležnemu wusywej

pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž **runklicu, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej** a wšelake prěnjoklasne kwětkowe symjenja.

Rjane serbske hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska kniharňa w Budyšinje.

Sprawna

služobna holca

nje młódša hač 18 lět, so do hospodarskeho dźěła k 15. hapr. abo 1. meji pyta. Wšo dalše je zhonić we wuc. „Serb. Now."

Pohonč

17—18 lět stary so při dobrej mzdźi na srěnje kubło pyta. Dalše je zhonić w Lemišowje čo. 2.

Nachonitu

služobnu holcu

abo wudowu pyta bórzy faraš **Schwela,** Disen b. Sylow

Do małeho ratarstwa so k wobstaranju 2 kruwow

sylna holca

nje młódša hač 18 lět k 1. meji 1924 pyta. Dobry wobkhod a dobra mzda so přitłabi. Zamołwjenja wuprosy **E. A. Schäfer w Kumwałdze** 333 pod Čornobohom.

Derjezdźerjany

dźěćacy wóz,

sporiski wóz a muž. jězdne koło (15 hr.) stej na předań na ratarskej drožy 4 pł.

Tufón tydźeń

předawamy:

dźělbu najlěpšeho košlaceho barchenta . .			metr	0,80 hr.
„	„	„	„	0,90 „
„	„	veluroweho barchenta	„	0,98 „
„	„	„	„	1,10 „

Nowo dóńdźeja staj: **wosebje rjany wolmjany smuhaty a woknaty barchent.** Je něšto, štož tu z cyła hlěče njebě. Proša, wobhladajće sebi wšěch tych kupneho dyrbjenja.

Welsec kupny dom w Kulowje

Telefon 12. Załoženy 1868.

Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Jědźne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowańnja ze symjeńtynymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróze 5 po 1 skhodźe

Skład w brózni na Hošće hasy

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźetaj płaćiśiny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. f wob. ruj

w Budyšinje na hornčerskej hasy **24.**

Dokelž bě namaj njemóžno, při pohrjebje naju přezahe zemrěteje dźowki

Marty Hajńkec z Drěwcow

kóždemu wosobinscy wozjewić, hdy so w kemšach khórlu spěwa, dawamoj z tutym wšěm znatym a přećelam k wjedźenju, zo budźe so, da-li Bóh, njedźelu Judika, 6. haprleje spěwać.

Žarowacy starši

Handrij Hajnk a mandźelska.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za haprloju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóždo čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a dźěš. Smolerjec knihiličšerńa, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěški, kiž maja so haď do 9 hodź. dop. wotedaď, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 82 | **Budyšin, sobotu, 5. haprleje 1924.** | **Lětnik 83**

Žonjace toše, wopytowanske toše aktowe mapy, hudźbne mapy štjace korbiki, hladanje nohćow, žonjace pasy

T. Albert w Budyšinje

na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Stare blady.

Zentrumsta „Germania“ schežuwa pschećiwo Serbam.

Pla. Je spodźiwnje, kak wólne hibanje wschelakim ludźičkam hłowu zawjerćuje, tak so sebi sami žiwoje rady njejdu, a měrćo so dychu stronskeho rozuma wužiwali a wšelki take brat, kajkež su, wšudźezaj naschi wumołcani „pschećelźo“ se słobam njerozdźa, kak dychu Serbow rawić a hamli. A to hišće tajcy, kiž su njedawno za serbskimi hłosami běhali a hosćenc móžneho a njemóžneho klubili. K tutym hamtam ma tež Barlinska nowina „Germania“, hłowny organ zentrumskeje strony. We swjatnišćim cźisle z 1. haprleje pschinjeschu na wuznamnym městnje wobsehły nastawk „Ein Block der nationalen Minderheiten“. Tam cźitamy sćehowace wulkozwuki, kiž tež nasch Serbow wobsehje ja: nastupa a kiž budża wschelakich zajimowacz, kotrež sm jónu — kaž tež ja — sa kulturnje a moralnje podpjerała, njeschmy zenje prěli a němsći. so žo nam njeby mohło wopaczne pschełožowanje porokowacz a so by bospołnje jasne było, kak malo sprawnosće tež je stronu tych žo slawa, wot ketrychž bychmy my pscheju lust wjazy frosumjenja a wobsehje tež — — sprawnosće wocźahowacz mohli:

„Germania“ pische:

Die nationalen Minderheiten in Deutschland wollen bei der bevorstehenden Reichstagswahl gemeinsam vorgehen. Sie haben einen gemeinsamen Wahlaufruf veröffentlicht, was in eingeweihten Kreisen nicht überrascht, da man hier längst wußte, daß seit Monaten solche Bestrebungen im Gange waren und besonders von Polen und Dänen eifrig betrieben wurden. Ueberraschen kann höchstens die Tatsache, daß auch die Wenden sich diesem Block angeschlossen haben, wobei ihnen die 5. und 10. Stelle auf der Reichsliste zugestanden wurde. Mann dürfte gespannt sein, wie die Litauer, um die man von polnischer Seite lange Zeit geworben hatte, sich verhalten würden. Angeblich haben sich nur litauische Vertreter an der Berliner Konferenz beteiligt. Dagegen fehlen die Litauer auf der Liste des Wahlblocks, da sie, wie von dänischer Seite mit Bedauern festgestellt wird, zu der Frage der Reichstagswahlen eine besondere Stellung einnehmen. Die Minderheiten hoffen, auf Grund des Verhältniswahlrechts einige Mandate zu erhalten, sie rechnen damit, daß zum mindesten in Oberschlesien die nötigen Stimmen aufgebracht werden, die den Polen zwei Mandate sichern würden. Sämtliche Reststimmen der übrigen Minderheiten kämen für die Erlangung eines Mandates auf der Reichsliste in Frage. Ueberhaupt werden die Polen den größten Gewinn von dem Zusammenschluß haben. Sie stellen die beiden Spitzenkandidaten auf der Reichsliste, und zwar an erster Stelle Dr. Kaczmarek und an zweiter den Landtagsabgeordneten Graf Sierakowsky. An dritter Stelle folgt dann ein Däne, der noch nicht nominiert ist. Wenn von polnischer Seite behauptet wird, daß zwei Millionen Polen hinter diesen Bestrebungen stehen, so wird man hinter diese Zahl ein großes Fragezeichen setzen müssen. Völlig neu als nationale Minderheit treten die Wenden auf den Plan. Hier hat in den letzten Jahren fast unbemerkt eine intensive Propaganda eingesetzt, die mit tschechischen und französischen Geldern gespeist wurde. Erst kürzlich ist die französische Schmähschrift „Ein Märtyrervolk“ ins Deutsche übersetzt worden, welche die unglaublichsten Verdrehungen des geschichtlichen Verhältnisses zwischen Deutschen und Wenden bringt und das kleine Wendenvolk, das sich bisher niemals als deutschfeind und unterdrückt gefühlt hat gegen die Deutschen aufzuhetzen versucht. Außerdem wird mit Propagandareisen, mit der Ausbildung wendischer junger Leute an tschechischen Hochschulen und der Unterstützung wendischer Kulturbestrebungen durch tschechische Gelder nicht gespart. Falls es den Polen gelingt, die Spitzenkandidaten durchzubringen, würden sie in Dr. Kaczmarek und Grafen Sierakowsky zwei gewandte Politiker und Aufpasser im Reichstage finden.

My Serbja njeržimy na stejnišću, so mamy žo pschećiwo wschém nadpadam wobaraca; to tež ani s najwjetšej napinanosćin njeby možno było. Mózemy žo po němsku pschiškloune mécź: „Viel Feind hilf Ehr“, ale wšchćo dyrbi žo pschezo k tutomu nadpadej s zentrumskeje strony naspomnicź. A to k pśrjezjom: njech žo „Germania“ tak jara nježdiwa, jo žnuj žo tež my Serbja tutomu blokej pschiłamkli. Wšcho schtož bu nam wot zentrumskeje strony hłuptane, je — a to je wina zyteje strony kaž tež jednotliwzow — do wody padło. Mnoho Serbow je to wobžarowało a hišće je dźensa wobžaruje, a to wosebje katolšy Serbja, dokelž je w druhim nastupanju tuta strona dosć wusnamna a tež sympatiska dla swojeho demokratiskeho programa. Ale sympatije w politiju nicźo njezmonja a naše žadanja běchu wschém němšklim stronam njesympatiske. Schto nam druhe swotała, kaž to, schtož je žo psches pschisamknjenje k bolšej narodnostnych mjeńšinowu stało? Njech „Germania“ na tsche swudomje njepschepytuje a njech radšo hanba bo žo bóže. To tež trjechi sa to, schtož wona wo cźěsku a francowskej propagandže pische. Je to djabolske waschnje, blatschenu slajnje kamjenje pod nohi njetacź; rozhorjage pak je, so žo to wot stronh fśeśesćanskeje ideje — a to je ideja luboscze — stała, a kiž ma jako heslo: „für Wahrheit, Recht und Freiheit“. So naš Sserbjenjo zyteho swěta kulturnje a moralnje podpjerała, njeschmy zenje pschełi a smy też na nich zapokazani, hdyž nam naschi stat njeda ani kulturnje swobody. Hdyž naschi dorost njemóže w schulach swojeho stata wukubłanja we swojej macźerschćinje namakacź, hdyž ani ludowstwo, ani wótrnjeje abo druhe też wyšoke schule njeje, schto nam druhego służa, kaž tam to pušacź, hdyž ho nam to pošlesa. Je to skondal a němske kultury njehodne, so žo tak smy stało. A schto je zentrumska strona k wotwonhanju tuthych njedostatkow cźinila? To njech nam proschu bórzy wujezwi a dopokaza! A k druhom: njeje to infamija, wo naš Sserbach pišacź, so nasche pšozowanja wo spěrjenju nascheje swojorasnoje, błowjanskeje, serbskeje kultury su franzowska propaganda? Njebudże žo mjes katolšimi Sserbami nichtó namakacź, kiž by tutym knjezim w Barlinje prajił, schto je a schto njeje? Je to wulki cźah!

S zyteje wězy mózemy sajo nětchto dosć powuczageho sa naš dobyć, a tchodła z najwjetšeho dźela witamy, so němske strony roswažnoschze nimaca a swoje woprawdzite smyslenje njelejeje pschecrjadža. Naš Sserbow žana němska strona — njech wona słubi schtož chce — saschkowacź njemóže, dokelž njecha. A tuž žo jim, njechamy nanusowacź, wosebje nětko nic, hdyž mamy dobry wupucź, a to je „blok narodnych mjeńšinow“, kiž je „Germanji“ tak do noża sejźł. Cźehemy tež hišće na to pokazaś, kak njemdrje je wumjetowanje, so my se strony Cźechow finanzmi podbjerć sa kulturne potrébnosće dóstawamy. Njewź „Germania“, so Němcy se Cźěskoslowakskej po milliardach sa propagandu z Němskeje bjeru a so też katolšy biskopje dostawaju po statnyznach cźěske krony a to też wot wykotoljezanych cźeskich katolikow sa kulturne potrébnosće? Cźohodła potom tutu farisejskosć, hdyž my Sserbja tola njecźo druhego njecźinimy, kaž druhy — Němcy sami?

„Wudawkowy“ dawk.

Němcy dawkdźěwarjo žo z nowym dawkom swjeselca. Wot nětka dyrbja ludźo, kotrjž wjetsche dawki cźinja, ja to dawk płacźicź. Němske finanzne ministerstwo je hižo finanznym hamtam pokiwy dało, kak ma to dawkowy dawk dbacź. Kommisija za dochodny dawy dyrbi so z **dobrowólnymi pomharjerni pohłynicź. Tuzi dyrbja jenotliwcy dowólwadarja njepschećiwacźi wobkedźbowacź.** Po wulkosći wobdźelenja, pohódnosći domjazeje nadoby, po liczbje słužobnych atd. bo dawk wobliczi. Z tymle syslemom budże žo cźěskoslowsko na nježdźiwschane waschnje pschišporjeć.

Němske knjezerstwo wot 1. meji.

Němske knjezerstwo je wobkamkło, 1. meje słužbu kaž lani frjedowacź, a to tak, so w krajach, w kotrychž je dźeń 1. meje jako sakonšći swjatny dźeń z kwótnym sakonjom pschipóznaty, bo won też w němskostatnych sastojnschach (na pósće) wobswjeći. We krajach, w kotrychž 1. dźeń meje jako sakonšći swjatny dźeń njepłaći, maja sastojnicy, pschišłasceni a dźěłacerjo, kotrjž chcedża dla wobdźělenja pschi frjedźenju 1. meje je słužby abo dźěła wuwostacź, z cźasom pola swojeho pschedstajeneho žo samolowacź, so bychu žo wot słužby wuswobodźili. Pschisłuchowcy swobodnemu cźasu na žo pola sastojnikow a pschistajenych wot próśdninowy wotliczicź.

Herjekanża w Barlinskim měschćanskim parlamenće.

We schromadźiznach Barlinskeho měschćanskeho sastupjerstwa kommunistojo hižo dawno z hrubymi njehornymi rěcźemi wuradźenja kazź. Schwórtk je k wulkej herjekanźy doschło. Kommunistiski měschćanski radźićel Lex, kotryž je wot swojeho sastojnstwa wotstadźeny a do dźiwizionarneho pschepytanja wsaty, bě sajo do pohnadźenja pschischol. Do kelž wón w pohnadźeni wosta, hač runje běchu jemu tři króć won kazali, pschedbyda najprjedy pohnadźenje na 20 minutow pschetorhny a skónčnje schkitanźu politiju sawoła. Po namołwjenju schkitanźeje policije so spjeschny skónčnje wotstali. Hdyž bě so pohnadźenje sajo zaporało, kommunistojo dźiwje herjekachu. Kommunista Schuhmacher, kotryž syle sjawaje hrošeše, so jeho frakcija dalše dźěło Barlinskich měschćanskich sastupjerjow njemóžni, dyrbjachu, dokelž pschez hrubischo hawotwasche, z pohnadźenja wnjamknjeć a skónčnje jeho policija wotstorni. Runje tak dyrbjachu pschećiwo kommunistomaj Rosenbergerej a Törrej sakročicź.

8 milijardow stotych hriwnow we wukraju.

Wubjerk wězynskich, kotrychž pschedhydu je Mac Kenna, je k spóznaću doschoł, so němski kapital, kotryž je ho do wukraja wuchował, nětkaž 8 milijardow stotych hriwnow wuczinja.

Rosrisnje wuprajenje sa knihiścijchcejerjow.

Němske knihiścijchcejerske towarstwo wozjewja: We mjdowej swadźe němskeho knihiścijchcejerstwa je pohrebnišći wubjerk, kotryž je němske ministerstwo dźěła postajiło, rosrisnjo, so dyrbi najwjetscha mjda wot 29. měrca hač do 31. meje 30 stotych hriwnow wuczinić. Knihiścijchcejerjej pomoznjo njejsu z tutym rosrisnjenjom spokojom, sadaju hebi z najmjenscha 35 hriwnow tydźenskeje mdy.

Straft němskich żelesnicarjow.

Altonska żelesniska direkzija je schwórtk rano wschitkich dźěłacerjow w żelesniczných twórbowych lubjach z dźěła wusamknła, dokelž tu dźěłacerjo po wótrnjehodźinskim dźěle z dźěłanischcza woteschli.

Barlinski pschimjer mjes lěkarjemi a chorobnymi kasami.

Konflikt mjes lěkarjemi a chorobnymi kasami we Wulkobarlinje je žo nadpołnje skónčił. Wot 5. haprleje šmědża žo wschě sobustawy kasowu pola kasowych lěkarjow bjes saplacźenja lěkowacź dacź. Lěkarjo hebi swoje dźěło po zenoliwych nadach pola kasy saplacźacź dadża. Sa cźaš tracźa tutoho pschimjera dyrbi so najwobšíscho do 1. junija nowe srěcźenje mjes lěkarjemi a kasami dojednacź.

Franzowsko-cźěsko wojerska konwenzija.

Se Schwedskeje žo němskim nowinam paragraf franzowsko-cźěskeje wojerskeje konwenzije dósełe. Rosćerjeć tychle twdawanjow po słowje wojerske frěcźenje njepodawa, dokelž dyrbu žo najskerje, jako falschowanki wupokaźane, ale powschitkownje postajenje wojerwja, kotrež wono wopschija.

Wo **operazijim planje** žo praji: Sjednoczenej pólšej a cźěskoslowakskej armeji — hromadźe nětkaž 1 885 000 muži — rěkaju „**renške wójsko**“, wonej pod schromadnym hłownym roskasowarstwom sjedźej, najskerje pod franzowskim generalom, schtož pak njeje wuraźnje prajene. Hłowny roskasowar ma nadawk, najprjedy němske wójsko a potom druhe njepschećelske wójska sbić. Postupowanju ruskeho wójska dyrbi žo je wschěmi prědkami sadźowacź.

Němske wójsko dyrbi so ruce powaschej, prjedy hač może ruske wójsko sapschimnycź.

Pokrodniske schćikło hłownych mozow dyrbi po skónčenym sastupanju do němskeho dźěła Hornjeje Schlesiskeje smozowacź. Hdyž je žo to stało, dyrbi prawe schćikło i Pósnanjom jako frjedźićelscom postupowacź a po mózności wjele němskeho kraja wobsadźicź. Hłowny roskasowar może tež pschećiwo Ruskej postupowacź, tola žo njejsmé fronta pschećiwo Němskej postajbliež.

So by žo njemohło ruske wójsko po morju do Němskeje płacź, dyrbi schef pólšeho generalneho staba brjóh wobkedźbowacź, pschi cźimž dyrbja žo wikowanske łódże jako pomorne

fchjacki wužiś. Stowny rosłaſowaŕ dyrbi Rauſchu Pruſku wobſkodźiś dać.

Pſchi cyłkich mjeſach dyrbi ſaktanje ſtažiwne być. Stowny rosłaſowaŕ „rauſcheho wójſka“ dyrbi pak hotowy być, pſchecziwo Bayerſej w ſwiſu ſ wupadom „wjeſzorneho (franzowſkeho) wójſka“ pſchecziwo Mohanowej (Mainowej) cjarje poſtupowaś. Wójſki ſamêr na to dźe, ſo ſo franzowſke a cjêſkotłowakſke wójſko ſjednoczi.

Wo ſylnoſći „rauſcheho wójſka“ ſo praji: Pólſke wójſko, 20 armeekorpſow a 20 reſerwnych korpſow w 10 armejach wobſtahuje, móże 1 250 000 muži ſtajiś, cjêſke wójſko ſe 6½ armeekorpſom a 6½ reſerw. korpſom we 8 armejach 585 000 muži ſtaſi. Armeja wobeju krajow poſ franzowſkim wjedniſtwom ſteja a ſu nowocžaſnje wobrońene.

Macdonald je ſo zadanja na wotedaczе kapitala wotrjekł.

K ſadanjenju jendźelſkeho ſtatneho dołha je 1 milijon puntow ſterlingow trjebny. Dźełaczerſka ſtrona bê tohodła namjetowała, ſo by ſo ſtatny dołh ſ wotedaczom kapitala ponjeſchił. Pſchecziwo tutomu namjetej ſu liberalni a konſerwatiwni, kotrejž by ſ wotedaczom kapitala induſtrija cjerpiła a ſo potom bjeſdźełoſcej hórſchiła. Miniſter Clines je tehodła we parlamencze rjekł, ſo knježeſtwo njemóże wotedaczе kapitala namjetnikej, prjedy hač wulku wjeſchinu luda ſa tutón namjet nima, tala pak njeje žanjeho druheho fśédka, krajny dołh ponjeſchiś. Kraj ſa krótki cžaſ wopſchimnje, ſo ſo wotedacža kapitala njemóże ſminyć. Konſerwatiwny namjet na wotpokaſanje wotedacža kapitala ſo ſ 325 pſchecziwo 100 hłoſam pſchija.

Dale je delni ſjem namjet ſ 236 pſchecziwo 67 hłoſam wotpokaſał, po kotrymž dyrbjachu ſo wotžagy wot winowatoſcže wuſmjerobdźeli, ziwilnym wyſchnoſcžam pſchi ſtrajkach wupomhaś.

Hdyž ſo wo diſziplinje we wójſku jednaſche, wójſki miniſter Wells praji, ſo je knježeſtwo wobſamſko, wo wotſtronjenju ſmjerneho khłoſtanja wjedniſtwu wójſka, wójnſkeho łódźerſtwa a kêtarſtwa wosſudźiś dać.

Delni ſjem je ſtónčnje wudawſi ſa wójſko a kêtarſtwo po ſtećim cźitanju jenonyhłnje pſchijſwoliſ.

Rumunſki ſchef generalneho ſtaba Floreſcu w Pólſkej.

Dla Beſarabſkeje, kotraž ſebi Ruſka wot Rumunſkeje wordźo ſada, ſu pomêry mjeſ Ruſkej a Rumunſkej w tu khwilu napjate. W Rumunſkej ſo po ſdaczu boja, ſo mohła ſebi Ruſka ſ wobrónjenej mozu wſaſ, ſchtož jej Rumunſka nochze dobrowólnje dać. So mohła mócny narad ruſkeho wójſka wotrahnyć, je Rumunſka hižo wjetſche wójſko do Beſarabſkeje pſchepokožita. Hdy by ſ wójnje mjeſ Ruſkej a Rumunſkej dóſchło, by ſo ho njeje też Pólſka ſcźahnyła. Pólſka je ſ Rumunſkej wojeſſki ſwjaſk ſcźinka. Tón Pólſku po ſdaczu nałoża, na ſtronje Rumunſkeje pſchecziwo Ruſkej wojowaŕ, jeli ſo by ta Rumunſku nadpadła. Tehodła je mjeſ pólſkim ludom powjeſcź njemêr ſłudźiła, ſo je tele dny ſchef rumunſkeho generalneho ſtaba Floreſcu do Warſchawy pſchijeł. Wón cźe pjeczа pólſku wójſkowu organiſaciju ſtudowaŕ. S dobom je pólſki wójſki miniſter Sźikorſki ſ pſchewodom ſwojeho ſtaba a franzowſkich generalow a offizjerow po ruſko-pólſkich a pólſko-rumunſkich mjeſach puczowaŕ a wobtwjerdźenja pſchi rumunſko-ruſkich mjeſach wobhladaŕ. Pola Sbruczа ſu ho manewry ſ wobdźełenjom kawallerije, artillerije a kêtarjow wotmêle.

Strajk hórnikow w Pólſkej.

Strajk hórnikow w Dobrowſkich podkopkach je powſchitkowny. W pólſkej hornjej Schleſyſkej 80 prozentow ſtrajkuje. Stanczyk, wjednik ſtrajkowazych hórnikow, je rjekł, ſo knježeſtwo namołwi, ſo by mjeſ ſtrajkowarjemi a dźełodawarjemi pośrêdkowało. Jeli ſo knježeſtwo hač do dźiſchcza njedźele wobhdźerjow wuhłowych podkopkow njepomnoži, by ſ hórnikami dorozumjeł, potom ſo dźełaczerjo też w żeliſcźe a petrolejowych ſórkach Krakowſkeho kraja ſtrajkej pſchiſtajmu.

Njeſpokojnoſcź ſ bolewiſkim knježeſtwom.

W ruſkich wjeſkich mêſtach wobhdźerſtwo hižo dołhi cźaſ pod bjeſdźełoſcju cźerpi. Na bjeſſtarotne žiwjenje, kotrejž ſu bolſchewiſkoju nêhdy w rewolucźiji lubili, ſu dźełaczerjo haj dotal podarmo cźakali. Jenże ſo njeſu tak hubjenje žiwili, thudobnje draſtili a hyblili, kaž pod bolſchewiſkim knježeſtwom. Dźełaczerjo ſu tehodła pſchecziwo bolſchewiſkemu knježeſtwu njepſcheczełſzy ſmyſłeni. Boja pak ſo je ſtajnje pokaſaŕ, dokelž by jim potom ſmjertna kulka wêſta była. Knježeſtwo je nêtko dźełaczerjam ſakaſało, do Moſkwy p'cźicź-hnyć. Kruce ſo ſa tym hlada, ſo ſo wón nichtó njeduj do Moſkwy pſcheduchł. Politiſtej policiji je ſo pſchikaſało, duchownych wobkedźowaŕ. Wjeſchu liczbu katoliſkich duchownych ſu ſajeli a do jaſtwa ſawrjeli.

Ruſka ſebi ſmjerne pluny ſa wójnu dźeła.

Blížiſche dny ſo w Moſkwje towaršſtwo ſa chemiſke ſaktanje Ruſkeje ſałoži. Towaršſtwo ma ruſke wójſko ſ plunowymi granatami wuhotowaŕ, kotrejž budźa ſo w blížiſchej wójnje pſchecziwo njepſcheczełej nałožowaŕ.

Spjeczenza ratarjow w Mohacu.

W Mohacu w Madźarſkej je ſchtwórčk krawawnym njeměram doſchło. Nêkotſi tanniſchi ratarjo bêchu ſwo to proſyli, ſo bychu ſo jich ležomnoſcže hromadźe ſkładźe. Wo tym dyrbjeſche ſchtwórčk Pešiſte ſudniſtwo jednaŕ. Wjetſchi dźeł ratarjow měniſche, ſo ſ hromadźe ſkładźenjom ležomnoſcžow ſchłoduja. Ludźo wo wójny bêchu tuteje wêſcy ſa dźeń a hnêdniſchi. Hdyž ſudniſtwo laſtonjezy do Mohaca ſpſchijeźdżachu, ſich wobhdźerjo njeměrje powitachu. Sawołani žandarmojo pytachu ludowu cźerjódu ſmêrkowaŕ, kotraž dźiſcze proſtrowjoch ſarafoch. Do žandarmow a ſudnikow kamjenje mjetachu a ſpyčachu, žandarmam bróńze ſebrachu. Cźežnjeni žandarmojo ſwoje cźełny wužiſchu. Tjo ratarjo ho ſaſtrêlichu, nêkotſi druhi ho cźežko ſranichu. Pſchi tutych khłuſchne wyſchnoſcže ſu pomjerźile, podawſi kruce pſchepytaŕ.

Wotſtorcźenje ſtupſchtinineho pożedźenjow hač do ſtrjedź meje.

Stupſchtinine pſchedhdźiwo je wobſamſko, pożedźenje hač do ſtrjedź meje wotſtorcźiś. Sapóſłanzy ſu pjeczа kuſtali a pcźeja ſebi, ſo mohli hišo nêkole do jutrow ſwoich próſdninow hicź. Stupſchtina je ho tehodła hač do ſtrjedź meje wotſtorcźiła, dokelž po romſko-katoliſkich jutrach ſamſchito-katoliſke jutry a po nich muhamedanſki beiramſki ſwjedźeń ſtłedźuja. Nowe thorwnoſtne mandaty móża ho pożdźiſcho, hdyž ho ſtupſchtina ſaſo ſeſdźe, potwjerdźiś, nêtkole to njeje trjeba.

Turkoju wójniſke łódźe kupuja.

Poſłednje leźdźeſatki njeje Turkowſka ſamołwy porjadneho wójniſkeho łódźerſtwa wjazy mêła. Hakle w ſtyu ſwótowje wójny ſu Nêmzu Turkowſkej nêkotre wójniſke łódźe pſchedali, ſ nimi pak Turkoju njejſu wjele ſbožka mêli.

Muſtafa Kemal paſcha nêtko pod dohladom nêmſkich inżenieurow wójniſke łódźe a pſchiſłuſchny materiał kupuje. Schto ſ tym Turkoju wotmyſlenja, njeje hač dotal wêſte, to bliſchi cźaſ dopokaże, kotryž ſawjeſcze wotkryjeſ ſ kajkim wotmyſlenjom ſebi Turkowſka ſaſo wójniſke łódźerſtwo wutworja.

Ludowe mjeſchiny w Turkowſkej.

Nowy ſakoń ſa ludowe mjeſchiny w Turkowſkej je ſo we Angorze pſchijał. Po nim je Armeniſkim ſakaſane, w Turkowſkej k ranju Riza Makris pſchebywaŕ, Arabſkim pſcht mjeſach Syrſkeje a Meſopotamſkeje, Georgiſkim k wjeſeru cźaru Riza-Kars-Ardahan. Liczba Njeturkow njeſmê nêhdże 10 prozentow ſyłeho wobhdźerſtwa twoźiniś. Sa Grichow ſo pſchebywanje w Konſtantinopoli ſamjeſuje. 200 000 nomadow (wokoło cźłowjeſeho luda) dyrbi ho ſa ſydlicź.

Kalif bjes pjenjes.

Narodna ſhromadźizna w Angorje je po namjeſze miniſterſkeho pſchedhdźiwa wobſamſka, pjenjeżnu podpjeru, nêhdiſchemu kalifej pſchiſwoleniu, dale njepſcheczi, dokelž je wón w Schwajzarſkej pſchecziwo ſwojemu wotſtorcźenju proteſtowaŕ a ſebi ſwoje prawa na kalifat wumêniś.

Ze Serbow.

Sobotu, 5. jutrownika.

Vincenca, wuznawarja.

* 1835 cźeſki cuni pêsnjeŕ Wićaſoſław Halek, kotrehoż pêsnje je z wulkeho dźêła do serbſcźiny přełożił Adolf Černy.

Sněhowka ſo łóſtnje ſmêje
Wſ ſylzach ſwoje mrêjaceje;
Cźopły dych do kraja wêje
Wětřik, ſněha byća njeje.

Nałśće ſkóro wufifoli,
Dušow zwony póčnu zwonjeli
Kóžda rana powotboli,
Z woči widźu łóſt ſo ronić.

Jakub Cźišinſki.

Na kedźbu ſpóſnu hubu wzmi,
Pak bórzy dybu zdrôja cź.

Radyserb.

Njedźelu, 6. jutrownika.

Judica — 5. njedźela póſta.

1849 załoži ſo pola Handrija Ponicha w Rachnowje ev. serb. towaršſtwo ke zakhowanju křeſcźijanſkeje wêry. — Jan Swora z Drożdźa je 1. předsyda, Handrij Ponich jeho namêſtnik, Jan Prusk z Brêzowa pismawjedźeŕ a Jan Lubjeński z Rachłowa jeho namêſtnik.

† 885 na Welehradźe we Morawje japoſtoł Słowjanow Metodej.

Rańſe poſtrowjenje.

Skowrońčk khêrluž zaſpêwa,
Drózna w kerčku wotmołwja;
Bohu dźak a modlitwu
Ptačſtwo ſcźele poníżnu:
Dobre ranje.

Z wêže cyrkwje ſlêborna
Zwonow rêď ſo roznoſa,
Zohnowanje za dźêło
Přeje do wſy, na polo:
Dobre ranje.

Sala.

Hlaj pyŕ, ta ſnadna trawičźka,
'Zno kublerjow je zahnała.

Radyserb.

— We wjedźe. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +10. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 747½, hygrometer —1, thermometer w nozy 0. Dřježdżanſka wjedrańja nâſchejſi nam ſ twoprédka mróčzakłake, poſdźiſcho ſaſnjiſche wjedro, woſtanje też nimale ſymne, tola poſdźiſcho ſo wóčzina wocźahowaŕ. Wêtry duża dale ſ połnocy. Nîžina nad ſrjedźoſemſkim morjom je ſo dale k połodnju ſcźahnyła. Połnôżne ſymne wêtry duża po zyłej Europze. Wocźakujemy ſaſnje wjedro. Wječera rano bê w Nêmſej 3 (Hamburg-Frankfurt n. M.) hač 8 ſtop. cźopłoty (Wróćlaw). Julſke njedźelu błóńcźko 5,30 ſhodźa a ſo 6,40 ſhowa. Mêſacź ſhodźa rano 6,48 a ſo 8,55 wjeczor ſhowa. Póndźelu błóńcźko 5,28 ſhodźa a ſo 6,41 ſhowa. Mêſacź ſhodźa póndźelu rano 7,14 a ſo wjeczor 9,57 ſhowa.

— **5 bilijonowe hriwnowe bankowki** ſ dźenſchnim dnjom ſwoju wobežnu płacźiwoſcź ſhubja. Wot 6. haprleje ſo lute bankowki jenoż pola ſtatneje (Reichsbank-Hauptſtelle) wuplacźuja. —

— **Wólbna kartoteka** k pſchichodnym wólbam w 1924 je hotowa a budźe wuložena wot 6.—18. haprleje w „Gewandhaus“ w 2. poſchodźe a to na ſcźehowace wašnje: njedźelu 6. a njedźelu 13. haprleje wot 9—1 hodź. wot pódnjelſe 7. hač do ſobotu 12. haprleje wſchudźe wot 8—½1, a wot 3—6 hodźin. Jenoż te wobſoby móża wolicź, kiž ſu do kartoteki ſapiſani abo błosowańſke wopiſmo (Stimmſchein) dóſtali. Tuž ſebi niech kóždy kartoteku pſchehlada.

— **Statny index.** Statiſtiſke wodźełenje Budyſchkeje policije wojſenja: zyłoſtatna inderowa liczba ſa ſežinjenſke wudawki wuczini 31. měrza 1,07 bilijonow raz tełko raz ſo wójny.

— **Jutrowny hermank.** Wot 12.—14. haprleje budźe jutrowny hermank w Budyſchinje. Njedźelu 13. haprleje je jenoż wot ½11—12 a wot 2—6 hodźin dowolene, wowcy pſchedawaŕ. Na druhimaj hermankowymaj dnjomaj dyrbi najpoſdźiſcho 8 hodźin wjeczor pſcheſtaŕ. Jêdnoŕ, kelerjo a druhy pſchedſtajerjo ſawjeſkelenjow dyrbja ſwoje produkcije najpoſdźiſcho w 10 hodźin wjeczor ſtónčiś. Wuſtajenje a wuhrawanje tworow je ſakaſane.

— **Wotſtorhowanje błominy** policija ſakaſuje a łóžemu, kiž je k pſchedawanju torha, hroſy pokłoſtanje ſ jaſtwom. Jenoż wot ſahrodnikow pſchewane błominy ſmêdźa ſo pſchedawaŕ. Policija ma kruty pſchiſtaŕ, wjacźeŕ, kiž ſo po tym nimaja, k pothłoſtanju twdaŕ.

— **Wubjerk ſa ludowe ſchule** w Budyſchinje ma pónđźelu, 7. haprleje, pop. w 4 hodź. w ſali bohotownje na hrodowiſku hažy 101 pożedźenje. Dnjeſny porjad: Stwarjenje ſchulſkich ſtawow w nowej tachantſkej ſchuli, 2. wólba dweju wuczerjow ludoweje ſchule ſa pokračowańſku ſchulu, 3. narumanſka wólba ſaſtupjerja ſchulſkeho wjednika w Lejſingowej ſchuli, 4. narumanſka wólba wuczeſſeho wólbneho wubjerka, 5. hoſpodaŕſki plan.

— **Kedyżnu!** Schtwórtk wjeczor poradźi ſo w Budyſchinje policiji, jeneho puczowaceho ſ wokolinu lejicź, jako cźaſniſke ſtare cźerwjene kołkowane 100 a 1000 hriwnowſke papjerjane pjenjeſy po wjele wyſchſchej płacźiſnje wot jenej tudomnej korczanje pſchedawcy. Mjenowane papjerjane pjenjeſy, maja, kaž je ho hižo łuſcźiſko wotſewiło, jenoż ſwoju hódnoſcź po papjerjanej hriwnje, a je tehodła taſe poczinanje ſyntane zebanſtwo.

— **Policiſki ſchtit wólbnych pſchihotowanjow.** Wjeſe poſtajenje ſtatneho preſidenta ſ 28. februara t. l. ſu ſjawne ſhromadźiſny poł dotym njebjom łaſ hač do ſjawnych hałach a namêſtnich ſakaſane. Tuž może ho policiſki, kaž miniſter ſnutſkownych naležnoſcžow we wobſebitym poſtajenju wſchêm wyſchim preſidentam, knježeſtwowym preſidentam a policijam naſpomni, wobſebje ſchkitanju wólbnych ſhromadźiſnow w krajnych rumnoſcźach wênowaŕ. Na tutón ſchkit maju wſchê ſtrony pamjeć, tłi ſ pſchipóſnatym wólbnym namjetom (Wahlvorſchlag) do nêmiſkoſtatneho ſejma kandiduja. Je-li hdźe też to nuzy mjeniſcheho ſtrachu, ſo by ſo mêr a porjad taſich ſhromadźiſnow kaſył, maja ſarjadniſtwa policije wſcho cźiniś, ſo by ſo porjad, mêr a wóſtroſć ſachowała. — We poſtajenju miniſterſtwa ſo na to pokazuje, ſo ſo njeſmê wólbne wojowanje ſ nêkajkim terrorom a terroriſtiſkimi ſrêdkami wjeſeŕ. Tehodła maja ho wſche pſchekazanja wot wſcheho ſpoczatka potſcźiczeŕ a wjedniſtwu ſhromadźiſnow ſo we wukonjenju ſwojich domjazych prawow wot policije podpjeraŕ. Wobrónjeny ſchtit (Sallſchutz je ſakaſany; dowolene bê ſo rjadowanje ſhromadźiſny pſches njeobrónjenych rjadowarjow.

— **Urſula Falkez rejuje!** Mutorn 8. haprleje wjeczor we 8 hodź. rejuje we wſchêch městach wulźi Blanjene kejwaćka w Krónje. Hdyž dźiwny ſebi ſwêrjeć, mjes rejowańſkim wumêſłowom a druhim wumêſłowom ſudźeć, dyrbi mysliś, Urſula Falkez je bjes dwóla jena z tych najſtyniſchich, w formach najſtrožniſchich rejwaćkow! Jeje cźiny wuroſtu ſe žiwcze, hłuboko nutſkowneje wuprajeńſkeje mozy, gotika! Jena jenicźka barba pobudźi ſymk. Jeje hłbanja ſu bórzy thutne, cźežke, bórzy wulkańſke ekſtaſiſke. Jeje dospołne rjenje ſchwinje twarjeń cźêło wupraja kóžde nutſkowne ſacźuwanje bolośće, cźuloſe, thudobu a ſamyſleneho ſonjenja ſ wobhdźiwanja hódneje mozu a to cźim bóle, dokelž też jeje wublicźko kóždy wuraz žiwje pſchewodźa. Wſcho je wokoło njeje hudźbu. Satupne liſcźiſi wudawa konzertna direkſaja Korle Jana Gudera na ſeminarſkej hažy 8. (Kładaŕ nawſchćik.)

S **Jenkez.** Sandźenu ſobotu, 29. měrza, je ſo w tudomnym Lehmanez hoſcźenju naſcha hoſtiwa pſchenaſała. Wona je 812 kórzow wulka. Kêrzo wulka liczba hoſtiwow bê ſo tu ſeſchła. Dóſtał je ju tudomny łubler Schorſch ſa 500 hr.

S **Rodez** pola Pomorz. Naſch jara cźeſcźeny gmejniſki pſchedhdźa a žiwnoſcźer Guſta Mirſch je po 26 lêt dołhim ſbožowanym žiwjenjom dźêle ſwoje laſtonjiſke ſłožił. Pſchejemy jemu hiſcźeze dołhe trowe lêta njes nami a mjenujcźerjom žiwjenja. — Sa nowehp gmejniſkeho pſchedſtejerja bê wuwoli ſo ł. łubler Guſta Krujaz. Też jemu ſo pſchejo, wſcho dobre do tak „rožowcho“ laſtonjiſtwa, ſ tej nadźiju, ſo budźe też hobu naſche ſerbſke interežy laſtupowaŕ, hač jeho pſchedchadźeŕ.

S **Brêſowki** (Halbendorf) pola Sprjewjo. Njedźelu, 23. měrza wuhotowa tudomniſche towaršſtwo ſa turnowanja a ſpêchowanje młodźiny humoriſtiſki wjeczor. S wjele dźiwadłowych kruchow, kotrejž ſo pſchedſtajachu, bêſche ſo ſpêdni Lerbſki. Mjenowaſche ho: Kak Jurij na ſerbſke dźêſce, Kruch pſchedwjeſbje w dobrej ſerbſkej rêči bê ſerbſke waſchnje. Nêmſke turnarſke towaršſtwo, kotre pſchedhdźa je Nêmz, bêſche tutón kruch laſtupiło, ſo ſ tym Serbow cźim bóle na wjeczor wabiło. Nêmz wjedźe, kak maja ludźi pſchimaczy. Njejſu ho też we tym wocźakowanju mylili. Stajnje ſo pożiwa ſebje ſerbſke hołcźi mjes ſobu praſchaceŕ, ſerbſki kruch pſchinjeſe. Tón pak pſchedewſchi wſe napoſledk, berje wjeſo, ſo by jim ſnadź wotſchoł po ſerbſkim dźiwadźe. Sêmy wo

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 5. haprleje 1924.

Kurs wěcera w Barlinje:

(Tute kursy su w milijonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	241 900
landyski punt	18 055 000	czěchosk. krona	127 100
szwajcarski frank	739200	100 polsk. markow	461 000

Na Barlinskich witach so położenje trochu polěpschi. Kursy so powschitkownje polěpschichu.

Na **produktowych witach** so pschezo hischcze mało žita poptieschesche. Płaczinny nimale lečame wostachu.

Płaczinny na Barlinskich produktowych witach.

Za a wollowe zamjo po tuni abo 1000 kg, kwal 100 kg, płaczinny we Rotej hriwnje.

	4. 4.	3. 4.
Pschenza	159-175	171-176
rožla	134-140	134-140
nalkl. jeczmjen	170-190	170-190
nal. jeczmjen		
bonk	124-131	124-131
hafarjan (Mais)	—	—
pschenczn. muka	25,00-27	25,00-27
rjana muka	21-23,25	21-23,25
pschencz. wotr.	10-10,80	10-10,60
rjane wotrubky	8,60-8,70	8,60-8,70
rapš	310-316	310-316
lane zjenje	410-415	410-415
žrjech	16,00-17	16,00-17
pjeluschki	12-14,00	12-13,00

	4. 4.	3. 4.
rapš wosuschki	11-11,60	11-11,60
poch. melasa	8-8,50	8-8,50
herabella	12-15,00	13-15,00
hórnjace hrušli	19-19,80	19-19,60
buny	16-18,00	16-17,00
woka	13-14,80	14-14,50
lany wosuschki	22-23,50	22-23,50
módre lupiny	13-14,0	13-14,00
žolte lupiny	16-17,00	16-17,00
syno, 50 kg	1,80-2,00	—
słoma, rjana	0,85-1,10	—
„ pschenicz.	0,85-1,10	—
„ wowsina	0,75-0,90	—
„ jeczna	0,70-0,90	—

Drježdżanska bursa.

Pschenza	17,70-18,20
rožla	15,50-15,90
nalkini jeczmjeń	19,00-20,50
nasymski jeczmjeń	—
owjes	14,00-14,50
cjetrowy klerjel	160—175

běrnace hrušli	22-22,50
pschenicz. wotrubky	10,80-11,20
rjane wotrubky	8,60-9,00
pschenczna muka	28,50-30,00
rjana muka	25,50-27,50
wuka	20,00-21,00

rapš	—
pjeluschki	19-20
kukurica (Mais)	21,00-22,00
buche truhanczki	11,50-12,00

zbróch	24-26,00
pokrowe trušle	18-22

Drobnowikowanske płaczinny w Budyschinje.

5. haprleje 1924 po hamtiskim postajenju.

Wschitke płaczinny su we Rot. hriwnje srošunjene.

Twora	najnišsch. płaczinny hr.	najwyšsch. płaczinny hr.
Howjace mjaso s kosčjemi . . . 1 kg	1,40	2,00
Čelače mjaso . . . . . 1 „	1,80	2,20
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,60
Sswinjace mjaso . . . . . 1 „	2,00	2,40
Tukanjy swinjasty schmalz . . 1 „	2,40	2,80
Pschenczna muka . . . . . 1 „	0,32	0,48
Rjana muka . . . . . 1 „	0,28	0,30
Khlěb . . . . . 1 „	0,22	0,23
Jedźne běrny . . . . . 1 „	0,06	0,08
Rajž . . . . . 1 „	0,48	1,00
Hrózh . . . . . 1 „	0,56	0,72
Ssołk . . . . . 1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjazy schmalz . . 1 „	1,60	1,80
Ssuschony pječ . . . . . 1 „	2,80	3,20
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,26	0,28
Jedźna butra . . . . . 1 kg	4,00	4,80
„ „ wukrajna . . . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . 1 schk.	0,09	0,12
Jedźne buny . . . . . 1 kg	0,48	0,72
Zokor drobny . . . . . 1 „	—	0,96
Petrotej . . . . . 1 „	—	0,36
Kamjeńne wuhlo (domj. tepj.) 1 ztr.	—	2,05
Brunizowe briketty . . . . . 1 „	—	1,25

wulki jajinc sa žerbiše dźiwadło mjes naschimi Sserbami. Jenož žebi pschejemy, so Sserbjo njetrjebali k němskemu towarstwu na žerbiše dźiwadło (Theater) khodźić, ale so by tudomnischa žerbiša młodźina sama žerbiše dźiwadłowe wjerschy wuhotowała. We Ssmolerjiz kniharni w Budyschinje a też w Domowinje, swjatki žerbiščich towarstwow w Budyschinje mamy hyšu čžišćanych dźiwadłowych knihow na składze. Ssnadź mohše žerbiše towarstwo do tuteje wokoliny žebi wulecžeć a naschimi žerbiščimi bratram tam žerbiše dźiwadłowe wumělstwo poseljać a ſ tym jich žerbišu myšl hubjowacž. S zyla měł so tamnischi turnwerein do žerbiskeho „Ssokola" pschemorić, dokelž su tam tola sami Sserbja. Pschičišcicha jim, to buchu "wérnje žerbšli" turnowali, hrali, myšilli. A też wotpyt, byl hischcze wjerschi.

Z Drježdżan. Sobotu, 22' měrca mějachmy we Drježdżanach Smetanowy swjedźeń k dopomnjeću na jeho 100 lětne narodniny' Češke spěw. towarstwo „Hlahol", kotrež ma nětdże 30 spěwarjow, bě pod protekeiju češkeho konsulata sławnostny wječor w malej sali překupstwa zarjadowało. Też naši Serbjo z Hromadnika a z Jednoty běchu w nahladnej ličbje přitomni. Rjany hudźbny programm so wurjadnje derje poradźi. Wjednistwo čišeho swjedźenja měješe hudźbny direktor Bjarnat Krawe, kiž też bě khóry nastudował a jón dirigowaše. Spěwarjo zanjesechu Smetanowe „Heslo", „Wěno" a „Sławnostny khor" z rjanym wuspěchom a widźomnym zapalom. Rjany prolog knjenje Zornowje wotwori porjad. Jara wobdarjeny młody češki husleŕ Antoš zahra ze zrozumjenjom wohniwje Smetanowe duetty „Z domowiny". Młoda knjeżna Oberhelowa, też Češka, hraješe na křidło češku čapricu a dwoje reje a doby sej mócny přiklesk. Ze wulkotnym hłosom wustupi solistka knjeni bulgarska komorna spěwarka Arletta Hypiusowa; wona poskići, na pianje wot B. Krawca přewodźana, žadne parle Smetanowejc muzy, a to „Večorne pěsnje", dwě kolebawcy z opery „Hubička", jenu ariju z „Potajnstwa" a ariju „O kajki žel!" z „Předaneje njewjesty". Na powšitkowne žadanje dyrbješe něšto přidać a zanjese „Hdže statok moji!" Za zbudźeny hłuboki zaćišć jej mytowachu z dźakownej a wjesołej „Sławu". Mjez cyłym programom steješe přednošk: „Živjenje, skutkowanje a wuznam Smetany". Bjarnat Krawe wjedźeše w živej češkej rěči poslucharstwo raznje zahorić za tuteho sławneho čžskeho člowjeka, hudźbnika a stworićela narodneje hudźby. So wě, zo žnješe nas serbski krajan mócnu sławu. Cyły wječor činješe jara dostojny, ważnosći wěcy přimérjeny začišć a „Hlahołaci" móža z jich zarjadowanjom, jara derje wopytanym, sprawnje spokojom być. Tak dale za narodne ideale!

Cyrkwinske powjesće.

W Pětrowskej zyrkwi njedźelu Judika rano 1/28 hodź. předwowanje: duchowny primarius Hoebler; dop. 1/212 hodź. konfirmacija hołcow Lutherskeje schule: farař Berg (zyrkwina hudźba: „Bosčžka swojej woršži" — motteta wot E. Fr. Helmo); wječor w 5 hodź. ſwj. wotkasanje sa wobdaŕ: farař Grośe. Zyrkej je tsejena.

W Marinej-Marczinej zyrkwi rano w 9 hodź. konfirmacija hołcow Pestalozijskeje schule: farař Eder. (Cyrk hudźb. a) Schto je najbóle bójšče na śwěcze wot Konradina Kreutzera ſeſt. C. Peybolt; b) Budź śwěrny hač do smjerca, jelma kn. Alberti-cz), dop. w 11 hodź. konfirmacija wotdźelenja hołcow Lessingoweje schule: duch. Helm (zyrkwu hudźa. a) Hdyž jenoż jeho mam, moteta wot Wilema Stady, b) Budź śwěrny hač do smjerca). Zyrkej je wutsejena. Kollekta sa nasche wosadu.

Pruhowanje konfirmandow.

W Marinej-Marczinej zyrkwi njedźelu pop. w 2 hodź. klěcaza rjadowanja Pestalozijskeje schule a wyšschcha realka: farař Grośe; pop. 1/24 hodź. wyschscha holcejaca schula a wyschscha realka: farař Eder; wječor w 5 hodź.: Lessingska a Pestalozijska hólcejaca schula: duch. prim. Haebler.

Sswj. wotkasanje sa konfirmérowanych a jich přichwatnych. Pónđelu wječor w 6 hodź. w Marinej-Marczinej zyrkwi sa Lessingsku schulu. — Sćrjedu wječor w 6 hodź. w Pětrowskej zyrkwi sa Lutherjsku schulu: farař Berg.

Pónđelu rano 1/27 hodź. w Marinej-Marczinej zyrkwi schulska nutrnoſ: farař Berg.

Pónđelu wječor we 8 hodź. w towaršschnym domje wobsadne Jězise towarstwo.

Sćrjedu, pop. 8/43 hodź. w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina sa njedźelnicze.

Schtwórtk pop. 1/24 hodź. Sojetät Gustav-Adolfske Jězise towarstwo.

Krajnoz. zyrkwinske shromadźenjstwo w Budyschinje na rožowej haju 31. Njedźelu pop. 1/211 hodź. njedźelska schula (k. misionar Pawel). Wječor w 7 hodź. misionski pschednoschk k. misionara Pawela. Pónđelu wječor 1/28 hodź. shromadźizna hubustawow. Wuteru wječor we 8 hodź. ſwjatk mlodźiny sa rosćah. fichcejczanſtwo sa młodźenzow a žrjedu sa młode holzy. Schtwórtk wječor 1/28 hodź. biblista hodźin. — K. shromadźenſtwowy wothladaŕ Zimmermann ſ Budyschina jmeje biblisku hodźinu wječor we 8 hodź. Biblisku hodźina wuteru (8. haprleje) pola k. pjekarskeho mischtra Hulischa w Hornjej Wjasowicy a žrjedu (9. hapr.) pola Hanty wdow. Měrczinowje w Běłej Horje.

S Rotez. Njedźelu Judika budźe rano we 8 hodź. němska ſwonjenka, niz žerbiša, kaž je wječera ſmyslne wozčišćowane.

Přiłopka.

* Kažerjo krajneho mèra. Loni, 27. oktobra bóhdże ke krawnemu ropotej w Freiberku, pschi čžimž 30 wozbowin ſmjerca namaka. Někto měšachu so 7 wjednikow pschedhłosnańšej komoru dla čžežkeho kaženja měra a druhich njeſkutkow samolwicz. Po dwadźenjowym wuhladźenju bu jedyn k lětu a 4 měsazam hłoſkazuje 2. k 3 lětam a měsazej jastwa, 3. k lěta a 8 měsazam a ſćěrcowity k lětu jastwa saždženi. -ta.

* Dołeš na praschenje njewotmołwi. Pschi Nowym Brjoły w Charlottenburku wołasche so w sandźenych dnjach wječor w 11 hodźinach wo pomoc. Ludźo pschichwatachu a wuhladachu po čžmje w kanalu holzu, kotraž bo ſ posledniymi mozami pschećiwno ponórjonjo wobarasche. Nórjacej pschećiwnjuchu wuhkowanku wobruč (Rettungsring), ale jej bo njeporadźi, ju hrabnuc, dokelž běsche pschestrašena. W najwjetschej nuzy skoči jedyn pschekupc do kanala a ſćahny holzu, kotraž běsche hižo bjes wědomja, k brjohej. Posdźischo wróći so sazo k živjenju. Policija běsche na wołanje wo pomoc tež pschichwatała a dowjedźeju ju do khorownje w Moabit. Tam bo wupokasa, so holza na napraschowanje jeneho muſkeho njebě jenu wotmołwiła, a tuž ju po krótkim rozrěčowanju do kanala ſwrośi. Njeſnaty muž je ju hnydom ſ procha měł. -i.

* Na Balcje so podnurił. Na Balcje je so Schczerčžinſki parnik „Otto Lypen 20" podnurił. Wón pschińdże mjes hyšte lodowe schtrunty a pschi howrjazym wětru bo naboženje sčežny rostrózćidu. Lódź podnuri so za krótke mjeńschiny. Wobsadźa, wobsteżaca ſ 8 muži, so na lodowych schkrutach kuthowa, dyrbjeješe pak zyn nóz na nich pschebywować, hakle najzitra rano mózachu na brjoh (tupu Rasu) wustupiez. Na parniku ležesche zokor.

* Woheń w hrodže. W krajnym hrodže Westminſterſkeho wójwody wudyri woheń, kiž wotkroda a jeho ſwoji ba doma njebě. Wuhnamna knihownja bu sahubjenja wuthowana se ſpěchnym sapschimnjenjom słužobnikow. Bohužel hu po drohotne wobrazy jeho galerije do zjsta spalite. Kak je woheń wuschol, njeje hacž dotal znate. -i.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Jutrnica" w Njeswačidle zmeje jutre njedźelu pop. w 4. hodź. swoje měsačne posedźenje pole Bartkec. Přednošk je přilubjeny. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Tow. serb. burow za Khróšćansku wosadu ma pónđelu, 7. hapr. wječor w 7 hodź. pola Wjeńkec swoju 1. porjadnu měsačnu zhromadźiznu.

Serb. tow. „Žerja" ma přichodny pjatk, 11. haprleje wječor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje. Wšitcy spěwarjo a wšitke spěwarki chcyli z wóstoćeu přińć. Dirigent.

Radość w Bukecach. Muzski khor srjedu, 9. haprleje, wječor we 8 hodź. spěwa, měšany khor wupadnje. Předsydstwo.

Budyška Bjesada skhadźuje so pónđelu wječor 1/29 hodź. w Serbskim Domje.

Přednošk ze swětłowobrazami w Budyšinje zarjadujetej towarstwje Sokoł a Nadźija přichodnu wutoru 8. t. m. wječor we 8. hodź. w žurli Serb. Domu. Thema: Bosnija a w Hercegowina (110 wobrazow) Přednošowaŕ: k. dr. Šleca.

Jednota „Sokol" w Poršicach ma dźensa sobotu, wječor 1/28 hodź. zhromadźiznu a zwučowanje. Sokolo a přećeljo serbskeho sokolenja Poršiskeje wokoliny, přińdźće wšitcy, zo bychmy skutkowanje stareje Wušeje jednoty čile wobnowili.

Jednaćel Serbskeho Sokolskeho Zwjazka.

Serb. tow. „Łužica" w **Hornjej Hórcy** ma njedźelu, 6. haprleje, pop. w 5 hodź. pola Hänselec swoju měsačnu zhromadźiznu. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Tow. kat. młodźencow w Baońnju ma njedźelu, 6. hapr. po nešporje čitansku pruhu w młodowni. Wšitcy hrajerjo dyrbja přińć. Předsydstwo.

Serbski ratarski dorost za Radwoſ a wokolinu ma wutoru, 8. jutrownika pola Šmitkec zhromadźiznu. Nowe sobustawy so přijimuja. Předsydstwo.

Serb. tow. „Zernička" w **Lichanju** zmeje njedźelu, 6. haprleje, pop. w 4 hodź. pola Rudolfec swoje měsačne posedźenje. Njech wšitcy přińdu. Też hosćo su witani. Předsydstwo.

Hłowny a samotwity redaktor: **Marko Ssmolerk** w Budyschinje.

Sym na dźensnišim dnju

twarski wobkhod

za wysoke a hłuboke twarjenja

wosebje za

ratarske twarjenja

wotewrił a porućam so z dobom k wuwjedźenju **namjetowanskich a wuwjedźenskich rysowanjow**, **wobličenju płaćiznow**, **wobličenju materiala**, **statiskim wobličenjom za drjewo, žlezo a železowy beton**

Při potrjebje prosy wo dobroćiwu podpjeru

Max Starke, twarski mištr

w Bórku pola Budyšina.

Předawanje ležomnosće.

Jäcklec herbam w **Libuchowje** čo. 19 słušaca ležomnosć (domske z pódlanskim twarjenjom, zahrodu a z 3 kórcami pola) ma so dla dźělenja herbstwa na přesadźowanje předawać. Poskićenja so

srjedu, 9. haprleje t. l.,

dopołdnja wot 10—11 hodź.

na mjenowanej ležomnosći přijimuja. **Koban.**

Dekoraciske moleŕstwo

nowoćasneho najmodernišeho wašnja wot najjednoršcho hač do wumjelskeho wuwjedźenja

za bydleńske domy a ville, zjawne twarjenja, hosćency, rejwanske łubje, dźiwadłowe jewišća, knježke twarjenja, swjedźenske městnosće a też cyrkwje.

Sprawne wćzywustojne posłužowanje. Najspěšnišе zhotowjenje. Rysowanje za wšitke padły. — —

Willy Bader molerski mištr **w Kamjencu**

dźěłarnja za molerske wumjelstwo na Wojerowskej dróze 1.

Porućam so k wuwjedźenju

wozoweho a mebloweho lakěrowanja kaž też twarskich dźělow, k drjewowemu molowanju, k barbjenju špundowanjow a fasadow.

Solidne posłužowanje! Tunje wobličenje!

Jan Wlach, barbjefki a moleŕski mištr na **Zidowje čo. 59.**

Khojnowe šćěpowe drjewo wołšowe a brězowe palne drjewo

ma wotedać

Alfred Lehmann w Brěsnu (Wiesa b. Kamenz)

Wutoru, 8. hapr. wječor we 8 hodź. w „Krónje“
rejwa basnikowa rjana dźowka
Ursula Falke
při Fösterowym kśidle: Heyer-Lipsčanski
Gluck / Mozart / Chopin / Kreisler / Debussy / Scriaberu
Štož „Ursula Falke“ w jeje rejowych skutkach podawa, je tak polne wobdźiwanja, jednore a wulke, dałoko wot wšeje zwonkowneje krasnosće, je to woprawdźe, sylne duśne dóźiwjeńe. Ursula Falke słuša do rejwařkow, kotrymž přiroda wysoku dźěłu rjanosć spožči.
Lisćiki za 3.50, 2.50 a 1.50 hr. z dawkom.

Hänslec hesćenc w Hornjej Hórcy.
Njedźelu, 6. haprleje, wječor w 7 hodźinach je wulki
zjawny operatowy wječor
„Hajnk z Pfalcskeje“
(wjesela ludowa opereta w 3 wustupach wot H. Marcellusa, hudźba wot Jana Richardy-a, wuwjedźe wojeńske spěwne towarstwo z Budyšina) k lóšenu konfirmandow wójnskich wobškodźenych a wójnskich zawostajenych wot krajneho zwjazka w sakskim zwjazku wojeńskich towarstwow.

Leopoltec korčma we Worklecach
Njedźelu, 6. a póndźelu, 7. haprleje so

kózłopiwo toči.
Wšitcy přećelja a přećelnicy dobreje zabawy so k temu wutrobnje preprošnja.
Jurij Brankač a mandźelska
Marija zwud Opiecowa.

Lehmanec khofejownja a konditorija
w Budyšinje na serbskej hasy :: Před krótkim ponowjena
Najwješa khofejownja za přebywanje wodnjo a wječor
— Najlěpše w pječiwach a picu —
tórty - jědźny lód - wino - piwo - likéry
Wosebitosć: Torty jako najrjeńši dar při swjatočnosćach
:-: Podawam też zwonka wobkhoda. :-:

Sadowe štomiki
jahodkowe keřčki, różowe pjenčki
kaž też wšo druhe
sadarske wěcy
w znatej **dobrej tworje** poručeja
sadafnje
w „Bad Heil“ pola Smječkec
Emil Sperling.

Jutrowne zajacy
Jutrowne jejka
poruča we wulkim wubjerku
konditornja a khofejownja
Rudolf Biesold
— **w Budyšinje na bohatej hasy.** —

Tunje a dobre a płaćizny hódne
nic tunje a hubjene
nic dobre a hubjene
ale
płaćizny hódne wobuća
dostanjeće w znatym
Axmannec wobućowym domje
w Khrósćicach.

Symjeńtne běrny
Kaiserkrone
Pepo
Pírola
Richters Jubel
je-li so přeje zastajam wjacy druźin po wjezbuch hramadźo
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

2 tučnej kozelaj,
8 měsacow staru **kozu,**
behaka a dobreho
stražowanskeho psa
a nimale nowu
centrifugu
předawa
Jurij Reich w Radworju.

K wusywej
hrócк
woku
pjeluški
měšenjo
seradelu
čerwjeny dźećel
běły dźećel
šwjedski dźećel
inkarnatski dźećel
nalětnu wyku
nalětnu pšeńcu
symjentny wows
symjentny ječmjeń
maju wotedać
Pawoł Šołta nasl.
akc. tow.
w Budyšinje a wolnoškowa składowanja při dwornišću w Njeswačidle.

10 metrow
dubowych kulichow
je na předań
w Žuborničcy čo. 11.

Běłokaj
staj na předań
w **Lětonju čo. 9.**

Jałojca
blizko ćeleću je na předań
w **Kumšicach čo. 5.**

Do małeho ratarstwa so k wobstaranju 2 kruwow
sylna holca
nic młódša hač 18 lět k 1. meji 1924 pyta. Dobry wobkhod a dobra mzda so přilubi. Zamolwjenja wuprosy E. A. **Schäfer w Kumwaldze 333** pod Čornobohom.

Nazhonitu
służobnu holcu
abo wudowu pyta hórzy faraš **Schwela,** Dissen b. Sylow

Sylny pohonč
so při dobrej mzdźe
hnydom pota
w rěžaku w Kislicach.
Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šawchi. Samsna wuporjedź.

Poručam ze swojeho składa
hotowe kuchińske wuhotowanja
spanske stwy, kaž też **wšě jednotliwe meble,** kaž **drastowe khamory, vertiki, komody, łoža** atd.
Skład kaščow.
Jurij Ledźbora, blidarski mištř
w Pančicach.
Twarska a meblowa tyšerńja z mócnym čerjenjom.

Wšědnje dóndźe wjele
elegantnych nalětnych nowosćow
w płaćizny hódnych
holčacych a hólčacych drastach
wobleki, mantle, drasty
konfirmandske drasty a wobleki
Wobhladanje bjez hupneho dyrbjena je rad dowolene.

Wilhelm Rudolph
najwješi wosebity dom w měšće na khěcorskej dróze 8.

Přihódne poskićenje k jutrownemu swjedźenju!

Chenillowe rubišća a šawle

ze židźanymi a chenilowymi franzami wšěch wulkosćow a po wšěch płaćiznach.

mužace zokl, jara sylnu trjebansku hódnosć, šěre	0.55
„ „ balmjane, ćeńke nitkate, šěre a brune	0.70
žonjace wušiwane košle, jara dobra hódnosć	2.50
mužace kopšiniowe košle, 100 cm	3.—
mužace Oxfordske košle, módroběłe smuhate, jara twjerde	3.60
žonjace spódnje suknje z velutinowcho barchenta, smuhate	3.50
„ „ „ lětnišo, pisane smuhate	4.40
satinowe spódnje suknje wšelakich wuwjedźenjow	5.50

Balwmjane štrympy, mužace makowe košle, a kholowy
w jenoź dobrych hódnosćach poruča po přihódnych płaćiznach
E. Jordanowa wudowa
na jerjowej hasy 5 **na znutřkowej lawskej hasy 8.**
Telefon 1293
Za zasopředawarjow je skład a předawanje na jerjowej hasy 5 po 1 skhodźe.

Pomorske symjeńtne běrny
wukhadźace z najstrowšeje role mam w sadźeńskim času na składźe.
Wotedawam kóždu dźěłbu a druźinu a prošu skazanki nětko blizo zapodać.
Wosebje změju sćěhowace poručenjahódne druźiny na składźe:
Začne druźiny: Bürknerowe začne, Kaiserkrone, Müllerowa najzańša, Thielowa najzańša, Primel, začne różowe.
Srjónjotne druźiny: Alma, Angelika, Arnika, Hassin, Hindenburg.
Pózdne druźiny: Blücher, Centifolija, Deodara, Industrie, Richters Jubel, Märker, Parnassia, Pepo, Pirola, Phönix, Kartz z Kameka, Trebitzscher Ertragreiche, Wohlimann.
Podawam nimo teho kóždu druźinu, kiž so přeje.
Erich Bräuer
wulko-wikowańja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróze 5 po 1 skhodźe. Skład w bróžni na Hošo hasy

Wotewrjenje wobkhoda.
Česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokolinje dawam k wjedźenju, zo sym dźensa
na Mužakowskej dróze 17
wojnarstwo a wezowu twarjernju
z mocowym běrjenjom wotewrił. Budu so prócować, swojim česćenym woteběrarjam jenoź z najlěpšim dźěłom při pomérnym wonjičenju postužować a wočakuju doćrońiwu podpjeru mojeho předewzaća.
Z počesćowanjom
Korla Hendryhsek.

Kedźbu!
Česćenemu wjesnemu wobydlerstwu Budyšskeho a Kamjenskeho wokrjesa z tutym wozjewjam, zo sym
khachlestajerski wobkhod
wotewrił. — Poručam so k podawanju a k stajenju wšelakich wohrěwańskich, warjeńskich a kuchińskich khachlow, warjeńskich mašinow, hospodarskich khachlow, hospodarskich mašinow, kotołow, přenjesomnych khachlow ze stejadłom, k stajenju wóhniščowych a sćěnskich platow a podłožnych klockow a k wšem do powołanja přimacych dźěłow, kaž k přestajenju khachlow, wuporjedźenja a mjećenje kachlow swědomišiwje a po pomérnych płaćiznach. — Tak prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća z počesćowanjom
Friedrich Schmidt, khachlestajer
w Kamjencu na Halštrowskej hasy 8.

Nójdy, ſtój ma
nješto na wječerk, ſtój, grat, wſchelake nowe a trjebane weźy, abo ſchtóž dźe ſchtó nješto ſ ſmjeł, wotſeh to :: :: ſ nawěſchćom we :: ::
Serbſkich Nowinach
Zajdźi nawěſchćiš ſo w njebóže 6000 ſerbſkich domach. ſtaja :: a ma wiſoky wuſpěch. ::

Hdźeha dźensa póndźelsmy bohatu Mitašec Gusoš na tykanc hehaho Tón ma dźens wulki swjedźeń hehaho 38. narodny dźeń hehaho Jemu **9999999** hrimotnaca ſława, zo so cyły **Mitašec dwór ſkasy a Gusła z wjeſeloſću ſwjeći kwasy.**

Lejnje Dźědźikej rodź. **Jancźej w Radšej**
k jeje lětnemu ſmjertnemu dnju, 6. haprleje 1924.

Kał nam we wyſłej ſrudobje
ſo miny lěta jene,
my ſmy wot tuhej marjeſći
nětſ ſtoło wopuſčene.
Pſchi naſ je wulka ſrudoba
a cźeſća je nam wutroba,
ſo je tał ſoje wupłła.

We pogbednich lětach ſiwjenja
mjeſtſke cźerjejeſ wjeſe,
haj ſtuſtna ſpomoc ſwjemilna
ſo puſchcji na nju bźe.
We wjeſelenym cźerjenju
doſtawa ſtónu njebjeſtu
je nětſ we Boha Knjeſu.

Wy ſmy jej radu pytali,
bóh bě na ſpomoc ſu,
a wſchędnje ſa nju proſyli
we ſmilnu hnadu Bóh.
Wyſcha rada, ſe at, lěkarſtwo,
wſchitko ſkónčne bźěće podarmo,
Bóh je ſo na njej ſmilił.

Srudni ſamkowarjo.

Přiloha k čisłu 82 „Serb. Nowin“

Sobotu, 5. hapreleje 1924.

Potajnstwo woczehnjenja.

W měsce hyddlesche starý farař, mały ſuchi mužik. Món měje'che, tak kalsko hacź ho najſtarſchi ludźo dopomnicź mě-ħachu, nastajnje nětotrych ſchulerjow ſ gymnaſija w penſiji. To běſche wubjerna penſija, ſchtož w'che ſtarſchi wobkrućiłu. Khowanzy w'chak jeho wobſebje njeluboſwachu, mějachu pak reſpekt p'ched nim. Pſchi tym pak zanemu niczo nje-chcinjeſche, njeſtrowarſeſche żenje a pſchehlada wjeſe. Alle kóż-dy běſche na to pſchihotowany, hdyż knjes farař nęſchto pra-jeſche, to hędźe'che a ſchćipaſche.

To běſche potajſkim potajnſtwo woczehnjenja tuteho ſchkuſchnuneho ħamboho muzika. „Hólzy nimaja pſched ſtarſchimi ſebi direktorej gymnaſija, „ale kedyżu jich tola tam, hdźeż bym dohladowarjom wjele reſpekta“, prajeſche jeneho dnja chżu jich męcź.“

Fryż bě'che taiſt prawy njedoczink. Wón bęhaſche ſa rjanej dźowku wikowarja ſ mndſom. Na w'che wězy mo-lowa'che piſmik „Z“ — ſapoczaſk mjena jeho lubuſchći — pſcheliwa kaczor'ſchćipan, grekſchćipinu a mathematiku, motaſche ſo w druhich pſchedmjetach, ale wulkże ſebi wjeczor poſpe ſe ſwojeje ſtrowiſki w penſiji a pſchehlodźowaſche ſo p'chi mě-żaczki ſe ſwojeſ lubej.

Mndłak pſchiħdże ſa tym, wupowęda to knjeſej farařej a tón Fryżej ſwoje ménjenje rańje a kruże boża. Tón ſo pyrjeſche. Powędo'che nęſchto wo jandźelku, wěcznej luboſcźi a druhim cźaſoru.

„Wot nětka wostajeſch wot 7 hodźin twjeczor w Twojej ſtwi“, prajeſche knjes farař. „Njemóżu tola ſ kurami lehnjeż hicź“, roshori ſo Fryż.

„Lépje je, ſ kurami do loża hicź, hacź ſ huſami ſtrażowacź“, ſnap'chęcźiwi knjes farař mérnje, zyle mérnje a ſa-cźimi durje ſa ſobu.

To hędźeſche, a to wubjernje. Odyż ſeſchuſcheny muzik nęſchto prajeſche, to trjeċi hodźiſ na hkowu, ſaſra ſo do wutroby a rożuma a — hojeſche. To běſche wubjerna pen-ſija. Starſchi mějachu prawje, hdyż wo njej khwalobny cherkuſch ſpěwachu. —ſch—

Ssléborny jubilej.

Po 25 létnym ſbożownym mandźelſtwoje ſwjeċi ſo **ſlébórny ſwaſ**. Tuta ſada ſteji knjeze, njepowalnje. Alle wołtwje ſi dha ſo 25 létne **njeſbożowne** mandźel-ſtwo też tak?

Pjeċ'ahdwazeċi'létne njeſbożowne mandźelſtwo ſ gyka nje-wobſteji. To może jenaż njenahonita kniżnicźa ahe wjaz-króċi dźeſetna mandźelſka wobkrućiċ. Sću byle ſtjeċi'le-tne wójny a dźeſeċe. Nękotrychżkuli ſo ſ wotmenjenym wjedrom watmamka, hdyż je ſpólnaż, ſo ſo mandźelſke njeſbo hnuri. Hdyż trach wójnſki wobras trjebam — pſchi-hotujetaj ſo na ſiejazu wójnu.

Tajka wójna może dołho traċ. S wjeſ'cha je żona bo-hwaċ, na ſlépſche, techniſky dołpotniſche wójnſke ſredki. W tajſej ſtejazej wójnje może ſo żona zyle ſbożowna cźuċ. Sokrates njeběſche ſbożownym mandźelſki, a Xantippa ſo ſpo-ſoſt. Do tajſich „ſbożownych“ Xantippow ſluſcheſche Khata Pětrunſchkeż, kotraż ſwojemu mužej ſchtwórcź lětſtotka zſiwje-nje ſaſdożcźi. Maċźi Pětrunſchka ſhladowaſche na dźeń ſwojeho ſléborneho ħwaſa a fhětro jara namélchanymi ſa-cźuċjemi. W dołholetnej ſjezajej bitwje běſche powéſr ſ wjeſ'cha tołſty a ſo je wſcho ſeſeſpnje ſnjeſł, to cźini jeho dołny ſnjeſłiwy charakter, ale też dla — ludźi. Alle dźeń ſlétneho jubileja ſ kojeſom a tykanzom wołwjeċi'cź, temu jeho nichtó nuċiċ njemóżeſche.

Swjedżeń pſchihdże wot ſłowa „ſwjeċi“ a k temu njemęſeſche ſaneje p'chi'cźimy, hdyż 25 lét dołho to cźiniċ ſmé'ċ njeże a w pſchichodże to też tak wołtanje.a Tutón dźeń moht jenoż jako pſchimér ſwjeċi'cź. Alle Khata dyżſche tutón dźeń wołebje wołwjeċi'cź, każ dźe je to ſoniaże wzich-nje. A wona wſcho hižo na to larjadowa — bjes mużo-weje bzwolnoſce. Alle tón raz ſo won ſ rukomaj a ſ no-homaj ſpjeċowaſche. A to dopoła'ka pſches wołebity ſtutk. Dwaj dnjaj do ſwjedżenja ſtaji bo hamtſcheho dźenika — to Sſerbſkich Nowinach wěſo mi — ſcźěhowacy nadwěſch:

„Dźiwajo na hubjene cźaſy, nimamoj żaneje p'chi-cźiny, naju ſléborny jubilej wołebiſce ſwjeċi'cź. Pro-ſtymoj tehdła, wot ſbożopſcheċerjow, wopytowa aid. wot-hladacź. Pětr Petruſchka a mandźelſka.“

To bě'che diplomatiſki cźink. Hacź běchu tute hubjene cźaſy wołhobinjny abo powſchitkowanje ménjene, to roſſudźiċ, pſchewołtajt cźitarjam hantiſkich nowin. Alle Khata w'a to parſchonſcźa a wużywa w'che ſwoje mandźelſke ſacźucźa na dołhołetneho towarſcha żiwjenja. Ale to wasta bjes ſa-cźiſcheża na njeho, ſcźahny ſ zamjenjomaj a njewołjeſche żaneje p'chi'cźimy, tutón dźeń wołebje wołwjeċi'cź, khiba we ſchtalnoſcźi pokutneho dnja. Dokelż Khata ſwojemu mużej njemółeſche dopoła'caċ, ſo je ſléborny ſwaſ dźeń wje-ſela a radoſcźe, dha chżyſche ſ najmjeńſcha ſjawnoſcźi po-kaſaċ, ſo ma 25 létny mandźelſki jubilej ſady ſo. Wuċeċ do ſjawnoſcźe namała ſwój wuras w ſeſchowazym wołje-wjenju — wěſo w hamiſkim dźeniku:

„Napſcheċźiwo njewažnemu nahladej mojeho muża mam wſchu pſchi'cźinu, dźeń naſcheho ſléborneho ſważa wołwjeċi'cź a ſbożopſcheċerja a druhe kędźbłwołeże dźanje pſchijimam. Khata Petruſchkowa.

Knjes Petruſchka jédźeſche na dnju ſwojeho mandźel-ſkeho jubileja do mésta a Khata ſtwjeċeſche jako ſléborna pokwudowa ſe ſwojimi towarſchkami jubilej „25 létneje wójny“.

Zapósłane.

Moje mysle k serbskim wólbam.

W cźiſle 72 „Sſerb. Nowin“ cźitam „Sapóſłanc“ k hejmſkim wólbam. Spihaċeł dyż ma we mnohim pra-wo, ale ſchto dha hurtimy wolicź? Rospomnjnajmy ſebi praſchenje nadrobnje. Sserbſki bur ako hamoſtatny rje-mjeſlnik njemóże tola ſozialiſkom abo komunikom wolicź, dokelż ſu tute ſromy ſwojeho ħamžneho wołſtacźa dła na to pokaſani, ſajimy wulkoindustrialneho żełaċeſtwa ſe ſchćipemi mozami hajieċ na ſchłodu ħamoſtatneho bur-ſtwa a rjemjeſlnikſtwa. Němſka demokratiſka ſtrona je wot hawnych cźaſow ſaſtupowała wulkopſchećkypſtwo. (K le-mu my Sſerbja też njepſchiſłuſchamy.) A němſka ludowa ſtrona je dyż ważna ſa němſki poſtup a te ſjemjece němſ-keje induſtrije, wołebje cźeſtkeje, a wo ſerbſkeho burka budźe ſo malo ſtaraċ, khiba ſ wulkimi damkami, każ nět-kole. Němſka narodna ſtrona (Deutſchnationale Volks-partei) ſteji dże ratarſtwu powołchitkownje najbliże, ale wona haji ſ nowſ ſajimy wulkoježowroſſerjow, ryċeſtku-blerjow a ſeji ſ ſrénjemu a małemu burej ſ gyła podobnje wulki pſchećkypny dom (Kaushaus) k wobkedżerjej małych ħamow: duſhi jón a pyta jón pożżeċ, ſchtoż ſo jemu lohay poradżi ſ ponizu ſwojeje ko'podatkeje pſchewahi. (Pſchiſh.: Hižo dźeńſa płaċi mały ratař pſches ſo prozen-tow wjazy dawka hacź wulkoježownoſceje. Tutón rje-pomér ſo wěſce njepomjeńſeſchi, hdyż němſkonazionalna ſtrona k mozy pſchińdże.) Sa naſ Sserbow, naſch ſerbſki narod pak je ſ ſrojſoureměſchim niedźeċeloom, je ſ naſchim tółku (rowjerjom). Němſkonazionalow wolicź ſnamjenja ſa wědomeho Sserba dobrowólnje ho ſtroj'no ħamžneho rowa ſtoċźiċ, kotraż nam tuċźi ſnjeſłyſoło ryża a to kotre-

Koho dha dyrbimy nětko jako ſtarċźenſo němſke'o wolicź? Sso wołłowo dopołnje wdaċ, to'a je'a niczo . jeje ſa cźłowjeka ħamžneho roſſudźenja. Tehdła praſchamy ſo, je dha ſo myſłi ſerbſkeje ludoweje ſtrony ſpuſcheċźa? Sa mnje, a ja myſłu też ſa wulki dźeł Sserbow, by to jara łołoſtne łaċźuċe ſhubźiło. Tehdła njedyrbjeli Sser-bjo ħami ſa ſo hicź? K prénjemu ſo praji, ſo njeſchymy żaneho kandidatu pſchećſiſcheċeli. Wy dha to wopraſowje njeſłoże było? Nł! Też jedyn ſerbſki ſapółſtarſ nje-móże Sserbow wumóż abo hżerjeċ. Snajmjeńſcha pak tak njeſyſlininy naſchich narodnych njepſcheċełow. Potom jedna ſo tu tola wo nęſchto zyle druhe. Sserbſki lud ma ſwoje twożebite ſajimy a to dyrbi němſkemu ludej a zy-lenu ſwėtej też pokaſaċ, dyrbi pokaſaċ, ſo tu ſ gyła hiſcheże wobſteji ſerbſki narod. To ſo natrajniſcho ſtawa pſchi wólbach. Potom njemóża naſchi njepſcheċełjo do ſwėta trubiċ: Sserbſki narod żadyn njeje, to je jenoż agitazija nękotrych ſaplońżenych agitatorow. Njewoſſamnimy-li pak ſo pſchi wólbach, potom dyrbi jim to też ſtóſicźnje ſwėt wěriċ a ſwėtowe ménjenje jenoż może Němzow — kiż nam ſ dobreje wole nihdy njedahża, ſchtoż mamy do-ſtaċ — donuċźeċ, ſ 113 němſkoſtatneje wuſtawy pſchećł-ow Sserham dopjelnicź. S krółka: wólbne wojowanje dyrbi też ſa naſ hyċ wojowanje ſa narod. — A biſcheże nęſchto ł druhemu hnykeł. Prajeſ ſo, ſo Sserbja nje-móża wiſcheċ ludowe worſchty na jenu liſcźinu ſſebnoċźiċ. Cźehdła nja? My tola nimamy wulkomeſchcźańſke bźeła-cźeſtwo, kotreż wo burſtwje żaneho ſbacża nima. Naſchi bźełaczerjo ſuċ ſ wulkeho bźeła ratarjo, wulnaċźi ſe ſwo-jich ſtatkow, ſtcja na ſtronje małeho ſaſnjdkſenſa. Na dru-hej ſtronje nimamy żadneho wulkokapitalſkeho, kiż ma ſwój ſajim jenoż we wunużiwanju bźełaczeſtwa. Sserbſki bur a ſerbſki bźełaczeſt ſtoiteż ſebi ſara blíſko, ſtej na ſo pokaſanaj. Tehdła njeſmy cźakka było, wſcheż ſerbſke ludowe worſchty na jenu liſcźinu ſſebnoċźiċ na ſerbſkim narodnym ſakładże.

Wſcheżaj ſebi myſła. To je wołedne ſerbſke wólbne hibanje wodarmo bło. Temu tak njeje. Każ kóżde hiba-nje cźłowjeka ſtroweho a k żiwjenju ſhmanego ſdżerja, tak też je kóżde hibanje w ludowym żiwjenju ludej ſwomożne a żywi też jeho żiwjeńſki móż. Je-li my Sserbja nocź-zemy politiſkje ſchći wólbach do němſkeho ſejma wjaz-ja ħamoſtatnje wuſtupowaċ, ſchto hnża potom druhy wo naſ prajiċ? Budża naſch narod dżerżeċ ſa ſinfonie khoreho, kotryż bě ſe ſatſchaſenjom hiſcheże nas poſtoċźił, (= wołednje ħamoſtatne wólby) a ſo potom rſe-móżny hromadże ſwjeſeł. Abo budża ſerbſke hibanje po-budżowaċ — każ ſu to Němzy też cźinili — jako wożł-nanje nękotrych.

Tehdła ſhrabajmy ſo a pokaſajmy ſwėtej, ſo tu też hiſcheże żimy! J. K. ſ P.

Pſchehnowſche pruſkeho ministra Severinga nałeżnoſcźow.

22. měrza měſeſche pruſki minister Severing na ſtawnej ſhromadźenje pſchehnoſchł w hotelu „Stadt Mułkau“ wo pſchihodnych wólbach a wo ſtejnſchćipu ſozialne demokratije k nim. K tutej ſhromadźenje, kiż bě ſozialne demokratiſka ſtrona powołała, bě ſo ſyła licźba ludźi ſeſchła, tak ſo hižo pół hodźiny do pſchednjoċźka dła p'che-pſelnjeneje żurle policźija balſchon pſchiſtuj njedowoli. Mi-

Khuda holza a bohaty żyn.

(Wjeżny podawk.)

9]

(Pokraczowanje.)

„Ódy bych jedźiwał, ſo po dżenſnjiſchej nozy mucźny nje-ſeje, to bychcźe mi dyrbjeli powjedaċ. Ale bjeſłparnoſcź a nózne ſtrażowanje, to cźłowjeka mucźneho cźini.“

„Ah, to je mi tużur (pſchezo) jene“, twiſmja ſo wojak. „A thwilu żym żebi tola ſaſmorcźak. Jeli wam lubo, pón-dżenoj kuſt pſchi rėży. Ja bych radu widżak, kajſe tam je, hdyż rybu tóju. Prjedy hacź budża kemſche, ſmój ſaſo wróċeſo, dżenſa dyrbju ke mſchi; je dże njedżela — a nimo tehdo żu tune łéta, ſo je Holaſk wumrjeł.“

A pulchcźichmoj ſo po tajſim po brjoſy, a ſtary hiſcheże to a tamne napómni, prjedy hacź pocźa powjedaċ. Na dobo pak ſawoła: „Ale pohladajeże, knjeże! ſchto dha ſo tamle na Hobrakez holu cźini?“ Ludźo běhaja pſches ſawku, każ by ſo njeſbożе ſtało. Pójmoj pohladaċ!“

Tuż thwatachmoj k ſawzy, pod kotrejż Sprewja pſches liſeżu ſamuczena a trochu ſyhniſcha běżeſche. Na trav-niku, pſches kotrejż ſo ſ ſawoki runje do dwora khodźeſche, le-żeſche nękotra na ſemi, a cźerjoda ludźi ſtejeſche wokoło teho.

„Knjeże, Bożo!“ ſawoła ſtary wojak. „To bě je runje tak każ dżenſa pſched tſjomi létami, hdyż Holaſka ſ rėki wucźejechu.“

S wuſłej wcźipnoſcźu pſchenđżechmoj pſches drjewjany móſt a ſpóſnachmoj na to, ſo mużoju mjeſ ſhromadżeny-mi ludźimi pſched ſo hladaja każ ſpłóſcheni a żony ſ rukomaj **kamaja.**

„Cźehto dha to je?“ praſcham ſo mlodeje holzy, kiż nimo **mje ho wży thwataċe.**

„Ah, na waż tola!“ ſawoła holza. **„To hiſcheże nie-cźeſe? Hobrak je ſo ſatepił!“**

Ja woſtach ſieja każ poſtuſchany a hladach na wojaka, kiż wſchón ſtółdnu a wocźi ł njebjeſam poſdże, każ by rjeż cźuł: „To pſchiſtóde wot tam!“

W tym wokomiku roſſtupiżu ludźo rózno, pſcheżoż rychtaċ pſchiſtóde, kotrehoż běchu hnydom ſawołali, a tu le-żeſche ſatepjeny.

Bě to hrożny napohlad. Na jeho wopuſkym, hrożnje ſcźehnjenym wobliczu bě jażnje widżeċ, ſo bě ſo njeſbożowny ſ mózanymi żikmami kruczę bębżił. Jena ſchćipna bě wuſuta, jeho porſty, ſ kotrymiż bě ſo w ſmjertnym ſtyku bjes dwėla kamjenjiſeho dna łojił, běchu wobodrjene a ſa-kraiwjene. Taſkeho běchu jeho pſched nėhdże pół hodźiny pod ławku namakali, ſ kotrejż bě ſaſo ſ jeneho boka kuſt wobłożenja ſhubił, hdyż ſ nohomaj mjes wołſchowymi korjenjemi wiżaſche.

Runje tak hrożno bě hladaċ na dźowku njeſbożownego, kotraż nėit w'cha wupłóſchena pſchiběża, w ſurowej bolaſeji ſo pódła nana na ſemju cźiſnyła a bjes hłoſa ſakoſeżo zyłu wokolnoſcź njemérnu cźiniſeſche, njedźiwajo na troſchtowa-nje ſtarexe cźeſty a kmótry, kiż běſcheſ też hižo pſchibéżałoſ. Ale rychtaċ dė ſtróżhy a rozbladny muż a da holzu bruhim jónkłim domoj dowjeſeċ, potom pocźa hnydom wokoloſieja-żeh pſchejełykżchowaċ. S ſeho wuja ſni ſo tole:

Hobrakowa dźowka, ſatwėſeże mjerżaza, ſo Jakub wo nju njerozbżeſche, bě bórhy po dżeħaczeh domoj woſe'chła a rychtaċ ſe Stachez kmótom pſchichaj po jednatej hodźinje ſo do-moj naſtajiłoj, runje; pryedy hacź ho hrimanje pocźa. Ho-brak pak je dyrbjał ſ Mitynkom hacź do dwanaczich picź, pċheżoż w tej hodźinje wo'aſche Mlynk wotrocźka, ſo by ſuſoda dom dowjedł, dokelż bě runje najwjeſche njewjedro. Alle Hobrak wołby wotrocźka ſ hrubej wjerdoſcźu, każ to wopiłży cźinja, ſo dże jane dźeċźo njeje a ſo ham domoj trjechi. Wotrocźk njeda ſebi dwėjcy rjeż a hdyż bė bura tółku (rowjerjom). Němſkonazionalow wolicź ſnamjenja ſa wědomeho Sserba dobrowólnje ho ſtroj'no ħamžneho rowa ſtoċźiċ, kotraż nam tuċźi ſnjeſłyſoło ryża a to kotre-

Koho dha dyrbimy nětko jako ſtarċźenſo němſke'o wolicź? Sso wołłowo dopołnje wdaċ, to'a je'a niczo . jeje ſa cźłowjeka ħamžneho roſſudźenja. Tehdła praſchamy ſo, je dha ſo myſłi ſerbſkeje ludoweje ſtrony ſpuſcheċźa? Sa mnje, a ja myſłu też ſa wulki dźeł Sserbow, by to jara łołoſtne łaċźuċe ſhubźiło. Tehdła njedyrbjeli Sser-bjo ħami ſa ſo hicź? K prénjemu ſo praji, ſo njeſchymy żaneho kandidatu pſchećſiſcheċeli. Wy dha to wopraſowje njeſłoże było? Nł! Też jedyn ſerbſki ſapółſtarſ nje-móże Sserbow wumóż abo hżerjeċ. Snajmjeńſcha pak tak njeſyſlininy naſchich narodnych njepſcheċełow. Potom jedna ſo tu tola wo nęſchto zyle druhe. Sserbſki lud ma ſwoje twożebite ſajimy a to dyrbi němſkemu ludej a zy-lenu ſwėtej też pokaſaċ, dyrbi pokaſaċ, ſo tu ſ gyła hiſcheże wobſteji ſerbſki narod. To ſo natrajniſcho ſtawa pſchi wólbach. Potom njemóża naſchi njepſcheċełjo do ſwėta trubiċ: Sserbſki narod żadyn njeje, to je jenoż agitazija nękotrych ſaplońżenych agitatorow. Njewoſſamnimy-li pak ſo pſchi wólbach, potom dyrbi jim to też ſtóſicźnje ſwėt wěriċ a ſwėtowe ménjenje jenoż może Němzow — kiż nam ſ dobreje wole nihdy njedahża, ſchtoż mamy do-ſtaċ — donuċźeċ, ſ 113 němſkoſtatneje wuſtawy pſchećł-ow Sserham dopjelnicź. S krółka: wólbne wojowanje dyrbi też ſa naſ hyċ wojowanje ſa narod. — A biſcheże nęſchto ł druhemu hnykeł. Prajeſ ſo, ſo Sserbja nje-móża wiſcheċ ludowe worſchty na jenu liſcźinu ſſebnoċźiċ. Cźehdła nja? My tola nimamy wulkomeſchcźańſke bźeła-cźeſtwo, kotreż wo burſtwje żaneho ſbacża nima. Naſchi bźełaczerjo ſuċ ſ wulkeho bźeła ratarjo, wulnaċźi ſe ſwo-jich ſtatkow, ſtcja na ſtronje małeho ſaſnjdkſenſa. Na dru-hej ſtronje nimamy żadneho wulkokapitalſkeho, kiż ma ſwój ſajim jenoż we wunużiwanju bźełaczeſtwa. Sserbſki bur a ſerbſki bźełaczeſt ſtoiteż ſebi ſara blíſko, ſtej na ſo pokaſanaj. Tehdła njeſmy cźakka było, wſcheż ſerbſke ludowe worſchty na jenu liſcźinu ſſebnoċźiċ na ſerbſkim narodnym ſakładże.

Wſcheżaj ſebi myſła. To je wołedne ſerbſke wólbne hibanje wodarmo bło. Temu tak njeje. Każ kóżde hiba-nje cźłowjeka ſtroweho a k żiwjenju ſhmanego ſdżerja, tak też je kóżde hibanje w ludowym żiwjenju ludej ſwomożne a żywi też jeho żiwjeńſki móż. Je-li my Sserbja nocź-zemy politiſkje ſchći wólbach do němſkeho ſejma wjaz-ja ħamoſtatnje wuſtupowaċ, ſchto hnża potom druhy wo naſ prajiċ? Budża naſch narod dżerżeċ ſa ſinfonie khoreho, kotryż bě ſe ſatſchaſenjom hiſcheże nas poſtoċźił, (= wołednje ħamoſtatne wólby) a ſo potom rſe-móżny hromadże ſwjeſeł. Abo budża ſerbſke hibanje po-budżowaċ — każ ſu to Němzy też cźinili — jako wożł-nanje nękotrych.

Tehdła ſhrabajmy ſo a pokaſajmy ſwėtej, ſo tu też hiſcheże żimy! J. K. ſ P.

Pſchehnowſche pruſkeho ministra Severinga nałeżnoſcźow.

22. měrza měſeſche pruſki minister Severing na ſtawnej ſhromadźenje pſchehnoſchł w hotelu „Stadt Mułkau“ wo pſchihodnych wólbach a wo ſtejnſchćipu ſozialne demokratije k nim. K tutej ſhromadźenje, kiż bě ſozialne demokratiſka ſtrona powołała, bě ſo ſyła licźba ludźi ſeſchła, tak ſo hižo pół hodźiny do pſchednjoċźka dła p'che-pſelnjeneje żurle policźija balſchon pſchiſtuj njedowoli. Mi-

nister Severing we swojim sawodnym ſkowje na to pokaſa, ſo mamy měſto prjedawſcheje monarchiſke republiku. Namjenit dale, ſo monarch ſam knjeſerſtwo pomjenowa a parlament ſkoro niczo k tomu prajiſcz njemjeſche a tehdla často w opoziziji ke knjeſerſtwu ſtejeſche. Pſches Weimarſku wuſtawu bu wulki pokrok dozpětu w tym, ſo někto parlament knjeſerſtwo poſtaja a twori. Pokaſa dale na to, ſo ma ta ſtrona, kiž ma najwjazy ſaſtupjerjow w parlamenzje, prawo, knjeſerſtwo tworicz. Wón naſpomni też Bismarkowu diktaturku politiku, kiž je wobeſche pſches to, ſo bě ſamt ſa ſwonkowne należnoſcze (Auswärtiges Amt) bjez kontrolle parlamenta, bobu njeſbožo Němſkeje ſawinował, tak ſo ſkoro wjazy móżno njeje, ſ tuteho hoſpodarſkeho a politiſkeho hubjenſtwa tworicz. Wo němſkonarodnych a „wölkiſch“ praji Severing, ſo woni ludźom ſlubja, ſo njebudża żane reparazije płaczicz trjebacz, dokmanuli woni politiſku moż do rukow. So pak dyżpuh runje tuczi ſa czaſ wójny, hdyż měſzachu mjo w rukomaj, wſcho móżne a njemóżne ſ wobſtadnych krajow ſa ſo ſdżerjeż, woni ſamjelcza. Sbożo njeſpſchihdże wot wotmyſlenoho bloka prawizy, ně, Němſka dyrbi pſchezo a pſchezo ſaſo ſpytacz, na měrnym puczu ſo ſe ſwojimi pſchecziwnikami wurunacz a tute ſtejniſcheſo zaſtupuje ſoſialna demokratija. Wón da'e na to pokaſa, ſo je Frandowſka dżenża najbjlniſcha wojeſka moża ſo Němſkej njeje a njebudże móżno, pſcheczěwo tutej moży wuſtupowacz a ſo by dale pſchi jednej wójnje Němſkeje pſchecziwo Franzowſkej Němſka też Pólſku a Czeſkoſlowakſku pſcheczimo ſebi měła, a wójſka wobeju ſtatow bychu hnydom do Němſkeje ſaczahnyle. So by ſo tomu ſadżěwało, chże ſoſialdemokratija w dobrym jednacz a też dawkowe czeże bóle na ramjenja wobſchedżeńſkich worſchtow wotpokojicz. Dale naſpomni, ſo ſozialdemokratija njeje ſroſumjena ſa wobſtadżenje Porurſkeho kraja, ſo pak dyrbi ſo politika paſziwneho napſcheczowjenja, kaž ju knjeſerſtwo Cuno ſaſtupowaſche, ſaczińjnuz, dokelž k zanemu roſumnemu wuſpěchej wjeſcz njemóże. Haczrunjej je jeho ſtrona we ſpodżiwej wójnje tutu podpjerała, dyrbi ſo tola dżenża prajicz, ſo njeſmě noweje wójny wjazy naſtacz, kotraž by ſa zyku Němſku najbjlniſche njeſbožo ſnamjenała. Wón ſo potom wobraczi pſcheczimo politiſkim radikalnych ſtronow: němſkich nazionaliſtow a kommuniſtow a pokaſa też na to, kak wulkeho roſdżěla wobſtezi mjes wulkoagrarniſkom a malym burom. We debacze wuſtupichu pſcheczimo miniſtrej Severingej wěcznikoju ſkoro wſchěch politiſkich ſtronow, kiž pak ſ wjeſcha niczo nowcho njeprajachu.

*K tomu naſch dopiſowař pſchiſpomnja: Jeli ſo němſka ſozialdemokratija to pſchipóſnawa a tak mění, kaž to miniſter Severing tu w Běłej Wodże praji, ſo ſo jenoż pſches mjeſynarodne wujednanje hodži politiſke a hoſpodarſke wobſtacze Němſkeje ſaſwěſciſcz, potom wona njeſmě jenoż ludźom wjele lubicz, ale też ſwoje ſłowo dżerżeż. Sozialdemokratija je też po wójnje hódnje wjele woleri w Sſerbach měła, ale dohuſeł ſu runje Sſerbja ſ njej mało ſboża měli, a to jenak na hoſpodarſkim, kaž też na kulturnym polu. Mnoho ſerbſkich burow je ſozialnych demokratow wolilo, dokelž wocżakowachu ſprawnu połeniſku reformu. Měſto teho dóſtachu holanſke ſerbſke burjo jara małe a ſ najwjetſcheho dżěła niczo. Njedawno hakle praji na ſhromadżiſnje „Landbunda“ jedyn rěcznik, ſo ſozialdemokratija żane roſbożelenje pódy njecha, na czimż maja runje wulkoagrarniſzy ſwoju radoſcz. **Woni mėnja,** ſo mały ratař je ſwojimi twuplodami lichuje. Kiž tak rěcza, ſu ſ wjetſcha ludźo, kiž wo ratařſtwje niczo njeroſumja a jenoż wo ratařſtwje rěcza. Schtóż je ratařſke poměry ſwuczeny, wě derje doſcz, ſo nichtó radu na ſtujczich dworach njedżěłaja ſ ſwojemu ſkp'chemu, ale jenoż ſa mólchnju knjeſka, ſchtož wſchak „Landbund“ też chże a ſo czińi jón radikalni lěwizarja nimowólnje podpjeraja. Ratařſki doroſt a też mali rólniſkarjo chodża do twornjow na dżěła, kotrychž mamy my w pruſkej ſerbſkej Łużicy runje doſcz. A potom ſozialiſcza a kommuniſcza nam porokuja, ſo my jim dżěło pſzerj bjerjemy. Ale my bychmy radſubje wjazy pódy wobdżěłali a ſo fabriſkeho dżěła ſdalowali; tak pak dyrbimy my na dżěło chodżicz, dokelž bychmy ſo bla naſchich małkich leżomnoſczow njemohli ſcżiwicz, wobſtezi też tehdla nic, dokelž je ſemja njeſwurodżna pſſeſtna. A ſa wotnajate pola dyrbimy wulkoagrarniſkej druhe pjenjezy płaczicz, tak ſo ma wón a nic my, kiž tu ſemju wobdżěłamy, wuzijk ſ naſcheho dżěła. Tu měże ſo wulke leżomnoſcze na małych ratarjow roſdżělicz a też ſerbſkim dżěłaczerjam měło ſo ſaſtdżelenje ſmóżnicz. To trjechi wobeju ſa lada a torfowe (Oed- und Moorländereien) hrabje Arnimſkeho wobſtedżenſtwa, ale też druhe. Bywſi ſo to ſtało, potom njeby mnoho ſerbſkich małorólnikow wjazy bo fabrikow khodżiło, by ſwoje pola a ſuki wobdżěłało a ſ tym by dżěło induſtrialnemu dżěłaczerſtwu ſdżerżane było. Pſchenajecze taſzich polow a łukow měło ſo na dołhe lěta ſtacz a to je pod ſtatnej kontrollu poſtajene płaczicz, runje kaž pſchi pſchenajerſkim pjenjezu ſa bydlenja. Bywſi ſo tak ſtało, by też maſemu burej móżno było, ſwoju produkziju pſchewjeſcz, bjez teho, ſo by ho, kaž dotal, měſto wozom hodżin 16 dréł. Tu bě měła ſozialdemokratija ſaſchcimnycz, by-li to chżyła. Jenoż pjeſes wożiwjenje małeho privatneho ratařſtwa a twarſkeje dżěławoje da ſo w Němſkej njedoſtatk na dżěłe woitſtronicz. Jenje pak pſches knjeſerſtwo mjeſynarodneho ſoſializma a kapitaliſma, kiž kóżdemu individualnemu potrokej napſcheczěwo ſtejitaj.

Kak ho někto te wſchelake ſtrony ſtajeja k praiſchenju ſaſtydlowanja a po'emjeſke reformy. Němſkonarodni (deutſchnational) ſaſtupuja jenoż wulkowobſjedżeri, wulkoagrarnikow (ludźi ſ najmjenſcha ſ 100 hektarow wobſtedżenſtwa). Sſrėni a mali burja jenoż ſa nimi běhaja a tamni jich jenoż pſchi wólbach wuzijwaja, ſo bychu liczbu ſwojich mandatow powjetſchili. Tola jich ſajimy (interesy) woni njeſaſtupuja. Sozialdemokratoju żadaja, ſo by ſtat na pſch. twarjenje domow a ſtatkow na ſwoju ruku pſchewjedł, ale ſ wotkel ma k tomu trėbne ſrėdki bracz, ho njewjedzi. Tuż niczo druhe njewoſtanje, kaž privatne twarjenje. Dozuka w zyłym hoſpodarjenju privatna inizialiwa.

Schto a ſtora ſtrona budże někto Sſerbow ſaſtupowacz chżyeż a móż? To je ſa naſ ważne praiſchenje. Móżu wſchém Sſerbam prajicz, ſo najmenje němſkonarodni, ale też niż radikalni ſoſialiſcz. Sſerbja dyrbja ſrėni puczicz a jeneho Sſerba ſrėnim ſtronam jako kandidata namjetowacz a podtajicz. Każ bě ſ pſchednoſcha miniſtra Severinga ſkyſchacz, je ſozialdemokratija ſa dorozumjenje mjes narodami a to we ſwonkownej każ ſmutſkownej politiky. **Kak ſtaja ſo wona k praiſchenju narodnoſtnych mjeniſchinow a kak wobeżbje i nachemu ſerbſkemu praiſchenju?** Sſamy měli wſchelakich ſozialdemokratiſkich miniſtrow na pſchiſłużnych měſtnach, ſe jedyn ſ nich ſchto ſa kulturne poſtdżenjenje ſerbſkeho naroda wujſchſe měł? Schtóż ſamy wot. ſozialiſtow měli, je ſakoſnje wjele: hatle po łoniſchim rhorhojowſpjewczenju w Dešwim Wujeſdże hórſcheſche ſo ſozialiſtiſke notvinarſtwo a wobwinowajche bjez dopokazow Sſerbow, ſo jich Czeſcha wubżerjuja. My Sſerbja dyrbimy ſebi ſami ſwoje prawo pytacz, dokelž naš němſke ſtrony ſaſtupowacz a ſchikacz njebudża. Tehdla dyrbimy ſrėi ſwoju wobſtezbu ſerbſke politiſku ſtronu ſałożicz, kotraž móże ſerbſke należnoſcze ſaſtupowacz. Też ſerbſzu dżěłaczerju dyrbja ſe ſerbſkej ſtronje ſtacz, dokelž jich intereſy też lėwi ſoſialiſcza ſaſtupowacz njebudża a nochzedża. Sſerbſzu dżěłaczerju ſu wosbje njeſpokojni ſe ſozialiſcz demokratiju, każ je to ſe naſtarka (Sſerb. Nowr. 22. měrzą) widżecz. Tehdla ſo njech wobeżbje też dżěłaczerju ſ ſerbſkej ſtronje a paroli dżerża, ſchtož budże zyle wėſcze ſ lėp'chemu jich ſamych a też zyłeho naroda.

Sſerb, kiž ſozialdemokratiſku ſhromadżiſnu we Běłej Wodże wopyta.

* *

Tuton dopiſ je jaſne ſnamjo, kak wulka je njeſpokojnoſcz ſ dżenżniſchimi narodnoſtnymi pomėrami Sſerbowſkeje, wobeżbje też mjes dżěłaczerſtwom. Pſchcżo ſo nam porokuje, ſo my ſa dżěłaczeri a jich bolaſcz żaneho roſumjenja nimamy. Dżenża wſchak ſerbſzu dżěłaczerju derje wjedża, ſo ru-nje w trutej ſerbſkej organiſazijſi wobſtezi ſa nich wubora. Schtóż wobeżbiu ſerbſki ſtronu naſtupa, drje knjeſ dopiſowař a też wſchitzy Sſerbja dżenża wėdża (dopiſ je trochu ſapoſdżeny), o my wſchitzy pódobnemu pſchi tutych wólbach ſ blokom, kiž najwjazy wuſpėchow wotzakowała bu. Tuż nic ſamu wobeżbitu ſtronu w tu kzwilu, ale pſchcżeżnoſcz je wſchėmi a wſėch, kiž maja jenajke nadawki. A to je ſa zyły ſerbſki narod, ratarjow, dżěłaczerjow, ſaſtojnikow, ſ zyła narodnoſtnych mjeniſchinow w Němſkej, a organiſazija naſcha je **blot narodnoſtnych mjeniſchinow. Sa nim wſchitzy ſiejmy!** (Wſchiſpom. redakzije.)

Mnichowſki wuſpėch.

Hdyż hiſchcże raz běż Hitlerowcow prozeſa pſchehladamy, pokaſuje ho dżeń a bóle jako komedija. Wſchė demokratiſke nowiny wjedu krutu kritiku na wuſpėchi ... tym ſo ſu naprawne nowiny ſ wulkonzom jara ſpokojom. Prozeſ je nam ſtary režim a jeho noſcherjow, kotliż chżychu jón ſaſo ſamjeſcz, do cżiſta wotkryt. Jedyn muż, każ Ludendorff, kiž je jenu wójnu a dwaj puczaj pſchéhrał, je wſchón ſwój politiſki ſrėdk ſhubił, byrnjež ſboże mėł, ſo wuwinowacz. Njedżiwaju na to chżeża němſkoludni (Deutſchvölkiſch) jeho ſa prėnjeho kandidata na ſtatnu liſczinu ſtajicz. Po tajim wumysle njetrjebali ho dżiwacz, hdyż Hitler a towariſchojo hižo jutje nowy pucz pſchihotuja. Nowinarſtwo naprawnych ſtron ho jara dopjerajo wo proſezu wujeża. Widża we wuſpėchu ſaſtupne wuſprawnjenje kažerjow krajneho měra. Tak piſche Deutſche Tageszeitung“ mjes druhim, ſo ho w Mnichowje pola wſchėch wobſkorżenych wo wyſoke a nadobne pſchicziny jednaſche. We pſchichodże móże kóżdy ſtatny ſłoſtnik ho na „Deutſche Tageszeitung“ powołacz a wobkruczicz, ſo je ſa wyſoki ſamėr wojował, hdyż je wopſchiſbanu němſkoſtatnu wuſtawu powroczicz chżył. Bóle ſamuczicz ho pramidlowe a moralne ſaſadby ſkoro njehodża. Po wuprajenych myſlach a nahladach naprawneho notarſtwa móże ho kóżda krajna pſcherada, zyle wſchó jene, ſ kojeze ſtrony wuhdże, tak wuſprawnicz a wurjanjowacz. Wo ſnadnjacych a maliczkich pſcheſtupjenjach Sſerbow ſudżeſche ho w Budyſchinje zyle hinaſa dóndże pomėrnje hinajſchemu wuhudej. Schtó ma potom hiſchcże k němſkemu ſudnikej? Schtóż je ho w Mnichowje pokaſał, to je ſpowroczenje wſchėch pravidlowych ſaczuczi, ſwojenje prawa a moralki do hłubiny, bankerott naſtajeneho ſudnſtwa So je ſ zyła taſ temu wyſchcżenemu proſejej bójſchlo! Kelko ſchkody je wón ſtudżu a ſ wonka Němſkeje naczinił, to nam pſchichodu powė. A potom ſu wſchė morſchty dżiwaja, ſa ſo nam tak dże, a niż hinak. Taſ ſanatiſke wuléty do njewroſtoſcze bjez politiſkeje ſtabiſcze a ſwědomja ſu dżěſaja hrajża, njeſbożne dorozumjenje muzi. —hj.

Zjězd ruskich sokolskich organisacijow w Prazy.

Wot 27.—31. hodownika 1923 wotmėwaše ſo we Praze 1. zjězd ruskich ſokolſkich wukrajnych organiſacijow, zwołany wot „Ruſkeho Sokoła“ w Prazy. Z nadawkom zjězda bėše, wutworić ſrjedźišco, centralu ruſkich ſokolſkich organiſacijow we wukraju a w ruſkej emigraciji hłuboko zaſėpić ſokolſku ideju. Na zjězdże wobdżělichu ſo delegatoju ruſkich ſokolſkich jednotow w Južnoſłowjanſkej (11), w Bołharſkej (1) a w Čėſkoſłowakſkej (3).

Po poſtrowjenjach a wólbach (1. dżeń), rozprawach jednotliwych delegatow (2. dżeń), přednoſku direktora ruſkeho pedagogiſkeho wuſtawa Jana Amoſa Komenſkeho dra. Oſtrogorſkeho na thema: Nadawk Sokołſtwa a ſokolſkeje myſlički we wukubłowanju ſulſkeje młodžiny (3. dżeń) wobzamknychu na poſlednim poſedżenju, zo ma ſo w kóżdem ſtacze, we kotremž ſu ruſke ſokolſke organiſacije, zrjadoważ zemſki wubjerk, kotryž ſo zeſtaja ze zaſtupjerjow jenotliwych jednotow. W Prazy ſydli centralny wubjerk Zwjazka ruſkich zahraničnych (wukrajnych) ſokolſkich organiſacijow. Předſedyża je prof. Vergun, ſtaroſta Ruſkeho Sokoła w Prazy.

Zjězd je ſo rozſudżił, pſiwzaż za zakład ideologiſkeho programma tutu reſoluciju: „Naša wėc njeje za ſtrony, ale za cyły narod, njepodlėha pſemėnjenju politiſkich a nabożinſkich nahladow, ale je wėcznje wėrna a ważna a ſtoji w tom zmyſłu pozdżehnjena nad dočaſnymi rozkorami (Tyrš 1871). Sokołſtwo zjednocżujo w ſebi wſitke żony a wſitkich mużow, kotrychž združuje lubość k wótczinje a hromadne prócowanje z čłozwuczowanjom wupėſtoważ ſtrowoſcz, móc a potom ze zaſadu ſwobody, runoſce a bratrowſtwa powſylnić ducha, znadobnić wutrobu a wutworić krutoſcz a ryzoſz powahi (karaktera), kotrychž hromadny nadawk ſkónčnje je, ſłużić wėrnoſci, hajić prawo a roſšėrjeż ſwėtło, njemóże ani formalnje jako njepolitiſke ſtowaſchnjenje, ani wėcnje jako bratrowſke združnje wſėch, kotrėż ſo wuznaja k tamnym ſokolſkim zaſadam, podaważ ſo nakhwilnym prudam dożaſnеje politiki, njemóże poſłužoważ jenotliwym politiſkim ſtronam a jenotliwym ſtawowſkim zdrużenjam. Sokołſtwo dyrbi ſebi zakhoważ dospołnu ſwoju ſamoſtatnoſcz a njewotwiſnoſcz, njeſmė wumocoważ nikoho ze ſwojeho ſobuſtawſtwa w jeho prišluſnoſci k tej abo tamnej ſtronje abo w jeho zajimowym abo ſtawowſkim ſtowaſchowanju, ale dbrbi jenoż kedžboważ na to, zo preſwědżenje wſitkeho ſobuſtawſtwa njeby ſo wotkłonjowało wot zakładnych zaſadow, na kotrychž je Sokołſtwo założene. W tom dyrbi ſebi Sokołſtwo hajić jednotu a njedóſtknoſć (njezranitoſć) cyłeho ſwojeho ſokolſkeho ducha.“

Je widżeć, zo ſo mjez ruſkej emigraciju, čeknjenzami. hiba a zo ruſke Sokołſtwo mużnje kroči na čole tych, kiž ſo prócuja wo lėpši přichod njezbożowneho ruſkeho naroda. S.

Přiłopk.

* Njegalantny traſ Bjebrich II., ſ pſchinjenom Wulfi, kiž njerad je ſdżiwinemi twothadżejſche a běłe łóżby zaſwobuſny, hdyż dyrbieſche pſchi nėkjejſim ſwjedżenju abo

Kućik radosće.

Hromadżene pėsnje našeho lubeho wótčinca Jana Hajncy.

Liščyne njezbożo!

Naš Jank wjedże libjata,
Ganzora a ſtarku.
Hańžka wjeze nazdala
Lubu mału Maŕku,
Spėwajo jej k wjeſelu
Rjanu ſerbſku pėsničku.

Škórc na hałžcy ſikoli,
Wróbel hnėwnje ſčerči:
„Wuhnali ſče z kukawki
Mje, wy čorni čerči.
Njecham na was čahnyć mječ,
Čakam, — hdyż dyrbiće prječ.“

K hnėzdu noſo ſykorka
Zetka ſėru pliſku,
Ta bė runje widżała
W hajku ſtaru liſku.
To też hnydom ſkrėkawa
Z wulkim błoſom powjeda.

Přez nju za pjeć mjeńſinow
Swėt wo liſčy zhoni.
Hupak wopuſči ſwój ſkhow,
Zwony k wójnje zwoni.
Wot wójny pak wotradża
Sróka, rapak, łaſtojčka.

Hwizdy, čikot, pinkot, ſkrėk,
Ščebot, krik dła wójny.
Wſitke brėzy, wólſe, ſmrėk,
Mjerwja ſo a khójny,
Jim rook z małym kralikom
Smėjetaj ſo z bačonom.

Skónčnje ſtara poopula
Wola wſėch do doła.
Tu bė młodoh' zajaca
Nadpadnyła ſowa.
Kurwota joh' zwobała,
Čorny kóſ jej dopomha.

Ščerjenej, kiž ſnėdaše,
Liška na nós ſtupi,
Poliwku 'mu zeżerje,
Kofej jemu wupi.
Ščerjeń nós ſej zwobała,
Potom jedyn čiſty wza.

Liška khowa ſo pod ſtom,
Na husy ma woči,
Ščerjeń pak pod dórnikom
Žahadło ſej toči,
Z hłódnym bruchom ſakrujo
Na te hrabne zwėriſko.

Smėjcy liška libjatow
Naliči ſej ſydom:
„Pjeć tych małych pječenjow
Zjėſć chcu tudy hnydom.“

Přeco bliže w kofčinje
Skradżu ſo k nim ſuwaše.

Nadobo nėtk wuſkoči,
Bė ſo načakała.
Z dobom ſerščeń wuleći,
Ju do noſa ſkała.
Liška reji — zwali ſo —,
Jank ju dyri na tyło.

„Jeli móżeš, nażeč ſo!“
Ščerjeń ſo jej klėmi.
Jank pak liſku zakłó, zo
Morwa padny k zemi.
Pčołka khwali ščerjenja,
Z čmjelu dom joh' přewodża.

Ščinc a jėž na ščerjenja
Swaritaj nic mało.
Kohlica a wjewjerčka
Dataj jimaj prawo. —
Ščerjeń hrozy. — Hnydom hlej,
Wuj a četa mjelčitej.

Jank pak liſku njeſy dom,
Přijedy njeho kroča
Hercy z wulkim bubonom
Hudża, zo ſo poča.
Za to zmėja njedżelu
Liſču pječeń k wobjedu.

druhej přichilenosći ſ nimi ſo rozmołwjeſe. Kupi raz za ſwoje krótke waſchnje jenej ſtarej, ale přijacznej rjanej knjeni ſ B. napiſcežko, na kotruž ſo ſe ſwojich młodoſtnych lět dopomni. Dźiwaſche ſo jeje młodoſći a praſchesche ſo njepoſrědnje: „Kak ſtara po prawym ſće, moja luba?“ Smutkownje roſtworjena pokaſa to'a jwonkownje ſwoje žłóbke waſchnje a wotmołwi ſ zylej wěſtoſću: „35 lět, majeſtoſć!“ Knjeni ſ B. njeběſche ſa tym pſchiſćiſła, ſo jeje ſym. ſróſtny rytmiſchtr pola kſtraſcowu, ſedy njeſe ſtefeſche. „Tak, tak!“, ménjeſche kral a pſchiwoka rytmiſchtrej: „A Wy?“ Tutón wjeſeljeſche, ſo kral njewěmoſć rad njeſkhyſchelſche, ale pſchijonny ſa žortne a raſne ſłowo bě, tuž wotmołwi: „Jene lěto ſtaſchi hač moja macź!“ Kral ſo wótſtje ſaſmja a knjeni ſ B. pak, kotraž běſche pſcheſ dobre 50, naſeſche wot teho cźaſa wěſtu hidu pſcheczíwo ſwojemu ſymej we wutrobje.

* **Nuntius monſignore Pacelli** w Barlinje ſwjeceſche ſrjedu ſwój 25 lětny měſchnſki jubilej. Pacelli bě wot lěta 1917 w Bayerſkej, a je nětko wot lěta 1920 ſaſtupjeř vatikana w Barlinje.

* **Mšt ſo ſtupnje.** Bala města Sevilla w Schpaniſkej je ſo móſt pſches rěku Algalu ſtupnył pſches towarju wodu. Pſchi tym ſo na 30 ludźi ſatepi.

Sokolski kućik.

Woprawnjenja k 3. čiſlu „Sokolskich Liſtow“.

1. W 3. čiſle „S. L.“ ma ſo na 3. ſtronje we wotſtawku: Zawjerćenja w ſtawu: A, po „b. Z pochoda zawjerćimy na rozkaz: „Zawjerćeć na prawo — wjerć“ dale kaž horjeka“ zasunyć: Chcemy-li wěſte zawjerćenje wo 90 ſtopnjow, rozkazujemy: a) z městna: „Zwjertnyć na prawo — kroč!“ b) z pokhoda: „Zwjertnyć na prawo — zwjert!“ Po wukonjanym zawjerćenju wo 90 ſtopnjow ſtupaja zwučownicy tak dołho na městnje, hač njepoſtajitej rozkazaj: „zaſtajić — ſtać!“ abo „přemo — kroč“ dale zadźerženje.

2. W naſlědowacym wotſtawku B ma druha ſada rěkać: Zwučownicy za ſobu kročacy zawjerćeja ze małymi kročałkami na ſamſnem městnje, hdźež na čole kročacy ſo zawjerći a na rozkaz: „přemo — kroč!“ k nowemu zaměru wukroči.

3. Na ſtwórtej ſtronje deleka na lěwo pomjenowanje ſtronow („blej ſtr. 4, 5“) njepłaći. Tam naſpomnjenu maćiznu hlej na 1. ſtronje Liſtow.

Zwjazkowe kurſy za načolnikow a zwučowarjow. Za tydźeń zrjadujemy dwajdnjowy kurs, ſob. a njedź. 12. a 13. jutr. Štóž chce ſo wobdźělić, njech ſo hnydom pola br. jednaćela zamolwi. Podpjeru na to ze ſtrony Zwjaſka dotal njemóžemy poſkićić. Wotjězd z Budyſina ſob. rano 7,10. Bliže informacije podawa jednaćel. Za te jednoty, kiž njemóža na tutón kurs nikoho ſupoſłać, wotměwa ſo winowate zwučowanje načolnikow njedźelu, 13. 4. pop. w 1 hodź. w Budyſinje. Zhromadźimy ſo w S. Domje. Jednaćel.

Našim dźěćom.

Zaſo wožiwjene małěčo.

Naléčo ſo přibliža,
Ptački zaſo ſpěwaja,
Rano hdyž ja do šle du,
K wukńenju ſo ſpěchuju.
Kak wjele lóže běši ſo,
Wšak sněh nětk ſkoro roſtał je.
Nětk budże ſo nam wjeſele
Bosy běhać we lěće.
Nětk zabudźemy rad ſmykanjo,
Po lodźe a też na ſarje!
Kak rjeńšo budźeš na ſłónku
Sej pytać prěnju fijałku.
Kak rjenje ptački zapołnu
Nětk ſpěwać zaſo we hajku
Wšak bórzy zaſo přićahnu
Śće rjeńše ptački hač jow ſu.

Jan Jurij Pauli.

W Radworju 6. Měrca 1924. narodźił ſo 11. 4. 1915.

Małe pſyčki też kuſaja.

Hdyž ze šule přińdźech, dha mi mać praji: „Arnošto, jěd ſo wodu!“ Ja ſej moje ſudobja wzach, ſtajich jo na wozyčk a jědźech. Hdyž k ſtudni přijědźech, přińdże mój přećel Mechelk z pſyškom. Ja pſyčkej klubu činjach, wón na mje ſčowkaše a chcyše mje kuſnyć. Ja jom klubu jednu za wuſi dach a při tym wón mje za ruku hrabny. Mój přećel ſo mi jara ſměješe a praji: „Naš pſyčk móže też kuſać, hač runjeż je tajki małki“. A na to jemu prajach: „Nětk pak ſo bóle před pſami na kedźbu bjeru a jim wjacy ruku před hubu njetykam.

Pisał 19. 3. 24. Arnošt Henka z Wbohowa narodźi ſo 25. 1. 1914.

Wo Bobaku.

Hdyž wčera ze šule přińdźech, ſobi šulske wěcy činjach. A ea jene dobu ſo do durjow klepaše. Mać dóńdźe wotčinć, a štó tam ſtoješe? Čorny Bobak, tón chcyše wuheń mjeć. Wón dołho njemjećeše da bě hotowy. Delka žadaše ſobi šěſćdźeſaſ nowych pjenježkow. Ja runje do khěže won přińdźech. We runjej měri mi Bobak čorne blak na nós ſčini. To bě mi jara ſměšne a moja ſotra ſo mi jara ſměješe. Hdyž budże Bobak druhi raz zaſo přińć, budu ſo na to dopomnić. Ja wjacy won njepóńdu.

Napiſała 20. 3. 24. M. K. W. rodź. 4. 9. 1904.

Zańdźenu njedźelu přeproſetaj nas wuj a ćeta na wulku kołbasu, jědźe běše wjele a dobrej přihotowanej, wšitcy ſo najědźachmy. Dźěd zaželi ſwoju dymku a ſyny ſo za kachlemi. Ja knjemu prajach: Dźědo powědajće mi něšto wot ſtarych čas, Dźěd wotmolwi w ſtarych časach je też rjenje było. Naš nan běše rěznik. Hdyž ſmy chcyli ſwinjo zarěſać, njetrjebachmy nikoho domoj požadać. Mjaſo a trochinyladanje kaž też zawěſćenje tehdom njeběše nětko ſu cyle hinajše časy, lutować je kóždy we wójnje nawukny a dale na te lube dawki.

Lejna Kružic z Trupina narodźi ſo 19. 8. 1913.

Młode konikle.

Mój towaš přińdże dźeńſa ke mni a praješe: „Pój k nam, my mamy młode konikle! Pój na nje pohladaś“! Ja dźěch z nim do hrodźe. Wone běchu jara małe a ſłiwane. Mój dołho na nje hladachmoj. Wone běchu jara wšelake. My kóždy dźeń na nje hladać pójdźemy.

Napiſał 19. 3. 24. Maks Mikan ze Zarěča. narodźi ſo 29. 12. 1913.

Statnikee Cilino hódanćko.

Njejſym ſebi trjebał dołho hłowu łamać. Šewcowa ſotra bě krawcowa žona tehodła wosta hišće jene jejo wyše. Napiſał 20. 4. 24. Jan Šołta z Rózanta, narodźi ſo 20. 4. 1913.

Ciline Statnikee hódanćka.

Šewc a jeho ſotra, krawc a jeho žona ſu jenož tři wosoby, přetož krawcowa žona je šewcowa ſotra, a tak móžeše jene jejo wyše wostać.

Zhódała Liddy Frenclec z Hornjej Hórki, narodźi ſo 13. 6. 13.

Wupytanje tydźeńſkeho wobraza:

Stajće wobraz na hłowu. Kerk a štom při khěžcy woznamjenja jeneho do ſněha padnjeneho hólca.

Hdże wostanje mój ſwěrny hontwerſki poſ?

Na narodnoſtne mjeńſchiny w Němſkej!

Wolerjo! Serbjo!

Narodnoſcź a maćerna rěcź njeněmſkich ludow w Němſkej nimatej žaneho ſakońſkeho prawa, ſo móhłej ſwoje narodne woſebitoſcze a kulturne kubła pěſtowacź a hajicź!

Jich narodnoſcź a maćerna rěcź nimatej žaneho ſakońſkeho prawa ani w ſchulach a zyrkwjach, ani w ſarjadniſtwje a w ſjawnym ſtatnym žiwjenju.

Na pſchirodne prawa jich narodnoſcze a maćerneje rěcze njehlada ſo na žanej ſtronje naſcheho hoſpodarſtwa, ani pſchi wuſtajenjach a wuſtawach ſa ſhromadne lěpſche. Pſchiwuſnik njeněmſkich ludow je huſto doſcź pſchewoſtajeny iſſchiwdźenjam a ſchikanam ſe ſtrony ſtatnych organow dla ſwojeje narodnoſcze.

Tónle ſtaw (Zuſtand) w Němſkej ſtłóčźi pſchiwuſnikow njeněmſkich ludow, byrnjež woni ſwoje winowatoſcze jako němſzy ſtacźenjo (Staatsbürger) loyalnje a połnje dopjelnili, na ſhodźeńk mjenje hódnych cźłowjekow. Tónle njeſnjeſny poměr napołožuje jim martrarſtwo, je-li nochcedźa ſaprěcź ſwoju krej, ſwojich wótzow, ſwoju duſchu, ſwój lud, ſwoju cźeſcź!

Pjecź dołhich lět

ſmy wocźakowali, ſo ſtatna wuſtawa ſwoje ſlubjenja dopjelni. Podarmo! Wuložerjo § 113 ſtatneje wuſtawy, potajſkim wucźerjo ſtatneho prawa a druhe offizielne woſoby ſthrobluja ſo ſaprěwacź, ſo njeněmſke ludy hiſchcze w Němſkej ſydła.

Narodnoſtne mjenſchiny Němſkeje! Dźeń 4. meje dawa nam ſkładnoſcź, dopokazacź, ſo tu hiſchcze ſmy a ſo chcemy žiwi być. My žadamy ſa naſchu narodnoſcź a maćernu rěcź te ſame ſtacźanſke prawa, kaž druſy ſtacźenjo.

Wyſchnoſcze a ſudy njeſmědźa ſ nami jako ſ mjenje hródnym ſtacźanami wobkhadźecź. My žadamy njeſamjeſowane hajenje naſchich kulturnych kubłow też ſ pomocu ſchule. Wólbny liſcźik je wótra bróń ſa dozpjecze naſchich prawow. Na dnju **4. meje** wuſtupimy ſhromadnje. Sjednoczenje narodnoſtnych mjenſchinow w Němſkej rukuje nam ſa to, ſo ani jedyn na tule liſcźinu wotedaty hłóſ ſhubjeny njebudźe. Kóždy hłóſ je ważny. Naſch woſud leži nětko w naſchej ruce.

Swjaſk narodnych mjenſchinow w Němſkej.

Wólbny wubjerk.

parne čisćenje pjerja

z elektriskim córjenjom.

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3 — Telefon čisło 1108 —

Wobhladajće sebi prošu

mój walki skład

žonjacych a mužacych

tkaninow

Wulki wubjerk

frotela po najtuńšich płaćiznach

gabardiny, popeliny, módroćikće, muselliny, colleny atd., mantlace tkaniny.

Solidne płaćizny! Dobre hódnosće!

Döcke w Budyšinje

před šuletskimi wrotami 6.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

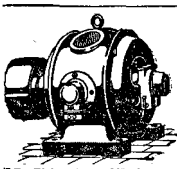
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwětšim wubjerku.

samowjazaki šlě

A. Bekelmann nasl.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjeńcu** Arndtstr. 23.

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Rauchfuss

symjenjowa wikowarnja w Budyšinje na žitnych wikach čisło 9

poruča k nalětnemu wusywej

pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja,

kaž **runklicu, dźećel, seradelu,** buny, hróch, kał, **solotej** a wšelake přenjoklasne kwětkowe symjenja.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho atelijeja

Rich. Hutha

mějećel **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na šerbskej hasy 13,

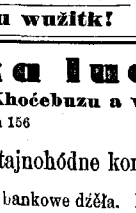
Kěžbu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Połbatmjany płat, dobry płat, łožowe počehnjenja, měchowy drell, twjelki atd.

pjchedawataj a wumělnjataj na len

Rudolph a Schmidt w Kamjenzu, Arndtstraße 34

Konje k rězu

po najwyšich płaćiznach w krótkim času kupuje

Kurt Kaiser

pšchi mjasowych jětkach

na Humboldtowej drohi 782 b. Telefon 403.

Hypothekowe poždonki

w stajnej hódnosći a kóždej wysokosći ze zadanjenjom hač do 20% na prěnje městna na burske ležomnosće **stajnje bjez wudawkow pytam;** jenož dobre sprawne wěcy, na žadanje tež na krótki čas. Dawam tež wosebite zarunanje.

E. Raue w Budyšinje na Hošic hasy 32.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a madrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosebje płaćiny hódno poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, znapř. hosćenca Zlotoje Hwězdy. Ręči serbski.

Běrnjace kružki

majsowy šrot

rjane wotruby

rjany gris

pšeničny gris

hróch

speluški

woku

ma na składže

Paul Bennewitz

w Budyšinje.

W. KELLING

barbi - chemisci čisći

z rukowanjom z benzinom a prasuje

mužace wobleki

kaž też

mužace, žonjace, dźěćace drasty, portiery, meblowe tkaniny, přikrywy, kože, kožuchi atd.

w **Budyšinje:** na kněžorskej drózy 6 na Přišćanskej drózy 22 w **Khoćebuzu:** na Hródkowskej drózy 4 w **Wojerecach:** na cyrkwinskej drózy 22 w **Běłej Wodze:** na Bismarckowej drózy 26.

Zubna praxis Wilh. Zeibig, dentist

w Kulowje **w Rakecach**

Kónčkowe zuby, krónowe a mostowe dźěła, wumělske narunanje zubow ze złota, złotoweho narunanja a kawčuka

kaž też wšě do powołanja přimace wothladanja po najtuńšich płaćiznach.

Při wjetšich dźěłach móže so podźělnje płaćić.

Rěčne hodźiny: **w Kulowje:** wutoru, srjedu, štwórtk, sobotu, wot 9—12 a wot 2—6 hodź., njedźelu wot 10—1 hodź.; **w Rakecach:** w domje k. překupca Čecha pónjdźelu a pjatk wot 1/2 1—1/2 7 hodź.

K masěrowanju

poručam so kóždy dźeń. Pjatk a sobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka

Hańža Cyžowa

w Kortnicy p. Hrodźišću.

Wosebje wot 1904 statnje pruhowane hojenje.

Słaby dych koni

(tak mjen. parjenje) so hodźi zhojić. Při ječkowanju smě kóń tež dźěłać. Dostać w haptyce. Wukazy darmo.

Robert Klemm, Meusslitz

Post Zschachwitz, Bez. Dresden

Kače jeja

su na předań w Kamjenej čo. 5 pola Radworja.

Runaŕ Smoleŕ w Budyšinje

na theaterskej hasy 2 po 1 skhodźe

runa hnuće žiłkow, wuwinjenja,

:: škodu a zekŕiwjenja rjapa ::

Pónjdźelu a štwórtk dop. wot 8—12 hodź. wotměwa ręčne hodźiny w Kamjencu w hosćencu „Město Berlin".

Wobuće so

kóždy čas spěšnje, čisće a płaćizny hódno

wuporjedźa.

Wobućowy dom August Fähle

w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 3.

K jutrownemu kupowanju

poručam swój bohaty skład

hotoweho wobuća

wšeje družiny

Pawoł Mechelk

šewski mištr

we Łazu.

Symjenja

za polo, łuku a zahrodu

poruča stajnje čerstwe

Fritz Brendel we Wojerecach

na Zło-Komorowskej drózy 9.

Max Hiller, kožowa wikowarnja

na jerjowej hasy 3 **w Budyšinje** Telefone 364.

poruča jako wosebitosć:

Z dubom garbowane **pódušowe kože** a kruwjace kože w połojcach a jadrowych kruchach, „Ia pódušowu kožu, Wiemannske jadrowe kruchi, jadriwe pódušo a wurězki, čornu drjewjancowu kožu, kožane fale, Ia howjazu kožu, prědne a zadne dźěle, wšě družiny sedłowoje kože, čorne kožowe boki za wuporjedźenje gratow, rjemjenje k šiću a wjazanju, kožu k wobsadźenju podpołožkow, kožu k wozywuću a kožu k woknamyću, najł. kožowy tuk a wobućowu kremu.

Jědźne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

walko-wikowarnja ze symjenjowymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe Skład w bróžni na Hošic hasy

Kašće

jednore a lěpše, za najnižšu dnjowu płaćiznu ma stajnje na składže

Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Emil Wehrle

w Budyšinje :-: na jerjowej hasy 7

Bohaty skład

běłych a pisanych łožowych počehnjenjow, wupjeŕkow, košlaceho sukna, kopšiwiny, košlaceho barchenta (běłeho a pisaneho), jakowych barchentow, bluzowych flannellow, drastnych tkaninow, hotowych mužacych, žonjacych a dźěćac. košlow, šórcuchow, sofowych přikrywow, słomnikow atd.

Wšo jenož dobre hódnosće po poměrnych płaćiznach.

Kupujemoj konje k rěju

po najwyšich dnjownych płaćiznach.

Pšchi najwětšej žiwosći a najlepšim tranšportnym wozom i ruzy

Kindermann & Noack w Budyšinje

na jerjowej hasy 12. Telefon 841.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 154, 155 a 156

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **9% - 12%** Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za haprielju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóžki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóžki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaci so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 83 **Budyšin, póndźelu, 7. hapriele 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Minister justizy Emminger je so za sawjedźenje powšitkownje wojerskeje powinosće wuprašił. Němšcy narodni to jara witaja.

*

Mukrajni Ruhožo rosćerjeja w Pětrohrodźe protlamarije, w kotrejž so je skóčej dyplami wjesćina zwoboda we baltscheskiej republiki žada.

*

Němšti pósłanc w Pariu Hoesch mjeńesche dźensnišu rosmołwu z Poincarem wo tak mjenowanym „Micumverträge" a wo nazionalistiskich sjewach w Němskej a podobnych čzasowych praschenjach.

*

Jendźelske nowiny, wosebje „Manchester Guardion", kiž je Němskej dosć derje smyslenej, pschirunatwa Hitler-Ludendorffowy projekt je sabudźenjom Zeignera a praji na lóżu, so tajke wuzwudki na němske hnidnišwo dźiwne zwěsto mjetaja. — Wyschši krajny rěčnik w Lipsku dr. Ebenmayer je pschećiwo dr. Zeignerej pschepytanje dla krajneje pscheradh sawjedł, a to diweju pschednoschkow dla, kotrejž je Zeigner 2. augusta a 18. oktobra 1923 w Lipsku pschednjesł.

Pšched wólbami.

Hospodarske a sozialne češe a jich winy.

-ska- Sa něschto njedźel budźa druhi raz po posłesenju Weimarskeje wustawy wólby do zyłostatneho žejma (Reichstag). Wschě strony napinaja swoje mozy a nadběhuja wolerjow sa napominanjemi a požadowanjemi jich hłosow. Hišće je pomérnje čzicho po kraju horje a dele, sa kulisami pak žo z dosć wulkim napinanjom dźěła. Se wschelakich wustojnjenjow pak je dźensa hižo spóznać, so po prawym žana němska strona z norwymi dejemi do wólbneho hibanja njekročzi. Wschudźe knježi hama srasa, pola extremnych žanto hola a prosta wulka huba, kiž smě hebi wschu bewolicu a žo stare smorže něschto staracz wo prawdu a sprawnosć, na možnosć a njemóžnosć. Wschak je stare prawidło, kiž žu Němzy wunamakali a do pschihłowa sdarjechli: Ženje žo tak i wotmachom njekli kaž pschi wólbach.

Lěc ale maja krótke nohi, też w politiji. Ludźo, kiž minjaja telko czaja, so bychu žo wurjadnje z politiku zabywali, lohko taklim srasam podleza a žo stronam pschikhileja, kiž po Bohu swojich sadabach a po swojej strukturje jim niczo politiscze njemóža, ani njechadźa. Tu rěka, wosebje na to zedźiwowacz, hacz je dozhła móżno, wschě te błubjenja do skutka stajiscz, kiž žo dźensa czinja.

So je njespokojnosć z dźensnischimi pomèrami tak wulka na wschelake winy. Njezmèrny na to sabycz, so je nusa wschudźe jara wulka, wosebje w małym burstwu, dźełaczerstwa a dozhła w srèdnich stawach. Skoro žadyn człowjek z tutych njemóże pschibliżnje tak žiwy być, kaž bě to, też pschi stronnych potrěbnoscach, psched wójnu móżno. Runje pschehrata wójna je tuto hubjenistwo sawinyła, dokelž žo we běhu 5 lět wójny niczo produktiwneho njetworjesche a wschu jenoż k sniczenju posłaji. Póbła teho stat sanne požczenki (Kriegsanleihen) wupiłowaniche, měto so by wulkekapitalistam, industrialnych a wulkoagrarnikow se dawkami nusował, dźeł swojich wulkich dobytkow, kiž woni z monopolizowanjom podawanjow (Kriegslieferung) mèzjachu, jemu sasło wrócziz. To bě Helfferichowa politika, kiž je to zawinowała, mjes tym so na pisch. Jendźelska swojim wulkekapitalistam hižo ta czaj wójny hacz do 65% jich czistego dobytka / dawkami wotewsa. Njetrjebamy tu dźensa pschepytowacz, czehodła je Němska wójnu pschěhrała; / zdej wołtosczi pak móże so prajicz, so je žo tak sobu stało też / njerozumnej hospodarskej politiku, kiž pod nawjedowanjom Helffericha a wulkokapitala małe a srèdnje stawy njeschkitasche a wosebje małe a srèdnje burstwo psches sdjeranje rólnych płodow — žitow, skotu atd. — schkodowasche. To žoždy ratař ham dosć derje wě a hdyž dźensa strona němskonarodnych praji, so budże wona, a jenoż wona też małych ratarjow / jich hubjenstwa wumjesć, tak njech so žoždy na to dopomni, schto je žo sa czaj wójny / tuteje strony woprawdzite sa małych ratarjow czinił.

Dalsza wina dźensnischeho hubjenstwa je sniczenje němiese marki psches inflaziju. A też to je sašo stutk wulkoindustrialnych a jich expowenta Helffericha. Dozhła móże so prajicz, so bałke psches politiske sadźerżenje nazionalistow so ta inflazija sbórschi, wosebje też tehodła, dokelž mukraj, kiž je Němska we wschelakich a to wosebje najwažnischich politiskich praschenjach sapokazana a wotwisna, do wulkeho dźensa Němskeje njewěrjesche a też dźensa hišće njewěrja. Je to wobzarowacz, so tak je, a wobydlerstwo

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje za seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowańa wobućow. Pódtuńowanje spěšne a tunjo.

němskeho stata nima móżnosć, na tutym smyslenju wukraja něschto pschemènicz, chtoa, so žo we wusnannej liczbje tutu politiku nazionalistow sahubi. To njewospomnjenja wschak, so ma wukraj we wschich padach je žiwojim mènjenjom prawje. Ale politika je wumjelstwo a słoženje žo na to, schtož je, mjz na to, schtož bychu chi abo druhi rady dźěli. Tuž je njerozum a schkodźi zyłemu ludej, hdyž nèkotri extremni na prawisy a na lèwisy katastrofalnu politiku cjinja a wschě słoža a polèpschenje wot nèkajkeje noweje wójny wocakaja. Najwjetsche njebožo sa zyłe stacżanstwo, sa zyły lud a stat by była nowa wójna, kiž by najsterje existenzu němskeho stata inicjiła. Njeznèmy hebi zane iluzije cjinicz, so žo se sahorjenosću sa nazionalistiju ideju nowoje wójny wschu pschewinje. Wójnska mòż žuhodom Němzy je tajka, so drje tajku wójnu hnydom w sapocżatkach podużu, a rozumni Němzy to też widża a psched tajkej katastrofalnej politiku warnuja.

Je potajfim jasne, so hospodarske hubjenstwo njeje nastało psches pschemènjenje systema a sahubom, ale so je to scżehnk wójny, njezsjasitnecho wobkhadźowanja se srèdnimi stawami a njerozumnej politiku němskich extremistow — nazionalistow a kommunistow. Tuž njeby nicżo njerozumnischeho / nascheje strony było, hacż tajkupolitiku podpjeracz. Je wschak derje k rozumjenju, so burstwe stawy pytaja wołoženje a te / wulkeho dźěła tej nusne; to nichtó rozumny njepreje. Ale rozmysliczej dyrbjał žebi tóždy Sserb, hacż so / pomozu němskonarodnych to dozpěcz da, schtož wschak je wjazy hacż njewěste. Dokelž dosahnu-li tuczi wjetschinu pschi pschichodnych wólbach, budża nusowani, knjezerstwo pschewsacz a wschu lèpje cjinicz, hacż je žo hacż dotal stało. A tu žo pokaże, so tej czi, kiž dźensa tucżne czaju lubja, budża — każ žo wschudże stawa — tej jenoż / wodu waricz mózy.

Němski minister hrosy z powschitkownej wojerskej powinosći.

Němski minister justizy Emminger je w shromadźiznje bayerskeje ludoweje strony rjekł, so dyrbja swjatkarjy wozjazy 10. februara 1925 prènju słeczinu wobkhadźeneho kraja wopuschczicz, runje tak dyrbja so njepschecżelske wójska pomjeschczicz. W smyśle mèrzwjeho trèczenja smy němske wójsko pomjeschczili, **a jeli so njepschecżelske swoje trèczenjowe winowatosoze njedopjelni, bychmy też my se swojich swjazkow wuzwobodźeni byli a bychmy so dyrbjeli k powschitkownej wojerskej powinosći wrócziz.** Barlinske konserwatiwne nowiny witaja, so je prèni krócz knjezerstwo we tejle wèzy porěczał. Hišćeze bóle by skutkowało, hdy by němski kanzler abo minister swonkawnych naležnosczow na to we sjawnosći pokasał. — Schtož so někotre psched wólbami do němskeho jezma rěczi, njesmě so na skotu wahu skasez.

Namjety wèzywnutkojnych.

S Londona so powě: Po polknjezerstwowych powjeschczach, kotrejž su do Londona doschle, su so wèzywnutkojni na sledowanje programm sjednoczili:

1. Wolna autorita němskeho knjezerstwa w hospodarskich praschenjach dyrbi so we wobkhadźenym kraju wobnowicz. Zwolene mjezy njes wobkhadźenym a njewobkhadźenym krajom dyrbja so wottronicz. Zelesnizy we wobkhadźenym kraju, dyrbja so sasa pod němske sarjadnistwo stajicz. Wschě naprawy, kotrejž němske pschemysko we wobkhadźenym kraju wobmjerscha, dyrbja so wottronicz.

2. Němska moratorium na 4 lèta dostanje. W běhu tehole moratorija dyrbi wona wuhlo dale podawacz a dyrbja so wudawki za wobkhadźenske wójsko sapłacżicz. Sa tole wukonjenje może so Němskej pożczonka poskicz, sa kotruż budża dochody němskich żelesnizow rukowacz. Hódnosć wèzneho podawanja a sapłaczenja sa wobkhadźenske wójsko maja ha hromadźe na milijardu złotych hriwnow wobmjerjowacz. Hdy by so finanzne położenje Němskeje w posledlninaj dwèmaj lètomaj wurjadnje pschecżiwo polèpschiło, mohło so je płaczenjom w hotowych pjenjesach w mjenischim wobsahu sapocżecz.

3. Po skónczenju schtyrilètneho moratorija Němska lètnje 2½ milijardy złotych hriwnow sa wosczkodźenje sapłaczi. Tele płaczenja maju so je hłódowaznymi dochodami wosczi: 1200 milijonow złotych hriwnow / wunoschka zkow a monopolow na zokor, palenz a tobak, 660 milijonow / hypotekow na němske żelesnizy a ratarske wobżedżenstwo a pschibliżnje 300 milijonow / wobrotowych dawkow.

Němska nazionalistiska agitazija we wobkhadźenej Němskej.

Hawaska powjeschczerja z Koblenza powě, so žu belgiscy, jendźelscy a franzowscy wotpósłancy jenomyslnje sdeczili, so je w jich wobkhadźenych pasmach (zonach) wožiwjena agitazija tajnych němskich nazionalistiskich agitatorjow pytnyła. Wobkedźiwali žu, so je systematiscy rosćerja sasanjenje do němsfokatnetje woboch, / cjimż němska młodźina wojerscy žo wmuczuje. Tehodła žu je hnydom naprawy cjinile, / o by so tole hibanje potlóczało a so wobkedźiwało. Wjele wobydlenjow je so pschepytało.

Po powjeschczi „Echo de Paris" žu po poruczności generała de Degoutta a franzowskeho wyschschcheho kommissara w porheinskej kommisiji w Porheinlisej a Poruhrskej 240 wobydlenjow pschepytali a pschi tym 61 wožobow sajeli. Wožebje w Essenje a Gelsenkirchenje žu pjeza jara ważne papjery namakali. Porheinska kommisija w tu chwilu we pschesjesnosći z wojerskimi roskasowarjemi sjroch wobkhadźerskich wójskow na możnych wudospotnjerskich naprawach wuradźuja.

W swisu / tym žu franzowscy wojazy k polnozy wot Elberfelda někotre khèże wobkhadźili.

Němska nocze dale po Micumskim srèczenju entencze wuhlo a koks podawacz

Poruhrskeju industrialni nèkale po trèczenju / franzowskej inżeneurskej kommisiji (micum) entencze wuhlo a koks podawaju. Němska dyrbi podate wuhlo a koks poruhrskim industrialnym sapłaczicz. Němske statne finanzy žu / tym pschese wschu mèru porjezone. Němski żwonkowny minister dr. Stresemann je w shromadźiznje němskeje ludoweje strony w Kielu wo mikumskim srèczenju rjekł, so je Němska njemóże dale finanzowacz. Snapschecza franzowskeje sdželenki, po kotrejž žu němscy industrialni mikumske trèczenje podlescheczi chcyli, Stresemann praji, so maja němscy industrialni to sa zyle wu'amknjene. Wulke jendźelske banki žu tóždy kredit sa němske pschedewjacza wotpokasali, każ dołho micumske trèczenje wobstaja, dokelž tele trèczenja jako **sadajenske trèczenja** wobhladuja, kotrejž wunoschnosć, haj na błèdzi cżaj tóždu existenzu sniża. Wójnske woschkodźenje może so sapłaczicz, hdyž w Poruhrskej mèr a porjad knjezitaj. Hdyż pak je nowy cżaj nuczażnych naprawow sapocżnje, njeje nic jenoż smyślenje sa dorečenje, ale też hospodarski podkład we strasche.

Stresemann dale pschecżiwo wupraj enu Poincarea protestowasche, so je **wón se swojim wikwom na wuzwud Mnichowskeho ludoweho żuda skutkował, Ludendorfa pschekrafnił a żebi żadał, so bychu jeho wuniwinowali.**

Nèhduschi khèżor Wilhelm II. a Awstrisko-Wuherska.

W posledninm jeschiwku politiskeho spitża „Nascha revolujija" redaktor Jaroslaw Werstadt / dnjownika hrabje Ottokara Czernina, posledneho awstrischeho żwonkowneho ministra, jenotliwe sapiski / lètow 1906—1908 wosjerja, kotrejž w sajimawych żiwotnych pruhach nèhduscheho khèżora Wilhelma pokasuja. Czernin je cżasto ffkadnosće mèł, so / Wilhelmom II. setkacz, a tutón, cżłowjek bjes dołheho pschemyslenja, žo je swojim mènjenjom njetajesche. Tak je pschi setkanju w Donaueschingena 1906 — po wschém żdacju pschi ffkadnosći wopyta pschi wjerchu Egona Fürstenbergu, khèżor Wilhelm puschesenje „stareho slepo sbadle", każ by Bismarckej rekał, wopisował, a kak je żogialistiskeho wjednika Bebela a wjednika żwobodomyślnege strony Richtera hidźił. Dokumentaristy žo dopokasuje, so je Wilhelm II. direktnje do awstriskich wobstejnosćow zapschikmował a to sjawnje a bjes tajenja k lèpschenju Němzow. Tak žo poślowje wesapschkach / Kielskeho tydzenja 1906 praji, so ma „lèpsche powjesće", / Awstrisce, je wólbna reforma Němzam lèp'chinu pschinjesże, wón je awstriskemu ministerskemu prezidentej Bečej rjekł, so dyrbi to cżiniez. Pschi tejle ffkadnosći Wilhelm II. praji, so njeje żenje na to pomyślił, kruchi Awstrisce annekowacz; p'cheroż Němska je dosć wulka, a potom wón nocże żanych Sskowjanow, kotrychž / zyłej wutrobu lubi, Cżechow każ Polakow a nic mjenje Rusow. Wo khèżorje Franzu Josefje wón sapżiwajzy rèczesche jako wo „starym wbohim muzu", tola trónstwo naślèdnika Franza Ferdinanda mjeńesche wón sa „wulkoniehno organisatora, kajżehoż je hdy widżał", haj żamo sa „najżhnamscheho muża sa Awstriku".

Pólska měnowa reforma.

W pożedżenju pólskeje finanznejše rady je finanzny minister Grabski dźělk, so nowa emišna banka móz dostanje, poruczeć, pódla akcijoweho kapitala też nad nahromadu 19½ milijonow dollarow zuřych devišow, kotrejž jej krajna pożčonkowa kaša pśeboa. Pśichi tychle wumĕnjenjach budźe pólski złoty, kotryž emišna banka wuda, twjerdźe zaruczeny. Reforma mĕny směje jano wótke hospodarske wumĕnjenja poradźenja, pśechee wótkem runowahu w statnych dokhodach a wudawkach. Pólske marki budźa so postupnje z wobĕma bracy. Dołh statneje kasy, kotryž 29 triljonow markow wuczinja, to je 162 milijonow pólskich złotych, budźe so lochko na nowe pjenjezy zamĕniś dajśi. Po zakonju wo nowej mĕnje je na tódobo wobydlerja 9 pólskich złotych wobličene. S tym je mógno, so by so marka dospołnje z wobkhada wzała, hdyž nowej ma finanzne ministerstwo druhe grĕdźi, so mohło marku, z wobĕma wzaś. Minister Grab'ski pśeboa stónčenjom pożedżenja wótkeśi, so statne finanzy njesmĕja lětża njedostatka (defizita). Jeli so budźa nowe wudawki trĕbne, so z nowymi dawkami pśikrywja.

Strajkowe njeměry w Pólskej

W Sśogłnowizach w pólskej hornjej Schlesyjskej je schmórik na podkopkach „Ježelady" policija do strajkowacych dźĕlaćerjow srajła. Dźĕlaćerjo je hrebi midu do predka žadachu, kotruž pak jim podkopkowa direkcija zapowědźi. Na to mjes policiju, kotraž bě so pśeboa pśiłamu podkopkow sesłupika, a dźĕlaćerjenki z wojowanju dóńdźe. Wótuj dźĕlaćerjo do policije ruczmi granatu cśiłuchu, policija do ludźi tśělesne. Schtyrnaće dźĕlaćerjow je so rani a dwoje je satśělichu. Tej 19 policajskich sostojnikow sranichu, mjes nimi jeneho offizĕra cźežko. Měr je so zaso postajił.

Kaž nowiny z Warschawskeje nowiny pischu, je położenje w Dombrowskim a Krakowskim rewěrje spórschuje. Tam je powschitkowne strajkuje

Pśechezjiwokommunistiske lětali w Pětrohrodze.

Kaž nowiny „Run" z Helsingforsa powědźa, je so we Pětrohradze nimo měry wulka hromada proklamazijow rossćerkita, kotrejž su so w mjenje rady sjednoczenych ruskich republikow podpisałe. — Na cźole tuteje organisazije stoja we wukraju pśechebywacy Ruzojo z Konstantinskeje twjerdźiny, kotśiž su, kaž so praji, wuśko z opposiziju sjednoczeni W namakhowanju je programm sestajany, w kotrymž so žada: 1. rady bjez kommunistow, 2. svobodne, so by ratarjam jich ležomnosće njewzmu, 3. ratarske dźĕło so wuzwobodźi, tola so dohladowanje wostaji, 4. zwobodna nowin a knih, zwona a zwobodna shromadźiznow, 5. pśechećśĕhanje duchownych so zastaji a 6. wschitkim cźekunjacym zmĕdża so do Rusteje wróćicź.

Bywschi grichiski kral dyrbi Rumunsku wopuschćicź.

Bywschi grichiski kral Jurij je z rumunskej pryndźu wojenjeny. Tehodla bě w Rumunskej wucźeł pytał, hdyž bychu jeho nusowali, Grichiśku wopuschćicź. Rumunske kněžerstwo pak so boji, so mohł wón z Rumunskeje z grichiskimi monarchistami na powalenje grichiskeje republiki pśikaćaz. To by k njespodobnoćzam mjes Grichiskej a Rumunskej dowjedło. Bywschemu kralej Jurjej zu tehodla srojumicź dali, so by z Rumunskeje wotśeł. Wón je so na to w Frangowskej a Jendźelskej wobhonił, hacź mohł w tutymaj krajomaj pśebywaś nadeńcź. Jemu zu pśichitkožujo wotmołwili, tola z wumĕnjenjom, so dyrbi so kóždeho cźina politiskeho kharaktera wostajicź.

Wojowanje w Monastyru.

S Athena je powź, so je so 5 albanskich komitaczow jako žónske pśechedraćenych do města Monastyra (w połodnjoschej Serbiji) pschiwjeło. Jich pak je hnydom dohladachu, dokelž pośonc, kotryž bě jich do města pschinjesł, jich policaji pscherodźi. Policija chĕźu wobstupi, do kotrejež bĕchu komitaczojo cźekli. Bataillon wojakow z dobom zyły dźĕl města zawrje. Městowy gouverneur komitaczow nanowo, so bychu so poddali. Komitaczo wudawachu, so žu k temu swólniwi, tola žebi wumĕnichu, so bychu so najprjedy se gouverneurom rozrĕcźeli. Pśichi rozrĕczenju komitaczojo gouverneura a jeho ordinanzncho offizĕra złonźowachu. Mjes wojakami a komitaczemi k wojowanju dóńdźe, kotrejž nĕkotre hodźiny trajeche. Wojazy ruczne granaty mjetachu a złonźenje khežu sapalichu. Pśichi tym tśiłach komitaczow morichu a dweju sajachu. W Monastyrje je so nahły hud pschipowjedźił. Sserbska wyschnosć mĕni, so žu so albanizy a bolharizy komitaczojo rĕcźeli.

Bosnija a Herzegowina

wulcy zajimay přednošk 120 swĕtłowobrazami poskići so jutře **wutoru, 8. haprleje,** wječor we 8 hodź. w sali „Serb. Domu". Přednošowaŕ: k. dr. Śleca.
Kóždy hosć je wutrobnje witany.
Zastup darmo! :-: Zastup darmo!

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje

Ze Serbow.

Póndźelu, 7. jutrownika.

Hermana Jozefa, wuznawarja.

† 1883 Franc Xaver Sneider (Krawc), faraŕ a duchowny radźićel w Kulowje, rĕčnikaŕ a stawiznaŕ

† 1892 faraŕ Eduard Wjelań we Slepom, najswĕrniši a njebojazny wojowaŕ za Serbow prawa, wulcy wuceny spisaćel a basnik

† 1909 Handrij Dučman, faraŕ w Lipsku, płódny a wubjerny spisowaćel, basnik, stawiznaŕ, stajnje woporniwy dobrodeł.

Poslednja modlitwa našeho wulkeho wótčinčinca Wjelana.

Tu moje lĕta mĭnu so,
Jich wjeśi dźĕl mam zady so;
Mi moje stawy pŕeduja,
Zo mam so k temu hotować:
Zo wotsal dyrbju cahnyć ja.
Tuž pŕed Tobu so pokorjo
Ja stahy cłowjek modlu so:
Ty knježe polny jasnosće,
O rozswĕć mi tu smjertnu nóc!
Ty kralo wšeje krasnosće,
O zdaluj, štož mi čini strach!
Ja prošu će, njewopušć mje
Hdyž dyrbju z teho swĕta hić.
So njedaj duši zabłudźić
Do bjezdna trašnej hłubiny!
Dha pŕewodź ju — z Twojej milosću
Do njebjeskeje domizny. —

— **Wo wjedźe.** Dźenja rano we 8 hodź barometer 741, hygrometer 0, thermometer w nozy +2. Wuhlady na malo što pśehmĕnjaze wjedro. — Drjezdźanska wjedrarnja staja nam torhate, bóle hrube wjedro. Lohki powětr wupschescźĕra što nad Jendźelskej. Wschelake jadra wyschiny što tu a tam pokasuja! Nižina leži nad Schmedelskej. Jeje wubĕžki nasche wjedro wohrožuja. Wczera rano bě tu a tam do złojenika symy. S městnami hacź bo 2 stop. cźoploty. Jutśe wuturu złóńcźko 5,26 złodźa a što 6,43 khowa. Mĕźacki złodźa dopołdnja 7,44 a što wjecźor 10,56 khowa. Wjedro na złyrkne dny tehole tydźenja je sledźowaze:

Pónd'elu. Rano mróz, potom swjetśa pomrocźeno, z městnami što žnĕk seńdźe, wětr hischcźe błabu.

Wu'torn. Nano mróz, so pschecźahuje, błabe desch'cźowanje abo žnĕhowanje, złynitśi wětr.

Sr'edu. Nano mróz, druhdy što žnĕhuje, złynitśi wětr, smjerśi hroźa.

Sch'twórtk. Nano mróz, dopołdnja swjetśa pomrocźeno, potom so pschecźahuje, druhdy što žnĕhuje, złynitśi wětr.

Pjatk. W nozy jasno, smjerśe, potom rjenje, dopołdnju so žnĕhuje, złynitśi wětr.

Ssobotu. Nano smjerśe, dopołdnja pomrocźeno, z městnami žnĕh, złabśi wětr.

— **Mukowa lipa na dworje Sserbskeho Domu.** Družstwo Ssmolerjez knihiśiśkeho rjeza je swojeho cźłana wobjamkło, k wopomnjeńcu 70. narodninow naschego wótcźinca dr. Arnoschta Muk i a k trajazemu wopomnjeńcu jeho wusmana za nasch narod na dworje Sserbskeho Domu lipu sadźiło. K temu je pschedźiwdźiłowu Maćizny Sserbskeje pschiśło wjele. Sadźenemu bobotu bě nĕkto liwa, kiž je knjes sahrodnik Zalta w Tuczjach pschecźelnje darił, hrjebž dwora pod wokmami Maćizneje: turje a naschego redakzije badźena. Je to krasny młody schtom se schĕrokim wjerschcźom a žylnymi halusami. Nadźijamy so, so so derje a lochko serbskeje semje pschimnje, a so ja nĕkotre lĕta nam rjenje sakcźe a se žiwym rosmĕzom z swojej wónju naš napomina, kak rjane złowja je we wukonanym dźĕle a dopołnjenej winowatosći k swojemu narodu skryte.

— **Bohnija a Herzegowina,** wulcy sajimacy pschednoschi je 120 swĕtłowobrazami, posćiśi so jutśe wuturu, 8. haprleje, wjecźor we 8 hodź. w sali „Serbskeho Domu". Pschednoschowaŕ knjes dr. Schletza. Sserbja Budyschina a wokolinu njeh'adajcźe wulkeho sajanja ale pschiśiłdźeje we bohatej liczbje na tutón pschednoschoŕ. Kóždy je witany. Sastup je darmo! Wschudźe, hdyž so tutón pschednoschoŕ hižo poskicźesche, bu jemu z wulkim najpatośnjo sćĕhowanje a kóždy wopytowaŕ zadasche žebi wopraudźe zarjadowanje dalschich tajkich pschednoschkow. W krajnych wobrasach budźe so wam pokazaś ludowna krajina nalschich złowjanskich bratrow. Tuž njech pschiźidźe jutśe wuturu kóždy, kiž ma troschku wotendźenja.

— **Kradnjene kola.** Ssobotu, 5. hapryleje buchu sćĕhowaze jĕdne kola w Budyschinje kradnjene: muzśe kolo Seidel u. Naumann, cźiśko njesnate, lewy pedal złamany, dale: muzśe kolo, Presto, cźiśko njesnate, schćĕre nowe gumije, Torpedo-wólnokhod (z grotom pschipinany) a muzśe kolo, znamka a cźiśko njesnate, po pramym boku žylne krsane, prawy pedal zyle gumijowy, lewy z gumijowej połokku, Torpedo-wólnokhod. Na policiji je so stejo wostajiło stare žónske kolo, Original Nora 40096, a móże so tam wotewjacź. Wo złódźenju prošu kriminalnu policiju w Budyschinje.

— **Nowe mlokowe płaćizny.** Na pożedżenju komisiśije k postajenju mlokowych płaćiznow za Budyschske wokrejne hejmanstwo buchu sćĕhowaze płaćizny postajene (wot 1. 4.): Dobre mloko (z hróbje) 19 śl. pf., hacź na městno wotebjerarja 21 pf., hacź k wotebjerjarjej dodate 22 pf., pschi pschedawanju po litrach (na dworje a pschetrjebarjow) 24 pf., płaćizna w małym wobkhodźe (we klamach) 28 pf. Sebĕrane mloko płaći pócźizu.

— **Pschedpłaćenja na dokhodowy dawk.** We hamtiskich powjeścjach ma dźenjnische cźiśko wo 1. mjenje finanzneho hamta w nastupanju dawka za wysche pschetrjebanja hacź 2000 złotych hriwnow mĕsacznje.

Se Ssowjetez. Pjatk wjecźor bĕschtej naschej towarstwje „Pobĕornobóh" a „Ssolobit" wukonowałej pschednoschk se swĕtłowobrasami. Sserbjo naschich wokolinu bĕchu pschesrochcenje towarstwow bohacze sćĕhowali. Se cźahom po Freundez zórła pjelnjeze a bĕsche khóry pschepjelnjena. Pschednoschowaŕ, k. dr. Schleza z Budyschina, dowjedże naš z pomozu 120 krajnych swĕtłowobrasow daloko k połodnju z juhu, k naschim južnoslowjanskim bratram do Bośnije a Herzegowiny. S pschewodom wustajeneho pschednoschka k. dr. Schlezy spóznachmy tamnischi lud a kraj, shladowachmy na hlowne město Bośnjeske: Sarajewo, tam žohnješ so sta wony wutĕki, kiž rosplomjeni we swojich sapleczenych nahlĕdkach strachnu swĕtowu wójnu, wony wutĕki serbskeho młodzeńca Principa, horzoluboweho swojich narod, ladwelowazeho dla turowstwa podtlóczowanja swojeho naroda, pschećzinowe swojemu najhórschemu podtlóczowaŕowi Ferdinandej, naslĕdnikej rakuskeho trona. A dale pschećzelichmy w spĕschniku krajne Bośnjeske hory, a wobhladowschi žebi Mostar, hłowne město Herzegowiny, dale Herzegowinske hory hacź k módrobłyschcźatej Adriji. S najpatośnju žlĕbowachu wschitcy pschitomni wulzyzajimawenu pschednoschkej a wótcźe so

Khuda holza a bohaty žyn.

(Wjesny podamk.)

(Stónczenje.)

VII.

Srudna powjesć bě tež hižo na jarje. Tam bě ju pschinjeł Mikynk Jam, kiž bě khwilku pschede mnu pschijschoł a knjeła duchownemu pytał. Tón pak bě hischcźe w zyrkwi, a žłužobna holza bě tehodla Mikynka do wulkeje jstwy dowjedła, hdyž jeho tej nadeńdźech, ale strózich ho jeho skoro runje tak, kaž khwilu pŕedy morwjeho Hobrała.

Jatnje bě na nim widźeć, so bě žo zyły pschemenił. Jeho hewak połnej a cźerwjenej lizy bĕchej spadnyłej a bĕdej, hubje módrej a wocźi hladaschtej pschede žo, kaž bychtej schlekicźanej bytoj; bórzy žo wobrocźeschtej, kaž bychtej nĕcźeho njeluboho žo smirnyć chcyłoj. W zyłym napohladźe pscheradźeše žo wulka njewĕsłosć a w jeho drasce nĕkajki njeporjadk.

„Ach, derje, so dźecze, knježe!" rjekny a stany, hdyž do jstwy sastupich. „Ja žebi hižo myślach, so tam..." ale pómałku schi, so je žo mylił, pschistajił: „Ach, seče wy to, knježe? — hm! — dźenja je wonka rjenje!"

„Krasnje", rjekny ja. „Pschi tym nóznym njewjedrje by žo cłowjek teho ani njenadsał."

Bur žo wotmjelcza, sa khwilku pak ł hłuboka wozdychny a rjekny: „Haj, bě to žałostne njewjedro, a je bjes dwa, so je so tón..." Na dobo sažo wotmjelkny, pschistupi do wokna a pocza na nim bubnowaś ł porstami.

„Ja žym runje wot Sprewje pschijschoł", rjekny naj to. „Ta je khĕtro polna."

„Sprewja?" sastróži so Mikynk a wobrocźi so spĕschnje ke mni. „Ta ja... so by ju wsał...!" A hischcźe nĕschto njesrozumliwje pschede so bórbotajo, wobrocźi so zaso do wokna.

Ja bĕch wjesoły, so nasch pschecźel do jstwy sakhapi, a khwatach do žiwoje hosćinskeje jstwicźki. Ale njemóžach tam nĕkak wutracź; bĕ mi wusko a njemóžach njesłoženeho podawka ł myślow woćihnyć. Cźekanych po tajkim sažo dele a wunźdźech je sadnimi bucźkami na pohrjebnischcźo. We jenym kuzeje pschi žamej muri kleczesche stary invalida ł wobstarnej žonu, kiž bě zadźesće Hanžyna macź.

Zyrkej bě hischcźe wotewrjena, ale pobožni modlerjo bĕchu hižo woteschli. Swójźt pak ju wsłach pischeche wotewrjenu, cźakajcźe na knjesa farara, kiž bě jemu rjez dał, so ła khwilu hischcźe jónu wrócźo pschińdźe. Cźichosćej bomu Bożeho mje wabjeche, hischcźe jónu do njcho sastupicź. Nichtó tu njebě, jeno młoda holza, kiž hłowu khłinkowschi a ruzy złyknywschi žo modleche. Bě to Hanka, kiž Boha proschcźeše wo zohnowanje na nowej służbje.

Tola zyle žamą tu holza njebě. Njechto krocźelow dale sa njeju slejeche Jakub. Hacź bĕschtaj žebi sveczałoj, so chcetaj žo w zyrkwi pohlednì krócź widźecź, to njemóm, ale wón bě wdeńcźe pschischoł, so by jej rjekł, so na nju njesabudźe.

Po dołhim modlenju wrócźischtaj žo Hanka a Jakub ł zyrkwje, pschede durjemi runje letkoschtaj buchowneho a starego Mikynka. Mój pschecźel błyschcźeschce žo ł radoscźu. Sasta, połoži jemu ruku burej na ramjo a ł druhej połoka na młodej cłowjekaj. Mikynk jemu rosumjeschce a da žo ł wokrjarjej wjesć. Njebě to wjaŋy žamy hordy bur, ale měrny roskaty cłowjek.

Hanka stejeschce tu, wocźi do semje złkonitschi, sacźerwjenjena, ale Jakub žo ždasche, kaž by žwoju njewjestu pschecźiwo žylemu žwětej sakitowacź chył. To wschak hižo ani tyjeda njebě.

„Pój jow, Hanka!" rjekny Mikynk ł tak nĕjnym hłosom, kaž žnadź bě cźaš žiwjenja njerĕcźał, — pój a daj mi ruku — proschu cźe — wodaj mi, ł cźimž žym tebje ranił, a twojej macźeri a twojemu njebo nanej! Sćinitsch to?"

„O", rjekny holcźo jeno ł cźicha, „to žym hižo dawno sćinika, ale psche to žebi njemóžu, ło chże mje wschó Jahub měrcź — —" Sssyłow dla njemóžeche dale rĕcźeć.

„Mój Jakub mĕješe pravje", wotmołwi Mikynk, „a ródźerji žwoje pravo a tebje žobu." S tymi žłowami wja žynu za ruku, położi ju do Hanzyneje a praji: „Tu ju maśch. Wona je twoja, mĕjiej ju lubo a wostaćitaj pĕknaj, domiź budźetaj žiwaj."

Jakub pschiwinny žwoju njewjestu k wutrobje a rjekny: „Bóh wam to sapłacź, nano!" A mój pschecźel wupschestrje ruzy a pokaji jej lubynaj na hłowu a rjekny: „Nadujtaj so a dźakujtaj so Bohu!"

*

Kaźke bě to po zyłej wóžy dźiwanje, hdyž bě so rosnieśko, so budźe pola Mikynkej kwaš, a so budźetaj młodaj na mlyne hospodarjeć! Někotši dźiwaju wjedźerjo, so je so latejneny Hobrał hischcźe ze tej nozy Mikynkej jjewił a so je to hordeho bohacźka tak pschestworiło, ale staryj wojak saischaże ł hłowu, hdyž jemu to napomnich.

„Nózne scherjenja? — hłuposcźe!" rjekny na to. „Ale jene scherjenje je na złódźe a jemu sabĕhnje cźłowjek be tlamy, hdyž pratwy pucź smyli, abo lĕpje: temu wotcźinja pucź do wutrobły, hdyž nĕchto se wobeńdźe. Sćinja domje je, myślu žebi, to jenicźke a najhrozniscze scherjenje. Tak myślu žebi i najmjeńscha ja po žwojim pratym pucźu sumje...."

— Kónc. —

wjesela, što na pschichodnych pschedwolbach, kotrež pschedchowaš žlubi a w kotrymž chže pschichodnjesch swoje dalsche puczowanje po Dalmazizi pschi Adriatiskim morju. Knjez pschedbyhda towarstwa „Podčzornobóh“ wupraji sabłuženy pjak kaž knjesej pschednoschowarjej, tak tež jeho pomocnikej poskuzowazemu pschednjetazy aparat. Knjesej Ranichet z Wuješka. Sbérka za wudospodnjenje naschich spellowobrarnowych pschednoschkow, sa nakupjenje dalschich potrebkow, wunjese 31,10 hr. Djak wschém skladowarjam, Wossiuchar'stwu je dowokasało, so ma rosumjenje za serbske kulturne prozowanja.

S Krjwalez' Kak šo se sanjechantom serbskeje wuczby we schuli a zyrkwi tež wschē dobre serbske waschnja kaja, widzimy we naschej wsy. We wschéch druhich serbskich wsach a wosadach spéwaju šo w pósnym czasu kérusche a to, kaž šo nuttrnosce a poboznosce dla hinak njehodži sa Serbow, serbłki. Nétko pak šo tu němske

powsaru, zaczrnjese je nasche wsey dospomne serbstwo. Lezi to na tom, so je pacjerska wuczba w Klétnom němska, haczrunjesi je sarat Serb a zyla wosada serbska. Pischesi šo rjenje rczci a pische wo sdzerzenju starych poczinkow a waschnjow. Kak pak dyrbimy take niczenje serbskich waschnjow mjenowacz? Je to srudnje, so nemje se stronj serbskich duchownych pétowanje tutych starych waschnjow tak malo rosumjenja namaka. So tak dyrbi njetrjebalo, dopokasuje Delni Wujeżd, hdjež wschat tež néschto-kuli njeje take, kaž by spomozne bylo, hdjež pak tola 25 serbskich hólzow pólne kérusche serbski spéwa. Njech we wschich serbskich wsach tuton dobry a czesczehodny pschikład sczehuja.

S Hucżiny. Kaž hamtske hejtmanstwo wossewja, je mjes skotom rycżerskubleriskeho nasenka Nicki w Hucżinje pokhroma wudyrika. K zakasanemu wobiwodej sluscha hospodarstwo rycżerskubla, k wobsedzbowarskemu zyla wjes Hucżina

sa skot, tiż šo dale k pschichowanju njehodżesche, płaczesche šo 25—33 skotych hriwnow sa zentnar żiweje wahi.

Sa wubjernu tworu šo wjazy płaczesches.

Konjaze wiki. Pschichowało se šo mjenje hacż tydzenja. Bē jenoż 469 koni na pschedań. Wobkhod bē żiwy pschi nészto powolnych płaczisnach. Płaczesche šo

sa konje 1. rjadownje 1500—2000 skotych hriwnow,
sa konje 2. rjadownje 1200—1500 skotych hriwnow,
sa konje 3. rjadownje 800—1200 skotych hriwnow,
sa konje 4. rjadownje 300 — 800 skotych hriwnow.

Skótne wiki w Barlinje w jutrownym tydzenju.

Direkzija wuzitkoweho skótneho dwora w Barlin-Friedrichsfelsze nam pisché, so šo w tydzenju do jutrow wot 13. hacż 19. hapryeje 1924 dla cziicheho pjatka howjaze a konjaze wiki schtwórtk, 17. hapryeje 1924 wotmeńowali. W tydzenju po jutrach, wot 20. hacż do 26. hapryeje t. l. šo wiki njepschewolowało.

Wiki rézneho skotu sadżenu sobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Na nje bē po dosez skotu pschihnało. Mjaso posledni czas njeschażesche. Nétko lépje dże. Dokelż sa dawki tatarjo hjenjesi trjebaju, tehodla bēchu wjazy skotu na pschedań pschihnali. Wjese skotu wysche wota. Pschetoż wukrajny skot a smjerske mjaso na wiki czēżni. Sa schpatnische howjadła šo njesajimowachu. Płaczisny wo 5 hr. sa zenimaż bele rasschu. Tez czelatow bē po dosez pschihnało. Wiki šo mérnje wotmēchu. Wowzaj tehorunja malo dżēchu, rjane bēchu zadne. Swinni bē šo dosez a na dosez pschihnało. Dokelż je czoplischi czas sastupił, tucżne hriwnje wjazy każ njedżu. Płaczisny sniżichu šo wo 10 proz. Hižo je hrjebownych wikow na 7000 swinni k rēżu pschischo. Se hobotnischim šo dowoš (Auftrieb) na 20 000 swinni wobliczi. To je dwójzy tekko, kelkoż bē šo w zyłym méżazu juliju abo novembru na wiki pschichyslo. Pódla teho šo hischcze hromadu smjerscheho mjasa a tuka s wukraja na nasche wiki mjetaja. Pischihnało šo bē: 2641 howjadzow, 2585 czelatow, 4275 wowzow, 8747 tukrajnych a 776 wukrajnych swinni. Wone płaczachu po zentnarju żiwej wahi:

howjadła 20—47 št. hr., czelata 35—90 št. hr., wowzy 30—55 št. hr., swinje 52—64 št. hrivnow.

Płaczisna sa tucżne pisches 3 zentnarje czēżke swinje šo hamtsay njesapiła.

Slote pjenjezy w Amerizy. Dwē njeczinje wschich slotych pjenjes nabendże šo dżensa w Amerizy (w sjednoczenych statach) a to pisches 4 miliardy 651 miljonow dolarow, potajsim nimale 20 miljardow slotych hrivnow.

Wiki wowczich kożow w Gótkowje (Kirchhain) w Delnjej Lużizy. Koże mjachu krute płaczisny. Tich pak bē šo tak wjele pschiwjesło, so šo wschē njerospschedachu.

Płaczisny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, šemat 100 kg, płaczisny po Lotej hriwnje.

Pschenica	3. 4.	4. 4.	rapš wosjuch	3. 4.	4. 4.
rolka	169-175	169-175	woch. metalka	11-11,50	11-11,80
nałet. jeczmjen	134-140	134-140	herabella	8-8,50	8-8,50
nal. jeczmjen	170-190	170-190	hirnaze krizli	12-15,00	12-15,00
wowš	120-128	124-131	lenny	13-20,00	13-19,80
lutarjze (Mais)	—	—	wolk	16-18,00	16-18,00
pschenizn. muka	25,00-27	25,00-27	klanz wošnisch	13-14,50	13-14,50
rjana muka	21-23,25	21-23,25	modre lupinn	22-23,50	22-23,50
pschenizn. wotr.	10-10,70	10-10,60	zolte lupinn	13-14,00	13-14,00
rjane wotrubi	8,30-8,50	8,60-8,70	symo, 50 kg	16-17,00	16-17,00
rapš	310-315	310-315	„ pschenizn.	1,80-2,00	—
lane symje	410-415	410-415	„ rjane	1,85-1,10	—
hrich	16,00-17	16,00-17	„ wowšna	0,85-1,10	—
pjelusch	12-14,00	12-14,00	„ jeczna	0,75-0,90	—
				0,70-0,90	—

Wiezne płaczisny w Budyschinje.

wot 5. hapryeje 1924

Wschē płaczisny šo po skotej hriwnje rosymja.

Pschedmjet		najnischa płaczisna	najwusch. płaczisna
Pschenża, jwonka wotedacza	50 silo	8,40	8,60
Rożka, jwonka wotedacza	50 „	7,20	7,30
Jeczmjeń, jwonka wotedacza	50 „	8,50	9,75
„ najmyschi	50 „	—	—
Wowš, jwonka wotedacza	50 „	6,40	6,70
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,20	2,60
Sżyno	50 „	2,50	3,—
Sżkoma,	50 „	1,40	1,50
„ mjech	50 „	1,50	1,70
„ zypami młóczena	50 „	2,30	2,50
Pschenżyna muka, 70%	50 „	13,75	14,50
Rjana muka, 70%	50 „	12,50	13,05
Pschenżyne wotrubi	50 „	5,60	5,90
Rjane wotrubi	50 „	4,70	4,90
Prošata 716 schtuk	1 schk.	15,00	30,00

Hospodarski rozhlad.

Pósdżeln, 7. hapryeje 1924.

Kursy kobotu w Barlinje:

(Tute kursy šu w milijonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	241 900
jendżelski punt	18 055 000	czeskosk. króna	127 100
schwajzarski frank	733200	100 półsk. markow	461 000

Němske pjenjezy šu šo na wukrajnych bursach trochu jesłabile. Wschelake pschiczhiny šo mjenuja. Němzy we wulkich zyłach we wukraju puczuja a swoje němske pjenjezy tam pschecżinja. Tak šo šamo po Italjeji na 70 tyscz Němzow wokolo brudzi. To šu, šo we, czi wobyderjo Němstaju, kiž šu we czasu wójny z lohkej prózu po tschinowch wuczach a na pobodne waschnje sbohatnyli a wulki dżel samożenja němskeho ludu na šo storhnyli. Woni šu sa zyły żiwot z wulkim wobórschkom a czesci naschcho stata a dobre mjeno němskeho ludu pschikrótczuja. Na wschéch sanjeżelenjach we wożebnich kupjelach šo horbja a wulzy cżinja. Tehodla próstwy sa němskich tredarjach we wukraju żaneho wothloka wjazy njenadżiju. Naschc knjeżestwo chże to i tym sadżetacz, so za tżdzn dowolnosez do wukraja puczowacz, hebi 500 slotych hrivnow żada. Tola tez druhe winy šo mjenuja. Do naschcho kraja šo z hromadami wjele njewuschneho pschiwożuje. Luruschowe twory, khlóschczenki a tak mjenowane żuzne płody (Südfrüchte) pschinđu do Němstaje. Na pschikład (nasch kraj je slotymi jablutzkami (Apfelsinami) nimale saplawja. Potom šo njesmē wotsabuż, so šu němske banki na to spekulowale, hdónotu franzowskeho franka dele słótczicz. Tola spekulazija je šo nimotukła. Sady Franzowskeje je šo hnydom, każ we wójnje, bohata Amerika stupila. Wona je za Franzowstu je 100 miljonami dolarow saskotczila. Franzowski frank je na to hnydom łorje rasschk. Czi, kiž šu na to spekulowali, so hischcze dale dele pónidże, šu šo zadżiwje trésali. W kruhach naschcho pjenjeżnistwa šo powjeda, so šu němske banki wokolo 250 miljonow slotych hrivnow pschi tom pschikładżili a teże miljion bēża do możnje — Franzowskeje. Tole šu wschcho winy, so nasche dże e pjenjezy šo do wukraja słubjuja a tehodla na hdónotżi słubjuja. Naschc knjeżestwo tutym strascheym smamjenjam wo żu ledżbliwosez pschiwobrocża a pyta słym seżéwkam wobaracz. Je-li to njeporadżi słótczenje trajnu ménju Währung y valutu — to reka wobstajnu hdónotu pjenjez) bezpicz, prjedy naschc hospodarstwo na żanu selenu hałosu njepschińdże. Rozpadowaze hospodarstwo pak skótczenje zyły stat sahubi.

Produktowe wiki wostachu sadżenu sobotu w Barlinje jara mérne. Statna żitarnja (Reichsgetreidestelle) tello rożki a pschenżu wotedawa, to tże żito na naschc wiki tłóczi a njeda šo płaczisnam posbéhnycz. Żito, kotrež ratarjo na wiki pschinjesu a sa kotrež na płaczisnu dżerża, tehodla kupzow njenadebże. Jeczmjeń bóle sa skót kupuja. Wowš je sterże w płaczisnje struczeny. Jeho šo nészto do wukraja rospschcha. Muka tez njeadżesche. Sa wotrubami a womjescheskami šo lédma praschachu. Zentnar pschińdże po slotych hrivnach:

Sobotu w Barlinje:

pschenży 8,45—8,75, rożi 6,55—7,00, jeczmjenja 7,75—9,50 wowša 6—6,55.

We Wrótczanju:

pschenży 9, rożi 6,95, jeczmjenja 6—9,25, wowša 6 slotych hrivnow.

Wiki wuzitkoweho stotu sadżeny pjatk w Barlin-Friedrichsfelsze. Pschihnało bē šo wuzitkowcho a plahowanjeho skotu tóschcho wjazy hacż psched tydzenjom a to:

847 dóżnych krowow,
5 wołow,
23 bykow,
75 młodych skoczatow,
151 czelatow.

Dla wurjadneho pjenjeżneho njedostatka a możnosce, so mohła šo pschi sabłuzenje pschichodnjeho wjedra mlokowa płaczisna snjiżicz, bē wobkhod wurjadnje słaby a šo jenoż pomalku wotwoli.

Sa dobrymi krowami wrénjeże rjadownje je napraschowanje pschczo hischcze dobre. Pobrachowasche pak dobra twora a je zyle nuzno, so šo na wiki pschinjesce. Sa hubjeschu tworu dyrbjachu šo pschedawarjo z njischej płaczinu spokojcz. Wobkhod bywa dla w kraju rosschérjeneje potrowny pschczo wobczeżnischi. Wobkhod we wołach bē jara słaby, dokelż bē šo jich jara malo pschihnało.

Płaczesche šo **sa dóżne a wuzitkowe krowy:**

1. hódnosce 350—500 slotych hrivnow,
2. hódnosce 300—350 slotych hrivnow,
3. hódnosce 150—300 slotych hrivnow,

sa jałozyu 1. hódnosce 300—400 št. hrivnow,
sa jałozyu 2. hódnosce 200—300 št. hrivnow,
cżelatowe woły 36—45 št. hr. po zent. żiw. wahi,
młody skót ke kormjenju 25—33 št. hriwnow sa zentnar żiweje wahi.

Swinje płaczachu po 52—64 št. hrivnow sa zentnar żiweje wahi.

Owcy płaczachu po 25—33 slotych hrivnach sa zentnar żiweje wahi.

Kozy płaczachu po 15—20 slotych hrivnach sa zentnar żiweje wahi.

Kónje płaczachu po 1000—1500 slotych hrivnach sa zentnar żiweje wahi.

Kónje wiki. Pschihnało bē šo mjenje hacż tydzenja. Bē jenoż 469 koni na pschedań. Wobkhod bē żiwy pschi nészto powolnych płaczisnach. Płaczesche šo

sa konje 1. rjadownje 1500—2000 slotych hrivnow,
sa konje 2. rjadownje 1200—1500 slotych hrivnow,
sa konje 3. rjadownje 800—1200 slotych hrivnow,
sa konje 4. rjadownje 300 — 800 slotych hrivnow.

Skótne wiki w Barlinje w jutrownym tydzenju.

Direkzija wuzitkowcho skótneho dwora w Barlin-Friedrichsfelsze nam pisché, so šo w tydzenju do jutrow wot 13. hacż 19. hapryeje 1924 dla cziicheho pjatka howjaze a konjaze wiki schtwórtk, 17. hapryeje 1924 wotmeńowali. W tydzenju po jutrach, wot 20. hacż do 26. hapryeje t. l. šo wiki njepschewolowało.

Wiki rézneho skotu sadżenu sobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Na nje bē po dosez skotu pschihnało. Mjaso posledni czas njeschażesche. Nétko lépje dże. Dokelż sa dawki tatarjo hjenjesi trjebaju, tehodla bēchu wjazy skotu na pschedań pschihnali. Wjese skotu wysche wota. Pschetoż wukrajny skot a smjerske mjaso na wiki czēżni. Sa schpatnische howjadła šo njesajimowachu. Płaczisny wo 5 hr. sa zeniṁaż bele rasschu. Tez czelatow bē po dosez pschihnało. Wiki šo mérnje wotmēchu. Wowzaj tehorunja malo dżēchu, rjane bēchu zadne. Swinni bē šo dosez a na dosez pschihnało. Dokelż je czoplischi czas sastupił, tucżne hriwnje wjazy każ njedżu. Płaczisny sniżichu šo wo 10 proz. Hižo je hrjebownych wikow na 7000 swinni k rēżu pschischo. Se hobotnischim šo dowoš (Auftrieb) na 20 000 swinni wobliczi. To je dwójzy tekko, kelkoż bē šo w zyłym méżazu juliju abo novembru na wiki pschichyslo. Pódla teho šo hischcze hromadu smjerscheho mjasa a tuka s wukraja na nasche wiki mjetaja. Pischihnało šo bē: 2641 howjadzow, 2585 czelatow, 4275 wowzow, 8747 tukrajnych a 776 wukrajnych swinni. Wone płaczachu po zentnarju żiwej wahi:

howjadła 20—47 št. hr., czelata 35—90 št. hr., wowzy 30—55 št. hr., swinje 52—64 št. hrivnow.

Płaczisna sa tucżne pisches 3 zentnarje czēżke swinje šo hamtsay njesapiła.

Slote pjenjezy w Amerizy. Dwē njeczinje wschich slotych pjenjes nabendże šo dżensa w Amerizy (w sjednoczenych statach) a to pisches 4 miliardy 651 miljonow dolarow, potajsim nimale 20 miljardow slotych hrivnow.

Wiki wowczich kożow w Gótkowje (Kirchhain) w Delnjej Lużizy. Koże mjachu krute płaczisny. Tich pak bē šo tak wjele pschiwjesło, so šo wschē njerospschedachu.

Płaczisny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, šemat 100 kg, płaczisny po Lotej hriwnje.

Pschenża	3. 4.	4. 4.	rapš wosjuch	3. 4.	4. 4.
rolka	169-175	169-175	woch. metalka	11-11,50	11-11,80
nałet. jeczmjen	134-140	134-140	herabella	8-8,50	8-8,50
nal. jeczmjen	170-190	170-190	hirnaze krizli	12-15,00	12-15,00
wowš	120-128	124-131	lenny	13-20,00	13-19,80
lutarjze (Mais)	—	—	wolk	16-18,00	16-18,00
pschenizn. muka	25,00-27	25,00-27	klanz wošnisch	13-14,50	13-14,50
rjana muka	21-23,25	21-23,25	modre lupinn	22-23,50	22-23,50
pschenizn. wotr.	10-10,70	10-10,60	zolte lupinn	13-14,00	13-14,00
rjane wotrubi	8,30-8,50	8,60-8,70	symo, 50 kg	16-17,00	16-17,00
rapš	310-315	310-315	„ pschenizn.	1,80-2,00	—
lane symje	410-415	410-415	„ rjane	1,85-1,10	—
hrich	16,00-17	16,00-17	„ wowšna	0,85-1,10	—
pjelusch	12-14,00	12-14,00	„ jeczna	0,75-0,90	—
				0,70-0,90	—

Wiezne płaczisny w Budyschinje.

wot 5. hapryeje 1924

Wschē płaczisny šo po skotej hriwnje rosymja.

Pschedmjet		najnischa płaczisna	najwusch. płaczisna
Pschenża, jwonka wotedacza	50 silo	8,40	8,60
Rożka, jwonka wotedacza	50 „	7,20	7,30
Jeczmjeń, jwonka wotedacza	50 „	8,50	9,75
„ najmyschi	50 „	—	—
Wowš, jwonka wotedacza	50 „	6,40	6,70
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,20	2,60
Sżyno	50 „	2,50	3,—
Sżkoma,	50 „	1,40	1,50
„ mjech	50 „	1,50	1,70
„ zypami młóczena	50 „	2,30	2,50
Pschenżyna muka, 70%	50 „	13,75	14,50
Rjana muka, 70%	50 „	12,50	13,05
Pschenżyne wotrubi	50 „	5,60	5,90
Rjane wotrubi	50 „	4,70	4,90
Prošata 716 schtuk	1 schk.	15,00	30,00

Nowa msda w ratarstwje.

Sozialne wobdżelenje šakiskeho krajneho swjaska (Landbund) je pod wusomknjenjom šalusujerjow dżékačerstwa wobšamkło, wot 1. hapryeje msdy sa dżékačerjow i šodżinskej a tydżeńskej msdu wo 15% a sa mézacznu msdu wo 30% powyschicz. Sa prénju kategoriju płaczi tuto postajenje wot 28. mérza, sa druhe wot 1. hapryeje.

Płacza potajkim sczéhowaze msdy:

hodżinska msda

w starobje	muzke št. hr. (fenlach)	żénske št. hr.
14 a 15 lét	7,0	5,0
16 lét	8,0	6,5
17 lét	11,5	7,5
18—19 lét	13,0	18 a starsche 10,0
20 lét a starsche	16,0	—

tydżeńska msda

	9 hodż. št. hriwn.	10 hodż. dżék. czas št. hriwn.
16 a 17 lét	7,00	7,80
18 a 19 lét	8,00	8,80
20 lét a starsche	9,80	10,80

mézaczna msda (wot 1. hapryeje t. l.)

	št. hr.	št. hr.
14 lét	9,80	8,90
15 lét	11,80	9,80
16 lét	13,30	10,80
17 lét	14,80	12,80
18 lét	17,80	14,80
19 lét	20,70	16,80
20 lét a starsche	24,00	19,00

Sa dawkowe snamki maju wot 1. hapr. mézacznje płaczicz:

19 létni muzzy 5 št. pj. a 20 létni muzzy 40 št. pj.

Wschitzy druhy, kiž mézacznu msdu dostawaju, njetrjebaju żaneho dawka płaczicz.

Wot 1. hapryeje:

Wobydlenski pjenjez (Wohnunggeld) wostanje 0,50 a 25 pj. sa żenjenych, 0,15 a 20 št. pj. sa wschéch druhich dżékacz.
Sa żwożu (Lichtgeld) wostanje —,48 št. pj. sa żenjenych, 0,24 št. pj. sa wschéch druhich dżékacerjow.
Sa grat (Gerätegeld) 0,7 št. pj. sa muzzilich a —,5 št. pj. sa żónsle.
Sapschahi swonka wzy —,35 št. pj. wschébne dny a —,70 št. pj. niedżelu.

Pitlopka.

* **14 lét sawrjena.** We Wernsdorfu bosta policija powjescz, so stoj starschej swoje dżéczo, 14létnu holczku z mjenom Elise Stadler, wot jeje narodżenja sawrjenu dżerżałoj. Kriminalna policija dobu ju do domu starschow a namaka tam holczku w cżmowej komorzy zyle sanjerodżenu. 14létnu Elisu dowjedżechu hnydom do holczażeho schikłansteho doma w Grazu, hdjež dżehża zu cżelnje a duschownje sażo na nékaż normalnu schodżenk pschinjesch. Dżéczo njeje po 14 lékach żanu duschownu zyrobu dostało. Wo nabożnje, Bohu, zyrkwi holczka hischcze niczo słyschała njeje, tehorunja wopschijeczza każ mézacznje mjena, żelesniza, auto, telefon z zyła njesnicz. Dokelż je starscheju pschi składnosczi powjedacz słyschała, może nétotre słowa katolicz, ale njesamóże zyłu myślicz kow, powjedaczża, wosjwjetowacz. Je jara spłóschiwa, pasziwna a mérna. Na polnyth, ju powucżicz, womolwi z wjetscha z płaczom. Tola lékarjo żo nadżijeja, so ju bórzy normalne powjedanje a rjeż pżżanje natwrcza. W tucżnych dżélach je wuschiknischa hacż w duschownych wżach.

* **Bjesgrotne wokanje wo pomoz.** Jedyn Londonski lékat trjebaschc k operazji krej a wołasche tehodla wo pomoz pisches powétr. Jeho żona bēsche na tym khorosela a pisches kjeżeczenje w cżjrkwach żara seplabła. K sdżerżenju jeje żiwjenja bēsche tehodla cżełtwa krej trébua. Porjadni dobrocżesżo krjewje, kaiżkuż żendżelske khorowniz maja a wobstojnje k puschczenju krjewje żu swólniwi, so tón ras trjebacz njehodżachu. S lékarskich winow dyrbjachu to tajże bycz, kotrež bēchu tajuforna rhorosez pschetrali a po połsbyschili. Bjesgrotne wołanje wo pomoz, kotrež bēsche lékat, wosjewischi swoje telefonische cżitło, da bżeła pólat, so bórzy wobstłyscha. Hižo sa 10 minjeń schinow po wosjewjenju jeho próstwy samowołachu żu wjazore wożoby, kotrež trébne wumēnjenja dowjelnichu. Wotewożacze krjenje możesche żo nasajtra pschewjesecz a tak bu jeho żona śmjerczi wutrowana.

* **Żadny pjak.** Jedyn jendżelski hromadżet je żebi pżiak (Löschblatt) pschiskrowoit, z kotrymż bruchu podpiszma

pschimčrej 11. nowembra 1918 wo[illegible]ćene. Pijak trjeba so jenoj napischecžo hladadle dżerżeć [illegible] tak so podpitma derje cjitaja. To je hódnosć, kotraž budże poddžisko wjele pjenjes płaciecź.

-i.

To-wařstwowski powěstnik.

Přednošk ze swětłowobrazam! w Budyšinje zarjadujetej towařstwo Sokoł a Nadžija přichodnu wutoru 8. t. m. wječor we 8. hodź. w žurli Serb. Domu. Thema: Bosnija a w Hercegowina (110 wobrazow) Přednošowař: k. dr. Śleca.

Serb. tow. „Nadžija“ w Budyšinje. Jutře wutoru, wječor we 8 hodź. poskići so nam w zali „Serb. Domu“ přednošk wo „Bosniji a Herzegowinje“ ze swětłowobrazami. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so na nim wobdźěli. Přeprošće też kóždeho Serba, kotrehož znajeće, na tutón wječor.

Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma wutoru, 8. hapr. wječor 1/8 hodź. zwučowanje. Njech wšitcy wěsće přindu.

Serb. tow. „Zerja“ ma přichodny pjatk, 11. haprleje wječor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje. Wšitcy spěwarjo a wšitke spěwarki choyli z wěstosću přińć. Dirigent.

Serbski ratařski dorost za Radwoŕ a wokolinu ma wutoru, 8. jutrownika pola Šmitkec zhromadźiznu. Nowe sobustawy so přijimuja. Předsydstwo.

„Lipa Serbska“ ma srjedu, wječor 1/8 hodź. we Pančičanskim hosćencu ważne posedźenje a spěwanje jenoż muzski khor.

Jednota „Sokoł“ we Serbskich Pazlicach ma srjedu, 9. hapr. wječor 1/8 hodź. we Serbskich Pazlicach zwučowanje.

Jednota „Sokoł“ w Porśicach swoje porjadne tydźeńske cełožwučowanje z nowa započnje přichodnu srjedu z dypkom we 8 hodź. Zwučuje dale kóždu srjedu wot 8—10 hodź. Stari Sokoljo a přeceljo serbskeho Sokolenja, Porśiskeje wokoliny, přińdźe do zwučowanja a zastupće do jednoty.

Jednaćel Sokolskeho Zwjazka.

Kajke dawki hapryl wobradźi?

Wótenja pohledni dźeń k płaćenju dawje sa „Rentenbankzinsen“.

Dokelž so skoro nichtón wjazy w dawkach a jich termijnach njewuńdźe, je dosć trěbne, tajki rozhlad k najmjeńšom sa jedyn měsaz podaś. Potajkim:

10. hapryle je dźeń sa dopołdnjo płaćenje dochodneho dawka sa žiwnosćnikow, sa dochody z leżomnosćnego wobhospodarjenja, hiwobodnych powołanjow a dalšich druhich dochodow. Też pschisłušejny (Angestellter), kotryž w prěnich měsazach tuteho leta wja w hač 2000 hr. sashužeńcje, je k naplaćenju winowaty, cžakańka doba (Schonfrist) je tydźeń. 10. hapryle je: też termija za towařstwowy dawk (Körperschaftssteuer), cžakańska doba tśeborunja 1 tydźeń, dale sa wobrotny dawk z měsazo merza se sawodow, kotrychž wobrot w lěcze 1922 wjazy hač 1,5 milijonow hr. wuczini, a sa januar — měrz też wot tych sawodow, kotrychž wobrot w lěcze 1922 pod 1,5 milijona leżeshe, cžakańska doba jedyn tydźeń.

15. hapryle je posledna termija sa wotedaće wobsewjenja sa dawk se samożenja (Vermögenssteuererklärung). Samożenja hač do 5000 st. hr. su wot tuteho dawka wuwjobodźene. Schtóž wotedaće tuthch wo sjewjenjow w prawym cžasu sakhombźi, może so pisches khłostanje k temu nuławaś, też może so jemu 10 prozwot woprawdźiteho dawka k tutemu pschiraśeć.

Hač do 15. hapryla dyrbi rozdźel mjes pschisłušejnymi napłaćowanjami na sakładze z khlěbom sashuženeho wotedaća na dawk wot samożenja a mjes połoženeho wobrota, kotryž ma so jako dawk wot samożenja wotwjeśeć, sapłaćeny być.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Pschehladowanje na dróhowy dawk 1924.

Dawkidawarjo, kiž su k dopołdnjosapłaćenju winowaći, maju to na sakładze swojeho pschistejenja w sahdźenym schtwórćeńcu cźinić, je-li je płaćenje hewak nastało a hospodarstwu hynjoš dawkidawarja też hewak pschehladowanje cźuje. Po postajenju ministra finanzowy maja bjez nałożenja pisches finanzny hamt wschitcy, kiž wjazy hač 2000 hr. měsačnje pschistejbaja, finanzownemu hamtej we běhu jednoho tydźenja wotsewiśe, kak wulke pschehladowanje jich potrjebuja. Tute pschisłušenje móże so pschi pschisłušenju dochodowego dawka stać. Dawkowa sadźba (Steuersatz) wukinja hač do 2000 hr. pschistejbanja 10 proz., ja wjazy 20 proz. Podobnje to płaći też za tych, kiž su k nałożnym dopołdnjołapłaćenjam winowaći. — Sa rjemjeslnikow a małoźiwnostnikow buchu hakle njedawno nowe postajenja w tutym nastupanju wot ministra zyłostatnych finanzow (Reichsfinanzminister) wudate a móża interesentoju žeby je na finanznym hamcze pschehladać.

Budyšin, 5. 4. 1924.

Hamtske hejtmanstwo wotsewja. Kubšeć Alfred Pjech w Hodźiju je odwołnosć žadał, so bźmeła wodu do Hodźijskeho wodowodu we Sćežjach do nahromadźowaneje studnje na leżomnosći cźisło 107 a we Sćežjach wotpuschcźiła. Schtóž ma nałkajke pschecźiwjenja, pischeśiwo temu, njech je w běhu 2 njedźel wot wozjewjenja tuteje powjesće na podpisanym hamtstwu hejtmanstwje wotsewi, posdźischo so tajke napischecźiwjenja wjazy njewobkedźbuja.

W Budyšinje, 31. měrza 1924.

Hamtske hejtmanstwo.

Budyšinska porcelanowa wotsewja. W korcźmje „pola Mark“ hrabje (Gasthof zum Markgraf) se potkroma sasćhla. Schtitanske sarjadowanja su sbožnjene.

Listowarnja redakcije „Hospodarskeho rozhlada“: Knjesej K. w R.: 1. sept. 1922 płaćesche dollar hamtsku na bursy w Barlinje: 1298,37 papjerj. hriwnjow abo w kulojtej liczbje 1300 papj. hr.

Hłowny redaktor: Marko Smolerf. — Zamolwity za zwonkownu politiku: Marko Smolerf, za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnym za nutřkownu politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Nowi dowěrnicy „Serbskich Nowin“.

Sa Nowe Boranezy: k. Schokta w Nowych Boranezach.
„ Cžorny Hodlerk, Mikławš a Pscheldrjen: k. Jakub Schokta w Cžornym Hodlerju.
„ Libuchow: k. hoscženjak Jäckel w Libuchowje.
„ Drohy a Lomik: k. Lodni w Drohach.
„ Minakal: k. Henczel w Minakale.
„ Liwlez: k. hoscženjak Kuchar w Lipicźu.
„ Wjeselz: k. Sarjenk we Wjeselu.
„ Sčepscžezy: k. Njeschka we Sčepscžezach.
„ Luczo: k. Matik we Luczu.
„ Bjerwald: k. Wirth w Bjerwaldźe.
„ Schwrjewje: k. Krawczik we Schwrjewjach
„ Cželno: k. pschekupz Kěhan w Cželnom.
„ Mikoras: k. Krubat-Medak w Mikorasu.
„ Mulkezy: k. twaŕski mischtr Nowak w Mulkezach.
„ Nowne: k. Chrisk. Rulka w Nownje.
„ Eslepo: k. Hans Schuza w Trjebinku a k. Lorenz we Sślechom.
„ Trjebin: k. Nakonz w Trjebinje.
„ Brěžowku: k. pschekupz Berčko w Brěžowzy.
„ Wochozy: k. Ladušch-Kurzik we Wochozach.
„ Lěsle: k. hoscženjak Hajnik w Lěsle.
„ Komorow p. Klušicha: k. bróhowy bohladowaŕ św. šk. Bergan.
„ Cželchow: k. hoscženjak Mißnak.

Na tutych naschich dowěrnikow so wobroćcže, hdyž macže nawěschk abo dopiš sa „Serbske Nowiny“ skłacź, a hdyž chcerce je pisches naschemu połoła na hamžnym dnju wječor hišcže dostacź.

Lehmannec konditornja a khofejownja
Widźenjahódne, ponowjene městnosće za hosći
wšědnje 1/2 6-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert
Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:
žonjacy khofej z koncertom
Najlěpše konditorske pječwa.

Hypotekowe požčonki po 7 1/2 %
na ratařstwa, znajmjeńša 5 hektarow wulke, wobstara spušćomnje
Ernst Raue w Budyšinje na Hošće hasy 32.
Ležomnostne papjery sobupřinjeseć.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!
Po dnjowych płaćinach poručam najtuńšo:
kolonialne twory, cigary
drastu wšěch družin
Mam też **njedźelu** wot 1/2 11—1 hodź. wotewrjene
Jan Haješ we Łazu
Telefon hamt Łaz čo. 5

Spěwańske
serbske a němske
rjane a tunje
poruča
Smolerjec knihańa
w Serbskim Domje w Budyšinje

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Trjenja a twjelki
we wšelak. hódnosćach a płaćizn.
nahłowjace rubiška
w rjanych mustrach poruča
A. Kasper, Burgźehn 11

Zhubił
je zańdźenu njedźelu, 6 hapr., pop. 1—3 hodź. jara potrěbny **dźělaćeŕ** mazowu tšu čo. 267, wot Warmínghofskeje wuhlow. jamy wupisanu. W tšu je 68 hr. 4 njedźelskeje zasłużby. Sprawny namakaŕ so prosy, zo by ju pola gmejnskeho přejdźerja w Njeswačidle za myto wotedał.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórnišćowej drózy 40.

2000 zł. hr.
při 18 procentow danje serbski wobkhodnik hnydom pyta. Posłkšenja pod B 15 na wud. „S. N.“

Mało trjebany
dźěćacy wóz
je na předań we Łahowje čo. 4.

Kójdy, schtóž ma
něschto na pschedań, šlet, grat, wschelake nawe a trjebane wěsy, abo schtóž chce žeby něschto kupił, wotsew to :: :: ! nawěschkom we :: :: **Serbskich Nowinach**
Łaći nawěschći so w nětkle 6000 serbskich homach cźita :: a ma wěstu wuspěch. ::

Raturjo! Kedźbu!
Rjaneho plahowańskeho
kundrosa, 9 měsacow stareho ma na předań
Jan Kuhn we Walk. Zdźarach we Wojerowskim wokrjesu.

Do małeho ratařstwa so k wobstaranju 2 kruwow
sylna holca
nje młódša hač 18 lět k 1. meji 1924 pyta. Dobry wobkhod a dobra mzda so přilubi. Zamolwjenja wuprosy E. A. Schäfer w Kumwaldze 333 pod Cornobohom.

Nazhonitu
służobnu holcu
abo wudowu pyta bóry faraf Schwela, Dissen b. Bylow

Służobna holca
do ratařstwa so hnydom pyta. Bliše je zhonić we wud. „S. N.“

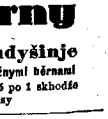
Lěto stary
plahowanski byk
rjaneje barby je na předań w Tłoch Khěžach čo. 1b pola Worklec.

Srěnjosylny starši
dźěłański kóń
je, dokelž je wyše, na předań we Wjesciu čo. 9 pola Minakata.

Mowčeŕsk. pos
1/4 lěta stary, je na předań we Kosowje čo. 18.

Čehniwy **pos**
je na předań w Jitku čo. 20.

Pomorske symjeńtne běrny
su dóšle!
Na składze w brózni na Hošic hasy mam:
Up to date
Pepo
Centifolia
Deodara
Zažne běrny dóndu bliši tydźeń.
Erich Bräuer
wulko-wikowańa ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe.

Mój pschedsćežnik niczo njepomha!
Tu dyrbi tśěchikrjejeŕski mischtr
Ernst Donath ſ Budyschina
Burgplatz 4
sapschimnyć, tón porjedźi tśěchu najlěpje a najtuńšho.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Jědźne běrny
kupuje
Erich Bräuer w Budyšinje
wulko-wikowańa ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe
Skład w brózni na Hošic hasy

Słyšće!
Hdyž chcećе sebi Waš kupny list, wumjenk abo testament pisać dać, dźiće ke Kobanej, z kotrymž móžeće serbski rěčeć.
prawny bjuro **Ernsta Kobana**
w **Budyšinje** na Kaeublerskej drózy 6.
Telefon 814 (pśez kronprynzowy most).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za lapriwju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóżde čo. płaći 5 złot. pj. Wućišawa a čišć. Smolerjec kniht.-tišćerja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaća so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 84 | **Budyšin, wutoru, 8. hapriele 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

We Frankfurcu n. Mohnu (Main) dóńdże pśi khromadnem nimšku-wólkich mjes tuthmi a kommunistam k bitwje z ruknymi granatami. Mnoho pśichilomnych bu cežko ranjenych.

*

W Lipsku je so njedźelu wulke njeśeśo stało. Létadło D 278 špadny z dwěmaj pasažeromaj njedaleko Lipska na drohu. Wjednik létadła a jeden pśisedny buchu cežko ranjenaj, druhi morjeny.

*

„New-York Herald" pišo, so je so němski połtanz we Washingtonu sašadnje za wotpohonjenje wupytał, kiž ma Amerika za we wójnje torpedowanu łódź „Lusitania" dostaś a kiž je na 22½ miliona dollarow wobliczi.

*

„Daily Mail" pišo, so je Jendźelska khowanymaj žowtyšćinaj dokegtowaj sapuczowanje do Jendźelskeje sakazała.

Wozjewjenje.

W zajimje mojich česćenych wotběrarjow w měsće a na wsach sym

wotnožku

mojeje pola knježich hosćencarjow a wikowarjow derjeznateje

wulkowikowarńje tobakowych tworow

na zadnjej bohatej hasy (žitnej hasy 10) **pśi hosćencu „Fuchsbau"**

pśiprawił a prošu wo pśedelnu podpjeru też tuteho mojeho pśedewzaća.

Z dobom poručam **wulku dźełbu cigaretow** wšelakich dobrych znamkow po wosebje poniżenych płaćiznach k wupśedawanju.

Z pośćesćowanjom

Korla Neumann, na Stiftsstrasse 6

Telefon 578. Rěču serbski.

Pśichišpomnjenja.

Rozhlad po zuńch nowinach.

We schórźišim nastawku rospomina Barlinski dopišowaś „Prager Presse" komediju, kiž je so pśi Mnichowskim prozeńu pśecześiwo Hitlerej-Ludendorffej braka. Je pśeczo zajimawo, kak też njewótwisnji Nimcy sami na wěź hladaja. Rašpomnjenta nahladna nowina pi'še: „Studnistwo njeje jebi twaźiło, generała Ludendorffa sašudźiś. Cźekała? Je ludźi w Němšku, kiž su teho ménjenja, so je wuśwobodźenje sa Ludendorfa hórše sašudźenje kaž by sa jatba na twjerdźiznje była. Je ś tym wuprajene, so je Ludendorff jako politikar dožył njehodźi wažnje bracy. Ale tutemu wukonjowanju žudnistwo žamo njeby płaćiło dało. Studnistwo dźeli ménjenje milijonow Nimcow, kiž do sašudźenjow Ludendorffa wo jeho wótzinu wérjachu a jemu pśichilnuchu, hdyž praji, so muzejo tajkich sašudźenjow maja do Walhally sašupiś. W gwojej wótrocki je žo wón wot wšech stronow wottwobrocił, njeje jenoj pśecześiwo katolikam a žydam sahrimał, ale je też wot pruskich Wjchonėnzow ga wrócko'cźahnył. Ludendorff bu šlamjeny, dokeli buchu jemu podawane a jemu pśichilubjene, to budźe do statneho žejma wolemy. Nadźijomnje žebi wón rěcyeć a so do žejma wolicy da. Nadźijomnje pśichi wólbach njepśehpadnje, we śpuźtku parlamenta budźe korrektura móžna. Tam jeho heroiska gloriola bórzy wobliźnje. Po wšelkich politiskich wuprajenjach, kiž su wo nim znate, budźe wón bórzy tam, hdyž bo realnje politiske dźełko žada a hdyž je politiskeho vosluma a pśichitokowanoseje trébne, je swojim žakostnym dilentantiznom sam śejecy."

*

Pod napisnom: „Schtó knježi w Němskej" pišo „Berl. Tgbl.": „Postajenje sa wottwarjenje statnych šaltownikow žadaja, so pśichi twaśenju tutych wožbowon njeźimé śich politiśke šmyślenje abo śich pśichłužnosć k wěstej stronje žaneho wlima měcy. Wy'schi šaltowizy pak maja to sa snjeźomne i pśichłuchnosću popśiłonośće k zakonjam, so sjatwnje je flowom a pśimom sa wottstronjenje tak mjenowanych „Revolutionsgewinnler" namokwjeja. By taśe nješchto pśedy njekhłostane wostako, by-li jebi šaltojnik dowolit, sjatwnje pśecześiwo korpsstudentiskej a wintowśej korruzeji pśichi wobtadźowanju wyschschich šaltojnikow mésnow protestowali?

*

So němskonazionalni maja strach pśched gwojej šamnjej kuraju, wujaśnuje derje nastawk w „L. N. N." s napisnom „Selferich". Cźitamy tam sćeśbowoge wukonjowanja, kiž nimale do cźornego trjechja: „Helfferich njeje žo na Hamburgskim sjedu němskonazionalnych, kiž jeho tam jako wótca „rentenmarki" šlawjachu, k tuiemu wótzgotwitwu dowonrainje pśichilnak. Ale Helfferich też w druhim nastupanju je wodtuka wšech pśichitotowanych wadowaśe. Wón ćehtro wjele wody do drožźazeho wina wólbneho optimizma nalivaśe a pśicho tym warnowaśe, na wjeśchnu prawizy po tutych wólbach twaricy. Ma žo na — **politiku koalizije** pśichitowaćz! Je jaśne: w Hamburku je mjenje zjednit opozizije Helfferich rěcźał. By wschak spodźiwne bo, njeby-li němśke wobydlerstwo na naśtocźowanje se pśeśa a Londona ś žyjnej krocźelu na prawizu wotmolwiło. ...ej žyjnej krocźelu žamej hišćeze njeje nicźo dokonjane. ...ne wjedźecy, što to ma potom pśinicy. ...ge, so ś najmjeńšcha jedyn na stronje pravizy ...nje wo tom pśchemyśluje a so je to runje — S tuteho nowinarskeho wothłosa, kiž bu we dosć nazionalistiskej „Leipz. N. Nachr." woesśiśeny, je to, śehtoj wójera w naśchim nastawku pišachmy: So teź prawiza njebudźe hinak, kaž ś wodu warićz móg, se śwjeśelajej jaśno'cźu wobwjerdźene. Njech žebi žadyn wolet Ilustriows wo pśichodnej politiky njeźini: Helfferich sam praji, so to budźe „koalitionspolitik", to rěka: ta sama politika, kaž ju dźensa hižo mamy. -ska-

Němski kanzler wo namjetach wězwyšnostnych.

Němski kanzler dr. Marx je w Barmenje w śiłownej ludowej śhromadźiźnje wo namjetach wězwyšnostnych rjekł, so **móże Němska jenoj tejle cźeże pśechwaśaś, kotrejž móże němski lud wjcht mozny napinaju teź njeśeć.**

Léta dołho žo Němska prózuje, so by so ś ententu we cźežach, kotrejž dyrbimy njeśeć, dorěcała, tola pśeczo sašo žo nam ś bolschim podeśiśchenjom wotmolwja. Poincare pśchi tódej śkladnosći formulu wospjetuje: **Ponuhrka so njewuśchcźi, pśiedy hač so njeje gnje wotschkodźenje sapłaciło.** Hdyž je wopraudźe nazionalistiska žołma w Němskej połnisćo p'cźitywała, dyźli pśiedy, hdyž so boja, so pśchichodnyj němski žejm dla pśichibywanja extremnych stronow (němskich nazionalnych a kommunistow) njebudźe k dźełu khmany, budźe na tym podeśiśchenje Němśkeje se strony Franzowskeje ś wulkeho dźela wina.

*

Po teśle rěcźi njeje wocźakaćz, so budźe Němska namjetam wukrajnych wězwyšnostnych pśichłoźowaćz. Dołheho jednanja budźe trjeba, pśiedy hač so wo naufetach dojedna.

Rozhudźenje wo wotschkodźenjach pražencjn so hač po němskich wólbach wotstwerći.

Kaž so ś Barlina powe, so wo wotschkodźenjach namjetach wukrajnych wězwyšnostnych, kotrejž so wo blizschim cźasu pśchepodadźa, bórzy njerozhudźi. Jendźelske a franzowske knježeństwo wunoscht wólbow do němskeho žejma wocźakujetej a potom budźe jo hakle wo mjenowanych namjetach jednaćz. Němska to žame śtejiśchcźa sastupiś, dokelž może jenoj knježeństwo noine wotschkodźenśke dojednanje popódaćz, kotrejž budźa so na twjerdu wjetschinu w němskim žejmje sejperaćz móg.

Straik němskich żelesnizarjow.

Poślednje wuradźenja sastupjerjow němskich żelesnizarskich twjarskow pokazuja, so je so śmjatkowe położenje tychto hórśchicho. Němskemu finanznemu ministerstwu je wótre poroki cźinjachu, so je wono powpschecźnju nsdy na pśeczo stoja. Ministraj Höfle a Oeser na wopak njepśejschtaj, so po jeju ménjenju nětcźišcha msda njeje dośahaza. Wschelazy rěcźnizy ktoro ś jena powjedźichu, so je śmyślenje żelesnizarjow w gnjej Němskej wurjadnje rosburjene, a so je so hibanje pśecześiwo pschenišej mó'dje a podkśchenju dźełanśeho cźaśa njehodźi sastajiś. Pondźelu žu je so teź sastupjerjo kchesćesijanskich żelesnizarskich śwjatkow swołali, so bychu je wo strajku wuprajili.

W Bayerskej je straikowe hibanje poślednje dny pśichibkało. W Mnichowje straikowasche pondźelu 1500 muži w żelesćezjnych dźełarnjach, w Augsburgu 2000, w Nürnbergu 4300. Wobchad tworowych cźahow je so jara hacźił.

W Barlinje běchu so pondźelu organisazije żelesnizarjow sešchle. We wobchadnym ministerstwje so nadźijeja, so je wo sawadnych dypkach dorěcźa. Jeli so pak by k powschitkownemu straśkej dośchło, ministerstwo mén, so by je wobchad ś pomocu technikskje nuzowje pomozu sdźerżał. W turkwilu technikka nuzowa pomoz w Altonaskim, Stuttgartskim a Elberfeldskim wotrjeśnu dźełka.

Samery němskich wótcźinskich swjasow.

W Barlinje su je sobotu sastupjerjo wótcźinskich (nazionalistiskich) sešchli. Němskosćejnskí sawódźanz Geißler pśichitomnych a mjes nimi wobeźe pruskeho prynza Oskara powita, kotryž bé pśeni króć jako sastupjer jeneho wótcźinskeho towarstwa pśichišchol.

General ſ Goltz poton two wólbach do němskeho žejma rěcźeśche. Wótcźinskje towarstwo dyrbi pśchi wólbach nad stronami stejeć. Němskonazionalnym njemóża je wschudźe pśchisamknuć, na kóždy pad dyrbja pad ludowe (nazionalistiske) być. **Pśichilušchnizy jenotliwych offizjerskich swjazkow budża dyrbjeć nèhdy wuśwobodźerśku wójnu wjesć.** Tehodła dyrbja nad stronami stejeć.

Pśchedsyda **Geißler** na pśchemjenjene śwjećchcźo dr. Stresemannt, wjednika němśkeje ludoweje strony, w Hannowrje ſ nay'cheća nazionalistiskich swjazkow pokasa. Mjes tym so je pśiedy pśecześiwo nim wustupował, wón nětko swojich pśchiwuśwowarjow namolwja, so bychu do wótcźinskich swjazkow sastupili.

Prozeń dla krajneje pscherady pscheczíwo dr. Zeignerej.

Wyschschi statny rěcźnik dr. Ebermayer je poručił, so ma so pscheczíwo dr. Zeignerej prozeń dla krajneje pscherady wotewrić. Saložk za prozeń je so w dwěmaj rěcźomaj namakał, kotrejž je dr. Zeigner loni 7. augusta w žozialdemokratiskej shromadźiźnje a 18. okt. w sakskim žejmje měł. W rěcźi 18. okt. je nèhdyschi ministerski prezident prajił, so němškostatna wobora ſ tajnymi nazionalistiskimi organisazijemi wobkhadża.

Prjedy bychu jenoj w Bayerskej žozialdemokratow pscheschchali, a dla krajneje pscherady sašudźili, hdy bychu tuchi wo brónjowanych khowankach a śwucźowanjach nazionalistiskich śwjazkow nješchto w nowinach pisali. Mjelkole teź we Lipsku wotkrycze prjedy sakšanskich potajnoscźow němskich organizazijow, jako krajnu pscherabu wobkhadując. Kaž je němskoludowny (nazionalistiski) sawódźanz Geißler tež dny w shromadźiźnje nazionalistiskich organizazijow rjekł, němšy ministerjo němśke nazionalistiske śwjazki podpiśeraju a jim polcźuja.

Wunoscht bayerskich wólbow do krajneho žejma.

Wo bayerskich žejmskich wólbach hu hacź dotal źledowace wunoscht znate: Sozialdemokratoja 141 000, kommu-

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšuwanje spśešnje a tunjo.

nistojo 77 000, ludowski (nazionalistiki) blok 186 000, nemški blok 25 000, nazionalliberalna krajna strona 4862, Rückertowa šatsojniska strona 1628, němska ludowa strona 500, kchesćijanskosojalni 12 000, Kratofielowa šatsojniska strona 7500, sjednoćena nazionalna prawiza 57 000, bayerska ludowa strona 296 000, bayerski swjask frènjeho stawa 3168 swjask bayerskich burowa a frènjeho stawa 62 000, ličišna podruźnikow 305 hłosow.

Pśi wólbach fu sozialdemokratoju swoju dotalnu hynjonjej wobchowali, kommunistoju a ludowaju (nazionalistoju) fu so na schadu frènich stronow a bayerskeje ludoweje strony, mózne pohśinili.

Ludowe wothłosowanje wo Bayerskej.

Ludowe wothłosowanje wo pśicmėnjenju bayerskeje wustawy je so po dotal pśehdeźaśich wunoschkach wo wothłosowanju w zyłym kraju namjet na pśicmėnjenje wustawy zaćišnył.

Dźěłaćerska strona sevaratistow.

Separatistiska „Norheinska dźěłaćerska strona" je swój politiski programm sestajała. Tutón programm źělowaše žadanja wopśichija: Sahadnje na parlamentariskim podstoku śeja so pak „Norheinska dźěłaćerska strona" nochce pśichi pśichodnych wólbach do němskeho a krajneho sejma wobdźělić. Wona ga wo to prózuje, so by so **norheinski parlament** wutworił. Doniž so tutón parlament njeje założił, so strona jenoź pśichi wólbach do měšćanskich a gmejnskich zastupjerstwow, do workšejnych a provinzialnych sejmow wobdźěli. Dale źehi programm źada, so dyrbi so sarjadniśivo pśicmėnićz, kiž wjesć tronitoje była, městam samostatnosć so daćz. Wjesne gmejny dyrbjake so za swoje zamyśły a samosarjadnike prawa sjednoćiś.

Po dalšich programmowym wopśichjeću chce norheinska dźěłaćerska strona wójnsku schodu na spravne waśnje karunaćz, měr zakhowaćz, so wo to prózowaćz, so bychu so wšyske ludy sjednake a w pśicherjeństwje mjes sobu žive byle. Hłowne žadanje pak rèka: Wuskrodobśenje norheinskeho a pfalzskeho kraja wot Pruskeje a Bayerskeje a wutworjenje njewotwisnjeje norheinskeje westfalskeje republiki.

Tajna khowanka brónjow w Krakowje.

Policija w Krakowje je na tśeśe privatnemu doma składžiśicho munizije a brónjow wuhrabła. Dwanaće wozhobow su fajeli, na kotrej tukaju, so tajnej kommunistiskej organisaciji pśichiskutcheja, kotraž je w Krakowje wschelake bombowe attentaty stuchła, mjes druhim na uniwersitnego direktora Nathausejna a na redakcju źidowskich nowin „Nowy Dziennik".

Schwajzarska pscheczitko poczeżenju němskeho puczowanja do wukraja.

Nazionalny radźićel Kurer, direktor schweizarskeho hotelskeho towarstwa, je so, dokelž schwajzarśky boleczenzarjo i poczeżowanjom němskeho puczowanskeho wobchoda do Schwajzarskeje cźežko schkoduja, na wschelake instanzy schwajzarskeho knježerstwa wobrocźił. Wone dyrbja kroczele cźinicź, so by němske knježerstwo wukas pscheczitko puczowanju do wukraja wróciło.

Franzowsojo chzeja pjeza dowerjenje do rentiskeje banki poźkabicź.

Parišći „Temps" so s praschenjom saběra, hacź budźe němska narodnina banka śi ako schtyri měsazy dotho, hacź so němska skota banka kałoši, rentiskeje hrivnje jejnu dotalnu hódnosć źi̇herjeć móz. „Temps" na tym dwėlnje. Powšitkownje so pak dopokazuje, so su wšitke pśiwótne wuměnjenja, kotrež su so pśi wuměnjenju hrivnje pśi Němskej pokazali, jano pśichodne wuměnjenja. Tak na pśikład wuměnjenje hrivnje pśi Němskej w lěśe 1922 njeje nic druhe pokazało hacź to, so su so wšitke pśiwótne wuměnjenja, kotrež su so pśi wuměnjenju hrivnje pśi Němskej pokazali, jano pśichodne wuměnjenja. Tak na pśikład wuměnjenje hrivnje pśi Němskej w lěśe 1922 njeje nic druhe pokazało hacź to, so su so wšitke pśiwótne wuměnjenja, kotrež su so pśi wuměnjenju hrivnje pśi Němskej pokazali, jano pśichodne wuměnjenja.

Bosnija a Herzegowina

wuley zajimay pśednošk w 120 swėtowobrazami poskići ze dźensa wutoru, 8. haprleje, wječor we 8 hodź. w sali Serb. Domu". Pśednošowaś: k. dr. Śiccs.
Kóždy Serb je wutrobnje witany.
Zastup darmo! :-: Zastup darmo!

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje

Ze Serbowa.

W **Budyšinje**, 8. haprleje 1924.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 739, hygrometer 4, thermometer wo dnjo + 17. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer + 1½, thermometer w nozy + 2½. Wuhladny na njesta je wjedro. Dźeśkowanska wjedarnja staja nam njewobśahnje wudale. Nižina leži nad południowej Europu. Wyšichny pśeśeśera ho nad Jendźelskej, południowej Franzowskej a nad Němsku a hasa dale pśiches Wólšku, Wuhersku hač Balkan. Wjedrarnja mėni, so mógli wubrěki (Ausläufer) południowje nižiny (śeśer Druck) nachwe wjedro nakrótko schkleńźa nijko śeji a je hišćeze dale dele schła. Jutry źeńdźe hłódnjejše 5,24 hodźa a so 6,45 hnonc. Mėjach dopołdnja 8,10 hodź. słhadźa a so wjeczor 11,51 hodź. khowa.

— **Sserbow Budyšchina a wokolinу** cźinimy hišćeze ras kedźbnych na wulku zajimawu pśednošku s 120 swėtowobrazami wo „Bośnji a Herzegowinje", kiž ho dźensa wutoru, 8. haprleje, wjeczor s dypkom 8 hodź. poskići. Pśichodźeze wschitkich a to we pśicekwapjazej hodźinje liczbje, wschako je sastup darmo a k temu so wam hišćeze nješto wopramdowe krašneho posćiži. Wutkicze sćinjachu tuchmu swėtłownatu domowinu naschich słowjanskich bratrow!

— **Sserbski swjask w Pruskej Hornjej Łužicy so wobnowi.** Sahadnemu njedźelu wotmé so wusiłowane bohate wopytana khromadźizna dowérnikow Sserbskeho Swjatka. Wschitkim wuprajachu bo jenohłósnje sa jeho wobnowjenje. Pśichsamknjenje k sjednoćenju narodnostnych mjeńšinskich so sa dobre spóźina. Pśicheńdźowstwo so wuźiwoli. Sa pśicheńdźu pomjenowachu knjeza Lorenza w Běłej Wodźe. Hnydom pomjenowachu so dowérnicy so kóždu wjesku. Pśichi tutym sastupi bjes dlóheńza do nuzneho sluźowanja. Tyle posćeźenje powuci naš, so Sserbjo žadaja sa serbskim politiskim wodźenjom a sa serbskej wólbnej parolu. Tele hłosy pśichihdźeja k nam se wschich stron serbskeho kraja.

— **Lěwa ruka njewé, schto prawa cźini.** To tśeśi je němske nowinarstwo, wobsebje sa tajke, kiž zyły swój wobdźěł s Barlinskich fabrikow sa powsesćze bjeru a to hnydom w zyle hotowych stronach. Kak pak móże so cźitaś na nje spuschćeźeć, njech so na sćěhowazym pśikładze pokaże: Běłowódźanske „Neust. Nachrichten" — a tak skerje tež druhe, kiž swoje hotowe matrizy z jednanskej fabriki bjeru — pische, so je kanzler Dr. Marx k amerikanskemu nowinarjej prajił, so je hišćeze wokoło 1500 němskich jatych we franzowskich jastwach. Nětčko rjadkom dale delka **ale w tym žanym nastawku** potom dale rèka: prof. dr. Pfaffroth s Gerbornskeje klóšchtra franzišlanow je na wopyt němskich jatych w Franzowskej do Parisa wojeł. **We franzowskich jastwach je w tu khwilu hišćeze 48 jatych.** Do Belgiskeje bu 6 Němcow wotwobjednych. — Schło je nětko wėrnosć? To **tajke** „nowiny" pschewostaja cźitarjej, cźi wschak budźa sebi sami swój „wersch" na to sćinicź. Njech sebi cźitarjo cźitarjo tajch plachtow tež na to njesabudu, so s wopraudźitelnu nowinarskeho dźěła — to rèka samolwitelho na wobsah — a swódomnistwa tajke nowiny nicźo njeswobźeła.

— **Kradnjene jśdne koła.** Wczera bu jene mužace kolo Naumann Germania, cź. njesnate, s cźerwjenymi gumijemi, we wokolu. města kradnjene. Schtóž nješto wo tym schoni, njech to kriminalnej policiji woswėl. — Wczera wosswjedzene vokradnjene mužace koło, Seidel u. Naumann, ma cźisło 2447. — Kradnjene koła su nėsto sašo stajene rubrika w nowinach; wina tejo njesju jenož zabuschi, ale tež lokhomyślni abo sabjeźbni ludźo, kiž swoje koło sebi wostajeju, kaž bychu pschesćěwdźeni byli, so jim nješto hišćeze jene pschistaji.

— **Nowe pośtajenje za motorśe koła.** Němsko stata rada pschija postajenja za motorśe koła, kotrež maju wobsebje samór, mjeńšiche motorske koła runja wschelake

---

Feuilleton

Stary Šymko.

Rovela s pruskeje hole*.

Spisał Jan Skala.

K wjeczoru wot Wojerez schčerokosća so hójnowe lěsy, po dolach njeskónčne. Wjeski su tam rosbrojene, druhdy mjeńšiche, kaž Brėžnej abo Narez, druhdy rjane wobšahnješe kaž Cźorny Khołmj abo Ptaćezyn. Stary serbski kraj, holanska semja, pśikłota a khuduschka. Holanskim Sserbja maja wobliczo swojeje rodneje semje, fornojte schėre wublicza a wócźo tak womjeńšinjene kaž khojnowe lěsy bjez mocha a s hablemi a wotpadannymi jehlicźkami pobyte. Certy su sawrjene, hubje krucze jedna na druhu spinana, zyły kaš kaž wukowany a wubpyany s tuieje semje. Strowy lud to, cźisti, dźěławy, pschirodnieje pobożnoscze dasche pokmy a tak malo na wobchad s druhim śwėtom śwucźeny, so pśeni nawal zuzych sanjeźny hnydom wosjudne tragiske wokomiki do zdźensa tuchi njezadosćiwych a tola žehjewódomych ludźi. Zich narodnosć, jich Sserbstwo je nėsćito pschirodzene, kaž dychanje a źrėbanje holanskeje tajnesće, nėsćito cźisće pożajne, wo cźimż nimaja jone pschedstajenje, kaž je, so to ženje hinak było njeje, hinak njebudże. Sserbstwo tutych holanow je sakuty kusk, i kotrehoż so we nowych zwójbach lětstotki i nowa rodźesće, do holanskich kjerchowow so khowasće a z syła wosta njepschemėnjene, kaž je było wot prastarych cźasow sem. Lud njesnaje swoje samowitu, snaje ldźma swoju zwu tradiziju w podwėdomju a jenoź serbska rėcź a serbśo drasta taj źwėdaj, kotrejž sódnemu rėczitaj wo serbstwu narodze. Lud, niž wyšokeje ale hłubokeje inteligenzy, njewuczerpaneje, kaž pokłady pod skoru rodneje semje a praktiskeho rozuma w naležnoscach swojeho burskeho stawa, pschilkupny nowym wliwam a tola sawrjeny nowym idejam, lud malo hibiźiwy cźelnje a duchownje, ale žiwe pobiblowy we swojim duschowym žiwjenju, twarzaju a stworicźeliski a wumjeńšujo wobkhadźaju je swojim duchownym narodnym pokładanu: njeje ryschešeje serbskeje rėcźe, jadrowiščeho serbskeho spéwa a khérkuscha, wuśłuchnjeśeje serbskeje reje a na barbach a formach bohatšeje serbskeje drasty, kaž w serbskej hoti.

Do tuteho cźicheho raja wali so pśeco kedźbjećakami modernišim żelesnjogow, maśinowe, mikinowych sawodow, bruniźowych podkopkow, parnych zgheinigow. A śnicźi kaž helśi bjas, kiž we wyšišich wuhenjach wusstorcźi swoje pasory k njebju, kiž je swojimi pohybowymi cukanki kolikow wobjima zyłu holu a je swojeje wobnimeje a żelśiwe tlamy duscha jėd do serbskich wśow, je palazymi woczemi wulkich elektrikiskich lampow scherj w nocy serbski lud, śnicźi kaž bjaš serbsku duschu a nicźi ju hišćeze dźeń wote dnja. Na prawobyklerj mėrź so masana móchenź a i njeje formi so cźroba pschijźiwnikow serbskeho luda, sastojnjcy, wobsebjerjo jamow, duchownu a wyschicze tcho wschelaki prak. To je dźensa nascha „rjana Łužiza, spruwna, pschecźelna..."

* * *

Na cźornym kokanym kanapeju we Wojerowskej rodnej pinzy serbskeje hišć dwė hodźinje bur Schymko i Lubuscha pschi karancźku bruneho piwa a małej pólzy cźikeho žitneho. Bė naletny cźah, tak do pólnych njedźel. Cźmicźa pśadasche do swoknow a na torhoscych bė żaboine wikowanje žitnjenje womjelko. Schymko bė poldże pschijschoł a korczmaŕ Handrika njebė rnnje i dźełom pschećeźebany, dokelž burja i wokolnoscze i cźasom domoj thwatachu. Bjes teho halle wokolo wośom hodźin żobotnych karthpkarjerjow wuczakowaschе a tuj žo k Schimkej pschijźydny, zigaru žebi jaželso.

„Schto by dźensa nakupowak, Krisa", dźescheše korczmaŕ.

„Nicźo."

Cźežnik nad nimaj pschetorhny mjelczeńsu, kiž bė po tutym małokrėcźnym sapoczatku rosmuwny nastawa: wotspéwa schéścź hodźin i polanym hłoźom, kaj jón stare serbśe derjwjane cźežnjiki maju. Schymko nala żebi źbytk je swojeje półli a śaja nowu, k tomu druhi karancźk piwa. Korczmaŕ pschinjeśy wodoje, sam żebi tež mału schkleńczku žitneho.

„Nicźo? Tak by nėsćito pschedał, proso abo hlomu, nėtkle ma wsćho dobre pśaćejny, takle k jutram, niž wėrno."

„Haj."

Korczmaŕ sajehli i nowa zigaru, kiž bė so wuzelika kaž hromadka bėrnazeho lesiskeha a thwikłu bė dospolnje cźicho we wyšokej raduwej pinzy we Wojerezach.

„Na cźo so hnėwasch, Krista, so nicźo njerėcźiš ka „haj" a „nicźo"? Nėsćito by tola k wobstaranju mėł, bynjeź mje to teź nicźo njestarało. Sćito je nowcho w Sserbuchu? Macźe tam nėsćo dosć zuzych ludźi, i Barlina, inżenėrow, dźełaćeri, nó, a Bóh wė, koho hišćeze wopy so wam tam pschicźelejnje."

„Hm, nó haj..."

„Hm, nó haj... Ssy pschedał?"

„Hišćeze njejźym. Chcedźa wote nuje dwanacź mórgnow (jutrow) pola a kusk teje hole pschi Ptaćezanskej drózy."

„Tak, dwanacźe tórzow, a kusk teje hole."

„Haj."

„Sa kak wjele?"

„Jėdnacźe słow sa tórz, ta te rėkli hišćeze njeslyšnicź nicźo wucźinili, tak wotkolo pjećz tawsyntow sa te khójny to rèka: sa grunt, te khójny tu moje."

„Tak, te khójny tu swoje. Te mózejch dale pschedacź a..."

„Ja nicźo dale pschedacź njebudu a wšėch, zakrinicź njerjad, ja dozyła nicźo njebudu pschedacź, ani tych dwanacź tórzow pola, ani te żairaschne kerki, nicźo..."

„Najlėpje tak. Schto maśch i tebi, hdyž pschedawaś financźe, pjatnacźe, dwacźeći tyšaj markow, schto to k podśiżo mójich lėpschu płacźiśinu dośtaca a żurżodka budźa żwarjeć trjebacź, so żu runje ty i tej hłuposcze pocźakaŕ. Njepschedaj, a żu jim to žłubik, tak jim praji, kaž njepschedachch. Sću cźi śchto napłacźili?

„Nė."

„Cźim lėpje. Njebjeł nicźo... To rèka: schto dobre po prawoom kupuje: Erika abo śtat?

„Erika."

„Tak. Nó, ta wschak ma hišćeze dosć grunta a [illegible] (wuhla) k Lutam won, cźi hłupi scźerbu żu hišćo [illegible] lėtami wschno na dobo pschedali a nėtko tam kaža be [illegible] jamow kaj roboczenjo. Por swow markow sa tórz, [illegible] tajsa i tymi tolerjeni a nėtkole ani tolet w kapsy a [illegible] a do plowy rėczał."

---

* S rukopisnje śiśrił „Na wukłonych łanach". Rovela s pruskeje hole. Wot Jana Skale. (S dowolnosću autora wollenjamy [illegible] i wótch powschechnosći.)

wiesenj stajicy. Tehodla njetrjeba jo w dalschim wo dowolnosci prosiwej, tež niz wo wjednitke wowisnu (Führkontn a liczbu konjazych mozow pokalowacy. Mozoby nize 16 lět njesmědza motorske kola wodzicy j. to zakazane. Wodzer dyrbi wunakas pschi sebi měcy. Czisto jsdlasdu jo tez wuzan njesada. Tez j postajenom jenesje poreals (Weirat) la jsdlasstwow bozke němckostatna rada poradu (Beirat) pschesjenna. Tuta porada ma so wo sakladnych a wohsebje wažnych praschenjach jsdlasstwa sluschecy Pschesdsadu, jeho namjetnika a fobustawy pomjenuje statny wosklodny minister. X.

S Kotez. W naschej schuli su 1. hapriesu mjes wuczerjemi wischelake pischemenjenja nastale: knjes wuczer Hokan nastupi w Kotezach 1. 4. swoju stuzbu na mesto dotalneho knjesa Modela, kiz do Delnich Kundraczic wotejdze. Dale su do Kotez k. wuczer Voigtländer se Hornjeje Wobrjenzy (Oberodrwitz) pschesadzeny, wsehy dzel hodzinow ma we Wisnorcu dzerzecy.

S Njezwarzidla. Sandzenu sobotu wuhotowa nam nasche burske ratarske towarstwo dzala hodne wjeczor. Wschitzi wjesni stari, potrjebni w bohatej liczbje, bostachu rjane pjenjezne kaz tez Boze dary. Dokelz njeje mozno, kozdemu wosobinsky jo dzakowacy, cginimy to na tutom mjestnje a wupraznimy nasch najwutrobnischi dzak j tej prosbou: Boh luby Knjes Jomuj a saplacz kozdemu jeho lubosc a dar slokrocznje. Pschihpomnicz je hischcze, so je tez mesto Budyschin sa mjsutradzacych wot famzneho ratarjowa rjane dary lubosce dostal.

S Rakez. Nasch wyschschi wuczer a kantor k. Rjelka, kiz tu wot 16. hapriesa 1884 jako wuczer a wot 1. hapriesa 1888 jako organista a kantor skutkowasche, je na wotpocznk wotschol. Jeho posledni sastopjeli wuzo k be sjwjatoczne wuzohowanje lětnischich paczesczich bjezi a pschesadzenje druhich bjezi do jich rjadowanjom.

S Khrósczicz. Sakonske woptwarjenje sastopnikow a wuczerjow je tez w herbskej Luzizy zyla liczbu schulskich gmejnow a wohsadow psched sakum statito, se swojim wuczerjom a kantorom ho rozsahnowachy. W zapadnych Sserbach su potrjebne Bacoń, Wotrow, Nalbizy a Khrósczizy. Njedzelu sendze so nikto wulki dzel wohsadnych w „Herbskej gruschce", so bychu so se „swojim kantorom" w schulskim sastopjenjuje rozsahowali — zyrkwinsku sluzbu a dalsche sasnjatkowe we wjesnych towarstwach dze dale dsjerzi. 44 lět, potajim nimale na wodza zkowjesseho zinjenja je knjes kantor a wuczer schulscze Hila swoje mozy schulskej gmejnje wuprowal. Mjesecze dze jizo wotposlad, w blizschim czasu so jizo wo dale wodacy a tak je jemu sakon nayschezo pschischol. Pondzelu 31. nasetnika rozsahowna so hizo w schuli. na mesnje swojeho dolholetneho sluzowanja. K. schulski rada Krawz rozkosi w dzakownych slowach jeho wuczenske dzelo, w njemz schulskeho wuhjerla czinjesche to k. kubi i Schptank-Seficzanski a knjezna wuczerka Kubaschcza wenowatne schenk w njemz kolegija slowa dzala. Dzeczi, mali a mutzy, kiz wuczerja swojeho lubjeso wuczerja we wjakanej rjeczi a spewje knjinsko dzecznja, ale tez radostnischcze rasa schumjazku pisches runnosce, kotrymz nekto bozemje sawda. Knuty we wschem, schto bjesche tu we skowach a skutkach so stalo — bjezi wobbarczinu jesto s njamym pomocjanym stolom at cyichom — dzakowasche so wschem j wutrobnym sjawami. Podobnucho rasa mjesesche wosahownowanje na kurli. Tam rysowasche wosadny k. farat Schewzik wobrjezenje a samolwite dzelo wuczerja, kotrez so husto dosch njepsichipisnawa a wulsbehowasche w dzelach rjezi samownosche dzelacerja we minjay knjisowej, kiz wosebje dzecznika k sebi wolasche. Ponizpscheg, njesebicznosez, jesetwnosez, smuzitosez, dowdra, lubosez — to sm stolpy, na kotrymz twar wuczerskeho mjenjesa wotnocujesze. W dalschim wubehowasche stodne skutkowante schulskeho wedcana w zjednu a zjednu z jeho zlowa zaklinczachu je schromadnym chwalonym tyerkulschor. Na jewischczu, hdzez so hesto „Schtoz lubosez knje, lubosez znje" so blischcze, pschischadzachu holzy a holzy a kozdu mjesesche nesczto

Kospodarski rozhlad.

Wutorru, 8. hapriele 1924.

Kursy wexera w Berlinje:
(Kurs wuzu jow w mitjenach).

Doller	4190 000	franzowski frank	241 900
jendzelski punt	18 105 000	czeßkoski króna	127 100
schwajzarski frank	732200	100 pólsk. markow	461 000

Nimske pjenjezy njejsu so hischcze sbrabale. Wone wotstacha na swjetownych burzach po sobotnischej hóworje. Franzowski frank so skerje skruczi. Jendzelski punt be wosbeje krutu.

Efekty bechu wexera na Barlinskej burzy sesklabjene. Kursy dele bijachu.

Kursy efektow na Drjezdzanskej burzy bechu njeporjadne. Sbabjowanki mjiachu pschemenu. Najlepje bu hischcze papjerniki wukhowachu. Wone jenoz 0,2—0,7 bil. pschihpodownchu. Mjes nimi pak Dresdner Albumin 3, Jca 2, Altenburger Chromo 0,6 a Mimosa 0,35 bobuchu. Kursy akzijow keramiskeje industrije so jenoz mako pschemenichu, jenoz Rosenthal 3 a Rocster 1,25 bil. pschihpodzi. Akzije bankow a transportnich. druschtwow so powschikownje zesta biehu. Akzije twaschich druschtwow skoro zaneps pschemenjenja njesapisachu. Pola akzijow milionarjow a kolowbehi sbubjowanki a bobywanki wahu bjerzachu. Nescho zbylnischo so kursy metalloweje a maschinowje industrije wotbehzbehowachu. Pjewarnje pschihbadzowachu 0,4—1,5 bil. mjes nimi Greizer 0,5, Petzbrun 0,5, bobuchu. Pola chzijow wschelakich industrijow porjedzichu so Ergazhirgischer Dynamit wo 1, Kunstanstalten Mai a Lubjitza zotrokowatnja wo 0,25 bil. Druhe so wo 0,4—1,4 zeblabchu.

Renty lzeje dzechu a so trochu skrucziehu.

Na produktowych wikach knjezeske hama luskosez kaz sandzenu hobotu. Zito be zadne. Sa nje zbli mjezelezo wjele zadaja. Kupzy zadane placzitny pschihwolowacz nochzejsza. Pjekarjo noweje muki njekupuja. Woni nakupje nu muku pschejdu. Wikowarjo zchodla zaneje mukt na skład njetunja. Tuz mtynam njeje mozno, zito kupowacz. Jecznjen hischcze za stot kuwaja, sa piwarstwo mjenje dje. Wonj na placzitny dzerji. Jeho pak so wjele nierospscheda. Wotrubky a wonj schki mjiachu mene niki. Zentnar pschinasche wezera w Drjezdzanach:

pschenzy 8,80—9,05 rozki 7,70—7,90, jeczmjenja 9,25—10,25, wowsa 7,90—7,25,

w Barlinje:

pschenzy 8,25—8,75 rozki 6,55—7,05, jeczmjenja 7,75—9,50, wowsa 6,00—6,55,

we Wrótzlawju:

pschenzy 9,15, rozki 7, jeczmjenja 6—9,25, wowsa 6,20 (sloty) h lowom.

Butrowe wiki. W poslednich 2 njedzelach je placzitna na wschech butrowych wikach zadlawje wroczo schla. Wot 18. merza hacz do poslednich nikow srasy punt we zbylym wikowanju j 1,80 hacz na 1,40 sl. hr., w Hamburku j 1,88 na 1,50 sl. hr. W Kopenhagenje w Danskej bu delebjesche hischcze wotriesche. Przedy hacz Jendzelska njebudze swoju butru w Danskej kupowacz, przedy bu placzitny njejswjedza. A Jendzelska dostawa swoju butru nekto je swojich kolonijow.

Khórcz. W jandzenym tydzenju bo placzitny na swjetownych wikach mako pschemenichu. Wobrot w khojeju njebe much. W zbytem wikowanju pschihidze punt w Hamburku banknjitjanskeje kronu 1,60—2 sl. hr., zjednoczno-amerikanskeho pak 1,95—2,50 sl. hr.

Wolmy pschinidze na posledujej aukzijii w Londonje 128 000 walow do pschesadzowanja. S nich wospjewda bu 107 000 walow. Jendzelska kupi 57 000 a druhe kraje Europy 50 000 walow. Kaz dawy zito pisali, je wolma wina horje bila. Tehodla budza nasymu wolmjane twory wina brohe.

Drjewowe wiki. Wuzitkowe drjewo bubse drohsche, ale wuzitkowanje njeje mozno, i wukraja tunje drjewo kupowacz. Statna banka tak wjele devisow njeschpikowje, so by nozno bylo, je tam kupowacz. Drjezeby meker pschinidze we wukraju 35 sl. hr., pola naß 50 sl. hr. najlepschcze laikosche.

Placzitny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolkowe symje we tunt abo 1000 kg. Sewot 100 kg. placzitny po Votej fritnje.

	6. 4.	5. 4.		6. 4.	5. 4.
Pschenza	169-175	169-175	cwjk wobsuch	11-11,50	11-11,50
rozka	134-141	134-140	poch. melaka	8-8,60	8-8,60
nalski jeczmjen	170-190	170-190	rzabella	12-14	12-14,00
nal. jeczmjen	—	—	Schtrange fruji	20-30,30	19-28,00
wowsa	120-128	124-131	lany	16-18,00	16-18,00
kukurjza (Mais)	—	—	woka	12-14,50	13-14,50
pschenzn. mutz	25,00-27	25,00-27	tany wobsuch	22-23,50	22-23,50
rjana muka	21-23,25	21-23,25	modre lupino	12-13,5	13-14,00
pschenz. wotr.	10-10,80	10-10,60	lolte lupjna	16-17,00	16-17,00
rjane wotrubky	8,30-8,60	8,60-8,70	sjeno, 50 kg	1,80-2,00	—
rank	310-315	310-315	Slowa, rjane	0,85-1,10	—
tane lzenje	410-415	410-415	„ pschenz	0,85-1,10	—
hrach	16,00-17	16,00-17	„ wowsne	0,75-0,90	—
pjetuschki	12-14,00	12-14,00	„ jeczjan	0,75-0,90	—

Drjezdzanska burza.

Pschenza	17,60-18,10	rjane krupki	22-22,50
rozka	15,40-15,80	pschenz. wotrubky	10,80-11,20
nalezni jeczmjeń	18,50-20,50	rjane wotrubky	8,60-9,00
wolmski jeczmjeń	—	pschenzna muka	28,50-30,00
rowoß	14,00-14,50	rjana muka	25,50-27,50
czehwjeny hjezkel	160—175	woka	20,00-21,00
rapk	—	pjetuschki	19-20
kukurjza (Mais)	21,00-22,00	hroch	24-26,00
huche truhanczki	11,50-12,00	jetrowe truß.	18-23

Placzitny rjesneho skotu na Drjezdzanskich skotnych wikach.

7. hapriele 1924. Placzitny po zenin. a sl. hrivnach.
Stone drujany a wojnamjenjenje.

Wolzy: 78.

Polnomjasne, wukormjene, najwutschischze rjesnje hobowsche hacz do 6 lět	44-48
Mjesne wukormjene, njewukormjene, starsche wukormjene	38-40
Mjenje wukormjene mlode, derje pjewane starsche	40-34
Mjenje pjewane wschesi starchow	24-28

Bykl: 148.

Polnomjasne, wukormjene, najwutschischze rjesnje hobowsche	43-45
Polnomjasne, mladsche	38-40
Mjenje wukormjene mlodsche a derje pjewane starsche	34-37
Schpatne	24-28

Jalowje a krowy: 191.

Polnomjasne, wukormjene krowy najwutschischze rjesnje hobowsche	46-48
Polnomjasne, wukormjene jalowy najwutschischi, rjesnje hobowsche hacz do 7 lět	40-42
Starsche wukormjene krowy a derje wowsne mlodsche krowy a jalowy	34-38
Derje pjewane krowy a mjenje pjewane jalowy	23-32
Mjenje a schpatnje pjewane	18-24

Cjelata: 679.

Najlepschi wukormjene	72-74
Mjenje wukormjene a telle wot zboza	66-68
Schpatne	44-58

Wowzy: 115.

Mladsche a starsche wukormjene	60-64
Starsche wukormjene	50-58
Mjenje wukormjene (Merzschcze)	34-44

Sawiule: 4718.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich skitzenom, hacz do 1½ lět stare	64-66
Butermilene	66-70
Mschne	60-62
Schpatne	52-58
Ransy a kundrowzy	50-60

To wařstwowski powěstnik.

Zjednoczenstwo serbskich wuczerjow. Posedzenje (hlowna zhromadzizna) wutoru, 15. jutr. pop. w 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. 1. Rozprawa přodsydy. 2. Zarjadowanje rěčnych kursow. 3. Wólby. 4. Namjety std. Přeprošujemy z tutym wšitkich serbskich wuczerjow. Přinoški (2 hr. na 23/24 a 1 hr. za Albertowy fond) prosymy bórzy dowórnikam wotedać.

Wuběrk serbskeje studowaceje młodźiny ma štwórtk, 10. jutr. pop. 1/2 8 hodź. w Serbskim Domje wuběrkowe posedzenje. Prosy se, zo bychu wšitcy wuběrkowcy přišli dla wažnych wuradowanjow za jutrownu skhadźowanku. Tež druzy studowacy a hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" we Wotrowje ma srjedu wječor we we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Spěw. tow. „Serbšik" w Sowrjecach ma pjatk wječor z dypkom we 8 hodź. spěwanje. Hosćo su nam stajnje lubje witani.

Jednota „Sokol" w Poršicach swoje porjadne tydźenske čěłozwučowanje z nowa započnje přichodnu srjedu z dypkom we 8 hodź. Zwučuje dale kóždu srjedu wot 8—10 hodź. Stari Sokolojo a přećelojo serbskeho sokolenja, Poršiskeje wokoliny, přińdźće do zwučowanja a zastupće do jednoty.
Jednaćel Sokolskeho Zwjazka.

Jednota „Sokol" w Raiblecach ma wutoru, 8. hapr. wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje. Njech wšitcy wěsće přińdu.

Jednota „Sokol" we Serbskich Pazlecach ma přichodnu srjedu 8.30 wječor zwučowanje w korčmju w serbsk. Pazlecach. Njech wšitcy přińdu, tež nowe sobustawy. Načolnik.

Serb. tow. „Zernička" w Lichanju ma srjedu 9. 4. hišće raz spěwanje a to hižo 1/2 8 hodź. Dokelž je po spěwanju dźiwadłowa pruha.

Łužiske-serbske filatelistiske towarstwo ma pjatk wječor we 8 hodź. we Serbskej kofejowni swoju zhromadźiznu. Zběrki maja so sobu přinjesć. **„Lipa Serbska"** ma srjedu, wječor 1/2 8 hodź. we Pančičanskim hosćenu wažne posedźenje a spěwanje jenož muzski khor.

na wutrobje a w rukomaj. so bychu s najmjeńša k pohlebnjenu rańej hischcze swojeho wuczerja lubjeńe. Schtoz je to wjelo wuczerski kolegium do slowa a hrónckow sdrasčit a s jeho zinjenjobeha pschewadzit, wubudzi powschitkerne wjesele a radosez, so bo slowo na podzimu rozkohnowanja wosahu. Sa starschich poreca k. zinowjesker Nawka j Khrósczizy a wosjemi j bobom, so je so k czesci k. kantora w schulskej gmejnje na 600 hr. nasbarało — sbirka hischcze dobjarczena njeje — k jakladej jeneje jalojsku (Stiftung), kotraj ma jeho njezno nosjacy a dań ja khudsche schulske bjezi po nalozowacy. W njemj: biwschich schulerjow dzakowasche so k. wuczer Sotodcik, wuprajecy swoju radosez nad tajkim pocjelczowanju a pschijmnmi, so so ludzo hupo kocjej na to hakle na kónzu sastojischa a skoro zinjenja dopomnja a da jim stowam stowam wozobinsku notu j tym, so be jemu wosjalujenj jeho nekterschi sastojischi bez a pucz pokasat a k njemu dopomhal. W njenje farschischeje rady rjeczesche k. kubler a rjeni Grofa a na jeho pohnmowanje wunjeczeny pschitomni k. kantorej harmoniszu klawu. Na konzu swjedzenja pschebjenischen bjezi wjeselobru „W statem hrodze", wuschla j pjera knjezny wuczerki Kubaschcze. We bobre porabjenje swjedzenskeje zabawy na wuczerki kolegium, na jeho czole s. Pjetzich, najwjetschi fakladar. So tak mnohe wocjelczowanja w stowje a wenje a darach bjezi schulskemu veteranej wjelo czesko, fodzemu jenotlimemu do podzakowacz a tez sawda pomschikownje wutrobnym dzak wschem, kotrij su jemu wotdhab wot lubeho sastojischa tak rozlozili. We wschem jenjesche bo pschikladna pschesjenosez mjes wuczerjom a schulskim a zurkwinskim pschedstejicjerstwom, kotruz bohuzel wschudze w Sserbach nenadeschcze. Tuz chzemy wotkhodnikej tej tu hischcze wjelce dolhi zjawjeski wjeczor, so by dale mohl wowrocowacz swoje mozy swojemu ludej, kotruj je byl jemu korjen a khóst, jepjera a mózg. — Tak wotprowcerne gmejny su tu spomlis j dikanami wobhadzene. W Rakbizach skutkuje k. Kubaski-Worlczanski, w Bacźonju k. Delan-Radwoński a tudy k. Carnat-Njebjelczanski. Wotrowske mjsuo je hizo definitiwje wobsadzene a to s knjesom wuczerjom Benom Zyžom, rjedy w Kanjenan, kiz su 1. hapriele pschez knjeza schulskeho radu Kramza do swojeho nowego sastojischa zapokazany. Tak pschejemy mlodym spokojnosez a wjesele w nowym sastojischnje a nasim veteranam (k. Szymanski, Schewczikej a Nesatej) dobri, derje sastojazej wotpocznk.

S Wojerez. Njedzelu tydzenja wopyta generalny superintendenta wyschich konsist. rada dr. Rotteshym i Wrótzlawja Woserjezu, so by pschedpijsanu revisiju evangelskeje nabozenje wuczby na reformowanym realnym gymnasiju pschewjedł. K temu pschidzeli won pschi sjawnym zurkwinskim pruhowanju nemiskich paczeschich bjezi wobejtu powzrow. — Sa serbske paczesche bjezi tejti wulki knjez slowjeza nima, dokelz herbsku rjeczi njeznaje. Ale je to sprawnje a maje won swoj swjedz wupjoke sastojischnu wutworjecy, hdyz jemu tuta qualifikacja pobrachuje? Serbskich paczeschich bjezi be tola lez 55, a to 29 hólzow a 26 holzow.

S Wachojow. Pschichodnu njedzelu, 13. hapriele, pop. w 4 hodź. ko gmejnske topoly pschi zjurkwi pschedawanja. Je jich 6 sdonkowi j wokolo 15 sm. Nimo teho po hischcze 12 rm. polneho drjewa na pschesadzowanje pl. Barca.

S Golbina (D.-L.) W nozy wot njedzele na pódlbele wotpali so w Golbinje pola Khecžebuła zyły statok ratarja Knjsla kaz tez domske twarjenje, hrodbe a brozanja ratarja Krygarja. Se wschech twarjenj swojtachu jenoz murje stejo. Ma so ja to, so bu wschen zalozeny. Schkoda je nimomerny mulka, dokelz je zyły inventar, ratarske froje, sjena a pjewawska sniczene a dokelz nicho se zawdzecznjowe kryte njeja.

Zapósłane.

(Bjes samolwitosćje redakzije.)

S wotedhaćom polow se strony rychećkub'ow na dźełaćerjow a khěžkarjow khětro klaza. Tuž je najwjetšich cźełow, fo w tych wjeth, hdźež njeje to hišćeje pschewjedene, fo nješchto stanje. W lěćje 1924 wotběži tuto wotstajenje. Potom budźe cźeło, nješchto dozwolić. Pschi nemiskonarodnym knjezestwje hnydom sozjalistiwanje zastanje. Wokrjeźanski knjez bwór je na 130 khrzow wotedał a na 45 lět pschenaiał. Hdyž fo nětko nicko njestanje, budźa nam nasche dźěći raś hórše poroki cźinić.

„Sserbski Hospodar" je jara praktiski cźasopis a mózesch z njeho nješchto nowukmić. Schoda jima, so kony, kotrež to wobsehe nastupa, we wěstej wokolinje cźitać njemóża. Potom mosła pavjera po nizkim nćenjenju nješto khmotnischa dać. Njemaju fo ras kurtuś k wa jenju a nutskstawjenju fa nasće herbske zony sstadować? We wjelich wosiedach fo wschelake powmócenja, ale tehdom běchu pschihrawy a potrjebny khěrko zadwe a k temu drohe, n. pschiklad zokor, a tuž běsche wonyt teź pomérnje zlaby.

Cźitam w „Sserb. Nowinach" husto herbske mjena wschelakich wjow a městow, ale mulki dźěl herbskich Luźiczanow njewědźa, hdźe wone leża. Snadź dźe wschelke pod nimskim mjenom. Kaž sinn je w schuli wuknuli. Hdyž fu fo někto sta a cźitaju na Nowiny luźicźti, haj tjes nich s zila wjazy dwěsći mója, bowolam dźeći to prascheńe: Mjeny snadź fo Khanta Luźiza mosła wudaćz, hdźež fu mjena wjow, městow, rěkow, krajinow, howo atd. w herbskej a němskej rěcźi wopschijałe? Wjele tychnu k temu wulke pjenjezne srědki trěbne byle, ale proza a wudawki buchu so sapiaćiśe. To by s wulkim postupom sa naschu Luźizu było.

Skónćnje dam cźełeśeu s redakzije swoje pschiwótnace wunrajiśe dla politiskeho stejiśeha „Sserb. Nowin". Tajtu cźasmy ju měli, wopraudźe demokratiftu, ludowu, ma zdźensnim ludej stujicź, niz jenej worschcze. Tuž proschu w mjenje mnohich cźitarjow, to bychu Nowiny dale tajtu wopraudźitu demokratiju sastupowałe, kiž wschě stawy stata schkita a fo wo jich be jemjećze stara.

R. N. w K.

Wjedro w měrzu.

Njelubohe wjedro njechasche lětschim pomérnam fo klonicź. Skoro fo lda, kaž njemohła syma dołe krydnuć. Lódy mejachmy někotre pschećejelnisce dny, dha tu wotras hižo bé. Měrz sawostajił sacźišćecź, kaž by do stopow smjeli symnych pschekhodnikow stupacź dhajł, njemuzjy wulkeho a małeho rózka.

Wobkedźował wjedra mějesche pschi tym hubjene stejnischeho. Wón pokasowałsche na lětschi pschichod a tón — njewschiźe. Dla swojeho njerjaneho wjedra fo cźehuże wuswari, dla někotrych rjanych dnjow jeho niechto njechwali. Potcźim laśe bé w měrzu? Jara syma a njewjesełe wjedro. Dało srěnja temperatura 2,2 stopnjow cźopłoty leżesche ładym stopeń nize pschereśa. Mjes tym so wón w prenjej tśećinje (wot 1. hacź 10.) dwé stopnje nize pschereśka jwosta, wokwori druhu tśećinu s 1,1 stopnjom symy. W tych dnjach mějachu wschě nozy sylne smesći. 19. spadny thermometer na swój najnizschi stopjeńk 10,8 niz cźuł. Samo tśi sobowe dny mózachmy sapisacź. Hake posledźenje tśi sina wumjeśe synu a wobradźi nam někotre rjane dny. Na schesćich dnjach postupowaśe thermometer pschi wołonju pśches 10 stopnjow cźopłoty. 27. měrzachmy 16,4° cźopłoty a s tym najcźopłischi dźeń zluteho měrzaza.

Samrróźene běsche njekaj 0,6 a bliźeśe so tak pschereśej. Schtyrjom jasnym dnjam stejeśe dźewjeć samróźenych napschećiwno. Wětr stejeśe kóro wobsticźnje s wjecźora, 24 minje s jutrjeźora a 18 rasow s juha. Cźicho běsche na 14 dnjach, hibanje powětra khětro śabe, nitr dźakedna zylnosć 2 w pschereśu. Deschcźowało je so malo, pschereśe wuzini 19 milimetrow. Na 9 dnjach padasche pak śnjeh pat deschcź, dwaj dnjej běschtaj bozyła mihologiaś. Na sjedmich dnjach běsche semja bozyła se śnjehowym plaschćenjom wobdeta.

Powětrowy cźišćecź so nastajnje pschemenjowaśe. Najnischi sylnosć sodu 13. se 765,5 mm. a syadny 26. najhlubje je na 733,5 mm., tak mějachmy rozdźěł wo 32 mm. W pschereśu běsche stejišćeho na 749,5 mm. a pschetrjehi lěty pschereśi wo 1 mm.

Zyła swórba leżesche hišćeje w symskim sparju. Kcźenja a lejlejschka khowachu so hišćeje bojasnje we śiwotnych sawałkach a trawa njemjećsche ani kusta seleneje barby. Wicho źedźi sa rjanym cźopłym cźasom. A tuž j naschim basnikom Handrijom Scheferjom źedźimy:

„Wój, witej nałećo,
Nam ponjeś pruhu milu,
Cźiłi stwórbu s nowa śiwił,
K nam posłuś, pschećejelo.
Pój, witaj nałećo!"

—ćh.

Přihopk.

* Rózne intermezza. Khětro sturjenaj mużaj roskoritaj so w nozy w Libiku. Pschi wurźećowanju so nadoko jedyn praschesche: „Knjez, schtóło Wy po prawym sće?" Na to druhi s cźežkim jejkom: „Meier, Dolha dróha 53, dwaj poschhodaj." „Hlupoćej", wotmolwi prěni, „ja rěkam Meier a bydlu Dołha dróha 53, dwaj poschhodaj!" Wurźećowataj so dale, doniž połaj njeposchitkoże. Tón jeju roskoru se słowami pschetorże: „Połtaj se mnu, mojej knjesej, to so hnydom wuwokasa, kotry je prawy Meier." Psched khěžu saklinka połaj. Hnydom pokaja so Zonjza hlowa pschi wokńe: „Wodajće, tutaj so wobaj sa Meiera wudawotaj a pola Waś bydliłaj. Kotry je nětko prawy?" „Pschiwjedźće je no wobeju horje", dasche so hłós horjeka śłyschećz, „staj nan a śym a hdyž staj so wotumkałoj, jedyn druheho njeznaj!" —i.

* S nożom a próschnej njechlawu. Pola jeneje Zonsleje w Barlinje, kotraž stwy pschenaja, běsche so pscheb nětkotrymi njedźelemi młody mużeli sażhdźił, kiž so Klaus s Waroniski mjenowaśe. W posledźnich nozach wotuzeji Zonska, kotraž běsche ju tam też jenu śiwu wotnałała, pschis ropot a wuhlada tamneho muża pschez śobu, w jenej ruzy wulki kuchińiski nóż a w druhej próschnu wjechku. Wón je sa mjeśeho do hlucha saschuśkoła, so śmjerom sadźerjeź, hewak ju, jeli haru cźini, hnydom sakoła. Wona je pak hlowakom pjenjezny móscheń. Prjedy běsche pola hospody pobył a tam wschu nabodu pschebladał a pokradnył. Po rubjeźnistwje mějesche so z procha. Wjele běsche teź wopaćne mjeno sebi pschiśiwoźił. Wulkomješćanski prał! —ł.

* S cźišćese wutroby a se sapalaje lubosće. Swjatk wótcźišćnich wokrejśnych towaršstwow w Muichowje je na statne knjezestwo namjet stajił, so by so sahsadźenym w Hitlerowym procesu jich khłostanje śpuschcźiło i teje pschicźiny, so su tucźi němscy mużojo cźišćese wutroby a se sapaja z lubosću wótcźinje to fruchcźiło. — Jeli so próstwa dopjeni, budże to pomaśka sa Hitlera a konsortium.

* Se śuchej nchu pśches Rhyn. W bliskosći mjeśacza Ilsein je Rhyn tak nitk, so kamjenje a pěskopjena lawka j wody teźa a bobry stakar wot jenego kamjenja na druhi stakaja se śuchej nohu do Elsasa pschihódże. W lěcze je nawopak. We wyschich horach, hdźež ma Rhyn swoje kuzoły, laje lód a śneh a tak nabudże wody dosć. Wschitkich potajtim ujemóże, kaž je so to hižo wjazy króć se Lohjom stało.

* Stromboli dźela. Stromboli, wohenjbluwaza ko a w Italskej, je w nozy 29. měrza sapoczinał dźelacź. Lava wala so j hromadami na stalinach vulkana dele. Dla cźmowych tolstich mróćelk njehodźeśe so hacź dotal postajicź, hdźe nowe tótleśeho cźa (Krater) leźi. Wschě wokna na kupje rosbuchnychu pschez śylny powětrowy cźišćecź. Hacź dotal je 15 wołobow s dźela cźežky franjenych. -sch-

Hamiske wozjewjenje z Budyšina.

Wobkedźej młyna Kurt Mäsling w Hornjej Hórzy je wo dowonoseź sobu, so śmeł swoje świnarnje wody (Stauanlage) wo 55 cm. powyschicź. Schtóż ma nekaje pschećiwjenja pschećiwo tenu, njech to w běhu 2 njedźel hamtskemu hejtmanstwu w Budyschinje wozjewi. Wobdźeleni, kiž to w naspomnjenym cźasu sakomdźa, śhubja prawo, so pschećiwno rosfudźenju wyschnosće wusłuchowaś.

W Budyschinje, 3. haprelje 1924.

Hamtske hejtmanstwo.

Hłowny a zamolwity redaktor: Marko Smoleń. w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnyeu, za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, wobaj w Budyšinje.

Poručam za kóždu skladnosć
wěncy a róże wšěch družin
Po nětk roztatym wjedrje poručam česćenym woteběrarjam
sadowe štomiki wšěch družin
dobre a derje so přimace.
August Pohla, wikowanski zahrodnik
w Nowym Łazu čo. 60.

Symjenja
za polo, łuku a zahrodu
poruča stajnje čerstwe
Fritz Brendel we Wojerecach
na Zło-Komorowskej dróży 9.

Jědźne běrny
kupuje
Erich Bräuer w Budyšinje
wulko-wikowańa ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 schodźe
Skład w brožni na Hošlo hasy

K hermankej
steju znapřeća Spenkec hoscenca a poručam płaćiznyhódne a dobre
kholowy a wobleki
za mužow, pacholow a hólcow.
Walther Geißler z Drježdźan
Rěču serbski.

Sserbjo
podpyrajcźe swoje
Serbske Nowiny
s małymy nawěsćimi.

Vogtlandske gardiny
story, kromy, witraže, wumělske a madrasowe gardiny, wótkowane suk wšo wosebje płaćiny hódne poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11, znapř. hosćenc Złoteje Hwězdy.
Rěči serbski.

Dybzačne rubiška
pisano a běłe, wšěch wulkosćow
powskimi-wolma 0 95hr.
poruča
A. Kasper, Burglehn 11

Składnostne kupje
Mužace, pacholace a hólcne wobleki, tkaninowe a dźełanske kholowy, manchestrowe hólcace tupy a krótke kholowy, mužace košle poruča tunjo
Max Schneider
w Budyšinje na šulerskej hasy 4.
Žane klamy! Rěči serbsku!

2000 zł. hr.
při 18 procentow danje serbski wobkhodnik hnydom pyta. Poskićenja pod B 15 na wud. S. N.

Přepytowanje moče
ruče a dokładnje 1 hr. a 2 hr.
Měšćanska haptyka na torhošću

Běhak
je na předań
w Kamjenjanskim Haju
čo. 21.

Parne čišćenje pjerja
z elektriskim čerjenjom.
Erich Schmoller w Budyšinje
na sukelnskej hasy 8 — Telefon čisło 1103 —

Pomorske symjeńtne běrny
su dóšle!
Na składze w brožni na Hošic hasy mam:
Up to date
Pepo
Centifolia
Deodara
Zažne běrny dóńdu kóńc tuteho tydźenja.
Erich Bräuer
wulko-wikowańa ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 schodźe.

Čehniwa krowa
z 3. čelećom je na předan we Dalicach čo. 5.

Hotowe meble
khamory, blida, komody, łoža,
wjetši skład na hnydom na předań
Ernst Schuster
blidarńa we Łazu.

Kupuju
tumpy, nowiny, šelschtki, tuchi, akty, staru papjeru, košće po najwyschšich dnjownych płaćiznach. Po wjelicźe fo bere płaćazoze statanki, ze šamjanym šapschahom pschihdu.
Josef Schubert
w Budyšinje, Borkliń rjo. 7.
Telefon 695.

Žony
Wornjam swój wulki Mab pschepadawowy powjazow, podpołožkow.
Sieju rad i robje.
Wagnerowa w Budyšinje
pschi schulerskimi wrotami čo. 9.

Wšě šulske knihi
dostanjeće najtuńšo
w Serbskej knihańi na „Serbskim Domje"
w Budyšinje.

Runaŕ Smoleŕ w Budyšinje
na theaterskej hasy 2 po 1 schodźe
runa hnuće žilkow, wuwinjenja,
:: škodu a zakřiwjenja rjapa ::
Pónd'elu a štwórtk dop. wot 8—12 hodź. wotměwa ręčne hodźiny w Kamjencu w hosćencu „Město Barlin"

Njezapomnity wutrobny dźak wuprajamoj
k. Pawołej Šołće z Mortkowa
za lubosćiwu přećelnosć we wobkhadźe z našej swójbu, za njewuprajomnu lubosć k našej pře zahe zemrětej dźowcy, wosebje za njewjesćinske zdrašćenje a wudebjenje na marach.
Handrij Hajnk a mandźelska.
W Dŕewcach, 6. haprelje 1924.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za haprleju 7o złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo. płaci 6 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec kaltolićkačnja, zap. družstwo z wob. ruk. : . w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedad. płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaci so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 85 **Budyšin, srjedu, 9. haprleje 1924.** **Lětnik 88**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Kaž ho ſ Wašingtona pišu, je tam senator Pepper namjet stajił, zo by ſo po pśichkładzie Haagſkeje konferency ſwětowa mérowa konferenca powołała.

*

Wobſamknjenje němſkeho knježeſtwa, po kotrymž ma łśidu, kiž chce do wukraja zapuścowaś, 500 št. hr. zapłaciś, je w Schwizy wulke roshorjenje wubudźiło. Chcedźa tam tak bóžko, kaž tute wobſamknjenje płaciła, dowos němſkich ſwerow dołpolnje zakazaś.

*

W Italſkej a Južnoſtwjanſkej ſu wulke powodźenja naſtałe, kiž rygaju hektarow płodneje ſemje ſniśiłu.

Na łódźnizy (Werft) „Vulkan“ wudyri wężera wulki woheń, kiž 40 wosow ſa ſpěchnikí, kaž też tyſcheńtu a tamkatnju ſniśi. 3 wobnowi wobornizy pśichi haſchenju wobnja ſajſnohoziłu.

*

W Drježdźanach bu wežera ſakita powětrowe ſědła, kotruž „Sächſ. Luftverkehrs-A. G.“ pśichewjedźe, zajaſena S tym ſtupi naſch kraj do mjeſynarodnych powětroſěźnych pocjahow.

*

Rumunſka chce ſ ethnografiſkich a hiſtoriſkich pśicinſćiwow ſwoje prawa na Beſarabiju pśicheſćiwo Ruſkej ſ broněmi ſchkitaś, najprjedy pak chce ſ njej jednaś.

Narodnoſtny mjeńſchiny.

Schto ſu narodnoſtne mjeńſchiny a kaſke maja ſakoſće prawa. — Schto je ſo ſa nich dotal ſtało?

-ska- Praſchenje narodnoſtnych mjeńſchinow hakle je naſtało pśiches woſtſtronjenje ſtareje ſaſady wyſchnoſćowneho ſtata (Obrigkeitsſtaat) a wukwórjenje demokratiſe jako ſtatnopolitiſkeje ſaſady. Pśiſedy běchu wobydlerjo jeneho ſtata, kiž mějachu druzhu ſaſtu rěcź a maćerſchćinu, tola jenoź ſtaćenjo abo wukrajnizy. Na wobſtbitoſći ſich kulturnych a hoſpodarſko-politiſkich pomérow ſo njedźiwaſche. Hdźež běchu taſke narodnoſće w jenym ſtarſe ſaſtupjene a běchu po licźbje, kaž też materielnje a duchownje bohaćſchi, wobarachu ſo pśiheſćiwo pśichiśćenjam ſwojich pśirodźenych prawow, kiž wſchak ſadyn ſtat njepſchihpśina, dokelž bě hiſtoriſke prawo kóžene. Najſajmanſchi pśichpad taſkeho wobaranja tworja na ſłowjanſkej ſtronje Čeſcha a Połacy, na njeſłowjanſkej pak wobſebje Němcy ze Wuherſkej.

Je ſamozrozumliwe, ſo jano ſtatne mjeńſy ſo njeſhodźa tak połoźiś, ſo bychu ſo dołpolnje ſ ethnografiſkimi (ludnoſtnymi) kryli. Tomu ſadźewaja ſ dźěła geografiſke, wobſebje pak hoſpodarſke wobſtejnoſće. A dale pśichtśiże k tomu, ſo w namjeſnych krajinach, měſtach a wſach ſu narodnoſće ſ wobeju ſtron ſaſtupjene a ſo tak tworja tak mjenowane namješchane krajiny (gemiſchtprachige Bezirke). O teho je widźeć, ſo ſo problem narodnoſtnych mjeńſchinow njeda jenoź cźiſće mechaniſaju roſwjaſaś a ſo wſchelake wobſeźeſnoſće pśiheſćiwo dołpolnej ſamoſtatnoſći wobſteja. To pak trjeźi jenoź ſa politiſke a hoſpodarſke praſchenja, kiž maja bohaſa hinaſche ſaſtawy, hač kulturne. Sa kulturne praſchenja njewobſteja ani geografiſke, ani hoſpodarſke abo kajſeź-kuli druhe mjeje, ale jenicźky wobwod narodnoſćoe. Narodnoſćej ſłoźuje ſo na źiwój nahłownišći ſwonkowny ſtan a roſdźěł k druhim we wobſebje rěcźi. Rěcź je dynamika myſłowa, a tuj je rěcź najwažniſche kubło kóždeje narodnoſeje, dokelž jemu podawa naſtroj k wuprajenju jeho wobſebitych myſłi, ſaćuśowow.

Tuž dźe je teź ſrozumliwe, ſo wſchě potłačowanje narodnoſtnych mjeńſchinow ſo ſapoćina ſ nicźenjom rěcźe. Mjeńſiny ſo doſeź ſahnje — a naſſerje nihdźe najſaſniſćiho — na naſſich ſerbſkich pomérach. Mjy ſmy ſtaćenjo němſkeje republiki, mamy tu wſche politiſke prawa, kaž naſchi bohuſtaćenjo Nimcy, mózemy wolicź, ſo wolicź dacź, ſaſtojnſtwa pśichijimaś, na ſudniſtwach prawa pytaś, wſche ſaſjadnoſtwa kaž poſt, telegraf, żeleźnicu wužiwaś; ale **ſwoju ſerbſku rěcź k tomu njemožemy, dokelž ju njeſmemy nałožowaś.** Tu je widźeć, ſo cźo dźe, hdyž ſo ſerbſka rěcź w ſchuli a ſjawnoſći niczi: niz wo naſche politiſke potłačowanje, ale wo ſnicźenje naſcheje ſerbſko-ſłowjanſkeje kultury, ſo by na jeje měſtno mohła ſtupiś němſka. Na tónju dźe ma to teź ſwój politiſki wuſmam: „ein Reich, ein Volk“, a ſłowjanſke cźełeſo w němſkim budźa **wichitzy Nimcy** — na to ſo niechi wobſebje pśichi wólbach ſpomina — ſydźeć, kaž to naſhonjenja dopokazuja. Němſke wſchak ſu **runo** Serbow, Połakow, Czechow, Maturow, Kaſchubow **atd. teź hiſtoriſke druhe narodnoſtne mjeńſchiny w němſkim ſtaće.** To ſu Danojo. Ale teź cźi buchu a ſu dźeńſa potłačowani w kulturnych, ale tola teź ſaj Połacy we politiſkich naſtupanjach. Je tehodła ſrozumliwe a ſyłe realne politiſy, ſo wſchě tute mjeńſchiny — mjes kotrymiž wſchak ſmy my Serbja **wo ſebiśby narod**, kiž jenicźky w mjeſach němſkeho ſtata bydli — ſo ſjednoźiłychu k ſakitowanju ſwojich ſakoſćiſkich prawow, to rěka: wſcheho teho, ſchtoź je nam pśiches wuſtawu ſwjatoźenje ſamėſćene. Hacź dotal njeje ſ tutej wuſtawy nicźo ſa narodnoſtne mjeńſchiny lhmaneho ſo pśichewjeſło, a pśichihodnje je wobſebitym pśichihadom dopokazeny, ſo wobſebje my Serbja „ex lex“, ſwonka ſakonjow ſtejimy a ſo ſebi miniſterſtwo ſ nami woprawdźe dźiwne wėzki dowola. Njech tuž kóždy ſobuſtaw tajſeho makeho naroda roſmyſlnje, ſchto je jeho winowatſtwo w pśichihodnych dnjach, hdźež móże wón ſe ſwojim hłoſom ſobu roſſudźeś mjes prawdu a njeprawdu.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej haſy 8. Rěči ſerbſki
Najſt. a najtuńſa kupowańſja wobućow. Pódźowanje ſpěšnje a tunjo.

Dr. Jarres wo namjetach wėzywuſtojnych.

W Elberfeldźe je we wólbnej ſhromadźiſnje němſkeje ludoweje ſtrony němſki miniſter ſmutkownych naležnoſćow **měſtokanſler dr. Jarres wo Verſailleſkim měrje a wo wójnſkim woſchkodźenju** rěcźał. Měcźnił ſo wobſebje ſ woteſcźatkomnymi namjetami wulkrainych wėzywuſtojnych faſkraſche. Němſka budźe ſo jenoź móź hoſpodarſkje laſko ſhrabaś, hdyž ſo jej ſtatne a farjadniſke knježeſtwo zbjeło. Njeſmiemy teź wobſkładźenjeje Němſkeje, potajkim teź wobſkładźenjeje Němſkeje, laſko wróćiś. Jene njemože bjes druheho wobſtaś. Dobuſoł pak njeje nicźo ſkhćeł wo wobmjeſowanju wobſkładźenja a wobſkładźeńſkich ſhotowow, kotreź wot pśichmėra hiżo pjeć miliardow wuźinieja. Wudawki ſu nimo mėry wulke. Prajeſe, ſo móże je Němſka njeſeś pódła ſhotowow ta wobnowjenje a pódła podawanja wėzow wo ſtrowym ſkjewjeſłym rozmėrje njeſwědźi. Dyrbi ſo na tym dźiwaś, ſo budźe Němſka ſhotowu ſwojeſ maſ, kotreź je ſa cźaſ tak mjenowaneho maſtoraria ſwojeſ dyrbjała. Němſki lud pśichi wólbach roſſudźił, hacź cźe pśichijaźe woporu mjeſ.

Na kónzu miniſter wo ſo ſkónčaſnym frėcźenju němſkich induſtrialnych w Porurſkej a franzowſkej inżenieriſkej kommiſiju, tak mjenowanym mikumſkim frėcźenju, wo pſchećenju porurſkich jatych, wo wróćenju wupoſaſanych a wobſkładźeneho kraja a wo woſjeſſke kontrolli rėcźeſche.

Němſka pjeća tajne wójſka wuwuźuje.

Diplomatiſki hoſubdźěſaćeſ „Daily Mail“ piſche: Semm ſhcaŕſ, ſo te ſu wulki wał dokumentow ſendźeſkemu miniſterſkemu pſchedſydźe Mocdonaldej ſ Porheinſkeje poſkaſ. S nich je ſyłnjeź, ſo je Němſka ſ woſeſkim wuwuźenjom nimo mėry wulkeje ſiły dobrowólnikow poſtaźenja mėrowego frėcźenja pśeſtupiła.

Franzowſko němſke offiźarſke ſwjaſki w Porheinſkej wótro wobkeđźuja. Wěſchitkim tamniſchim offiźaram pśedawſcheho němſkeho wójſka je ſo poruſiło, ſo bychu ſo hacź do 15. hapreje pola wyſchnoſćow wobſkładźeńſkeho wójſka do kontrollowanych liſćinow ſapiſowaś dali. Mjes tym je ſo 18 němſkich nazionaliſtiſkich ſwjaſkow we wobſkładźenym němſkim kraju roſpuſćeſko. Hacź do 10. hapr'eje dyrbjo wone woſeſkim roſkaſowarjam ſwoje ſobuſtawſke ſapiſy woteđaś.

Żeleźniczny ſtrajk w Němſkej ſo wotwobroći.

Němſke miniſterſtwo je po dłóhim jednanju żeleźnicarjam žadane powyſzenje mżdy pſchiſłuſkało. Po miniſterſtwowym wobſamknjenju hodźiſnika wiſa ſo we ſchćeć pjenježnym powyſchi. Saſtupjerjo żeleźnicarſkich ſwjaſkow ſebi ſa dźeſwjatu dźeſanku hodźinu 25 prozentſki pſchiraſk žadaju. Sa dźeſacerjow na żeleźnicach dyrbi ſo dźeſanſki dźeſ ſ 10 na 9 hodźin ſtrózcź. Tuzi dźěſacź rjo, wobſebje na wſach, maju huſto daloki puć ſ dźeſanſchcźu a bychu dotal ſwonka domu nėhdźe 13 hodźin na nohomaj byli, hdyž ſo puć ſ dźeſanſchcźu a wot tam domoj ſobu liczi.

Němſka dyrbi poſtejpene amerikanſke wikowanſke łódźe ſapłaciś.

Mėſchana němſko-amerikanſka wotſchodźeſiſka kommiſija je roſſudźiła, ſo ſo łódźe, priwatnym towaŕſtwam ſłuſchaze, nimaja jako wójnſke łódźe wobſkładaś, byrnjež wone wobronjene bźe. jeli ſo njeſłu wojeſſke wobſkładu mėle abo njeſłu wójnſki material wjeſle. Němſka dyrbi tehodła taſke łódźe, kotreź ſu ſo ſ podmótſkimi cźołnami potepite, ſapłaciś.

W Drježdźanach ſu puſchczenych ſoziale demokratiſkich ſaſtojnikow faſo pſchijeli.

Pod wojeſkim knježeſtwom běchu ſo w Drježdźanach nėkotſi wyſchſchi ſozialdemokratiſcy ſmyſleni polizajſy ſaſtojnizy ſe ſłużby puſchcźili. General Müller bě ſo pſchi tym na wottwarjeńſki ſakoń powołał. Wopraudźe pak ſo wottwarjeńſki ſakoń na polizyju njepśeſahuje. Saſtki miniſter ſmutkownych naležnoſćow je tehodła wulki dźěł tutych ſaſtojnikow, mjes nimi polizajſkeho wyſchka dr. Schüttingera, polizajſkeho majora Kinjeńa a wſchelakich heitmanow laſo do ſaſtojniſtwa powołał. Polizajſki wyſchſi Schüttinger je ſo polizyji w Lipſku pſchipoſnał, druhi pa ſłużbu pola Drježdźańſkeje polizije namakali.

Paſiwoſćej němſkeje wikowanſkeje bilanzy.

W měſaźu februarje je ſo dowoz wukrajnych ſwerow do Němſkeje wo 262 miliionow złotych hriwnow wjazy wudało, dyžli je wudwoz ſwerow do wukraja hódny był. Wobſebje je Němſko wiele bowmy, wolny a tobeła ſ wukraja dośtało. Se wobu ſo němſke pjenježy po mózroſći w kraju mobłhowale, dże němſke knježeſtwo pſchihwos luxuſowych ſwerow, a to wuſtrow, humorow, kaviara a połodniſchich płodow ſamjeſowaś.

Krupp ſ Bohlena a Halbocha pola bamja.

Bamj je pódźeku Kruppa ſ Bohlena a Halbacha pſchijał. Tutón je do Roma puśował, ſo by ſo bamjeł ſa wiſcho podźakował, ſchtoź je ſ wobſkładnjom muſſolinara Teſty ſa wojowy porubſkeho wojowanja cźinił. We Vatikanje ſu pjeſća ſ tutym wopytom jara ſpokojeni. We nim dopokas widźa, ſo wſchitcy Nimcy njeſłu niedźakowni a ſo na dobroſ njeſabywaju. Kardinal Gaſpari, kotreźož je Krupp tehorunja wopytał, je rjekł, ſo Kruppowy dźakowańſki wopyt wſchě njedoſtojenſtwa wotſtroni, kotreź ſu ſ Ludendorffowymi a Hitlerowymi rėcźemi w Němſkej naſtałe.

Nowe bayerſki ſejm.

W nowym bayerſkim ſejmje ſmėje bayerſka ludowa ſtrona 30 ſydłow, ludowſki (nazionaliſtiſki) blok 16, ſozialdemokratoju 14, kommuniſtoju 7, burſki ſwjaſk 7—8, ludowſka nazionalna prawiza 6—7, němſki blok 2—3, nazionalliberalna kraſna ſtrona 1 hłóſ.

Bayerſka ludowa ſtrona je teź w nowym ſejmje najſyłniſcha ſtrona, tola wona ninna w nim mjeńſchinu. Tuž budźe ſo do knježeńſtwa ſ jenej druhej ſtronu dźěliś dyrbjeć.

Schwajzarſka brosy němſkim ſworam mjeſy ſawrieć.

Němſke knježeńſtwo je najwjetſchemu dźělej ſwojeho wobdźělenſtwa ſnjemóžniło, do wukraja puśowaś. Sa němſki puśowanſki pas do wukraja dyrbi ſo wot nėkla 500 złotych hriwnow ſapłaciś. To je pſchi nėtcźiſchej pow'chitkownej khudobje habrſti dawk, kotryž móże jenoź mało ſamożitnych ludźi ſapłaciś. Saſtojnizy a ludźo krėnjeho ſtawa, kotſiž bychu ſebi hewak rad ſjanoſće druhich krajow, mjes nimi wobſebje Schwajzarſke, wobhladali, ſu nuſowani, w Němſkej woſtaś a tam ſwoje dźěłaſi pſchetrjebaś. Knježeńſtwo je ſ tym ſwój wotpohlad dopjelo, wono chże ſe ſwojim wukaſom ładźowaś, ſo bychu Nimcy ſwoje pjenježy do wukraja nośyli. Schwajzarſkim hoſcźencarjo, kotſiž ſu w ſwojim powołanju na wopyt hoſcźi ſ Němſkeje pokaſani, i ſich wuwoſtaraźom cźeſko ſchkoduja. Tehodła ſchwajzarſke knježeńſtwo napominaju, ſo by pſchecźiwo němſkemu wukaſej ſakrocźiło. Po ſich namjeſcze dyrbjało ſ knježeńſtwo ſchwajzarſke mjeſy ſ'chwoſej němſkich ſworow ſawrjeć, dokelž němſke knježeńſtwo ſwój wukaſ pſchecźiwo puſcźowanju do wukraja njewróći. Schwajzarſke nowiny tutón namjet żiwe podpjeraju.

Wólbne dopołeze faſziſtiſkeje ſtrony w Italſkej.

Pſchi nowowólbach do italſkeho ſejma je, kaž bě do prėdka widźeć, faſziſtiſka ſtrona dobyła. Powſchitkownje pak je ſo wocźakało, ſo jej hiſcźeze wiaſy mandatow pſchipadnje, hacź je ſo wopraudźe ſtało. W połnóžnej Italſkej, w Lombardiſkej, ſu pſchecźiwnike ſtrony khětru licźbu hłoſow dośpiłe. Sſobnoſć dźěłaćeńſkeje ſtrony pokaſuje, ſo ani politika ſ diktatoriſkimi frėdkami ani pſchetworjenje dźěłaćeńſtwa do faſziſtiſkich ſyndikatow njeje italſku ſozialdemokratiju roſbiła. Sozialdemokratiſkej agitaſiji ſu faſziſtojo ſako hrožazu politiſku ſtronu wóſhe mózne ſabjerki naſpećeſko ſtaſeli. Mjedźimaſan tedy je w Mailandźe 64.000

wulwolerjow sa strony lewizy hłosowało, pornjo 49 000 fašistiskich wulwolerjam.

Może so rjec, so je wjele sozialistow pod swonkownym cišeńcom do fašistiskeje strony pischestupiło. Smutka pak su swojemu sozialistiskemu smyslenju swerni wostali a su pod schitom tajneje wólby s wólbnej papjerku swoje politiske mjenjenje wobstwdżili.

Wólbny wunoschk staji knjeżerstwo, bynjez mjeko wjeschemu hydkow w sejmje, pisched khutne nadawki. Fašistiskoju su so stylniski buch dali, hacz wopraworske sm. Snajerjo wobstejnoscow na to pokasuja, z kajkej lohkoćeju so w Italskej lud k sahorjazym demonstrazijam storhnuwe da. Fašistiska strona pisched rosfudźenjom steji, hacz chze s dotalnej taktiku dale dżełacz, to rika, hacz chze njedżiwajuc na oppozizionalnymi stronami pytacz, kotrez su swólniwe w parlamencze sobu dżełacz.

Požczonka sa podpjeru franzowskeho franka so hižo wróczo płacika.

We wólbnej shromadźiznje w Tulle je prjedawschi franzowski finanzny minister le Laftyrie wo dollarskej požczonzy k podpjerje frankoweho kursa rjekł. S požczonkami, kotrej smy i wukraja dostali, mózachmy naddobi pischeciwo franzej wotrathowć. Najprjódzy smy durbjeli požczonki we wulkim wobsahu wunwuzicj. Potom smy i połepschenja pokoženja dobyć brali a so na kruty podłoh stajili. **Požczonki su hižo wjace wróczo saplacene.** Zadyn stoty Franzowskeje banki njeje so k temu trjebał wuzicj.

Dobrcze dżełaczerskeje strony pischi gmejnskich wólbach w Londonje.

Wudospołnjaze wólby gmejnskich radow w Londonje su dżełaczerskej stronje khętre dobycze wunjesle. W Londonskim Edmontonskim wokrjesu su njes 27 kandidatami wschy hromadze 11 kandidatow dżełaczerskeje strony wuswolili. Dokelż jej w tutym wokrjesu hižo dżesacz sastupjerjow pischiwscha, ma dżełaczerska strona w nim wjetschinu. Tez w Maydonje je dżełaczerska strona wjetschinu wubedżiła.

Jendżelske knjeżerstwo w pokodnischej Afrizy so chabła.

Kaž w Egiptowskej a Indiskej chze so tez wobydlerstwo w pokodnischej Afrizy z jendżelskeho knjeżerstwa wustwobodźicj. We pokodnizoafriskim parlamencze je so wjetschina Jendżelczanom pischeczelneje strony pod generalom Smutsom, rebduchim wjednikom burskeho wójska, na tst hłoby wujeschła. Smutsowe ministerstwo budze dyrbjecz wotstupicj, a parlament so roskupschcji.

Opposizija we pokodnischej Afrizy so z dweju stronow twori. Jewak jebi njepischeczelizy napschecjo stejitej, tola nětkole jej shromadna pischeczimnosć pischecziwo generalej Smutsej sjednoczuje. Jena z tejule stronow je hollandska strona. Wona jebi zwobodnu republiku zada a generalej Smutsej porokuje, so je khadnosć k wuwolanju republiki we lecze 1914 dotónčnje pschepadł. Druha strona je sozialistiska. Jeje programm je cżiste sozialistiski. Wona so prózntje, połoženje dżełaczerjow polepschicj. Dokelż je ju knjeżerstwo w jejnym mulkim strahu potlaczicj, wona generala Smutsa s knjeżerstwa wotstronicj pyta.

Belgiski kral sthorił.

Belgiski kral je na thripu cżežko sthorił a je nuzowany, zo leży leżo.

Wukrajne puczowanje južnoslowjanskeje kralowskeju mandżelskeju.

Južnoslowjanski kral Alexander se swojej mandżelskej sapoczał junija Paris a w augusce Rom wopyta. Ministerski presidenc Paschicz a minister swonkownych naležnosczow Ninczicz budżetaj kralowskeju mandżelskeju pischewodżecz.

K hermankej wosebje tunjo!

Serbjo! ⊛ Serbjo!

Na podżelne wotplaćenje

dostanjeśe spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšź jenotliwe meble, matracy, sofy, stoły a wšź druhe meble.

Po samsnych wumeńenjach dostanjeśe:

wojeńske škórnje, dołhe a krótke, stupnje, kholowy, manšle, mieńźelske wobleki, čorne wárowanske wobleki wot 60 hr. som, módre dźełanske wobleki, dźełanske košle, drellowe wobleki, ulstry a podobne wěcy po najnišših płaćiznach.

Cinju Was na to kedźbnych, zo so Wam tajka příhódna składnosć tak ruče zaso njeposkići!

Tehodla wuźiłeje ju!

Serbjo! Kupujśe jenož pola Serba a podpjerjaśe z tym swój wocuńacy serbski narod! Serbjo!

Max Wenzel w Budyšinje

na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

Při kupjach, kiž wjacy haš 60 hr. wučinjeja, dostanjeśe 1 kuchiński stoł darmo.

Rumunskaj kralowskaj mandżelskaj do Parisa a Londona puczujetaj.

Rumunskaj kralowskaj mandżelskaj staj so na puczowanje do Parisa, Londona a Berna nastajiłoj.

Konflikt mjes Južnoślowjanskej a Albanskej.

W pokodnischej Albanskej pischi južnoślowjanskej mjezy albanske komitaczśe bandy lehaju. Wjednizy bolharskich komitaczow su albanskich banditow sa to wotnajeli, so bychu so do pokodnischeje Serbije nawalili a tamnische wšy sapalili a jich wobydlerstwo morili. Pisched nekotrymi dnjemi su so pjecso albanzy komitaczoje zonjazu draštu wobsecżeni do južnoślowjanskeho mesta Monastyra dowjesej dali. Pohonc, kotryż bę jich pischiwsejł, bę jich wyschnoscź pschekradźił. W jenej khęży bechu so skowali. Tu wojazy wobstupichu. Banditoju bechu swólniwi, so poddacz, najprjedy pak dazechu s mestnym wojerskim gowerneurom porecżeć. Hdyż bę tón s nimi poczał jednacz, jeho runje kaž jeho adjutanta sastrelichu. Wojazy na to khężu sapalichu. Pschi nastatym wojowanju tjach banditow morischa a dweju sajachu. Tónle podawk je z najstorkom byk, so je južnoślowjanske knjeżerstwo sakasało, p'ches Ochridskim jezor do Korizy zito wuwozyć. We wokolnoscźi Korizy maja albanzy komitaczojo swoje lehwa. Južnoślowjan'ske knjeżerstwo je wotpjet albanske knjeżerstwo namolwiło, so by tele bandy z blikkosce mjez'y wottronilo. To pak njeje na tole žadanje dźiwało. Sakasany wuwos zita mesto Korizu cżežko potrjechi. Albanskemu knjeżerstwu je so dożelko, so jo, hdyż budże trjeba, z zyla njebudże wjazy zito z Južnoślowjanskeje do Albanskeje wuwozyć smjeł.

Dweju Americzanow w Albanskej skónzowali.

W Albanskej su padulschowe, rubjezniśwe a mordarśwe na dnjowym rjedże. Tamniske wobydlerstwo je s dźela khcesczijanske, z dźela muhamedanske. S nabożinu puk so hacz dotal njeje połepschiło, wono je hischcze dżensa rubjezniśe kaž pisched lětstokami. Tele dny su Albanzy dweju amerikanskeju puczowarjow skónzowali. Tole mordarstwo bjes sczežkowkom njewostanje. Knjeżerstwo Sjednoczenych statow połnoznje Ameriki je swojemu konsulej w Tiranze telegrafiju porucziło, so dyrbi hnydom podawk pschepytacz. Sjednoczene staty budża žedi wot albanskeho knjeżerstwa sadośczinjenje žadacz.

Ze Serbow.

Srjedu, 9. jutrownika.

Marije Kleofy, wudowy.

† 1748 Khrystof Bjedrich Faber, farař we Klukšu, wudawař knihow, jeho serbska knihownja khowa so w Budyšskej radnicy.

† 1798 Sam. Bohuwěr Ponich, farař w Malešecach, założeř serbskeho towařstwa we Wittenberku, wuda lěkařske r. zwučenje.

Ty sy kaž kwětka w holi,
Tak cunja, luboznа!
Hdyž widżu Će, dha boli
Mje moja wutroba.

Mi je, kaž měł Ći rucy
Klasć modlo na hłójčku:
„Bóh mily kitaj w tucy
Mi kwětku luboznu!“ Hendr. Heine.

Tež wuhasń skričku najmjeńšu,
Pak płomjenja će zeżeru. Radyserb.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 729, hygrometer +2, thermometer we dnju +21. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer + 2½, thermometer w nozy +6. Wuhladu na cżopliske wjedro je hlabymi deschczikami. — Drjezdżanska rjedtrańa staja nam wotkhódnjenje a nakażenje dokalneho šuchcho nalétneho wjedra. Wrótkfatiska wjedratnja praji to same a ma samo njewjedra ja możne, tak ruche hacz po wětru je dołheho wjeczora wobroczka. — Jutrje schtwórtk klónzy 5,21 schhadża a so 6,46 khowa. Měsacz dopołdnja 8,58 schhadża a so we połnozy khowa.

— **Pischednoschk „Bošnija a Herzegowina“.** Wczerawschi pischednoschk wo „Bošniji a Herzegowinje“, kiž be towařstwo „Nadžija“ sarjadowaloj, kiž knjes sekretař „Domowiny“, dr. Schleza je sajimawymi zwučowymi wobrasami pischednjeśy, njebe runje jara derje wowytany. Tola be so pekna liczba Budyšanskich Serbow sesbrała, kiž s mulkim sajimom wobrazy a słowa knjesa dr. Schleza sesłechowasche. Pisched pischednoschkom postrowi k. Schajba hosći a towařstwy towařstwa a podjakowa so pischednoschcowarjej a jeho mandżelskej, kiž wobrazowym aparat wustojnje wobsłužowasche. — Nětko, ale małe słowcżko pschipódła. Pischednoschk be na 8 hodźin wjeczor postajeny. Dokelż pak be jenej swesczenka (Sicherung) wupražła a mózno njebe, druha pschichnje namakacz, sakhombži so pischednoschk wo minute hodźinu. Je to wostudże a tuž drje by derje było, so bychu tajke wézy po możnosci hnydom k ruzy byle. Knjes dr. Schleza pschikubi w blizschim czasu dalschi pischednoschi s wobrasami wo „Dalmasiji“.

— **Pischemenjenja jistneho rjada.** Wot 13. haprila nastupnu sczehowaze pischemenjenja jedneho rjada: **wschednje budże sasо jedźicj czaj 6428 z Budyschina 6,44 do Shorjelza a z Budyschina 3,55 pop. do Drażdżan. Czaj 619 (z Budyschina 6,44 wjeczor) nje sa stawa w Sobrizy, Gersdorfje a Schlauroth. Pischiamknjenje za tute stazije je s czahom 6,57, wotjedżazeho z Lubija 8,06 hw. wjeczor. — Wot samjenjeho dnja wotpadnje jedźenje wožbow se spischnym twarowym czahom (Eilgüterzug) 6036 z Budyschina 4,23 pop. do Bitkowiz a z twarowym czahom 5015 z Budyschina 6,43 wjeczor do Lubija. Posdischko wojedu sczehowaze czahi (wot 13. 4. 24) a to takle: z Wjelesczina 6,13 pop. do Budyschina 6,39 pop. a skónczenje z Budyschina 6,00 pop. do Hornjeje Kunewada 7,08 h. wjeczor.**

— **Sajimawa hwjezda dżenka hażnje.** We śwedźowymi wobrazu byka (Sternbild des Stieres) hażnje dżensa jena hwjezda, kiž so mjenuje „bykowe woko“ a je 126 biliionow kilometrow wot naschcje semje zdalena. Je to jena z najkrasnischich hwjezdow z nacżerwjenu błyschtotaznu śwetłonu. Wona so dżensa w nozy 11.54 hodź. z khowa sa dwoju

---

Feuilleton

Stary Šymko.

Nowela z pruskeje hole.

Spisał Jan Skala.

1] (Pokračowanje.)

„Jónu budźemy tola dyrbjecz pschedacz, to mi staroscze cżini, wschi Handrika, to njeje jenoż tak, kaž by kormjene šwinjo abo duschnu zatsiju Kulowskemu handlerej pschedał, tón cżi sapłaczi, bynjez by tez jpytał jedacz, ale wón cżi tez sajo pekne prošatk wobstara a to mózesch z nowa kormicz a tak so njetrjebasch uicżoho bojecz. Ale z tymi wuhlerjemi... To je k bjakanju a płackanju, hdyż do Khotmza a Lutow pschihódżesch. Wschitzy šwarja, wschitzy su sjebani, hat, hórje kaž wot žaneho šiwinskeho handlerja, a rjane stworjenja su to jim nażodźili, s Barlina, s .... ach, Bóh wé, s wottkel to wschs je, schtoż tam s naschimi ludźimi thóle se semje kopa, wo dnju, w nozy, dżeń wote dnja, njedżelu kaž šwjatu dżeń...

„Do šwjatych dnjow, eh, schto dha je dżenża ludźom do šwjatych dnjow, a wam buram w'chak też nic, wy s nahrabnoscju njewdżeze, bdy je boże. Ja do šwjatych dnjow nicżo njedżerzu, to je wérno, ale ja też njedżelu šwoju korczmu hinak wjesez njemózu, kaž to lud žada. A to su burja se wšom kaž dżełaczerjo s fabrikow jenazjw: najradscho so ludźo njedżelu wožłakaja. Nó, mje to nicżo njestara a wjazy hacz może schtó snjesez, pola mje njedostanje.

„Wožłokaja, wérno. A wschо jenoż s tych masanych kołow, cżi tiż je měsachu a cżi tiż je s na'chich žerbskich sahonow ryja, wschitzy jenazjw palenzowarjo, a hdyż je próżdny měch, tak so pschedże kórz, a dżełaczeź dże po vorschuzk. — Cżełedź tez hižo po „wor'chuzk“ łasy a schto bej chzu, dyrbju dacz, hewak mi wotrocżk a dźowka wotcindżetaj a do knjeza to njeńdże. Po žnjach pak dyrbju nječhto pola pschedacz, njez to žam wobdżełacz a cżełedź žana wjazy do Lubuscha njechca. A schto ja na žiwoje stare kolena bo budu dreżi. Sa koho. Sa staru a žyna? Stara budże se mnu wutracz a je sastarany, hdyż je w Gródku na dżele.“

Staty Schymko da so do šwarjenja, njespokojowazeho jeho žamo najbóle. Wischak bę hoka wérnosci, schtoż myšlesche a ani pomyhlenja na to, so je schto šmérni. Wožud žerbskich burow na wuhlowych polach trocżesche špeschnje a njesadżerżomnje a roskopowasche a rosrywasche jenak wobliczo žerbskeje hole k ranju a k wjeczoru Wojerez jenak wobliczo jeje wobydleri a napohlad jich wjow a statokow. Cżorna šmjerez žerbskeho ludu...

* * *

Staty Schymko s Lubnscha trocżesche pokuty njewótšeho njerjanja po Skokomorowskej dróży domoj. Sć cżma a błócżamy pucz, rosšěpdżeny wot wuhlowych sapschahow, kiž dżeń wote dnja jěchża i jamy „Eriki“, do blížschich a dalschich wjow. W pożlednim cżasu pschidružichu so sapschaham cżežke automobile, nakhadżene s żelezнymi tworami, sczežorami, grotom, porzelinowymi nopacżkami, a z'wchelakej tej druhej pschipravu k roskoženju wyschonapjatej milimu po zyłym kraju hacz k jakkim mjeram a hacz khuboko do pruskeje hole ke Gródkowskemu krajej. Wschė wóży Wojerowskeho wotkrjeża běchu so roschudżże, so jebi milimu sawjedu do statokow, klěwow, hrobże, brożnjow. Mężazy dołho jednachu sastupjerjo gmejnow s inżenjerami a direktorami jamy „Erika“, hdyż běchu wulkotnu milinarnju naktwarili, z najmodernischimi strojemi wulkeje Barlinskeje AEG-firmy, kiž de sasо z kapitalom na akziowym towařstwje sa fabrikaziju briketow wobdżełana. Tutej wulkokapitalistiskej organisaziji běschtaj po po zyłej Łužiji se swojim slabom sastojnikom roslehnyjej a systematizij dżełaczichtej na to, wuhlo pod semju do šwojeje ruki dostacz, a je potom do briketow a s tymi sasо do milinu pschewobrocżicz a tak wschо spjenjeżicz. Wożebje saležesche jimaj na tom, po możnosci wschu semju pokupicz a do saka šwojeje milinarnje wschė wóży dostacz a tak rentabilitu zawěsczeju. Kednanja se žerbskimi gmejnskimi sastupjerjemi njebechu lohke a we sapocżatku bé mało wuspecha pschi kupowanju pod'ertnich leżownoscejow. Burja a žiwnoscżerjo njechcachu nicżo pschedacz; milimu drje chzychu rady wuzicz, niż pak hinak, kaž so bychu je łapkacżile, kaž wschо druhe.

Schymko bé gmejnski pschódstejeżeř we Lubuscha. Mężesche tam rjany, s prabawnych lět namrěty statok wobzjedżowży. Hospodarscheje wustojnje, mężesche rjaneho stoln dóstał a też nětchto nowischeho ratařskeho gratu. Bé pisched lětami sakošt šerbske burske towařstwo a nawjedowasche jo na wschė dwacezi lět. Hake w pożlednich lětach bé wjednitwo wotstupił — niż dobrowólnje — korczmarjej Schurez, kiž bé so z Łukowskeho wotrjeża žem p'chicżahnył, nowu korczmu za industrialny dżeławy lud na jamże pschewalschi. Sa nětchto mało lět nahraba telko, so mózesche staru wjesnu korczmu, kiž bé wobžedżeł, Sserb, nimale dopołnje pschekłokacz. Pola, kusk kuki a rjany kusk starcje hole bé Schymko sa žnadny pjenjez do cżaha kupił, hdyż hischcze nichtó wo tom njewjedżesche, też Schymko sami nic, to je nětchto łohcji pod semju najrjeńscha twjerda bruniza. Pischtwari žebi wulku brózeń a nowe khlěwy; domike pak wotstaja kaž bé byle: je błomu solidnje skrjze a z nutska kaž šwonka njepischemenjene. To wschо Schurza hnémaschche, a też to, so Schymko jenże k njemu do korczmy njepschichódże a rabicha do W. k Handrjej abo do Narcza k Bali khodżesche.

Dżenża krocżeschе nětko Schymko domoj k Lubuscheju. Žona bé j dźowku Khatu dopodobnje na Waierzach nałitowała, schtoż bé sa domjacznoscź trěbne a dokelż chzychu na nowy tydżeń wukormjene žiwino šarěcz, bęschtaj wobej žónsej muża wostajiłoj, hdyż jo jemu spodobasche a wostajiłoj z wotrocżkom na dešdowanym wozu popołdnju z cżahom domoj.

(Pokračowanje.)

ženja młodeho měšćanja, kiž so jenož jako wusti žerjy sjedzenja. Dokelž wschak měšćanjow w tutej hodźinje ko hišće chowa, budźe hašenjenje hwězdy a jeje nowe sawjedženje w nozy 1. hata 1,28 hodź. za nowy lětnik na powsćitkownych městnych widźeć.

— **Tśinaece stow muchrjerjow na wumjenk pótšanych.** We Salskej wótendźe 31. měrca 1300 muchrjerjow na nanujtowanje wumjenk. Hachrunjeć je so ś dźela porazyło, schematiskemu wolkowanjenju sadźewacź, je tola wěsće, so wschitkich pśiches 60 lět stari muchrjerjo do nimoródneho wótrowźinka póńdu. Mjobšći muchrjerjo drje bjes pschetorhnjenja we słužbje wostanu, tola dyrbja je wschelakimi pschejsadźowanjemi licźeć. S muchrjerskich kandidatow namaka hnydom městno 60, podźiśko hischće 100, a to znanu 1. mejc. S wudatych muchrjerkow, kiž maju wjazy hač 10 słužbnych lět, staji so 40% na cźakanku msdn.

— **Sakšanje kopanje** (Fußballspiel) na tśeśerni a žuchćerni schatow na dolhoranšej stronje tśeśerńskeje dróhi a južnym bjerjoju tśeśerńskeje polizija wospjetujetej a ś nowa na to hinjdyne cźini. Schtóž so po tym nima, so pokhwasta.

S **Bukeć**. Nahle śmjerć, hdyž bź jeho njedźelu Boża ruchźa sejała, knjes Jan Langa, bohuštaw zyrkwinskeje rady a pschedsyhda, sa wjeźerawschim w nozy. W nim shubi wobsada žiwdnerjeho a žiwdomnjeho bohuštawa zyrkwinskeje rady, kiž je nětko k wotpocźinkej na kerchow wotešchoł, kótrejž je tak dołhe lěta žiwdnu hajił.

Se **Stróže** pola Hucźiny. Teź nascha schula je pśiches tak mjenowane wotwarjenje sastojnikow potrjechena. Knjes Wićaś a knjes Lana dyrbjeschtaj nań ś 1. 4. wopuschćiśc, dokelž staj ś Pruskeje. Knjes Wićaś pschidźe w mesi sashdenjeho lěta k nam jako wupomhanišći wuczeŕ za Stróžanšku a Nowošanšku schulu a knjes Lana w oktobrje jako asistujejeŕ na městno ko bu Bukeć pschesthdźaceho knjesa Kichćana. Prózowanja wobdźělenych gmejnow wo sdźerjenje wottwarjenych knjesow w sastojnstwje běchu podarmo. Na jich městno buchu najprjedy jenoź jenu nowu mój dostali, knjesa Rychtarja ś Hodźija. Wjeselimy so, so je Sserb a so śmjemy tak na naschej schuli dweju žiwernju herdźikeju wuczerjow, kotrejž stej žerdźitu rěć a narodnosć wobzoy wažitaj.

S **Rakez**. Někto je teź „radio“ — hač bu nam sdźělane — w Rakezach swoju hajobu namakała, a to pola knjesa instalatéra Schmidta, kiž wschźm nowošćkow swójskawam radiowe konzerty a podobne posthcźa. — Najsterje njebudźe dołho trać a kóždy śmjeje swoju radiostaźiju, schtóž wschak budźe jara rjenje, ale — teź jara drohe.

S **Kulowa**. Rada sa maćerje posthći so w Kulowje pjatk, 11. haprleje, popoldnju we 2 hodź. w Natuschej korćmje. Lékaŕ budźe pschitomny.

S **Lichanja**. Sakšćanu njedźelu mějesche nasche serbske towaršstwo pola Rudolśeje swoju měśaćnu schromadźiznu. Dujowy porjad běšche hnadny a powschitkownješ ma'o sajimowazy. Pschednoschi pak cźim bóle, dokelž ludnasche wo narodnych mjenischinach Němskeje. K nim słuschcheja Danojo a Frisojo w Schleswigu wokoło městow Flensburga a Husuma (pytaj w atlaźu), Litwinjo w rańšej Pruskej mjes městomaj Tilsitom a Insterburgom, Warmijcy a Mazurcy (Ermländer, Mauren) wokoło Olschtyna (Allenstein), Ortelsburka a Lyka, Posaŋy we wokrejsu Marienwerderskim a w Hornjej Schlesyskej pola městow Oppy, Raćiboru a Bytomja a my Sserbja. S 113 němšk. wuslanych narodnje mjeńschinu mohłoj k temu namołwja, so bychu cźicź, hdyž praji: „Zuforźerne dźele luda njesmědźa po we kwobodnym wuśimanju swojeje maćerńske rěcźe we zyrkwi a shuli kaž teź w sjawnym sarjadnistwje (öffentliche Verwaltung) wobmjesowaś.“ K pschewjedženju tutych postajenjow, wosebje, schtož schulu nastupa, njeje so w Pruskej, hdyž pschenohonjaca wótcźina narodnych mjenischinow bydli, skoro nicźo skalo. Wjele Němcow praji, so w Němskej narodnych mjenischinow njeje. Tuž někto teź na naš Sserbach satezi, dopokasaco, to temu tak nieje a to mózemy nasterje pschi wólbach, so tśiźinu narodnych mjenischinow wolimy. Pschedbyda bu pschednoschowarjej podjakowaschе a se spěwom „Nasche Sserbstwo ś próchа stawa“ posebjenje kónčźichmy.

S **Gródka**. W Sakrejzu (Wadelsdorf b. Spremberg) je so zalośnyj njeśtuk stał. Pschi někajsej swadźe dweju zygnanow sakló zygan Peterman druheho ś mjenom Rose. Mordaŕ je na cźełanju, je wołoso 35 lět stary, 1,75 m. wulki a ma cźorne włosy, a brodu. Wón bjes dwěla teź w žónskej drasce mustupnje.

Kedźbujeźe

na nitkach pschi kupowanju na hóbnosći tworu, hdyž wotrjebacje: **Wunjerli, zychi, kožowe płachty, koschlowy barchent** (kitny a wolmjanny), **koschlowe žuńko, trjenje a twielki, Nessel** (90 a 140 cm schěroki), **módrozelschicy** (Blaudruck), **módry płat, kalmuk**, brunu a muśtrowany w najsćerjschej hódnosći.

Kupujeźe najsćerjo w znatym žerdźitym wothodźe

Burglehn 11

Tam dostanjeźe teź: **žonjaze a mužaze kalmukowe jaki**, dźełanske **bluzy**, cźorne **kožane tholowy, žpódnje žuńke**, wolmjane, dźěcźaze, cźišcźaze a **Winke schórzuchi** we wulkim wubjerku a rjanych muśtrach, **nahłownice rubliśćaze, dybjaćzne rubliśćka, powsći, wolmu, mužaze soli atd.**

Andr. Kasper.

Schtóž tutón nawěšćik bobu pschinješe, dostanje bobru zigaru, teź hdyž so nicźo njekupi.

Se **Jemra** (Sommerfeld-L.). Tu sjujeschoji 18 lět stary samłak Koch, kiž bź runje swoju wuczbu wuthodźił s tym, so jemu cźeśći kalender na rjapy padny. Nětcźo dujom na to w khorowni semrź.

S **Pschiluka** (Preilack) w Dr-B. Jako sastupowazy wuchcźet bu tu wuchcźerśki kandidat K. w. Schwarzenfeld ś Khocźenja pomjenowany. — Kaž so dha, chcedźa teź bramborjzy knjesnjoho hódnišće, fa sjawnosć a stat ważnišće jenoź witaś, — jeli — so njebudźa chcyć se schule kasernu sastojnstwa hač jenoź wojeńske sastawaś. To mózemy sćinić, cźełoch dyrbi so cźłowjek pola nich pschezy bojeś.

Přihody.

* **1000 wobrazkow w jenej sekundze**. Njedawno je so aparat wunamakał, kiž 1000 fotografiskich wobrazkow we jenej sekundze dozpjeje. Tuta kinematografiske fotografowanje pschestrjeba sa minutu 1500 metrow filmoweho banda. Po wuprajenju swojeho wunamakarja móža so najzinadniše podaśi k žinjenju insektow, kaž chemiske progezy a druhe fyzikalne wěźe wobkedźbowaś a na plat stajiś.

* **Sćišćne mohonje**. (Se starej kroniki.) Mładuschka holćźa cźišćne swojeju starschecu hnéwaš a rubješ a tuž so jako khora wudawaśe. Walesche so bjes wedomnja we wiwach (Krämpfe). Wjazorny lékaŕow „Hm“ błejeśeše a cźišćnu khorosć pschez magnetiźmus wobsjeć, schtóž so jej lubjeśe. To paś wschо njepomhaśe. Stónčnje pósłachu po starehо, nashonitešo lékaŕa. „Hm“, prajeśe, „wjeź rjeji hubjenje. Ale pomoc njeje pschewidźe, hdyž jenoź ko cźucze sajo da. Potajim ś kopchiwami schwikaj, wšojy wotsthaś a kapaze kpno (Siegellack) na hłowu. To budźe wšeśe pomhaś.“ — Hajza bjes wedomnja pschikłe hnydom k sebi, stany a błeśeše wotuda. Stary physikus běšche „khorosć“ rucze spóznak.

* **S jédom sawdaty**. Presidentej twarśeje kreditneje banki we Winie, Albertej Großmannej, synej prjedsydstwa pschedmistra a wjednika fišeśeskamsko-socialnych, cźišćne jeho žona, rodź. baronina Leontina ś Puttkamerez, ś kotrejž je hakle jene lěto žonjeny, ś jédom sawdaty. Großmann bź 25. měrca se swojej žonu w jenej sabawje pobył a pijeśe wokoło nogi 11 hodźin fišeśeske schałki khorjeja. Bórzy pocza wrócźiś. Knjes Großmann sawoła ruce dozenta na univerśiśe, Sapu, kiž wobtrnuśi, so je w schałach arsenik był. Dr. Sape to hnydom wosjewi a da khorej fišeśeje raś chemiski pschepytaś, pschi cźimž bu wupokasa, so běšche w šnitkach wopraudźe arsenik. Hdyž běšche k Großmann w pschitomnosći swojeho pschedsyka resultat chemiskeho pschepytowanja swojej žonje wosjewił a sebi wujasnjenje žadasche, dóła žona hysterišće napadny, wołasche, walesche so na schpundowanju a wobtrjeśe, so je njewinowata. Na to wša wschitke swoje smachi a cźełowješe do jeneje penśije. Polizija je ju ś wołu sotnehо rěcźnistwa sajała a hudnistwu pschepodała. Dźiwajo na nowe wobkedźbowanja a naschporjenja, budźa so najprjedy jeje cźinowy a duch pschepytaś dyrbjeć. Sajała je njewušcne poćahi k druhej žónšej z industrijelnych kruhow we Winje měła. -ła

Hospodarski rozhlad.

Sćrjedu, 9. haprleje 1924.

Kursy wexera w Barlinje:

(Tute kursy su w miljionach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	245 400
jendźelski punt	18 205 000	cźěšk. króna	127 100
schwajcarski frank	734 200	100 półst. markow	477 000

We pjenjezach teź wexerawiski dźeń zaze skrjeczenje němšeje hriwny na swětowych witach njepschinjeśeju. Wukrajne pjenjezy so malo pschemjenichu.

Efekty na Barlinskej bursy wexera tłahachu. W naschim hospodarstwinje knježi wěsta nervolnosć. Satschasenje hódnoty němšeje hriwny na swětowych witach je njeluhe znamjo. Nadźijomnje so naschemu knjezerstwu poradźi, hrošnemu schćerjenju bórzy wobarać a to na pschězo. Nadźijomnje!

Kursy na Drježdźanskej bursy běchu wexera sesłabjene. Wina leźi w tym, so so wjele efektow na pschedań pschinješe a malo kupi. Tehodła so wexera wjasy hač hewak bo wopuśche hwjasa. Pschedewšchem so akzije keramiskeje industrije sesłabichu a to wo 1,2—3,5 bił. Podobnje sebje so pinankjum, wone wotdźelbichu so wo 0,8—4 bił. Akzije mlinarskim a kolow tehorunja pschišłabžowachu a to wot 0,75—6 bił., banki wot 1,5—2 bił. Mjenje papjerniski pschišłabžowachu a to wot 0,5 hač 0,75 bił. Sa to Niederschlema 1 bił. dobu. Akzije wschelakich industrijow pschišłabžowachu jenoź a to wot 0,4—3 miljonow, mjes nimi Lubijska zotkowarnja 0,5 bił.

Produktowe wiki tej wexera žaneho wulkeho hibanja njesapisachu. Jenoź wowsy ma kupzow. Cźi pak tak nitke płaćiliwy žadźeja, so wikowaŕ sa nje žaneho njedostanje. Do pschimórskich městow wowsy dale dźe. Tehodła je wowsy se wschego žita najból. Kruczene. Kukuricza (maisy) pak je wschego žita najmjeńši. Dewisowy statna banka (Reichsbank) tak malo pschidźełuje, so njeje móżno, nowoze kupowaś. Tehodła wulkowirkowarjo kukuricu radšeho wróćo kupuja ako ruskow kupzow. Jeczmjeń malo dźěłcźe. Khlébowe žito bźe bź žadne, tola kupzow njebź. Tehodła so płaćiliwy malo pschemjenichu. Sa rjanej muku bź někotrejž wujazy žadanja. Wotrubły a womjeńchi so hišće wjele kupowachu a na płaćiliwy dźerjachu. Zentral pschinjdże wexera po słotnych hriwnach:

w Barlinje:

pschenizy 8,25—8,75, rožli 6,55—7,05, jeczmjenja 7,75—9,50, wowsa 6—6,55,

we Wrótšławiu:

pschenizy 9,15, rožli 7,10, jeczmjenja 6—9,25, wowsa 6.

Len. Njetrjeby hrjeni 4—5, rjany 5—6,50, najlěpschi 7—9 sł. hr. po zentnaru. Dźało I. 1,30, II. 1,10, III 0,92 sł. hr. po punese, žrjebjo 0,35—0,52, II. 0,19—0,34 sł. hr. po punese.

Waggonowa a maschinowa fabrika, tow. na akzije, nětko Busch w Budyšinje wotmě swoju hłownu schromadźizu a pschišłušnosć bilanzu. Nosprawna praji, so bź po hódach ś dźełom schpatnischo. We februaru dyrbjachu dźełaŕjo cźaš pschichrósćiśc. Nětko je so ś dźełom trochu polěpschiło. Mono bu hišće kśe schto, je-li so móżno było, wuporjedźenja za Rejnisku a Ruhrsku krajinu pschewjesć.

Rybow nałóźi so loui nałeźe w Norwegiskich morjach 1 530 000 hektolitrow, lětsa 1 175 000 hektolitrow. Loni wuzilowa so ś nich 5,5 a lětsa 9 mil. norwegiskich krónow. Lětsa su ryby wo tśi tydźenje.

Waŕma śmě so sajo ś Cźěskosłowakskeje wuwožowaś.

Mosałsplaty, kiž so sa plestrowanje wokšćkow, kuchinow atd. trjebaju, sniźichu swoje płaćiliwy ś nowa wo 5,3 proz.

Mopaž je sajo nješto malo dróžśi.

Płaćiliwy na Barlinskich produktowych witach.

Žito a wotlowne žywnje po tonu abo 1000 kg, hewak 100 kg, płaćiliwy po Reichej hriwnje.

	7. 4.	6. 4.		7. 4.	6. 4.
Pschenica	169-175	169-175	rapš wołoski	11-11,6	11-11,50
rožla	135-141	134-141	poch. melasa	8-8,6	8-8,60
nałeź. jeczmjen	170-190	170-190	erabella	12-14,0	12-14,00
nal. jeczmjen wowsy	— 120-128	— 120-128	górnaze krjuźi	20-20,20	20-20,20
kukuricza (Maisy)	25,00-27	25,00-27	soma	16-18,00	16-18,00
pschenicźn. mu'a	21-23,25	21-23,25	lany wołoski	12-14,0	12-14,50
rjana muka	10-10,80	10-10,80	módre łupiny	22-23,00	22-23,50
pschenź. wotr.	9,30-8,70	8,30-8,80	celte łupiny	12-13,5	12-13,50
rjane wotruby	305-310	310-315		16-17,00	16-17,00
rapš	410-415	410-415			
lane žnjuje	16,00-17	16,00-17			
hróch	12-14,00	12-14,00			
pjelušcki					

rapš wołoski	11-11,6	11-11,50
poch. melasa	8-8,6	8-8,60
erabella	12-14,0	12-14,00
górnaze krjuźi	20-20,20	20-20,20
soma	16-18,00	16-18,00
lany wołoski	12-14,0	12-14,50
módre łupiny	22-23,00	22-23,50
celte łupiny	12-13,5	12-13,50
	16-17,00	16-17,00
syno, 50 kg	1,80-2,00	—
syrowa, rjana	0,90-1,10	—
„ pschenź.	0,80-1,10	—
„ wowsyna	0,75-0,90	—
„ jezna	0,70-0,90	—

To zarjadowanje powěstnik.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje ma jutře štwórtk we 8 hodź. zwučowanje.

Sokolki w Budyšinje zwučuja so jutře štwórtk we 8 hodź. na hornčerskej hasy. Načolnica.

Sokolki w Komorowje maja jutře štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Serb. tow. „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe změjetej njedźelu, 13. hapr. pop. w 4 hodź. w Haškec hosćencu swoju měśaźnu zhromadźiznu. Dla serbskeho wjeczora a drnhich naležnosćow so wo bohaty wopyt prosy predsydstwo.

Serbski ludowe orkestr. Njedźelu, 13. haprleje dop. w 9 hodź. za wšěch dujerjow ważna pruha w Serbskim Domje. Prosymy, zo bychu wšitcy přišli Strnad.

Łužiske-serbske filatelistiske towaŕstwo ma pjatk wjeczor we 8 hodź. we Serbskej kofejowni swoju zhromadźiznu. Zběrki maja so sobu přinjesć.

Serb. tow. „Zernička“ w **Lichanju** ma srjedu 9. 4. hišće raz spěwanje a to hižo 1/8 hodź. Dokelž je po spěwanju dźiwadłowa pruha.

Serb. tow. „Zerja“ ma přichodny pjatk, 11. haprleje wjeczor we 8 hodź. w Njechorskim spěwanje. Wšitcy spěwarjo a wšitke spěwarki chcyli z wóstosću přińć. Dirigent.

Wozjewjenje.

Dźiwjenja akzija. Pjatk, 11. haprleje t. l. dop. wot 10 hodź. hač do 1 hodź. zrjadźuje w Hucźinjanskim hoscźeńcu 326 schmórkowych žerdźow 8—15 cm. dźełnjej dołhosće, a 735 schmórkowych žerdźow 4—7 cm. dźełnjej tołstosće a 120 rm. balnych kulukowm na pschedźedowanje pschedawa. Dźiwow leži we wotdźělenjach 6, 7, 18—21 Małejschanskeho rewěra.

Dźiwjenja akzija na Hałschtrowsko—Hauswaldskim-Rammowskim rewěrje je pjatk, 11. haprleje 1924, pow. w 1 hodź. w herbstwej gruchcy w Rammowje. Za hotowe njenjeju bo pschedźadźuje 73 rm schmórkowych, 2 m. dołhich muśiśt kulukowm, 3,5 rm twjerdych a 32 rm mjećich palnych schćepkow a kuluchow, 11 rm. twjerdych a 7 rm mjećich hałosow, 110 rm mjećich hołosow, 175 rm. wukopanych pjenkow atd.

Swójbne powjesće,

Sem. Rěčli: Marta Elsa Spalerowa rodź. ...mannez w Lubiju, 29 lět. — Lina Schusterowa rodź. ...inkez w Rózjanach p. Lubija, 34 lět. — Richard Werlich, samkat w Wjelej Wodźe, 22 l.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Dawkowy hamt města Budyšina.

Dawk na podruźnistwo (Umsatzsteuer). Po wot samthujerju sakkeho ministerstwa fo feśehowaze sa sarwarjene leżomnosće postaja. 1. Dawk ma fo wot wschich twarjeni placzeć, kiż fu psched 1. julijom 1918 hotowe byle; schtož je posdźišo twarjene, podlěha tutemu dawkej jenoż, hdyž je fo je sa sarwarjeni prědkant twarilo. Wuńmjenowani wot tuteho dawka fu ratarške, lěpniske a fahrodniske twarjenja. Podruźnizy maja na nich pschipadowazu dźěl wotnoseńskeje sarunacz. Wuńkosćej tuteho dawka je wot 1. haprieje 1924 15%. Dawójkeho najeńskeho zyniesa (Friedensmiete) postajeny. Wobsedźerjo leżomnosćow maja dawk w měsacznych podźělnych płaczenjach wotwjeźeć a to: prěni raz sa haprieju hacź do 15. haprieje, dalše pak potom hacź do 5. kóždeho mě-

ńza do měschczańskeje dawkoweje pokladnizy (Lessingstraße 16). Dawkowy dopiš (Steuerbescheid) fo njepschipóscźele.

Dawkowy hamt města Budyšina.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Kamjenske hamtske hmanstwo wozjewja. Mjes skotom kubleria Glawscha w Sserbskich Pazlicach je pokhromna wudyrila. Skalalany wobwod: spomnjena leżomnosć, wobkedźowanski wobwód: zyła wjeś.

Ministerstwo sa ludowe wukubłanje a wokrejźny schulski hamt staj wustawili sćěhowazych schulskich wobwodow (Schulbezirke) k wudźerżenju potrjebnowańskeje schule pschipóstnawoj:

1. Khrósćizy — Worklezy — Bjaczon (ja holzy),
2. Kalbizy — Rózant (ja holzy),
3. Cjornow (pola Kamjenza) — Bambruch (Bernbruch) sa ratarškich schulerjow.

Pjatk 11. haprieje budźa w hosćeńzu „Sachsentreue“ 2 zentnarjej tobaka a 67 000 zgaretow na pschedawanje pschedawaczi.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Schtwórtk, 10. haprieje 1924, dopołnja w 10 hodź. budźa fo feśehowaze wězy sa hotowe pjenjezy na pschedawanje pschedawaczi:

1 pisak (knjeji), schpihel, ložo s 3 dźělnej matrazu, blido k myću, dezimalna waha, blachowe khachle.
2. wobleńaj, 1 cjorna fukna (Gehrock), lymity pschewoblek, wor nowych schnórowazych muźkich cżi ji, 400 rostlinow w hornzach a druhe wězy. Kupzy hromadźa fo w hosćeńzu „zur Tonhalle“ w Lubiju.

Cźahar (Gerichtsvollzieher) Lubijskeho hamtskeho sudnistwa.

Hłowny a zamolwity redaktor: Marko Smolerj w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy, za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěsćki: A. Dučman, wobaj w Budyšinje.

Nałětne nowosće

samsneje fabrikacije

nowočasne formy - najlépše hódnosće - bohaty wubjerk

žonjace a mužace črije, barbjene a črne

žonjace a mužace nizke stupnje w apartnych nowych barbach, lakowe a črne,

zapaty, šnórowanske, Mozartowe, Pumpsowe a Haferske stupnje

dźěćace črije a stupaje, dźěćace a Haferske stupnje

turnowanske stupnje a sandale

kaž tež wšě móžne druźiny stupnjow a črijow po pomysłnje najtuńšich płaćiznach

Samsna předawarnja woprawdźitych Chassalla-normalnych črijow

K jutrownemu jěchanju: elegantne jěchańske škórnje.

Heinrich Mohr, wobućowy dom

Telefon 1384 **w Budyšinje, při žitnych wikach** Telefon 1384

Wobkedźbujće moje 5 wukładnych woknow.

Parne čišćenje pjerja

z elektriskim cźerjenjom.

Erich Schmoller w Budyšinje na sukcluskej hasy 3 — Telefon čisło 1103 —

We wulkim wubjerku

namakaće pola mje

„Presto“- a „Germania“-jězdne koła

Naumannowe „Mundlos“ a Köbrowe šijace mašiny

„D-kolo“-motorske koła (Deutsche Werke)

3 PS, 2 cylindraj, 3 cźerjenja (Ganggetriebe) nowočasny modell a spuščomne, **podawam hnydom.**

Nimo teho předawam moje hišće jara dobre zdźěrżane **motorske koło F. N.**, 2½ PS, 1 cylinder, 2 cźerjenja (Ganggetriebe), z Cardanowym cźerj, dołhi a nizki modell, jara spuščomne.

Otto Linke, mašinowa wikowańnja **w Kulowje.**

Ručne dźěła

hotowe a narysowane, wšu potrjebu k wušiwanju, hotowe košle, košlace sukno, šórowchi, mužace a žonjace strympy poruča we wulkim wubjerku a po znatych tunich płaćiznach

E. Günther,

w Budyšinje, rózk serbskeje a žitneje hasy.

Pisane

serbske rubišća

za zalode žony a holcy z ručnym wušiwanjom,

skazanki so přijimuja a najspěšnišo wuwjeduja.

Poručam tež **natřinowe rubišća** z **tranzami, wušiwane muslinowe rubješka** we wšěch barbach, kaž tež wušiwane **hawby, słě** atd.

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kellingec filiali na cyrkwinej hasy.

Reinh. Neugebauer

krawski mištr

w Budyšinje na hłownym torhošću 7.

Poručam swój wulki sklad nowočasnych, samohotowjenych

mužacych, pscholačych a dźěćacych wobleńkow, manflow do wjedra, pelerinow a kosmikatych jupow we wšěch wulkosćach.

Zhotowjenje po měrje.

Mam wšu dźěłaćerstwu drje...u na składźe. Dale poručam swój sklad košlaceho barchenta, kopřowiny, módrodźěła, šóreuchoweho płatu, słow, twjerzow, trjenjow, dybzańcych rubškow, cyjerna atd.

Košlacy barchent

lěny a wołmjany, w jara dobrej hódnosći, wot 0,90—1,30 hr.

A. Kasper, bórkl. II

1000—2000 zł. hr.

so při 12000 wopalenskeje kasy na

1. hypotheku

wot samowupoćerja pyta. Poskićenje pod B 16 na wudawarnju Serb. Nowin.

Dźěćace wozy korby

za dom, za industriju a rataršstwo poruča najtuńšo wosebity wobkhod: **Paul Böger** na šuiskej hasy 6.

Transmisije

kóždeje druźiny

wolije atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Nowy syny

hospodarski wóz

kiž na 80 centnarjow njese, je płaćiny hódno na předań. Bliše prajt

Otto Linke w Kulowje, mašinowa wikowańnja.

Suprošna ranca

abo štyri běłaki su na předań w **Dalicach čo. 5.**

Połětna

kobla

je na předań we **Wolešnicy** čo. 6 pola Kleinecho.

11 małych hus

je na předań

w Nowych Boranecach čo. 21

Dejna čehatwa **kruwa**

płaćizny hódna, je na předań we **Smječkecach čo. 13** pola Worklec.

Jězdne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowańnja ze symjeńtnymi a jězdnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodźe

Skład w bróžni na Hošic hasy

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Najlepše ruske lane symjo

k wusywej

podawa, tak daloko haš skład dosaha

Mechaniska přadownja w Hajnicach.

Přesadźowanje drjewa.

Njedźelu, 13. haprieje t. l., pop. w 4 hodź. so we Wochozach

6 gmejnskich topołow

při cyrkwi (na 15 fm.) a 10 metrow palneho drjewa za hotowe pjenjezy na přesadźowanje přednja.

Petrik, gmejnski přjódstejer.

Pomorske symjeńtne běrny

su dóšle!

Na składže **w bróžni na Hošic hasy** mam:

Up to date

Pepo

Centifolia

Deodara

Zažne běrny dóńdu kóne tuteho tydźenja.

Erich Bräuer

wulko-wikowańnja ze symjeńtnymi a jězdnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodźe.

Hypothekowe poždźonki

w stajnej hódnosći a kóždej wysokosći zo zadanjenjom hač do 20% na prěnje městna na burske leżomnosće **stajnje bjez wudawkow pytam;** jenož dobre sprawne wěcy, na žadanje tež na krótki čas. Dawam tež wosebite zarunanje.

E. Raue w Budyšinje na Hošic hasy 32.

Kedźbu! Ratarjo!

Wotedawam wosebje płaćizny hódne cyle nowe ze swojeho składa w **Kulowje:**

syjace mašiny „Naumann“ 1⅜ m 17 rj. „Isaria“ 1½ m 15 rj.

sywowe bróny 5 polow **łučne bróny** we wšelakich wulkosćach

kulojte pily, cyle ze železa, jena 70 cm w přerězku

sykanjowe mašiny za mócne cźerjenje

šrótowanske młyny, widlate synowobročaki a originalne Deringowe trawužnjaki, 4 stopy, z (Mittelfinger)-přikušom (lohki dwojopřahaš).

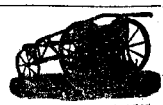
Otto Linke, mašinowa wikowańnja **w Kulowje.**

Jurij Hänsel

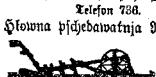
w Budyšinje

na šulerskej haśy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka s Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow

K hermanej

steju znapřeća Spenkec hošćenca a poruca. płaćizny hódne a dobre

kholowy a wobleki

za mužow, pscholow a hólcow.

Walther Geißler z Drježdźan

Rěču serbski.

Słomu

šěrokemlóćenu ržanu, čisćenu a zrunanu, z dwěmaj powjerstwomaj zwjazanu a

ržane wokliepje

kupuju kóždu dźělbu.

August Hepper w Budyšinje, Telefon 1258.

Wulki wubjerk

wobuća a škórnjow

za dorosćenych a dźěći

wšě wuporjedźenja za krótki čas.

Marks, šewski mištr **w Kukowje** pola klóštra.

SERBSKE WOTNY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za haprieju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kć. Kóżde čo. piaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjeo knihličišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóšiki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajane nawěški a tabele so wyše wobkšěsja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 86 **Budyšin, štwórtk, 10. haprieje 1924.** **Lětnik 83**

Sserbszy burszy wolerjo!

Na runje wosjewjenej wólbnej liśezinje němškonazionalnych njeje ani jedneho šerbšeho bura ani Serba dozrła! Psoblabajmy, kak wjele je tam ratarjow, kotrychž interesy tuta strona — kaž to stajnje wudawa — chze sastupowaś. Mjes jednym syndikom (industrialnym) na prěnim městnje śeji 1 dźełaczerśki sekretar, 1 twarski mischtr, 2 wucerjej, 1 generalleutnant, 2 žonje. 1 postśi sekretar, 1 generalmajor, 1 wobkhodny sastojnik, 1 profesor 1 mlynk, 1 generalny direktor, 1 notar a mjes nimi tśi ratarjo, a to na druhim, pjatym a jadnatym městnje. Tu drje komentara trěbneho njeje: njech šebi kóždy šerbski ratar na sakładze tuteje liśezinje rosmyšli, hač móże s dobrym šwědomjom tajsej liśezinje, na kotrejž šu sastupjerjo jeho interesow mjes 17 kandidatami jenož s tśjomi na bjeswuhladnych měrnach sastupseni, šwój hłós wotedaś. Schtóž ma woczi k hladanju njech hlada dokelž kohož chze Bóh chłostaś, teho wón wošlepi!

Najnowšše z cyłeho swěta.

Jednanja se sastojnikami a dźełaczerjemi żelesnizow šu w nastupanju mšby, kaž tež pśiches dalše jednanja w druhich dypkach k wujednanju a borohumjenju dotrjebe. Tuž je strach powšichkowneho strajka na żelesnizach wotwobroćeny.

*

Pśichepokasowanje pjenjes do wukraja je šo, kaž šo se Barlina wosjewja, na 100 rentowych hriwnow s jenej pokazu wobunjesowało. Wot jeneho a tehožsamcho wopołdnja pśichiłma šo jenož jena pokazka wschednje.

*

Kaž šo s Barlina wosjewja, bu póndźelu nowa banka za štote nowy założena, kiž w najbliźšich dnjach swój wobchad wotewri. —

*

Mnichowska policija je k narodninam generala Ludendorffa—Landstrőma wotpohladowy cźahy se šmólnizami zakazała. Schkoda, kuft wošmětenja by jara wužitneho było.

*

Powjeśe, šo Mac Donald wróćo stupi, šu wumysłene, dokelž šu liberalni w tu khwilu pśicejšiwo nowowólbam.

*

Kaž Mac Kenna-Komitej wosjewja, leźi na němšich kontach pola wukrajnych bankow 6¾ miljardy, mjes tym so maja wukrajniźy we Němskej jenož wokoło 1½ miljardy hriwnow.

*

Kaž Londonska „Times“ pišeze, rada póšłanzow (Vorschafterrat) šo hižo rozhudźiła, so wosterońenje mjezynarodneje wojeńskeje kontrole jenož swójafkarjo postaja, schtóž pak chcedźa jenož cźinić, hdyž budźa wo dobrej woli pśicejšwědcźeni.

*

Kaž šo s Pariża pišeze, bu wopyt rumunskich krala a kralowny podobneho wulkeho politiskeho wuznama, kaž łoniski wopyt prezidenta cźšt. republiki Maśarska. Wocakuje so tež wopyt južnosłowjańskeho krala a kralowny a někotrych šobustawow Běłohrodskeho kabineta.

*

Pśichi italiskich wólbach dostachu fazijitojo 386 s 529 žydkow w parlamenteje.

Němškonarodna politika.

Jako sawod k němškemu dnjej němškonarodneje ludoweje strony wotmołwjachu šo w sašichich dnjach 3 wulke shromadźiźiny w Hamburku. Statny minister s. šł. Hergt měnješe: My němškonarodni njesmy jenož agrarierjo (wulkowobsedźerjo), niz jenož šemjenjo, teš niz jenož Pruśojo: Naš wótzny kraj dyrbi wulki być. (Najźerje wšetśi, hač je do wójny był.) Smy wulki kruch němšeho ludu a smy frosumili, němšti lud k šebi sćahnuś. My pśichinjesemy schojźnosć, my sahorjamy sa němšti ideal. My němškonarodni žmy cźi jeniežay, kiž stajnje, šwobodnje a smužiże (smužitojšej bjes samohwjesenja) — njech pśichiłže schtož chze — žyl jeneho wobrotnjeneho ludu postawiłi) powšichkownu wobornu winowatnosć (allgemeine Wehrpflicht) (wichorafy pśichiłeš). Statna wobora je wukt wójska, na kotruž možemy hordi być. Ale še statneje wobory ma nasłać ludowe wójsko (wojsće hitmotazy pśichiłeš). My pśichinjezemy dale narodnu wolu. Strach pśched wólbami je w druhich ležnach. My němškonarodni wěrimy do nasćeho pśichoda. Bismarckowy pomnik ležy jenož w Hamburku na žwojim prawym městnje (mjenujźy bliśe pśichi pśichstawje a hładuje do morja). My chcemy hordeho hanšoweho ducha (Hansa běśe šwjask žydźnych městow w Śrěnjodobje) šobu do dalšeje Němšeje wsaćś a nětdy njech naš sašo jedyn němski kejžor k nam wo žydże. Herzt ześěrći šwoju ręć s heslom: Kujeże, wumoj nas! Na to šo śpěw Deutschland, Deutschland über alles šćijo wušpěwa.

Hrabja Westarp wušeknu, so howrjuje pśichłosowanje, mjenujźy hdyž šo wuwinowanje Ludendorffa wosławi, njech leźi do demokratiskeho łehwa, hdyž žu šo dowěrili, mjeno Ludendorff wojneležećkich. (Žiwe phi-wołanje). Brawnowa a Severingowa Pruska dyrbi šo se druhe samenicź. Niz wot dźenžnišcheho kjutišchemu możemy kejžorstwo dobyć, ale my njepśichestawajmy na tym dźełamy, so lud saso šafrawi sa mył jeneho žylneho němšeho kejžorstwa.

A Helfferich šo žłyšaceź dasche: „Mam šaćuże, so je krisa łońiscneho léta pśicewinjena, so s nami saso dopórdka dźe. Sćmy jako nazionalna opposizija naschu khmanosć wobžwědcźili, so my kždy cźah nazionalne knježeśtwo tworicź możemy (to je někotre nowe w parlamentarišćim žiwjenju, so hoła próżdna opposizija może něchto positiwne wuškutkowaś), a k nazionalnemu knježeśtwu chcemy šo wobroćeź, to je smysł pśichinjodnych wólbow. Sćami njebudźemy to wukonjeć móz, ale njeběmemy ruzy łenje do klina położeź.

Skónčnje doda wjerch Otto v. Bismarck: „Mi cźini worośće wjeśeśe, so śmějm jako schkiłaŕ (!) němšeje młodźiny k Wam rěkaś. Němśa Bismarck-młodźina šnaje šo šašadam němškonarodneje strony. Wušnawamy šo ličheźcanšcheniu ludo-narodnemu smyślenju, k sozialnemu šjednoczeństwu. Wobsteje snajemy šo k nazionalnej monarchiji, kotraž pod chorhoju corno-bě-cźerwjenej šaśo k nasćerjej ludowcje šobuwobmija budźe. Snajemy šo k wocźerstwjenju, wolwnjenju nascheje młodźiny, snajemy šo k wulkim woporam, kiž we auguście 1914 žyły lud šahori, hdyž mužoju hłós šwojeho kježora šrcźchowachu a šo wotcź khorhoje šwojeho Hježora hromadźachu, hotowi, šwoje žiwjenje sa lud, sa stat dacź.“

Kaž cźekwjenja nitka cźehnje šo pśiches zyle pśichchodnoschi a rěcze žadosć sa wobnowjenje kejžorstwa pod Hohenzollern. Tajke šłowa šu pomałka sa naschich njepśicźelow. To budźe jich cźim bóle ke kedźbnosći wabiźcź, cźim bóle tutkhwilu hišcźe njesamolwicźi politikarje sa wojerike winowatosću wocaja. Woni derje wjedźa, so tu jako hrajfu šawjesecź njechaja. Potom bjes dźiwa, so pśicźeo šaso sa tajumi brónjeni šłedźa. S tśjemi, kośami a widlami tako do noweje wójny, sa kotruž se wschej mitrobu žabaja, njepoćahnu. Schtóž chze druhi raz žiwoje kośeze sa wulkokapitalizm a wulkokżemnoćejerjow na wiki njeśeź? Tuczi njesamolwicźi němškonarodni rěcźnizy derje wjedźa, so wroćenje kježora do Němšeje, winowatanje monarchije a wobsamkujenje wojeńskeje winowatośeze šu pśichcźiny sa „casus belli“, to rěka sa wójnu. A tu němškonarodni chazeja. Kajši mułonz by to wsało, to diwélomne njeje. Nihdźe nihdy njejšu ruku stoźili k połepśenju wobšteinoścźowa połoženju. Hdy by wulke k wobžiwenju šwóła dośahało, měli po němškonarodnym rjezepeze hižo w paradizu być. To woni nětko do wólby šwojim wotwołam łudźa. Bóh dał, so njebychu po nich k žałostnej woprawdźitośći wotwućźili.

Stare šerbske pśichiłšowo praji: „Hdyž na šchkodu łašyšch, šo se šchkodu šašych.“ Wulkokapitalizmus, kotrehož šastupjerjo a połékowarjo šu němškonarodni, chze wot njeho wotmitnym šłaćanam wjeśele na republizy šłaluźź, chze jim ju wogrowowaź. Dźěła a šaštužby je w Němskej doćź. Ale wulkorjenježnikow hodźina njeje hišcźeze pśichišła, hdyž bychu milinje a šterje powšchkownje dźełaczi dali. Dźełaczerjow móz šu šlemili a jich do šareho wotrocźiźnoa šastorcźili. Na łožałowich rozwabankach niźšich a śrěnich worschkow natwarja s nowa šwoje stany w nowym „blubjenym kraju“, kiž dyrbi pśches němškonarodnych do šwěta, šnajmjeńšcha do Němšeje pśichinźź. Bóh dał, so mółhi bjes šrašha pśichiłabowacź, kak šo „wuwoleny łuh“ s njepśicźeśćelskimi kanaanskimi k posłednemu šahubjazemu wojowanju bźdźi a — šam šo mori.

—

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěši serbski

Najš. a najtuńšk kupowanišk wobućow. Pódźowanje spěšne a tunjo.

Rosprawa wężywustojnych wo šapłaćenju wójnšeho wotšchodźenja.

Je ho wukoru šwjasłaśišej wotschodźeńšej kommišiji w Pariżu pšchipodał. Rosprawa je njerozšěrkny zyšk. Njemóžno je, jenotliwym namjetam płaćicź dacź a druhe wotpokasacź. W tutym padźe a teź w padźe njesałeźneho kombźenja we wuwjedźenju plana ź zyła wężywustojni kóždu samohwitośći a šwuješ wotpokasuja. Po jich namjetach je ś wumóžnjom, **so šo Němšej hospodaršce knježeństwo we wobšadźenej Němšej wróćźi**, dokelž šu wurunanje šatnych dokhodow a wudawkow, kruczenje měny, wobnowjenje šnutškownoho a šwonkowneho kredita Němšeje jenož ś tutym wumóžnjenjom możne. Thodło dyrbja šo teź wćhe šankźije, kotrejž hospodarśkemu dźeku šadźewaju wróćicź abo šo pśichšpratowanje pśchemjenicź. Jeli šo to tele pśchedpokłady wotstorcźa abo šo šakombźa, šo tomu wotpowjedźaźy teź druhe data šapłaćeńšeho plana pśchemjenja.

Wężywustojni dale na to pokazuja, so šu šo prózowali, cźeśe tak poštajicź, so šo ś tym wudźeržeńje žiwjenja němšeho luda pod cźaru žiwjenjowoho wudźeržanja w šwjasłarških a šuźodnych krajach njeśtóźi, kotrejž dyrbja tehorunja cźeśe cźeśe ś twójmy njeśeź.

Žyły płaceńšći plan je na myśl natwarjeny, najwyšeńšchu šamožnosć šwéśicź, kotruž może Němška lětnje w šwojej šamžnej měnje šapłaćicź. Wot teho je wothładał, a wšcźe cźahy dozynje wobcźeśenje ša Němšku postajicź.

Prěni namjet ho na šfruczenje němšeje měny (valuty) poćahuje. Sa to dyrbi šo nowa němška notowa banka łaćicź abo šo němškotatna banka pśchetworicź. Wšcźe płaćidła po papjerjanej hriwnje dyrbja šo ś wobłhada šhubicź. Nowe bankowki dyrbja ś najmjeńšcha ś cźeśinu šlota abo šlotołódownymi devišami krute być. Pśchi tym je wožebje na dobro we wukrajnych bankach myśli. Banka dyrbi bankowki po šadanju ze šlotom wupłaćicź. Němški prešident a ś Němšow wobśtejacy direktorium banku šarjadujetaj, k kotrymaj šo p'chirada še šydom Němšow a šydom wukrajnow wobśtejaca, pśchido. Jedyn wukrajny šobustaw tejele pśchirady ma ša tym hładaź, so šo postajenja, na wudawanje bankowkow šo počahowaše, kruče dopjelnjeja.

Němške żelesnizy dyrbja šo akcijowemu towaršstwu pśchepodaź. Wono šo ś 11 miljardami šlotych hriwnow prénjošłaźnych dołżnych listow wobcźeśi, kotrež šo ś 5 prozentami danja a šo ś 1 prozentom létnje wotpłaćeja. Towaršstwo ma létnje 660 miljonow šlotych hriwnow wotschodźeńšej łaźy šapłaćicź. We połnej wyšokośći ma šo tale šumma wot łchwótrteho léta šapłaćicź. Wona w prénim léśe 330, w druhim 465 a w tśeśim 550 miljonow šlotych hriwnow wuceźinja.

S generalnym direktorom akcijowego towaršstwa dyrbi

byćj, runje tak ſ pſcheżydu dohladowanskeje rady

Sa cſaſ ſchtyrilliteneho moratorija dyrdi Nemſka prenje 10 000 miſſionow hriwnow, w druhim lećze 1220 miſſionow, w lećzim 1720 miſſionow a w ſchtwórtym 1750 miſſionow ſlotych hriwnow ſaplaczićj.

Po moratoriju ma Nemſka kitnje 2500 miſſionow ſlotych hriwnow ſaplaczićj.

Pódla teho ma wona wżdy dale podawaczj.

Rosprawa wżywnoſtnjych w Barlinje.

Wobiċherna rosprawa twikrajnych wżywnoſtnjych je ſo wutoru w nozy ſ Parila do Barlina wotpóſłała. Tam ſu ſo jenoſilowe kruchi hnydom pſcheſożiłe. Nemſke knjeżeſtwo ſo hižo ſ namjetami wżywnoſtnjych ſabéra.

Swjaſkarjo na wojeſkej kontrolli w Nemſkej wodſteja.

„Times“ ſ Parila powjedża: Roſſudzenje rady ſwjaſkarſkich wóſtajnow wo nemſkej nocże pſcheſtawo ſwjaſkarſkej wojeſkej kontrolli w ...bany 12. hapreje wotſtorċiło. Do'polnje ſ jena ſ ...emſka nima żaneho prawa ſebi żadaċ, ſo by ſo ſwjaſkarſka wojeſka kontrolla ſaſtajiła. Swjaſkarjo njeſu wo dobrej woli Nemſkeje pſcheſwédżeni. Niż Nemſka, ale ſwjaſkarjo maju poſtajiċj, hdy ma ſwjaſkarſka kontrolla ſaſtaċ.

Fr...ſka inżeńerſka kommiſija je bjes wuſpċha wo podlċſchenju frċżenja ſ poruhrſkimi industrialnymi jednaka.

Franzowſko-belgiſke inżenieurſke kommiſija je wutoru wo podlċſchenju frċżenja wo podawanju wéżow ſ poruhrſkimi industrialnymi jednaċj pożlała. Industrialni ſu prajili, ſo jim wjele na tym leżi, ſo ſo w ich dżełarnjach 15. hapreje dżełaċj njepjeſtanje, a ſo ſebi pſchaja, ſo by ſo podlċſchenje do titeho dnja ſtało. Pokaſawſchi na to, ſo cżeſko kredit dóſtanu, ſo wopraſchachu, haċj belgiſke a franzowſke knjeżeſtwo nzehyſchiċj cżeżo, ſ nżeżiſchim frċżenjom naſtate, połżiżej. Swjaſkarſke wyſchnoſeje wotmolwichu, ſo maju tele cżeſe ſa ſnjeżne, ſo pak bychu podlċſchenju na króti cżaſ, ſnadź na ſchtyri dże wókom njedżeł, pſchihłożowaċ. Nemſky faſtupjerjo ſu hnydom do Barlina wotjeli, ſo bychu ſo ſ knjeżeſtwom frċżeli.

Po wyſlednich powjeżcżach je **poruhrſke hórniſtwo po nċżko wobſtejacżich nuczowych wobſtejnoſcżach ſwólnje wuſło a koſs też po 15. hapreli podawaċ**, ſo njeby ſo hoſpodarſke ſiwjenje Poruhrſkeje, kotreż je runje hakle do hibanja pſchiſło, ſtrachej noweje kataſtrofy wuſtajiło. Podkopti a dżełarnje pak njeſu thmane ſ ſiwjenja, hdyż ſo jim 35 hacż 40 procentow ſ jich wudżełkow njeſaplaċi. Wobżeże miſeniſche hórniſtwo bjes pódlanſkeje produkcije a bjes ſcżepżeranja na ſchréżeńſke (hety) fu w ſadżewżnym finanżnym pokożenju. Franzowſkoju na ſtejiſchcżu ſteja, ſo dyrbi nemſke knjeżeſtwo poruhrſkich industrialnych podpjeraċ. Nemſka budże pucż dyrbjeċ namakaċ, po kotrymż budże możno, poruhrſke wuhło a koſs dale podawaċ.

Knibiczijſchczerſkich pomoznikow.

W nemſkim miniſterſtwje dżeła je ſo wutoru wo powyſchenju mżdy knibiczijſchczerſkich pomoznikow jednako, tola ſo njeże nicżo dojednało. Dżełodawarjo namjetuja, ſo by ſo najwyſchcha tydżeńſka mżda na 30 ſtotych hriwnow powyſchiła. Knibiczijſchczerſky pomoznjk pak żebi ſ najmjeńſcha 35 hriwnow żadaju.

W Shorjeju fu pomoznizy żamoſtanje poſtupnjo je dżełodawarjowi wo tule mżdu jednali. Dokeż ſu ſo tuchi ſapowjeſdżili, ju pſchihwoliċj, ſu pomoznizy tſjoch tamnich njeſoglaſitiſkich dżenikow dżeło ſaſtajili. Tele nowiny ſo tehdża njemóżachu wutoru wudaċ.

Teje ſameje pſchiczinny dla ſu knibiczijſchczerſkeſſy pomoznizy w Mohuczu (Mainzu) dżeło ſkójili. Nétżiżche wobſtejnoſeje ſwadża ſo ſa żadanja pomoznikow pſchihódne byċ. Wólby do nemſkeho ſejma ſu błiſto. Bjes nowin a cżſchczerſkich dżełowu budże cżeſka, wólbnu cżaitaziju wjeſeċ. Tehdżża ſo pomoznizy nadżiżeja, ſo ſwoje żadanja pſchecżiſchcża. Żadana mżda je błiſche pſchezo niżſcha haċj ta, kotruż ſu bo ſwétowneje wójnu doſtawali.

Dżeło ſo ſaſtajiło.

Akżijowe towarſtwo Knorrbremſe w Lichtenbergu pola Barlina je wutoru dżeło ſaſtajiło. Sſ nżeże 5000 firmitnych dżełaczerjow bżło ſaſtużeny tydżeń dwé tżeżiſne ſtrajkowaċ, dokeż ſo njebé mſdowy tarif dokonaċ. Wutoru ſu 1000 dżełaczerjow, kotżiż hiſchcże dżełachu, ſ dżeła puſchcżili. S bohom ſu ſo wſchitzi dżełaczerjo napominali, ſo bychu ſo haċj do ſchtwórtka ſ dżełu ſamowolili. Dżełaczerjo, kotżiż to njeczinja, ſo ſ dżela puſchcża.

Skórżby żelesnizarjow na pſcheczeżku ſłużbu.

Nemſke knjeżeſtwo je do żadaneho powyſchenja mżdy żelesnicżnych dżełaczerjow ſwolilo. S tym je ſo po ſdaċu ſtrach powiſchittkownehe żelesnizarſkeho ſtrajka wotwobroċił. Tola ſo hiſchcże njeſu wſche żadanja żelesnizarjow dopjelnile. Sofiuſpjerjo żelesnizarſkich organiſacijow fu ſo wutoru w Barlinje ſeſchli a wobjanklí, nemſke wobſhadne miniſterſtwo namolwjeċ, ſo by ſe żelesnizarſkimi organiſacijami hnydom wo wobſtejacżych pſchepiſmach wo ſłużbnym tracżu jednało. Po nétżiżich pſchepiſmach wſchédna ſłużba faſtajnikow haċj do 16 hodżin traje. Dokeż ſo we 10 hodżinach ſłużbneho cżaſa ſtużona holowoſcż jenoż ſ dżela hobu liċżi, p'chcżetawſki kaſ ſ żyka niż, ſo ſ poredża njeſtanje, ſo **na lokomotiwie ſłużbny cżaſ haċj do 18 hodżin traje.** Na ſcżéhowach pſchecżeżeneje ſłużby mozy faſtajnikow, na ſamolwitych mżtach ſtejacżych, bórſy ſapraża a faſtajniży ſłorża. To ſ ſnjeſbożenjam na żelesnizy je ſchkodowacżnjom cżłowjeczich żiwjenjow a materiala dowjeżże. Żelesnizarſke organiſacije ſamolwitoſcż ſa ſcżéhowit wotpokażuja a ſo nadżeja, ſo ſo nemſki wobſtejadowy miniſter bórſy roſſudżi, teke wobſtejnoſcże pſchemeniċ.

Prożeß dla trajneje pſcherady pſchecziwo Vorwärtſej.

Pſchecziwo ſamolwitemu redaktorej Barlinſkeho „Vorwärtſa“ je ſo po poruczinoſcżi wyſchcheho ſtatneho rċżnika pſchenyttanje dla krajneje pſcherady ſawjedło. Krajna pſcherada je ſo w tym namakała, ſo je „Vorwärts“ ſiſt Hitlerowho offiżera Göza woczijſchczał, kotryż w nim ſwoje wobdżełenje pſcht pódankach 8. a 9. nowembra 1923 wopiſuje. Dale ſo wyſchiſchi ſtatny rċżnik na „Vorwärtſowe“ naſtawki pſcherżewo bayerſkemu hiſtorikarjej a pſchecziwo kommandeſi Stuttgartiſcheho wobwodneho kommanda poczahuje.

Tónle roſhorjażo podawk, kotryż bé hižo dawno ſabyty, ſażo wukopaczj, njebé ſdożowna myſl.

Prożeß dla murżenja dr. Helffericha 1922.

Sozialdemokrataj Zubeil a dr. Moſes a kommuniſtaſo Hölżein, Remmele a Fröhlich ſu ſo ſ pſchepiſowanſkemu ſudnikej ſtażali. Sżu ſo pſcheczżwo § 105 khłoſtauſkeho ſakona Barlina pſcheſtali, dokeż ſu po mordarſkim nadpadże na miniſtra Rathenaua ſyptali, ſapóſłanza Helfferichá ſ mozu ſe ſcżinowne wotſtronicż. Dr. Helfferich bé dżeń prjedy teho pſcheczżwo Rathenauej wótru rċż w nemſkim ſejmje mél, hdyż wón do ſejma ſaſtupi, mjenowani ſapóſłanzy k njemu pſchihżażhu, wołajo: „Mordarjo won!“ Sſejmowenu preſidentej ſo tehdy poradżi, roſporjenych ſapóſłanzow ſmérowaċ, tak ſo móſeſche Helfferich wo poſhżedżenju haċj do kónża pſchitomny byċ. — Khłoſtauſki ſakoń praji: Schtóż jeneho ſejmiſkeho ſapóſłanza nuſuje, wobſamknjenja pſchitżeċ abo njepſchitżeċ, abo ſapóſłanza ſ mozu je ſejmownje wottſtronieċże, ſo niż niże 5 lét żabo ſ jatbu na twjerdżiſnje na tón ſamy cżaſ pakhtoſta.

W Durinkſkej ſo ſwjedżeń 1. meje wotſtroni.

Durinkſki ſejm je wobſamknył, ſwjedżeń 1. meje wotſtroniċ, dokeż je pſchi poſlednich ſejmiſkich wólbach wyſchina wobydżerſtwa wobſtżedżiła, ſo ſebi njepſcheże, ſo by ſo 1. dżeń meje wotſtroniċ. Też w Badenſkej a Mecklenburgſkej-Schwerinſkej ſo wón wżaży njeſtrożeſi. Sa to 1. dżeń meje hiſchcże w Sakſſej, Braunſchweigſkej, Anhaltſkej a Hamburgu jako ſwjatły dżeń pſacżi.

Hugo Stinnes cżeżko ſchorli.

Dże najbohatſchi Nemz, Hugo Stinnes, je hižo pſchi dlheſchim cżaſoom ſchorli. Poſlednje dny je ſo jeho chorożej pohórſchiła. Jeho ſwójbinni ſu tehdża wo njeho w ſtarożeſach.

Tajne organiſazije we wobbażenej Nemſkej.

Policija ſwjaſkarſkeje wojeſkeje wyſchnoſeje we wobſażbjenym kraju ſa nemſkimi tajnymi organiſacijemi ſledża. W Eſſenje, Geſſenkirchenje a Bochumje ſu njedżełu a pónżełu wjele wobydżenjow ſobuſtawow nemſkich tajnych organiſacijam pſchipiſchuchu. W Geſſenkirchenje a Bochumje ſu pándżeſu 12 wożobow ſajeli, kotreż pjeża tajnym organiſacijam pſchipiſkuchu. Parizke nowiny piſchu, ſo ſu we Bochumje 61 a w Eſſenje 14 wożobow ſajeli.

Kelko Nemzow je w Italſkej.

Mukas nemſkeho knjeżeſtwa, po kotrymż ma ſo ſa dowolnoſcż ſ pucżowanju do wukraja 500 ſtotych hriwnow ſaplaczićj, ſo na to ſażażje, jo je ſo w poſlednim cżaſu hižo wokoło 70 000 Nemzow do Italſkeje pucżowało. Italſke konſulaty w Barlinje a w druhich nemſkich meſtach ſu teho dla pſcheċiżże, kelko dowolnoſczow ſ pucżowanju do Italſkeje ſu wudate. Pſchi tym je ſo pokażało, ſo je wudawanje nemſkeho knjeżeſtwa jara pſchéhnate. Wiſcho hromadże je ſedżma 20 000 Nemzow dowolnoſcż ſa pucżowanje do Italſkeje żadało

Khoroſcż belgiſkeho kraja ſo ſhórſchiła.

S Brüſſela ſo powé, ſo je ſo khoroſcż kraja Alberta ſhórſchiła. Jeho narodninły ſu ſo jenoż w matym ſwójbnym kruhu woſwjeċiſe.

Poſtżinjenje franzowſkeho wójnſkeho łódżſtwa.

Franzowſka deputirſka komora je wutoru je 415 hłoſami pſcheczżwo 70 hłoſam ſakonjowenu nacżiſkej wo twarje 10 łódżnych jedniſczow a ſakonjowenu nacżiſkej wo twarjenju Rheinoweho pſchiſtawa w Straßburgu pſchihłoſowała. Senat je tehorunja ſakoń wo powjeſchenju wójnſkeho łódżſtwa pſchijał.

Nowy italſki ſejm.

W nowym italſkim ſejmje ſméje knjeżeſtwowa kaſzi ſiſka ſtrona wulku pſcheważażu wjeſchinu 375 ſydłow. S druhich ſtronow ſméje italſka ludowa ſtrona 40 ſydłow, liberalni demokratzo 17, konſtituzionalna opoſyſija 12, demoſozialiſtoju 11, republikanſcy 7, ſobuſtawy narodnoſtnych mjeńſchinow 4, ratakſka ſtrona 3, Sſerbjo 2, ſozialdemokratoju 25, nazionaliſtoju 22 a kommuniſtoju 17.

Dżełacżerſke knjeżeſtwo w Auſtralſkej.

Pſchi wólbach do auſtralſkeho parlamenta je dżełacżeſka ſtrona wulki wuſpeċh dożyła. Dżełacżeſſyy kandidatoju 26 mandatow bobuchu pornjo 19 liberalnym a 2 farmarjom. Do'kónżnyny wunoſchi njeje hiſchcże ſnaty, tola njeje dwélowacż, ſo ſméja dżełacżerjo w nowym parlamencje

---

Feuilleton

Stary Śymkc.

Nowela ſ pruſkeje hole.

Spiſał Jan Skala.

(Pokrażowanje.)

2]

Pomałku bé bur do Narcża dóſchoł a ſakoſt do korczmu ſ ſtarenu Bali. Bało bé wurjadnu muż, mżejeche ſwoje wożebite naſtadży wo wſchém a wożebje wo nowych pomérach, tżi tak mózne na żyle hoſpodarſke a też wożobinſke pomèry herbſtich wjeſnjanow na wuhlowych polach ſtutkowachu.

Schymko ſaſtupi do wulkeje korczmarſkeje ſſwy, hdżeż Bało ſ hymku ſo hubje ſa thadżeni bedżeſche.

„Pomhaj Bóh.“

„Bóh pomhaj. S wotkel: ſ domu abo ſ Wojerez.“

„S Wojerez.“

„Maſch hižo pſchedate?“

„N. Schto dha budu pſchedawaċ, hdyż maja tola druhéhy wożazy a na naſche Lubuſchſke hiſchcże tak ſ gwaltom njeczakaja.“

„Nó, haj wſchak haj, ſ gwaltom drje niż, ale ſ pſchetżiżanjom, wożebje na twoje pola cżakaja, to wém.

„Haċj ſ gwaltom abo hinak: ja njepſchedam, Handrika też nikni, ſo mużemy cżakaċ.“

„Cżakaja? Cżehodża niż, jenoż cżakaj.“

„Schto to wo naſchim duchownym rżeża, ſo wón po wobjadu wołko bżża a wożebje Wunjaniſſim hodżimy dołho ſpanſchuje, tak rżenje a berże móbli nétko ſ pjenjeſam pſchinċ a bóh nahaże dże w Prußej rjane ſtatoli kupiċ, hdyż je tu ſamu jenoż ſtara dżerżeza a wuhło tola nam nicżo njepomże, ſtaraj je wſemi.“

„Wuhło duchownym, Wojerowſki Starak? Schto to tebo ſo ſmeja, hdyż ho my dżerżemy. A dożyka: ſchtó dha praji, ſo ſmeja dopaſchło? My dżełamy, każ ho ſłuſcha, a njeje nam ſmeja dopaſchło? Wjele tu njerożeże na naſchim péſku, to je wérno, ale my też tak wjele njerżiebamy k pſchecżinjenju, każ cżi nóbl bramborſky baronoju, abo cżi tam woko'o Budyſchina. Schto to duchownoho ſtara, tiż hewak hinak ſe niczim k nam ſo nima, khiba ſo nam kuſk butry wutżona a ſapłaczićj łabudże.“

„Nó, nić jenoż Starak, ale też tón nemſki Mukal.“

„Nó, tak: ſchto.“

„Dżm, ſo Starak wot kożdeho mórgna ſchtyrzeċi morkow ſażkuji, kiż jemu direkżija briketarnje wupłaċi, dórdże-li k pſchedażu.“

Mokomik bé cżeſko a wobaj mużaj zonaſchżaj jenoż energiżny ſwoju trubku. Bé widżeċ, ſo runje tak raſnje jeju muſhy dżełachu.

Na doho ſtany Schymko, a bjes teho, ſo by ſebi ſwuczeny palenj dak porjedżeċ, wſa ſwój ſi a bjeſe wſcheho dalſcheho thomdżenja da Bali bojenje.

Schtajaſche po hóraj dele ſ Lubuſchcż. Pſchi kerchowje poſaſta a dżiwnje jemu myſliczka naſtoſi, ſo hnydom ſa kerchowom ſtej jeho najdalſchej poli, hdżeż bżchu wórdanu ſa twuhlom tożili. Naſkoſi jemu myſliczka, ſchto by ſo ſ kerchowom ſtało, by-li tute pola pſchedał a by-li briketarna poczała janyy kopaċ, kolije kuſcż, jeſejorsy ſa twulke lampy ſtajeċ... Pſchécże pſched dżeſacż létami bé pot jutra ſwojeje role ſa porjedżenjeże kerchowa wżenował a na hornim rożku mżejeche ſwój poſledni kuczik mucżinjeny jako wotmènu ſa darowanu rolu. Chżejche we ſwojej roli mécż poſledni wotpocżink a bé na tutón kuſk ſemje nimale hordżiſchi każ na żyle ſwoje wobſżedżenſtwo. Narecżeny bżchu ſo botho ſpjeżowali, nécżiho ſe ſwojich jeżnomioſeżow pſchedacż; ſtónżnje pak tola nékotri nétżiżchi pſchedachu ſanjerożene kefki k wjeſoru wot wżu na pétkożej hórzy, wyſche kerchowa. W tu thwilu briketarnja na tutu hórku nejchżiwiſche, dokeż tam wuhło pſchebłudnik leżi a tuj ſ Erfi a Lutowiſkich ſtatnych ſahoreli tam wotmotcherny péſk a hlinu wożachu. Naſta hohrċli naſhyp, a ſo njebżchu kerchow ſabżpali, naſwarichu wyſoku murżu ſ dwojich ſtron, tak ſo pomału kerchow nadyj napohlad jenieſkeho rowa, hluſchoo a hłubſcho ſo ſamurżaſo. Bé cżima a łożno na tutym pohrżebniſcheżu, dokeż ſtónżo tamnih jenoż ſe ſwojimi ſapadowaſymi pruhami ſo na nje dobyżeċ. Kak dołho, myſleſche Schymko, a na mojim polu budża tej dżiwej wuhło wudrapaċ, péſk budża ſa wyſokej murżu naſypaċ a ſnamo hiſchcże bróhu pſchepotoża, runje tak, każ pola Nowcje Luki rżeżniſchczo Halſchtrowſkeje wody, a pſches kerchow natwarja betonowy móſt, jeli ſo jón doczka njeſaſpjaja... Khubżcżo do ſemje ſ wotemrżtymi... a ſ żiwymi nékam na nowy kerchow na wukopanych wupalenjſchczach a ładach a w ſta metrow hłubokich jamach. Schymko bé domoj dóſchoł. Żona jemu powé, ſo ſu żuſodża, haċj na ſtareho Krawza a Kożorej cżeſty a na Sſoworicz, wſchitzi wżeże kontrakt podpiſali a ſwoje łeżomnoſeże pſchedali. Dwé lécże ſmédża hiſchcże na ſwojim hoſpodarcż, potom dyrżża najrżebſi kuſk, holu — ſchtéż ju ma — a pola woſtajiċj a w tym cżaſu żebi druhu domjażnoſcż pytaċ. Płaċiło je ſo ſa jutro wożommaczże ſtow markow, wſcho jene haċj ſkała tuka abo rola, ſa holu dwaj tyżoraj ſ drjewom. Kowarż, tiż bé ſ polami Schymkowy ſuſod, hižo wżazy njebudże żneeż, dokeż na nowy tydżeń na jeho polach ſapoczinu kopaċ. Saplaċiċhu jemu wuhlowy, na jutro 500 hriwnow, hnydom wupłaczachu a ſa twarjenja ſo ſaruna wopaleniſka kaſa a mały pſchidawk tón ale jenoż tym, tiż hnydom wſcho pſchedachu. Pola Schurza bu wſcho podpiſane, ſo wé, ſ niż małe pakenjom a ſamo winom.

Schymko ſeſażny ſ ramjenomaż. Schto cżiniċ? Jeho pa'a kuſk bérżi każ łuhy wobżireċ tych pſchedatych ſahonow. Schto cżiniċ? Bórży budża jemu po luzy ſchżahaċ a by ſa'elenowanych ho ſahonach ſ rożku a wowżżom. Schto budże jim wobaraċ? A wobſtorżbaċ? Wojerowſki hamiſcht ſudnik tajſim wobſtorżbam njero'umi a nékoſi mżenja, ſo je jeho pſchedchodżenje te: hdyż ſu wſchitzi pſchedali a ſ tym nemſke narodne hoſpodarſtwo, tiż ſ wulkeho dżeła na wuhlu wotpocżuje, podpżerali, njeſchłodżi też hłupemu ferbſtwenu burſkej nicżo, ſo jcho „die realen Taſchen trojchki wo toim powucża, ſchto das „Allgemeinintereſſe“ żoda. Poſtta hrivnow khłoſtanja a kóżły wobénaj ſtronomaj po jenoſkej mżerje: to ſo tutomu ſchkitarjej ſtotinyk ſakonjow ſda ſpraw noſcż dyrbi.

Se ſtarowżejemi a roſhorjenjom lehny ſo bur Schimk k wotpocżinkej.

(Pokrażowanje.)

wjetšinu. S jich sapóšlanzow šo tehodla nowe ministerstwo wutwori.

Wójnske pšchihote Japanskeje na dalokim ranju.

Moskowska „Iswěstija" kritiše połoženje w dalokim ranju po njeporadženym chinesko-bolschewikskorußkim jednanju rospomina. Podawši sanđženeho tohjenja wo tym šwedeńa, so Japanska njepšecželnosće pšecžiwo Rußej wobnowi. Japanska je šebi wotmyślika, šmół wliw na połnóčnu Mandžurisku a krajinu pódla rußiskeje chinesketje železnizy (pšedawšcheje rusko-chinesketje železnizy) wupšechtšeć. Japanska wjace, pšedy hač ruskobolschewikske knježestwo jako sakonske pšchipóznaje, po móžnosći wulke konzesbije nabyć a tehodla sađanje wšich postupjenja ruskich monarchistiskich organisazijow, pšecžiwo bolschewikam w dalokim ranju samérjene, wodwjeruje. Wón w Korei a Mandžurskej žylne wojeske mozy shromadžuje. Aliman Ssemenow (pšedawšchi roskašowar běleho žibirskeho wójska w Sabajkalskej) s japanskimi ministrami jedna. Běła ruska organisazija šwoje šobustawy mobilisuje. Běte wotdźělenja mjelu bolschewikskeje Rußeje pšchekroczeja a Japanska a mandžurski gouverneur jim nepšeškoda.

Bolschewikske knježestwo na Franzowsku tuka, so Japansku k wójnje pšecžiwo Rußej nadpjera. Franzowsko-japanski swjatk so w blizkim czasu wotsamknje. Rußej wójna w Dalokim Rnaju hrosy.

Ze Serbow.

Štwórtk, 10. jutrownika.

Marije Kleofy, wudowy.

1897 położi so pri 50lětnym jubileju Maćicy zakładny kamjeń za Maćičny dom.

Próstwa za serbski dom.

Łastoječka je namakała
Dom swój połna wjesela,
Hdyž je zaso přilećała,
Serbja pak su bjez doma.
Božo, budź nad Serbowstwom!
Pomhaj twarić serbski dom!

Khudy muž sej khěžku twarí,
Ma też wšitkich popřeće;
W Serbach hori so a wari
Też po domje žadanje.
Božo, budź nad Serbowstwom!
Pomhaj twarić serbski dom!

Spěw na lećacym listu.

'Noż druhim dowěrć dwór a dom,
A bórzy póndźeš z brjemieškom.

Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer +1, najwyšicha dnjowa temperatura 10 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 729, hygrometer 0, najnišicha temperatura w nozy 5 stop. cźopłoty. — Drježdźanska wjedrarska stata: Njewobstajne, mróčne a sy khwilemi dešcźowate wjedro. Najšerje budźe něchto symnišcho. Słabły wětr z wječornych stron. Nad połnóčnej Europu leži nižina, kiž nam nasche wjedro kaše. Symne wječorne a dołhowječorne wětry nam hišcze jane rjane nałetne wjedro njepšichinjeju. Wječera rano bě po zyłej Němskej pomročene. Na najwjacy městnach po dešcźu dźešche. Najwyšischu cźopłoty sapiźachu Frankfurt n. M., Drježdźany a Świnemünde (16 stop.), najnišischu hora Fichtelberg (8 stop.) Kutše pjatk błónčko 5,19 hodź. sthadža a so 6,48 hodź. khowa. Měsacźk shadža jutše dop. 9,44 hodź. a so sobotu rano 1,30 hodź. khowa.

— **Padušchiwo.** Knjesej dr. Schnablej na khěžorowej haju 5, zu sandźenu sobotu koło kradnuli snamki Seidel & Naumann, wono ma cźišło 832 447. — S jeneje sahrody buchu z šnišenju napowěšchane schatu kradźene a to: dwoje nałećej mužšte punczochi (Kameelhaar), nimale nowe, schšesć schérnych mužšich punczochow a jedne žonjace florowe punczochi. Schtóž schto wo nich wě, njech to kriminalnej policiji wosšewi.

— **Namakane wězy.** Hamt sa namakane wězy (Fundamt) wosšewja, so buchu wot 1. 1. 1924 sem sšcźehowaze namakane wězy pola njeho wotedate: nekotre móšchnicki s jenjesłami atd., 1 boa, 1 słoty pjerschcźeń, 4 cźapki, dwoje rukajcy, 1 kožuchowy khornaž, 1 žónski pschebeschcźenik, 1 dźěcźace bunzle, 1 słoty jub, 1 schijiny paš za pša, 3 mužace a 3 žonjace klobuki, 1 dźěcźace hanki, 1 běła wojmjana cźapka, 1 kij, 1 naschijny rjeczak z pschiwišnikom, 1 kónka pschirunana toschka.

— **15. hapryl je pohledni dźeń** k sapłaczenju sćeho, waszych datkow: lećomnosćny datk, nadhódnoscźowazy (n. Aufwertungs- resp. Mietzinssteuer) datk, dale sa pschinoschki do wopalneje kahy, sa wohnjowoboru a sa cźišcźenje.

— **Podkšcźenja cźasa sa watedacze pšchijimanja sa datk se samażenja.** Dźiwajo na wobcźežnoscźe, kiž tutón raz vatarjam a žiwnostnikam pschi wupjelnjenju dawkowych liscźinow, s kotrymiž šo datk se samoženja wobchowja, nastawaja, je šo cźas k wotedaću tuteho pschijimjenja hač do 30. haprleje podlěcźił.

— **Pschichodna termija za pschemyślowy datk** (Gewerbesteuer) je šo, kaž šo z wěšeze strony wosšewja, na 15. meju — nic na 15. haprleju — sa sakhtiroschemyślowy datk postajiła.

— **Jutrowne jědne khartki.** Khartki, kiž buchu sa Cźichi pjatk a na wobědnaj hwjatnyaj dnjomaj kupjene, płacza wot Seleneho schtwórtka, 12 hodźin pschipołdnju hač do Jutrowneje póndźele (21. haprleje).

— **Wobhladacze šebi waletske liscźiny!** Dokelž su wolejske liscźiny jenoż hač do njedźele wupołożene, njech nichtó njesakhomdźi, so pschepózdnjene, so je do nich sawisany, hewak potom 4. meje njeshmě wolicź. W Budyschinje móže kóždy do nich pohladacź a to: dźełowe dny wot 8 hacź do 1/2 1 hodź. a wot 3—6 hodźin, njedźelu, 13. haprleje — a to je posledni dźeń — wot 9—1 hodź. Na wšach su te hame cźasy po sakonju postajene.

— **Bismarkowa draha z klonami nahadźana.** Město da we sandźenych dnjach drohu, kiž z nutskowneho města k dwórnischcźu wjedźe, z młodymi klonami nahadźecź. Přjedy stejachu tam rjane kastanje, kiž buchu wukopane, schtož zuły drohu wohidźi, dokelž je hjes schtomow hola a próchna. Klon wschak šwěschnje rosćo a ma wosebje nasymu krasnje barbowte liscźa, kiž wot słotožołteje hač do kreńczeńwjeneje šytejé barby zułu skalu barbow wobhahuja. Tola budźe pschezo něchto let tracź, pschedy hač budźa schtomiki powabu drohi sašo tak wobknježicź, kaž pjedawšche wyšoke schtomy.

— **Dźiwny muž.** W Budyschinje sahubźichu njedawno wěšeho hornjeńa Christopha na něchto njedźel jastwa, dokelž nimale 2 lěcźe bjes dźěła w Kamjenskim, Budyschskim a Bistopskim wokrjesu wokolobrudźesche. Wón pschi swojim pschesłyschowanju muda, so je jim njebohi kmótr Pětra Serbiskeho a so je jeho macź rodźena Rothschildowa. S tym wschak wjele srosumjenja pola žudnikow njenamaka, teź z tym nic, so mjesche wopisnu so je „general", schtož wschak hewak hischcźe najbóle cźehnje. Sšud jeho sahubźenje wobtwjerdźi a „general" budźe jo nětko pola swojich wyšokich pschiwuznych hórschicź. Po naschim ménjenju je tutón muž khorego rosuma a njeslušcha po prawym do jastwa ale do khorownje.

— **Dowarjejce kedźbu na swoje dźěcźi!** Je stare, dźecźace waschnjo, nic jenoż w městach, ale teź na wsach jo z wosam pschipowědschowacź. Kak lokho móža dźěcźi z tym do njebožka pschińcź a wažnje na strowocze swojich stawow poczerpjecź, dopokalnje pschiwad, kiž je jo wczera w měsće stał. Na šhnje spadowazej Nowowalskej drósy běchu jo nekotre dźěcźi k sapłchahej pschipowjeśe, kiž z dweju wosow wobstojesche. Nadobo pschestuny jo saoni wós do predkowneho a bjes maśa by dźěcźi satłocźił.

To-ŕarstwowski powěstnik.

Łužisko-serbske filatelistiske towarstwo ma pjatk wječor we 8 hodź. we Serbskej kofejowni swoju zhromadźiznu. Zběrki maja so sobu přinjesć.

Serbska Pólinica w Khrósćecach ma pjatk, 11. hapr. wječor 1/8 hodź. hłownu zhromadźiznu přednoškom, rozwučowanjom a wólbami. Wšitcy maju přińć.

Předsyda.

Serb. tow. „Zerja" ma jutře pjatk, 11. haprleje wječor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje. Wšitcy spěwarjo a wšitke spěwarki cheyli z wěstosću přińć.

Dirigent.

Serb. tow. „Zahrodka" w Delnim Wujezdźe zmeje njedźelu, 13. hapr. pop. w 4 hodź. w Haškec hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla serbskeho wjecźora a druhich należnosćow so wo bohaty wopyt prosy.

Předsydstwo.

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow. Posedźenje (hłowna zhromadźizna) wutoru, 15. jutr. pop. w 4 hodź w Serbskim Domje w Budyšinje. 1. Rozprawa předsydy. 2. Zarjadowanje rěčnych kursow. 3. Wólby. 4. Namjety atd. Přeprošujemy z tutym wšitkich serbskich wučerjow. Přinoški (2 hr. na 23/24 a 1 hr. za Albertowy fond) prosymy bórzy dowěrnikam wotedać.

Wuběrk serbskeje studowaceje młodźiny ma štwórtk, 10. jutr. pop. 1/3 hodź. w Serbskim Domje wuběrkowe posedźenje. Prosy so, zo bychu wšitcy wuběrkowniey přišli dla ważnych wuradźowanjow za jutrownu skhadźowanku. Teź druzy studowacy a hosćo su lubje witani.

Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerʼ. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Bržxnyc, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěšткi: A. Dučman, w Budyšinje.

Paul Otte

Zitna hasa 10 w Budyšinje Zitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny
židźane a wołmjane tkaniny
za serbskę drasty
žonjace mantle, štrykowane jaki atd.

Kedźbujeje

na wikach pschi kupowanju na hódnosć twory, hdyž wobsahuja: **Wubjerki, zychi, kožowe płachty, koschlowy barchent** (lětny a wołmjany), **koschlowe žukno, trjenje a twjelki, Nessel** (90 a 140 cm schěroki), **módrocźišchcź** (Blaudruck), **módry płat, kalunak**, bruny a mustrowany w najlepschej hódnosći **Kupujeje nasłepje w znatym žerbskim wobchodźe**

Bu. glehn 11

Tam dostanjeje też: žonjace a mužace **kalmukowe jaki**, dźełanske **bluzy**, cźorne kožane **kholowy, špódnje žukne**, wołmjane, dźěcźace, cźišchcźane a **Minke schórzuchi** we wulkim wubjerku a rjanych mustrach, **nahłowjaze rubischcźa, dybjaczne rubischka, powšk, wokmu, mužace šoki atd.**

Andr. Kasper.

Schtóž tutón nawěschtk zobu pschinješe, dostanje dobru zigaru, teź hódź so micźo njekup.

Kurjenski tobak

fabrikski skład **Ohuso-Hamburg**, kaž też žwańske a porskace tobaki, cigary a cigarety poruča tunjo na zasopředawarjow

Korla Neumann

tobakowa wulkowikowańnja

na zadnjej bohatej hasy, pola hosćenca „Fuchsbau"

Rěči serbski - Telefon 578

Jědźne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowańnja ze symjeńtnymi a jěźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodźe

Skład w bróžni na Hošće hasy

K hermankej poručam wewulkim wubjerku

žonjace a mnjace šaty, sportske košle, šaty za dešne dźěći, dźěcźace drasćički, hólcźace a dźěłaćerske wobleki, šórcźuchi, gardiny, přikrywy.

W. Köhler na hłown. torhošću 9 (Hauptmarkt)

Na hermanku steju při hosćencu „Złoteje hwězdy".

Płacźiny hódno kupujeće

šijace a specialne mašiny

za wšě powołanja, **nowe a też trjebane,** pola

J. Klemm w Budyšinie

na serbskej hasy 11.

Rauchfuss symjenjowa wikowańnja w Budyšinje na žitnych wikach cźisło 9

poruča k nałetnemu wusywej

pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž **runklicu, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej** a wšelsko prénjokłasane kwětkowe symjenja, dale **korjeninu,** kaž **popjeř, cymt, majoran, woprawdźity safran atd. — hejdušku.**

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 10. haprleje 1924.

Kursy wežera w Barlinje:

(Tute kursy su w milijonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	253 400
jendźelski punt	18 205 000	cźěchoslow. króna	127 100
šwajcarski frank	734200	100 półsk. markow	477 000

Barlinske wiki. Mjecumske jednanja, kiž wežera k žanemu wuspěchej njedowjedźechu, dawaja wikam nowe staroscźe. W bankowskich krućach su teho ménjenja, so knježerstwo njemóže do sréczenja swolicź, dokelž srédkow k tomu nima. Njemócnym hebi na połěpschenje effektowych wikow mysliccź bjes teho, so by šo němska mena (Währung) do kracha pschinjesła. Tak tłóczeschce na tendencu malo pschiwolenu kredit statneje banki. Połoženje pjenježnych wikow šo z tym wohubjeschi. Na dewizowych wikach pokaza šo malo połoženja.

Effektowe wiki. Wobstódneho žiwjenja bě wežera malo. Akcije swobodnu z wjetšeho dźěła tekame tak wežera. Na kónzu bywachu wiki pschezo słabsche.

Produktowe wiki w Barlinje. Směrny wobkhod šo też wežera malo pschemeni. Tam a sem mlyny pschenicu trjebaju, tola jenoż malo. Tak šo płacźiny powonschcźej niemócnu. Kupan su wschadźowacy, dokelž muka nětko hubjenje dźe. Piwarnje jecźmjeń kupowacź njemóža, dokelž pjenjes nimaju. Też jecźmjeń z pizowanju šo malo kupowasche. Wowjaz šo do wukraja dale kupuje. Kupuje šo z płacźiznami wróżo dźerża. Tak bě wobrot žnadny. Sba šo, kaž by płódne wjedro wina było, so by wobcźe słabły.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe žnjije po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacźiny po stotej žnjiwje.

	8. 4.	7. 4.		8. 4.	7. 4.
Pschenica	169-175	169-175	rapš wołuschi	11-11,50	11-11,60
rožka	135-141	135-141	poch. welaša	8-8,60	8-8,60
nałet. jecźmjeń	170-190	170-190	lecabella	12-14,00	12-14,00
nał. jecźmjen	—	—	běrnaze knjži	20-20,20	20-20,20
wowš	120-128	120-128	buny	16-18,00	16-18,00
kukuriza (Mais)	—	—	wuka	12-14,00	12-14,50
pschenicny muka	25,00-27	25,00-27	lany wołuschi	22-23,00	22-23,50
rjana muka	21-23,00	21-23,25	módre lupiny	12,50-13	12-13,50
pschenič. wotr.	10-10,80	10-10,80	lotte lupiny	16-17,00	16-17,00
rjane wotruby	8,50-8,60	8,30-8,70	guno, 50 kg	1,80-2,00	—
rapš	305-310	305-310	stoma, rjana	0,90-1,10	—
lane žnjije	410-415	410-415	„ pschenič.	0,90-1,10	—
hróch	16,00-17	16,00-17	„ wowšina	0,75-0,90	—
pjelušchi	12-14,00	12-14,00	„ jecźma	0,70-0,90	—

Wšě tu njemjenowane twory su też jara tunje!

Tunje dny!

Wšě tu njemjenowane twory su też jara tunje!

Na hermanskich dnjach wurjadnje tunje poskićenje!

Porclinowe talerje hłuboke abo nizke	25 pj.	sadźba běłych šklow w 6 dźěl.	1.70	žimace mašiny z Ia walcowaj wot	19.50	likěrowy servis we 8 dźělach	1.90
talerje k wječeri	18 „	sadźba pisan. šklow w 6 dźělach	2.45	šatowe powjazy, Ia wěčch wulkosćow		sadźba škleńč. škličkow 6 dźěl.	2.95
tykancowe talerje z wuškomaj	50 „	běła myjna garnitura w 5 dźěl.	7.25	šatowe klamorčki, šatowe zepjery		6 škleńč. kompot. škličkow	85 pj.
šalka ze šklička	14 „	sćěnski khofej. młyn, Ia	4.25	alum. šalkowe křidźički	14 pj.	6 škleńčanych talerjow	90 pj.
khofejowe nopaški	10 „	škitaky twar		„ čajowe křidźički	20 pj.	6 wódnych škleńcow	95 pj.
kompotowe šklički	10 „	truhace mašiny, Ia běłe emajl.	3.90	„ mlokowe łžicy	32 pj.	winowe a likěrowe šklency we wulkim wubjerku.	
		taflojte wahi wot	7.50				

bźe z marymi brachami k wupytanju

kuchinske garnitury w 22 dźěl. sudobje z drjewjanym khribjetom	9.50	přikrywy z wóskoweho sukna kósny metr wot	2.50	sadźba alum. mlok. horncow 6 štuk jenož	3.50
khofejowe servisy za 2, 6 a 12 wosobow wosebje płaćiz. hódno		škitaki wodowoda	50 pj.	sadźba alum. praž. horncow 6 štuk z přikrywami	11.90

čornolěsny časnik, kiž derje dźe	1.65	
Vazy z ruku molowane wot	60 pj.	
kuchińske canki róla na 10 m	5 pj.	emajlowane sudobja, železne sudobja, tonowe twory po wurjadnje přihódnych płaćiznach
4 róle pomazkoweje papjery	90 pj.	
korjenin. khamorčki ze 7 kašćik.	1.25	
stołowe sydła wot	28 pj.	

Płaćizny postupuja, přihódna składnosć.

Přihódne narodninowe, slubowe a kwasne dary. Móžeće jara płaćizny hódno kupować.

Centralny kupny dom

na kněžorskej drózy 14 — mějećel J. Kohn.

„Janko“

žonjace a mužace **jězdne kola** su zaso dóšle a předawa je płaćižny hódno

J. Schieback na Mužakowskej drózy 4.

K hermankej poručam:

Ručne dźěła

hotowe a narysowane, wšu potrjebu k wušiwanju, hotowe košle, košlace sukno, šóreuchi, mužace a žonjace strympy we wulkim wubjerku a po znatych tunich płaćiznach poruča

tehorunja předawa rysowanja za ručne dźěła

E. Günther,

w Budyšinje, rózk serbskeje a žitneje hasy.

K hermankej!

Meble

wubotowanja { spanskich stwow, bydlenjow, kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslongi a matracy** po solidnych płaćiznach poruča

Jurij Kiehl w Budyšinje

na serbskej hasy 1 delka.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

wot najjednorišeje hač najwosebnišeje

:: w hobrscy wulkim wubjerku ::

gumijowe mantle

kaž też woprawdźite bayerske

kosmikate mantle

po najtuńšich płaćiznach

dźěćace wobleki a mantle

poruča najtuńšo

Otto Preuß, mějećel Korla König

na žitnej hasy 4 — w Budyšinje — na žitnej hasy 4

Ratarske mašiny

samsneje fabrikacije a zastupjeństwo nanajpřeniših firmow poručataj

Ernst Grumbach a syn akc.-tow. w Budyšinje

na Nowosalcskej drózy 7.

Mamej stajnje wulki skład mašinow a wšěch narunanskich dźělow. Wuporjedźenja wuwjedujemoj wěcywustojnje, spěšnje a tunjo.

Najtuńše płaćizny. Přećelne płaćeńske wuměnjenja.

Módroćišć (Blaudruck)

70 a 80 cm šěroki, 1,30 a 1,40 hr.

barchent za kuty

też čorny a čerwjeny, ma

A. Kasper Burglehn 11

Stepownjowane a pjerjowe přikrywy

so k šiću přijimuja.

Pjerje atd. móže so přidać.

W. Köhler w Budyšinje

na hłownym torhošću 9.

Pytam jara wjele pólnych a hródźn. dźowkow, kuchinsk., domj. a stwinsk. holcow, wjele wotročkow a pohončow.

Přistajerka **Görlichowa** na sukelnskej hasy 1.

Telefon 837.

Kubła, žiwnosće, hoscency, młyny,

předawa

Komm.-Haus w Zhorjelcu

Krölstr. 34.

Derjezdźeršany

sofa je na

předań w **Budyšinje** na Weststrasse 1 delka na lěwo.

Dla prjeććehnjenja

předawam stwinske, komorne a kuchinske wuhotowanje nimale nowe na **Karlstrasse 5 I.** na prawo.

Derjezdźeršany, módry **dźěćacy wóz** a bruny **mužacy woblek** srěnjeje wulkosće je tunjo na předań na **Lubijskej drózy 15 II** delka na prawo.

Šatowe róle

poruča **A. Rabsch** w Budyšinje na hórnčerskej hasy w „Münchner Hof“.

Por

panje-koni

ma na předań **A. Plitner** na Lessingowej drózy 5.

Rjane prosata

su na předań

w **Konjecach č. 7b** p. Kubšic.

Kupuju a přichodźowam wjch

raßowe pšy

Płacju najwyšše płaćižny za tóžbeho trěbneho a njetrěbneho pša

Auerswald w Budyšinje

na šulerskej hasy 13

Warnowanje.

Napominam z tutym kóždeho, zo njeby mojemu synej **Janej Cyžej**, wotročkej pola k. Jakuba Krala na Židowje, ničo požčił

Zwud. Kralowa w Konjecach.

Kwětkowe pjeńčki

ke konfirmaciji

poruča

Marja Petrichowa

w Budyšinje

na garbarskej hasy 22.

Dźěćace wozy korby

za dom, za industriju a ratarstwo poruča najtuńšo wosebity wobkhod: **Paul Böger** na šulskej hasy 5.

Najlěpšu

Strassburgsku husacu jatrowu pastetu

za 2—3 wosoby	za 4—5 wosobow	za 5—8 wosobow
3,—	5,50	10,50

najlěpši sušeny ręčny łosos, ¼ punta 1 hr., wolijowe sardiny, tyzku wot 40 pj. sem, wšelake rybowe dekatesy, kołbasowe twory a twarožk. — Najwjetši wubjerk najlěpšich wosebnych likěrow kaž też najlepje wothladanych

winow a šumjacych winow

poruča najtuńšo

Gustav Küttner nasl.

mějećel R. Weigel

na serbskej hasy 10 — na hauensteinskej hasy 1.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenym čitarjam dawam k wjedźenju, zo sym nětko na **Židowje**

sedłarnju

wotewrił. Mi je mózno, wšě nowe dźěłanja, kaž też kóžde wuporjedźenje spěšnje, čisće a tunjo wuwjesć. Dale poručam swój bohaty skład sedłarskich a kožowych tworow wosebje tunjo.

Wo dobroćiwu podpjeru prosy

z počesćowanjom

Fritz Schulze, sedłarnja na Židowje čo. 259 pódla hosćenca „Schwan“.

Wot

dźensa hač do póndźele 14. haprleje **rabat** na wšě twory!

10%

Předešćniki

wukhodźowanske kije tobakowe trubki

Otto Brandt nasl. mějećel **W. Straube** **w Budyšinje**

na znutrkownej lawskej hasy 8.

Wšě narunanske dźěle! Wuporjedźenja a počehnjenja!

Bohu Knjezej je so spodobało, mojeho lubeho mandźelskeho, našeho swěrneho starosćiweho nana, přichodneho nana, dźěda, bratra a swaka knjeza žiwnosćerja

Korlu Augusta Pawlika

w 61. lěće jeho žiwjenja po krótkim khorołožu 9. haprleje, wječor ¼7 hodź. do swojeho njebjeskeho kralestwa wotwołać.

W Jitku, 10. haprleje 1924.

We hłubokim žarowanju

Helena Pawlikowa w mjenje wšěch zawostajenych.

Khowanje je sobotu pop. ½4 hodź. wot žarowańskeho doma sem.

Přiloha k číslu 86 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 10. hapreje 1924.

W znamjenju słowjanskeje wzajomnosće.

(Pschinoschk k stawisnam słowjansko-serbskich poczahow.)

Jan Scherbin.

(Skónczenje.)

VII.

W znamjenju słowjanskeje wzajomnosće wuhotowa so lochcej lét pohdjschco tež we stotej Prahy „prěni serbski konzert“, kotryž bě cżesće studentstwo na swoju ruku wuhotowało.

Pod protekcionatom naschego Prażskego „konsula“ A. Cżernego pschihotowachu „Akademiczki Menschi hu Města Prażskeho“ sobotu, 10. meje 1902 w Narodnym Domje na Kral. Winohradach rjany „Luźiško-Serbski Wjeczor.

Wo tutom swjatocznem wjeczoru cżitamy we Luźiby 1902, cżo. 6 a 7, podrobnu rosprawu spitšanu wot słowuredaktora M. Andrizkeho takle:

„S wjeselosću spitšamy tuto rjadki:

Pomałemy w Prahy krajana, khudeho ale cżim horliwischeho studentu, kotryž s pschikładnej rażnosću, s pilnosću a sbożownje — naras wulstutkowa serbski wjeczor w Prahy.

Wjso mjesesche pomoznikow a wospebitu pomoz w lubosći bratrowskeho naroda a w idealnej myschi jeho studentstwa. Inizjatiwu pak ma k. prawnik Jan Bryl, so s młodym sdrużenym Małostronskich akademikow a wospebje knjesom prawnikom Bohdana Nowáka a Josefa Rytiřze, saslużbnu wěs dowjedże k dobremu kónzej. Luźisko-Serbski wjeczor, 10. meje w krażnych salach Narodneho Domu na Kral. Winohrodach, w najrjeńschem pschedmjesesche Prahi wotmělu, radźi so wulicznje we wschech dźělach.

Najwjetschu radosć, s dokonjaneho skutka saczuwasche drje tónle wjeczor nasch drohi pschecżel knjes Adolf Cżerny. Nihdże w cżeskej sjawnosći so jeho mjena njedocżitasch w reprezentatiwnych městach, pschi tutej Zwjatocżnosći pak pschija protektorat. A sawdsche sjame mjeno wdaktora „Slowanskeho Pschehlada“ a najeschcho snjeseja Luźiby a jeje mjezy taslt wulki wopyt pschiwabi. Wjasy hacź na pschichodnjej khorwatiskim a uhrskim wjeczorowej bychu tónkróć słowjanske narody — a maju wone wschitke w Prahy swojich studentow — sastupjene. Wospebje mjenujemy wysokich hosći, k. rektora uniwersity Th. dra. Masaryka, prof. Chodounského, K. U. dra. Scheinera, pschedsydu słowjanskeho Ssokolstwa a Stanisława Formana, sekretara słowj. Klubu, s mnohich druhich.

S dorasom bósche knjes Cżerny s pschikładnosću Drježdżańskeje wustajenzy a tehdyschich tamnych spěwanjow swojich krajanow sa prachal, hdy drje dóstoje na słowjeńsi serbskeje hudźby w Prahy. Mjeno bě na njón dóschło. Knjes rěcznik poda we krótkem, ale bytem prologu wobras kulturneho żiwjenja najmjenschego słowjanskeho naroda, njedosahajeceho po liczbje, ani wobydlerstwie města Prahi, a tak wschelako s twjedzenjemi wospoda sczérjenego a se wschech stron wobdarjeho zsusnym zjiwjolom. Serbski narod pak je se swobodnej prózu wulkich wótcżinzow wuczuścił a mjo psche khudu liczbu duschow, nelko na psch. 8 ludowych a jedyn wedomosthy cżasopis, njesprózniwje sa wyschschej kulturu spjeje — wospebje tež s wopłódnjazanni cżeskimi wliwami. Tež we wumjelstwje maju Serbja pilnych a wustojnych dźěłacżerjow, a knjes redaktor na kónzu swojeje informatiwneje rosprawy w tej wězy, pakaja na sczéhowazy programm.

S tuteho dobycżu żebi nasche narodne pěsnje hyndom wutroby wschech. „Wopriwadże krasne, hluboke ta narodne pěsnje sm. a tež cżeskim hudźonikam bychu so sa sudowanje hodźiše. Pósłał „Witajce hólzy s dalcka!“ pohlicharstwo „trunjewon elektrikowaschke.“ Wjso k tomu sinamjenitemu wulspěchej pschinoschowasche wubjerne wuwuczeny akademiski měschany chor, kotryž mimo jesele harmonisazije słowjanskeho Bawoła Hodźiského (dra. J. Pikla) hischcze pschednjeje samknjeno „Tryzi“ (Lubischi luźo, hogledajcho . . .) a „Hanka, ty sy mója.“ Naschemu nestorej K. A. Kozorej swdźewjachu wubjerne posticzenki Cżeskeho spěwaskeho kwarteta (k. Mikolášch, Cżerny, Novák, Swoschil) s kompozizijemi „My swérni Serbjo chcemy wostacź“, „Holicka korbowska“, „Božemje horam“, „Katrschinka, swérna moja“ a „Hanka, budź mjerzela“. Akademiski orchester weda Jitrowskeho (Bj. Kranza) symfoniski trojdźélnu fantu: „Pschi Lubaczie“ („We Sprjewinem dole“, „Rosmotowa“, „Mejska rejs“), tehorunja jeho reju „Dźed je wumrěł krótki fidel.“ —

Mjezi, rjmawy tenor k. Mikoláscha wubjernje żonjacej Nitrowskeho „Mercedjensliwa“ a lubosnu pěsen „U słužił je hólczik hyšom lét.“ Akademiski spěwaski chor knjeżnow rjemjelnujomnje rjenje sa- „Schwórcżo, bórcżo, schcżebotajo . . .“

Do swójwu bóchu rezitazije saschedżene. S njewschednej lubosću deklamowasche sa knjesa Schwagrowskeho, kotraž bě wotmuzowała) hdrabrasloma wumjelka, knjezna Hanka Jelinkowa Handrtka Sejlerja „Boże Jedlesch“ a J. Cżischinskeho „Usperku“ a „Pohrjeb léta“, a hdźiše pschida, s babnikom pschednoschcerka mjlowana „Sedlerjowej pěsni „Sesahy hymow w sahrodźi“ a „Pschi twojich wódrach wócżkow njebjeschach“. Riesialschowane pschi klawirowanje pschihotowaschtwa bě s dopołna'om, so fu pohdźacejo s pohrěbnischtwom knjesa Kriwina hudźbnej najwjetschimoj bahnikaj derje frosumili. — Naschi krajan Jan Serbin po serbsku deklamowasche J. Cżischinskeho „Saptatu“. —

Tajkle bě pschechohaty program a krażne wuwjedżenje prěnjeho Prażskeho serbskeho wjeczora, kotryž w naschich stawiznach wostanje s njewumasomnym pismom. Hlas Naroda, Národní Politick, Nárdžalní Listy a Wečerdy Lidu wo wjeczoru rosprawy pschinjesechu polne chwalby. Hewak żo po nowinach s pschicżinowy wschitkim jasnych, nicżo wo nim njewjedasche.

Też se Serbow bě wopyt żnadny a w możnem pschichodnem pschihodże drje budże lépje. To hižo lubosć a da, kotraž je żo nam sjewila a s kotrejž buchu naschi witani. Běchu to dr. Arnoscht Muka, kanonik Jakub Herrmann, wuczeř Jan Andrizki a Jakub Hizka s Radworja, wósł. sastojnik Jurs s Drježdżańskeje Jednoty, kublerjej Wawrik s Nuknicy a Lebja-Wujech s Khrósczic, Renner a knježna Marja Zelnaćej s Kulowa, s naschich cżeskich krajanow knjes M. U. Dr. Handrik-Cżéžka, wobwodny lékař s Nowekowa s knježnu dźowku, k. kwětkowy fabrikant Kuneš s Prahi. —

Wobsebje wulsbohatemu pschikomnosći wschitkich serbskich thowanzow serbskeho seminara w Prahy, s kotrymiž bě knjes praesses P. Anton Rotzinger sant pschischoł, podawajo s tym njewschédny dopołnas pschithitnosće k naschej wězy a k prawdze.

Wschitkim serbskim hosćom je żo w Prahy nad méru spodobało. S bratrowskej lubosću běchu pschijeżdżi byli a nihdy teho njesabudu. Nékotři s nich běchu hischcze nje- dźelu pschepostajenju narodneje opery Karla Kovarschowica „Bżohlawci“ w Narodnem dźiwadle pschitomni, a tajes direktor Schmoranz jim rjane města wospjara.

Hischcze jónu dźak pwschichim, kotřiž su żo sa Serbski wjeczor w Prahy prózowali, knjesej Brylej, knjesej redaktorej Cżernemu a Małostronskim akademikam pschedewschemi. S aktow wjeczora je widżeć, kelko je prózy bylo.“ —

„Wobsebi libu“ l. 10., cż. 29, mjesesche z pschiležnosće wopyta dra. Arnoscha Muki na tutom żwjatocznem wjeczoru rjany jeho wobras (sr. 337) a krótki żiwjenjopisk z rosprawu ow naš luźiskich Serbach. Na kónzu naćiskowa wupraja so spisowaczej, samsebje nichtón druhi bydźi protektor prěnjeho serbskeho wjeczora Adolf Cżerny:

„Wudźerži so Luźiza a jeje Serbjo pschi żiwjenju? Njesahinu w němskem morju? K nam, k nam słuđaja najbóle . . . spomjatkujmy, ! kajšej horliwosću su so l. 1895 tež pschi naschej narodopisnej wustajenzy wobdźělili! Żehby buchu nawjacnje do „Slaté Prahy“ tute hrona, s kotrymiž możemy tež dźensa swój nastawk słónczicz:

Ty drobná kmene Slávy ratolesti!
U věnec krásy, jejž svou prací dnes
své vlasti, vínem, v rodných' květu směsí
ty's chvatala i malý lid svůj vplésti.

Buď' vítána! Buď' nám žehnána,
tak jak jsi patou obra zdupána,
přec nezničena — z tebe v svět se lije
zář volnosti a dětí poesie.

Vy národové malí — nevěřím,
že Pvozřetelnost dařila vás věnem,
byť soustem velkých, chtícá jejich plenem,
a nesměť žíti vlastním žitím svým.

My chceme žít! A my jsme živým kvasem,
jímž lidstva chléb se obrozuje časem.
A z nás jak zprostě chýžky Nazaretu
snad nový vzejde vykupitel světu!

Sswérna lubosć.

Ludowa pěsen.

Stawaj mi horje, pohonczo,
a jutrej swoje konje!
Horje drje ja stawacź chzu,
ale jutrowacź ja njebudu!
Wojedźemoj, wojedźemoj
do Wósporka na hermank.
Wótsche k Wósporej wonaj pschiwdźeschtaj,
dha swonjenje wonaj słyscheschtaj.
Knjes temu pohonczej prajesche:
To drje żo polnjo swoni?
To mi njej polnjo swonjenje,
ale lubi k rowu njesbenje.
Hdyż wonaj do Wósporka pschiwdźeschtaj,
dha nosczerjow wonaj widżeschtaj.
Tón pohonczk k tym nosczerjam prajesche:
Stajcże ju jedyn nas dele.
Wonj ju dele stajichu
a wschitcżi jara płaschu.
Hdyż sy ty wumrjele moje dla,
dha chzu ja wumrjecź Twoje dla.
Raj' pohrjebajcże, haj pohrjebajcże,
hdźeż młody lud ke mschi a wjesele mschi dże.
Kóżdy ras, hdyż wonaj nimo du,
so wonj na naj' pomnjaju.
Na jeje row stajcże wy ruczany wěnz,
na mój row stajcże wy słoczany mjecź.
Bóle żo dejschcżi kjescheje,
bóle ta ruta kjejeschcże,
bóle żo złótcżko śwjeczeschcże,
bóle żo mjecź tam błyschczejeschcże.

Aug. Kětanowa w Cżelnom.

Do Wulkich Zdżarow a wokoliny!

Naschich cżesczenych cżitarjow prošymy, so bychu żebi „Serbske Nowiny“ na měsaz meju pola

k. blidarskeho mischtra

Arnoschta Nowaka we Wulk. Zdżarach

skasali, dokelż naschi dotalny dowérnik k. Jan Kuhn żnadź Wulke Sdżary w bliščhim cżasu wopuscheji

Administracija „Serbskich Nowin“

Přiłopk.

* Rosmjasane mandżelstwa. W lécże 1914 słu we Sakiskej 1936 mandżelskowow żubnizy rosmjasanych. Tuta liczba frosce léta 1922 wo 1897 na 3883 roswodow. Tuż pschinidże na 100 000 wobydleri — niz jenoż żenjenych — 81, wobliczimy pak to na żenjenych, je skoro kóżde 15. mandżelstwo sajo rosmjeđene. Schtóż ma frosumjenje sa sozjologiske problemy naschego cżasa, namaka w tutych liczbach wabżacy pschednjet k pschepytowanju tuczażnych sozjalnych, moralnych a hospodarskich pomérow. Wina teho je s wulkeho dżela prosty materializmuss niz jenoż żudych, tak mjenowanych protatzkich ale wjele bóle, też jenoż tak mjenowanych „wyschschich“ worschtow.

* Straschny dyrdomdej tżoch hólzow. Rybakaj August a Pawol Dahms, nan a żyn, s Brěsowa pola Gdańska wuhladachaj pschi jésdże do morza, trasch dwě mórskej mile wot pokkupy Hela k juhu, w kutrym lodże cżłonam wěz, kotraž so pschi sbliżenju jako cżołm wupokaza. Hdyż jón po cżełkim bżdżenju z lodom słónczinje hosćeżechu, widżachu w cżołmje tżoch młodych ludźi w starobje 14 abo 16 lét. Jenoż jedyn mějesche telko mozu, wo kusk tłuscha prošnecź. Tamnaj wyschtaj jich do swojeho cżołma, sawalichu jich do łyżowa a jédżechu wróżo. Hdyż běchu troschcu k sebi pschischli, słonischczej, so běchu żebi w Gdańsku cżołm pożcżili a z nim do morja wuježli. Na wjeczorny wětřik je jich wot brjoha wotwjeł a njemóżachu wjazy kray namakacź. Tak pschinidżechu do husteho lodu a njemóżachu żo z njeho wuswobodźicź. Lehnychu żo, dokelż bżchu. hłódni a mnežni, do cżołma a podachu żo do żwojeho dóhta. -ich

* Sswójstne mjerzanje pola Grekez. S Roma żo pisa: Pschikhad pryedawschego greskeho krala je tu swożdżiwanje słudźiło. Rumunska kralowna żwójoha wobsebdźi wjazore wosebne dille w Sznoja, pyschnu kapjel we Tatrach, hdźeż mjeschczataj najmłódschej kralowskej wuhnaczej w Europje żo k mérnemu żwójbnemu żiwjenju wróćicź. Rumunski kral żebi pschejeschce, so bychtaj żo tam sajsdbliżi. Ale wobej Marija — macź a dźowka — kotraj żo w wodobje a temperamencze runatej, stej spóńnałej, so je tuto, mésino pschemało sa tutej żónstwj. Myschleschtaj bżeh, sa- żerbski kral, kiž je se żotru młódschej Marje wożenjenyj, jeju na dlschich cżasach do Bélohrada pscheprohy. Ale herbsta kralowna jédżeschce ruczże do Monte Carlo, hdyż thoni, so staj jeje żywak a żotra wuhnataj, a wottam do Parisa. Greska kralowska żwójba je tam żiwa wot danje samożenja semrzetneho Konstantina, kiž na 2½ miljiona dollarow wuczinja. Dokelż so wusbbyłk na wulku żwójbu rosbóżeli, njemóże nichtó ! njeje wjazy „kralowży“ żo sežiwicź. Tak ma kóżdy nécżto na żwójim żiwjenju wustajicź a mjerzanje njesastanje samo pscheb kralowskimi żwójbami. -ich

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Dokelż je dohladowar mjatka Hänel w Bělym Khołmiu żwoje sastojnistwo słožił, je żo sarjadnistwo Bělokholmczańskeho wokrjeha, ke kotremuż hamtški wobwod (Amtsbezirk) Las, z wjnowjacom wobkubla (Gutsbezirk) Strože, a hamtški wobwod Schczerwa a Wórłsamor słuscheja, wot 7. hapreje dotalnemu magaz. dohlad. na Żelezninju Arnoschcu Jakischej pschejschepodało. Tutón bydli, doniż bydlenje w Bělym Khołmiu njedostanje, we Wojerezach Schlossstr. 3 (pola Krawzeż, balokorčczak 158).

Kraśny radźićel we Wojerezach.

K hibanju wo żmnostatnosć Hannoweriscje.

Madnija w Hannoweru.

Hižo dżesći cżaż je w Hannoweriscji żytne hibanje sa żamostatnosć. Hannowerska bě hacź do léta 1866 żamostatne kralestwo. Pruska wotsadźi pak pożledniżeho krala Jurja V. a wojowonske je samokejonu, tak mjenowanym „Welfenfonb“ we wyschokosći 48 miljionow, pschecżiwo Welfam, kiž żo podźiscżo „Deutschhannoveraner“ mjenowachu. 18. meje budźe po postajenjach wustawy wolbłosowanje, hacź ma żo Hannowerska wot Preuskeje dźělicź, so by żamostatny kraj w Němskej tworiła.

Kedźbu! Ratarjo!

Wotedawam wosebje płaćizny hódno cyle nowe ze swojeho składa w Kulowje:

syjace mašiny „Naumann“ 1 3/4 m 17 rj. „Isaria“ 1 1/2 m 15 rj.

sywowe bróny 5 polow — łukne bróny we wšelakich wulkosćach

kulojte piły, cyle ze železa, jena 70 cm w přeršku

sykanjowe mašiny za mócne ćerjenje

šrótowanske młyny, widlate synowobroćaki a originalne Deringowe trawužnéjaki, 4 stopy, z (Mittelfinger)-prákušom (lohki dwojopřahaf).

Otto Linke, mašinowa wikowarnja w Kulowje.

Železne sudobje

po bjezkonkurenčnje tunich płaćiznach poruča

Richard Heinrichs w Klětnom.

Kachle a warjenske mašiny wšeje družiny ćěnske platy.

Wosebitosć:

Hospodarske khachle za ratarstwo

Wšě wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo. Porcelin, majolika, wumělska keramika wudźěłki 1. rjadownje. Poměrne płaćizny.

August Teichert měj.: Kurt Teichert - kachlestajeński mištr - Telefon čo. 654 w Budyšinje Serbska hasa 18

K hermankej poručam

po najtuńšich płaćiznach a w jenož najlěpšich hódnosćach:

Lěčny barchent k jakam, drastam a košlam łožowe pocehnjenja, běłe a pisane, łožowe płachty a wupjefki z rukowanjom woprawdźite a pjerje njepřepušćate

twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzačne rubiška, hotowe šaty, šórcuchi makowe šaty.

Aug. Paul Hilger nasl.

na seminarskej hasy 2.

Symjeńtne běrny

su dóšše; připóznate sadźenja, kaž

Gratiola Centifolia Parnassia Kaiserkrone Hrabja Dohna

Našej předawarni w Ralbicach a Koslowje přijimujetej tehorunja skazanki a prosymy wo bórzomne skazanje.

Zjednoćene młyny dr. z w. ruk. wotnožka w Pančicach

Telefon hamt Halštrow 81.

We wulkim wubjerku

namakaće pola mje

„Presto“- a „Germania“-jězdne koła

Naumannowe „Mundlos“ a Köhlerowe šijace mašiny „D-koło“-moterske koła (Deutsche Werke) 3 PS, 2 cylindraj, 3 ćerjenja (Ganggetriebe) nowočasny modell a spušćomne, podawam hnydom.

Nimo teho předawam moje hišće jara derje žiłerżane **moterske koło F. N.**, 2 1/2 PS, 1 cylinder, 2 ćerjeni (Ganggetriebe), z Cardarowym ćerj., dołhi a nizki modell, jara spušćomne.

Otto Linke, mašinowa wikowarnja w Kulowje.

J. Kuba (mydłowy muž)

poskića k hermankej w Budyšinje a Kulowje po najtuńšich dnjow. płaćiznach

jadrowe mydło, dobre mydło, mydłowy proch, židke mydło, črijowu kremu

Stejnišćo w Budyšinje: napřeco Spency.
Stejnišćo w Kulowje: na Budyšskej drózy napřeco Hanšcy.

Chenillowe rubišća

najlěpšu měrowu hódnosć ma we wulkim wubjerku zaso na składze

Otto Oßwald

na kamjeńtnej hasy.

1000—2000 zł. hr.

so při 12000 wopalenskeje kasy na

1. hypotheku

wot samowupožčerja pyta. Poskićenje pod B 16 na wudawarnju Serb. Nowin.

Pollětna

kobła

je na předań we Wolešnicy čo. 6 pola Klětneho.

Syru wolmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na

la česane předźeno.

Otto Oßwald

strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny dawam k wjedźenju, zo sym na dźensnišim dnju

w Budyšinje na różowej hasy 6

cyrobowy wobkhod z kofejom a konfiturami

pod firmu

kofejowy skład Erich Eckhardt

wotewrił. Dla dołholětneho dźěła w našim měsće je mi derje móžno, swojim česćenym wotběrarjam jenož z tunjej a dobrej tworu posłužować a prošu wo dobroćiwu podpjeru.

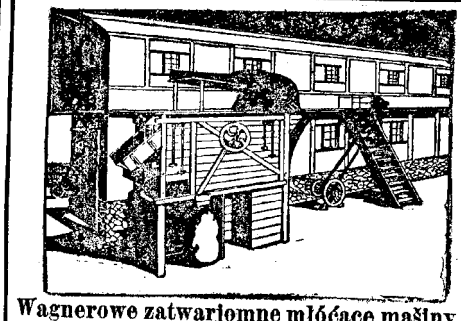
Z počesćowanjom

Erich Eckhardt.

Wobuće

za mužow, žony a dźěći w bohatym wubjerku, nowočasnych formach a po wšěch płaćiznach. — Turnowanske stupnje, dołhe škórnje, črije, sandale, gamaše, aktowe toše, powołanske toše poruča

Pawol Zoch we Wulkej Dubrawje.

Wagnerowe zatwarjomne młóćace mašiny

Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiste wumłóćenje a wubjerne čiščenje. — Šéroki zubkaty system.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske mašiny — Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje w husarskich kasarnach. Zastupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třěłanskej dróze 42. :: Telefon 321.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedujetaj płaćišny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk. w Budyšinje na hornječerskej hasy 24.

Wot pjatka 11. haprleje staju wulki transport samokupowanych, nowodójnych a wysokosućelnych

kruwow

kaž tež

jałojcow

direktnje z rańšeje Pruskeje jara płaćizny hódno na předań.

Hermann Priemel w Kulowje

wikowař z plahowanskim skotom. — Telefon čo. 4.

Transport jeverlandskeho plahowańskeho skotu ma tunjo na předań

(kwarantena je skónčena)

Ćepica telefon 729.

Sedłarske a polstrowańske dźěła

a wuporjedźenja kóždeje družiny so spěšnje, čisće a tunjo wuwjeduja. Přidate wěcy so sobu předźěłaju!

Přińdu na wsy! Dopisnica dosaha!

Fritz Schulze, sedłarnja na Židowje čo. 259

pola hosćenca „Schwan“.

Hypotekowe požčonki po 7 1/2 %

na ratarstwa znajmjeńša 5 hejktarow wulke, wobstara spušćomne,

Ernst Raue w Budyšinje na Hošic hasy 32.

Ležomnostne papjery sobupřinjesć.

kholowow 1000 kholowow

Wulki wubjerk po wšěch płaćiznach

njedźelske kholowy
dźěłanske kholowy
pacholace kholowy
hólčace kholowy
sportske wobleki
hólčace wobleki
zamkańske wobleki
łěčne jaki

Hermann Henke w Budyšinje

při Pětrowskej cyrkwi 2.

K hermankej steju při serbskich hrjebjach.

Žony

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też krótke a wolmjane twory pola

Kindermannoweje na serbskich hrjebj. 34 I. z napřeča starych kasarnow.

Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Uhrmacher Płaćizny hódne časniki **Scholze** Seminarstr. 10 (Stiller Winkel)

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a madrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosebje płaćizny hódno poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, znapř. hosćenca Złoteje Hwězdy. Rěči serbski.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornječerskej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, šijace mašiny, mantle ušlawchi. Samana wuporjedź.

Emil Jende

w Budyšinje

Budyšska sadowa toločernja, fabrika žitowych palencow, koknakow a spirituosow

poruča sćěhowace wosebitosće:

Sherry-Brandy, zhotowjeny z płodow a přirodoproduktow (wosebje dobry)
alašowu khemjelcu, rusku
krejowu oranžu, krasnu kwětku
mjetličkowy (Pfeffermünze) wosebje sylny
Morenu, aromatiski zelowy likěr
Doktor Bitter, wot 1862 znaty
Nazeleń-šěračk (Grasmücke) taflowy likěr, zeleny
Bourbon-vanillowy likěr, crême de Vanille
rańšoindiski ingwerowy likěr, wopr. běły
turkowski różowy likěr, crême de Rose
šokoladowy a jejowy kognak najlěpšeje hódnosće.

kognak - arak - rum

a měšenja w znatej najlěpšej hódnosći

płodowe kisało, přirodowe kisało, samsny wudźěłk, kaž też wše druhe palency a likěry.

Drobne předawanje 8—1/2 12 a 2—6 hodź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za hapreju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolarjoe knihiščerńja, nap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčerkuje so stajace nawóšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj Rabat po tarifje. : :

Číslo 87 | **Budyšin, pjatk, 11. hapreje 1924.** | **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

We wschodnich, wosebje połnóžnych a wjeczarnych krajnach Němskeje knježa wulke śmužowe njezgłe, kiž znamjo zrěsonitše a telegrafiske groty nicža a wulku šćkodu nazinjeja.

*

W Saskej pakazuje inder Zwjenskim pórrěbow 9. hapreje 1924 z cyłkowoze liczby (1914=1): za ježiwjenje, cyjenje wobstwórjenje a drasćenje 1138 billionow, to je 1 prozentow wjezy hač 31. měrca 1924.

*

W durinskim (Thüringen) parlamencze žu namjet jasli, so by cyłkoj žo 1. meja kaž tež 9. november jako statnej swjataj dnjaj zešmynuloj. Hač k temu dóńdże, je dwělowne, dokelž žo lewica pśeciwja.

*

„Deutsche Zeitung", organ nimšćoludskich extremistow bu pśeches ministra snuskownych nałožnosćow hač do 10. hapreje sakasana, dokelž wojałow pśeciwiwo wustawje wobrašowasche.

*

Stresemann je dopišowarjej nowin „Chicago Tribune" groził, Němska je pśeswědčona, so rozprawa wjezywustrojskich we nastupanju reparacijow bobru wolu k spšawnemu rozrisowanju tuteho problema pokazuje.

*

Hłowne město Norwegskeje, Kristiania, chcedźa pśeswědčeńcy. Wot 1. januara 1925 ma rěkaś: Oslo.

*

Po powjeźenjach z Parisa je postajene, so ma žo organizowany komitej k zestajenju statistikow nowoje němskeje banki a stoe emitizije postajiś. „Matin" pisaše, so budźa dobrostawy tuteho komiteja dr. Schacht, dale jendźelski delegat Sir Robert Kinderslly a belgiski delegat Francui.

*

W Lodźu (Polska) wotpali žo walka twarnja na tekstilije. Sćkoda wurěsuja 300.000 dollarow, to je 1,25 milijona złotych hriwnow. 500 dźěłaćerjow je z tym dźěło zhubiło.

Reparacije.

Sto budże só w pśichodnych lětach płaćiś? — Razumne wawźe pśichoda wotwisuje wot razumneho rozsudźenja wolerjow samych.

-eka- Rosprawa wjezywustojneje komisije, kiž je sostojerjow Jendźelskeje, Ameriki a Belgiskeje wobsteji, je wuschła k wopytanje podrobne nałożenja a nahlady muzi, kiž mějachu nadawk, wjezownje zyły problem pśeprowadowaś. Tuta komisija je někto wobšěrny a podrobny plan sa płaćenje reparacijow postajiła, kiž ma sćěhowazy napohlad: 1. W lěcze 1924/25: 1 milliardu zł. hriwnow a to 800 millionow z wukrajneje pożyčonki, 200 millionow z twjonochkow żelezinjow. 2. W lěcze 1925/26 1220 millionow a to: 595 millionow wot sdružanja żelezinjow, 500 millionow wot żelezniśkich obligatijow a 125 millionow w hotowych pjenjezach. 3. W sćěhowazych lětach 1200 millionow, w balšćich lětach dohromady 1750 millionow a w lěcze 1928/29 kaž tež w balšćich lětach 2500 millionow, wšycko w złotych hriwnach.

S tym je w tu khwilu we sajdaže postajene, śicho ma žo w pśichodnych lětach płaćiś a tutón plan složuje žo na wušćibi dźěšćeho pśeprowjedowanja němšćich hospodarskich pomerow. Runje dokelž bu tutón plan wot njewótwisujucych postajeny, žada w wšednem zdźěwjenje a němšćich sostojerjam njebudże łoko, žo pśeciwiwo tomu stajeć. Kaž je pjenza hižo widzeć, budźa žo na žadanje wobmjerjowarjo, so by žo zuty rukrišći kraj wot franzowskeho wójska wuprošnił a so bychu žo prawa swjatoraśelje wynjese komitije wobmjerjowarjow, kaž tež wschudże sajcy jenicka płaćiwosć němskostatnych zakonjow a sarjadnistwo se sawjeda. Tuto žadanje je drje z hospodarskich pśicinjenow woprawnjene, nic pak, kaž nazionalliseja mjenja, tež z politiskich abo se stejnišćnja tak mjenowaneho „prestige", to je narodnosćneje nahladnosće a zdźeje. Dozdka spomnjena komisija wjezywustojnych swój plan na hospodarske pomery a możnosće složuje a tohodla njebudże naiskerje k hinaschim jednjanam pśichiłnjona, kaž k tym: kaše žo je sirony němske polskemu garantije, so tutón plan žo pśechwjedże a so njenaśitanje pob winowm nazionalistow pśiedy abo podśišcho někaše pśechetorhnjenje.

Tuj je widźeć, so ma tute postajenje wjezywustojnych tež swój wulki nutskowne politiski wusnam za Němsku a Francu sa jeho zyłe staćanstwo. Budże wot toho wotpowiźowaś, kajsa budże w pśichodnych mjezazach a lětach politika situazija a konstelazija w němskotatnym parlamencze nazionalistiske strony praja, so je Němska hižo 41 milliardow

Meblowe wupředawanje

dla spušćenja fabrikacije a přemjenjenja wobchoda. Dale: **Předawanje wozow a druhich přisłušnych wěcow.** Prosymy wo wobhladanje bjez nućenja ke kupjenju. Směšne tunje płaćizny.

Meblowa fabrika Franc Ekl

w Budyšinje na bělećnskej dróży 7 (Bleichenstr.)

*

w złotych hódnoscach hač dotal wotpłaćiła, mjes tym, so na druhej stronje mjenja, so žo wjazy hač 8 milliardow zapłaćiło njeje. Dale so na němšćej stronje praji, so je zyłe němske hospodarstwo, statne kaž trivalne, tak wobcežene, so budże lědma możno, wšcže te sumy w prawym a postajenym cżasu płaćiś. Kak balsko je tomu tak, njehodźi žo z absolutnej wěstosću prajeś. Konferenca wjezywustojnych pak je se swojim dobrosdanjom (Gutachten) wuprajiło, so to Němska płaćiś może. Tuž brje njebudże nicżo druhego swołaś, kaž to jako załkad balšcho jednanja z pśihódnosćami. Njeńmó žo na to sabyć, so ma Němska, to rěka: nětołi je stacżanow, we wukrasu pśichi 6 milliardow złoto, kiž w tu khwilu němske hospodarstwo njewotkedźuja. Budże žo wo to jednaś, kak tute hobrske pjenjezy k dowjesenjenu winowatosćow reparacijskich płaćenjow wuźiś. Němska jako stat žadneho dobka wjazy n'ma; tutón je wona na puczu inflazije wotbyła, žo we jenoź z tym, so swój finjenj stawi, dźěłaćerstwo a sastojnistwo dołpołnje hač do nahoty wusćiśka. Wotpohlady, kiž běchu z twjej inflazije sjednoćene, žu so hromadu kupke, a nadźiju, so žo zdźełnu kwótej njemożnosć płaćenja reparatijow dopokazaśe, je hrońje rozlećała. Ń běchu to runje woni extremni nazionalistoju, kiž pod nawjednistwom Helffericha stajuje tutu inflazijsku politiku wjedźachu, hdyž je tola snate so je Helfferich swojeho cżasa presidentej statneje banki Havenstejnej tutu radu dał.

Ma pśichodny cżas wołóženje za statne kaž za privatne hospodarstwo pśichiśeć, pak je nimo druhego tež trěbna konsolidazija politiskich pomerow Němskeje. So žo reparazije płaćiś dyrbja zami ani němsky nazionalisća pśeć njemóža a tež njeprěja, žu-li mjes sobu. Zyła jich agitazija pśeciwiwo płaćenju njeje nicżo druhe, hač wólbny manöver, dokelž chcedźa politiku móc do rukow dostaś a swoje stare kenili „monarchizm" a „militarizm" sobu jěchaś. To je politika hokeje frahy a je žobu wina na naschim wulkim hubjenstwu. Je dopokazana wěc, so se žiwnjenje reaktionarow pola naš tych samych tež druhdźe žiwi. Schto je nam śim pomhane? Nicżo! Rosomne wuwicże pśichodne wotwisuje wot rosumneho sadźerjenja wolerjow, kiž maja mólnosć, směr pśichodneje znutskowneje a swonkowneje politiki dobu wobstajeś z tym so swoje hłosy badźa tajsim stronam, kiž chcedźa swomóżenje zdźeho wobhladowarstwa, niž jenoź jedneje worschźty. Wschak budźa wschitcy jenak biźi, njenastanje słóńcżne konsolidazija we politiźy a tak tež we hospodarstwje

Żelesniski strajk pjecza Sakskej brosy.

Sstjedu wjecsor je w Drazdźanach w zhromadźenje dowěrnikow sakskeho żelesnizarskeho swjazka strajk na kaśich żelesnizach wobsamknył. Na schtwórtk je žo nowa zhromadźenja powołała. Němske wobchodne ministerstwo je pśeliło, so je swólnike, je swjatkowym centralnym pśechodystwom wo sawadnych prascheńjach jednaś. Tuž znadź žo Sakska hišcze żelesnizarskeho strajka sminje. Pśecheńnaś pak žo njesmě, so ma swjatkowe hłowne pśechodystwo mało wsiwa na podrjeźnych wjednikow. Swjatkowe pśechodystwo je dojednanym, w němskim wobchadnym ministerstwje dospitemu, pśichłosowało, podrjeźni wjednicy pak žo swjatkownu rěchdu kchźdu wodźiś dadźa a tež rozmyślenych żelesnizarjow do strajka storhnu. Żelesnizarjo žu pjecza wobsamkli, so ma žo 50 prozentke powyschenje mzdy zadaś. So by žo tole žadanje pśeciwišćiwcżelo, chcedźa w dźěłarnjach a na tworowych ljubach dźěło sastajiś.

Mjdowe hibanje knihiwišćeczerjow w Němskej.

Knihiwišćeczerjo pomognuju žu bjes pośredniśwa němskeho ministerstwa za dźěło swoje žadanje na 35 hriwnow tydźenskeje mzdy je zhromadnym postupanjom w zyłej Němskej hižo dźěła pśecherišćeczeli. W Budyšinje su wschitke wjetše cżišćeczernje i **wuwiedźom Monteej cżišćeczernje** powyschenu mzdu pśchiswolile. Też w Barlinje je žo we wjele cżišćeczerńjach žadanje pomognutkow dopjelniło. W cżišćeczernjach, w kotrychž žo wyschcha mzda zapowjedźi, tak so je w tychle cżišćeczernjach někotre njedźěła. W Schczeczelinje je žadanje wotpokasa, na cżoż pomognuju hrjebu dźěłacy pschestachu. W Halli je po powschitkownym strajku najwjazy cżišćeczernjow 35 hriwnow mzdy p'chipołnało. Też w Erfurcze je jenoź hischcze w tsjoch cżišćeczernjach strajkuje, wschě druhe su žadanu mzdu pschiwolile. To samo płaćeli wo najwjazy městach Durinskeje. W Kólnje su pomognuju teho runja se swojim žadanjom wuspěch měli.

Němska ludowa strona so rozpuschcżi.

Sastupjerjam cżeskeje industrije, kotśiž jako zapósłanzy němskej ludowej stronje pschisłuchachu, su politiske zastawy hischcze pschejara demokratisy. Teho dla běchu wobsebity wotrjad łazaski, kotremuž mjeno „nazional-liberalna strona narjeknuchu. Tutón wotrjad je po někto wot němskeje ludoweje strony dźělił. Won chze z wójmidłom mjes němskej ludowej a němskej nazionalnej stronu hyeć.

Stinnes we smjertnym strasze.

Mo thorolesći Huga Stinnesa za powě, so je Stinnes na zołczowe kamjenje sthorił. Jemu je tajmy radźicel dr. Bier swobotu z operazyju łożeńk (puckeek) wotstronicź dyrbjał. Operazija je normalnje wotběžała. Poddźischo pak Stinnesa smrize saja a wón jara wołkahn. Hižo wječakachu, so wumrje. Sstrjedu mějachu lěkarjo sasso něsto nadźije.

Hitlerowych pschiwobrazarjow su łypnuli i jestwa wuschkodźicł.

Redaktora Esserta, jeneho z njednikow ludowskeje strony (nazionalistiskeje), su w Landsberzu sajeli. Tam su sahubjeni wjednicy nazionalistiskeje strony w jatbe. Esser je rjeka pschichoty cżinił, so by jich z nałożnosću wuswobodźił. Pschepytowanje je ze łapocżaka a Esserа hiz do Mnichowa dowjesli.

Kandidat Max Hölz.

Kommunistojo wjeczorneje Saskeje su Maxa Hölza, na cżaś Zjiwjenja k shubjenju cżesnych prawow sakudźeneho, jako naczolnicho kandidata pschi wólbje do němskeho sjejma postajili. Teho dla su pola sakskeho knježeństwa namjetowali, so by Hölzej cżesne prawa wrócżiło a jeho z khłostarnje puschczilo, so mohł sa swoju wólbn agitowaś.

Kommunistiske łž.

Pschi wólbnej agitazji sebi kommunistiśaj wjednicy swěrza, swojich pobłucharšow z najwjetschimi wumyslenkami wobeschaj. W Ruskej, tak kommunistiśaj rěcznicy barbja, kózdy wobydlel Němze dwě wobleczeni wot knježeństwa darmo dostanje. Wschi tym hubjeństwo a nusa bźělaćerjow nihdże tak wulka wjeś, kaž w bolschewistiskej Ruskej. Nihdźe žo bźělaćerjo taske rostorhane łapy njeswědkaju, kaž w bźenšnischej Ruskej. Wonuju ruśim bźělaćerjam maju bźělaćerjo w Němskej stote cżasy. S wiele pschiłkadow njech žo jedyn naspomni. Wot 1. hač do 21. januara 1922 je se 4446 Moskowskich bźělanjemźerjow jenoź 697 podjeru dostało. Prawa bźělowych radow, kontrolske a zhromadźenske prawo śu žo w Ruskej znicżiło. Bźělaćerjo w bolschewiskej Ruskej, w kotrejž maju pjecza bźělaćerjo mózy, dyrbja žo tucźi wschědnje 12 hodźin dołho dźeć. Nihdźe na śmjerje bźělaćerjow mózy kaž njewutrjebaju, kaž w Ruskej. A tu w Němskej kommunistojo bźělaćerjam baja, so w Ruskej kózdy cłowjek dwě wobleczeni darmo dostawa.

Němšku parnu łódź pschihotuja.

Hdyž je njedawno nowa wulka němska parna łódź „Albert Ballin" do Newyorka pschijeźe, zlonizy swěźicznu, so je na łódźi samsna piwarnja z pschiprawjena. Dale so tej dopokaza, so bě so piwo smuska dwonaceemilleje mócżeje mje'y amerikanskeho knježeństwa warilo. Piwarnju su zaglowali z parnik „Albert Ballin" k 281 dollaram pjenjezneho khłostanja sahubili na podłožku zakonja, po kotrymž so w Sjednoczenych statach pokrótkneje Ameriki alkoholite napoje ani bźělaćej ani pschedawaćej ani wuźiś njesmědźa.

Półsto-němski namjetny pschipad.

Kaž Wróćikarskie nowiny powjedźa, je žobotu dopoldnja pola Němskeho Damna k pokodnju Rawicza, półski mostowy kommando, wobstejacy z offizjera, podoffizjera a pjecy muzi, z bronjenjemi nitešu pśeschkocżił. Oddźelenjski pschedsteżicżer Polakow namołnjowjeche, so bychu bronje wotedali, jemu półski offizjer z pistolu hrožeche. Bandarm Polakow narěcża, so bychu do toho hobu schli. Hdyž pak bandarm praji, so chce podawk krońenju wadźicżej w Miliczu spšelić, offizjer swojim ludźom pschikasa, teptak na iselbu rynjcz a Němzam z pistolu hro-

fšeche. Na to ſo wón je ſwojim kommandoru pisnej mjesu wróćił. Němſke knježeſtwo je ſo dla teho powahowało we Warſchawie wobſcheſkowało a ſebi žadało, ſo by ſo wón wjacy krucze pſchepytała a ſo offizjer pothlostał.

Pólſki ſejm wotſeſtku powinowſcej na Hornu Schleſysku wupſcheiterił.

Pólſki ſejm je naležnu namjet ſapódſtawa Debſkeho, naſtupowy napſcheciwo ſtajnym wójniſkim hrożejſam Litwy pſcheciwo Pólſkej a ſchkitanje pólſkeho wobydleſtwa w Litwje pſchijak. Dale ſejm ſakonjowe nazijili wo dźele makolatnych a fónſkich a wo wupſcheiſterjenju powſchitkownele woješkele powinoſcje na Hornju Schleſysku pſchija.

Benesch jako poſrědnik?

Kaž je Prażſki dopiſowaſ Mailandſkich nowin „Secolo“ wot wobhonitych ſudźi w Prahu a Winje ſtwori, budże cźłkoſkowaſki ſwonkowny minister dr. Benesch bla ſapſacźenja wójniſkeho wotſchkodźenja mjes Němſku a Swjatſkom ludow a mjes Němſku a Franzowſku ſ poſrědnikom.

Ruſke wójniſke pſchihoty pſchi Beſſarabſkej mjesy.

Warſzſkemu „Matinej“ ſo ſ Belgrada powě, ſo ma we ſerbſkim knježeſtwje měnjenje pſchewahu, ſo ſu poměry mjes Ruſku a Rumunſku dla Beſſarabſkeje na najhóle napjate. Pólſke, cźſkoſłowakſke a jużnoſłowjanſke knježeſtwo ſu ſ Bukareſta powjeſcź dóſtale, ſ kotrejż je ſpólnaſ, ſo Ruſko ſo pſchi Beſſarabſkej mjesy wójniſke pſchihoty cźinja. Wukrajiniſzy dobrowólniſzy ſu pjecza na nekotrych městach hižo mjesy pſchekrocźili. We wjele rumuniſkich městach je ſo wobleſnjenſki ſtaw pſchijowjeſdźił. — Tale powjeſcź ſda ſo jara malo wěry hódna być. Bliſſche dny bo hižo wěrnoſcź ſkoni. W Ruſkej ſebi pjecza nětkole na wójnu njemyſla.

W Vetrohradſkej radże je ludowy kommiſſar Sinowjew cźeſł měł, w kotrejż prajeſche, ſo mohło Beſſarabſkeje dla wójna naſtacź, hačrunje Ruſko ſ beſſarabſkimi tatarjemi ſymwathiſuja. Sinowjew prajł: „Njebudźemy wojowacź. Beſſarabſkeje dla kreſ naſchich muſikow (tatarjow) njeſpichelijemy, Beſſarabſku njech Rumunſke khwilu wobkhowa. Mam dowěrjenje, ſo Rumunſka njeſamóże Beſſarabſku pſcherumunſcźiſcź.

Spionaża ruſkich bolſchewikow w Pólſkej.

We Warſchawje ſu ſpionaſu pſchecźiwo pólſkej republiſy wuſlédźili. Do ſpionaże ſu dwaj ſaſtojniſaj pólſkeho wójniſkeho miniſterſtwa, dwaj nězbuſchej ruſkaj offizěraj a ſcheſcźo druſy pomocznizy ſaplacźeni. Woni ſu we ſłužbje ruſkich bolſchewikow byli.

Turkeſtan pſchecźiwo bolſchewikam poſtanył.

S Nigi ſo piſche, ſo je w Turkeſtanje ſdźěł pſchecźiwo bolſchewiſſemu knježeſtwu wudyrił. Sběžkarſke wójſko ſ 20 000 muži wobſtejeźa, 2000 zatſkich offizěrow nawjeduje. Sběžkarjo ſu město Sergban wobſadźili a nadpady na cźerwjene wójſko cźinja.

Politiſke połoženje w Rumunſkej.

Rumunſka dyrbi ſ mózneſcźu liczicź, ſo budże Beſſarabſku, kotruż je Ruſkej ſa cźaſ jeje wojeſtſeje njemóżny wudrěła, ſ mjeczom ſatſacź dyrbjeć. Pódla teho jej nětkole ſmutkowne njeměry wobcźeſnjowſe cźinja. W Bukareſtu, Cźernowiczach a w Temeswarje je ſo cźeſkich antiſemitiſkich ſtudentiſkich njemſerwo dla wobleſnjenſkeſi ſtaw pſchijowjeſdźił. Njemſerniſzy budża ſo hiſchcźe pſcheb ſubom ſamolwicź dyrbjeć.

Dale je rumunſke knježeſtwo, dokelż ſo boji, ſo komunſtiſka agitacja ſ Karpatſkej Ruſkeje do Rumunſkeje pſcheńdże, karpatſko-ruſko-rumunſke mjesy ſawrjeło. We W Karpatſkej Ruſkej ſu kommunſtojo pſchi poſlednich wólbach bo ſtejmu bodyli.

W Belgradſkich nowinkach ſo pſcheczſtwo Rumunſkej wótre ſłowa rěcza. Rumunojo ſu namjeſine wěſy, kotrejż dyrbjachu po dojednanju ſ Jużnoſłowjanſkej tutej pſchewabacź, najprjedy wurubiłi. Belgradſke knježeſtwo budże ſebi wot rumunſkeho knježeſtwa polne ſarunanje ſchkody ſabacź.

Jużnoſłowjanſke knježeſtwo je rumunſkemu knježeſtwu notu pſchepodało. W njej ſo ſada, ſo dyrbi Rumunſka wězy, do wotcźehnjenja rumuniſkeho wójſka, rubjene, wobeſbje wójeſnatu ſłót wrócźicź. Belgradſke nowiny ſ wulkim roſhorjenjom wo rumuniſkim rubjeniſtwje piſchu. Rumoſkoje knježeſtwo, ſo njeby město Hatfeld, kotrejż je ſo ſa wurubjene wězy ſameniło, prjedy Rumunſkej pſchepodało, deniż ſo nacźinjena ſchkoda njeje ſarunaka.

Faſziſtiſke nałhnjoſcje w Mailandje.

W Mailandje, hdźeż ſu ſozialiſtojo pſchi ſjednjſtich wólbach khěrko wjazy hłoſow dóſtali, dyżli faſziſtojo, ſu tucźi napſchin. pſchecźiwo nowin. „Corriera della Sera“, kotrejż ſ faſziſtiſkej ſtronje njeſłuſcheja, ſkucźili. Tak ſu faſziſtojo cźeſki automobil ſ 10 000 exemplarami tuteje nowin ſadżerżeli a ſpalili. Runje tak ſu na wſchelakich městach nowiny ſpaliłi a wikowarjam ſakaſali, je pſchedawacź. We wokolnoſcźi Mailanda ſu na wjele městach domy katoliſkeje ludoweje ſtrony a ſozialiſtowe wupuſcźili a ſdźela ſapalili. „Corriera della Sera“ wo tajkich podawkach ſ nětkoſe 50 wjſow a městow piſche.

Ze Serbow.

Pjatk. 11. jutrownika.

Leona Wulkeho, bamža.

† 1918 Jurij Deleńk, redaktor „Kat. Posola“, padny we ſwětowej wójnje pola Plocq-steert.

* 1790 Handrij Lubjeński w Rachlowje, pozdźiſi farař prim. w Budyſinje, jedyn z prěnich ſerbſkich wótcźincow, khórluſeł a pilny ſpiſowacel.

Ja dny a ſtundy wobliču,
a ſadam dawno ſebi,
zo by tón cźas był ſkoro tu,
hdźeż prińdu bliże k tebi,
zo by, ſtoż na mni ſmjertne je,
ſo ponuriło do tebje
a njeſmjertnoſć ja doſtał.

(Wot wohnja twojej lubosće
je duſa zahorjena,
a moja wutroba też je
tak z tobu zjednoćena,
zo we mni ſy, ja we tebi,
a tola hiſće chce ſo mi
być bliże pola tebje.

Handrij Lubjeński.

Wſak pawki zabij, nocheeſ ty,
Rad wotmjetować pawćiny. Radyſerb.

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer — 1, thermometer we dnjo + 8½. — Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer —1, thermometer w nozy 0. Wuhłady na ſymje, ſněh. — Drjeźdźanſke wjedratnja ſtaja nam tuteje tydźenje wjedro ſe ſymnymi wětrami. Wo nězkim ſo wuchadźowacź njeſmi. — Jutſje ſobotu ſtejnjo 5,17 hodź., wjecźor 6,50 hodź. khowa. Měſačk khładko dopołdnja 10,27 hodź., a ſo na ranje 1,30 hodź. khowa.

— **Serbja a wólby.** Wſchelake němſke nowiny wo noſchuja powjeſcź, ſo Serbja k pſchichodnym wólbam ſwe ſobitej kandidaturu njepoſtu, a moża ſdóma ſwój rabowſki nastom potkóźcź. Pijaja dale, ſo ſe wſchelakich truchow narodnoſtnych Serbow w Sakſej jenotke powjeſcźe pſchińdu, wot njewobdźelenja Serbow na pſchichodnych wólbach. Wuſlicźa, ſo aktiwnje na wólbach wobdźelicź, je drje mjes pruſſimi Serbami doſcź ſyhlna, njeje pak ſwojeje njewuhladnoſcźe dla pola ſakſkich narodnoſtnych Serbow ſadneje lubjoſcźe namakała a je tehdła pola pruſſkich Serbow wotbyła. — Schóſi tróſchku taktiku naſchich pſchecźiwnikow ſnaje, hnydom ſpóznaje, dże boran leži. Tuta powjeſcź němſkich nowin nima dożnja žadyn druhi ſamér, hač ludźi ſamylicź, dokelż ſ toho, ſchtoż ſo tam piſche, njeje jedneho jenicźeho ſłowa wěrno a potajſim „Wuhlſchwindel“. Tuż ſo njech nichtó njeda ſmylicź, wſchak je na blížſchim cźaſu parola wuhłoſe a potom halle. ſo hodźi prajicź, ſchto Serbja cźeđeja. Tak dołho wſchak ſebi njech naſchi pſchecźiwnikojo hłuſche ſłowa kamaja; ſich ſtaroſcź je derje ſroſumliwa, nima pak žadneho wuliwa na ſerbſke roſhudźenja.

— **Swobodne mjaſowe jětki w Budyſchinje.** Sobotu 12. hapleje doſp. wot 9—11 hodźin wotedawa ſo ſyrje howjaſe mjaſo punt po 50 a 40 pf., ſyrje ſwinjaſe mjaſo punt po 60 pf. Swinjaze mjaſo wotedawa ſo jeno žna cźiſła 3401—3450. — Dźeſtonjemjerjam wotedawa ſo ſobotu 12. hapleje pop. wot 2—3 ſoſzin ſyrje howjaſe mjaſo punt po 40 pf., ſyrje ſwinjaze mjaſo punt po 60 pf.

— **Swobodne jětki** kaž też wobhładowanje rěſnego ſtotu a mjaſa w Budyſchinje ſu wot 1. 4. 1924 do ſtarjadnjſtwa města pſchedłuże. Hacź dołu pſchiwadowacźu bohodły je ſwobodnych jětkow a pſchehładowanja ſtotu a mjaſa pokładnizy rěſnikſkeho ſtedniocźeſtwa w Budyſchinje (Fleiſcherinnung).

— **Sniženje wuhlowych płaczińnow.** Po wobſtaſmkach nju ſtatneho wuhlowego ſyndſta ſniża ſo wuhlowe płaczińny ſ łaczowſcźu wot 4. hapnleje na ſcźěhowazym ſakładze: 20 pf. ſa kamjeńtne wuhło, 30 pf. ſa koks, 13 pf. ſa brunizowe brikety a Grudekoks, 7 pf. ſa brunizowy ſchto na 1 tunu = 20 zentnarjow.

— **Kotre papjerjane pjenjezy ſtuchu ſwoju płaczińnowſ.** Mjeſ mnoho druzinami papjerjanych pjenjez je ſtajnje zyła łojka, kotrejż płaczińnowſć je na wěſt cźaſ wobzmjeſowana a kotrejż ſo potom ſaſo wróćo ſ ſmu. Sſa to wobeſbje ſtatne bankowki (Reichsbanknoten) na 5, 10 a 100 biljonow. 5 biljonowſke (wot 1. now. 1922 a 7. now. 1923) ſu, kaž hižo we ſwojim cźaſu wozjewichmy, hižo wot 5. hapleje bjez płaczińnowſcźe. Schtóž pak taſte ma, może je hiſchcźe w běhu tuteho lěta na ſtatnej pokładnizy (Reichsbankkaſſe) w Barlinje wumjeńcź. Statne bankowki na 10 biljionow (1. a 2. wudacźe) ſ 1. now. 1923 a te na 100 biljionow wot 26. oktobra 1923 (1. wudacźe) ſhubja 20. hapleje 1924 ſwoju płaczińnowſć jako ſtawny płaczaju ſrědk. Hacź do teho dnja dyrbja ſo wſchudże bracź. Też kóżda pokładnja ſtatneje banki je wumenja. Poſchłjſcho bjerje je jenoż ſtatna pokładnja w Barlinje a wudawa ſa to druhe. Wſche druhe pjenjezy, kotrejż hiſchcźe njejſtu wunowane, ſożerże wſojnu płaczińnowſć a je tóžby nu ſowany je bracź. Też żeleſnicźne pjenjezy hiſchcźe dale płacźa.

Feuilleton

Stary Šymko.

Novela ſ pruſteje hole*.

Spiſał Jan Skała.

(Skónczenje.)

Borzy po jutrach twida ſo Schymkej Khata do Bluńja ke Kulmanezom. Wěcźma bě ju ſwaſnu, ſapoza ſo we wſchěch końzach Lubuſchſkeje gmejnje ſ pſchipraſowami ſa wotewrjenje nowieje jamy. Pſchińdże wulka ſyła dźěłaczeri, ſ wjetſcha ſ bramborſkich městow. Maka cźrjódka bě mjes nimi ſ wokolnych wozow, luczi prjedawcźi burja a żiwnoſcźerjo, kiž běchu ſwoje leżomnoſcje pſchedali a pjenjezy nimale hač na poſlednu troſchu wotbyli. Jich ſwójſky bydlachu we Wojeſrezach na podruſtnje abo na luſchelakich ſtatokach, kiž hiſchcźe ſo ſużodnych wſach njeběchu potorhali.

W Lubuſchu ſaſydli ſo na wſchěch ſtatokach wulkoměſchcźanſki proletariat a wſchudże bě hary a njeměra, hórje hač na ſtótnych wikach w Khocźebuſu abo Wojeſrezach.

Schymko bě jenicźki we wěſy, kiž ſo wobaraſche a zulych do domu njebjerjeſche.

Schymkowa bě nahle ſkhorika, ſhraba wſchak ſo, ale ſtonaſche bolaſtnje. Po jutrach bě wotrocźk do ſmjhłowych ſanow woteſchoł, ſtużobna ſacźahnyła do Gródka, ſo na dźěłaczerja w nětkajſej ſkajerni wudawoſchi.

Wożud měrjeſche ſo ſ wulkej pazu a ſ wótrymi paſorami na Schymka.

Tydźeń do ſwjatkow ſawrě Schymkowa ſwojej wocźi.

Pokhowowana bu na Lubuſchſkim ſjerchowje, dokelż na pohrjebniſchczo niże Narcźa nikoho wjazy pothowacź njeſmjeđźa. Narcźi bu do Wojeſrez ſafaronowany a Boża rola ſo pomałku ſahjpowoſche. Kſchiże a tafliczki wotroſneſchu i dźěła do Wojeſrez, i dźěła do Lubuſcha. S najwoſtſcheho dźěła je ſahjpachu, hdyż běchu ſ britketarnje wulki twotwodnjowaſy kanał nimo ſjerchowa wuryli a ſ betonowymi rynami wuhładżeli.

Dźiſchcźe jónu pſchekhodźi Schymko zyke ſwoje wobdźelenſtwo, też te, na kotrymż bě ſebi poſlednu wotpocźink, wěcźnu wumjeńk wotmyſlił a ſdźeł hižo tſeću njedźełu ſ mozu ſo do ſemje bodźachu. Runje tam, hdźeż chżyſche ſwój row měcź, w hornim rózku nowoho ſjerchowa ſtejeſche wulki bagger a cźerpaſche pěſk, wo dnjo, w nozy, dźeń wote dnja. A hałle, hdyż vrěnje kóſce ſ ſjerchowa hobu do pěſka ſo měſchachu, natiwachu daliſchu murju ſ hłubiny hač k wyſokoſcźi pornjo tymaj dwěmaj, hižo ſtejazymaj. Se hygieniſkich pſchicźinow, naſpomni direktor britketarnje k Wojeſrowſkemu ſuperintendentej, kiž ſaſtojniſaj wobſarowaſche, ſo wotemrěcźi měra nimaja, hinak pak ſo ſe wſchěm modernym zyniſmom ſyokoſć Rjany to ſaſpſchaḥ: wulkokapitaliſta a zyrtwinſki hódnoſtaŕ. A to wſcho ſo we: Bohu k cźeſcźi a Sſerbam ł wužitku ....

* *

Saſſo wo tydźeń poſdźiſcho woſtewi Schymko direkſijſt britketarnje, ſo żada wo ſdźělenje, hdy chże ſ nim kupny kontrakt podpiſacź na wſchě jeho leżomnoſcje, też ſ twarjenjemi, inwentarom a holu.

Hižo naſajtra pſchińdże druhi direktaŕ ſ Wojeſrowſkim notarom a pokupichu zyke wobdźelenſtwo Schymka, ſtityżaſy ſa jutro, ſa holu ſchtyrnaeke tyżnoſ w zylym a ſa twarjenja, dokelż ſo wulkotnje ſa ſtadźiſcho a lenzlize hodźachu dwaj a ſchtyrjeſći tyżnaſ ſapłaceći.

Wſcho dohromady dosta Schymko 116 000 hriwnow we hotowym wupłaczenje.

Jenicźke wumenjenje bě te, ſo nichtó njeſmjeđ proviſije ſ tuteho wobſkoda dóſtacź, ſchtoż direktaŕ a notaŕ ſ poſmdźkom pſchijſkludiſchtaſi.

Formalitty běchu wotbyte. Schimko wſa ſwoje pjenjezy a ſtyka je do kapſow ſwojeho khabata.

Pſched ſjerchowom pſchi Ptaczanſkej bróży ſetka ſo ſ buchowym Staratkom. S króſtim poſtrowom wotrěſnu Schymko buchowemu dalſche ſłowo.

„Rjejeirjebacźe ſo wjazy dale próſowacź, ſo bych ſchcźebak. To je ſo runje ſtako. Ale ſ truhym wumenjenjom a to notaŕſky podpiſanym, ſo nichto ſ tych mojich 32 jutrow ani kroſchcźka judaſchcźeje proviſije njedoſtanje. Jutſje pocźahnu do Bluńja k Wuhlerjej. Tam drje ſo tak bóſy njewohladamoj. Tuż: bożenje.

A woſtaji ſadźiwaneho a troſchtu ſpłoſchaneho popa ſjedź bróži ſtoju.

Dwaj dnaj poſdźiſcho bě Schymko w Bluńju na wobſchernym ſtatoku ſtareho Wuhlerja, kiž mějeſche tam wumjeńk ſa ſebje a nětko też ſa Schymka. Do Bunja hač dotal pobarmo ſhodża agencja britketarnia w Lubuſchu. Też pop Starak tam jenoż kóżdu tſeću njedźełu khodźi, ſo by ſerbſku Bożu ſłużbu wotmeł.

Kulturny rozhlad.

Prastawizniska Łużiska kultura. Zo je naša Łużica komorka ſlawnych prastarych kulturnych a wumělſkich pokładow je mjez Serbami powſitkownje doſć derje znate. Mjenje znate wſak je, zo ſu nimale wſě tute do zemje ſkhowane pokłady ſerbſkeho pokhoda, wot našich prawótcow tworjene a při pohrjebach a też druhich ſkładnoſcźach do zemje ſkhowane. Zo bě tuta ſerbſka kultura bohata a ſwojorazna, dopokazuja wſě namakane wěcy, kotrež wosebje němſcy wučeni tu wukopawaja a do němſkich muſejow wotnoſuja, město zo bychu ja na domorôdnej zemi jako ſwědkow ſtawiznow tutych krajow zakhowali. Wosebje zajimowaše ſo Virchow (znaty němſki chirurg) wo tute wukopanki a pomjenowaše je jako „Łużiski typus“, ſtož doſć jasnje za jich ſwojorazność rěči. Łużiska, to je ſerbſka, kultura roſěrjowaše ſo pružnje na wſě ſtrony do dźensniſkeje Ślezskeje, Pólskeje, Bramborskeje, Sakſkeje a Češkeje.

„Łužica.“ Literarny štwórčołtnik za Hornju a Dolnju Łužicu, 39. łětnik. 1924. 1. ſešiwk. (Nakladuje a wudaża dr. A. Muka.) Budyšin. Prěnje ſiſko tuteho našeho časopisa ma ſóſthowacy wobſah: Wobraz Bj. Krawca při Smetanowym rowje a nastawk Bjarnata Krawca wo jich Smetana a jeho pośahi k ſerbſkej Łužicy a k ſłowiańſkim Serbam. J. Šewčik: Khróſćanſke zwony. J. Symank: Hospodarſka organiſacija ćeſkich burow. S. Pelikan: Sokolstwo, nimo toho 3 ſkładźby, Bjedr. Smetana: Modlitwa, Heslo a Wóno, kaž ſłowanſki rozhlad wot wudawarja. — Njezda ſo mi być prawe, zo ſo po tutym wobſahu časopis mjenuje „literarny“. Dokelž žadnych druhich časopiſow ze intelektuelnych nimamy, by snano derje było, dowěſ tutemu wuzkemu pomjenowanju ſpadnyć dać a z „Łužicy“ wutworiš powšitkownu revue. Nastawki, kiž tón k. Symanka njeſtuſeje do literarneho časopiſa, ale do powšitkowneje revue, hdźež jón kóżdy pſchi- ſłuſcha, budże.

— Wot sajazow wobžrane. Njeńmérna je lětuscha žadoda na schtomach pschez sajazy a kornikle. Musa dźiwnu bě jara wulka a hłód boli. Byše žadowniz, wosebje bóle w horach leżaze, šu wot sahłódnjenych sajazow nječ do wjeršschkow wobžrane. Płoty běchu ſ wulkeho dźela njedohapaze. Sčerje šuchu je nawěčne a dźiwina pschedoby po psches nje do sahrodow. Też schwalerzy šu cherpke. W lěče šuchu žebi ludźo mužicz, so je žebi hłódny czampak rěbl stajal. Sendź leżeche ſ bźela tak wubjoko, so jenoz króny ſ njeho tčachu. Pschinacz wschat so dyrbi, so žadowi płahowarjo troschku bles staroscze chtomy doſcz njeschtikaju ſ gratom. Dotalne mike symy w jich k temu nawabile. W pschichodze budu tola kedźliwischi bacz dyrbjecz.

S Wjetšerjna. Pjatk wjeczor 1/8 hodźin budze we nowej schuli poſpodźenje schulskeho wobhrodneho pschedhdźiwa a schulskeho wubjerka. — Wječera bě ſdźěanje naſcheje radnizy, kiž nětko ſ bowarjenju ſydła. Jedna ſo pschedewschem wo lěwe khćidło twarjenja, w kotrymž budźetaj radna pinza a hotel ſamſčežnej.

S Habrachcźi. W ſandźenej lymje bu w tſjecziłětnym lěsu jeneho kubjerja hrađu 200 ſchmrjokow podſtajenych a wotwożenych. Wo paduchach nimaju žaneho ſkedu. Wěz je ſo hačle nětko wulowała, hdyž ſpomnjeny wobſchědźer njedawno do ſwojeho lěża pschińdźe a hrozneje ſchkody ſo dohlada.

S Kubšja. Jako nowy pschedhdźiwy Lubjišćeho ſinarzeho hamta bu Knjeſcerſtwowy radźicel dr. Gutbier wot preſidenta Drježdźanſkeho kraſneho finanzneho hamta do ſwojeho ſaſtorſtwa ſapokasany.

S Kritz. Pschedy tydźenjom bu tu ſadatſke towarſtwo ſa Kitzy a wokolinu ſałożene, kotremuž hnuhom pjatnacze ſobuſtawow pschiſtupi. Pschedźenda je měſcanoſta Weſer. Wo waznoſći a wuſumu ſadźerſkich towarſtwow pschednoſchowſche ſadać. inſpektor Oliža.

S Kamjenza. Na mjerawſchich witach pkaczachu ſa tydźen ſtare huſaka 1.30 hr. a dwě njedźele ſtare wokoło 2 hrivnje. Sa wołoſeje rjane dawaſche ſo też wyſche teho.

S Kulowa. Tu wumrě hrjeh w ſtarobje 58 lět ſtaty pjekarſki mišchtr Pawoł Pjazza na ſcźěmkach rěj. ſ. Semrěty bě dołhe lěta pschedhdźada ſahrodnikeho a ſadaſcheho towarſtwa, kotrež bě vſched 25 lětami ſałożiſt. Nimo teho wobſtarachu ſtebi jeho Kulowſcźenjo jako ſwědomitſcho pschedhdźadu měſchczanoſtow, kaž też jako pschedhdźadu zyrkwinſkeho ſaſtupjerſtwa. — Starodawne pondźelſke wiki běchu w ſandźenym cźaſu pomałku wuńnyle. Mjłko pak je je měſchczanſka rada ſaſo wobnowiła a tuž budźa we pschichodnje kóždy pjatk hromadźe ſe ſwinjazymi wiki. K tuiemu ſamérjej je — kaž hižo wozſewjedźichmy — nowy cźaſ mjes Budyſchinom a Kulowom ſapokoženy, ſo móhli ludźo ſe ſuſodnych mſtow wiki wopytacź.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarſkej hasy 6. Rěčí serbsku.

Najſ. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódšuowanje ſpěšnje a tunjo.

S Borſchcze (D.-L.) Sda ſo, ſo ma naſcha krajina woſhebitu pſchichilnoſć bohowoti Boża Fortuny: w Frydźowym haju (Friedrichsthain) wuhrachu woſhpjetnje ſaſo 5. wuhru pruſſeſe ſtatnoje loterije. Dai Bóh ſhoje!

S Bělej Wody. Knike ſtaroſcze ſtebi pokiſiju a ſudniſtwa cźaſto cźinja, je je ſcźěhowazej powjeſcze wo dźěcz. Tu popadnychu we nědźelſkarni khćeſcźanſkeje towarſtwowuje (Herberge zur Heimat) ſtare tulaku (handwarſcheho). Kiž ma wiſchak wſchelake ſkelene ſpomjenki na ſudniſtwa. Ale nětko jeho ſnowa popadnychu, dokelž ſo pjeza pſches léto njihdźe, hóſcź bě khćhe hač 24 hodźin, pſchiſlewiſ njeſe a chcźeja jeho ſaſudźicź. — Dnihe wažne wězy ſudniſtwo mějazy dołho lezo woſtaji, twichudźom ſo žada, ſo ſtatni ſaſtojnizy, kiž nicźo ſabžéko nimaja, ſo je ſaſtojnſtwa puſchcza, a tu ſo woprawdźiteje bogately dla poſtajza a najſterje też ſudniſtwo wjazy hač jehyn dźeń budźetaj ſ wěza ſabjerace liſty budźa ſo pjſacź, akta ſakoſcźi atd. a to jenoz, dokelž po cźiſcźeje wuſkim wokſchinju dźehła jedne ſtareho tulaku do khćhy dyrkuſ, ſo bychu nicźeho ſo dźéko měli. A tak ſo naſche dawki broja, kiž ſtat njeſmilnje wot naſ žada.

Cyrkwinske powjeśe.

S Hodźiju. Nědźelu Palmarum je rano 1/8 hodźin ſpowjedź ſa pschihujnych němſkich pacźeſtiſkich dźěcźi, we 8 hodź. němſka a dop. 1/11 hodź. herbſka konfirmacija.

S Bukcz. Nědźelu Palmarum je dop. 1/9 hodź. herbſke a 1/11 hodź. němſke konfirmacija. — Pondźelu je 1/5 hodź. ſtromadźina pacźeſtiſkich dźěcźi a ſtarſchich we wobſadnej ſali.

S Hnězinu. Nědźelu Palmarum je dop. w 9 hodź. herbſka a 1/11 hodź. němſke konfirmacija.

S Hrodźiſchcźa. Nědźelu Palmarum rano we 8 hodź. herbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. konfirmacija herbſkich a 1/11 hodź. konfirmacija němſkich pacźeſtiſkich dźěcźi.

S Khrowjicach. Nědźelu Palmarum dop. 1/9 hodźin konfirmacija herbſkich a w 10 hodź. konfirmacija němſkich pacźeſtiſkich dźěcźi. Sdźerża ſo naſchu zyrkej. Pop. w 3 hodź. towarſtwne hromadźenje wobcze nowokonfirmowanych ſ cźich pſchihujnych.

S Lupoſe. Nědźelu Palmarum rano we 8 hodź. konfirmacija, dop. 1/10 hodźin herbſka Boża ſłužba.

S Nowarjach. Nědźelu Palmarum dop. 1/9 hodźin němſka konfirmacija, w 10 hodź. herbſka konfirmacija. Sdźerża ſo dźéło khćeſcźanſke ſchkleſcźanſke mládſchiny. Pop. w 2 hodź. němſka ſpowjedź a Boże wotkſlanjenje. — Sewrěli: Khorla Guſta Müller, ſ Jamtworcu mſtchtr Lubiſſeſke ſitarnje, 62 l. 4 m. 1 dźeń.

S Wóſzlinka. Nědźelu Palmarum rano w 7 hodź. herbſka ſpowjedź, we 8 hodź. herbſka a w 10 hodź. němſka konfirmacija. Sdźerża

S Klukſcha. Nědźelu Palmarum rano w 7 hodź. herbſka ſpowjedź, we 8 hodź. herbſka, 1/10 hodźin němſka konfirmacija.

S Minakale. Nědźelu Palmarum rano we 8 hodź. herbſka ſpowjedź, w 9 hodź. konfirmacija herbſkich a 1/11 hodźin konfirmacija němſkich pacźeſtiſkich dźěcźi. Pop. 1/4 hodźin němſka ſpowjedź. — Sewrěli: Hana Maria Hołaſez ſ Khrósta, 23 l. Lud. Wilhelm, khćeſć w Haiku, 63 l. Jan Guſta Fiſcher, bur we Lipcźu, 63 l. Maria Lorzowa rodź. Mječeſ we Lowſtu, 56 l. Barta. Nědźelu Palmarum rano w hodź. herbſka ſpowjedź, we 8 hodź. herbſka a 1/10 hodźin němſka konfirmacija Boża ſłužba.

S Hornjeho Wujezda. Nědźelu Palmarum dop. 1/9 hodźin konfirmacija pacźeſtiſkich dźěcźi. Sdźerża ſo ſtuk luboſcze ſa Luſzyu.

S Mateſchcza. Nědźelu Palmarum dop. 1/9 hodźin němſka a w 10 hodź. herbſka konfirmacija. Wjeczor we 8 hodź. konfirmowanych poſwjećenje pola Sendźija.

S Budyſchinka. Nědźelu Palmarum rano we 8 hodź. herbſka a dop. 1/10 hodź. němſka konfirmacija. Sdźerża ſkutkowanje poſaunowego chora.

S Budeſtez. Nědźelu Palmarum ſmě ſe farat Domaſch ſa rano we 8 hodź. konfirmacija herbſkich a farat Boitz dop. 1/10 hodź. konfirmacija němſkich pacźeſtiſkich dźěcźi. Kollekta.

S Budyſchina. W Michałſkej zyrkwi ſmě nědźelu Palmarum farat Rěda rano 1/8 hodź. němſku ſpowjedź a ſwj. wotkſlanje, dop. 1/9 hodź. němſki a w 10 hodź. herbſki Boži ſłužbu.

Sewrjeſki: 2. 4. Hana Thereſija Miſchikez, hoſpoſa w Delnjej Kinje, 72 l. 7 m. 23 h. — 3. 4. Guſtav Anton Wehla, mokrć ſ Jokowa na Jidowje, 75 l. 8 m. 2 h. — 7. 4. Madlena Dźěcna Ehrentrautowa rodź. Zahrez ſ Budyſchinka, rentnoſtejnſkawka na Jidowje, 76 l. 2 m. 14 h.

S Porſchicz. Nědźelu Palmarum dop. w 9 hodź. herbſka konfirmacija. — Sw. towarſtwo młodźeńcow po kemſchach poſpodźenje na ſarje.

S Njeſwačidła. Nědźelu Palmarum rano we 8 hodź. herbſka a dop. w 10 hodź. němſka konfirmacija.

Se Sdźerpcu. Nědźelu Palmarum rano we 8 hodź. herbſka ſpowjedź a Boże ſwj. wotkſlanje, dop. 1/10 h. herbſka a 1/12 hodź. němſka Boża ſłužba. — Kollekta ſo hěra ſa potrébne wobſady we Schleſyſkej. — S sdźerżu wjeczor we 8 hodź. póſtna Boża ſłužba město teje na ſelenym ſchtwórtku.

Krajnoarbeiterſke khramadźeńſtwo w Budyſchinje na rožowej hońy 31. Nědźelu dop. 1/11 hodź. nědźelſka ſchula. Wjeczor w 8 hodź. granaelizajiſka khramadźina Mutora wjeczor we 8 hodź. ſwjatk młodźeńſ a rožnuch. khćeſcźanſtwo ſa młodźeńcow a ſrjedu ſa młode holcy. Schtwórtk biblijſka hodźina njeje. Cźiſchi pjatk wjeczor 7 hodź. liturgiſka póſtna ſwjatoczinſkeč. — Knjeſ khromadźeńſkowny wotkładaſ Zimmermann ſ Budyſchina ma biblijſku hodźinu ſrjedu, 16. hapriele, wjeczor we 8 hodź. pola k. Móže we Watowach p. Lubija. Sobotu ſchtwórtk wjeczor we 8 hodź. pola knjeſa towarſtwo młodźeńſ Wutorſka we Luſku a Cźiſchi pjatk pop. 1/3 hodź. herbſka biblijſka hodźinu pola knjeſa Jana Kerka w Cźornjonje.

Swójbne powjeśe.

Sſlubjenaj: Duchowny Walter Helm a Sofija Dźěrbeczez w Budyſchinje.

Swěrowanaj: Korla Willnow ſ Gertruda rodź. Ottez we Wojerezach.

Semrěłoj: Frieda ſtoud. Noſowa rodź. Wagnerez w Lubiju. — Pawoł Piazza, konditor a pjekarſki mſchtr we Wojerezach, 54 l.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pśeni pohźel leźomnoſtnego dawka ſa lěto 1924 ma ſo 15. hapriele płaćiłeź a to 9 ſt. np. ſa ratarſke, leſnarſke a ſahrodnſke a 6 ſt. np. ſa wſchitke druge leſomnoſcze, naſtajene na hódże 100 hrivnow poſtajenje dawkowneje hódnoty.

— Wot ſajazow wobžrane. Njeńmérna je lětuscha žadoda na ſchtomach pschez ſajazy a kornikle. Musa dźiwnu bě jara wulka a hłód boli. Byše žadowniz, wosebje bóle w horach leżaze, šu wot ſahłódnjenych ſajazow nječ do wjeršschkow wobžrane. Płoty běchu ſ wulkeho dźela njedohapaze. Sčerje šuchu je nawěčne a dźiwina pschedoby po psches nje do ſahrodow. Też ſchwalerzy šu cherpke. W lěče šuchu žebi ludźo mužicz, ſo je žebi hłódny czampak rěbl ſtajaſ. Sendź leżeche ſ bźela tak wubjoko, ſo jenoz króny ſ njeho tčachu. Pschinacz wſchat ſo dyrbi, ſo žadowi płahowarjo troſchku bles ſtaroſcze chtomy doſcz njeſchtikaju ſ gratom. Dotalne mike ſymy w jich k temu nawabile. W pſchichodze budu tola kedźliwischi bacz dyrbjecz.

S Wjetšerjna. Pjatk wjeczor 1/8 hodźin budze we nowej ſchuli poſpodźenje ſchulſkeho wobhrodneho pschedhdźiwa a ſchulſkeho wubjerka. — Wječera bě ſdźěanje naſcheje radnizy, kiž nětko ſ bowarjenju ſydła. Jedna ſo pschedewschem wo lěwe khćidło twarjenja, w kotrymž budźetaj radna pinza a hotel ſamſčežnej.

S Habrachcźi. W ſandźenej lymje bu w tſjecziłětnym lěsu jeneho kubjerja hrađu 200 ſchmrjokow podſtajenych a wotwożenych. Wo paduchach nimaju žaneho ſkedu. Wěz je ſo hačle nětko wulowała, hdyž ſpomnjeny wobſchědźer njedawno do ſwojeho lěża pschińdźe a hrozneje ſchkody ſo dohlada.

S Kubšja. Jako nowy pschedhdźiwy Lubjišćeho ſinarzeho hamta bu Knjeſcerſtwowy radźicel dr. Gutbier wot preſidenta Drježdźanſkeho kraſneho finanzneho hamta do ſwojeho ſaſtorſtwa ſapokasany.

S Kritz. Pſched tydźenjom bu tu ſadatſke towarſtwo ſa Kitzy a wokolinu ſałożene, kotremuž hnuhom pjatnacze ſobuſtawow pschiſtupi. Pschedźenda je měſcanoſta Weſer. Wo waznoſći a wuſumu ſadźerſkich towarſtwow pſchednoſchowſche ſadać. inſpektor Oliža.

S Kamjenza. Na mjerawſchich witach pkaczachu ſa tydźen ſtare huſaka 1.30 hr. a dwě njedźele ſtare wokoło 2 hrivnje. Sa wołoſeje rjane dawaſche ſo też wyſche teho.

S Kulowa. Tu wumrě hrjeh w ſtarobje 58 lět ſtaty pjekarſki mſchtr Pawoł Pjazza na ſcźěmkach rěj. ſ. Semrěty bě dołhe lěta pschedhdźada ſahrodnikeho a ſadaſcheho towarſtwa, kotrež bě vſched 25 lětami ſałożiſt. Nimo teho wobſtarachu ſtebi jeho Kulowſcźenjo jako ſwědomitſcho pschedhdźadu měſchczanoſtow, kaž też jako pschedhdźadu zyrkwinſkeho ſaſtupjerſtwa. — Starodawne pondźelſke wiki běchu w ſandźenym cźaſu pomałku wuńnyle. Mjłko pak je je měſchczanſka rada ſaſo wobnowiła a tuž budźa we pschichodnje kóždy pjatk hromadźe ſe ſwinjazymi wiki. K tuiemu ſamérjej je — kaž hižo wozſewjedźichmy — nowy cźaſ mjes Budyſchinom a Kulowom ſapokoženy, ſo móhli ludźo ſe ſuſodnych mſtow wiki wopytacź.

Hospodarſki rozhlad.

Pjatk, 11. hapriele 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:

(Tute kurſy ſu w miljonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	256 400
jendźelſki punt	18 205 000	cźeſkoſł. króna	127 100
ſchwajzarſki frank	737 200	100 pólſk. markow	477 000

Němſke pjenježy ſo na ſwětowych burſach mało pschemjenichu. Franzowſki frank ſo ſkerje ſchylni.

Effekty na Barlinſkej burſy dale njeſpadowachu. Też na Drježdźanſkej burſy ſo kurſy efektow porjedźachu.

Na **produktowych wikach** ſ wikowanjom kłaza. We ſchkowanym žicze ſtatna žitarina telko žita wotedawa, ſo wikowarjo jeho malo wotbiwaju. Tu a tam ſo ſa pſchenicu praſcheja. Sa rožku niſke płaćiſnu ſadźeja. Notarjo malo žita na wiki pſchinjeſu, dokelž nahmne ſymy ſe měſtnami ſchpatne ſtoja. Jecźmjeń njeſchčeže. Muka a wonjeſchki teworunja niz. Zentnaŕ pſchińdźe wežera:

w Lubiju:

pſchenicy 8,40—8,60 ſt. hriwnow,
rožki 7,20—7,40 ſt. hriwnow,
jecźmjenja 8,50—9,75 ſt. hriwnow,
wowſa 6,40—6,70 ſt. hriwnow,

w Kamjenzu:

pſchenicy 8,60—8,75 ſt. hriwnow,
rožki 7,15—7,90 ſt. hriwnow,
jecźmjenja 8,50—9,50 ſt. hriwnow
wowſa 6,75—7,00 ſt. hriwnow,

w Barlinje:

pſchenicy 8,25—8,88 ſt. hriwnow,
rožki 6,50—7,10 ſt. hriwnow
jecźmjenja 7,75—9,50 ſt. hriwnow
wowſa 6—6,55 ſt. hriwnow,

we Wrótſławju:

pſchenicy 9,15, rožki 7,05, jecźmjenja 6,25—9,50, wowſa 6,30 ſtotych hriwnow.

Wiki rěnehu ſkotu w Barlinje (Zentralviehhof) krjedu 9. hapryla 1924. Se wſchěch wikow ſo woſnamuje, ſo je ſo wjazy ſkotu naczeriko a ſo ſu wobkhodu kubjene. Pſchiwoſ rěnehu ſkotu, na tudomne wiki (Zentralviehhof) bě tehorunja doſcź ſnamjenitſ. Nimo měry wulki njedoſtatk na kjenjeſach kaž też dawkowe zemiſne nuſiſa ſtótpałowarjow wjazy ſkotu wotedawaczej, kaž by to po pomérach radźomne byko.

Naczeri ſo 1536 howjadkow 2850 cźelatow, 3275 wowzow, 8371 ſwinſ. 985 wulkajuch ſwinſ. Wiki **howjaſeho ſkotu** běchu mérne, pſchi cźimž **dobre hódnoty** płaćiſnu dźerżachu, hłaſbiche pak 1—2 pj. pod ſobotne płaćiſny dźěcźu. Cźelaze wiki běchu bjez ſwiſcheho pohibe, płaćiſny padnychu wo 10 pj. ſa punt. Toſtane trjeczi ſa wowzy. Saamo bohate dachu ſo jenoſ ſa płaćiſnu hiž bě wo 5 pj. niſicha kaj ſaſtojny tydźeń, wotbiwź. Najſkabiche běchu ſwinjaze wiki. Na pſchedaŕ bě pſches 10000 ſwinſ. Kupzy ſo jara wórzkodźerjachu a wiſi ſo njewuproſdnichu, haczrunjź płaćiſny dale wróżo dźěchu

Płaćeniche ſo ſa (ſa punt žiweje wahi): howjada wot 20—46 pj., cźelaza 35—62, wowzy 25—35, ſwinje 50—62 pjenjezkow.

Na wikach wužitkowego ſkotu (Mägerviehhof) w Barlinje běchu wocźkody jara mérne. Pſchi ſnadnych pſchiwoſach běchu płaćiſny niſiche. Naczeri ſo: 844 **proſatow a bźakow**, hiž ſo ſa ſcźěhowaze płaćiſny pſchedawachu: **bźaki:** 7—8 mězacźne 60—70 ſt. hr., 5—6 mězacźne 40—40 ſt. hr., 3—4 mězacźne 20—35 ſt. hr., **proſata:** 9—13 njedźelſte 18—25 zł. hr., 6—8 njedźelſte 10—18 ſt. hriwnow.

Libjata na wežerow. wiki wikach w Kamjenzu. Tydźen ſtare 1,30, 2. njedźeli ſtare 1,80, wołoſeje rjane ſo też pſchiſcheje droża pſchedawachu.

Wiki wežera w Lubiju. Polizija butru wołoſeje. Pola jeneho wikowarja wo 15 grm. pſchenicźiku wahu nadeńdźe a ju roſrěja. Jeja ſo po 10 np. pſchedawachu a butru dobrje pohrabachu. Sſolotej pſchińdźe ferckł 0,75—1 hr., kapuzki 2,—, radiſki wa:ckł 20—30 np. ſpinat 1,20 hacź 1,50 ſt. hr.

Wiki wežera w Khorćebuſu. Butra 2 ſt. hr., jeja 11 ſt. a 12 np., twarog 20 np., ſelenina (Grünware) ſo pornjo tydźenſchemu malo pſchemjeni. Mjaſo howjaze 0,70—0,90, ſwinjaze 1—1,10, ſkopjaze 1,20, cźelaze 1.20 hr. po puncze.

Swinjaze wiki tam. Pſchiwoſſeno ſo bě 1000 pro-

Wjace hlejćajće

proſzata male 10—15, hrenje 15—20, wulke 20—25 ſtotych hrivnow,
bźaki male 25—45, hrenje 45—65, wulke 65—90 ſtotych hrivnow,

Płaćiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołoſeje ſymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg, płaćiſny po ſtotej hrivnje.

	10. 4.	9. 4.		10. 4.	9. 4.
Pſchenica	169-175	169-175	rapš wołoſich	11-11,60	11-11,60
roſla	135-142	135-141	poch. metalka	8-8,60	8-8,60
nałet. jecźmjeń	155-165	170-190	erabella	12-14,00	12-14,00
nał. jecźmjeń	—	—	hirnaze kruſži	20-20,80	20-20,80
wowſ	124-131	120-128	bunj	16-18,00	16-18,00
kukuruza (Mais)	—	—	wola	12-14,00	12-14,50
pſchenicźn. mu'a	25-27,00	25,00-27	ſtary wołoſcht	22-28,00	22-23,50
rjana muka	21-23,25	21-23,25	modre lupiny	12,50-18	12-13,50
pſchenic. wotr.	10-10,80	10-10,80	ſelte lupiny	16-17,00	16-17,00
rjane wotruby	8,60-8,70	8,30-8,70	ſyno, 50 kg	1,80-2,00	—
raž	310	305-310	ſyrowa, rjane	0,90-1,10	—
tane ſymje	419-415	410-415	„ pſchenicź	0,90-1,10	—
hróch	16-17,00	16-00-17	„ wowſina	0,75-0,90	—
pjeluſchki	12-14,00	12-14,00	„ jecźma	0,70-0,90	—

Wiczne płaćiſny wežera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wiſcho po ſtotej hrivnje	ſa 1 zentn.	ſa 1 zentn.
Pſchenica	8,50—8,75	8,40—8,60
Rožka	7,15—7,30	7,20—7,40
Jecźmjeń	8,50—9,50	8,50—9,75
Wowſ	6,75—7,00	6,40—6,70
Symo	3,00—3,25	2,75—3,25
Sſłoma, ſ maſch. młócź.	2,10	—
Sſłoma, ſ ſaſtanju	2,00	1,40—1,70
Sſłoma, ſ ruku młóczena	—	2,00—2,50
Bérny, pola ratarja	2,90—3,10	—
„ hacź na żelesnicu	—	—
Butra kg	3,80—4,20	4,00—4,40
Jeja	0,09—0,10	0,09—0,10
Pſchenične wotruby	—	5,60—5,80
Rjane wotruby	—	4,60—4,80
Pſchenična muka	—	13,50—14,50
Rjana muka	—	12,50—13,25
Proſata, wulke	16—30	—
„ hrenje		—
„ male	—	—

Płaćiſny rěſnehu ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

10. hapriele 1924. Płaćiſny po zentn. a ſt. hriwnach.

Skótne druſiny a wosnamjenjenja.

Woły: 4.

Połnomſaſne, wukormjene, najwyſcheſche rěſnehe hódnoſcze hacź do 6 lět	44-48
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	38-40
Mjenje wukormjene młode, derje pjewone ſtarſche	30-34
Mjenje pjewone wyſchej ſtarobow	24-28

Bytki: 12.

Połnomſaſne, wuroſleſne, najwyſcheſche rěſnehe hódnoſcze	43-45
Połnomſaſne, młódſche	38-40
Mjenje wukormjene młodſche a derje pjewone ſtarſche	34-38
Sſchpatne	24-28

Jałowje a krowy: 17.

Połnomſaſne, wukormjene krowy najwyſcheſche rěſnehe hódnoſcze	46-48
Połnomſaſne, ruſkormjene jałowje najwyſcheſch, rěſnee hódnoſcze hacź do 7 lět	40-42
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a jałowje	34-38
Derje pjewone krowy a mjenje pjewone jałowje	28-32
Mjenje a ſchpatne pjewone	18-24

Cźelata: 677.

Najlepſche wukormjene	74-76
Mjenje wukormjene a taſte wot zyza	69-73
Schpatne	40-60

Wowzy: 56.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	60-64
Starſche wukormjene	50-56
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	34-44

Swinje: 1214.

Połnomſaſne, wołoſebitych raſow a ſich ſchiſicźenjow, hacź do 1½ lět ſtare	62-64
Mukarjenja	66-68
Młóchne	59-61
Schpatne	52-56
Mamzy a kuhrzeńki	50-60

Swójbne powjeśe.

Sſlubjenaj: Duchowny Walter Helm a Sofija Dźěrbeczez w Budyſchinje.

Swěrowanaj: Korla Willnow ſ Gertruda rodź. Ottez we Wojerezach.

Semrěłoj: Frieda ſtoud. Noſowa rodź. Wagnerez w Lubiju. — Pawoł Piazza, konditor a pjekarſki mſchtr we Wojerezach, 54 l.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pśeni pohźel leźomnoſtnego dawka ſa lěto 1924 ma ſo 15. hapriele płaćiłeź a to 9 ſt. np. ſa ratarſke, leſnarſke a ſahrodnſke a 6 ſt. np. ſa wſchitke druge leſomnoſcze, naſtajene na hódże 100 hrivnow poſtajenje dawkowneje hódnoty.

To-zarštwowski powěstnik.

Serbski ludowe orkestr. Njedźelu, 13. hapr. dop. 1/2 10 hodź. je ważna pruha w Serb. Domje. Dokelž je so porjad přeměnił, dyrbja wšitke sobustawy, huslerjo kaž tež. dujerjo. K. Bermich njech Słodeńkowe serbske noty sobupřinjesé. Tehorunja njech wšitcy druzy swoje serbske noty (sokołske atd.) sobupřinjesé. Dokelž chcemy krute organisaciju přewjesć, za nuzne, zo wšitcy přińdu. Też nowe sobustawy su lubje witane. Zarjadnistwo.

Jednota „Sokoł" w Ralbiesch ma njedźelu, 13. hapr. hnydom po kemšach pola Waldźic wurjadnu zhromadźiznu. Maja so tam ważne wěcy dla swjedźenja rozpowědać. Štóž njepřińdźe, nima k wuwjedźenju swjedźenja nič prajić, a móže so stać, zo při swjedźenju so jako sobustaw njewobhladuje. Tuž přińdźe wšitcy, jenož ważne winowatosće zamolwja!

Jednota „Sokoł" w Bukecach změje **dźensa** pjatk, 11. hapr. wječor z dypkom we 8 hodź. mamy zwučowanje. Přinoški sobu přinjesé, też knihi budża so wudawać z našeje knihownje. Z wěstosću ma kóždy přińć, też při hroznym a dešćikojtym wjedrje so zwučujemy. Dyrbimy so přihotować, čas khwata. Zwučowař.

Serb. tow. „Zahrodka" w Delnim Wujezdźe změje njedźelu, 13. hapr. pop. w 4 hodź. w Haškee hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla serbskeho wjeźora a druhich należnosćow so wo bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Přilopk.

* **Islandske pischtolowa.** (Kupa Island = lodowy kraj, leži wošamocena w Semjernym morju a šlušcha Danskej). — Nichtó njeje njelepischi, hač kromy mjeńwjedź (bar), rošpušćena łódź a tkadla, kiž njeje dale khachli pischichol. — Hdyž jena ruka druhu pichima, tam dyrbi dźěłom wěsće dopředka. — Wobkedźbuj dźěći, dha wěsch, kajšy žu mužojo. — Schtóž ma khwile na wětšik čakacz, tenu wěsće njefalujo. —ſch—

* **Perfiska rěč lubosće.** Hdyž jena perfiska holza jenemu muźiskemu kruchowu pósćele„ rěka to: Mójesch žo nadźecź. Jene pjerjo: Budź bjez starosće, budźeš wuslyschany. — Nješchto senje: Wobkedźbuj najrjeńšu kwoju betalmu lubu. — Nješchto lenu: Sy ty na mnje sly? — Jenu bobu (bunu): Starosć wo tebje rubi mi spar. — Jenu slotu nicź: Čehodla cźe njerodźu. — Jenu górku: Moja porunuja (Rebenhuhlerin) wjedźe mje do sadźelowanja. — Jenu wolšiwku (Olive): Radšcho chcu cźe morwego widźeć, hač njeswěrneho. — Jenu zyblu: Wój bo mojich ruków, to bych cźe wobjimała. — Jenu figu: Wobkhadźuj je mnu, kaž chcješch. —ſch—

* **Zyle amerikanske.** W Montreal (wulke město we Kanadiskej) nadpadźechu 8 bankowni rubježnizy a to we najwobkhodnischej bróšy dweju bankowcu pjenjezy a wotewschachu jimaj 10000 dollarow. Pischi nadpadźa bu jedyn pjenježnik morjeny, druhi ranjeny. Rubježnizy cźeknychu w automobilu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnicy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Njeskomdźće lěpšiny naju

jutrowneho wosebiteho předawanja!

Namakaće we wšěch wotdźělenjach wulki wubjerk. Kónc sobotu, 19. haprleje.

khofejowe servisy za 6 wosobow, wopraw. porcelin wot **2.90**	**winowe škleńcy,** jena wot **45** pj.	**sadźba alum. maš. horncow** wosebje čežka hódn. 10—20 cm **7.90**	**alpaka jědźne lžicy,** 6 štuk **7.00**
kuchlaske garnitury w 22 dźělach wot **10.90**	**sadźba likěrow. škleńcow** 6 barbow zrjadowana **1.90**	**sadźba alum. pječeńskich** horncow, wos. čežk. hódn. 14-24 cm **9.80**	**alpaka khofej. lžički,** 6 štuk **3.50**
porellanowe talerje, běły feston, hłuboke a nizke, jedyn **50** pj.	**3 kamjentnowe talerje** z małymi brachami **45** pj.	**sadźba pyšnych horncow** 7—12 cm **4.90**	**thermosowa bleša,** 1/2 litrska **1.25**
talerje ze złot. kromu, wopr. porcelin, hłuboke a nizke, jedyn **90** pj.	**sadźba kamj. šklow.** 6 běłych **1.95**	**čajowa abo kakawowa tyza** mlokoškl., połpuntowska, jena **1.20**	**thermos, naruanska** bleša 1/2 litrska **95** pj.
	khofej. abo **cokrowa tyza** mlokoškleńcana, puntowska, jena **1.50**		**plota,** derje zaniklowana, wot **4.90**

Na chineske sudobje woprawdź. Tuposkowe **20 proc. rabata**	Na tafiojte a rvisy jenož hódnotne twory **10 proc. rabata**	**wulka krystallowa wustajeńca**	Na mišanawski porelin a nikiewe twory **20 proc. rabata**
sadźba emajlow. hornców 10—20 cm, šěre, 6 wosebje čežkeje hódnosće **6.40**	**emajlow. mlokowy karan** šěry, litr **60** pj.	**khofej.** abo **cokr. tyza,** běłoblach., rjenje wupyš., punt., jena **55** pj.	**klamorčki** kopa **15** pj.
sadźba emajlow. hornców 10—20 cm, marmor 6 wosebje čežkeje hódnosće **7.90**	**emajlow. mlokowy karan** šěry, 1/2 litra **90** pj.	**dźeržaki za hornc. lapy** abo cyblu běłoblach., rjenje wupyš., jedyn **70** pj.	**tyhel,** worcelowy blach, 20 cm **90** pj.
emajlowe bowy, šěre, 28 cm **1.25**	**emajlow. mlokowy karan** šěry, 3 litry **1.50**	**garnitura za pěsk, mydło a soda** **1.45**	**tyhel,** worcelowy blach, 22 cm **1.20**
emajlowa khlěbowa tyza za 3 kilogramy, kulojta, šěra marmor, běła nowomódra, jena **5.90**	**emajlow. talef,** běły, 20 cm **40** pj.	**drastudźeržaki** bjez prěkuša 10 štuk **50** pj.	**tyhel,** worcelowy blach, 24 cm **1.50**
	emajlow talef, běły, 22 cm **45** pj.	**kaserole,** emajl., hłuboke nowomódre/běłe, 12 cm **70** pj.	**kaserola,** hłuboka, emajl. nowomódra/běła 14 cm. **80** pj.
	emajlow. talef, běły, 24 cm **50** pj.		**kaserola,** hłuboka, emajl. nowomódra/běła, 16 cm. **1.00**

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

Njedźelu wot 11 hodź. wotewrjene! **na lawskich hrjebjach, při měšćanskim dźiwadle** Njedźelu wot 11 hodź. wotewrjene!

Jutrowna hł. shromadźizna Maćicy Serbskeje.

Srjedu po jutrach, 23. haprleje pop. w 2 hodź. wotměje Maćica Serbska swoju

jutrownu hłownu zhromadźiznu.

Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Přednóšk knjeza šulskeho radźićela Krawca-Kamjenskeho a k. farara Kilžana-Wotrowskeho. 3. Nekrologi. 4. Wólby a 5. Namjety. Předsydstwo.

Wječor w 7 hodź. budźe wulki spěwański koncert

w Budyšinskej tšělarni pod nawjedowanjom k. wučerja Słodeńka. Wšitcy Serbjo so na njón přeprošuja.

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska knihařna w Budyšinje

Hosćeńc „Běły Kóń"

Hosćeńc přenjeje rjadownje w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy. Měješćel Curt Lange.

poruča so wšěm Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěšć a pić po :-: znatym wurjadnym wašnju. :-: Wšě wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

1000—2000 zł. hr. so při 12000 wopalenskeje kasy na

1. hypotheku

wot samowupožčerja pyta. Poskćenje pod B 16 na wudawarnju Serb. Nowin.

Starša sprawna

holca

kiž móže warić, so hnydom pyta.

2. holca tu je. **Josef Jung,** złotnitař we Budyšinje.

MERSIOVSKI **Casniki**

Połětna

kobła

je na předań we Wolešnicy čo. 6 pola Klětneho.

Prošu

číslo

687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

Dźěćace wozy korby

za dom, za industriju a ratarstwo poruča najtuńšo wosebity wobkhod: **Paul Böger** na šulskej hasy 5.

Dla prječěchnjenja

předawam stwinske, komorne a kuchinske wuhotowanje nimale nowe na **Moritzstr. 7 III** na lěwo.

K hermankej poručam

po najtuńšich płaćiznach a w jenož najlěpšich hódnosćach:

Lěčny barchent k jakam, drastam a košlam **łožowe počehnjenja,** běle a pisane, **łožowe płachty a wupjeŕki** z rukowanjom woprawdźite a pjerje njeprěpušćate

twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzačne rubiška, hotowe šaty, sórcuchi makowe šaty.

Aug. Paul Hilger nasl.

na seminařskej hasy 2.

Strona křesćanskosocialneho ludoweho zjednoćenstwa

Sobotu 12. haprleje 1924 je we wulkej zali hosćenca „K běłemu konjej" na Hošic hasy

zjawna zhromadźizna

1. Što je a što chce strona křesćanskosocialneho ludoweho zjednoćenstwa
2. Rozmołwa.

Na tutu zhromadźiznu so wšitcy wolerjo a wolefki z Budyšina a wokoliny zdwórliwje přeprošuja, kiž na podłožy křesćanskeho zmyslenja steja

Křesćanskosocialne ludowe zjednoćenstwa

Měšćanska grupa w Budyšinje

Přiloha k čisłu 87 „Serb. Nowin“

Pjatk, 11. haprleje 1924.

Hans Depla a Mots Tunka.

To staj znatej mjen'e w Serbach. W prjedawšim serbskim šulskim času bě wón direktor we Slepom, potom direktor we Wojerecach a nakónc direktor we Budyšinje. Wón bě prjedy hižo wjele lět na pensiji, ale hišće bě wón wjele dźěławy a wjele wuběra. Wón bě wjele pisał a wjele wudał. Wón bě tež wjele za serbski lud činił. Wón bě tež wjele za to činił, zo bě serbski lud wjele wo swojim knjezu Jězusu Kristusu wědźał

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r. (Wareneinkaufsverein Bautzen e. G. m. b. H.)

Poskicenje k hermankej!

Našim sobustawam poručamy cyle wosebje:

wobuća we wšěch wulkosćach a płaćiznach **turnowanske stupnje, sandale, domjace stupnje**

Winske šórěnchi, hospodarske šórěnchi, dźěćace šórěnchi, dybzač. rubiška jara płaćizny hódne

łožowe počehnjenja wupjerk, wopr. w barbje a pjerja njepřepušćacy **pjerje a mošk,** pt. 6-15 hr.

hólčace wobleki, wulkosće 7—10 16,75 hr. **pacholace wobleki,** módre wulkosće 38—43 32,— hr.

žonjace-košle we wulkim wubjerku z wušiwanjom a bjez njeho **spódnje suknje,** běłe ze šěrokim wušiwanjom 4,—, 4,30, 5,—, 6,50, 795 hr. **pryncesowe suknje** 6,50 a 6,75 hr. **žonjace kholowy a spódnje kholowy spódnje tajle** we wšěch wuwjedźenjach

drastowy čišć, wopr. barba metr 1,25 hr. **cefir** wšelakich mustrow „ 1,10 „ wšelaki **bluzowy flanell** wulki wubjerk metr wot 1.— hr. **košlace sukno** „ „ 0,95 „ **košlacy barchent** „ „ 0,90 „ **kopřiwinu,** njeběl., we wšěch šěrok. a płaćiz.

dźěćnee žonjace štrympy we wšěch barbach **spertake štrympy za mužow mužnace zoki,** najtuńše płaćizny

Wšě šwadliske twory derje zarjadow. sklad wołma, jenož najl. hódnosć

dźěłanske kholowy, jaki do wětra, lytrowe jakety, módre zamkańske wobleki

Prosymy, wukładne wokna a płaćizny wobkedźbować! **Nowo zawjedźene: gardiny, m wot 95 pj.** Prosymy, wukładne wokna a płaćizny wobkedźbować!

G.E.G.-jězdnekoła a G.E.G.-šijace mašiny, mantle a šlawchi we walk. wubjerku, zimace mašiny

Erfurtske zeleninowe a kwětkowe symjenja, derje skhadźace, we wšěch wobkhodach tehorunja **wokn pjeluški, seradella atd.**

Njedźelu, hermank, wostanje naš wosebity wobkhod w Budyšinje na serbskej hasy w zakońskim času wotewrjeny.

Předstejićerstwo.

Přesadźowanje! Njedźelu, 13. haprileje připołdnju wot 1 hodź. sem na leżomnosći **w Hrodźišću čo. 33** dla přećehnjenja sćěhowace trjebane wěcy dobrowólnje přesadźuju: 2 jězdnej kole, 1 kašćojty wóz, 1 ručny wóz, 1 wozowe zbožadło, 1 sykanjowu mašinu, 1 centrifugu, 1 butrobas, 1 wódny sud, 1 dźěćmalnu wahu, 2 brónje, 1 łóšcu k swinje ważenje, 1 dźěłanski grat z přisłuškom, 1 kašćoju karu, 1 tćělnik, 1 pišowu ławku, wšelake blida a stoły, **na 15 rěblow,** 2 budźe **za** wotnajerjow wišni, dźěłbu korbow, 1 zbožadło ze powjazom, wšelake piwowe škleńcy a wšelake druhe wěcy. Wobhladanje wot 12 hodź. sem.

Richard Kutschke, přisahany a zjawnje přist. přesadźowaćer **na nowych hrjebjach 5.** Telefon 177.

Wulku dźěłbu

drastowych stejidłow a łožow

ma tunjo na předaj

Despang na Mužakowskej dróze 4. Žane klamy.

K hermankej

steju znapřeća Spenkec hosćenca a poručam płaćizny hódne a dobre

kholowy a wobleki

za mužow, pacholow a hólcow.

Walther Geißler z Drježdźan

Rěču serbski.

Jědźne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowańja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróze 5 po 1 skhodźe

Skład w bróžni na Hošic hasy

Tobak

jenož tak dołho hač mataj na składze po sćěhowacych bjezkonkurencnje tunich płaćiznach:

100 gr Java z rjepikami . . 30 pj.
100 gr Java-Domingo-Brasil . 40 „
50 gr Java-Domingo-Brasil . 25 „

(čiste strowe zamórske hódnosće)

sekłojty tobak I. hódn. 100 gr jenož **60 pj. rjepikaty ručany najtuńšo poručataj**

Richter & Hultsch tobakowa fabrika **w Měrkowje**

předawarnja **w Budyšinje** na šuleńskej hasy 6.

Konzumske tow. za Wojerecy a wokolinu

zap. dr. z wobm. ruk.

Po přeću wobydlerjow Łaza a wokoliny smy pónd̆zelu 7. haprileje 1924 **we Łazu na torhošću čo. 5** w domje knjeza Adrijana Spruita

wotnožku wotewrili.

Naš najwyšši zaměr budźe, našim sobustawam jenož prońjoklasne twory po najtuńšich płaćiznach podawać. — Nadźijamy so, zo budźemy z tutym předewzaćom wulkemu kołej přetrjebarjow direktne dostawanje najwažnišich wšědnych potrjebnych wěcow zmóžnić, přetož jenož w konsumskim družstwje, hdźež je kóždy zapisany sobustaw też z dobom sobumjeńcel, maja prawo a možnotu, na powšitkowne hospodarstwo skutkować. Wšě hižo zastupjene sobustawy su z tutym wutrobnje witane a přeprošujemy z dobom wšitkich bišće z dala stejacych najzdwórliwišo, zo bychu też k našemu družstwu přistupili. Zamołwjenja so we wobkhodnej městnosći přijimuja; zamołwjenske lisćiny su tam dostać. Też maju knjeża: Nitsche (pensionar), Lehmann (blidarski mištr) a Vesper (póstski zarjadnik) wšitcy we Łazu prawo k přijeću zamołwjenjow a zastupnych pjenjez. Zakładny podźěl (Stammantheil) wučinja 20 rentskich hriwnow, zastupny pjenjez 1 rentaku hriwnu. Zakłady podźěl móže so też w dźěłach płaćić. Přent dźěl wučinja 5 hriwnow, dalše dźěle 2 hriwnje měsańsce.

W našich 3 předawarnjach we Wojerecach wšědnje čerstwy burski khlěb. We Łazowskej předawarni wšědnje rano w 7 hodźinach: čerstwe cełty a čerstwy burski khlěb.

Waštoty (Hobelbänke) drjewjane rjemjenjowe tarće (Holzriemenscheiben) jadriwe dźěrjenske rjemjenje poruča

Otto Käppler

na Hošic hasy 23.

Gardiny wjele druzyny **woknaty katun** tunjo

w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy 10.

Žony

Wozrokuja swoji wulki skład pjerjepołtow, mjatcnjkow a pjerjepołpodownych powjazkow, podpołožkow.

Steju rad! k widźenju.

Wagnerowa w Budyšinje

pjerjepołpjelnistwo wrotami čo. 9.

Kupuja

lumpy, nowiny, jelchiwki, knihi, akty, staru papjeru, kosći po najwyšich dnjownych płaćiznach. We wjelike, po derje płaćenje klatanje, je hamtnym jepiškowe pischiwam.

Josef Schubert

w Budyšinje, bórtlin čo. 7.

Telefon 695.

K předstejaceemu

jutrownemu swjedźenjej

poručamoj

spirituosy likěry wina

Siška a Rječka

w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy.

Drobne předawanje

też hermansku njedźelu.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Derjezdźerżany **drastny khamor, komodu, dźěćace sakowe ložo, mužacy mantl a dwaj lěćnej wobleka za holcy** (14—15 lět) ma płaćizny hódno na předań

Höerowa w Budyšinje

na jerjowej hasy 13 (zadna khěža).

Rauchfuss symjenjowa wikowańja w Budyšinje na žitnych wikach číslo **9** poruča k nałětnšmu wusiwej

pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž **runklicu, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej** a wšelake prěnjoklasne kwětkowe symjenja, dale **korjeninu,** kaž **popjef, cymt, majoran, woprawdźity safran atd. — hejdušku.**

K hermankej!

je tu zaso woprawdźity tuni

Khoćebuzski rólowany tobak

Steju, kaž je znate, na žitnych wikach. Puntowska rólа jenoż 100 pj

Kedźbu! K hermankej!

Maschinski zwjern, ručny zwjern

hišće je jara tunich płaćiznach, kaž tej wjele

drobne a cjeßakowe twory

poruča

Eugen Gaitzsch j Dr'ježdźan pjelchi bohatej wěji.

Proša, wobkedźbujeće moju firmu

Skazanki na picowanske běrny

kotrež w bliskim času doňdu, přijimuje

Erich Bräuer

wulko-wikowańja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróze 5 po 1 skhodźe

☐ Skład w bróžni na Hošic hasy ☐

W Rxmanec wobuéowym domje w Khróšćicach

dostanjeće k jutrownemu swjedźenjej za młodych a starych **najlěpše wobuća při najtuńšim wobličenju.**

Komunikantam so wosebje tunjo wobliči!

Symjeńtne běrny

su dóšle; připóznate sadźenja, kaž

Gratiola Centifolia Parnassia Kaiserkrone Hrabja Dohna

Našej předawarni w **Ralbicach** a **Koslowje** přijimujetej tehorunja skazanki a prosymy wo bórzomne skazanje.

Zjednoćene młyny dr. z w. ruk.

wotnožka w Pančicach

Telefon hamt Halštrow 81.

ſtwa a kćkje. Jeho kopjeſchka ſu wuſke bauzſik. Do ſchérokoſcé ſo wón njerosroſcje. Tehodla ſo wón do ſchescheratej króſtiny (horſtartig) rosroſcé. Wjele trawjenja wón njenawda. Sa paſtwiſchcza je wóa ſrénja trawiczka.

Plahowanje ananaſa.

Létka je ſo na 400 lét minuło, ſo prénje ananaſowe płody ſ Južneje Ameriki do Europy pſchiniesechu, mjenujzy do Schpanſkeje, kotrejż tehdom južnoamerikanſke kolonije pſchiſłuſchachu. Poſdźiſcho pſchiſče tutón woprawdze kralowſki płód do Franzojſkeje w czaju Ludwigu XIV. Po czaju namaka tuta kultura pſches Italſku ſaſtup do Němſkeje a to pſchi ſłónjeżnitych brjohach Rhyna a w Schleſyſkej. Woſebje w poſlédnim kraju wupſchestrě ſo tuta kultura na wurjadne waſchnje. Schleſyſka dźe jo wuſnamna ſa ſahrodne płody a pſchihódźi ſo ſa plahowanje taſtich woſebitych roſtlinow. Mjeſo namakamy je też w Saſkej, też we Luſicy, ale niż wonka we polach każ w cżopłych krajach. Wſchelake hrodowe ſahrody w Schleſyſkej na pſch. wjercha Pleſa ſabéraja ſo dokkadnje ſ plahowanjom ananaſa. Hižo 1869 žnějachu ſo w Schleſyſkej lémje na 50—60 000 ſchtuk ananaſa a wažachu na 1000—1200 zentnarjow. Wono je pſchezo poſtupowacz. Wójna jo nječhto ſeſchkodźiła, dokelż ſo plahowarjo bóle na ſejiwjenſke wézy pokoſichu a ananaſ jako wſchédnim jédź pola naſ ſo njetrjeba każ w Amerizy. Ananaſ je khłoſchczenka a tu žebi kóždy dowoliczj njemóże.

—i—.

Wo bunach bjes nitkow.

Naſche lube hoſpoſy maju ſwoje nuſu ſ woteſzahowanjom nitkow pſchi bunach. Bjerunjeż ſwědomicźiſcho kraſi a nitki dréli, tu a tam ſo tola hiſchcze jena wukhowa. Bórzy pſchińdże cżaſ, ſo buny žadźamy. Naſche ſerbſke hoſpoſy, kotrejż maju ſuhrodku na ſtarożczi, njewjedźa, ſo je ſo ſahrodnikam poradźiło, druźiny plahowacz, liż taſke njelube nitki ninaju. Niſke buny maju hrubiſche nitki hacź wjiſate. Wjiſate buny ſu pſchezo redſiſche hacź niſke. Wone lépje ſkhódźa, ſu nježniſche (zarter) a też wjele lépje njeſaſ. Niſke buny pak ſajo njeſu. Jeli buny kupujeſch, njeſeſu wſche bjes nitkow, liż ſo czi jako taſke potyłuja. Tehodla wobroczj ſo pſchi kupowanju na ſprawneho ſahrodnika abo witowarja. Sſlédowaze druźiny ſo nam jako bjes nitkow wulkhwaluja:

Niſke buny: Aurora-Zucker-Brechbohne, Carters Fadenloſe, Volgers Zuckerverlbohne, Holländiſche Zucker-Perl-Verſeſtion, Hinrichs Riesen-Zuckerbrech bjes nitkow, Hinrichs weißgrindige bjes nitkow, Phoeniz, Valentins bjes nitkow. Hinrichez wobej druźinje ſtej wubjernej (ausgezeichnete) ſa khadźenje.

Wijate buny. Schlachtſchwert bjes nitkow, Bürgers bjes nitkow, Imperator, trochu wobuźna, jeli wjedro njehowi, Frühe ungariſche Zuckerbrech, Fürſt Bismarck, van Celſt, Meiſterſtück, Kapitän Weddigen. Tele druźiny ſu wſchě ſelene. Żołte tak njenowane wóſkowe buny, zyle bjes nitkow ſu tele druźiny:

Niſke: Pariſer Markshellen, najſaźniſcha bruna druźina ma nježny truł a je woprawdźita delikateſa. Póſdniſche najlépſche druźiny ſu: Mondfichel-Wachs, Nonpareil, Digoin, amerikaniſche Fadenloſe Wax (Brittle Wax), Weiße Fadenloſe Wachsbohne, Tannenberger (jara derje njeſu), Rekord, Zuckerperlwachsbohne, poſlednja je tehorunja wobuźna je-li jej wjedro njehowi, hewak pak wulkotnje dobra.

Wijate: Gloria-Wachs, Goldkrone, Kaiſer Friedrich, Triumph-Wachs, Viktoria-Wachs (najbóle mjaſna mjes wſchémi druźinami) a Zucker-Perl-Wachsbohne.

Tele druźiny bjes nitkow ſu też hewak wjele lépſche hacź ſtare druźiny ſ nitkami. Też tehdy bla hižo móhli naſche

Zybla.

Pola naſ plahujemy tak mjenowanu Žitawſku zyblu. My ju jako Žitawſke hobrу (Zittauer Riesen) ſnajemy. Wone ſu dołho dźerża a ſu ſtódniſche. We nowiſchim cżaju na naſche wiki tak mjenowane hullandſke druźiny pſchiſłubu. Wone tak wulke każ Žitawſke njeſu. Tola ſo derje dźerża a ſu twjerdbe. Hdyż ſo nječto praſcheſch, kaju druźinu mél ſadźeć, chcemy twoju kedźbliwoſcź na mjenje ſnatu druźinu ſkóźicź. Je to tak mjenowana kraloweje zybla (Königinen-Zwiebel). Schtóż je ju junu ſadźał abo łył, wé ſebi ju wažuć. Wona je ſlébrobéła. Je ſtłóbna a hewak je ſtłób mikły. Wažimy ſebi ju tehodla, dokelż hižo ſabe we lécze naſchu próżu ſ wulkimi zyblemi mytuje, pſchedewſchém tehdom, hdyż ſmy ju ſ cżaſom wutžyli. Tehodla móhł ſ tejle druźina poſypjacź.

Pichłupne dźerżelowe łymjo.

Dźerżelowe łymjo kupuj jenoż pola dowéry hódneho witowarja. Sčmjo a łymjo je dwoje. Wot wokoło cżahajzych witowarjow njekupuj. Twój witowar njech cżi ſa dobre łymjo a ſo žiły nima, piłnje rukuje. Je-li cże potom hiſchcze ſjeba, rukuje cżi ſa kóždu ſchkodu. Wón ma cżi dźerżel ſ druhej pizu narumacź.

Dom a kuchina.

Winſte pjeczjwo.

Wſmi 500 gram. muki, 35 gr. butry, margariny abo druhego tuka, 65 gram. zokora, 50 gr. droždži, 1/2 litra ſlinkeho mloka. S teho nacźiń niż pſchehuſte cźésto. Nétko cźésto roskulej. S roskulaneho cźésta potrosch jenoż jenu połojzu je 100 gramami butry abo margariny, kiž ły do drobnych drjebjenczkow roskraka. Njepotroschenu połojzu tykanza ſpjó a położ na potróſchenu. Potom tykanz hiſchcze junu roskulej. Roskulamy tykanz hiſchcze junu hrowadże ſarośi. Potom jón hiſchcze junu prawje kedźbliwje roskulej, ſo je wſchudźom ſtajnje tołſty. S tehole roskulaneho tykanza wukalaj ſ formu wſchelake tykanczki. Wukalanym formam abo tykanczkam daj ſo hibacź. Potom je prawje jaſnje brune ſpjeć. Hotowe tykanczki pomaſaj ſ żołtowej ſlaſzurru. Je-li chcześch, pomaſaj je też pſched pjeczjenjom ſ jejom a potróſch je potom ſ zokorom a drobnje roſtrałtymi mandlemi.

— Tydźeńſka roſprawa wulkotnjemjenjetnje Metz & Co. w Berlin-Steglitz. Zwóſe napraſchowanje njewudóra ſa w běhu roſprawneho tydźenja, ale ſo ſamo we wſchelakich ſtyrnjenjach powołchi. Wot dźerżela najbóle cźerwjeny dźerżel dźeſche, napraſchenje ſſewi, ſo je potrjeba hiſchcze wulka. Też běły dźerżel, ſchwejdſki dźerżel a luzerna ſo na ſpokojaze waſchnje pſchedawaſche. Derje dźeſche też intarnatſki dźerżel, tehorunja Volkharadźerżel pſchi powołchnej płacźiznje. Wołebje žiwy bé wobrót trawowego ſtyrnjenja. Najowe trawy a timotej móżeſche ſo na ſpokojaze waſchnje podawacz, mjes tym ſo fiorinſka trawa, cźepałowa trawa atd. brachowacz poczа. Zimje ſo napraſchanja ſa ſeradellu, ſtyrnjeninym hróchom a hejbuſchcu. Też ſo kolijom a żonopom (Senf) ſo poſlednje dny bóle napraſchowachu. Wikowanje ſ runkliżowym ſtyrnjenjom njepſchemenjene dale dźe. Zentnar płacźeſchcź po ſtotź hrivnje: cźerwjeny dźerżel 70—84, běły 110—170, ſchwedſki 35—62, luzerna 54—74, żołty dźerżel 32—40, tranitz 68—75, jendźelſka rajowa trawa 36—48, italſka 36—46, timotej 38—45, łučna trawa 55—75. Hamitſe ſ Wojerez.

Přiloha k „Serbskim Nowinam“.

Čisło 11. Budyšin, 11. jutrownika 1924. Lětnik 31.

Pjerinarſtwo.

Kury italſkeho raſu.

Dźenża maja pjerinarjo kury italſkeje druźiny tak mjenowane „Leghorns“ ſa najlépſche. Wone ſu dźenża ſwětoſnate. Italſkeho pokhoda (Herkunft) ſu je w Amerizy ſ plahowanjom hiſchcze porjedźił. We poſlednich 40 létach ſu ſo ſ jich plahowanjom tam woſebje ſaběrali. Tam nadeńdźemy je we běłej, cźornej, brunej a żołtej borbje. Remjeń je pak jednory, pak rożcźołoſty. Běła barba ma pſchewahu. Ju maju tam najradſcho. Naſche leghorny ſu potajim běłe italſke, kotrejż ſo w Amerize do woſebiteho raſu (besonderen Character) wuplahowali.

Wſchi ſpocźattu bóle na rjanoſcź hladachu. Plahowarjo ſpytnychu pola bóle różkateho a ſoſadźiteho ſłocźatka ſchwiżne a bóle ſdobniſche formy wutworicź. Pſchedewſchém hladachu na pokne a ſylne wutrobnu. Plahowarjo ſo prózowachu dobycź kury ſe ſlabymaj ale nježnymaj (zart) rjemjenjomaj. Tym, kiž mějachu cźerwjene wocźka. Jo łépſchich dawaſche. Wopuſchi bé bóle nakhilena, khribjet bóle wupſcheſtrjenu. Njona koſoch dyrbjeſche ſrjedźineje wulkoſcje być, koſcje możachu ſrénjoběłyne być. Ale amerikanſcy plahowarjo pſchedałoko we ſwojich prózowanjach dźechu, ſo bychu rjane ſpodobne ſłocźatka dóſtali. Sa wuſtajenju běchu taſke kury nješchto ſa nócźko. Na wunoſchliwoſcź a praktiſku hódnoſcź ſo mjenje dawaſche. To poſnu amerikanſcy poſypytanſke ſtazije (Verſuchsſtationen) ſakrocźicź. Pſched nětkle 20 létami wone na to dźěchu, ſo by ſo kmanoſcź tychle kur bóle wuwiła. S njeje wuplahowa ſo dobra njeſeła.

S plahowanjom a wézywuſtojnym wubéranjom ſu dojſpili, ſo ju dźenża běłe legborny runje tak rjane każ wuſitne a ſchcźedrjiwe we njeſenju. Amerikanſcy plahowarjo ſu dojſpili, ſo je jena woſebje wubrana koſoch ſa 5 lét, wot 1918—22 1222 jejow nanjeſu. Telko ſamóje koſochi nanjeſeć, kiž je ſtrowa a cźelnje woſebje ſyłna. Wona dyrbi ſo wé też ſa tym ſyłnjazu wizu doſtawacź. Jejowy bélk narumna ſo, ſo koſochi najlépſchu ſłocźazu muczu doſtawaſche. Poſdźiſcho dawachu jej ſuſchenu butſanku.

Pola naſ kury dołho telko njeneju. Pſchi dobrym wothladanju a ſchcźedrjiwym ſiżowanju też pola naſ kury derje njeju. Jena miłobźicźka w prénim lécze 239 jeji nanjeſu. Sajo jena ſuſiéna koſoch nanjeſe ſa 8 mézazow 185 jeji. S teho widźimy, ſo ſu leghorny woprawdźe jena dobra druźina. Jeli ſo wona derje wothladuje a ſo jim doſcź dawa, wona to ſe ſchcźedrjiwym njeſenjom dźakuje. Tele pſchiſkłady ſ dobom dopokazuju, ſo ſ roſumnym plahowanjom a wézywuſtojnym wubéranjom móże ſo kajſkoſcź koſoſche poſtéhacź a wowniwacź.

Sadarſtwo.

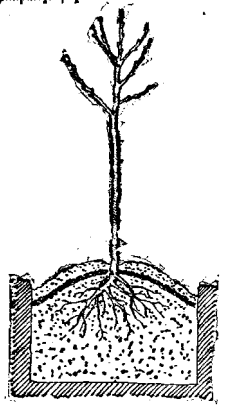
Wo ſadźenju ſadowych ſchtomikow.

Sadowe ſchtomiki móżeſchi jenoż w novembrje abo w měrzu ſadźecź, hdyż zaneho liſcza wjazy nimaja abo hiſchcze nimaja. Pſchi ſadźenju dyrbiſch ſo poſtaracź, ſo korjeſchka pranje roſpokojźi. Korjeſchka ſłuża k dwojemu. Wone ſchtomik k ſemi pſchikłowaja. Potom wone wutkł ſe ſemje ſrébaja a do drjewa, liſcza a płodow cźérje. Korjeſchka ſtoro wſchěch naſchich ſadowych ſchtomikow do ſcherokoſcje roſtu. Jenoż korjenja kruſchwinow runje do ſemje roſtu. Semja, w kotrejż woda wyſoko ſtej (hoher Grundwaſſerſtand), ſchpatnje ſadarſtwu ſkodźi. Wjele ſadarjow njeſnaje, ſo korjenje jara do ſcherokoſcje roſtu. Tehodla ſo ſchtomik ſ wjetſcha pſchejara hromadźe ſadźeja: Korjeſchka cźérja dale do ſcherokoſcje hacź je krona ſcherока, cźaſto 2 hacź 3 raſy dale ſcherokoſcje krony. Tehodla pod ſemju wjele pjedy jedyn ſchtomik temu druhemu ſchłodźi, pjedy hacź nad ſemju krony ſchtomikow mjes ſobu žebi na puczu.

Do ſadźenja wurjej jamu. Wona móże połdra metra dołho a ſcherока a 3/4 metra hłuboka być. Cźim ſpatniſcha je ſemja a cźim twjerdſcha wona je, cźim rumniſchu dyrbiſch

jemu wurvcj. Je-li jemja bobra a mjehka, šimě jama mjenscha bycj. Wumjetana jemja šmjescha šo do pjateho džěla ſ pjcheſtatym hnojom a ſ dobrej pjerſchczju ſ hromady.

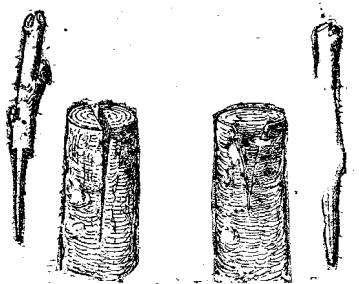
K šadženju wuſtwol wkožny abo beſchczowaty bžer, ſo korjeſchkam njeby šuchota ſeſchkodžała. Nakamane abo jara wobodrjene korjeſchka pichirěſaj ſ wótrym nožom hładzy. Korjeſchka jara pſchirěſacj, wužitka nima. Wone tola po ſwojej woli roſtu. S pſchedobrej jemju jamu, do kotrejež ſchtomik šadženy, napjelnicj njeſmělch. Hewak wuwije šo pſchewjele nitkatych korjeſchkow. Te šrěboju wutki ſe jemje. Głowne korjenja cžerja dale wurvtreje jamy. Te tam tak wjele wutkow, kaž w jamje běchu, njenaběrdu. Schtomik nawurči šo wot wjchego ſpočatka na bohate pſchiwoženje wutkow, kž poſdžiſcho nima. Je-li šo korjeſchka cžim hłubje, cžim bóle ſchérje, cžim lěpje woni wutki ſwojeje wokolny wujija. Tajke roſwicže ſamožeſch ſpěchowacj. Wokoło ſchtomika nagupaj 3 cm tołſto poch, podobnje kaž na wobrazu ſpódnajeſch (cžorna kaž wobluk ſhibnjena ſumuha wyſche korjenjow). Pjchi šadženju jedyn pomoznik ſchtomik tak bžerži, jo runje ſteji. Druhi na korjeſchka pjerſchcz šypa. Won ſchtomik tſchacj, ſo pjerſchcz mjes korjeſchkami šo napyha. Sso wě, je nuſno, druhdy ſ rukowaj pjerſchcz lěpje roſdžělicj a mjes korjeſchkami roſdrjebicj. Potom šo pjerſchcz ſ woha ſtepta. Wo šadženju dyrbi ſchtomik kaž na hórzy ſtojecz. Poſdžiſcho šo jemja šadži a dyrbi korjeſchka wyſchiſche korjenjow pſchikrywacj! Semju wokoło nowožadženeho ſchtomika njekrywaj ſ dornom hewak šo wona paricj njemóže. Potom pſchilij k ſchtomikej telko wody, jo we wopravdžitej žumpawje ſteji.

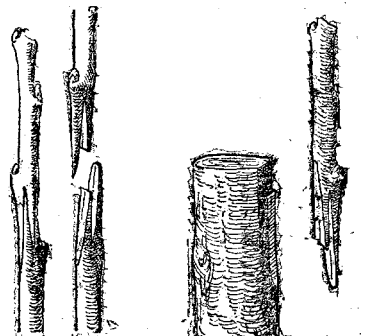
Wo ſchczěpjenju.

Dobry šad njemožeſch ſe šymjeſchkami pſchiſyporicž. To ſtanje šo ſe ſchczěpjenjom abo wócžkowanjom (okulieren). S pócžkow rejnetow njenaroſtu ſchtomiki, kž rejnetu ponjeſu ale ſ nich ſmjeſch jenož džiwje jabłuka. Dobre jabłuka roſtu na ſchtomikach ſ pócžkow jenož hdyž je na nje ſchczěpjſch abo wócžkujeſch. Wócžkowacj móžeſch jenož w julliju abo awguſcže. Naſhomity šadaž najradžicho wócžkuje. Je-li šo wócžka njepjchcimnu, woni w měrzu abo hapreleji ſe ſchczěpkom ſchczěpja:

Schczěpki móžeſch na ſchkomiki ſchczěpicj jenož na tu družinu, kotrejž ſchczěpk pſchiſłuſcha. Potajkim jabłukowy ſchczěpk jenož na jabłučinku ſchczěpicj. Jako ſchczěpk wotrěſi mkodu wotnožku na tři wócžka tak dołho, hacj w ſchtomiku šaneje mjeſy njeje. S ſwuběraj jenoſtnje wubiwanki ſe ſtrowych ſchtomow, kž cžiſe płody njeſyn. Wona pak dyrbi hižo twjerde drjewo měcj. Pola młodych ſchtomikow wotſchczěpi šo na ſrjedžnu hłownu wotnožku. Pola ſtarſchich ſchtomow wotſchczěpja šo wyſchě hłowne wotnožki. Te šo k ſchczěpjenju hakj na krótki cžopił pſchirěſaju. Schpatne družiny pſchiſchczěpja šo na lěpſche družiny.

Prjem wobras pſchedſtawja wobraſaj jednoreho ſchczěpjenja. Po tymle waſchnju ſamóže tež tón ſchczěpicj, kž šo jenje hiſchcze w ſchczěpjenju fyntok njeje. Schtomikowy abo wotnožkowy cžopił roſtecj pak naſrjedy, pak na jenej ſtronje. Pſchirěſany ſchczěpk ſaſadž tak, ſo ſkora k ſkorje pſchidže. Na tole waſchnje móžeſch 2—4 ſchczěpki ſaſadžicj. Tole ſchczěpjenje je trochu hrube. Je-li pak šo měſtno ſchczěpjenja derje ſ łyku abo ſkatom wobwjeſch a potom je ſchczěpjenſkim wóſtom (Baumwachs) derje ſamaſaſch šo ſchczěpjenje wěcej pocadžı. Mjenje hrubeje ſchczěpjenje pod ſkoru. Kaž na naſch druhi wobras wucži. Po tymle waſchnju ſchczěpiſch, hdyž ſkoru na dwě ſtronje poſběhnjeſch. Potom ſaſadž tam ſchczěpk. Nětko ſkoru ſaſo pſchittworžiſch. Potom wſchitko twjerdje wobwjaſaj a ſ wóſtom derje ſamaſaj. Na tole waſchnje móžeſch jenož w hapreleji ſchczěpicj, hdyž je mjeſa do ſchtomikow ſtupika a ſkora šo łohje puſchcža. Schczěpki dyrbiſch pak hižo w januaru rězacj a tedžiwje thowacj. Poſdžiſcho rězane ſchczěpki šo tak dołho njedžerža. W hapreleji ſ ſyta rězacj njejmějch. Tehdy je w halozkach a wubiwankach hižo mjeja.

Druhi wobras pokaſuje nam tak mjenowane wjaſanje abo kopulěrowanje. Staj-li ſchczěpk a ſchtomik, na kotrymž dyrbi šo ſchczěpicj, jenak ſylna, pſchirěſaj jej tak, ſo wobaj jedyn k druhemu šo hładaj pſchidruža. Jene wěſchcze a wožobniche waſchnje ſchczěpjenje je kopulěrowanje na jaſyzki (auf Gegenzugen). Kaž wobras wucži, pſchirěſaja šo ſchczěpk a ſchtomik, na kotrymž ma šo ſchczěſnicj, bo wjazu łónczkatych jaſyzkow. Je-li ſchtomik ſylnischi, hacj ſchczěpk, ma šo ſchczěpk k njemu pſchiſłodžicj (anſchäften). K temu na ſchtomiku na jenym boku łinczk wotrěmjeſch. Schczěpk tehrunja tak łinczkowity pſchirěſaſch. Tak pſchirěſanaj dyrbitaj wobaj jedyn ſ druhemu šo hładay pſchiſłodžicj. Potom wobaje derje wobwjaſaj a kedžliwje je ſchczěpjenſkim wóſtom ſamaſaj. Tole waſchnje ſchczěpjenja mukkwaluja šadarjo ſa najſpuſchczomniche. Wono dyrbi pak šo nadrobnje roſumicj. Pjchi wichčem pichirěſanju a ſchczěpjenju trjebaj wótry ſchczěpjenſiſki nóž (Okuliermeſſer).

Wóſt k ſchczěpjenju.

Po ſtarym naložku pomaſnje šo ſchczěpjenſke měſina. wobodrjenzy a druhe rany ſchtomow a też cžernikow ſ hłinu. Hlina njeje ſa tajke wobarnowanje pſchezo najrjeſchi ſredk. Wona jenož na njedožahaje waſchnje ſchtom pſched wuſthnjenjom a pſched tym, ſo šo nekaſliwina (ſäuriſerregende Keimpilze) njeby dale ſrała, ſchkita. Tehdyla naſhonicjt šadarjo jenož ſchczěpjenſki wóſt (Baumwachs) nakožuja. Tajki wóſt rany a wobodrjenzy najſlepje ſamka. Wone tak ſamaſane łohzy a ruče ſaroſtu. Dobry wóſt dyrbi šo łohzy majacž. Wón njeſmě ani ſchódne wolije, ani tuki, ani asphalt, ani denaturěrowany ſpiritus wopſchijecž. Dobry wóſt móžeſch ſebi ſam pſchihotowacž. K temu wſmi jenak wjele wuſchkrjeneho wóſka a wuſchkrjeneho hdwjaſeho łoja. Dale pſchidaj tſi rady telko kolofonija, kelkož šy wóſka wſaſ. Tole roſeichkrej w ſtarym hornju na žłabym wohniu. Potom wſchitko ſ waha roſměſchej. Do mě cžežu lit pol telko ſpir [illegible] denaturěrowane), kelkož šy wóſka brał.

Sahrodniſtwo.

Pſchikupne hnoje w ſahrodže.

W ſahrodže šo ſ wulkeho džěla jenoſtrowniſzy hnoji a to ſ hródźnym, ſ kompoſtom a ſ juchu, hyrnjež w nich wopſchijatny wutk njedožahaže byk k najwobſchérnemu wunoſchkej. Dženža je hródźny hnój žadny a drohi a tuž je cžim waſnische, pſchikupne hnoje pſchidawacž. Jenoſ pſchi najwjetſich wunoſchkach rentěruje šo ſahroda pſchi dženſnischich wyſokich wudawkach.

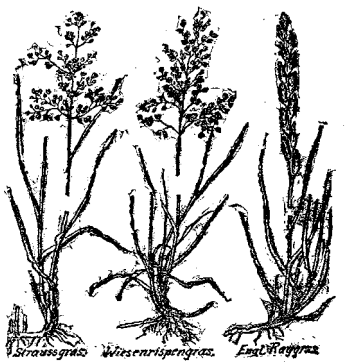
K doſpołnenu hnojenju błuſcheja kali, kołcžawka (Phosphorſäure), duſyk a wapno. Najpſchihódniſche k hnojenju ſelenimy poruczuje šo juchu, ſchwablokſiſaty amoniak, leunaſalpeter a kaliamonſalpeter. Tele hnoje móža šo krótko do šadženja abo wuſyjwa trjebacž, abo mjes roſtlinami šo ſypacž. Tola dyrbimy na to kedžbowacž, ſo wone na mokre a rjožojte roſtliny njepſchirtu. Sa dobre je šo wupokaſało, ſo šo jedyn džěl duſyka do šadženja abo wuſyjwa do ſemje ſkopa a poſdžiſcho druhi džěl cžerſtny we wotrěſkach wot 6 hacž 14 dnjow šo podawa. Na jenu tharu, kotraž 10 turrow wobžahuje, liczi šo 10—15 gramow hnójneje ſele. Pſchi ſuchim wjedrje ma šo ſemja najprjódy ſ wodu wokrjepicž, prjedy hacž šo cžerſtny hnój podawa. Też wapnoduſyk móže šo w ſahrodže nałožowacž, tola dyrbi mjes mjetanom hnoja a wuſyjwom 2—3 njedjeli ſtandž. Też dyrbi šo wapnoduſyk derje ſ pjerſchczju ſamješchecž, hewak šo młode roſtliny łohzy ſpala.

Kabby, ſelrij, hromak (Spargel) a tomaty žadaja ſebi najwjazy hnoja a tuž dyrbja póbla hródźneho hnoja 40 hacž 60 puntow cžiſteho duſyka na tórž šo roſmjetacž a to w ſtaſtnoſczi ſchwablokſiſaleho amoniaka (2—3 zentnary) abo kaliamonſalpetra (2½—4 zentnary). Kłymanoſcž kała pſchi tajkim hnojenju njecžerpi. Sso poruča, duſyk na pół do wuſyjwa a druhu połowu połdžiſcho dacž. Hromak ma šo hnydom po žnjach (potajkim tónu junija) trucže hnojicž.

Pola morcheje, cžerwjeneje rěpy, bérnow a kołcžadła (Schwarzwurzel) dołaha 20—40 puntow cžiſteho duſyka. Też pola łuſcžiny (Hülſenfrüchte) je šo duſyk jako hmany wupokaſał. Wone šo lěpje pſchimmu a wunoſchk šo powyſchi. Hrach trjeba na 10 puntow cžiſteho duſyka na tórz, boby na 20. Schtóž takle hnoji, móže šo wěſcheho ſchcžehe nadžecž.

Wo trawjenju.

Na paſtwach a też we ſahrodach ma naſhonity ſtołak a ratař rady hnitu a niſu abo pſchiſeńſku trawu (Untergräſer). Na łukach trjebamy je pobla dołhich trawow (Obergräſer). Sa paſtwy na cžežkich łukach je cžeſak (Kammgras) wuběrna trawa, wošeže, hdyž prawje porjadnje pſchimacžuje. Cžeſak twori rjany dorn a nałěto ſahe roſcže. Sſy-li hałke łuki na bóle łožlcžim ſakožk, nažgj tam wjecželu wjechežu abo Fiorinſku trawu (Fioriengras, kž němſki tež Straužgras rěka). Wona šo bórſy roſpjenkuje a wuroſcže šo ſa krótki cžaš do rjaneho dorna. Jeho ſtwjeſja pſchi ſemi roſtu a korjeſchka puſchczeja. Na ſuchich łukach wjechława mało ſtwjelzow cžeri. Pſir (Rispengras) šo pſchi ſemi pleczo bórſy roſpjenkuje. Wón bórſy jara dobru nězku pižu (Futter)

Straužgras = wjechlawa, Wiesengras = mjehka trawa, engl. Raygras = jendželſka wódna powodnina.

dawa. Stót ju tohodla rady žerje. Pſir w junija a julliju tcžeje. Jón móžeſch na nowoſałożene łuki ſyczj, pſchedewſchém tajke, kž šo powodžicj hodža. Jena druha, tak mjenowana mjehka trawa (Wieſenriſpengras) też na bóle ſuchich łukach roſcže. Wone je jara ſpore ſelene. Sa to na mjokſchu (jährliges Riſpengras) wjele njeje. Najlěpſcha trawa ſa paſtwiſchcža je jendželſka wódna powodnina (engl. Raygras). Wona cžim bóle do kopjeſchcžow cžeri, cžim bóle ju ſtót wotpažy a cžim huſcžiſcho ju woſtrycjeſch. Wona na kožde łuzy ſ winowarzom pěſcžitych a łuhotych (Moorwieſen) roſcže. Wona we junija ſafcžéwa a tcžeje hacž do naſnuy. Sdymjo jendželſteje wódneje powodniny rady je ſymjenjom italſteje wódneje powodniny ſměſcheja. Poſlednje pak łohze na tym ſpóſnajeſch, ſo je łochtate. Na cžežkich łukach a łuzach, hdyž jendželſkej wódnej powodnjinje homiko njeby, woſtoj hatnu porcžijnu (Rotſchwingel). Wona je dobra pſchijemſka trawa ſa łuki a paſtwiſchcža. Sa'na pſchijiemika trawa je też žołta wowſyna (gelber Wieſenhafer abo Dreiborſte). Wón šo do małych pozleſcheczow roſroſcže. Mjenje łódna ſyja je wohjaza trawa (Ruchgras). Wona podobnje kaž ſerdza (Waldmeiſter) wonja. Sſyno, w kotrymž šo tale trawa nadeńdže, rjenje wonja. Jena pſchijemſka trawa, kž też na ſuchich łukach roſcže, je wowcžnik (Schafſchwingel). Won ſahe wu-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za haprileju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaći so za mały rjadk 12 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 88 | Budyšin, sobota, 12. haprileje 1924. | Lětnik 83

Konjace wolmjane přikrywy dešćowe přikrywy poruča **T. Albert** na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1087.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Reparaćna komisija ześe dźe 17. haprileje z wotpósłanzami němskeho Kujezerstwa, so by so z nimi wot dobrowanju komisiji wěrnywustojnych rozprajiła.

*

Muchowizny katolikojo su wótry protest pischeziwo hanjazym słowam Ludendorffa a němskolubiskich na kardinala Faulhabra a katolisku wěru we zjawnej shromadźizne zapodali.

*

Susłaćarska wojerska kontrolna komisija bu zaso we swojich poćnych pravach postajena a wotdźe do rańskeje Pruskeje.

*

„Daily Mail" wojerwja z Parisa, so staj Rumunska a Franzowska trjećenje wujednakoj, kiž so na pobodne trjećenje mjes Częskosłowakiej a Rumunskej słoženje.

*

S Warschawy so pische, so chce minister zwonkownych naležnosćow, Samojski, wróćo stupić; wezerawizna ministerska rada je so z tutej naležnosću labakroka

Stinnes.

Schtwórtk wjeczor zemrě w Barlinje znaty wulkoindustrielny Hugo Stinnes w starobje 54 lět, na zapalu płuzow.

[s-ka-] Jedna z najzajmawšich wobłobow zjawenja Němskeje, muž, kotrehož mjeno bě znate, kaž žadne druhe, je w pomjerne krótkej starobje se świeta wotešoł. Njezwěsćedny postup a wuwiće kaž tež wuspěchi tuteho sasłužjerja nowocžasneho němskeho ducha je tež powschitkomneho zajima. Hugo Stinnes narodźi so 12. februara 1870 we Millheimje w ruhrskim kraju, potajkim na sewi, kiž je jeho bohatstwo zakładnje stworiła a kotrejž je wón tež swój wosebity ras dał. Po wopyće gymnasija sapoma jako wobchodny wučobnik do małeho wobkłoda we Koblenzu. W lěće 1889 dźełałsche jene lěto jako hórnik we wuhlownych podkopkach a wustawowańskej hórnišću akademiju we Barlinje 1890, na cżož po firmy Matthias Stinnes, kotruž jeho nan wjedźeše, sapoma. Tola z tym so njeswobodźi a z 50 000 hrivnami założi hižo 2 lěse posłužiwši swój zawod. Nětko jeho wotiw rozcżeše a bórzy doby wjednistwo we wuhlownym syndikaće. To bě fundament, na kotrymž so jeho zyło dalsche bohatstwo tworješe, kotrež potom rozmérnu njenahu, kiž su jeho mjeno ale też jeho hospodarjeli a nic mjenje jeho politiski wusnam wutworili. Po wójnje bě sapódlanz w němskostatnym sejmje a hacz runjež njebě wusnamny politik a parlamentnik, dopomha jemu tola mažnosć jeho hospodarjenja mały z wusnamej we wutsłownjej a też we swonkownej politiji, kiž njebě pischez k lepschemu Němskeje. Snaće je jeho potupowanje w pokupjenju wulkeho dźela němskeho nowinarstwa a też jeho wliw na nowinarski powjescżowy kurean „Telegrafenunion (TU abo Telunion mjenowane).

Je zyle wěste, so wón sam dawno wjazy njebě jenički, kiž swoje fabriki, wuhlowe dołhy, nowiny, wobchody, bjezbrjesnistwa a dalsche pischedewzacża wjedźeše. A runje tak wěste je, so jeho organizatoriske mozy wschudże w tutych zawodach knježachu. Tuž so dźensa njetrjebamy bźiwacz, so powjesć wo jeho smjerći žadne strachi wo dalsche wotstatze a rozwicże njebudźi, o kelž we wěstym cżasu rostu tajke zawody do rozmérow, hdyž so njedobna wjazy wobu jednu wobodu a jeje hłowu, ale wo harmoniju, shromadne stutkowanje wschich mozow.

W minjonych lětach bě Stinnes zastupował sozialneje wjele, schtož [illegible] da srosumnić, hdyž so na to spomnimy, so wón dźełaczerja a jeho dźeło sam dokładnje znajesche. Postajnje wschak bechu wobstejnosće zjednisce kaži wón, a wěsćenje widżachu wschě dźeławe worschty w nim wunjerstojene wulkokapitalistina. Jeho sasłužby wo rozwicże schich a powójnskeho industrializma Němskeje su nimo mery wulke, ale nic mjenische su też jeho materielne wobinske sasłužby. Je hischcze dosć derje znate, so je wón wosebje z inflazije wulkeho wuzitka měł, mózno, so zyle wědomje a automatisch, mózno wschak, so też z wotpowědnym, kaž na schich dni pokupowanju dewisow we Wn, hdyž jeho schichtad druhich k podobnemu postupej na schkoda stata wabjesche. Se swojimi metodami je wón němski stat a najwjetschi dźěl jeho wobydlerstwa do wulkeho hubjerstwa pschinjesł a nasicha dźensnischa nusa je wot njeho hobu sawinowana. Je hischcze w dobrym pomjatku, kak je wón na swoju ruku z franzowskimi industrijelnymi jednał, schtož potom k tak mjenowanym „Micumwerträge" wjedźeschе. Też zyle pasliwe wobaranja w Ruhrskej je jo po jeho woli stało; stat je wulke wopory za tute wobaranje njesł, mjes tym so Stinnes swoje bohatstwo sakzowa a swěsći. Kóždemu druhemu by so to jako krajna pscherada pschiliczyło; wón pak wosta njedótknjeny, dokelž mjeschе stat w rukach. Wjetschina němskeho wobydlerstwa widżi w nim tyn bohatzka, kiž jenoż swoje sajimy widżeschе a pschi jich spěchowanju pschez mortwych kroczeschе.

Żelesniski straik w Sakskej so wotstorcżi.

Schtwórtk w nozy je sakski żelesnizarski zwjazk wobsamknył, wot straika hischcze nakhwilnje wothladacz a najprjedy do dalsche jednanje z němskim wobkhadnym ministerstwom wocżakacz.

Jenodnjowny knihićišćerski straik.

W Draždźanach běchu dźełodawarjo žadanje knihićišćerskich pomocznikow wotpokazali. Tuchi dźěło stoji cżu. Draždźanske nowiny njeschuknadźachu. Po jenodnjownym strajku so dźełodawarjo rozsudźichu, žadanu mzdu pschiswolić. Sobotu możachu nowiny zaso wukhadźeć.

Prusskemu kronprynzej su w Pruskej holdowali.

Kronprynz Wylhelm a mandźelska staj pjatk koncert němskeje woboty w Buschez zyrkuli w Wótrikatowju wopytałoj. Wodź wósom kapałowmělkstatnych woborow zjewjeschеn wotewrjezu kruch pschedachu, 4000 pósłuchatzjow skanywschi němski spěw sanješe a kronprynzowskimaj mandźelskimaj holdowaschе.

Franzowska chce wojerski zwjazk z Rumunskej wotsamknyć.

Kaž Londonski „Daily Mail" zjawi, so za cżaš pschebywanja rumunskeju kralowskeju mandźelskeju w Paricu franzowsko-rumunski wojerski zwjazk wudźěla, z kotrymž so franzowski wojerski zwjazk z Częskosłowakskej a Pólskej wudospołni. Generalny stabaj wobeju krajow wo pschewjedźenju wojerskeho zwjazka wuradźujetaj.

Pódła toho je Rumunska z Japanskej zwjazk za pschipad wójnu z Ruskej podpisała.

Rumunski kral w Parisu.

Rumunskaj kralowskaj mandźelskaj staj schtwórtk do Parisa pschijełoj. Na dwórnischczu jeju president Millerand a jeho mandźelska, dale ministerski pschedsyda Poincaree, ministerjo a wulka liczba wusnamnych wobzowm, powitachu. Wjeczor president republiki k cżesći hościj w elisejskim hrodze zwjedźerskim hoscżinu wuhotowa.

Nowy politiski prozeß w Pětrohrodze.

Psched wojerskim tribunalom w Pětrohrodze je so prozeß pischeziwo dwěmaj organizatorjomaj wotmělł. Sajałoł staj so nětkuschej offizjeraj zarstwo wójska, Mjechuchowski a Jelnski, wonaj staj pjeczа wojerske rozprawy do wukraja tłałoj. Dale je so sajał Cżechowicz, zobustawo pólskeje komunistiskeje strowjenje Polskow i Ruskeje, dla dźełenja tiskeho a podradarskeho charaktera; stónczenje agent pólskeho generalneho stabа, Luiko, kotruž je pjeczа w Pětrohrodze ludźi za wobhonjeršku słužbu najał.

Franzowska a Ruska.

Franzowski senat je z 284 pschećiwo 5 hłosam, zakonjowemu nacrjeśi, hižo w deputěrskej komorje pschijatemu, pschihłosował, kotruž 5 milijonow frankow za Franzowsow žada, kotrejž su hischcze w franzowskej jatbje.

Hižo wotpjeršt jako pschichodny franzowski pósłanz w Moskwje mjenowany senator de Monzie praji, so je wón se swojim puczowanjom po Ruskej so pschez wobdźeć, so dyrbi Franzowska z Ruskej diplomatiski wobchad nawjazaćz. Że so na knježerstwo z wjele praschenjemi wo tym wotnoscżi. Jemu wotmołwjejo, Poincaree na to dopomina, so je na konferenzach w Genua, Cannes a Haagu so prózował, so z bolschewiskej Ruskej dorěcżeć, so pak njeje žaneho wuspěcha měł. Niż pschiczinu smutkownoje politiki ruskeho knježerstwa Franzowzki wotdźerži z Ruskej wobkhadźeć, ale wotwołakowanje ruskeho knježerstwa, wjaze hospodarske praschenja wupraviś. Sjednoczene staty połnóżneje Ameriki so runje tak počżinjeja kaž franzowske knježerstwo.

Dospuki ke Kijewskemu prozeßej.

W Kijewskim prozeju wobškorżenych profesorow winowachu, so su organizowaniu pschećiwo bolschewiskemu knježerstwu sakoźili, z prjenja, so su z ruskimi cżekenjezami we Parisu a Warschawje listowali a z druha, so su njesakońsći cżažopiś „Now" wudawali, kotryż sebi žadasche, so by so bolschewiskе knježerstwo demokratisowało, z tsecża, so by so wobezbe nowinska zwobodа a zwobodа zjawneho mjenjenja ludej dała. Skónczuje jich winowachu, so su połskemu generalnemu stabej rosprawy wo cżekenjenym wójsku podawali. Wobškorżeni so wschitzy k prěnim zjom dypham wusnachu, tola z rozsudzjenosću prajachu, so so z połskim generalnym stabom wobkhadźeli a so na swoje ruske wótczinske smyslenje powprachu. Wschitzy wobškorżeni Kijewskeje intelligenzy pschisłuchcheja a su jako wobydlo hłubokeho demokratiskeho smyslenja znaći. Mjes wobškorżenymi bě też nětkuschi statny rěcznik Cżebakow, kotryž so cżaš monarchistiskeho knježerstwa w dezembrje lěta 1919 se žamjnej sastojnisej mozu 35 sajatych komunistow z zjawna puschcżi. Nětko su tež jeho k smjerći sajudźili. Sa cżaš zarskeho knježerstwa je so storżiło, so ma lud pschemało zwobody, tola tak złożowny by ruski lud był, hdy by tamna zwobodа so jemu saso wrócżiła. Nětkole njeje w Ruskej z zyła žaneje zwobody wjazy. Schtóżi sebi zwobodu za nawiny a zjawne mjenjenje žada, tejo k smjerći sajudźa. Kak bohu budże hischcze trać so bo Ruska z bolschewiskeho tyranstwa wuswobodźi?

Grichiski kral nocże so krónu wotrjez.

Grichiski kral, kotryż w Rumunskej pschebywa, je wojerskemu z grichiskemu ludej wubał, w kotrymž pschipowjeda, so so tróna swojich wótzow njewotrjeknje, rozkazuje, so je cżłonka zabtudźenych offizjerow anarchistiskich cżin tłuczała. Nimale na pschedwjeczerje ludowego wothłosowanja dże je swojim wojerskim pschisłuchcheja monarchistow powpłynić. Wojerskeje je so se schifrowym telegrammom do Athena pschipósłało a so nasajatza diplomatiskim pschistupom Franzowskeje, Jendźelskeje, Italskeje, Rumunskeje a Amerikі wotedało.

Grichiski kral Rumunsku wupuschći a so do Franzowskeje poda, hdyž wunoschi ludowego wothłosowanja wocżakanje.

Ze Serbow.

Sobotu, 12. jutrownika.

Julija I., bamža.

† 1838 P. Tadej Khrystof. Pacak, administrator w Rózeńcze, kotrehož wulki rukopisny słownik so tam hišće khowa.

Komu bratra, zaspěwamy?
Stóž tu mocy swoje z časom
Zaměrej je swjećil krasnom',
Zo by kćěła wótčina
Luba, droha, pšekrasna.
Tomu rady zaspěwamy.

Komu skónčnje zaspěwamy?
Komuž hwězdy njejsu nahe
Nócne hwězdy, ale raje
Přihot'wane wot Boha,
Dobrym wěčna domizna:
Tomu sława zaspěwamy.

Jan Bohuwěr Šołta.

Pónoj mjasa, karan wina —
Nanajlěpša medicina. Radyserb.

*

Njedźelu, 13. jutrownika.

Palmarum — Bołmončka.

† 1810 w Moskwje Serb Handrij Ruska z Budyšina, jako domjacy wučeř pola hrabje Soltykova — pěsnješe serbske pěsnje.

Radźi, radźi choemy my,
Knježe Khrysće, twój puć khodźiłoš.
Ty chcyš sam, zo swěrni smy,
Duše starosć do nas płodźić.
Mysl a skutk nech wobswědča,
Zo smy twoji do kónca.
Ach, zo bychu z nami šli
Dorosćeni bratra naši,
Lóžšo dže so hromadźi,
Sami smy my wšudźom w strašе
O njech swěci k njebjesam
Twoje słowo jim a nam!

Jan Kilian.

Tón prošeŕ je, hdyž najš so,
Traš njehańbite kadźisko. Radvserb

— **Wo wjedro je.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer + ½, thermometer wo dnjo + 14. — Dženje rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer — 1, thermometer w nozy + 1. — Dnjeďžanska wjedarnja dale njewobstajne wjedro staja. Jenož w nocnej krajinje bě wječera wuske pasmo rjaneho wjedra. Te cźehuješе so nad krajinami pschi Sobju hač k pomnjanemu morju. Wschudźom druhdźe bě njebje wjedro. We wjeczornej Němšcej a na brjohach południoweho morja šmórowe mjeršcele a torhaste wichory sahadźachu a kaž telegramy praja, hišcheže sahadźeja. Želesniczne czary žu je šnéhom sawrte. Telegrafowe a telefonowe groty su wostorhnjene. Měšći Lübeck psched morju a Flensburk we Schleswig-Holsteinskej ninjeaju žaneho wojska z druhimi wjeraj. Hobrje šnéhi su wschě groty wostorhale. Do Holnšteinskeje a Hamburka je možno po dalokich wokolowjeczach telegrafować. Jenož najmuršče powěšeže so pschijmeju. Telegramy praja, so mjeczele a wichory hišcheže sahadźeju. Wobkład na železnyu z Haimburka do Lübecka je poczešene. Cźahi pschikhadźeja z wulkim zapodźenjom. — Tamu nóc a wječera rano bu w Frankfurcze n. M. šnéh dźešcze. Taš w Elsaš-Bothringskej je šnéh dźe. Telefonowe a telegrafowe groty do wječornych stron Němšceje su z městnemi pschetorhnjene. W Chornym lěsu (Schwarzwald) su hore z nowym šnéhom pschikryte. Wón leži 10—15 cm wysoko. — Jutrje njedźelu Palmarum (bolmonscźka) błóndźato 5,15 sahadźa a bo 6,51 zkhowa. — Měsacźk sthadźa dopołdnja 11,35 hodź. a bo na ranje 2,13 hodź. zkowa.

— **Sserbšla wólbna frouza** wot módrych horow lužiskich hač dele do wukhojitych honow błótowistich je łukowa. Wječera wotenė „Sserbšli Sswjaž", w Khocźebnju posebźenje swojich domčernikow w Delnjej Łužiju. Posebźenje bě wobsebje žiwe. S radosću spóznawamy, kak narodne wědomje posa naschich delnjołužiskich bratrow hladaizu pschidéra. Spramni Sserbja serbšlu wólbnu parolu z wukłej zahortenosću wilaja. Stari a młodši Sserbjo wustawichu a rěčachu krasne słowa, posne sapala za zhromadnu serbšlu wěc. W bliščich dnjach wuzsewimy mjena serbskich kandidatow w tych wokrjesach, w kotrychž Sserbja žydla. Lišeiny šmějo mjena jenoż Sserbow. Hlozy sjednosća so wschě na statnu lišeinu (Reichsliste). Na njej steji zo nas serbšli kandidat na 4. městnje (po prawom na 3.). Jelit Sserbja derje serbšay wola, pschińdże serbšli kandidat pschichodnje na 2. abo 3. městno. Dokelž je blok narodnosćnych mješchi z nowy zyle nowy a tehodła hišcheže niz dosć znaty, wémy, so psch pschichodnych wólbach dwójzy haj trójzy telko hlozow wjacy na žo sjednoczi.

— **Nicźo je so.** Wólkowska nowina „Neueste Nachrichten", kiž swoju wědomosć po hotowych Barlinskich klischejach wotlima, potajkim t. tak njenowanej „Winkelpresse" hłuscha, je so na „Sserbske Nowiny" rozhnywała. To je srosumlime a hinak buch njemóže, dokelž tajke konkurencu tuta druzina „nowin" njesnjeże. Sserbske Nowiny pschinjeju kóždy dźeń zyły swój wobsah z dźela w originalnych nastawkach, z druheho dźela w powjescach, kiž je w naschej rebakaiji wobdźelaja a pschidźelaja. Cźitarjo borzy sa tym pschidźu, schto je khmanschke a tuj njech je Wólkowska nowinka tak njehnéwa, dokelž: das Bessere ist ein Feind des Guten; w nastupanju „des Guten" je hišcheže pśekwjele cźesće, kiž je tajkim nowinkam wopokaja, hdyž to tak prajimy. Tuta nowinka po prawym dozdla žadneho prawa tuma existowaeż, dokelž ludźom njenjesły z mócznym dréje a jim nécźto nabarbuje, schož dozdla njeje. Nécźo hišcheže nécźto, schoż Wólkowska nowinka najšerje jako wulki kanonu wobhładuje: „es hat den Anschein", so jo nascha provaga da i cźešćimi njenjesami płacźi, a so my njemér cźinimy a dér kajmy. Potajkim: es hat den Anschein" rěka: po zdarju a my bychmy tady měli b o p o k a s, dokelž zdaš nażo ho Wólkowskej nowinzi nécźitoż-kuli, schtož wérno njeje. Nascha „Sserbska Nowina" słoženje so na to, so sa nju a we njej dźela mnoho ludźi, kiž to z wopornjiwosću cźinja, dale na to, so je nasch zawod druzinow, kotrehož łobustawy — tschi Sserbja — nizdaja wulke dividendy ale nawopak, ho swobodu z mérnej danju a cźisty wumoźk pschewostaja t dalschemu rosćerjenju a wudospołnjenju swojeho dźenika. Schtož pak mér a njemér nastupa, dźe je wéz tajka, so naschi holanjan Sserbja do wulkeho njemérca dla naschoje prapaganda pschińschli njeiźu, do cźim wjetschego pak nahladźet a „redakzija" Wólkowskich „Neueste (!) Nachrichten", kiž wobsteji t nakładźerja a šuano hischcze t jedneho pśimitkitarja. Za to pak my njemóžemy a nimamy tak žaneje pschicźiny, jich we złódkim mérje podpérowaeż. Tuž nicźo sa to a „bobrn nóz", wschak my mjes tym swoje dźelo Wam k woli sastajicź njemóžemy, jenoż tehodła, dokelž jo to Wam njelubi. S.

— **Wjeczerawsche cźitło „Sserb. Nowin"** wospjehujesche wésty dźeł Budyšchćichich powjesćow k druhemu rasej. To wupłuje z tym, so wschedwjecźera jenoż 800 nowin z nimi wuchłe, dokelž dyrbjachmy mażnych winow dla je wuwostajicź. Tuž prosimy naschich cźitarjow, so njechcźu so tomu pschejaru dźiwali; po możnosći je to w pschichodźe njewospjetuje.

— **Sswdby želesnizh** (Eisenbahntarife) **budza drjeńsche.** Budawki je swjesenje mjedow sacźehuja budget němšcostaimych želesnizow z 845 mil. hriwnow. Kaž je sda, maja je cźiło w mesi sahy wjace hodły powyschcźicź. Jenoż pod tutym wumeńenjom je minister finanzow nowe mdy pschiswolił.

— **Budyšchin „Sserbste" město.** Wo tym cźitamy w nawědźitej schlehnjetej nowinje sećehowaze: „Psched krótkim bo wosjewi, so je Sserbski seminar, kotryž Budyschće tachanstwo wot 70 lét (!) sem w Prahy wudźerżesche, bo rozwjasał a so do Budyschina pschewołołił. Tuta krócźel swišuje t nowosakonjernym Mischnjanskeho biskopstwa na podkładu Budyschćeho tachanstwa, kiž je hacź dotal mohł rjez tradziju Mischnjanskeho biskopstwa, hdyž bu sajchko je, zdźerżaco. Tutón podawk skužuje sago ras myšl na to, so pšany, wjele wažaty Budyschin, „Berlin Nürnbert", je stolina Sserbstwa sa fiske a pruske Łužiju. Jako tajka je wona wobsebje po rospadnjenju 1918, hdyž mješ serbšlimi Sserbami žiwa jadowej pschsamkanjenja t Czejkoslowakiskej po jewjesche, wobsebitu ležownosć na so skoika. Pschi tym je Budyschin, dźiwajo na serbšli ras, bjes dwěla němšce město. Po zele njewotwisnych sapiłach do wobydlerskich lisćinow t léta 1910 běchu w zyłym měsćanskim wobydlerstwje 1,5% je Sserbskej macźernej rěcźu. Licźi so jowjorcźezajach, swjesena po rěcźi měšcanskich manbjestwom, pokoja žowu, bu postupuja na 6%, licźa so tuch schtyrjoch žobu, dóndże na 11,3%. K temu ma pak so pschiwobmnicź, so tuta prezentowana ľudźba jenoż na ľuźe pschicźahowanje ľónskich wozbobow (skužobnych holzow atd). so sejcera. Pod tajkimi wobsteinosćemi je jasne, so nichtó, kiž do Budyschina pschińdże, so by tuto sastarske rjane město sejnał, město zsuzym zjiwjenjom njenadeńdże. Hač cźisko widźicź dnje tam Sserbste drasty, ktyschich tež Sserbste synki, ale to njewodi pschecźiwo wulkej cźichdże němšceho wobydlerstwa. Pschichadźenje zuschi do Budyschina je poslednje léta na swjeseloze waschnje pschiderało. Runje kaž Mischno wopytuje so wono swjetscha z Drježdźan. Schtož je wažnischeho za Sserbstwo w městze. to je zwiemu žeby napadne. Wón njemź, so tu njewustawaszy wojowarjo sa Sserbske ludstwo, kaž Khorla August Fiexler, bydlachu a hischcze bydla, so na krajnostawstim seminaru a na druhich wyschchich schulach Sserbska wuczba žo wudźeła, so je w Budyschinje Sserbska cźischcerńa, so tu wulke nerodnje orientowane Sserbske swjatki swoje žydła maju atd. Snadź je jemu Sserbska wulka napaduje. Sapomnicź njedyrbjał 1904 dotwarjenu Macźicźny Dom je Sserbstim muzejom. Też Sserbste cźahowpišu su we wyschelatich cźahach do tu wubuwadze (na „pische. Sserbske Nowiny). Wschepokoženje Sserbstehe seminara t Prahi do Budyschino, kotrež je so njedawno stało, Sserbsko-cźešimi žadanjam t sjednoczenju njepovolkuje. Chle nawopak wosnamjenja smyślenje tych Sserbiskich elementow, kotrež chcedza pschi Němšcej wostacź." Tak dalako němšli spisowarjel. Na tónzu wupraji tutón neutralny nowinar to, cźehoż smy jdawna dowrédka widźeli mjenujcy so budże pschepokoženje Sserbskeho seminara z Prahi do Budyschina jenoż katolske Němzowstwo tu sesylnicź. Se wschćich jeho myšli cźitaschi wyschchich pokoznosći, so Sserbski element žo w méscze nibdże pschedobył njeje. Tajka wschokosći rěcźesche też je słowow tamneho napschecźiwneho diktatora z Drježdźan pschi Sserbstim hibonju. Wschudźom radosć a wjesele pola naschich žudobow s „bratreski rutu", hdyž se Sserbstwom tak prawje dopokoka njeńdże. Wjelo dostanje kóždy zuły wopytar Łužiju, kiž Sserbow znika njeznaje, zyle wopaczny etnografiski wobraz. S wotpohladom po sadźewu, so by so Sserbstwo w zjawnosći tak jewiło. Schtóž je do wójny w Prahy byk, zdasche so by być w zyle němšim méscze. Hdyž tam nékto pschindźe ch, njenaběndźesch skoro nicźo, schtóž na Němzowstwo pokaiuje, dyrnjeź so bóle hordźiko, so je němška kultura lubosnemu měšu swój ras dała. Hdy by spisowarcźel troschku stawiny Sserbow znał, dha by wédźał, so tu Budyschźu Němzy w prénjej dobje Sserbow do pschedměstnych drohow wutorkali, je-li su jim zjawła dowolnosć dali, w méscze bydliéź. To běsche swjetscha swulkimi dawkami jenoż za Sserbow sjednoczene a tuž so radscho měšcanskimi wostajicźu. Sserbska pschitomnosći je histowisch wuhnuk zdawnych cźasow. S podźiwnje, so němška kultura może jenoż tam triumfy swjeźicź, hdyž rěcź a zdone waschnje rodźeych sničuje. Wo tym tći jeje zylnosć, schtóž pak z kultury nicźo cźinicź nima. Potom zituje spisowarcźel lubuleźenjesi leta 1910. Schtóž je tajke statistiki bliže studował, wé, schto ma to rékacź. So je w Budyschinje wjozy hač dźesaty dźeł wobydlerstwa Sserbšli, je wésće. Khiba je to ta spisowarcźel tehdom pobył, hdyž so tu hischcze z wojakami mjerwojeche, hdyž na 5 zíwilnich 1 wojak pschińdże. Tuzi su zwój sprowny dźeł k pschenémeńenju Sserbow pschinoschowali a ros města pschemėnili. Swonkownje na pschiład psches napisma na kulizach a wobkładach atd. so Sserbstwo jewicź njeńdże. We tym sunu Sserbja jenoż cźerpjeni. Zenje bo naschi njeschcźesćelo t tajkimi buchownymi a hospodarskimi mozami k pocźischćowanju Sserbstwa trónili mjeiźu kaž w naschich dnjoch. Budźemy-li tutu cźesću sujeća a bodźerjeć móz, potom hakle budźemy móz wo narodnej swobodje rěcźeć. Njech kóždy njewustawajcy na to myšli a žo sa tym ma.

— **Sserdk t podnischenju pokhromy.** Kaž Barlinske nowiny wotjenjo, je so dwéma wuczenymaj poradźało, Serdk pschecźiwo pokhromje wusšédźicź. Prof. dr. Froschj je tež — mjes tym, so bě jeho Sobudźěłaczeł prof. Dahme wubudźerja pokhromy namakał — tež bazila płuzowego mora (Rinderlungenpest) nadeschoł. Cźeły budze pokasacź, hacź je nétko tež wopramdźite Serdki k wukuwjenju tuleje zdźiwaeje thorosće domjasego slotu wutworicź badźa, schtóž by wésele kóždy ratał z wulkej spokojnosću witał.

— **Dalokorézat jako antena.** Pod tutym napisamom wosjewi wésta nowina „sajimawu technisku nowinku", po kotrejž je hodźa pschijimankjenja k dalokorécźakej jesćtymi mantipulazijemi do anteny pscheworicź. Tajke wéznik pak su sakajene, dokelž dźéło pólły każa, su tež pschecźiwo sakonjam a tehodła je khlosoiju (§ 317 khlosć sak.). Njech tehodła nichtó tajke pschiprawy njekupuje a njach je njewuzywa.

S Lubija. Sa město Lubij je sawrjecze pbow wot 11. haprleje sabo sdźełjene.

S Komorowa pola Rakez. Ludomnischa Ssokolska jednota je prawa straja naschego Sserbowstwa. Jako tajka ma wsele wojowacz, cźehoż bo njebohi. Jenoż je jara znadne a powschitkomnje sa Sserbow hanibne, je su to wobsebje „Sserbso", renegatsko, [illegible] bróń — hdyž žo na wyschchi dnjoch [illegible] jsbynjeź njemóża — sda so być jenoż njewsuzne khodźowanje. Tak rasćerkrjaje, so su Ssokolo [illegible] (schoż by bylo jenoż cźesći, hdyż by tak było), hdyż we Ssokolje budża wschitzy katolizy. (W druhich jednotach maju so sahy je schikanami t snje hinajschcze stawadźicź. Maju na pschikład „wyhoti" wopyt. Pschi tym cźeskoslowakowanju je polizista w polnej uniformje pschitomny. Może być, so se wschelakimi pschemachami pschicźahowanjemi atd. na prekuschu — abo t nékajkim postojom na rukomaź pschipramuja tamnischi 10 abo 12 kokolizy młodźenzojo swój pschecźiwo stothyzacy żywnej němškej woborje abo znadź t zyła poražanje 60 miljonowstwa němšcho luda z 150 tyhazami Sserbow. — Cźłowjek njemóże wjedźeć — Pschirunej Mnichowski pucź a jeho prozeń. — Samér tajkich wopytow wschak je pschc loźaj (pónjach.) Njedźiwajuzy tajkeho sadźerżenja naschich lubych žuzobow wschak Komorowska jednota, žebi wědomna dobreje wézy, kotrejž služi, je swojej buschownej pschewahu dale rosće a jo skrucźuje. Sandźenj pjatk załoženja pschi jednocze žónski wotrjad. S tym je Komorowska jednota druha, kotraž dwoje skutkowanje w tutom samém rosćerjenje. Prěni žónski kokolski wotrjad załoži jo, kaž je znate, nałeco 1.922 pschi Budyschinskej jednocze wosbebje se skutkowanjom knjeżny Alizy Šmolerjej. We Komorowskej jednocze bésche jako tamnischi wotrjad hižo dawno służbeny. Sandźenj pjatk wopyta jednotu narjadniza t Budyschćeje jednoty, knjeni dr. Schlezowa, kotraž žónski wotrjad tuteje jednoty hižo wobra leta i wébiej a wuschinej ruku wjedże. Na teje pohon hižo zavoczake wuczowanje holzow wutworicźu na wozbebity žónski wotrjad pschi kokolskej jednocze. Poda młodym, zakorjenym Ssokolkam prénje rosnuczowanje, z cźimż dże też dale młodemu wotrjadej k pomozy być. Sa nackonicźu postajichu žebi knježnu Schudalez z Komorowa. Druhemu žónskemu Ssokolej we Sserbach pschitwokamy wutrohny „Nasdar"!

S Lubnjowa (D. L.). W Kamjenjenowej (Steinkirchen) wotpali ko statok wubowny Wjelowjeje, kiž zakoitnu schkodu t tym poczetpi, dokelž je zyły słót a nabóda žobu spali. Sakhowacź so ikoro nicźo njemóżeche, dokelž bé njedostatk na wodźe. Wóhnjowe woboty běchu nusowane, ho na schkitanje žuzobnych statokow wobmjesowacź. Kak je wobeń nastał, njeje wéste.

S Khocźebnja. Tu sjewja so wobcźaż składene nusowe pjenjesy želesnizu (Reichsbahnnotgeld). Wobeże je tu 10- a 20 miljonowe prawe papjery, na kotrychž je pjsmik „M" wuschkrabany a na jeho městno pjsmik „B" sadźełany. Tute składene pjenjesy je wobeże w Gubinskim wokrjesu sjewja a nacźina tomu, kiž na nje kdźbu njechaka dosć schkoda a wobcźeżnosćow. Je lohko możno, so też druhdźe podobne pjenjesy je tohodła pschesu trźbne, na pjenjesy kdźbu dawaeź.

Cyrkwinske powjesće.

W Pětrowskej zyrkwi njedźelu Palmarum rano ½8 hodź. předowanje, farar Mende, dop. ½12 hodź. konfirmacija hołzow wyschcźeje holczazeje schule a wyschcźeje realki, farar Eder. Zyrkwinske hudźba: a) „Bolmonczkowe wjenje", moteta wot Marje Bruchа, b) Buhź žiwemu hač do smjerce, kantina z „Paulus" wot Mendelssohna, spěwa knježna Albertijez. Zyrkej je tenjena.

W Marijnej-Magdalnej zyrkwi rano w 9 hodź. konfirmacija hołzow Lessingskeje a Pestalozzijskeje schule: dischownik prim. Haebler. Zyrkwinska hudźba: „Bolmonczke tu rano", moteta wot Marje Bruchа. Dop. w 11 hodź. konfirmacija wyschcźeje realki a Pestalozzijskeje schule: farar Grohe. Zyrkwinska hudźba: „Posbéh swojej wocźi" moteta wot Helma. Wjeczor w 6 hodź. swj. wotkasanje sa wobadu: farar Berg. Sbérka sa naschu zyrkej zyrkej je tenjena.

Sobu. wotkasanje sa nowokonfirmowanych a šich pschimuwanych: Pónđźelu wjeczor w 6 hodź. w Marijnej-Magdalnej zyrkwi: farar Grohe. Pónđźelu wjeczor we 6 hodź. w Pětrowskej zyrkwi: farar Eder. Wutoru wjeczor w 6 hodź. w Marijnej-Magdalnej zyrkwi: duchowny prim. Haebler.

Sobotu schtwórtk, 17. haprleje, w Marijnej-Magdalnej zyrkwi wjeczor w 6 hodź. hnjje. wotkasanje: farar Grohe.

Tydźeńcźe sastopjatkow ma w Pětrowskej zyrkwi farar Grohe, w Marijnej-Magdalnej zyrkwi farar Mende.

S Małeź. Njedźelu Palmarum rano we 8 hodź. šerbska spowjedź a dop. w 9 hodź. šerbska a ½11 hodź. němska Boża słužba: knjes farar Tyschel z Budyschina. Kollekta sa zyrkej.

Přilopk.

— To budża džiwne wólby w Erfurcze! „Dresd. Anzeiger" wotjenja scźehowaze powjesći z Erfurta (we swojim cźišle t 9. haprleje): We 12. wólbnym wokrjesu Erfurt-Schmalkalden žu je němšcionacionalna strona, „Landbund", nacionalne swjatki t „wótcźinsko-sozialistiskim sjednoczeniu" swjatali. Powschitkomnje je wocźakowe, so strona wjednika Burow Herzoga dobudże. Tuta je so bospolnje žamostatnu, wot Jendźelskej njewotwisnu republiku, ja holandšku rěcź jako hamišku a schpišku khmanschke a tež je wótrje reakzionarske knježestwo pschecźiwo cźornu much. — Na, to budża rjane wólby! Najšerje budźe něšto w južnonafriskej uniji, hdyż su tež runje wólby zadacź, so žo němška rěcź jako hamiška postaji, a so je pschecźiwo cźerwjeno-bélo-cźornym wótrje reakzionarskim knježestwo postaji. S tym budże wéz sasy narunowa.

* **Wustawa za radium w Krakowje.** W Krakowje je njedawno inštitut za spytowanje z radiom założeny a cźesći Slawnoje polšteje žony Mme Curie — Skłodowskej, kiž je swojim mužom franzowskim profesorom radium wunamakała, z jeje mjenom pomjenowany budże jedyn z najwažnischich wustawom tuteje buchi ranšcej Europje. Sa dekkora bu zobustawo mjesnarodnje komisije k wuwjenju rakowych khorosćow bu. pomjenowany.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 12. haprleje 1924.

Kurs wecera w Barlinje:
(Tute kursy su w milijonach)

Doller	4190 000	franzowski frank	247 400
jendzelski punt	18 205 000	czechoski króna	125 600
szwajcarski frank	737 200	100 pólsk. markow	483 500

Na produktowych witkach je mało hybanja. Zito je na wilach mało. Ale też kupzy so wotwolakuja. Pjenjes je mało. Tehodla wikowarjo na hladu njekupuja. Staw za zitarnja telko zita wotebawa, so so placzijmy stroczesej njemoja. Ale też muka njeboje. Jeczmjen kupzow nima. Za wowsy kupzy mało sadzeja. Do pschimorskich mestow znoj njechto mało wowsa kupuja. Womjesczki a wotruby nimaju zanych wotebkarjow. Mjera wjesnjanje zemjow

Placzijny na Barlinskich produktowych witach.
Zito a wolijowe symje so tuni abo 1000 kg, hwat 100 kg, placzijny po stoti hiwonje.

	11. 4.	10. 4.		11. 4.	10. 4.
Pschenica	169-175	169-175	rzepk wolijski	11-11,60	11-11,60
rolta	135-142	135-142	wos. melaska	8-8,60	8-8,60
nalet. jeczmjeń	170-190	155-165	jerakella	12-14,00	12-14,00
nat. jeczmjen	—	—	bérnaje trejki	20-20,30	20-20,30
wowsa	120-128	124-131	buny	16-18,00	16-18,00
fabrika (Maisz)			wola	13-14,00	12-14,00
pschenicz. muka	25,00-27	25-27,00	tany wolijski	22-23,00	22-23,00
rjana muka	21-23,25	21-23,25	mabre lupiny	12-13,50	12,50-13
pschenicz. wotr.	10-10,80	10-10,80	zelte lupiny	16-17,00	16-17,00
rjane wotruby	8,80-8,70	8,60-8,70	symo, 50 kg	1,80-2,00	1,80-2,00
rzyż	305-310	310	stoma, rjana	—	0,90-1,10
lane symjo	410-415	410-415	„ pschenicz.	—	0,90-1,10
brach	16,00-17	16-17,00	„ wowsjna	—	0,75-0,90
pjelusczki	12-14,00	12-14,00	„ rzicna	—	0,70-0,90

Towarstwowski powescnik.

Serbski Sokolski Zwjazk. Jutre, njedzelu pop. w 1 hodz. zwucowanski kurs za nacolnikow a zwucowarjow, kaz so hizo wozjewi wjedze br. Ranich — **Serb. tow. „Zahrodka“** w Delnim Wujezdze zmeje njedzelu, 13. hapr. pop. w 4 hodz. w Haskec hoscenc swoju mesacnu zhromadzinu. Dla serbskeho wjecora a druhich nalezno sow so wo bohaty wopyt prosy. Predsydstwo.

Serbski ludowy orkestr. Njedzelu, 13. hapr. dop. 1/4 10 hodz. je wazna pruha w Serb. Domje. Dokelz je so porjad premonil, dyrbja wsitke sobustawy, huslerjo kaz tez dujerjo. K. Bermich njech Sloden ke serbske noty sobupriwjese. Tehorunja njech wsitcy druzy swoje serbske noty (sokolske atd.) sobupriwjese.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma njedzelu, 13. hapr. hnydom po kemsach pola Waldzie wurjadnu zhromadzinu. Maja so tam wazne wecy dla swjedenja rozpowdac. Stoz njepriindze, nima k wuwjedenju swjedenja nic prajic, a moze so stac, zo pri swjedenju so ja sobustaw njewobhladuje. Tuz priindze wsitcy, jenoz wazne winowatosce zamolwja!

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dzel: Arnošt Bart, w Brazyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesce: Jan Skala za nawcstki: A. Ducman, w Budyšinje.

Přihódne poskićenje k jutrownemu swjedženjej

Chenillowe rubišća a šawle

ze žiłdżanymi a chenilłowymi franzami wšěch wulkosćow a po wšěch płaćizach.

mužace zoki, jara sylnu trjebansku hódnosć, žóre	0.55
„ „ balmjane, ćeške nitkate, žóre a brune	0.70
žonjace wušiwane košle, jara dobra hódnosć	2.50
mužace kopalninowe košle, 100 cm	3.—
mužace Oxfordske košle, módrobłe smuhate, jara twjerde	3.60
žonjace spódnje suknje z velatinoweho barchenta, smuhate	3.50
„ „ „ lětniše, pisane smuhate	4.40
satinowe spódnje suknje wšelakich wuwjedżenjow	5·50

Balwmjane štrympy, mužace makowe košle, a kholowy w jenoż dobrych hódnosćach poruča po přihódnych płaćiznach

E. Jordanowa wudowa
na jerjowej hasy 5 **na zuntřkownej lawskej hasy 8.**
Telefon 3293
Za zasopředawarjow je skład a předawanje na jerjowej hasy 5 po 1 skhodže.

Dekoraciske molerstwo

nowošasneho najmoderniseho wašjna wot najjednoriseho hać do wumjelskeho wuwjedženja za **bydleńske domy a ville, zjwawne twarjenja, hosćency, rejwanske lubje, dźiwadłowe jewišća, knjeżske twarjenja, swjedźenske městnoće a też cyrkwje.** Sprawne wćzywustojenje poslužowanje. Najspěšniše zhotowjenje. Rysowanje za wšitke pady.

Willy Büder molerski mištr w Kamjeńcu
dźěłowaja za molerske wumjelstwo na Wujerowskej drozy 1.

Poručam so k wuwjedženju
wozoweho a mebloweho lakěrowanja kaž też twarskich dźełow, k drjewowemu molowanju, k barbjenju špundowanjow a fasadow
Solidne poslužowanje! Tunje wobliczenje!
Jan Winar, barbjeński a molerski mištr na Hrodź serbski **Židowje čo. 59** Dopisnica dosaha

Wot pondźele, 14. haprleje, steji wulki transport prěnjoklasnych wysokosućelnych

kruwow

kaž też **jałojcow**

direktnje z rańseje Pruskeje jara płaćiny hódno w mojich hródźach na předań.

Pawoł Vitzky skótne wl- kowarstwo **w Kulowje**
Telefon čo. 41.

Wulku dźělbu
Rastowych stejidłow a łožow
ma tunjo na předań
Lopang na Mužakowskej dróze 4.
Žane klamy.

Na
podźel. płaćenje
poruča:
mužacu, žonjacu a dźećacu drastu,
spanske stwy, kuchnje, jenotliwe meble
cychi, wupjerki, gardiny atd.
sportske wozy
z krywom a bjez njeho
Carl Horn nasl.
w Budyšinje
na hłownym torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 21
Njedźelu wotewrjene!

Poručam:
ržanu muku
pšenčnu muku
ržane wotruby
pšenčne wotruby
grisowe wotruby
mjasowy šrót
jećne krupy.
Kupuju kóždu dźělbu žita.
Młyn w Prawoćicach.

MERSIOVSKI
Casniki
Rjane sylne **presata** su na předań we Łahowje čo. 17.

Byk k plahowanju, 16 měsacow stary, je na předań **w Boranecach čo. 6.**

Dźěćace wozy korby
za dom, za industriju a rataršwo poruča najtuńšo wosebity wobkhod: **Paul Böger** na šuiskej hasy 6.

K jutram
poručam:
palmin punt po 70 pj.
swinj šmalc punt 80 pj.
margarinu p. 54 a 60 pj.
mandle, hórke a słódke
sultaniny, korinty
safran, figi, brěcki
slowki, citrony a
olivowy wolij.
Bruno Natuš w Kukowje.

Waštoty (Hobelbänke) drjewjane rjemjenjowe tarće (Holzriemenscheiben) jadrowe čerjenske rjemjenje poruča **Otto Käppler** na Hóšcu hasy 23.

Živnosć

w Budyšinskim wokrjesu, 43 kórc. wulka, w dobrym połoženju, z nowymi twarjenjemi, elektrisk. swěcu a mocu ze žiwym a mortwym inventarom je hnydom na předań. Poskićenja pod „B 17“ na wudawarnju „Serb. Nowin“. Listowu znamku připołožić.

Dla prječećehnjenja
předawam stwinske, komorne a kuchinske wuhotowanje nimale nowe na **Moritzstr. 7 III** na lěwo.

Solotwjene a zelenin. sadźeńki
předawa
knježe zahrodnistwo w Bóšicach.

Zbytnu dźělbu **Eckendorfsk. bobrskeje walcy**
(originalnu a 1. wotsywk)
předawa jara płaćiny hódno
Richard Jacob
Budyšinje na kamjeńtnej hasy čo. 19a. Dalokorćak 137 a 188.

Walach
je na předań
w Jitku čo. 10.

Dobrowólne přesadowanje.
Domšnec zawostajenym přisłušaca
žiwnosć w Pěskecach
pola Kamjenca
ma so 3. dźeń jutrow (wutoru, 22. haprleje) dopołdnja w 11 hodź. w **Pěskečanskej korćmje** na přesadźowanje předać. Wumjenjenja so na městnje wozjewja.
Zawostajeni.

Přesadźowanje leżomnosće

Dla dźělenja herbstwa ma so **wutorn, 22. haprleje,** pop. w 2 hodź. zemrětej **Khrysće Grolmusowej w Dalicach čo. 14** słušaca **zahrodniska žiwnosć,** 4 ha, 48 a wulka a 170,48 dawkowymi jednosćemi, na městnje samym na přesadźowanje předawać.
Hejbžo.

Jutře njedźelu, Palmarum, je mój wobkhod wot dop. 1/4 11 hodź. hać do pop. w 5 hodź. wotewrjeny. Poručam
dobru muku, punt po 18 pj.
cokor, „ „ punt po 42 pj.
a wšě drnhe wěcy po jara tunich płaćiznach
Jan Haješ we Łazu

Sadowe štomiki
jahodkowe kerčki, różowe pjenčki
kaž też wšě druhe
sadarske wěcy
w znatej **dobrej tworje** poručeja
sadarnje
w „Bad Heil“ pola Smječkec
Emil Sperling.

Wulki wubjerk
kmětkom k jutrownm. jěchanju pletwom a kmětčelkom
poruča
Bruno Natuš w Kukowje.

Jurij Ńeblak w Panćicach
poručuje
nowe kolesa a centrifugi
a wuporjedża kolesa.

Elektriske motory
Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach
Eugen Vogler
fabrika specialnych mašinow
w Kamjeńcu Arndtstr. 23

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedża.

Wojnarska drasta a dobry psyć
stej na předań
w Hornim Hunjowje čo. 3.

Nalětna pšenca a nalětna rožka
je na předań abo zamjenić we Łahowje čo. 17.

Lawske hrjebje 12 znapřeća měšćansk. dźiwadła

Jenož 3 dny!

Wulki wubjerk mužacych črijow žonjacych črijow, konfirmandskich črijow, hólčacych, holčacych, dźěćacych črijow. Sandale, turnow. stupnje jara płaćizny hódno.

Posledne nowosće!

Na wšě družiny **wobuća 10% rabata!**

Sobotu, 12., njedźelu, 13. a pondźelu, 14. haprleje t. l.

Wulki wubjerk mužacych nizkich stupnjow, žonjacych nizk. stupnjow, holčacych a dźěćac, ch nizkich stupnjow. Pućowanske a domjace stupnje jara płaćizny hódno.

Nowočasne barby a formy!

Franz Kühnberg w Budyšinje

Poručam

nowe jězdne kola

znamkow prěnjeje rjadownje (Mars a Meister) kaž tež

trjebane a derje zwuporjedźane, kolowe mantle a šlawchi

prěnjeje rjadownje, kaž tež wšě potrěbne wěcy. Zanikluju a emajluju wšo po najtuńšich płaćiznach.

Pawoł Frömelt we Worklecach

wikowarnja jězdnych kołow.

Naturski hojeŕ

wšě čerpjenja hoji z homöopatiju

Werner na šulskej hasy 6II.

Mam wšědnje rěčnu hodźinu.

Dostach

wagon třěsneje papy, wernerita, kołmazy, karbolineja atd.

Poručam mjenowane wěcy po najtuńšich płaćiznach. Wšě třěsne dźěła spěšnje a tunjo wuwjeduju.

P. Laser, třěchikryjeŕ we Łupoji pola Radworja.

Hypothekowe pożčonki

w stajnej hódnosći a kóždej wysokosći zě zadanjenjom hač do 20% na prěnje městna na burske ležomnosće **stajnje bjez wudawkow pytam;** jenož dobre sprawne wěcy, na žadanje tež na krótki čas. Dawam tež wosebite zarunanje.

E. Raue w Budyšinje na Hošic hasy 32.

Jědźne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowarnja za syrjejatnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodźe
Skład w bróžni na Hošic hasy

Jutrowne zajacy Jutrowne jejka

poruča we wulkim wubjerku

konditornja a khofejownja

Rudolf Biesold

— w Budyšinje na bohatej hasy. —

Wobuće so

kóždy čas spěšnje, čłuče a płaćizny hódno

wuporjedźa.

Wobućowy dom August Fähle w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 3.

K jutromnemu kupowanju

poručam swój bohaty skład

hotoweho wobuća wšeje družiny

Pawoł Mechelk

šewski mištr

we Łazu.

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widźenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, łód, wysoki tykanc

wšědnje 1/2 5-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Kedźbu! Do Radskeje pola Łaza!

Swojim česćenym wotběrjarjam dawam k wědźenju, zo zaso

ratařske mašiny a graty

předawam. Chcu so stajnje prócować, zo bych swojim lubym starym wotběrjarjam jenož wudźěłki prěnjeje rjadownje podawał. Też wuporjedźenja wěcy wustajnje wuwjeduju. Narunańske dźěła wšěch mašinow podawam derje a tunjo.

Pawoł Michałk, kowařski mištr.

Wot Lejna hač do Kulowa

wot Njebjelčic hač do Radworja a hišće dale sydla moji **stajnje** dźěłodawarjo. Tuta mnohosć dźěła dopokaže nanajlěpje moju wurjadnu swědomitosć a poměrnu tunjosć.

Serbski časnikaŕ **Menzel** w Dobrošicach.

Rauchfuss

symjenjowa wikowarnja w Budyšinje na Žitnych wikach číslo 9

poruča k nałětnemu **wuzwoju**

pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž runklicu, dźećel, seradelu, buny, hrách, kej, sojotej a wšelake prěnjoklasne kwětkowe **symjenja, dale korjeninu,** kaž popjeŕ, cymi, **majoran,** woprawdźity safran atd. — hejdušku.

Runaŕ Smoleŕ w Budyšinje

na theaterskej hasy 2 po 4 skhodźe

runa hnuće žiłkow, wuwinjenja, škodu a zekŕiwjenja rjapa

Póndźelu a štwórtk dop. wot 8—12 hodź. wotměwa rěčne hodźiny w Kamjencu w hosćencu „Město Barlin".

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwotšim wubjerku.

samowjazaki šle

A. Bokelmann nasl.

Wilhelm Rudolph

w Budyšinje :-: na khěžorskej dróży 8

najstaršł štrympowy, wołmowy a trikotažowy dom

Tel. 591

Założ. 1793

Najwjetši **specialny dom** za

Moje składy su we wšěch wěcach, kiž derje du, zaso najlěpje zrjadowane a poskićeja bohaty wubjerk we wosebje přistojnych a přijomnych

nałětnych nowosćach

a w regularnej derje dźeržacej dobrej składowej tworje po časej přimjerjenych přihódnych płaćiznach.

holčacu a hólčacu drastu

na měsće.

Stare dobre mjeno mojeje firmy je najlěpše rukowanje za moju

hódnostnu tworu.

Wubjerne a rjane je moje nowe wotdźělenje

samowjazakow.

Na malu žiwnosć blizko Budyšina so stara holca abo žona jako

hospoza

hnydom pyta. Poskićenja pod »B. 18« na wudawarnju »Serb. Nowin«.

Ratarski šuleŕ

namaka dobru pensiju w Budyšinje na Šprjewinej hasy 71.

Jutrowny hólc

a lěto starši

pyta so na mjeńšu žiwnosć z 3 kruwami w Klukšu čo. 46.

Symjentne běrny

módre Odenwaldske
žažne różowe
hrabja Dohna, čerwjene
Iris, čerwjene (za lohku zemju)
Pepo
Pirola
Richters Jubel
Tischgespräch
Trebitscher Ertragreiche

ma na składźe

Paul Bennewitz

w Budyšinje.

Mała centrifuga

je na předań. Zhonić we wudawarni »Serb. Nowin«.

Z nahłej smjerću wza nam Bóh našeho lubeho bratra, wuja a swaka

Jana Arnošta Langu

khěžerja a cyrkwineho přjódkstejerja w Bukecach.

Jeho čěło pokhowawši wuprajamy za tak mnohe wopokazma lubosće a česćowanja, za wšu pomoc, za jara bohatu smjertnu pychu a přewodźenje, wosebje k. fararjej Mjeńwje za wutrobu hnujacu rěč při kašću, tež cyrkwinemu khórej za pozběhace spěwanje a cyrkw. zastupjerstwu za krasnu pychu

najwutrobniši dźak.

W Bukecach, 11. haprleje 1924.

Zrudni zawostajeni.

Přiloha k číslu 88 „Serb. Nowin“

Sobótu, 12. haprleje 1924.

Memorandum pruskich Serbow na ministerstwo šulstwa.

Što sebi Serbja přez swojich zastupjerjow žadaja. — Knjez minister chce rozsudźować, štó ma a štó nima prawo w mjenje Serbow rěčeć. — Njepřisłušna wotmołwa ministra Boelitza.

So ky žo pšchezo a pšchezo šašo naschim němšim wyschnoščam pokasało, kak wjele njeprawdy žo Serbam stawa, ale też, žo ky žo tutym wyschnoščam možnosć dała, šapjatne poměry naprawiś, žu prušy Serbja pšches swojich zastupjerjow sćěhowazu memorandum prušemu ministrej wuwučowanja pšchepodali:

Pruskemu knježerstwu

w Barliń.

Rodwólnje podpitšani maja za swoju ćeśeć, wuzkomu knježerstwu wošewiśe, so žu jich wuwólte Serbske towarstwa jenicka pšchitomnje wobstejaza organisazija Serbskeho wobydźerstwa k zastupowanju Serbow a jich zajimow w Pruśej. Podobnje je žo to też w Salśej šako. Cźuja žo jako powakani zastupjerjo pruśich Serbow, tak dołho, hač knježerstwo šame wobśěrnu organisazinu njezarjaduje a hač jich wólna doba traje. A jako tajšu pšchedmjetu wyšokemu knježerstwu sćěhowaze pšchešeza poćahowaze žo na wukubłowanje młodźiny.

Postajenja wo Serbšej wučbje w pruśich ludowych šulach žu za poměry w Serbšich krajinach njedobałaze.

W pólšich krajinach, z kótrychž žu na Serbśe pšchenjesene, leža wjele hinak. Tehodła njejžu te wuśěrki mełi, tiž ko wot postajenjow wogzakowachu. We wšchelakich gmejnach njeje žo móhło nicjo tšacź k lěpšemu Serbšich šulskich dźěrzi.

Na postajenju, so dyrbja Serbi starschi Serbšich šulskich dźěrzi šawjedźenje Serbšeze wuczby pšchećz a

so maja šchulizaj pšchedtejšicejerjo wo tym wobšamknuć, dale so maja wudawli, nastawaze še šawjedźenjom tuteje wuczby šaglaćiei cźi, kiž žu wuwowaći šchuli wudźerzowaći, a so ma šchulska gmejno, kotraž žebi nowehe wuczerja žada (nujmjenšchi dźěć gmejnow je še Serbšikmi wuczerjemi šastarany), pšchecźahowanje šama šaglaćiei —

so šawjedźenje z wjeśicha rozbije.

Wjele Serbow — šdźela z prawom, šdźela z njeprawom — je z bojoscu šajatych, so móhli, hdyž wobśeja na pšchirodnym prawu na wuwuczowanje šwojich dźěrzi w jich maćernej rěrzi, še šwojimi némšimi šuśodami žo šnjespchećelich, wobześe z šiwapoknymi wošebami, kotrez móhże šim też hospodarsku šchodowaći. Njetriebamy drje na to pokasaći, so žu Serbja domoródni a so Němzy hakle wo wjele pozšišcho do tutych krajinow šarjahnychu a žebi pšches pšchiwjenje semje a poby — z kótrejež bu jenoż šnadny dźěl burišemu wobydlešstwu pšchewotšatený a tšóncze pšches wupšacźenje roboty šako wróćeny — a pšches wukonjenje knježerskich prawow šwoju hospodarsku a politišku nadmoc hižo le šchołdze Serbow tehdy wuźiwali, hdyž běchu šami hišcze w mjenšchinje. W nowišchim cźašu je Serbške wobydlerstwo we wšchelakich šchulšich wokrjeschach, hdźež hišcze wotpohładana germanisazija šwój wotpohlad njebe dozpěła, kaž wobešze w brunjowoch rewirach, do pokjenja mjenšchim pšches wšchipuśowane němše wobydlerstwo p'chišchło a germanisuje žo nétko niž jenoż pšches wobtład ale jeji šaštupjerjo žo w praschenjach wulkowanja šwojeze narodnosće proše pšchehłokuja. Tohodła je trébne, w jašykowych praschenjach Serbške wobydlerstwo wošebje šchitaći.

Dyrbimy pšchidaći, so wšchelakim o mnohim šrošumjenjom za nuśnosć wukubłanja we maćerenej rěrzi a wuwjedźenja dźěrzi po w šioršchim domje nastajenej cźarje też w šchuli potrebnuje. Tola žo njeźmé šabyć, so by też wuwuczowanje w němšrzinje we wšchelakich padach dwélomne hyło, by-li ko to vošbuć šiarschiwa (Elternschaft) pšchewotšatiło.

Někotri šiarschi žu po dotalnych naštonjenjach teho ménjenja, so bndże šchula w špocatku šwoje ferbšzu rěrzace dźěrzo šanjerobźićź a pšches njedobałaze wobkedźowanje jeho potrébnoschow je šchodowaći. Zo woni radźeho, dokeź žo žane pšchemeńenjenje w šchuli nještanje, še šanjerobźenjom a šaćišnjenjom šwojeje maćeršcźinje še šwojimi dźěrzimi němšzu rěrzu, so bychu tute za wuczbu w šchuli lhmane byle a so bychu je pšched šchzkobu a cźwilowanjom z najwjetšchego dźěla nješiroširoko wuwuczowanja wutkowali. Germanisuja žo na tute waschnje šami; ale njech wšchak nichtó njepraji: na šamowólne waschnje! Schula je tutón žadławy wopor wšěm dźěrzom, kiž w němczinje wróćzo wostawachu, a jich šiarschim doporuczowaka, haj, je šamo wuzíwanje Serbšeze rěrze w šchuli pšchešławkach a na šchuliim puću šakšala a pod kostanje šlajźa. To dyrbi žo na tóždy pad hnydom wotšironiei.

Někotri šwonkowonstinje šokeni a šopšchebjeni šu drje też šaćuesze za šwoju narodnosć šhubili, ale też to ma šwoju winu, ž bźela k najmjenšchom, we šanjerobźenju wukubłanja w maćšer-cźinje pšches šchulu. Po šdaćiu nima też mikti bźół hišcze wobšteźazeho Serbšeho wuczerstwa, bla šadwołomneje šituazije, do kotrejež je pšches naštponmjene šanjerobźenje Serbške ludstwo pšchišchło, wjazy praweje šmužitojše k bedr. z wězy.

Šnano też tehodła, dokeź žo požadanjam žadaneho wuczowanja dospołnje šroščeni njeczuja, dokeź šami žaneho wukubłanja w Serbšezinje — z mało wuwšaćanmi —, njewěšachu;

šnano też tohodła, so šo njebychu podhładni šćinili a šo njepšcheczelšiwam wuštawili, dokeź žo často šebjewedome Serbštwo a wulkopšchecława šamo na stronje šdźełanych jako jenakej porno šebi štejźeju;

Też mjes druhimi šdźełanymi namakamy brje druhdy pšcheczela, šara rědko pak šaštupjerja naschejе wězy.

Nastawaze wudawli, kaž měrne rosmnoženje šchulšich hodźinow pohnuwa dele čšto mnohich k wotpokasanju; tutych cźi, kiž też nuitskownje na wotpokasowazym štejnišchcźu štoja, šilnje podpjeraja. Cźi, kiž maku cźrjódku pšchewidźowazych a wulkomyślnych ludźi tworjo, mjenuja žo, hdźež žo wo powšchenje šchulišeho dawka jedna, pšchedobyć.

So ma maćerna rěrź wošebje w pruśich šchulšich lětach być wuczowanska rěrź, drje žo njetrjeba wošebje rozešłajeć. Ministerstwo za ludowe wuzkowanje a wědomosć je też wótšu Serbšku wuczbu dowolilo, mjenujzy tak dałeko, koź žo to žada. My wšchak dyrbimy žadaći, so štat šamo wot žo za potrébnosće Serbšeho dźěrza žo štara, za wuczbu, kiž je dźěrźewna domowinka a ludowa, so dale na šchule, kiž šu pšches štatliške šwěrzenja jako wot Serbšich dźěrzi wopytane štate, Serbšich wuczerjow iršeze a na wuczerjerowkubłanšich wuštawach (Lehrerbil-Lungsanstalten) žo wo wuwuczowanje w Serbšezinje štara. Dyrbimy žadaći, so knježerstwo Serbšeze rěrze mózných wuczerjow, kiž na němšich šchulach štuknty, do Serbšich krajinow wróćzo powola a młodych Serbšich wuczerjow, kiž pšchi tutkowišnym pšchewótku na wuczerjach prawa na pšchištajenja nimaja, k wotpomšanju njedostatka dwojoštajnym (gemišchtkrachichen) šchulišim gmejnam pošlicja, kaž je to w šuśodnej Sakšej, hdźež je pšches wobkedźowanje cźłowješkoršeho na nébhdyšchim poddanym położenje Serbšiwa wo mnoho lěpšche.

Dale dyrbi žo žadaći, so žo za wuczerjow na dwoštajnych šchulach — kiž, šnaiuell ju bozhla, jenoż wšchédnu Serbšcźinu šnaja — šarjadża kursy, k šawjedźenju do pišmownoštnej Serbšcźiny (Schriftsprache) a Serbšeze kulturu kaž też za šchulšku praktiku w dwojoštajnych šchulach a za Serbšku wuczbu. Take kursy šu lětnje še 120 hodźinami w Sakšej šamo dźene. Hačrunjež žo tu na wuczerštich šeminarach Serbšku wuczbu w 2 hodźinowaj wob tydźeń 6 resp. 7 lět dołho podawa.

My dyrbimy dale žadaći, so je Serbške wuczba za Serbške dźěrzi powinowaza. To žo niesmi šiarschim a šchulšim pšchedstejećerjam pšchewótšatiś, dokeź ko., kaž bu hižo praješe, winowatošće a wězowne rošhudźenje dla dosć wožiwch ale tola šwonka wuwuczowanšich šamerow leżazych interešowu šnjemźaći. Pšchi druhich wulkanšich pšchedmjetach žo też napraschowanjo njetaja, hač šiarschi ako šchulšaj pšchedstejećerjo Serbi to pšcheja; šchto dźěrzu tyje, požaja štat. z Žadanje wo wuwuczenje w maćerščcźinje njemóże z toho wušamknjene być; wukubłanje Serbšeho dźěrza we šwojej maćerščcźinje je za nje runje tak wotpokasajomne nuśne, kulturnje pak važnišche, hač jeho wukubłanje w němčcźinje, njech ma tuta też pšchi wobštejazych pomšrach dosć wokoku materielnu a kulturnu hdnotu. Semjerodnosć, dźěrzu, lúdi a domowinje wotpowedowaću šchulšku wuczbu, tuta najšhožownišchi a wóšše nuprafenu paedagogišku žadošć mjeri też za Serbške dźěrzo štajamy.

Wužiwanje Serbšeze jako wuwuczowanšteze rěrze póbla němšeze mjeńmé pak ko tak trjebach, so žo wona po pokrakach dźěrzi w němczinje cźim prjedy cźim radšcho wróćzo štoja. To by wopšchiterało wukubłanja ko pšcheja wjało a by wopravnjene hyło jenoż w cźištym němšim wuwuczowanju na naschich šchulach.

Nimo wužiwanja Serbšeze jako wuczinjeze rěrze ma ko wot 3. šchuliskeho lěta šavaćeź wošebita wuczba w cźitanju, prawopišku, jašykowych šwuczowanjach, šnmu, štawišach, kaž też domo- a ludowedu pobavaći, njechcało li žo hinak poslednje pšchednjety pšchi šmyslenju wuwuczowanšich hodźin powšchitkownemu, dwojoštajnemu wuwuczowanju pšchevobłaćeź, šchtoż by też zyle wošeze měrne pohromadź,hdźelenje wobeiu narodnoscow wědowało.

Wuczbny plan měł wšchak žo tak postajeć, so njebychu Serbške dźěrzi nuśowane hyle, dźeje w šchuli šwostawaći kaž němške. To bychu prjedze a jich šiarschi ša nje šprawnosć měli, cźomuk žadne rošlaštnjenje wotpomhaći njemóże. W Sakšej šmy tute naštonjenja nabyli a tuj bu tu tute postajenje pšchihódnje formulowane. Mał měli žo němške dźěrzi ša cźaš Serbšeze wuczby z němšim rěrźnymi dźěłami šabjerać abo měła žo tim też możnosć wobdźelenja na Serbšej wuczbie poštrićzeć tak dałeko, kaj maja wone šafim na tym. Mnoho němšich dźěrzi rosumi wšchak Serbšti a ba šche wukubłanje budźe też k jeho lěpšemu, jenak k lěpšemu bo rosumjenja mjes wobéma narodnoscoma, jenak też balšchemu doprědkapšchidźenju jednotliwow.

Šcźédri, kiž sa wudawki na Serbšku wuczbu pšchinźu, ma štat postlczeć, kaž žo to w Sakšej štawa, šašo njebychu šchulšim gmejnam, kiž maja tak hižo šwoje wobcźežnoscze z dwojoštajcznoscu wuczby, też hišcze finanzielne cźeže napołožiłe, wošebje też tehodła, dokeź němšti dźěł tajkeje gmejny nima wošebitcho šajima na Serbšiej wuczbje. Štat pak měł šo tym měcź na pokjenju potrébnoscow wšchich šwojich šlaćanow a měł tam z pomocu šapšchimnjeź, hdźež žu wurjadne podpjery trébne. Štat je też jako ludowe šjednoczerstwo (Volksgemeinschaft) na pokojazym dopjelwnjenju praschenja Serbšeze wuczby interešowany: špokojne wobšwědczenje Serbow, na kotrychž derjemeze dźenje zyły štonjanjki šwój chladnje, budźe z dobom doporuczenje a šakitanje němšim narodnym mjenšchinam we wukraju.

Tute rosmnoženje bě też němšich wuczerjow w Serbšim kraju k nawukanju Serbšeze piśmownoštneje rěrze a k jeje wuźiwanju w šchulšej wuczbje wabiło, šchtoż mnohim, kiž žu hižo lěta dołho w Serbach, njeby cźežko padło, dokeź je jim k najmjenšchom wšchédna Serbšta rěrź dosć šnała. S tym bychu też šchulške wyschnoscze w šapoćatku wobcźežnoscze pšchewinuli, kiž šo w njedostatku Serbšich wuczerjow jewja. Dale móhło knježerstwo wuczerjow, kiž pólšku rěrź wobkuźeja, po wošebitym wukubłanju w Serbšezinje do Serbšich šchulow šlaći. Sco šamo rosumi, so by to jenoż muśowe inkwomoz hyła, kiž by jenoż tak dołho ptaćiła, doniž njeby doštahaza liczba Serbšich wuczerjow wukubłana hyła.

Ńich šchulow pšchitkhdźeia dohładowanjo, kiž šu Serbšim.

My dyrbimy dale žadaći, so do naměšchanych Serbšezinu mózni a kiž dowérni Serbšeho ludu wobšedźa. Też tu możemy na pšchikład šakłeze pokasaći.

Słónczne je nuśno, so na jednej abo wókotrych šchulach Hornjej a Delnjeje Luźicy Serbšchcźina z wjšchšamkowazej rušcźinu po młodym ludźom mući, kiž maja wotpohlad theologiju, jura, medzinu, kto'rziju (Kameralistiku), techniku abo wobkhodne wědomosće šudowaći, traichu na měšnje franzowšchcźiny. W měšach z njeju hać jedneź wyschšchej šchulu mohli šo wuczerjo wšchich wuštawow k šhromadnej Serbšiej wuczbje šjednoczeći. Se wuczbnym planom możemy pošlužić, kaž też z wuczerjemi.

My šmy šwólniwi, šo wo tutych pšchedpoštajenych nałeźnoscach z štatnym knježerštwom dale rosmodrjeć, wroćzmy pak, so šmeźi z jednarjam też nétkrych wězywuštojnych še Sakšeze powołacź, kotrež maja wšche naštonjenja, kiž bychu k rosrišanju tutych palazych praschenjow pšchišpěwć mohli.

Dowolujemy šebi šłónczne na to pokalacź, so my dospołne na šakładze štatneze wuštawu šelimy a so buchmy pod tutym wumnénjenjom też jako šaštupjerjo wuźiwali, šchtoż nam też šmutšownje prawo dała, na pšchenješenje nam w § 113 šaručenych prawow dźěłacź.

Na tutón memorandum dostachu šaštupjerjo pruśich Serbow šćěhowazu wotmołwu:

Der Preußische Minister
für Wissenschaft, Kunst und
Volksbildung.

Berlin W 8, den 11. 3. 1924.

Auf die von Ihnen an die Preußische Staatsregierung gerichtete Eingabe vom 2. Januar d. Js. erwidere ich, daß ich Sie und die Mitunterzeichner nicht als berechtigt ansehen kann, namens der gesamten wendisch sprechenden Bevölkerung Anträge an die Preußische Unterrichtsverwaltung zu richten. Der Mangel Ihrer Berechtigung ergibt sich unzweifelhaft schon aus dem Inhalt Ihrer Eingabe. Sie beantragen darin, daß für die Erteilung wendischen Sprachunterrichts an die Kinder fortan der Wille der Eltern nicht maßgebend sein soll, daß vielmehr dieser Unterricht zwangsweise auch denjenigen Kindern zu erteilen sei, deren Eltern dies nicht wünschen, ja ihren ablehnenden Standpunkt in klarster Weise dadurch zum Ausdruck bringen, daß sie, obwohl selbst wendischer Abkunft, mit ihren Kindern zu Hause ausschließlich deutsch sprechen. Daß Sie nicht berufen sind, im Namen dieser Eltern Anträge zu stellen, die deren Wünschen widersprechen, bedarf keiner Ausführung.

Aus Ihrer Eingabe geht im übrigen hervor, daß Sie mit derselben nicht unterrichtliche oder erzieherische, sondern wesentlich politische Zwecke verfolgen. Hierfür spricht zur Genüge, daß Sie die Ausbildung der Kinder im Wendischen für kulturell wichtiger erklären, als ihre Ausbildung im Deutschen, daß Sie vorschlagen, in Ermangelung von wendischen Lehrern polnisch sprechende Lehrer für den wendischen Unterricht auszubilden, ja daß Sie sogar anregen, deutsche Kinder, welche in dortiger Gegend wohnen, zur Förderung des verständnisvollen Zusammenlebens der Nationalitäten im Wendischen zu unterrichten.

Mit Befremden habe ich davon Kenntnis genommen, daß Sie Ihre Wünsche durch die Behauptung unterstützen, „die Schule“, das kann nach dem Zusammenhang doch nur heißen: „die Preußische Unterrichtsverwaltung“, habe den Gebrauch des Wendischen durch die Kinder in den Schulpausen, oder auf dem Schulwege unter Strafe gestellt. Diese schon vor längerer Zeit in der Ihnen nahestehenden Presse aufgestellte, in der Oeffentlichkeit längst widerlegte

Behauptung ist unwahr. Eine derartige Verordnung der Schulbehörde besteht nicht und hat niemals bestanden.

Ich stelle anheim, den Unterzeichnern der Eingabe vom 2. Januar d. Js. von diesem Bescheide Kenntnis zu geben.

gez. Boelitz.

Boglaubigt

Zo je potajkim wschо, schtoż ekzellenz Boelitz na wašsche žadanja wotmolwić wě. Wy nimamy trjeba, zo pschečziwo jeho njepschistojnej formje wotmolwy wobaraca, wschak ma Němzy kraline pschiklonow, na kotrež chcemy tu prosče knjeza ministra wedomoscžow a ludoweho wukublanja dopomnicz: Wer schimpft hat Unrecht. Wězo wschо chcemy jenoż na to pokazaca, zo knjes minister njeje kompetentny k rozsudzenju, schtó je a schto njeje wopraunjeny, w mjenje Sserbow jich prawa hajicz a schitaca. Wo wustawje ma kóždy staczan prawo, swoje ménjenje a žadosče wyschnoscžam pschednjesecz; knjes Boelitz pak je toho ménjenja, so je to, schtoż Sserbja žebi superchny rebelantiski njeskutk. So my w naschimi prózowanjemi politiske sameny spěchujemy, je wuwěcz, dokelž dopokazane njeje, so tak cžinimy. Dopokazane pak je, so je džensa w hischcze na wschelakich schulach — wosebje pruskich — džeczom wukrawanje serbschczimy na schulskim pucžu we wobkhadje džeczi mjes žolu a w schulskich pschestawach, sakasuje a popschipadje khosta. Ale hiba pschecžiwo wschemu serbskemu je hižo tak wulka, so nima žadneho smyzla, tute méstna mjenowacz, dokelž bychmy tym situaziju tutych wosobin džeczi hischcze shorschili, schtoż bychmy jenoż z kwantazcjez wutrobu sczinicz mohli. Knjes minister žebi dale dowoluje prajicz, so je to, schtoż serbske nowinarstwo wo tutych njehanbiczinych wězach pische, njewěrnosc. To žebi my, knjeze ministro, krucze sakasujemy, a wocžakujemy wot Wasched wosobinske doskrosnosce, kotruż Wasche wyssoke sastojnstwo wot Was žada, so naš w pschikhodze wjazy na take waschnje njepschimaczе. To žebi dosce prajene być! Schtoż jeho žada: Eine derartige Verordnung [...] etd. nastupa, możemy dopokazacz, so knjes minister objektiwnu njewěrnosc pische. Je knjes minister jónu do aktow Němzynjanskeho schulskeho inspektorata pohladnył? Jeli so niz, tak jemu ju radźimy, so by to prawje bórzy sczinił a w pschikhodze troschku wobhladnischi je swojim „niemals" byl.

Njech je dosc. My žadneho prawa pola „naschich" wyschnoscžow namakacz njemóžemy. Ja žo praschamy: je hischcze jedneho kulturneho naroda na Zhuježe, kiž takle je swojimi staczanami bruheje narodnoscže wobkhadzic? Njejsu to turkowsko-balkanske pomery? Może tole žadyn sprawny Němc — a ja jich znaju mnoho — sastupowacz? Njech žo stwědomje sprawnych naschich sobustaczanow shraba a njech stwědomje zykeho ljudka pohladuje na žerbsti lud: Ecce homo! Hlej, taki cžłowjek, taki lud!

-ska-

§ 113 statneje wustawy.

(Reichsverfassung.)

Tónle paragraf bawa wschém małym ludam w Němskej prawo, swoju maczerinu rěcz hajicz. Schula sa dzěcži tychle ludow njesmě jim jich maczerinu rěcz rubicz, ale hajicz. Prauske schulske wyschnoscže žo po tymle paragrafje němskeje wustawy njeskóńuja. Schulska gmejna Schkodow (Skodow) pola Khoczebuza dě žebi leke dny sa swoju schulu daleko serbskeho wuczerja jenohłósnje wuswolika. Schulska wyschnosc žadži jim němskeho wuczerja. Na to podachu žo gmejniki pschebłesczeczer a diwaj druhaj nahladnej muzaj Schkodowskeje schule gmejny do Frankfurta nad Wódru k schulskemu inspektarjej. Woni chcychu, zo dwórliwej próstwu dospórł, so bychu tola waswoleneho serbskeho wuczerja dostali. Nano z cžasom běchu do Frankfurta pschijeli. Pschipodobnju w 1 hodź. cžaj sazo wotjedże. Woni bychdźachu hacz do 1/21 hodź. pola knjeza schulskeho inspektarja cžakacz. Potom jich won pschija. Jich próstwu sakhowanosci jim [illegible] wotwoli, so wostanje, kaž je postajił, so dyrź za němskeho wuczerja ja swoje serbske dźeczi bracz. Tole rozsudzenje schulskeho inspektora je Schkodowsku schulsku gmejnu jara rozhorjeło. Rozhoriło je sch na to, so je knjes schulski inspektar sich sakwjerjeny, cžesnych nahladnych muzow, kaž prosche-rjow cžakacz dał. Schulska gmejna tole zadźerjenje knjeza schulskeho inspektora jako wotpohladowanje schikanu sazjawa.

My prajchamy žo pruskeho schulskeho ministra, hacž žo takle zadźerjenje schulskeho hamta z postajenjemi němskeje wustawy snjesny? Dale cžemy wjedzecz, hacž je jedyn sastojnik a dyrnicz schulski inspektar był, luba dla tu abo tub inspektarja dla. Schtó placzi mjdu sastojnikow? Statna kasa. Tu pak je prózdninska hacz proschersći měch, jeli lud dawki njeplacži. Serbsko dyrbja też dawki płacžicz a to niz žmadne. Tehodła maja woni polne prawo žadacz, so jedyn sakojnik pschecziwo nim žo tak njesadźerži, so žo schikanerowani njeczuja.

Bołmonczka.

Cžichi pósł nětk k kónzej běži,
Nadosmy cžaš pschitkhadza,
Jut'nicžka mi w myślach leži,
Wši žo bóje wot konja.
:,: Dzensa mamy Bołmonczku,
Sa tydzeń pak Jut'nicžku. :,:

Srudne hłosy wotmjelkuja,
Wschě te srudne thérlusche,
Městro tebo Halleluja
Wjesele žo saspéwa.
:,: Jutrowne nětk thérlusche
Nawuknyć sym dospolnje. :,:

Wschudżom rěcži žo wo koni,
Wo gracže a wo bancze;
Ssobujěchaš njejsym koni,
Lětha bjes toh' njepónbjel
:,: Kóżde staine pachoło,
Pyschi konja tschjerćeschoh'. :,:

Nješchto pak mje troschku boli,
Konja smeju njembreho;
Budźcže wschak mi tola k woli,
Banta nimam žaneho.
:,: Do Kulowa Bołmonczku
Po njón ham bónicz njemóżu. :,:

Tuż Waš proschu luboscžiwje,
Kiž na hermank pondżecze,
Dopomúcže žo na mnje mile,
Bant žobu pschinjesche.
:,: Sdźélcze mi jo ſ „Nowinu",
So žej jón ham wotnjesu. :,:

Ja wam też tu barbu praju,
Kotraž mi je naſlubscha,
Wona płaczi w žerbskim kraju,
Módra, běła, cžerwjena;
:,: Ta też konjej sa pychu
Wěsece budże na blaku. :,:

Hdyż wětr budże saſmahowacz,
Bant mój rjany tschjerćeſki,
Kóżdy na njón pohladowacz
A b'dże prajicz sowěſći:
:,: Bant najsyerdſchi, duſchanez,
Tón ma Boſczij Néschporez. :,:

M. Wincaſ.

Zwjazkej serbskich spěwańskich towarſtwow.

Wšě towarſtwa su wutrobnje prošeni, zo bychu pilnje w lěce 1923 k studiju postajene spěwy dale wukny-

Bołmonczka.

Cžichi pósł nětk k kónzej běži,
Nadosmy cžaš pschitkhadza,
Jut'nicžka mi w myślach leži,
Wši žo bóje wot konja.
:,: Dzensa mamy Bołmonczku,
Sa tydzeń pak Jut'nicžku. :,:

Srudne hłosy wotmjelkuja,
Wschě te srudne thérlusche,
Městro tebo Halleluja
Wjesele žo saspéwa.
:,: Jutrowne nětk thérlusche
Nawuknyć sym dospolnje. :,:

Wschudżom rěcži žo wo koni,
Wo gracže a wo bancze;
Ssobujěchaš njejsym koni,
Lětha bjes toh' njepónbjel
:,: Kóżde staine pachoło,
Pyschi konja tschjerćeschoh'. :,:

Nješchto pak mje troschku boli,
Konja smeju njembreho;
Budźcže wschak mi tola k woli,
Banta nimam žaneho.
:,: Do Kulowa Bołmonczku
Po njón ham bónicz njemóżu. :,:

Tuż Waš proschu luboscžiwje,
Kiž na hermank pondżecze,
Dopomúcže žo na mnje mile,
Bant žobu pschinjesche.
:,: Sdźélcze mi jo ſ „Nowinu",
So žej jón ham wotnjesu. :,:

Ja wam też tu barbu praju,
Kotraž mi je naſlubscha,
Wona płaczi w žerbskim kraju,
Módra, běła, cžerwjena;
:,: Ta też konjej sa pychu
Wěsece budże na blaku. :,:

Hdyż wětr budże saſmahowacz,
Bant mój rjany tschjerćeſki,
Kóżdy na njón pohladowacz
A b'dże prajicz sowěſći:
:,: Bant najsyerdſchi, duſchanez,
Tón ma Boſczij Néschporez. :,:

M. Wincaſ.

Spodźiwnaj podrožnikaj.

(Wobraz je wšy.)

„Pobłuchaj, stara", projesche Wjazkawej schewz ſ swojej žonje, „ſ nascheho noweho podružnika njebudżeſch mudry, tu nješchto prawje njeje."

Tóſta, dobyczena žona wosta pschi tym mérna. Mjeſesche tola jeje muż waschnicžko, pola swojich podružnikow, kotruchż běſche jich hižo wjele pomérk, pschi durjach łduchacz. „Schto jeno sasy maſch!" praješche wona.

„Nę, nę", bjeſche nasch schewczik spěchnje, „tu po prawym njeje. Muż mjenuje po pschelupy. Zhły dżeń njeje doma, žona też niz, a wieczor mjeleſo je žobu schukotaſej. A nichtó njewě, schto rěcžitaj. Nam nicžo njepraja, hdże a schto dźěkatej. Ssamo na wšy njewěſch, ſ kim maſch cžinicz. To žmy žebi najtkerje tajſi wulkomésczanſki prał na schiju powjeſił!"

Mischtr Wjazkaw bě tehodła roshorjeny, so jemu jeho podružnikaj, kotraj žiłjo nékotre njedźeże ſ nim swoje domſke wobndłschtaj, nicžo je swojeju njedowérschtaj. Wschо wobsbiskte jeho sajimowasche a swojej pomałej žonje cžinjeſche poroki, so wona žo na jeho kalawstwu, kaž jeho łépscha połcżoja to mjenowasche, njewobożeli.

Wjecžor wrócžiſchtaj žo ſ wjeſela domoj. Khodźiſchtaj do blišeho mésta na swoje dżéco a bydlałschtaj na wšy, dokelž w mésce hospody njemamkałoſchtaj. Wjazkaw žuwasche žo mlečžo kaž łóckła hacž ſ podružnym durjam. Jtimne durje a druhe běſche derje ſ wotlijom namałał, so pschi wotewrjenju njeſchrjéczachu. Nétko ſtejeſche w pschedsiwu, kotraž póła hydlenja podružnikow łażaſcho. Tu běſche w prawym cžaſu dźéczu wuwjercżał, pschez kotruż swojich podružnikow wobkedżowaſche. To běſche wopraunje wjeſne ſa wédyłacżneho cžłowjeka.

Feuilleton

Wo narodnoscži.

Wot † Jurja Delenka.

Je tomu rmnje 10 lět, so Jurij Delenk, kiž 1918 na franzowſkej ſronzje padnu, jako redaktor „Katolſkeho Pósła" ſcžehowase roſpominanje ſpiſa, kiž ma w naſchich cžaſach ſaſo wobſebiu płacžiwoſć.

Wola mnohich Sserbow płacži waſchnjo, schtoż ſo ſa Sserbow cžini a dźéla, pschejpjatu narodnoſcž mjenowacz. Haj ſamo, hdyż Sserb to wuſiwa. K cžemuż ma wón ſamuczene prawo, ſamo tehdom je jeho cžinjenje „pschejpjata narodnoſcž". Sdźimawe też je, ſo mjenje Němzy, ale wjele bóle žerbſzy wotrodżenzy tajſiſchke ſłowo wuſiwaju.

Taſ běſche jónu w Budyſchinſke — je to hižo dłéſchi cžaſ, w žerbſkej zyrkwi žerbſke prědowanka; w tachantſej zyrkwi ſamuj cžaſ nicžo nježběſche. Dokelž ſo townje prědowantu pobożnoſcž ſ połohnowerom pſchiſamkny, bě też nékchto Němzow w zyrkwi. Nétko je žebi wěſty Sserb žadał, ſo by ſu dźiwało na tutnej Němzow žerbſzy njeprědowało, dże němſzy. A tutón Sserb mjenowaſche žerbſke prědowanje na tamnym dnju „pſchejpjatu narodnoſcž".

So won tuhi prawje njemjeſchеſche, je tak jaſne kaž ſłónczko. Ale cžeſ-li nékchto też prawje rozumiſ, ſo tajſke Sserbam ſcžinjeny poroſk prawy njeje, dyrbi žebi won wěſ hłubje wobkhladacz a žebi też na praſchenje wotmowiwſi, „cžehodła?" Pola naſ bjé je cžaſto tak, ſo wutrobu pſched roſumom khowaja. Pſchedy hacž je žebi roſum wěſ prawje roſkładł a pſchemyſlił, je wutrobu je hižo roſe žadoni hižo hotowa. Tak je to też w tutym praſchenju. So je poroſk njeſprawny, ho cžuje — to cžuje wutrobu —, ale cžehodła tomu tak je, na to wotmolwja po dłéſchim pſchemyſlenju roſum.

Scžito je potajſim pſchejpjata narodnoſcž?

Kóżdy cžłowjek łłuſcha ſ nécžeſej narodnoſcži. Wón žebi tule narodnoſcž ſam wuſiwołił nje, wón je bo nješe nowolany. Tohodła ma wón pſched Bohom a pſched ſwojim ſwědomjom winowatoſcž, w tejle narodnoſczi žiwy być. Haj, wón bo ſwoje narodnoſcže tak krucze łłuſcha, ſo wón ſ njeje wuſtupicz, ani bo jeje łłeż njemóże. Cžłowjek może zuſu rěcž wuſiwacz, wón może po zuſych nałoſkach žiwy być, wón może zuſbaſtawo bóle lubowacz, hacž to, ſchtoż jemu Bóh a narod bo łoſebi poloſiſchtej — to wſchitko je móżno, a ſo wołebje mjes Sserbami huſto boſcž ſtawa, ale ſjmoju narodnoſcž wotpoloſicz, bo druheje narodnoſcže vicheſtupicz cžłowjek njemóże a byrnjeż žebi to bóle pſchał.

Dokelž je potajſim narodnoſcž tak krutu naturſki, potajkim też Bożi ſakoń, tehodła dyrbi won też ſwoje natuꝛſke prawa mécz, kotrejż ſu won ham ſdacz a kotreż jemu nicžto wſacz njemóże, dokelž kóżdy drje ma ſwoje prawa, nicžto pak nima prawa, druhemu to pſchikrótcžicz, ſchtoż jemu łłuſcha. To je ſaſtawa pſchirody, a kajſe pſchirody ſu runuje tak dobre, kaj Boże kajſe, dokelž Bóh je pſchirodu ſtworił a jej kajſe dał.

Bohużeł ſo na ſwěcže Boże kajſe pſchesy njedżerża, kajſi dźiw potom, ſo ſo też naturſke, pſchirodne kajſe ja niz jenoż łuſto, ale w mnohich naſtupanjach bjes pſcheſtocža pſchestupuja. Nétkaj ſu kajſe miſtrzow w tajſim pſchestupowanju byli a ſu to hiſchcze dżensa. Wſchitkim njeměſkim narodam ſo ſłé dże, a niz najmjenſchy nam Sserbam. Tak wjele je wěſte, ſo ſo nam nihdże ta njeda, ſ cžimuż bychmy my wot pſchirody, kotrejż ſakonje ſu wot Boha date, prawo nješli.

Mjez je nad prawom! To je ſadata łłuſta. Prawo my mamy, ale hdyż je njedoſtajenjemy, nimamy mozy, ſo tychmy žebi tuto prawo wumuſowali. Tohodła dże je ſo w ſwětkowej politiy ſamo žada wutworiła, ſo je prawo jenoż tam, hdże je móż. Tuta ſada je ſawěſce njemoraliſka, tohodła ſacžiſnjenja hódna, ale tola woná w ſwěcže płacži.

Hdyż ſo tuta ſada, ſo je prawo tam, hdże je móż, na narodnoſcže nałoſuje, potom naſtanje ſ tolo „pſchejpjata narodnoſcž".

Ssamo na žebi njemóże žana narodnoſcž pſchejpjata być. Cžłowjek je Sserb, abo won to njeje, cžłowjek je Němz abo niz, won je Franzowſa abo niz atd. Hdyż pak je won Sserb abo Němz abo Franzowſa, potom žada žebi jeho pſchirodne prawo, kotreż jemu wſo też winowatoſcž nałkaduje — dokelž nihdże njeje prawa bjeſwinowatoſczow — potom žada pak žebi też jeho ſamuczenа cžeſcz, ſo je won to, ſchtoż won je, też łłuſ! A njoſay hacž zbły won njemóże Sserb abo Němz abo Franzowſa być. Tehodła je ſłowowo „pſchejpjata narodnoſcž" ſamo na žebi njeſmyſł. Ssamo na žebi narodnoſcž njemóże jenż pſchejpjata być.

Wraju a wopſetowju ſ wotnoſładom: Ssamo na žebi. Cžłu ſ tym prajicz, ſo dże ſo też narodnoſcž pſchejpinacz łłodżi, hdyż wołebje pomérk ſ temu pſchiſłuſi, kaj bě.ło horjeła hižo naſpomnjene.

Dokelž ma kóżdy cžłowjek zyłe prawo, haj też zuſu winowatoſcž ſ ſwojej narodnoſczi, tohodła ma won ham ſnu winowatoſcž, narodnoſcž ſwojeho bohuzkmjeła ze-ſcžicz a jej to dacz, ſchtoż jej łłuſcha. So ſo Němzy napjechcžo Sserbam też njeſłuſchacža, na to dże ſo dale ſpomnjecz njetrjeba. Hdyż nékaſi, cžłowjek druheje narodnoſczi jeja prawa pſchatrócžuje, bruju narodnoſcž wotłóžuje abo jej możnoſcž jeje wužiwanja bjeꝛe, potom cžerpi won na pſchejpjatej narodnoſcže.

Hdyž wječor wšelake pschestrapjachu. Podrubi — pschekupc Petrick a mandželska so mjenowaschtaj — wschitkaj z sharmorexla chleb a butru a zdžeschtaj lute bobre kaw, kotreż knjeni Petrikowa z města sobu pschinjeschła. K tomu pjeschtaj pwo z blechki.

To bě dobre pobhladne! Hdże běrjeschtaj pjenjesy nato k tajemnu dobremu žiwjenju? Hdże wobjedowaschtaj, jemu njedrasčschtaj. To wschitko běsche pobhladne, runje tak kaž jeho schukotanje.

Po wjeczeri dźěschtaj do pódlanskeje stwy a wustupsche wuprjescha — jemu so pschi tym sezmy — zakostne škowa muža: „Tu móžemoż so z najmjenscha wótsche dopowědacz!“

„Haj, mi je też tak, kaž by naju něchtó wotkałak!“, napomnješe jeho žona a zapraschny durje.

Něsto so naschemu schewcžitej hischcze bóle sezmy. Je-li so pobhladne njeje! Mischtr nastajasche wuschi, ale podarmo. Setykjesche jeno klubkoli muziki hłóz — kaž by w tscheskim basu recžak — a wyšoku žónsku recž. Ale njeborokomi niczo, schtož jemu powědaschtaj. Wróčischtaj so do stwy, wuczahnyschtaj nowiny, cytaschtaj a pjeschtaj k temu piwo.

„Schto, Serbske Nowiny — potajkim je Serb — a so mnu jeno němski recžił! Nó, něsto hatke je wežka wulzy pobhladna!“

Schtwórty a chromy wot dołheho stacza zuny so mischtr mor. A tak to dale dźěsche, z wjesela hłoby dżeń.

Zunu — běsche na wjeczor — sajwoni so. Wjazkław skorzi po swuczenym waschnju se stólcžka a wotemoł durje. Tutón hamcžit njeby ani swojej žonje, ani swojemu pomocznikej a wucžobnikej pschewostajił.

Psched nim stejesche muż z kožanej mapu. „Je knjes Petrick k recžom?“ so woprascha. „Sym bankownik z Budyschina a mam z nim něschto wažne porěcžecz.“

„Haj, Petrickez žwóžba je doma“, wotmkowi mischtr, kiż wulkoh a salkoh žwojich podruznikow nastajnje wobkedžowasche.

Bankownik saklepa a sastupi na kasanje do zstwy. Nekto tżeżesche na strażu. Mandželskaj powitaschtaj jeho zdwórkliwje a hypodowaschtej jeho na najpschecželnischo. Postkiżischtaj jemu schkleńcu piwa.

„Sčze brje dźenża tójschto pjenjes nalběrał“, praschesche so knjes Petrick. „Haj, bźiwam so, so hischcze telko pjenjes mjes ludźimi je. Mam něschto tyšcz tu.“ Pschi tym pokasa na žwoju mapu. Rosmkowjechu so žiwje dale, knjeni Petrickowa porjedżesche wopytej jenu schkleńcu po druhej.

Ale něsto sta so něschto zakostne! Hdyż běsche žona z bankownikom w najzjiwischej rosmkowje, postany muż, wsa za kachlemi — to móżesche kakat zyle jasnje widżecz — wulki hamor a dyrc bankownika mózuje wot sadu do zkowy. Bankownik so hnydom swjeh, wotewlocżu jemu mapu a stóžcżku jeho do makeho kofra, kiż wosstwi stejesche.

Tónle njeschtat běsche naschemu wuschkuschcerej pschewsche stawy, pót so jemu z mjeswocza kidasche, nosi jeho leby njeżechu a schcheptajo žuwasche że do žiwoje zstwy. Žona rucze na nim widżeschе, so bě so z nim něschto stało. Na praschowanje njemóżeschе ani wotmkowicz. Skoku běsche žuzodej na telefon a w pschichodnym wokomiku wóżeschе mjeczańska polizija, kajši hrosny njeschtat je so we domje mischtra Wjazkławka stał.

W nuzże so hnadom tsto policijstoso do wožy so wallchu a psched Petrickez dymsim sastachu.

„Tu w prenim wokhodze, w tutej zstwi staj tutaj mordaraj!“ Wo sokepanju sakupi komisar a policajoj. Tu jenwi so pschekopajo wobras. Pschi blidze žeżachu wjeczeri muzikej a žónska pschi piwje.

Sakkoniżu so strózichu. To staj tej mordaraj? Tu leżi hischcze wulki hamor a mapa a tam stejł wulki kofr. Wschito tak, każ běsche jim schewski mischtr telefonisaju dźěłk.

Jedyn z muzikeju wołany a prajesche: „Moje mjeno je Petrick, žym pola Sserbskeje banki w Budyschinje pschisłużeny. To je moja žona a tu moji pschecželi Nowak. Njemyslachmy, dokelż tu hewak niczeho wobsebitego njewidźi, nescheto dramatiske pschinjeschi, na-cżož so moji pschecželi Nowak wulkotnje wustaji. Tehodla pschedklapi jich bankownik. Wěch tak wobodmy, z tutym nastrojom jemu nop rosrapcz.“

Pschi tym poda knjezej komisarej hamor. „Ton dźe je z papjerza“, wuźmija so wotsje, a policajaj jeho w tym podpjerachtaj.

„Nasch wjeskoły wopor skowachmy do kofra.“

„Běsche tam tżěrko wusto nutschka“, wotmkowi samorbowany.

„To je widżecz“, napschecżiwi komisar so śmjeżo, so jemu so žyły po ljzach kulachu.

„Wo prawom je to hrube schibkastwo, ale —“

„Haj, knjes komisaro“, njemyślachmy žebi, so knjes Wjazkław hnydom na polizju poběhnje.“

„Wupowědżu Wam bydlenje“, sawoła nasch rosombrjeny mischtr. „Horaz dźał“, wotmkowi jemu Petrick. To chrocz sa jutschim, 15. haprleje, tak cżinicz. Wy běschcże mi jedyn pschejara ledżbliwy hospodaż.“

Wobkhodża dla hrubeho schibkastwa so njepoda. Ale hdżesch so mischtr Wjazkław pokasa — hacz na wšy abo w měsce — dżerżachu žebi ludźi brjuchi se śmjechami. A hdyż so wo nim recžeschе, prajachu: „Ach tón, kiż je mordajow bydlężił.“

Petrickez wotczahnyschtaj. Ale Wjazkław też dokho w D. njewotsta. Tele schkrenje a zortowanje dla tamneho „mordarja“ njemóżeschе wjazy snjesecz. W nowym bydlenju wsda so wustukowanja a žona jemu husto porokuje: „To masch něschto sa swoju wcżitpnosez. Muże žu często wcżitpnische hacz my žony!“

Přiłopk.

* Mójsze nuts do dobrje zstwy. Tute rozschérjene prajidmo ma zwoje žórko 1876 w Lipšku. W septembru wopyta starý Fyžor Wylem I. město a mašu. Mjes jeho sežehowaczerjemi běsche też wrušli prynz Friedrich Korla, kiż mješesche privatny kwartér pola jeneho pschekupza. Dyż so tam samokuł, powita hospoša jeho se słowami: „Kralcżoska wyšokokoježi, nětko pak nuts do dobreje zstwy!“ Prynz so nad słowami nutrobnje wusmija a wone na-

słuschchi dórhy zwój pucz do zlawnioseze a trjebaše so czaseżischo.

* Wěrny podawk. Wschelake nutrobiczki bija wsporjadnje, hdyż sebi na jutrowne zerjury w schuli myslja a nětkotrykkuli nan njebě sebi wuspěcha wsěty pola swojeho zynka. Ale k juttam nasnoni wschelake pschesstrjenja. Kak bu pschecżel P. wot swojeho zynka pschekłanjeny, chził ponjedacz. „Marjcha, jutsse dóstu dźěło naschcho hólcżeza w schulsse wustorenjny wobhladanuty!“ Tam widżachu mnoho. Wón so hižo poczesche pschi wuzi, to hischcze tak wschitko nawukuwszy a wusna duchawolnje: „Je wschno mone, schtżoż ma so nawukowaz!“ Wo hótzowych wężach njeběsche hischcze nicżo widżeż. Ale na jenym městnje wostachu wowytworjo z wjeselnym wobliczkom stejo. Z Nětko tam wonaj też stejeschtaj a prawje masch, dźěko běsche wot jich hólza. Jeho nabawk rěkasche, jemu runnosch w starschistim domje z pomjatka namolowacz. A schto běsche nosch hóz swórak? Jaźnje a pschesladnje běsche koromu na hornjej ljubi narysował. Na jenej hischcze stejeschе „muka“, na bokach nětoko mécži a horjeka preži žerdka, na kotrejż kobzaj, tnczace a pleze wiffachu. Nan pohlada se strachocżiwym a stórczżiwym wóczkom k njebju: „Bohu bakowano, so žane dyrbjenske hospodarstwo wjazy njeje,“ Derje, so jeho nichtó dale njesnjesche. Ale doma je wón z hólczkom krucże wo domjazych potajnstwach worěcżał.

* Khartа Khrystoka Kolumbusa namakana. W Parizzkej akademiji wosjewi profesor Charles de la Roncière, so je w Parizzkej narodnej knihowni khartu namakał, kiż mżiachu hacż dotal za por.ugisiske dźěło se 16. lětstotka. Po zjnschczonnych swórczenjach jedna pak so tu wo zemjepisnu khartu, wo kotrejż je wóste, so je ju Kolumbus skoiowił, prjedy hacż so na swój zlawny pucz da a Ameriku na nim namaka.

* Pjerwi konzert psches radiotelefon. W Jendželskej a Ameriji cżinja pospyty z radiotelefonom. Tak dachu n. pisch. jenemu pżez do radiotelefona schczowkacz. Druhi poż mżjesche sluchacko radiotelefona na wuschi tyknjenu a mysleschе, so druhi poż w zahrodze schczowka. Wón rostorhny zyły aparat a na zahrodu bżeschе, mysło so druheho namaka, saschmjata so w tych schórach. Jedyn druhi schczowkasche do telefona a so też saschmjata. Jedyn maly pjerzk so se strachom spodu blida zhowa. Też jena kócka sljschiche te schczowkanje, wona so horbjeschе a stajeschе kożmy, każ by wopraudże pża psched sobu mela.

* Najwjetschi czażnik zwéta. W jenym pschedmjesczu New-Yorka je najwjetschi czażnik zwéta. Wón je zawarjeny w rószach je zelesa a dżiwa. Zyfernik ma na 40 m. wobwoda, pschereż je 13 m. 13 m. . 3,14 — 40,82. Wulki pokasoważ je 6½ m. dołhi a 6 zentnarjow cżeżki. Mjeczor je wón z milinu wobzwélenych. Dżiesaczerjo, kotliż czażnik zjedża, dyrbja so na kehżdu bżacz, so njebychu zarażeni byli, dokelż wulki pokasoważ pośłoczi njimału nimale 70 zm. na zwonje dale. Dżiesaczerjo zhadża so na czażniku mali każ muchi na sczénowym czażniku.

Štož my
na **Kulowski hermank**, 15. haprleje 1924
přinjesemy, je
bjeze wšeje konkurency.
Prosymy, wopytajće nas. Žane kupne dyrbjenje. Kruće sprawne posłužowanje.
Welsec kupny dom w Kulowje.
Telefon 12. Założeny 1868.

Zubna praxis Wilh. Zeibig, dentist
w Kulowje ••• w Rakecach
Kónčkowe zuby, krónowe a mostowe dźěła, wumělske narunanje zubow ze złota, złotoweho narunanja a kawčuka
kaž też wšě do powołanja přimace wothladanja po najtuńšich płaćiznach. Při wjetšich dźěłach móže so podźelnje płaćić.
Rěčne hodźiny: **w Kulowje**: wutoru, srjedu, štwórtk, sobotu, wot 9—11 a wot 2—6 hodź., njedźelu wot 10—1 hodź.; **w Rakecach**: w domjak. pśekupca Čecha pónd.delu a pjatk wot ½1-½7 hodź.

K naišmnemu sadżenju poručam na
20000 sadowych štomikow
jabłučinowe, kruškowe, wišnjowe a slowčnowe wysoke štomiki, kaž też sadowe kerčki, aprikozy, brěški (Pfirsiche) — — róże, kerčki, přidrózne štomy, pyšne kerčki. — —
Připrawuju nowe zahrody a wukhodźowanišća.
E. Paul Lehmann na Carolinej drózy 5
Telefon 125 **w Budyšinje** Telefon 125.

Pomorske symjeńtne běrny
su dósle!
Na składze **w bróžni na Hošic hasy** mam:
Zažne běrny
Erich Bräuer
wulko-wikowańja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Molkowej drózy 5 po 1 schodźe.

Kupnjemoj konje k rěsu
po najwyschschich dnjownych płaćiznach.
Chi sa jesdożenjach šmój hnydom z transportirom wosom k ruzy
Kindermann & Noack w Budyschinje
na jerjowej hasy 12. Telefon 241.

Kupuju
nowiny, akty kg 3 pj
knihi „ 3 „
papj. wotpady „ 2 „
lumpy kg hač 16 „
F. A. Popp
na hornčerskej hasy 18.

Přihódne poskićenje.
Mužace tkaninowe wobleki . wot 28 hr. sem
pacholace tkaninowe wobleki „ 22 hr. sem
dźěcace wobleki po wšěch płaćiznach, **dźělanske kholowy**, manchestrowe a cwjernowe, **brešcelowe kholowy**, **filcowe kłobuki a čapki** wšěch wulkosćow.
Płaćizny hódne šaty:
žonjace košle, běle 3.— 2.65 2.50 2.40 2.30 2.10 1.90
žonjace kholowy, běle, začinj. 3.65 3.25 3.10 2.65 2.50
Manufakturne twory a konfekcija
Jan Janec w Klětnom.

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu **Prječec a wokoliny** dawam k wědźenju, zo sym w Prječecach

klampnarski a instalaciski wobkhod

wotewrił. Budu so prócować, wšě do powołanja přimace dźěła solidnje a najlěpje wuwjesć a prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Kurt Liebsch

klampnarski mištr w Prječecach.

Wotewrjenje wobkhoda.

Wšěm lubym Serbam w Radworju a wokolinje dawamoj z tutym k wědźenju, zo smój

twarski wobkhod

wotewrilioj. Přijimujemoj dźěła wšěch družin a prosymoj wo dobroćiwu podpjeru naju předewzaća.

Z počesćowanjom

Michał Krempka
twarski předewzaćel.

Jurij Haša
wuwjedowař rysowanjow.

Kedźbu!

Česćenemu wjesnemu wobydlerstwu Budyšskeho a Kamjenskeho wokrjesa z tutym wozjewjam, zo sym

khachlestajerski wobkhod

wotewrił. — Poručam so k podawanju a k stajenju wšelakich wobrowańskich, warjeńskich a kuchinskich khachlow, warjeńskich mašinow, hospodarskich kachlow, hospodarskich mašinow, kotołow, přenjesomnych khachlow ze stejadłom, k stajenju wóhnišćowych a sćěnskich platow a podłožnych klockow a k wšém do powołanja přimacych dźěłow, kaž k přestajenju khachlow, wuporjedźenju a mjećenju kachlow swědomićiwje a po poměrnych płaćiznach. — Tak prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća. Z počesćowanjom

Friedrich Schmidt, kachlestajer
w Kamjencu na Halštrowskej hasy 8.

Nalětne nowosće

samsneje fabrikacije

nowočasne formy - najlěpše hódnosće - bohaty wubjerk

žonjace a mužace črije, barbjene a čorne žonjace a mužace nizke stupnje

w apartnych nowych barbach, lakowe a čorne,

zapate, šnórowanske, Mozartowe, Pumpsowe a Haferlske stupnje

dźěćace črije a stupnje, dźěćace a Haferlske stupnje

turnowanske stupnje a sandale

kaž tež wšě možne družiny stupnjow a črijow po pomyslnje najtuńšich płaćiznach

Samsna předawarnja woprawdźitych Chassalla-normalnych črijow

K jutrownemu jěchanju: elegantne jěchańske škórnje.

Heinrich Mohr, wobućowy dom

Telefon 1384 **w Budyšinje, při žitnych wikach** Telefon 1384

Wobkedźbujće moje 5 wukładnych woknow.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho atelejea

Rich. Kutha

mějećel **Arno Lehnert**

w Budyšinje na šerbjelej haji 13, Kójbu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

---

Spezialist moderner Augenoptik

Erich Lenz

Bautzen

Seminarstraße 5

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a madrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosobje płaćizny hódno poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, znapřed. hosćenca Złoteje Hwězdy. Ręči serbski.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróze 40.

Kurjenski łobak

fabrikski skład **Otuso-Hamburg**, kaž też žwańske a porskace tobaki, cigary a cigarety poruča tunjo na zasopředawarjow

Korla Neumann

tobakowa wulkowikowarnja

na zadnjej bohatej hasy, pola hosćenca „Fuchsbau“

Ręči serbski - Telefon 578

Najlěpše ruske lane symjo

k wusawej

podawa, tak daloko hač skład dosaha

Mechaniska přadownja w Hajnicach.

Pytam jara wjele pólnych a hródźn. džowkow, kuchinsk., domj. a stwinsk. holcow, wjele wotročkow a pohončow.

Přistajeńka **Görlichowa** na sukelnskej hasy 1.

Telefon 837.

K maserowanju

poručam so kóždy dźeń, Pjatk a sobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka

Hańža Cyžowa

w Kortnicy p. Hrodźišća.

Kubła, žiwnosće, hoscency, młyny,

předawa

Komm.-Haus w Zhorjelcu Królstr. 34.

Poručam ze swojeho składa

hotowe kuchińske wuhotowanja

spanske stwy, kaž też **wše jednotliwe meble**, kaž **drastowe khamory, vertiki, komody, łoža** atd.

Skład kašćow.

Jurij Ledźbora, blidarski mištr **w Pančicach.**

Twarska a meblowa tyšerńa z mócnym čerjenjom.

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

wot najjednorišeje hač najwosobniše

:: w hobrscy wulkim wubjerku ::

gumijowe mantle

kaž też woprawdźite bayerske

kosmikate mantle

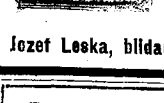
po najtuńšich płaćiznach

dźěćace wobleki a mantle

poruča najtuńšo

Otto Preuß, mějećel **Korla König**

na žitnej hasy 4 **w Budyšinje** na žitnej hasy 4

Kašće

jednore a lěpše, za najnišu dnjowu płaćiznu ma stajnje na składźe

Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Konje k rězu

po najwyšších płaćiznach w kóždym času kupuje

Kurt Kaiser

pjchi mjaßowych jětach na Humboldtskej dróhi 782 b. Telefon 403.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khočebuzu a we Wojerecach :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Telefon čo. 154, 155 a 156 **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **9** % a **12** % Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za haprileju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a zakł. Smolerjeo knihiskowarnja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domju w Budyšinju. Tel. 687. : :

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wósebnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliśeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 89 **Budyšin, póndźelu, 14. haprileje 1924.** **Létnik 88**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Poincare ha w Londonje pśiśišewiśi, so je ložby cłaś zwołniny, ! Mac Donaldom ha serieś abo ha shromadnje ! jendźelskim, belgiskim a italskim premierom na konferency tak rucze taś reparacina kommisija swoje stejnišćo k rosprawje wěžywuśistojnych wosrewi, wobdźěliś.

*

Jendźelski premier Mac Donald ha nastkerje na jutrowne śwjate dny do Pariża poda. — Lloyd George je na cźežu bronchitis śhorjeł.

*

General Dawes, zbudstaw kommisije wěžywuśistojnych, kiž maja ha ! praśenjanami reparaziow sabjeraś, je do Roma wotjeł.

*

S Londona ha wośjewja, so bu w měrcu ! Poruhrskeho kraja 418 614 tunow wuhla (1 tuna = 20 zentnari) **do Franzozowsko, Belgiskeje, Luxemburgskeje a Italskeje wuwožene.**

*

Južnoślowjanski kabinet Paśiśa je ćobotu pśihpokinuł swoju demisiju śapodał. Njeśa wulke wuhlady, so ha tuta krise bórzy wótśiwni, dokelž cźe Paśiśez nowowólby, pśeceźiwo kótrymž ha opozisija a też kral.

*

Bołharska ministerska roda je wobsamkła, wšeśe nowiny mezedonskich banditow, kiž w Bołharskej wukhadźeja, zakazaś.

Dźeźi hrajkaja se schwabliežkami pśchi hromadach śuchoje śłomy.

Tak móžemy praśiś, hdyž widźimy wśelakе pódawki w našchim kraju a źiwjichimy wo wśelakich podeidźenjach w našchej domisnje. Tajne tak mjenowane patriotiske hnjaśki pśechetowźa nasch wobśi se śo rauow kawźaju kraj. Tele hnjaśki a organisazije smaja śebi w nowiśchim cźasu dźeśi a bóle na śwjetch. Wone żeru śo teź do naschego śerbskeho kraika a ludu. Proześ we Minichowje je dyrbjał teź tym woći wotewiśi, kiž śo wjesne ! politiku nazadnuja. Proześ je dopokasał, so wobstorźeni a śtónćnje zafudźeni śeja na cźole balako rosśerjenych organisaziow. Wone njechraikaja jenoź se śmitkownej revolusiju, ně, wone njesnje abo bóle wotewrjeno pręduja, nowu wójnu. Runje kaj wo cźasu wójny, pśchi tym wośeśi ludźo pśchede wśchem młodych wjenaśhonitych ludźi źiwerja. Pśchećeju nowa wójna hy dyrbała ! Nimśki runjenom se sahubu, ! wutuźenjenom. To pak pśeśuch ludźi njewothźerkuje, w starych kólijach dale śkowinśotowaś. Woni źiwojim wěrkom baja, so nimśzy offizźerjo w Ruskej njeliśonne wójska sa wuźiwowańenje Nimśkeje wuwuśuja. Woni barbja, so nimśzy inźenjerojo, techniskarjo a chemikarjo śhotowoja w Ruskej munizaju a druhi wójnśki grat. Śo tajkimi bladami móża jenoź ljudi ślepiś, kiž wo połoženju w Ruskej źaneho sapśihźerja ! imaja, mjenujzy njeśrałych hólzow. Dokelž tónle śkowindl pśchede boleź njeśehnje, śulnja źhroblosćej swojich wotwołatow ! wubarwanjom, so ma naścha chemika śrędźi, njepśichźeśele wójska sa krótki cźaś ! jedowitymi dymami śajedowaś a ! płunam śpaliś. Naśche mutinarske grupy samóża tak ! pulne prudy (elektriske Strahlen) do powětra injelaź, ! so njepśicheźeśele lećadła k semi padnu, kaž hdyž ! wśicheźeni śłomy w pinzy kamorych kadźich. Tónle śkowindl cuna ha tola zyle temu, kiž pśchi wudwrjenju wójny ! hamtskeho źórka pśiśichachmy. Tehdom hamtski telegraf pśchipowjedaśe, so franzozowśe automobile miliźony śkota do Ruskej pśches Nimśku wjeśu. Stónćnje rełasche, so ha tele miliźony do nakśribjetnikow (Rucksack) śtykali a nětko jo nikt murjeźo pśchedrasćeni na kolach ! tymi miliźonami śpytaja do Ruskeje wurjeśachnyć. Na to dyrbjachu ha ! gmejny pucźe a mosty śtražowaś. A kaśe powjeśe ha hakle pod ruku se wśelakich mutnych źórkow rosśerjachu! Pola Budyšina běchu franzozoiśe automobile jadźerjeli, lećadła pola Małeho Wjeśkowa wotkśeli atd. atd. Wotpohlad bě, lud ! pranje śhotowy wójnśkim śapałom narjelniś. Schtóž ha tymiśe powjeśćenimi błędźeśe, bórzy śpóźna, so wěźeśi fanatizy Nimzy je rosśerjachu. Tajśe błady, ale w ! hinajśhej formje, ! jaźo pśches kraj a naśch lud dźeja. Wone naśchemu stajej ! nimo měry wiele śchodźa. Wone pśchego śaźo nowu njepowěru wutuźaja k Nimśkej wubudźuja. A w našchim kraju hakle. Wone śamućuja naśchej młodźinje ślowješći. Cźim bóle fanatike je powjedaneźło, cźim bóle śtrukuje na źiwaciju njeśvaleje młodźiny. Tu a tam, porędko dźe, ! jeka temu tak je, śu Hitlerowe gardy ież nękotrych śtunow śerbskich burow k śebi pśchiwabiśe. Tu a tam śpytaja hižo wjeśne a twórjeśne śtupiny załoźowaś a śu je hižo załoźiłi. W jenej zgrudźinskej wśy pod horami wobśędźa hižo śiwoju thorhoj. Njedawno cźerjódźicka tychł. śwabdźowanych ludźiskowy na Krakećanske hory pśicźahny, „Hitlerlied" śpéwaja. Pśichpad dźiwźe, so ha tam teź młodośni kommunisceźi ! Budyšchina wokolo wjerśchachu. Bźes maka dóńdźe k żylnej klepanźy. Wo taiku śabatnu naścheje młodźiny ha bale śtaraceź njetrjebali. Wéź pak ma nimo měry khutnu śtronku. Jeli ha tu a tam młodźi śynoja śerbskich burow ! tajkimi elementami nabaźuja, kiž na nowu wójnu wuźiśa, potom bźda nam. Proześ je Minichowje je nas powucził, ! cźemu wśchemu śu tele elementy hotowe. Woni hrajkaja ! nowej wójnu kaž je śapałami pśchi hromadach śuchoje śłomy. Kak rucźe ha wona śapowadnje! Njemyślećе śebi, so bychmy mógli nowu wójnu do wukraja wjeśeś. Wona by ha w naśchim kraju bila Pśchećeź naścha śerbska krajina ja namjetna strona, „ein Grenzland". S brěmjeśchkom we horšchaźi byśchćeźe wy, lubi śerbźyn burjo, je śwojich śtatokow cźekali. Je-li byśchćeźe ha zdy wrócźili, proschejeśe ha tych, kiž śu we wójnje byli, kaśke byśchćeźe waśche dwory nadeśchli. Strażujeśe nad waśchimi śynami! Śerbušće we waśchich domach, bdźeśe śim śerbowaś. Prawy śerbśki młodźenz, kotreho ! wutruba śa śwoju śerbsku domiznu bije, do pasorow taktiki a podobnych byrdomdźejkow (Abenteurer) njeśapadnje.

*

Namjety wěžywuśtojnych we wótśchkodźenskej kommisiji.

Parišśki „Temps" pišeź, so je wotśchkodźeńska kommisija pjatk śapoćzała rosprawy wubjerkow wěžywuśtojnych pruhowaś. Po tychle notwinach je pjeźa wěrjepodobne, so wotśchkodźeńska kommisija po śwoje 234 Versailleskeho měra nimśkich wotpóśłanzow śłyśchi, pśedy hač śwoje ménjenje wo rosprawach wěžywuśtojnych wuźraji, a pśedy hač śwoje namjety, pśchemeńenja śystema nimśkeho płaćenja nastupaje, śwjatkarskim knježeśtwam pśchedpołoži. Po Temsplatnych powjeśćach ha belgiske knježeśtwo śara śdźerźitwuje napśchećo namjetam wubjerkow wěžywuśtojnych dźerźi. Wulnamna wołoła je „Temsplomemu" śastupjerjej rjekła, so ha wołeźe, śchtóž rukowanje nastupa, lépśchi mu nośchi wocźakali. Dźeło wěžywuśtojnych ha powśchitkownje śa jara wusnamne wobśtaduje. Rośćud je ha wuprajił, pśchećeźiwo kótremuž Nimśka njemóże morałnje protesćowaś.

*

Śwjatkarśka kommisija je rospruwy wěžywuśtojnych źiwćawśchi ha na śaźišćicho śtajika, so ha wone ! praktiśkim podźakom a śpéśhne rosśiśanje wotśchkodźeńskeho nadawka. Wona je tehdła hotowa, **namjetnjene methody pśchiśeź** a dyże teź ha śajimowozym knježeśtwam poruciś, so bychu je pśchijśale. Tola je wotśchkodźeńska kommisija nućena, śwoje pśchiłoźowanje a śkutkowanje do śady śtajiś, pśedy hač nimśke knježeśtwo njeje śwólniwe, na planach wěžywuśtojnych ȥobu dźeśaś. S tymle wotmyślom dyrbi wotśchkodźeńska kommisija wotpóśłanzow nimśkeho knježeśtwa śchwórtk 17. haprileje źiwśchećz, khiba ha dyże nimśke knježeśtwo pitomnje wotmołwiśi.

Dyśchcze źana pśchesijenoźj w nimśkim knježeśtwu w rosprawje wěžywuśtojnych.

W nimśkim ministerstwje ha pśchećeze njeśju bojednali, kaź maja ha namjety wěžywuśtojnych śrońmiś. Nimśki finanzny minister dr. Lüther ma pśchećeze pśchezo wulke wobmyślenja wo wyłožkach cźežow, kotreź ha Nimźej napołoża. Nawopak, śwonkowny minister dr. Stresemann śa to wusnuje, so bychu ha namjety wěžywuśtojnych pśchijśale. Nimśki kanśler je śwojim wośtajbom pśchećeze cźaka. S zentrumskim śapóśłanzom dr. Heldom ha rosrěcźuja, je rjekł, so móże rosśiśanje w namjetach wěžywuśtojnych pśchećeze wjele cźaśa źadaś.

Teź nimśka industrija je śa to, so bychu ha namjety wěžywuśtojnych pśchijśale.

Pśchedbyźda nimśkotatneho śwjatka nimśkeje industrije dr. Sorge, źobudźowy direktorka Kruppskich dźěłarnjow je Barlinskemu śastupjerjej Reuterez powjeśćeźińe rjekł:

Pśchehladawśchi tucźaś namjetow wěžywuśtojnych ménju, so dyrbja ha namjety wěžywuśtojnych pśchijeź. Cźeźe, kotreź dyrbja ha nimśkim industrialnym napołożiś, śu drje hodźiwy cźeźe, tola ha ! namjetami wěžywuśtojnych tyźera kroczel do pśédka cźini pornjo dotalnym namjetam, wobźeźe ! dalako hač śu wone dźélene wot mojeśtkich a politiskich ! rosmyślenjow a ha jenoź na hospodarśki podźok śtajeja.

Dokelž móżemy ześma lépśche wuménjenja dośtaś, dyrbimy je pśchijeś.

Wumènjenja Franzozowśeje ha pśchihłoźowanje namjetam wěžywuśtojnych.

S p'chibłuźnej pódtrośću móże ha rjeź, so budźe franzozowśe knježeśtwo namjetam wěžywuśtojnych jenoź je śledowanymi wumènjenjemi pśchihłoźowaś:

1. Śrjadowanje mjeśy śwjatkarskeho dokha.

2. Organisazija dośpołnego rukowanskeho śystema, dokelž namjety wěžywuśtojnych źaneho wóśeśeho rukowanja njewopśichźeja.

3. Swjatkarjo dyrbja Franzozowśku w Poruhrskej podpjeraś, jeli śo by Nimśka śwoje winowatośeźe njedopjelniła.

4. Wobśtejnjośćе w Poruhrskej a Porheinśkej njejmjeńša ha pśchemèniś, doniž wśchě wumènjenja, wotśchkodźeńskeho statuta njeśju płaćejwośći dośtałe a doniž ha pożćonki njeźu śkutk śćinjłe.

5. Wobśeźka kontrolla w Poruhrskej dyrbi wośtaś a ha ! wobkhadnej techniku połóźeś.

Podkleśchenje mikumskeho śrěcźenja.

Śrěcźenje mjeś kommisiju franzozowskich inźenieurow (mitum) a poruhrskimi industrialnymi ma ha hač do 15. meje podkleśchiś. Wjetśchina poruhrskich industrialnych je ha sa to wuprajiło. Rośćudźenje leźi nětkole pola nimśkeho ministerstwa.

Nimśki kanzler dr. Marx wo wólbach do nimśkeho śejma.

„Secolo" rosrěcźenje ! nimśkim kanzlerom Marxom wośjewja. Marx je rjekł, so wunoźśe wólbow do nimśkeho śejma ! dowěrjenjom wocźakuje. Natźelnośće radikalneje prawizy ha ha ! politiskimi methodami Franzozowśeje wutwokałe, kotreź nodźe Nimśkej dyrbjaceź bacź. Dobyće nimśkich ludowzow (nazionaliśtow) by Nimźku k rospadnjenju dowjeźło a njedy lépśche było dyśli dobyće kommunistow. Rośjum dyrbi rjeź, so ha ! natźelnymi śrědkami Nimśka njehodźi wobnowiś. Marx ha nadźija, so wólbny wunośći nimśkemu ludźi pśchiśłušne rosnwiźe da.

Swjatkarśka kontrolla w połnym wobśahu.

Protest nimśkeho knježeśtwa pśchećiwo wukrajnej kontrolli nimśkeho wójśta njej wuśpěcha mě. Swjatkarjo maja dźiwaju na Minichowśki proześ pśchećiwo Hitlerej a Ludendorffej, kontrollu nimśkeho wójśka ha nusnu. Komisija franzozowśkeho generała Nolleta je ha hižo pjatk na pućowanje do Ranścheje Pruzkeje nastajiła, so by ha tamniśke wójśkowe wobśtejenja dohladowała.

Wuśtupjenje Mnichowskich katolikow pśchećiwo Ludendorffej a Hitlerej.

Pjatk wjećzor ha Minichowźej katolikoju po pścheproseńju zentralneho komiteja w pinzy lowśkeje pówaneje protestowanśku shromadźiznu pśchećiwo nadpadam wotmětli, kotreź staj Ludendorff a Hitler pśched śudom na hamźa, kardinala Faulhabera, katolku źurkej a katolśke śtudentśtwo cźinili. Mjes pśchitomnymi běchu ministerjo dr. Schweyer, dr. Matt a pśedawźi nimśkotatny pólśki minister Stingl. Na ńonźu kardinal Faulhaber ham śłowo wźa. Mjeś druhim praji, so Minichowźej katolikoju nimoju ha nusne, bopokakaceź, so ha wótcźinźy śmyśleni. Móża śebi źadaceź, so nig jenoź hnadu dośtanu, ha wótcźinu wumirjeceź, ale so maja teź pravo, w tutym kraju jako runoprawni cźłowjekoju bydliceź.

Sapóśłanź nimśkeho śejma Rauch praji:

Ludendorff je źo do bamźa datnał, kotremuž ma śo dźakowaceź, so jeho njeśju jako wójśnśkoho śłótnika entencje wudali. Tola dźakowność je śtronina twórtka, kotraž na hórzy wójśtowych wjednikow njeteźeje.

Puki mjes nimśkimi nazionalistami a kommunistami.

Nimźzy nazionalistoju běchu na pjatk wjećzor shromadźiznu do tśelerinje we Woleschnizy w Rudnych horach (Erzgebirge) powołali. Hižo w 7 hodźinach bź śo śala je 600 kommunistami wobśadźiła. Hdyž nimźzy nazionalistoju pśchinjdźechu, njemdra bijenja nasta, pśchi cźimž śo śtólzowe nohi, śchlekizy, błeśche atd. jako bróńze trjebachu. Śchećeź wulkich wokniowych śchlekizow śo rozbi a nětkhaźe 200 śtólzow śo rozśraś. Halle hdyž policija ! Plauwna dóńdźe, śo mér jaźo połtaji. Shromadźizna pak śo njemóżeśchi wotmeć.

Też w shromadźenje němišeje nuzowskeje (nazionalistiskeje) strony w Erfurcze je šobotu wječor k kawarownym njeměram doschło. Niz jenoš ſ Fijmi a ſe stokami, ale też ſ nowjemi šo do pschećiwnikow bachu. Gratmichtr Kant, kotryž na nazionalistiskej stronje stejesche, šo schtyri króć ſ nožom kšo. K cžeršosrancjenemu dyrbjachu lěkarja sawołacź.

Knihježiščerskeh straik w Mnichowje.

W Mnichowje njeje šobotu rano žanych nowin a cžašopišow wuschło, dokelž tuchu knihježiščerscžeršy pomoznyu dla hwadny wo mšdu bźeła stoſtik. Knihježiščerscžeršy jako tydženſku mšdu 35 rentiſkich hrunowow žadaju, cžemuž šu šo dźełowarzy sorieſki, tak šo šo na dolsche žanych nowin wudawacź njehodźi. Też w tych cžišcžerniach šo straikuje, we kotrychž šu šo žadanja pomoznikow pschiwolile. Straik hrozy šo po zyłej Bayerſkej wupschestrěcź. Mnichowšky nakładniuy chžychu shromadne nuſowne nowiny wudawacź, schtož pak šo hacź dotal njeje porabźiło.

Hugo Stinnes †.

Cžełło semrěteho Stinneja bu we Wilmersdorfſkim krematoriju spopjelnjene. Dźenja ½1 pschipołdnja je pustowjeſorna ſwjatoſcžnoſcź, na kotrejž šo po pschecžu semrěteho jenoš jeho pschiwuzni wobdźěła, tola budźe němišeſkotne kaž też pruſke knježeſtwo, němišoſtatny pojm, němſka ludowa strona a ſarjadniſtwa Stinnesowych ſawodow ſastupjene. Potom šo powoſtanki pschewjesu do Mülheima, rodneho měſta Stinneja.

Sšudźenje franzowſkich nowin wo Stinneju.

Wšcžě franzowſke nowiny praja, šo je ſe Stinneſom najmócnjiſcha wosoba němſkeje industrije a cžinjeſ najwjeſcžeho wliwa na němſku politiku za cžaſ wójny a po wójnje minył. Stinnes je wšitku politiku annezije Belgiſkeje a Franzowſkeje hacź do Calais ſastupował, won je też němſkemu knježeſtwu radźił, wójnſke wotſchodźenje njeſaplacžiczcź a ſ pařiwnym pschećiwnikom Franzowſkom ſ Ruhrſkeje wugrawowacź. S tejle politiku je šo němſke knježorſtwo ſpowrócźiło a šo ſamoježenje němſkeho ludu ſnicžiło. Nětcžiſche wołkudnjenje němſkeho ludu je ſcžěhnył Stinneſoweje politiki. Tola mjes tym šo je němſki lud ſa cžaſ wójny a po njej ſwoje ſamoježenje ſhubił, je Stinnes ſbohatnył. Wón je zyłe industrije pokupił ſ wumjenjenjom, ſo kupny pjenjes hałe nětkotre nětkajſe wołjaſcžo ſapſacźi, do prědka wjeſho, ſo šo mjes tym němſke pjenjezy wothódnoſcźa. Na tajle waſchnje je šo won nimale darmo wulkeho wobježdźeniſtwa ſmogował. S njeſbožu Němſkeje je won ſwoje bohatſtwo natwarił. Stinnes je runje w tym wokomiku wumrjeł, hdyž je wukrajni wěžywniſtojni jeho politiku ſaſudźili.

Nowa pólſka měna.

Wurjadna ministerſka rada je plan pſchemjenjenja pólſkeje měny pschijała. Hódnoſcź ſtoteho šo na 1 800 000 pólſkich markow poſtají. Hacź do 20. junija móže šo ſe ſtotymi abo ſ markami w tutej poměrje placźiſcź. Wot 1. julija pak marka njeje wjazy ſe kakoſnikim płacźidłom. Marlowske bankowki, kotrež šo hacź do 31. meje 1925 njeſmu ſamjenjeć, wot tuteho dnja niczo wjazy njeſtacźa.

Hromadne jimanje w Moſkwje.

Kaž šo ſ Moſkwy powjeſ, ſu tam wjele ludźi ſajeli. Mjes ſajatymi je wjele dźełacžerjow, kotſiž kommunistiſkej oppoſizији blisko ſteja.

Politiſke ſtatne ſarjadniſtwo a wojeſke organy ſu ſe Pětrohroda Moſkwy a Charkow a ſe tyſchich industrijotnych wokrjeſnow dźełonjemjazych dźełacžerjow wupokaſake a ſapoczałe jich na dyrbjenſke waſchnje do ſich domiznych wotwjeſcź. — Bolſchewiſtka Ruſka je wumołwany paradis dźełacžerjow. W zonym druhim kraju pak dźełacžer njenje prawow nima, dyžli w Ruſkej.

Pětrohródſki katolſki arzybiſkop we wuhnanſtwje.

S Rigi šo powjeſ, ſo je nědbuſchi Pětrohródſki arzybiſkop Cieplak wſchón ſrjeny do Rigi pschijeſł. Jeho k ſmjerzći ſakſudźeniſchi ſu jeho bolſchewiſojo ſkónčnje ſ Ruſkeje wuhnali.

Nědźeli je šo Cieplak do Warſchawy pschijeſł. Na dwórniſchczu jeho knježeſtwowy ſaſtupjeć Krakowſki, arzybiſkop Kopp a mnohi ſaſtupjerjo ſjawnych ſwjatkow a organiſazijow je ſaſorjenjom powitachu. S wola, ſ kotrymž šo arzybiſkop ſ dwórniſchcza wotwjeſe, ludźo konjow wupſchahnychu a jón k kardinalowemu hrodej dowjeſechu.

Polſchiczowe miniſterſtwo ſaſo wrócžo ſtupiło.

Polſchiczowe miniſterſtwo je ſobotu wrócžo ſtupiło. S tym dyrbi ſo wuſaſnjenje parlamentneho a politiſkeho połoženja popſpěſniczź, kotrež je šo wutworiło, dokelž ſu jenotliwe ſkupiny a jenotliwe pósłanzy ſwój programm pſchemjeniłi na podźołu kotrehož šu ſo wuwoliłi, šo njeje wopraſchanſchi, hacž wuſmolerjo temu pſchihłoſuja. Knježeſtwo je pſchepołoženje, ſo nióže šo ſ nowowólbami njeſaſnjowſej wotſtronicź.

*

Meblowe wupředawanje

dla spuščenja fabrikacije a přemjenjenja wobkhoda. Dale: **Předawanje wozow a druhich přisłušnych wěcow.** Prošmy wo wobhladanje bjez nuzenja ke kupjenju. Smějšnje tuhe pla cžizny.

Meblowa fabrika Franc Ekl

w Budyšinje na bělefnskej drózy 7 (Bleichenstr.)

*

Ssobuſtawy Stambuliſkeho knježeſtwa ſu wuwinowali.

Proseſ pſchećiwnoho miniſtram Stambuliſkeho miniſterſtwa, kotſiž běchu wobſtorjeni, ſo ſu organiſowali ſběh ratarjow, je šo na njewočakane waſchnje ſkónčił. Wſchitzy miniſterjo ſu wuwinowachu. Miniſtrow Athenoſoſa, Murowjewa, Stojanowa a Bačelowa ſ jatby njepuſchcźichu, dokelž maju ſo hiſchcze dla druhich chłostanſkich cžinow ſamołwicź.

Jendźelſka Lauſanneſke ſrěcźenje potwjerdźiła.

Jendźelſki běłni ſejm je ſrěcźenje Lauſanneſkeje konferency, na kotrejž je ně cžiſcha Turkowſka pschipóſnała, w tyeźim cžitanju pſchijał. W tutym ſrěcźenju ſu prawa khriſcžanow jara hubjenje ſarucźene. Na podźołku tuteho ſrěcźenja je turkowſke knježeſtwo Boże martwy a druhe khriſcžanſke ſramjenja w khriſcžanſkich ſchulach ſakaſało. Sandženy tydźeń je turkowſke knježeſtwo nětkotre ſta ſchulow, ſ kotrychž šo Boża marira njebe wotſtronika, ſamuknyć dało. Na proteſty pósłanzow khriſcžanſkich ſtatow pſchećiwo tutemu wukazu turkowſke knježeſtwo njeſdźiwa.

Wobmyſlenja Londonſkich wulkobankow.

„Times“ powjeda, ſo Londonſke wulkobanki wuhladuja na bliſke bojebnanje we wotſtronjenim praſchenju wualčnje jako pſchihódne njewobhudźeja. Wuchwatuja ſtajnych njeje wobliczić, tak wulke byrbja němſke wobježdźenſke winowatoſcze ſ ſebja bycź. Dale ſu w tutych Londonſkich wulkobankow praji, ſo budźe najſcžerje cžeſko, bźełe 800 millionow ſtotych hrunowow we wukrajnu ſa němſku pożcžonku ſwjeſcź, a ſo dyrbi ſadanjenje tejele pożcžonki prěnoſcź pſched pkaczenjom ſa wotſchkodźenje uhcź.

Dwaj a pół millona nowych dźełacžerſkich domkow.

Knježeſtwowy wubjerk ſa wobudźenje praſkeje je jendźelſkemu delnjenju ſejmej roſprawu podał, kotrejž wulki warſki programm, płatnacže lět roſdźełeny, namjetuje a parlament nanowja, ſo by trěbne pjenjezy pſchiwolił. Plan wobſahuje 2 800 000 nowych dźełacžerſkich domkow.

Wo mšdu jendźelſkich hórnikow.

Pſchi wothłoſowanju mjes jendźelſkimi hórnikami wo mdowym namjecu je ſo tutón ſ 338 650 pſchećiwnymi 222 392 ſacźiſnył. Tutón wunoſchk pak hiſchcze njeprají, ſo nětko ſtrajk wudyri.

Miniſterſtwo dźela je wobſamkło, kommiſiju k pruhowanju mšdy hórnikow poſtajicź.

„Tempſa“ wo italſkich wólbach.

Wulke dźiwanje je ſwórikowny ſawodny naſtawk „Tempſa“ ſbudźił, w kotrymž ſo jara wótrje wunoſchk italſkich wólbow kritiſuje. Pschehe: Diktatura a měr ſo mjeſ ſobu njeſnjeſe. Naſch kraj je hižo naſhonjenja ſ diktaturu cžiniſ. Niz mjenje Italſkej měr pſchejemy, dokelž jej jenoš dobre pſchejemy.

Schſeſtžine tracže mandatow w Franzowſkej.

Deputěrſta komora je po debacže wo knježeſtwowym naczilfu prěni ſtaw pſchijała, kotryž poſtaji, ſo maja mandaty ſchſeſ. lět tracź ſ wobnorjenjom ſleczimy po dwěmaž lětomaj. Sčkoń pkaczowjeſej nabudże, hdyž ſo pſchichodna ſakonje dawaza periodu ſapoczńje.

Pschibliženje Japanſkeje k Franzowſkej.

W Pariſu je powjeda, ſo ſtej ſo Franzowſka a Japanſka na ſhromadnych ſajimach w Cžichim ozcanje ſrěcźałej. S prěnim praktiſkim wunoſchkom tuteho dojednanja je ſhromadne poſtupanje Franzowſkeje a Japanſkeje w Pekingu było, hdyž je ſebi Ruſka ſadała, ſo by jej China rańſchchineſkeje żeleſnicy wottſupiła. S dopołalom ſa bliżenje Japanſkeje k Franzowſkej je dale, ſo japanſki ſaſtupjeć we radźe Swjatſa ludow ſa jendźelſke ſtejiſchczo w europiſkich praſchenjach njehłoſuje, ale ſa franzowſke ſtejiſchczo. To je šo pſchi debacže wo ſarjadniſtwje w Saarſkim kraju pokaſało. Wočakuje šo, ſo pſchi bliżſchej ſkładnoſcźi wamy diplomatiſki kurs Japanſkeje hiſchcze jaſniſcho wuſtupi.

Wołehnjenſki ſtaw w Grichiſkej.

Grichiſke knježeſtwo je wobſamkło, po ludowym wothłoſowanju na nětcže prowincy wołehnjenſki ſtaw pokoſcź.

Wołehnjenſki ſtaw je ſo ſehdała pschipowjedźił, dokelž monarchiſtojo ſběh pschihotuja. Tele dny ſu wonj Athenſki ſpěſchny żeleſnicny cžah wotnajaſym ludźom ſadarjenſki a puczowarjow wurubicź dali. Pschi teſle ſkładnoſcźi cžłyſchi wjdonikow republikanſkeje ſtrony, generalow Pagaloſa a Papanaſtaſia ſtónzowacź. Porazaju ſacźiſcź, kotryž by poradźenje tuteho plana na pschehnjećowcza ludowego wothłoſowanja ſhudźiło, je łoſko ſrotumicź. Banditow ſamtunež łóſpeje wołoſby pruhowachu a wołeſbje ſa Pagaloſom ſlědźachu, kotryž ma mjes republikanami wulki pschiwiž.

Knježeſtwo je generała Leonardopola a nětkaje 10 druhich wołobow w Athenje ſajeć dało, jich winuju, ſo ſa nadpad na żeleſnicžny cžah a też njemerzy ſ powróczenje knježeſtwa na dnju ludowego wothłoſowanja pschihotowali. Nuzheżnjich ſu puczowarjam 250 000 drachmow wotewſali. Knježeſtwo je wſchitkim puczowarjam ze cžeſnym ſchkodu ſarunało.

Feuilleton

Wustajeńca němſkeho wumjewſtwa w Prazy.

We pražskim Manesowym ſalonuje znaty wobſedžer dražďźanskeje wumjelſkeje galerije L. W. Gutbier hromadże z čěſkoſlowakſkimi wumjelſkimi kruhami wustajenou němſkeho wumjeſtwa wotewrił. Je też za nas zajimawe, kak rozumny Němc wo Prazy a Čechach ſudźi. Tuž tu přinjeſemy interwiew (rozmołwu), kiž mějach zajim we Prazy, a kiž bu we „Prager Presse“ wóčišćana. -s-

„... Wo mojich pražskich nazhonjenjach móža prajić, zo je mi wobkhědźbowanje čěrjaceho a impulſivneho žiwjenja Prahi jako města wumjelſtwa wulke wjeſele přihotowałe, woſebje też krasnoſ wobraza tutoho města, kotrež před 20 lětami prěni raz wuhladach. Tehdy pohnu mjez znaty zběrał A. v. Lana k tomu, zo we Rudolfinu wustajencu mjezynarodneje grafiki 19. lětſtotku zarjadowach. Najwjetše překwapjenje pak bě za mnje bjezdwěła francówska zběrka „Moderneje galerije“, kotreješ zoſtajenje dyrbi kóždy jako wulkotny ſkutk wobdźiwać. We přirunjanju ze ſnadnym wobſahom na francówſkich wobrazach we Draždźanſkej galerji, je začiſć tudyšeje žurle přemóžacy. Nadawk pak, k tutej nahladnej francowskej žurli přidružić druhu mumělſku hódnoſcź zda ſo mi być mimo měry wabjacy a dźakowny.

Móžach drje w tu khwilu a tuto raz jenož we ſnadnym rozměru do pražskeho wumjelſkeho žiwjenja pohladnyć. Bě mi zmóžnjene, někotrych tworjacych wamjelcow zeznać a jich dźěła mje tak zajimachu, zo ſydom wobrazow domorodnych (heimiſch) wumělcow za Draždźany kupich. Nadźijam ſo, zo ſo ſuſodſke poćahi, kiž přez tutu wustajenju nawjazach, po času dale rozwiju a zo ſo mi poradźi, też w Draždźanach přećelow łutych wumělcow dobyć. Na kóždy pad zarjaduju pak lětſa w zymje we ſwojej galerji wustajeńcu ſobuſtawow „Mánesa“ („Mánes“ je združenje čěſkich wumjelcow Künſtlerverein), kiž ma ſwój wosebity ſalon w Prazy). Wopuſću tuž Prahu z přijomnym začućom, zo móžu posrjedkowar wzajomneho zbliženja na wumjelſkim polu być, a nadźijam ſo, zo ſo pročeowanjam na wobmaj ſtrouomaj poradźi, wobej ſuſodnej ſtataj po času k přecy lěpſemu dorozumjenju mjez ſobu přiwjeſć“.

Kulturny rozhlad.

Ota Wićaz: **Dr. Arnošt Muka.** W Budyšinje Z nakładom Maćicy Serbſkeje. 1924. 78 str. 1.50 zł. hr. — Wustojnje ſpiſana kniha je k 70. narodninam dr. Muki a twori w ſerbſkej literaturje wosebity druh monografijow. Podobnu monografiju je před mnoho lětami Adolf Černý wo Herče Wićacec wudał. Kniha wobſahuje wopis cyłeho žiwjeńſkeho dźěła našeho wótčinca a je też z mnohimi wobrazkami wuhotowana. Też typografiſke wuhotowanje — čiſć a papjera — je wulkotne a dopokazuje, na kak dobrym techniſkim ſkhodźeńku ſerbſka knihićišćerńa ſteji. Zeznam dołalnych žiwjenjopiſow a nastawkow wo Mucy, kaž też wosebje zeznam Mukowych literarnych dźěłow, wopřijejo jeho ſamoſtatne knihi, kaž też wšě z jeho pjera wušće nastawki wědomoſtneho a popularneho raza a w jeho nakładze wudate knihi, wudoſpołnja knihu cyle bohaće. Zawodna baſeń je wot Jana Skale, cyle druhe dźěło pak je ſkutk Oty Wićaza. Podobnych monografijow bychmy też wo druhich našich wulkich muſach a žonach trjebać móhli; ſkónčnje też powšitkownje wo wuznamnych Słowjanach.

T. G. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.** Z dowoloſnoſću autora přełožił Jurij Wićaz. W Budyšinje 1923. Z nakładom Koła ſerbſkich ſpiſowaćelow a rěčnikow. 33 ſtron. 0.60 zł. hr. — Knižka ſwětoſławneho filoſofa a wulkeho ſtatnika ſuſodneho bratrowſkeho naroda je inſtruktiwna za powučenje wo połoženju ſłowjanſtwa po wójnje. Prěni raz wuńdże jako naſtawk w jendźelſkej „The Slavonic Rewiew“ 1922 a bu wot toho časa nie jenoz ... wſech ſłowjanſkich, ale też druhich jazykow přełožena. Štóž chce nowočaſnu ſłowjanſku politiku zrozemić, trjeba tutu knihu, kaž też hižo prjedy wudatu „Nowa Europa“ (bohužel w ſerbſkim přełožku ſkomolenu).

(Ze ſerbſkich tydźenikow.)

Katolſki Poſoł. Čiſło 15. Nimo po znatym katolſkim ſpiſowaćelu Kümmelu wobdźěłaneho nabožneho rozpominanja wopřija tute čiſło politiſki rozhlad, krótki ale tola doſahacy, ſpiſany wšak z wosebiteho ſtejniſća, kajkež je karakter časopiſa žada. Powjeſć z Lužic a ze Serbow, drobne powjeſće a nastawk k 60 narodninam ſerbſkeho rěčnikarja fararja Jurija Krala wudospołnja wobſah. Připołożene je pokračowanje (49.—64. ſtr.) „Stawiznow Serbſkeho Domu we Budyšinje.

Serbſki Casnik. Čiſło 14. Delnjołužiſki tydźenik. Tutón jenički časopis našich dolnołužiſkich bratrow je za swoje poměry jara bohaće wuhotowany a přinjeſy nimo rozprawy wo jubileju barlinſkeho miſionſtwa politiſki kaž też hoſpodarſki rozhlad a pokračowanje ze ſłowakſkeje rěče přełoženeho powjedanćka wot k. Royoweje „Nimo Boga na ſwóče“. Kóždy zdźěłaniſi Serb mać tutón časopis wotebjerać, zo by ſo z idiomom ſwojich bratrow w Błótach zeznał.

Pomhaj Bóh. (Čiſło 15). Zwjeſelacy w tutym čiſle je pospyt, ſerbſki (to je: z łačanſkimi piſmikami) prawopis też čitarjam tuteho časopiſa před woči ſtajić. Wšak ma hłowa tak a tak hroncka po ſtronje wobraza ſtyri ſerbſke ſtučki we łačanſkich piſmach. Snano ſo přecy jónu ſtary čapr z naſeje domjacnoſće wumjeta, a je nimo měry zajimałe a nadźiju zbudźene, zo ſo tak ze ſtrony evangelſkeho duchownſtwa poſpyt čini, ſwojich čitarjow z rozumnej modernej wěcu, kiž je po prawym ſtara dobra wěc, zpřećelić.

Ze Serbow.

Pónd'zulu, 14. jutrownika,
Justina martrarja.

Bóh wuzwoli so wulki dobrodeł serbskeho ludu
wjerch Anatol Gagarin za čestneho sobustawa Maćicy Serbskeje.

Wěš, što je wotrodźene?

Wěš, što je wotrodźedo? — praj mi!
Je hruby nuknicaŕ, kotryž
da tradać staremu nanej.
Wěš, što je wotrodźene? — Judaš,
Kiž bjezdžak přeradźi swojoh'
Najsprawnišeho dobrodeła.
Wěš, što je wotrodźene? — Dźěćko,
Stož milu maćefku bije,
Do nadrow žiwjacych kusa! —
Faraf Wjelan w Slepom † 1892

Tołt ajcy su, kiž přeskoča
Traš swojoh' staroh' wučerła. Radyserb.

— **Wo wjedźe.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741½, hygrometer +3¹/₂, thermometer w tołsty +2. Dołhodźiwa wjedrowa nam dale hapriležiše wjedro słuša. S towrótkeła drje što trochu twarjedri, tola potom sasa njelubje wjedro zastupi. — W južnej Barwicy je śměły pahnył. Elektrizne na hałady w Mnichowje dyrbjachu často sastać. Wone ł kołijow wujědžechu a pak so groty rostorčechu. Telefonowe groty mjez Wiwom a Mnichowom je cźeła śmeha přehoriwiła. Jutrjšn. barometer stejnješe na 5,11 słupada a to na 6,55 thowa, měrjacy rozpołnu 1,49 thodża a so na ranje 3,22 thowa.

Wjedro na tónle thodźeń: Pónd'zelu: W wozy jasne, rano mróz a kurjawa, potom so wuczasuje, sporo zane dešćowanje, słaby wětr.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańnja wobućow. Pódšiwowanje spěšne a tunjo.

Wutora: S wsetečka porhumurjene, hyšny wětr, storo wichor, storo zabyn dešćowšik.

Srjedu: Dopołdnja ł wjetšemu dźělu jasne njebjo, mile, hyšny wutr, ł khwilemi dešćowšik.

Štwórtk: Cźopło kaž w hapriležu bywa, što nowe cźuje, ł mešćanomi dešćowšk, hyšnischi wětr.

Pjatk: Rano kurjawoje, potom so ł khwilemi podešćowuje, ł khwilemi tež hyšnischi wětr, na wječor so wunjedri.

Sobotu: W nozy ł wjetšich jasne, rano kurjawa a słaby mróz, mróčele so pšečeźahuja, słaby wětr.

— **Jutrowny hermank,** kotremuž so hobota rjane wjedro do prěda šměješe, bě wjesoły z nimo měry hrožnym wjedrom šnjeżbožik. Rano po wošomnich so započa hrimacy a to tak hyšnje, so wokna schćerčachu. A tźima bě so wuhrimała, poźa so śnjeh biez tak, so bě sa krótki cźas wšcho ł běłej płachtu, runje kaž bychmy niz pšed jutrami ale pšed hodami stali, pšikhrvte. Tola dołho njetraješe a ł rjaneje běłoće bě nastało — rjane błóto. Wobcźaš so dešćowšowaše, potom sasa ftóžo pšes mróčele pokuhny, hacź so ludźo prawje na taźe hapriležše zorty hnědźaja a potom sasa wětřikej hólzy dujachu kaž wólfr. Wopyt hermanka pak bě, njedźiwajo taźkich zortnych kukow wjedrowych jandželkow, hišće dołho dosć derje wopytany; hacź su ludźo wjele kupowali, njeda so hrybom zwěsćeć. Dźensa nětko sasa „mile njebjo ľubje šmějwe so, a ł wjele hołcźo wjedźe pachoła — — na hermank", a tehodła chcemy wočakowacź, so njebudźa žani njespokojni ł ćežkich jutrownym hermankom, niz cźi, kiž pšebadźeja a niz cźi, kiž kupuja, abo — to budźe wjetšchina — pšichładuja.

Kospodarski rozhlad.

Pónd'zelu 14. hapriležo 1924.

Kurzy hobotu w Barlinje:

(Tute kurzy su w milijonach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	250 400
jendželski punt	18 205 000	cźěšk. króna	124 600
šwajzarski frank	735 200	100 półst. markow	460 500

Bjerjenj, němske a franzowske, so na šwětowych burśach trochu ſrnuežichu.

Na **produktowych wikach** wosta wobrot w žiće jara šnadny. Měšćito pšeńcźnju so na młynu swonka Barlina rospšeda. Rožka so jara cźěsto pšchedawa a sa nju mało hadźeja. Słatna žitarinja (Reichsgetreideſelle) na nasche wiki žito ł hromadami mjeze. Wotwoja je dosć na wjach. Jeczmjeń a muka rjenźetaj. We wotrubach a womjesćchach so mało pšchemeni. Sosokotu pšchindže zentnar

w Barlinje

pšeńca 8,30—8,85 rožka 6,40—7,— jeczmjeń 7,50—8,50 wowjeś 6—6,60

we Wrótźlawju

pšeńca 9,15 rožka 7,05 jeczmjeń 6,25—9,50 wowjeś 6,30

Wiki rěznehe stotu saźdźenu hobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Pšchinało bě so wjele stotu. Wikowarjo nahladnychu so, so bu wjele na druhe wiki rospšeda. Schło so we wocźakowanych rosmerach njesta. Honjadła porńjo pozźednim wikam 4—5, cźelata 5—8, wowcy 2—3, šwinje 6 ſt. hr. po zentnarju žiwjeze wahi wjazy płaćachu. Też na druhe wiki bě so mješe stotu pšchinało. W južnej Němskej stół wjazy płaćeśche. Honjadła a šwinje pšchi ſwocźatku deše dźěchu. Na kónzu trochu klazaśche. Pšchinało bě so

	wone płaćachu
2941 howjadłor	22—50 ſt. hr.
2685 cźelatow	40—90 ſt. hr.
8297 wowcow	23—52 ſt. hr.
7962 tukrajnych a 454 wukr. šwini	60—68 ſt. hr.

po zentnarju žiweje wahi.

Konjaze wika (Magerviehhof) w Barlinje saźdźeny pjatk. Koni bě so wjele a to 973 pšchinało. Wiki měrnje dźěchu. Płaćišny so njepšcheměnichu. Wone płaćachu I. kajkośće 1500—2000 II. 1200—1500 III. 800—120 dobijachu 3000—800 ſt. hr.

Wiki wutrótźnehe stotu wcźera pjatk w Berlin-Friedrichsfeldze (Magerviehhof). Wiki běchu měrne, płaćišny powušcźowachu. Pšchinało bě 1017 howjadłow, 148 cźelatow, 891 dejnych krawow, 56 wołow do cźahanja, 42 prošnikow. Wone płaćeja su:

Dejne a wuškokuſnćetne krawy:
1. kajkośće 350—490 ſt. hrimnow,
2. kajkośće 290—340 ſt. hrimnow,
3. kajkośće 150—280 ſt. hrimnow.

Hałozy:
1. kajkośće 300—390 ſt. hrimnow,
2. kajkośće 200—290 ſt. hrimnow.

Woły do cźahanja, prošniki a byki 25—31 ſt. hr., po zentnarju žiweje wahi.

Butrowe płaćišny na Barlinskich wikach so njepšcheměnichu. Punt pšichadže w zdźym wikowanju 1,35 hacź 1,50 ſ. hr.

Tešane we Wrótźlawju ł nowa hamtšy postajichu. We drobnym wikowanju mlokarnika 1,95 ſt. hr., burła 1,52—1,62 ſt. hr. po puncźe. Tele płaćišny su ł měru k nasich ratarjow we Rosbortskim wokrjesu.

Rhofejowe płaćišny. So na šwětowych wikach mało pšchinjeja. W Hamburku płaćeśche punt w zdźym wikowanju brasiliſanski 1,60—2,— frjedźnoamerikanski 1,95—2,50 ſt. hr. šyry po puncźe.

Železo. Sywe železo (Roheisen) je tuna = 20 zołtarjow wo 3—6 ſt. hr. drohi.

Płaćišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wobjowe šymje po tuni abo 1000 kg, šemat 100 kg. płaćišny po Pałej hriwnje.

	12. 4.	11. 4.		12. 4.	11. 4.
Pšeńca	170-177	169-175	rapš wošuški	11-11,60	11-11,60
rožka	138-140	135-142	poch. melaška	8-8,60	8-8,60
nałšt. jeczmjeń	170-190	170-190	ferabella	12-14,00	12-14,00
nał. jeczmjeń	—	—	běrnaze truši	20-20,50	20-20,80
wowjeś	120-128	120-128	bunu	16-18,00	16-18,00
kukuryca (Mais)	—	—	wuka	12-14,00	12-14,00
pšeńcźn. muka	25,00-27	25-27,00	lanu wošuški	22-23,00	22-23,00
rjana muka	20,75-23	21-23,25	módre łupiny	12-13,00	12-13,80
pšeńcźn. wotr.	7,40-8,0	10-10,80	žolte łupiny	16-17,00	18-17,00
rjane wotruby	6,00-7,00	8,60-8,70	ſjeno, 50 kg	1,80-2,00	1,80-2,00
rapš	305-310	310	ſłoma, rjana	—	0,90-1,10
lane šymje	410-415	410-415	„ pšchenjcź	—	0,90-1,10
hrótch	18,00-17	16-17,00	„ wowbina	—	0,75-0,90
pjelušchi	12-14,00	12-14,00	„ jeczma	—	0,70-0,90

Wjeźne płaćišny w Budyšinje.

wot 12. hapriležo 1924

Wšchě płaćišny šo po ſlotej hriwnje ſrošuja.

Pšchedmjet		najmišša płaćišna	najwyšša płaćišna
Pšchenja, ſwonka wotedacja	50 kilo	8,50	8,75
Rožka, ſwonka wotedacja	50 „	7,20	7,50
Jeczmjeń, ſwonka wotedacja	50 „	8,50	9,25
„ nałmšft	50 „	—	—
Wowjeś, ſwonka wotedacja	50 „	6,50	6,75
Rapš	50 „	—	—
Bérny	50 „	2,50	2,80
Sémo	50 „	2,50	3,—
Sškoma, ſ maſch mlóčk, proš.	50 „	1,40	1,50
„ ſ masch „ ſ sašk.	50 „	1,50	1,70
„ ſ zypami mlóčzena	50 „	2,30	2,50
Pšchenčzna muka, 70 %	50 „	14,—	14,75
Rjana muka, 70 %	50 „	12,75	13,75
Pšchenčzne wotruby	50 „	5,80	6,—
Rjane wotruby	50 „	4,80	4,90
Prošata 607 ſchtuk	1 ſchł.	15,00	30,00

Drodnoswikowanje płaćišny w Budyšinje.

12. hapriležo 1924 po hamtišim postajenju.

Wšchě płaćišny šo po ſlot. hrimnje ſrošuja.

Twora		płaćišny hr.	płaćišny hr.
Howjase mjaso ſ koſcźemi	1 kg	1,40	2,00
Cźelace mjaso	1 „	1,80	2,40
Swjaze mjaso	1 „	2,40	2,60
Swinjace mjaso	1 „	2,00	2,40
Tukrajny šwinjazy šchmalz	1 „	2,40	3,20
Pšchenčzna muka	1 „	0,32	0,48
Rjana muka	1 „	0,28	0,30
Klófs	1 „	0,22	0,23
Jedne bérny	1 „	0,06	0,08
Rajš	1 „	0,50	1,00
Hróch	1 „	0,56	0,72
Sóši	1 „	0,80	1,40
Amerik. šwinjazy šchmalz	1 „	1,60	1,80
Sšuschony połcź	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 ſt.	0,26	0,28
Jedźna butra	1 kg	3,80	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	ſchł.	0,09	0,12
Jedźne bruny	1 kg	0,48	0,72
Zokor drobny	1 „	—	0,96
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenine wohlo (domj. tepl.)	1 ztr.	—	2,05
Brunjizowe briketty	1 „	—	1,25

Se Sserbow. Pšichcźe šmy w pósłnym cźasu žiwi, kiž so chili nowemu šwojemu kónzej. Tloa pak cźinje do mnohich wutrobow hišo jutrowna radosć a nječele. Cźopłychi pocźah wabi won do Bożeje šwórby, hdźež nałcźo so wokaſuje w kwětkach a ptačkach, w polu a łoł. Sšnano bě nechtožkuli jutry dalschi wulšt cźinił a njewě, hdźe by so wobroćił. To by so proza ptačita, hdyž by take hebi prěni šwjatły dźeń do wšow wulecźa, hdźež šerbšzy kichćizerjo prastarh nałoźk šwojich prjedowniłow wukonjeja. Wošebje sajimawe je w klóšchrje Marijnje Hwězdźe. Mjenowany klóšchrt leži pšchi statnej dróhi mjes Budyšchinom a Kamjenzom a je wot Budyšchina 18 kilometrow šaleny. Też lětša so kichćeńske cźahanje po starym wašchnju wotmeše. Wokoło 1 hodźin shromadźuja so kichćerjo se wšch a ł nětkotrych wokolnych wsow a sjedźaja do Khrósćiźa. We 3 hodź. dopołdnja Khrósćiske wšy kichćerjo, kotrychž je kóždy ras bohata licźba, ſ wjeł'a na 70 šapchahow. Wokoło 1/2 6 hodźin wječor so wjeźmi kichćerjo. Pšchi rjanym wjedrje šeidu so tu sta a tuhźaj zuńch a pšchidu ł dalschich kónćin. Loni bě tu derje na 8000 pšchihladowarjow. Pšchikładźeja tu na kołach, ſ motorami a automobilemi. Sa wutrohwonje kołešow je tu pośtarane. Klóšchrt wabi dźe mnohich dla swojeje historiske znamjenje. Wot 1/2 3 —1/4 móže bo rjana gotiska zyrkej wobhladacź. Wo porjad we njej pośtara bo twohnjowa wobora. Nadźijomnje nam schpatne wjedro jutrownu radosć njeskaža. Wjeźej so we wobmjeſowanych rumnoſcach klóšchrſkeho dwora tuhźo po tyšacach shromadźeli, njeje hacź dotal cźežkim njeboźam dóšło. Bóh ſwarnuj też w dalschim pšchedtajkim. Cźeženy šebi tutón pražnik nałoźk cźežkosć jako nětcźo wobšteheło šerbškeho, narodneho. Nětj

— **Kradnjene koło.** Sšobotu bu sašo ſ dwe koło kradnjene, ſnamka a cźišku šej njeznaci, ſe šchérnymi gumijami, wólnokhodom (Freilauf) „Grüßner-Helios" a cźerwjenej pšichowej deku na ſydle. Schtóž schto wě, nech to kriminalnej policiji wošwěi.

— **Duchakhoreho pšchekupza** so ſuhodnje wšhy, kiž nětcźo dujow we wšchelakich korcźmach šchćerjeju a popjelniczki šobubjerjeśche a wcźera na tuchońšim khezhowje narodnje kamjenje nicźeśche, ju do šchtankaſje zajty (Schutzhaft) wsałt. Wobšaromny muž bě wot domu cźeknył, so jeho njebyhu do hoſernje pšchewjeźi móhli.

— **Sa koležarjow.** Policija na to šchdźbne cźini, so ma pšchi kóždym šćehnym kole bycź ſpušcźomna ſpinawa (Kettenvorrichtung), dale wotšje ſwonjazy ſwónčk a so ma kóždy koležał po cźinje ſ jašnej ſwećazej lampu jěsdźicź. Dale je na to šćehnje cźini, so šmě so jenoź po prawom boku wulizowu jěsdźicź.

— **Sa ſozialnych renimarjow.** Rusowa podpjera wupłacźuje so ſchtwórtk, 17. hapriležo wot 7 hodźim w krajišnim domje (Landhaus) hrodowa hasa 10. Šadu so, ſ bychu wšchitcy 5 a 10 pjenźezowe drobnych žebi šobubjschinješli (abo 50 a 100 milijardowe papjerjene) na wrócźobawanje.

— **Pšchirażża za wójnſkich renimarjow.** Wupłacźenje pšchirażżoweje renty (Zuſjarente) za wójnſkich renimarjow, cźežšzych wobſchkodźenych a za wójnſkich ſawostajenych wupłacźuje so jutśe a frjedu (Landhaus). Rentowe wupšijmo a dokład pobźełowje mjeju njech kóždy bohu wójnje.

S **Bukez.** Wjeśeły dźeń bě ſchwórtk za naſchu zyrkwinſku a ſchulſku gmejnu. Naſch knjes kantor ſwjerzeńk ſe ſwój 25 létny ſastopiſki jubilej. Pop. 1/5 hodźin shromadźichu ſo 12 zyrkwinſkich a 4 ſchulſzy ſastupje.šo w ſchuli na wobjadnej ſali. Jubilarej po jednorcźnje wašchnju ſwoje ſhožopšchcźeże pšchinjeſechu. Knjes farak ſtarſche ſo ſłowa a wšchěſche jubilara wrócźo do cźaſa, hdyž jako 25létny młodźenc do ſwoźeńſkeho ſastopiſtwa ſaſt wźe a dźakowaſche ſo Bohu, ſo je nam dobreho Herbſtkeho, haj w naſchim tak njeweſtym cźaſu njeſkabłagcźeho muſa a kantora ſhožeźił, a dari jemu cźaſnik na ſeźmu ſ pšchećzom, ſo by jemu hiſchcźe dołhe léta ſpakował jenoź wješełe hodźiny ſiwjenja. Temu ſo pšchſkamknu ſchulſki pšchedźydźa k. Klimſ ſ wutrobnym ſhožopšchećzom a dari jemu kiſ ſe ſłébornym pšchimadłom, ſo by ſiwóſ ſwobodnu cźaſ ſ nim w Bożej ſtworbje ſo pšchehódźował. Pósłał jeho k. kubleř Rychlař a k. Schérz ſ Kołowaju darjſchtaj jemu nat pijanſki ſkat a pšchejeſchtaj jemu w mjenje nakup nowe jſcho a wotbiwańſkeho druſchiwa, ſo by cźiſte ſwoje wšć, e hodźiny naſchemu ratarſkimu wénowacź. Knjes kantor ſo ſ hnutſej wutrobu, haj ſe ſłébornej ſpilu we wocźe ſo ſ hnutſej wutrobu, haj ſe ſłébornej ſpilu we wocźe ſo dźakowaſche a ſłubi, ſo cźaſ ſ Bożej powocźu tak dale błáłacź ſa ſboże zyrkwje a ſchule, kaž je to hacź dotal cźinił. Wjeśełe we 8 hodź., kaž ſo je ſwoſbuhnyni ſe kollegami ſeźdźe, ſwjeſeli jeho towaſtwo „Radoſć" w jeho muſłi ſtwa [illegible] „Sto lět kaž mi dźeńſ je", kiž pšchiſamkny ſo hiſchcźe [illegible] rjone naſcheho lubeho k. Kreſka ſe ſpěwom „Dokaž o muſki duſchu". Teſ tudy knjes jubilar nutrny dźak wuraſi ſa tak wjele wonkaſanje cźeſće a lubośće, kiſbo, ſo dyše ſtajnje ſiwu błáłacź ſa naſch wobſtworbje naſrod a ośu hajicź, ſchtoż je Bożu k cźeſći a Sserbam k wuſitku.

S **Nukez.** Saſdźenu pjatk rosſpšchewa ſo kuſe wjeſchi wjcźer a kontor Rjelka ſe ſwojej ſchulſkej wohſebu. Nimale 40 lět je wón naſchej ſchulſkej wohſadze ſtejał. Nawjedowaſch wučeſ k. Berger ſe ſwjatockowu wjeſcźer ſa rjadował a k temu ſchulſke dźeći ſwju łićbu cźerwjeh ſpěwom nowinczi, kotrejž wutrobu ſhromadźenych ſpołnjachu. Mjes nimi běſche jedyn Serbſki: Bužan wjeſchelna. Knjes Berger w mjenje wjeſcźerſtwa a ſchulſkich dźeći ſo dźakowaſche a roſłožowſche ſaſtupnjy dołholetnjeho wuſlubjenja naſchich dźeći. W mjenje ſchulſkeho ſaſtupjerſtwa dźakowaſche ſo k. Cźech ſa wopomnjenje pósłu a wuſke ja. ſłužby naſchemu dotalnemu wuſchćehemu wučerjej. Pšchi poda jemu cźeſtny bar a pšchejeſche jemu, ſo by ſo błáłacź na dołhe léta wotpoczinka ſwojeho ſiwjenja ſwjeſelił mohł. Naſcha wośada ſo nadźija, ſo ju wo[illegible] wuſchćehego wučerja Mjelki Serbſka wuczba w ſchuli [illegible] dowacź njebudźe. Wjeſele bóle ſo wuſitanym, [illegible] jeho-naſlědnik po ſprawnym hesle: Kóždemu ſo dowje!

S Budyšinskeje. Wschelakim bukam kaž też kupzej Beuchej su w sańšźenym cźasu mnoho drjewa kradnyli. Policija wušłědźi pola jenoho bźěłaćerja kradzene drjewo. Tutón je tam drjewo wschelakim wobsedźerjam pschedawał a je tež pobłahował, so je wšitke mnohosty drje tam na dwórnischczo we [illegible]

Zapósłane.

Ratarski Dorost w Khrósćizach bźěše nutrowany, jeneho zobustawa ſ Wudworja ſe ſwojeho towarſtwa wusamknyć. Tohdom cźinjeſche nasajtra ſ nim „Lipa Sserbska“ w Pančicach dla jeho njetowarſchneho, njeſerbſkeho ſadźerjenja. Tak bźěše wón mjes druhimi ſ jeje pohdźenja njewěrnoſcze wjeſnemu ſandarmej donoſował, też je ſtudźowanki Pančiczanſkeho Sokoła we Wudworju. Wſchelcy ludźo ſu mjenjenja, ſo wón w nječeſim nadawku cźuſnoſcźaka hraje, nadźijomnje nia ſa Sudowſchowe pjenjeſy. E dawna bźěše jeho ſadźerjenje mnohim Sserbam nadobne a nětko ſo jeho ſnutſkowne ſmyſlenje pſchecźiwo jeho róbnym bratram w tajkim ſmětła jewi. Studnje boješ, ſo ma naſch mały ludźik też wotrodźcźowo a renegatow. Jednota je w nětcźiſchich wohrożenych cźaſach najmuſnitſcha a dyrbjeli wſchitcy ſa jeden narodny poſtronk cźahnyć. Mjes tym pak wobſahuje mnohi Sserbja ſwoje dobre ſerbſke mjeno a ſchkoda ſebi ſamemu a ludej. Tajzy renegatojo dyrbjeli ſo też nowſchitkomnje ſe ſerbſkeje towarſchnoſcze wusamknyć. Wuſtorcźenje ſe ſwojeho ludu — to je najwjetſcha hańba ſa róbneho, jeli hiſchcźe hańby ma.

To-ſarſtwowski powěſtnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Spěwanje jutře wutoru **wupadnje.** — Na jutrownu ſrjedu 23. hapr. ſo naše ſobuſtawy a wšitcy naši pśeceljo do „tróſerńe“ na ſerbski koncert Pančiczanſkeje „Serbskeje Lipy.“ pśeproſuju. — Wutoru 29. 4. budźa ſo pruhi za Delnjołužiſki koncert zapoćeć.

Kolojźdne tow. „Blysk“ w Hasłowje proſy ſerbſke towarſtwa, zo bychu ſebi njedźelu, 18. meje ſwobodnu dźeržałe dla khorhojneho ſwjedźenja.

Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma wutoru (15. hapr.) wječor 1/8 hodź. zwučowanje we hoſcźencu. Proſy ſo, zo bychu wšitcy přišli. Starosta.

Jeduota „Sokoł“ w Ralbicach ma wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Zjednoćeństwo ſerbſkich wučerjow. Poſedźenje (hłowna zhromadźizna) wutoru, 15. jutr. pop. w 4. hodź. w Serbſkim Domje w Budyšinje. 1. Rozprawa předſydy. 2. Zrjadowanje rěčnych kurſow. 3. Wólby. 4. Namjety atd. Přeproſujemy z tutym wšitkich ſerbſkich wučerjow. Přinoški (2 hr. na 23/24 a 1 hr. za Albertowy fond) proſymy bórzy dowěrnikam wotedać.

Přilopk.

* **Podźenſtſi krchow.** Wobſedźite ſtaroſcze cźini wulkim ſtam pſchiprawjenje krchowa. Sću wone wobſtrejdź města, ſu ſo hižo wjazy koſcźi jako ſadźenk ſa wobſhod wupokazało, kaž njedawno hiſchcźe ſtyſnu krchow pſchi Po.ſdamſkim dwórnischczu w Barlinje. Nosało tak ſo ſwonka města, kaž w Stahnsdorfje pola Barlina, dha ſu ſa pſchiwſchich ſemrětych ſ wulkimi cźežemi a pſchiſhadźenjom cźaſa dowołku. Nětko cźe město Stockholm [illegible] mjeno Schwedſkeje, tutomu njedoſtatkej wotpomhaćz. Wone doſtanje jedyn podźemſki krchow. Pſchichrawy ſo hižo ſtawoju a to ſpody Gustav-Adolf zwrjuje. Wón ma ſo tak wutwaricź, ſo budźe tam ſa 6000 pozjelnizow rum. Tak pohrjebeja wulkomóčnſkeje ſwojich ſemrětych pod ſemju, kaž nětdy prěn krſchesćenjo w katakombach. ſch.

Naš dowěrnik za Psowje

je tajes

August Štrympa w Psowjach

Pola njeho móža ſebi tamniſchi cźitarjo „Sserbſke Nowiny“ na meju ſtajach. Tak dóſtawaju je hiſchcźe na ſtamſnym dniu wudaća. Knjes Schtrympa pſchijimuje też nowěſchtki do „Sserbſkich Nowin“.

Administracija „Serbskich Nowin“.

* **Schto je cźłowjek hódny.** Powſchitkownje ſo praji, ſo je cźłowjek króna ſwórby. Hdyž pak ſebi wobſhladamy pſchewytowanja wěſteho amerikaniſkeho chemika, potom njeby cźłowjek wjeſe wjazy jedneho dollara hódny był. Tutón chemik je wuſledźił, ſo cźłowjek ſ telſo wody wobſteji, ſo ſo ſ njeje dataj dwaj wokmjanaj pſchiſtrowaj wumpokaćz, dale telko żeleſa, ſo ſo hodźi ſ njeho jedyn ſylniſchi hódź wutworicź, dać ſa wapna na twrdźenje jedneho kurjenja a telko ſyra (Schwefel), ſo mózeſch ſ nim pśki ſrěbnicho pha ſajedoricź. To wſchak hiſchcźe wſcho njeje, ale wjele wjazy ſo njeda ſ cźłowjeka wucźahnyć kaž ſa 4 abo 5 ſtotkach hr. Schtóž ſebi potajkim pſchewjeſe na ſo hyć da, njech njeſabudźe, ſo je wón wo mnohe njenje hódny, hyšći ſtara koſa, pola kotrejež pſchezy koża wjazy płaći, hač 4 hriwny.

* **Bandittſi w Ameriku.** Nia jenoż ſo nanjeny cźłowjek a morduja, też jónſke ſu ſo na tutón puć njeſhmaroſcze podale. W Newyorku taſke jónſaju ruſnjeſnjeja zyle město domanhtaja a ſu wſchitke wjeſtſke města do ſtracha ſkaſile. Policija je wuſledźiła, ſo maja muſkaju ruſnjeſnjeja we jónſkich ſwojich pomocznikow. Tak ruckje hač ſu ſwoje revolwry wutſelili a ſwój wopor muſterjeli, bohdla ſtelbu jonam, kotrejž jich ſcźehuja, ju do ſwojeho rukawa ſchowaja a ſo ruce wothala. Tak nawuknu jony rubjenja rjemjeſtko a je jeno makeje krockele trěbne, ſo ſtani ſ bróniu w ruzy je wukonjeja. So ſo wulka liczba taſkich rubjenizow po kraju wokolo honi, wuhladża tehdy, ſo w Newyorku mnohe jónſke jako ſhubjene ſo wudawaja. Po tym ſu w ſaſchlym lěcze na 60 000 hołcow ſ domu cźeſke a buchu pola policije ſa ſhubjene wuprajene. Wyniež ſo poſtajicźo ſaſo někotre pſchinamkaſe, dha tola tyſaźa a tyſaźy po kraju ſo buchu a njekmanſtwa wukonjeja — ſ wjeſtſca ſ bróniu we ruzy. Tak ſu wójſło rubjeźnikow a njekmanſkow powſchitke.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtske hejtmanſtwo wozjewja: Leżomnoſny dawk (Grundſteuer) n nětko 1924 1. teho, kiž dyrbi tónle dawk płacźicź, wjazy pišnje njepominaja. Wón dyrbi ſebi wuſkoſcźiś dawka po ſcźehowazych poſtajenjach ſam nahlicźicź. 2. Dawk wucźini lětnje:

a) ſa ratatſke, łśatſke a ſahodniſke leżomnoſcze 9 ſt. pj.

b) ſa wſchě druhe leżomnoſcze 6 ſt. pj.

ſa kóžde 100 hr. mulicźeneho dawka (bes werdźiłagten Steuerwerthes). Mulicźeny dawk ſo tak ſniži, ſo je mjeńſi, ſo do wuſkoſcźe ſ 20 dźěłicź. (Na přikład jeli dawk 3,28 ſt. hr. mulicźiſch, ſniži ſo na 3,20 ſt. hr., pſchetož 3,28 ſt. hr. njemóżeſch ſ 20 dźěłicź. Po ſamym waſchnju je móżno pſchikrajki ſniźicź, kiž dyrbi tón ſaſtaćicź, kotruž ſo ſ wotebaćonom dawku ſpodli. (Nerźownjazyſchtaje). 3. Leżomnoſny dawk dyrbi ſo w 4 termińach wotebaćz a to 15. hapleje, 15. ſulija, 15. oktobra a 15. januara pſchichodneho lěta. 4. Přenja termiſa za lěto 1924 wucźini potajkim ſchtwórtu dźeł teho, ſchtož ſo wuliczi po poſtajenjach pod ſichnikom (Ziffer) 2. Wonaj dyrbi ſo najwoſbaſniſcho pola amejnſkeho běrki (Gemeindesteuereinnehmer) wotedaćz 5. Keli ſchtó w ſwojich nadobnych pjenjeſach njepłaći, pſchelicźa ſo mjeno ſo ſwójbnych pjenjeſach po hamtſkim kurſu do dnja płaćenja. Keli ſo pjenjeſ pſchewołacja, płaći dźeſ. na kotrymž ſo finanzneho hamta hódźi, ſa dźeń płaćenja. 6. Schtóž dawk w prawnym cźaſu njeſaſtaći, dyrbi ſa [illegible] mjeſaca 20% wjazy ſaſtaćicź. Cźeſtu ſo dźe 3 mjeſazow ſ płaćenjom dliji, dyrbi dawk ſ pſchiwſtawkami ſe 30% doſtaćicź. 7. Tym, kiž njeſtaći ſaſiſe wo leżomnoſnym dawku (Grundſteuererklärung) w [illegible] ſtarſu ſa podali, je finanzny hamt pſchiwſtaſ k dawku nawoſtajił. Tón dyrbja woni ſ płaćenjom termiſa [illegible]

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Běžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjeſce: Jan Skala, za nawěſtki: A. Duńman, w Budyšinje.

Lehmannec konditornja a khofejownja

Widźenjahódne, ponowjene městnoſce za hoſći

wšědnje 1/2 5–8 hodź. wumělſki koncert
8–11 „

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:
žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorſke pjećwa.

Wulki wubjerk

kwětkow k jutrown. jěchanju pletwow a kwěćelkow

poruča

Bruno Natuš w Kukowje.

Wozjewjenje.

Wšěm lubym přećelam a znatym z tutym zdźěluju, zo sym w **Jaworje čp. 12 c**

: wuporjedźerńju a wikowarńju :jěznych kołow a šijacych mašinow

wotewrił. Poručam swój skład jězdnych kołow a šijacych mašinow kaž też přisłušnych wěcow. Prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z pócześcźowanim

Jurij Kral w Jaworje

pola Pančic.

Warnowanje!

W nocy wot pjatka k soboće su so z mojich klamow **stupnje a žrije,** mjez nimi połhotowe dołhe škórnje, kradnyłe. Před kupowanjom warnuju. Hdyž so wěcy hdźe poskićeja, prošu wo powěsć.

Šewski mištr Mechelk we Łazu.

Słyšće!

Hdyž chcźeće sebi Waš kupny list, wumjeńk abo testament pisać dać, dźiće ke Kobanej, z kotrymž móžeće serbski rěcźeć.

prawny büro **Ernsta Kobana**

w **Budyšinje** na Kaeublerſkej drózy 6.

Telefon 814 (přez kronprynccowy most)

Wumeblowane ſtwy ſo wotnajeć pytaja. Zhonić w „S.N.“

Wudowa abo ſtarša holca, nic mjeńſa hač 40 lět, ſo jako

hospoza

pyta. Pozdźiſe žeńtwa njeje wuzamknjena. Zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“.

Solidna

ſtwinska holca

k čišćenju ſtwow, blida kryću a plotowanju ſo haydom abo k 1. meji do willoweho hospodarſtwa pyta. Domjacu drastu dóſtanje. Poſkićenja z wopiſmowymi wotpokami a mzdowymi žadanjemi njech ſo ſćelu na **Frau Fabrikbesitz. Noetzold Dörgenhausen** b. Hoyerswerda

Bórzy pyta ſo ſylna ſamoſtatna za ſtwinske dźěła,

holca kaž też lěpša ſtwinska holca

kiž może šić, derje plotować a blida kryć. Poſkićenja na **Tischlerheim Anna Krause, Dresden-A., Werderstrasse 44.**

MERSIWSKU
Wěrowanske pjerśćenje

Dźěćacy wóz

kiž ſo do burstwa hodźi, je na předań we **Smjerdźacej čo. 23.**

Sylna wysokoſusćena

ćehniwa kruwa

je na předań w **Małešecach čo. 98.**

3 jehnjata

ſu na předań w **Drožděžiju čo. 15.**

Dwě jehnjeći ſtej na předań p. O. Hauptmanna w Wojerecach. Zlo-Komorowska dr. 7.

Koza je na předań we **Smjerdźacej čo. 2.**

Rjana jałojca

blizko ćeleću je na předań w **Lipicu čo. 23.**

Rjany młody

plahowański byk

je na předań w **Radworju čo. 55.**

Šmrěkowe zdónki

rjanu towaru, 20 cm syłne a syłniše, hač 22 m dołhe, kiž ſo derje k twarjenju, k deſkowym zabićam atd. nałěpje pśihodźa, ma běžnje, też w Jaſnoſtwym ze ſkłada na Kubſiańskim dwórniśću wotedać

Herm. Polster

w **Rabocach** p. Budyšina.

Telefon Budyšin čo. 554. Wo dróbnym předawanju je dałše zhonić w **kowarni w Kubšicach.**

Centnaŕ

ćeŕwjeneho dźećela

ma na předań **Michał Cornak** w Nowoſlicach.

Młody

ſtražowanski pos

je na předań w **Khelnje čo. 40.**

Kóždy, ſchtóž ma

něſchto na pſchedań, ſćěł, grat, wſchelake nowe a trjebane wěcy, abo ſchtóž chce ſebi něſchto kupić, wotſeh to :: :: ſ nowoſchikom we :: ::

Sserbſkich Nowinach

Taſt nawěſchć ſo w nětkuſe [illegible] :: a ma wěſtu wuſpěch. ::

K maſerowanju

poruča ſe kóždy dźeń. Pjatk a ſoboty wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka

Hańža Cyžowa

w Kortnicy p. Hrodźišća.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin

Mam też **njedźelu** wot 1/2 **11—1** hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Hypotekowe požčonki po 7 1/2 %

na ratarſtwa znajmjeńſa 5 hektarow wulke, wobſtara spušćomnje

Ernst Raue w Budyšinje **na Hošće hasy 32.**

Leżomnoſtne papjery ſobupřinjeſe.

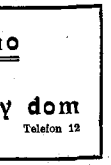
Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Mój pſchedeſchćnik niczo njepomha!

Tu dyrbi tſchikrvjeſći miſchtr

Ernst Donath ſ Budyſchina

Burgplatz 4

ſapſchimnyć, tón porjeſći tſchu najlěpje a najtuńſcho.

Bohu Knjezej je ſo spodobało, mojeho lubeho mandźelſkeho, našeho ſwěrneho ſtarośćiweho nana, bratra a ſwaka

knjeza Václava Stěpničku

w 65. lěće jeho žiwjenja po krótkim ćežkim khorohožu 11. hapreje wječor 9/10 hodź. ze ſwj. ſakramentami derje wobſtaranoho, do ſwojeho njebjeſkeho kraleſtwa wotwołał.

W Drožděžiju, Prazy, Hořowicach, Osoku a Frankenthalu
14. hapreje 1924.

Hłuboko žarowacy zawoſtajeni.

Khowanje budźe wutoru, 15. hapreje, dop. w 11 hodź. wot ćołownje nowoho kat. kěrchowa w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za hapriletu 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo. płaćí 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smoierjee knihičišćernje, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawóstki a tabele so wyše wobliczoja Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 90 | **Budyšin, wutoru, 15. haprieje 1924.** | **Lětnik 83**

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Francojski parlament — komora a senat — staj wjerna swój dnjowy porjad wuczerpałoj; wo zakonju k podleschenju zakonjedawarskeje periody na 6 lět žo njeuradźowalsche. Komora bu na to wo połnozy rospuschczenja.

*

Francojske wólby budźa 11. a 25. meje, nowy parlament seźdźe žo k prěnjemu rozej 1. junija. Město 626 dotalnych zapósłanzow budźa tutón raz jenož 584 woleni.

*

Wulka jendźelska nowina „Morning Post“ je do wobzjedženstwa wózwoły z Northcumberland pischelchla. „Morning Post“ bu 1772 załožena a je najstarscha nowina Londona.

*

Nowy ministerski pschedsyda Danskeje budźe najstarse znaty wjednik socjalistowskeje Stauning.

*

Pschi pschichodnych amerikanskich wólbach nowcho presidenta budźe zaso dotalny president Coolidge, ale tej General Dawes na kandidatnej likeźinje staeć.

Pschispomnjenja.
(Roshlad po zuzych nowinach.)

ska- Kak Němcy njeprawdu sacžuwaja, kiž žo jich narodnostnym mjenschinam we wukraju stawa a kak woni sprjaja ju wottrónicź, dopokasuje zažnje nastawk w „Dresd. Nachr.“ wischonёmnjesej nowiny, kiž podobne ale wjele stromnische zadanja slozuje mjenuje „tschechischze Wühlereien“ abo „wendische Chauvinismus. „Dr. Nachr.“ pische: S narodnostnych mjenschinow, kaž dyrbjachu žo nёkdy wuheršemu (ungarischen) nadtyrjesetstwu podrjadowaś je w dźenźnischej Wuheršej nёmska mjenschina najwusnamnischa. Narodnostny a kulturny dóst tutych wuheršich Němcow bё hocź dotal dosć trudny. Schulski zakoń hrabje Apponyiho z lěta 1907 zažadźi narodnostnym mjenschinam šmjertnu komu. Dwaj milionaj Sakowakow a dwaj milionaj Němcow bё nadobo bjez ludoweje schule a dźerži žo wumuczowachu w madźarskej rěcźi, we kotrejž nicžo njerozumjachu. **Sedźewk kuteho systema bё hrozna njewědomosć, (Unwissenheit), duchowna zanjerodźenosć a moralna sezurowjenosć.** Na wschelakich městnach njemóžesche młodosć swoje nabožne winowatosće dopjelnicź, dokelž njemóžesche nanuwane wopschijeza (Begriffe) rozumicź, w swojej maczerskej rěcźi pak je njebě namuknyła. A hdyž cžuchu němšzy a zkowachu wojazy swojim starschim dowol pisaćz, bёchu rusowani, za swoju maczersku rěcź wuherške pjenniki a prawopis wuziwacź. Kajši napohlad tajši list ma, njech pschikład dopokasa: „Libš éltern, sliktsmi perposzt kélt vajl dikoszt zer slekt isz unti véni czuszau hap. Gotbehit ai libar Fatr unt Mutr krioze lon aire zon.“ Hačrunjž je pokoženje narodnosćow we nowych statach wscho druhe kaž rózowe, dyrbi žo tola pschibacź, so maja w kulturnym nastupanju njepomёrnje wjele wjazy prawown kaž nёkdy we Wuheršej. Němcy w nёkdyschej južnej Wuheršej, kiž tam zadnje ludoweje anі šrěnieje schule njemějachu, maja dźensa w Južnoślowjanskej (potajšim pola Sślowjanow) 4, w Rumunskej 5 krěnich schulow, w Rumunskej 9 a w Južnoślowjanskej 8 zapósłanzow w parlamencje. Njedawno wschak praji ministerski pschedsyda k. Bethlen we nastupanju mjenschinoweje politiki we Wuheršej „daž wir vor dem Kriege den Sprachengebrauch vielfach mit dem Patriotismus verwechselten. Wir lebten in dem Glauben, daß, wer nicht gut ungarisch spricht, kein Patriot ist. Das war ein großer Irrtum. Wir müssen es den nationalen Minderheiten ermöglichen, daß ihnen der Schulunterricht, wenn sie es wünschen in ihrer Muttersprache erteilt werde“. Tute słowa šwedcza wo wёstym srozumjenju, tola zakoński nacźišć njeje cźišće bjes wusich nahladow. Sakoń njepohtaja dorasnje wuwucźowanje w maczerschcźinje, ale cźini to wotwisoze wot pschejza šiarschich. Pschejtowo tonu njeby žo dało nicžo prajicź, bychu li starschi możnoscź mёli žo swobodnje wuprajicź. To pak je pschi wuheršim sarjadowanju zboro njemóžno, dokelž wucźer abo notar (tón je padobny naschemu landrotej), kiž jenož wuheršku rěcź wobkajecźi, terorisuje starschich, kiž žo za wucźbu w swojej maczerskej rěcźi wuprajachu. Wobzjedženstwo mjenschinow zakoński sakład jich dźěła a brón pschejtowo wonym schowinistam, kotrejž jim pschez „Landesverrat“ a „Aufhetzung des Volkes“ porotuja.

Wuheršti schulski zakoń z lěta 1907, wo kotrymž „Dresd. Nachr.“ rěcźe, njeje wot Apponyiho ale wot Andrassyho. Ten pak bёše wobhladamy, na cžož bu Němcy pschecźiwo swojej wólbje, tak widźimy, so woni za swoju narod wotpokazuja, kotrejž my Serbja wot Němcow! Wschо, schtoż woni

Meble stajnje dobre a tunje poruča Bjarnat Walter meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860.

Wuherjam porokuja, my Serbja Němcam też porokujemy. Mója woni ja swoje narodnostne mjenschiny, kiž maja žo, kaž to tuta wschonёmsta nowina kónčnje jenu pschidawa, we šikowanskich statach lépje, kaž pola „bratrowskich“ Wuherjow, nёschto wocźakowacź, schtoż woni doma swojimi narodnostnym mjenschinam njepopscheja. Němske pschiklowo praji: schtoż njechach, so by žo tebi stało też druhemu njeczin! Budźa-li žebi nёkto Němcy a serbskim motwadlowym bischcze šwericź, naš serbskich schodwinikow a trajnych pschehradnikow mjenowacź, pak jich pokazeny na prawy puć: do Wuherskeje.

*

K sjёdźej swjatka sakskich wucźerjow (Sächs. Lehrerverein), kiž ma runje swój sjёd w Budyschinje, pische „Leipziger Tageblatt“: „Swjatej sakskich wucźerjow njebudźe na wažnych pschedmjetach pobrachowacź. Wschak je nascha ludowa schule we dospołnym pschetwarjowanju, pschecźiwo kotremuž žo wowny bjёł wobydlerstwa spjeczuje, kiž žo wot smyslenja starcho knjeżerstwa dźělicź njemóže“. Wot smyslenja minuwnych cźasow wschak žo też nёkotrschi druhi dźělicź njemóža, wosebje niž stari knjeżerjo radźicźelo a hohuźel też wёsty — wschak na złoze jenož radowy — bjёł wucźerstwa ranicho. To wosebje nastupa stejnischcźo, na kotrež žo tute worschty we należnosći serbskeje schulskeje wucźby stajeja. Njewёmy, hacź budźe žo pschi możnych jednanjach a reformach je strony sakskeho wucźerskeho swjatka też na nasche žadanja bźiwacź; pschecź bychmy žebi to, woprawdźe a ſ dobrym prawom.

We wczerawschich jednanjach dźěsche hłownje wo hłowny smёr wucźerskeho swjatka: wo sjednoczenje zelego wucźerstwa a schulstwa. To by jara derje było, by-li žo poradźiło jednotliwy ras do zyłe wucźerstwa pschinjesecź. S tym by też wobsebje ludowa ſ wyschcźi słohodźenk dozběła a we nastupanju ludowych ſ kraju je to wjazy hacź nuzne, schtoż wucźerjo sami pschijmaja. Ale pschecźiwo tomu skutkuja mozy, kiž wschёmy lud njechcejcza mёcź lépje dźěłany. Njech žo tym to njeporadźi.

Amerikanski bankowy kredit za Němsku.

Wo kredicze amerikanskich bankow za Němsku pische „World“, so žo two bankowy kredit njejedna, ale wo diskontowanje hódnotnych podłohow notreje banki złotych bankowkow. Wyschokosć diskontowanja je na 50 milijonow dollarow wobmjezowana.

Knihićišćerski strajk žo wupscheszera.

Strajk knihićišćerskich pomocznikow je žo sobotu dale wupschestrёł. We Durinskej je žo cźišćerjerne w Gerje, Weimarje, Goesze, Jenje a Pózneczu strajkej pschijamcze. Se 2500 knihićišćerjow je w Durinskej je hižo wjazy dnjeji 700 žadanu mjdu pschijmowało.

We Zwikawje w Sakskej žu pomocznicy w njesocjalistiskich nowinskich cźišćerjerjach dźeło złożili.

Strajk w tekstilnej industriji wieczorneje Sakskeje.

We Krimmitschawje, Werdawje a Kirchbergu žu dźěłacerjo sobotu w najwjazych fabrikach a pschadownjach dźeło sastajili. Dźěłacerjo njejsu se mjdu, kotruž jim dźěłodawarjo ponicźeja, pschezjom.

We Meranje wulki dźeł dźěłacerjow fabrikow strajkuje. Dźěłodawarjo žu sobotu dźěłacerjow, kotriž hischcze dźěłachu, ſ dźěła puschczili.

Strajk w Vogtlandskej maschinowej fabrizy w Plawnje.

Dźěłacerjo najwjetschcze sakskeje metalloweje dźěłarnje, Vogtlandskeje maschinskeje fabriki w Plawnje, žu dźeło złożili. Kaž je ſ plakatow, na wschelakich městnach w městach pschiłožonych, widźecz, je žo wjetschina dźěłacerjow za strajk wuprajika. Dźěłacerjo žebi wjetschu mjdu žadaju, kotraž je žo jim zapowjedźała.

Ludendorff jako wólbny rěcźnik w Barlinje.

Barlinske nowiny chjedża wjedźecź, so je němska ludowa (nazionalistiska) strona hromadże ſ wótrzinskimi wjazami wobłamka, njedźelu do wólby w Buschez zyrkuła zhromadźiznu wótmerch, w kotrejž budźe general Ludendorff rěcźecź.

Dobyczelske skónczenje strajka pódskich hórnikow.

We Katowicach je žo schtwórtk we skónczenju strajka hórnikow jednało. Hórnicy žu dospołnu wuspech dozpili. Knjeżerstwo je žo na to zwjasał, so w najkrótšim cźasu płaczenje zakonja wo 46 hodźinskim dźěłanskim dnju też na Hornju Schlesysku wupschestrje. Hórnicy žu schtwórtk zaso dźěłacź zapoczeli.

Němzy w Južnoślowjanskej.

Němcam w Južnoślowjanskej, kotrejž pod madźarskim knjeżerstwom žaneje schule njemějachu, žu wschudże, hdyž běchu po swětowej wójnej pod južnoślowjanske knjeżerstwo pschischli, ludowe a samo wyschsche schule dostali. Nihdże žo njeje kulturnemu rozwiciu Němcow w Južnoślowjanskej zadźiwało. Němzy pak žo po zdaczu njejsu ſ tym spokojili. Němšli kulturny swjatk je mjeły swojich twarjakow, kotrejž je knjeżerstwo skhwaliło, pschetrocźił. Južnoślowjanska ministerska rada je tehodła wobsamkła, němski kulturny swjatk załacź.

Italsko-schwajzarski konflikt.

Pschi italsko-schwajzarskej mjezy je mjes wobydlerstwom najpazejcź nastała. Na wobёmaj stronomaj italske wobydlerstwo bydli, mjes kotrymž je žo dla politiskich pschicźinow njepschecželska pschecźiwnosć rozwiła. Italczanam na schwajzarskej stronje dla žo falszitske hibanje w Italskej pschecźiwne być. Někotsi schwajzarscy wojazy žu pjecza we Polettrela na italskich namje'nych strazhnikow pschiwodzoze roubma nawołali. Dale je žo w Luganje psched italskim konsulatom antifaszistiska demonstrazija wotmёła. Schwajzarske knjeżerstwo je wo tym zhonіwschi wёz hnydom krucze pschepytacź dało. Schwajzarska swjatkowa rada je na podłožu pschepytanja wotmёła, so žu italske stróżby jara pschihnate. **Mussolini** dha pak hinaschcho mёnjenja być; pschetoż wón je sobotu pschipołonju pola pschedsjedźerja politiskeho departementa w **Bernje pschecźiwo podawkam, ſ kotrymž je žo falszismus stschihnyć, protestowacź dał** a žebi dosćcźinjenje žadał. Schwajzarska swjatkowa rada je žo we wobsebitym pohnadnjenju ſ tejle italskej należnosću sabёrała. Rada je wobsamkła, italskemu pósłanzej w Bernje dźělicź, so žo wёz pschepytuje, a je italske knjeżerstwo namołwiło, so by je swoje strony wunoschi pschepytanja dźělitło. Jeli so by žo podawk jako wёrny potwjerdźił, bychu žo winikojo krucze pokhósnyli. Swjatkowa rada je ſ dobom sa nusne mёta, italskemu knjeżerstwu dźělicź, so žu falszistoju gmejnskeho pschedstejiczerja ſ Ponte Tresa sajeli, hdyž bё žo won twobohbinskich należnoscow dla do Wareja podał. Jeho žu dla sſchinhdzajych wudmow, kotrež su pjecza na Mussolina a falszitow natwołale, pschestrzchcźeli. Wot njeho žu žebi žadali, so by namołwjenje wudał, w kotrymž swoje wobzarowanje dla tamneho podawka wuprajił a žo zamołwi, dokelž bu hewak khłostanska expedizija do Ponta Tresa pósłcźele. Falszistoju žu rjekli, so maja hižo 550 wobrow njenjech. Hdy by trjeba było, bychu tucźi hacź na St. Gotthardtsku horu pschicźahnyli. Skónczenje gmejnskeho pschedstejiczerja pschecźicźu, hdyż bё pijomnje wobsrёdeźił, so je po swojej wutrobje italski.

Wumёnjenja Londonskich bankow za russki kredit.

Londonske banki žu ministerskemu pschedsyдzy Macdonaldej wopomjenjesle pismo pschepodale, w kotrymž žo roskładuje, na kajke waschnje mohł bo kredit Rusleje w Jendźelskej wobnowicź. Sa to žu sledowace wumёnjenja trёbne:

1. Rusła dyrbi sjawny a privatny dołh na Jendźelsku pschipóznacź, runje kaž jón Jendźelska na Rusku pschipóznaje.

2. Rusła dyrbi samożenje wukrajanam po prawnym bodźenju wróćicź.

3. Pschiprawjenje njewotwinjenych łudow a pschipósnaće njeprawnitwoże privatnych kontraktow.

4. Dostóżenje rukowanja sa to, so žo privatne samożenje w pschichodnje strachej sebrazja njeinwestuje.

5. Jendźelskim bankierow, industrialni a pschekupzy pucźowarjo dyrbja możnoscź dostacź, bjeze wschёch sadźerkow ſ privatnymi wusiawami wobkhadźecź.

6. Bolschewikowe knjeżerstwo dyrbi agitaziju pschecźiwo statnemu porjadej we wukrajej sastajicź.

Hdy by ruske knjeżerstwo tele žadanja dopjelnicź chcyło, by dyrbjało wschё bolschewikowe sadawy sapreć. Tuž bo žane ych ſ tutych žadanjow njeswoli. Jeli so bychu Londonske banki na tyle wumёnjenjach wobsłake, njemohłe zenje ruskim bolschewikam ſ pojczonkami ſ pjenjeznemu cźёrnu wu-

nowthacź. To by ſtóncźnje też ſa jendželſke banki najſlépſche było, pſchetoż ſu jara lohkowérniwi, hdyż ménja, ſo ruſzy bolchewikoſko poſčežnku ſadanja abo ju hdy ſaſo wróći.

Jendželſko-ruſka konferenza w Londonje.

W Londonje je ſo jendželſko-ruſka konferenza wotworiła. Nowoſchitkownje wona ſacźiſchcź cźini, ſo na njej njebudźe wéra knježi, ſo Jendželczenjo Ruſam a Ruſojo Jendželczanam njedźerja. Jendželſkim nowinam ſu tajne wutkanja ſnate, kotrejž ſu bolſchewiſkeje wotpóſtlanjy na pucź ſobu dóſtali. Tak diplomatiſki ſobudźélacźeŕ „Daily Telegrapha“ praji, ſo je ruſkim wotpóſtlanzam nij jenoż knježerſtwo, ale też tſeźa internazionala roſpokazanja ſobu dała. Po tychle roſpokazanjach ſjendża ſ Jendželſkej jenoż nécźto bojednacź, ſchroż je bolſchewikam wurjadnje pſchihódne. S hlowownym konferenznym ſamſkłom je, ſwiż mjes Moſkwu a komuniſtiſkimi ſwjatkami w Jendželſkej poſtajnicź. To ſo njeſmé ſ mocźnow puſchecźicź.

Wuradźowarnja w Foreign Office.

Dale dyrbja ruſzy wotpóſtlanzy wſché hrédki naloścź, ſo by ſo konferenza cźaroweſkła. Pſchezo dyrbja ſo na to dopominacź, ſo ſo njeſmédźa Jendželczanam dowércź. Wotpóſtlanzy dyrbja drje jendželſke knježerſtwo we ſchikłanje proſyć, tola pódla teho dyrbja ſebi cźelnu gardu wutworicź, ſo bychu pſcheczíwnje móżnym reakzionarnym nadpadam ſchikłani byli.

Zarſka uniforma ſo w cźerwjenym wójſku ſaſo ſawjedże.

Nětcźiſcha uniforma cźerwjeneho wójſka ſo ſaſo ſ uniformu ſamėni, kajkaž je wona do wójny bila. Dotalne cźapki cźerwjeneho wójſka, kotrež ſ dźela na némſke helmy, ſ dźela na klobuki ſtarych Warjagow dopominaju, mója ſo jenoż w tymje ſtajicź. Wotſtamjenja ranga, kotrež ſo nétkole na rukawje pſchicźinjeja, dyrbja ſo ſaſo do naramkow ſe ſlotym wudebjenjom pſchetworicź. Projekt je pola wójſka wulke pſchiſłoſowanje nanatkał, ſo wſchelazy ſjamowólnje nowu uniformu nożcź poczinaju. Nowiny wukaſuja Moſkowſkeho wojeŕſkeho wudźerka wojſewjeja, kotryż ſakaſuje, nowu uniformu nożcź, pſjedy hacź njeje projekt ſ wótrjenjeny.

Ruſke wójſnſke ſódźiſtwo ſo powjeſcha.

W ruſkim wójnſkim pchiſtawje w Kronſtadtu ſu tſi nowe wójnſke łódże a ſdnacze podmótſkich cźołmow do ſłużby ſtajiłi. Kamjenjow je pſchi tym récź mėł, kotruż ſ hrozenjom pſchecźiwo wjeźornej Europje a wobeſbje pſchecźiwo namjeſnym ſtatam łkónczi.

Rumunſki kral ſ Parisa wotjéł.

Rumunſki kral je ſo ſ telegrammom pola preſidenta Millerauda ſa pożwitanje w Franzowſkej podjałkował. Millerand je wotmołwił, franzowſko-rumunſke pſchecźelſtwo wobkrucźejo.

Każ ſo ſ Parisa powé, je ſo **franzowſko-rumunſki ſwjaſt njedźeln podpiſał.**

Wobkhnjeńſki ſtaw w Beſaraбiſkej.

Rumunſke knježerſtwo je na zyłu Beſaraбiſku wobkhnjeńſki ſtaw położiło. Sjawne ſhromadźiny ſu ſakaſane. Wobkhnjeńſki ſtaw je ſo pſchipowjedźił, dokelż ſebi Ruſka Beſaraбiſku wróćo żada.

Ludowe wothłoſowanje w Grichiſkej.

Ludowe wothłoſowanje, ſ kotrymż dyrbjeſche ſo lud wo tym wuprajicź, hacź dyrbi ſtatna forma republikanſka abo monarchiſka bycź, je po zyłym kraju ſ mérom wothłażało. Po nim je ſo monarchija ſacźiſła. 75 prozentow łhołoom je ſo ſa republiku wuprajiło.

Turkowſko-franzowſki ſchulſki konflikt.

Nakhwilny franzowſki wyſchſchi kommiſar w Konſtantinoplu je ſaſtupjerjej turkowſkeho ſwonkowneho miniſterſtwa w Konſtantinopłu notu pſchepoſał, ſ kotrejž ſo w mjenje franzowſkeho knježerſtwa na to wobcźežuje, ſo ſu turkowſke wyſchnoſcźe 86 ſchkoſcźanſkich ſchulow ſ 1200 dźécźimi ſamkłe. Tole ſamknjenje Angoraſke a Lauſannſke frécźenje wani. Franzowſke knježerſtwo ma ſamknjenje ſchulow cźim mjenje ża dowołene, dokelż ſo w tu łhwiłu mjes franzowſkim a turkowſkim knježerſtwom wo pſchichodnym pſchipraſenju franzowſkich ſchulow jedna.

Lėwiza pſchi danſkich ſejmſkich wólbow dobyła.

Po wólbach do danſkeho ſejma (ſolkethinga) ſu ſozialdemokratoje 55 a radikalni 20 mandatow dobyli. Nawopak je dotalna knježerſtwowa ſtrona, kotraż mėješche 52 ſydłow, ſ nich 12 ſhubiła. Konſervatiwnej ſtronje, kotraż bė ſ knježerſtwowej ſtronu ſjednocźena, je 28 mandatow pſchipadło. Wjetſchina je po tajkim na ſozialdemokratiſku a radikalnu ſtronu pſcheſchła. Dotalna knježerſtwowa ſtrona budże tehodla dyrbjeć wrócźo ſtupicź. Na to budże kral wo parlamenta-riſkim nałożu najſylniſchej ſtronje, nétko ſozialdemokratiſkej, dyrbjeć porucźeć, ſo by nowe knježerſtwo wutworiła.

Dla dobycźe republikanſkeje ſtrony je ſo hłowne mėſto ſwjedżerſiſay wobſkrėdźiło. Miniſterſki preſident Papanaſtaſiu je w ſjawnej réczi łub napominał, ſo bychu ſo wſchė roſdźele politiſkeho mėnjenja ſabyle, a ſo bychu ſebi politiſay pſchecźiwnizy braſtwoſtu ruku ſawdali, ſo by lud ſjednoczeny ſaż wulka ſwjóża ł dźéłu ſchoł a ſo by po pucźu pokoła a ſpomożenja dale poſtupowacź mohł. rumunſki kral

Awſtralſke dźélacźerſke knježerſtwo.

Dla wunoſchka wólbow, kotrež ſu ſo njedawno we Awſtralſkej wotmėłe, je ſo w połodniſchej a nawjeczornej Awſtralſkej knježerſtwo pſchemėniło. We wobėmaj ſtatomaj je dźélacźerſka ſtrona nadawk pſchewahała, nowe knježerſtwo wutworicź. W nawjeczornej Awſtralſkej ſu Colliera, prjedawſchego hórnikſkeho dźélacźerja, a w połodniſchej Awſtralſkej Guna, kotryż je nėhdy ſ automobilnym wjednikom był, ſa miniſterſkeho preſidenta wuhwoliłi. Dokelż matej Tamsmaniſka a Queenslandſka hižo dźélacźerſke knježerſtwo, nétko w ſchtyrjoch je ſchėſcź awſtralſkich ſwjalkowych ſtatow dźélacźerſka ſtrona knježi.

Japańſko-amerikańſki konflikt.

Sjednoczene ſtaty połnónjeje Ameriki ſu ſ nowym ſakonjom licźbu pſchiſeźahowarjow jara ſamjeſowale a pſchicźinjenje poczėźiłe. S tym je Japańſka cźežko potrjechena. Wona je huſto wobydlena a wobdźélawa ſo ſylnje pſchiſporu. Japańſki kraj njemóże tole wobydleŕſtwo jeſiwicź. Tehodla dyrbi lóźże léto wjele tyſacź Japańſkich ſebi we wukraju, a to wobſebje w Ameriſy, nowu domiſnu pytacź. Japańſke knježerſtwo je pſchecźiwno nowemu pſchicźahowańſkemu łakonjej wótrý proteſt knježerſtwu Sjednoczenych ſtatow pſchepodało. Statny ſekretar Hughes je japańſki proteſt jenatej dale dał. Pſchicźahowańſke praſchenje móże ſo wójnſki konflikt ſcźinicź. Sėmé pak ſo boczakacź, ſo ſo nétakí pucź nadeńdże, po kotrymż móża Sjednoczene ſtaty Japańſkej napſcheczo pſchińcź.

Sbėžarſke łódźiſtwo ſo mexikańſkemu knježerſtwu poddało.

S Mexika ſo powé, ſo ſu ſo nétko też wójnſke łódże, kotreż běchu w ruzy ſbėžarjow w Puerto Mexico Obregonowemu knježerſtwu poddałe. Sbėžarjo nimaja nétko żanych łódźow, ſ kotrymiż mohli witowanje pſchi mórſkim brjohu łahcź.

Ze Serbow.

Wutoru, 15. jutrownika.

Anastazija, martraria.

† 1740 Abraham Brancl, faraf w nėmſkim Sunowje 84łėtny, wótc 19 dźéći, prėni wulki serbski wučenc.

Wotroćk: Bows kows, je to tu dŕžjenca
Wot ranja hać do wjećora,
Wot pónđźele hać k soboće,
Wšė kosće w ćele bola mje.

Hospodaŕ: Mój luby synko Mišo,
Bjez prócy njeje ničo.
Hendrich Jordan.

Na reje njeśeł njewjéstu,
Pak slubi so tam druhemu. Radysarh.

*

— **Wo wjedźe.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +23. Dźensa rano we 8 hodź. 736½, hygrometer +1, thermometer w nozy +8. Draždźanſka wjedrańa ſtaja wočzopjene a njewobſtajne haprlejſke wjedro. Nad Jendželſkej nizina leži. S jeje pſchibliżenjom ſo też pola naſ wjedro ſaſo nakaſuje. Teſ njewjedro ſu wužnė. — Sandżenu njedźelu rano pſches Delnju Luſicź ſyłne njewjedro cźehnjeſche. Też pola naſ hrimanje ſłyſchachmy, potom ſahy a krótki ſnéhowy mjeſeŕ ſaſtupi. Mjeſto Khočebuża błyſk do ſneho prajerjanego wétrnika dyrt. Wón wokhćidło roſcźeżiwſchi ſapali. Wohenj pak bórſy ſalachu. Wotnach błyſka ſe wſchėch 4 ſtron deſtowe ſabiecze ſwottorha. Teſnja bė pſches wétrnik łaż pſjed ſatańju widźeć. — Jutſa ſjedu błónczo 5,09 ſhodź a ſo 6,56 khowa, mjeſacź ſhodźa pop. 3,02 a ſo na ranje 3,52 khowa.

— **Nuſowe ſjednoczeńſtwo** (Notgemeinſchaft) wubaſa 16. haprnja hacź do ½1 hodź. pſchiſwobodnju w kraj. ſ dernje (La dhaus) kharthi nuſowego ſjednoczeńſtwa na mjeſo. Jenoż tajzy malt rentnarjo je bóſtanu, kotrychż mėſto podbyra a tłi brunu wupokaſtu (Ausweiskarte) nuſowego ſjednoczeńſtwa njewobſtejża.

— **Pragobanka (Prajſka wėrna banka) w Prahy je ſwoju bilanzu ża lėto 1923 wozjewiła a wupokaſała cźiſtego dobytka Kcź. 25 699 230,—. Wupłacźi dwidendu 14%, t. r. Kcź. 56 na jednu akziju. Po bilanzy je mėła banka**

Feuilleton

Abraham Frenzel

Wot A. Mózała-Kłoßopólſkeho.

Abraham Frenzel, faraf w Schunowje pola Biarnacźa bė ſławny ſerbſki wučenc a pchelożeŕ ſerbſkeje biblije, każ też ſpiſowaczeŕ wėdomnoſtnych knih wo naſtaczu ſerbſkeje rėcźe a wo jeje prewopiſu, wo ſerbſkich ſtawiſnach a mnoho druhich. Wjcźi ſwoje dźėła ſm ſo wſchitkniu ramenho cźaſa łacźenſke ſwiſeane. Frenzelius abo Branzel wumrė 15. jutrownika 1740 w ſtarobje 84 lėt w nėmſkim Schunowje.

Hdyż my Sserbja na ſwojich wótzow dźakownje ſpominamy a jich ſaſłużby wo ſerbſti lud a ſerbſku rėcź wobnowjamy, ſawſėcze naſch Abraham Branzel abo Frenzelius njebudże pożabeni, kotremuż naſcha ſerbſka wutroba horzy dźak cźuje. Hižo jeho nan, Michał Branzel, buchowny we Budeſtezach, „pſchiſporjeŕ ſerbſkeje wėry“, każ jemu Sserbja ſwojeho cźaſa rėkachu, bė muż, kiż Sserbſtwo horzo lubowaſche a bė hacź do poſlednjeho wokomika horliwy dźėłacźeŕ we wſchėm ſerbſti lub a ſerbſku rėcź naſtupazym. Ale wjele wyſche nad nana wuſtupi ſyn; wón bė prėni, kiż Sserbſtwo ſe ſerbſkej narodnej lubołcźu wopyſchja a we ſłowjanſkej myſli je wożiwi; a haczkuljeż hižo dołho w rowje ſpi, a żadyn ſerbſti ſpitżowacźeŕ doſtojneho pomnika jemu njeſtaja, kotryż wón wjazy dyżi ſchtó druhi ſaſłuża, tola wopomnjecze tuteho kraſneho ſerſeho muża cźaſ ſiwjenja ſa ſwój lud a ſwoju narodnoſcź wojowazeho w ſerbſtich wutrobach hacź dotal njeje ſahinyło, ale jeho ſaſłużby ſu hiſchcźe pſchipótnawane mjes nami.

Abraham Branzl ſo narodźi 19. nowembra 1656 we wjeſym Kóſtach, hdżež bė jeho nan buchowny ſamżny, kiż nimale zdy nowy ſakoń abo tekſtament do ſerbſkeho pſcheloży. Jako młodżenz pſchiſłeže naſch Abraham do Budyſchina na „wulku ſchulu“, t. j. gymnaſij a poſtajſcho do Wittenberga na „wyſoku ſchulu“, t. j. univerſitu, hdżež ſo najbóle wutkinjenju theologiſkich wėdomnoſcźow a ſtarych a nowych rėcźi poda. Po ſkónczenju ſwojich ſtudijow bu Branzel w lécze 1684 ſa buchowneho do Huſki a dwė lėcze potom do Schunowa pola Bernarjez powokany. Tu napiſa wón ſwoje najſtaroſniſche piſmo, tu ſkónczi też ſwoje Sserbowſtwu wopſowane żiwjenje 15. jutrownika 1740; potom hdyż bė ſcheſcź a jeſchdźeſat lėt na wuſnaczu ſerbſkeje a druhich ſłowjanſkich rėczow dźėłał. W tymle dołhim cźaſu ſpiſa wiele dobrych a wucźenych knih; najwobſchiſche jeho piſma leża hiſchcźe njeczišcźane we luſiſkich knihownjach a mało je tych, kotriż buchu wożniſcź tutych ſwjetſcha horiſtich dźėłow ſnali. Tſoje je, ſchtoż my tudy wo nim wuprajicź ſmėmy; Branzel bė prėni wucźeny Sserb, bė prėni Sserbo-Sſkowjan, bė prėni panſławiſta.

*

Branzlej!

Dołho běchu ſtarocźėmne cźaſy,
Sabłudźiły, kiż małko ſnajachu,
Nėłko wozucźeni Sserbjo ſaſy
Swojoh' wótcźa hałle pomnjachu.

Widźeſche już dawno do pſchichoda
Sſkowjanow wſchėch krute pſchecźelſtwo,
Prózowaſche ſo w rėcźi ſwojoh' roda,
So by ſpovił dobre ſnajomſtwo.

Starzo, naſchodniſchu cźeſeć Cźi dajmy,
Pſchikłkad twój njech wſchitkży ſcźėhujemy.
K dobrom ſkutkej mozy napinajmy,
Jako bratſja nėłt ſo ſjednoczmy.

Michał Hórnik.

Narod a ſchula.

Wot J. Sſafarik'a.

We naſchim cźaſu je ſchula powſchitkownje wuſtaw k ſhromadnemu wukukanju a wuwucźowanju młodźiny; je ſjmjentniſchcźo narodneho horſtwa, ſakład narodneje kultury. Wobraſnje mjenuje ſo ſchula jara huſto ſchcźėpniſchcźo, dokelż we njej njeſchėpi ſo młodoſcźi jenoż móż roſuma, ale też móż cźuſa, ſo by ſo jeje wola ſtruczíwa a na ſtrowu powahu wunwika. Nadobne waſchnje, jaſny roſom, mjeſke cźucze a twjerda wola ſu jeje ſakładky a ſdružuja ſo tak ſ nadobnymi a cźeſnymi ſtutkami. Schula je dźenja powſchitkowna a wotewrjena wſchėm ludźom bjez roſdźéła ſtawa, ſpłaha a ſamożenja.

Wucźenoſcź a wukukanje, wėdomoſcź a ſdźélanoſcź na narodnej ſwojoraſnoſci natwarjene, badża ſchuli pjeczat najwſchédneje wożnoſcźe.

Schula naſta ſ łcheſcźanſtwom a roſcźerſcźe ſo po potrėbnoſcźi. Hromadźeſche najprjedy ſ ſhromadnemu wuwucźowanju jenoż wubranych jednotliwzow, potom pak też ſa potrėbnoſcze żurkoje, ſtata a towarſchnoſcźe. Sſwjatich pchiſtkuſchnikow ſkładowaſche wobſtadniwje a wobſtejeſche ſ wucźobnikow, pomocznikow a miſchtrow. W běhu cźaſa roſcźahu buchowne potrėbnoſcze luda a ſ nim też licźbu ſchulow. Kłóſchtrſtim ſchulam pſchidruſtichu ſo mėſcźanſke ſchule a ſ mėſtow roſſcźerjeſche ſo ſdźėwanoſcź do wołaſow a wſow po zyłej ſemi.

Se ſchulow dobywaja ſo pruſ: jako ſ njewucźerpaneho łóncźnoho kuzoła, kotreż wuthądźeja ſ mróczelow wożobiniſcze wobdarjenoſcze a we wubinach młodych duſchow budźi nadobne hibanje. Schtóż knježi nad ſchulemi, knježi nad pſchichodom. Tehodła je derje ſa narod, kotremuż ſu ſchule ſ ſtrożnikom narodneho bucha, a kotreż ſtworichu ſ młodźiny jim dowėrjenej ſ błóthim ſmikom macźerneho jaſyka nad powahi. Derje narodej, kotryż je ſ knjeſom a ſarjadnikom ſwojich ſchulow, a ło wo ſdźėwawoſcź ſwojeho boroſta ſtara a kotryż ma ło po Jowach wucźerja J. A. Komonſeha, ło buchu ſchule łkużili potrėbnoſcźi ſwojeho luda, a buł dźėłacźerſke ludnoſcze a ło buchu ſwojim thowanjam pſchecź a ſtajnje pomhali, ło cźi, kotiż ſo narodża, ło narodża ſ ſtamłownym ſamėrom ło buchu dźėławi buli. To ſawėſce je w ſchulach dospėlnje bożpėje tam, hdżež pſchi ſhromadnym dźėle wucźerja a wucźomzow puta ł jebi narodnu rėcź. Dokelż jenoż tón narod wołtanje narod, narodna rėcź je narodna duſcha. Kraſnje prajeſche to Jan Ev. Kołina: „Jako ſe cźłowjeka parle a druhe kamjenje żaneje płacźiwoſcźe nimaja, nimali wſchédneho thléba. tak mi pycha ſuſeho jaſyka a pſjemoſtwa naſchomu narodej njedarí żadyn dobyć hłes wſchédneho thléba narodneje a ſamoraſnje ſdźėławoſcze, kotraż ſo ſcźeſ ſ ſuſym jaſykom dobrej njemóże, ale jenoż ſ pomożu macźerneho jaſyka. A jako by wſchitkix kraſnoſcź tucźele ſnicźeła buła, błyd by trjeba jedyn barbowy ſcźin w nej wumaſnjeł był, tak je też w buchownym wobłuku ludoweje rėcźe błyd barbowy łuſot, tak je jaſyk kóżdeho naroda porjedżeny, a ſo bo dopuſchcźeć k błóżej pſchecźiwno ſwėtowym rjadam, ło buchu jemu ſnicźenje pſchihotowali.

Njeje tohodła też żadyn błżw, ło naſchi pſchebowa ſ wulkej lubołcźu wobdźėżowachu ſwoje ſchule a ło wo ſ roſkłeżem ſtarachu, dokelż běchu wo tym pſchejwėdczeni, ło ſ jich ſchule twjerdżijmy narodneje kultury a ſtudnje ſjmjentniſchcźo narodneje lubołcźe k macźernemu jaſyku, ſchtoż je [illegible] ſwamje naſchele narodnoſcźe.

31. dezembra samoješnja pyches 2 miliardže čjerstich krónow, mjes tym pyches 1½ miliardže nalutowanskich pjenjes. Stamtuneho kapitala ma 100 000 000 Kčj a 86 000 000 Kčj. wjerchow. Z rosprawy widzimy, so je so banka we zaschowanym lečze rosčerila; tym, so je załožiła někotre nowe filialki a so je pschewzała dwě druhej banzy: Pěrwitzku banku w Prahy a Sewjerozěšku banku w Liberzu (Reichenberg), dale ſ tym, so je dostała do swojich rukow zyle mustrowo jutrownarow (9 zutrownarow nowych w Olomuzu). Akzije Pragobanki ſo spožiwaja też na burzy w Parizu. — Pragobanka ſteji ſ nalchej Sserbskej ludowej banku we wuſkich pschecheſtich ſnoſchowanjach. Ssamostatnoſcz nalcheje Sserbskeje ludoweje banki ſo ſ tym nihdże njewohrozy. Tónle ſwoił je ja nju we wschelakim nastupanju ſ wulkim wuzitkom.

S Budyſchina. Sandženu ſobotu wjecžor wotmětu ſſchnoſcene wojerſke towarſtwo Budyſchina w „król“ze“ tak mjenowany Pſalzki ſtwjedženi. Duchowny Berg mjeſe patriotiſki pſchednoſchk. Potom pſchedwjedžachu ſo dźiwadlowe pſchedſtajenja. Te trajachu hacž do druheje hodźiny nchdžeſkeho ranja Palmarum. — Nětdy běchu nalchim pobožnym pſchedownikam pôźny cžaſ, ſobotnu wjecžor ſako ſwjatny wjecžor a njedźela Palmarum wobeſhe ſnjatle. Cži dwarjachu ſwoju nadźiju na Boha wſchehomóz a jeho ſwjate lawa. Nich nadźija njedu knicžanſtwa ſežinjena. Na cžo twarimy dźenſa???

S Banczic. Też na wſach pabuſchne njerjeſchu bale kčrie. W laſchich buhatych pokradnychu ſamo ſenej wojnſkej wubowje. ſ bonſcheho nowe zaujaze a njezſke brunſ ſtwinje, mórze wobleczenje a bybjacžny cžaſnik. Pabuch je wſcheke ſ wobſtejnoſczami ſnaty był a padnſchtwo naj- ſkerje wo dujo ſtuczi.

S Wótranstw (Ortrand). Dołeſ je pothromka jara ſchibžerała, ſo pyſelſnje ſtótne wiki njewotmětchu. Też ſobotniſche proſaze wiki je wyſchnoſcz na bačhe ſakatala.

S Radwarja. (Sapoſchdžene.) Nědźelu, 30. měrza, pſchedſtajichu nam naſchej towarſtwoje „Wódženjow a knjeſ njow“ dwě ſhutnej hrě: „Sſwjata Žita“ a „Njepordadjeny Pětr“. Hižo druſi raz hrajerjo a hrajeſki ſwojim wěſ wukotnje wunjuſdžachu. Ssamy ſo zyle ſkoſzeni ſomoj wróczili. Wſchitkim ſtuſcha horzy dźak, wobeſhe też knjeſ kaplanej Kětanej a knjeſej Andrizkemu ſa nałoženu wulku proźu. S tuteju pſchedſtajezowu mólzachu pak ſebi wſchitzy ſtarſchi też dobry pſchikład ſobu wſacz. Haj, ſtarſchi, kotrjž maju dobre dźěcži, kaž ſobuwone ſwe wone žiju tu na ſwěcze, a kaž njeſobuwone pak te, kotrjž maju njepordadjeny doroſt, ſe ſrudobu lehnu ſo cžaſto do zowa. Tuž ludi ſtarſchi, dźenmy wſchě mozy nałožicz ſa dobre wu- cžehowanjo naſchich dźěcži, a njech žadym dźeń njeſaſnje, na kotrymž njebychmy Boha wo naſch proſchli ſo bychmy wſche naſche winowatoſcze ſwójmu bortelnikej, modlimy ſo rožby wjecžor ſhromadnje ſ naſchimi dźěcžimi, ſhromadźimy ſe, naſche dźěcži wjecžor ſ cžakom wotko- ſebje a ſtarſchi bratſka a ſotra mózą ſo ſ luboſcžinni ſobu pomodliſcz. Lepje też je, ſo ſo wjecžerne pacžerje ſhro- madnje hižo do ſkónczenja wjerczerneho dźěcza ſobuwaju, pſchetoż budu doſeſ ſo tej [illegible]

Meblowe wupředawanje

dla spušczenja fabrikacije a přemjenjanja wobkhoda. Dale: Předawanja wozow a druhich přisłušnych wěcow. Prosmy wo wobhladanja dyrbnoſcze ke kupjenju. Smóžne tunje płaczizny.

Meblowa fabrika Franc Ekl

w Budyšinje na bšlenſkej dróży 7 (Bielchenstr.)

mjeſchich žebi wuſkinje, pyſely hacž k nječzornej wobe- ſtnoſze dóńdże. Hdyž pak ſmy pacžeſ ſhromadnje ſ cžaſom wuſpewali, potom może ſo ſkóńdy po dokonjanom wjecžornym dźěle ſe ſpokojnoſczu, ſo je ſwoju pſchiſtajiſche- noſcz k Bohu dopjelnił, k měrze ſpodacz. Tak w na- ſchich ſwójbach ſkutki tuteho bohrelo wožkina na naſchich dźěcžoch bórzy ſpóſnajemy a ſo nad tym ſwadujemy. We naſchich ſwójbach njech ſnjeſi luboſcz, měr, pſchez- jednoſcz a ſpokojnoſcz, a hdyž budźemy ſebi tute ſkutki bohrc pocžinli woprawdže ſwéru wuzeli, potom budźemy ſbožowni. Bohužel ſo tu a tam ſtawa, ſo tohon druhemu ſe pſcheje, ale hdyž je jemu zdma jedyn dźeń ſaſmikał, hižeſ ſu ſo jeho wobſtejnoſcze trochu polepſchile, to hnaſ dom njeſeſ, ale ſawiſcz žerje we nim pſchez0 dale, nima nihdy doſeſ. We druſim rěcži dale, ſo ma wſchitko doſeſ a nadoſeſ a ſo tutón wubjerzi. Schtož pak je nar- ſrudnische, ſo ſtarſchi ſami žebi we wſchitkomnoſczi bjerzi tajke něſchto roſkładu a wobſtejnoſcze druheho ſobu- cžłowjeka pſched dźěcžimi dale dacžu. Nunje ſa tajke wězki maju dźěcži wotrſiſche hluchu hacž ja hewak něſchto wužitnſtſcheho. Wy ſtarſchi ſaſchčepicže naſchim dźěcžom ſ tajkim pocžinjanjom hižo w młodoſtnych letach ſamſtcz naſpſcheczowu bóle ſe ſmertnymi kubłami wobdarjenemu ſa- bnczkowjekow do wutrohowa, a to njeſmjé na žadyn pad w bohrej ſchcheſczijanſkej ſwójbje być. Sawiſcz wojſtrowny ſ naſchich domow a bohre pocžinki ſwéru w naſchich domach hajmy, ſo mózemy ſpokojeni ſpewacz:

Tak namaj dźěcži po cžaſu, kaž wulki we haſzti,
wſchě ſwobodanjo pſchijnjeſu a pokoj nětdy wulki.
To je tradyjoſtke bohatſtwo, kiž ſtarſchi ſawoſtaja;
ſo dźěcz inamucka bohre wjeſy, tak w ſtarobje
troſchi maje. — A to njech je naſche hěſko wotrózdej bohreje ſchcheſczijanſkej ſwójbje, dopjelnimy ſwéru naſchu winowa- toſcz a Bóh luby Knjeſ njech nam bu k temu ſwoje ſohnowanje.

S Njeſwjedźidła. W waſchim cžaſniſe wot 25. měrza bohmy pod tutym napiſkom pomjeſcz pſchinjeſli we wo- rjedženju knjeſze ſchcheſczi, kiž hu nam wot jeneho njebodi- pſchanego dopiſowarja pſchipoſłane. Kaž ſo nětko haſka wukoma, njeſloſuje ſo po wſtandze a my chemy tedoſa, dokeſž nikoha ſchkodźiż njechamy, naſpomnjenu no- tiżku porjedſcz. Knjeza ſchcheſczka, kiž je knjeſtkowe k wu- žiwanju pſchewoſtajito a kotruż wołoſze No-wojeſczo tjo jako najbliſchſi pucz na dwórniſchcžo trjebaja, bě porje- dženja trěbna. Wobdźěleni wobſamkuchu tehodła, tam pětku nawoſnez, ju ſaſo do porjadka ſtaſicz a to na ſwoju ruku a bjes teho, ſo bychu wot koho komandowani buli. Sama knjeſ ſ Vielinghoff ſo wo zyłu należnoſcz ſtarał njeſe a tuż wſcho, ſchtož je w tamnej notizy napiſane, wrócžo wojſnemu, wołeſze rady też tehodła, dokeſž ſe ſpuſcži- chomneje ſtrony ſhoniczmy, ſo ſ tym měr mjes knjeſom ſe Vielinghoff-Mieſch a gmejnu jara dobrn. My ſmy ſdaleni teho, taſki pomér łaſnjeſ — Naſchich njeſwjednych papiſowarjo- we proſzmy należnje, ſo bychu nam jenoż wupraudźitaſche wojſerdli a też kždy nas ſwoje mjeno, kiž mo ſo wě, nikomu njeſchcerabžimy, — podpiſali; my we redakzſi ni- mózemy cžuci, ſchto je ſo wopraudźe ſtało a dyrbimy ſo na dopiſowarja ſpuſchczeż.

S Kulowa. W cžiſle 46 „Sserb. Nowin“ bě maſa rospraw wocžiſchczana, naſtupajo daſh Wojerowſkeho wokiſa. Tam bě prajene, ſo ma mésta Kulow k tutomu dołheſ rožcžinje wokoło 5000 ſk. žr. pſchinoſchowacz. Doſeſ pak ſo łnjeſej frajnemu radźiżeſej naſcha rosprawa njeubleſche, pôſła nam 5. měrza porjedženku, w kotrejž won po ſkawnym pruſkim waſchnju napiſa „Die Angaben Ihres Berichterſtatters ſind durchweg unzutreffend und bedürfen der Richtigſtellung“. Doſeſ ſo njeda hnydom zbla wěz pſchepruhowacz, pſchinjeſechcu „Sserb. Nowiny“ zw cžiſle 58 wojſewjenje k. kraſn. radź. dr. Lenora. Mjes tym pak ſmy ſo wo wězy zale wobhonjeli a tuſko pſchidże nai ſjawnoſcz, ſo ſmy we ſwojim cžaſu cžiſcze ro wérnoſcz ſpiſali: Mésto Kulow ma wopraudźe wokoło 5000 ſk. hr. k wotſtalczenju wokſzeſneho dołha na pſcze ¼ (kor 1924 płaczicz. Też po prénim ſdželenju wokſzeſa dyrbjeſche ſo ſ tutym wobnoſom (Summe) liczeż. To mózeſche k. kraſny radźiżeſ dr. Lenoir też wjedżeć a my dźenſa nal tym wobſtejimy, ſo bě naſcha prénja roſprawa parwa. Knjeſej dr. Lenoirej pak dźemy jenoż ſ jeho ſamnjnymi ſłowami wotmołwiz: „Ihre Berichterſtattung(,) Herr Landrat, iſt durchaus unzutreffend und bedarf der Richtigſtellung!“ Ssmy wežimi, hacž nam dr. Lenoir nětko też porjedženku ſwojeje porjedżeki pôſczeł. -ſ-

S Kulowa. Kaž łóżde léto budźa też Lětja ſaſo naſchi lichižerjo ſchcžaſ a to po ſtarodawnym waſchnju do Nalbicz, mjes tym ſo Nalbiczenjo k nam pſchijéchaja. Schtóż je hdy ſwjatoczny cžaſ wužaż hacž 100 wudebjenych konj widżał, budże tute ſtare a wobhladanja hódne herbitke waſchnje cžeſcžicz wjedżeć. Do Kulowa pſchidże k tutomu jutrow- nemu jěchanju lichižerjow wulka ſyła zulich a Kulow ſo hižo k jich hoſpodowanju pſchigotowa. Lichižerjo jěchaja ſe Kulowa jutrownicžku pſchipolednju 11, mjes tym ſo Nalbi- czenjo do Kulowa wokoło 2 hodźin dojéchaja. Po ſchtyrjoch hodźin wonj ſo ſaſo na domjucz podadża a naſchi pſchiſtaw ke ſchcžeſtej hodźinje domoj. Nadźijomnje budże rjane wjedro, ſo njebychu lichižerjo kaž hoſcžo ſchkodowali.

Přiłopk.

* (Sněhowy mjeczeł w Cjornym lěsu.) W Cjornym lěsu njedźeli ſněhowy mjeczeł ſakhadźeſche. 55 zentimetra ſo nowiho ſněha nańdże, tak ſo ſněh ſaſo 2½ metra wy- ſoko leži.

* Kruppowy wupyt pola bomża. We Vatikanu je wo- pyt ſnateho wulkoindutrielneho Krupa ſpokojenje wu- budźił. S tym je, kaž Reichspoſt we Winje piſa, dopo- ra'ane, ſo wſchitzy Nemzy njedźakowni a zadowólni njeſtu. Kardinal Galpari naſpomni, ſo Kruppowy bžak ſa dźelbracže bamžowemu kommiſaru monſig. Toſta, hdyž won (Krupp) w ſranzowſkim ſajeczu běſche, wſcže njedorozumjenja roſ- pjerſchił, kotreż běchu pjecžo Ludendorffowe a Hitlerowe ſa- dźerżenje naſtałe (mjenujcz wyſchelake wuprajenja a tuſkanja na bamża, na katolikow a katolſku zyrkej pſchi ſnatym prozeſu w Mnichowje). -ſ-

* Swažna cžekanja a popadnjenje jeneho ſlóſtnika. Na wowrnym dwórniſchczu w Rummelsburgu (polaBerlina) na- bendżechu ſaſtojnizu jeneho muża we wuſtawnej dražeje. Won ſtótſchiwje wotko ſo hładaſche a chžyſche do pola cže- nych. Saſtojnizu pak jeho popadnychu a pſchepodachu jeho polizſt. Tam ſo wukopa jako 30 létny nutſtamaſ Erich Strauß, kiž je ſe ſwojim bratrom w Berlinje zyłu hromadu paduſchtwow a rubježnſtwow ſkucził. Tehodła měſeſche hiſchcže 14 lět tſchłoſtarnje (Zuchthaus) wotbjeržeć a to we Wulkich Tſelanach (w Hornjej Schleſyſku). Tam ſo jemu jeſcz a wobdwaj njeluboſcže a chžyſche do jeneje druheje khło- ſtarnje ſo pſchebydlicz. Tuž pôżſe pſched krótkim tžiżu a bohrakom jeho tehodła operowacz. Tehodła ludaſche wrjehinu (Tobſucht) a tykhuchu jeho tehodła do jeneje pingy, hdyż měſeſche wobſebitu ſtwu. Sſ nětkajeje ſtrony je ſo jemu małka pikka pſchiſtajiła; ſ njej pſcherčża ſelenu łžżżu, cžekny ſ pingy a běſeſche w ſwojim ſchćrem wobleczeju nju na dwórniſchczo, ſtoſi na trowowy cžaſ ſ wuhlom, ſaſy ſo do njeho nuſ — kaž praſi, wuru ſebi ſwój row — a ſwobžewa ſo ſ wuhlom. Tak jédżeſche jako ſlepy pažaſer w wſchélkaſej ſymje a bjes jéżże na 20 hodźin do Barlina, hdyż jeho dóńt jeho doſcżeże. — Schto łóſtnizy wſcho nje- cžinja, ſo bychu „koteże ſwobodu“ dóſtali. Ale ſo bychu radżcho pſchiſtojne ſiwjenje wjedli a tak ſo jaſtwa ſwinuli, to jim jich naſhilnoſcż k njeknanſtwam njepſchidna. Schtóż njecha ſłyſchcež, dyrbi cžuc. -ſch-

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 15. haprieje 1924.

Kurzy wežera w Barlinje:

(Tute kurſy ſu w miljonach)

Dollar	4 190 000	franzowſki frank	254 400
jendželſki punt	18 205 000	cžeſkoſł. króna	124 600
ſchwajzarſki frank	735 200	100 półſk. markow	460 500

Němſke pjenjezy ſo na ſwětowych burſach trochu po- rjedžichu. Franzowſki frank tehorunja male połepſchenje ſapiſka.

Efekty běchu wežera na Barlinſkej burſy ſkruczene. W běhu dnja ſo kurſy dale ſkruczowachu.

Někotre renty ſwoje kurſy khětro porjedżichu.

Na produktowych witach je dale cžicho. Jenoż pſchcza- ża ſo wo něſchto ſtruczi. Mjeſicżeſko dżerżachu žebi ro- wnjeſene płaczizny. Žito ſtatneje žitarnje dnika wuſa (mjenujcz wikowarjo) poſtiſcza. Wowſ pſchetrjebarjo je- noż po małych dźělbach kupowachu. Hewak ko jeho mało mało rospſcheda. Też jęczmjeń kupzow nima, dokeſž ſu pjenjezy žadne. Mukła też mjeńdże, jenoż něſchto we- kraſnjeje muki ſo rospſcheda. Womjeſczki a wotkruby ſu bjes ſajima. Wežera płaczeſche zentnar

w Drażdżanach

pſchenża 8,75—9,— rožża 7,65—7,85 jęczmjeń 9,25—10,25 wowſ 7—7,25 34

w Barlinje

pſchenża 8,30—8,35 rožża 6,40—7,— jęczmjeń 7,50—9,50 wowſ 6—6,60

Płaczizny na Barlinſkich produktowych witach.

Žito a wotſiowe ſymje po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg, płaczizny wo Potej hriwnje.

	14. 4.	12. 4.		14. 4.	12. 4.
Pſchenża	170-177	170-177	zapſy wokſzeſe	11,50	11-11,60
rožża	133-141	133-140	poch. melaſa	8-8,60	8-8,60
nałeſ. jęczmjeń	170-190	170-190	ſecabella	12-14,00	12-14,00
nal. jęczmjeń	—	—	běrnaze ſrużki	20-20,50	20-20,50
wowſ	120-128	120-128	bony	16-18,00	16-18,00
kukurjcz (Mais)			wotſ	12-14,00	12-14,00
pſchenżic. mu'a	25-26,75	25,00-27	lany wopſchiſ	22-23,00	22-23,00
rżana mu'a	21-22,75	20,75-23	mórze łupiny	12-13,00	12-13,00
pſchenżic. wotr.	10-10,80	7,40-8,0	ſotte łupiny	16-17,50	16-17,00
rżane wotruby	8,60-8,70	6,00-7,00	ſyno, 50 kg	—	—
rżeſ	310	305-310	ſyrowa, rżana	—	—
łane ſymje	410-415	410-415	„ pſchenżc.	—	—
ſrach	18-17,00	16,00-17	„ wowſowa	—	—
Wjeſelſchti	12-14,00	12-14,00	„ jęczma	—	—

Na Drażdżanſkej burſy ſo kurſy efektow tehorunja ſhrabachu. Pſchede wſchźm banki, twaržiwowe a trans- portſke druſiwa bobuchu a to wot 0,7—2,6 bil. Akzije ſmachinowej a metalowej indutrije 0,2—2,5 bil. bo- ſuchu. Jenoż někotre mjes nimi ſo jo wěſchto malo wotbrjebichu. Pola akzijow miliunarjow a kolow žebi dobywanki a ſłużowanki nimale wažnu dżerżachu. Kreza- miſke akzije dobuchu 0,4—1,25 bil., někotre mjes nimi wo 0,4—0,65 bil. ſhubichu. Papjerniki ſo malo pſche- měnichu, mjes nimi Weißenborner 0,9 bil. dobu. Pola zywiznjowm Schloß Thennitz 4, Erſte Kulmbacher 2,25 a Rizzi A. 1 bil. pſchiſpadajichu. druſe papjarnje 0,4 —0,7 dobuchu. Akzije wſchelakich indutrijow jenoż ſmadne pſche- měnjenja ſapiſchachu.

162 bankow a firmow we Winje ſu na to ſpekulowale, ſo hódnota franka dale dele dóńdże. Doſeſ je tuzje na- wowak pſchiſchło, tele firmy zara ſchtoduja. Jich ſchkodo- wanja ſa Wiku ſe 52 mil. franzowſkimi frankami zara nižko wobliczeja.

Płaczizny rěſneho ſkotu na Drżejdżanſkich ſkótnych witach.

14. haprieje 1924. Płaczizny po zentn. a ſt. hrivnach.

Skótne družiny a wojſnamjenjenje.

Woły: 101.

Połnomłoſtne, mukormjene, najwyſchſche rěſneje hódnoſcze hacž do 6 lět	46-48
Młode mukjene, njemukormjene, ſtarſche mukormjene	40-42
Mjenje mukormjene młode, derje pžowane ſtarſche	32-38
Mjenje pžowane wſchěch ſtarobow	22-28

Bykl: 231.

Połnomłoſtne, mukoſczene, najwyſchſche rěſneje hódnoſcze	44-47
Połnomłoſtne, młódſche	40-42
Mjenje mukormjene młódſche a derje pžowane ſtarſche	34-38
Schpatne	26-30

Jałowzy a krowy: 253.

Połnomłoſtne, mukormjene krowy najwyſchſche rěſneje hódnoſcze	46-48
Połnomłoſtne, mukormjene jałowzy najwyſchſch, rěſneje hódnoſcze hacž do 7 lět	42-44
Starſche mukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a jałowzy	34-38
Derje pžowane krowy a mjenje pžowane jałowzy	26-30
Mjenje a ſchpatnje pžowane	20-24

Cželata: 1183.

Najlepſche mukormjene	74-76
Mjerje mukormjene a taſte wot zbża	66-72
Schpatne	42-60

Wowzy: 568.

Młódſche a ſtarſche mukormjene	58-62
Starſchi mukormjene	50-54
Mjenje mukormjene (Mergzſchafe)	20-40

Swinje: 1823.

Połnomłoſtne, wobſebitych raſzow a jich ſchtichenjow, hacž do 1½ lět ſtare	69-71
Mukormjene	71-73
Młoſtne	66-68
Schpatne	60-64
Ranzy a kundrowzy	52-52

Wumeblowane ſtwy ſo wotnajeć pytaja. Zhonić w „S.N.“

Serbscy ratarjo, rjemjeſlnicy a korčmarjo skazajśo

nawěſtki do jutrowneho čisła

z časom; tuto čislo wuleźi 3 dny, a maja tehodla ☞ nawěſtki tehdy **najlepši waspěch.** ☜

Jedźne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

wiſko-wikowarnia ze ſymjadźnymi a ſlódźanymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróży 8 po 1 ſchodźe

Skład w bróżni na Hoſče hasy

Jutrowna hłowna zhromadźina Maćicy Serbskeje.

Štrjedu po jutrach, 23. haprleje pop. w 2 hodź. wotměje **Maćica Serbska** swoju

jutrownu hłownu zhromadźiznu.

Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Přednoškaj knjeza wulskeho radźićela Krawca-Kamjenskeho a k. fararja Křižana-Wotrowskeho. 3. Nekrologi. 4. Wólby a 5. Namjety. Předsydstwo.

Wječor w 7 hodź. budźe

wulki spěwanski koncert

„Lipy Serbskeje" z Pančic pod nawjedowanjom k. wučerja Słodefika. Wšitcy Serbjo so na njón přeprošuja.

Po koncerće pyšny bal.

Jutrowna skadźowanka

Serbskeje studowacaje młodźiny

wotměje so tón raz

póndźelu, 21. jutrownika 1924 we **Wóslinku.**

Porjad:

Pop. 1/2 5 hodź.: Posedźenje zwjazka łuž.-serbskeho studenstwa,

rječor w 7 hodź: Zabawa, wobstejaca ze spěwow, přednoškow, dźiwadła a reji.

Wšitkich studowacych Serbow kaž tež wosobje wšitkich lubych serbskich krajanow z blizka a z daloka w mjenje Zwjazka wutrobnje z tym přeprošuje

Julius Korla Riota, kand. před. zast. t. č. hł. starši.

hotowe meble

khamory, blida, komody, łoža,

wjetši skład ma hnydom na předań

Ernst Schuster

blidarnja we **Łazu.**

Ratarske mašiny

za roludźělanje, wusyw a žně

poručataj po najtuńšich płaćiznach z wulkeho składa na wotpłačowanje

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu

Ostrasse 11. Telefon 159.

Poručam

nowe jězdne koła

znamkow přenjeje rjadownje (Mars a Meister) kaž tež

trjebane a derje zwuporjedźane, kołowe mantle a šlawchi

přenjeje rjadownje, kaž tež wšě potrěbne wěcy. Zanikluju a emajluju wšo po najtuńšich płaćiznach.

Pawoł Frömmelt we Worklecach

wikowarnja jězdnych kołow.

K jutrownemu swjedźenjej

poruča w bohatym wubjerku

krystalowe, škleńčane, porclinowe, kamjeninowe, emajlowane, tonowe, aluminijowe, niklowe a drjewjane twory, železne horncy, nože a widlički

E. Ullrich nasl. M. Pfuhl

na šnlefskej hasy 12. Telefon 678. Ręči serbski.

Dla přihódneho nutřkupowanja je mi mózno, swojim česćenym woteběrarjam **wosobje płaćizny hódno** poskićeć:

štrykowane jaki a łacy, wołmjane a židźane jumpery, zbytki drasowych a šatowych tkaninow, štrympy a zoki.

Else Cohn w Budyšinje na Stieberskej drózy 52 I.

Dobru pšeńčnu muku k jutram

poruča **młyn w Kozarcach.**

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumčeske a madrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosobje płaćizny hódno poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, snapš. hosćenca Złoteje Wjezdy. Ręči serbski.

Žony

Poručam swój wulki skład pjichepaštow, měšačnych a pjichebpabowych powjazow, podpołožow.

Steju rad k rabje.

Wagnerowa w Budyšinje pjeth šulterstim wrotami čo. 9.

MERSIOVSKI

Wěrowanske pjerśćenje

K jutram

poručam:

palmin punt po 70 pj.
swinj šmalc punt 80 pj.
margarinu p. 54 a 60 pj.
mandle, hórke a słódke
sultaniny, korinty
safran, figi, brěčki
slowki, citrony a
olivowy wolij.

Bruno Natuš w Kukowje.

Na

podźěl. płaćenje

poruča:

mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu,

spanske stwy, kuchnje, jenotliwe mebje cychi, wupjerki, gardiny atd.

sportske wozy

z krywom a bjez njeho

Carl Horn nasl.

w Budyšinje

na hłownym torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2 I

Zbytku dźělbu **Eckendorfsk. hobrskeje walcy** (originalnu a 1. wotrywk) předawa jara płaćizny hódno

Richard Jacob

Budyšinje na kamjentnej hasy čo. 19a. Dalokorěčak 137 a 188.

Malo trjebanu

centrifugu

najlěpšeje znamki, za 400 litrow, za wjetše kubło abo mlokarju, za ruku abo motor, ma na předań

Bjarnat Rychtař

w Delnjej Hórcy.

Toša

motorskeho koła

z gratom

je so na puću z **Budyšina do Rakec** zhubiła. Namakaŕ njech ju za dobre myto we **Budyšinje na žitn. wikach 12** woteda.

Pomorske symjeńtne běrny.

su dóšle!

Ze składa **w bróžni na Hošic hasy** poručam:

khěžorsku krónu, Müllerowe najzažniše, Bürknerowe najzažniše, odenwaldske módre, Pirola, Hassla, Centifolia, Pepo, Deedara, Markarje, Richters Jubel

Erich Bräuer

wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe.

K nalětnemu sadźenju poručam na

20000 sadowych štomikow

jabłučinowe, krušwinowe, wišnjowe a slowčinowe wysoke štomiki, kaž tež sadowe keřki, aprikozy, brěskl (Pfirsiche) — — róže, keřki, přidrózne štomy, pyšne keřki. — —

Připrawuju nowe zahrody a wukhodźowanišća.

E. Paul Lehmann na Carolinej drózy 5

Telefon 125 **w Budyšinje** Telefon 125.

Emil Jende

w Budyšinje

Budyšska sadowa toćernja, fabrika žitowych palencow, koknakow a spirituosow

poruča sćěhowace wosebitosće:

Sherry-Brandy, zhotowjeny z płodow a přirodoproduktow (wosobje dobry)
alašowu khemjelcu, rusku
krejowu oranžu, krasnu kwětku
mjetličkowy (Pfefferminze) wosobje sylny
Moreau, aromatiski zelowy likěr
Doktor Bitter, wot 1862 znaty
Nazeleń-šěrački (Grasmücke) taflowy likěr, zeleny
Bourbon-vanillowy likěr, crème de Vanille
rańšolndiski ingwerowy likěr, wopr. běły
turkowski różowy likěr, crème de Rose
šokoladowy a jejowy kognak najlěpšeje hódnosće.

kognak - arak - rum

a **měšenja** w znatej najlěpšej hódnosći

płodowe kisało, přirodowe kisało, samany wudźěłk, kaž tež wšě druhe palency a likěry.

Drobne předawanje

8—12 a 3—6 hodź.

Holca

do bróžde, kiž móže dejšć, nic młódša hač 19 lět, so hnydom pyta. So zamolwić we wud. „Serb. Now."

Podźělnicy

z 2—3000 hriwnami (za fabrikaciju) so pytaju. Poskićenja pod „B 19" na wudawarnju „Serb. Now."

Kupuju

lumpy, nowiny, šešitwki, knihi, akty, staru papjeru, kotrež po najwyšćišich dnjowych płaćiznach. Po wjetšiše, so bjerje płaćenje hłasanki, je hamtunym japišhajom pišćiju.

Josef Schubert

w Budyšinje, bórlin čo. 7. Telefon 695.

Woprawdźity

dobermanski pos

je přirosta dla na předań **w Lutobču čo. 7.**

Skazanki na picowanske běrny

kotrež w bliskim času doňdu, přijimuje

Erich Bräuer

wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe

□ Skład w bróžni na Hošic hasy □.

Kurjenski tobak

fabriski skład **Ohuso-Hamburg,** kaž tež žwańske a porskace tobaki, cigary a cigarety porěa tunjo na zasopředawarjow

Korla Neumann

tobakowa wulkowikowarnja

na zadnjej bohatej hasy, pola hosćenca „Fuchsbau"

Ręči serbski - Telefon 578

Symjeńtne běrny

zažne Tannenbergske, připóznate 1. sadźenja
odenwaldske módre
khěžorska krona
Wohltmann 34, připóznate 1. sadźenje
Trebitscher Ertragreiche
Industrie, Beseler, Clara

kaž tež wšě druhe družiny, kiž so přeja, poruča ze wšědnje přikhadźacych wjezbow

A. Kolšer w Budyšinje

na Albertowym namješće 12. Telefon 1037.

Dróbne předawanje je na składźe w Hardtrabe bróžni na Hošic hasy kóždy popołdnjo 1/2 3—6 hodź.

Suche prasowane wuhlo

předawa

dźěłarnja prasowaneho wuhla na Horje.

Dla přihódneho nutřkupjenja poručam **po bjezkonkurenčnje tunich płaćiznach**

stejace časniki regulatory - budźaki

najlěpšeje hódnosće w graće a tworje

kaž tež **wšě druhe twory.**

Prošu, wobkedźbujće moje wokna.

:-: Najdalši puć so zapłaći. :-:

August Granz w Kulowje

časnikař a złótnik.

Přiloha k čisłu 90 „Serb. Nowin“

Wutoru, 15. haprleje 1924.

Staw wuběrnowow w Sakskej a Pruskej w měsazu haprleji.

Symsle wuběrnowy su jara wobschkodźene — Powschitkowny staw malo spokojazy.

Saksko. Statistiski krajny wustaw wozjewja: Dospołne pohudźowanje stawa wuběrnowow njebě tón ras mózne, tohdy bě dźěl pschi wudaczu powěsčownych tharikow hischcze pod šměhom. Přenja powjesć sa lěto 1924 je kedźbla jara njedospołna. S 261 rozprawjerjow wo wuběrnowach je 193 rozprawow zapósłało. Syma 1923/24 bě jara dołha a šmětana. Hižo w novembru šemja samtzerstu a wot hrjedy dezembra hač do tónza měrza běchu sahony se šměhom pschikrute. Sněh poeza hakle w poslednich tydźenjach wacy, tehodła je pschirodna tež hischcze nimale dospołne mortwa. Najmjsle wuběrnowy su wschelako symu pschikrałe. Na wschelakich městach pak su jara wobschkodźene, wosebje tam, hdźež běchu wulke šnjehowe wjesny abo hdźež běchu na klónčnym boku. Wsches symne nozy, w kotrychž je cyrohych dnjach mezrinješe, je najwjetscha schkoda nastała. Najhórje cźełpjachu rožki, pschenica, jeczmjeń a dźeczelnischcze. Sda so pak, bych so symske schkody wjesnu tak wulke, kaž so pschi spoczatku hdasche. Wscho někak wotwinje wot wjedra pschichodnych njedźel a hač budźe rozjenu tyć. Někotre cźełpnych hapriejskich brónje je symsitim wuběrnowam cźerstwich inapohlad dał. Dźerčetnischcza buchu jara psches myche wobkrame a budźa so ſ dźěła dyrbjeć kworacź. Luki su hischcze nałe. Nałčine wuběrnowy njedachu so hač dotal wukonjeć, dokelž njeje ro'a hischcze bjes šmerška a je pschemokra. Jeli so wulka mokrota myschczu zwólnu njesniežit, najsterje hischcze mnoho schkody naczinja, dokelž šymja symna jim skoro niczo njeschkodźi. W naspomnjenych sapółanych sapiłach je naspomnjena pschenica 10 ras dobra, 82 dobra hač hrjenja, 66 hrjenja hač hubjeńska, 10 hubjeńska hač hubjena. Rola rožki je pomér (dobra, hrjenja, hubjeńska, hubjena) 16:94:55:2, pola jeczmjenja 7:67:42:6 a pola dźeczela 13:94:52:7.

Pruska. Pohudźowaze cźiłizny za staw wuběrnowow we Pruskej mama po sdźělenju krajneho statistiskeho wustawa sełdowazy napohlad (2 = dobre, 3 = hrjenje): pschenica 3,3 pornjo 2,8 w dezembru, rožka 3,4 (2,8), jeczmjeń 3,4 (2,6), raps 3,5 (2,6), dźeczel 3,3 (2,7) a lupena 3,3 (—), luki 3,5 (—). We pschisłonownjerjach statistiskeho wustawa so skoro to šame wupraji, kaž je strowy sakkleho wustawa. Njedźiwajo teho pak so w jednotliwych rozprawach dopisowarjow pschecźo kuk wjazy nadźije sjewja, hač we wobudźenju powschitkownje situazije. Symu su wschě wuběrny hubjenje pschětrałe a błabsche ſ nich su hubjene. To trjechi wobsedže sa spohodźene wuběrny ſ rožki, mimo teho su najhórje schkodowałe rapsnischcza a dźeczelnischcza. Po podrobnych wěsnywostnych privatnych nahladach pak šmě so wjesić, so su wuběrny symu pschea hischcze lepje dóstałe, hač so to powschitkownje wočakowałe.

Kak so do němskeho šejma woli.

Hdyž je někto němski president stary šejm do cźasa rozpuścźił, ujedkacź w tu chwilu hižo pschedkłaza wólbna reforma. A tak so nowy šejm po dotalnym wašchnu we němskej republiki po storym wólbnym zakonju woli. Pschihodne wólby so potajsim po wólbnym zakonju wot 27. haprleje 1920 wulonjeja, kotryž je němska narodna zhromadźizna postajiła a kotrejž je też wustawu wobdźełała.

Po tutym zakonju rozdźeli so zyła Němska do 135 wólbnych wokrjesow, kotrejž so na 17 wotkrjeżnych stejnocza, tak so zich mjeńy po możnosći so zlatnym wobdźelam runaja. Tak je zyła Sakska jedyn wólbny wokrjesny stajał. Kóždy z tutych 135 wólbnych wokrjesow je sašo do mjeńšich dźělenjow, kotrejž po możnosći ſ gmejnami so runaja. Mjeńšej wólbny wokrjesk, ma wólbneho pschedstejicźerja a nameſtnika. S wolerjow tuteho wokrjesa pomjenuje pschedłožicźeſ schesćoch pschihłownikow a jeneho zapschisahowarja. Tuchi hromadze su wólbne pschedstejicźerstwo. Wólbna lista ma so w kóždym wokrjesu pschipraviś, wona sjednoczuje wschitcy wolerjow, to może pschedstejicźeſ wotedate hłoby pruhowacź. Tute listy so schtyri njedźele psched wólbnym dnjom 8 dnjow zwpołoża. Cźasy, w kotrymž móšesch swoje pschecźiwjenje napschecźo liście pschednjeć, traje 2 tydźenjej po jeje wupołożenju. Potom so wona zatrje a wolet pschińdże je swojim pschecźiwjenjom pschepodźe. Wolerjo móža jenoż we swojim wokrjesu wolicź, hdyž su do listy zapisane. We wośtych padach je wólbne wopišmo farjadowane, kotrejž dowola, w kajźikuli wokrjesu swój hłoz wotedu.

Wólba a wosjewjenje wolbneho wunoźła so sjawnje stanje. Wólbne liścisti so we wozebitym rumje, hdźež jedyn druheho wobkedźbowacź njemóże, do hamtsky kokkowanych kuvertow (wobałkow) tykru a potom wotedadźa. Hač je wólbny liścisk płacźaty abo niz, so wot pschisłuschejcźerstwa ſ wjetschinu hłosow postaji. Je-li w jenym wokrjesu so njeje po zakoutischi postajenych prawje wolilo, może wólbny pruhowarništ hud wobsamknjeć, so tu tam hischcze junu woli. Njepschitomni njemóża po pschi wólbje zastupowacź hacź.

Zapósłane.

Kajše woni su! Kajše huny my?

Sałošicu žełeć wo Nyddźeach hpowne towarstwo, wjesy nam mjeno Serbja! Wulkowolicu žełeć pschedźěwku

Schkórzy cźahnu.

Sšónzo sćele saß na domy
Nike pruhi słocźane.
Krenje pupki cźerja schłomy —
Taja schkruty łodźane.

Na sahrodźe pod wokmami
Stejł hischcze bjes lisca
S někotrymi kukawami
Njana lipa wyšoka.

Pódruźnizy wopuschcźicźu
Wo nasymje te kukawy.
Dotal 'schcźe so njewróćicźu
Fifolaze spěwaki.

Nadobo pak tuczi herzy
S justkom do wyšy pschicźehnu,
S nowa sapoczmu konzerty,
Sdwjecźa kwaßnu hoścźinu.

Hdyž so sćónzo bliži k domu
W słotych pruhach na cźełwjeſ —
Do wutrobow radość nowu
Sćele schkórzez nawoſeſ.

P. Wicław.

— starschcźeho Němca! Hdyž chyschu Sserbjo też šerbšce spěwy spěwacź wukmeć, němšt pschedźěda rjekny: Mit der Tschechenwirtschaft saugen wir nicht erst an! A schto so sta? Spěwachu jenoż němšce spěwy!

O šerbšti ludo! Hdy wotuczišch? Cźełpodła daschi so Němcam wodźicź, hdyž maſch tola wjetschinu? Njewyntnjeſch, kak so potom taſti cźuje a pschi šebi rjekaje: Sym tola nješchto wjazy, dokelž šym Němc, wot tutach hłupych Sserbow tola zadyn sa pschedźěwdu kłmany njeje! Nć, šerbšti ludo! Dy pschetrechischch Němca ſ tym, so šnajeſch dwě rěcźi, tak sy bohatschi!

A schto rika „Tschechenwirtschaft“? Wbohi Němc njemóże rozesmaćacź, schto je Sserb, schto Cźech, schto Słowjan. Sšnadź šebi myšli, so su Sserbjo dźěcźi cźełeho luda, kiž su někdy ſ Cźech wuschli. So staj šebi Sserb a Cźech po rěcźi bratraj, so pak je Sserbstwo zyle šamostatna wosebita hałuša wulkeje słonjanskeje šwójby — schtoż pola naš kóžde dźěcźo wě — to Němc w němšej schuli njenawuknje. Jedyn Němc ſ Budyschina, a tiž mohł nješchto wjazy wo Sserbstwje wjedźeć, dokelž tam hižo łětdźesatki bychł, rjekny njedawno: Die Wenden sind doch Deutsche! To je jich hyšteni, na schulach wo Sserbach a druhich Sslowjanach a jich stawišnach mjeńcźeć, tak wjele kaž so nčkat hodźi, so bychu prajiłi myšli: W Němcźej bychła jenoż Němzy. Tež do naschich wyšow pschikhadźeja tajzy, tiž chcedźa Sserbstwo sadušpeć pomhacź. Jedyn taſki, runjeż we šerbšej Łužicy rodźeny, chzysche naš we nimale rysy šerbškim towarstwje nitrzeźeć: „Wir sind doch hier alle Deutsche!“

Haj, tajzy woni su!

Luba šerbska młodźina! Njech je łebi twoja šerbska narodnosć šwjata! Sydźej a dźiwaj kaž twoji wótzo'o! Nałcźo pschikhadźa. Daj klincźecź wschudźom, wonka a nutska, pschi dźěle a po šwjatoku, šerbšemu špěwej!

Skónczuje wschitkim: Budźmy też ſ naschimi němskimi šuſodami w měrje šiwi, njeběhajmy pak stajnje sa nimi, kaj bychmy šami nicźo njezasmóhli. Kusk wjazy narodneho cźuicza, narodneje hordosće!

*

Naš dowěrnik za Psowje

je knjes

August Štrympa w Psowjach

Pola njeho móża šebi tammischi cźitarjo „Sserbške Nowiny“ na meju šłasać. Tak dostawaju je hischcze na šamšnym dnju wudaca. Knjes Schtrympa pschijimuje tež nawěschtki do „Sserbskich Nowin“.

Administracija „Serbskich Nowin“.

*

Přiłoh.

* „Němše“ khschesćanstwo. Jena Jónska a to semjanka, Thea von Harbou, napisa do jeneje protyti, kotraž w Lipsku-Gólzu pola Eichblakt wundźe, tole: „Je jeno jedyn šmjertny hrěch: swojeho njeschcźeła lubowacź. Pschełoż to je šebiemordarstwo!“ Do šamšnjeje protyti su wikali tež bruny Fischcźenjo, na psch. Ludendorff, Wezkarp, Tirpitz, Helfferich, Escherich atd. — Hdyž ko tajzke khschesćanstwo je tysače strowa wosschćerja, schto ma ho wo jich skutkach rjeź? To hu Němzy, rozsij chzedźa šwój wosbožicź, nć, nic šmět, ale šebje na łosty druhich. Thea von Harbou je dospała urdeutsch mjeno, jeno so je Němc njerozumi ja — njebě dźe, dokelž wona tak rjenje prěduje wo „luboscźi“. Wšě.

* Sšmyrjo Jonu pschedał. Smetanowa „Pschedata njewjesta“ dyrbi so stawowacź psched „Pschedatej jo u“ we jenej małej wjesy w Siebenbürgiskej. Tam je žiwy jódnu muź ſ mjenom Lajało. Byrnjeſ hakle dwaj měsazaj ženjeny byt, njeelinjeſche jemu to žaneho wjeſela wjacy, kóždy dźeń šwoju žonu widźeć. Dokelž mješche hischcź zyły rjatowas adresow pridawschich cźełeſowarjow šwojeje žony, wupyta šebi jeneho, wo kotrymž so nadźeſche, so njeje hischcźe šwoju staru lubu špuschcził. Tutón — wšěm Handrij Matthes — mješche wopraudźe hischcźe šaczaca lubosće za nju a běſche šnydom ſ nim pschełjedne, hdyž cźysłe Lajało jemu šwoju žonu pschedawa. Kupny list bu napiſany a płacźina wuczinjeſche 25 000 lei (na 20 000 złotych hriwnow) a wdź za 500 lei też hamtſky wobkrućzena. Se žonu wotstupi Lajało też jeſ wjeſe wjeſcźinſku nadobu, wobſtejaju w dwěmaj wołamaj a jenym šwinjecźu. Na to pschipósła so kupny list žonje ke wobdźěłanju, dokelž pschi tutej kupi zyle njewobdźěłana njeběſche. Wona to wscho za bohaty žort dźerżeſche a daſche wjeſele šwoje popišmo. Hdyž pak wot domoj so wróćacźeho muża šhoni, so je kupny list wopraudźe pravy a tak měnjeny, wsa šwoje šmachi a šwoje šedm měšazow ſtare dźěcźo na ruku a poda ko po krótkim puću k šwojimaj ſtarschimaj we šuſodnej wšy. Někto je ſtórźbu dła dźělenja manželſtwa sapołożiła, dokelž ho njecha — ro jeſe prajenje — kaj kruch ſkotu pschedacź dacź.

* **Stysk ſa domiſnu.** We Winje dopomnja so pschi njenu Dokeſchaſ na rubjeżneho ſłównika a w Budapeſcźe je Viktor Keeſkemethi hischcźe wobſchirjeſe pſchekſchiwjerja. Je hižo 25 łět, ſo nosćeſ tuteho mjena hłownu měſchcźanſku pokładnicu hrońe a pschełcźpanje ſjebo. Wón njeběſche jeno wjednik antikwititſcźe mkodźiny, kiž tehdom hižo wobſtejeſche, ale też nijchi ſaſtojnik pola měſchcźanſkeho magiſtrata w Budapeſcźe. Jeneho dnja bu do ſtatneje kaſy powołany, hdźež dyrbjeſche 740 000 krónow wotedacź. Jedyn ſłužobnik jeho pschewodowacź a njeſeſche ſ bankowkami napjelnjenu kapſu. Na dobu pschińdże jemu na myſle, ſo ma hischcźe jedyn liſt wobſtaracź. Wón ſłužobnikej kapſu wotewſa a pódła jeho ſ liſtom do jeneho domu. Chzyſche tak dołho psched wrotami cźakacź. Hdyž ko ſłužobnik wróći, běſche ko Keeſkemethi ſłubił. Byrnjeſ ko to chwatnje policiji wojewſko, pschińdże tola nětkore mjeńſchiny pschepodźe na dwórniſchcźo. Cźah do Italſkeje běſche zune wotjeł, w kotrymž jebak hedźeſche. Wuſtu žehł ſam wotſija, ſo njebychu jeho ſpóſnali, dokawa derje šwoje bankowki a wuczahny falſchowany ruſki paß, dokelž tute jebanſtwo běſche ſ dołhej ruku pschihotowane. Tak ko na hranizy ſajeca ſminy, pschińdże do města Genua a wotiam ſ łódźu do Ameriki. Detektiwy ſeſchowachu jeho pschez morjo, ale běſche a wotſa ſhubjeny — a to 25 łět. Policija měnjeſche, ſo je dawno ſemrěł, ale jebanſtwo njeſtu ſabyli. Wono běſche wjele ropota naczinjko a wulkoninje pschewjedźene. Potajſim 25 łět njeſtyſchſche Budapeſt niczo wo Viktoru Keeſkemethu. Też njeby ſnadź niczo wo nim ſhonił, hdyż njeby we Wuherſkej zanta zenſura na liſty była. Ta pak popadźe jedyn liſt ſ Južneje Ameriki, w kotrymž tehdomniſchi pschekſchiwjer, kiž je mjes tym šterro ſeſtarił, na ſpraje pschecźeſtwo piſa. S njeho ſhonja, ſo je mjes tym zara wobohatnył, wjele kročź miljonar, ſo w Buenos Aires (hłowne město Argentiniſkeje) bydłi a ſo ko jemu po dominiſe ſtyſła. Je ſwólniwy, tehdom pschekłóčiwjene pjenježy w dowóſniſkej hódnoſći a ſ danju wróćicź, hdyż šmě je bjes khſtanja wróćicź. Mjeſo Budapeſt wobłicźi hnydom ſchłodu a poſtaji ju na 20 miljardow nětcźiſkich papjerjanych krónow. Statne rěcźniſtwo pak wobkreuźi, ſo mješwo prawo nima, jeho kłoſtaſ dacź a ſo šmě Keeſtemethi ko wróćicź bjes teho, ſo jemu ſaſtwo tkwa. Mjeſo njeje ſ tym ſpokojom. Wono nachze wo ſałetnjenju (Verjährung) njeſłuſkie nicźo wědźeć, ale dźe hudniſy šwoje žadanje jeho wunuſowacź. Viktor Keeſkemethi, tutón jebak, kotrenuź ko ſa Wuherſkej ſtyka, je hižo po puću do domiſny. Schtó jeho w Budapeſcźe powita?

* **Kruć wjes dźělenjom manželſtwa.** Pobudźowanje manželſtwa, kaž šebi to nětkrótkuliż powoła, njeje bjespopołoreżne. Herwak njebychmy tełko prozeſowe dła dźělenja manželſtwa měli. Jako bohaty pschikład pschełkadźamy nam jena kranzowſka nowina ſa žonu „lud Eſkimow“. Pola nich njeſłuſ žane njeſbożowne manželſtwa. Potajſim, ko jich šwoja tęſi wošebje w biesłóčnej ſwobodźe na wabjenoj ſtronomaj. Jich mjedowy měſaz je měrna a njelećita należnoſć. Jenicźki wutaſ łubosće je małe popjerjenje njenje. S tym jedyn druheho pschełkapuje. Druhdy i pak chze žona na wuhlad hicź. Huſto nałożeny hrěch potom je, ſo wona do ſtarſchiſkeho domu ecźeje, hdyż je muż na hoſtinje. Tam wona cźaka, dóniż ſ łukoſcźinymi ſłowami po nju njeſchcźinde. Hač dotal ſu šebi wschě muże pa ſwoje žony dobcźeli a tak ſapoczina łubosć a lubkowanje ſ nowa. Tam ko też kwaſne dary njedawacźa a njenaſtanu tak njenowane roſtory mjes pschiwinowanymi. Kóždenu je ſwobodne, jedyn druheho wopruſcźicźeć. A dokelž je to dowolene, njemyſłi nichtó na to, ko wopruſcźicź. Hdyż chze Cźſkmo hischcźe jenu druhe žonu mcź, dóńdże šebi najprjedy k ſwojej prěnjej žonje po dowolnoſć. Tuta njeprraji jenoż łaſ, ale je wjeſeła, ſo šmě poſ łubosće ſwojeho muża ſałkowacź. Jeſli manželſtwo bjes dźěcźi wotſtanje, potom je žona prěnja, ſo muża proſy, šebi hischcźe jednu pschiwjerkowacź. Mużej ſo też ſa ſo njewolnje, hdyż „galantnym podenkjenjam“ ſ pucźa rjenkje. Prawa dwojomanželſtwa płacźi też ſa žonu. Pola nich njeſłuſ le wjazy muſkiſch hacź žónſkich, maju žony ſwjetſke dwě mużow. Njenaſtanje dale manželſtwa roſtora, hdyż je jena žona do rjaneho młodźenſka łałubuje. Mużej ſe wón też ſympathiſki, hdyż je ſam hižo ſtarſche a njemóże wjac

cźulenje (Seehunde) tšělecy. Wjeśchk wulkomyślnosće pak je, hdyž muž njeźenjeńej bowoli, swoju żonu na někotre njedźele žobu domoj wjacy. Je laborowat pschipadnje wożenjeny, dha spytaju żony wumětnicy. Zajke nahladny wo mandželstwje nabudźemy pola Eskimow. Ale wone njesmjeju žo se žadanjemi zivilizacije. My kulturni njemóžemy žebi to pschiśiwoźicy, hyrnjež temu abo druhemu prawje było. Hdyž bychu žo mandželstwa bóle w njebjesach wjasałe, njebychu jich tełko njesłožownych było a tełko prozeżam njeby dóschło.

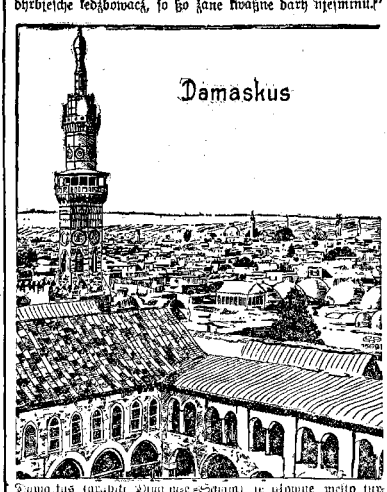
* **Wobkhad mjaze hubiśtomanje.** Magistrat źendźelskeho mésta Burnemouth je žo na wobydlerstwo s nuzneje próstwu wobroćił, měschczanku Żelezniźu psches dołhe rozsłobnowanje z hubiśtomanje nit sadźerżowacy. Měschczanskim zastupjerstwu žo zastupjerjo hórschachu, na pomalkosćy żelezniskeho wobkhoda, a magistrat wuńa pschiśinu w dłohim rozsłobnowanju wobydlerjow, schtož je we měsće złoro s wažnjom. Wrjedy hacź bo wosa załetu, hubiśtkuja žo dołho a hiśćeje z cźacha won tcźakeja žebi rnzy a njemóża ho dźeliś. Żeleźnizarjo respektuja tute sochcuca pucźowazych. Wnoe žo tehodła wot pucźowazych woczakuje, so budu w pschichodnje bóle skupi z swojim hubiśtkowanjom.

* **Khowanje woporow w Amalfi.** Sandźeny tydźeń buchu woporty pschi njesłožu w Amalfi w Italiji, hdyž žo dołhe sćěniny tamniśich horow dla wulkeje wody sunuchu, pokhowane. Mjeśćźomne cźrjódy luda a zastupjerjow wśěch wbśchnoćow wobdźělichu žo pschi tutej źiwjatocznosći. Liczba snjełożenych je khětro wulka.

* **Puśczina Sahara.** W atlaskach běśche puśczina Sahara s wjeścha běły błak. Je tak wulka, so móześch nimale zyły Europu do njeje tykunyć. Afrika, pschedwośći cźłowjek dźěł semje, je žo w posledninm cźasu khětro rozsmětił a teź bo puśczinu Sahary je śwětła pruha padnyła. Wrjedy běśche wona cźłowjekam nejpschistupna. Wětko je sapoczatk cźinjeny, so mohł po mózno cźoły tutuje puśczinu pśěcźe płódny kraj nastaćy. Hižo 1880 nóschchu žo Francozowjo s myślicźku, prěki psches Saharu (wot Alźerišćej do Timbuktu) żeleźnizu natwarićy. Ale komisiju, kotraž měśeśche to nan rozhladowacy, fachchu dźiwi Tuaregojo. Tuta cźara by na 1000 km. dołho była. W druhich ćuchich rajnach žu žo s powadźenjom runjenow dźiwy stałe. W puśczinje Saharje žu poměry znadź khmanśche, hacź žo nam tda. S wětšeźu žo nadźijeća, so je we hłubinje woda. Hižo wjacy razow je žo poradźiło, s pomozu artešiskich studnjow wódu žity wokrucy. Wschelazy samo wěrja, so žo we hłubinje podseńska réka cźehnje. Wśěch tute pschichodne nazitśi žu s tym pohon dostałe, so žu žo wśelakake rownuny, puśczinu pschepśekowacy, wotwiet poradźiśe. Někotři sytnikojo wěrja, so je puśczinske semi wuhło a wolii teźi.

* **Zart.** Gmejnjuzy pschedsjedźićel połcźele małeho Miśławścha na farju, so by tam nećeho wobstaral. Knjes farar žo pschipódła to a tamne prascha. Dyž swój narodny dźeń mjenuje, śmeni: „Zełdom mam ja teź swoje narodniny.“ S błyscheźatym wobliczom wopśeda to maćeri a praji: „Maćeń, ja żym sararjez dwójnik.“

* **Knjeni A.:** „Na twaju mje jara wobkedźbowachił, możeśch mi wěrić! Możebje jedyn knjes mje zyły wjeczor s wocžom njepuscheźi.“ **Knjeni B.:** „Bźěše to wulki knjes s małymi wušami?“ **Knjeni A.:** „Haj, snajeśch trasch jeho?“ **Knjeni B.:** „Niž bliže, ale je beteltko a dyrbjeśće kedźbowacy, so žo žane kwažne darj njeśminu.“

Damaskus (arabšće Dimaśek-Scham) je głowne město turkowskeje prowincy Syrilseje a leži kšuśnje na rańschej stronje Antilibanona. Wokolnosć je nimoměra płódna, tak so orientalojo tutu krajinu ńami jako paradiś wobkładuju. Wulka wěża na nalchim wobrazu je mošcheja Omejadow (turkowskich kalifow), jena z najstkowniśich mošcheju dozaka. Bź wot spočatka khćeśćanska zyrkej św. Jana. Minaret (wěża) kotryž tu widźimy, mjenuje žo „Mádinet Jśá“ a je wośebje cźešćeny, dokelž je wo nej proje, so na žudnym dnju Jśuš z njebjes na na nju stupi. Wobydlerjow ma Damaskus wot'oho 200 000, z nich wotoho 8000 židow, a 20 000 khśeśćanow, dalśe wobydlerstwo je muhamedanske. K Turkowskej kšuścu Damaskus wot léta 1516, pschedóże pschez wójnu 1833 hacź do léta 1840 do egyptowskich rukow; wot teho cźasa je sako turkowśe. Ale khśeśćenjo, kotrychž wośebje we lécze 1860 fanatiźny mohamedanojo pschesćěchachu, śteja pod protektoratom Francozowskeje. We nojnawóschim cźasu je nětko Turkowska teź Amerizu tešane prawa pschisnuwiła, kaž Francozowska, liž bě hacź dotal psches tuton protektorat teź wulki hospodarski wuźitk kama měła.

Nowi dowěrnicy „Serbskich Nowin“.

Za Nowe Boranty: ł. Schołta w Nowych Boranty.
„ **Čorny Hodler, Miłkeju a Pschesdrjenu:** ł. Jakub Schołta w Čornym Hodlerju.
„ **Libuchow:** ł. hoscźenjak Jäkel w Libuchowje.
„ **Drohy a Lomik:** ł. Lodni w Drobach.
„ **Minakal:** ł. Hencź w Minakale.
„ **Liwicz:** ł. hoscźenjak Kuchat w Lipicu.
„ **Wiesker:** ł. Sarjenk we Wieśelu.
„ **Ssepscźezu:** ł. Njeczka we Ssepscźezach.
„ **Luczo:** ł. Matik we Luczu.
„ **Bjerwałd:** ł. Wirth w Bjerwałdźe.
„ **Schjrjewje:** ł. Krawčźik we Schjrjewjach
„ **Cźelno:** ł. pschekupz Kelan w Cźelnom.
„ **Miłoras:** ł. Krupat-Medak w Miłorasu.
„ **Mulkezy:** ł. twarśki mišćtr Nowak w Mulkezach.
„ **Nowne:** ł. Christ. Rulka w Nownje.
„ **Ssleyo:** ł. Hans Schuza w Trjebinku a ł. Lorenz we Ssleyom.
„ **Trjebin:** ł. Nakonz w Trjebinje.
„ **Brěsowku:** ł. pschekupz Bertko w Brěsowym.
„ **Wochoj:** ł. Laduch-Kurźit we Wochojach.
„ **Lěśke:** ł. hoscźenjak Hajnik w Lěśkej.
„ **Komorow** p. Kinicha: ł. dróhowy bohładowat Jn ł. Bergan.
„ **Cźelchow:** ł. hoscźenjak Mišnak.

Na tutych naschich dowěrnikow žo wobroćcźe, hdyž macźe nawěschtk abo dopiś za „Serbske Nowiny“ abo hdyž chcźeće žebi „Serbske Nowiny“ stajacy, a hdyž chcźeće je psches nacźeho poštola na žamžnym dnju wjecźor hischće dostacy.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěd serbski

Najš. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódšiwanje spěšnje a tunjo.

Swójbne powjesće,

Sslubjeni: Katha Proftez a Alfred Klut w Lubiju.
Semrěli: Emilija Berta šwud. Hipezq rodź. Jenčez w Budyšinje. — Franz Heck, prokurist w Korjezach. — Gottlieb Liebe, blidař w Starym Lubiju, 79 lět.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Drohał s Wóšlinka do Lěśkeje a s Wóšlinka do Pišanecho Doła je wot 14. hacź do 19. haprleje dla naśipowanja sawjenja.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnyoy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Našim dźěćom.

Naš pos a naša kócka.

Naš pos a naša kócka chcyšćaj hromadźe přećelstwo započeć. Po dołhim rozrěčowanju pak njemóžeštaj přezjene přińć. Pos je přeco na rjećaz zwjazany, a kócka so jemu směje, so móže přeco swobodna wokoło běhać. Dys a dys so kócka njedaloko psyka sydnje, a jemu rjanu basničku baje. Potom so psyk na nju jara hněwa. Ja raz psyka wotwjazach, a běch wšipny, što budźe wón jej činić. Wón na nju ponucha, a wona jeho žałosnje wuplistowa. A psyk běžeše kjawšo do swojeho bydła. Wot teho časa je jeju přećelstwa kónc.

Wukašec Pawoł.

Napisał 19. 3. 23. z Kročcy, narodźi so 28. 8. 12.

Psyče polo.

Před 2 sćě lětami běštaj dwaj bratraj. Jedyn měješe knjeństwo w Njeswačidle, druhi pak w Zarěču. Junu bě Njeswačidlski knjez swojeho bratra wopytał. Před wječorom poda so wón na dompuć. bratr jeho přewodźeše. Měješe swojeho psa sobu. Před Wbohowom wučušli tutón zajaca a běžeše za nim. Knjez hwizdaše, zo pos na cuzym polu hońtwjeri; ale pos njeposłuchnaše. Tuž Njeswačidlski bratr praješe: „Wostaj dha jeho, wón wšak jeho njedosćehnje.“ Ale Zarěčanski znapřećiwi: „Ty, tón jeho dosćehnje. Što na to sadźiš?“ „Hdyž twój pos zajaca dosahnje, tak daloko njech je polo twoje“, wotmolwi Njeswačidlski. „Njedosahnjeli pak twój pos zajaca, budźe pos mój.“ Nětko stejo hladaštaj, hač pos jajaca dosćehnje. A pos čerješe njepřestawajcy za zajacom, a běžeše za nim přez Kročcańsku sćežku. A hladajcy, na dobo psyk zajaca hrabny a třaseše. Tuž Njeswačidlski knjez praješe: Šwarny twój pos! Wot tu a tam, hdźež je pos zajaca dosahnył, je polo twoje, ale daj wšak mi ty twojeho dobreho psa! „Haj, teho chcu ći rady za to dać.“ A Njeswačidlski knjez da pismo wudźěłać, w kotrymž steješe, zo je te polo swojemu bratrej předał, a tak tuto polo hišće dźensa „psyče polo“ (Hundefeld abo Windspielfeld) rěka a do Zarěča słuša, byrnjež mjez Kročcu a Wbohowom ležało. Arnošt Patok

Napisał 16. 3. 24. ze Zarěča narodźi so 15. 11. 10.

Sorny „po Druhanach“.

Lětsa běše tajka wulka zyma. Zajacy teź do dwora khodźachu, zo sej k jědźi pytaju. Sorny wobwjesny khodźeja zo sej nešto namakaju. Woni delka wot štomach a žerdkach hrymsotaju. Tam po rěčki, kiž naše ludźo „Druhany“ mjenuja, su woni wulku škodu načiniłe. Emma Krujacac w Rodecach

Pisała 29. 4. 24. pola Bukec. narodźi so 5. 8. 11.

Rodečanscy praja za te pola, łuki a jena mała rěčka „Druhany“ dokelž tam Worcynske pola a Rodečanske łuki so přimjezuja. To bě za mje jedyn witany zdźělanopizne wujasnjenje. Maks Holbjan, wučer.

Wo hajniku.

Hajnik wobstražuje lěs abo haj. Na zelenej drasće móžemy jeho lohey spóznać. To je škitańska barba lěsa. Hajnik bydli w lěsu abo při lěsu. Wón khodźi na hońtwu, tehodła mjenuje so tu hońtwjeŕ, Hdyž na hońtwu dźe, wozmje sobu psa, tobołku, třělbu a nóž. Wuhlada jeho zajac, dha ćeknje. Hajnik hrabnje swoju třělbu z ramjenja a třěla za nim. Pos běži za nim a přinjese jeho k hajnikej. Hajnik majka jeho za to. Hajnik třěla jelenje, sorny, dźiwje swinje, zajacy, liški a dźiwje hołbje. Liškam hajnik pasle staja, dokelž so hubjenje třěleja. W nazymje a zymje su wulke hońtwy. Někotři z hajnikom maja lěsne rółki sobu. Hajnik wothladuje lěs, kaž zahrodnik swoju zahrodu. Wón hlada, zo njebychu žane štomy so wobškhodźiłe a drjewo so njekradnyło. Stare štomy so puščeja a na jich město so druhe sadźa. Najbóle kedźbuje hajnik na lěsnych paduchow. Hdyž je trjechi, wobskorži a přepoda jich sudej.

Česław Laska z Kukowa,
narodźi so 13. 6 1911.

Do Wujeźka, małej holčcy!

Što sy ty činiła, moja lube dźěćo, zo sy z Nadźije 1911 wotpisała Hłupeho Lipu? Sedma kaznja hižo rěka: Njekraj! Marta, Marta, njepyš so z cuzymi pjerkami! Hladaj wokoło so a namakaš dosć, wo čimž by nješto napisała! Čin to. Wučeř Nawka w Radworju.

Wo młodymej kózlećomaj.

Njedźelu, 19. nalětnika přip. měješe naša koza kózleći. Ja pak ničo njewjedźach; přetož běch była kemši. Potom moja wowka mi wupowjeda, zo mamy dwě małej kózleći. Ja sym so jara wjeseliła. Wonej stej cyle běłej. Jena je wjeseliša hač ta druha.

Naša wólpna hepka.

A jenu běłu smy sej w Kołwazy kupili. Ta je hižo wjetša a mudriša. Jej so je jara styskało po maćeri, ale nětkole nic wjacy. Wona chce kóždy raz sobu do jstwje. Stwi so jej jara lubi. A druhdy skhoći wona na konopej. Tam so jej derje spi, a spi tam druhdy dołho. My dźěći wšě so na nju jara wjeselimy. Ale naša maś na nju jara swari a wola: „Ty hłupa koza! choš ty dele hić! Dyrbiš ty wšudźom wokoskakać?“ Maś abo wuj jej z toflom někotre puki na khribjet klepnjetaj, a koza mjakoce a ćeknje do hródźe. Elsa Měrtčinec z Rodec

pola Bukec, narodźi so 5. nalětnika 1912.

Pisała 23 3. 1924.

Fenk—Anton.

W našej wsy je na knjezim kubli jedyn Polak z mjenom Anton. Wón je jara dobroćiwy přećiwo nam dźěćom. W prjedawšich tunict časach běhachmy my dźěći přeco za nim wołajcy: „Antonje daj mi fenk!“ Wón so z nami wjeseleše a da nam druhdy jeden, hdyž měješe. Hdyž pak bě so, kaž so druhdy stawaše, sylneho šćipaka napił, njesmědźachmy jemu jara blizko přińć, tehdy wón wšak, hinajše fenki lubješe. Potom w tym drohim času njemóžachmy wjacy wo fenk prosyć, přetož fenkow wjacy njebě, a za nje wšak tež ničo wjace dostali njebychmy. Nětko hdyž pak zaso fenki su, bychmy wšak rady zaso wo fenk prosyli, ale jeho zasłužba je jara snadna. Tehodła jeho njecnamy wjace wobdźěłować, ale jeho mjeno Penk—Anton wostanje.

Napisał 15. 3. 24. Arrošt Petaš ze Zarěča.
narodźi so 15. 11. 10.

Stary serbski přełožk mjena Anton (Antonius) je Hantuš, nětko teź serbske swójbne mjeno.

Wupytanje wobraza zańdźenecho tydźenja.

Wobroćće wobraz na lěwo; hłowa, šija a přědnej nozy psa leźitej mjez přěnjej a druhej hałozu brězyčki. Dokelž je khribjet derje rysowany, so cyły pos lohey w halozach namaka.

Hdźeha je mój luby [illegible]

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za naprejoju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihiščišćernja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 16 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóšćki a tabele so wyše wobkhodźa. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cisło 91 **Budyšin, srjeda, 16. haprieje 1924.** **Lětnik 3**

Faraŕ Jurij Kral — šěsćdźesaćlětnik.

Dźensa źiwjeći swoje schćechćejsate narodniny dobry źyn serbskeje Łužicy, zwěrny wótčinu a znaty serbšći ręčnik wysokodostojny knjez konsistorialny radźićel Jurij Kral, faraŕ katolskeje wosady Wjedrichowjeho města we Drježdźanach.

Šěrbja a to wosebje wóchitzy zdźěłani, kotřiž su so we swojej macźernej ręči dyrbjeli elementarnišy wudospołnjeć a serbšću ręčnizu pilnje wot spočatka hač do kónza studować, su jemu wulki dźak dołżni, dokelž je Kralowe ręčnizy (gramatiki) ma nětkotrymkuli swoju wustojnosć a wobrotnosć, pjero wobćišć a słowa wuźiwacź za duchowne zbože serbskeho ludu. Kak jara nuzne trěbna tale wučbna kniha je, widźimy z teho, so pschihotuje so wona hižo we šěsćim wudawku w mnohim nastupanju rozšěrjenja a wudospołnjenja. Schtóžkuli chce serbšću ręč wuznyć abo też druhich wučeć, so bies tehole žórka serbskeho słowa njewobeńdźe. Tohodla je Kral wulku, dobru słužbu serbskemu narodej wopokazał.

Ale nźi tule jemu jenož. Hischće druha za serbšću wjelu njesmjerne ważna knihu je wón cźišćerju pschihotuje, na kotruž so dawno wjeselimy. To je jeho **serbsko-němski** słownik, kotryž je z wulkeho dźěła hižo sestajeny a wuńdźe, kaž ho nadźijamy, bórzy hotowy do świeta: sawćeše tola hischće tuto lěto, runje kaž jeho ręčnizu tśeśi wudawk.

Wopomnimy w krótkosći z krótka nekotre najważnišše data jeho źiwjenja:

W Radworju je jubilarowa kolebka stała. Tam narodźi so Jurij Kral 16. jutrownika 1864. Wby pieć lět stary poczo hižo do schule chodźeć. K jutram 1874 pschińdźe na tachantsku schulu do Budyschina; nasunu 1879 nastupi puć do Prahi, so by jako khowanz serbskeho seminara so na měšchańske powołanje pschihotował. Sa dźesać lět słónčźi tam swoje gymnasialne a bohoslowske studije a bu 6. na'mnika 1889 na měšchańa swjećeny. Sa kapłana pschi dwórskej zyrkwi w Drježdźanach stajeny, dyrbješe swoje duschepastyrstwo w Plawnu'kim Dole, ke kotremuž słuscheja měšćanske Dubin, Dolin a Počaŕ, někto do Sswobodneho Doła (Kreital) sjednoćene, wukonjeć; tam dźeń je wjele Čechow a Polakow: Serbłka ręč pak je wobstajna pohrjebnizja słowjan'kim bratram a dobry kluč k źiwadnemu narownjenju jich macźerskeho. Dokelž wschak tehdy hischće kat. zyrkwje w Plawnu'kim Dole njebě, wotměwaše Boże słužby na kubi wulkeho hoscźenza. So bychu katolskjo tłóčnje sami swoju światnizu měli, započa młody duchowny knjez pilnje za natwarjomnu zyrkej w Dubinje hromadźić; nětkuše 6000 listow wupósła do świeta, do starého a nowého, dokelž poźledni'chi je tola pschecźo a stajnje tón samožiwišchi był: próstwy měšachu dobry wuspěch, pschez 35 000 hr. naspěra.

S pśeńnim faraŕom w Dubinje bu někto Jurij Kral a 1. haprieje 1896 do stojatočnje do swojeho nowego łastojnstwa stajì. Dałeko a schěroko žahaše jeho wosada hač do Rudnych Hór (Erzgebirge), pschez 50 kilometrow po dołkosći a 12—15 do schěrokosće so rospschešeršeše. To bě dźěła a napinanja cźełnych a duchownych mozow sawćeše wjele a k tomu staroscźow njemało. A tole wulke a ważne dźěło wobstara'če mnohe lěta šamłutki, dóniž mnohosć dźěła wón wjazy njedospuschći. Tak sapschimnychu wuczerjo jako pomocnizy na dwórskownych nabožnišchich stajišach. Ale Boże žohnowanje knjeża faraŕa Krola wschudźe pschewodźeše a pschezo wjele zboża wobradźeše. Tak dari jemu Dóvan'ka (Tharandt) knjeni hrabinka nastajowaj na powdźěwaj wokarjej, kotraj bě'če jeje mandźelski Hieronym Leszczy Sumin Suminski, poźledni potomnik Leszczow pól'skich kralow, — wulki pschećel wumjeńšowa a žam wumjeź, do lěta 1870 wot bamża Pija IX. z wjele khańnymi wobrazami dostał.

Wjcheđ dwěmaj lětomaj, 1. jutrownika 1922 pschińdźe sa faraŕa do Drježdźan-Bjedrichowjeho Města a z dobrom bu pomjenowany sa konsistorialneho radźićela. Tudy pschewza tej duschepastyrstwo Čechow a Polakow a sa na-schich serbskich krajanow źwjeći serbske šemske. To je wulkam Kralowy jako źwérneho słužobnika w Knjeselowej winicy.

Kral je tej serbski kral serbskeje lubosće a serbskeje duche, kaj je to był jeho nje'zapomnity bratr Franz Kral-Radyłowy, kotrejž je zyła Łužica znała a lubowała. Hižo dawna ródna wosada Radwor, kotraž je je swojeho klina wupósłała někotreho hižtuli rysły Serba na narodne polo, wobdźi ja to, so je tej Kral wulku lubosć k narodnosći a k serbskemu źinje do źiwjenja sobu w'sał. To je hnydom jako

fijyn „Serbowdki“, Prazskeho towaršstwa studowacych Serbow dopokazał. Tehdy bźěše bohaćkowy Jurij Libich je towaršstwowym „starschim“ a pod jeho wustojnym wjedniśwom mnohi stari a młodźi Serbowjezenju pilnje serbšći; schtóž dźiwje, wopytowa'če tej cźełe hodźiny na gym-

nasiju pola profesora J. Mašarika. Tej Kral wulknjesche tam pilnje cźełi. Starschi Serbowki Libich pschihotowa'če ja cźišćerej swoju serbšću składu „Syntax der wendischen Sprache“, kotruž je l. 1884 wudał. Pod nawjedowanjom spitzarskela słowjeni gymnasiast Kral zyły rukopis Libichowoje składby ja cźišćerej. Dźiwy bě tole dźěło dotónčeli, praji Lib'ch: „Ja źyn składbu sestajał, Wy możeze něšto ręčniznu pisać.“ Po starschebo bohaćkowy radźe so složnje zapocza Kral bórzy swoje dźěło. Po cźełej pschedkoły a cźerpajo z cźerwjeneho zórka ręčnišchi nastawkow w Serbowzynych „Kwětkach“, nimo teho też z Čzańopisa Macźizy Serbskeje po Kordanowej ręčnizy sestajowaške dokładnu serbšću gramatiku; z'chi jeho dźěle mějesche spinschezniu podpjeru w dobrem znajerju serbšćiny a dobładowarju, ale też wapraudźitem p'checźelu Prazskeje Serbowdki profesoru Hattali. Kral skónčźiwši studije mějeske też swoju serbšću ręčnizu hotowu. Hórnik ju pschepłada a sa dobru spóna. Hdyž mějeske Kral swój 25 letny duchowny jubilej léta 1918, je hnydom wotmyślił la druhi wudawk też „Kwětki“ do ręčnizy srjadowacź. Mnohe nastawki je serbskeje literatury bě hižo k tomu nadběrał a myślesche na rozšěrjeny słownik, kiž by sa tafku wulku wuczbnu knihu trěbny był. Tola swój samyk Kral wumjeli njeje. Ta to je Prazski profesor dr. Józef Pata to'e dźěło wudokonjał wuźiwschi we swojej l. 1920 wudatej „Serbskej Čitance“ też wulki dźěł Kraloweje sbérki, tak so wschа próza tuteho njeje podarmo była. Dr. Muka wuda „Pschirucny słownik“, po tom, hacź bě Kral swój słownik, dokelž bźěše hischće p'chewulki, stróščhi. Profesor dr. Muka a njebohi dwórski radźićel kanonik Rejak, kotryž zyły słownikowy material pschezwostaji, namołwjeschtaj faraŕa Krala, so by wulki serb'ko-němski słownik, wo kotrymž horjeka ręčachmy, sestajał, a do teho dźěła je jo tehodła dał.

Kral je tej dalšo w stręcźe pobył, a mjese w'cźelni sašłšimi duchownymi wěcze najdale puczował. Nimale we w'cźech krajach Europy, też w Alźeru, Tunisu, Egyptowskej, w Palestinje, w Malej Asiji je pobył. S tajkimi puczowanjemi dobu žebi naschonjenja a pósnacza ludow a krajow a na'běra bohatu macźizu, kotruž wuzi k tajimawym pschednoschkam w nětkotrychkuli towaršstwach. Snajonmnosć cźe'cźiny a pólłegimy pomba'che jemu pschewschnu měru na puczowanju po Rusku. S tym, so fo jako jenizki Sstowjan w ręčach twustojesche, mějesche Kral nadatoł, za zyke pu-czowarske towaršstwo fo starać, ale ręčesche tak derje z Rusojo jeho sa „Ruja z druheje krajiny“ mějachu [illegible] widźicze, Serbja Sstowjenjo derje słowjańske ręče nawukmu, a schtóž tu wobtinjeji, może hnodno ke schadźenju fólnja nahvćeco hicź, tam namaka bratrow milijony, kotrejž jeho sa bratra p'chijimaju, dokelž hnuj wschitzy hynojo macźerje Sslawje a nasche ręče tu jeje drohe a lube dźonrki!

S zyłeje wutroby pschejemy wosławjenjej z Boho wjele hnady a zohnowanja, strowja a njesakhódneho zboża, so by mohł Bohu źiwjeć w lubosći k bliźchomu a k lépschemu serbskeho naroda: na mnogaja lěta! Jan Šserbin.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

Reparaczna kommisija je so w Barlinje napraschowała, hacź je němske knjezerstwo swóje wobwiskutkowanje p'chi pschewjedenju wotpołedowy mjenowstojnych zawćerjeć. Na to wosjewja Barlinske knjezerstwo, so je po dorozumjenju ze stajnymi a ministerskimi presidentami krajow k tomu swólniwe.

*

Minister justizy dr. Emminger je presidentej Eberti wosjewił, so chze wróćostupić. Bresident je do teho swolił. Wina demisije je wótry konflikt zentrumskeje frakcije z bayerskej ludowej stronu, kotrejž dr. Emminger pschisłuschа.

*

„Frontkriegerbund“, kiž wudawa, so je niepolitiski, je Hitlera za cźestnego hobustawa pomjenował. Nětko ho njewě, cźeja po prawom wjesche cźeśej je. Hitlerowa, kiž chze politiłar był abo „frontbunda“, kiž chze njepolitiski był.

*

Pschi jednanjach se kaschupjerjom ruskich bowjetow Rakowskim je Mac Donald sźěhowace zadanja postajił: spoźo-wanje wschěch jendźelskich wobsćerjeri ruskich hódnostnych pa-pjerow a wschěch Jendźelcźanow, kotrymž bu jich źiwóstwo zebrane, dale pschipóznace w'chěch starschich strěcźenjow a stónczenje podpjeranje wobkhodneho strěcźenja (Handels-vertrag).

*

Amerika je liczbu wupuczowarjow, kiž chcedźa z wukraja do Ameriki sapuczowacź na 2% teho zuseho wobydlerstwa postajiła, kiž be pschi ludliczenju 1890 [illegible]lene.

Franzowsojo žo němskeje wjeczeŕiskeje wójny boja.

Konferenza swjatoŕskich późtłanzow w Paryzu je žo wutoru z wothrónjenjom Němskeje sabeŕała. So by žo rosprawje franzowskeje [illegible] dał, je Paryzski „Temps“ dźěschi nastawk wosjewił z napisnom **„Tajne wójnske pschihoty Němskeje“.** Nastawk žo je sfledowazymi słowami sapocźna: „Nětcźiske němske knjezerstwo a jeho schćitaŕ, general se Seeckt, mataj jenoj jedyn sameŕ, mjenujcy cźas dobycź, so by žo němske wójsko sasho wobnowiło, sapłaczenje wotschkodzenja žo wotstorkało a žo na pożadanu wjeczeŕsku wójnu pschihotowało.“

Na tymle roskładowanju „Temps“ pschihoty wopisuje, kotrež žo w Němskej cźinja, so by žo Franzowzka do njezabłeje wójny saschmataka. Wón na to pokazuje, so we Mnichowje a Stuttgartu sławne wójnske imyślenje knjezi, dale na wójnske bronjenje, kotrejž žo pola Hannovera, Ludwigsburga, Aschaffenburga a Konstanza cźini. Němkostatna wobora žo se schćitankiej połizaju wudo'pośnja a žo ſ dobrowólniskimi organizacijemi tójschto pokyłnja, tak so może žo p'chi nabpadze na Franzowzku wulke wojerske mozy wuźiceź.

„Temps“ dale praji, **so ma němski generalny stab wotmyślenje, schwajzaŕsku neutralnosć sranieć** a žebi z tym puczź p'ches Besançon do Lyona wotewriecź. So by žo njedowźerjenje schwajzaŕskeho knjeseŕstwa němskemu knjezerstwu słubźiło, po p'chipomni, so je schwajzaŕski generalny stab z tajkim sranjenjom neutralnosće liczi. Posledńje manevry, kotrej žo žo w Schwajzaŕsku wotmeše, su hižo na tule mózno'cź złożene byłe.

W němskich wojerskich kruhach žo nazionalistiski němski jezum wocźakuje. Tajki němski jezum by hnydom pschipowjeschći, so Berlaillejske mérowe ręczenje nicźo njeptaczi a by žo franzowsko-belgiskim naprawam spjecził. S teho by wšo wójnski konflikt nastał.

Tempsowy nastawk skónczenje na **wojerske podawki we Cźornym lěsu a we wschelakich stronach Němskeje** redźelowe cźini. General Nallet je pjerza dla kawalleriskich śwucźowanjow schkitanjskeje policije a dla nazionalistiskich a Franzowsam njepschećelskich demonstracijowo hižo protestował. Swjatk ludow njebudże tole pralcźenje rozstrěcź móg. Jenoź wótra kontrolla a dospołne potłoczenje tychle wójnskich

chtyotow mohłeš khutnennu konflikťowemu strachej sadkčacj. Howač bórzy wójna wudyri laj w lěcze 1813.

Pschi'pomnicj ma žo, so je žo Tempfowy nastatk też dla pschichodnych wólbow do franzowskeho sejma wobjerwik. Franzowzy wokerjo dyrbja so pschesmědźeć, so je Poincarecowa politika pschećiwo Němšej jenicžky prawa, a so dyrbja so taizy zapósłanzy wusmolicć, kotíž tute politiku podpjeraju.

Němske knježerstwo namsety wězmwustolnych pschitisma.

We pschesejenosći je statnymi a ministerskimi presidentami jenotliwych krajow je němske knježerstwo wobsamkło na wopraschenje wotschodźenskeje komnisije wotmolwicć, so namjetam wězmwustolnych pschihłosuje.

Bayerske knježerstwo je dla mordaerstwa sapudzeneho hrabju Arco wobhnadźiło.

W lěcze 1919 je hrabja Arco tehdomnischeho bayerskeho ministerskeho presidenta Eisnera stónzowak. Mordarja tehdy k twjerdźinje na pjecj lět sapudźichu. Na twjerdźinje žu hrabi Arcej potom swobodu a wschě powólnosće žiwjenja dowolili. Suđ je tež dowoleńu dostak. Nětko žu jemu wosttorzenje khłostanja pschijwolili a prjedy abo poždźischo jeho wobhnadźa.

Pruske knježerstwo pschećiwo pschibèrazemu podrozenju.

Dokelž žu so w nowischim czasu wschě placzisny we wulkim a drobnym wikowanju podrósile, je pruski minister smutkownych nałeżnoćow poliajskim sarjadnistwam porucził, so dyrbja placzisny wótro dohladowacj a pschećiwo kóždemu njerowpramnjenemu dobytkowemu pschikażej pola statneho rěčnistwa zakročicj.

Strajki w Němsku.

Se wschelakich stronow Němskeje powjesćowe wo strajkach a wo wusamknjenju dźełacerjow s dźela pschidatej. W metalowej industriji wjeczorneje Němskeje je ličba strajkowazych a wusamknjenych s dźela na 15 600 stupika. Górnizy we wuhlowych revěrach žedi dla nowischeho powyschenja placzisnow žadaju, so by so jim mjeda wo 35 prozentow powyschiła. Jeli so so tole žadanje hacj do 28. haprleje njedopjelni, so strajk wuwola.

Mjedowemu žadanju knihicišćerskich pomocnikow so w Shorjelzu, Wróćlawju a Minchowje sylne pschećiwjenje napischeže staja. W Shorjelzu naffadowarju njeloza-lilistiich nowin „Shromadne nowiny" wudawarju. To same so też w Minchowje stawa. Tam so „Nusowe nowiny" w nakładze 300 000 exemplarow cżischeja. Sogialdemokratiske nowiny „Münchener Post" sałbo w swuczenym wobsahu wulkadźeja. Wone pišaja, so je knihicišćerskeješi strajk sadwołowanski skutk dźełacerjow, kotíž su do wulkeje nuzy pschichli. Wón je s cżisće hospodarskeje nuzy nastał.

W Schlesyhlej w knihicišćerskich maschinizy staserjo a stereotypherjo strajkuja. Tamnischi nakładowarjo nowin a zobustawy knihicišćerskeho towarstwa su tehdola wobsamkli, so hnydom wschě cżischerske samtku, jeli so so strajkowarjo njedźiwajcy napominanja k dźełu njewrócża.

Jendźelsko-ruska konferenza.

Jendźelsko-ruska konferenza je so wutoru w Londonje wotewrita. Ruskich hosći powitawschi ministerski pschedsyda Macdonald wo konferenznych nadawkach rěcżesche. Wón so nadźijesche, so budźe mózno, wobstejace wikowanske dojednanje s wikowanskim srěcżenjom samenicź. Potom Macdonald na bolschewiskim propagandu (agitaziju) pschenđże. Wón wobkładnuje a njedwojomnje rěcżesche a Ruskow nałeżnje p'ched diplomatiju falschowankow warnowaše, so wschelakorosć sahabow wobsedu krajow pokazowaše, pschi cżimž na stawi'mu rukkeje revolucije spomni, kotrejž frostnosće su w druhich krajach bojosći a pschecżiwnosć słuchaše. Prjedy hacj swoju rěcź skónczi, warnowaše wón ruskich wotpósłancow, bolschewikske wuczby w Jendźelskej rozschěrić. Jedyn tokmaj Macdonaldowu rěcź do ruskeje rěcże pschełożi.

Ruski wotpósłanz Rakowski w franzowskej rěcźi wotmolwi: Ruzy wotpósłanzy su swólnitwoi, praschenje dołha a wschelake druhe rospominacj. Wón žo nadźijesche, so k tomu słuchsłuże jara ważne praschenja, wobsedje praszeni wotbronjenja wójskow a europiskeho měra so k rosrićżanju blize dowjedu. Wón dale wo słutkowanju swjatła ludow a wo roswiću wikowanja mjes Jendźelskej a Ruskej rěcżesche. Versailleske měrowe srěcżenja mjesećhe wón za korjeń wschěch swadow, kotrež w dźensnišnjej Europje wobsteja a žadasche sebi, so by so Versailleske srěcżenje wotstroniło.

*

Knjez Mikliča w Snowjo

je dowěrnik „Serb. Now." za sčěhowace wsy: Jilk, Nowosliey, Sernjany, Róžant, Smjerdźaeu, Lazk, Ralbicy, Konjecy, Snow. Jo-li maće nawěstk ako dopis ako druhu nałeżnosć na nakład „Serbskich Nowin", wobročeće so na njeho, won wšo spěšnje wobstara.

* *

Sozialdemokratiski ministerski president w Danskej.

Dla wólbnych dobyćow sozialdemokratow a radikalnych je dotalne ministerstwo dyrbjało wotstupicź. Kral je wjednikej sozialdemokratiskeje strony, Stauningej, poručił, nowe ministerstwo sestajecź. Wjetchina, na kotruž so sozialistisko-radikalne knježerstwo sepjera, jenož někotre hłosy wuczinja. Tracże noweho knježerstwa budże tehodła husto wot pschihpada wotwisnje.

Antisemitiske njeměry w Rumunskej.

W Bukarestu a Cżernowizach su so wulke antisemitiske njeměry wotmełe. Wjele židow je pjecża pschi tym žiwjenje zhubiło. Nadrobnosće njeje so hischcże znate. W Bukarestu je so wójnske prawo pschipowjedźiło.

Narodźenje wo amerikanskim pschicżahowanskim sakonju.

Nowy pschicżahowanski sakoń sa Sjednoczene staty pokazuje Ameriki hischcże placżiwosć njedostanje. Wón so na njewěsty cżas wotstorcź. W kongresu so jemu sadźesći cżinja dla postajenja p'chećiwo p'chicżahowanju Japanskich, kotrejž je so w reprezentatiwim sjemje pschijasło.

Ze Serbow.

Srjedu, 16. jutrownika
Ahawja, biskopa.

1713 wołmšewa so komisija k wudaću dospołnej serbskeje bLiblije (karajo Langa z Minakała, Jokuš z Hbjelska, Bomař z Budestec, (Wawer z Budyšec).

Wučomc: Mam sedźeć, zo mohł zawutlić,
A wuknyć, zo mohł wočornić,
Wuplody wšitkich wědomostwow. —
Ach, radšo do hribow bych šoł.

Wučeł: Mój luby synko Mičo,
Bjez prócy njeje ničo.
Hendrich Jordan.

Njeby na hembjerki lazył,
Njeby sebi rjeblo zrazył. Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Wčerjše wjedrje we 7 hodź. barometer 733, hygrometer +5, thermometer wo dnju +22. Zajtša rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer 0, thermometer w nozy +12. Dražďańska nadawnja wěstarnja je nam dale pschemjenjate wjedro. Mjenja nad Jendźelskej so k ranju wotkałuje. Wona w połnocy nałchich krajow nimo cżehnje. Se swojimi wubrjenami (kuliser) wobkrožuje nasche wjedro. Dokelž nowe powjetrje pschibèra, je mózno, so so tu a tam njewjedra wutworja. Na Franzowskej so dešcżeši dže a hrozne wjedro knježi. Wčera wjeczor hižo tu a tam počału zaby rjechcżeć. Tola to njeje było hischcże pschełahe. Mamy hischcże tydźeń do žiwkteho Jurja. Wone dyrbjeli po starym burskim prawie tydźeń po Jurju žiwjecźicź. Jutrje selony schwórk błónca ko 5,07 khłada a so 6,58 khowa. Mjezačk poj. 4,58 khłada a so na rańe 4,20 khowa.

— **Bjurnat Krawz na wumjelku.** Też naši krajan, knjes hudźbny dir. Bjarnat Krawz w Drježdźanach, je dyrbjał po 44 lětnym słutkowanju pschi wschelakich schadach na mordźicźink hicź. Jako wučeł spěwanja dźesći a dirigent rěcżeznych chorow, druhdy hacź do 2000 spěwarjow žiwny, je žej njewobmjerowane pschiwótowanje kolegow a druzkow dobył. Wjele tyšac hołow je spěwanje wubjernje wukubłał a žej jich dźak sasłuchuje. S cżesćenymi słowami jeho naši krajan, nětcżišći schulski nowidowaći, (direktor) Handrij Schjeza, wupuščeli, jemu sa dalsche žiwjenje Boże žohnowanje pschejo. Wón broćowe so na njeho, won wšo spěšnje wobstara.

* *

— **Nam pišaja:** Sa narodne mjenischiny w Němskej su so jzednoczże wschě stawy tychle mjenischinow i wusłej sahoriotscju. Wczera rěcżachmy telefonisy s centrala we Barlinje. Cżi nam prajachu, so shromadna wólbna parola namaka wschudźom sahorite a mjenje pschiwótowanje. Tajšeho sahorjenja, tak nam prajachu, wocżakali njejsu. Też s naschich lubych Serbow podobne powjesće pschikhadźeja. Wczera dostachmy dopišy s Delnjeje Łužicy, kotež so nam wot tam telefonowasche, so samostatne wusłuženje Serbow pschi wólbach nadeńdże wulke srosumjenje a wubudźenje, wschudźom spokojenje. Wólbne listki su wschudźom sstajane a je w prawym cżasu sapodachmy. W bliščich dnjach je wosjewimy. Wone budźa jenake serbske. Na nje wotedate hłosy sjednocza je wschě na statnej liścżinje (Reichswahl). Jednanja w Serbach so tež we wschelakimi serbskimi politiskimi stejiscżenjemi wusłužnje pokročuja. Wschudźom nadeńdżeny polne sasumjenje sa narodnu wěc. Cżim bohatschi so serbske hłosy na naschi liścżiny sjednocza, cżim wjetschi budźe wotmach naschich sastupjerjow w statnym sjemje. — Jene njech žadyn serbski wołeć njesapomni. Kóždy na te listcżiny, kiž su so do narodnych mjenischinow Němskeje sjednoczile, wotedaty hłós budźe sa nasche knježerstwo wobsedowane „Mene tekel", wjele wótrische hacź hdyž nječto swoj hłós też na najbole oppozitionelnu stronu woteda. Narodne listcżiny su sa nasche knježerstwo wótry protest, so mamy we wschelakim nastupanju swoju politiku pschemakać.

— **Sa so wjazy dźa.** Liežba dźełonjeńcżajch kaž tych, kiž skrótschenu cżas dźełaja, je so pomjenschiła. Nakotr fabriki dźełaja sasu połnje, mjes nimi też Waigangez firma. W tu cżłowiku ma město Budyšćin 860 dźełaćerjow.

S Pětcz pola Semjcżkez. Wutoru 22. haprleje bu poldnja w 11 hodź. pschedawa so w naschej wótrjenej statok semrěcżeho žiwnoscżerja Jakuba Domšćki na pschedawanje. Leżomnosć je wulka 187,5 arow. Kupa ma 1/4 kupneho pjenjesa hydom saplacźicź, zbytk mózo jako hypotheka steo wostacź.

Feuilleton

Rólnika a jeho žyn.

Napisał **Eduard Mörike,**
pschełożił M. Nawka.

Jónu rano stanywschi s koża rjeńny Pětr pschestróżeny žywjej Jonje: „Hej, Hańa, hlej, schto mam to do módrych blakow! Po zyłym cżełe žym cżornomódry a njejžym žo tola s nikim bił!" „Cżłowjecże!" žona rjeńny, „ty žy sawšěcże jaho Hańa, wobeho hapla, pok khromeho sbił. Wjezoj drje hacź sto króć žym to wot stareho Jana błyschała: schtóž žywi słot dracżuje, wola, wóslika, njech konja, tonu w nozy słoczo módrjerjaj póšesele. Na tebi to nětko mamy jaśnje." Pětr pak samórcża: „Žym, hdyž dale nicżo rěkacź nima!" a womjelkny prajiwschi, so hnadź te blaki jeho žynjercź pschipowěduja, tehodła też to běsche won nětchto dnjow słuidny a hibicżiny, schtož bé zyłemu domej i dobrotu. Pódy pak bé jemu koża sażita, je won kaž běsche wschón njembry se swojej cżełwjenej hlowu a stajnym kleckom mjes ludami. Wobehje Hańa mężesche jara sły cżaj, k tomu hischcże jěry hłód, a hdyž jeho w hródźi cżasto wschě kóże bolachu wot kruteho dźała, rěcżeše sebi nékotry króć: „Ja bych chcył, paduch by mje wšak, teho bych i cżicha wotnjesł."

Bur pak mężesche hólza bobreje wutroby, Měrka s mjenom, tón wobohemu skoczeżu wschu luboscź cżinjesche. Wotrewtrichu-li so durje do hródże trochu cżełchicżo bacź hewak, wobroczi hapl hnydom muczinu hlowu hladajo, hacź jemu Měrko skradzu žnedań pak šwaczinu njeże. A tak hólcżej też jónu sałupi, ale njemału so šałtroši, pschetoż brunaczej na khribjaze hedźi rjany jandźel w šlébrojwětłej šatni a s wěnzom i kucżnych kwětkow na žołtych włosach a s běłej ruku Hańej kule a horbiłi. Jandźel Měrka cżi prajiš:

„Derje žo powjedże koniteł,
Hdyž na njoh' kralowa słoczi hej.
Thudy Měrko
Kóży budże pasć.
Hdyž pak budże
Worjeschinu tichosć,
Smeje wicheho doseć."

To prajiłschi thudi žo jandźel. Hólza syma pschebèżnyj, tkoł ho jimy i durjemi won. A hdyž hej błyschane błowa pschemyślowaschе, trudźi so thetro. „Ach, na wšy ko'asy pastyše dyeć, hej praješche, to je tola lepje a thudnische žiwjenje, i tym maćerzi ani žele do polowki njelažtužu. Ale worjeschi tichosć? Hdže? W naschej sahrodże žana worjeschina njerosće. A zuse t'chosć? Ně. Wěm, schto sčinju. Budu pschi kosach pruzeła rěkacź a thoschcża wjasacź, i tym hej por troschkow sasłužu." Tajkele myśle Měrka sa zyke dny njewopuschczichu, ani w schuli niz, thodźeschе kaž jonjer. A hdyž jeho ras wuczeł wopraschа: „Kelko je schęsće króć ty." won njewědźeschе sastrożeny schto rjez, hacź wóźmnaca abo thoschczaze, dokelž pak mężesche runje thoschczaze troschki we hłójczy, rjekny: thoschczaze! A s domom bo wschě dźeschi śmějachu, so wokna rzachu, a dotho hischcże tam w schuli wuzłowo wosta, hdyž nechtó žonjeschе: Tyn ma thoschczaze we hłowje!

W wozy Měrko wuźmnyć njeśmi. Nas žo jemu jesa, jako by na dworje wjebo w rjebje njebyło. Won stany a pohlada s wokna wysche swojeho koża won. Hejt to wuźmahny s hródże spodźiwna jachnoć a Hanž pschiidże s njeje s handźelom na hebi, tón jechoschе i dwora tak s waha kaž po wotawje. S wopréduka dyżyche Měrko jawolacź, ale dopomni žo, so je to Hanžowe słowo — lehny ho šaco s cżicha a pkakosche mjelcżo do sawlow, so je Hanž nékto wotejschoł a so nihdy njewróći.

Skoro taj dwaj na jsawnu dróhu pschijěchaschеj a ton w jasnym swětle mężaczkowym swój sczin wuhlada, wón ham bęh schchdny: „Ach, kak wochudły kocżowa ja hym; jawolesče by žo jana kralowa na mnje njeżydła!" Jandźel niczo k tomu njeprajiwschi konika bórzy na stronu na połmy puczik swjedże, po kotremž sa khwili na rjanu luku pschinjeschej; ta běsche pożpyana se stotymi kwětkami a rěkasche njewidźomna luka, pschetoż wschędmi ludźe jeje njewidźachu, a wodnja bé pschezo w bliskim lěku sthowana, so jeje nichtó njemamaka. Bu-li pak bźecżo dobrych thudych ludźi i tuwiczku abo i kosu pschichcżo, tomu jandźel luku pokaża. Na njej rosćeschе kraśna piza, też wschelake žadne sela, wot kotrychž sthót so spodźiwnje wuhoji. Na tomle měsće jandźel i konja sléże prajo: „Paš žo, Hanžo!" Potom běżeschе pschi rěży dele a minuty žo w powětrje, kaž by hodźeła po njebju so schwikla. Hanž pak žerjeschе mózne, a ho nawżawczi wobžarowaschе, so dyrbi pschestacź, tak tuchno a mlóczna běżeschе tu nežna trawka. Stónczuje pschidże jemu njeho, wón so lehny wupschechtrjeny na hórku pod bukami a wotpocżowaschе schtyri hodźiny. Hajnikowy cżas jeho wubudźi, běżeschе dżeń a ztónzo jsejeschе jasne, sruzne na njebju. Zuzy! kóń połkoczi na nohi, wutkada swój rosum na selenem dornu, spodźiwany prajo: „Ej, kak pychny tam je se nunje nastał, kulowaty, hladki, cżisty!" Tak to tej jeho kożuny po źwečzachu kaž i wolijom pomasane.

W tejše stronje pak wotmiśnaschе hižo nékteho dnjow znaty swoju hontwu, a runje i lěża se swojimi ludźimi pschi cżu: „Ah, hladajce, ah, hladajce!" kral sawoła, „kak rjany kónk! kak zwoje horde stawy swuczuje sbecżo a hanżejo! S tajšej rěczu pschibliži žo i dworjanami, cżi žo wschitcy też dodźiwaczi njemóżachu a mejtajo plazachu konjej sa cżicha. Kral rjekny: „Hajnikko, jěchaj do wšy a wopraš žo, hacź tuto stoczo njeje na pschedaań. Rjekń jim, so bych pjenjesu knjesej njepychtidże!" Hainik jěchaschе na tym (schazy), kotrajž žo Hanžej lubješche, cżehodźa sam wot do wšy hobu khelpasche, hdyž burja bórzy wospni hłowu i wołnow tyłachu. „Sdźiwjeschе, ludźo, cżi je tón brunacź?" wołaschе hajnik po wšy. „Mój njeje! — ja nacżeje wšy njeje!" je wschędy stron wotmołwjeli. „Měrko, kukaj!" rjekny Pětr, „to je wubeŕsti! Ja bych so buch jeho mél!" Na pośledku lowcat wobtrowasche jeho tkorjeża na schéżcz mu do koła nihdże nimo njeschłuka!" „To jeho schérmy!" kral wotmołwi, wjerśwo cżehnjeschе dale.

S Hrdějšty. Kak Sterbja žiwotich wučerjow cyeca, jara rjenje widżeć, hdyż w wosłednich dnjach nětkotry [illegible] wotpočink wotekdychu. Też naschemu kantorskim wučerjej Hilí so taske wobkolnosce nadpadnjachu, kaž to jeżelowoze pěsnje bohatosnje, tiż buchu na dniu roskobnowanja pschedniješene. Rěnja ma so takle:

Božemje wučerjeri

Tak je tola někto pschischla
Khwila hórkoh' dźiwnja.
Zyła schula je so seschła,
Rozkohn'waeż wot wučerja,
Riż naš šmórkne wučiš je,
Dźensa na wotwočink dże.
Budź bożemje, Wóh pschewodź cże,
Tak klinża słowa dźekanke.

Njerad tebje wopuschczimy,
Lubowany wučerjo.
Horzy dźak cži wunrajimy,
Sa wschu luboseć, wučo jo,
Schuista mdosesć wo tekje,
Kaž wo nana žarje.
Budź bożemje. Wóh pschewodź cże,
A dale strowoh' žohnuj cże.

Wužiwaj na wotporčinku
Sstódki měr we pokoju.
Wóh cži mytuj žiworu wschitku,
Wulny był so w žiwjenju.
Njech cži wječor žiwjenja
Sstóżno słoża wobkwěcża.
Budź bożemje. Wóh pschewodź cże,
Cži mytuj dźelo sastojnje. P. W.

Mšuny a luboseny je też druhi spěw nětkuscheje schuleiki Injesa kantora:

Nětdy běch ja mała holcka,
Sspym so ludźi bojała,
K mačerji so khowała,
běch wschak tehdy takle mjećka.

Boże dźěćo hobowniczku
bě mi toschu pschitrěsło,
a ja ruku njedża jo
do schsle mać mje jutrownicżku.

Mać mi rjekny: „Luba Lenka,
hdyż ko kantor wobrasscha,
cżeja šy ty holiczka?
Rjekł: „Nasch nan je korczmać Wjenka.

Teho wschak ty še je knjeschi,
šy joh' hižo w schuli měł,
hdyż je won tak mały był;
nětk ż nim druhdy khorty hrajesch.

Ty mi tehdy titu dari
tajku wuiku słoczanu,
šiłobki schokoladnu,
mi a małej Rynczkej Mari.

Sa tu titu wšmi tu kuczku,
prenje kżenjo nałešne.
Njech je tebi darjene.
Sa wšitku luboseć w schulskim rěrku. M. K.

Wuchadźeja pak w kortninvj je pohledni:

Krjes kantor naš.
(Mel.: Nasch njebjoh dźeh.)

1. Krjes kantor naš, měł je fijeschki worjeschkowy,
fejti tolsty šukaty, na schibjeiszu rěsany. S nim bě won
naš wulkepal, khrišćeńskí namalak.

2. Krjes kantor naš, ma bźe tyšku tobakowu, tajku
žanu žiškornu, ja cži praju žowčkatu. Hušto no njej
žowaja, schczepku žebi dowola.

3. Krjes kantor naš, wjeżoki pilne lubuje, zokor sa
nje kupuje, bjes kola je žhladuje. Wjaz' krócz šu joh'
žkalaje, hdyż měs ż kolesa cżahkaje.

4. Krjes kantor naš, rohu kojich radu dże. Kedżi pschi tym na bjesoh, domiż jena pschikłuzuje. Potom rudu wučekdrje. Kana rybu wopjecże.

5. Krjes kantor naš, chodźi w lěcu do hrobow, kosarkow a praiwakow, do šmorkow a kurjatkow. — Mienamka-li hribiki, šhěra potom kabli.

6. Krjes kantor naš, měł je róże selene, lopjenate wjehsle, w trasinych barbach leżkjate. Wschitke šu w prózninach w šymje šmjerske na wotnach.

7. Krjes kantor naš, chodźi rad na kolbašy, wjedeli so na kwašy, kždy joh' rad pscheproszy. Sstawa herbskom' wótczinzej, naschom' lužej kantorej.

V. Pj. a P. W.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michałskej zyrkwi budże selený schtwórtk bop. 1/9 hodź. herbšta a w 10 hodź. němšta spowjedy a hwjate wotkasanje, farat Ráda. — Cżichi pjatk rano 1/8 hodź. šmje farat Ráda herbštu spowjedy a šwj. wotkasanje, bop. 1/9 hodź. farat Zuschez herbšta a w 10 hodź. němšu Boża šłužbu. Popołdnju we 4 hodź. farar Róda němšu spowjedy a šwj. wotkasanje wotmje.

S Burkez. Selený schtwórtk rano w 7 hodź. herbšta spowjedy, popołdnja 1/9 hodź. herbšta Boża šłužba. — Cżichi pjatk rano 3/4 hodź. němšu spowjedy, bop. 1/9 hodź. němšta a w 10 hodź. herbšta Boża šłužba. — Semrěći: Hanna Marja rodź. Handrisez, mandź. Jana Augusta Hajnka, wulk. šahcobnika w Mješchiansch, 61 lět, 2 m. 19 d. stara. — Jan Arnoschtwenga, khěžeł w Bukezach, 68 l., 1 m. 26 d. starh.

S Wirchi. Selený schtwórtk rano 1/8 hodź. herbšta spowjedy, we 8 hodź. herbšta Boża šłužba. — Cżichi pjatk rano w 7 hodź. němšu spowjedy, bop. 1/9 hodź. němšta a pop. w 3 hodź. herbšta Boża šłužba.

S Hušinu. Selený schtwórtk rano we 8 hodź. herbšta spowjedy, bop. w 9 hodź. herbšta Boża šłužba. — Cżichi pjatk rano 1/8 hodź. němšta spowjedy, bop. w 9 hodź. němšta a 1/11 hodź. herbšte Boża šłužba.

S Worschizy. Selený schtwórtk rano we 8 hodź. němšte Boże wotkasanje. — Cżichi pjatk rano 1/8 hodź. herbšte šwj. wotkasanje, bop. w 9 hodź. herbšta a 1/11 hodź. němšte Boża šłužba. — Wumoženi sbórki konfirmandow 12,60 št. šr.

S Khrtschez. Selený schtwórtk rano we 8 hodź. herbšta a we 9 hodź. němšta spowjedy. — Cżichi pjatk šmješe farat Bóży rano w 7 hodź. němšu spowjedy, farat Domaschka rano we 8 hodź. němšte a bop. 1/10 hodź. herbšte předowanje. Popołdnju w 2 hodź. herbšta šlyschanja Boża šłužba. Wot 3—4 hodź. spowanje je wšitkomi znanam.

S Hodźiu. Selený schtwórtk je rano 1/9 hodźin herbšta spowjedy a 1/10 hodź. herbšte kemšenje. — Cżichi pjatk je rano 1/8 hodź. němšta spowjedy, bop. 1/9 hodź. němšte a w 10 hodź. herbšte kemšenje.

S Prehlischezu. Selený schtwórtk bop. w 9 hodź. němšta spowjedy, w 10 hodź. němšte kemšenje. — Cżichi pjatk rano 1/8 hodź. herbšta spowjedy, bop. w 9 hodź. herbšte a 1/11 hodź. němšt. kemšenje.

S Małejschez. Selený schtwórtk rano we 8 hodź. němšta spowjedy. — Cżichi pjatk rano 1/8 hodź. herbšta spowjedy, bop. w 9 hodź. herbšte a 1/11 hodź. němšte kemšenje.

S Njeswačidłu. Selený schtwórtk rano we 8 hodź. herbšta a w 10 hodź. němšta spowjedy. — Cżichi pjatk rano we 8 hodź. herbšta Boża šłužba je herbšej spowjedźu. — Pop. w 3 hodź. němšta Boża šłužba z němšej spowjedźu. k. farat ma wuslužbje Mehnert i Njeswačidła.

S Rohoźu. Cżichi pjatk rano 1/8 hodź. herbšta spowjedy, bop. 1/9 hodź. herbšta a 1/10 hodź. němšta Boża šłužba. Pop. w 3 hodź. herbšta šmjerkna nutrnusch.

S Wóšłinka. Selený schtwórtk rano we 8 hodź. němšta a we 10 hodź. herbšta Boża šłužba. Popołdnju w 3 hodź. herbšta spowjedź je šwjatym wotkasanjom. — Cżichi pjatk rano we 7 hodź. herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a bop. 1/10 hodź. němšta Boża šłužba je němšej spowjedźu. Popołdnju w 3 hodź. němšta spowjedź. Kollekta.

S Rakez. Selený schtwórtk bop. w 9 hodź. herbšta konfirmazija a spowjedź. Popołdnju w 2 hodź. němšta konfirmazija je spowjedźu, imes farat Mrólak z Łupoje. — Cżichi pjatk rano we 8 hodź. němšta spowjedź, bop. w 9 hodź. němšta Boża šłužba, imes farat Mehnert z Njeswačidła. Popołdnju we 2 hodź. herbšta Boża šłužba. Po njej herbšta spowjedź, t. farat Kappler i Njeswačidła.

Se Sstrepcho. Cżichi pjatk němšta spowjedź a Boże šłuż. wotkasanje rano we 8 hodź., němšta Boża šłužba bop. w 9 hodź. herbšta 1/11 hodź. Kollekta jo šćera za šyrotowanju w Jeruzalemje.

S Minakała. Selený schtwórtk rano we 8 hodź. herbšta spowjedź, bop. w 9 hodź. herbšte kemšenje. — Cżichi pjatk rano we 8 hodź. němšta spowjedź, 1/10 hodź. němšte a 1/11 hodź. herbšte kemšenje.

S Hornjeho Wujesda. Rano we 8 hodź. němšte spowjedź a šwj. wotkasanje. — Cżichi pjatk rano w 7 hodź. herbšta spowjedź a šwj. wotkasanje, we 8 hodź. herbšte a bop. 1/10 hodź. němšte kemšenje.

S Barta. Selený schtwórtk rano w 7 hodź. herbšta spowjedź, rano we 8 hodź. herbšte kemšenje. — Cżichi pjatk rano we 7 hodź. němšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a bop. 1/10 hodź. herbšte kemšenje.

S Klukša. Selený schtwórtk rano we 8 hodź. herbšta spowjedź. — Cżichi pjatk rano w 7 hodź. němšta spowjedź, we 8 hodź. němšta a bop. 1/10 hodź. herbšta Boża šłužba, pop. w 3 hodź. němšta spowjedź.

S Łupoje. Selený schtwórtk wječor we 1/8 hodź. němšta spowjedź. Cżichi pjatk rano w 7 hodź. herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a bop. 1/10 hodź. němšta Boża šłužba z pschitamnjennym Wóžim šwj. wotkasanjom.

S Khwacżu. Selený schtwórtk rano we 8 hodź. němšta spowjedź, bohu je nowokonfirmowanych. — Cżichi pjatk rano 1/8 hodź. herbšta spowjedź, bohu je nowokonfirmowanych, bop. 1/9 hodź. herbšte a w 10 hodź. němšte kemšenje.

S Budyschinka. Selený schtwórtk wječor we 8 hodź. němšta spowjedź. Cżichi pjatk rano w 7 hodź. herbšta spowjedź, we 8 hodź. herbšta a 1/10 hodź. němšta Boża šłužba. Pop. w 2 hodź. něschpor sa konfirmowanych a jich starschich.

To-ľarstwowski powěsnik.

Serb. towarstwo „Lipa“ w Rakecach ma druhi dźeń jutrow popołdnju w 4 hodź. pola Hónča swoju mósačnu zhromadźiznu. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Serbskse towarstwo „Lubin“ w Budestecach zmeje da-li Bóh 3. dźeń jutrow 1/7 hodź. pola Rósikec swoju zhromadźiznu. Wšitke luba sobustawy kaž też hosćo su lubje witani. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje. Zwučowanje Sokołow a Sokołkow jutře wupadnje.

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow zmeje srjedu, 23. 4. dopołdnja 11 hodź. **generalne posedźenje** w Serb. Domje (horka). Thema: Naš narodny nadawk w lěta 1924/25. Smjetanowy swjedźeń w Prazy. Župinske žiwjenje. Dźěsćowy spěw. Prosymy naležnje wo bohaty wopyt. Lisíny sobustawow njech so tola njezapomnja. Bjarnat Krawc.

Kołojeźdne tow. „Błysk“ w Hasłowje prosy serbske towarstwa, zo bychu sebi njedźelu, 18. mjeje swobodnu dźeržałe dla khorhojneho swjedźenja.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w Budyšinje na serbskej hasy 8. Rěši serbsku.
Najst. a najtuńša kupowarnja wobuwow. Pódšiwowanje spěšnje a tunjo.

Podźělnicy
z 2—3000 hriwnami
(za fabrikaciju) so pytaju. Poskićenja pod „B 19“ na wudawarnju „Serb. Now.“

Holca
do hródźe, kiž może dejść, nic mjódša hač 19 lět, so knydom pyta. So zamolwi we wud. „Serb. Now.“

Pytam
k 1. meji staršu spušćomnu čistu
holcu
kiž dorje warić rozumi do rillowcho hospodarstwa. Wopismowe wotp. a žadanja mzdy wuprosy:
Preifrau v. Welk, Dresden-N. Angelikstr. 19.

Skužobna holca
do ratarstwa so hnydom pyta. Bliže je zhonić we wud. „S. N.“

Wšě warjenjowe, sadowe a hribowe konserwy najlěpšeje hódnosće poruča
Alexander Trepte.

19 młodych hus
je na předań w Hornjej Kinje čo. 8.

Starka z libjatami
je na předań w **Komorowje** čo. 25b. pola Klukša.

Rjany
wowčerski pos
1/2 lěta stary, je na předań w Lipém čo. 43.

Warnowanje.
Napominam z tutym kóždeho před dalšim roznošowanjom njewěrnych zrěčenjow wo mojej woso.ie, hewak předźewo njemu sudnisce zakročU.
Hanža Rawowa w Dubrawcy.

MERSIOVSKÝ
Pučowanske budźaki

Hobrski wubjerk
najlěpšich likěrow
jenož w originalnych blešach prěnich firmow ma stajnje na składze
Alexander Trepte.

Nowy ratarski wóz,
kiž na 50 centnarjow njese, je na předań w kowarni we Rašowje pola Budestec.

Dźěćace wozy
korby
za dom, za industriju a ratarstwo poruča najtuńšo wosebity wobchod: Paul Böger na šulskej hasy 5.

Wot štwórtk. předawam wotmérjene ze ćwicow: po litrach abo 1/4 blešach
janske jah. wino 1,25
Duore port. wino 3 75
kupa Samos 3.—
Malaga 4.—
Taragona 2.75
z dawkom.
Bleš k pjenjanu přijimam
Alexander Trepte.

Hospodarski rozhlad.

Sstudu, 16. hapr. je 1924.

Kursy wežera w Berlinie:

(Cyłe kursy su so milionach)

Dollar	4190000	francowski frank	259400
šwjedźanski punt	18255000	cżěšku. króna	124600
šwajcarski frank	738200	100 półsk. markow	471500

Němske pjenjezy so na šwětowych hursach dale wo nětko malo porjadźichu. Też francowski frank khěiesche so dalšchemu skruczerjow.

Cżeski na Barlinskej hursy so wežera schtabichu. Tomu napischcho so kurizy na Draždźanskej hursy dale z tohla krucżowachu. Pschede wšćhem dobuchu akzije wschelakich industrijow a to wot 0,5—2 bil., wschelake so hischcze krotschi porjedźichu. Mjes nimi bě też Lubijska zokrowarnja. Dalsche akzije hameje drużiny so šnadnje wotrjebjechu. Bola papiernikow wosta pschemenjenje šnadne. Bankowe akzije a te transporstkich drużstwow so wo: 0,3 hač 4 bil. porjedźichu. Pjenjenje so mało pschemenjachu, mjes nimi Rizzi A. 1 a Reichsbrau 0,6 šhubichu. Bola akzijow maschinowcze a metalowcze industrije šebi šmjerjowanki a dobywanki nimale wažu njedźerżachu. Akzije mišnanskow a kolow so mało pschemenichu, mjes keramiskimi akzijemi dobuchu Rösler 2, kałyše 0,9, druhe nješchto mjenje. Sa to pak so wschelake druhe wo nětko mało wobdrbichu.

Renty šwje kursy nimale sastajachu.

Na produktowych wikach je wobtłhad nimale sdrémal. Sdźiwate dny psched durjemi šteja. Cżopje, mile nałétne wjedro je nahle sastupiło. Wobej stronje, kupz a pschedawar, so do wocżi hladataj a jenož najnuńšche so wiuje. K temu pschińdże, so žu pjenjezy žadne. Žadna pak je też tukrajna pschenica. Tu a tam so jeje nješchto mało kupi. Rožka tak žadna njeje, ale kupzow ninna. Jačmjeń njezdże. Wowsy na w Barlinje kupzow. Cżi mało žadżeja. Muka kupzow nima. Wotrubky mějachu podpischene płacżiny. Wežera płacżesche zentnar

w Barlinje

pschenica 8,30—8,45 rožka 6,10—6,25 jačmjeń 7,50—9,50 wowsy 6—6,60

we Wrótčławju

pschenica 9,15 rožka 7,05 jačmjeń 6,25—9,25 wowsy 6,25

Late železo je wot 15. f. m. wo 12% brózische.

Schlikżana s mlokowymi dwórkami, tak mjenowana ornamentowa abo katheđralna schlikżana, je po 25 pj. po tónym metru tunscha.

Waggonowa fabrika w Budyschinje bosta telko tukrajnych a wukrajnych stajankow, so ma na 8—9 měsazow dźelo połnje wešte.

Butra a druhe tuki bija sastoo horje. Statna banka tak mało dewizow pschidźerżuje, so njemóża we wukraju butru a tuki kupowacz. Butra tehodła na Barlinskich wikach punt wo 10—20 pj. horje srasy.

Płacżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołejowe šymje po tonu abo 1000 kg, šewot 100 kg, płacżiny po tonu.

	15. 4.	14. 4.
Pschenica	170-177	173-177
rožka	132-139	133-140
naše. jačmjeń	170-190	170-190
nal. jačmjeń	—	—
wowsy	120-138	120-128
kukurica (Maiš)	—	—
pschenicn. mało	24-26,50	25-26,75
žana muka	20-22,50	21-22,75
pschenicj. wotr.	10-10,80	10-10,80
žane wotrubky	8,70-8,80	8,8-8,70
rapš	310	305-310
šane šymje	410-415	410-415
hrach	16-17,00	16,00-17
pjelušchi	12-14,00	12-14,00

	15. 4.	14. 4.
rapš wołusch.	11,50	11-11,50
poch. mclaka	8-8,60	8-8,60
lerabella	12-14,00	12-14,00
črnaze krujki	20-20,80	20-20,50
šuny	16-18,00	16-18,00
wo'a	12-14,00	12-14,00
lamy wołusch.	22-23,00	22-23,00
modre lupiny	12-13,00	12-13,00
jelte lupino	16-17,00	16-17,00
šymo, 50 kg	—	—
šiome, rjana	—	—
„ pschenicj	—	—
„ wowsjana	—	—
„ jačma	—	—

Jenož hišće 3 dny poskića Wam naju **jutrowne wosebite předawanje** wulke lěpšiny

kofejowe servisy za 6 wosobow, wopraw. porcelin wot **2.90**
kuchińske garnitury w 22 dźělach wot **10.90**
talerje ze złot. kromu, wopr. porcelin, hłub. a nizke, jedyn wot **90** pj.

winowe šklenčy, jena wot **45** pj.
sadźba likěrow. šklenčow 6 pisanych **1.90**
sadźba kamj. šklow. 6 běłych **1.95**
kofej. abo **cokrowa tyza** mlokoškleńčana, puntowska, **1.50**

sadźba alum. maš. hornicow wos. čežka hódn. 10-20 cm, 6 štuk **7.90**
sadźba pražeńskich hornicow čisto-alum., 14-24 cm, 6 štuk jenož **9.80**
čajowa abo kakawowa tyza połpuntowska, mlokoškl., jena **1.20**

alpaka jědźu, lžicy, 6 št. jenož **7.00**
alp. khofej. lžički, 6 št. jenož **3.50**
thermosowa bleša, 1/2 litraka **1.25**
thermos. narunanska bleša 1/2 litraka **95** pj.

Na chinesky sudobje wopr. Tuppakowe porcelin **20 proc. rabata**

Na taflowe servisy jenož hódnostnu tworu **10 proc. rabata**

wulka krystallowa wustajeńca

Na mišnanski porcelin a niklowe twory **20 proc. rabata**

sadźba emajlow. hornicow šěrych, wosebje čežkeje hódnosće, 10—20 cm, 6 štuk jenož **6.40**
sadźba emajlow. hornicow marmor., wosebje čežka hódnosć 10—20 cm, 6 štuk jenož **7.90**
emajlowe bowy, šěre, 28 cm **1.25**

mlok. karan, emajl., litrski **60** pj.
mlok. karan, emajl., 1 1/2 litrski **90** pj.
mlok. karan, emajl., 3 litrski **1.50**
emajlow. talerje, běłe, 20 cm **40** pj.
emajlow. talerje, běłe, 22 cm **45** pj.

emajl. kulojta khlěbowa tyza za 3 kg **5.90**
kofejowa abo cokrowa tyza, běły blach, rjenje wupyšena **1.46**
garnitura za pěsk, mydło a soda **1.45**
tyhel, worclowy blach, 20 cm **90** pj.

klamorčki kopa **15** pj.
plota, derje zaniklowana **4.90**
kaserola, emajlowana, 12 cm **70** pj.
kaserola, emajlowana, 14 cm nowomódra/běła, **80** pj.

Wobhladajće sebi naju wokna

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

při měšćanskim dźiwadle **na lawskich hrjebjach 12** při měšćanskim dźiwadle

Wobhladajće sebi naju wokna

Wotrjady Maćicy Serbskeje.

Wotrjady Maćicy Serbskeje změja swoje posedźenja

jutrownu srjedu 23. hapryla dopoldnja w „Serbskem Domje“:

1. wot 9—10 hodź. Rěčespytny wotrjad;
2. wot 10—11 hodź. Narodny wotrjad;
3. wot 10—12 hodź. Hudźbny wotrjad;
4. wot 11—1/2 12 hodź. Delnjoserbski wotrjad;
5. wot 1/2 12—1/2 1 hodź. Stawizniski-starožitnostny wotrjad.

Přednoški, wuradźowanja a namjety.

Wšitke sobustawy a přećelow Maćičnych wědomostnych wotrjadow přeprošuja

předsydstwa.

Kołło serbskich splsowaćelow a serbskich rěčnikow změje swoje jutrowne posedźenje **wutoru 22. hapryla popoldnju** wot 5—7 hodź. w „Serbskem Domje“. Na njo přeprošuje wšitke sobustawy a přećelow Předsydstwo.

Sadowe štomiki

jabłučinowe, krušwinowe a wišnjowe wysoke štomiki keŕčkojte štomiki, spalěrowe štomiki, keŕčki kałočkojtych a janskich jahodkow, rózowe štomiki, nizke róže, winowe hałozy

atd. poruča w jenož dobrych hódnosćach a woprawdźitych družinach

Pelz,

sadarnja w Budyšinje při „Dalokej běłefni“ (Weite Bleiche)

Wikowanske město Kulow.

K tydźenskim wikam, kiž so tu kóždy pjatk wotměwaja, so z tutym **předawarjo a kupcy** přeprošuja. Tu je dobra předawanska skadnosć. Městnowy pjenjez sw njezaćra. Z Budyšina do Kulowa jězdźi nk tutym dnju wosebity rańši ćah, kiž je 6,24 hodź w Kulowje.

W Kulowje, 11. hapreje 1924.

Magistrat, Langner.

Swobodne městno

za

Welsèc kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Słomu

šěrokomlóćenu rżanu čišćenu a zrunanu, z dwěma powrjestwomaj zwjazanu a

rżane wokłepje

kupuju kóždu dźěłbu.

August Hepper w Budyšinje, Telefon 1258.

Jědźne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

wulke-wikowańca ze sywjeńtymi a łdźanymi běrnami Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodźe Skład w bróžni na Hošic hasy

---

Twarske wapno (Baukalk)

je dóšło.

Zjednoćene młyny, wotnožka w Pančicach.

K jutrownemu kupowanju

poručam swój bohaty skład

hotoweho wobuća wšeje družiny

Pawoł Mechelk

šewski mištr

we Łazu.

K jutrownem swjedźenju

poručam

najlěpše taflowe piwa **Budyšskeje akcijoweje piwarnje** dale woprawdźity Kulmbachski **„Reichelbrău“** jasnu **Pilzensku družinu** a cyle čórny **jutrowne Žórło.** Kóstritzke čorne piwo a Stanknowske (Schluckenauer) **specialne piwo.**

Piwowa wulkowikowarnja

Franz Richter w Budyšinje na šulske hasy 6.

Rauchfuss symjenjowa wikowarnja w Budyšinje na šitnych wikach číslo **9**

poruča k nałětnemu wusywej

pólne, zahrodne, trawowe a hajniske symjenja, kaž runklicu, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej a wšelake přénjokasne kwětkowe symjenja, dale korjeninu, kaž **popjeŕ, cymt, majoran, woprawdźity safran atd. — hejdušku.**

Dobru pšeńčnu muku k jutram

poruča **młyn w Kozarcach.**

Předawanje palneho drjewa

Tŕěłane khójnowe pjeńkowe drjewo při dobrym wotwołowanju, předawa

Braecker w Dubom pola Boŕšće.

Tworukupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r. (Warenеinkaufsverein Bautzen e. G. m. b. H.)

Našim sobustawam poručamy k jutrownemu swjedźenjej:

sušene pleco, němska twora,	punt	po	1.50
salam. a **servelat. kolbasu**	„	„	2,—
piras. kolbasu	„	„	2,—
jatrowa a **dobru kolbasu**	„	„	1,—
metowu kolbasu	„	„	1,20
sušeny połć	„	„	0,90
sušene mjaso	„	„	0,90
delikates. GEG-kolbaski,	10 porow		3,—

twjerdo-grisowe makaroni	punt	po	0,45
„ **krune nudle**	„	„	0,30
„ **nitk.** a **facon. nudle**	„	„	0,30
najl. paleny khofej	1/4 punta	po	0,85
„ **kakawo**	1/4 punta	po	0,35
„ **kakawo,** wuwaženy	punt	po	1,20
čorny čaj, najl. znamki,	20 gramowska titka		0,20

najl. konserwy

buny z howjazym mjasom,	punt. tyza		0,80
młody hróch	2 punt. tyza		1,50
kalaćk. jahodki	1 „ „		1,20
condens. mloko	tyza		0,64

najl. danska taflowa butru

njeselenu,	1/2 punta	po	1,05
najl. margarin, to najlěpše,			
„Hollandija“,	punt		0,80
„**Aktina**“ w puntowski pakćikach	„		0,56

datle	punt	po	0,84
krate jabłuka (Ringäpfel)	„	„	1,—
měšany sad	„	„	0,84
kalliforniske słowki	„	„	0,50
figi	„	„	0,56
bŕěški	„	„	1,—
citrony	jena		0,06
słód. jabłuka (Apfelsinen), kaž cokor, jene			0,10

pšeńčna muka z wukrajn. pšenicy,	punt	po	0,18
najl. běrnjacu mučku	„	„	0,22
Sultanas-rózynki	„	„	1,20
Eleme-rózynki	„	„	1,—
korinty	„	„	1,—
ziemjeny rajs	„	„	0,16
Rangowy rajs	„	„	0,24
Valencija-rajs, swěćaty	„	„	0,28

najl. **Garda-twarožk,** pt.	po		1,60
„ **Limburgski** „	„	„	1,20
„ **bayerski piwowy** „	„	„	0,80
„ **Romadur** „	„	„	0,64
„ **Harzski a Kónčojty** „	„	„	0,52

wulki wubjerk sandalow, turnowansk. stupnjow wosebje płaćizny hódno.

portugis. wolijowe sardiny nowy dóšoł **słowkowe warjenje** w 2 punt. present. bowach po 1,— hr.

cigary wot 5—18 pj., **cigarety** wot 2—5 pj., **tobak** samsneje fabrikacije, płaćizny hódno.

Sobustawy, kryjće swoju potrjebu w swojim wobkhodźe. **Předstejićerstwo.**

Po 5-lětnym chirurgiskim wuwučenju, naposledk po wjacyletnej dźěławosći jako 1. assistent chirurgiskeho wotdźělenja při měšćanskej khorowni w Drježdźanach-Johannstadt (Dirig. lěkaŕ wyšši medicinalny radźićel dr. Seidel) sym so

w Budyšinje na Pauliskej dróży 27[1]

na rózku Jurjoweje dróhi

jako wustojny lěkaŕ za chirurgiju a orthopädiju

zasydlił.

Dr. med. **Ernst Monse.**

Rěne hodźiny 11—1 hodź. wšědne dny.
Privatna klinika na Jurjowej hasy 8.
Telefon hač na dalše čo. 773 (dr. Wünsche).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći za haprieju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóżde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćarnja, zap. druźstwo a wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěšćki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 92 **Budyšin, štwórtk, 17. haprieje 1924.** **Lětnik 83**

Dla Čicheho pjatka wuńdźe přichodne číslo „Serbskich Nowin“ sobotu připołdnu.

Najnowše z cyłeho swěta.

Wotmarjenje němskich statnych sastojnikow so najšerje sajaji, dokelž je so powschitkowne potrjeńe stata słepichilo. Hač dotal bu 20% sastojnikow „wottwarjenych“.

*

Jendźelska nowina „Daily Telegraf“ wosjewja, so je Mac Donald němskemu sapósłanzej Schamerej doporučował, rozprawu Dawesa z wumělenjenjemi pschiwsajcej.

*

Tak mjenowany „Micumvertrag“ bu na dwaj mězazaj podlešcheny.

*

S Euricha a Genfa so telegramiśiju cełe semjerzenje wosnamuk. Wołebje žylnje je kanton Wallis potrjechenu.

*

Sa nowoho presidenta runje wutwołanje grichiskeje republiki bu admiral Konduriotis pomjenowany.

*

Pósło-němske wujednanja sapoczachu so z nowa tele dny w Barlinje. Jedna so wo praschenja stičnicho pschisłuschnistwa.

*

Wječera nadpadnychu rubježnizy połnoła firmu Singerwald & Co. pola Lipska a wzachu jemu 12 000 złotych hriwnow. Załachu ich a rubjene pjenjezy jim wotewzachu.

Někotre myźle k Boelitzowej wotmołwje.

Wotmołwa žerbskeho wuczerja. — Schto budźe knjes minister Boelitz tomu praśiś?

Dopłachmy wječera dopis znateho žerbskeho wuczerja a wjeźonneho wróżowarja na schuliśtwo potu, kiž może tež tebi wo spšawnosći naschich žadanjow pschešwědčiś. Lić to je sapałatkoju prěje.

(Pschistup. redakcija.)

W memorandźe pruskich Serbow, swojej wyschnosći pschepodatym, pokazuja Serbjy sostupjerjo na to, so někotrźi Serbja, dokelž so w pruskich ludowych schulach (ś mało wuwiazernemi) na žerbšcu rěcź njedźiwna, je swojimi dźěćimi němsku rěcź, so bychu tute ja (němsku) wuczbu w schuli tymane byłe a so bychu je pscheb schłodu a cźwilu ś wjetscha njeswobumliwemu wuwuczowanja wuthowali: so bo Serbja talke njewólnje žomi germanizuja a žu k temu nuzowani ś njeczłowoskim, njepaedagogiskim zakładźenjom schulskeje wyschnosće.

K temu hodźi so prawje rjenje, schtož minister Boelitz we swojich starschich w swojej pschikładnej wotmołwje prajr:

rěcźi tam wo starschich, kotrjž, byrnjež su sami žerbskeho pokhoda byli, je swojimi dźěćimi doma jenož němšcu rěcźa a ś tym dosć jasnje swoje žerbsku wuczbu wotpokasowaze sejmiskiczo wuprajaś!! To je hódna dialektika!

Po tajsim: Hdyž człowjek hinak njemóże, hač pak do płomjenjow pak do wody skoczi, a wón so rossudźi ś nuzy za to pósłedne, dha je to sjawny dopokas, so je we wobźe jeho najwjetsche sdoźo!!

Wschitkaj dyrbimy, so mnozy Serbja někto wjazy sajim za žerbsku wuczbu ninaju, haj žebi pschesa, so by skerje lépje łoža było je Serbstwom! ale schto je wina tuteho thudobneho a hanibneho stejniscźa? Tola jenož hubjeńśtwo, so jo na maczernu rěcź žerbskeho dźěcźa njedźiwasche, ś druhim žłowom: germanisowanje schulskeje wyschnosće! Kak bychu ludźo žewak na taisu njepschicobnu myśl pschišli?

Minister Boelitz rěcźi wo starschich, kotrjschich „to“, mjenujuc žerbsku wuczbu, žebi njepscheja. Tajzy starschi brje tola ześła musiupowali a tež k temu pschicźiny měli njejsu. Njeměmy to dopomnieź, so by pruska wyschnosć ako žewak schto chcyła pruskim Serbam a Nječerbam sa pobźednje 110 lét žerbsku wuczbu nanuceźa. Pruske postajenja žebi žadaja, so dyrbja so žerbjzy starschi a schulscy pschedstejicerjo wo sawjedźenje žerbskeje schulskeje wuczby prózowaeź, so dyrbja žebi ju žadaeź wot wyschnosće. To wschak so njeje wschudźe na wschudźe bołej rasnje a wutrajnje stało. Hdyž někotri Serbja je ześwojimi dźěćimi němjeze schule bła doma němzy rěcźa, dha to tola tej njeje žadyn namjet na wyschnosći pschecźiwo žerbskej wuczbi. Tak by šnadno minister Boelitz prawje mół, hdyż by prajił, so je mało tych, kotrjž su žebi žerbsku wuczbu žadali a ś tym wuspěch měli, njemože pak prajiś, so su žerbzy ludźo pschecźiwo žerbskej wuczbi nastupowali. Dźiwne stejnisćnosće mnohich Serbow je tuchy pyły sčeć pschekłesanje germanisazije. Tehodła by k temu na tuto „rikawne“ stejnisćnoze, kotrež dyrbi sa jeho wyschnosći šwědčeźiś, tak jara njepokasowat.

W mjenje Serbow, kotrjž wo žerbsku wuczbu njerodźa, haj, kotrjž so jej pschecźiwja, prajr knjes Boelitz, nimaja žerbzy sastupjerjo prawo, ś wyschnosću rěcźeź. Ale wotmołwa knjesa Boelitza so nam tola tež taiska bycź, so njebudźa wschitzy Němzy, a žebi mysliwy, runje spšawnje smjeśeni, do teho swoliceź, so je wón w jich mjenje rěcźał. Naschi sastupjerjo wschak brje žu tej wobźebje w mjenje tych Serbow rěcźeli, kotrjž žebi žerbsku wuczbu žadaju a su haeź dotal wschelakich pšełuschow dla bostaeź njemóžachu; hdyż žu žu so pschi tym žobu trochu sa tych postarali, kotrjž telko rosumjenja nimaju, wo tutej, wo kotrychž njemóžemy hinak rjeź, haeź: woni njewjedźa, schto cźinja, dha je to jich cźesći, a nječicho rosumne cźinicź, je kóždeho cźłowjeka a słónčnje tež pruskeho staćzene prawo, w tutym padźe tež po artiklu 113. němskeje wustawy a druhich jeje stawcźłow, hdyž so wo powschitkownje cźłowjeśke prowach rěcźi. Ale spšawnosći ministra Boelitza tych schkikuje, kotrjšij njepschirodnje swoju maczernu rěcź sanjechaja, njech je ś nu'y a p'ches to tak rjeź „samowólnje“, dokelž hinak njeźdźe, hdyż schuła na žerbšcźinu njedźiwo, a wona ma wobaraeź tym, kotrjž žebi jeeźa žadaeź wuwuczowanje w maczernej rěcźi!

S zyka: tuczi žerbzy sastupjerjo so po wudawanju ministra Boelitza mjenje wo wuwuczowanje a wotcźeknjenje žerbskich dźěći staraja; nó, hladaja ś tym hłowne politiśtiske samérow. Sto wé, so wołoba w tak wažnym sastojnistwie taiku (so nam ida wrótnu) žabu lohkomyślnje njewupraji, ale ju tež bopotasa.

1. Serbzy sastupjerjo wupraja, so je jim a žerbskim dźěćom wukuhlanje w žerbskej rěcźi kulturnje wažnischa hač němska. Haj, my dyrbimy pschidaeź, so smy tak sesłepjeni, so žebi to wopraudźe myślimy. Němska rěcź je tej sa Serbow, hrjeźa mjez Němzami hydlazych, wésće wažna, a to je so tež w memorandźe jasnje wupraiśko, ale wona ma sa Serba, wobźebje sa prośih žerbšk lud, tola jenož materelnu wažnosćź, jenož wobłhodnu hódnosć. Tehodła wschak ju wukniemy a to tak pěknje, so bo knjes Boelitz nad tym, kaž w jeho wotmołwje ekujemy, raduje. Ale schtož naschim žerbšku duschu nasnje, k temu njetrjebamy němskeje rěcźe, k temu je nam trjeba žerbskeje. Knjes minister Boelitz šnadno znaje němskeho, wulzy narodnje smyślenego pěsnjerja Schenkendorfa a jeho krašnu pěseń wo maczernej rěcźi. Móhł jemu to w žerbšcźej rěcźi podaeź, wschak je ju nam nasch K. A. Fiedler rjenje pschełožołk, ale čhzu jeho pschekoržejer pomogny bycź, hdyż dźeł ś njeje hnydom němzy napiżam: „Überall weht Gottes Hauch (teź w němšcej rěcźi), heilig ist wohl mancher Brauch (teź někotry němiši); aber soll ich beten, danken, geb' ich meine Liebe kund, meine seligsten Gedanken furech' ich wie der Mutter Mund.“ Ssu to šnadne próśne ześowa, knjes ministro? Haj šamo schtoš ma němska literatura a dźěćom trěbna wědomnosć žerbskemu dźěćcu prajieź, móhło so stacź bjes němšcźeje rěcźe; to brje so prěcź njehodźi, a wérno wostanje, so ma němska rěcź sa prośiły žerbšk lud jenož wobłhodnu wažnosć. S zyka pak žerbzy sastupjerjo žadali njejsu, so bo žerbšte dźěćci jenož žerbzy wunuczuja. Hdyž tu politiśte saméry tšo, so naschi stłaby rosumcźi njepytnje.

2. Minister dale politiśte samérje w tym widźi, so žerbzy sastupjerjo njedostatka žerbšcźich wuczerjow dla „półzyh rěcźach“ wuczerjow za žerbšte schule poručuja. Cźehodła bha knjes minister hnydom njeprajł „półšcźich“ wuczerjow? S tym by tola politiśku podhładnosć hišchcźe jašnišcho dopokasał! Sserbzy sastupjerjo pak žu w žwojej loyalnosći poručili „wuczerjow ze šnajomnoštwom półkeje rěcźe“ a žu jebi we žwojej njesajatosći myślili, so budźe knjes minister na tole pschinkć: Sserbja žadaja šebi po taišim němšcich wuczerjow, kotrjž žu hižo dołhe léta w Sserbach a tehodła šnajomjescha wschědnim žerbšku rěcź nětak šnaja, wobłhowacz a jich ś kurźami dale w žerbšcźinje wuwuczowacz bacź. Njeje jašne, so žu to nětuzy wuczerjo? A njebychu žerbzy sastupjerjo šebi „półšcźich“ wuczerjow žabali a nic „wuczerjow ze šnajomnoścźu półšceje rěcźe,“ hdyż so njebychu chzyli spokojicź ś wopróchu ś němšcźimi wuczerjemi, kotrjž półzyu rosumja! Hdyż njebychu dowokru měli do powschitkownje cźłowjeśke a pádagogiśkeje šwědomitoscźe wuczerjow, kotrymž tuta wjazy wot wyschnosće nicby sakasana bycź. Njerěcźi ś tejo najwjetscha loyalnosć, a Wy, knjes ministro, chcecźe nas ś tejo politiśtyj podhładnosći cźinicź! Scźe bha wopraudźe naschi memorandum kam pschecźitał? abo scźe to dak wot někajkeho pišarja narěcźeź?

3. Politiśte saméry widźi minister teź w tym, so su žerbzy sastupjerjo, dokelž žerbšte a němšte dźěćci bo jeneze schule thodźa, poruckli, so měte so němšte dźěćci sa cźaš wokrejtseje žerbšteje wuczby pak ś němšćimi rěcźnymi dźěćkami zaběrać, pak měta so jim teź możnosć wobdźelenja na žerbšcej wuczbje posćiehnyć, tak dalołe, kaž žerbzy rosumja a maja sajim na tym. Tutu žadu, knjes minister, so by so lenje do teho dopokała hodźiła (žebi myślimy), trochu pschikrótśi. Wón pišche: Wy poruckicźe samo, so žo tej němšte dźěćci . . . . w žerbšcej rěcźi wuwuczuja. To je tola nješćto trochu hinešche; a schto dyrbjałe tehodła w naschim poruczenju politiśkeho saměra něcź, njerozumnimy, khiba to, so žebi mysliim, so by to k lépšemu tutuch dźěćci bycź temu abo tamnemu w dopródkaschchidźenju pomhaeź, a borosumjenju mjes wobźmaj narodnoscźomaj spomóžne bycź móhł. Khiba by to wobźedne knjesej ministrej njewitamy politiśti ležeły nakcheho prózowanja dyk? Potom mohł prawje mérź.

Wo sakasowanju žerbšteje rěcźe na schulskim wuczu w pickestawkach njechamy tu dale rěcźeeź, teź nic, pschecźiwo cźemuž bo wschak knjes minister spšawnosćnje sakitował njeje, wo sakasanju a knjesmólenju žerbšteje wuczby w ludowych schulach a wuczerskich seminarach. Sa to šnadno knjes ministr Boelitz nicso njemóże.

Nam dźe žeńga jenož wo to, pokazaeź, kajkeho šmérneho a šwedomitseho pschecźeła my Sserbjo w Barlinje na siole ministra za ludowe wukuhlanje mamy! Dyrbymy wschak wo tym teź pschešwědcźeni byli, hdyż bu nam zaše formalnje a bjes dźiwnych wurěcźow jednorje spšelił, so by memorandum buł wéż žerbskich staršćiskich organisazijow a nic narodnych sastupjerjow, schtož bubja tešawnje wužiwow. Hdyż pak bo memorandum nětko ś pschisłuschami „Vater schul-pflichtiger wendischer Kinder, wendischer Elternvertreter, wendischer Schulvorstandsvorsitzender, wendisches Schulvorstandsmitglied“ a schtož take nowoczasnych hódnoscźow je, so knjesej ministrej wrócźi, je hžerńśniske pschecźelne porucźenje Sserbskich Nowin hižom pójsnacze, rokkacze a połépschenje wuskutkowaeź. Khiba, so jo na naschu sćerpliwosć špuschcźa, kaž žmy to sowcźeni?

Němska dyrbi płaćicź.

Kaž „Echo de Paris“ powé, so wězywustojni wobeju wubjerkow njejsu wjazy trjebali pschi pohebżenjach swjatkarskeje kommišije wobdźělicź. General Dawes so 'e zwołtini amerikanskimi šobudźělacźerjemi 26. haprieje do Washingtona wrócźi. Sajimawe je šhonicź, so su wězywustojni šwoje šhromadne wudawki na 1 300 000 złotych hřiwnow wobličźili, kotrež dyrbi Němska saplacźicź.

Kredity sa ratarstwo.

Ratarśki wubjerk pruskeho šejma je wobšamknył, statne ministerstwo prosyeź, so bychu po sakoženuje stateje diskontneje banki wšetske kredity rentneje banki ratarstwu pschiswolike. Tak mjenowana pruska banka njeźmela ratarstwu swolili. Tak mjenowana pruska banka njeźmela ratarstwu banka bankam. Dale dyrbjał so 600 miljonjowi kredit rentneje banki, kotryž je sa ratarstwo postajeny, wukonjaceemu ratarstwu dacź, hač pak industrijam, kaž zokrowym fabrikam atd. kotreź ratarske wuplody pschedźełaju. Wšěchni ratarjam dyrbjake so pjenjezy po tešjanej dani wupožčejowacź.

Prjedawskeho ministra Lipinskeho dla krajneje pschecrady wobšorźili.

Kaž „Lipscźanske ludowe nowiny“ pi'ch, je němšcźstatny wyschiski rěcźnik pschecźiwo prjedawskemu ministrej a nětcźišchemu samobwitemu redaktorej „Lipscźanskich ludowych nowin“, Lipinskemu, proseź dla krajneje pscherady šawjedł. Krajna pscherada je na namakała w Lipinskeho nastawku „Postupanje němskeho stata pschecźiwo Sakscy a Durinskej“ w cźišle „Lipscźanskich ludowych nowin“, ś 22. dezembra 1923.

Proseź dla krajneje pscherady pschecźiwo jenemu kommunistej w Durinskej.

Durinski sejm je wutoru pschecźiwo hłokam kommunistow a sozialdemokratow po namjeze wyschscheho němskostatneho rěcźnika wobšamknył, kommunistiskeho sapósłanza dr. Neubauera dla krajneje pscherady žudnitsemu pschepytanju wudaeź. Dr. Neubauer je sa cźaš sozialistiskeho Inscźerstwa plan sa wobkładanje Weimarskej kasarnow a k wotbrońenju krajneje polizije wudžełał, hdyż su chzyli Ioni 9. nowembra republiku radowo wutwołaeź.

Strona wuźwojenego krčenjeho stawa.

Swjatki krčenjeho stawa, wobźebje swjatk hypothetiskich a nakutowarskich wěrcźelowow sa Němsku, su wobźebitu stronu

wuźwoženeho frěnjeho stawa sakoſke a we wſchelakich wólbnych wokrjeſach wobſebje liſtiny wólbnych kandidatow sapodate. Na cźole němſkokatneje liſtiny ſtejitaj wyſchſi krajnoźudniſki president dr. Beſt w Darmſtadtu a komorno-źudniſki radźićel dr. Sonntag w Barlinje.

Strajki w Němſkej.

Strajkowanſke hibanje w Barlinje.

Hibanje ſa generalny ſtrajk w Barlinje je ſo ſ wobſamknjenjom pſchiſtajenjow a dźełacerſkom Barlinſkich wobſtadnijſtwom poſtupiło. Wo generalnym ſtrajku ma ſo pjatk a ſobotu wothłoſowaco.

Wutoru ſu dale dźełacerjo we wjacy hyſli 20 fabrikach ſtrajkowali, ſo by ſo jim mſda wo 30 hacź 40 prozentow powyſchika.

Knihiežiſchcźerſki ſtrajk.

W **Minchowje** je ſo knihiežiſchcźerſki ſtrajk dale pſchiwótił. Namſet dźełodawarjow, ſo dźedża poldra hrywny mſdy ſa tydzeń wjacy ſaplacźicź, ſu pomognizy wotpokazali. Strajk dale bźe.

W **Bremenje** ſu ſo dźełodawarjo a pomocnizy dorěcźeli. Dźełodawarjo ſu pódła mſdy, ſ rosrišazym ſudom poſtajenje, pſchidawki ſlubili.

Teź w **Magdeburgu** je ſo ſtrajk ſkónčił. Pomocnizy ſu ſo ſ tym ſpokojili, ſo dźełodawarjo wyſche mſdy rosrišazeho wuźuda tydźenſkeho poldra hrywny mſdy pſchidadźa.

Njewopſtawnjene powyſchenje płaciźiſnow.

Teź we ſarbſkenym tydźenju ſu nimale ſa wſche tworſy, wobſebje ſa zyrobu, wóſe płaciźiny horje ſtupałe, hacź runje injeje ſa to ſamnych pſchiźiznow ſpóſnacź. W Barlinſkich wiſowarnjach ſu ſo póndźelu płaciźiny ſaſo wo 5 hacź 10 prozentow powyſchiłe.

Politſchenje nazionaliſtiſkeho hibanja we wobſadźenej Němſkej.

Wojerſke wyſchnoſcźe wobſadźenſkeho wójſka ſu wobſamknłe, ſóſdeho wobydlerja wobſadźeneje Němſkeje politſchowacź, kotryż by němſkej tajnej organiſaciji pſchiſłuſchał a ſo pſchi jeznych wojerſkich ſwuczowanjach wobdźelił. S dodom dyrbi ſóſdy wobydler wobſadźeneho kraja, kotryż je do němſkokatneje wobory ſaſtupił abo w pſchichodźe ſaſtupi, ſo ſ wobſadźeneho kraja wupokazacź a ſo njesmź do njeho hyes dowolnoſcźe porheinſkeje kommiſije wróćicź. Gmejnſu pſchedſtejićerſtwo a měſchćanoſtojo ſu ſa to ſamolwitoſći, ſo ſo ſóſde ſaſtupjenje do němſkokatneje wobory ſnjaſakrišlim wyſchnoſcźam wojerwi.

Franzowſkoſo Düſſeldorfſkich ſchkitanſkich poliziſtow wobhnadźili.

Franzowſki wójnſki ſud je pjeća Düſſeldorfſkich poliziſtow, kotrejż dźechu loni 30. dezembra do ſkromadźiny ſeparatiſtow ſtrělali, mnohich ludźi ſranili a někotrych morili, wobhnadźił. Wón ſebi derjeměnjo pſchemyſluje, hacź by też ſaſudźenych offizjerow Düſſeldorfſkeje ſchkitanſkeje polizije wobhnadźił.

Bayerſta a dwaj druhaj krajej pſcheciwo namjetam wěſtymuſtojnych.

Pſchi wothłoſowanju ſtatnych a miniſterſkich pſchedſtajdow němſkich jenotliwych krajow wu proſchemy, hacź dyrbźi Němſka namjetu wěſtymuſtojnych pſchiſtejć, ſu Bayerſka a biſchcźe dwaj druhaj krajej pſcheciwo temu hłoſowałe.

Mnichowſkim ſbźěkarjam ſo wupruhowanſki cźaſ pſchiſwoli.

Pſcheď ludowym ſudom w Mnichowje I, kotrehoż dyrbźe je ſo hacź do 23. haprele podleſchćo, ſo 23. haprele proſeſ pſcheciwo 38 pſchiſłuſchnikam Hitlerowcho wudyrneho wotdźělenja ſapoczinje. Jich winuja, ſo ſu pſchi njeſtuku wjeſelcheradu pomogni dyli. Tuchi hakenkreuzlerjo ſu pſchi novemberſkim puću w Mnichowje cźichcźerſku ſozialdemokratiſku novinu „Münchner Post“ wupuſcźili, we wſchelakich cźichcźerſnjach, kotrejż po poruczniſcźi němſkokatneje banki, bankowki cźichcźachu, pjenjezy rubili a ſozialdemokratiſkich Mnichowſkich radźićelow ſajeli a wotwjedli. Se hłownym naſchkodźenjom tutych naſpomnjeſowy je ſłe wuwołany zigarratowy wikowar Brechthold, kotryż pak je 9. novembra cźeknył a wot teho cźaſa w Tirolſkej pod wobrašenym mjenom pſchebywa.

W Landsbergu ſajateho Eſſera ſu ſudźi pſchepodali, kotryż pak je jeho hnydom na ſwobodu puſcźił. Tele dny ſo też cźaſ ſa ſtatneho rěcźnika minje, w kotrymž może ſo pſcheciwo pſchiwołenju wupruhowanſkeho cźaſa ſa ſaſudźenych w Hitlerowym proſeſu powołacź. Wocźakuja, ſo ſtarny rěcźnik powołanje njeſapoda.

Jedyn jendźelſki ſaſtupowar Poincareoweje politiki.

W jenym Londonſkim konſerwatiwnym klubu je wutoru wjeſoer prjedawſchi wójnſki miniſter Worthington Evans na roſprawu wěſtymuſtojnych pokaſawſchi rjekł, ſo ſu Němſku ſa winowatu ſpóſnali, ſo je wójnu ſpudźiła. Tehodła dyrbi ſaplacźeć. Wobſadźenje Porurhrſkeje je jeimu winu ſcźěhowało. Hdy budźiſche Franzowſka na tajke waſchnje njeſpoſtupowała, njebudźiſche Němſka ſ zyła nicźo ſaplacźiła. Tuż dyrbźa ſo Franzowſkej ſa jeimy roſhubjeny ſtuk dźakowacź a jej dyrbźa ſa wſcho ſakrocźenje dźakowni dyeć, kotrejż budźe w pſchichodźe tych ſamych pſchicźinow dla cźinicź.

Južnoſłowjanſka a beſarabiſke praſchenje.

Belgradſka „Politika“ ſo w ſawodnym naſtawku ſe ſtejiſchcźom Južnoſłowjanſkeje k beſarabſkemu praſchenju ſaběra. Po pſchetorhnjenju ruſkokomunſkeho jednanja we Winje běchu ſchmatanźu do pródka widźeć. Schef rumunſkeho generalneho ſtaba je hromadźe ſe ſchefom pólſkeho generalneho ſtaba na dobladowanſke pućowanje po ruſkich miſach naſtajił, wójſkowe manewry ju ſo w tychle ſtronach wotmóke a cźerwjene wójſko je ſo pſchi Dněſtrje ſkromadźiłe a pjeza hižo ſ dźela na rumunſku ſtronu pſchesnupiło. Se wotmyſlenjom, ſo by ſo Beſarabſka Rumunſkej ſakhowała, ju ſo ſwjaſći a ſrěcźenja wotſtanke, tola njedźěwaju wſchich tychle ſrěcźenjow w Beſarabſkej njebudźe ſadyn ſtat wjeſcźerneje Europy ſa Beſarabſku wojowacź. Tole praſchenje ſo po taſkim ſkónčnje ſ lepſchemu Ruſkej roſhładźi. Stejiſchcźo Južnoſłowjanſkeje pſchezo to ſame wołanje. Južnoſłowjanſka na „roſdźělenje Ruſſeje“ jenoj ſa nakhwilne, njeje tehodła też baltiſke ſtaty pſchipóſnała a njeje ſ zyła ſanych ſrěcźenjom podpiſała, ſ kotrymiž dyrbi ſo Ruſka roſkluſkowacź. „Politika“ ſkónčnje na to pokaſuje, ſo mjes Rumunſkej a Južnoſłowjanſku ſ wójnje ſ Ruſſej pomocźi. Podobnje a biſchcźe wótriſcho ſo bruche Belgradſkeje wupraja.

Sajimawa je też Konſtantinopelſka powjeſć, ſo orientaliſkej entenće rěcźi, kotraż by ſ Turkowſkeje, Bołgarſkeje, Grichiſkeje a Rumunſkeje wobſtała. Bołgarſka a Grichiſka wſchak ſo hiſchcźe wróco dźiwaju. Nowiſche nadpadne ſbliżowanſke prózowanja mjes Rumunſkej a Bołgarſkej ſo w Belgradźe ſe ſwym njedowěrjenjom wuſtrěhuja.

Trozkeho rěcź wo bolſchewiſtach.

Prjedawſchi wójnſki kommiſar Trozki, kotryż ſo ſwojim židowſkim mjenje Braunſtein rěka, je wotkhorowſki we ſjawnoſcźi ſaſo wuſtupił. Won ſe we wſchěch poſlednich internazionalnych bolſchewiſtiſkich praſchenjach rěcźał. We Němſkej praji, ſo revolucija tam tehodła njeje wuſpěła, dokelž rěmſki proletariat njeje na cźole taſkeho wjedźenika nět, kajkeho bě ſo Ruſku w novembrje 1917 Lenin. Trozki pſchepowědźenje wupraji, ſo němſka revolucija njeje na dołhe lěta wotſtorcźena. Najbliżſche roſwicźe wobłu wſchak też poſtajenje revolucionarneje mysle w Němſkej a pſchiwótſtjenje wobſtejnoſcźow we woſtatnej Europe a Amerikji, tola może ſo ſe ſa nowpak ſtacź. S nětcźiſchim Lenin, dohrim ſobuſtajom bolſchewiſtiſkich wotpołkanzow mohło ſo jendźelſke dźełacerſke hibanje ſkrucźeć. W praſchenju zwjeſcźeho dołha Ruſka pſchi ſwojim wotpokazowanym ſpjerdźicźu woſtanje. Trozki praji, ſo je pſchecźiwne wójnje, pokaſa pak na to, ſo ma cźerwjene wójſko pódła ſwojich techniſkich pomocnych ſrědkow njekhadźazu moralniku móz, kotraż druhim wójſkam pobrachuje. Trozki njewěri, ſo w bliżſchim cźaſu k wójnje dóńdźe, njedźiwajcy teho wón po ſłowje praji: „Njedam žaneho rukowanja ſa to, ſo ženje njebudźe wójna. Rumunſka ma wójſko, my tehorunja. Sa nicźo tola tak tele armeje.“

W naſtupanju ſmitskowneje politiki Trozki praji, ſo drje ju komuniſtojo k nowej hoſpodarſkej politiji pſchiſchli, tola ju ſmukowne cźi ſami wotſali, kaž we novembrje 1917.

Ze Serbow.

Stwórtk, 17. jutrownika.

Zelený stwórtk.

† 1740 Benjamin Franklin, sprawny amerikanski statnik.

† 1865 Kornel Stankovič w Pesče, wubjerny južnoserbski hymnolog.

Pětr Młótk serbskim dźěłam k zelenemu stwórtkej.

Haj, Wótce, přewodź z twojej hdanu
Tu ćrjódźičku, kiž je je ći swjećena,
Zo njepřihnźeja žane k padu,
Hač junu so jich hěh tu dokonja,
Zo swět a ćert jich dźěło njemóže
Wot Khrystusowej wulkeje luboſće.

A wy, wy lubi kſećijenjo,
Kiž budźeće nětk z nimi wobkhadźeć,
Ach, njewottorhajće jich kěenje!
Hlaj, hewak njem'ža žane płody měć,
O běda to', kiž jene zawjedźe,
Z joh' rukow Bóh tu dołu žadać chće!

Feuilleton

Rólnik a jeho žyn.

Napisał **Edward Měrtke,**
pſchekoſił M. Nawka.

(Skónčenje.)

Mjes tym pomyſłi ſej Pětr, ſo by cźaſ było konjeſ bałowacź. Sywyjo konjenzowe durje wotrazh. Dyl Kaſkej wocźi tón njepjech wuwali wuhladawſchi Hańkowe měſtno próżdne! Dołho myſłeſche. „Khort tola!“ ſkónčnje ſakraka, „na wſchón poſſedk je pyſchny tón ſuſy kóń mój! Hmh hył, a cźert je naſ ſaſſlepił, ſo jeho nichtó ſa Hańza njeſpóſna!“ Pětr by ſej najradźicho wſchě wołoſy wutorhał, tola ſchto by to pomhało? Kóń bě pjerjeź. Mi bě jeno teju wołow žel. Na njeju ſo tón njedoczinł ſe ſwojimi ſłobami wuſołkhadźa tele dny, a dyrbjeſchtej ſa tſjoch dźělacź. Schtoż pak jimaj nimo ſtorkanja, bicźa, tranđanja žiwjenje dokaſy, to bě ſtyſk po pěſkem Hańzu. Wonaj ſarazjo zyle twjerdonhſtkaja a ſhorjeſchtaj: tuj Pětr mjeſcźo k žonje rjekny: „To wſchak hinak njebudźe, wolaj ſtaj też ſakkulanaj.“ Bórzy ſo nuzź a žona rěcźeſchtaj a wołow rěſnikej ſa ſmeſchne pjenjezy pſchedawſchtaj; tón ſkoczeſi w mjeſcźe ſarěſa. Tola ſchto ſo ſta? Jónu w nozu, hdyž ſpja, kłapa ju wo Pětrowe durje; wón ſawoła: „Schtó je wonka?“ A jemu hłubokaj baſaj wotmołwjetaj:

„Joł a tyłak twojedła
Pućujetaj do ſwěta,
Dźetaj nětčhto do ſołdka!“

Pětrej ſo kóſa morſcheſitkuje, wón ſluba žonu: „Stań ty, Lěwa!“ „Ja niz!“ wona wotmołwi, wonaj ſhetaj tola wot tebje ſwoje wěſty! Tuž hubak dyrkotajcy ſtany, cźišny jimaj ſyno won, a ſejrawſchi woteńdźeſchtaj.

Nětko pſchińdźe njeſboże na njeſbožom. Pětr dyše ſ pſchicźohnych wikowu dweju hywoſ pſchiwjedźe, tola tu ſo potaka, ſo ani ſe wſchej luboſcźu jadyn ſtók w hrodźi woſtacź nochcźeſche: hykaj a krowa ſforjechu a ſe ſchłodu te tſi howjadła pſchedawſchtaj. Pětr poby pola h o w i k a ſ o w a r j a, po prawoſom pola p r ě ć h e l e m y, potoſi jemu ſ dobrej wolu dobry toleř, dóſta ſa njón někaſti półbr, ſ kotrymiž ma hrodź wukładźicź, hdyž na wježi dwanacźe bije. Wón też wotprawdźe ak jara ładźeſche, ſo ſkomjo do ſkomyſkocźi a kaž žehlowa kóčźka po t'dźeſche bježeſche, to rěka, hrodź a brožinja ſo ſpaliſchtej; ležy ſamothu haſſherja domſke wukhowacź. Pětrje ſchto to budźe ſ tobu? — Pſchichodźomu nóz kłepa ſo na wokenzu do komorki. „Schtó tu je?“

„Joł a tyłak twojedła
Pućujetaj do ſwěta,
Dźetaj nětčhto do ſołdka!“

Pětr ſahvěkluje ſ koſa ſtoczi, ſcaſy dłóń do dłónje ſtorjo: „O jej! o jej! morſwych mam pizowacź a tola ſa żywych nimale nicźo nimam!“ To łoczkeſi pohnu, ſe ſmilnoſcźu, woterideſchtaj a ſo nihdy wjazy njeſwróćiſchtaj.

Měſto ſo by Pětr nětko do ſo ſchoł a ſwoju ſtócź ſarunał, ſpieſi ſo wón hubjenſtwu hydało w korcźmje ſ wjeſołymi bratrami. Cźim bóle jeho žona ſwarjeſche, cźim mjenje jemu doma ſłodźeſche; dźěłaſche dołh, kaſkehoż hy ſo ani general hańbowacź njetrjebał, a bórzy dóńdże k tomu, ſo jemu dom a dwór pſchedachu. Nětko dyrbjeſche na dźěło chodźicź, a też jeho wdowa žona pſchejeſche ſuſym ludźom nicź. Měrčko pak wopraſnowże ſa wſu hedźo ſ domidkom we ruſy koſy paſeſche a khoſcźeſa na pſchedań wjaſaſche.

Tſi łěta běchu ſo minyle, tu ſo ſta, ſo kral dźiwje ſwinje honjeſche, a też kralowa bě ſobu na honjtwje. Dokelž pak běſche ſyna a jara wobſebje, nochcźeſche ſo knjeſtwu rady wonka wobſedowacź, tehodła kralowſki kuharjo we wjeſnej korcźmje wobjed pſchihotowachu, a na ſali wſchitcźy rjenje jedźachu; herzy jim pěſkachu. Lud pak na puću ſtejo poſłuchaſche. Po wobjedźe, hdyž konje pſchinjeſchtaj a też kralowje najluboſcźeho konja hotowachu, ſtejeſche tam pſchéduk nasch kožaty paſtyr a rjeſny khrobłe ke konjazemu (wotroczeſej): „Cźonle tón je naſcheho nanowy, ſo hyſcheče wěſkał!“ Wſchitcźy bachu ſo do ſmjeſa; brunacź pak ſarjeſhota tróſny ſ radoſcźu a ſunwaſche hſowu po Měrkowem ramjenju. To wſcho widźeſche a hłyſcheſche kralowa ſ wokna a ſtſiwona wupotéda to ſwojemu mandźelſkemu. Tón da kožazeho ſezwołacź; hólcźez ſnipi poſtornje, tola cźiſe do ſale cźetworjenoliſtaru, cźiſty, jaſnjeju wócźkow, ale bohu. Kral djeſche k njemu: „Ty by rjekł, ſo je tón rjany kóń tam delka wſchcźeho nanowy, ni?“ „To je teſ wěrno, knjeje, pokorne proſchu.“ „Kak to dopołażeſch, hórce?“ „Dopokażu, dowoliſcź-li. Sklepſchach ſokonjazeho po khwaliſcź, ſo tón nihdy na ſebi njeſcźepi, ſkiba kralownu, kotrejż ſlužeſha. Nětko pak wobkhadźeje, hacź mi ſmérom njebudźe ſtejeſcź a ſa mnu njepóńdźe, ſawołam-li jemu Hańzo! Potom wotſkudźeje, hacź ſym prawdu rěcźał.“ Kral pomjeſcźawſchi łatwała k někomu ſe ſwojich ludźi: „Pſchińdźeſche mi tſjoch ſóbrych (ſmužowych) muſow ſe wſcho, ſo ſahnyſchinu, ſchto wo hórcźeſe wobſtrowdźeja.“ Muſonje, wo konju praſchani, njerěcźachu wſchak ſa Měrka. Tuż pachoł ſam ſobu wocźinjowſki poſcźa ſwéru zyłu ſtawiſnu wo jandźelu powodacź, kak bě Hańza wotwjedł, kak bě ſo tej jemu njedawno ſaſo ſjewił a jemu njewidźomnu łuku poſkaſał, na kotrejž bě ſo Hańz tak kralowſej napaſł. Hdyž ſym ſo wołſo pſchitomnej wulzy ſpodźiwachu, někotři ſchibałe łuchu, tola kralowa rjekny: „Sawěſcźe, to je dufkny hólz wěrnoſcź je jemu na cźole napiſana.“ Kral ſam ſpoſche ſo hólzej derje ſmyſłeny, tola dokelž bě wjeſołeje mysle, wón rjekny: „Pſrobu jemu njeſpunſchcźejmy!“ K ſawołu Měrkowemu nadcźeſnemu wołnu, kotreż na łuku hładaſche, na wſchěm ſchérnu nitwu, ſrjedź kotrejż wulka worjeſchina ſtejeſche, ſnadź tu krocźel wot domu; wſcho bě tam toſſo ſe ſamoſwobožte, bě dźě hodowny mężaz. „Widźiſch, kral hyſcheče, tu wulku łuku?“ „Widźi, pſchecźo by njewidźał?“ ſawoła jedym dwórjan, kralowy ſchibałk, połwóſſe, „łuka drje ſe njewidźomna, pſchetož je zyła ſe ſmékom pokryta.“ Dwórjanjo ſo ſmějachu, kral pak hłoſi djeſche: „Njebaj ſo pſchecźejmej hubje ſamylcźi! Hlej, ty małch mi na Hańza wokoło worjeſchiny koło do ſnéha wuježdźaj, a dokonjeſch-li to derje, budźe wſcho ſemja w tutom ſole twoja!“ Luj ſu cźi druſy wjeſeſachu mėnjo, ſo rjany żort dożinja. Měrko pak bě tak pſchecźelny, ſo ſo jemu běſe ſuby w hubje ani njeſhowachu. Kóń bu pſchiwjeſ eny ſtoke ſedło běchu jemu wotewſali). Wón jaſnje ſarjehota a wſchón łud ſ nim. Měrko pak ſo ryſchle na njeho ſchwinny. Najprjedy pſchejeſche pomału k luzy, ſaſta, měrjeſche ſ twocźomaj na wſchě ſtrony, ſdaleńſej wot ſchtoma, potom ſtaji Hańza do ſkłepa a ſkónčnje do ſahrabowanja, to bě kaž by wěſ; bě ſwoje radoſcź pſchihladowacź, kak ſ łohka a tola kak krucźe hólzej jedźeſche. Wón pak njedě hłuby a ſahradowańſke łoka wukle, kaž ſo hodźeſche; a hdyž bě kolo ſankniżene, běſe kaž ſ ſyrkłom wotmėrżene. S mjeſołeſ wołanju Měrka łuchu, ſ błyſkom wón ſ konja ſkoczi, wołoſchi jeho na łuku, a kral jedźo pſchi wokna jeho ſ ſebi ſkonny. „Cźej ſwoje pruhu“, kral djeſche, „derje dokonjaſ“, łuka je wotſ Hańza pak cźi dacź njemóżu, ſym jeho ſwojej kralowni darił, tola to cźi do ſchłody njebudźe.“ To prajiwſchi ſtrěli Měrkej mórſchnju połnu ſłotych do ruki. S tym bě ſo jara ſpotajom, cźim bóle hdyž kralowa pſchiſtaji, ſo wón ſo tóńdże łeto do měſta pſchijěchoł, na hrodźe ſo ſamołwił a Hańza wopytał. „Haj“, Měrko ſawoła, „a ja wam ſe ſwojim ſermuſchki ſtóhy kóńcź měſchć worjeſchow ſe ſchtoma ſe ſemje wuſſeſu!“ „Pſchi tom woſtanje!“ kralowa rjekny. Pětrej ſo žałemje dachu.

Měrko bě ſpjeſche dom pſches zyłu cźiſchcźerſku łuku ſ mačeri. Pětr běſche jěchanju wot daloka ſtrowa wuhladował a nětko we wutrobje ſłubi — ſchto, to bě ſo trjebam rjeź. Dóńdź ſo jemu Hańz a Měrko ſobu na ſwjedźenſki ſpomhałchtaj. Pětr ſu duſchny, cźeſtny mużaj bohaty, tej ſawoſtaji żyna, hiſchcźe bohatſchoho. Wón cźaſa w zyłej krajińje nichtó zanetny kupjerſki njeſcźini, nichtó njeſbrěſchki.

– Wo wjedże. Wczera wječor w 7 hodź. barometer 28, thermometer +1½, thermometer wo dnjo +18, dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, thermometer —7, thermometer w nozy +4. Dražďanska wjedrarnja prajt, że bo wuchłonje, ale so jenemu chłodnišche wjedro. Wczera najwječor a wječor štejachu we wječornu a w połnoc njewidźana na njebju. Wokoło połnocy ze jene ńaschu wjazinu spešnjnje wjchecznahmy. S městnami měsacu štimy dešchcik. Jutrje cichi ptakt žłonczka 5,04 skhadza a wo 8,56 thonia. Měsacz skhadza na wječor 5,37 a bo na ranje 4,48 thonia. Sobotu je polny měsacz. Pschewaschk njewobstejene wjedro lubi.

– Bohdźun. Hołanšcy Serbja! S mnohich stron pschihadachu w poslednich dnjach, a to wosebje z holanskich wjes a z Lejanskeje wošady, na naš dopraschowanja, kaž je wotrna, jo „Sserbske Nowiny“ w mesi wjazu wuchowanstwa njebudźa. Dokelž so tute napraschowanje wjazy stron sta, je widźeć, so rosschérpowanje tuteje z jeneho kuzola pothada: wot naschcje maseje konkurenzy w Delanach. My prošymy nasich dowérnikow, so dajli tutym 1 am napschecko stuchać a nam tež mjena tych, kiž je wokolonoschu, hnydom wotpesmieć, so bychmy pschecziwo nim dla masaneho wuchowanstwa (unlauterer Wettbewerb) sudnizjy zakroczić mohli. „Sserbske Nowiny“ budźa dale tak wudawacz kaž dotal a tež w Sslepjanskej wošadze so tiche a na samstnym dnju cztanym podawacz. Tuž kedyžkuli, hdanšy Sserbja, njedajce sebi nicze nadrecz a wothowanjce Iowjim „Sserbskim Nowinam“ hačrownu zwéru kaž dotal. „Sserbske Nowiny“ budźa so pschicze wudospołnjeć, so bychu naschi zwérni cztarje mohle z nimi spokojeni byli a – nětkuli nimohu placzku Barthinskimi kischcjemi njertjebali.

Redakzija a nakladnistwo „Sserbskich Nowin“.

– Maczierny konzert. Kaž su hižo wojezenje, wuhotuje sdźewanske towarstwo „Lipa Sserbska“ z Pančicy hrjedu po jutrach — po pohedženju Maczizy Sserbskeje — wulki konzert na „Tšekeni“. Pschi tym skutkuje wubjerny orchestr swou. Wschitzy Sserbja a wschě serbske towarstwa su na nježn lubje pscheproschent. Posledne su pschenone pscheproschenja hóstale a nawjedniwo so nadźeje, so budźe wopyt se wschich stron prawje bohaty. Mózno je, so bo Delnjolužiczenjo se spewom a z narodnymi rejemi wobhódźa. To bo hischcze nowizeni. Na konzerze su reje a balscha serbska sabarna. Na „Tšekerni“ maju na 600 ludźi runa. Konzert zapocznja so z dupkom 1/8 hodź. Schtóz pozdźicho pschindże, wjerze prenje czisla rjanego konzerta skombdi. Schtóz prenj pschindże, może sebi dobreho mesna wobsedzicz. Sa-tup bodże zale tyadny. Cz... wowschi je za nutne serbsku wes. Tuž, lubi Sserbjo, pschihódźejce z czohdami

Pytamy dowérnika

za Wětrow, Stare a Nowe Bóšley.

:: Administracz'a „Serbskich Nowin“. ::

— 10-bilijonowe papjerki wot 1. nov. 1923 (1. a 2. wudaczej) a 100-bilijonowe wot 26. oktobra 1923 (2. wudaczej) płaczi jenoż hacz do 20. haprleje a to tej jenoż na statnych pokładnjach (Staatskassen), bdžeż może sebi je kóždy, kiž takše papjerki hischcze ma, na druhe wumenicz. Pódstatne wumenja je jenicznje hlowna pokładna němstoratneje banki (Reichsbankhauptkasse) w Barlinje.

— Kulenje jejlow na Budyschkim Hrodźischču. Jutrownizu 1924 — potatkim ta njimale 10 lét — zaw-bja wobydlerjo naschego Budyschina na Hrodźischču sasa-ju kulcz i wjselku wschelki dźéci a tež dorosczenych. W nuzy czasa bésche tutón stary nawoń sakat. Wón sasa bo pohanskich czasow wróczo. Tež druzdże je so wo-bone waschnje zbérzało. Tak mazu na wschelakich mén-nach Hornjeje a Delnjeje Lužizy swoje „kulenje“, pschi czimż dźéczi na sstorczenej runinje jezka kulaju. To je jutrowna wobsebitosczá a je so tam a sem zdźerżała. Je pola dźéczi tuto kulenje hrajka. Kulenje na Hrodźischču mésesche pak — snajutjenischa na prjedawschich czasach — hłubischcze smyslna. Tu wosnamjenja jejko wosiwjazau symorbu, płódnosczj, žiwjenje. Odtż bechu to prjedy jejka, kiž so po horje dele kulachu, su stch mókre jabłuka, poprjanzy, słote jabłuczka a pjeczywa kólczkatki dolho wuczésthczesche. Njedźiwajo na to, wokaju barickelje: Kebžbu, jejal A namakaju wothóżk w tyhzarnych ertach dźéczi. Njech ma njebjo z nami miłosczá a njech póschele nam rjanu jutrownizu do kraja. Méschczenjo a wot-pjenjo, — wschitzy trjebaju rjaneho njebra, kóżdy po swojim samérje. Tež naschi hischcjerjo na wsach, kotíž prastary nałożk wótzow žiwéru dźerża a pěstuja, ke khwalbje serbskeho mjena, pschcja sebi rjanu słónczku jutrownicżku.

— Rujsane sjednoczenstwo w Budyschinje. S pokła-dow sjednoczenstwa a jeneho baza czehwjeneho kichza (225 puntow tuka) pschihotuje so wschém, kiž su bjez dźéla, seschowaca jutrowna wobrada: kóżdemu njeżenjenemu abo bjezdźéżnemu 1/2 punta tuka a 1 khlěb; żenjenym 1 a abo 2 dźéczimoj punt żwinjazeho mjasa a 1 khlěb; żenjenym 3 a abo 4 dźéczimi 1½ punta żwinjazeho mjasa, 1 khlěb a 1 punt margariny; żenjenym 5 a abo wjazo dźéczimi 2 puntaj mjasa, 2 khlěbaj a 1 punt mar-garinu; mětczelam khartu rusowego sjednoczenstwa ½ punta żwinjazeho mjasa, 1 punt pschenczneje muki a 1 punt thoseja z pschimětczkom, wschém sozialnym rentnar-kam ½ punta żwinjazeho mjasa a 1 khlěb.

Sz Sserakowa. Dwesoch pschistajenych měsechcanz-sche krowje pokładnuju (Sziadtgarkasse) dyrbjachu je žiwjeh puschczecz. Jeju winuja, so njesłaj sprawnaj by-loj, hdyžbu mjetczej po psched hudnikom samgahwecz.

S Malecich. Handarmerija je skónczje paduha wu-hladzka, kiž bé po tónz mérza do bydlenja dźélacerki Schó-doweje nuitkamat a wschu zyrohu, poslescheja adh. pokrad-nyk. Je to zwéstu Robert Michael z Hornich Brusow we Rósborskim wokrjesu. Spodźiwne je, so hu jeho we Lubiju sasa puschczeli, dokelž tajay kadloż je żobu nastupjecz-strach za wjeżny lud. Kduda dźélacżerka je z najmjenischa néschto swojich wézow wokolo dostala.

S Kdlnicho. Synu naschego kowarja Kschesczana Wetr, knjes Max Lęsta, njedawno swoje pruhowanje jako konjer-lowat za konjerkowarstej schuli (Hufbeschlagschule) z dobrym wuspéchom wotpołnił.

S Krjebje. Cżesto sniesboji tu sahrodnikh žwonjesczej August Schuster. Jeho sahrdach swolow, z kotrymż hnojidła wożesche, bo spłóschi a Schuster pschindże pod kota. Sa-wolany lekar swędżił czeske rosmjerczenje nohowe a ruki.

S Wojerez. Tu snjesboji njedawno muż z Litsze (Wollshain) je swojim motorowym kolom. Pródkowne widżiay kola so stamachu a zdżéwt padnu na kamjenitu bróhu, pschi czimż hebi nóż stama a cholo a brodu cżeżay wobschkodźi. Dyrbjachu jeho do tkorownje wotwjesc.

S Cżelnicho. Sapoczatk tuteho tydżenja wuhori we naschej tworni za lepjenki (Pappfabrik) strajk. Rano twornja dołhi czas truhjesche a hdyž ludźo gladacz pschi-bżechu, jekto je, so jim wojsewi, so je strajk. Najsterje je to pschenjesła msba sawinowala, dokelž so jenoż nokota 20 pj. na hodźinu placzi.

S Chożyjschcza (Schlabendorf, O.-L.). Pschi tej njeno-wanym sawodże „Rund um die Lausitz“ z motorowymi ko-lami sta so w naschej wjelej wjesnoze. Jedyn motorowy wóz prajny bo schtomow na tónzu wuzy a rosbi so bo-lońze. Jésdnt z dźéla cżeżko snjesbożażku. Rosbile auto leži hischcze na plaku.

S Wjetsje (Wetzow N.-L.). Nascha gmejna je wos-samka wodowóż pschiprawicz z dźélom bu njbawno sapo-czane. Gmejna boda wschon material, sa 3 měsazy dyrbi wscho hotowe bycz. Wu tu khwilu so jedna jenoż wo wot-rumowanuk dźélo, sa kotrež jedyn pschedewzaczel žadasche 14 000, druhi pak sa samżne dźélo 47 000 sł. hr. Tón, kiž bé tuńschi, bżéło dosta.

S Bórkowy, D.-L. (Burg-Dorf). Njekuczomni ludźo pschihotowachu wobhedżerjej Nowemu w Bórkowach wulku schkodu, Rosrésachu jemu jeho cżolm, kiž w minutsi rézy stejesche, na dwaj kuchaj, tak so bo bożyka wjazy porjedżicz njehodżi.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. Seleny schwórk w Marijnej-Marczi-nej zyrkwi wjecżor w 6 hodź. spowjedź a žiwj. wotkasanje, farat Grohe. —

W Pětrowskej zyrkwi wjecżor we 8 hodź. kon-zert motetowego khora z Frankfurta n. M.

Cżichi ptakt w Pětrowskej zyrkwi rano 1/8 hodź. pschdowanje, farat Berg, pschipołdnju w 12 hodź. pschdo-wanje, farat Mende, popołdnju 1/10 hodź. spowjedź sa cżeżkotkhlóschczych, farat Grohe, wjecżor w 5 hodź. spo-wjedź a žiwj. wotkasanje sa wosadu: farat Eber.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi rop. w 9 ż. pschdowanje, duchowny primarius Hoebler, w 11 hodź. liturgiska Boża sluzba sa dźéczi, farat Grohe. Khor spewa: Jako Jesuš wot swojeje macerje dźésche. — Wjecżor w 6 hodź. pschdowanje, farat Mende. Kollekta sa naschu zyrkej.

Přiloha.

* S Miray nad Lohjom. Tu su w evangelskej zyrkwi kino jamdźelu. Sadźenci njedźelu pschdowjedże so na běłej platowej scżenje Oberammergauske pasijonska hra. — Je wjchcał herje, so zyrkej so tej cżasu modernisuje, hacz pak je kino runje naschlżchi krótk, dże może jara dwélomne hyeż. Je to swonkowna modernosczá a trébne by było kusk modernosże w mjchlowych nastupa-nach a sozialnym sżejnischczu evangelskeje zyrkwje. Kino žane ju sdźerżecz njebudże.

W

To zarstwowski powěstnik.

Serb. towarstwo „Lublu“ w Budestecach zmjeje 3. dżeń jutrow wjecżor w 7 hodź. pola Rósikoc swoju zhromadźiznu. Přednoso wać budże k. hudźbny direktor Bjarnat Krawc z Drježdżan wo temje: „Za Kamjenicom za horami“. Wo prawje bohaty wopyt so prosy; wosebje njech z rěcznikowe jo rodnje wsy, z Rozwodec, přińdu. Přińdźe wšitcy, młodźi a stari. Subustawy njech sebi spěwniki sobu přinjesu.

Předsydstwo.

Kolo serb. spisowaćelow a serb. rěcnikow zmjeje jutrownu srjedu 23. haprleje dop. w 9 hodź. posedżenje w „Serb. Domje“ w Budyšinje. Wšitcy njech přińdu. Předsydstwo.

Spěw. towarstwo „Bratrowstwo“ w Kulowje. Wšitcy spěwarjo chcyli jutrownu póndźelu po serbskim prědowanju z wěstosću na spěwanje přińć.

Předsydstwo.

Serb. towarstwo „Lipa“ w Rakecach ma druhi dżeń jutrow popołdnju w 4 hodź. pola Hónka swoju měsačnu zhromadźiznu. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Wobućowy dom Ernsta Läbera

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbsći.

Najl. a najtuńša kupowańcja wobućow. Pódzakowanje a přiwšěe

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Jurij Cyž, Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za wšo druhe dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy. — za politiku, feuilleton a drobne powěsće: nawěštki: A. Dučman, w Budyšinje

Hospodarski rozhlad.

Schtwórk, 17. haprleje 1924.

Kursy wezera w Barlinje:

(Tute kursy su w milijonach)

Dollar	4 190 000	Francouzski frank	261 300
jendźelski punt	18 205 000	Cżeski. króna	124 600
schwajcarski frank	739 100	Wólk. markow	463 000

Mjnjsze pjenjezy bo na mjenischi burschi wezera dale strucżischu. Ale też franzowski frank bé jara kruty. Rosnuma wotmolwa Němskeje wozmuja dalsche podawanje tworow jako farunanje za wojnu. Schkodu hoji hospodar-stwow wobezu stronow a krajow. Samo wschezo sażadu za-stupowali, so žana patriotiska phrasa (wróżne słowa) njemóże k lepschemu naschego hospodarstwa a stata skużicz, ale jenoż dobjelenje pschecziwnych winowatosczow.

Cżehty bo na Barlinskej burschy dale sesłabichu. Też na Dražďanskej burschy bo kursy te dale sesłabichu. Pschede wschém bo akzije keramiskeje industrije wotdrjebjowachu a to wot 0,55—2,25 bil. Pola akzijow wschelakich indu-stijow jenoż Sächs. Kammgarn 3 bil. dobu, druhe 0,4 hacz 1,7 hłubichu. Papjerniki bo jenoż mało wotdrjebichu. Banki 0,5—1 bil. pschihadżichu. Treuhandbank pak 0,2 bil. Residenzbankbank dobu tehorunja 1,5 bil. Přivatnje bo wo nécho mało sesłabichu, tehorunja akzije metalo-wych, maschinowych fabrikow a kolow, też akzije milinar-nstwa.

Renty bo też trochu sesłabichu.

Mjli rěnechu skotu wezera hrjedu w Barlinje (Zentral-viehhof). Pschiwjesło bé bo z hromadami skotu, pschebe wschém krowi (psches 13000). Pschi spoczatku tej žime dźéchu, potom trochu popuschczichu. Sa rjane hołowadło bo wysoke płaczizny płaczachu. Te pak bo njesajasbahu. Schpatnischke běchu pomało poslednim wokam nécho tuńsche. Pedobuje cżelata nécho popuschczichu, dyrnjez wone hedwak derje schli. Swinjazge płaczizny bo trochu sesłabi-chu. Wiki wo hodźinu podsédżichu, dokelž njebé wokolo 1 hodź. hischcze wscho rosspschedate. Pschihnało bé bo

	wone płaczachu
1885 hnjadłow	20—48 sł. hr.
4760 cżelatow	35—88 sł. hr.
4464 wonzow	20—48 sł. hr.
12811 tuńk. a 863 wukr. swini	57—66 sł. hr.

po zentnarju žiweje wahi. Płaczizny mcżnych psches 3 zentnarje cżehtich swini bo njezapschahnuli.

Produkty wiki bo też wezera njepschemenichu. We schotmach pjenjeze žito nécho pschikhadża. Muka njeżdże. Wschelake wulke mlyny bu hižo pschestałe mlécz. Jecżmjeń ani sa pimarnje ani sa słót njeżdże. Wowsy dże psche-trebarjo lupuja, ale malo žadżeja. Wowsa a muku dże bychu na wobżcżowanje kupowali. Do teho pak bo mlynam ani kupowarjam njecha. Druhe tworty mjechu mérne wó... ... wać pschindże wezera

w Barlinje

pschenica 8,30—8,85 rożta 6,35—6,90 jecżmjeń 7,50—8,50 wowsa 6—6,50

w Lubiju

pschenica 8,40—8,60 rożta 7,80—7,40 jecżmjeń 8,50—9,75 wowsa 6,50—6,80

we Wrótzławju

pschenica 9,15 rożta 6,90 jecżmjeń 6,25—9,25 wowsy 6,80—7,30

Mjli wezeru hrjedu w Lubiju. S jesmi bo torhoschczo nimale sbibonasche, wone płaczachu 10 pj. Butra kusk 1—1,15, t. j. Damska bo kusk po 95 pj. pschebawasche. Wubjene kósłatka pschihódżechu punt 0,60—0,70 libjata 2—2,60 sł. hr. Punt swinata pschebawachu po 1—1,50. Schwarzny „Postilijon“ praji z hordoscżu a nusnym re-spektom: „Polizija bo postara, so spinat drohschi njebu“.

Koże na poslednjej aukzijji w Lipsku. Wołaze 691/2 hacz 92, jałoschze 75—115, kunjaze 698/4—864/4, bycże 62—110, wowsey z polnej wolmu 92, z połwolmu 934/4, z kuschej wolmu 858/4—100 sł. pj. po puncze. Konjaze koże žrénje 14,80, wulke 25 sł. hr. schtuka.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wilach.

Kito a wołijowe žiwjo po tuni abo 1000 kg, twoz 100 kg, płaczizny po kotej žiwnje.

	16. 4.	15. 4.		16. 4.	15. 4.
Pschenica	170-177	170-177	rjepk. wołijoch	11,50	11-11,50
rożka	131-138	132-139	poch. małacha	8-8,80	8-8,60
małki. jecżmjeń	170-190	170-190	krowacha	12-14,00	12-14,00
nat. jecżmjeń	—	—	žiwnjaze kruzki	20-20,80	20-20,80
wowsy	120-128	120-128	kuny	16-18,00	16-18,00
kukurjza (Mais)	—	—	wołe	12-14,00	12-14,00
pschenicżn. muka	24-26,50	24-26,50	tany wołijoch	22-23,00	22-23,00
rjana muka	20-22,50	21-22,50	mobre twjeny	12-13,00	12-13,00
pschenicż. wotr.	10-10,20	10-10,80	telce twjeny	16-17,00	16-17,00
rjane wotrubky	8,70-8,80	8,70-8,80	syno, 50 kg	—	—
rapš	310	305-310	słoma, rjana	—	—
lane žmjeno	410-415	410-415	„ pschenicż.	—	—
hróch	16-17,00	16,00-17	„ wowsyna	—	—
pjelušchi	12-14,00	12-14,00	„ jecżna	—	—

Wjezne płaczizny wezera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wschitko po kotej žiwnje	sa 1 zentn.	sa 1 zentn.
Pschenża	8,50—8,75	8,40—8,60
Rożka	7,15—7,30	7,20—7,40
Jecżmjeń	8,50—9,50	8,50—9,75
Wowsy	6,75—7,00	6,50—6,80
Sypno	3,00—3,25	2,75—3,25
Słoma, ł masch. mócz.	2,10	—
Słoma, ł sožlanju	2,00	1,40—1,70
Słoma, ł ruku młoczena	—	2,60—2,50
Sklona, ł sožlanju	—	2,40—2,50
Bérny, pola ratarja	2,90—3,10	2,40—2,90
„ hacz na żelesnizu	—	—
Butra kg	3,80—4,20	3,80—4,40
Jcha	0,09—0,10	0,10—0,11
Pschenżne wotrubky	—	5 60—5,80
Rjane wotrubky	—	4,60—4,80
Pschenżna muka	—	13,00—14,50
Rjana muka	—	12,00—13,26
Prošata, wulke	—	—
„ srjenje	16—30	—
„ małe	—	—

Wše tu njemjenowane twory su tež jara tunje!

Tunje dny!

Wše tu njemjenowane twory su tež jara tunje!

jenož hišće hač do soboty, 19. haprleje

Porclinowe talerje hłuboke abo niske 25 pj.	sadźba běłych šklow w 6 dźěl. 1.70	žimace mašiny z Ia walcowej wot 19.50	likěrowy servis we 6 dźělach 1.90
talerje k wječeri 18 „	sadźba pisan. šklow w 6 dźělach 2.45	šatowe powjazy, Ia wšěch wulkosćow	sadźba škleńč. škličkow 6 dźěl. 2.95
tykancowe talerje z wušikowej 50 „	běła myjna garnitura w 5 dźěl. 7.25	šatowe klamorčki, šatowe zepjery	6 škleńč. kompot. škličkow 85 pj.
šalka ze šklička 14 „	sćěnski khofej. młyn, Ia škitany twar 4.25	alum. šalkowe křidźički 14 pj.	6 škleńčanych talerjow 90 pj.
khofejowe nopaški 10 „	truhace mašiny, Ia běłe emajl. 3.90	„ čajowe křidźički 20 pj.	6 wódnych škleńcow 95 pj.
kompotowe šklički 10 „	taflojte wahi wot 7.50	„ mlokowe łžicy 32 pj.	winowe a likěrowe šklency we wulkim wubjerku.

běła z małymi brachami k wuprajenju

kuchinske garnitury w 22 dźěl. sudobje z drjewjanym khribjetom 9.50	přikrywy z wóskoweho sukna kósny metr wot 2.50	sadźba alum. mlok. horncow 6 štuk jenož 3.50	čornolěsny časnik, hłź derje dźe 1.65
khofejowe servisy za 2, 6 a 12 wosobow wosebje płaćiz. hódno	škitaki wodowoda 50 pj.	sadźba alum. praž. horncow 6 štuk z přikrywami 11.90	Vazy z ruku molowane wot 60 pj.
kuchińske canki róla na 10 m 5 pj.	emajlowane sudobja, železne sudobja, tonowe twory po wurjadnje přihódnych płaćiznach		korjenin. khamorčki ze 7 kašćik. 1.25
4 róle pomazkoweje papjery 90 pj.			stołowe sydła wot 28 pj.

Płaćizny postupuja, přihódna składnosć.

Přihódne narodninowe, slubowe a kwasne dary. Móžeće jara płaćizny hódno kupować.

Centralny kupny dom

na khěžorskej drózy 14 mějećel **J. Kohn.**

Jutrowna hłowna zhromadźina Maćicy Serbskeje.

Srjedu po jutrach, 23. haprleje pop. w 2 hodź. wotměje Maćica Serbska swoju

jutrownu hłownu zhromadźiznu.

Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Přednoškaj knjeza šulskeho radźićela Krawca-Kamjenskeho a k. fararja Křižana-Wotrowskeho. 3. Nekrologi. 4. Wólby. 5. Namjety. Předsydstwo.

Wječor w 7 hodź. budže w „Budyšskej Tśeleńi"

wulki spěwanski koncert

„Lipy Serbskeje" z Pančte pod nawjedowanjom k. wučerja Słodeńka.

Wšitcy Serbjo so na njón přeprošuja.

Po koncerće pyšny bal.

Wotrjady Maćicy Serbskeje.

(Přeměnjeny porjad.)

Jutrownu srjedu, 23. hapryla dopołdnja w „Serbskem Domje":

a) delka w Serbskej ludowej čitańni.

1. wot 9—10 hodź. Beletristiski wotrjad zjednoćeny z Kołom serbskich spisaćelow a ręčnikow: a) Přednošk wuč. M. Nawki: Naše nadawki. b) Nowe wustawki.
2. wot 10—11 hodź. Ręčespytny wotrjad zjednoćeny z Delnjoserbskim wotrjadom: a) Přednošk dr. Muki: Part. acr. act. na-wši a Loosing. m. & n. adj. na-em. b) Přednošk far. Šwele: Hornjo a delnjo-serbska přirunowaca ręčnica.
3. wot 11—12 hodź. Stawizniski-starožitnostny wotrjad. Přednošk wo spisanju z wudaću noweje knihi k hornjoserbskeje (Miłćanskej) domowźe.
4. wot 12—1/21 hodź. Narodnopisny a wumělski wotrjad: Naše nowe serbske wumělstwo.

b) horka w žurli.

5. wot 10—11 hodź. Hudźbny wotrjad. Přednošk wuč. J. Słodeńka: Naše nadawki.
6. wot 11—1 hodź. Zwjazk serbskich towarstwow pod nawjedowanjom hudźb. mištra Krawca. Nadrobniši porjad hl. w Towarstniskim powěstniku.

Wšitke sobustawy a lubych přećelow wědomostnych wotrjadow Maćicy Serbskeje přeprošuja nadźijejo so bohateho wopyta

předsydstwa.

Kachle a warjenske mašiny wšeje družiny sćěnske płaty.

Wosebitosć:

Hospodarske khachle za ratarstwo

Wše wuporjedźenja. — Wopyty a rada darmo.

Pórclin, majolika, wumělska keramika wudźělki 1. rjadownje. Poměrne płaćizny.

August Teichert měj.: **Kurt Teichert** - kachlestajeński mištr - Telefon čo. 654 **w Budyšinje** Serbska hasa 18

Hofmanec hosćenc w Psowjach

1. a 2. dźeń jutrow su

pyšne reje.

Hudźbna jednota

budže prěni wotkazany dźeń

jutrownu pónđelu

wječor wot 1/28 hodź.

spěwać a hrać

pola

Brylec w Radworju

Suche prasowane wuhlo

předawa

dźěłańnja prasowaneho wuhla na Horje.

Wobuća

kaž **mužace, žonjace** a **dźěćace** črije kaž też **nitke stupnje,** čorne, lakowe a brune w dobrych **wuwjedźenjach.** Bohaty wubjerk **sportalich črijow, sandałow a turnowanskich stupjow.**

Wuporjedźenja kóždy čas spěšnje čiśe a płaćizny hódno.

Wobućowy dom August Fähle

w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 3. Ręči serbski.

Wozjewjamy z tutym, zo su naše wobkhodne městnosće

jutrownu sobotu, 19. haprleje 1924

zawrjene

Serbska ludowa banka w Budyšinje

---

8 kołcow pčołow a pčólnica

je na předań w Kuměłoch čo. 1.

Kaliforn. aprikosy
słowki
měšany sad
jabłukowe koleska
datle
figi
krate jabłuka

poručа

Alexander Trepte.

Meble

wuhotowanja

- spanskich stwow
- bydlenjow
- kuchnjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiznje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šezlongi** a **matracy** po solidnych płaćiznach poruča

Jurij Kichl w Budyšinje

na serbskej hasy 1 delka.

Hosćenc „Běły Kóń"

Hosćenc prěnjeje rjadownje w Budyšinje na zwonkownej lawskej hasy. Mějećel Curt Lange.

poruča so wšěm Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěź a pić po r-r znatym wurjadnym wašnju. r-r

Wše wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Pisane

serbske rubišća

za młode žony a kołcy z ručnym wušiwanjom,

skazanki so přijimuja a najspěšniše wuwjeduja.

Poručam też **satinowe rubišća z franzami, wušiwane muselinowe rubješća** we wšěch barbach, kaž też wušiwane **hawby, słě** atd.

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kollingec filiali na cyrkwinej hasy.

Po 5-lětnym chirurgiskim wuwučenju, naposledk po wjacylětnej dźěławosći jako 1. assistent chirurgiskeho wotdźělenja při měšćanskej khorowni w Drježdźanach-Johannstadt (Dirig. lěkař wyšši medicinalny radźićel dr. Seidel) sym so

w Budyšinje na Pauliskej drózy 27

na rózku Jurjoweje dróhi

jako **wustojny lěkař za chirurgiju a orthopädiju**

zasydlił.

Dr. med. **Ernst Monse.**

Ręčne hodźiny 11—1 hodź. wšědne dny.

Privatna klinika na Jurjowej drózy 8.

Telefon hač na dalše čo. 772 (dr. Wünsche).

Přiloha k čisłu 92 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 17. haprleje 1924.

Czichi pjatk.

Dny nałhłubšcheje trudoby su so pśichiblizile, dny, kótrež nałche śnuitkowne žiwjenje nawrócża do tamnych hodźin, hdźež naš hójśi wumóžnił na Golgaczy swóju pśemjenjaju łubosć k nam cłowjeźanam ſ jeŕej śmjerću wobkrućił. W njemérje a khwatnosći na cełe žiwjenja, kótrež na ſwonkowne ſemiśe wéży dźiwa, pśichwoła we naśich dnjach nam ſnutkownu błoś, kótraž naiſabaśichu wutrobu ſima, so wśicha pycha je próżdny błyſchcź. Wścheźaśo je naš tutón błyſchcź ſebak a dyrbimy wuznaś, so ſmy naśi wyſchiśći zył, ſa cžož je Khrystuſ swóju kŕejb na ſdoŕku ſwjatego kśiża pśichelał, ſ wocžow ſpuśćił. A jeśi naſcha wutroba hiſchcze pśechjara na śmjertnym njiwa, hdyž ſemiśe žahliny naš njecziſchcża, hiſchcze njejśu wſchě dobre požadośće ſo pobudźyle, rotom wuſſiny hiſchcze ſtyrtke dny martrowneho tydźenja, ſo by wutkoſć cžerpjenja a wumrjeża Khrystuſa w a wſchehomóž jeho bóji' ' łubośće na naš ſkutkowała a naſcheho ducha pſchekiſ . Potom widźimy ſtyna cłowjeka na wołijowej horje w ſałoſtnej ſmjertnej ſtyſłnoſći, ſłyſchimy ſ jeho cžiłowaneje wutroby wułhadźaje wołanje k jeho wótcej: „Njebjeſki Wótcže, je-li jé to twója wola, njech tutón ſkeluch nimo dźe!“, dožiwimy we nałhłubſchej ſajatoſći jeho ſkwałkanje a ſ cžerpjenji króniwanje, pſchewodźamy jeho na bolośćiwym ſchižnym puću, wuhladamy wuſkébnjenu ſkiźź a wuſtajchimy ſłowiśnje ſchepnjenje ſłowa Wójſkeho cžerpjeja: „Dokonjane!“

S putow tuteho hróſnueho ſkutka, kótryž nam martrowny tydźeń a wośebje cžichi pjatk do powjatka wótaj, njebudźe ſo wuwinjeć móz. Cžim mjenje, cžim bóle ſcžežnoſći njeſvoboźowneje wójny, Božeho pruta, ſaczuwamy Schtóž je ſwojeho najłubſcheho pśches ſmjerć abo njeſboże ſhubił, ſaczinwa njewupraſjonne cžerpjenja martrowneho tydźenja. Schtóž tute bolośće wośebje cžerpi, a ſmjertośći, je, ſo je Khrystuſ dobrowólnje, ſ njewobmjeſowaneje łubośće k nam cłowjekam to na ſo wſtał. Wón cžaſyſche naš wot hŕěchow wumóžeć a puć do njeboh pſch hotowneć. Ale tutón puć ſu ſebi cłowjekoja ſami ſaſo poczeſtił, ſu jón ſ pjanku ſanjerodźił a też ſ dźela zyłe ſ wocžow puſchcźili. Wójſke wuczby ſo wonjeczeża, Boża wěrnoſć ſo hani a ſmjeſchi. Wyſoki pſchi- ſemſteho puczowanja a wumrjeża Khrystuſa je ſo ſ mnohich cłowjeſkich pomjatkow ſhubił. Tak ſatſchapu dny martrowneho tydźenja, wośebje cžichi pjatk wośpjet wutroby, ſo bychu ſo wotewrile ſa Bożu łubość. Wona je njeſebi ſa.

Naſch pſchichod je cźémny. Skoro njechamy do teho wěrić, ſo budu nam hdy ſaſo wſebeſe jutromne ſwony ſwoniś, kaž nědy pſredy. Cžichi pjatk! Hróſba ſmjerće naš wobdawa, row, ſniczenje ſda ſo wułkóż wſcheho ſwětneho na ſemi bycź. Stſtſnoſć napjelnja naſche wutroby, kaž tehdom na cžichim pjatku pſched 2000 létami lud napadny, hdyž ſtróżo ſo ſacźmi a ſawěſchi tempła ſo roſtorhe. Ale Khrystuſ pſcheſwiny ſmjerć, Boża łubość wſtaſche, a wuczba naſcheho Sbóžnika, kótrehož źiđża morichu, pſchemóc njeſwěru a błuby. Wotewrmy też my w tutych hodźinach najwjetſcheje nuſy naſche wutroby ſa bójſke wěrnoſće a pytajmy troſchi a ſeſbłiſnjenje w cžerpjenju a łubośći naſcheho Wumóžnika. Potom budźemy ſnjeli doſć, pſchikładźajcym wětram bjes ſtracha do njeſwoża ſhladowaċ. S nich budźemy mogy cžerpaċ k bowérje, ſo też nam, njech nóż cžerpjenja a bolośće je dołha a cžémna, ſtórčźnje jutrowne wanje žiwita a wjeſeſe hallelujja ſaſo ſakliniczi. —.

Sserbſkeho luda Golgatha.

Naſch ſerbſki lud jźże hórki puć cžerpjenja. Dołha, ſ krewju maczana cžara leži ſa nami. A ſaſo ſteji pſched ſtraſchnej ſkalu. Kak dołhi puć budźe a kajke ſtrachi nam hiſchcze hroża, pſredy hač zył dozpjelemy, ſchtó je wé. Shukleni pak njejſmy, hdyž dowěrni do ſo njeſhubimy. Ale wěſtywukóng dyrbi wſcho naſche dźełco a pŕežowanje méċ, wóſo nic tajki, kajkiż ſebi pruſki miniſtr ſa ludowu ſkźełanoſć wo Sserbach myſlił. Tajſke njebahbitu rěcź hačž dołaſ ani ſłyſcheli njejſmy. S njeho rěcźi hakatiſta pŕedźeje ſjadownje.

So njeby nam narodna Golgatha kiwała, tehdoła je ſo ſerbſki lud, kiż je ſtałka dołho ſkeluch cžerpjenja hač do dna pież dyrbjał, ſbrabał w poſtkednim wotkomiku k błódnemu dźełu. Tu njerěka muźiwaċ, ale ſo próżowaċ njewuſtawajmy. Wuſłyſchi naſcheje próży jewi ſo na wſchelake waſchnje. Wěchmy pſchejara dowěrliwi a impſlachmy ſebi, ſo ſ nami deije ménja. Tu ſhwitu tórhačku cžaſtki ſ naſcheho narodneho cźła a ſłałcžcha ſo. Każ źiđża ſwoje ſboże, kótreż mjes nimi bydleſche, hodźeſche a rěcźeſche — ſwójeho Sbóžnika — njeſpóſnawchu, tak mnohy Sserbjo też niż ras naſcheho cžaſa njeſpóſnawaju. Na nich leži wulki dźeł ſamolwjenja pſchi ſwjewuſpěchach. Tajſich ſławi wěſte nowinarſtwo „jako ſwójnuch Sserbow“, jako narodnych rjeſow. Mjes rynczkami móżemy jeho bolość cžitaċ, ſo je Sserbſtwom hiſchcze ke ſkóżi njeje, ſo na ſerbſkim Golgaczu njeſnóża ſmjertne tichiże ſtajeċ. Tajkim wotpohładam pak ſrubimy my Sserbjo ſo je wſchěmi mozami ſtajeċ. Haj, my ſo hiſchcze w prawym cžaſu na ſo a ſwoju pſchiſłuſchnoſć dopomnili. W ſerbſtim ludźe ſamym pak ſoja nam ſtrachi, mamy ſwójich Judaſchow,, kiż ſa ſ dźełowny ſwój lud pſcheſrabżeja.

Gethsemanej.

So hwězdy na złonskich drohach błyšća,
Kaž zaćuwade hórkoh, dóhta nóc.
Hołk wšędny mjeśli ... Nihdźe fryski, smjeće.
Kaž z worcła late ſteja ſtraże romske.
Syn Boži djabolske je přemóhł puta
A do rowa so sypny złeho móc.

Nětk bórzy postupuje z hłubin ćmowych
Dżeń hańby, ćerpjenja a smjertnoh' stracha,
Přez kotryž wumóc swojich bratrow chcyše
A rozторhać wšě spiny, zwjazki hrěšne.
Tŕoch swojich nadeńdże we sparje strowych —
Samlutki běđźi so, je połny nócnoh' słyska.

So bliži hodźina, dżeń krawny, złośny,
Čas martry, bóle, ćeźkich prudźenjow.
Z wopačnej přisahu a słowom fałšnym
So wjećić z lakomnistwom chceđża wutkym
Jich njeknićomny zamysł, rozžahły a łóšny
Je wuraz wšelakich jich sudźenjow.

Sy příkład błyšćały a duchow wjednik,
Či rosće móc ze Twojoh' ćerpjenja,
Zańć nimaš ćrjódow grawoćiwy wusměch,
Do pufow wjaza jich Twój miły posměwk,
Sy ludej žiđowskom' najhórši hrěšnik —
Gethsemanej je spočatk dobyća.

Pod křížom helska farisejska lesnosć
Śće śćuwa ze łžu, z ludnym jebanstwom,
Před krótkim spěwa hišće hosiana
Jeruzalem. Dżens wufroba so żana
Za Twoju martru njezhrěje a styskność. —
Tuž Golgatha bu mnohim z poklećom.

Jurij Słodeńk.

Stejimy hakle na ſpočatku naſcheho narodneho bźła. Mamy hiſchcze wjele nadawkow dopjelnicź, mnoho pſchećiwnoſće pſchewinjeċ. W pŕihodawſchich ſtach je ſo nećchtożkuli ſanjechało, ſanjerodźiło. To wſcho dyrbi ſo po cžaſu ſaſo wurunaċ. Trjebamy wjele ſpuſchćomnych mozow.

Schtóż je ras cžaſa prawje ſpóſnał a ſerbſku pſchſtonnoſć prawje požadźuje, widźi, kak ſo tajne mogy próżuja, dożdże wuſchći po możnoſći pſchikrótcżeċ, pak inſemóżnieċ. Schtóż naſchu kulturu, naſchu rěcź nicźi, ton wohrożuje ſwoje ludſtwo, w kotrymż wonej korjenitej. Hdyż ruzy do klina położimy a pſchihładujemy, kak ſo zuſtaŕſtwo do naš tłóči, njeſmémy ſo dźiwaċ, hdyż narodni ſtrašnjaż bóle hač hdy krute, njebojaſne inſnaċe k Sserbſtwu ſebi pſchja a ſabaju.

Cžaſy njejſu mjedowe, w kotrychż ſmy žiwi. Ale w tym leži ich wołebitoſć, wułkoſć. Dże wo naich lud, wo wumarjenje a wudołonjenje naſcheje kultury. Wot naſ ſamych wotwiſuje, kajki naſch pſchichod budźe. Cžrjódy hiſchcze ſoja, wo jich duſchu ſo wojuje, wójna je kruta, njewuproſchna. Kultura ſo pſchcżo wot jednotliwow twori. Bohužeł to mnohy njeſwidźa a njepſchipóſnawa, każ tamny na Golgatha. Dźeſche ſwój puć, njedźiwajo na cžrjódy, kiż dźenſa „hoſiana“, jutſje „ſkrižuj je!“ wołachu. Njech pſches narodny Golgatha nam ſ wyſoka kima ſkiżź wumóżenja ſe ſmutkowneho narodneho, duchownego, moralneho, hoſpodaŕſkeho hubjenſtwa.

Bronſchowy cžichi pjatk.

Wobras ſe wójn.

Hdyż hewak na njedźelach a ſwjatych dnjach zyrkeſ zyle poſna njebjo, dźenſa — cžichi pjatk — běſche pſcheſwjelnjena. Sserbja ſu pobożny, bohabojaſny lud tak daloko, hač njejſu w tym wot norwożaŕſkeho ducha nakażeni. Wěſo, hſchelaſy wſchak waſchnja dła du, ſo njeby ſo wo nich „rěcźało“. Je tajkim nješchto ſwonkownje, njiż wutroſne žadanje.

Hdyż ſwony ſaſtachu a pſchcżeſke zuuſo faſtaſiſchu, każ bychu truny w ſrudnym płaczu ſarźałe, cžehnjeſche ſuch cžichcho pjatka pſche wſchě wutroby. Tamle w poſlednjej ławje je Scholeźja macź we ſwojich myſlach zyle brudźe. Běſche doma pola ſwojeho hyna, ſ kotrymż ſo ſmjerźeſi ſwjeſcho muża žimnoſć wobdźełaſche. Jeje Bronſchi běſche ſenak dobroćiwy cžeſcžeſhódny cłowjek. ale wón njeſhodźeſche zyłeċ kćo do zyrkwje a njewěŕeſche niżko. Pola wojakow mźeſche bjeſbożnych towaŕſchow a wójna běſche ſwoje dochimiła. Wěra a nabożina běſchej ſo ſhuſbiłej. Kak je maczeſka jeho dźenſa proſżała, ſo by ſo kóła na ſwóżnoſć ſwojeje buſche dopomnił a do zyrkwje ſchoł. Wón ſo jej wuſmja, nałożi ſebru a běſche won do łeża, drjewo ruhaċ. We hwjezdi myſlach bu ſchcżo- torhjena, wěrivi poczaſu ſpěwaċ. Spóčžnje wuczeſe ſwoje nawocžnizy a ſpěwaċe ſhérluſche hobu.

Bronſch wſa ſwaczinſke pomaſki ſe ſaka a ſydny ſo na khéjnowy ſdonk. Runje hdyż ſapoczina halosy wotruhaċ, ſaſnuwi ſo w bliſkej wjeſy. Swony wołachu k Bożim ſłużbam. Bronſch ſo poſmėkny — nó haj, cži wosyy ludźo hiſchcze dżeſaċ mił ſa mėſiačkom błóła. Jutry tu bórzy jźu a tak ſo nėkotre dny ſhoſcża a ſabiwaju. Cžehoż dła dżenſa ſwjeċeċ?

Hłada nokoło ſo. Lude ſkłaċżo ſwóżeſi każ hewak, płaczki ſkłaju a ſpěwaju każ druhe dny. Boża ſtwórba nima ſwjatego dnja. Cžehodła cźinja cłowjekowo wunyſace, hdyż ſu tola jenoż kruch Wożeje pſchihrady. Pŕiječ ſ tuteſymi waſchnjemi a nałożkami, wrócżo k pſchiródże.

Bronſich ſtaji ſekeru k ſtronje. Cžaſ dźełkit hodźinki po łešu dunbaċ a Wożeſ ſtwórbże każ njepożrėdnje na ſo ſkutkowaċ dach. Krocżi po łéhnej ſchcżeżku. Ma ſwoje wjeſełe na ſekenych hałożkach, ſajnych dołkach a mjeſelach. Na kromje łéſa ſydnje ſo na pjenk a myſle thodźa ſemi w hłowje. Kak tola maczeſka nawo praješche? Jako dźeċa ſu rad do zyrkwje thodźił a ſtanjo doma ſu temſcheza hèrkuſche na piſchcżałay hrak. Bronſich muſſeſche na ſwoju młodoſć. Haj, maċ wėſeſche praſowe. Wón běſche rad temſchi thodźił a w poſlednich ſchkuſtich łėtach, njeſdźelu wot njedźele na thorje hobu ſpěwał, dokż — hdy wojakow njeſpiſchiżdże. Dopomni ſo jačnje, kak ſo jemu na paſijonſkich pŕedowanjach jeho duſcha ſhorjeſche, dokėż Pilatus, hyrniż ſaneſe winy na Jeſuſu njenamakaſ a jeho tola kichiżowaċ porucži. A cžehodła bu kichżowany? Dokėż tom do wocžow ſwjatym ſarſiejant a piſmatwiſcżenym cźiſtu wėrnoſć ſmuſcże a njebożaſnje prajeſche. To tym hnjetyam njewutrjechi.

Tak do mjeſlow ſanurjeny bėdźeſche Bronſich zyły cžaſ, ſaſdźenoſeſ ſtyſche pſched jeho duchownym wocžkom, — jeho dźėcżatſtwo, zyrkeſ, maċ, nałożk. Njepytny, ſo ſu jenu nėkotre ſtuſy po ſtach kuſiżu. Jemu běſche wopraſdże tak, każ we ſwėnje rėka: „Lėta lecża, hraje ſpadnu... kraſne rože pſchi puću, ale jeno ſ wroſchej tu.“

W dźėcżaſej wutrobje mėſeſche wſcho ſo bobze. Ale poſdźiſcho pſchińdże do wułkeho mėſta, mėſeſche ſtażenſki towaŕſchow, cžitaſche „wucżene“ knihe, pocżinaſche ſam myſliċ a bocżeſe pſchi tym nėkcżiſke nahłady. Njebė wón ſłoſtny cłowjek? Kak rady by ſaſo ſwoju dźėcżaſu wėriċ ſej nabodny, każ ju maċ dżeuńniſchi dżeń hiſchcże ma, ale — to ſe ſwojim „wotewrjenym roſumeċkom“ ſo njeſnjeſe.

Nabobo ſajdże ſebi ſ dłonju pſches cžoło. Schto? — Njemohi ja też ſaſo ſwój cžichi pjatk ſwjeċeċ, dokż ſebi to wſche ſ wutrobje wosmu a wo baſſche ſwėtne bo dżenſu njeſtaraм? Njemohi ja ſ tym na thichżi ſaczahnuċ jeho bolośċ, jeho ſtyſk a martru?

Tak bėdźeſche Bronſich dołho. Pſchiwołowaſo ſo bliżeſche. Boda ſo na bompucż. Sdwoje dżėło njeſe wėſo dockinił. To wſchak ſ Bożim zohnawanjom njeje, ſchtož njedźeſu a ſmjaty dżeń nadźėlaſch. Domoj pſchi- ſedżeſchi wo koſchi maczeſ a ju wobſtimawſchi rėkny: „Maczi, njemėj mi ſa ſło, ſo cžicht pjatk dżenſa tak njeſwjeċeċi ſaſ tu. Ale wón njeje pŕėdny we mni woſtał, ale je pokaſał, ſo po prawym ſadnu hubjeny cłowjek njeſtajm. Dyrbjał wjaży łubośće mėċ a tuntonjeż ſu wośebje napjeċżo temu, kiż je ſ łubośće k nam ſwoje žiwjenje ſa naſ woprował. Ty běſche w zyrkwi, ja tu łėżu. Wobaj ſmėj cžichi pjatk ſwjeċeċiłoſ we wutrobje. To cžt Kubju: K tėtu budźemy jón ſhromadnje ſa twojim waſchnju ſwjeċeċ.

To běſche cžichi pjatk, na kotrymż mėſeſche Serbſka maczeſka ſwoje wjeſełe, ale ſaweſche też tamny na Golgaczy: „Hiſchcże dżenſa budźeſch ſo mnu w paradiſu!“

Našich česćenych čitarjow

w Barće

činimy na to kedźbnych, so móża sobi „Serb. Now.“ pola našeho roznošowarja **kn. Brettschneidera** skazać, a dostanu tak „Serbske Nowiny“ hišće na samsnym dnju, hdyž so wudawaja.

Administracija „Serbskich Nowin“.

Přłopk.

* Wułkotny „narodny ſtutk. Kaſku ſtokoſć pſched wſchitkim, ſchtoż połſke rėka a je, nėkotli w Nėmſkej maja, je ſ podawka widżeċ, kotryż narodne nowiny ſe Rheinſke pſchewodaju: „Połſka ſwójba we Holſterhauſen bė na row ſwojeho dżėſcża kanjeń ſtrjeċ dała, kiż mėſeſche napiſmo we połſkej rėċi. Wſchitkoſć ſebi ſabaſche, ſo by ſwójba pak kanjeń, pak połſke napiſmo wotſtronila. Dokėż ſo ſabanjo njedopłaci, je ſtaſchnoſć kanjeń ſ mozu wotſtroniċ dała.“ —„To ſo tola ſtoro ſa mėſmo mėlo njeſdy. Tola pſchećiwno Polakam je we Nėmſkej wſcho mėżne. Na wſchech pohrėbnicżiſchach, wośebje we wulkich mėſtach, mėżeſchi kamjenje nadėlaċ ſe franzoſiſkim, italſkim, jendżelſkim, hebrejſkim napiſmami, nichtó ſo na tym njepohóŕſchuje a nikomu njeſpſchepadnje, woſtronjenjo pomnika abo napiſma žadaċ — jeno pſchećiwno Polakam je wſcho mėżne! (A Sserbam! Kat. Pob. 1907.)

* Sčito wupruja Nėmcy ſu ſwoje potrėbnoſcże! Nėmſka mjenſchina w Banacże, kotrąż pŕedy ſ Wuherſkej ſjuſchcże, a nėkto ſ Rumuńſkej ſłuſcha, na ſo Timiſoara (Temesvar) ſwoju centralnu banku. Za roſdżeli ſwój cžiſty wumoċht takke: 20 000 leiſow ſa bobrozcżeſtne jaſ rjadowanja a wyſche teho 6 proż. ſ zyłeje ſumy, mjenſy- zo 100 774,65 leiſow (jedyn let bė pſches wojnu 80 ſł.). Je widżeċ, ſo ſebi Nėmcy we wukraju ſwoju narodnoſć nėſchto błackicż dadża. A ſchto my Sserbja?!

Přihódne poskićenje.

Mužace tkaninowe wobleki . . wot **28 hr.** sem
pacholace tkaninowe wobleki „ **22 hr.** sem
dźěćace wobleki po wšěch płaćiznach, **dźěćanske kholowy**, manchestrowe a cwjernowe, **brešejowe kholowy**, **flicowe kłobuki a čapki** wšěch wulkosćow.

— — — Płaćizny hódne šaty: — — —

Žonjace košle, běłe 3.— 2.65 2.50 2.40 2.30 2.10 1.90
žonjace kholowy, běłe, začinj. 3.65 3.25 3.10 2.65 **2.50**

Manufakturne twory a konfekcija

Jan Janec w Klětnom.

☛ K naličtnemu sadźenju poručam na ☚

20000 sadowych štomikow

jabłučinowe, kruškowe, višnjowe a slowčinowe wysoke štomiki, kaž tež sadowe kerčki, aprikozy, brěski (Pfirsiche) — — róže, kerčki, přidrózne štomy, pyšne kerčki. — —

Připrawuju nowe zahrody a wukhodźowanišća.

E. Paul Lehmann na Carolinej drózy 5
Telefon 125 **w Budyšinje** Telefon 125.

Pomorske symjeńtne běrny

su dóšle!

Ze składa **w bróžni na Hošic hasy** poručam:

Khěžorsku krónu, Müllerowe najzažniše.
Bürknerowe najzažniše, odenwaldske módre,
Pirola, Hussia, Centifolia, Pepo, Deodara,
Markarje, Richters Jubel

Erich Bräuer

walko-wikowańja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe.

Sedłarske a polstrowańske dźěła

a wuporjedźenja kóždeje družiny so spěšnje, čiste a tunjo wuwjeduja. Přidate wěcy so sobu předdźěłaju!

Přiďa na wsy! Dopisanica dosaha!

Fritz Schulze, sedłarnja na Zlidowje čo. 259
pola hosćenca „Schwan".

Mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu
wot najjednorišeje hač najwosebišeje
:: w hobrscy wulkim wubjerku ::

sumijowe mantle
kaž tež wopraudźite bayerske

kosmikate mantle
po najtuńšich płaćiznach

dźěćace wobleki a mantle
poruča najtuńšo

Otto Preuß, měješel Korla König
na žitnej hasy 4 w Budyšinje na žitnej hasy 4

Jurij Hänsel

w Budyšinje
na Kurelnjej hoji 34.
Telefon 736.

Hłowna „pśchedawańja Rud. Sacha ſ Lipſka w Budyſchinſkim hantliſim hejtmanſtwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin

Pśchedawanje koni.

1 por młodych sylnych lišakow z jasnymi hriwami,
1 por młodych sylnych brunačkow,
1 por młodych srěnjosylnych čornakow,
1 5-lětna sylna kobła (čeřwjeneho šumjela),
1 srěnjołětna, z rědka rjanu belgisku płahowansku kobła,
1 4-lětna sylna brunu kobła z 3 njedźele starym zrěbjećom
ma pod přihódnymi płaćeńskemi wuměrjenjemi na předań

Grossmann w Budyšinje
w husańskich kasarnjach (Ergänzungsstall). Telefon 537.

Vogtlaudske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a madrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosebje płaćizny hódne poruča

K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11,
znaprěd hosćenca Złoteje Hwězdy.
Ręči serbski.

Linoleum

wšěch tolstosćow

L-tepichi
L-běbaki
blidowy lineleum

dale
polstrowe mebje, stwinsku dekoraciju, gardiny, story we wulkim wubjerku poruča

Otto Böhnig
při mjasowych jatkach 3.
Telefon 1102.

Zozy

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, tež krótke a wołmjane twory pola

Kindermannowje na serbskich hrjeji 34 I.
z napohlad starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Ręči serb.

Kóždu dźěłbu

čerstwych jeji

kupuje

Lehmannec konditorija
w Budyšinje na serbskej hasy.

Chenillowe rubišća

najlěpšu měrowu hódnosć ma we wulkim wubjerku zaso na składze

Otto Oßwald
na kamjeńtnej hasy.

Cyle wosebite
su moje stajnje čerstwe

palene kofeje

Alexander Trepte.

Zbytku dźěłbu **Eckendorfsk. hobrskeje walcy**
(originalnu a t. wotrywk)
předawa jara płaćizny hódno
Richard Jacob
Budyšinja na kamjeńtnej hasy čo. 19a. Dalokorčk 137 a 138

Kubła, žiwnosće, hoscency, młyny,

předawa
Komm.-Haus w Zhorjelcu
Krótstr. 34.

MERSIOVSKI
Pučowanske budźaki

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na
la česane předźeno.
Otto Oßwald
strympowa fabrika w Budyšinje
na kamjeńtnej hasy.

Wyka a štomowy wósk
k šćěpjenju
štomow poruča
A. Rauchfuss
w Budyšinje
na žitnych wikach 9.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije atd.

podawa ze składa

Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Waštoty (Hobelbänke) drjewjane rjemjenjowe tarče (Holzriemenscheiben) jadrowe dźěrjenje rjemjenje poruča

Otto Käppler
na Hošic hasy 23.

Stopowane a pjerjowe přikrywy
so k šěru přijimuja.
Pjerje atd. móže so přidać.
W. Köhler w Budyšinje
na hłownym torhošću 9.

Na
podźel. płaćenje

poruče:
mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu,
spanske stwy, kuchnje,
jenotliwe mebje
cychi, wuperki, gardiny atd.
sportske wozy
z krywom a bjez njeho

Carl Horn nasl.
w Budyšinje
na hłownym torhošću,
nutřkowdu na jerjowej hasy 21

Jałojca

je na předań
w Małešecach 99

Čehniwa sućelna
kruwa
z čelećom je na předań
w Małešecach čo. 52.

Jutrowna skadźowańca

Serbskeje studowacaje młodźiny

wotměje so tón raz
póndźelu, 21. jutrownika 1924 we **Wósfluku.**

Porjad:

Pop. 1/2 5 hodź.: Posedźenje zwjazka luž.-serbskeho studenstwa,

wječor w 7 hodź: Zabawa, wobstejaca ze spěwow, přednoškow, dźiwadła a reji.

Wšitkich studowacych Serbow kaž tež wosobje wšitkich lubych serbskich krajanow z blizka a z daloka w mjenje Zwjazka wutrobnje z tym přeprošuje

Julius Korla Riotz, kand. přeď. zast.
t. č. hł. starši.

Ratarske mašiny

za roludźělanje, wusyw a žně

poručataj po najtuńšich płaćiznach z wulkeho składa na wotpłaćowanje

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu

Ostrasse, 11. Telefon 159.

Dobrowólne přesadowanje.

Domšnke zawostajenym přisłušaca

žiwnosć w Pěskecach

pola Kamjenca

ma so 3. dźeń jutrow (wutoru, 22. hapreleje) dopołdnja w 11 hodź. w Pěskečanskej korčmje na přesadźowanje předać. Wumjenjenja so na městnje wozjewja.

Zawostajeni.

Jědźne běrny

kupuje

Erich Bräuer w Budyšinje

walko-wikowańja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe
Skład w bróžni na Hošic hasy

Symjeńtne běrny

zažne Tannenbergske, připóznate 1. sadźenja
odenwaldske módre
khěžorska krónа
Wohltmann 34, připóznate 1. sadźenje
Trebitscher Ertragreiche
Industrie, Beseler, Clara
kaž tež wšě druhe družiny, kiž so přeja, poruča za wšědnje přikhadźacych wjezbow

A. Kolšer w Budyšinje

na Albertowym naměsće 12. Telefon 1037.
Dróbne předawanje je na składze w Hradźanskej bróžni na Hošic hasy kóždy popołdnjo 1/2 2—6 hodź.

Rauchfuss symjeńjowa wikowańja w Budyšinje na žitnych wikach čisło 9
poruča k naličtnemu wusywej
pólne, zahrodne, trawowe a kajniske symjenja,
kaž **runklicu, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej a wšelake prénjokłasne kwětkowe symjenja, dale korjenin,** kaž **popjeć, cymł, majoran, woprawdźity safran atd. — hejduške.**

Skazanki na picowanske běrny

kotrež w bliskim času dóńdu, přijimuje

Erich Bräuer

walko-wikowańja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe
☐ Skład w bróžni na Hošic hasy ☐

K jutrownemu swjedźenjej

poručam:

najl. Strassburgske łusace jatrowe pastety
najl. „Krónowe" mórske raki (Hummer)
najl. sušeny łosos (Lachs) 1/4 punta po 1,— hr.
wolijowe sardiny, tyza wot 40 pf. sem
naji. kołbasowe twory a twarožki
warjenja a sadowe konserwy w bohatym wubjerku
ananas k bowle,
kaž tež wše delikatesy za wosebnu kuchoń a blido
wulki wubjerk najlěpšich wosebnych Jikěrow a winow.

Wobkedźbujće prošu wukładźenje w mojich woknach.

Gustav Küllnerowy nasl.

měješel R. Weigel
na serbskej hasy 10 — na hauenstelnskej hasy 1.

Serbjo! Čitajo Serbskich Nowin
Rjekńće stajnje, hdyž kupjeće abo předawaće: „Ja čitam waš nawěst w Serbskich Nowinach."

bak wjeboj kriowawtu (Gießkanne) sylkom z drobnymi dźerkami. Dantze wjetsche dźerki semju pschejara sapkowja. Niż jenoj ta tym ma so hladacz, so by semja pschezo wložna była. Do parnischcza dyrbi też cżerstwy powětr sesuwowacz. Tehodła powocżiju wokna, je-li wjedro to nětko dowoli. So mohł powocżinjene wokno sapreć, wschitkuni sebi kajkiwaru, kaž ju na wobraźu cżo. 2 wiozich. Kak wysoko šmički powocżinjecz, wot wjedra motwisuje. Cżim rjeńscho šćinki swieżi a cżim cżoplischo je, cżim wysche šmički wokno powocżinjecz. Je-li hrube wjedro knježi, knježa so wokna

Wobraz cz. 3. Talle dyrbitch šadženic wuhladowacz.

jenoż troschtu powocżinicz. Do parnischcżow so hižo we sajnym nalecżu wuzywa. Husto doscz hischcże tehdom knute smjerski padaju. So do parnischcża pscheš cżeńku schlleižu mjerzo njedy, njech so wone we lejzich nozach a dujach z wosttymi sćomjenymi wokrućami sawescżja. Sdźerżiti słónczko a je cżopte, so wotkrizo wotwodżeje. Sproschtinka trjeba złonzo a powětr.

Najwjetschi wuzitk maśch w tym, so šadženki njetrjebachu bowoj nożycz abo sicki šćacz dacz. Tehodła wone žanerje schkody njecerpja. Ale tschi pschebodżenju z parnischcża buźe prawje wobkladowy. Wuwěhnuj je tak, kaž na nałchim 3. wobrazu wuhladasch, so žadyn koruschk so pschetorhnuty njeby.

Sebi-li parnischcżo wuprózdnik, mózesch do njeho hnoj je korki nezhadzecz, so by tele błódne płody prawje sahe neć. Korku iwonka sahe hodżecz njemóżesch, ale dyrbitch cżasy cżopłych nezcew doczakacz. We parnischczi so korkowa frostlinka tak derje wuwije, so šmički bórzy wokna wotstronicz. Tehodła je radno, do wuzywana w parnischczu też nětorke korkowe porżki, tykwicz. Hdyž šadženki z njeho hicrieschi, dyrbitch so nałedżbu bracz, so korjeschka korki njewobschkodźitch.

Nasymu hnój z jamy wumjetaj a nałeto z nowym konżazym hnojom narunaj.

Dom a kuchina.

Butra z tšakeje šmjetany.

Na wyšach dźěkany w burstem hospodarstwje najdóle butru z tšakeje šmjetany. Zyte peredko so butra z dostatknje šćódkeje šmjetany dźěła. Se šćódkeje šmjetany we 2—3% butry mjenje nodżěłasch. S mjeje nadźěłana butra so też tak dołho njeczerši. Tola też tu dyrbitch wjedzecz, do kajšeho tšchodźenka sšusalenja dyrbi šmjetana być, so by z mjeje butru najlépsche kajkosče wudżěłat. Je-li prawy tšchodźenk znajesch, też je šmjetanu najwjazy butry šmjetech, šiž so dołho dżerži, wubjernje (ausgezeichnet) tšodźi a ma rjany nepohlad. Prawy tšchodźenk šikatosče z wopytowanjom wšnajesch a na tym, so je we kuštosći stajnja. Šsmietana tónle tšchodźenk hatle po 24 hodź. dozwje. Je-li šmjetana hischcże pschekšodźa, dyrbitch butru dleje dżěłacz, potajtim dleje hacz 30—45 mjenischinow abo minutow. Je-li dżeich, so by šmjetana z nětkajim šrédkom wotšiła, dyrbi so to 24 hodźin prjedy sšacz, hacz z njeje butru dźěkosch. Potom dyrbi wokšinjena šmjetana w rumje "ojecz, hdyž je 15—17 stopjenow po Celšiju cżopłe. So by šmjetanu prjedy wotšiła, pschibaj jej tšakje mloko. Jenje pak do šmjetany, so by tšakła, wotšinjenu butsanku njelij. So by so butra prjedy dźěłała, šmjetanje hotowu butru pschidawacz, šej to wschelak cżinia, nicżo njewemho. Schtóż by do šikaseje šmjetany, biwjanowuhlošćowy natron (doppeltkohlensaures Natron) sypał, by sebi šmjetanu runjewon słopk. Pschetoż tajki natron šikaseje šmjetany a butra so dźěłała njedy. So by so butre serje dźěłało, dyrbitch kedźbowacz, so šmjetana prawu c słopka. We a dyrbi z najmjenischa 1 cżej 16 stop. pu Celšiju cżopła być, potajkim w pschezrału 13 stop. Ssmietana niech ma tule cżopłotu prjedy hacz ju do butru boża šidasch. Tola dyrbitch na to kedźbowacz, so butrobaž njeby ani pschesmmy ani pschezapły być. Wón njesmě tehdła do dźěkanja butru ani w pschecżowkim ani w pschesmmym runje stojecz. So je šmjetane prawje cżopło, je ja dźěkanje butru jara wažne. Je-li šmjetana pschecżopła, so butra sewrjese, wostanje mjehka a njehora. Sdy-li šmietanu pschewmmu šidala, krupiczki so njekoja, butra hewmadże njeběže. Wona wostanje tuscha a so cżežko może.

Sšlódke a šmjerske běrny. Zokor a šchtrob (Stärke) su w běrnach hižo pschi cżopłocże tworja, kotrež jenoż někotre stopnje wyšche null leža. Tajke satšłódnjene běrny wutrjebaju so rad we wódkowych twornjach (Spiritusfabriken) a móża so njepospjedżnje stotej pizowacz. Sdu dobre jedżne běrny sesłódnike, dokelż w rumnosćach z nisšej temperaturu ležachu, dha je najlepše, so by schnjelki (Knollen) žnadź 8 hnjow do rumow położa, hdyż je 20—30 stopnjow cżopłoty. Wone swój hromu, błódny błód dożyla šhuba, dokelż so zokor i wulkeho dźěła sasko do schtrobа pschewori. Tola sapłódnosć (Keimfähigkeit) je pola sałłódnjenych běrnow runje tak wulka, kaž pola mjenje błódkich. Hinak je je šmjekejnjenymi schnjelkami. Tajke běrny su morwe a hdyż rosaja, ležaju šhnija. Jenoż pschespjetne šłużenje a stołczenje do jamow móża so hischcże jaku piza wužicz.

Kak wotstronjesch wschelake blaki.

Najwjazy blakow mózesch wotstronicz — je-li jim sebaricz njedasch a je-li hnydom prawe średki nałožujesch. Jenje pak njesahudź blakej, hdyż jón wotstronjujesch, rubiščko podobnjacej, šiž sy někotre rasy sawalika. Tak su bojecz njetrjebesch, so hrosne krumy sawostanu.

Kłmanu średk sa wotstronjenje blakow mózesch z bě žam pschihotowacz. S nim mózesch najwjazy blakow wotstronicz. K temu wšmi jenak wjele mydłowego spiritusa (Seifenspiritus), salmiłakowehu ducha (Salmiakgeist), tigelowego łuna (Eisgüther) a kropa. Tole wschitko šmješchej a šmješch najlépschu wodu sa wotstronjenje blakow.

Khojejowe blaki wotstronjesch z tym, so je swacha z glyzerinom macżesch. Pa tym glyzerin z liwkej wodu wotmyj. Sdu-li wone zyle nowe, dożaha, so je z wodu wotmyjesch.

Sšadowe blaki a te po cżerwjenym winje so hnydom šhuba, je-li so do warjazeje wody tykmu. Starsche jara sažrane blaki dżerż wyšsche schwablowych dymow. Też mózesch sebi tónle średk pschihotowacz. Wšmi dwě łhojejowej łžicży salmiłakowehu ducha, 5 łhojejowych łżicżow ąthera a 5 łżicżkow (palneho) spirituša. K temu pschilij schlleižu wody. Wschitko derje pscheměschej. Blak tyń na 10 mjenischinow sejsleje měschenżu. Potom z liwkej wodu pschepłokaj. Je-li so blak z jenym dobom njeschubi, wospjetuj namaczenje a płokanje.

Wibrowe blaki wumyjesch z liwkej salmiłakowej wodu. Hnězwjaschli so na piwowy blak w židże, wuplokaj jón we wodże, do kotrejež sy runje telko spirituša limpa.

Żołrowe blaki wuplokaj z liwkej wodu.

Pótne blaki šhuba so, hdyż je je schwablowym ątheron (Schwefel) płokasch. Jeli so pótne blaki pschesće jara wótrje, njewutšupuja, płokaj je z borakowej wodu. (Na 90 gramow wjmi 10 gramow borakła, to je na litr wody nimale šrédk punta.)

Serśarne blaki wotstronjesch, hdyż z winineho prócha (Weinsteinpuiber) sebi cżešto pschihotujesch. S tym pomasaj blak a wostaj cżešto tkwiłu na nim leżo. Hdyż so cżešto wotstronita, pschepłokaj blak z liwkej wodu.

Cisło 11. Budyšin, 11. jutrownika 1924. Letnik 31.

Kredit.

1. Schto rěka: kredit?

To je łacjańske słowo rěkajo: wěri. „Kredo, kredis, kredit" rěka „wěrju, wěrisch, wěri".

2. Schto rěka: wón ma kredit?

To rěka: wón ma někoho, liž jemu wěri — abo ma nječjen wěru, dowěru.

3. Schtó trjeba nječjeru wěru?

Schtóž cże bez nješchto pożecżeć, wosebje pjenjesy. Schtóž cżi njewěri, cżi niczo njepożycz. Schtóž cże njeznaje, njemoże cżi na twoje słowo žadne žiwoje pjenjesy dowěricz; wón so najprjedy wo tebi wobšhonja, łajki by, hacż by dowěru — kredita — hódny. To jemu njemej za jso. Pschetoż nědżtóżkuli je wěrić a swoje pjenjesy słubić.

4. Kak rěka cżłowjek, liž cżi wěri a pjenjesy dowěri?

Tón rěka wěricżel. Ty pak by jeho dołżnił, dokelż majsch pola wěricżela dołh.

5. S cżim wobkrućischi swój dołh?

Swój dołh wobkrućischi z dołżnym listom. Tón może z erbšši pišany być. Nětrcy wěricżel napische do dołżneho lista, so je 1000 hr. požeżił, dołżnikej pak woprawdże jeno na pisch. 900 hr., potajkim słowa žej 100 hr. Dołżnik śmjeje potom tola 1000 hr. wróżo płacżicz. To njeje iprawny wěricżel, tón dołżnika błeka. Pschetoż dołżnik je žebi woprawdże 1100 hr. (1000+100) dołha napóżinjecz dał. Tohodła dawaj rjeńsku!

6. S cżim so wěricżelej sa požcżenje wotrunasch?

S danju. Płacżischi jemu wote tła na léto wěste pjenjesy, na pisch. 6 hr. so 100 hr. Pschewyšschoje danje so hladaj. Sterje wjetschu dań dawaj, hacż žebi wot požcżenych pjenjes hnydom wjele wotcżahowacż dosch.

7. Kak dołh wotpłacżischi?

Każ ssej žebi mużnikoj a w dokinem lisće sapisałoj. Kždy (wěricżel a dołżnik) šmě pjenjesy wupowěsć. Wěsty cżas, każ je wujednane, po wupowědżenju dołżnik wěricżelej požcżenku wróżi. So wjasecż na wotpłacżenje sa tróśi cżoż je jara šwažna wěz; pschetoż njewěsch druhdy, łocż budżesch móż połtajeny cżas też płacżicz. A na to někotrykuli wěricżel cżaka a łaka, so by cżi w nuży schżu sładżenk.

7. Schto cżinisch, njena beždżesch-li wěricżela?

Pytajsch žej jeho. Schtóż žej jeho pytacż, ba, może druhdy jara wjele pjenjes wudawacż, a na wschón požcżeć žu też te podarmo wumjetane, hdyż cżi praja: Haj, šmy pytali, ale prawebo njenamkali. Ale wěsch, hacż žu pytali dostatschi twoje pjenjesy? Tuż njepłacż prjedy, hacż cżi woprawdźitebo wěricżela njepschijmjedu, a njepłacż wjazy, hacż by žej wucżinił — do cżasa. Dewak běda tebi!

Haj, njewěš kójdemu dołżnikej, pjenjeźniko, a njewěš kójdemu wěricżelej, hłudało! Wěš, ale hladaj, tomu! M. N.

Pjerisnarstwo.

Prašenje druzinow pola kur.

So wschě druzyny kur lépscheho wunoschka pschinjesu, hdyż móża so šwobodnje wubjerhacż, hacż we wobmjesowernym rumje, je powschitkownje znate. Tehodła nichtó djerżenje kur natarjej njeslawidli, dokelż tutej pjerisnje najlépsche wumènjenja k šejiwjenju polticża. Kury žu na najschpatnische wobsitnjesnje šwucża, schtož je sa šahrodnikow abo wobydlerjow najeršich kasarnow też witane. Pratscha je jeno, kotre druzyny so we małym rumje derje cżuja. Cżežke rasy — tak je praji — žu tuczne a lénje, hdyż so njemóża dosez wubjehacż. Też njenjeżu tak derje, druhdy z šyka sstanu. Tola žu też hinasche nasnonjenje we wuschich dworach a kurjenzach. Jako cżežke rasy płacżu Brahma, Dorking, Langschan, Orpington, Plymouth-Rocks a Mechelnske. Tola njehodża so tak derje k njeżenju, sterje tworja spéschnje tuk a mjaso. Potom žu rodżnje polože šhrale napischecżo lohkim rajam. Dżiwajo na hódnosć mjaża je mloda Brahel, Ramelsloże, Studner, Winsener abo Hittfelder kokoši z najmjenischa runje tak dobra każ Mechelnska, Faverolłna abo Orpingtonska. Wschě tute cżežke rasy lahnu z wjetscha žoltobarbojte jeja a k temu tłehko małe. Na to žu lohke rasy tmanische.

Pisches tłehkijwenje lohkich a cżežkich rażow žu tak mjenowane tłehkijwanki nastałe. Tutych potomnizy husto we wschelakich typach naderibjeny, schtož so po tym słožuje, kotrež trej ma pschewahu. Też we wunoschku so rożesnawaja. Najtłmanische z tutych tłehkijakow žu běłe Wyandotte, maja huste pjerja a lépjotu wopušch, žu frostne a njemóża Brahmansku trej saprećz, bedża pilnje, ale njeżu mjenje jeji dużli jich towarżsch, w kotrymż wjazy italiske treje cżežke.

Truha mjenowanja hódna druzina žu Rhodelander, dale Sussex, kotrež wubjerne mjażo dawaju a žu wuwola-

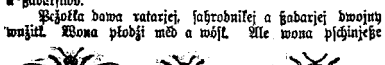
hydnik, wobsebje bledobarbojte. Lózjche rażły su kurotwobarbne Italske, jara pytane a wajena druźina. S běłych Italskich njeje mały amerikanski typ bohatschso jeja hacź bele Minorka podobne.

Wosebiteje luboscje swjeżela so kury s rózjowymi rjemjenjemi. To je pychcaze. Pschi schpatnych kurjenzach a wulkej symje smjerjmu jim rjemjenje runje tak lohzy kaž pola jednorych. Tamne njeżu potrschitkownje mjeńsche jeja. Tak su na pschikład cjorne Minorka-kury s wulkimi rjemjenjemi, njeżu pak też najcjeżsche jeja. Jenoż pschi symnym wlóżnym twjedrje żadaja żebi wosebite wothladanje. Cjorne Minorka su wo nješchto wjetsche hacź Italske, najmjeńsche mjes nimi je złeborna Brabelska kokoch. Pschemałko so hischcze na to dźiwa, w kajkim pomerje stejitej cjeżkosć kokosche a njeżnenje jeji. Ma nješchto żnadź namełschane rażły, cjeżke a lohke, a wschě nanjeżu jenkat wjele jeji — chjenty rjeż wob lěto 100 —, tola je wulki rozdźel mjes nimi. Mała kokosch waży na 800 gramow a njeżu jeja 35 gr. cjeżke. To by po hornym liczenju lětnje 3500 gr. wuczinilo. Temu steji żiwa waha napischecjo wo 800 gr., potajkim w pomerje kaž 1 : 4¾. Pola Brakel steja so liczby 1500 : 6100, to je 4 a pjatnatk, pola Stellschich 2000 : 6300, to je 3⅜, pola Wyandotte 2250 : 5800, to je 1 : 2½. Kóżdy wě, so pot tak cjeżka kokosch mjenje pizy trjeba każ junu tak cjeżka pomała (pflegmatiska) kokosch, kotraż wulki dźel pizy k żiwjenju jeżiwjenju a k sdźerżenju żiwotnych hustnych pjerjow trjeba.

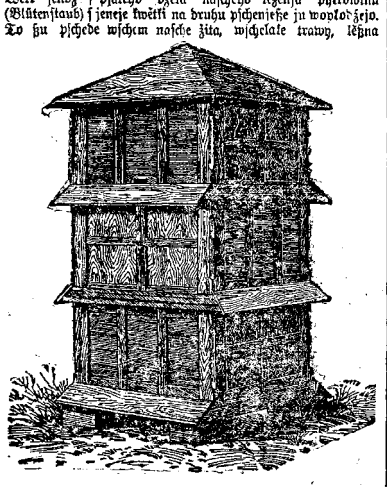
Pczołarstwo.

Pczołarstwo je wulzy ważne sa ratarstwo, sahrodnistwo a zadarstwo.

Pczołka dawa ratarjej, sahrodnikej a zadarjej dwojny wužitk. Wona płodźi měd a wósk. Ale wona pschinjeże

na druhej stronje tim hischcje wjele wjetschi, haj hobrsli wužitk. Kcżenja a kwětki so wopłodźuja, so płodu pschinjeżu. Tónle njepospředny (indirekt) wužitk je wjele wjetschi rjenjeho. Wětr jenoż s pjateho dźela noschcho kcżenja pylkowinu (Blütenstaub) s jeneje kwětki na druhu pschenjeże ju wopłodźejo. To su pschede wschem nosche żita, wschelake trawy, lężna

worjeschina a topoły. Te swjetschca w huschinje rostu, maja kcżenje bjes wonjenja. Tych pylkowinu wětr s jeneje kłoski abo krubjelki na druhu wejo je wopłodźuje. Wschě druhe kcżenja wopłodźuja pschekaźanzy (Insekten). Wot kcżenicżka ke kcżenicżku so paźo a sa mjedom pytaja, pschenjeżu wone pylkowinu s jeneho kcżenicżka na druhe. S tym je wone wopłodźuja. Mjes naschimi pschekaźanzami su pczołki a cjmjele najwažniiche wopłodźerki kcżenicżkow. S wobeju je sażo nascha pczołka najwutżeschnischa. Wona symu s zytym lubom pschetraje. Pola cjmjelow jenoż wopłodźena maika

symu pscheżiwi. Dokelż pczołki symu w hulwach lubych pschetraja, wone w nałeżu hižo sahe so na kwětkach a kcżenicżkach paźu. Pschede wschém wone w hapreji, mejі a junіju hižo we wulkich stukach nałche kcżejace schtomy wopytuja. Pschi tom ma pczołka sa wschelakoscż kwětkow wożebitu rosumjenje. Wona wopytuje pschejo jenu a tu ramu druzinu kcżenjow a kwětkow. Stworicżel je pilnej pczołzy jeje nadowk tak mudrje pschipokasał. Paże-li so wona na rapżu, wona na rapżu wosianje, je-li na wischninach, potom jenoż na wischninach, jabłuzinach, hruschinach atd. Paże-li so wona na jenej tuchle druzinow, jena a ta ramа pczołka na druhe druzіny njethodźi. Schtó je temu-le swěrjatku prajił, so ma wona tak cjinicż a nіz hinak? A jenoż po tym, że pucżu wopłodźuje wono kcżenjo a kwětki. Kak mudrje je tola wschehomózny Bóh swój swět stworił. A tu mjeńschonschi mudracżo to pschipósnaci nechcesch. Dżi do Bożeje stwórby a wobdźiwaj stworicżelowe skutki. Pschede wschém żadarstwo bjes pczołkow njeby mózne było. Sadowna kcżenicżka jenoż pschekaźanzy wopłodźeja. Je-li njeschchmy pczołkow měli, njeby żada było. Po krótkich lětach bychu so nasche najwažniische pólne a sahrodniske płody pominyłe. Nasche dźeczele njebychu żanehu żymjenja měże, je-li njeby pczełkow a cjmjelow byle. Wschě druzіny dźeczela wopłodźeja so jenoż s tym, so je pschekałanzy wopytuja. Jedyn wucżenc je woblicził, so lud pczołkow, kiž 2 wunty mjedu nanoży, telko dźeczela wopłodźi, so s njeho 60 wuntow żymjenja namkoscha. S telka żymjenjom pak wjazy hacź 12 korzow role wobżiwjeschi. Schtoż chże wjazy rapża namkaćicż, tón stoj pschi kóżdem rasbuschcżu kolcże s pczołkami. Na tóra rapżnischcza stat dwaj kołczoż trjebnaj. Pczołki rapżowe kcżenicżko wopłodża. Podła teho pak wone hischcje schkodowanju sadżewaja. Rapżnej wětsa druzіna druczkow schkodźi. Wone so je kcżenicżka wotstronje, hdyż so pczołki na nim paźu. Wone na semju padnu a njesmu kcżenczkam dale schłódne. Też nascha hejbuschka paźenje pczołkow wita, so by żymja měka. Ale runje tak musnje we naschich sahrodkach banje (Kürbis), tórki, melony a druhe płody wopyt pczołkow trjebaja, so bychu płody niechte.

Sčada njebychmy měli, je-li pczołkow było njeby, na to amy hižo potwaki. Jedyn wucżeny je lěta dołho spomożne dźeło naschich pczołkow w żadarstwje wobkedżbował. Wón proji pczołka wschinoschuje, sa mamy wjazy żadu. Wopłodźeje-li pczołki żadowe kcżenicżka żad twjerdscho pschi hakowych wiży. Wjetwy nitkow (Gefäßbündel) so krucżische wuwija. S wobom żreba płod s wjazy brěczki też wjazy wutkow (Mäuse-

stoffe). Worjeschk wuwije so żylnischi. Tehodła su te jabłuka a druhi żad, kotrychż kcżenicżka su pczołki wopłodżili, wjele wjetsche, rjeniche a wabjazeho napohlada. Wone so na wikach lózschcho pschedawaja. Dwaj wucżenej staj kcżejaze hałuzki naschcho żadu a naschich jabłokow s gołu pschikryli, so pczołkam mózno njebě, so na nich paźeż. Wone żaneho żadu njemějcżu. Njepschikrute hałuzki so pod cżeżu płodow zhibowachu. Runje tehdom, hdyż nasch żad a jabłoń kcżeja, je pczołka s pschekaźanzow jenicżka, kiž so na kcżenicżkach we kwětkach paży.

Sso wě, jenoż dźeczel wopłodźicż pczołka njemóże. Jeho kcżenicżko je wuzka trubka. Pczołka pak ma jara krótki pyżk. S nim do dna dźeczela trubki njedożohnje. Tehodła najbóle cjmjely dźeczel wopłodźuja, kiž maja dłeschi pyżk. We nowischim cżażu so pczołarjo prozuja, pczołki s dleschim pyżkom płahowacż. Nadżijomnje so jim poradźi tónle samér doscpicż.

Nałeto je hischcze mało cjmjelow. Tehodła ma prěni dźeczel brnjeż też rjenischo kcżeł, pschejo mało żymjenja. Tehodła ratać k żymjenju druhi dźeczel stejo wostoji. Wo cżaż, hdyż druhi dźeczel kcżeje, bywa wjazy cjmjelow. Potom su te też trubli kcżenicżka druheho dźeczela twjetscha krótsche.

We żuchim lětnym cżażu wone tak dołhe njerostu. Tehodła też pczołki se żwojim pyżkom hacź na dno trubki dożahnu. Dokelż je druhi dźeczel nješchto pózdnischi, padnje jeho żuschene husto dołcź do hrosnehо wjedra. Tehodła jo derje, so je prěni dźeczel tak rucże hacź mózno pożbycże. Cżim prjedy potom druhi dźeczel sakcżeje a setrawi. Jeho żuschenje padnje potom tola hischcje ho trochu rjeuschehо cżaka. Se wschehо widżimy, so ma ratać potom pschicżinu, so też s pczołkarjenym saběrać. Hižo w prěnim lěcże smeje s teho wužitk. Niż jenoż lubojny mód jeho prózu mytuje. Pczołka dżakuje so s tym, so ratarjam pomha pólne, żadarske a sahrodniske płody wupłodźewacż.

Stónczinje chjemy hischcze nješchto wo naschich wobrasach prajicż. Wobrasy 1, 2 a 3 p'chedwjedżu nam wobydlerjow kolcża: matku, dźeławu pczołku a trutu. Druhe wobrasy su podobiny kołczow. Tych je wjele njeliczomnych druzіnow a wulkoscjow.

Sahrodnistwo.

Kak salożiśi žrěbi parnischcżo (Mistbeet).

Parnischcżo so sopłacżi. Ty wósżech do parnischcża seleń nowe żymjo (Gemüsesamen) a też kwětkowe wuzywacż. Tak dostanjesch żadżenti a njetrjebasch je kupowacż. Chżeich-li je wonka żadżecż, wósżech pschichodne wjedro wocżakacż. Sadżenti mósżech żywdom potom, so żły je s parnischcża wsać żadżecż. Runje tole je jara ważne. Korjeschka lupnych żadżenkow justo dosez jara schkodża. Wone so potom cżżo p chimaja. Schtóż potajkim we lěcżu żadżenti trjeba, ma rjanu żadnosć, je żem cżechnyeż. S tym żmiuje so wschich wobużnoscżow s lupnymi. Podła teho wósżech do domu radiśi, żołotej a żumo tórli żom a prawje sahe płahowacż.

Wudawki dre masch, hdyż żebi parnischcżo salożiśi. P'chetoż dyrbiśi delśi a woknowe schlenży kupiż. Sónedom wudawk pat so cżi bohacże żadani. S tym, so żebi żadżenti prawje sahe żom cżehneich a do domu seleninu jara sahe dostanjesch, masch wužitk, kiż srudcwli bórły bohacże żarunu.

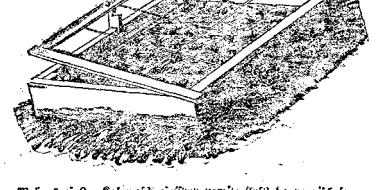
K salożenju wujwol stónczinu błeżł w twójej sahrodzy. Najlepschi je, kiż njeże ani rcżnischim ani połnóżnym wětrom wustajeny. Tu wumjetaj jomku tak dołhu a schérоku, każ chżesch parnischcżo salożicż. Do hłubokoscże dźi 60—80 cm. Do teicże jamli ćnoj tak nakładź, każ cżi wobras cżo. 1 p

Wobras cż. 1. Worschtowanje parnischcża. a) běrnjaze żelo, żuchi pyr ličżo złanje, b) lonjazy hnoj, c) pruchśi, b) a c) semja.

Parnischcżo pschikryj nětko s wokнami. Woknowe wobkuli dyrbja so do parnischcżowego wobkuła twjerdże sapuschczecż. So żo wokna njebychu dele żumkże, doj smotkowanemu wobkułej wokna wobkromu (Holzleisten). Je-li masch parnischcżo s wjazy woknami, pschibij schérsche prěkuschki tam, hdyż jene wokno do druheho storka. Na tole waschnje bychu tele kromy wokna na wobkuła wotpacżowale.

Po 2—3 dnjach so hnoj sapreżnje parież a wohrjewacż. Potom nałożpoj do parnischcża hischcze 10—12 cm tołsto dobru (humusowu) pjerschcż. So by tale pjerschcż prawje żypotała była, smełchej ju s pěsżom. Po dalschich 2—3 dnjach so też tale pjerschcż dosez pschehrjeje. Hacź je dosez pschehrjeta spóźnojech na wokнach. Je-li so te smutka pocża, masch żmamje, so je semja w parnischcżu dosez pschehrjeta. Nekto żměsch żymjo do parnischcża ruschcżecż. Jara derje cżinich, so kromy pschi wobkukowych delscach je połowiny, radiśkami a druhimi spěschnje rosczacymi rostlinami wobżiwjecż. Druhe żymjo. kotre sa żebje, wożmi do hrjezóżimy kolacże a wodżej jo złohła s pjerschczu. Pschi wużywje na to kedźbuj, so ma

Wobras cż. 2. Kak wosch cżeslowy powale (łoži) do parnischcża pschejdże, hdyż su rostlinki hischcze miedne.

selśi kadżena rostlinka dosez ruma so rosmicż. Hewak dyrbiśi ju pschedy hacź ju wużadźesch, hłacżcje rónu pschehrjedżecż. Je-li żymjo wużywacż, tak jara dobje złgadża, rosmietaj mjes nje nješchto radiskow. Te tola pschedy żwutoschasch, hacź so sadżenti s cżeżko złgadżecżeho żymjenja rosmija.

Sa tym dyrbiśi hladacż, so je semja w parnischcżu dosez wložna. Krjepicż żměsch jenoż s pschehrjetej wodu. K temu

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za hapriełu 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 18 Kč. Kóżde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihiščerńja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domju w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóstki, kiž maja so haś do 9 hodź. dop. wotedaś płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobźěłanje so stalace nawóstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 93 | Budyšin, sobotu, 19. hapriele 1924. | Lětnik 83

Dla jutrowneho swjedźenja wuńdźe přichodne čisło „Serb. Now." wutoru připołdnu.

Jutry a jutrowna radosćz.

Nam jutry sesthadźake
nět ſ Boha saso ſu,
a spěwy saklinčake
ſ njeśmjertnej radosćzu.

Knjes žiwjenja je wscheho
śmjerćz jěru pschewinył
a wrota raja jeho
nam mile wotamknył!

My tschesćijenjo mamy
nět dostatk ſwobody
a kěrluſch saspěwamy
śej mózne wyskazy.

Klincz haleluja žiwe
po naſchej wótcźinje,
a ſynki radoſcźiwe
njech nam ſu wjeſele!

„Ja žiwy ſym!" — wſchak praji
kral wěcźny kraſnoſcze
a k tomu dodawk staji:
„Wy žiwi budźecze!"

Wy ſo mnu ſjednoczeni
pſches ſwjaſk, kiž wěra je,
a krucze ſtowaſcheni,
ſo ſtawy moje ſcze.

Ja hłowa a wy ſtawy
tak cźeła mojeho,
— to ſwiſt a ſwjakk je prawy,
kiž ſarucza wam wſcho.

Tak žiwjenje wy macze
a wěſtoſćz ſwobody,
ſo kěrluſch saſpěwacze
śej nowy jutrowny:

Měr, tycze, radoſćz, ſboże
nam Śerbam wobradź Bóh!
— Njech ſkutkowanje Boże
tak woſjewja nam ſo!

Syſtem potłóčowanja w Pruſkej.

Runje kaž ſe Śerbami, ſaſtarhdża ſo ſ Danami. — Narodne njeſchiny dyrbja ſhromadnje ſwoje prawa ſchikaćz.

«ska- Nowina danſeje narodneje mjeńſchiny w Schleſewigu „Flensborg Avis" podawa powuczaźu naſtawk wo pruſſim ſyſtemje potłóczowanja mjeńſchinow pod napißmom „Vergewaltigung der däniſchen Minderheiń in Flensburg und Südſchleſewig", ſ kotrehoż tu krótki wuczah pſchinjeſemy:

„Artikel 113 němſkoſtatneje wuſtawy ſatwérja narodnym mjeńſchinam w Němſkej ſwobodne wuwicze a njeſafdźowane wuźiwanje rěcze w ſchulſkim wutwuczowanju. 1920 ſčini ſo mały połpyt, danſkej mjeńſchinje w Schleſewigu napſchećo pſchińcź. Wot teho cźaſa pak ſu ſtebi wſchelcy ſnoſe no tom ſaleźcź dale, tute ſpore pſchiſinjacza ſaſo pſchiſtróčcź. Njeličomne ſu połpyty ſ ſamjeſowanju danſkeje wucźby.

W ſerwjernym Schleſewigu (danſkim) roſſudźuje jenoż wola ſtarſchich we naſtupanju wuwuczowanſkeje rěcze, we ſužnym Schleſewigu wola wyſchnoſcźow, w ſewjernym Schleſewigu je mnoho němſkich ſtarnych ſchulow, w ſužnym Schleſewigu njepſcheſtawaje ſchilany tych mało- danſkich ſchulow, kiž buchu ſwojeho cźaſa dowolene.

Mnoho danſkich ſtarſchich da ſwoje dźěći do tak njenawaneje „Grundſchule", kiž je němſka, dokelž njemóžachu małuſke dźěći do pſchejara ſdaleneje danſkeje ludoweje ſchule ſtaćz. Chyzchu pak je po wuſhodźenju tuteje ſakładneje ſchule do pſivatneje danſkeje dacź.

Tomu ma ſo nětko ſadźěwacź. Danſka pſivatna ſchula měje cźe w januarju ſwoje pſchijimaje pruhowanja (Aufnahmeprüfung). So buchu ſo wſche pſchika'nje wyſchnoſcźow wobkedźowate, bu krucze niz jenoż na wobdarjene a wědomoſcźe, ale też na pokład hladane. Potom bu ſe 154 dźěći 96 pſchijatych. Pſched nětchto dnjemi bu nětko wot wyſchnoſcźow wojſewjene, ſo ſo tute pruhowanja njepſchiſpołnjacza a chźedźa wone ſame hiſchcze jónu pruhowacź. Tute nowe pruhowanje bě 5 hapreje. S tych na'pomnjenych 96 pſchijatych ſchulerjow bu nětko jenoż 23 pſchipuſchcźenych. Starſchi tuteju wotpokaſanych dźěći ſu nimomérny roſhorjeni. Dźěći, kiž w ſchulach ſanehło ſławnoſću danſki njenawukhnychu — ſchtoż runje wyſchnoſcź ſawinowa — buchu na najdołkadniſchcźo a krucźiſcho pruhowane, a wſchy hamo prawopiſany ſmykt bu jim pſchiliczeny.

Schulſke wyſchnoſcźe ſtožuja ſo na miniſterſke poſtajenje dnja 12. měrza 1924, w kotrymż mjes druhim ſcźehowace ſu: „.... dźiwacź ma ſo na dotalnu wědomoſćz a ſwojoſtnoſćz dźěćza a pruhowanſkeje methody ſo woberaćz, kiž ſo wuſtrońcźuja jenoż na rozum a wědomoſcźe měrja." Tute miniſterſke poſtajenje ſo tak pſchewidźeje, ſo buchu danſke dźěći we wězach pruhowane, wo kotrychž njeběchu hacź dotal hozyła žaneje wucźby mělke! Pruhowanje takſeho raſa dźěći ſatrachuje a roſhorja. Po naſchim měnjenju je ſo ſmyſł (der Sinn) woneho miniſterſkeho poſtajenja runje do wopačnoſcźe pſcheměnił. Stónecźnje wuźiwaja provinzialne a lokalne wyſchnoſcźe tute poſtajenje ſ poſpytom najhórſcheho potłóczowanja danſkeje mjeńſchiny, dokelž ſo jej pſchiſtup k feniczkej privatnej ſchuli ſakaſuje a tak ſo tuta mjeńſchina k ſmjerćzi ſaſuđuje.

Je to wotpohlad pruſkeho abo němſkoſtatneho knjeſerſtwa? Abo pſchehſtanje tuto potłóczowanje prawoju ſtónecźnje jónu a pſchewjedźa ſo **w § 113 ſtatneje wuſtawy ſłubjene poſtajenja?"**

My ſmy njedawno hakle na to pokaſali (hlej Memorandum pruſkich Śerbow na miniſtra ſchulſtwa, Śerb. Now. 12. 4. 24) kak pruſki ſyſtem potłóczowanja do Śerbow měri. Njeſu wſchak to jenoż provinzialne a lokalne wyſchnoſcźe, nć, to ſu miniſterſtwa ſame, kiž tute pſcheſćehanje chźedźa. So nć, ſu tu **wołebje** provinzialne ſchulſke inſpektowaty a farjadniſtwa ſ wołebjetej hidu pſcheſćiwo narodnoſtnym mjeńſchinam napjelnjene. Jeli ſo pak chźedźa zentralne wyſchnoſcźe, to ſu miniſterſtwa, **wo prawdźe ſprawni byćz**, cźehodla ſo wone wo to njeſtaraja, ſo ſo jich poſtajenja też **wo prawdźe** pſchewjedu? To je pěſk do wocźi mjetanje, hdyż ſo na jenej ſtronje na wocźi něſchto poſtaja, ſchtoż potom druha, podrjadowana ſtrona njeſmě ſaſo wotſtronić, a pſchi tym je ſtebi wěſta, ſo ſo to horjeka ſ najmjeńſcha lubi, jeli ſo ſo dołha njewoczakuje. To ſo mjenuje komedija, kotruż maja někto jónu wſchě narodne mjeńſchiny hotu. Jenoż dale tak, a bórzy budźa widźeć, ſo tak wjazy dale njeńdźe.

Wußudy ſtatneho ſudu w Lipſku.

Statny ſud ſa ſchkitanje němſkeje republiki je hórnika Maxa Bérka ſa Sſeho Komorowje dla p'chipomhanja k wjelepſcheradźe a dla pſchendźenja pſchećiwo wukaſej němſkeho preſidenta w naſtupanju ſaſakanja kommunihſtiſkeje ſtrony k jatbje na léto na njeđerjeńſtwje a ſ 30 hrivnam pjenjeżneho ſkłostanja ſaſuđiłł. Bérk bě jako pſchiſtajeny kommunihſtiſkeje ſtrony w Stym Komorowje 30. nobembra ſhromadźiznu powołał. W njej wón naprawy poruči, ſo mohła kommunihſtiſka ſtrona na njeſakoniſke waſchnje w Němſkej dale wobſtejećz. Pſchi tym wón też kommunihſtiſke lićaki roſchěrjeſche, kotrež napominachu, němſke knjeſerſtwo ſ naſylnoſću powołćz a němſkoſtatnu wuſtawu na naſylne waſchnje pſcheměnićz. Pſchi ſudniſtim jednanju Bérkowh ſakłował, wěcźnik Samter w Barlinje p'chećiwo proſeżo- wemu wſchěnjeju pſchedhydły, němſkoſtatneho ſudniſkeho radźićela Niednera, pſchi pſcheſtłyſchenju ſwědkow proteſtowaſche a jemu wołpjet njeſakoniſke ſadźerżenje porokowaſche. We ſudowym wobſamknjenju ſo praji, ſo je ſo proſeż zyk'e po ſakonjowych poſtajenjach wjedł; dale ſo waſchnje ſakłowanjowe kritiki jako hrube pſchendźenje pſchećiwo ſudniſkemu porjadej wofnamjeni a ſo jako njepſchiſtojne wotpokaſa.

Statny ſud dale dźěłaſerja Emila Hagelberga ſ Altony k połdra létnej jatbje na wjerdźinje a k 50 hrivnam pjenjeżneho khłostanja, jeho młódſcheho bratra Waltera Hagelberga k wołom měſacznej jatbje na wjerdźinje a k 20 hrivnam pjenjeżneho khłostanja ſaſuđi. Wobeju ſu pſcheſłapili, hdyż po poruczności kommunihſtiſkeje ſtrony plakaty pſchiłepjeſchtaj, kotrež namołwjachu, proletarſku diktaturu poſtajiś a wuſtawne knjeſerſtwo powołćz.

Zimanſke wukazy pſcheciwo kommunihſtiſkim wjednikam.

Pſchepytowanſki ſudnik němſkoſtatneho ſuda k ſchkitanju republiki je pſcheciwo nětkotrym ſobuſtawam zentralneho pſchedſtyſtwa zimanſke wukazy a łoſeſke Ilſty wudał. Mjes 14 pytanymi ſu ſchtyrjo nětkuſchi kommunihſtiſki ſapołłanzy němſkeho ſejma, Köhnen, Remmele, Stöcker a Fröhlich, dale nětkuſchi ſakſi miniſterialny direktor Brandler.

Němſka franzowſkeho wobhonjerja d'Armonta ſa němſkich ſaſtajenzom ſamėni.

Němzy běchu pſchi ſchwajzaſkich mjeſach pſched dźeſatym cźakom franzowſkeho hejtmana d'Armonta ſajeli. Tutón je w Schwajzaſkej bydlił a wot tam w Němſkej ludźi ſa to nahał, ſo buchu jemu wo ſnuczowanjach a ſtyſnoſći němſkoſtatneje woboty powjeſcze dawali. D'Armont wudawaſche, ſo ſu jeho ſhledraſcheli němſki poliſtajo ſajeli, hdyż je hiſchcze na ſchwajzaſkej ſtronje mjeſy ſtał. Franzowſke knjeſerſtwo tehdła ſtebi ſadaſche, ſo bychu Němzy d'Armonta puſchili. So buchu ſwojemu ſadanju doraś dali, ſtjoch němſkich wyſchſchich ſaſtojnikow we wobhadźenym kraju ſajachu. Němſke knjeſerſtwo pak ſo ſ tym njeda wotdźerżeć, d'Armonta pſched němſkoſtatny ſud w Lipſku ſtajiło. Tón d'Armonta dla ſtjonaje ſ khłostarni na dźeſaco lét ſaſuđi. Němzy je němſke knjeſerſtwo, ſo njedyhu cźi tſo ſajeći bjes winy trjebali w franzowſkej jatbje cźerpjeć, d'Armontej ſwobodu dał. Wón je ſchtwórk je żeleſnicznym cźakom do Frankfurta nad Mohanom wotſtł, ſo by ſo ſa ſajatych ſtjoch Němzow ſamėnił.

Wobcźežowanje pſcheciwo dr. Streſemannej.

Republikanſki němſkoſtatny ſwjaſt je němſkemu preſidentej, němſkemu kanclerej a ſtajnemu wubjerjeſi němſkeho ſejma wobcźežowanje pſcheciwo němſkemu ſwonkownemu miniſtrej dr. Streſemannej pſchepodał, dokelž je ſo tón we Hannoverje po programmje němſkeje ludoweje ſtrony ſa ſobuſtawa kaž monarchiſt a jako ſakſtat cźorno-běło-cźerwjenjeje barby wuſtał. Miniſter, kotryż taſe nć'chto praji, pſchećiwo winowatoſći ſwojeho ſaſtojnſtwa hrěſchi.

Politiske mordarstwo w Mecklenburgu.

W Forstu pola Pritzjera w Mecklenburgskej žu muzike cžeka namakali. Mono schtyri tšelne nuty pokschowacže. Pódla cžeka jšdne koło, nowa pistolija a wuthodžowanski kij leschu. Satšelny je wótnik Jonas ſ Sagenowa. Bě jako wjednik kommunistowe znaty, dyrjež pak je stronu wustupiš. Jonasa bě jedyn muž ſ Barlina do lešza pschevodžił, kotryž chcyschže jemu drjewo k wotwjesenju pschihotowacž. Na tuteho rukaju, so je Jonasa morił. Jeho hischcže njejsu mohli sajeć.

Strajki w Němskej.

Strajk ratarskich dželacžerjow we wjeczornej Sakscy.

Na schtyrjoch wulkich knježich kubach w Frankenhaušenje, Gadlenzu, Posenhofu a w Lauterbachu pola Crimmitschana ratarjej dželacžerjo wot sabožnenje njedžele strajkuja. Město dotalnje mždy 15 pjenježkow sa muzikich a 10 pjenježkow sa žónske žebi 25 pjenježkow sa muzikich a 20 sa žónske zadaju. Strajk hrozy so dale rozschěrić.

W sakiej provinzy žu stwarzy dželacžerjo nowe žadanje mždy sapodali. Mo nich so hischcže tón tydžeń w Halli dojedna. Stwarzy dželacžerjo we Erfurcze, Eisenachu a Stendalu 65—70 pjenježkow mždy na hodźinu žadaju.

Knihicžischczeršti strajk.

W Mnichowje so strajk knihicžischczeršich pomocnikow hischcže njeje stónčił. Postrenikowe prózowanja žu njedžiwajcy wobcžežnjeho jednanja bjes wuspěcha wostake. Shromadžilina 2400 strajkowarjow je wutoru podźe wjecžor posliežnu tydženšk, mždu 31 hriwnow 50 pjenježkow wotpokasaka a so sa to wuprajila, so dy so dale strajkowako.

Swólniwschi su dželodawarjo w **Bremenje** byli. Woni žu pomocnikam wot 17. hapreje mždu wo 8 hriwnow a wot 2. meje wo 10 hriwnow powyschili.

We **Wrótkawje** žu so pomocnizy ſ tym spokojili, so so jim na wjeschu mždu 31 hriwnow 50 pj., wot rosšudnika w němskim knježeschtwje dźela pokazanu, tydženšky 2 hriwnje pschidadža.

Hrožacy strajk w Barlinskim wósnistwje je so ſ nimjenšcha sa dróhowu želesnizu wotstronił. Mjes pschistajenymi a direktiju je so dojednało, so dyrbi so rjadowarjam mžda wo 7 pjenježkow a druhim dželacžerjam wo 5 pjenježkow powyschiš. Po wyšnjej želesnizy je so rosrihanje wuprajiło. Pschistajeni budža hakle wo nim wotpokazowacž. Pola omnibulkeho towarstwa so hischcže wo mždze jedna.

Franzowski wojerski šud w Mohuczu pschecžiwo němskim sajatym.

W Mohuczu (Mainzu) je franzowski wojerski šud 22 sajatych Němzow ſ cžejkemu khóstanju sažudźił. Tucžt šu pjecza we wobhadzenej Porurhrskej 1923 sa cžaš paživeho pschecžiwjenja sjednoczenjstwu pschitšuscheli, kotrež je wožobam a wobhadzenjstwu wobhadzenšeho wójska a na želesnizach schkodu nacžinjało. Sšudnikje jednanje je so ſ swójskim njenjom sjatwonsce twoimčło. Jako sakitarjo šmědžachu jenož franzowšzy ickitarje wustupicž. Němzy a nemwolni sakitarjo šu bo wuraznje wotpokasali. S wobskorjenych šu 4 po 20 létach, 2 po 12 létach, 3 po 10 létach a 5 po 5 létach k khóstanskemu dźelu sažudźił. Sedmio dostachu sajatrowe khóstanje wot 1 hacž do 4 lét. Jeneho wobskorjeneho twinwinachu. S 8 njepschitomnych wobskorjenych biwju k pjerježi a schesčoch k khóstanskemu dźelu na 20 lét sažudźichu.

Sšylnosej wobhadzenšeho wójska w Porurhrskej a Porheinskej.

Němski minister sa wobhadzenški kraj je němskostatnej radže wopomnjenšce pišmo wo sylnosći wobhadzenšeho wójska we wobhadzenym kraju pschepodał. Po tym w tu khwilu 200 000 franzowskich a belgiskich wojakow w Porurhrskej a Porheinskej leži. Němšich wojakow je do wobhadzenja w Porurhrskej a Porheinskej jenož 75 000 muži

Bolschewikojo politiziy njesympathiskich sastojnikow puschczeja.

Wubjerk ludoweho justizneho kommisjarjata je ſe swojeje službny a se sudniskich sastojnistwow po namjerze kontrolnych kommisijow 87 oppositschnych kommunistow puschcził. Po krylenkowym namjerze je 219 bjeschfronstkich sastojnikow puschczili. W Moskowskej a Petrohradskej gubernij je so 1. hapreje 78 ludowych sudnikow puschczilo.

Hłod we wjeczornej Sibirskej.

Nowiny „Ekonomičeskaja žizń“ ſ Tomska powdź: Płódny Sslawogorodski wokrjeſ je so po loni schi njeporadženych žnjach ſ nuzu a ſ hłodom potrjechił. W prěnjej połojzy měrza wjazy dyšli 80 000 wosobow hłodu mrěschče. Tež w Kalaczinskim a tatarskim wokrjeſu ludžo chłeba tradaju.

Franzowsko-italski protest w Angorje.

Franzowska a Italska stej swojoimaj sastupjerjomaj we wobsej formje w Angorje pschecžiwo samknjenju khóschczijanskich schulow w Konstantinopolu protestowacž dałej. Wobej knježeschtwje prajitej, so je so je samknjenjom schulow Lausanneske sdžerjenje sranito.

Londonske „Daily News“ ſ Beirutа powjedža, so turkowske knježeschtwo dale khóschczijanow ſ kraja wupokasuje. Wot 15. februara je jenoſ ſ wokrjeſa Urfy do Syrilkeje wjazy dyšli polscecža tyšac khóschczijanskich wupokasanych pschischło, kotrjž su wjele wucžerpili. Wot léta 1919, hdyž je so hromadne wupokasanje khóschczijanow ſ Turkowskeje sapocžało, je wjazy dyšli 85 000 cžeknjenjow w Syrilkej wuchow pytało.

Franzowsko-japanske sbliženje.

S nékotrych wyschich japanskich offizjerow wobstejaca wojerska misija je pjatk dopołdnja do Parisa pschijeła.

Nowy sakitanski swjat Franzowskich?

Belgradski dopisowar Pariziskeho „Matina“ je pjecza ſ wery hódneje stromy zhonił, so južnoslowjanski kral Alexander a jeho mandželska kónz mcie Paris wopytataj. Pscht tejle skladnosći ho sakitanšk swjatk mjes Franzowskej a Južnoslowjanskej wotsamknje.

Ministerska rada w Tokio.

Japanska ministerska rada je wutoru wobmjeſowania pruhował, kotrež su Sjednoczene staty północneje Ameriki pschecžiwo pschischahowanju Japanskich wobsamkla. Sjawne mjenjenje w Japanskej je jara rozsudzene. Japanske nowiny ho na rěcž hórscha, kotruž su wotšeli amerikanskeje senatorowje měli. Napominaju amerikanski lud, so by žebi jeſelnoski rozmyšlił, kotrež mohłe ſ tuho nastacž.

Minister swonkownych nalež nošcžow, baron Matsui, je rozesłał, kak mohła Japanska žama wucžakowanje swojich statnych pschischluschnikow kontrolowacž. Wón ho nabjišesche, so Amerika nicžo njesaporžnje, schtož mohło pschecželne smyšlenje Japanskich ſ Sjednoczenym statam połabić.

Ze Serbow.

Sobotu, 19. jutrownika.
Jutrowna sobota.

1766 farař Bohuwěr L. Wícaz we Staréj Darbnje zemrě, wudawař katechisma w namjeznej narěči.

1706 założi karmelitiski bratr Jurij serbski seminař w Prazy.

Nětk morwy sy,
Mój Jezu ty,
Sy skhilił hłowu twoju,
Přez smjerć twoju zbudźuješ
Morwu dušu moju.

Po čerpjenju
Do poslednjeho łoža
Ce pohrjebu
Leźiš w rowje skałojtym,
Skała mojoh zbožа.

Wšak njebudźeš,
Teš njemóžeš
Ty ženje widźeć tłače;
Wótra móc na třeći dźeń
Da ći horjestaće.

Michał Domašk.

Njedźelu, 20. jutrownika.
Jutrownička — Prěni dźeń jutrow.

1921 braje so w Budyšinje wulka historiska hra „Napoleon“ wot Jurja Słodeńka.

1920 założi so w Budyšinje serbske towarstwo „Nadźija“.

Z horda dźensa stupa serbski ludt
Serbskosć jutrow žadyn cuzy kćud
Zahnaś njeje mohł. Dźensa serbske hona
Z wyskom swojich synow witaju,
Wkotrychž stara bolosć hewak stona
Dźensa serbska krew a serbski dych.
Z wutrobow sej z mocu pyta puć
A chce kwakle, pas a prano so zuć
Wkleluja — hłosach jutrownych.

* * *

Jutry w zemi nutrka wocuđeja.'
Zakóžj nam, o zakóžj z jutrow mejа! —
Jakub Cišinski.

Póndźelu, 21. jutrownika.
Jutrowna póndźela. — 2. dźeń jutrow.

* 1837 w Běłej Wodze pola Mužakowa Hendrich Warko, přełožeł „Wysokeho kěrluša“ a basnik.

* 1821 Michał Rostok w Bělšecach, serbski přirodospytnik. —

Gorej jo stanuł Jezus Khryst, Alejluja
Tog' cyłog' swěta wumožnik. — —

*

Kněz nuzu a smjerć ćerpił jo, — —
Za wšyckich čłowjekow grěchi. — —

*

Jandźel ten dźešo k Mariji — —
Do Galilejskej' dźido wy. — —

*

Powěsćo mojim pósyłam, — —
Až Khrystus jo nětk górej stał. — —

*

Nónt we tych jastrownych swětkach —
Tón Kněz budź chwalony kóždy čas. —

*

Chwalmy Boga togo Kněza — —
Z tym synom a swětym duchom. —
Jutrowny khěrluš Słepjanskeje wosady.

— We njedźelu. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer 0, thermometer w nozy +2. Wuhladny na cžopłe, rjane, žuche wjedro. — Dźeńdźanska wjedrarija nam rjane wjedro staja. Nóžina je ho wotpokasała. Wjedro bliščicych njedźel budźe rjane, cžopłe, a žuche. Julije, prěni dźeń jutrow słónčko wo 5 hodź. schkadża a ho 7,03 hodź. khowa. Měsacž schkadża wjecžor 8,56 a ho 5,48 rano khowa.

— **Rosprawa polizije.** We žušodnej wšy kradnycku sandźenu nóz běłeho khapona, 5 běłych, 2 kaž kurwotnuj barbjenej, 2 cžorno-běłej dypkatej a jenu myschkoscheru kokoch. Dale kradnycku ſ jeneje lubje w Budyšinje polschcžo ſ cžerwjeno-žołtymi šunnhami ſ muješkom.

— **Wacžony su ho wrócžił.** Se swojeho šymstkeho bycža w Afriky je nasch pschecžel Adebar tu a tam do lužiskeje domizny wrócžił a pyta swoje lonsche hnězdo. Ale njerozumni lubžo jemu to poczejeja, žamo jemu ja žiwjenjom du. Tak běsche jemu worakowy hólcžej we Boborni we Schlesyskej, jeneho bacžona natšelił, tak so dyrbjesche so morić. Schkitajmy tola nasche ptacžastwo, wozebje kiž šu žadnische, kaž bacžon. W tym dyrbjeli starschi na swoje dźeći kedźbowacž a ich powuczeć.

— **Wólby starschiskich radow** pschi Petrikowskej rowej a Lětnikowej schuli budźa 18. meje, dopołdnja 9 hacž do 2 hodźim popołdnju w mjenowanych schulach. Wólbne namjety sa jednotlive schule maja ho hač do 7. meje schulskemu nawjednikej sapodacž. Kóždy nan dyrbi wot 12 wožobow podpisanu hłosk, kiž pat žami njedźeći do tuteje schulowo sćelu, pak zuse dźeći zakónjcy stupuja.

— **Wolebite jězdy ſ Hamburga do Helgolanda.** Pschecželo puczowarnje w Lipšku a wschelaky ratarjo hotuja so w dnjach wot 26.—30. meje t. l. na jězdu ſwoseběrnym cžahom do Hamburka. Wot tam pojedu ſ parnikom „Cheruzor“ na kupu Helgoland. We Hamburku pschejědża pschestaw, wobkladuja ratarsku wustajenju a Hagenbekowy swjerjenj. We Hamburku budźa wobdźělnizy w privatnych kwartěrach bydlić. Zyła jězdba płaci 45 hr. (Wosebity cžah 3. rjad. jězdba po pschistajenje, ſ parnikom na kupu Helgoland, a potom wróco do Lipška.) Płacženja dej w dźělbach pschijimaju ho hacž do 8. meje. Dokelž bej Lipžčanjzy druhu składnosć skicžuja so na jězdźe wobdźělicž, tehdola stu hižo wjele ſ Łužicy so k temu samomwili. Schtóž cha ze sobu jěcž, njech ho pola wuczerja Schulmeisterca w Budyšinje, na zyhelišcy hašy do 23. hapr. samolwi. Potom ho sapiš sawrjeje. Samowisnicy móža so tež w zigarowych kłamach H. Beyera w Budyšinje, na hlownym torhoschcžu 5.

S **Radwor.** Prěnja po poješe wustupi tu Hudźbna Jednota ſ konzertom a dźiwadłom druhi dźeń jutrowy. Schtóž sy jeje sylwesterski swjedżeń wopytał, zyle wješele tež na tule sabawu pschihótuje. Programm je jara bohaty. Po spěwje a hraczu šmětej so dotal swjasanej nóžaj a synkach herzow sašo do kola wjercžeju. Tuž so nichtó njekombdź, cžany šerbšći wjecžor wopytacž. Dirigent a ſhór rukuštaj, so budźe so kóždemu lubić. Ale njerychłdźeje posłje; 1/28 ho sapocžuje, to je pół na 8!

S **Kupoje.** Srudnu šmjerć namaka 19 létny šarjadnik (Verwalter) tudomneho knježeho dwora. Sso ſ mjerj podawajo, dyžsche hischcže na šwój revolver pohladacž. Sso ſ nim parajo, ſ cžahnu sa pschimadło, so niedobładawschi, so revolver neje šmješcženy. Wuttšł wrjeła, a kulka sajedże njeboženemu do spanza. Wón bě hnydom morwy. Wschitzy, kiž šu jeho znali, jeho wobžaruja. Wón bě šwěrny, swědomity a spratowny sastojnik. Jeho knjes, šobustastojnicy a dźelacžerjo žebi jeho wulku wažachu a cžesčowachu.

S **Khwaczic.** Jutrowniczku dop. 1/29 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemschenje. — 2. dźeń jutrow dop. 1/29 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Kolekta sa sakke hłowne biblijske towarstwo. —

S **Budestec.** Tšeći dźeń jutrow smjee serbske towarstwo Lubin na wjecžor shromadźisnu. Wsche šobustawy a hosčo so wutrobnje pscheproschuja.

S **Kelliz.** Dwaj jebawaj ptacžkaj nozowaschtaj w nozy ſ serbske w jenej naschich korczinow. Sswoju worczešnu njesapłacžiwschi, so w nozy składzu wotkalischtaj. Wschi tom wsaschtaj konjoze kolo šobu. Sa nimaj pak so hnydom puschcžischu. We Sswónju, hdyž chyschtaj kolo sa 40 hr. pschebadacž, jeju lepichu. Wonaj staj wešty Kißner ſe Hamburka a wešty Träger ſ Hornjeje Wódrjeczy (Oberoderwitz). Druhdże staj na podobne waschnje korczinarjow wujebałoj.

S **Brěh** (Wiesa) pola Kamjenza. Pschichodny schwórk 24. t. m. popołdnju w 2 hodź. dostanu macžerje a jich cžeršcne dźeći na schuli lekarsku radu darm. Lékař budźe pschitomny.

S **Bluntu.** Sa naschе pacžerske dźeći wuholowa so tu prěni raz mały šwjedżeń, kiž so w Wjesdolach pola Sahrodnikez sandźenu njedźelu wuholowa. Kaž nimale nowiny pišaja, so wscho derje porabi, mjesca pak we tu, hacž je so tej schto šerbskeho podawało. Bu to tola zyle samoforsumlive bylo, hdyž su wschě dźeći šerbske. Wschе so jenoż, so je ſ. wuchet Meißner nješto „in schlesischer Mundart“ pschednaschował. Schtóž tutu rěcž znaje, wě doprědka, so tej ani Němzy Wojerowskeho wotrjeſa ju srosumicž njemóža, dokelž so wot tudyschcže němcžiny kiž wschak ranjewon najzhmańscha“ njeje, rozdźeluje kak kołoł wot hórana. A kak hacžu potom šerbske dźeći is starschi to srosumicž mógli, hdyž to ani Němzej njemóža? Knjes wucžeł Meißner je dyrjo to berj měnił, ale jo to rosumne, tajke něschto cžinicž? Cžehodla so bóle na domorodnych a cžiši rěcž njedźiwa, kiž je ſ najnjeličšich njeschcžine jeho schkuschenje wosebdy srosumliwa? Je to ſkoro šmješkne, kak so je šerbšći nałeżnoscžu wobhłubuje a so so rabscho Bóh we schto podawa, jenož so njeby buchu trjebali šerbšku rěcž wužiwacž. W tu so ſ němskim „Heimatskunde“ a „Heimatsliebe“ sniješe; wschém rozumnym ludźom je taške sadžerżenje šmješkne.

S **Wochozow.** Sandźene dny je so pola naſ hiwwuschi twarjenje potorhało. Je to stara wulka brózeń tudomneje bura Domašcka. W lěcže 1740 je wulki wohenj zyle Wochozy šnicžił, tej faru a zwrjej, tehdy je tuta brózeń so 3 njerješchimi twarjenjemi stejo wostała a potom wotpalenym bliščej cžaš ſ kemschenju žłukła. W pribawschich létach je bliščo pschi njej wulki dub stał, kiž je pak psched wjacy hač 50 létami puschczeny. Kaž šmy wot starych ludźi słyscheli, je tehdy na tym dubje šwón wótšał, kiž je ludźi ke nschi wołał. Najšerje je tutón mały šwón był, kiž je na naschej zyrkwi hacž do léta 1899 wisał. Kak je jo wón tehdy wuchował, nichtó njewě, na nim pak je létowa licžba 1820 jescze. Podźišchi wjeschi šwón, kiž je tež w lěcže 1899 ho wotšeł, je jo hakle w lěcže 1816 kupił.

Se **Strobizy** pola Khocžebuša. Swěrny šerbšći bejžiłki staraj knjes Wenzka šwojeczesche tele dny šwój 50 létny šastojniški jubilej. Se wschěch stron pschihladowaju jomu pschecželia a wopokazuja lubosće. Tež my jemu ſ wutrobu jomu pschejemy. Bóh jomu dajž nam jeho pschecželstwo hišće lét, hdyž bu žnć tak wulke a žinjenjarjow tak małe.

S **Smjedecrka.** Tu je najstarscha wožoba naschego wsa šemrěła. Bě to wěsta Schneiderka wobk. Wolfa. Šemrě 92 lét stara. — Njebožcu Palmarum swjedźeli statšicy dźelacžer naschego města swoje 80. narodniny. Je to Franz Kallasch a je po narodnosći Cheh.

...ženo swojim létam je hischcze cyłk a strowy. We tu...mnej schkleńcerni jako tocżeństi mischtr dźela.

S Wujesda pola Ljubja. Sbožo w njeschośu mężeschе ...ji jene howoda. Tu bu hebi na wjacy w Budyschinje ...a 25 hr. nroźacko kunsła. Tute pak bu ji duzy po wuczu ...dwórnischcza cżello, hdyż keho so by hosyo'a nęschto ...ypoja. Podarmo pytachu fuschoża a wboża żona na wschich ...ischach a schczełkach małeho cżekanja. Skónczńe pak ...prostacho dostachu. Jedyn fuschoż bu mjenujcy też ...o samsnym puczu se swojimi prohaschkami domoj jěć a ...emu so te druhe pschihoźeli a sa nimi bżjeschce, hdyż we ...olsku hotowachu. Popadnychu jo a wotedachu jo sbożowne hosposa.

S Klucza (Klotsche pola Drjeżdżan). Nahu fmjeżesz wodeńdże sastojnik na tudomnym dwórnischczu Obendorf. Wón bě runje twarowy cżah wothył. Tu pschijma Schoresselli spschinik. Lokomotiwa shrabnywschi, wjerchny jeho w stronu. Wón bě hnydom morwy. Psches 30 lět je we klutsche żelesniczy stat.

Se Schandawy. Dźenża thdżenja bopołdnja wotwali so pschi puczu do Gożdorfa wulki kamjeń. We fmuje je wón wotmjerjunt a so tajo puschcżił. Wężywnostjoni praja, so na wschě 360 zentnarjow waży. Wot puczа śdaleny jenoż 3 metry lesi.

— **Pschenyżkowy film** so wot 19—26. 4. w tudomnym zentralnym dźiwadle pschedwidowaje. Wón pokale nastacże „Ideal"-pifankeje maschiny, kotruż fnata firma Seibel a Naumann w Drjeżdżanach dóstała. Film je originelnje sfotajeny a radźimy kóždemu, so zentralne dźiwadło wopyta.

Te zwarstwowski powěstnik.

Serb. towarstwo „Zerja" w Hrodźišću zmeje njedźelu **po jutrach, 27.** haprla, so. 1/3 hodź. pola Jurakee w *Hrodźišću* swoju hłownu zhromadźiznu; dokelž maju so **ważne wěcy** wuradżeć a **zrjadnik** je dobrozdanlnjeny, so **naležnje prosy** zo by żadyn ...e njewuwostał, też hosćo su lubje witani, ...ž pżindźże w prawej bohatej lićbje, też sobustawy naśeje tow. żupy chcyże cyle zwěstosću pżińć.

Spěw. wotrjad tow. „Zerja" ma pżichodny pjatk, ...5. haprleje wjećor wo 1/2 hodź. pola Symankee w Njechornju spěwanja, žadny spěw. sobustaw ma zwěstosću pżińć, też nowi spěwarjo su lubje witani.

Pżedsydstwo a dirigent.

Hudźbna Jednota w Raćerju zmeje jutrownicku wjećor we 8 hodź. pruhu. M. Nawka.

Bukečanske serb. towarstwo zmeje njedźelu, 27. 4. pop. w 3 hodź. swoje hłowne posedźenje we wosadnej zall. Pżednoślk knj. fararja Mjetwy wo ważnych serbskich naležnosćach. Rozprawa tow., wólby pżedsydstwa. Prosy so naležnje zo bychu wšitke sobustawy pżišłe, kotrymž na wutrobje leži, zo by towarstwo dale wobstało. Pżedsydstwo.

Lipa Serbska w Pančicach. Dla wšetkych wobstejnosćow wotjěźdże awto do Budyšina hižo 1/45 hodź. a to z dypkom. Wobdźělnicy zhromadżenja so pżi šuli, zwotkal so wotjěźdże. W 1te hodźinach je krótka pruha w žurli Běłeho konja. Štóž ma noty doma, njech na nje njezabudże. Pżedsydstwo.

Jednota „Sokoł" w Małešecach. Wutoru 22. 4. tżeći dżeń jutrow wjećor w 6 hodź. zwučowanje za dźěći; zwučowanje za dorost pżihodnu wutoru wupadnje.

Kołojėzdne tow. „Błysk" w Haslowje prosy serbske towarstwa, zo bychu sebi njedźelu, 18. meje swobodnu dżeržałe dla khorhojneho swjedżenja.

Serb. towarstwo „Lubin" w Budestecach zmeje 3. dżeń jutrow wjećor w 7 hodź. pola Rósikec swoju zhromadźiznu. Pżednoźować budże **k.** hudźbnu direktor Bjarnat Krawc z Drjeżdżan wo temje: „Za Kamjenicom za horami". Wo prawje bohaty wopyt so prosy; wosebje njech je rěčnikoweje ródneje wsy, z Rozwodec, pżińdu. Pżińdźże wšitcy, młodźi a stari. Subustawy njech sebi spěwniki sobu pżinjesu. Pżedsydstwo.

Kolo serb. spisowaćelow a serb. rěčnikow zmeje jutrownu srjedu 23. haprleje dop. w 9 hodź. posedżenje w „Serb. Domje" w Budyšinje. Wšitcy njech pżińdu. Pżedsydstwo.

Spěw. towarstwo „Bratrowstwo" w Kulowje. Wšitcy spěwarjo chcyli jutrownu pondźelu po serbskim pżedwanju z wěstosću na spěwanje pżińć. Pżedsydstwo.

Serb. towarstwo „Lipa" w Rakecach ma druhi dżeń jutrow popołdnju w 4 hodź. pola Hónča swoju mėsačnu zhromadźiznu. Wo bohaty wopyt prosy pżedsydstwo.

Spěw. towarstwo „Radosć". Mėšany a muzski khor ma pjatk, 25. jutrownika, wjećor we 8 hodź. spěwanje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki njech pżińdu. Započnjomy kruże z wučowanjom programa zajězda do Delnjeje Łužicy 25. meje t. l. Dirigentstwo.

Serb. towarstwo „Handrij Zejler" w Łazu ma 2. dżeń jutrow pola Sołćic swoju zhromadźiznu. Započatk pop. w 3 hodźinach.

Syno a stamu
kupuje
Willy Mader w Budyšinje
na sukelnskej hasy 1a.
Telefon 107.

Arnika
mòdre Odenwaldske
Centifolia
Gloriosa
hrabja Dohna, čerwjene
Nepeta, čerwj., žoltomjas.
Pepo
Pirola
Richters Jubel
Trebitscher Ertragreiche
Tischgespräch
Weltwunder
ma na składze
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Bėrnace kruški
rżane wotruby
rżany gris
suche truhanćki
pšenične
ma na składze wotruby
Paul Bennewitz
w Budyšinje.

Přewožomna pěc
je na předań
w Dalicach čo. 12.

Kundrosa
k plahowanju, 10 měsacow stareho, ma płaćiny hódno na předań Jan Kuhn
we Wulkich Zdźarach.

Wapno
(kalk) k twarjenju a hnojenju poruča
Willy Mader w Budyšinje
na suk. hasy 1a. Tel. 107.

2-létny zrěbc
(kobla, hlšk) je na předań
we Wolešnicy čo. 6
Klětneho.

Wysokosćelna
krawa
je na předań
w Trjebjećicy čo. 25.

Krowa
blizko ćelcu je na předań
w Plusnikecach čo. 28.

Prosata
a derje zdźerżany **juchowy sud** je na předań
we Slonej Boršći čo. 16.

Trjebana
šěrokomłóć. mašina
je na předań w Zdźarje čo. 1
(Šěrchen) pola Klukša.

Wysokosćelna
kruwa
je na předań w Bolbrocach čo. 4.

Płahowanski byk
na 7 centnarjow ćežki je na předań w Zarěcu čo. 13.
Syna
ćehniwa kruwa a běhak
stoj na předań w Khelnju čo. 48.

Hofmanec hosćenc w Psowjach
1. a 2. dżeń jutrow su
pyšne reje.

Hosćenc w Khwaćicach.

Póndźelu, 2. dżeń jutrow su
pyšne reje
Započatk w 6 hodź.
Předołnje přeprošujetaj
J. Nowak a mandźelska.

Jednota „Towarstwo młodosće" w Khasowje
zmeje **póndźelu, 2. dżeń jutrow**
wulke tšělenje wo myto.
Zap. w 2 hodź. Towarstwo prosy z tutym wo bohaty wopyt.

Zendźic hosćenc w Rakojdach
2. dżeń jutrow
pyšne reje.
Předołnje přeprošujetaj **A. Zenda a mandźelska.**

Kołojėzdne towarstwo „Pućowanska radosć" (Wanderlust)
za Rožant a wokolinu
wotmeje **2. dżeń jutrow**
w Pěskećanskim hosćencu swój
swjedżeń
z dźiwadłom a rejemi.
Započatk w 7 hodźinach.
Předołnje přeprošuje
swjedżeński wubjerk.

Hudźbna Jednota
budźe pórni wotkazany dżeń
jutrownu póndźelu
wjećor wot 1/28 hodź.
spěwać a hrać
pola
Brylec w Radworju
Potom wjesołe reje.

Hosćenc w Sowrjecach
2. dżeń jutrow
pyšny bal.
Předołnje přeprošujetaj
Ernst Freund a přichodny syn.

Małešanska nalutowarnja a wupoščernja
poruči:
Kali-amoniakalne sulfaty, šwahlowe kwasy duzyk, superfosfat, kalijowe kalini, domaćowa ruda, tomasmehl, čorjawa a běła, wapno (kalk), zelene skótne pisa (Fettkalk), ...
dóbre wuhle, najlepše ...

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 19. haprleje 1924

Kurjy schtwórtk w Barlinje:

(Cute kurjy su w millionach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	262 300
engelski punt	18 255 000	cżechoslow. króna	124 600
schwajcarski frank	739 100	100 półsk. markow	461 000

Němske pjenjezy so sandżeny schtwórtk na swětowych witach trochu sesłabichu. Franzowski frank nalkhlesche so k dalschemu struczeniu.

Efekty na Barlinskich witach so dale sesłabjowachu.

Na **produktowe witi** skutkuje błyschcej thwjatych bżjow. Wicho wikowanje je nimale wjasło. Żito je žadne. Ale prajicz so njehodżesche, hacż chżyche horje abo dele bicz. Ani we khłebowym cżicże, ani we muzy njebě wobkhadu. Mėschto jećmjenja sa łóst so rozpscheda. Njany jećmjeń ja pinwarnje mjenje płaćeše, dokelž je wjele wikrajnego na witach. Wotwoj jenoż pschetrjebarjo kupuja ale nitki pjenjes hadżeja. Wotruby łepje dźěchu. Zentnar pschinóże wjacero

w Barlinje:

pschenicy 8,30—8,85, rożki 6,35—6,65, jećmjenja 7,50—9,50, wowsa 6,00—6,60.

we Wrótzławju:

pschenicy 9,15, rożki 7, jećmjenja 6,25 hacż 9,25, wowsa 6,30 št. hr.,

w Kamjenzu:

pschenicy 8,60—8,85, rożki 7,15—7,20, jećmjenja 8,50—9,50, wowsa 6,75—7,00.

Wiki schtwórtk w Khorżebuzu. Butra 2 št. hr., twarożk 20 np., jeja 20—25 np., howjaze mjaso 0,70—1,00, cżelaze 1,—, swinjaze 1—1,10, skopjaze 1,20. Linty 2,30 schćuki 1,60 št. hr. po punesze, běły a cżerwjeny kał 20 hacż 35 np., morchej 10 kólcżpa 6,—8, jelcżny kał 40, sa rhabarbor 80, žołotej kerczk 50, rabiški wałcżk 40, jabłuka 50—80, truschny 60, np., wschо po puncze, je-li niczo druhe pschiponmjene njeje.

Wiki prosatow w Khorżebuzu. Pschiwjesło so bě 1410 prosatow, 49 běhakow. Wone płaćachu:

małe prosata 10—15, srjedże 15—20, wulke 20—25, małe běhaki 25—45, srjedże 45—65, wulke 65—90 št. hr.

Wiki rěznoho skotu sandżeny srjedu we Wrótzławju. Pschihnało so bě 873 howjadłow, 2131 swini, 1784 cżelatow, 242 wowzow. Wone płaćachu howjadła 20 hacż 45, byki 30—44, jałowje a krowy 15—45, cżelata 40 hacż 55, wowzy 40—60 šotych hriwnow po zentnarju žiwe wahi. Swinje pisches 3 zentnarje 62—65, ša 240 hacż 300 puntowšk. 60—62, ša 200—240 puntowške 55 hacż 59, ša 160—200 puntowške 52—54, ša ranzy a kumroch 51—61 šotych hriwnow po zentnarju žiwe wahi.

Skótne wiki w Leer w ranschej Friesiskej (Ostfriesland) sandżen srjedu. Pschihnało bě so 500 skoćatow. Wiki płaćachu. Kuhy wikowarjow bě mało pschihnjeno. Sa łóst płaćachu:

1. kajtošeze 500—600 šotych hriwnow,
2. kajtošeze 350—450 šotych hriwnow,
3. kajtošeze 200—350 šotych hriwnow,
1—2 létne jałowje 100—300 št. hriwnow,
létne wokoły 150—400 št. hriwnow,
wowzy 25—35 šotych hriwnow,
jehnjata 6—10 šotych hriwnow,
běhaki 15—20 šotych hriwnow,
prosata 25—40 šotych hriwnow.

Kaki jara schpatnje bżje. Tehodła jeho wudźělenje samjelisja.

Płaćiny na Barlinskich produktowych witach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, šwat 100 kg, płaćiny po tutej hriwnje.

	17. 4.	16. 4.		17. 4.	16. 4.
Pschenica	170-177	170-177	rapš wolijski	11,50	11-11,50
rożk	131-138	131-138	poč. melasa	8-8,60	8-8,60
nałe. jećmjeń	170-190	170-190	ferabella	12-14,00	12-14,00
nat. jećmjeń	—	—	běrnaze krušk	20-20,80	20-20,80
wowš	120-128	120-128	buny	16-18,00	16-18,00
kukuryca (Mais)			wola	12-14,00	12-14,00
pschenič. muka	24-26,50	24-26,50	rany wolijski	22-23,00	22-23,00
rżana muka	20-22,50	20-22,50	mohrc lupiny	12-13,00	12-13,00
pschenič. wotr.	10-10,20	10-10,20	jelte lupiny	16-17,50	16-17,00
rżane wotruby	8,70-8,80	8,70-8,80	symo, 50 kg	—	—
rapš	310	305-310	šmona, rżana	—	—
tane symjo	410-415	410-415	„ pschenj.	—	—
hróch	16-17,00	16,00-17	„ wowšna	—	—
pšenicki	12-14,00	12-14,00	„ jećma	—	—

Płaćiny rěznoho skotu na Drjezdżanskich šótnych witach.

17. haprleje:

8 woły, 2 byka, 7 jałowjow a krowow, 1118 cżelatow, 5 wowzy, 374 swini.

Płaćiny za woły, byki, jałowje a krowy kaž pondźelu.

Cżelata: wukormjene 64-68 št. hr. za punt, mjenje wukormj. 68 št. hr. za yt., schpatne 32-50 št. hr. Swinje: pokmańjene. 66-68 št. hr., wukormjene 69-71 št. hr., mjatne 62-64 št. hr, ranzy 56-60 št. hr. za punt. Wowzy: kaž pondźelu.

Drobnowikowanske płaćiny w Budyschinje.

19. haprleje 1924 po hamtiskim postajenju.

Wšitke płaćiny so po št. hriwnje srownuja.

Twora		najniš. płaćiny hr.	najwyš. płaćiny hr.
Howjaze mjaso s tłoscheniemi	1 kg	1,40	1,80
Cżelaze mjaso	1 „	1,80	2,40
Skopjaze mjaso	1 „	2,40	2,60
Swinjaze mjaso	1 „	2,20	2,40
Tukrajny swinjaty schmatz	1 „	2,40	3,20
Pschenična muka	1 „	0,32	0,48
Rżana muka	1 „	0,28	0,30
Khlěb	1 „	0,22	0,23
Jedyne běrny	1 „	0,06	0,08
Maśz	1 „	0,60	1,00
Hróch	1 „	0,56	0,72
Sosoł	1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjaty schmatz	1 „	1,50	1,80
Sesuchcny potcz	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 št.	0,26	0,28
Jedyna butra	1 kg	4,00	4,80
„ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	schł.	0,10	0,12
Jedyne buny	1 kg	0,48	0,72
Zafor drobny	1 „	0,88	0,96
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,05
Brunizowe brikety	1 „	—	1.25

Šulske mapy tornistry poruča **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Jutrowna hłowna zhromadźina Maćicy Serbskeje.

Srjedu po jutrach, 23. hapryleje pop. w 2 hodź. wotměje Maćica Serbska swoju

jutrownu hłownu zhromadźiznu.

Dnjowy porjad: 1. Rozprawy. 2. Přednoškaj knjeza šulskeho radźićela Krawca-Kamjeńskeho a k. fararja Křižana-Wotrowskeho. 3. Nekrologi. 4. Wólby. 5. Namjety. Předsydstwo.

Wječor w 7 hodź. budźe w „Budyšskej Tŕóšerni"

wulki spěwanski koncert

„Lipy Serbskeje" z Pančic

pod nawjedowanjom k. wučerja Słodeńka.

Wšitcy Serbjo so na njón přeprošuja.

Po koncerće puńcny bal.

Wotrjady Maćicy Serbskeje.

(Přeměnjeny porjad.)

Jutrownu srjedu, 23. hapryla dopołdnja w „Serbskem Domje":

a) delka w Serbskej ludowej čitarni.

1. wot 9—10 hodź. Beletristiski wotrjad zjednočeny z Kołom serbskich spisaćelow a ŕěčnikow: a) Přednošk wuč. M. Nawki: Naše nadawki. b) Nowe wustawki.
2. wot 10—11 hodź. Rěčespytny wotrjad zjednočeny z Delnjoserbskim wotrjadom: a) Přednošk dr. Muki: Part. acr. act. na-wši a Loesing. m. & n. adj. na-em. b) Přednošk far. Šwele: Hornjo a delnjo-serbska přirunowaca ŕěčnica.
3. wot 11—12 hodź. Stawizniski-starožitnostny wotrjad. Přednošk wo spisanju a wudaću noweje knihi k hornjoserbskeje (Milćanskej) domowědźe.
4. wot 12—1/21 hodź. Narodnopisny a wumělski wotrjad: Naše nowe serbske wumělstwo.

b) horka w žurli.

5. wot 10—11 hodź. Hudźbny wotrjad. Přednošk wuč. J. Słodeńka: Naše nadawki.
6. wot 11—1 hodź. Zwjazk serbskich towarstwow pod nawjedowanjom hudźb. mištra Krawca. Nadrobniši porjad hl. w Towarstniskim powěstniku.

Wšitke sobustawy a lubych přećelow wědomostnych wotrjadow Maćicy Serbskeje přeprošuja nadźijejo so bohateho wopyta

předsydstwa.

Jutrowna skadźowanka

Serbskeje studowacaje młodźiny

wotměje so tón raz

póndźelu, 21. jutrownika 1924 **we Wósliuku.**

Porjad:

Pop. 1/25 hodź.: Posedźenje zwjazka łuž.-serbskeho studenstwa,

wječor w 7 hodź: **Zabawa,** wobstejaca ze spěwow, přednoškow, dźiwadła a reji.

Wšitkich studowacych Serbow kaž też wosobje wšitkich lubych serbskich krajanow z blizka a z daloka w mjenje Zwjazka wutrobnje z tym přeprošuje

Julius Korla Riota, kand. před. zast. t. č. hł. starši.

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8

Widźenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, lód, wysoki tykanc

wšědnje 1/25-6 hodź. 8-11 „ wumělski koncert

Jednota „Sokoł"

w Malešecach.

Njedźelu 27. hapryleje 1924

wulki sokołski wječor

w Zendźic hosćencu.

Wuhotowany wot sokolskich dźěći.

Wulki program.

Prijedy a po tym **pyšne reje.** Započatk programa we 8 hodź.

Wutrobnje přeprošuje

Jednota „Sokoł" w Malešecach.

Pytam jara wjele rólnych a bróžn. dźowkow, kuchinsk., domj. a stwinsk. holcow, wjele wotrockow a pohončow.

Přistajeńka **Görlichowa** na sukelnskej hasy 1.

Telefon 837.

Młody młynski

kiž móže teš khlěb pjec, so k 1. meji pyta. Poskićenja na młyn we Skaneca-ch pola Barta

Samostatny

khlěbowy pjekaŕ

so k 1. meji pyta. Poskićenja na młyn we Skanecach pola Barta.

Murjerjow

pyta twarski mištr **Polak** w Hodźiju.

Jutrowne přeće!

Ratarskej młodźeńcej, 23—25 lět staraj, pytataj znajomstwo dweju młodeju knježnow wo 20—23 lět. Byštej so najradšo do ratarstwa woženiłoj. Poskićenja pod B 20 na wudawarnju Serbskich Nowin.

Jeja k nasadźenju

wot wjacy króć z diplomom, medalju, z přenim a čestnymi mytami wuznamjenjowanych wosebitych

„kurwotobarbnych italskich kur"

wotedawam běžnje. Kury njese wurjadnje derje a su jenož najlěpše němske kurjaceje plahowanskeje krwě. Jeji k nasadźenju płaći 15 štuk 8,50 hr. Rozesćelu za póstowy doběrk (Nachnahme)

H. Gommolla, Guhrow Nr. 81 bei Briesen, Kreis Cottbus.

Přihódne poskićenje k jutrownemu swjedźenjej

Chenillowe rubišća a šawle

ze židźanymi a chenillowymi frantami wšěch wulkosćow a po wšěch płaćiznach.

mužace zoki, jara sylnu trjebansku hódnosć, šěre	0.55
„ „ balmjane, ćešne nitkate, šěre a brune	0.70
žonjace wušiwane košle, jara dobra hódnosć	2.50
mužace kopšalninowe košle, 100 cm	3.—
mužace Oxfordske košle, módroběłe smuhate, jara twjerde	3.60
žonjace spódnje suknje z velutinowoho barchenta, smuhate	3.50
„ „ „ lětnišo, plane smuhate	4.40
satinowe spódnje suknje wšelakich wuwjedźenjow	5.50

Bałwmjane štrympy, mužace makowe košle, a kholowy w jenož dobrych hódnosćach poruča po přihódnych płaćiznach

E. Jordanowa wudowa

na jerjowej hasy 5 **na zmatŕkownej lawskej hasy 8.**

Telefon 1293

Za zasopředawarjow je skład a předawanje na jerjowej hasy 5 po 1 skhodźe.

Pawoł Jakubaš, prjedy Mikławš Jakubaš

předewzaćel hłubokeho twarjenja we **Wudworja**

pósta we Worklecach

poruča so **k wuwjedźenju** wšěch

hłubokotwarskich, rumowanskich a planěrowanskich, drainěrowanskich a studnje-twarskich dźěłow

kaž też wodowodowych a samoapojenskich připrawow.

Dalokorćak: **Haištrowski hamt,** zjawna telefonowańcna w „Herbskej grychće" we Wudworju.

Skazanki na pleowanske běrny

kotrež w bliším času dodału, přijimuje

Erich Bräuer

wolko-wikowańja ze symjentnymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 skhodźe

☐ Skład w bróžni na Hošic hasy ☐

Zrědka přijomna składnosć!

Syjacu mašinu, 1½ metra šěroku, z 15 rjadkami, fabrikat „Mayfarth", předawaja pod přihódnymi wumělnjenjemi

Bruck, Jurack a Falting

w Njeswačidle.

Žane wysoke železniske płaćizny!

Najtuńše płaćizny! Přihódne wotwołenje!

Wjedrokrute tonowe tŕěšne cyhele

w rjanych njezańdźitych barbach

Přirodowe barby módre koprowe barby

Klinkarnička Tři Hwězdy Paul Arnold

dźěrkate cyhele - pjestrowanske platy - murjeńske cyhele

Telefon: Hamt Budyšin čo. 11.

Symjentne běrny

zažne Tannenbergske, připóznate 1. sadźenja

odenwaldske módre

khežorska krona

Wohlmannna 34, připóznate 1. sadźenje

Trebitscher Ertragreiche

Industrie, Beseler, Clara

kaž też wšě druhe družiny, kiž so přeja, poruča ze wšědnje přikhadźacych wjezbow

A. Kolšer w Budyšinje

na Albertowym naměsće 12. Telefon 1037.

Dróbne předawanje je na składźe w. Hardtratec bróžni na Hošic hasy kóžde popołdnjo 1/2—6 hodź.

Hišće přemalo znate

je mjez wjele khorymi, zo je **Wohlmuthowy hojeński aparat** runjewon universalny srědk při wutrobnych, čuwowych, žołdkowych a črjewowych čefpjenjach wšelakeje družiny, kaž też při słabym dychu, drjenju, wiću, mnoho dźěćacych a žonjacych khorosćach. Prospekty a radu podawa darmo a aparaty też na wupožčenje

Wohlmuthowy institut w Budyšinje

na Moltkowej drózy 31. Hojeńske wothladanje.

Hosćenc w Haslowje.

Póndźelu, 2. dźeń jutrow su

reje.

Kedźbu! Ratarjo!

Štóž chce swój skotarski wunošk pozběhnyć, spytaj jo z mojej połnohódnej **lanej mučku** z čisteho laneho wosuška, nic změnić z přemysłowym wolijowym wosuškom (Industrieölkuchen); tak dołho hač skład dosaha, 16 pj. za punt.

Schkommodau we Wojerecach

wolenca na Bismarckskej drózy

Po 5-lětnym chirurgiskim wuwučenju, **napósledk** po wjacylětnej dźěławosći jako 1. **assistent chirurgiskeho wotdźělenja** při měšćanskej khorowni w Drježdźanach-Johannstadt (Dirig. **lěkaŕ wyši medicinalny radźićel dr. Seidel**) **sym so**

w Budyšinje na Pauliskej drózy 27

na rožku Jurjoweje dróhi

jako **wustojny lěkaŕ za chirurgiju a orthopądiju**

zasydlił.

Dr. med. **Ernst Monse.**

Rěčne hodźiny 11—1 hodź. wšědne dny.

Privatna klinika na Jurjowej drózy 8.

Telefon hač na dalše čo. 773 (dr. Wünsche).

Centralny kupny dom w Budyšinje.

Bohaty wubjerk darow

ooo za slubjenych ooo

w Budyšinje, na khěžorskej drózy 14.

1. Přiloha k číslu 93 „Serb. Nowin“

Sobotu, 19. haprleje 1924.

Jutrowne myßličzki.

Boża stwórba stawa se symstwo spara. Dołho da lětża nalěcza na žo cžakacz. Kwětli wotewrjeja swoje barbowite telušchi, pupki so pukaju. Ptacžata pukkaju pěwy do powětra, pola, lěs a kuki swoblekaju so žiwjatoczku drastu. Wschudże rosce, žo pjenkuje, kwěje. Wschudże nowe žiwjenje, nalětna radość! Wschudże postawanje w Božej pśitomnosce. Jutry, nalětny žwjedźeń, žwjedźeń swórby, tij kiwo cłowjekowy won i bliskich domow, won do kśežańego gmejna, do žmjerśatego žo błonża!

Naschi pśiedchowniwje mějachu ſ Božej stwórbu wuńsche dwalki hacž my rowjenkoju. S pracžańom wědża Skerbjo, kaki wuznam a wliw ma błonżo na semju, na žiwjenje. Woni ju tehodla cześcžachu jako nješchto bóžke. Po błonżu žo postajeśeche dześ a nóz, lěcžo a symo, žiwjenje a žmjerć wot njeje wotwiśowasche. Stari Serbja pschipóśchachu jemu bóśśeje wažnosce, žwjeśchachu jeho sawrót.

Hdyž macj semja je symskeho spanja wotwcj, cžakałasche serbski bur wješkoseje myśle na prěni dześ, tij běśche dźěschi hacž nóz a žwjeśeśesche jón jako nowe lěto. Po naschej prosbje padny tuton žwjedźeń kóng měrza, nalěz, tij žo hacž do 13. lětnika dźerżeśche. Schmrćkowe hałuzy w ruzy cžerwjenchu wjeźeni hołaj dwór wot dwora a wokachu: „Lěto, nowe lěto dźe!“ Spěwachu wješkale spěwy a pschejachu ſboże. Hołay wubźěchachu wulki žnoj, kotryž symnu a žmjerci pschedstajeśeche. Mładźina njeśeśe jón ze wšy won a spalt abo zakpi jón. Pschewodźerjo pjerjechu ſ kijemi abo mjetachu jemu jo njeho. Woni wěrjachu: Schtóž „žmjerc“ sabije, w tym lěcze njewumrje. Na dompucu puśkachu: „Žmjerc žmy sobili, wuhnali, lěcžo ſ nowa wjednemy.“ Tuta wałchnje njeśe žamo śkeśeżanstwo wutupiło. Hacž do 18. lětstotka, žamo tu a tam do lěta 1840 je so ſdźerżało. Snopy na'chachu ſo hacž na hranizi gmejny, so błonża je na žuſbudowe polo cźišli. Pschi tym bóndże tež ſ rukam. A dźenża hłuboke njeju cźeladni „stareho“ ſ žuſbodej, hdyž sće hłuboke pilnje ſ zypami kopa. Maschina je tu starý nałóſ ſ wjetscha woſtronika.

Hdyž semja załeżewaśe a da kopjenjeśe, nastupi knježstwo bohowika Łada. Wona bźěśe posticzerka lubośeje a płodnosce, schkitarka wotuczażego žiwjenja. K jeje cześcži wuhotowa so hościna, p'chi kotrejž so žwinjaze mjaśo, jeja a pjeczwa jědźachu. Jeja wospomnjenichu wotuczaze žiwjenje, kotrejž so macžeri wschich žwórjenjom jako wapor pschinjeśechu. Khcheśćanske jutry wucźišchachu tutón žwjedźeń. Ale jutrowne jejka nam łwoštachu a žu pwiśtim nałóſ ſ prastarych cžałow. W žwójich wschelakich barbach ſ rizujmi ſ dźěła wumeśtnimi wobrazami ſu wone wjeśelo ſa małich a małych.

To běchu ſ mje a ſbodne waschnja naschich pśiedchownikow. My khcheśćenjo to ženje prěši njeśmy. W cžałach khcheśćanstwa žu žo tehodła jutry na pśenju njedźelu po połnym nałtnym měsacžu połožte, hacž do naschich dnjow. My khcheśćenjo witomy w jutrach mile nałěcžo, dźakujemy žo Bohu, że nam kóžde lěto dyrce a tycże w Božej stwórbje dožiwjeć da.

M. Hórnik.

Křižeſ.

Běły sněžk na horach taje,
Nałěco so přibliža,
Zelenja so pola, haje,
Ptačik w kořku činkota.

Jěcha hólčik z křižerjemi
Na Khrôšćanskim hrjebnišću
Na koniku mjeze wšěmi
Najwjeselšim čornaćku.

A hdyž jěcha z křižerjemi,
Postrowi joh' holičo
Najmłódniše mjeze wšěmi
Mile jemu kiwajo.

Słyšł tu pódła na štomiku
Zrudnje kuka kokula,
Wjesele ji na koniku
Hólčik tole powjeda:

„Njekukaj, ty ptačko, stajnje,
Mi wšak nichtó njewumrje;
Trašiš ludźi njewuprajnje,
Podarmo pak wšitko je!“

Běły sněžk już sasy taje,
Nałěco so přibliža,
Zelenja so zasy haja,
Ptačik w kořku činkota.

Druhe jutry hólčik jěcha
Na zruduańkim koniku,
Njeje na nim žana pycha,
Wjaznjou ma žarwańsku.

Njewidźi już holča wjacy,
Ale tu nad křižikom
Kokuliča lěta zasy
Ze styskniwym kukanjom.

Zrudny hólčik sylzy roni,
Pomodli so za lubu;
Kokuličcy wbohi hroni
Nětko žadosć hinašu:

„Kukaj dale, ptačko, kukaj
Nětko też mi młodemu,
Kukaj, blizku smjerć mi kukaj,
Zo so z lubej zjednoču.“

Měs. Přidawk k „S. N.“ 1858.

Sa naš khcheśćanow njejšu jutry jenož nałětny žwjedźeń. Mnohy w'chał bychu najradšcho sajo łapalli do pohanskich cžałow a nałóſkow, bychu žwjeźili bohowku žiwitka a nałěcža — Ostara. Nam je Khrystuš pucź a wjednik. Hosanna spěwamy žwjez Dawida, wulzyłkwalenehu, kij pschikhadża to Knjesowym mjenje. To powitanja sa Mesiaša, nadobo rossmětleneho luda Jerusalemskeho, kij kóńcžnje w Jesušu lubjeneho wot Boha, wumožnika świeta ſpórachu. S palmami w ruzy bźěchu jemu napschećo a strowjachu jeho sa krała měra. Niż na wohnjowym konju w błyschcžu wótrych bronjow, śwětlnu kralowstu krónu na hłowje, łaž naschtykaju židza to wocžakowachu a hebi žadachu. Na měrnej wóśliju cźehnje kral do Siona. Tak dyrbi też nascha dušcha ſ palmami wjeśeła, ſ psalmami a modlenjom napschećo pschińcź bóžkemu wjercžej měra, hdyž chze do naschich wutrobow sacžahnyć. Hdy bychu wone wótcžałe, bychu kamjenje rěcžałe. Sću wokomik, hdyžiny a bny, hdyž cłowjek žo wšjeż dyrbi starého Hadama. Po dołhim pócźe ſ jutrownemu wjeśelu. Bóh je žwoje śwětne a duchowne bohatstwo pschez cłowjekami wupschetrěł. A hdyž žu někaj cźi, kosćij pśches to žu rhmanschi a na wjeśelu bohatschi, měrnischi a ſeżernischi a lubośćiwischi? Hdyž žu te wutrobY, kotrež druheho hubjenstwo a nuſu wołaja! Jutrowne wjeśele a radość budź nam ſ nadźiju. To žu nasche jutry, kotrež je Knjes nam dał. Dobrežerstwa bowera ſa wojowanych ſeminskich, ſa jenowliwoch, kaj ſa zyły herbstwo lud.

Jutrowne jejko.

Wobras ſe wšy.

Běśche jutrownu žobotu na wjeczor. Burez nan powshasche na dworze, na žwójatych bnjach dyrbjeśeche też tu ſwjaty porjad bycź. Burcze macź dopomha mjes tym dźowaju w hrôbźi. Małe Bohuwěrk pschihotowasche wshrobaju śmjeśa ſa jutrowne jejka, kotrež po jeho, nětko wonuzynym měnjenju sajaz lehnje. Wona žebźeśeche sej jimaczaj pschi wjeczeri. Khodźeśeche ſ cžakom bo koża, ſ kurami runje niz. Wonka na twotnje mórasche so kócźka, bajeśeche a mórcźeśeche. Jej najźerkje cźerstwe tykanzy bo wocžow kałachu. Stónchnje wjeczini wowka wotno a połoži někotre kuski tykanza, ſrjetscha kromki, kotrež tała słocžałka wot dobreżo rosemnawacź njemóźa. Ale to žo mysleche. Kócźka muchasche a cžaſchleśeche wokolo nich a stoczi na wobo dele, drje žebi ſmyślo: to móźesch ſama jěcź. To wonku troschku rosbnéwa a wjemy ſo jej: „Ty kocži hejdele!“

Runje ſaſwonicžu ſnrkoje ſwony a witachu jutrownicžku bo wšy, bo Wožeje stwórby, bo cźlowjeczich wutrobow. Kak ſwjatocznje žo na nje poſłuchasche! Sich błóźi, pśches pot lětstotka je ſnaty, wabjeśeche k pacžeri a ſ jich kusom pschehoſa'a ſnjkny nutrnje cuzy a ſchcžaſche pschi wjeczornej pacžeri: „Sžo poruczk Bohu śwérnje . . . To a druhe běśche ju macžeńka w dźěcźazych dnjach nawuczyła a teho je žo dźerżała pśches zbliczke žiwjenje. Też dźenża ju pohnu. Niech krześćiźki žo temu śmjeże. —

„Nó, mój hólcże, někto mi pokaj, kak rjane hnězdo ſy natwarił“, bźeśeche Burez macź, ſ hrôbźe pschiſchedschi k ſwojemu ſynkej. Pschi žebi wschak myślesche, ſo by nasajtra rano wědźała, hdże dyrbi jejka nałažeć. Ran wschak ſo trochu huntorjeśe, a měnjeśeche, tuta jutrowna

Feuilleton

Czorny młynk.

Powjedanćko ſ Thuringiskich horow.

Bórbotajo pśches lěsny bok w Thuringiskej rěcžka schwór cźi. Pschi ſamotnym młynje ſpacženje je běły sadžerżuje, so by ſ cźim wjetschej mozu młynśe kola wjerczała. Dźeń wote dnja tam klepoze a w nozy ſo cźasto do klepotanja mózne buchanje njedałekeho żelesneho hamora méscha. Młyn pschi luzy, wobbaty wot wólschow leži a schkwilne wjaſy a topoły khłódk na njón ſcźelu. Na jenej stronji ſo jemu ſahrodka pschiſamka, w kotrejž wobhołerjo młyna pódła knéttkow wschelake roſtliny ſa kuchen płahuja. Se hory dele ſo do bota puć wija ſ hórſkemu měſtaczku, nad kotrymž na nahlej cžornej ſkale rospadanki ſtareho hrodu wiſaju, néhbuſcheho ſyhła thežoſtlowowych marſchalow ſe Neuppenheimſkeho rodu.

Rěcžka, kotraž młynſke kola cźeri, rěka Zopta, błistemu měſtaczku ſu Gräfenheim narjeli. Lubośnýj napohlad je, hdyž błónżo ſo thowaja ſe ſwojimi roſſednimi pruhami lěsny bok poſtocžuje, hdyž ſo ſ paſtwow ſtadła melodiſzy klinkotajo domoj wrócźa, hdyž ſo ſ bola łohti namódrý dym k błyſchcžatym hórkam horje ſběha, a bjes cžornymi ſcźkami łuka ſe ſwojej młódnej ſeleninu wócźko k ſebi wabi.

Sa rjebj łuki ſteji wulki cžorny kamjeń podobny nałrownym kamjeń, pschetoż měſnik wón njeje, dokelž tam žaneje mjeſy njeje.

Je to rowny kamjeń.

Běśche naſymu lěta 1812, dźeń 29. ſeptembra. W lěſnym dole, hewak tak cźichim a měrnym, ſo wot nahłych ſkalow bubnowanje, piſkanje a hwiſdanje wotthłožowaſche. Napoleon poſjedni ſwój žwojcžo wójſka do Ruſſeje waleſche, někotre kompagnije franzoſſkeje infanterije po rjéſle dróły cźehnjechu, pschińdźechu do Gräfenthala a měſtaczku poruczkowcy tam poł dnja wotpoczo'acź. Też w młynje někotři muſojo kwartěr doſtachu, a tutych tam njerad doſcź widźachu, pschetoż rum tam hižo hewak njedobahasche, a tón ſamy dźeń dé młoda žona młynkoweho žyna runje žyna porodżila. Tuž pschińdże k njebjeſu ſtaroſcź a le nabožeſć mjerzanje. Stary młynk, kotremuž cžorny młynk rěkachu, dokelž bé pśjedy wuhſetnju měł, bé cźimowy njeluboſtny muž. Tola napschećo Franzoſowam dyrbjeſche ſwój hněw potłóčeźicź, dokelž cźi wjedźachu ſwój ludźi ſwolniwych cźinicź, wobjeże worakawych, kaſkiż bé cžorny młynk, kotryž bé khežne durje ſamknuł a kola ſaſtajił, tak ſo młyn w cźichim měrje leżeśeche. Tola někotre franzowiſke poſkeca podpjerane ſe ſtorkanjom iſélbowych toporow, bźchu klucže, kotrejž durje ruczje wotewrichu. Njedobahażu rum, na kotrymž młynk pantomimiſzy pokaſowaſche, wojaſow njewohnu, ſo wrócźeź. Woni ſo hnydom w młynje wupjerachu, pschihotowachu ſebi ſ połnymi žitnymi měchami łéhwo, a ſebi ſwoje trubki ſaſchłichu. Mjes nimi běśche też młodżenc, kotreho wobliczo ſo pśches nežnitſke cźahi wuſnamjenjeſche, a kotryž ſo też hewak ſe ſwojim waſchnjom a pěknym ſadźerżenjom wot ſwojich towaricžow roſſednawaſche. S cźicha ſo wón ſe naſſnadnicžim měſtaczom ſwokoji a pschekwapi młynkowu w kuchni bźěżazu, njeſaźaju ſ némſkimi ſłowami: „Knjeni, proſchu waſ, bajcże mi wobu k myczu a ſalwetu!“

Wulzy ſwjeſelena, ſo je mjes wojakami nćhtó, ſ kotrymž móże ſo dorozcźeć, młynkowa ſabane poda, a ſe wulkej jaſnjowej wobwjerlitwoſcźu roſſetaſi, ſo cźaſ ſo pilnje ſa to ſtaraca, ſo by knjeſow Franzowſow ſkołojiła, woni cźaſtu ſeno po możnoſći ſaneho royota njeczinicź, dokelž je jeje pschichodna bźowka runje dźerża žyna porodźiła. Hdyž też młodemu Franzowſoj ſobło njebé, thuringiſku burſku rěcź roſumieć, bźa tola ſapschija, ſchtaj młynkowa dźiwjeła a, ſo ſmějo, ju na ramjo klepało wón praji: „Luba knjeni, njeczinicze ſebi žaneje ſtaroſcźe! My žyny pěkni a njeubohemu harowacź.“ —

Młynkowa ſo pschećelnje pokloni — „to je buſchny młody knjeſ“ — wona měnjeſche —, „tón dyrbi ſ wobſedneho domu bycź, na nim je wobſebnoſcź a pschiſtojnoſcź hnydom widźeć, dwójaj je ju knjeni mjenował, aj, to hiſchcze njebźaka njeje, ſo je też knjeni. To njéſabudże, a hdyž pschichodny waſ do měſtaczka ke knjeni ſukelnikowej a pschekłuzowej pschińdże, jimaj to pod nóſ tykuze.“ — Někotre ſłowa młodeho wojaka ſ ſwojim towaricžom do ſahacha, jim pschilubjenu hoſpodlnoſcź ſjewicź, kotruž młynkowa wojakam, ſchtaj w jejnych mozach ſtejeſche, wopokaſa. Młynkowa měſeſche też jara darnivu rutu, na cźimž ſo jejny muž pschi ſebi hluboko mjerſaſche, wona ſwojim hoſczam polivk, ſuſchene ſwinjaze mjaſo, kolbaſu, běrny, piwo, palenz, a bobry khléb, pschenczny wěſo niz, pschebſtaji.

Franzowſoj kaj mózzy do ſo tykaču a pijachu kaj murjerjo a prajachu: „Dobre, jara dobre, knjeni.“

Cžorny młynk bé roſchón roſnjendrjeny na darniwoſcź ſwojeje bamboratneje žony a mjerkaſo ſ ſwojej praji: „Woju ſo ſkoro, ſo je ſtarej nécźto to hłowy ſaſło! Hdy by hiſchcze w tiſeczich létach bya, bych ſebi myſlił, ſo je ſo franzowiſkeho błéduſchka ſakuſała.“ —

Młynkowy žyn bé proſty, mjeſcźiny cłowjek, wón ba nanej bórcźeć, é njewotmołwi ani ſłowcźka a ſmérom dale jédźeſche. Rěcźeć ſ zyła jeho wéz njebé, tola wón bé dźěłamy a ſtaraſche ſo malo wo wéz, kij ſwonka jeho pschiſłuſchnoſcze łeżachu. Bé jeho dobru, ſamożitu holzu ſa žonu wſał, ſ kotrejž njewjeſcźinſkim łubłom bé dołh ſ młyna iwotſtorkał. Mélko bydleſche jako ſobuwobſydźeć w młynje, bé w nim ſ młynſkim a bédźeſche jaka tajſi ſe ſwojej žonu ſa błidom ſtarſcheju abo taj ſa jeho błidom. Wobej ſwójbje bésćiżej do ſeneje ſjednoćźenéj.

Hłéb ſpokojiwſchi, Franzowſoju ſpacź dźéchu, hacž na młodżenza, kotryž bruhby ſa cźaſnikom poſłada a cźaſto pſched tykju ſtuji. S błiſkeho měſtaczka piſkanje a bubnowanje pśches dołh cźehnjeſche, kotreż wojakow do kwartěrow wołaſche.

Měſtaczk béśche ſeſłabjał, tola njebéſche ſo hiſchcze pśche naſaniche hory pośbéhnuł. Wſerſchki ſo w jeho pruhach ſłébornjachu, dołh ſo do wjeczornych ſmérkow ſawalachu. S wjeczora nad roſpadanym hrodom błéda mróczałka ſtejeſche, ſtoro podobna na wulki komet, kotryž ſo naſymu pśjedy po njebju cźahał.

Hroža młodżenza pschetſchażu, hdyž mróczałku, kaž prut ſtworjenu, wuhlada.

„Ša! njebjeſch prut!“ — wón ſawoła. „O moja domowina! Tébi tuto ſnamjo płaceźi! Sy žebi prut ſwjaſała, kotryž ſwojich žynow tak dałoko bije wot wótzneho kraja, kaž ſchilowom někajkeho furowza — pschećźivo kraj, kotryž jich wſchitkich pózreje, pschećźivo bźiwjenu, puſtemu a njeſnałemu kraju, kotryž bobycź, je njerozum, bobycź móż, pał błud. Sſurowozemſkom pobcźiſchenju twochnucź, žane pschećhſtupjenje njeje! Hižo pśche dołho žym ſa hidżenej khorhoju cźahnu, wot wutrobY broženu ſtarſcheju, ſ rukow lubeje njewjeſty, lubych ſotrow a bratrow ſtorhnjeny.“

(Pokračowanje.)

hdy wo jutrownym sajazu hižbale napischenho schésche serkwi Jehez Mana Mjetschanc. Ale rowna wochak wdseche, so bych jemu jejkowsky chcholc. Wona jemu hnydom wotmy: „Mam tola hižbale tuto wschitko a tak nekotre druhe wezy!“ Na. Wjace nam trjebak to tak njemjenjesche:. To jemu w Trjewi trjeh a je tak jeho wschitcko, na wschu so huntorich.

Hdyž nětko Khata nasajtra jutrowne jejka warjesche, zapowědowaše so Burej nan. Wsche ham na polu po seleny hiwy byl. Wona warjesche jedyn dźeń jejkowych druhi cźehowjenych jekow wot zydde. Lědy běsche je na sphitelna wotsahnyła, wotchcze Bohuwěrk k Khatce a rekmark: „Matzi, — je tu jutrowny sajaz hižo pobyl?“ „Mě mózno te, dźi a pohladaj! Tu, twoja narowna nanka a tyki jeste ho njeje!

A nětko wotsi na Chrystjez i burcemi wom, runu puch do zahrodki. Starschej Khatku i wotkom pischihladowachtej a wschelesechtaj jo na malym kolchanku, kaž běsche ji wjebekotcźu sahył, ho chołowy wobuzł. Ale, to je ta wokrosł bolcźk! „Kak rjenje czowe wonne hrischcze sm“, šmjesche so Bohuwěrk, sajaz je wbze runje z nich bele. Schkoda, so njemam kusk prjedy spanyl, bych wam jeho nahladał a jemu pischihladował!“ Też wonuta dwohlesche pischinki a jeśa wobkhwacowaš. Wsche hakle wi Bohuwěr Khatki a na hoby nohi we swernych. Mokry kosthlatych sinkl man na macź, wokle je swojimi bělymi wjelkami a se wokrom nuts so šmjesche hlonzo, — to běsche wopraxwdze lubowany wobraz. Na wschich wobliczach spóżiwaše wjesołe, hnydom wot rana radosne, połudnjowe smjalenje we dwórach wuchadało.

— Starschej běschtaj na Bożu Słužbu schloj a wonka mjelesche se małym Bohuwěrkom swoju nuzu. Njewědźeschce koro wjace, kak dyrbjeli na jeho napraschowanje wotmołwić. A schto dajdźesche wschoho wobjecź: „Hdże jutrowny sajaz telko jeśi śerje, w cźim je pischinjese a hacź jara wjelo na Śnjedźe bědźi, schto hawak zyle lěto dźela, z lóżimi wrotami nuts wuchadźe a hacź je měrno, kaž macź prajł, so njeswósłuschowe dźeći jutrownych jejkow njedostanu — a tak wo dźesche jene po druhim . — —

„Wěsty maśe“, prajesche Burej nan k swojej žonje, „dyrbimy pohladaś do N. na Lischerjowo hladacź. Njeprajił wjacy nic tam pischinjesi. Bohuwěrk pak chamche dóma pisni wonzu wostacź. „Bedźiwy a hladaj na ho,“ jemu macź, hdyž dźeśe, „so minutowe wobleczenje njerozmamasasche“ A wez kola tak pschindże. Bohuwěrk běžeše, hdyž běsche ho pała wonka nadeždał, won za drjewi. Wonka chitasche we spiwarskich a njestarsche so bale w hólczeze. Mjes tym běchu hebi rjadu so zahrodki zabehale a wonka chajnje rje nutrjacź. Nadobo schchimu Bohuwěrk wokolo domiczka a mjesesche mulki žolty blak na rjanych nowych chołowczkach. Prjedy hacź i njeho wdżiwo shoni — šiłe wotscahu so i Jyrobabami po lizach a hitkiche hórzy, — trajesche khwilu. Skónczże so wubowdża: „Na nicźanu sa buri běsche sajaz tež tśi zesa šinjeśi. We běchu bše a hižo zyle synne. A wo chwili je sajo Jyrjez a tam jo kaj sajaz nanje pudnył a — to poeza pikarach a — to bě nadobo tafli žolty narańcz.“

Mjes tym dóhlédźechtaj nan a macź. Hdyž wobaraku widżeschtaj a zhowischtaj, schto běsche so stało, njemjeschte nichtó na zwarje, ale wschitcźy tśi śerje se šmjechom brjuch dźerżachu. Wo prawym běsche to njeshoje pomałku sa Burez wana. „Hej, budźiśche mjez wschem wjecor poktuchsela a wezku z jutrownym sajazom a jejkami wotkasa, njebudźiśche hólczeze na tajke khupe myśle zachcheschoš.“

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. W Michalskej zyrkwi jutrownitzku rano 7½8 hodź. farar Wyschor němsku spowjedź a dwoj. wokłasanje, dop. 1/10 hodź. farar Nóba němsku a w 10 hodź. serbsku Bożu słužbu, zwukowitu chor lydwa. — 2. dźeń jutrow rano 7½8 hodź. farar Nóba serbsku spowjedź a dwoj. wokłasanje, dop. 1/10 hodź. farar Wyschor serbsku a w 10 hodź. němsku Bożu słužbu, na wobeh dwoj. dnjomaj biblisku kollekta, dop. w 10 hodź. we wotrjesnjowym zhromadźenju na Zidowje Bożu słužbu. — Semrjeći: 10. 4. Helena Margareta Kschjanez, domjaza bjonota na Zidowje, 25 l. 8.m.-24 d. — 13. 4. Ota Khorla Herrmann Lóbel, šulerski wob hrodom, 23 l. 3 d. — 14. 4. Jan Schröter, maschinski mischtr we Kulicźkecźenzi-w Witkojcach, na Zidowje 73 l. 8 m. 12 d.

W Wětrowitzi zyrkwi Jutrownitzku rano 7½8 hodź. wjedźenje, kuchowny primarius Haebler, zyrkw. hudźba: Jutrowny hymnus sa 4 hor. a orchestr — Budyschti konzertny a hdźiwadelny orchester — wot Herrmanna Kóglera, pischipołnitu w 12 hodź. predowanje, farar Berg. — 2. dźeń jutrow rano 7½8 hodź. predowanje, farar Eder, zyrkw. hudźba: „Halleluja, Knjez je stanył“, jutrowny khérluch sa sopran a pischcźele wot Rudolfa Palmy, pjewa Knjezna Heinig.

Na wobéhnej dnjomaj kollekta sa fałse hłowne biblisse towarstwo. — W hdźiwske sastojnstwo ma w Wětrowitzi zyrkwi farar Eder, w Marijnej-Marzinej zyrkwi farar Berg.

We Hapy 31. Jutrownitzku hdy. 1½11 hodź. njedźelska schuła. — Krajny zwjazk fałse stromadźenizwo w Budyschinje, na rożowjeschor we 8 hodź. jutrownu hromadźnosć. Mutowa 22. hapriela wjeschor we 8 hodź. wotsoł mrodźiny sa rosćenc, schchesćanstwa za mrodźenzom a hrjechu sa mlode hólzy. Schmorlic, 24. hapriela, wjeschor we 8 hodź. bibl. za hodźinu. — Knjez Stromadźenstwowny wothladar Zimmermann i Kubyschina ma wot 21. hacź do 25. hawrscze wjeschor we 8 hodź. biblisku hodźinu: Pówtšeći w Kumpola Gierichowej w Zuzicach a pjatk wjeschor 1½8 hodźin pola knjeza mišnjeskeho wothesenza Wałdinga w Hornjej Horzy.

S Budyschina. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbster a 1/10 hodź. němska Boża słužba. 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němska a 1/10 hodź. serbska Boża słužba. Wutoru rano we 8 hodź. serbska Boża słužba. Kollekta sa biblisse towarstwo. Přeni dźeń połsanowny chor sobu kutkuje.

S Budyšin. Jutrownitzku je rano 7½8 hodź. serbska spowjedź, dop. 1/10 hodź. serbske a w 11 hodźinach němske kemschenje. 2. dźeń jutrow rano serbska spowjedź, dop. 1/10 hodź. němska a w 10 hodźinach serbske kemschenje. We wobéhnej dnjomaj kollekta sa biblisse towarstwo.

S Bukez. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 hodź. němske Boża słužba. Zyrkw. chor spéwa: Khrystus je korjestanuł. Pop. we 2 hodź. dźěćemkemschenje. — 2. dźeń jutrow rano 7½7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbska a 1/10 hodź. němska Boża słužba. 1. a 2. dwoj. dźeń serbska za hłowne biblisse towarstwo. — 3. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske Boże słužba. — Słowanska Maćica nawjedowanki mandź. dźowcy. Krotcźila ta Augusta Michalka, šlunsterjeja w Chrjenjowje.

S Budyšca. Jutrownitzku je mješe za 24 Domaschila rano we 8 hodź. serbske a popołdnju 1/10 hodź. němske predowanje. Kollekta sa biblisse towarstwo. — 2. dźeń jutrow mješe farar Boiz dop. we 8 hodź. němsku a 1/10 hodź. serbsku Bożu słužbu. Khor spéwa jutrowinitzku: Triumpf ... cźełcźimy..

S Hušli. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbšta a w 10 hodź. němska Boża słužba. Kollekta sa biblisse towarstwo. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němsta a w 10 hodź. serbšta Boża słužba.

S Hurtiny. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbska, dop. we 10 hodź. němska Boża słužba. Khor spéwa: Hdyž Khristus rano dźeše, p. m. Wilc. Sćeka. Kollekta sa biblisse. W 11 hodź. němske kemschenje za dźeći. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbska a 1/10 hodź. němska Boża słužba.

S Drodźišcźa. Jutrownitzku we 8 hodź. rano serbske a 1/10 hodź. němske kawschenje. Sbérka sa biblisse towarstwo. — 2. dźeń jutrow we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske kemschenje. Sbérka sa biblisse towarstwo. 1/11 hodź. kemschenje sa dźeći.

S Malešcez. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kawschenje. Kollekta sa biblisse towarstwo. Dop. w 11 hodź. dźećikemschenje. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske kemschenje.

S Parschiz. 1. a 2. dwojan dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża słužba. Kollekta sa biblisse towarstwo. — 2. dźeń jutrow sapjatk ho Božej Słužbje mišionski Božol, 60 np. — 3. dźeń jutrow dop. we 9 hodź. serbska Boża Bożba.

S Njeswačidła. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbska a 1/10 hodź. němska dwjedźenska Boża słužba. — 2. dźeń jutrow rano we 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske kemschenje Na wobéhnej dnjomaj kollekta sa fałse hłowne biblisse towarstwo.

S Rakez. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbska a 1/10 hodź. němske dwjedźenske Boża słužba z knjez farat Pawol Mróloch-Kelicźanski). — Cźuhi dźeń jutrow rano w 7 hodź. serbska a 1/10 hodź. němska dwjedźenska Boża słužba, knjez f. Kaplet z Njeswačidła. — Na wobéhnej dnjomaj kollekta je sakle hłowne biblisse towarstwo.

S Łupoje. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbska a 1/10 h. němska Boża słužba. — 2. dźeń jutrow popołdnju w 8 hodź. němska Boża słužba, knjez farat Hm. Nejwert z Njeswačidła. Sbérka sa Boża słužba dyrbi wupahnyć. Na wobéhnej dnjomaj je kollekta sa sakle hłowne biblisse towarstwo.

S Barta. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske kemschenje. 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. serbske kemschenje. Sbérka sa sakle biblisse towarstwo. — 3. dźeń jutrow dop. w 9 hodź. kemschenje sa dźeći. — Semrjeli: Jan Auguš Łoła, dźěłacźer w Bukojnje, 68 lět. — Ota Měrcźin Holank, dźěłarja w Bukojnje, dyrbi 3 měs.

S Rohazki. Jutrownitzku dop. 1/2 hodź. němske a 1/10 hodź. serbske predowanje. — 2. dźeń jutrow dop. 1/2 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske predowanje a po tym němska spowjedź. Na wobéhnej dwjatymaj dnjomaj kollekta sa sakle hłowne biblisse towarstwo.

S Wóslinka. Jutrownitzku rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodź. němska a dop. 1/10 hodź. serbska Boża słužba. Kollekta. Popołdnju 1/4 hodź. Boża słužba. — 2. dźeń jutrow rano w 7 hodź. serbska spowjedź, dop. w 8 hodź. serbšta a 1/10 h. němska Boża słužba. Kollekta.

S Minakała. Jutrownitzku rano we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske kemschenje. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. němske a 1/10 hodź. serbske kemschenje. Na wobéhnej dnjomaj kollekta sa biblisse towarstwo. — 3. dźeń jutrow rano we 8 hodź. kemschenje sa khwalisnoi dźećmi.

S Barnijeje Budźiśca. Jutrownitzku rano we 8 hodź. němske kemschenje, w 10 hodź. Boża słužba sa dźeći. —2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske dwjedźenske kemschenje, dop. 1/10 hodź. němske dwjedźenske kemschenje.

S Klukscha. Jutrownitzku rano w 7 hodź. serbska spowjedź, we 8 hodź. serbske a 1/10 hodź. němske kemschenje. — 2. dźeń jutrow rano we 8 hodź. serbske, 1/10 hodź. němska Boża słužba. Na wobéhnej dnjomaj kollekta sa hłowne sakle biblisse towarstwo.

* Polakow bě 1907 w němskim kejzorstwje 3 030 116 wosobow, 1910 pak 3 605 820, 1912 pak 3 846 446. Wjes brudnuri w Pomorskej 1218, we Schlesiskej 1 221 254, w Powskorskej 567 w nawarskej Prussej 294 355, we Westfalskej 339 w provinzy nad Rheinom 49 171, we Bramborskej 48 [illegible] w Barlinje samym 24 281, w druhich krajach 85 004. A tele milijony chcejsche pruske knjezerstwo pschenemjezicź!

* Schtó chce pójwodowo kupicź. „Wojnowske hamy“ je na pschedaś. — wjelo nic ja pjecź yorstow. Schtó ma wjele pjenjes — njechto milijonow stotkow hrinwow — może je dostacź. Jedna ho jow „wjelkne wjetchowe stwo Zahan“ (Lehnfürstenthum Sagan) pschi wrocźiskej (märkischen) hranizy. Tuto wójwodowstwo stotkow 100 lět sem pynjasem w Lallaymah-Petigorh, wobhnada Zasanisk. Wo tym, so wostrjehy Prusske jehyn trjeh zowrći wójwoda swoje zydło ma, je jo hižo we Swobodźetatej wójnje wjele rěcźało, a hano we Swobodźetatej nje njepschedha nimški stat tuto wójwodowstwo. Wono ma pschiju na 100 000 jutrow. Hrób arjesko knjezowanje zdawanje je jara pyschne a wumjelske. Tu wonka sonzat khowasa so wobrazy, kaźcź jich mało nimskich muzejow ma. Dwe wulkotnej knihowni, nimska a hornozowske, wopschijatej knihe ai cźišcźele, wo kotrych je jenotlinje wjele tyšacy winowite. Sakonowarudobitny stoł je jedyn najbohatschi na swérje. Jurle wopschijeju wo 12 khiniske woty, pyschny stary pórzkin, stoke swérskeje mjes druhimi stalu mokta-narodow, kotruj je nětko wot 11 kral Sowjetski pschi wumoženju wobehnjenje Wina (1683) turkowskow sultanez wotewsal. Wobsahuje wo wonjesnik we kralow a Khelorow sa pa stacź wo [illegible] nacźy a khanotach, wokrjowace. Slawiske hrodow a wodźiwa su wobrawace, wulkanischnich muzejow a Jurske wobsahowace skleskowstwo su w hosće bydlicźi jeno wjele europiskich Lalow a wyssow, ale tež wo slawnych kaj Humboldt, Meyerinez, Meerranty, Jean Paul Viktor Hugo, Lassalleach, Bismarcźez (Oldenburg I.) ath. Mjes knjagami su tež někotri Němcy, njes: wona prinz Albrecht Eugen z Württemberg, kotremuž je wón sćeże kup pschinjał.

* Kak dołho rjesce cźłowjek. Powschitkowje je wo nim, so je jenoż cźłowjeskemu žiwjenju hacź do 24. lětstotka sche lěta dokonjacź. Pschi wumjelcźenje wotwiskich wukopow je pódla, so hischcze 83 prac w starobje wot 25 hacź 28 lět w pischerstwu ma 1,6 cm. narozcźenje. Tuto pischepytowanja dopokazachu, so cźłowjek swoje kosće hakle we 30. lěcźe dokonja. Wot 5. hacź 10. lěta pschiběra wo 5 cm, wot 10. hacź 20. lěta potom dźe romantisko. Wumjerjenych je wo 22. lěcźe pomjerschi a to we 1½ hacź 1½ cm. Pola nejwjetschich je wobkedźowa, so rosće hacź 23. lětom posakła.

* Snaśeho morderja Jungnitka, kiž hakle 24. lětny stary, su w Stadelheimskim jastwje satsełili, dokaź, k smjerći sajudźeny.

* Sud so jakaje wobkedźowaja. Amerikanski wótrowski minister Hoover je wobkedźowanje zdrowych wobsahowjerski, na kotrymž su zwjazkowe sjumowe we wosebnym lěcźe wuspěchnu wójnu pschećziwo wyschmórkam a pschestupjenju alkoholskeho zakonja wjedli. Na hamsilnu wobkedźowanju tuteje za mjenje hacź 30 milijonow dolarow w lěcźe 1923 pakuja do Siednoezjenych stawow po tajnych puczach na kraju a na wodźe smjerśu. Schto potom jakoż womho?

Kućik radosće.

Hromadźene pěsnje našeho lubeho wótcźinca Jana Rajnoch.

Skórcy we wulkej zymje.

Tajkoje dołheje zymy za dołhi cas měli njejsmy kaž lětsa. Hdy by tola skóńcnje přestała! Dopomnja so, zo sym před wjele lětami widźał, kak skórcy we wulkej zymje zmjerznjeja wućekaju. Bóch hišće we Korzymju. Kónc mórca běchu rjane dópjs dny. Jenu nós pak so wćir, wot połodnja wobroći. Też sněha so khětro dźěše. Běše sobotu rano a dyrbjach do města. Hdyž so na puć podach, prajach hišće k swojej žonje: „Ta wbohe skórcy! Na tajku zymu tola zwućene njejsu. Tó su tola w tutej nocy wšě zmjerzne!“ Hdyž nětko po wsy dźech, běše runje po jedźech. Přiňdźech nimo wolenicy. Zady wolenicy stejł jedna jabłučina. Dokelž běchu wšě stomy sněhowe, běše mi nadpadne, zo běše na tej jabłučinje jedna čorna smuha. Njemóžach pak hnydom wuhudać, što móhło tyć. Khwilku zhladowach. Dokelž pak hakle dźeń ležina switaše, njemóžach wšo derje dosć rozeznać, skóńcnje pak tola spóznach, zo so ta smuha přeco hiba. Tó běchu skórcy, běchu jich snadź 15—20. Sedźachu wćilke z hłojčku wótrej napřećiwo. Tu nětko snadź kóždu mjeńšinu dwaj ze srjedźiny wulećeštaj a so k kóždeje strony jedyn přisydyštaj, a jako běštaj tuleć wulećiłoj, so ta cyła kolonija pohibase a nastata džěra so zasy začinješe, tak zo skórcy jedyn druhemu wohrěwachu. Dołhe njetraješe a zasy dwaj skórcaj ze srjedźiny wulećeštaj, to byštaj so zwonka kóždy na jednu stronu sydnyłoj a ze swójej copłotu zwonkownemu skórcow wohrjewałoj. Sym jara wjele wo ptačkach čitał, ale nihdźe njejsym nječo wo mojim wobkedźowanju nazhonił. Na tutym ranju pak dźech jara wjesoły do města. Běše mi skoro tak, kaž by mi Bóh tón Knjez pokazał chcył, zo budźe so też wo mnje starać, hdyž wón też na swójeje skórcy pozabył njeje.

Dźěćcom, kiž tajke pěkne nastawki do „Serb. Nowin“ pišu.

Słyšće, hdyž sněh roztać budźe,
Nam we čopłem dešćiku,
W młodźenej trawje tu a druhdźe
Rjane kwětki zakóčiu,
Powšelejmy pod kólnju sanki
Rukajcy do komory.
Smórnjejmy do najstwy hlaski,
Zuwajmy so nohajcy!

Potom juskajo my bosy
Běžimy do zahrody.
Hač nam lalětuja włosy,
Jedyn druhoh' łojimy.
Chcemy hrašku, pak wot wjerbow
Dźěłać hwižki, piščałki;
Piskajmy, zo zwónkach Serbow
Wšitkim póndźe přez wuši.

Wotrodźenčej na rozpuću.

Hdyž so ći we hłowje ćmi,
Do swětnych towarstwow dźi!
Njekhodź ju na serbske
Komše, dźi na — němske!
Hižo na někotre dny — —
Wósobny wosoł tu sy!

Narod swój nochceš wjac znać?
Zabywaj ju — swoju mać!
Wšitko čisć do kuta,
Stoź je ći wudźiła!
Potom so z knjeńkami wodź,
Zmjeja ćo zawěsće w hódź!

Swarny ty pachoł mi sy!

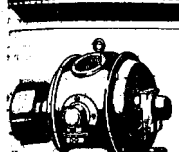
Stupiš mi do puća hdy,
Wozmu ću za wuši,
Spihu ći khołowčku,
A hdyž ćo na ławoj wuhonju,
Dóstaš hišće modrow je mały pohlad
Na zadk a pjatnadź dandl!

Wobuća kaž **mužnce, žonjnce** a **dźěćnce črije** kaž też **nizke stupnje,** čorne, jakowe a brune w dobrych wuwjedźenjach. Bohaty wubjerk **sportskich črijow, sandałow a turnowanskich stupnjow.**

Wuporjedźenja kóždy čas spěšnje čisće a płaćizny hódno.

Wobućowy dom August Fähle

w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 3. Rěči serbski.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjencu Arndtstr. 23.

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Poručam ze swojeho składa

hotowe kuchińske wuhotowanja **spanske stwy,** kaž też **wšě jednotliwe meble,** kaž **drastowe khamory, vertiki, komody, łoža** atd.

Skład kaščow.

Jurij Ledźbora, blidarski mištr **w Pančicach.**

Twarska a mehlowa tyčernja z mócnym čerjenjom.

Hdyž chcecže woprawdže dobry wobraz měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

mějerjel **Arno Lehnert** w **Budyšinje** na serbskej hasy 13, stólbu niedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

---

Dekoraciske molerstwo

nowočasneho najmodernišeho wašjna wot najjednorišeho hač do wumjelskeho wuwjedźenja za bydleńske domy a ville, zjawne twarjenja, hosćency, rejwanske łubje, dźiwadłowe jewišća, knježeske twarjenja, swjedźenske městnoće a też cyrkwje. Sprawne, wěcy wustojne poslužowanje. Najspěšniše zhotowjenje. Rysowanje za wšitke padły.

Willy Büder molerski mištr w Kamjencu dźěłarnja za molerske wumjelstwo na Wojerowskej dróze 1.

Max Hiller, kožowa wikowarnja

na serjowej hasy 2 **w Budyšinje** Telefon 284

poruča jako wosobitosć:

Z dubom garbowane **pódnožowe kože** a krowjace kože w połojcach a jadrowych kruchach, 6a pódnožowu kožu, Wyšmanske jadrowe kruchi, jadriwe pódnže a wurězki, čornu drjewjancowu kožu, kožane łate, 6a howjazu kožu, prědne a zadnje dźěle, wše družiny sadłowoje koža, čorne kožowe boki za wuporjedźenje gratow, rjemjenje k šidu a wjazanju, kožu k wobuwanju podjołožkow, kožu k wozmyću a kožu k wokmanyću, najl. kožowy tuk a wobućowu krem.

---

8 kołčow pčołow a pčólnica

je na předań w Kumšicach čo. 1.

Kóždu dźělbu

čerstwych jejich

kupuje

Lehmannec konditornja

w Budyšinje na serbskej hasy.

Diplom. Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

TELEPHON 1 [illegible]

BAUTZEN

Jutlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a madrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosobje płaćizny hódno poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, naspr. hosćenca Złoteje Hwězdy. Rěči serbski.

Kubła, žiwnosće, hosćency, młyny,

předawa

Komm.-Haus w Zhorjelcu

Królstr. 34.

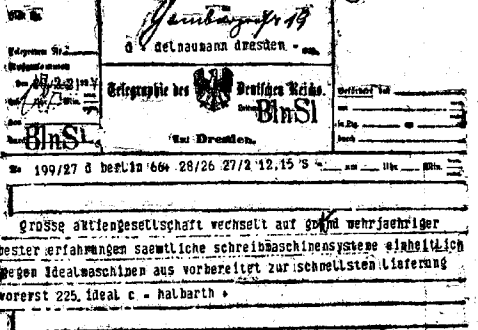
Waštoty (Hobelbänke) drjewjane rjemjenjowe tarće (Holzriemenscheiben) jadrowe čerjenske rjemjenje poruča

Otto Käppler

na Hošlc hasy 23.

MERSIOVSKY

Krystale

Dr. E. Dresden, d. 27/2 1925

Telegraphie des Deutschen Reichs. BlnSt

Ein: Dresden.

Zu 199/27 d berlin 664 28/26 27/2 12.15 S

Grosse aktiengesellschaft wechselt auf grund mehrjaehriger

bester erfahrungen saemtliche schreibmaschinensysteme elaheitlich

gegen idealwaschinen aus vorbereitet zur schnellsten lieferung

vorerst 225. ideal c - halbarth +

023858 Eing. am 27.2.1925 225 i

Erledigt. 17 s 27

225 „Ideal"-pisanskich mašinow

skaza tute dny Ullsteinowy nakład w Barlinje z wuměnjenjom wšěch mašinow cuzych systemow, kiž měješe w trjebanju. To je najlěpši dopokaz za dobrotu a kmanosć „Ideal" pisanskeje mašiny! Žadajce sobi darmotne předwjedźenje! Z dobom poručam Wašej kedźbnosći wot 19. hač 26. t. m. w Centralnym dźiwadle so předstajacy **přemysłowy film.**

Hermann Kulisch

dom za bjurowu potrjebu.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Neclijak

we Wojerecach

na stworniščowej dróze 40.

Dźěćace wozy korby

za dom, za industriju a ratarstwo poruča najtuńšo wosebity wobkhod: **Paul Böger** na šulskej hasy 5.

Maschinenfabrik Kappel A.G. Chemnitz

Ciche přesuwanje nutřkowny wóz hodźi so won wzać

solidny twar - podawam hay dom

Hlowne rozesłanje

Friedrich Wolff

w Drježdźanach-A., Neumarkt 4. Telefon 22 650.

K masěrowanju

poručam so kóždy dźeń. Pjatk a sobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojerka

Haňža Cyžowa

w Kotrinej p. Hrodźišću.

Mudri ratarjo

wosejwjkja wjcho, schtož chcedźa pschedawać abo kupić, w Serbskich Nowinach.

Wot Lejna hač do Kulowa

wot Njebjelčic hač do Radworja a hišće dale sydła moji **stajni** dźělodawarjo. Tuta mnohosć dźěła dopokaže nanajlěpje moju wurjadnu swědomitosć a poměrnu tunjosć.

Serbski časnikar **Menzel** w Dobrošicach.

Poručam

nowe jězdne koła

znamkow prěnjeje zjadownje (Mars a Fleister) kaž też

drjebane a derje zwuporjedźane, kolowe mantle a šlawchi

prěnjeje rjadownje, kaž też wšě potrěbne wěcy. Zanikluju a emajluju wšo po najtuńšich płaćiznach.

Jawol Frömmelt we Worklecach

wikowarnja jězdnych kołow.

Hypotekowe požčonki po 7 1/2 %

na ratarstwa znajmjeńša 5 hektarow wulke, wobstara spušćomnje

Ernst Raue w Budyšinje na Hošlc hasy 32.

Ležomnostne papjery sobupřinjesć.

Sadowe štomiki

jabłučinowe, kruščinowe a wišnjowe wysoke štomiki kerčkojte štomiki, spalěrowe štomiki, kerčki kalečkojtych a janskich jahodkow, różowe štomiki, nizke róže, winowe halozy

atd. poruča w jenož dobrych hódnoćach a wopraudźitych druźinach

Pelz,

sadarnja w Budyšinje při „Dalokej bělefni" (Weite Bleiche)

Jurij Fiedlak w Pančicach

poručuje

nowe kolesa a centrifugi

a wuporjedźa kolesa.

Kupujemoj konje k rěsu

po najwyšschich dnjownych płaćišnach.

Pschi snjeschodźenjach šmój dnydom i transportnim wosom k ruce

Kindermann & Noack w Budyšinje

na serjowej hasy 12. Telefon 341.

Sadowe štomiki

jahodkowe kerčki, różowe pjeńčki

kaž też wšě drnhe

sadarske wěcy

w znatej **dobrej tworje** poručeja

sadarnje

w „Bad Heil" pola Smječkec

Emil Sperling.

Polbalmjany płat, dobry płat, lojowe poćehnjenja, měchowy drek, twjetki mjd

pschedawatej a wumělcjatej na len

Rudolph a Schmidt w Kamjenju, Arndtstraße 34

Serbska ludowa banka w Budyšinje.

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 154, 155 a 156 — **Worcowe hamory a worcowe znaćki** — Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **9%** a **12%** Za stajnohódnosć garantuje

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

K jutrownemu swjedźenju

poručam

najlěpše taflowe piwa Budyšskeje akcijoweje piwarnje

dale woprawdźity Kulmbachski „Reichelbräu“ jasnu Pilzensku družinu a cyle čemny jutrowne žórło). Kóstritzke čorne piwo a Stanknowske (Schluckenauer) specialne piwo.

Piwowa wulkowikowarnja

Franz Richter w Budyšinje na žulske hasy 6.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 — w Kulowje — Telefon 12

Serbjo! Serbjo!

Na podźělne wotpłaćenje

dóstanjeće spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy sofy, stoły a wšě druhe meble.

Po samsnych wumjenjenjach dostanjeće:

wojeńske škórnje, dołhe a krótke, stupnje, kholowy, mantle, njedźelske wobleki, čorne wěrowanske wobleki wot 60 hr. sem, módre dźěłanske wobleki, dźěłanske kóšle, drellowe wobleki, ulstry a podobne wěcy po najnižšich płaćiznach.

Cinju Was na to kedźbnych, zo so Wam tajka přihódna składnosć tak ruče zaso njeposkići! Tehodla wužijće ju!

Serbjo! Kupujće jenož pola Serba a podpjerajće z tym swój wocuńcy serbski narod! Serbjo!

Max Wenzel w Budyšinje

na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

Reinh. Neugebauer

krawski mištr

w Budyšinje na hłownym torhošću 7.

Porućam swój wulki skład nowošansnych, samohotowjenych

muškowych, pachołacych a dźěłacych wobleków, mantlow do wjedra, pelerinow a kosmikatych jupow we wšěch wulkosćach.

Zhotowjenje po měrje.

Mam wšu dźěłaćefsku drastu na składze. Dale poručam swój skład kolliscebo barchenta, kopřiwiny, módrotišća, šórenchowebo platu, ślow, twjelkow, trjenjow, dybzačnych rubiškow, cwjerna atd.

Poručam za kóždu składnosć

wěncy a róže wšěch družin

Po nětk roztatym wjedrje poručam česćenym woteběrarjam

sadowe štomiki wšěch družin

dobre a derje so přimace.

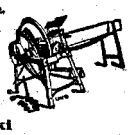
August Pohla, wikowanski zahrodnik w Nowym Łazu čo. 60.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuja, sylnje twarjene, lohko běžace, železna konstrukcija - z powrjestwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a móc, ze zwěsćenjom za do přódka a dozady wjerćenje walcow. Hódny wudźělk I. rjadownje!

Rěpusykaki

šrótowanske młyny - elektriske motory

najlěpše wudźělki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratařske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třěšlanskej dróży 42. Telefon 321.

Wilhelm Rudolph

w Budyšinje :- na khěžorskej dróży 8

najstarši štrympowy, wołmowy a triketažowy dom

Tel. 591 — Założ. 1793

Najwjetši **specialny dom** za

holčacu a hólčacu drastu na měsće.

Moje składy su we wšěch wěcach, kiž derje du, zaso najlěpje zrjadowane a poskićeja bohatu wubjerk we wosebje přistojnych a přijomnych **nalětnych nowoscach** a w regularnej derje dźeržacej dobrej składowej tworje po časej přiměrjenych přihódnych płaćiznach.

Stare dobre mjeno mojeje firmy je najlěpše rukowanje za moju **hódnostnu tworu.**

Wubjerne a rjane je moje nowe wotdźělenje **samowjazakow.**

Służobna holca

do rataftwa so hyšći pytaja. Bliže je zhonić we wud., 8. N

Wudowa abo stara holca, nic młódša hač 40 lět, so jako **hospodyna** pyta. Porodźa šefatwo njeje wuzamknjena. Zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“.

Pony

Poručam hnoj wulki hrub pjchcjpajkow, měšacznych a pjchcbpabowych powjatow, podpołožow.

Sćele rad! rabje.

Wagnerowa w Budyšinje pjchcb jchuleńskimi wrotami cio. 9.

Kupuje

lumpy, nawiki, rjeńtuchi, kwiti, akty, staru papjeru, łoscbe po najwyšich dnjownych płaćiznach. Po wjerśe, ho derje płacyse statank. te šambrunu japjchanom pjchijcu.

Josef Schubert

w Budyšinje, bóčkin.e.a. 7.

Telefon 695.

Gardiny

wšeje družiny **wokny katun** tunjo w Budyšinje na zwonkownej lawkaj hasy 10.

Železne sudobje

po bjeskonkurenčnje tunich płaćiznach poruča

Richard Heinrichs w Klětnom.

Kurjenski tobak

fabrikski skład **Ohuso-Hamburg,** kaž też žwańske a porskace tobaki, cigary a cigarety poruča tunjo na zasopředawarjow

Korla Neumann

tobakowa wulkowikowarnja

na zadnjej bohatej hasy, pola hoscenca „Fuchsbau“

Rěčt serbski - Telefon 578

Dostach wagon

třěšneje papy, wernerita, kołmazy, karbolineja atd.

Poručam mjenowane wěcy po najtuńišich płaćiznach. Wšě třěšne dźěła spěšnje a swědomićiwje wuwjeduju.

P. Laser, třěchikryjeŕ we Łupoji pola Radworja.

„Janko“

žonjace a mužace **jězdne kola** su zaso dóšle a předawa je płaćiźny hódno

J. Schleback na Mužakowskej dróży 4

Konje k rězu

po najwyšich płaćišnach w kóždym času kupuje

Kurt Kaiser

pišći mjasownych jatkach na Humboldtowej dróży 782 b. Telefon 40 8.

Jurij Fiedler

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace maśiny, mantle ašlawchi. Samsna wuporjedź.

Kupuja a přichodnym wšěm

rażowe pjo

Wosoju najwyšše płaćišny za łódźedo trěbneho a njetrěbneho pjo

Auerswald w Budyšinje na šulerskej hasy 13

Specialist moderner Augenoptik

Erich Lenz

Bautzen

Seminarstraße 5.

Paul Otte

šitna hasa 10 w Budyšinje šitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny

židźane a wołmjane tkaniny

za serbske drasty

žonjace mantle, štrykowane jaki atd.

Hypothekowe požčonki

w stajnej hódnosći a kóždej wysokosći ze zadanjenjom hač do 20% na prěnje městna na burske ležomnosće **stajnje bjez wudawkow pytamy,** jenož dobre sprawne wěcy, na žadanje też na krótki čas. Dawam też wosobite zarunanje.

E. Raue w Budyšinje na Hošće hasy 32.

Wulku dźělbu

drastowych stejidłow a łožow

ma tunjo na předań

Despang na Mužakowskej dóży 4. Zane klamy.

Elektriske wuparjedźenja

wuwjedujetaj płaćišmy hódno a derje

Albimus & Herbst, dr. j wob. ruh

w Budyšinje na hornjerskej hasy 24.

Kašće

jednore a lěpše, za najnišu dojowu płaćiznu ma stajnje na składu

Jozef Leska, bildarnja w Kukowje.

2. Přiloha k čisłu 93 „Serb. Nowin“

Sobotu, 19. hapreje 1924.

Nascha jutrowna wěra.

Dobyče nad hrěchom a śmjerću je wobtwah naschoje jutrowneje wěry. Muž bolosćow na Golgaće p'chedobu je swojim khćišom a martru śmjerć, wša jej žahadło, ju podešiny a ſ teho stany pschekrašnjeny ſ rowa. Kaž je sam ſ mortwych stanyk, tak też nam swošći ſ mortwych sanjenje. Psches jeho dobyčerſtwu śmjerć śmy też mogy nadbyć, nad śmjercu a hrěchom wuſkać. Kschiž je ſ tchotmej žiwjenja dorokł. Wot tam pschikthadża nam śpjelnosć, cjeje žiwjenjſte, wabjenja k hrěchej, prudka sahubne pschewinwcy a śmjerć pschiwlačej jako pschekhód k lepschemu a rjeńschemu žiwjenju, hdyž je nam ſ rowa stanjenu we triumfje dopředka schok.

W horjestanjenju leži poſlednj dopokas Khrystuſowego bóſtwa, ſ nim wotkrywa swoju njepschewinjomnu bóſtku móc, tu postupuje cjeſcej a wschědomóc bóſtſkeho dobyčerja jako njenahdźity dźiw psched dźiwowazym ſo cłowjeſtwom. Jeho stanjenje je kótwiza naschoje wěry, nadobjmy. Japoſtoł wuraſnje zednorje jadro Khrystuſowego nadawka w prěnim lišće na Korinthſkich: „Hdy Khrystuſ njeby ſtanuł, by waſcha wěra próżna była.“

A nascha khćeſćanſka wěra njeje próżna. Cjuſemy jeje mazy w naš a widźimy jeho móz nad ſmjerću a cłowjeſtwom knježicź. Wuczba Khrystuſowa je nas'ch ideal we nahladze wo ſwěcze, je w bědženjach a ſchmjatanjach nowiſcheho cjaſa, kotrež we wětrach a wichorach nad nami cjehnjechu, ſo trojazy wopokasuje. Lětyžazam je tuta wuczba, kotrejež dopokoſmy w horjeſtanjenju Wumožnika korjenja, ſ wjednikom była a ſwěcźi też w naſchim cjaſu. Też my Serbja njeſmy jutrownu wěru na kónčne horjeſtacje naſcheho luda ſhubili, njedźiwajo na p'chekłapjenja, kotrež ſmy hižo dožiwili a pschežiwicź hiſchcze budźemy. S hubjenſtwa, ſ nuſy a cźěſnoſcze naſchich bratrow pokaluje nam nas'cha wěra do horjeſtanjeneho prawy wupucź. Jenož dyrbimy ſo ſ nowa ſhrěcź na wuczbje dobyčerja na Golgaće, na jeho ſtowacy wěrnoſcze, na jeho ſtutkach luboſcze. Dyrbimy ſo wuſwobodźicź ſ paſorow mamonſtwa, kiž naſ ſtoro wſchitkich p'chećiwa, ſo wuſmodobźicź wot ducha zbječiwoſcze, kotryž ſ nuſy bliſcheho ſtoj, wujtſk dreže, ſpuſchcicź wſchě rožahłoſcze, kotrež dobre poczinki naſcheho luda ſaduſcha, dyrbimy ſo ſa powſchitkomne ſhoże luda ſhrěcź, niż jedyn ſtaw p'chećiwo bruhemu wuhrać. Cźemy ſtare ſtowo Khrystuſowe ſaſo do ſwojeho prawa ſtajicź: Luboſć ſwojeho bliſcheho kaž ſebje ſamoho. W tutych ſtowach leži žiwa móz ſa naſch lud, ſa zyle cźłowjeſtwo, kiž ſ tuhu zanowo kravi a tola ſo ſaſo poſběhnycź a wuſtrowicź dyrbi. Dyrbimy lěp'che a khmariſche waſchnje naſcheho ſkromadneho žiwjenja nałožowacź. Jenož wot khćeſćanſkeho ducha pschekłapany ſozialiſmus a ſolidarismus (hromadnoſcź a towarſchnoſcź) może w'chelake ſtawy a kruhi naſcheho luda ſkebi ſlubjicź a je wujednacź, móże ſpratwnoſcź na wſchěch ſtronach wukonjecź, móże wſchěm wrota k ſobubudźałnoſcźi wotewrićź k połěpſchenju naſcheho zyłeho ludoweho žiwjenja.

Khćeſćanſki ſolidarismus namaka ſwoju najwyſchſchu ſpjeczi'nu pod khćišom, na kotrymž naſche wumoženje ſo wopjetuje a wupokaſa ſo najſapſnišcho w jutrownym poſtrowje wumožnika: Měr budź ſ wami!

Jutrowneho ducha trjeba cźłowjeſtwu, ducha khćeſćanſkeje luboſcze a měrnitwoſcze. Horjeſtanjeny, kiž ſmjerć, djabła a hrěch p'chewinu, móże tej wobliczi ſemje ponowicź, hdyž my jemu naſche wutrobu, ſkrójby, domy a ſtatoki wotewrimy. To je naſcha jutrowna wěra, ſo ſwatwe, ſkromadne khćeſćanſke dźěło, kiž ſo w khćeżnoſci njeſa- duży, ale naſchene wot luboſcze k bliſchemu a k ſebi, naſch wótzny kraj, na'chu ſerbſku wótczinu ſ dłukeho paſtirſkeho cjaſa k ſwětłym wyſchinam dowjeđe. Naſcha jutrowna wěra je njeſakhóna dowěra do naſcheho ſerbſkeho luda, kotrehož nadawk njeſe khćeſcze dopjelnjeny, ale po Bożej pschedwidźiwoſcźi khćeſcze mnoho dopjelnicź ma. Tuj niz ſadwołowacź! Njeſwonja nam khćeſcze dźenſka jutrowne ſwony horjeſtacja ſ nuſy a ſ narodneho hubjenſtwa, tola budźe nam wětłoſcź, hdyž w buchu horjeſtanjeneho dźakamy a ſtutkujemy, ſo p'chińdźe hodźina wumoženja wot cźěſnych a duchownych cźerpjenjow. Psches nje wuczeſtnujemy p'chedobudźenemu ſo k nowej ſtatoje, k nowemu ſbožu, kotrehož ſo potom wjeſelicź możemy!

Macź ſo njeda wobelhacź.

1. Jkonacze cźerpjeſche, k holiczy dźěch;
   Dwanacze cźerpjeſche, wot njeje dźěch.
2. Pſchecźo, mój luby, tak ſahe dom chźeſch?
   S nózku ſy pschiſchoł a ſ nózku ſaſ' dźeſch.
3. Njewěſch-li, luboźicźka: Daloko mam.
   Daloko mam a też boju ſo ſam.
4. Kuſ tebje pſchewodźu, balońo niz.
   Potom ty dyrbiſch ſam lutki dom hicź.
5. Holiczka lubeho pſchewodża kuſ
   Sa wjeſ hacź na runy wuſki mi pucź.
6. Bożenje, dobru nóz, ſto tyſaz krócź!
   Mielcźigy jako ja domoj ſo wrócź!
7. Holiczka bźeſche do dwora dom.
   Stara macź hbdźeſche po dworje tam.
8. Hdźe ſy ty khodźika, bźonka moja?
   Ja ſym do hajſa tam do traŵki ſchła.
9. Hdźe ba maſch traŵiczku? Pokaż mi kuſ!
   Hdźe ba maſch ſchórzuſchk a ſerp a hdźe bruſ?
10. To ſym ja w hajku wſcho ſwoſtajała,
    Khbyż ſym ſo jara tam wuſtrózała.
11. Ty bźe ſy luboho pſchewodźała!
    Sſwoju ſy ſtaru macź wobelhała!

Nar. khóź. Składbje 2; 5-hł. mě. wot Skłodeńka. 5-hł. mě. wot dr. Pilka. M. N.

Wukúmy saſo serbſki cjucź a serbſki myſlicź!

Możemy hladacź a kdźbowacź, kdźeſkuli chcemy, wſchudźe namakamy, ſo wopraŵdźe ſdźiwamy pytaja narodne waſchnja a woſebitoſcze ſdźerżecź.

Prěcź njemóżemy a potajicź ſebi njechcemy, ſo mnohe ſarjadowanja nowiſcheho cźaſa ſu narodne ſmyſlenje tupicź počzałe a bohužel w tym naſtupaju mnohe wuſpěchi dobyte. Tu ſu ſchule, we kotrychž dyrbi ſo jeno němſka narodna myſlicź hajicź, tu je wojeſtwo, hdźež ſo dotle ſerbſke waſchnja a poczinki watwótſja a ſ wotkelź mi- dźenj ſ nahladami bźenoſ pſchińdźe, kotrež jemu wjeſele- rja, tu ſu zyle ſławne żiwjenje, wſchě ſławne ſa- ſtojiſtwa w ſtatnym ſarjadowanju atd., wſcho to ſtutkuje na to, ſo Sserb méni: wſcho njeſerbſke je wołbniſche, bydźi ſerbſke.

Tajkim wźiwam dyrbimy ſo napiſchecźo ſtajecź, njechamy-li, ſo naſche ſerbſke żiwjenje ſo w morju powſchit- nego ſmješchenja roſbłeżnje. Dyrbimy ſaſo počzeć w wſchitkim ſo jako Sserbja cźucź, wopraŵdźe ſerbſky myſlenki bucź.

Njeprajmy, ſo dyrbimy druhich ſapadowacź, ko- tiſ njeſku ſerbſky. Sławne żiwjenje to ſobu pſchinjeſe, ſo w ſtajnym wobhładze ſ nimi wojtanjemy, a tón budźe we wſchitkim pſcheceľny a pſchiſtojny. Schroż pat ſebi ſadacź dyrbimy, je, ſo ſerbſki myſlimy a cźujemy niz jeno doma wobſrjedź ſwojeje ſwójby, ale też w ſławnym żiwjenju.

Pſchendźeſce dha jónu naſche ſerbſke wóhy! Je dha to ſmać, ſo ſu to ſerbſke wóhy? Njenamakaſch ſtoro niż- bźe ſerbſkeho napiſa. Tu je jedyn nowy dom nałamaſch, pſchiny a nahladny. Tónle podawk je ſ wulkim pišmom do ſamjenja ſarubany — tola niż ſerbſkiſi. Sa tajko dha tam ſteji? Sa pucźowanſkeho, kiž tam pſchipadaje do wóhi pſchińdźe, abo ſa pucźowaceho pſchekupza, kiž chce we wóhu ſwoje imory wotbycź? abo niż njeſe bźe ſa wo'ja- nych, potomnikow nźeſcźiſkich ſpomnjenkow bydźerjow, ſo bychu w połdźiſchich ſtlach wědźeli: tón a tón je tule rjanu khćeju nałwarił? A hdyž to w twojej macźerńej rěcźi, w kotreź je wubjerna. Wulcy pŕekwapjace je, ze na mózných městach pěsnje ſolowy ſopran abo niżki alt wot druhich hłoſow cyle cźicho a cźuźiwje pŕewodźa, każ bychu nazdala zwony k tomu mjelčo zazwoniłe abo jako by miły wětčik na ſolowej harfje brał. Wurjadna hłowna disciplina je, runjewon pŕikładna. Khór ſtuduje wjeſor wot 7—½9, husto wjacory króć za tydźeń. Druźina Bakulowa dawa też koncerty a pucźuje po cźeſkim kraju z wubranym programom. Pŕed kóždym cźiſłom dirigent małe wukładowanje pěſnje podawa . . . jako konferencier. W poſlédnim wotdźělenju programa wuſtupuja dźěći ſ narodnej drasće a pŕedwjedu wſelake narodne rěje. Wſudźe ſu koncerty wupŕedate, tajke zajimanje tam za wěc je. Zo je hudźbny wuſpěch pŕeco wulkotny, njetrjeba ſo hakle dale wobruciź. W lěce 1923 bě tutón dźěćacy khór do Ameriki zapućował a wuſtupi tam w naj- wjetſich ſalach najwjetſich městow, kaž w New-Yorku, Bostonje a Chicagu z njewěſdnym wuſpěchom. Měſ- čanoſta najwjetſeho města New-Yorka, mr. Hylan, ſam powita tutón cźeſki khór tam pŕed radnicu. Jich jězba tam bě triumf cźeſkich młodych wumělcow.

Wězo ma tajki wurjadny muž kaž Bakula też ſwojich zawiſtnikow a tehodła pŕeſcźeharjow — ale to jemu njewadźi. Jeho idealna lubość pŕekroča tajke maličkoſcze, dokelž khutni rozſudźerjo jeho dru- żiny njemóża hinak, hač pŕipóznać a wukhwaliź wulkotny jeho wukon. Tak n. pŕ. proſ. J. B. Foer- ſter, direktor Pražſkeho konſervatorija piſe, ze je měł z teho koncerta zaźiſć jenički, jimaćny a nje- zapomnity. Njeměł je mnoho tak ſylnych zarźowa- njow zaźuća w koncertnych ſalach, jako pŕi jimacym pŕednjeſenju pěſnje „Syroty“; z tym jeničkim cźiſłom dyrbjał ſebi druźina nadobyć cźeſćowarjow w cyłym ſwěcźe.

Hižom ſo Bakula pŕihotuje k druhemu pućowanju do ſwěta. Pŕjedy pak chce na moje namołwjenje pŕijeć do Drježdźan a do Łužicy k Serbam, hdźež chce też ſerbſke ſpěwy ſpěwać dać, hdźež dyrbja ſerbſke dźěći cźeſke ſpěwać ſłyſeć a zaźuwać, kak narodny ſpěw zamóże cźłowjeka woprawdźe k njebje- ſam pozběhnyć. To dyrbi ſo ſtać kónc meje abo w započatku junija. W Budyšinje, Bukecach, Khró- ſćicach a Kulowje, ſnano też we Wojerecach a Khóće- buzu dyrbjała jich kraſnoſć ſo jewić. Tuž ſerbſcy lubowarjo nafodneho ſpěwa, pomhajće raznje wuwjeſć, ſtoż budźe zwjazk ſerbſkich ſpěwańſkich towarſtwow zarjadować. Wo tym bórzy dalšu rozprawu.

Bakulowe združenje: Wurjadnje zajimawy dźěćacy khór.

(Píše Bjarnat Krawc)

Zo ſym, ſo za čas mojeho dołheho wučeſtwa — 44 łět — wosebje też wo idealny dźěćacy ſpěw poſtara- ŕeł, je drje znate. Hižo w Rakecach (1880—83) běch dźěći na pěkny ſkhodźenk dowjedł. W Drježdźanach mějach wyšše hajenja ſpěwa pŕi ſrěnjej ſuli (Bürger- ſchule) też ſkładnoſć, w hołcźach wyšších wuſtawach dwoje paedagogiſke zaſady wupruhować. Bjez hor- doſće, ale z radoſću drje ſmóm rjec, zo ſym rjane wuſpěchi na tym polu žnjeł ſměł. W ſwěcźe ſym wokoło pućował, zo bych ſłyſał, kak ſo druhdźe dźěćacy ſpěw haji, kajke methody druzy nahladni wučerjo nałožuja. W Hamburku a w Barlinje, w Lip- ſku, w Regensburku, w Mnichowje, Zürichu, Straß- burku, Karlsruhe a Frankfurće nad Mainom ſym po- bał a wšudźe bě nješto, štož bě zajimawe a nowe; też z wopačnych a mylnych pŕedwjedźenjow mózach wuk- nyć. To běchu wšo němſke kulturne płody, kiž smě- dźach wužić a wšu česć ſpŕočniwemu dźěłu tutych wučerjow!

Hakle w poſlednich łětach (1922/24) mějach wje- ſele, też ſłowjanſke dźěći ſpěwać ſłyſeć. Nas pŕeni dźěćacy koncert w Budyšinje bě ſo po naših wobſtejnoſćach rjenje poradźił a bě mje wo tym pŕe- ſwědčił, zo też w naših ſerbſkich dźěćoch leži wulka wumělſka móc, ſpěwne zamoženje a zajimanje, zo też by mohł dźěćacy ſerbſki ſpěw ſo k hišće rjeńſej wyšinje pozběhnyć, hdy by ſo kruta wola wučerjow chcyła po wšěſtym ſyſtemje złožić. Nichtó njepraj, ſo naše ſerbſke dźěći nimaja tu ſamſnu ſpěwnu wob- darjenoſć kaž němſke. Luboſć k wěcy dowjedźe po zdaću njemóżne zadźěwki wotſtronić a naš ſpěw do rajeſich wyšinow pozběhnyć.

Hakle w lěce 1923 w auguſce ſłyšach pŕeni króć čeſki dźěćacy khór a to w Pražy wo wuſtawje za wukubłanje žiwjenſke a dźěławe direktora Bakule na Smichowje, na Mozartſkej haſy. Mjeno tuteho žad- neho a woprawdźe genialneho muża znjech ſej tola kóždy ſerbſki hudźbnje wobdarjeny wučeř a lu- bowař dźěćaceho ſpěwa kruće ſpomjatkuje. Z pŕeće- bowař dźěćaceho ſpěwa kruće ſpomjatkuje. Z pŕeće- lemi Kefkom, Lajnertom a Nawku tam po poručenju a pod wjednistwom jeneje Serbow jara pŕikhileneje čeſkeje wučeŕki z Drježdźan (Aninki Černochoveje) tam dźěch. Jara lubje buchmy tam witani. Knjez Bakula dowjedże nas do ſwojeje koncertneje ſale, to bě wuſtawna — kuchinja, w kotrejž je, kaž prajeſe, w lěce pěknje khłódno a w zymje rjenje ćopło. W njej wón wotdźerżuje ſwoje ſpěwanſke hodźiny. Dźěći, młode a ſtarſe, hołſki a hólcy — 10 hač 16- lětne — nas wočakowachu, do hromady 36. Za- ſpěwachu nam 4-hłoſnje wſelake narodne a wumělſke ſpěwy tak kraſnje, kaž ja dźěći hišće žeńe nje- ſłyšach. Jara ćežki ſpěw J. Jindřichowy: „Zatepje- na“ bu tak wumělſcy a z njewěſdnej ćuźiwoſću pŕed- njeſeny, zo běchu wšitcy zatorhnjeni a jako bźe jedyn druhi wuſpěwany, bź to narodny ſpěw: „Wo- ſyrośene dźěćo“ — kapachu nam wšém w pŕewinja- cej hnutoſći ſyzy k zemi. Jenož němſke zamóżach ſo knjezej Bakulej dźakować. Němje woteſtŕiežechmy, cyle wobkuzlani. Hakle pŕi wjeċeri namaka naše hłuboke zaćuće ſłabe ſłowa ſpodźiwanja. Nazajtra pućowaše tam hišće 6 druhich ſerbſkich wučerjow, kiž běchu runje tehdy też w Prazy dla ratafſkich naležnoſcow. Woni wobkrućachu jenohłóſnje naše nazhonjenja. Trajacy bź mi tutón hłuboki zaćišć w duši zwoſtał. 3. měrca 1924 mózach knjeza Bakulu ſo wopytać — ze wšej objektiwnoſću. Mje pŕewo- zaſo wopytać — ze wšej objektiwnoſću. Mje pŕewo- dźeſe tam mój ſtary pŕeſel pro. Büttner, nětkiži direktor Drježdźanſkeho konſervatorija. Dźěći nam zaſpěwachu mi hižo znate wěcy, ale dale hišće n. pŕ. Smetanowu „Rólnisku“, Kŕičkowy „Kolędy“ (hodowne), cyle moderny a ſeleny ſpěw: „Uwej, cygan!“ a druhe. To wšo z tajkej nutrnoſću, ćuźiwoſću, wu- raznoſću a čiſtoſću, zo běchmoj pŕekwapjenaj. Mój pŕeſel prajeſe: „Stoju tudy pŕed hudańkom!“

A hudańko woprawdźe je, kak tutón paedagog, kiž po ſwojim ſamſnym wuznaću ženje hudźby direkt- nje ſtudował njej, kiž jenož hubjenje klaŵér hraje a pŕi wuwućowanju jenož huſle trochu k pomocy wužije — ze ſwojej młodej druźinu tajke wumělſke ſkutki dokonja. Swoje myſle wón raznje wě ſpěwarjam zdźěłić, z wěſtej ſuggeſtiwnej mocu kaž hypnotiſar. Pŕi tym je jeho direkcija jara jednora ale wěſta. Dźěći pŕi pŕednoſku, kiž je ſtajnje bjez notow, cyły ſpěw ſobu pŕeżija, tak zo ſo wosebje w epiſkich pěſnjach mały dramatiſki ſkutk pŕed poſluchařſtwom rozwije. Na wobličach dźěći wšo ſobu hraje: bołoſć a radoſć, wjeſela a zrudoba — też pŕipoſtuchař dyrbi tak ji- macy běh wěcy ſobu zaćuć. Spodźiwno, zo te naj- mjeńſe ſpěwarki ſo tak widźomnje do ſwojeje maći- zny hudźbneje ponurja! Pŕi tym klińča wšě hłoſy tak rjenje jednotliwje, jako bychu jenož štyri ſpěwali — prawy idealny khorowy zynk, kaž jón z rédka pola nas ſłyšimy. Rjane ſoprany ſo z hłubokimi altami zjednocźeja. A wuprajenje je tak jaſne, zo kóžde ſłowo zrozumiš bjeze wšeho zajimanja. Hłóſna kultura je wubŕerna. Wulcy pŕekwapjace je, zo na mózných městach pěſnje ſolowy ſopran abo niżki alt wot druhich hłoſow cyle cźicho a ćuźiwje pŕewodźa, kaž bychu nazdala zwony k tomu mjelčo zazwoniłe abo jako by miły wětčik na ſolowej harfje brał. Wur- jadna hłowna disciplina je, runjewon pŕikładna. Khór ſtuduje wjeſor wot 7—½9, husto wjacory króć za tydźeń. Druźina Bakulowa dawa też koncerty a pućuje po cźeſkim kraju z wubranym programom. Pŕed kóždym cźiſłom dirigent małe wukładowanje pěſnje podawa . . . jako konferencier. W poſlédnim wotdźělenju programa wuſtupuja dźěći ſ narodnej drasće a pŕedwjedu wſelake narodne rěje. Wſudźe ſu koncerty wupŕedate, tajke zajimanje tam za wěc je. Zo je hudźbny wuſpěch pŕeco wulkotny, njetrjeba ſo hakle dale wobruciź. W lěce 1923 bě tutón dźěćacy khór do Ameriki zapućował a wuſtupi tam w naj- wjetſich ſalach najwjetſich městow, kaž w New-Yorku, Bostonje a Chicagu z njewěſdnym wuſpěchom. Měſ- čanoſta najwjetſeho města New-Yorka, mr. Hylan, ſam powita tutón cźeſki khór tam pŕed radnicu. Jich jězba tam bě triumf cźeſkich młodych wumělcow.

Wězo ma tajki wurjadny muž kaž Bakula też ſwojich zawiſtnikow a tehodła pŕeſcźeharjow — ale to jemu njewadźi. Jeho idealna lubość pŕekroča tajke maličkoſcze, dokelž khutni rozſudźerjo jeho dru- żiny njemóża hinak, hač pŕipóznać a wukhwaliź wulkotny jeho wukon. Tak n. pŕ. proſ. J. B. Foer- ſter, direktor Pražſkeho konſervatorija piſe, ze je měł z teho koncerta zaźiſć jenički, jimaćny a nje- zapomnity. Njeměł je mnoho tak ſylnych zarźowa- njow zaźuća w koncertnych ſalach, jako pŕi jimacym pŕednjeſenju pěſnje „Syroty“; z tym jeničkim cźiſłom dyrbjał ſebi druźina nadobyć cźeſćowarjow w cyłym ſwěcźe.

Hižom ſo Bakula pŕihotuje k druhemu pućowanju do ſwěta. Pŕjedy pak chce na moje namołwjenje pŕijeć do Drježdźan a do Łužicy k Serbam, hdźež chce też ſerbſke ſpěwy ſpěwać dać, hdźež dyrbja ſerbſke dźěći cźeſke ſpěwać ſłyſeć a zaźuwać, kak narodny ſpěw zamóże cźłowjeka woprawdźe k njebje- ſam pozběhnyć. To dyrbi ſo ſtać kónc meje abo w započatku junija. W Budyšinje, Bukecach, Khró- ſćicach a Kulowje, ſnano też we Wojerecach a Khóće- buzu dyrbjała jich kraſnoſć ſo jewić. Tuž ſerbſcy lubowarjo nafodneho ſpěwa, pomhajće raznje wuwjeſć, ſtoż budźe zwjazk ſerbſkich ſpěwańſkich towarſtwow zarjadować. Wo tym bórzy dalšu rozprawu.

trěšich a po modlitwi, w kterejž so cźi prěbuje, njedasch napisacź abo do kamjenja wurubacź, njedasch sebi z tym sa wječe dalše cźasy sam wuswědočenjo duchownje njeje chudoby?

Na wšach tej poczinaja dale a bóle napisma swojeho rjemjeźła na kwarjenja wupyscheć. Hdźe dha tajke napismo serbske nadeńdźesch? Skoro so tak, tak buchu tajzy rjemjeślnizy sa to měli, so. Serbow pola sebje njerowocźakuja. Njemóže dha so runje tak derje naprašowacź: Pječarnja, mlokarnja, schewz, krawz, klamar a podobne, tak „Bäckerei“, „Molkerei“, „Schuhmacher“, „Schneider“ abo „Herrenkleiderverkertiar“ abo Confectionär, „Krämer?“

A potom pohladaj na šmjatu tschi, kiž je tam nječto stajil abo dźi na ketchowy, tajke tam napisma nadeńdźesch? Wšicho so tha, jatkoż bychu tu ani słowjeńca serbskich napisachacź njemóhli. To pak je wscho jara poniżace wuswědočenjo duchownje chudoby. Dźi tola ke kupcej, kotryž wnemu abo wuckerjej. Samožesce rady tebi tójhdy pohladźi, hdyž tajkeho napisa trjebasch, so na swój tschi, na pomnik sa swojich wotemrěłych słowa we swojej mackerinej rěcźi dóstanjesch, kotrejž tam jeničzay šlutscheja, a to prawje napitzane.

S jenym słowom: Wukmany sasso wschudże serbskich cźuch a serbskich myslicź, a to wukmany z nowa někto, hdyž swidźiny, so nasche swobodne narody wo naschu rěcź, nasche waschnja, nasche narodne žiwjenjo so sajimuja!

Katolski Posol 1896, cźisło 12.

Pschispomnjenje: Mjenschi system naš njeskmi dobatcź. Mamy so tež pschecźiwo namozy wobaracź! Tež wolicź tschinu narodnych mjenschinow!

Ważnosćz naschecho nowinarstwa.

Dobre schtyri léta wulhadźeja „Serbske Nowiny“ jako dźenik. Liczba cźitarjow je wob cźasz skatnje postupowała na wjazy hacź 6000. Hdyž wróco shladujemy na powóinsku dobu, możemy z dosczéhinjenjom wuznacź: S nami dóprédka dźe! Se spodźiwanjom shladuja mnohy na wukonjane dźéło. A to so tak wótri [illegible] shladowace sebi

skónczuje na dozpětý skhodźekk pschinjesecź. Wone su a wostanu nětko kulturna potrébnosćz. Je tež najwjetschi cźasp, pschez mjenschinow do dwanacźich, so tu sami na so dopomnichmy. Nowinarstwo je móz, sedme mósnarstwo, kiž hebi zuzy swój podwola. Mamy tola na 10000 dźiwinow na swócze, k nim pschidrużja so 4000 politiskich cźasopisow. Potom je jich wjele tyhoz nowinow sa wobsebite powołanja, mjes kotrymiž je 4100 ratakskich. Tute tschy hižo rěcźa na dosczé wo ważnosći nowinarstwa.

Naschu serbsku kulturu njemóžemy zebi bjes dźenika sdrowo wjazy myslicź. Nasche rěcź — i dźela tež drasta — je to jeničzke, schtož je wusmamneho i prastarych cźasow swostalo, hdyž běchmy hischcze njewotwolzny, njetestamy lud. „Serbske Nowiny“ su nam politika bróń, narodna wobora pschecźiwo stawnym a tajnym njepschejelam, kotrychž momy dosez a nadosez — runje w nětczischim cźasu. Nowiny su zez hižo dobreho mjena mjes Sserbami dobdyte.

S cźasow revolusije je karakter nowinarstwa so trochu pschemeńił. Hlowna mózdźenikow leži w politiskej dźélawosći. To jeźelibuje z tebo, so ludy po źrudowej wójnje z wjetschego dźela swój bórt sami do rukow wsachu, tež serbski lud w kulturnym nastupanju. Někto so jenotlive politiske strony prózuja, wjetschepe mozy dozpěcź skches wobschérnische wutworjenje swojich nowin. S pich pomozu njetaja swoje ideje do luda. Tutón agitatorisi srědk je cźuczliwischi hacź nastwohnjenischa rěcź. Nowina rěcźi w tydzach k ludej a cźischcze slowo ma wjetschepo wuspěch. S njeje czerpa stacan, wolef, ródny swoje politisce a narodne nahlady a powuczenje.

Sa nah su někto „Sserbske Nowiny“ pueźnił, kotrez nam prawu cźasu pokasuja. Jenoż malej liczbje je mózno, se swojich nathonjenjow zebi sam i politiskich, hospodarskich a kulturnych pomérow swój wobzobinski nahlad a prawidło wutworicź. Ssamu tajzy su sajo na informacije i nowin pokasane. Sa wschech druhich je ménjenje jich cźasopisa, dsenika rozsirjowace. S teho wulhadźa nimo méry wulke samoknjenje sa nawjedowarjow nowinow. „Wérnosćz pséche wscho“ — dyrbjalo heslo kózdeje nowiny bycź.

W papjerjanym lésu schumja někto psched wólbami dźiwje wérny. Jenotlive strony nawołaju zwjonk pschiwiśnikam swoje politiske ideje. Hižo do nich njewotenbje dyes schczuwanja pschecźiwo Sserbam, kak halle někto, hdyż zebi dowolichmy, swoje derje pschekładene puzze hicź, s narodnymi mjenschinami sio sledowacźicź.

Pisches nowiny njeje so ludowe ménjenje do wukroza. Tón ma wótre wócźka sa wscho, schtoż so pola nas w nowinarstwje stawa. Njebychu wschelake némske nowiny a politikarjo tak jara sa kralemi, khežorom a sa wojerskej winowatosću wolali, sowjesce by so nam se strony ententy lepje schto.

Nasche nowiny a cźasopisy pésłowachu na prenim méstnje dozpiżowanje a pschiwobroczicźu so po'dsiscko tež k politikju. Po cźasu so nusne wupotaja, tej i dospodarstwom so sabéracź. Tuto polo so kedźolinje wobdźéłuje, tehodla je „Sserbski Gospodar“ z nowa wozjiwił. Na'che hospodarske a pjenjezne wiki njemózemy zebi dźenza bjes novinarstwa myslicź.

Naschemu serbskemu nowinarstwu pschizpeje so wulki dźel mrodnieje dźelawosze, kotrejž je i wjetschego dźela za mnohich jenicze žórto serbskeje wedy. Někotrychźuli je pisches nje jako serbski cźitacź — a schtož je hischcze wažniche — serbski cźuczi a myslicź nowukmy, je za k swojenu ludej wrócźił, za Sserbstwo so jahorił. Nasche nowinarstwo je schula sa dorosczenych, ale tej sa dźécźi, hdyż je jim wobzebity kucźik w naschim dźeniku wdawany. Lud ma so pisches nowinarstwo wocźahnyć, ma dźél bracź na duchownych prózowanjach narodna. Wš tym smyslu su „Sserbske Nowiny“ a „Katolski Posol“ a wschē druhe nabożne, belletristiske a hospodarske cźasopisy tdawna skutkowale. A tak je nasche nowinarstwo nahonjaschi skulturny faktor, z kotrymž Sserbstwo stejí a padnje.

Wobzarowacź dyrbi so, so so tež do nah zuse nowiny kócźa, kotrez dobremu kchsczanskemu duchej a pschistojnosczi njeswotpowedaja. To wuswědoczenje może so herbkemu nowinarstwu i dobrym swědomjom wuskajicź, so wone njenabudawa, powrócźerske, njeschwarne a njepózcźiwe spisny niewubawa, tež jenje pryedy to cźinicź njeje. Takse lud kóżnge nowiny méte so rasnje wotpokasacź, njesmědźa so podpjeracź a pschiskup namalacź do herbskich statkow a swójbow. Tam so klutscheja serbske cźasopisy. Kóżdy Sserb ma w rukomaj, swoje nowinarskiwo podpieracź. Namotkowe tych, kotrjž hischcze „Sserbske Nowiny“ njeczitaja, k wotebéranju nascheho jeničzeho dźenika. We wschech herbskich domach méte wone bycź. Staraj so lózdy, so liczba cźitarjow roscze!

Dźerżmy so swojeho naroda!

Dźerżmy so swojeho naroda!

Wójnske wichory su howorile o naschim kraju: tśicezilétna wójna, sydom létna wójna, Napoleonowa wójna; wšy su so spalile a padale, pola pustnyle, tu a tam bischcze dźensa frjedź sahona widźicze puste lado, i niskej ječzinu saroscźene: to su shytki tamnych sapuscźenjow. Sswérowy mór je wuhubjowal naschi kraj. Jenoż tak pschivadnje mjenuja Konjezy p. Ratbiz. W zgrkwinskich Unihach je sapisane, so tam po żalostnem mrécźu njewuhy i zyleli wobydlerstwa hacź jena jeniczka holza. A hlejeze, nascha horstka njeje wutupjena byla, smy dotal żiwi a dźékamy a spéwamy.

Po wschém tom mamy my pokne prawo, wušudźicź, so nah tu na semi Bóh luby knjes wopriwadze mécź dże. A Božej woli so fjerźicź? Toho mecźini, chiba njeswědomnik, kjesbożnik. M. Andrizki,
Krajan 1900.

Přihork.

* S Oberseifersdorfa pola Zitawy. Tudomny 62-létny schewcźi mischtr Millner je so wotstalił, sa sobu sdźéla nijsawostajiwschi. Wón na zokorowu khorosćz cźerpjesche. Tehodla bé mnohich. Jeho pschiwuknu so boja, so je ruku na so skojił.

* S Lipska. Bohateho Americźana wodźi straznik po zoologiskej zahrodze. „To su wjelbłudy (Kamele), snajesce hižo je?“ „Wjelbłudy“, smeje so Americźan, „to su wola nah koby tak wulke“. „Wó, schto to powédasce, tu je krat pusczinu, krasny eksemplar, praju Wam“. „Law — tak wulke su pola nah wschē kócźki“. „Schto—o?“ Nadobo wosmje straznik Americźana a wjedze jeho do domu wokow a pokaja jemu hobersku nopawu (Riesenschildkröte) a praji: „Wésce Wy, schto to je?“ „Nē.“ — To je jena Lipczanska schczónka. Sku te trasch pola waš tež tak wulke?“ —

* Pschih jasa (Fürstenberg-Oder). Niedawno wojerwichmy, so je pola Wrótschawja so cźolm i zokowu podmurił. Mjeko pschichthadnychu nowe powjesche, so je so pola Glogowa (Glogau) 1200 zentnarjow arsenika wu Wódrje podmurilo, tak so je woda Wódry sajédowjesna. Tež pódlanske kanale su i tej sajédowjesnej wodu napjelnjene.

* Jolta khorosćz Zoltawa — i krótka tej kota — njeje wobsebita khorosćz, ale wupokas wschelakich prezejow. Tute prawje sesnacź je trjeba, jeli ma so wuhojicź. Jolta nastanje, hdyż so pschewjele solcza w krjewi nakopi. To so stawa na wschelakore waschnje.

* Spiritizmus sakasany. Dokelż so wschelazy jebaki jako medijum (posrědnik) wubawachu a w hypnozy so luzdo k wschelakim njesluchtam wuzicźu, pschihotuje cźeskoslowakske knjeserstwo sakoń, kotryż ma wschē spiritistiske towarstwa rozwjasacź.

* Sswójzne drama. W Essenje sajachu 22 létneho synna wobsedzerja twornje Jurija Müllera, dokelż je podhladny, so je swojimaj starschimaj z jédom sahubił. Najrjeńzy je każ so pisa — swojeho nana sajédowjeźił, so wón je njedenstwo twornje pschewsiacź, też nanowe samożenje a potom so i jenej sestru thorownje wolnicź. Hdyż macź tuteho wotpohlada so spjecźowacźe, je synn 3 njedźele posdźischo tež swoju macź sajédowjeźił. Sajaty pryse tutón njeskutk. Hdyż cźuchu jeho sajo do jastwa wotwjesecź, skocźi i wokna w druhim poschodze, stama sebi nop a trani so cźežzy.

* Kedźbu i mydłam. Psched trjebanjom barbjerskeho abo fylnje parfumérowaneho mydła dyrbimy so na kedźbu braci. Wono so schkodne. Tak pisa jena knjezna se nathonjenja: „Dóstach bléschi cźasz dyhki na koji. Skórcźenje pokasowachu so na rukach, nohach, cźele, jedmjescha. Też lékar njewótdźesche sebi rady. Bech tehdom w słužbje a dóstach k mnjezu pak cźetwjene, pak selene mydło. Myslach pschi sebi: Najskerje je to mydło wina. Kupich sebi, so wé, sa swoje pjenjezy, njebarbjene, natuczne mydło. Wot teho cźasa mejach sasso cźisto koji, każ pradzy.“

* Skandalozne paduschstwo. W barbjerni mésta Höchst je so skórcźenje porodźiło, mnohe paduschstwa na medikamentach (lekarstwach) wuslédkujo. We wotdźélku sa pyramidol trjebesche hlowny winik. Wscho dohromady je tutón muz na 14 000 hr. hódnych wézow pokradnył, t. r. schtož je so hacź dotal jemu dopokasało. Do tuteho paduschstwa je wjele ludzi sapleteznych, też wschelazy drogistowje w Frankfurcze n. M.

* Cźitka hoschcinska hra w Parisu. S Prahi so powé, so je direktor Kvapil z direktorom Parizijskeje opery w nowembru 1924 hoschcinsku hru wujednał. Pschehotajecź na so Smetanowa „Wschedata njewjesta“ a 40 z cźeskimi nozami.

* Zrawizy wokolo tu palazeje lódze. W Cźetwjenym morju sapali so wulki parnik „Frangestan“. Pasażerojo buchu na druhu lódź je cźolmani pschewjeseni. Na wjecźernych smeskach wobswětlowaschcze jena italska lódź je swétkownjetakom so palazy parnik. Wokolo njeho rojesche so je zrawizami (Haifisch), někajkeho dobrjka so nadjelo. Zrawizy su wulke straschne rybiska, někotrychźuli cźłowjeka

su hižo do wody sczahnyle a sezrese. Sku jara tehodla jich mjeno.

* Wuhjebanki z kamjentneje doby. Pola wjesni Kauer w Stegowskim wokrejsu dźéłachu léharjo na Bowjej horje, hdyżbychu tam mlode schtomiki. Je tam pésczowata póda. We hlubokoschi na 1½ metra namakachu kamjentnu hamor. Wón je 15 cm dołhi a ma tolsu dźéru sa toporo. Psched někotrymi létami wurychu w blischkosći 3 kamjentne żelezy. Tute wuhrjebanki dopokasuja, so tam psched lětstyżazami ludźo bydlachu, wosebje w płodnym dole Wódry. Kamjenthna doba bé snadź na 2000 lét psched naschim liczenju cźasa. Tak powedaja nam tajke wuhrjebanki z prastarych cźasow a su mjenu swědocźo tehdomnischeje kulturu.

* Sswdom mortwych pschi spuszczanju wjerka. W Barzelona — wulke mésto we Schpanjelsej — spuszczo so wjele pod semiske żelezniżu, kotraż so twari, hacź dotal z njeluteych pschicźinow. Pisches nastatu dźéru padnyczu dźéłacerjo do hlubiny, hdenżo so sarasczu a 36 bu lódź sranjenych.

* Posput k samomordarstwu — w kaschczu. Wjelicźi studostajk na hydzenjach je někotreschokuli hižo k sadowanju dowjedł. Pscheklewane hlójczki muscha pschez na nowe pucze, kak móhli swoje mucźne stawy k mérej polożicź. Tola je pad, kiż je so psched krótkim w Gersdorfje blisko Glauchawy we Satkej żo stał, dźe hacź dotal jeničzki. Tam bésche 23 létny hórnik na kerchowje w rowniscźesu sawrjet, a żebi jedyn kaschcź żało nózdły wupital. Prénja myśl ludźi, kiż jeho słónczuje lepicźu, bjésche na to, so tu najskerje paduschstwo pschedełeji. Tola tam tak njebjesche. Spodźiwny wobydlej, kiż z trošchu na rosumicź cźerpi a je jako tajki tam znaty, chżdyzhe żebi żiły pschebywacź a tak żebi żiwjenje wsacź. Tola i bojoscźu wjele potom swój wotpohlad pschewjedł — a to w kaschczu. sch-

* Nicźo njeńdże pisches dźélawosći. Kuchinske je żebi nawożenje pschipołożiła a wukhwalujo jeho wożebitosće: „A kak derje je wocźehnyło! Wschitko je mésczanskej zahrodze a pijachmoj hromadze kósi. A pomnjesce jeno, hdyż bésche żebi kósej do spodnje schatki wukrył, njeduzesche do njeho, każ to druhy wobo cźinjeli, ale wsa klobuk a wechlowaschce z nim. Haj, żym stajnje prajiła, nicźo njeńdże pisches dźélawosći.“

* „Wuttrobite pischeprosczenje“ do kaschcza. Jena wobsebitu krockel, jeneho njemóžesche [illegible] z postupej nuczicź, cźinjacu njewobkojni bawjacu pschezwo japanskemu hrabju Goto. Minister bésche zrozumjeł a lud roshorjesze damki wupiwał, so by so tak wsches temperenje nastata hospodarska a pjenjezna schkoda wurunicźa. Njedawno widźesche minister, z wokrom swojeje bydlarnje kak ludźo jedyn kaschcź do jeho domu wjesu a tam do khéże stajichu, na cźoż so sano wotstalichu. Wschędy żebi hrabja tutón „dar“ wobhladowasche. Tutón z rozwjeho drjewa wudzélanu a se silebrom a bronzu wupyschenu kaschcź mjesesche na wéku initiale hrobi (hrónic pismikli jeho mjena). Jeli bésche na tym dwélowal, so jemu sluschna, mésesche to na hartigy cźitacź, kotraż bésche tam pschitykluena. Na njej stejesche: „Wostajimy khcźnju podłonk, nadźijamy pak so, so mózemy ju wjesoc dolu wotewsacź.“ Bjes dwéla zadachu żebi, so by wo trochu waschnju „Harakiri“ cźinił, t. r. so sam samorodnył. Dźensa su w Japanskej trošchu bale a cźasy, hdyż pschipołożenje kaschcza k samomordarstwu dożahasche, su dawno nimo. Hrabja Goto so dale njerozbori, njedosche na to nicźo a wostaji kaschcź prostodu.

* Nowa turkewska żenitwa. Każ sakoń jenożonstwa, so bu też najwonsche postajenje turkowskeho knjezerstwa — mjenujcy sakasanje żenjenja dwjes lékarskeho pschepytowanja — wot wulkeho dźéla wobydlerstwa z protestom pschiwzate. Tute sakasanje postaji: Schtóż chże so żenicź, ma so pola mukkara (mésczanosty) samolwicź, kiż potom pisches pocźischczany lokt na rukomaj słubjenjeju, żanrjnosć (identitetu) wobtrucźi. Hamtski lékar wuznaji po pschepytowanju wuzwolenje, so khmanosć k żenitwje wobsteji abo niz. Wupraji so ja khmanoju, potom dostanjetaj wot mésczanosty dowolnosć k żenitwje. Bjes njeje w Turkowstej po sakonju żenitwa njepłaczíwa. — Schto buchu mlodzi ludźo pola naš prajiś?

* Hacź ma prawje? Wona: „Hlej, Handrijo, tuti njehanbity anonymny list sym dźensa dóstała, t. r. list bjes mjena. We nim steji, so sym stara kleftawa, hlupa kosa a nimam próschcka rosumna sa hospodarstwo. Schto ty temu mésnisch?“ Wón: „Pschekładaj sebi, zwjt schto mohł tón list bycź. Po mojim sdaczu je to někto, kiż cźe derje snaje.“

K wulkim powodźenjam w Južnoslowjanskej.

W njedawnych dnjach dóndże k wulkim powodźenjam na jenoj w srjenej Europje ale też na Balkanje. Italske a Rummunskej. Na nosczim wobrosu widźimy réku Sawu, kiż so njedaloko Běłohroda do Dunaje wuliwa. Někotrymi dnjemi, kiż je w swétowej wójnje na Balkanje a wosebje w Sserbskej byż, budże so na wulkotny wobras dopomnicź, kiż so we spohladowanju z Běłohrodskeje wjerchnjosći ako Kalimegdanu na krajinu pokasuje, kiż je pschi powodźenjach jedyn wulki jesior.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerf. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźél: Arnošt Bart, w Brózyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, nawěstki: A. Duchman, w Budyšinje.

Našim dźěćom.

Wuj wočakuje nastawki wo tom, 1) kak sće tykancy pjekli, 2) kak su křižerjo jěchali, 3) wo jutrownych jejkach, 4) kak bu jutrownu sobotu wječor zwonjenje z morwych swjećene, 5) wo božom rowje atd. Wšěće same, kelko so wopisać hodźi. Wjesele so!

Mój zeleny štwórtk.

Běch wjesoły, hdyž mi kmótra zeleny štwórtk přinjese. Duž naša mać bunowy kofej zwari. Ja dóstach cołtu a taflu šoklody. A hdyž bě kmótra domoj wotešła, je mać cołtu načała a potom dźěliła. Nan a mać a ja — my smy nawjacy dóstali. A naš Franc je sej šoklodu wzał a do njeje kusał a so cyły pomazał.

Felix Rjeńčec z Khelna, w 10. lěće.

Fijałka.

Dźens překročich ja zahrodu,
tu widźach mału fijałku.
O kak so na njej zradowach,
a na tych jeje módrinach.

Tak k njej tam bliže pohladach,
z njej krótke słowčko porěčach.
Mi praji wona wjesoła,
kak běše zymu přespała.

Hdyž bože słónčko zaswěći,
ja we swojim łóžku wotućich.
Tuž prošu, mała holička,
nješčiń mje twoja ručička.

Sym swěru na swět přinjesła,
bych nětk tež swěra zdźeržała
a zo bych tudy dokčła,
na dalše zaso wusnyła.

To napisach 31. 3. 24.

Marja Marhata Domaškec z Radworja, so narodźi 19. 2. 1912

Dźiwadło w Radworju.

Zo su nam naši knježa wučerjo a wučefki tak wurjadny swjedźeń přihotowali w našich poslědnich štyrjoch njedźelach (28. 2.), to njezabudźemy čas žiwjenja. Za to jim prajimy „horcy dźak“ a „zapłać Bóh tón Knjez“. Ja mějach sobu hłownu rólu ze swojim šewcom, a dokelž mój sobuhrajeŕ, sławny Mardopano-Zlatorado, wubjernje hraješe, ja też sobu přińdźech. A wšitcy naši hrajerjo sobi swoju khwalbu dobuchu. „Otakarik“, nawožeń Hanki, a „Kašpork“ swoju wěc derje dokonještaj. Lakaj a komorna móžeštaj krasnje ruku košćeć. Pan z Darmopło, Hansk a basnik też derje dokonjachu. Też spěwarjo a spěwarki khwalbu dostachu. Na 20 holcow krasne hrajki činjachu, kotrež so wšěm spodobachu. Też němscy hrajerjo žortnje hrajachu. Tuž so hišće jónu dźakujemy našim knježom wučerjam a wučefkam.

W Kamjenej, 5. 3. 1924.

Marja Měrćinkec.

Hra „Otakarik“ (abo „Kak so złoto dźěła“) je woprawdźe krasna hra. W Ralbicach su ju też dźěći hrałe. Wuj.

We Koprec kouju.

Před třomi njedźelemi, šwórtk popoldnju dźěše naš Jurij won. Wón praješe: „Što dha pola Koprec telko dźěći štej!?“ Ja prajach: „Dźi pohladać!“ Wón dźěše a ja też z našim Jankom jědźech. Hdyž tam přijědźechmoj, te dźěći wšitke wołachu: „Koprec kóń je do juchoweje jamy padnył.“ Ja so prašach: „Štoha je to činił!“ Woni wotmołwichu: „Koprec mějachu konjeńc a khlěw wočinjeny. Kóń je sej wuzdu (drje hłowjocu) přećahnył a do dwora šoł a potom do khlěwa a tam so do jamy přepadnył. Woni pak běchu na polu. Hdyž dom přińdźechu a to wohladachu, běžachu w skoku na pola po ludźi. Ludźo w skoku přińdźechu a ćahachu jeho won. Njemóžachu jeho pak wućahnyć. Tehodla dźěchu do bróžnje po słomu. Jich słoma pak jim njedosahaše. Tehodla dźěchu k Jurkecom a ščinichu ju do jamy spody konja. Potom jeho wućahnychu. My pak dźechmy domoj.

Napisała 12. julija 1922.

Glücklichec Marja z Bronja, so narodź. 18. 5. 11.

Naš psyk a libjata.

Hdyž wčera ze šule přińdźech, słyšach wó jatwje nješto piwćeć. Hdyž bole za tym hladach, dohladach so na libjata, po kotrejž bě sotra dopołnja pobyła. Mać je runje picowaše. Tuž so jej prašach: „Kelko dha jich maš, maći?“ Mać praješe: „Dźesać.“ Ja pak wotmołwich: „Tak wjele pak jich zaso maš?“ „Haj, haj, ty wšak móžeš w skoku korbik kopřiwkow napytać!“ Ja prajach: „Mi wšak so prawje njecha, kopřiwki pytać, dokelž su jara njedušne a mje rady jara ščipaja.“ Naš mały psyk pak bě wjesoły, zo měješe zaso nješto nowe k hladanju a k hrajkanju. Ja pak prajach: „Maći, bjeće so Wy na kedźbu, zo Wam wón žadne libjo njedosahnje.“ Mać praješe: „To drje by najlěpje było, zo bychmy jeho zwjazali.“ Ja prajach: „Haj, ale hdže dha bychmy jeho zwjazali?“ „Nó, do psyčeje hóty!“ „Tam wšak zaso kury jeja njesu, prajach; maći, ja wěm, što činju.“ Mać so prašeše: „Na, što dha?“ „To: ja sebi druhu hětu natwarju!“ „To móžeš, praješe mać.“ Ja so do dźěła dach a dołho njetraješe, dha mějach psyču hětu hotowu. Potom psa zwjazach, ale to so jemu njelubješe, dokelž wot małosće ženje zwjazany był njebě. Nětko bě mi psyčka žel a ja jeho zaso puščich, ale mój psyk bě cyły dźeń zrudny a mi wjacy blizko njepřińdźe. Ljubjatam wšak ničo njećini, wón drje so na nie zwuči.

Pisał 28. nalětnika 1924.

Arnošt Patok ze Zarčca, so narodź. 15. nov. 1910.

Haprlejka.

Wčera, hdyž z pola dźěch, wołaše mje moja towarška, zo dyrbju sebi po Nowinu přińć. Dźěch a sebi na ničo złeho njemyslach. Běžach w skoku k susodecom a hdyž zastupich, čujach, zo so nješto derje wonjaceho wari, a widźach jeneho muža při kótle stejo. Za khwilku zhonich, zo je to rěznik. Tón tam dobre kołbasy warješe. Ja sebi Nowjnu kazach a woni so mi počachu wšitcy smjeć. Ja sebi myslach, zo so směja, dokelž tam do kótła nutř hladam, kak tam kołbasy pluwaja. Ale to njebě. Skónčnje běch za tym přišła, zo je prěnja haprleja. Ja so najprjedy žałosnje hněwach, ale za to dostach słódnu kołbasu. Ta mi njemjało słodźeše! Dźěch domoj a nanej wšo wupowjedźach. Tón praji: „O ty wbsha holca, dha su će raz zlě za nós powodźili!“

Spis. 3. 4. 24. Martha Wukašec z Krónčy, so narodź. 10. 10. 10.

Wbohowske stare haty.

Před wjele lětami mějachmy hišće we Wbohowje tři rjane wulke haty. Stare hatniśća su hišće widźeć. Leža mjez Łuhom a Wbohowom. Dokalž pak knježa wjele łukow njemějachu, wodu z nich puščichu. Tak rjane łuki z nich ščinichu a hišće nětko su rjane kćějace łuki. Jena rěka „Škrabawa.“ Hišće dźensniśeho dnja, hdyž wjele dešćiwa přińdźe abo sněh nahle taje, su počrěta a hatam podobne. Jedyn hačik hišće tam je, kotryž bě prjedy wodu wot tutych hatow na so brał. Tutón małki hačik rěka „Kótlišćo,“ a wot teho mała rěčka do Čornicy běži. We nim je hišće wjele rybow. Tam smy widźeli šćuki, pjerski, běle ryby a liny. Też hańenja hišće wjedu wokoło starych hatow, hdźež duby, wólše a wšelka kerćina rosće.

Jan Henka z Wbohowa, Spis. 3. 4. 24. so narodź. 22. dec. 1924.

Wbohowska Winica.

Pola Wbohowa, hdźež puć do Njeswačidła wjedźe, leži na lěwu ruku, nješto wot puća z dalena hórka, z mjenom Winica. Tam su we starych časach wino plahowali. Ale to drje so njeje, jara radźiło zo su tam potom wišnje sadźeli. Tam hišće dźensa steja mjez brězami, khójnami a šmrěkami 5 štomow, kotrež pak tajke wulke čorne wišnje nimaju, kajkež maja nětko naše štomy. Wšě druhe wišnje su zajšle. Němcy pak našu hórku přeco hišće „Kirschberg“ mjenuja. Serbske mjeno je hišće wostało „Winica“. Nětko je tam wulka pěskowa jama. Wona słuša Njeswačidliskemu knježstwu. Z teje wšelake wuzy pěsk na swoje puće a twary wože. My Wbohowscy hólcy sebi tam radu hrajemy, z jamowych kromow dele do jamy skakamy a zaso po pěsku horje łazemy, hač so tak kuri a sypoce. Tuž sebi tam wšelake w pěsku twarimy. Najradšo tam do hribow khodźimy, přetož tam we brězach wjele kurjatkow rosće, a hdyž su maleny a čornjowe jahody zrałe, potom tam też holoy přińdu a so sobu zwjesela.

Kurt Hajnš, w Wbohowje narodźi so 28. 12. 1909.

Cežke hódanćko.

Moja mać bě sebi starku nasadźiła. Ja so woprasochach, kelko dha ma jejkow. Mać rjekny: „Jědnaće“. Nazajtra cheyše starka won. Mać praji: „Puśćće ju won, zo by do wody šła“. Dźěch a puščich ju won. Tuž wuhladach te jejka. Běch wćipna a přeličich je. Dha bě jich pjatnaće jejkow. Tuž běžach k maćeri wjesoła, zo sym telko wjele naličiła. Mać praji: „Hódaj jerož, z wotkal su wone“. Abo je te nam khodźíta přinjesła? Sym to zhódała. Nětk hódajće wy też! — Wy wšak to njezhódajće. Tuž chcu wam přeradźić. Te štyri jejka bě nam W....ec ćeta pósłała. Ta je přeco tak dušna.

Lenka Bergarjec z Banec, narodźi so 19. 1, 1914.

Baćon tu zaso je!

Wčera, 2. jutrownika, přišahny baćoo do Krónčy. Pytaše sobi žaby na Łuhowskich, na Krónčanskich a na Zarčšanskich łukach. Dha so mój towaršo na njeho dohlada a wołaše, zo na Krónčańskich łukach baćon stoji. Ja běžach wjesoły bliže k njemu, zo bych sebi jeho lěpje wobhladać móhł. Hač nimale k njemu docpich, dha so won zběhny k njebju. Rano, hdyž do šule dźěch, widźach jeho na Trenic třěše we hnězdźe stejo. Žonu hišće žanu nima. Mjenje dźěši hižom zaso na njeho wołaja, zo dyrbi jim maše dźěło přinjesć. Hdyž do šule přińdźech, powjedach knjezej wučerjej. Wón so jara wjesele dźiwaše, a ja běch sam też wjesoły. Loni bačony zaso přičahnychu. Běchu tu hižo kónc měrca. Potom so hišće sněha nańdże. Tó bě dźiwno, hdyž bačony přez běle hona létachu. Wšelake wuzy pěsk na swoje puće a twary wože. Ale to drje so njeje, jara radźiło zo su tam potom wišnje sadźeli. Tam hišće dźensa steja mjez brězami, khójnami a šmrěkami 5 štomow, kotrež pak tajke wulke čorne wišnje nimaju, kajkež maja nětko naše štomy. Wšě druhe wišnje su zajšle. Němcy pak našu hórku přeco hišće „Kirschberg“ mjenuja. Serbske mjeno je hišće wostało „Winica“. Nětko je tam wulka pěskowa jama. Wona słuša Njeswačidliskemu knježstwu. Z teje wšelake wuzy pěsk na swoje puće a twary wože. My Wbohowscy hólcy sebi tam radu hrajemy, z jamowych kromow dele do jamy skakamy a zaso po pěsku horje łazemy, hač so tak kuri a sypoce. Tuž sebi tam wšelake w pěsku twarimy. Najradšo tam do hribow khodźimy, přetož tam we brězach wjele kurjatkow rosće, a hdyž su maleny a čornjowe jahody zrałe, potom tam też holoy přińdu a so sobu zwjesela.

Kurt Hajnš, w Wbohowje narodźi so 28. 12. 1909.

Cežke hódanćko.

Moja mać bě sebi starku nasadźiła. Ja so woprasochach, kelko dha ma jejkow. Mać rjekny: „Jědnaće“. Nazajtra cheyše starka won. Mać praji: „Puśćće ju won, zo by do wody šła“. Dźěch a puščich ju won. Tuž wuhladach te jejka. Běch wćipna a přeličich je. Dha bě jich pjatnaće jejkow. Tuž běžach k maćeri wjesoła, zo sym telko wjele naličiła. Mać praji: „Hódaj jerož, z wotkal su wone“. Abo je te nam khodźíta přinjesła? Sym to zhódała. Nětk hódajće wy też! — Wy wšak to njezhódajće. Tuž chcu wam přeradźić. Te štyri jejka bě nam W....ec ćeta pósłała. Ta je přeco tak dušna.

Lenka Bergarjec z Banec, narodźi so 19. 1, 1914.

Baćon tu zaso je!

Wčera, 2. jutrownika, přišahny baćoo do Krónčy. Pytaše sobi žaby na Łuhowskich, na Krónčanskich a na Zarčšanskich łukach. Dha so mój towaršo na njeho dohlada a wołaše, zo na Krónčańskich łukach baćon stoji. Ja běžach wjesoły bliže k njemu, zo bych sebi jeho lěpje wobhladać móhł. Hač nimale k njemu docpich, dha so won zběhny k njebju. Rano, hdyž do šule dźěch, widźach jeho na Trenic třěše we hnězdźe stejo. Žonu hišće žanu nima. Mjenje dźěši hižom zaso na njeho wołaja, zo dyrbi jim maše dźěło přinjesć. Hdyž do šule přińdźech, powjedach knjezej wučerjej. Wón so jara wjesele dźiwaše, a ja běch sam też wjesoły. Loni bačony zaso přičahnychu. Běchu tu hižo kónc měrca. Potom so hišće sněha nańdże. Tó bě dźiwno, hdyž bačony přez běle hona létachu. W hatach a hrjebjach pak tola ryby a žaby namkachu. Sněh a zymna woda jim też škodźílej njejstej.

Pisane 3. 4. 1924. Paweł Wukašec z Krónčy, narodźi so 28. 8. 12.

Łahowska „Šibjenca“.

Wóndano dźěch ze swojej małej sotru do Sulšec. Dha přińdźechmy přez Łahow a potom přez Šibjenčnu horu zady Łahowa. A tuž so wona mje wopraše, čohodla dha ta hórka Šibjenčka rěka. Ja jej wotmołwich: Tam je w starych časach křibjenica stała. Tam su zły ch ludźi, kotříž su we Łahowje kradnyli, zapaleli abo morili, hdyž su jich lepili, powěšeli. W Łahowskej korčmje su jich sudźili. Łahowsku korčmu też hišće dźensniši dźeń mjenuja „Lenaku grychtu“ abo „Leńske sudnistwo.“ Tam běše husto sudniski dźeń. Tehdy bě ryćerkubleński knjez też sudniski knjez. Tón dyrbješe smjertne wusudy podpisać, ale móžeše khudych hrěšnikow też wobhnadźić. Na sudny dźeń přińdźe kóždy raz z Budyšina jedyn wučeny knjez. Wjesny sudnik a sudniskaj mužej dyrbjachu też pódła być. Ja pak žaneho złostnika njewěm, kotrehož běchu we Łahowje powěsnyli, a też nic, čehodla bychu jedneho powěsnyli. Blizko při Šibjenčej horje pak su Hansa Wjenka z Ljubjenca spalili; to bě 4. jutrownika lěta 1772, přetož běše Łahowsku korčmu zapalił, kiž steješe pola Stróžišća při Budyšskim puću. Tu njeju wjacy natwarili, tola rěkaja tam te pola hišće dźensa „Stara korčma.“ Chceš-li wo tym wjacy wjedźeć, dha pohladaj do „Kwětkow;“ tam namkaš nastawk: „Palacy šćěpowo.“ Nětk tam ničo wjacy hač mjeno na hroznu šibjencu njedopomina. Na wjeršku teje hórki su khójny a šmrěki. Łahowske dźěći sebi tam rady hrajkaja. Stare skały su za nich rjane khowanki. Wot tam też daloko widźa hač k horam a do dolan, a sebi jedn druhemu swój staršiski dom pokazuja. Z brězowymi halušćami, z kćějacym hozowcom, abo pólnymi abo łučnymi kwětkami wrćóa so wjesole domoj a powjedaja staršimaj, a pónjdźelu rano šuli swojim towaršam, kak su tam hrali. Mjez tym běchmoj horje dójšłoj a widźachmoj, kak rjenje tam je, byrnjeż hišće ničo njekćělo. Čerwjene trěchi a běše murje Łahowskich, Zarčšanskich a druhich wsow nas też zwjeselichu. Najdleje a najradostniśo pak hladachmy na našu lubu Krónčicu. Potom sebi spěwachmy: „Hdže statok mój?“ a dźěchmoj dale.

Pisane 10. 3. 24. Marta Wukašec z Krónčy, so narodź. 10. 10. 10.

Mój wulk. (Bajka)

Podarmo so Jendźelčenjo prócowachu, w lěće 1922 wjeršk najwyšeje hory zemje, Mount Everest mjenowany, dospěć. Tuta powjesć zbudźi we mni požadanje, zo bych ja to też raz dokonjał. Jako runje w tym samym času ja wot mojeho wuja z Ameriki něšto dollarow dostach, pomyslich sobi tute pjenjezy nałožu na moje počowanje na tutu horu. Tehodla dźěch k mojemu přećelej Oće Runi, kotryž so hižo dawno z twarjenjom jeneho lětadła zaběraše, a rjeknych k njemu, hač nochcyłej mje z tym lětadłom, kotrež bě runje hotowe, na tamnu horu dowjesć. Wobzamknychmoj hnydom, na druhi dźeń rano zahe wotjěć. Běše runje 25. meje 1922 rano w 2 hodź. jako so do naj nastroja (apparate) sydnychmoj a naju domizinje božemje přiwołachmoj. Huydom zběhnychmoj so w nim do powětra a lećachmoj k ranju. Na naju wysokomóre spóznachmoj, zo so we wysokosći 320 m. namakachmoj. Jako naju prěnje słónčne pruhi powitachu, widźach z dobom tu krajinu cyle spodźiwnje rjanu wot horjeka, kotraž so we wschelakich rjanych barbach wotměnješe. Bórzy zběhachu so před namaj kaž ze złotom polate wysoke hory, mój přećel přimay za prawidło, zo bychmoj so hišće wyše pozběhnyłoj, a zjědźechmoj do wysokosće 300 m. přetoż spóznachmoj, zo su to hory Kawkaza. Dźeń a nóc dźěłaše naju lětadło a njesešе naju přez hory a dołhy, města a wsy, łuki a pastwišća, hole a kefki. Za něhdźe 50 hodźin běchmoj na naja požadanym měśe, majestatiscy pozběhowaše so před namaj wjerśk zemje! No jenu přihodnu runinu zjědźechmoj dele a běchmoj we wysokosći 8810 m. Z pomocu z kisličkoweho nastroja wodstarachmoj sebi možnosć k dychanju. Ja dźěch na wjerśk hory a přiłsinych tam jedyn mały żelezny kaščik, a mjez tym fotografowaše mój přećel tu horu z jejnym sněhom a lodom. Za 2 hodź. njesešе naju tón aeroplan nazad do našeho kraja. Jako mój zaso přez mjezu němskeho kraja, zaćehli mój přećel jenu trubku — a w tym wokomiku rozbuchny naju łódźička a steješe w płomjenjach. Ja zhubich wědomje a padnych přez kromu won do wody, spěšnje pluwach k brohej wulźcech won a hladach za mojim přećelom, tola tón nihdźe njebě, potom dźěch do jenoho blizkeho města na dwórniśco a jědźech po żeleznicy domoj do Slepeho. Hačrunje so mój wulk tak njezbožownje skónći, zo so tola ze tym troštowach, zo sym najwyšu horu zemje dobył.

Napisał 5. 1. 1924. Ernst Černik ze Slepeho, rodź. 12. 6. 1910

Wopytanje posledneho wobraza.

Stajće wobraz na hłowu. Hólca namakaće w štomowych hałozach.

Hdže je hoscenca?

Na narodnostne mjeńschiny w Němskej!

Wolerjo! Sserbjo!

Narodnosćz a macźerna rěcź njeněmskich ludow w Němskej nimatej žaneho sakońskeho prawa, so móhłej swoje narodne wosebitosćze a kulturne kubła pěstowacz a hajić!

Jich narodnosćz a macźerna rěcź nimatej žaneho sakońskeho prawa ani w schulach a zyrkwjach, ani w sarjadnistwje a w sjawnym statnym žiwjenju.

Na pschirodne prawa jich narodnosćze a macźerneje rěcźe njehlada so na žanej stronje nascheho hospodarstwa, ani pschi wustajenjach a wustawach sa shromadne lěpsche. Pschiwusnik njeněmskich ludow je husto dosć pschewostajeny skschiwdźenjam a schikanam se strony statnych organow dla swojeje narodnosćze.

Tónle staw (Zustand) w Němskej stłóczi pschiwusnikow njeněmskich ludow, byrnjež woni swoje winowatosćze jako němszy stacźenjo (Staatsbürger) loyalnje a połnje dopjelnili, na skhodźeńk mjenje hódnych cźłowjekow. Tónle njesnjesny pomér napołožuje jim martrarstwo, je-li nochzedża sapręcź swoju krej, swojich wótzow, swoju duschu, swój lud, swoju cźesćź!

Pjecź dołhich lět

smy wociakowali, so statna wustawa swoje słubjenja dopjelni. Podarmo! Wuložerjo § 113 statneje wustawy, potajkim wucźerjo statnebo prawa a druhe offizielne wosoby skhrobluja so saprěwacź, so njeněmske ludy hischcźe w Němskej bydla.

Narodnostne mjenschiny Němskeje! Dźen 4. meje dawa nam składnosćź, dopokasacź, so tu hischcźe smy a so chcemy žiwi bycź. My žadamy sa naschu narodnosćź a macźernu rěcź te same stacźanske prawa, kaž druhy stacźenjo.

Wyschnosćze a sudy njeźmědźa s nami jako s mjenje hródnym stacźanami wobkhadźecź. My žadamy njesamjesowane hajenje naschich kulturnych kubłow też s pomozu schule. Wólbny liscźik je wótra bróń sa dozpicźe naschich prawow. Na dnju 4 meje wustupimy shromadnje. Sjednoczenje narodnostnych mjeńschinow w Němskej rukuje nam sa to, so ani jedyn na tute mjezinu wotedaty hłós shubjeny njebudźe. Kóždy hłós je ważny. Nasch wošud leži nětko w naschej ruzy.

Swjask narodnych mjeńschinow w Němskej.
Wólbny wubjerk.

Ratarske masiny

za roludźełanje, wusyw a žně
poručataj po najtuńšich płaćiznach z wulkeho składa na wotpłaćowanje

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu
Ostrasse 11. Telefon 159.

Rauchfuss symjenjowa wikowarnja w Budyšinje na žitnych wikach čisło **9**
poruča k nałětnemu wusywej
pólne, zahrodne, trawowe a hajnske symjenja,
kaž runklicu, dźećel, seradelu, buny, hórch, kał, solotej a wšelake prjenjoklasne kwětkowe symjenja, dale korjenjow, kaž popjef, cymt, majoran, woprawdźiwy safran atd. — hejdušku

Jědźne běrny

kupuje
Erich Bräuer w Budyšinje
wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróży 5 po 1 skhodźe
Skład w bróžni na Hošic hasy

K jutrownemu kupowanju

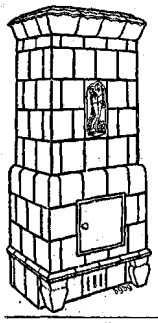
poručam swój bohaty skład
hotoweho wobuća wšeje družiny

Pawoł Mechelk
šewski mištr
we Łazu.

Suche prasowane wuhlo

předawa
dźełarnja prasowaneho wuhla na Horje.

Nowočasne wohrěwanske
khadle
ratarske kuchińske
wohnišća (Herde)
z rólu za pječenje
poruča
Martin Teutscher,
hornčerski mištr
w Budyšinje
na hornčerskej hasy 33.
Rukuju za dobre hrěče a warjenje při małym přetrjebanju tepidła.
Sprawne postužowanje.
Móže so też padźělnje płaćiś.

Słomu

čorkomlóčenu rżanu, čisćenu a zrunanu, z dwěmaj powrjestwomaj zwjazanu a
rżane wokłepje
kupuju kóždu dźěłbu.
August Hepper w Budyšinje, Telefon 1258.

„Lětulinka“

Dźěćaca hra wo khudym kralu a jeho złotej dźowčičcy
Přełožił Bjarnat Krawc.
Je dostać w **Serbskej knihafni w Budyšinje.**

Linoleum

wšěch tołstosćow
L-tepichi
L-bědaki
blidowy linoleum
dale
połstrowe mehle, stwinsku dekorsoliju, gardiny, story we wulkim wubjerku
poruča
Otto König
při mjasowych jatkach 3.
Telefon 1162.

Dobrowólne přesadowanje.
Domšćec zawostajenym přisłušaca
žiwnosć w Pěskecach
pola Kamjenca
ma so 3. **dźeń jutrow** (wutoru, 22. haprleje) dopołdnja w 11 hodź. **w Pěskečanskej korčmje** na přesadźowanje předać. Wumjenjenja so na městnje wozjewja.
Zawostajeni.

Přesadźowanje leżomnosće

Dla dźělenja herbstwa ma so **wutorn, 22. haprleje,** pop. w 2 hodź. zemrětej **Khrysće Grolmusowej w Dalicach čo. 14** słušaca **zahrodnska žiwnosć,** 4 ha, 48 a wulka a 170,48 dawkowymi jednosćemi na městnje samym na přesadźowanje předawać.
Herbjo.

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne : : wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibjenje khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšim wubjerku.
samowjazaki sě
A. Boke-Baumann nasl.

Serbjo! Čitarjo serbskich Nowin
Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće „Ja čitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach“

Pomorske symjeńtne běrny
su dóšle!

Ze składa **w bróžni na Hošic hasy** poručam:
khěžorsku krónu, Millerowe najzažniše, Bürknerowe najzažniše, odenwaldske módre, Pirola, Hassia, Centifolia, Pepo, Deodara, Markarje, Richters Jubel

Erich Bräuer

wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróży 5 po 1 skhodźe.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća za hapriju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóżde 6o. płaći 5 złot. pj. Wudawa a dźěd. Smolarjec knihitišćerjow, sep. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje, Tel. 687. : :

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyšo wobličeja. Za reklamowy : : rjadk płaći so 45 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cisło 94 **Budyšin, wutoru, 22. haprleje 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Ličba bźěłaćerjow, kiž su we Francowskej bźěłu dóstali, je so wot 3000 wotpołožiła. Wšitcy su nětko 16 400 mužow.

Wot 1. haprleje su we Francowskej wšitke wuwozne a importne zakazy zhašane

fastofnikow ho wo pokoju pomjerschi, hjesdzkoksoj pschiberka, fabriki ho samkaju a fastojnizy ho puschczeja.

Lloyd Georg nochze dale dźiałaczerske knjezerstwo podjerac.

Wiednik liberalneje strony w Jendželskej, Lloyd George, je ho na najwótrische wasamne pschecziwo dźiałaczerskemu ministerstwu wuprajił. Wón wobzarowasche, ze fu fu liberalni hacz dotal dźiałaczerske knjezerstwo podjerali. Dźiałaczerska strona je ћebi podjeru liberalnych malo wažila a s nimi s wjelka wobkhadła.

Dźiałaczerskej stronje njebudże wjele staroschow cżinicz, hdyż jim liberalni swoje pschecziwstwo wupowjedża. Liberalna strona nima wjazy swojeje priebatowscheje wjerbosce a ho rosdrjebuje. Wjetschi dżeł liberalnych chze ho pschecziwo wolt Lloyda Georgea k konżerbatiwnym pschiłamnyczej, to je k stronje, kotrejż pschiwótnarje je ћebi Macdonald ze swojej rjeczu w jendželsko-ruskej konferenzy dobył. Na konżerbatiwnych je najlepschi zacżitschej cżinito, so je Macdonald ruskim bolschewikam slubił, hdy buchu ruzy wotpołstanzy spytali bolschewikże powroczerske plany w Jendželskej spechowacz.

Baldwin, wjednik konżerbatiweje strony, je Macdonaldej dla jeho kruteho zastupowanja jendželskich zajimow napschecziwo bolschewikam w parlamenzje polne dowerjenje konżerbatiwnych wuprajił. Tez Macdonaldowe stejischczo we praschenju wójnjeho wotchodzenja, kotrejż dyrbi Nemcz saplaczicz, je pschihłosowanje konżerbatiwnych namakało. Baldwin ho Macdonalda woprascha: „Njeje ministerstwowemu pschedhydże znate, o ma stejischczo, na kotrejż je ho we wotchodzenskim praschenju stajił, sjednoczenu podjeru zyleho jendželskeho luda lady ћebje?“ Hdyż ћe powschitkowne p'chilkestanje pschestako, kotrejż bachu tele zkowa sbudźite, Macdonald stanywschi praji: „Wěrju, so ho wez tak ma; ћym knjezej Baldwinej jara dźakowny, so to wurazuje praji.“

Spuschczene jendželske zło.

Nětczisches jendželske dźiałaczerske knjezerstwo je pschecziwo wschém schkitarskim złam. Jendželski finanzny minister je wobjamknył, zło na filmy, cżahanki, hudźbne instrumenty a automobile spuschczicz.

Franzowska — Rumunska — Japanska.

Do Konstantinopla fu powjesche dolche, po kotrychż fu ho w hwizu s beћzarabkim praschenjom Japanska, Rumunska a Franzowska k ћebi zbliżikże. Japanskeho prynza, kotrejż je ho do Bukaresta pósłał, fu tam se sahorjenjom powitali. Wón je wo rumunsko-japanskich nałeżnoschach pschecziwo Ruskej jednat, mjes tym lo je rumunski kral Franzowsku sa rumunsko-franzowski swjask pschecziwo Ruskej dobył. Zbliżenje Franzowskeje, Rumunskeje a Japanskeje mohło ho tez pschecziwo Jendželskej nałożicz. Franzowscham pschecżelni Turkojo namjetuja, so by k franzowsko-rumunsko-japanskemu zbliżenju tez hischcze Turkowska pschistupiła. Struchliwa pschihładuje Turkowska, kak ho Italska w rasschim Srjedźozemskim morju a w Cżornym morju wupjera. W tu khwilu pak sa zbliżenje Turkowskeje k Franzowskej njeje składny cżas. Turkojo fu w Konstantinoplu wschi franzowske a italske schule samkił. Tehodla staj hižo franzowski a italski wyschcżi kommisar pola turkowskeho knjezerstwa zakrocżiłoj. Podła teho je nětkole w turkowskim knjezerstwje kri'a wudyrila. Nětkoši ministerjo fu do pokupowanskeje nałeżnoschze sapleczeni. Po wobnowjenju Turkowskeje we wójnje nadżacha ho, so w republikach tajkich jednanjow w knjezerstwje njebudże kaž pod khežorstwom. We Turkowskej pak maja po zdaczu wyšszoy sastojnizy sa prawo, so ho cżi, kotrejż w knjezerstwje ћebja, na ludowu schkodu wobohacżeja.

Sadźo dweju Amerizanow w Albanskej morili.

W Lěku pola Tirany fu alban'zy rubježnizy dweju Amerizanow, do Morganoweho pschewoda fluschazeju, morili.

Franzowska grichisku republiku pschipósnała.

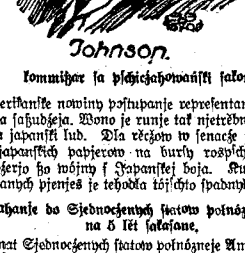
Diplomatiski sastupjeł Grichiskeje w Pariżu je 16. hapreleje franzowskemu knjezerstwu wotjewił, so je Grichiska republikanski statny formu sawjedła. Hižo dżeń po'dślcho je franzowske knjezerstwo franzowskemu pósłanzej w Athenje porucżiło, grichiskemu knjezerstwu dźeliez, so je wono grichisku republiku jako sakonsku pschipósnało.

Monarchistiskich offizjerow s grichiskeho wójska puschczili.

„Corriera della Sera“ z Athena powe: Knjezerstwo je wobsamkło, 722 offizjerow, mjes nimi 8 generalow, je służby puschczicz, dokelż fu ho japowjedźili, republiku zwěru pschizhabacz, pryedy hacz jich kral nieje wot pschizhabi wotwojsak.

Mènjenje amerikanskeho senata wo nowym pschicżahowanskim sakonju.

Senat Sjednoczenych statow polnócznje Ameriki je wutoru nowy pschicżahowanski sakoń rospraził. Senator Lodge pschi tym njepschecżelnje pschecziwo japanskemu knjezerstwu wustupowasche. Po jeho nahladze nima Japanska prawo, ho na postajenja noweho sakonja wobcżežowacz. Amerikanski lud ma sakkadne prawo, pschicżahowanje wukrajanow wuprawicz. Senator Borah a druzy senatorojo demokratiskeje a republikanskeje strony ho tenule nahladej pschisamknychu.

Johnson.

Komuniher sa pschicżahowanski sakoń.

Amerikanske nowiny postupanje representantskeho ћejma a senata sażudźeja. Wono je runje tak njetrjebne kaž pschicżahowanje sa japanski lud. Dla rjeczow w senacze je ho wutoru wjele japanskich papjerow na burly rozpschedacz. Rich wobћedźerja ho wójny z Japanskej boja. Kurs japanskich papjerjanych pjenjez je tehodla tóżichto spadnył.

Pschicżahanje do Sjednoczenych statow polnócznje Ameriki na 5 lět sakasane.

Senat Sjednoczenych statow polnócznje Ameriki je pschemjenjeli namjet k pschicżahowanskemu sakonjej pschijał. Po nim ho pschicżahowanje na 5 lět sakaże. Nowy sakoń po tajkim nic jenoż Japanskich, ale wschitke ludy na pjecz lět wot pschicżahanja wusamknje.

Dokl so by ho powjesch wo kenalowej [illegible] jako wérna wuprosaka, njebychu nic jenoż Japanscy, ale pschiłuschnizy wschitkich njeamerikanskich statow nje-lět wot p'chicżahanja do Ameriki wusamknjeni był.

Japanske knjezerstwo nowu wojerwju, kotruż je z Hanihara amerikanskemu knjezerstwu w pschicżahowanskich praschenjun pschepodał. W nim ho praji, so njeje zan pschicżiny było, Japanskim sakasacz, do Sjednoczenych pschicżahowacz, dokelż ho Japanskim, kotrejż njeżbu [illegible] k p'chicżehnjenju měli, jenże njejżu puczowanske pasy dowale. Wobżeże fu ћa puczowanske pasy jenoż nowe cżasnym dźiałaczerjam dawate, kotrejż fu hižo pryedy w Amerizy bydliłi, dale jich starschim, żonam a dźiżom, poslednschim, hdyż pschische njejżu 20 lět stare byle.

Każ granata

je powjesch rozbuchła, so fu ho Serbjay woler'o shrabali a do samknjene ћerbskeje strony sjednoczili. Wschonemnje we winy njemdrja a sakhadzeja. Hewak ћe pola wschich partejow w Němčej němy wuczinjenje w martrownym tydżenju ћo wschoho politiskeho wojowanja wostajicz. To fu we wschej strony tez na lěwizy stejaze, ћwérnu dźerżake. Jenoż nimaste nowinły na prawizy stejazych partejizow tele słodne wuczinjenja sabycżku jako sasłyschachu, so fu Serbjo w swoju wólbnu lisczinu pschipowjedżeli.[1] „Dresdner Anzeiger“, organ němskeje ludoweje strony (nětkhużi nazionalliberalni) wuliwa zdyh bow swojich słowow na Serbow. Schto wucża naż Serbow tele słowy, so ћimy na prawowe puczu! Serbjo, runje na tychle słobach spóstajecze, so macże nimomerny wótru ћrów we horschczi, so pschi wschich wólbach jako Serbjo wustupujecze. Stari, fli njepschecżelso fu ho domażali, so psches lisczinu narodnych mjenschinow ruka ho tez Serbam pucz do statneho ћejma. Alle wjazy hischcze nasche słoћy waża. Serbjo nic jenoż psched němskej zjomnoscżu, ale ћe psched zyłym swětom dopokasuja, so hischcze tu fu a swoje prawa żadaju.

Psched létom swazi ћebi jedyn żelesniski sastojnik we Wojerezach ћerbskich burow, cżestnych nahladnyh muzi, na jenej korczmje sjawnje sschiwobzacz. Sschiwobzenaj ho pola żelesniskeje wjschnoscże podarmo wobcżežowalschtaj. Wonaj wobroczischtaj ho na Landbund, so by jimoj k jich prawam dopomhał. Wschо ће podarmo. Jedyn landrat we Błowodźanskim wokrjesu ћebi żabasche, so ma ho jedyn ћerbski bur tehodla pokhłostacz, dokelż je Serb. W Budyskim wuћudżenju ho tez wobkrucżi, so je ho pschecziwo Serbam takle postupowało. Sserbjo njemżachu haż dotal żaneje możnoty, na prawem městnje tychle sschiwobzenjow ho wobaracz. Wot nětka budże jim to możno pschez słoћ swojich sastupjerjow we statnym ћejmje (Reichstag).

Wuhlowe jamy wokoło Wojerez ћu na schamawe wasnje ћerbskim wjesnanjam jich statoki wotkupowali a je jim mohł rjez ћ twarohej pomasku saplaczicz. To rěka, wone placżachu s pjenjesami, kiż żaneje hódnoty wjazu njemčinachu. Sserbjo burjo a żimnoscżerjo pschiћużechu na prascheńki kij. Nihdże jim żaneje pomozy njekhwalsche, nihdże njebě inspanzy, na kotruż mohli ho wobroczicz. Wschudżom wschudżom jich ſ wużmeschczowanjom wotwpokrowachu. We pschichodnieje 4. meje ћem smeja tej Sserbjo w statnym ћejmje je strony bloka narodnych mjenschinow swojich zastupjerjow. Sserbska ludowa strona, kiż na město ћerbskeho swjatka stupi, swstanje we stajnom kontakcże swojich ſ naschimi sapołkanzami we statnym ћejmje.

Kak dołho hižo ho naschi żiwnoscżerjo a burjo wokoło Lětonja prózuja, so bychu swoje, sa wojerske spuczowanske cżo pschenajate ћona wróczo dostali. Woni fu ho podarmo wobroczili na němskonarodnych, na zentrum, sozialdemokratiskich sapsołkanzow. Podarmo, podarmo! Kóżdy we Lětonjanskej wokolinje wé, kajki knjezyst sady wschcho tam, dokelż ma jenicżku wón, a jenoż wón najwjetschi wuћudżer ћeho. Wolerjo Lětonjanskich stron smeja pschez swojich sapołkanzow se strony bloka narodnych mjenschinow pschi

Feuilleton

Cżorny młynk.

Powjedaneczko s Thuringskich horow.

1] (Pokrazowanje.)

Młodżenj bolostnje k njebju zhladowasche. „A hdy bych někotre ћydnom, hdy bych hischcze tu nóz schol?“ — ho wón praische'che. „Hdy bych ho hołpoły tuteho doma — kotraż ho tak dobra bycz sda, dowěrik — wona drje by mi zwérnego wjednika wobstarała, tola wona pschewjele bachta — njeћwérju ћebi to. Tón muż? — Wón tak cżmawje hlada, żmy jemu njeslubi hoscżo — njemóżu jemu to sa sto měcz. Sćym — s tym ho niczo sapoczeż njehodżi. A potom? Móju cżełnyczi, ћam cżełnycz? Njemóżu. Wiżasche tola mój luby nan: Wostaj ho pschełkwatanja — cżakaj, mój luby żynoo. Żoniż do horow njeschchiidże'ch, hdżeż ho horow a łežow dła tak łohko sa tobu puschczicz njemóża, tola też potom bjes plana njetwóchń, so tebje njebyhnu sażo pschimnyli. Wi runinach ho wschć dróhi a pucże ſ wojakami mjesnja, psches nje ho dobycz njemóżesch. Cżakaj, żoniż tebi błisko njejżym, puczuju sa tobu, jako pschełkupiki puczowar pschedrajcżeny, mam pschi ћebi legitimagisse papjery sa tebje a ta mnje. Budu pschezo w twojej bliskosczi a budże składny cżaż, tebi pomoc ћam, so by cżeknjenje, na kotreż je żmjercz słajena, żważił. Tuż kedżbuj! 25. septembra móże'ch mje wotcżakacz, tehdy twój regiment p'ches thüringski łěs pocżehnje, kompagnije w městaczkach a wsach, psches horу a doły dżełene, jenotliwje twarterу dostanu. Potom — a tak dołho cżakaj a njeћuschcz nadżiju!“

„Tola, luby Bożo, — postajeny cżaż je mimo, a nan hischcze tu pschezo njeje, njeje mi żaneho pokhwa dał! Mamy zkoro hižo horу za nami! Je żnadź nana njeћoże podeschło? To by załoћnje było!“

Wot stykhnoscże a staroscże cżpitowany młodżenj ћo ћeże stupi runje zako ho prenje mężaczkowe pruћi pches narodniche horу wulmachu. Towarischoj hižo na mukowych měchach śpachu, tornistry sa ћlowak, mantle sa wodżeo mężo; mlynkowa po zdaczu ſpodobneho hoscża wocżakowasche a jemu schepotasche: „Mamy horka hischcze komoru s ћożom — tam je tola rjeńscho ћacz w młynje. — Spicże mjeńscho, mćrnischo, śpicże tam prawje derje, mój luby knjeńko!“

„Dobru nóz, luba knjeni! Wutrobnje ћo wam ћakuju“, wotmolwi młodżenj, a twa ſtwój tornister a ſwoju ſtełbu. Cżorny młynk, kotryż wot ſwojeje mandżelskeje ћydżu dosta, samknu ћurje a ћwérscże wojakej do komory horje. Wona ſamotnje ſ boka łeża łežeche. Młodżenj ћo na'umikeje nozy, wot mćrjacża poћwdżeneje, ſ wokom won pohladnywschi, idżeny.

„Nó, schto wam je? Njeje wam nješchto prawe?“ ћo młynk ћo wschćhnym swojemu wojakej.

„Ach, ћym jara nje'ћożowny!“ Franzowsa ſ napischeńwi, wot sacżucżow pschemóży. „Nochżu ћo symneje Rusżeje cżahnyeż, nochżu wojak wostacz, ћych najradscho deserterowak.“ — Cżeżże ſkowa ћe wuprajene, młodżenj ћo nastróji, so ће ћo jemu wuћumuło, a hižo ћo wón kajesche, so je ћo pokhmurjenemu mużej dotwórił. Tola p'chełkwatanki — njeivróczanki, ћyrbjesche hladacz, so by młynkowu pomoz dobył. „W ćjanej Franzowskej mam njetwjetu, dobru macz, ћotru a bratra! Luby pschecżelko! Schwatajcże mje, justje a hischcze jedyn abo dwaj ћinej. Sznadź pschiћuhże sa tón cżaż jedyn zuły, pschekupiki puczowar, kotryż budżo ћo sa Arnuandom du Lenoir — tak rěkam — praschecz. Jemu potom prajcże, ћde ma mje pytacz, budżemoj wam wećznje sa to ћakałowaj.“ —

„Aj!“ — cżorny młynk wotmolwi, „ћłyschu to rjane wećzy! Ћdyż chze knjeńk wupjećchnucz, koho ће najprjedy praischeja? Mje. Pola koho pytaju a wóśiterują? Pola mje. Franzowo'o, waschi towarischojo, zo ћhorita wo to ſtaraju a mi młyn ſapała, ћdyż waż pola mje namakaju. Nć knjeńko, to je kokhoscżowo wéż, to wo schiju a wo ћlowu ћże. Chżu radscho wyschkej ſterwicz, kajtsch ћhrobolakom pod ћobu ma- Pschi tym móżu ћebi schcżo nješchto łaћkużicz!“

Franzono'a ћo ћmjercz nastróża.

„Ow njepћeradcże mje! njepћeradcże mje, mój dobry ћospodarjo! — wón prosche. „Możu wam sarunanje dacz! Wjele wjazy haż mój wyschk.“ Pschi tym wojak ſuknju wotapnu, wotwojasa paż ſe żiwota a pschetwapnjenemu młynku ruku połnych ſtotych psched woczi ћżerżesche.

„Wśmicże to — wśmicżo wschо — jenoż njepћeradcże mje! Schwatajcże mje, pomћajcże mi!“

Stoto wuћladowschi, kotreћoż młynk hischcze żenje telke hrowadże widżał njebě, pćheradnika myśl ћo jeho wutrobu sidże. Sc bě ſ pjenjesami pschichodnieje ћżowki ћoły ſ młynom wotbył, a so nětko ћyn a pschichodna ћżowka w młynje ћyła ſaschła, to cżorneho młynka tajnje ћnéwasche. Łutón wojak jeho cżćicżerscże, żeby żaneho potoja njewostał, ћdy ћy jemu ras nacżahnyło, ћdy by telko penjes ћobył, by pschekrodnej ћżonzy jeje samożenje wróczo dał, ћym by potom móћł do města cżahnycz, ћo ſ bruћenu rjemjeślu wokroczicz — abo cżyschle młynk wostacz, ћam młyn kupicz. Wschak bě jich ћoścż w Zopczinym ћole na pschedaŕ. Łóżna woda sa wschićch pschezo jenaż bżeżeche, tu nieběscże żenje ћebi ne pschestacżo. A wón bě potom sałso ћam ſ knjeńom a mi cżtrom w ſwojim młynje. Cżorny młynk knapischeńwi „Waschich pjenjes mi trjeba njeje! Dyrbiu-li puk je ſlyschacz a waš ћobu — cżu to ſpytacz — dokelż mi żel cżinisch. By tola schkoda było tajkeho młodeho żiwjenja. Dojcże pjenjezny paż a wśmicże ſwój tornister, ſtełbu — a wostajcże nicżo leżo. Cżu waż na město dowjesch, ћdyż waż żadyn cżłowjek njepyta a njenamaka, kotreż jenaż ћam żnaju. Wć ћo, ſwoje żiwjenje pschi tym ważu!“

W komorje latarnja wiћasche. Zu ſ ћoldża wzaŕ cżorny młynk ћo njeje cżużnu lampku ſtajł a kajsche ſ jakej, ћo by ſa nimi schok. Łutón połny nadżije a ћoże bě ruzu k modlitwje posběhnył a ћo ſ njerećzanymi słowami nutrnje Bohu ћorzo ћakowasche.

Wo ſtrwje bě młodżenj nóż, kotryż ћewak pschi ſobu njeschesche, ſ njekeћdżiwosczu wotpołożił a leżo wotmje.

Cżorny młynk ſ cżicha po wuſtich ſadnich schodach wuſteko, ſ deћkanni napjelnjeneho ћwora wjeћowasche ſtupasche, ћuże nékotre ћrjewowe walczki na ћoćzu pinżyne ћurcżka, po kotrejż schkodu ћo ћele.

(Pokrazowanje.)

łbnoſch, tule należnoſcʃ ſ nowa we ſtatnowm ßejmje roſpaltrʃ. Schtóż ßebi ſtejſtichczo naſchich ſapóſtanzow bliże pobhlada, bórzy ſpóſnaje, ſo jich wuſtupowanje bieſ wupčeha woſtacʃ njemóże.

Sserbjo, jako ſaſtojnjeny w ſtatnej ßluzbje, wißata ſe ſwojej exiſtenzu, kaʃy na ßidſamej nitzy, je-li ßo we wſchédnym ſiwjenju jako Sserbjo wuſnamowaju. Se ßerbſkeho nowarſtwa w Delnom Wujeſtze wuſtupi wjele ßwérnych ßobutarjow, dokelʃ na ßeleznizy ßdźelaju. Woni bojachu ßo, ſo wo ßwój kſeb pichtitbu, pſchetoʃ jedyn ſich pſchedſtawjeni bé ßo tak ſtuſchcʃ bal. To mienuje ßo ſwobodu we ſwobodnym nemſkim ſtarſtwe.

Wutupjenje ßerbſkeje rěcze ſ pomozu ſchule a zyrkwje pokebeʃ w Pruſſej, je kapitel ſam ſo ßo. Na wſchelakich ſynkoſich ſchulach dołaha, ſo je ſchuleſ Sserb, a ſtaja ſo pſchibßom naſad. Po tymle puczu je w pruſkich Sserbach ſal baloko pichiſchko, ſo Sserbjo ſkoro ſaneje intelligenzy njeſaju nimaju. Hokle tele dny ſaczuknuy we pobodnym naſtupowanju tu w naſchej ſwobodnej Saſkſej, ſaſchwiknjeje ſ ßichdom ſe ſtrony naſcheho kraineho biſkopa Ihmelſa

Mélko ma ßerbſki lud móżnoru, ſwoje ſtórżby pſched ſtatneho ßejma pichinjeſcʃ. Na hóſt ſapóſtanzow pſoka narodnych mjeniſchinow budże naſche knjeżeſtwo wo ßebje kebżbowacʃ dyrbjeʃ, pſchetoʃ na hłóſ naſchich ſapóſtanzow poſłuſcha zuły ſwét. Tole lubi ßerbſzy wolerio wobkżbujeże.

„Tehodła „Dreßner Anzeiger“ we ſwojim naſtawku ſo ßéchu, méchu kaʃ by zybnjeny byʃ. Naſche pſchirodne prawo (Naturrecht) ßo jako Sserbjo cżuʃ a wuſnawacʃ, mjenuje „Hoch- und Landesverrat“. To je tola wjerſchf zybnjenoſcże. So my Sserbjo ßo jako Sserbjo żiwje wobßażujemy na politiſkim ſiwjenju tehole ſtata my tola dopokaʃ njemy, ſo ſmy „loyalni ſtacżenja (Staatsbürger). My ſiemy na wuſtawje a wuſnawamy ßo ſ njej. Nunje ſ tym, ſo jako Sserbjo pytamy ſaſtupnjerow we ſtatnym ßejmje, je tola najzaßniſchi dopokas, ſo pytamy naſch ſamér bożicʃ we wobkukach némſkeho ſtata. Ale dopreduj cżeleczu politiſkeje mudroſcże, hdżeż żaneho politiſkeho rozumcżka njeże. We ſtanych ſaſchmjatanych a ßebi napiſchecżo rěcżach roſpomninanjach je zuły naſtawk ſpißany. Wón je dopokas dokładneho politiſkeho ſaßlenjenja a pſchebßawjenja, ſo Sserbjo ſo hibaju. Némſke nowiny barbja, ſo ßo ßerbſki wólbny namjet żaczißnje. To je pſchecże ſich prawnych nutrobow. Nż, wón ſo pſchiwoſmje, dokelʃ ſo ßerbſki pſchiżecʃ. Wobſtajeny ſaſtojnik wólbneho nawjedowarja taiſkeho radżiceſka dra. Weißwanga pſchi wotkrejßnym hejßranſtinje w Drjeżdżanach, je ßo tak ßżiwnje ſadżerżał, ſo hudże ßo ßerbſka ludowa ſtrona pſcheceſtwo njemu na wyſchim méſtnje hórſchcʃ. Wón ßo ßamo knjeżeſtwowemu radżiceſkej dra. Weißwangej ſtaji, ſo ſapowjedżiwſchi, jeho żaßnu pſchiſkaſniu wutwjeſcʃ. Wón ßo ſapowjedżi, wißomnje wobkrucżicʃ, ſo je ſaſtupjeł ßerbſkeje ludoweje ſtrony wſche pokłady wotedaʃ, bżrnjeʃ dr. Weißwanga to pſchikaſaʃ.

Ze Serbow.

Wutoru, 22. jutrownika.

Jutrowna wutora.

1862 serbski koncert w cyrkwi Swjateje knjenje w Drježdżanach. Kocor diriguje swój oratorij: „Izraelska zrudoba a trošt“.

* 1859 dr. theol Filip Rězak, serbski wučeńc, słownikaŕ we Wuricach.

† 1911 Jakub Kral, wučeŕ w Radworju, założ. prěnjeho wjesneho spěwańskeho towaŕ. stwa: „Jednota“ we Wotrowje 1864.

1845 ślezyske konsistorstwo přikaza, zo ma so pačeńska wučba wšitkim serbskim dźěćom bjez wuwzaća w němskej rěći podawać, štož we wšitkich Serbach najwjetše rozbor-jenje zbudźi. —

Nichtó njej so nihdy kał,
zo je Khrysta lubował.
Swět njech teho mjenuje,
kiž to wobzarował je.

Stóż to nizom spytał je,
tón wě, što to prajiš choc,
wě, zo wón to jadro ma,
hdyż swět pluwy pózera.
Micha, Hawpt wučeŕ we Wulkim Wjelkowje † 1799.

— **We wjedrje.** Dżenża rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer — 7, thermometer we nozy + ½°. Wuhlerdy na symne, wětrowje wjedro, pokhmurjene, ſ dżela jaſne njebjo. — Drjeżdżanſke wjedrarnja ſtaja nam ſymne, njewobſtajne wjedro. Wyſchina leżi nad wjeczornej Europu. Tehodła ſmémy ſo tola wumjedrjenja nadżeċ. Jutſje ſrjedu błóżicżo 4,54 hodź. ſkhadża a ßo 7,08 ſkhowa. Mężaczki w poknozy w 12 hodź. ſkhadża a ßo rano 7,53 khowa. Jutſje je Jurja. — **Wjedro na tónle tydżeń:**

Wutoru w nozy nimale jaſno, ſylny wětr, ſ khwilemi deſchczik abo ſnéh.

Sſrjedu rano hiſchcże rjenje, potom ſo mróżcże pſchecżahuja, ſ khwilemi ſo nadeſchcżuje, ſlabh wětr.

Schtwórtk rano trochu kurjawa, potom ſo wuwjedri, ſ cżekża deſchczik, ſlabh wětr.

Pjatk w nozy jaſno, potom roſa a kurjawa, ſ cżekża deſchczik, ſlabh wětk.

Sſobotu rano roſa a kurjawa, potom rjenje, ponjedżu ſ méſtnami njewjedro ſe ſlabym deſchczom, ſe méſtnami cżekże njewjedro.

— **Kruzowny pſchedſoſchi we Wrótſtarnju.** 9. a 12. hapryleje mjeſeċe Bjarnat Krawz pſchedſoſchi wo narodnej pżnji. Wopyt ße wurjadnje bohaty a wuſpéch wulkotny. Wón pſchi tej ſtladnoſrżi dirigowaſche méſchany chór pſches 200 ſpéwarjow. Ważne ſa nań je, ſo ſam traſnje ſaklinżeſchu w némſkim pſcheſoſku: „Wnjeſt ße lubu na ſcże“ (delnjolużiſki boriſki hłóſ), „Za ſymu ſej wobhladaʃ holicżku“ (delnjolużiſki), „Sa Kamjeńzom ſa horami“ (delnjolużiſki) a „Ja mam tam holicżku ſa wodu“ (hornjolużiſki). Spéwarjo běchu zyle ſaſporjeni a poſſucharjo ſatrohnjeni. Pſchednoſoſer-dirigent nabohy ßebi wulku khpalbu. W najmnje dyrbi tam nowy pſchednoſoſchk dżerżeċ we wulkim ſpéw. towarſtwje.

— **Dekonomiſki radżirżeŕ knjeſ Reichel** w Żicżenju (to je Großzeiſchen), ſwjeżi pſchidhodnu póndżelu ſe ſwojej mandżeſſtej ſlotu kwaß. Jubilaʃ je ſtara wowſoża mies luſiſkim ratarſtwom a ma wobſebite ſaßłużby wo ratarſki ſtaw ſwojeje domiſhy.

— **Budyſchſke lékarnje** (haptyki) ßu wſchédny dżeń hacż do 7 hodżin wjeczor wotewrjene, njedżelu pak dopołnje ſamrjene. Sa nożny cżaß a njedżele je pſches zyły méſacż jena lékarnja wotewrjena, hacż do kónz hapryla je to hrodowſka lékarnja (Schloßapotheke).

— **Wuſtajenja ſkotu** (Tierſchau) w **Budyſchinje**, kiż bé na dny() wot 16. hacż 28. meje 1924 poſtajena, ßu wotſtorżena, dokelʃ je w zyłym wotkreiſtu pokhroma jara roſcżerjena. Wuſtajenża budże naſſlerje wot 11. hacż 13. julija 1924.

— **Gmejniſke wólby w Pruſſej budża 4. meje!** Wólbny ſakoń wot 12. februara 1924 poſtaja, 4. meju jako wólbny dżeń. Dokelʃ runje ſ wólbami do zyłoſtatneho ßejma hromadu trjeċża, jednaſche ße w pruſſim ßejmje (Landtag) wo to, hacż njeby móżno było, gmejniſke wólby na druhi dżeń pſchepoloſcżicʃ, ſchtoż pak ſo njepſchija. Tuż bu pſchikas wubate, ſo maja ſo tute wólby ſ 4. ſmeju pſchihotowacʃ a na tutym dnju pſchewjeſcʃ.

Do Radworja. Dżenża, trjeċi dżeń jutrow, wjeczor ½8 hodź. je ßerbſka wólbna ſhromadżizna pola Brylez we „herbſtej grudżicże“. Pſchihżeże wſchitzy, ßerbży wolerjo a wolerki. Shonicże ſajimawe nowinki!!!

S Marlinieje Hwězdy. (Jutrowni khcżerjo.) Pokhmurjene njebjo. Njebjeża polne ſchérnch mróżcżkow, każ bychu ſo kżdy wokomik roſtwjpacʃ a deſchczowacʃ chżyke. Domjazu a zuſy bladaju ſtrachoċżiwje, każ „ſchżleża“ ſtejі. Taſte beſche jutrownicżku rano, hdyż wéni koleſnjo jahe do wżu pſchijeżdżeru. S kżdej hodżinku torhaſche ſo ſchérny ſchlewjeſ a hdyż pobożni domiaju do Bożeho doma khwa-

Hospodarski rozhlad.

Wutorn, 22. hapreje 1924.

Sańdżenu ßobotu burſy a produkkowych wikow njebé. Tehodła njemóżemy ſ nich roſprawow podacʃ.

Wiki rěnjeho ſkotu (Zentralviehhof) w **Barlinj**. Wiki běchu mérne. Rěnjaż běchu ſo hižo hrjedu ſ rěnjym ſkotom ſaſtarali. Pſchijnali běchu:

	wone płacżachu:
890 howjadłow	23—45 ſł. hr.,
1495 cżelatow	26—85 ſł. hr.,
1507 wowzow	25—48 ſł. hr.,
3834 tukrajnych a	
435 tukrajnych ſwini	55—68 ſł. hr.,

po zentnaru żiwje wahi. Njane howjadła derje ßdżechu a ſa nje rjany pjenjeſ płacżachu. Sa nje dóſtachu płacżilmu, kiż ſo hamtſap njeſapitża. Druhe howjadła běchu pornjo wikam hrjedu wo 3 hr. tuniſche. Mjenjże dżerjo cżelata ßdżechu. Pornjo poßlednim wikam běchu 3—5 hr. tuniſche.

Butra na Barliniſkich wikach w zyłom pſchinżże punt 14 hapreje 1,60 ſł. hr., 15. hapreje 1,69 ſł. hr., 16. hapreje 1,68 ſł. hr.

Pożcżonka na nowotwary. So by ſo twarjenje pſchatnych wobßdlenjow ſpéchowało, ſrjaduja wſchelake mésta twarſke wupożcżenje. Tute pożcżonki maju pak ßo potom jenoż na twarſy trjebacʃ. Wéſo jedyn dżeſ — hajmjeńſcha 10 prozentow — dyrbi twarz ſam njeſcʃ. S wjetſcha ßo mjazy hacż 80 prozentow twarſkich khłoſow njenjewożcża. Byrnjeʃ mésta ſame wjetſcheje danje płacżicʃ dyrbjale, dha tola wot ſwojich wérnczelow wjazy hacż 20 prozentow łétneje danje njeſadaju. Pożcżonka ßo jako twarſka hypotheka na ſtarok ſapißuje. Hacż wona na prěnim abo druhim méſtnje ſteji, nima nicżo rjeż, jenoż dyrbi na 80 proz. twarſkich khłoſow trjeċcʃ. Wéſo byrbi nowotwarz ſwoje dotalne wobhdlenje magiſtratej pſchewoſlajcʃ, kiż dóſtanje we Schſelnikej dże na naiwomniene waſſerje twarjenje wobhdlenjow ſpéchowacʃ. Wéſo ſo druhe podobne ſtaraju. Nuſno wſchak je, dokelʃ njedóſtatk na wobhdlenjach bywa dżeń a wjetſchi.

Tydżeńſka roſprawa wulkoſtumjenſtnje Metz a Co we Barlin-Steglitz. Njane naſtene wjedro wuſpéwam howi. Też cżi, kiż ſo hacż dotal ſ wobſtaranjom trěbneho ſtumjenja bliżachu w ſkoku ſwoje ſkalanki ſapodachu, ſo njebychu ſ wuſpéwam prawy cżaß ſkomdżili. Tehodła poſlednji tydżeń wjele ſkalankow po telegrafiſſim puczu pſchikhadżeſche. Sa dżeċelowym ſtumjenjom ſo mjenje praſchachu. S tukrajnym ſtumjenjom mójacznym wſchém poßłużicʃ. Wje ße ſo też we ſchwedſkim dżeċelu, módrym dżeċelu a turkowſkim dżeċelu (Eſparſetta) kuwowacże. Żadyn bé truczkaty dżeċel (Schotenklee) a wulki lehżbjeń (gehörnter Schotenklee), wobaj méjeċchaj wjele kupzow. Druhe dżeċele tak dżeja, każ ſo ſtmé wotcżalkowacʃ. Płacżiſmy ſo njepſchemènichu. Jara derje też trawowe ſtumjenja bżeja. Tulſkwiliu jenoż jendżelku wódnu powodninu (Raygras) kupuja. Sa ſoltnikowom (Timoteegras) ſtumjom tukrajne ſ tuhe naſche miſi ſaſtaraju. S ſłuſchich trawow kupowachu ſtumjo mjeſheje trawki (Wieſenriſpengras), cżeſkarża (Kamgras) a fiorinſkeje trawy. Żadne bé ſtumjo ſukacża. Sa wowczim hrochom (Lupinen) ſo néſchto mjenje praſchachu. Serabeſa runje tak derje każ hacż botak dżeċche. Wóbla teho méſtnchu też ſtumjenjy hroch, hejduſchka, żonop a kolodżij ſwojich kupzow. W runttkżowym ſtumjenju njeże ſo hiſchcże nicżo pſchemèniło. Wone bale derje dże. Rékatre drużiny każ cżerwjene Eckendorfſke a Oberndorfſke hižo roſpſchedachmu. Tele płacżiſmy tónle tydżeń ſapißachmu:

Cżerwjeny dżeċel 70—84, bély 110—170, ſchwedſki 35—62, módry dżeċel 54—74, żołty 32—40, wurwocżeny (Wundklee) 63—25, jendż. wódna powodnina 26—48, italſka 36—46, żołtnik 38—45, łucżna porcżeſina (Wieſenſchwingel) —

Immanuel Kant.

K jeho 200. rjenemu narodninu dnju.

Wobraz Kanta a jeho roma w Kralowym (Königsberg).

Dżenża je tomu 200 lét, ſo ßo ſtmnu némſki filoſof Immanuel Kant w Kralowym narodżi. Jeho ßwójba pokhadża ſe Schotſkeje (Schottland) a nan bé ſedlarſki mi'ſtr w Kralowym. Kant je nowy filoſofiſki ſyſtem wutworił a wuwił, kiż ma dżenſha wulku żyku pſchiſwiſnikow. Njeje tu méſtna, zyke jeho filoſofiſke dżło wobſtrélicʃ. Tak wjele pak ſam bryże ſo tej dżenſha praſcʃ, ſo Kant ſe ſwojimi idejemi wo wéczinm mérje a wo ſwjatſku narodow ſwojemu cżłoſej na wjazy hacż ſto lét dorpéła khwatoſche. Wot njeho pochada ſłowo ſzane a też ſmpſt „Völkerbund“. Kant je ßo na wſchelakich méſtnach ſwojich ſpißow pſchecżiwo wójnſkemu barbarſtwej wuprajił, kiż won mjenuje „ſkocżage ſnjehodnoſcżenje cżłowjeczeńſtwa“. Sajimawe też ſa naß Sserbow je, ſchtoż pokazaʃ „kategoriſchu imperativu“ (żadanja bjez wumènjenja) w naſtupanju prawiſniſkeje a kulturneje wſajemnoſcże praji. W ſwojim ſpißu „Zum ewigen Frieden“ (ke wéczinemu mérej) won njes druhim praji: „Pſchiroda żada njepſchecżiwoſcże (unvidersetlich), ſo prawe ſłónczne ſwoju nadmóż dońżanje. Pſchiroda nocże ani deſpotiju ani anarchiju, wona je narody dżeliła po rěcżach a nabożnach, ale po roſcżaſej kulturje kroſiu też wone do ſroſumjenja méra.“ A na druhim méſtnje tehoſamoho ſpiſa: „Ma-li po republikanſkej nuſtawje ſo jenoż po płahłoſowanju ſtacżanow wójna wjeſcʃ abo nic, potom nic nicżo pſchinwarodnjenſchego, dyżi to, ſo maja wſche wobſtojnoſcże ſami njeſcʃ, to je ſ a m i wojowacʃ, wubarſtwo ſ a m i njeſcʃ, wſche ſapuſczenja ſ a m i ſaſo ſarunacʃ, ſam ſi ßebi derje rozmyßlacʃ, taſka ſu ſam (njemóżno wójnu) ſapoczecʃ. Dokelʃ pak je wójna w ſamej ſwalitnoſcʃi, w kotrejż poddany njeje ſtacżan, kotraż potajſtim njeſcże repu-

blikanska, najznadnischa wěz, dokelž wjerch stata njeje sobustaćan, ale wobsedźeł stata, kiž w žiwotnych hospodarskich naprawach, hontwoch, hrodach nicko pyches wójnu njesłuži." Ke spodźiwanje, ſ kajkej njehanbiwosću so tajke pruski militarismus čerpi, runje tuteho muža jako kmótra pruskeho „Unteroffizierakademika" wobhladowaca, muža, kiž bě demokrat, republikan a pazifista! -ska-

Přiłopk.

* S **Waldenburga** w Schlesyskej. Tudy ſu ho dwarjo dźěłacerjo a rjemjelnikow na rozhelatkach měſtnach ſ dźěła wusamknyli, dokelž wochadźa dźěje dyłši 8 hodźin wob dźeń dźěłać. Na to ju cži, kotrjž hischče dźěłachu ſapoczeli strajkować. Też ho wo powyſchenje hodźinſkeje mſdy wo 50 procentow jedna. — Wšcheb někotrymi hnjemi też hórnizy wonka dołachu, 10 hodźin dźěłać a ſnižene mſdy wo 4 pjenježkow wo hodźinu. Też tuchi na to dźěło ſkočichu, tola ja krótki czaſ bjes wuſpěchu, lažo ſapoczachu dźěłać. Jedna ho tu wo dźěłacerjow, kotrjž nad ſemju dźěłaju. Hórnizy, kotrjž pod ſemju dźěłaju, 8 hodźinſki dźeń wobſtorhowaju.

* **400 lět evangelſkich ſpěwarſkich.** W lěcze tuteho lěta budże tomu 400 lět, ſo evangelſke ſpěwarſke wuſnamjenichu. K tutomu jubilejej dźe knihownja we Wernigerode (Stollbergſka), kotraž ma najwjetſchu zběrku ſpěwarſkich zalehowanych zběrkow, wobſahu wuſnajenju žiwotnych drohotnoſćow ſarjadowacz. Nimale tak ſtare ſu też naſche herbſke evangelſke ſpěwarſki a njech ſebi je kóždy dobry Sserb woži, też potom, hdyž w nowej braſce wuſnu, ſchtož ho nadźijomnje jónu a hórje ſtanje.

* **Dobra wotmołwa.** Redaktorej jeneho dźenika ho woſtejwi — to pak bě wopačne — ſo je jedyn kommunſtiſki agitator ho wobwjeſnył. Tola pjeca wobwjeſnjenej pjchinje najſkerje do redakcije a wuſpyta ho na redaktora, ſo ani nikt na nim wjacy dobreje njeběſche. Tón mjelczeſche a daſche jenu borčejcej. Hdyž bě kónčnje hotowy, pjchiſpomni redaktor zyle mérnje: „Jutſje pſchinjeju porjedźenku. Waſche ſyłne hewrjekanje je redakcijſi najlěpſchi dopaſa, ſo Wam tak hłčcze ſadžernjeny njeje."

Jako dowěrnik „Serbskich Nowin" za

Koblicy pola Wulkich Zdźarow

je so knjez **Theod. Nowotnik** dobrocziwje zamolwił. Naši tamniši čłonjenci čitarjo njech sebi pola njeho hnydom „Serbske Nowiny" za meju skazaja; tak dostanu je :-: hišće na dnju wudaća. :-:

Administracija „Serbskich Nowin".

To ſtarſtwowski powěſtnik.

Serb. towarſtwo „Lubin" w Budestecach změje 3. dźeń jutrow wjeczor w 7 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Přednoſować budże k. hudźbny direktor Bjarnat Krawc z Drježdźan wo temje: „Za Kamjeńcom za horami". Wo prawje bohaty wopyt ſo prosy; wosebje njech z rěčnikoweje ródneje wſy, z Rozwodec, přińdu. Přińdźe wšitcy, młodźi a ſtari. Sobuſtawy njech ſebi Spěwniki ſobu přinjeſu. Předſydſtwo.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma ſrjedu, 28. haprila wjeczor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Serb. towarſtwo „Zerja" w Hrodźišću změje njedźelu po jutrach, 27. haprileje, pop. 1/3 hodź. pola **Jurakec w Hrodźišću** ſwoju hłowną zhromadźiznu; dokelž maju ſo ważne wěcy wuradźeć a přednoſk je dobrocziwje přilubjeny, ſo naležnje proſy, zo by žadyn ſobuſtaw njewuwoſtał, też hoſco ſu lubje witani, tuž přińdźe w prawjej bohatej ličbje, tež ſobuſtawy našeje tow. župy chcyłe cyle zwěſtoſću přińd.

Spěw. wotrjad tow. „Zerja" ma přichodny pjatk, 25. haprileje wjeczor we 8 hodź. pola Symankec w Njechornju ſpěwanje, kóždy ſpěw. ſobuſtaw ma z wěſtoſću přińć, też nowi ſpěwarjo ſu lubje witani.
Předſydſtwo a dirigent.

Spěw. towarſtwo „Radość". Měſany a mužſki khor ma pjatk, 25. jutrownika, wjeczor we 8 hodź. ſpěwanje. Wšitcy ſpěwarjo a ſpěwarki njech přińdu. Započnjemy kruče ze zwučowanjom programa zajězda do Delnjeje Łužicy 25. meje t. l. Dirigentſtwo.

Lipa Serbska w Pančicach. Dla wěſtych wobſtejnoſkow wotjědże awto do Budyšina hižo 1/2 5 hodź. a to z dypkom. Wobdźělnicy zhromadźuja ſo při šuli, zwotkal ſo wotjědże. 1/2 6 hodźinach je krótka pruha w žurli Běłeho konja. Stóž ma noty doma, njech na nje njezabudźe. Předſydſtwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerſ. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart, w Brěžcyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjeſće: Jan Skala, za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Lehmannec konditornja a khofejownja

Widżenjahódne, ponowjene měſtnoſće za hoſći

wšěndnje 1/2 6-6 hodź. 8-11 „ wumělſki koncert

Srjedu popołdnju 4—6 hodźin:

žonjacy khofej z koncertom

Najlěpše konditorſke pječwa.

Přenajeće hońtwy.

Wuteru, 6. meje t. l. popołdnju w 4 hodź. ſo w korčmje **w Kočinje** we Wojerowſkim wokrjeſu **zmejnska hońtwa** (2000 jutrow wulka) přenaja. Hońtwa je wubjerna, ma wosebje wjele ſornow, kačkow, bažantow a dźiwich kur. Wumělenjena wuleża pola zmejnſkeho prjódkſtejerja a zajimacym ſo wone za zarunanje porta připóſćelu.

Zmejnſki prjódkſtejeř.
Mikela.

Symjeńtne běrny

ſnažne Tannenbergſke, připóznate 1. ſadźenja
odenwaldſke módre
khěžerſka króna
Wohltmann 34, připóznate 1. ſadźenja
Trebitzcher Ertragreiche
Industrie, Beseler, Clara
kaž też wšě drohe druźiny, kiž ſo přeja, poruča ze wšěndnje přikhadźacych wjezbow

A. Kołšer w Budyšinje

na Albertowym nawſe 12. Telefon 1037.
Dróbne předawanje je na ſkładže w Hardtratze bróžni na Hošic hasy kóždy popołdnju 1/2 2—6 hodź.

Mój ſkład je po ſtarych poměrach znowa zrjadowany!

Po dnjowych płaćiznach poručam najtuńšo:

kolonialne twory, cigary drastu wšěch druźin

Mam też **njedźelu** wot 1/2 11—1 hodź. wotewrjene

Jan Haješ we Łazu

Telefon hamt Łaz čo. 5

Kedźbu! Ratarjo!

Stóž chce swój ſkotarſki wunoſk pozběhnyć, spytaj jo z mojej połnohódnej **lanej mučku** z čiſteho laneho wosuſka, nic změnić z přemyſłowym wolijowym wosuſkom (Industrieölkuchen); tak dołho hač ſkład dosaha, 16 pj. za punt.

Schkommodau we Wojerecach

weleńca na Bismarckſkej drózy

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne
wyſoke khornarje, wyſoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšim wubjerku.
ſamowzjaćki ſłu wšě
A. Bokelmann nasl.

Młody młynski

kiž może też khlěb pjec, ſo k 1. meji pyta. Poſkićenja **na młyn we Skanecach** pola Barta

Samostatny

khlěbowy pjekař

ſo k 1. meji pyta. Poſkićenja **na młyn we Skanecach** pola Barta.

Pytam jara wjele rólnych a hródźn. dźowkow, kuchinſk., domj. a ſtwinſk. holcow, wjele wotročkow a pohončow.
Přistajeńca **Górličhowa** na ſukelnſkej hasy 1.
Telefon 837.

Raňšofrisk. čelata

(woły a čelki)

k płahowanju předawa ryčerſkubło we Wutołčicach pošta w Njeswačidle.

Młoda wysokoſnošena

čehniwa kruwa

je na předań w **Radworiu čo. 36.**

Vogtlandske gardiny

ſtory, kromy, witraże, wumałske a madrasowe gardiny, **wěſkowane** ſukna, wšo wosebje płaćiny hódno poruča
K. Erler w Budyšinje
na ſtarym wikach 11,
znapř. hoſćenca Zlotoje Hwězdy.
Rěči ſerbſki.

Warnowanje.

Z tutym kóždeho napominam, zo njeby njewěrne roznoſowanje, kiž ſu přećiwo mi wzrěšane, dale roſſěrjał, dokelž přećiwo kóždemu ſudniſcy zakroču bjes pohladanja na wosobu.
Arnošt Basche w Bukecach.

Jědźne běrny

kupuje po najlěpših płaćiznach
Erich Bräuer w Budyšinje
wulko-wikowarnja ze ſymjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 ſchodźe
Skład w bróžni na Hošic hasy

Bencol. motor 5 PS.

je po 450 hriwnach na předań. Je wóſaty w běženju a może ſo w dźele wobhladać.
Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Mój přechodeſchćinik nicžo njepomha!

Tu dyrbi tſechikrjejeſći miſchtr

Ernſt Donath ſ Budyſchina

Burgplatz 4

ſapſchimnyć, tón porjeđži tſechu najlěpje a najtuńšo.

Pomorske ſymjeńtne běrny

ſu dóſle!

Ze ſkłada **w bróžni na Hošic hasy** poručam:

khěžoraku króna, odenwaldſke módre, Hessia, Deodara, Parnassia, Markarje, Richters Jubel, Wolthmann

Erich Bräuer

wulko-wikowarnja ze ſymjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej drózy 5 po 1 ſchodźe.

MERSIDYSKU Krystale

Žony

Kupcam ſwój wulki Mad pſchepaſkow, měſačnych a pſchepadowych powjaſow, pobyłožkow.
Cżeju rad ſ rabje.
Wagnerowa w Budyſchinje
pſched ſchulerſkimi wrotami čo. 9.

Kupuju

ſumpy, nowiny, ſeſchiwki, knihi, akty, ſtary papjeru,
kofcże po najwyſchſich knjſowych płaćiznach. Po wjeſtſche, ſo derje płaćeje ſtarki, je ſamſnym jeſpſchehom pſchiſłubu.
Josef Schubert
w Budyſchinje, dórklin čzo. 7.
Telefon 695.

Młody ſylny **wół,**

kiž też jako jenopřahař derje hodźi, je na předań
w Boranecach čo. 6.

Hypotekowe pożčonki po 7 1/2 %

na ratafſtwa znajmjeńša 5 hektarow wulke, wobſtara ſpuščomnje
Ernſt Raue w Budyšinje na Hošic hasy 32.
Ležomnoſtne papjery ſobupřinjeſe.

Hotowe meble

khamory, blida, komody, łoža
wjetši ſkład ma hnydom na předań
Ernſt Schuster
blidarnja we Łazu.

Swobodne měſtno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 **w Kulowje** Telefon 12

Słyšće!

Hdyž chcećе ſebi Waš kupny list, wumjeńk abo testament pisać dać, dźiće ke Kobanej, :-: z kotrymž móžeće ſerbſki rěčeć. :-:
prawny büro **Ernſta Kobana**
w Budyšinje na Kaeublerſkej drózy 6.
:-: Telefon 814 (přez kronpryncowy móſt). :-:

Po 5-lětnym chirurgiſkim wuwučenju, naposledk po wjacyletnej dźěławoſći jako 1. assistent chirurgiſkeho wotdźělenja při měſčanſkej khorowni w Drježdźanach-Johannſtadt (Dirig. lěkař wyſši medicinalny radźićel dr. Seidel) ſym ſo

w Budyšinje na Pauliſkej drózy 27

na rožku Jurjoweje dróhi

jako wuſtojny lěkař za chirurgiju a orthopądiju

zasydlił.

Dr. med. **Ernſt Monse.**

Rěčne hodźiny 11—1 hodź. wšědne dny.
Privatna klinika na Jurjowej drózy 8.
Telefon hač na dalše čo. 773 (dr. Wünſche).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći za hapriloju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 16 Kč. Kóžde so. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihičišćerja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźełanje so stajnje nawěstki a tabele so wyšo wobličeja. Za wólbne : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 95 **Budyšin, srjedu, 23. hapriloja 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

Wišowa zdubka z złotokronym wólbom smě wobsebite wobdwe znamjeńcshko (Wasserzeichen), **kotrejž so hač dotal nihdźe njewuźi.**

*

Président němskostatneje banki dr. Schacht je w interviewu z dopisowarjom nowiny „Excelsior“ swoje mnjenjenje wo dźěle wězywutsojnych tafle wuprajił: Sym přeswědčeny, so je tuto dźěło po finanzielnych a hospodarskich zakładach sesłanje, kotrejž pravdźepodobnosće so njeda dóstać.

*

W Prady wotmě so kónc mjeńšynarodny hudźbny zjawjeńsk, na kotrymž budźa najwušawniši dirigenća cyłeho swěta, kaž też zjawne khory wustupowaći.

*

Raj „Daily Telegraph“ wospjetuje, je so Poincare wuprajił, so, njedźiwajo na wězywutsojnu kommisiju, dale na starych zadanjach wobsteji. Schto je na tom wěrneho, njeda so w tu chwilu swěsćić.

*

Jendźelska nowina „Daily Telegraph“ wospjetuje powěsć z Berlina, so dyrbi Němska wobdźěły neutralny ćah k rozsudźenju wšěch dwělomnych dypkow we nastupanju reparacijow namjetowaći.

Nasche jutry.

K hłownej shromadźiznje Macicy Serbskeje.

Tu njeběchu jenoź wo politiku zhomolstatnosći ale dźe wo zhomobytnosć kulturnu, — je to dozuka nasch politikow a narodny problem, kulturny a historiski problem maleho naroda.

T. G. Masaryk: „Karel Havlíček“.

Kóžde lěto w nalětnim času shromadźuja so Serbja we swojim narodnym domje w Budyšinskim z hłownej shromadźiznje Macicy Serbskeje. To su nasche Jutry, serbske a z wulkej luboscu a znócu k swojomu maternu narodej napjelnjene. Ta jutrowna hrjeda je nasch narodny swjaty dźeń; to njeje powschitkowny serbski narodny swjedźeń, ma wschelake winy, na kotrej hišće ze na kónc spomnju.

Macica Serbska je organizacija wšemocnego a hrjewedomego narodneho dźěła. Nimo měry wulka wuporanosć smóžni psched 76 lětami jeje załoženje a schło je wona dobreho a spomožneho sa serbski lud stutkowała, teho su srědkowje woni serbskeje buchwoni rjekoju, kotrejž mjeno ma wótry hynk po Serbach horje a dele, daloko a schěroko. A tola so na teho a tamneho zapomina, niz dospotnje, schtož by njewuprajomna hańba była, ale tola pomałku, a so je wulka schoda. Dobre pschikłady stutkuja zyłnišcho, kaž dobre słowa pschikład muzeow, kaž bě Jan Arnoscht Smoler, Michał Hórnik, Jmišch, Pful, Radyserb-Wjela a mnoho mnoho druhich. Toho su srědkowje jich njewschedne dźěła we pismowstwje, su srědkowje jich naźělnizny kotrejž woni pucje rubachu a grat kowachu, „so wutrat we wschich strachach lud by wobsti“. Teho je srědk nasch Serbski Dom, nascha Macicina knihownja a słónčnje też twišcho, schtož je serbskim dźełom smišnje. Nascha Macica Serbska je wopraudźe była zjemjenjschcžo narodneho wobnowjenja Serbstwa a s tym je jeje wusnam postajeny na wschě cžasy. Niz so je tute towarstwo što załožiło, ně, so je tute towarstwo stutkowało, w tym wobsteji jeho hódnosć a tuta hódnosć budże wobstacź dale, tak dołho hacź budże stutk.

„W spočatku bě stutk“, praji Faust. Tutón stutk wuły serbski lud, dźensa bóle kaž hdy prjedy, trjeba. Serbski lud hišće we tych 76 létach so njeje swalił na swoju Macicu a njemało Serbow je, kiž ani njewědźa, so nascha Serbska Macica wobsteji a schto wona chce. To su njewědomi, kiž k rosmužlenju nuslja a k pytanju puczow a k pschejdźenju wo tutrowby a k duchi tutych Serbow. Wo njeje bolosćiwe, hacź bratrow we swójbje měch, kiž wjedźe, schto jeho macéerš a njeho wojnamjenja a schto by wona jemu wobradźiła, by-li k njej pschišchoł. Ale kaž lubi so jimjenju dźěcžo pucź k macéeri njenamała, tak je też pola Serbow. A tuž dyrbi so macź na pucź dacź a swoje dźěcži wjesć a je hromodu lojcź, so by swójbna dospotna była a so je hromodu lojcź, so by swójbna dospotna była a so je hromodu lojcź, so by swójbna dospotna była a so

Franzowske knježerstwo swoje stejischczo wo wotschkodzenišim praschenju nadrobnje wosnamja.

Narišći „Matin“ we nastawku ſ napišmom „Franzowske knježerstwo swoje stejischczo prezikuje“ pische: Jelt ſo w blišschim czasu woprawdźe k samenjenju nahladow dóńdże — a jasne je, ſo so prawne wuſamjenjenje njehodźi wobeścź — potom je franzowske stejischczo hižo zyle jasnje wuprajene. Franzowska ſ nowa pschipowješa, ſo je ſmólnawa, swoje žadanja na 26 miliardow ſ wumjenjenjom zmišlene, ſo bychu ſo jejny doły ſ napschesczo Jendželskeje a Sjednoczenych statow pokónjeze Ameriki dospołnje trumałe. Hdy by ſo tutón doły dospołnje njewumałowył, potom by Franzowska na pschimérjenym dźelu pschez 26 miliardow wobstaka. Schtož Jankije nastupa, njemože ſo Franzowska žanych wotrjeẑa, žanneho nuczaseho fredka, kotrejž nětko ma. Wone dyrbjałe ſo w frérzenju da prédża stajicź, a hdy by Němška swoje winowatoſcze njedopjelnika, bychu ſo wone ſamo wot ſebje nałożeẑ poczałe.

Franzowſka Amerizy walutnu poẑeẑonku wróći.

Franzowske nowiny ſ Newyorka zhonja, ſo je po powjeścźi ſ jendželskeho zórła Franzowska Morganowej banzy 100 miljonow dollarow wróćiła, kotrejž běchu ſo k skruczenju franka poẑeẑite. Franzowska je ſ poẑeẑonki jenož 25 miljonow dollarow trjebała, kotrejž je mohła nětko fakt wróćicź. Wumělnika je ſebi, ſo je Morganowa banka ſ nowa wupoẑeẑi, jeli ſo Franzowska jich potrjeba.

Sběžk Arabkich w Syriſkej pschećivo Franzowſam.

Po nowinſkich powjeścźach ſ Konſtantinopla fu franzowſke wojazy w Syriſkej, ſ Palástinu mjeſowazej, ſ wobrocenjenymi sběžkarjemi wospjet wojowacź dyrbjeli. Franzowſojo fu pschi wojowanju ſamo artilleriju wuzili. Nětkeſi franzowſcy wojazy fu padnyli a nětkeſi ſo franili. K wojowanju je doſchło, dokeł ſo wobydlerjo japowjedźichu, Franzowſam dawki płacźeẑ.

Macdonald wo dźełaẑerſkim knježerſtwje.

Jendželſki miniſterſki pschedſyda Macdonald je ſobotu do Yorka pschijeł, hdźež jeho je ſaborjenjom powitachu. We pschitomnoſcźi ſwójcich parlamentſkich zobuſtawow njewotwiſnje dźełaẑerſkeje ſtrony a wſchitkich wobſtojańzow mjeſche wón w dźiwadle rěcź, w kotrejž praji: Po nowowolbach to dezembrje fu konſerwatiwni fóſde ranje ſ woknom pohladali, haẑ ſu njebjeſa hi chcże na ſwojim mětnje. Wſchelazy ludźo fu jim wěrili, ſo budże w haprleji na Londonſkich dróhach trawa rosćź a ſo jenież tworownje, kotrejž ſnježa mwory, budźa ſaſtajeŕnje. Wohdy pak ſmy knježerſtwo pschewſali, je kurs hódnoſtnych papjerow horje ſtupał, jendželſki pjenjez je internazionalneje hódnoſcze nabył a wobſtoj Londonſkich bankow je ſo ſmérował. Smy w knježerſtwje nětko ſapoẑeli, ſwoje ſtejiſchczo woprawdźe ſap'chijeẑ. Smy cłonſke knježerſtwo dóſtali. Smy knježerſtwo dóſtali, kotrejž je ſo mylko a kotrejž ſo budże hiſchcze mylicź. Wot januara je ſo dźełaẑerſka ſtrona pospjšnika, niż po wobſahu, ale w duſchi. Mamy knježerſtwo, kotrejž na prénim mětnje na to myſli, hdże a kak moẑno pomhaẑ. Wot januara teẑi muẑojo w kraju knjeza a ſu to derje cźinili. Hdy bychmy ſa dwě njedźeli knježerſtwo wopuſchczili, potom bychmy hiſchcze pschezo ſ měſnikom w ſtatwiſnach dźełaẑerſkeje ſtrony byli. Smy ſo rozhudźili, Rużſku pschihódnaẑ. To mój dopokaſuje. Ru'ka konferenza je ſo ſapoczała a wěrju, ſo ſmeże wuſpěch. Njeſapoczinjemy nětko hiſchcze twarićź, ſo bychu ludźo tele hiſchcze kupowali, ale twarimy hiſchcze, ſo bychmy je pschenajeli.

Macdonald wo wobſadzenju Porubrſkeje.

W ſwojej rěcźi w Yorku je Macdonald wo wobſadzenju Porubrſkeje porěcźał. Wón ma ſa to, ſo dyrbi ſo rosprawa wežwuſtojnych zak zyli pschewjeſcź. S tym ſo wón pschećivo Franzowſkej ſtaji, kotrejž Porubrſku nochze wopuſchczicź, prejdy hacź ſo jej njeje wotſchkodźenje ſwésczilo. Franzowske nowiny pišchu, ſo je Macdonaldowa rěcź dopokaſuje, ſo dyrbi Franzowska Porubrſku wobſadzenu dźerżeẑ, ſo wotkaẑ, jeli ſo by trjeba było, Němſku k ſapłaczeńju nuſowaẑ.

Drohota w Jendželſkej wotebjera.

Wuddawki ſa żiwjenjowe potrjebnoſcze wuczinjachu we Jendželſkej 1. haprleje wo 73 prozentow wjazy dyżli 1914 a 5 prozentow mjenje dyżli 1. měrza 1923.

Moſtwo ſadanja Jendželſkeje wotpokaẑuje.

Reuterej powjeſcźenja ſ Moſkwy powdź: Rěcź, ſ kotrejž je Macdonald jendželſko-ruſku konferenzu wotewrił, je na ruſke knježerſtwo woſtroſhbjaẑy ſaczińſchi cźinił. Knježerſtwowe Moſkowſke nowiny „Iſwěſtija“ pischu: Pod płaſchczikom njedźelneho prédowanja ſo twjerde ſadanja jendželſkeho knježerſtwa ſhonaju, kotrychž pschijeẑe by zyły kommunizmſki ſyſtem ſwórcźiło.

Belgrodſka kriſa.

Pryedawſchi radikalny ſtupſchtinſky preſident, ſapósłanz Rankowicź, ſo w ſwojich nowinach „Ssmotra“ na wótre waſchnje pschećivo tamnym radikalnym politikam ſtaja, kotrejž wojowanje pschećivo pokuplikowcźi a jedanſtwu njepatrioticźi ſkutk mjenuje. Rankowicź praji, ſo dźeło nekotrych politikow roſſmjeli. Potom budże lud widźeẑ, ſo ſu mnohi politikoju, kotrejž djenża we wulkej cźeſcźi ſteja, jenož krocźałku wot ſchibjenjy ſdaleni. Tutón naſtawk w politiſkich kruhach wulke dźiwanje ſhudźuje.

Albanſky rubježnizy Amerićanow ſkónzowali.

Grichiſke wojeſke wyſchnoſcze ſ w południowej Grichiſkej ſu grichiſſkemu wójſuſkemu miniſtrej dźełile, ſo ſu cźełe diwej Amerićanow, kotrejž ſu albanſky rubježnizy ſkónzowali, w lěſu pola Tirany namałali. Wohdy ſo tale powjeſcź jako wérna potwjerdźi, ſo liczba Amerićanow, kotrejž ſu we Albanſkej jako wopory tamniſchich rubježnikow ſmjercź popcźerpili, na ſchtyri powyſchi.

Po poſlednich depeſchach ſu ſkónzowaneju jako amerikanſcźu puczowarjowu ſpóſnali, kotrejž ſtaj po kraju amerikanſkeho bankiera Pierponta Morgana khodźiłoj. Cźrjoda pjatnacze rubježnikow je mordarſtwo ſkuczika. Nowy njeſkutk albanſkemu knježerſtwu wjele wuſpěchparanja naczini.

Wuſpěch turkeſtanſkich ſběžkarjow.

S Konſtantinopla je ſo dźełiło, ſo ſu turkeſtanſky ſběžkarjo ſ nadběhom měſto Fergan dobyli. W Fergandze je ſo ſtab ſběžkarjow ſapjadźił. Sběžkaſke mozy ſu ſo we wokolnoſci Fergana ſjednoczile, ſo bychu dale k dolhemu ranju poſtupowale.

Bolſchewiſkie wójſko ſo k połednju wot Taſchkenta ſhromadźeje, ſo by ſběžk potłoczźiło. Revolucyſka wojeſka rada w Moſkwje je wukas wudała, ſo dyrbi ſo do 1. meje ſběžk w Turkeſtanje potłoczźeẑ.

Amerikanſki pschićahowański ſakoń.

Senat we Waſhingtonje je pschiſtawk k pschićahowanſkemu ſakonjej pschijał, kotryż ratarjam kěſchinu dawa, jeli ſo w Sjednoczenych ſtatach dźěkanſke mozy njcbychu nětkeže doſahale.

Liczba pschićahowarjow do Ameriki ſo wot 1. ſulkija 1927 na 150 000 wołobow ſa lěto wobmjeſuje. Pſched lětom 1914 je lětnje pſches milijon wołobow do Ameriki pschićahnyło. Japanſkim dyrbi ſo zyle ſakaẑ, w pschichodźe do Ameriki pschićahowaẑ. Teẑ w Kanadze ſo pſched pschićahanjom Japanſkich wobaraju. Japanſky tuſtſcho dźełaẑeri dyżli běli, a tehodła ſu ſi tuczi hidźa.

Wulke amerikanſke naſmiſne manewry.

Po powjeſcźi ſ Waſhingtona preſident Coolidge plan pruhuje, po kotrymż maja ſo naſmne wulke wójſkowe manewry wotmeẑ. Wójſko dyrbi ſo tehodła na wójnſku flyhu'cź ſwojeẑ. Pschi tymi méła ſo mobiliſazija na pruhu pschewjeſcź.

Twar amerikanſkich wójnſkich łódźow.

Kommiſija ſa wójnſke łódźiwo reprezentantſkeho ſnjema je ſakonjowy nacźiſk pschijała, po kotrymż ma ſo 6 lyſchich kſchižakow po 10 000 tunach natwariẑ. Kóżdy kſchižak budże 11 miljonow dollarow płacźiẑ. Teẑ dyrbi ſo twar 6 kanonſkich cźołmow po 700 000 dollarach ſwolicź. Kommiſija je teẑ namjetej pschihłoſowała, kotrymż ma ſo na 4 fluhakach město ſ wulkim ſ wolſ tepicź. Wone ſo ſ wołebitymi ſchkitadłami pschećiwu nětkim cźołmam a ſkładam wuhotuja.

Ze Serbow.

Srjedu, 23. jutrownika.

Jurja, martrarja.

1878 je w Prazy ſwjedźeń dokónčenja ſerbſkich ſtawiznow Palackeho, při kotrymž so Jan Arnošt Smoleř wobdźěli.

† 997 Swjaty Wojćech jako martraŕ.

Wot wšitkich dnjow, kiž lěto ma,
Najbóle khwa'im srjedu,
Dokelž na njej so skhadźuja,
Kiž k zbožu naš lud wjedu.
Stóž serbske mjeno lubuje,
Tón zo mnu teje mysle je!
Swěć jasnjeslónco luboznje,
Sćel pruhi ćopte dale,
Hrěj duše, ćiń je hottowe,
Zo přeco wjac, zo wjele,
Na wonem dnju so skhadźuja
A Serbow sława přibjera.

Hendrich Jordan 1876.

Hdśž w hłowje njeje hojduśka,
Nic Lipek nic Praha njepomha.

Radyserb.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer +3, thermometer we dnju + 10. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer w nozy + 1. Wuhladny na malo ſo pschemjenjaze wjedro. — Drjeżdżanſka wjedraŕnja ſtaja wuwjedrjenje a wocźopkenje. Rišina leži nad rańſchim morjo a ſo wotſalujo. Wyſchinje leżijej jena nad wjeczornej Europu, a druha pola kupy Island. — Jutſje ſchtworik błónčko 4,52 khodźa a ſo 7,09 khowa. Měſaczk w polnozy ſhodźa a ſo dopołdnja 8,58 khodź. khowa.

— **Dawkowa protyka.** Hacź bo pjatka, 25. haprleje ma ſo mi'dowy dawk (Lohnſteuer) ſa cźaſ wot 11.—20. 4. 1924 wotedaeź. 30. haprleje wotdźěhnje cźaſ ſa wotedacze pschijeſenjenja k dawdej ſe ſamoẑenja (Vermögenſteuererklärung).

— **Seźiwjenſki inder ſa Němſku** wuczini 16. haprleje 1,12 bilijonow krócź telko, każ do wójny. Powſchitkowne podroẑenje ſandżenego tydżenja ſtupi na 0,5 próż.

— **Wobſtoj je ſeźiwjenſkimi brěḍkami a pjenjezami** je, każ wyſchnoſcź ſ nowa wotſéwja, jenož tym dowoleny, kotrejž maju wołebitu dowolnoſcź k tomu, tehorunja teẑ ſu potrěbnoſcze wyſchednego dnja. Żadoſcze maju ſo w Budyſchinje pola żiwnoſcźenſkeho ſamta (Gewerbeamt) ſapodacź.

S **Kamjenza.** Na wſchelake żadoſcze wobydlerſtwa pschi żeleznju ſ Kamjenza do Bitkopiz wo połepſchenje wjeſnych cźahow na tutej cźarje, je Drjeżdżanſka żeleznika direkzija wobſamkła, wot 1. junija dwaj nowaj cźahaj mjes Kamjenzom a Bitkopizami ſapokoẑi. S Bitkopiz wotjeżi cźah 6,50 hodźin, do Kamjenza dojdźe 8,23 hodźin wjeczor, druhi cźah wotjeżi 9,55 ſ Bitkopiz a dojdźe do Kamjenza 10,38 hodźin wjeczor.

S **Błóżan.** S prawej ruki żebi porſt wutorhny ratak Wagner na tudomnym młynje je ſwjazej maſchinu. Hdy wowſowe ſtwjno na tónzu ſpjeża pschi jédźenju roſchcźeri, jeho jena jehła ſa pjetſchcźeń hrabny.

S **Wałja.** Satrafchne njeſboże mějeſche tudomny kubeŕ Hoffmann. Hdyż žrjedu rano do jutrowa do hródź ſaſtupi, jeneho byka a jałoju ſadajenej namała.

S **Kopor.** Pschi ranſchich ſerjach pŕenjeho dnja jutrow ſlyſchachmy każ hižo loni, jutrowne ſpěwy ſanoſchowacź. Naſche lube ſerbſke hołzy a hółzy ſaſo ſa ſwój narod, każ ſa ſwojich wótzow ſtarc poćźinki a prawe ſwjedźi dźelaju. Wrěni ſpěw ſaklincza ſ hudźbu : „Mój Jeſuſe khwoj ſ nowa ſtany“ atd. Haj, won je woprawdźe ſtanył a njech ſaſo zyle ſaſtupi do naſchich božich a ſchkolſkich domow!

Feuilleton

Czorny młynk.

Powjedaneźko ſ Thuringiſkich horow.

2]

(Pokraczowanje.)

Hiſchcze ras wojak k mějaczneniu njeſhu pohlada — hroſa jeho pſchihnuny, hdyż hernjwy hroſny dym ſ pinzy k njemu horje ſtupacźe. Sto tomdżo wón ſa ſwojim wjedźenikom dźeſche.

To żana pinza njebě — hłoḍ żaneho kónza njemějeſche. To běchu podkopki, w kotrychž běchu nětdy hewjerjo ſa ſlotym a ſrjebrom pytali.

Stónczniże cźorny młynk ſaſta — hłoḍ hiſcheze njebě na kónzu, tola wón ſo na doſ ſwinty, a rospukanza ſ boka wjedźeſche k nitſkim durczkam, kotrejž cźorny młynk wotewri.

„Njeluboſna dźera!“ prajił wjedniḱ, „tola wěſta, a hacź do juſtiſchcźeho hižo w cźmowej kłězy wutrajeſche.“

Młodżenc ſo ſ hroſu tſchaſejſche. Tu w ſeminej hłuboſcźi dyrbjeſche woſtacź, zyle ſam łutki, po cźmje, wopuſchczeny wot ſwěta, runje jatemu, kedźo abo leżo na wjeſerdym kamjenju, bjes cźerſtweho ponětra, bjes ſpdży, bjes krutwa? —

„Cźohło dła tu woſtacź?“ ſo wón praſchesche. „Ssym žebi myſlił, ſo hłoḍ je ſemje do lěſa wjedźe?“ —

„Horka je lěſ, ſchtyrjeẑi kohejź nad nami!“ — młynk ſ wuſmječkom wotmolwi. „Hdyż ſo knježyſej tu delka njepódoba, móżeſche to hnydom prajicź, ſchto hakle mi dła dołhi hłoḍ bele lěſej. Allons! Wróćcźe ſo ſaſo do młyna!“

„A do lěſa!“ — młodżenj proſcheſche.

„Ničźo do lěſa! Do jaſiwa!“ — cźorny młynk ſ wuſmječkom praji. „Deſerter do jaſiwa!“

Ssmjertna hroſa wobohejo tſchaſejeſche, wón ſwojeho wjedniḱa ſa ſuknju pſchimnuw'chi ſ tſchepotazym hłokom proſcheſche: „Ow ně, woſtanu tu, — njepſcheradże mje! Poſpěſchcźo mje ſawołacze, hdyż dyrbju do lěſa cźełnucź! — Luby pſcheczelo, cźuju wam wſcho ſwoje ſkoto dacź, a twot mojeho nana hiſcheze wjacy dóſtanjeẑe!“

„Nó, tak by ſo ta wěſ ſderje cźinita!“ młynk praji, wuſlecże ſo wowcźi kaẑuch a dyrkotazemu ba, ſo njeby ſymu mrěł. Hiſcheże junkrócź ſkalniſchczo poſwětliwſchi młynk praji: „Komorka ſo hórſcha być ſda, hacź woprawdźe je. Sſ prénja je rjana ſuđa, a potom tam ſady powětrowa dźera na ſemju horje wjedźe. Juſtiſe rano, hdyż ſu Franzowſojo ſ hněžda won, pſchindźu ſaſe a pſchinjeſu ſnjedanje. Moja żona ſo hižo wo nějaku cźaſole poſtara. A na wjeczor, juchej! hdyż ſo nicźeho wjacy bojeć njetrjebamy, na tajnych ſchcźeżkach ſtrażu do lěſa twóchnjeẑe, horje na hory k nowemu twarej, tam je forcźmar, mój pſcheczeſel, tón twam hoſpodu da, tam ſcze derje twuſchowany, doniż nan njepſchindźe a potom móżeſaj hromadźe domoj puczowaẑ. Dobru nój!“ — Cźorny młynk ſo wotſtali, a ſa ſobu małe durczka ſamknu, wobeheho Armanda du Lenoir w toſtiej cźmi ſamoſtojnjuſchi. Tola hnydźa nadźje do tuteje ſkałoby hſchcźeje ſwećeſche. W młyſli na nana w dowérje k Bohu wótzej namała troſchć młodżenc, kotryż hakle dźewjatnacze lět liczeſche, kotryż hiſchcźe ſwót a cźłowjeſkow nawjedźił njebě, kotrehoż wutrobu jenoj lubość, nadźija a dowéra napjelnjeſche. Jedojty wodych njewěrjy, kotryż franzowſka revolugija pſches kraj roſcźerjeſche, njebě do młodżenzowego wótzneẑ doma ſcźahnuł, jeż bě ſo Napoleonowa ſajma hłowa bórſy dohładała, do kaſkeho bjesdna ſkaẑnoſcze ſo lud wjedźe, hdyż njeroſum rohum na Bożi trón ſadźi, a bě teho dła cźerſta bludnoſcze ſkładźił. Armand mójeſche ſo hiſchcźe pobożnje a wěrliwje modliceź a ſ modlitwou wutrnu, ſo by ſo wo ſnje do wótzneho kraja pſcheẑadźił.

Tutón dźeń bě jedyn puczowaẑ ſ poſnońcźom a rjanym wotzobrytym wofom do njedaleſkeho Reichmannsdorfa pſchijeẑ. Teẑ w tutej wſy ſo ſ wojakami mjerwjeſche, zuſta ſedma hoſpodu namała. W hoſcźencu běchu ſebi offizjerjo kwartéř wſali, woni pſchi korcźmarjowym kſaſlym pjwje hodźachu a kſaſle wobliczże cźahachu. Němſka pjwa, wobeſche nohymu, na wſach huſto najlépſche njejſu a żaneho cźłowjeka njeſawjeſeła. Offizjerjo teho dła ſa winom wotacźu, korcźmar, ſ dobom teẑ kłamaŕ, ſjewi, ſo żaneho wina nima.

Żuły, kotryż pschi pódlanſkim błidze żedżo ſebi wjeſeŕ derje błodżecź dźěwacźe, kedźbłuje na rośmołwu offizjerow poſłuchajeſche. „Moji knježa“, ſo wón k nim ſ najlépſchej franzowſczinu wobroczi, „moji knježa, hdyż ſmjeẑeẑ mjeẑ nam ſchkleńcu wina poſtſicźicź —ſ mojich prawa, puczuju ſa firmu Duc de Montebello in Champagne.“

„Sstawa firmje Duc de Monte bello!“ wjeſeli offizjerjo wotacźu w ſtotej nadźiji na nekotre ſchkleńcy dobreho wina, kotreż ſim na zhlym marſchu pſches thüringſke hory njebě na ſofyk pſchiſchło. Żuły rkwatacźe won do dwora a wrócźi ſo ſ nekotrymi błeſchemi, kotreż bě ſe ſwojeho woſa wſak.

Jene ſłowo ſo ſ druhim měnjeſche — offizjerjo poſpodachu, ſo jich marſch na Dražďany — Warſchawu dże, prénjej kompagniji ſich regimenta w Sommerbergu, hdźetu, ſchtwórcźe w Gräfenthalu a ſhyk w małych wſach la-ſchcźe. Wo tyſchcźim tym ſo roſrěcźowachu, a puczowaŕ, kotryż tjanu Franzowſku poſdźiſcho wopuſchcził haẑ wojaſy, wſchelake ſ wótzneho kraja wſchelake nowiny, kotreż běchu offizjerow jara ſajimowe.

S wojeho wina tak wjele, każ w jeho mozach ſ barbiſchi ſo zuły korcźmarja w dobrej nemčinje ſchcźe, kajži je wcź do Gräfenthala. (Pa...

(Pokraczowanje.)

ś se swojej rosschérjenej ruku nam bucha měra a jebnaty też w naschej gmejnje ba.

S Bělcho Khołmja. Tiecźi dźeń jutrow so tudomne knjeze bróżnje wotpalichu, tiż Stinnejej sluschachu. Kak je wohenj nastał, njeje hischcze znate.

S Manj wa. Sandźanu sobotu wobwěsćiny so tu dźeżaczej a lóńkat Albin Bornsdorf. Pschičina k samowotsaćiwu njeje znata. Wón sawostaji mandźelsku, z kotrejź bě so hakle psched lětom wożenił.

Jutrowna skhadźowanka studowazeje młodźiny.

Sserbska studowaza młodźina seschże so jutrownu wobschlu k swojej jutrownej skhadźowańy tón króć we Wostricu, rjanej wobsadnej wosy w dolhowjeczornym kuczitku nascheje slaskeje serbskeje Luźizy, w kotrejź je wschat so we poslednich letach serbski żiwjot khętro wobslabił. Studentiki swjasł bęsche tuto městno wubrał, sklubjo staroj tradiziji a nadawkej, tiż je bedi skhadźowanka serbskeje studowazeje młodźiny postajiła, sbudźowacz Sserbstwo tam, hdyż drohi, hdyż je wohrożene. To je nadawk nimonuzeń ważny, ale też cźeżki a samolwjenja wolny, dokelż dyrbja tajke pschedewsacza mecź zaruczeny moralny wuspěch, dyrbja dosy dobrej wózy kłóńczenje schłoda. W tom nastupanju dawajo, wobsedźenja pohledźenja skhadźowanka w Hodźiju pschizéinu ke khutnemu wobmyślenju. Skhadźowanka we Wóśe linku wschak je pokasała, so so hibaju noue mozy, kotrejź zlubuja dalschi postup k lépschemu.

Wjecźor 1/2 7 hodź. wotewri městostarschi, knjes wuczer Jenicź, sasłuchowschi w posledniu wokomiku sa hłownego starschego, tiż njebě na skhadźowanku wschitkoch, króte powabźenje, kotrejź móżesche spěchanje wotbyć, jenoź najnuzniscej dyrbjaj: swonkownu wjeczornu porjadk a postajenje městna hłownje skhadźowanki, sa kotruż so namjetowachu: Kulow, Wudwor a Budestezp. Skónczne rozsudźenje so knjubzekej pschewostaji. Se sameje źiwdźiny nětkolezych cźłowk, sahorjenych, kritiskich studowazych wupraji so mjenujnje, so wokomikne mozy a staw serbskeho studentstwa njejsu srosczene horjeka napomnjenemu nadawkej, so ma so hó najpridy na to dźiwacź, so so serbźiy studencza mjes sobu sesnaju, so wukubluja z wuzynym wrózowanjom a sprowe mozy a organizacijow skruczuja. Wobstejnosće w nascheje serbskim żiwjenju su so w wschelakim nastupanju pschemeniłe. To dyrbi so kritiskje wobkedźbowacź, so so njebychu se starych heślow stale srasy.

Sda so, so dźensa nasche studentstwo — z nasłedkom powschitkownych wobstejnosćow — njejsamóże studowacej tak nowe towarstwowske żiwjenje we Sserbach, hdyż hischcze brěma, ale je sterje na to pokasane, swoje mozy spohotowacź sejerajo so wo wobsłużenje, możnje so rozsudźowace towarstwowske żiwjenje a na organizacije, do kotrychź so sjednocźenja, każ wo spezialnu hudźbnu, tak wo powschitkownu, Domowinu. S tym njeje prajene, so njebudże skhadźowanka, każ dotal, z swojebitym swjeselanym, posebnowazym a pohonjazym podawkom za zyłu wo'olinu, każ też za studentiwu ſame.

Skhadźowanka shromadźi, — z dźiwanjom na skalene městno a njeschżiwone wjedro — tola rjanu liczbu, wokoło 15 studowazych, mjes nimi 3 akademikow. Dosez njeswudomite sadsersenje druhich, wot kotrychź je so prejedy wjazaj wocźakowało, njesamowstaji pschijomny saczischcek. Cźim bóle wschat na druhej stronje swjeselenje cźłoseź, horliwosć a wjesoła energija někotrych Budyschkich studowazych. Na Waż sbladujemy, nad Wami so radujejemy, na Waż kadźemy polnu nadźiju.

Jako hosczo bechu wschitkomu: knjez farat Wicźas-Wólinczanski, kotryż so sa studentow jara woporniwje starasche, knjez wuczer Wicźas, knjez dr. Schibak a knjez dr. Schleza, tiż bęsche je sarahnył Budyschcina pschičinowat je swojej młodej mandźelskej, kotraż je swojim sajimom a aktiwnym prózowanjom na wéstem polu serbskeho kulturneho żiwjenja dawa dobry pschikład naschim sdźełarjom serbskim żonam a sahaibinje mnohu żonu sdźełaneho Serba, kotraż wo Sserbstwo njerodźi a na njo je sapiwanjonr sbladuje.

Wjeczorny sabawny porjad wotwiwasche so hładzy a znamjenjesche dobry postup pornjo posledniemu we Hodźiju. Muzikli khor Kulowskeho serbskeho towarstwa „Bratrowstwo" sapiwa pod nawjedowanjom knjesa wuczerja Brězana rjad rjanych spéwow, Wjesełohra „Njewjesczina nadoba" sjewi nam wosebje we wobsobje Cźzera Dundaka swjeselazy talent. Knjezna Cźźrjtz, Budyschźa holotka, bęsche wopor pschinjeseka a z kouslojnym hrazom Hanli swudenczam wuwjedenje śmésczka smógnila. Dosez wuschitke a cźasez pschimérjene łudze sbudźowachu sjmě a wjesele. Se njepschitomneho swjedź. rěcznika sapołoji k. dr. Schleza krótku jadriwu narěcź. Jeho, każ też klowa nasłédowanych rěcznikow, knjesa sararja Wicźeka a knjesa wuczerja Wicźasa se Stróże wulkinczachu do pschecza, so bychu widźamnje sesskhadźałe symjeschka, tiż herbsta studowaza młodźina se swojim woporniwym prózowanjom pytasche sapischcźowacź do wutrobow nasich Sserbow, kiż bychu tola z Wótitinka a wokolny pschikthwalali, so by so słónczenje hischcze, zrjedy każ njeby pschepołże było, tu satrjelił žerb ske towarstwo, k cźesnuj k. dr. Schleza na tónzu hischcze nałeżaze napominasche.

Wólbne hibanje.

— **Namahany schwindl.** „Berliner Tageblatt", take fabrika politiskeho schwindla a falschowanych dokumentow, twumjeluje nam, so ny Luźiscy Sserbjo nasche wólbne hibanje wjedźomy z franzowskimi a cźěšimi pjenjez'ami. Też dwaj Budyschčanjal nėm'ez dźesnikaj slaj tak njehańbźiwej, nam ſame njewěrnotsole wumjetowacź. My tele njehańbźiwe pschiſłodźenja hacź na najrasnischa wotsokasujemy. Dokelż tajnych wożezernych brónjow pschecźiwo nam nimaja, snija so na skhodźeńt najmasanischeho pschiſłodźenja. My Sserbjo wot starodawna sem nasche wólbne wojowanja jara tunjo p'chenjedujemy. Na'ki rěcźnizy, tiż nětko do ludowych shromadźiznow khodża a tam rěcźa, cźinja to darmo, z ludoseju sa na'chu shromadnu wěz. Woni njeſłuschcźeja do tich, tiż jako sapłacźeni wotrocźzy po w'ach cźahaju a ſa te strony rěcźa, kiż jim najlepje płacźa. Tajich ninamy a tajich njetrjebamy. Lubosez z robuej semi, lubo'ez z naschej drohej mackenej rěcźi a lubosez z naschenmu wopuschczenemu herbskemu ludej wabi srěcźiwych muzow, so w shromadźiznach z ludźi, z swojim wolerjam rěcźa. Nakchi wolerjo nabóle na sadsersenju na'chich pschecźiwnikow spóznaja, so smy na prawym puczu. Kóždy na herb'u lisźinu wotebaty hłós waji dźesacź, haj sto krócź wjazy, hacź hdyż Sserbjo so sa partaju rosdruża, tiż maja sa nich jenoź lubjenja, lubjenja a dale nicźo.

— **Policijeźi wubjerk towarstwa hł. Cyrilla a Methoda,** wulwolene a woprawnjene p o l i t i s k e sastupjerstwo katolskich Sserbow, mějesche sjrjedu swoje posedzenje w „Herbskej gnjczkje" w Khrósczizach. Na hodźiny do'him rosmyślenju a rosmolwjenju wobsamknu so sczehowace j e n o h k ó ž n e:

1. Wubjerk wupraja so sa „Sserbsku ludowu stronu" a pschipósnuwa ju sa swoju politisku organisaziju, tola wobkhowaja swoju dotalnu samostatnosć.

2. pschijmjwoji žebi jese programm, w 16. cźiſle Katolskeho Posola wosjewjenu,

3. pschijamknje so organisaziji Narodnych mjeńschinow w Němsku.

Politiski wubjerk wotkazuje něsto, so wschitky katolsy Sserbjo wudatu parolu wobkedźbnja a wscheho rosschérjenja ha wdaża. Tuta krocźel je ha nadosez rosponimala a budże j swuspěchom sa nasch kulturny a ho'podarski pschichod. K rosjašnjenju wolerjow ju hacź dotal sczehowace sjawne khromadźiny postajene:

Sobotu, 26. hapriele, wjecźor 1/8 hodź. **we Worklezach.**
Nedźelu, 27. hapriele, pop. 1/5 hodźin w **Khrósczizach** a 1/4 hodźin w **Ralbizach.**
Pónděłu, 28. hapriele, wjecźor 1/8 hodźin we **Woirowje.**
Wutoru, 29. hapriele, wjecźor 1/8 hodźin **w Sserbskich Pasłazach.**
Shromadźiny w Pancźizach, Baczonju, Kulowje a dalsche so hischcze wosjewja.

Přiłopk.

* **„Dźiwi muż".** Stótny wikowaŕ Richard Urbschat, kiż we hotelach pschebywasche a tam drastu, wosebje pschewobleki, kradnjesi, bu w Lětnjczach popadnjeny. Pisches tamnischi sawnischi sud dósta 2 lécze khłostańnje (Zuchthaus). Wón powolenje sapołoji a mějesche so hacź sam sa „hjesrosmonehy" a hrajesche pschi tym „dźiwehu muża"! Ale wokrejsny lékaŕ do tajkeje keklije nicźo njebęrźesche a wuprajі jeho jako zdź. sirowehu na ro'omeźu. Mjes tym pak bęsche sahnjdźeny też w Budyschčinje 2 lécze jastwa a wschesake paduschćiwa dostał. Tuż ho khłostanje na 2 lécza a 6 mějazom khłostańnje powyschi. — Dźiwehu muża hrajcź wschak so hóżdy nas njeschłachcźi. Pischi kradnjenju su pschi polnym rosumje, ale hdyż dyrbja swoje padusche'wa a njechmanitwa w jastwje sapokuczicź, potom jich „strowy rosum" wopuschczi.

* **Wot schewnjeho stólcźa na dźiwadło.** Italiski kral Zirkor Emanuel wobsedźi w seschkich dnjoch dźiwadłownikej Angelo Musco priwatnu audienzu. Tutón wumjeł, tiż je bęzu 3 lét bjesschiskładownje pucź wunjeschwa nastupił, ſłuscha najwuschmamnischim hraj.rjam zyłeje Italskeje. Jeho żiwjenjski běh runja so w mnohim romantiskemu dóntej wulkeho franzowskeho dźiwadłownika Talma. Swój żiwjenjoběh sapocza jako schewnjeł wuczbnik we Sizilitej, italska kupa. Posdźischo seźini so hamostatny a wotewri schewstwo. Jeli mójemy na ſłowo jeho pschecźełow ſo puschcźecź, je wón jako schewnj runje tak wuschkiny był, każ jako pschedstajeź karakterystiskich rólow. Bęsche 25 lét stary, hdyż k prénjemu rasej w malym sjzilianskim městaczku pschiležnje dźiwadło wobsedźe. Wěchu to pucźowacy kelkerjo, kotrychź nanjedowat pola niebo tor cźerił sława. Tutón dari jemu hharitka k swobodnemu sastupej. Dźiwadłowany wjecźor sežini na njeho njesapomnity sa-cźišech. Po cźasu pschemodi jeho myšl, so je sa jemiscźo swuorjeny, bynjź pschecźełsko a snacźi jeho wutżmischeli a jemu wotradowali. Wón so njedasche wottrasćicź. Nětko jeźehowacźu lita cźekkeho dźła a trabanja. Napsiódżu pschišłamkny po małych cźrkwjach komedijantow, kotrež we sizilijanskich městaczkach ludowe hry pschedstajesche. Jeho njewšedny talent a njeskhsdnana wobdarjenosć jako podróżnjak (mimiker) a pschedstajeź karakterow słoji bórzy kedźbnosć schérschcheje sjamnoscże a notwinaſtwa na sebe. Hoscźinske pschedstajenje w Neaplu bęsche satkabny tamjeń za jeho podźischu sławu, kotraż dźeń wore dnja pschišła, a wschche. Dźensa je wón najlépje sapłaczeny hrajeź Italskeje. Wón wustupuje w ludowych kruchach, dokelż jenoź swoju wocźesnu rěcź wobkrejeźi a k temu italianski dialekt, kiż so pisanej italskinje tak wotthita, so jeho Wosczan (Italźaj) njerozumja. K temu je analphabethal t. r. wón z jeha cźitacź njemóże, schtož je wjelo w italskim italskeho dźiwadła nejcźto wuznamne. Jako schewnj njeje potajtuhow cźitanja nanuknył a jako dźiwadłownik njeznajeschże k temu cźasa a pschikhinoscże. Wumjeźa ma swojeho sekretara, pschecźełsa 4 młodych lét, tiż jemu róle pschecźita. A dokelż ma wuriebnje dobry pomjatk, nanuknje a studuje swoje róle, bynjź cźitacź njemóże.

Hospodarski rozhlad.

Ss. jedu, 23. hapreje 1924.

Kursy wexera w Barlinje:
(Tute kursy su w millionach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	275300
jendźelski punt	18405000	cźěšk. khł. krona	124600
schwajzarski frank	742100	100 półsk. markow	443000

Nemske pjenjezy ho wexera na Newyorskej burshy trochu sesłabichu. Franzowski frank so na Londonskej burshy dale skruczi.

Effekty sapocźachu wexera na Barlinskej burshy se sławnymi kursami, a też w běhu dnja kursy dale popuschczowachu. Też na wezeranskej Dźeżdżanskej burshy so kursy dale sesłabjowachu. Pschedewschčem so pivarinje sesłabichu a to wot 0,5 hacź 4 bil. Labjiſka shubi 2 bil. Pola papjernikow pschičitadźischtaj Niederschlema 5 a Dresdener Albumin 3 bil. Najlépje hischcze akzije majschinowneje a metallowneje industrije swoje kursy sachowachu. Podobne bě położenje w akzijach keramiskeje industrije. Akzije bankow so jenoź hnadnje wotdźelichu. Akzije mišinarskich a kolowych fabrikow shubichu 0,4 hacź 1,25 bil. Akzije wschelakich industrijow 0,4 hacź 3,7 bil. pschičitadźichu. Też Labjiſka zokrowacźa bě mjes nimi, kiż 0,8 bil. do wopusche swjasa.

Renty ho malo pscheměnichu.

Produktowe wiki tak japocźachu, każ běchu do swojatych dnjow pschestałe, mjenujo bjes wobschoda a bjes źiwjenja. Njedostatk na pjenjezach ho dale njeluſiše sacźuwa. Też wiwikowarjo na to skorźa, so prénja ruka, mjenujo ratar swoje żito na pschedań njedawa. Schtož burow nastupa, je tole měnjenje wěcze njewěrne. Hižo bankowk dla je bur sloro wscho do pokładnerjow, ja pschedacze móżeno żita, rosspschedał. Pschenjo bě dosez na wikach. Wone pak kupzow njemějesche. Też stara żitarnja pschenjzu na wiki njeta. Rożża so njepschemění. Muka schpanje bźe. Tehodła mlynjo zaneje pschičikmy njmaju, tšlěbowcho żita kupowacź. Najlépje hischcze wowsy dźěſche. Jón pschetrjebarjo kupowachu a dale wikowarjo za wuwos do wukraja. Zentnaŕ pschińdże wežera:

w Barlinje:
pschenjzy 8,40—8,85, rożi 6,35—6,90, jecź
" mjenja 7,50—9,50, wowsa 6,25—6,60,

we Wrótźlawju:
pschenjzy 9,15, rożi 7, jecźmjenja 6,25—9,25, wowsa 6,40.

Bawlna je na źwětowych wikach jasno nětko horje frajła.

Tukowe wiki w Barlinje běchu w tydźenju do jutrow wobjezbje źiwe. Butra, kiż so na pschedań pschiwiejo, so njeje pohroba. S wukraja nětko malo zu'eje butry pschihodża, pschetoż staina banka tak malo bevisow abo zusych njemjes pschidźělenje, z so wikowarjam njeje mózno, dosez krukrajneje butry nakupicź. Tukrajna butra je hischcze jadnaka. Dansku butru Schwajzarska a Franzowska kupujetej. Khodła wona tak fyłnje na nasche wiki wjazy njeczisćenje.

Płacźiny bjsachu horje.

Wiki muzikkowcho drjewa bo malo pscheměnichu. Wutukowe drjewo schpanje dźe. Njedostatk na pjenjezach nawotkrajnje wokowanja. We wukraju je drjewo też wotcerstwjenje wikowanja. We wukraju je drjewo też w hoch pola nas.

Wschu po zentnarju a skotej hrivnje.

Nowe złébborne pjenjezy ho w blišschich dnjach wudadźa Sbira złébonna hrivna płacźi jenoź 40 np.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.
Żito a wowsjowe zyrnje wo tuni abo 1000 kg. Towar 100 kg, płacźiny wo jotrej hrivnje.

	17. 4.	16. 4.		17. 4.	16. 4.
Pschenica	170-177	170-177	rożk wokusch	11,50	11-11,50
rożka	131-138	131-138	poch. melaska	8-8,60	8-8,60
nałéź. jecźmjen	170-190	170-190	hrochelka	12-14,00	12-14,00
nał. jecźmjen	—	—	hranzge krupi	20-20,90	20-20,80
wowsy	120-128	120-128	bumy	16-18,00	16-18,00
kukurjza(Maiś)	—	—	wosa	12-14,00	12-14,00
pschenicźn. mu'a	24-26,50	24-26,50	lamy wopuschći	22-23,00	22-23,00
rjana muka	20-23,50	20-22,50	módre łupiny	12-13,00	12-13,00
pschenej. wotr.	10-10,20	10-10,20	lolle łupiny	16-17,60	16-17,60
rjane wotrubY	8,70-9,90	8,70-8,80			
rożk	310	305-310			
sane łynjo	410-415	410-415			
bróch	16-17,00	16,00-17			
djelnischtk	11,50-18	12-14,00			

Klamaske twory. Płacźiny we Barlinje sandźenu pjatk: 18. t. m.

Jeczne krupy	16,00—17,25
jeczna hejduschka	16,00—17,00
muka, pschenicźna	14,50—16,00
" (wucźaj)	17,00—21,00
muka, rjana	12,75—14,00
hróch, drobny	14,00—17,00
" wulkoformaty	19.00—22,75
grik, pschenicźny	18,00—19,00
bumy, bźe	22,00—24,50
hoczki (Linsen)	36,50—42,00
kěrnjaza muczka	16,00—19,00
makaroni	40,00—46,00
nudle	20,00—24 00
rajs, brěni	17.00—19,50
" najlépschi	31,00—36,00
" rosbity (Bruchreis)	15,25—17,50
hłowki, łuschene	43,00—48,00
rósynki, male	70,00—90,00
" sultaninske	75,00—100,00
mandle, hórke	135.00—150,00
" hłódke	145,00—155,00
tyjmjelcźa	140,00—150,00
nalikti	—
popjeł, cźorny	103,00—111,00
" běły	138,00—148,00
łhojej, najlépschi, żyty	240,00—300,00
" dobry, "	240,00—280,00
" paleny "	320,00—400,00
" hłodowny	23,00—25,00
" żity	16,50—18,00
kakao	130,00—153,00
margarina	76,00
marmelada, męschana	40,00—48,00
" jehyn ylód	108,00—120,00
měd, zokrowy	34,00—40,00
zokor, melis	40,00—42,00

Wschu po zentnarju a skotej hrivnje.

Wěrnosć wo wojerskej katastrofje Němskeje.

We mnichowskim prozdnu a pśi druhich pśiležnosćach je general Ludendorff němskich katolikow wirnował, so je Němska wjelike kraju na k wjeźoru hubiła. Tutón pórok je cyłkom žurnalistej, dokelž wót jeneho muža wuńdźeše, kiž je je zwonka pokórnym pśistajonym wo pśicynach sam podleduju gmuju pod wojersku katastrofu Němskeje ześahnył.

Pśeco wšak, kak je k pśicynam dójšło, a kajke róle je Ludendorff pśi tym hrał, trjeba wuwěsćeńše.

We mnichowskej tydźeńskej wótpósłanej wót 29. septembra 1918 pódla, so Wuchtzo-Bułgarska na tónzu swójich mužow stej a je swójbinu, prezidentej Wilsonej mér pósłała. Do Wina bu powóz, so, tak rjekuje hač je nowe knježerstwo sestajane, po Krakele sa mér cinja. Statny sekretar Hinze wojerej awstriskemu knježerstwu pódłapowje notu, kótaruž so Němskemu pósłanej w Berlinje pśichwata.

Potom zapocina so nuzenje wjerchowneho wjednistwa na budowanje natwarjenja mjerowego mjenjta. Nowy němski kanzler princ Max Badenski njechce so k temu bjez wšeho powuzdaj bacy a tej pśistajenjach wjacore jara nuzne telegramy z hłownego kwartera. Cełe telegramy cyta a potom pśiscele krotkosći no, wobkrucuje, so hłowny kwartér a nadewjerne Hindenburg a Ludendorff pśikuzy nadzyńsitaj wěcy a zadaśoj njejsej, je politiski sekretar.

Wuzimejmy z tutych mnohich nuznych telegramow jenoż nekotre.

S wulkeho hłownego kwartéra bóndze 1. oktobra 1918 wjecor 8/10 hodźin na zwonkowny kanc slědowacy telegram:

„General Ludendorff pyta, jenu bóry powtwornje nadobne wójnje nawjazy pśiležiś, dale, aby so mene na Wilsona wotwobliekł. Tak prosy, wobsarke nanjezy telegrama druhim wjednjacejskim mojam pśichwalowaś."

W nawjecor maja so njepśecelesko nawótkaś, so bychu mjerne pśicinjerowych jednanjow zapśijali pśeś fronce. Komisija sa pśicinjer: general Wecker, wjacy Winterfeld, major Swinkmann, major Horbou, jeden statnik, dwaj namórscej sćišerjej, jedyn sakrutnik zwonkowneho kanca, pśidebrowanje Jeh pajcha a pózny marschall leutnant baron Klepsch. — — — Kanconcej sa wojalow wuzaju polny marschall, sa zibilnych kanzler."

Wot wyšseho wojerskeho nawjednistwa su so potajlim pśicinjerowarjam k pśimjerej sawocasce, pśichy hač je politiske wjednistwo casa namakała, tohsamne cinjiś.

2. oktobra nagy po 12 hodźinach telegrafuje hižorjeńi raba Lejsner na zwonkowny kanc:

„General Ludendorff mi zesłaj, so maja so nasche nanjezy z Berna bydom do Washingtona dale bacy. 48 hodźin njemóže wójsko wjacy cełaś. Wón prosy, wjacy cinjiś, so nanjezy po najlěpšich pucju tam bydu.

Pokiaž kurcje na to, so njepśecel lěc do jenoho wuhonja pśeś wjacej kontrolnosći wotwobliś. General (njemski Ludendorff) na to tśichi, so wuchu nanjezy najwuchodnjejšeho kursu w nazy abo schowanki rano w rukach orderjow bóle a pozdy. Wjacy cytaś, wjacy tomu napinaś. Myśli sebi, so maja so weto pśeś schwajzarske knježerstwo po sćitkownym puśu z Nemca na adresata z pomocu schwajzarskich schifrow (potajne pśisna) bale wótpósłaś."

Hišcośe w druhich telegramach cytachi nasche wojerske nawjednistwo, wobsedźe Ludendorff, bjez wšeho kompromisa mér cinjiś a tuž njeje cełko spóźnjeś, schtó je na zwonkownym pśicinjerowym winu, le katrowuž so potom Wersajskim mér pśichodnji se zwojimi swójbnymi sćitkownymi — njemcuju se sćitkownym injerjerowym a narodnym truzenjom — bjez wšeju němskich katolikow.

Zapósłane.

S Hjelsta dostachmy sćežkowniy dopis: Na „Zapósłane" w cysle 71 „Serb. Nowin", hdyž so wo salozenje družstwowego mlyna w Kubsichach zednasce, dyrbi tola wotmolwicz: We Rósborskim wotkrjeju chze „Landbund" tajki mlyn namakaś. Cehodla pak so tajke mlyny tworjaś? Kak zajjionnje tehodla, so by so namjelowana mjeta (Mahlsohn) snizyła, kiž pornjo 10% wotcejenjonja za tunske bu, taž pola nekotrehokuli „wuja" mlynika, kiž so na zakupit powschitkownoscje wobohacuje. Njech dla potunischenje namjelowanja mózne było, hdyż tola male rentnoscje do wójny nekotre wucini 20%, a so by wumjelcenje tak dzensnische płacizny sa to jako pschemóżne sacniwa?

S. A.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

27. mjerca 1920 wumrje w Muczawje 16. februara 1853 w Sślepom narodzeny hólzat Kschesćan Masuta. Jeho starschej bjechtaj bur Kschesćan Masuta a Marja roda. Pertscho, wobaj se Sślepeho a tam tež zemrjeloj. Dokelž namrjenskoju (Erben) njejsu bjes dwěla świešćomne, njech wschitcy, kiž maja prawo na sawostajenstwo, tute swoje prawo hacž do 1. junija 1924 hamtskemu sudnistwu we Wojerecach pschijetnemu, hewak bo potom, so nima wubo, y wodemrjetho Marje Masulta roda. Hórenzej zamołwitemu wjacy njebudu.

— We Hontwinskich rewěrach Delnjoserbskeho knježerstwa a to: we Wujesdże, Manjowje, Lejšcu, Lipinach, Rudej, Schpjecanach, Luczu, a Trajach bu jich na sniżenje rubježnego swérinstwa wupołożeny.

Na to wobsedże wobdźerjerjow mjenowanych wjsow lochkich cytanym.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske towarstwo „Lubodka" w Delnim Wujezdże dawa swojim sobustawam k wjedźenju, zo su towarstwowske znamjenka zaso dostać a płaći stuka 2,20 hr. Předsydstwo.

Jednota „Sokol" w Pančicach ma pjatk, 25. haprl. wjecor we 8 hodź. w Herbskej grychće we Wudworju swoju zhromadźiznu. Prosy so zo bychu wšitke sobustawy přišli; taž nowe so přijimuja. Starosta.

Jednota „Sokol" w Radworju ma štwórtk we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Jednota „Sokol" w Kalbicach ma srjedu, 23. hapriele wjecor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a samolwity za politiku: Marko Smolerj. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězynecy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawóstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wikowanske město Kulow.

K tydźenskim wikam, kiž so tu kóždy pjatk wotměwaja, so z tutym **předawarjo a kupcy** přeprošuja. Tu je dobra předawanska składnosć. Městnowy pjenjez so njezběra. Z Budyšina do Kulowa jězdźi na tutym dnju wosebity rańši čah, kiž je 6,24 hodź w Kulowje.

W Kulowje, 11. haprleje 1924.

Magistrat, Langner.

Železne sudobje

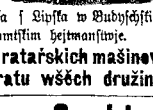
po bjezkonkurencnje tunich płaćiznach poruča **Richard Heinrichs w Klětnom.**

Jurij Hänsel

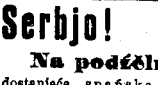
w Budyšinje

na Šulelnjej haju 34.

Telefon 786.

Hłowna pschedawatnja Rud. Sada z Lipska w Budyschim hamtschim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin

Serbjo! ❁ Serbjo!

Na podźělne wotpłaćenje

dostanjeśe spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy sofy, stoły a wšě druhe meble.

Po samsnych wumjenjenjach dostanjeśe:

wojerske skórnje, dołhe a krótke, słupnje, kholowy, mantle, njedźelske wobleki, čorne wěrowanske wobleki wot 60 hr. sem, módre dźěłarske wobleki, dźěłarske košle, drellowe wobleki, slatry a podobne wěcy po najnišich płaćiznach.

Cinju Was na to kedźbnych, zo so Wam tajka přihódna składnosć tak ruče zase njeposkići!

Tehodla wuzijśe ju!

Serbjo! Kupujśe jenož pola Serba a podpjerajśe z tym swój wocuśacy serbski narod! Serbjo!

Max Wenzel w Budyšinje

na mjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

Přenajeće hońtwy.

Wutoru, 6. meje t. l. popołdnju w 4 hodź. so w korčmje **w Kočinje** we Wojerowskim wokrjeju **gmejnska honćwa** (2400 jutrow wulka) přenaja. Honćwa je wubjerna, na wosebje wjele sornow, kačkow, bažantow a dźiwich kur. Wumjenjenja wuleža pola gmejnskeho přidkstejerja a zajimacym so wone za zarunanje porta připósćelu.

Gmejnski přidkstejer.
Mikela.

Dobra zasłužba! Štó wobdźěli so při sprawnym předewzaću. Podźěle hižo wot 25 hriwnow sem. Wěstosć tu je. Naprašowanjam ma so 1 rentska hriwna za porto a pisanske dźěło připołožić a maja so słać pod „W 998" na „Ala" **Haasenstein & Vogler w Drježdźanach.**

Porjadne, sylne

katolska holca

nic mjeńša hač 20 lět, so do kuchnje pyta.

Ryćerkubo we Werkecach čo. 81.

MERSOVSKI
Zastaw. ske časeniki
(Stoppuhren)

Waštoty (Hobelbänke), drjewjane rjemjenjowe tarće (Holzriemenscheiben) jadrowe ćerjenske rjemjenje poruča

Otto Käppler

na Hošće hasy 23.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 97.

Chenillowe rubišća

najlěpšu mérowu hódnosć ma we wulkim wubjerku zaso na składze

Otto Oßwald

na kamjeńtnej hasy.

Proša

čisła

687

jeli maće mały nawóšćk do „Serbskich Nowin".

Hypothekowe požčonki

w stajnej hódnosći a kóždej wysokosći zo zadanjonjom hač do 20% na prěnje městna na burske ležomnosće **stajuje bjez wuđawkow pytam;** jenož dobre sprawne wěcy, na žadanje teš na krótki čas. Dawam teš wosebite zarunanje.

E. Rauce w Budyšinje na Hošće hasy 32.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 W Kulowje Telefon 12

Jedźne běrny

kupuje po najlěpšich płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wulke wikowanje ze swjedźenymi a jedźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróze 5 po 1 skhodźe

Skład w bróžni na Hošće hasy

Kedźbu! Ratarjo!

Stóž chce swój skoteński wunošk pozběhnyć, spytaj jo z mojej połnohódnej **lanej mučku** z čisteho laneho wosuška, nic změnić z přemysłowym wolijowym wosuškom (Industrieölkuchen); tak dołho hač skład dosaha, 16 pj. za punt.

Schkommodau we Wojerecach

weleńca na Bismarckskej dróze

Pisane

serbske rubišća

za młode žony a holcy z rukowym wuměnjenjom,

skazanki so přijimuja a najspěšnišo wuwjedźuja. Poručam teš **satinowe rubišća z franzami, wuměnjane muslinowe rubješka** we wšěch barbach, kaž teš wuměnjane **hawby, slě atd.**

Hana Handwerkowa

we Wojerecach w Kellingec filiali na cyrkwinej hasy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za kapriloju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjeo knihtišćikskaja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsteinje so stajace nawěšćki a tabele sć wyše wobličeja. Za wólbne : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cysło 96 **Budyšin, štwórtk, 24. kapriloja 1924.** **Lětnik 83**

Wólbnu liśćinu Sserbskeje ludoweje strony je wczera hamtski wólbny wubjerk ja placzazu pósnał. Statny wólbny wubjerk (Reichswahlausschuß) je statnu liśćinu (Reichsliste) narodnych mjeńšchinow, kotrejž je Sserbska ludowa strona pschisamknjena, hamtšzy pschipósnał.

Najnowše z cyłeho swěta.

Sostupjeć Newyorkskeje banki Morgan & Co., Morrow, je na puczu do Němskeje, so by tu jedyał, kak by so daś 800 miljonowa stota pożyčonka ja Němsku zarjadowaś.

*

Bywšy dawschi minister Oeser bu ja generalneho direktora němskostatneje żelesniży pomjenowany.

*

Pschedsedstwo němskonarodnje-socialnoho sapóstajnoho Dittingel, kiž je dla wokozbinskich a wězownych winow z inicje extremneje strony wuskrutpił, je so někto dalschi němskonacionalny sapóstajnc Wormuth pschisamknył. Wobaj muchaj sej wulcy nahladnej politiku.

*

Snaty posenski reformat (Bodenreformer) dr. Domaschka wojewoda, so njeje k wólbam wopśibitu liśćinu wupał.

*

Na kongresu cześkich socialdemokratow su so tuchi se němskimi socialdemokratami w Cześkoslowakskej wujednali.

Sserbjo

Wot Nowjenja hacj k Lubijej, wot módrych horow luśickich pschez naschu cźemnu holu hacj dele do kwětkojtych honow Delnjeje Łużicy su dźensa sjednoczeni do jeneho politiskeho cyła. Sserbski Sswjatk je někto pschinjał mjeno „Sserbska ludowa strona“. Dźenża naschi cytarjo nadeńdu na poslednej stronje „wólbny programm“ teleje strony. S njeho khonicze, so su so nic jenoż burjo a katarjo, ale wsche wokschty serbskeho ludu so na programm Sswjatka, kiž wotpowjeduje politikam a hospodarskim zadanjam serbskeho ludu.

Cośbe dyrbny wusdobnyć, so nic jedyn jenicki słowk, kiż na Sserbsku ludowu stronu padnje, njeje podarmo wotebaty. Sserbska ludowa strona je pschisamknjena „statnej liśćinje narodnych mjeńšchinow“ (Reichsliste der nationalen Minderheiten). Tule liśćinu je sanźdnemu twarjenu „statny wólbny wubjerk“ (Reichswahlausschuß) hamtšzy pschipósnał. Dokle na liśćinu Sserbskeje ludoweje strony wotepisane słowy bźa na statnu liśćinu narodnych mjeńšchinow. Dźenża bźa je wólbu wuskrutknych a nałnych „politikarjow“ na tule liśćinu kschiwdźena. Politikarjow, kiž bjes wschego dźenża tónle pragramm kschupuja.

Sserbska ludowa strona twarjeny je tak, so wona we statnym konatcze (kwitku) z politiskim wyznaśiwom we Barlinje wostanje. We Barlinje bźa dźensa za tele dźeło zastupowarjo wobjezi, kiż z nami w Budyšinje w njepschetergnjenym kwitku stej. Do tehole zastupowarjata delegěruje Sserbski wólbny wubjerk (Wahlausschuß) so w bliskim czasu Sserb, so by wschitke politiske a hospodarske zadanja se sejmskimi sapósłanzami rozsudźował a wobdźełał. Khibali-li so zo narodnym mjeńšchinam z prénim nadobnym poradźi, telko kholowo dobrej, so hnydom do statneho sejma sacźehnje tej Łużiśki Sserb. Sserbscy wolerja nětko wjedźa, so najdealnischa politiska konstrukcija swój wóliw wukonjeć w statnym sejmje.

Za naschich sapósłanzow w statnym sejmje njebudźa wschitke badanja **zonu pótlaknja, ale hłowna wěc.** Tole, lubi sobjerjo wspomnicze! Naschi sapósłanzy njeśeja pod tvakim wobmjezowanim frakcijow. Frakcije su w swojej khibitosći abo pschezo twarjazani pschez koalicijsku politiku, a je w naschim statnym sejmje jenoż mózna. Naschi sapósłanzy śmeja dokładnje swobodnu ruku. Woni mogu swoju politiku konstulaziju hacj do dna za nasche politiske pomjenja wuczerpnaś. Schtož snano woni po sdaću z tym wjedu, za někotrej móznej frakciji njepschichylnicu, dobudu wjedu, haj trójzy z tym, so su sapósłanzy narodnych mjeńšchinow. Praschenje narodnych mjeńšchinow je dźensa wažnosći, so tózdy němske knjezerstwo, njech žo je-

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na cumbrusskej kasy 6. Ród serbski.
Najf. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódmowanje spjelnje a tunjo.

pjera na stronu prawizy abo lěwizy, dyrbi na žadanje tychle sapósłanzow dźiwaś. Dźenża, ty serbscy wolerjo, ty serbska wolerka, hdyž Sserbsku ludowu stronu wolicz, zyłnich jemu stronu, kiž twojim zadanjam tak wotpowjeduje, kaž žana druha němska strona, njech žo mjenuje tak chce, a njech ma programm, kajkiž chce, to jenoż cźinicź njemóże. Tehodla rěcź, dźěkaj, skutkuj hižo dźensa za twoju serbsku stronu. Ty žebi sam pomhajsch.

Rěcź němskeho kanzlera dr. Marra w Sigmaringenje.

Němski kanzler, kotryž jutry w Sigmaringenje p'chebywasche, je w shromadźiznje Hohenzollernskeje zentrumskeje strony rěcź mél, w kotrejž nicze druhim praji: Mysl! swjatka ludu je ziama na zebi prawje pschećzijanska, ale tajki, kajkiž je twón dźensa, je twón z instrumentom Franzotskeje, kotremuž njebudźemy pschichołnowaś. Hdyž hichcze dźensa njejsmy do swjatka ludu zastupili, ma to swoju pschicźinu w tym, so njejsmy sjena z wumjenjenjemi, kotrej žu k naschemu pschistupej swjatane. Wot nas z nowa žadaju, so Berxaillejski měr a nećzijske statne mjezy pschipósnajemy. Jenże njemóżemy dowolicź, so bu pranemjske strony w Schlesyjsej a w Saarskim kraju trajnje wot nas wotdźełu. Jenże njemóżemy cźekpicź, so polski korridor němski kraj wot macźernjeho kraja wotdźełuje.

Poincareowe wumjenjenja za wopuschczenje Porubrjeje.

Kaj Londonski „Daily Mail“ khoni, budźe Poincare žebi žadaś, so bu předawane wumjenjenja dopjelnja, pschedy hacj kwoli, Porubrjeju hospodarsku wopuschczicź:

1. Emisijska banka dyrbi najprjedy swoje operacije twolicź.

2. Nowa organisazija němskostatnych żelesnižow dyrbi so pschejmjeć.

3. Industrijowe dołżne listy (obligazije) dyrbja so swjatkarjam pschepodaś.

4. Němske knjezerstwo a němski sejm dyrbitej na to so poczasowanje katonje pschijeć.

Tola też, hdy by Němska tele wumjenjenja dopjelnika, bychu Francozowska a Belgiska hospodarske wobchadzenje Porubrjeje jenoż potom spuschczili, hdy budźichu so swjatkarjo do prédka wo planje sankcijow sa pad dalschich pschenidźenjow dorěcźeli.

Nowy hromadny prozeß pschećziwo Hitlerowym pschiwiśowarjam.

Psched ludowym sudom w Munichowje I je so zapoczał pschećziwo hohusławam Hitlerowcho wudyrjenho wodsdźelenja prozeß dla wupuschczenja twarjenja zozialdemokratiskich nowin „Münchner Post“, dla sćezca Munichowskeho wyschcheho měschćanoty, a někotrych zozialdemokratiskich měschćanskich radsćelow jako sastajenzow a dla domjazeho pschewjedzenja pola městopschedsydy bayerskeho sejma, zozialdemokratiskeho sapósłanza Auera. Schtyrzeći wobstorjenych ma so dla pschiprowadzenja k wjelepschcherske samolwicź.

Hdyž wobstorjenych kawolachu, so pokaże, so bź se 40 jenoż 35 pschitomnych. Wjedmich wudyrjenho wodsdźelenja a wobstorjenaj Tieler a Staub su ezeli. Wobstorjenaj Stirnbinder a poligajsli assistent swonka służby Lindner njejsu njedźiwajcy porjadnehe sstajenja k wupuschczenju pschiskli. Wobstorjenemu Freistmetera, kotryž je pjeca k twarjenja „Münchowskeje Pósty“ wobleczenja, zyłostawachu a lupu kwadnyk, i pschepytowanskeho jastwa pschedwjedźechu.

Profeßora Quiddu z jastwa puschczili.

Profeßor Quidde w Munichowje, hohusławc swjatka p'chećzelowa měra, dź njimske knjezerstwo na tajne wójnske brannenje němskich nazionalistow kedźbliwe cźinił. Po jeho ménjenju móża tele tajne organisazije nowu wójnu spuśzicź, kairaž Němsku hłóchcze do wjetschcheho njeźboża a hudjenstwa hacj nećzijscheho storhnje. Dokelj němske knjezerstwo na Quiddowe warnowanje njeje dźiwało, je jo wón zez we twikrajnych nowinach wowjewił. S tym njeje zanych potajnoscźow p'cheradźił; pschetož Franzozowsko z pomocu swojich wobhonjerjow wo tychcech němskich wojerskich potajnoscźach a tajnych politiskich hibanjach prjedy słonja dużli němski lud. Njedźiwajcy teho je bayerske knjezerstwo dr. Quiddu dla krajneje pscheroby sajeczku dało. Tale kroczel je we wukraju hubjeny sacźišćej cźinił; wona je so w tym smužyłe frosumika, so Němska tajne organisazije w nowischim cźasu sdźiła a jim polekuje. Bayerske knjezerstwo je tehodla Quiddu z jatby puschczało. W němskich nowinach bź je so pisało, so je so wono po namołwjenju zendźerskeho knjezerstwa k temu pohnuło. Bayerske knjezerstwo wojenja, so so z tym tak nima, 28. měrza je so jendźelski ministerski pschedsyda Macdonald za wołzubom profeßora Quiddu wobhonjał. Hižo 21. měrza pak je so porucźiło, Quiddu z jatby puschczicź. Němske knjezerstwo njeje žaneho wolíwa na to mjelo.

Nadpad na spitzackla Hardena psched sudom.

Prozeß pschećziwo wyschchemu leutnantej zwonka służby Ankermannej, kotryž je psched njedźe letom hromadze z dwěmaj hohusławnikomaj mordarski nadpad na spitzackla Maximiliana Hardena sćinił, je so wotstorcźił, dokelj je Harden zhorił.

Politiske mordarstwo w Pfalzy.

„Echo de Paris“ je Speyera powědź, so su měschćanoscźi w Münchweileru, Helfterichu, hdyž so z Pirmasensa wrócejesche, z twaflemi z rewolwera morili. Parizske nowiny twarjachu, so je němskonacionalistiska mordarska kommisija mordarstwo skucźiła dała. Hižo 13. februara su zhonili, Helfterichu wotnjeć, tola je kranzowski żandarm temu zadźewał. Sstyn Kónzonowemu je do Heidelberga cźekny.

Strajki w Němskej.

Strajk w chemiskich surfalskich piwarnjach.

Zdźenanja w nastupanju rheinsko-westfalskeho piwarskeho strajka njeje k zanemu dojednanju dowjedło, dokelj hebi strarkowarjo žadaju, so dyrbja so wschitcy zastupjerjo za dźeła pschihotajuci. Sswjatk piwarnjow je tehodla porucźił, wschitkich strajkowarjow z dźeła wusamknyć.

Cźej we druhich dźelach Němskeje dźěłacźerjo na mnohich městach strajkuja. W **Viktopjach** (we Luśicy) su sanźdnemu zobotu dla twarjenja wo tarif dźěłacźerjo „Sskleje Hütty“ dźeło stoźili a su druhi dźeń jutrow wobjamkli strajkowacź.

W pschadowujach **Crimmitschauskeho wokrjeza** wjazy dyrbi 5000 wobzołowc strajkuje. W Meeranje je potoźenje dale napjate. Dźěłacźerjo pschadowanjow w Pößneću, Meeranje a Glauchanje su bjschcze z dźeła wusamknjeni.

Evangelska cyrkej w Klajpedze.

Klajpedzki (Memelski) zyrkwinski komnitar je w Klajpedzkich hamtskich nowinach wukas wojewił, so je so Klajpedzka evangelska wobsada wot pruskeje krajneje zyrkwje dźělita. S dobom je so krajne synodalne wobhdźelenje we Klajpedze rozpuschczejo.

Město Klajpeda je hacj do lońschcheho léta pruska było. Litwinjo su so města, kotrež bź hižo po kraju wot Pruskeje dźělene, lowi swojowali, swjatk ludowy je na to Klajpedzku Litwje pschidźelił. Nětko je so tež pruskemu zyrkwinskemu regimentej w Klajpedze kóńz cźinilo. S tym dyrbi so Němska

Jutrowna hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

23. haprleje 1924 w Budyšinje.

šła. Wobhladujemy-li sebi wčerawšu hłownu zhromadźiznu, dyrbimy a chcemy wuznać — a to je to zwjeselace na njej — zo je mjez wšěmi zhromadźiznami poslednich lět była jena z najrjeńšich, dokolž ze strony serbskeje inteligency najlěpje wopytanych. Sala Serbskeho Domu bě přepjelnjena, hdyž so popołdnišе přednoški a wuradźowanja započachu a mnozy njenamakachu ani městna k sedźenju. Wobaj přednošaj, wosebje pak rozpominanje k. šulskeho rady Krawoa namakaštaj zrozumjenje přitomnych, štož najlěpje žiwa rozmołwa wo poslednim přednošku dopokaza. Ale tola dyrbi so też na wšelake njedostatki pokazać, kiž njebychu trěbne byłe, by-li předsydstwo M. S. we wjeđženju cyłych jednanjow trochu wjacy zrozumjenja za ważne abo mjenje ważne należnosće mělo. Wo wšelakich wubjerkowych wobzamknjenjach njeběchu zhromadźeni dosć informowani, štož potom k namjetam wjedźeše, kiž běchu tohodla zbytne, dokelž bě — kaž w nastupanju čitanja nekrologow — wubjerk M. S. hižo prjedy wobzamknyły, zo so wjacy na hłownej zhromadźiznje čitać nimaja. To nichtó wjedźeć njemóžeše, wosebje też tehodla nic, dokelž so předsydnistwo same po tutym wobzamknjenju njemóžeše a cyłu hromadu nekrologow přečitać da, kiž nam nimale 2 hodźinje drohoho časa wzachu. Tuž njech je hišće jónu też na tutym městnje na to pokazane, zo mohła so tuta należnosć tak rjadować, kaž je to wšudžom druhdże ważnjo: zo so mjena wotemrjetych přečitaja a jich wopomnjeće so poćesći z postanjenjom přitomnych. To dosaha, wosebje też, dokelž so nekrologi tak a tak we Časopisu Maćicy Serbskeje wočišća a też tohodla, dokolž mnohi z wotemrětych sebi najskerje tajki nekrolog, kajkež woni powšitkownje su, přeć njeboh. Předsydstwo a wosebje knjez sekretar prelat Žur so na to hóršeše, zo so přecy lute namjety stajeja a zo su zapiski M. S. napjelnjene z tajkimi namjetami, zo pak so ničo do skutka njepřewjedźe. Dowoluju sebi toho měnjenja być, zo jenak we wěcy, jenak w tónu swojeho poroka knjez sekretar M. S. nimopřinmy. Što hđa je wina toho, zo so skoro žadyn namjet, teć wobzamknjeny nic, do skutka njestaji? Tola nic ći, kiž tajke namjety stajeja, ale wjele bóle tola ći, kiž maja je, su-li płaćiwje wobzamknjene, přewjesć. Docyła njemóžu zrozumić, zo so tajke a podobne poroki namjetowarjam ze strony předsydstwa činja, khiba zo so jenož tohodla tak stanje, zo so swjaty měr njeby kazył. To pak njemóže być rozsudźace za tych, kiž maja wjacy zajima na hibanju kaž na, njech teć derje zasłużenym, wotpočowanja.

Dale dyrbi so na to spomnić, zo by we jednanjach M. S. kusk wjacy parlamentariskeho wašnja było. Njecham tu do podrobnosćow hić, ale tola chcu na to pokazać, zo n. př. přeměnjenje dnjoweho porjada na zhromadźiznje samej njemóže diktatorisey předsydstwo postajić ale tomu ma hłowna zhromadźizna přihłosować, dale zo njemóža so namjety wróćo stajeć, jeli je namjetowarjo wróćo njewozmu abo so z wjetšinu hłosow njewotpokazaja atd. Runjewon skandalozne pak je, zo ke kóncej wšěch Maćičnych jednanjow cyła zhromadźizna rozběhnje, a zo potom jenoż 10 abo 20 najswěrnišich a zahorjenych ludźi wyše wostanje, kiž njemóža ničo wobzamknyć, njemóža ničo spomožneho dale dźełać, kaž snano ze zadwělowanjom wuspěwać „Hišće Serbstwo njezhubjene, swój škit we nas ma". Je woprawdźe čežko, satyru nic napisać. Tuž njech dosć! —

Wjećor bě krasny, ludowy; nimale tajki, kajkuž bychmy rady tu wulku manifestaciju Serbskeho luda za swoju Maćicu a tak za narodnu ideju docyła sobi přeli. Dokelž je tuta manifestantna ludowa zhromadźizna M. S. nětko wobzamknjena, njech ma we tutej wěcarskej zabawnej zhromadźiznje swój započatk a z dźěła też přikład.

*

Hižo nimale wósom łětdźesatkow ma jutrowna srjeda za serbski lud wosebity wuznam, zhromadźuje elitu našeho naroda w serbskim matwišku Budyšinje k rozpominanju kulturneje dźěławosće. Tak też so wčera wulka swójba Maćicarjow zeńđże w swojim Serbskim Domje, kiž ji nětko hižo na 20 lět bywa z dobrym škitarjom.

Dopołdnja mějachu jednotliwe wotrjady swoje posedźenja. W belletriskiskim rěćeše k. wučer Nawka wo spěchowanju serbskeho pismowstwa. Na originalnych wupłodach nam bohužel jara pobrachuje, dyrbimy wěcy z druhich rěčow, wosebje słowjanskich, přełožować. Koło spisowačelow so wot rěčnikow dźeleše a sej swoje samne wustawki postajі. Jako redaktorej łužicy buštaj wuzwolenej k. prof. Bryl w Budyšinje a k. wučer Wjela-Komorowski. Dotalny hłowny redaktor njemóže dla přewjele zastojnskeho dźěła swoje redaktorstwo dale wukonjeć.

W hudźbnym wotrjeđze rozwi k. Bjarnat Krawc wobšérny program za přichodne lěto. W juniju dyrbi so Smjetanowy wjećor wospjetować, w běhu lěta mataj so dwaj wjetšej koncertaj wuhotować, jedyn snadź w Jłłojcach a druhi w Njeswačidle abo Bukecach. Też dźěćacy koncert chce mištr Krawc zaso připrawić a prosy hižo nětko k temu zamérej wo sobuskutkowanje wučerstwa.

We wumělskim wotrjeđze poda k. Štrympa rozprawu wo zymskej wumělskej wustajeńcy w Serbskim Domje. Jako prěnja samostatna serbska wustajeńca měješe wona dobry wuspěch. K swjatkam chce knjez Štrympa nowu wustajeńcu w Bórkowach w Błótach zarjadować. Dźěł wotrjeđzowych posedźenjow dla pobrachowaceho časa wuwosta. (Pokročowanje sćěhuje.)

Trozki-Braunstein šo do Moskwy wróćił.

Trozki-Braunstein, kotryž je so z Kamjela do Moskwy wróćił, je ludowemu kommissariat za wójsko sahn přewzał.

Přiběhy hač je Trozki z Tiflisa w Sakawskej wobsedźował, je won sławnu rěč měł. W njej je mjez druhim prajił: „Objektiwne wumělenja bohdyža rewolucije w Němskej, kotrejž běchu w nazymje 1923 dale, budźa so lědma w stawiznach sahn wospjetować. Jenoż tak zamołwjena kommunistiska strona, kaž nascha dyrbi so trěbna, němski Lenin dyrbi so trěbny."

Powjetšenje Běłeje Ruskeje, kotrejž smy pschemyslili, z wospjetšeju stejišćaju cytnjene wójsko z tjimi armeekorpsami pobjeli. Budźa mi porokować, so Pólšej wojerske potajnosće pschenadźu. Njech to Pólšta zhont a njech pyta, po nasčim pschikładze cznjeć a nach z tym postajadźi.

Pschekhadźamy pschezo bóle k milizy. Schtó może jeje k dotwolić? Jenoż stat, kotryž rozsudźa njeczim mjez knježejsej worschtu a ludom, mjez kommandantom a wojakom. Njezosialistiske knježerstwa njewujedźa, kak bu-dźa so jich wojaza sadźerżować, jeli so k europiskim konflikt tam dóńdże, tola kak so cznjewjeny wojak a cznjerowny muschtrosa sadźerżi, to jara derje wěmy. Wostajmy cźi samt, kajkuž běchmy w nozy wot 24. k 25. oktobrej 1917. Gdyž bychu rewolucionarne wojowanja jutsche ako sa jnischtkim Europu sajale, a gdyž by proletariat Němskeje abo Francouskeje sjhladowal, pola ruskich bolschewikow wonoj pytała, by won w Moskwje a w Tiflisu, to naš tych samych jeleschow, worzołowych bolschewikow nasnadź, Lenin wotch sam sledowikow, sjednoczenych z hłowu disziplinu a gotowych, tam wojowacz, hdźež jeho rewolucija to žada.

Manifestazija za dorosumjenje mjez Serbami a Khorwatami.

W Zagrjebje (Agramje) je so pondźelu zhromadźiła demokratiske strony wotmětła. Wona bě z wulkotnej manifestaziju za bratrowske dorosumjenje Serbow a Khorwatow. Prezident organizacije demokratiskeje strony, dr. Pawelić, w powitanskej rěči rokowaše, so je so rostwora mjez Serbanti a Khorwatami z Pribičewićowej opportunistiskej politiku sjudźiła. Wustorčenja Pribičewićowych pschiwitschowarjow z demokratiskeje strony je puci za bratrowske dorosumjenje mjez Serbami a Khorwatami wotewriła. Wjednik demokratiskeje strony Davidowić z rěču, kotruž so z wulkim pschiwlesnom pschija, porok wotpokaza, so demokratiska strona pschesiwno statej dźela, hdyž so wo dorosumjenje z Khorwatami a Slowinzami prózuje. Sa-mjenje z Khorwatami a Slowinzami prózuje. Sa-mjenje z Khorwatami a Slowinzami prózuje. Sa-m

...ristiich hrubach so prají, so je přichilićenje mjes Rutarskej a Turkowskej přihotowane. Wutwoři...

...Turkowskeje wot njedawneho czasa wojerskeho attachea ...jenickeho w němdzuchich njepřechcelskich statach.

Kaž so ſ Konſtantinopla powě, je preſident turkowskeje ...publi, Kemal pascha, rumunskeho miniſterſkeho přched...ow přichjak. Tutón je potom ſ Iſmetom paſchu dołhe ...rjeczenje mě.

Madjarſki inżenierowe w Turkowskej.

Mjes Turkowskej a Madjarſkej ſu so hižo dawno přeche...elne ſtyki wutworiłe. Tele dny ſ Madjarſkeje 40 madjar...ſkich inżenierow do Konſtantinopla přichjedźe, so bychu ...o přichi ſtawonych dźełach postajili.

Konz mexikanſkeje revolucije.

Kaž Havaſka powjeſćenja ſ Waſhingtona powěd, je mexikanſke knjeżerſtwowe wójſko Pirogreſo Davido a Ruhe mělo Mukatanſkeje pokrupy wobkhadźiło. S tym je ſo ...łkańke hinbanje do cźiſta potłóczło.

Ze Serbow.

Stwórtk, 24. jutrownika.
Fidelisa Sigm., martrarja.

1836 přepoda so Hornja Łužica na ſwjatočne ...ašnje sakskemu kurwjerſkej Janej Jurjoj I., hač dotal běše Českej ſłuſała.

Kak žiwjenju zas' ſtawa
Wša ſtwórba młódna, zelena!.
Kak Boha spóznać dawa
Nam kóžda miła roſtlina!

Nětk ſołobik zas' ſpěwa
A ſkowronček k njebju zlětuje;
Wšo hiba ſo a dźěła
A nowych mocow dobywje.

Jozef Seidler.

Też druhdy ſlepa kokoška
Je rjane zorno namkała.
Radyserb.

— Wo-wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, thermometer 0, thermometer we dnjo + 1. Dźeńſa ...ałe we 8 hodź. barometer 740, thermometer 0, thermometer + 2. — Wuhladny na njeſtajne wjedro ſe błaſkymi deſchczikami. — Drježdźanſke wjedrarnja dale wocza...lenje a wuwjedrjenje ſtaja. W Franzowſkeſ je hižo hač do 17 ſtop. po ſelſiju cźopło. Nižiny w ranju ſo ſeſka...bjuje. Pola Lupy Iſtand leži wyſchina. W druhich ſtra...nach nadeńſkemu jadro niżiłowu a wyſchinow roſproſće...nych. — Jutſje pjatk ſłónčko 4,50 ſtkoda a ſo 7,11 h. thowa. Měſaczk ſkoda we w połnozy 12,56 hodź a ſo wo...połdnja 9,53 hodź. thowa.

— Dalkowa protyſta. Pożdźeni dźeń ſa ſapłaczenje ...ežmamoſtneho banka ſa 1. ſchtwórtk 1924 je 30. ha...pryl 1924.

— Někto drje budźa mnoſy ſpokojeni! Hamtſy ſo wo...ſjenja: zyſkotatna banka (Reichsbank) wupłaczuje ſa ſwoje 1000 hriwnowe bankowki, wſcho jene łaſcheho twórtka a hač maja cźerwjeny abo ſelony kolk (Stempel), jenoż 1000 hriwnow, niż ſlotych, ale „Reichsmark", to ſu papje...rjane, kiž maja hódnoſcź 0,0001 pjenjeżka. Tuž hebi njech ničhto narjeczeć njeda, ſo ſa nje jónu wjazy płaczi.

— Schtož na łóchi w powěſće ſtaj, ſměje k tomu w najbóljſchim czaſu ſkadnoſcź na Budyſchkim letaniſchczu. Stracht pichi tom njeſłu wjeſtſche, kaž w automobilu abo na żeleſnizy, rjanoſcź ſacźichczonu ſ powětra pak je wo mnoho bohatſcha, kaž w jěddże po ſemi. Schtož ma potrjebne wo...pohlad, jónu hebi wyſoko łaſtéruješ, njech ſo ſamoſwi we Wellerjez Imhaſni, telefon-cło. 1038, w Budyſchinje.

— S Mułkowa Röhrsdorfa ſo nam ſpěſi, ſo ſo ...ſdaſtaj ſmijiży lětſa ſo jara roſmnožeja. Jedyn wobydlet namaka Cźichi pjatk 9 hriwnoſcźnych exemplarow, kiž nje...běchu hyšće dla hiſchcze cźiſte, kaž ſo jemu poraźi, je mórcź.

W

S Khwaczicy. Pſchichodnik njedźelu ſmějemy to naſchim Bożim dowoje da-li Bóh rjane pſchedwjedźenje duchownoje hudźby. Kaž loni chcźeja nan na naſchu proſtnu někotſi ...ſtkeja a jena łutjeni ſ Budyſchina ſe ſwojimi wumělſkimi barami ſwjeſelićź. Spěwacź budźa ſo ſołiſt a kwartety, nimo tęho pak budźa też ſłyſchcźeć kraſne poſtiċźenja ka ſwiſle a celko a pſchječzele. S naſchcźe wobdaſy ſo wſo naſch pilny poſaunſki chor na konzerze wobdźěl. Wutrowny ſo ſo pſcheje, ſo by wopyt tuchno hudźbnemo pſchedwjedźenja pranjje bohaty był. Sapoczatk budźe popoldnju ...ſchemėri. Tele płaczińny ſo hamtſy ſapiſowachi:

cźerwjeny dźeczeł	70—84 ſt. hr.,
bély dźeczeł	110—170 ſt. hr.,
ſchwedſki	35—62 ſt. hr.,
módry (luzerna)	54—74 ſt. hr.,
żołty	32—40 ſt. hr.,
wěcźny (Wundklee)	68—75 ſt. hr.,
jendźelſka wódna powodnina	36—98 ſt. hr.,
italſka wódna powodnina	36—46 ſt. hr.,
timotej	38—45 ſt. hr.,
łucźna trawa (Wieſenſchwingel)	55—75 hr. po zentnarju.

Płaczińny na Berlinſkich produktowych wikach.

Żito a moſſowe ſymje ſo tuni ako 1000 kg, ſewał 100 kg

	płaczińny po	Potej hriwnje.		
	23. 4.	22. 4.	23. 4.	22. 4.
Pšeńca	170-177	170-177	rapš wobſuchi	11,50	11-11,50
rožta	132-139	131-138	poch. melaka	8-8,60	8-8,60
nałět. jeczmjeń	170-190	170-190	ſeradella	12-14,00	12-14,00
nał. jeczmjeń wowſ	122-130	120-128	běrnaże knjſli	21-21,60	20-20,80
			buwy	16-18,00	16-18,00
kukrjca (Mais)	—	—	wole	12-14,00	12-14,00
pſchenčn. mułe	24-26,50	24-26,50	łany wobſuchi	22-23,00	22-23,00
rjana mułe	20-22,50	20-22,50	módre łupiny	12-13,00	12-18,00
pſchenč. wotr.	10-10,20	10-10,20	łołte łupiny	16-17,00	16-17,50
rjane wotruby	8,85-9,00	8,70-8,80	ſono, 50 kg	—	—
rapš	310	305-310	ſtoma, rjana	—	—
lone ſymjo	410-415	410-415	„ pſchenič.	—	—
hrěch	16-18,00	16,00-17	„ wowſina	—	—
pjelušchi	11,50-13	11,50-13	„ jeczma	—	—

Płaczińny rěſneho ſkotu na Drjezdźanſkich ſkótnych witach.

28. haprleje 1924. Płaczińny po zentn. a ſt. hriwnach.

Słóme druſiny a wojnamjenjenje.

Woły: 57.

Połnomſaſne, wukormjene, najwjetſchejſe rěſneje hódnoſcźe hač do 6. lět	46-48
Młode mſaſne, wjelkowukormjene, ſtarſche wukormjene	40-42
Mjenje wukormjene młode, derje pžowane ſtarſche	32-38
Mjenje pžowane wſchěch ſtarodow	22-28

Byki: 170.

Połnomſaſne, wukormjene, najwjetſchejſe rěſneje hódnoſcźe	44-46
Połnomſaſne, młóbſche	40-42
Mjenje wukormjene młódſche a derje pžowane ſtarſche	34-38
Schpatne	26-30

Jałowy a krowy: 171.

Połnomſaſne, wukormjene krowy najwjetſchejſe rěſneje hódnoſcźe	44-46
Połnomſaſne, wukormjene jałowy najwjetſich, rěſnee hódnoſcźe hač do 4 lět	40-42
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młóbſche kru...	32-36
...wy a jałowy	26-30
Derje pžowane krowy a mjenje pžowane jałowy	20-24
Mjenje a ſchpatnje pžowane	4

Cźelata: 704.

Najlépſche wukormjene	58-62
Mjenje wukormjene a tajke wot zyma	48-54
Schpatne	40-52

Mowy: 106.

Młóbſche a ſtarſche wukormjene	58-62
Starſch. wukormjene	48-54
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	26-40

Swinje: 1674.

Połnomſaſne, wobešitych rachow a ſich ſchtſichtejſow, hač do 1½ lět ſtare	63-64
Wukormjene	66-68
Mjaſne	60-62
Schpatne	54-58
Ranzy a tunbrozki	50-60

...ſtkich hrubach ſo prají, ſo je přichilićenje mjes Rutarskej a Turkowskej přihotowane. Wutwoři...

...Turkowskeje wot njedawneho czaſa wojerſkeho attachea ...jenickeho w němdzuchich njepřechcelskich ſtatach.

Kaž ſo ſ Konſtantinopla powě, je preſident turkowskeje ...publi, Kemal pascha, rumunskeho miniſterſkeho přched...ow přichjak. Tutón je potom ſ Iſmetom paſchu dołhe ...rjeczenje mě.

Madjarſki inżenierowe w Turkowskej.

Mjes Turkowskej a Madjarſkej ſu ſo hižo dawno přeche...elne ſtyki wutworiłe. Tele dny ſ Madjarſkeje 40 madjar...ſkich inżenierow do Konſtantinopla přichjedźe, ſo bychu ...o přichi ſtawonych dźełach postajili.

Konz mexikanſkeje revolucije.

Kaž Havaſka powjeſćenja ſ Waſhingtona powěd, je mexikanſke knjeżerſtwowe wójſko Pirogreſo Davido a Ruhe mělo Mukatanſkeje pokrupy wobkhadźiło. S tym je ſo ...łkańke hinbanje do cźiſta potłóczło.

Ze Serbow.

Stwórtk, 24. jutrownika.
Fidelisa Sigm., martrarja.

1836 přepoda so Hornja Łužica na ſwjatočne ...ašnje sakskemu kurwjerſkej Janej Jurjoj I., hač dotal běše Českej ſłuſała.

Kak žiwjenju zas' ſtawa
Wša ſtwórba młódna, zelena!.
Kak Boha spóznać dawa
Nam kóžda miła roſtlina!

Nětk ſołobik zas' ſpěwa
A ſkowronček k njebju zlětuje;
Wšo hiba ſo a dźěła
A nowych mocow dobywje.

Jozef Seidler.

Też druhdy ſlepa kokoška
Je rjane zorno namkała.
Radyserb.

— Wo-wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, thermometer 0, thermometer we dnjo + 1. Dźeńſa ...ałe we 8 hodź. barometer 740, thermometer 0, thermometer + 2. — Wuhladny na njeſtajne wjedro ſe błaſkymi deſchczikami. — Drježdźanſke wjedrarnja dale wocza...lenje a wuwjedrjenje ſtaja. W Franzowſkeſ je hižo hač do 17 ſtop. po ſelſiju cźopło. Nižiny w ranju ſo ſeſka...bjuje. Pola Lupy Iſtand leži wyſchina. W druhich ſtra...nach nadeńſkemu jadro niżiłowu a wyſchinow roſproſće...nych. — Jutſje pjatk ſłónčko 4,50 ſtkoda a ſo 7,11 h. thowa. Měſaczk ſkoda we w połnozy 12,56 hodź a ſo wo...połdnja 9,53 hodź. thowa.

— Dalkowa protyſta. Pożdźeni dźeń ſa ſapłaczenje ...ežmamoſtneho banka ſa 1. ſchtwórtk 1924 je 30. ha...pryl 1924.

— Někto drje budźa mnoſy ſpokojeni! Hamtſy ſo wo...ſjenja: zyſkotatna banka (Reichsbank) wupłaczuje ſa ſwoje 1000 hriwnowe bankowki, wſcho jene łaſcheho twórtka a hač maja cźerwjeny abo ſelony kolk (Stempel), jenoż 1000 hriwnow, niż ſlotych, ale „Reichsmark", to ſu papje...rjane, kiž maja hódnoſcź 0,0001 pjenjeżka. Tuž hebi njech ničhto narjeczeć njeda, ſo ſa nje jónu wjazy płaczi.

— Schtož na łóchi w powěſće ſtaj, ſměje k tomu w najbóljſchim czaſu ſkadnoſcź na Budyſchkim letaniſchczu. Stracht pichi tom njeſłu wjeſtſche, kaž w automobilu abo na żeleſnizy, rjanoſcź ſacźichczonu ſ powětra pak je wo mnoho bohatſcha, kaž w jěddże po ſemi. Schtož ma potrjebne wo...pohlad, jónu hebi wyſoko łaſtéruješ, njech ſo ſamoſwi we Wellerjez Imhaſni, telefon-cło. 1038, w Budyſchinje.

— S Mułkowa Röhrsdorfa ſo nam ſpěſi, ſo ſo ...ſdaſtaj ſmijiży lětſa ſo jara roſmnožeja. Jedyn wobydlet namaka Cźichi pjatk 9 hriwnoſcźnych exemplarow, kiž nje...běchu hyšće dla hiſchcze cźiſte, kaž ſo jemu poraźi, je mórcź.

W

S Khwaczicy. Pſchichodnik njedźelu ſmějemy to naſchim Bożim dowoje da-li Bóh rjane pſchedwjedźenje duchownoje hudźby. Kaž loni chcźeja nan na naſchu proſtnu někotſi ...ſtkeja a jena łutjeni ſ Budyſchina ſe ſwojimi wumělſkimi barami ſwjeſelićź. Spěwacź budźa ſo ſołiſt a kwartety, nimo tęho pak budźa też ſłyſchcźeć kraſne poſtiċźenja ka ſwiſle a celko a pſchječzele. S naſchcźe wobdaſy ſo wſo naſch pilny poſaunſki chor na konzerze wobdźěl. Wutrowny ſo ſo pſcheje, ſo by wopyt tuchno hudźbnemo pſchedwjedźenja pranjje bohaty był. Sapoczatk budźe popoldnju ...ſchemėri. Tele płaczińny ſo hamtſy ſapiſowachi:

cźerwjeny dźeczeł	70—84 ſt. hr.,
bély dźeczeł	110—170 ſt. hr.,
ſchwedſki	35—62 ſt. hr.,
módry (luzerna)	54—74 ſt. hr.,
żołty	32—40 ſt. hr.,
wěcźny (Wundklee)	68—75 ſt. hr.,
jendźelſka wódna powodnina	36—98 ſt. hr.,
italſka wódna powodnina	36—46 ſt. hr.,
timotej	38—45 ſt. hr.,
łucźna trawa (Wieſenſchwingel)	55—75 hr. po zentnarju.

Płaczińny na Berlinſkich produktowych wikach.

Żito a moſſowe ſymje ſo tuni ako 1000 kg, ſewał 100 kg

	płaczińny po	Potej hriwnje.		
	23. 4.	22. 4.	23. 4.	22. 4.
Pšeńca	170-177	170-177	rapš wobſuchi	11,50	11-11,50
rožta	132-139	131-138	poch. melaka	8-8,60	8-8,60
nałět. jeczmjeń	170-190	170-190	ſeradella	12-14,00	12-14,00
nał. jeczmjeń wowſ	122-130	120-128	běrnaże knjſli	21-21,60	20-20,80
			buwy	16-18,00	16-18,00
kukrjca (Mais)	—	—	wole	12-14,00	12-14,00
pſchenčn. mułe	24-26,50	24-26,50	łany wobſuchi	22-23,00	22-23,00
rjana mułe	20-22,50	20-22,50	módre łupiny	12-13,00	12-18,00
pſchenč. wotr.	10-10,20	10-10,20	łołte łupiny	16-17,00	16-17,50
rjane wotruby	8,85-9,00	8,70-8,80	ſono, 50 kg	—	—
rapš	310	305-310	ſtoma, rjana	—	—
lone ſymjo	410-415	410-415	„ pſchenič.	—	—
hrěch	16-18,00	16,00-17	„ wowſina	—	—
pjelušchi	11,50-13	11,50-13	„ jeczma	—	—

Płaczińny rěſneho ſkotu na Drjezdźanſkich ſkótnych witach.

28. haprleje 1924. Płaczińny po zentn. a ſt. hriwnach.

Słóme druſiny a wojnamjenjenje.

Woły: 57.

Połnomſaſne, wukormjene, najwjetſchejſe rěſneje hódnoſcźe hač do 6. lět	46-48
Młode mſaſne, wjelkowukormjene, ſtarſche wukormjene	40-42
Mjenje wukormjene młode, derje pžowane ſtarſche	32-38
Mjenje pžowane wſchěch ſtarodow	22-28

Byki: 170.

Połnomſaſne, wukormjene, najwjetſchejſe rěſneje hódnoſcźe	44-46
Połnomſaſne, młóbſche	40-42
Mjenje wukormjene młódſche a derje pžowane ſtarſche	34-38
Schpatne	26-30

Jałowy a krowy: 171.

Połnomſaſne, wukormjene krowy najwjetſchejſe rěſneje hódnoſcźe	44-46
Połnomſaſne, wukormjene jałowy najwjetſich, rěſnee hódnoſcźe hač do 4 lět	40-42
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młóbſche kru...	32-36
...wy a jałowy	26-30
Derje pžowane krowy a mjenje pžowane jałowy	20-24
Mjenje a ſchpatnje pžowane	4

Cźelata: 704.

Najlépſche wukormjene	58-62
Mjenje wukormjene a tajke wot zyma	48-54
Schpatne	40-52

Mowy: 106.

Młóbſche a ſtarſche wukormjene	58-62
Starſch. wukormjene	48-54
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	26-40

Swinje: 1674.

Połnomſaſne, wobešitych rachow a ſich ſchtſichtejſow, hač do 1½ lět ſtare	63-64
Wukormjene	66-68
Mjaſne	60-62
Schpatne	54-58
Ranzy a tunbrozki	50-60

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 24. haprleje 1924.

Kurſy wežera w Barlinje:

(Cwe kurſa ſu w millionach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	284 300
engelſki punt	18 455 000	cźeſkoſt. króna	124 600
ſchwajarſki frank	745 900	100 pólſk. markow	443 000

Němſke pjenjeſy ſo na wukrajnych burſach ſkerje ſkru...chichu. Franzowſki frank njepřeſtajwajo horje bije.

Efekty wežera na Barlinſkej burſy na ſtrjeżenje ſke...je pokaſowachu. Na Drjezdźanſkej burſy hichu kurſy ſkhibjene a to pola papjerkowych wot 0,7—11 bil., ale Niederſchlema 1 bil tola hiſchcze dołu. Akcije maſchinowe a metallowneje induſtrije pkhihadźichu 0,5—4,5 bil., piwarnje 0,5—3 bil., jenoż Sächſ. Malzfabrik ſo wo 1 bil. porjeđźi. Banki, twarſke a transportſke druſtwa 0,5 hač 2,25 bil. ſhubichu, miſinarnje a fabriki kolow 0,7—1,75 bil. Akcije keramiſkeje induſtrije mjenje a jenoż někotre 0,8 hač 1,85 bil. pſchihadźichu. Też akcije wjelkeſkich induſtrijow 0,5 hač 2,65 bil. ſhubjowanſkow ſapiſachu.

Wenty ſwoje dotalne kurſy nimale ſakhowachu.

Na produktowych witach je wobrot w khlěbownym ſkerje jara ſnadny. Muka ſchpatnje dże. Wowſ lepje dże. Jón łupuja pſchetrjebarjo a wikowarjo ſa wuwoſ. Wón je hač trochu ſadniſchi. Jeczmjeń na dźěn łupuwo, ale wobkhod wostanje ſnadny. Jara derje wotruby a druhe wo...jeſchki dźeja a też na płaczińny dźerža. Zentnar płacźe...ſche wežera

w Barlinje:

pſchenicy 8,30—8,85, rožt 6,40—6,95, jecź...mjenja 7,75—8,50, wowſa 6,10—6,75,

we Wrótkławju:

pſchenicy 9,15, rožki 7, jeczmjenja 6,25—9,25, wowſa 6,50.

Wiki rěſneho ſkotu wežera ſrjedu w Barlinje (Zentral-Viehhof). Howjadła derje dźěchu a płaczińny ſo troſchku ſtruſchichu, cźelata ſo njenjeměnichu. Wowcy běchu wo 2 hr. brójſche. Swinje ſo dreje pſchebawachu, hyrniež pſches 7000 ſtuk na wiki pſchichło. Płaczińny ſo njeměnjeměnichu. Mułkeho pſchemėnjenja w płaczińnach ſimy ſmy lědma wocźakowali. Pjenjeży ſu žadne, łeholda wule...ke pſchemėnjenja wotcźakacź njemóżemy. Pſchihnali běchu

	wone płaczachu:
1518 howjadłow	23—48 ſt. hr.,
1547 cźelatow	35—85 ſt. hr.,
1450 wowzow	30—50 ſt. hr.,
1846 tukrajnych a	
367 wukrajnych ſwiń	55—66 ſt. hr.

po zentnarju žiweje wahi. Płaczińny ſa tucźne pſches 3 zentnarje cźeſke ſwinje ſo hamtſy njeſapiſachu.

Na ſwinjaze wiki tam (Magerviehhof) běchu pſchihnali 1846 ſchtuk, porajtim wjazy kaž tydźenja. Wiki ſnjebe...du ſira žiwe. Płaczińny ſo njepřeměnichu. Wone ...ſtachu:

...běhali wulke 60—70, ſrjenje 40—50, małe 20—35 ſtotych hriwnow,
proſtaka wulke 18—25, ſrjenje 10—18, małe — ſt. hr.

Tydźenſka rozprawa wulkoſwjt-njatnje Metz a Co Berlin-Steglitz. Sſmjate dny běchu wobkhad trochu ſchetorhnyle. Ale pichichodne dny ſo jaſno wožiwi, dokelž ſo ſymjo trjeba. Derje hiſchcze cźerwjeny dźeczeł dże, ale ...ſady dołahnu, podobnje ſchwedſki, módry (Luzerna) a ...erſeta. Bély dźeczeł ſa ſmješchenźe ſ druhimi trawami ...upuja, żołty mjenje dże. Trawowe ſymjenja nětko jara ...upuja. Němſki żołtnik (Timotej) ſoa ſo žadniſchi obcź...ſ (Kammgras) a fiorinſki trawu jenoż w małych ...ach ſ wukraja dowożuja. Wobeč małej kupzow. We ...ach a druhich ſymjenjach ſtómeje pjaż ſo malo

w 4 hodź. Kaž naſchi wožadni, budźa nam, łaž ſo hamo ...rosumi, też pſchecźeſtjo naſcheje wožady ſe ſuſodnych wo...ſadow nutrnje witani.

S Lubija. We wokolinje Lubija budźa wſchelaſy jedarjo wokoło. Kiž ſo ſa ſtatnje pſchiſtajenych ſojerjow mul...ich myſchi twdawaja a wopaczne wopiſma pſchedkoja. Dwaj ſ nich ſtaj wokoło 35 a 50 let ſtaraj, mataj cźorne brody (Schnurrbart) a rěcźitaj ſchleſyſki dialekt. Hdyžkuli ſo pokaſatej, njech ſo policiji abo żandarmerii pſchipoda...taj, dokelž ludźom pjenjeſy ſ kapsy dźerżetaj.

Se Strože pola Nakez. Na Wermutgroſſiſch wuſlow...ich jamach ſnjeboji njeſenjemy błaſkaceź ſe Strože. Pſchi baggerowej żeleſnizy wottorhnychu ſo někotre ſ pjetom nałapjane woſy a padnychu do hłubiny. So by ſo pſched ſobuſtorhnjenjom wukhowali, wotſkočźi ſnjeboženy, pra...wy pak pſchi tym ſ hłowu do wulkeho ſcźeſkora (Leitungsmaſt) a roſtraſi ſebi noh, tak ſo mortiwy leżo woſta.

— To ſu ſcźehnjeli njeſoziałneje politiki. W Khrá...ſtowje je ſebi 74lětny invalidowy rentnar Auguſt Böthka žiwjenje wſak. Kaž ſo praji, ſu jeho cźeſke myſle do ſmjerſce ſahnale. / W Schplandźe nad Szrewju namakachu njedawno cźeſko Gólitzneho ratajſkeho dźěłaceja Roßlera, kiž bě ſo pſched ſcheſcźimi njedźelemi wot domu wothalił. Też tu ſo praji, ſo je Roßler w cźeſkich myſlach ſwoje žiwjenje ſ wobwěſenjom ſkóncził. — Pobobne powjeſcźe ſo je wſchěch ſtron ſjewja. Sſu to wożeſke ſtari a najſtarſchi ludźo, kiž měrnego wjeczora ſwojeho žiwjenja wjazy nimaja a we powſchitkownymi hubjenſtwje ſmjercź witaja, dokelž ſo ničhto wo nich njeſtara. Srudne ſnanjo to naſcheho cźaſa, kiž ſo tak jara hordźi ſe ſwojej ſozialnej mudźu, a załoſpna wobſtorhſka ſtata, kiž takle ſwojich ſtarych ſtaćźanow do ſmjerſce pak w jawuliſchu pak ſ pro...wjeſom honi.

S Lěſkeje pola Wóſtrika. 9. t. m. wumrje najſtarſcha wożoba naſcheje wožady, wumjeńkaſ Jan Schwórzaſ, ſ pſchimjenom Kranz ſ Lěſkeje w ſtaroſći 94 lět. Wón bě wożeſje jako dobry Sserb a ſpěwar ſnaty a ſ hižo wot ſwojeje młodoſcźe hač do wyſokich lět, hdyž bě hiſchcze wſchitkim pſchiſtojo a pola njeho pſchaſna ſjwa, młodźinje wſchelaki thérujſche a ſpěwy, ſortne a khutne, ſpěwał, kaž też hdyž bě hiſchcze waſchnje ſpěwanja w póſtnym cźaſu na wóſy, je wón młodźinje ſnjatje jako kantor a pſched...ſpěwar ſ pomocy był. Wożeſje bě njebohi też balono a ſcźerko po Sserbach ſnata wożoba, do'cź je ſwojim hobuſlowjakam tak wſchelakim naſtupanjam nimogły a ſ radźe był. To dopokaſa wulka zyła pſchewodźejow, kiž ſu jeho ſ cźeſcźu poſlednjenu wotwodźinkej pſchewodźeli. Někto won pſchi boku ſwojeje mandźelſkeje, kiž je jemu 27 lět dopředka wotewſcha, wotwoczuje a herbika ſenja, kotruż je jara lubował, njech je jemu lońka. Wutrobnje pſcheji hychnu, ſo by ſo we Wóſtſinczanſkej wożadźe pobobna wożoba namakała, kiž by po pſchiſtódze njeboh Schwórzaka naſchej młodźinje ſ bobrym pſchiſtładom do prědka ſchła, ſo by też pola nan ſaſa bóre Serbſke ſpěwanje wotnuſiło.

Zapóſłane.

S Hbjelſka dóſtachmy ſcźehownaju dopiſ: Na „Sapóſłane" w cźiſle 71 „Sserb. Nowin", hdyž bo wo łałoženje druſtwowego mlyna w Kubſchizach jednaſche, dyrbju tole wotmołwicź: Wſ Nóſkowſtim wokrjeżu dże „Bandburd" tajki mlyn nanawrić. Cźehobla pak bo taſke mlyny twa...rjo? Nadźijomnje tehobla, ſo by ko wumiſkowa mſda (Mahlſohn) ſnjſła, kiž pomoh 10% wotcźehnjenja ſa mlěcźe do wójmy nětkole wuczini 20%, a ſo by wumiſcka turiſche bjło, kaž pola nětkorchožkuli „wuſa" nimała, kiž ſo na ſchkodu powſchitkownoſcźe wobchadźuje. Njeby bha potuiſcheńje wumiſkowanja mózne bło, hdyž tola małe ratarſke dźenjnſniche płaczińny ſa to jako pſchewyſoke ſarjuwa?

S. A.

Wozjewjenje.

Pſchehładowanje ſcźehownych wězow budźe 26. haprleje, dopoldnja w 10 hodźinach we Wóſporku: 3 dubowe pſchaſne blida, 1 pſchaſna maſchina „Torpedo", 1 ſtólcź k pſchaſnej maſchinje, 3 ſybadła (Hacker), 1 blokaza maſchina, ca. 6 zentnarjow mydła, ca. 6 zentnarjow ſwécźkow a buntke wězy. Cźi, kiž chcźeja ſo na tutom pſchehładowanju wobdźěliź, khromadźeja ſo w „Gwézdźe" we Wóſporku (Gaſthof zum Stern).

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ. w Budyſinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjeſco: Jan Skala, za nawěſtki: A. Duċman, w Budyſinje.

Starša hozpoza

ſo hnydom na kubło blizko Budyſina pyta.
Poskiċenja pod **A. 21** na wudawaſnju Serbskich Nowin.

Bohu lubemu Kujezej nad žiwjenjom a ſmjerću je ſo ſpodobało, mojeho lubeho mandźelskeho, našeho droheho nana

Jakuba Schneidera

žiwnoſcźerja a ſkalarja w Hórkach

22. haprleje w 58. lěće ſwojeho žiwjenja do ſwojeje wěcźnoſće wotwołaċ.

W Hórkach, Radworju a Lejnje, 24. haprleje 1924

Zrudźeni zawoſtajeni.

Khowanje budźe pjatk, 25. haprleje rano we 8 hodź. w Khróſćicach.

Program Sserbskeje ludoweje strony.

Njesbožowna wójna a jeje srudne sćěbwki žu nasche **hospodarstwo**, haj eksistenzu zykeho nascheho luda podryke, pschedwschěm wulkokapitalska ruhrska politika a cžorne wjeczerske hibanje pschecžiwo dobyczerjam swětkoweje wójny.

Njewěra, žebicžnosć, hrubosć, brojerstwo a žuwarstwo knjeza město sprawnosće a kscheszjanskeje lubosće.

Sprawnosć pak a kscheszjanska lubosć stej tón sakład, bjes kotrehož žu měr a sbožo do luda a kraja wróćicz njemóžetaj.

Tehodla žadamy, so w sjawnym a privatnym žiwjenju žu skónczinje woživił kscheszjanski duch sprawnosće a lubosće. Sažudžamy wschu hidu a wschě schczuwanje pschecžiwo kajkemužkuli ludej abo stawej. W kóždem cžlowjeku widžimy žwojeho blížscheho, kotrehož mamy lubowacz.

Sprawnosć a kscheszjanska lubosć žebi žadatej, so žu **skónczuje pschestanje se wschěm sjawnym a tajnym potłóczowanjom serbskeje narodnosće w zyrkwi, schuli a sjawnym žiwjenju.**

My Sserbja bydlimy a dželamy na **žwojej semi**, kotruž žu naschi wótcojo psches wjele stow lět se žwojej krwju schkitali a se žwojim potom krjepili. **Nascha wótczina je nam žwjata.** Nichtón njeßmě nam ani hruslik nascheje semje wjazy rubicz. Pschedkupne, wukupne a s zyła wschitke pschedprawa knjezich dworow maja spadnycz. We žwojej rjanej domisnje njechamy dlěje byez staczenjo druheje rjadownje ale žadamy **runosprawnosć w politiskim a hospodarskim žiwjenju.** Wschón serbski kraj w Hornjej a Delnjej Lužizy ma žo w ramje němskeje wukławy sjednoczicz do schromadneho sarjadowanja, so mohtej žo jeho sprózne hospodarstwo a jeho wyšoka kultura lepje schkitacz a hajicz.

Zyrkwi ma žo polna žwoboda popschecz a schkit w jeje skutkowanju. **Schula** dyrbi džěcži w kscheszjanskim duchu wukhlowacz na sakładze maczerschcziny.

Žadamy **serbskich duchownych a serbskich wucžerjow** sa wschitke nasche zyrkwje a schule.

A kaž ma žo Sserbam wschudžom w zyrkwjach serbski prědowacz, tak dyrbi tež **nabožna wuczba** sa serbske džěcži byez **serbska a wschitke džěcži serbskich starschich** dyrbja w schuli dokładnje žo nawucžicz, **serbski cžitacz a pisacz a žwój lud, a jeho stawizny a kulturu sesnacz.**

Žadamy **srěnju schulu** sa Sserbow a wuwuczenja serbskich studentow w maczernej rěcži.

Najwažnischi staw nascheho luda je srěni staw a džełaczerstwo, saßy wožebje **burski staw.** Ssrěni staw, ratarstwo a džełaczerstwo njeßmérnu a njesprawnu cžežu dawkow dlěje snjesecz njemóže. Wschě nusne **dawki** maja žo sprawnje rosdželicz po bokhodach, **mudrischo žo sběracz a rosumnischo žo wunjecz.** Wschě wudawki kiž njeßu zyle nusne, maja žo sastajicz.

My žadamy schkitanske zło sa ratarske wuplody a stuńschenje hospodarskich a sežiwjenskich potrěbnosćow. Tohodla maja žo te dawki, kotrež podroženje sawinuja, wotstronicz.

Žadamy **wězywnostnych sakonjerjow** s naschoje srjedžiny we wschěch instanzach knjezerstwa sa nasche hospodarske a kulturne žiwjenjo.

Sozialne sakonje maja žo porjedžicz.

Dželaczerjam dyrbi mózno byez, žo se žwojej žwójbu s cžesczu sežiwicz a na kulturnym postupje cžaža džěl bracz.

Schtož woßebicze napinaze a strowotu podrywaze dželo w fabrikach, wuhlowych jamach atd. nastupa, sastupujemy žadanje dželaczerjow na 8-hodžinskeho dželanskeho dnja. W ratarstwje a druhdze ma žo dželacz tak dołho, kaž cžaž a wobstojnosć to žadaja.

Prěnje **prawo na dželo** ma domjazy dželaczer.

Sslabi a potrěbni maja žo schkitacz a podpjeracz.

Sažydleńske praschenje ma žo rosomnje rosrißacz, tak so nasche burstwo njeby s nim schkodowało. Pschedewschěm ma žo tam sapschimnycz, hdžež wobßedzer na žwojim ryczerkuble ßam njehospodari.

Pschedkupne, wukupne a szyła wschitke pschedprawa knjezich dworow maja spadnycz.

Wschě **wyschnosće** a **sjawne organy** stata, kaž žudnistwo a hetmanstwo, finanzne wustawy, post, želesniza, polizija atd. dyrbja wjedzecz, so žu woni **luda dla tu** a **niz nawopak!** Dyrbja tehodla pschecželnje tež se Sserbami wobkhadžowacz a jim schtož jenož mózno, k radże a pomozy byez.

Rosmnoženjo polizije w naschim kraju mamy sa njetrjebawschi luksus, kotrež jenož nasche dawki powjetscha.

Sserbski lud lubuje měr a pokoj. We wschěch žwojich prozowanjach sepjera žo na Bóžki a žwětny sakoń. Wscho nje sakońše wón saßudża.

Sětstotki dołho pschesczěhany a potloczowany je wón tola hischcze žiwy a njeskaženy. A wóny chze wostacz žiwy.

Wo žwoje žiwjenje wón wojuje po woli Božej a tehodla žada a njepschestanje žadacz

sprawnosć a kscheszcžansku lubosć!

Pschedžydstwo:

I. pschedžyda: **Jakub Lorenz** w Běłej Wodze
I. městopschedžyda: **Marko Ssmoler** w Budyschinje
II. **Ernst Pehla**, kublet w Schlichowje pola Khocžebuza

I. sapisowat: **Dr. Schleza** w Budyschinje
II. „ **Martin Klawa** w Strjažowje pola Khocžebuza

Pokładnik: **Jan Hajesch** we Łasu

Dotalni Wuběrkownizy:

farar **Jak. Schewczik** w Khróscžizach
farar **Zyž** w Hajnizach
Michal Kokla, sahrodnik w Kulowje
Franz Natusch, pschekupz w Panczizach
M. Nawka, wucžer w Radworju
žiwnoscžer **Kaschpor** w Porschizach

Jurij Ssłodeńk, wucžer w Panczizach
kantor **J. Leinert** w Delnim Wujesdže
kantor **Łódny** w Bukezach
redaktor **Skala** w Budyschinje
kowatski mischtr **Urban** w Drožditju
hadžbny direktor **Bjarnat Krawz**

Přiloha k čisłu 96 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 24. haprleje 1924.

Cježke njesboże na żelesnizy.

Cježke njesboże na żelesnizy St. Gotthard we Schwnjarskej. Wječera śrjedu na ranje 1/3 hodź staj k połnocy skazje Bellingona w pschešuwanišim dwóčinšczu (Rangierbahnhof) St. Paolo italšći a němšći spěchnik do so srahnjoł. Němšći spěchnik, pschikhadźejo ź Frankfurta n. M. jadźeše pisches Basel we Schwajzarskej do Mailanda-Genua do Italšicje. Wobaj spěchnizaj elektrisej lokomotiwi cjehnjeschtaj. S italšceho cjaha so prěni wós sa tejerjenim wosom (Heizwagen) a kiž ź Mailanda pisches Basel direktnje do Barlina wobkhadźa, sapali. W nim so hischcże ź plunom (gasom) swěcežeše. Tón wós sapaše. W nim so žiła puczowarjow bobu spali. Jich licžba njeje hischcże znata. Też sešehowazy wós ź 1. a 2. rjadowanju so na šame waschnje sapali. W nim puczowazi samochu hischcże cjaha dosež roscežłacz. Na lokomotiwowaj namakachu śmjerć dwaj wjednikaj a tśi tejerjo, cježko zranjeni sm 4 tejerjo a dwaj wjednikaj. — Tele žadźane njesboże njeby tak wulke było, jśi-li plun we prěnim woju rozbuchnył njeby. We wokomikach so žiły wós paleše. S tehole wosa jenož jednička holcžka wuceženy. Posledne telegrammy praja, so sm ź rozpadankow 21 ćwuhlenych cželow zwuežahali. Dale je žiło cježko zranjenych na 18 srošća. Jenn ź 5 wošobow wobsćežaja swójba so mori. — Wjednik lokomotiwy němšceho cjaha njebě na signal kedźwonał. Signal bě cjarnu zawrěł. Wjeb nit pak cjah njesastaji. Tón ź potnym wotmachom dale krimotašche a sajědže do italšceho cjaha. Wosy tychle mjezynarodnych (internazionalnych) expresowu sm tak krucze zwarjene, so so tele njesboże stacź njemožło. Tola wutejenšći wós žinny so na prěni sm nim šiedowazy wós ź puczowarjemi. Mjunowe trubki so rospukachu. Plun so sapali. Mjunowy kótlik (Gasbehälter) rosbuchny. Zeh-lowe wuhlo wutejenšceho wosa plun sapali. Po někotrych wokomikach so žiły wós paleše. Dalšći sešehowazy wós so sapali. Wobaj wosaj so hacź na żelesne kroźno a krožnicžka spalischcja. Najnowsche powěsće, ke tele rynck k pišaju bohżawamy, praja, so je licžba morjenych na 26 woporow srostka.

*

Dalšce cježke njesboże na żelesnizy w Hessenšcel. Sć Darmstadta, hlowneho města Hessenskeje, pschinježe telegraf powjesć wo cježkim njesbożu. Nano wołoło 5 hodź. we stajiži Dinburg ź Großnumnera pschithadźany cjah tež signal pschejdże. Wón sajědže do dwórnischczowego wotrjenja. We cjahanki lokomotiwa tśiły wosa. Wjele drobnoscże wo njesbożu

Wólby do němšceho žejma.

Wot pośledneje wólby do němšceho žejma, 6. junija 1920, je wólbny šakoń bo wjacy króćź pschemjenił. Samer tuthych rjadkow je, nowe sakonśe postajenja sa němšći žejm wolersam znate cźinicź a ź bohom stare, sa 4. mejn hischcże płaczące postajenja wospjet do pomjatka pschinjeseź.

Schtó ma wolicź?

Wolicź smě, schtóź je na wólbnym dnju 20 lět stary a je němšći statzan. Wusamknjeny wot wólby je, schtóź pod sastupnistwom (Vormundschaft) steji, schtóź je duchakhorny a tomuż žu so pšes šudnistwo cžesne prawa wsaše.

Wukonjenje wólbneho prawa je sapowjedźene wojakam. Sadźźewani je wukonjeć tu cźi, kotrěž dla duchakhorosće w jenym wustawje pschebywaja, a sajeźi. Wumjacźi su tuzy, kotrěž su dla politiskich pschicźinow w schkitanskej jatbe.

Kóždy wolej ma jedyn hłós.

Wolicź może so kóždy, kiž je 25 lět stary a je ź najmjenšeho lěta němšćostatny statzan.

Wolicź smě jenož, kiž je do wolejskeje liscžiny sapisany. Schtóź ma wólbne wušmědźenje, (Stimmschein), może wschudże wolicź.

Gmejnske pschedstejcźerstwa wjedu sa swój wólbny wokrješ liscžinu wólbokhmanych, kotraž wot 30. měrza hacź do 12. haprleje wukežesche. Nadźijomnje je kóždy do njeje pohladaź.

Schtó dostanje wólbne wušmědźenje?

I. Wolej, kiž je do jeneje wólbneje liscžiny sapisany:

1. hdyž je na wólbnym dnju dla nuznych wězow swonka swojeho wólbneho wokrješa,
2. hdyž je so do druheho wokrješa pschecžahnył, hdyž bě wólbna liscžina hižo hotowa,
3. hdyž zhorowatosće dla daloko hicź njemóže a tak najbliscžu wolejnju (Wahllokal) wušcź dże,

II. Wolej, kiž njeje do liscžiny sapisany abo w njej wuschmórnjeny:

1. hdyž bopokasa, so je bjese swojeje winy cžas pschecžiwjenja (Einspruchsfrist) pschešłado,
2. hdyž njebě wěsće winy dla do liscžiny sapisany abo bě schmórnjeny, pschiczinu pak hacź do cžasa pschecžiwjenja zwadnyła,
3. hdyž bésche wukrajny Němc a swoje bydlenje do tukraja pschepołożił po cžasu pschecžiwjenja.

Wólbne wušmědźenje wustaja gmejnske pschedstejcźerstwo, hdyž wolej bydli a žebi je žada. Pschicźinu k wuježenju ma namjetowaź na dožahaze waschnje bopokasacź. Wuježene wušmědźenja so njenarunaja. Hdyž so wólbne wušmědźenje sapowjedźi, może so potrjechenj hórschicź a w městach na magistracže a na wósach pola hamtskeho kmana (w Pruskej pola krajneje rady = Landrat).

Wólbne pschedbyždźiwarjo.

Sa kóždy wólbny wokrješ postaja pschiślušchna wyschnjeja wólbneho pschedbyždu a jeho sastupjerja, ź bohom też wolejerju. Wólbny pschedbyžda powoła, dźiwajo na wschelake politiske strony, wolerjow ź wólbneho wokrješa, 3—6 pschikhadnych a sapisowarja. Tutón może po nowšich postajenjach też w jenym druhim wólbnym wobwodźe (Wahlbezirk) hndlicź. Tute wosoby su wólbne pschedstejcźerstwo. Nowe je postajene, so tute cžesne sastojnstwo dyrbi kóždy wolej wjesicź.

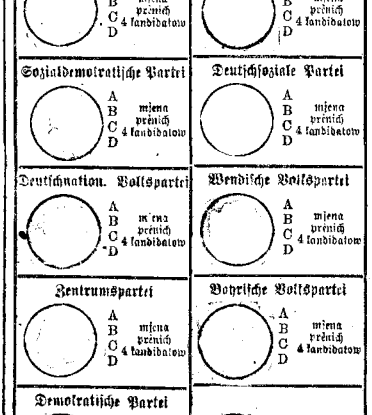
Wotpokasacź šmědźa je

1. sastojnizy, kotrymž je wukonjenje wólbneho sakonja sdowérjene,
2. šejnjaz kandidatoju,
3. wolerjo, kotrěž su 60. lěto žiwjenja pschekrocźili,
4. sastojnizy, pschez khorosću abo we swojim šywóju sadźźewani wolerjo,
5. tajźh wolerjo, kotrěž su na wólbnym dnju ź nuznych pschicźinow swonka swojeho bydlischcża.

Wolerjo, kotrěž cžesne wólbne sastojnstwa bjes dosahacje winy wotpokasaja, może so hacź ź 50 000 hriwnami zpohłostacź.

Wólbne zedulki a wobalki.

Nowe je postajenje, so wólbne zedulki za wólbu do němšceho žejma do hamtizy dźźioja a gmejnam so pschipokasaja. Tute maja je potom dale dawacź. Wólbne zedulki dyrbja wšudy wokrješe wólbne namjety (Kreiswahlvorschlage) ź mjenom politiskeje strony a ź pschidacžom jeju prěnich schtyrjoch kandidatow wopschijecź. Taka jednotna zedula w jenym wokrješu ź 8 stronami ma sležehowazy napohlad, wjele pomjeschcženy:

Hdy a kak so woli?

Woli so 4. mejs wot rano 8 hodź. hacź do powołdnja w 5 hodźin. Pschischup ma kóždy wólbkhmany. Nicžo so we wolerni dźerżeć njesmědźa. Jenož wólbne pschedbyždźiwo smě we wótbnym sarjadnistwje rěcžeć a wobsamknjeć. Wono może kóždeho ź wolerinje wupokasacź, schtóźž mér a porjad kaju.

Hdyž wolej do wolerinje sastupi, dostanje wobalku a wólbnu zedulku. Ź tym yoda so po połdankowa ruma a wosnamjenji ź jenym khižitkom (do kolesa na boku) abo ź pschimórnjenjom tu zedulku, kotruž stronu (wokrješa) namjeti dhe wotcź. Tak wosnamjenjena zedulka tnkne so do wobalki. We tutym rumje mźe tuzy (Bleistift) pschihotowane bycź. Wolej stupi potom k blidu, njesuje swoje njezo a woteda wobalku pschedbyždże.

Wolerjo, kotrěž pišacź njemóža abo su cžesnje sadźźewani, samorucžnje zedulku wupjelnicź, ju do wobalki tyknecź a pschedbyždźe pschepodacź, móża šebi dowérliwu wosobu ź pomocu wsacź.

Sa jenu stronu wotedate hłosy so pisches 60 000 dźela. Telko sapóšlanzow wona potom dostanje. Sbytne hłosy so na němšćostatnu liscžinu (Reichswahlliste) pschepokasaja.

Nowschitkowne.

Dotalny němšći žejm mješe 459 sapóšlanzow a to 173 sozialdemokratow, 68 zentrumskich, 65 němšćonarodnych, 63 němšćoludowych, 39 demokratow, 20 bajerskich luwych, 15 kommunistow, 2 Hannoveranow, 2 njewobwiseju sozialdemokratow. Pryjedawschi 31. nětko 28. wólbny wokrješ (Dziejkjany-Budyšchin) mjeješe pschi poślednjej wólbje 6. junija 1920 politiske strony sležehowaze hłosy (w spinkach steja te wot 20. januara 1919):

Sozialdemokratoju	164 606 (465 550)
Němšćoludowa strona	131 828 (96 869)
Zentrum	10 490 (16 400)
Němšćonarodna lud. strona	138 814 (120 544)
Demokratiska strona	74 410 (168 028)
Kommunistoju	12 525
Luzišća ludowa strona	4887.

K nim pschidźeju še nětko strona Narodnych mjerschinow (Polazy, Danoju, Sserbja, Litwinoju atd.), kotraž nětkorych sapóšlanzow jadne wólcze dostanje. Dokelž so herbske hłosy wschdy na němšćostatnu liscžinu cžinu, njeshubi so žadyn hłós. Mjech kóždy swoju narodnu winowatosć cźini.

S Wjerch. Na pośedźenju wokrjesnje zhromadźiny (Kreistag) 11. haprleje jednasche so ninu druhich wězow też wo budget wokrješa. Pschedbyždźnje bu sa potrjebnosće Wojerowskeho wokrješa w dohodach a wubawkach na 750 000 št. hr. postajene. Dokelž pak su dothody wo 109 000 št. hr. nižše hacź wubawki, buchu schtyri wyschi pschirażli (Zuschläge) wobsamknjene: k zgłostnym dothodownym a towaršwownym daw'owym pośłam (Reichseinkommen- und Körperschaftssteueranteilen) 25% k njemjeńšnišcemu dawkej 60% a k dawkej ź ležomnostneho samożenja 20%. Dale bu ź 11 pschecźiwo 9 hłosam wobsamknjene, so mo so namjet gmejny Wermuthshof sprajšnjeć, w kotrymž tuta wugmejnowanje ź Wulkošćarowšceho hamtskeho wobwoda a mutworjenje wosebitkeho hamtskeho wobwoda (Amtsbezirk) Wermuthshoff žada. — Pschedbyžda wosjewi sdónčnje, so ma so droha na cžarj, Wojerezy-Las mjes Kinajchom a Nowolnjom (Riegel) mutwaricź.

Towaršwowski powěstnik.

Jednota „Sokol“ w Pančicach ma pjatk, 25. haprl. wječor we 8 hodź. w Hrbskej grychošwa Wudworju swoju zhromadźiznu. Prosy so, zo bychu wšitke sobustawy přišłe; też nowe so přijimuja.

Serb. tow. „Jutrnica“ w Njeswačidle wotměje přichodnu njedźelu, 27. 4. pop. 1/4 hodź. swoju měsanu zhromadźiznu w knježim hosćencu. Chcemy tu z našimi Drježdźanskimi krajanami, kotříž nas wopytaja, někotre hodźiny we wjeselym towaršstwje přebyć. Też budże so wo nuznych towaršstwowych należnošcach jednać. Tehodla wšě lube sobustawy zo jich přiwuznymi najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Tow. kat. młodźencow w Różenée zmėje 4. 5. we Sernjanach zawjeselensku swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Zwjazk młodych serbskich ratarjow přeproša wšě swoje sobustawy k wažnej zhromadźizne do Khróšće na njedźelu 27. 4. wječor w 6 hodź. (k wólbnej zhromadźiznje serbskeje Indoweje strony.

Wubjerk.

Narodne towaršstwo „Podćornobóh“ zmėje přichodnu njedźelu, 27. 4. we Sowrjecach pop. w 2 hodź. zhromadźiznu. Přednošk je k. farař Dobrucky dobroćiwje přilubił.

Předsydstwo.

Lilija w Ralbicach spěwa pjatk, 25. 4. we 8 hodź. Wšitcy wěsće přińć.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach. Pruha za hrajerjow spěwanja dla wupadnje.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje ma dźensa we 8 hodź. zwučowanje.

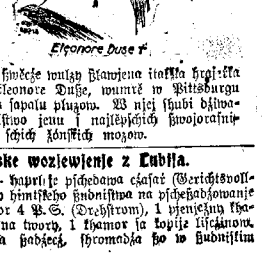
Sokolki w Budyšinje zwučuja dźensa wječor wo 6 hodź. Načolnica.

Jednota „Sokol“ we Wotrowje ma pjatk wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdże. Nowe sobustawy so přijimuja.

Načolnik.

Jadnota „Sokol“ w Komorowje ma pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Starosta.

Sokolki w Komorowje maja dźensa wječor zwučowanje. Načolnica.

Eleonore Duse †.

We zdyhym šwjedźe wulkeje italskeje tragikle a šwjatnikle Eleonore Duše, mumrě w Pittsburgu w Ameriji na sapalu płuzow. W njej zhubi dźiwadłowe wumjelstwo jenu z najlěpšich zwojorafnišich žónskich mozow.

Hamtske wozjewjenje z Ludiša.

Schtwórtk 24. haprleje je pschedawa cžasat (Gerichtsvollzieher) Ludišćeho hamtskeho šudnistwa na pschešadźowanje jednym elektromotor 4 PS. (Drehstrom), 1 jenjezym khamor, 1 khamor na twory, 1 khamor za kopije liscžinow. Cži, kiž chcedźa padźecź, zhromadźa so w šudnistwu twarjenju.

Pomorske symjeńtne běrny
su dóšle!

Ze sklada **w bróžni na Hošic hasy** poručam:

khžorsku krónu, odenwaldske módre, Hassla, Deodara, Parnassia, Markarje, Richters Jubel, Wolthmann

Erich Bräuer

wulko-wlkowańnja ze symjeńtnymi a ječnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodžo.

Nowe! **Kedžbu!** Nowe!

la taflowu margarinu . . . punt jenož po **48** pj.
la swinjacy šmalc . . . . „ „ „ **75** „

dale poručam moje stajnje **čerstwje palene kofeje**
la kakao (najlěpšu tworu) . . ¼ punta jenož po **25** pj.

Kofejowy skład Erich Eckhardt

w Budyšinje **na róžowej hasy 6.**

Wobkedžbujće prošu moje wukładźenja we woknomaj.

Rychwałd

Kak budźe Němska swobodna?

Klětno

Přednošk sekretara

V. Korna z Essena nad Ruhru

njedźelu, 27. haprleje pop. w 4 hodź.

w Klětnom w Fuderec hosćencu

srjedu, 30. haprleje wječor ½9 hodź.

w Rychwałdźe w Geisslerec hosćencu

Swobodne wuprajenje.

Wšitcy wobydlerjo z Klětneho, Rychwałda a wokoliny so přeprošuja.

Němska demokratiska strona

(Strona srěnjeho stawa a małeho ratarstwa).

Elektriske wuporjedźenja

wumjedujetaj płaćišiny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruk.

w Budyšinje na hornjeńskej hasy **24.**

Paul Otte

žitna hasa 10 **w Budyšinje** žitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny
židźane a wołmjane tkaniny
:: za serbske drasty ::
žonjace mantle, štrykowane jaki atd.

Jědźne běrny

kupuje po najlěpših płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wlkowańnja ze symjeńtnymi a ječnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodźe

Skład w bróžni na Hošic hasy

„Lětulinka“

Dźěćaca hra wo khudym kralu a jeho złotej dźowčičcy

Přełožił Bjarnat Krawc.

Je dostać w **Serbskej knihańi w Budyšinje.**

Serbjo! Serbjo!

Na podźělne wotpłaćenje

dostanjeće spańske stwy, bydleńske stwy, kuchnje a wšě jenotliwe meble, matracy sofy, stoły a wšě druhe meble.

Po samsnych wuměnjenjach dostanjeće:

wojeńske škórnje, dołhe a krótke, stupnje, khołowy, mantle, njedźelske wobleki, čorne wěrowanske wobleki wot 60 hr. sem, módre dźěłanske wobleki, dźěłanske košle, drellowe wobleki, ulstry a podobne wěcy po najnižšich płaćiznach.

Cinju Was na to kedžbnych, zo so Wam tajka přihódna składnosć tak ruče zaso njeposkići!

Tehodla wužijće ju!

Serbjo! Kupujće jenož pola Serba a podpjerajće z tym swój wocuńacy serbski narod! Serbjo!

Max Wenzel w Budyšinje

na hnjasowym torhošću 8. Telefon 1085.

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska knihańa w Budyšinje

Kubła, žiwnosće, hosćency, młyny,

předawa

Komm.-Haus w Zhorjelcu

Krölstr. 34.

---

2 nowaj

juchowaj sudaj

kiž so za 1 konja abo 2 krowje hodźitaj, ma hnydom na předań

běłnarski mišter Peschel

w Niedewitzu.

Polkryty wóz

(Polšca) je na předań

w Jeńsecach čo. 4 pola Rakec.

Wowčerski pos,

dobry stražowař, je na předań

w Lemišowje čo. 3

pola Hudiny.

Kupuju a płaćebowam wšitke

rašowe pěry

Płacu najwušiše płaćišiny za tójšcho tričnego a mjetčnego pěra

Auerswald w Budyšinje

na łukowitej hasy 13 I.

Młoda dójna **kruwa**

je na předan

w Smjerdźacej čo. 14.

Por

čehniwych wołow

(na 11 centnarjow čežki) stej na předań **w Njebjelčicach čo. 6** pola Kamjenca.

Syru wołmu

kupuje po najwyšših płaćiznach abo zamjenja na

la Česane předźeno.

Otto Oßwald

strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Fr. Scholze

w Budyšinje na seminarskej hasy 10 poruča so jako

porjedźeř časnikow.

Jeja k nasadźenju

wot wjacy króć z diplomom, medalju, z prěnim a česnymi znamjenjami wuznamjenjenych wosebitych

„kurwotobarbnych italskich kur“

wotedawam běžnje. Kury njese wurjadnje derje a su jenož najlěpšeje němskeje kurjaceje pjahowanskeje krwě. Jeji k nasadźenju płaći 15 štuk 6,50 hr. Rozesćelu za pósłowy doběrk (Nachnahme)

H. Gommolla, Guhrow Nr. 81

bei Briesen, Kreis Cottbus.

MERSIOVSKY

Zastawańske časniki

(Stoppuhren)

Chenillowe rubišća

najlěpšu měrowu hódnosć ma we wulkim wubjerku zaso na składźe

Otto Oßwald

na kamjeńtnej hasy.

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a madrasowe gardiny, wušokowane sukna, wšo wosebje płaćiny hódno poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11,

znapř. hosćenca Zloteje Hwězdy. Rěči serbski.

Derjedźeržany, trjebany drastowy khamor (25 hriwnow) a komoda (25 hr.), dale derjedźerżane **želerne warjeńske khachle z pónju,** kotrež so derje k pječenju přihodźa, na cyle płaćizny hódno na předań.

Hoerowa na jerjowej hasy 13 w zadnym twarjenju.

Jurij Fahrmann

w Budyšinje na hornjeńskej hasy čo. 10 poruča jěadne kole, šijace mašiny, mantle wušawši. Samsna wuporjedź.

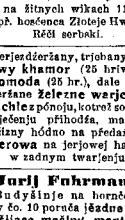
Žony

kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, tež **krótke a wołmjane twory** pola

Kindermannoweju na serbskich brjohi. 34 I. z napředa starych k asarnow. Dawa kóždy čas rad u. Rěči serb

---

Prošu

čisło

687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin“.

MERSIOVSKY

Zastawańske časniki

(Stoppuhren)

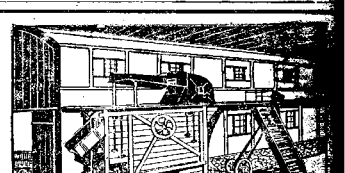
Sedlařske a polstrowańske dźěła

a wuporjedźenja kóždeje družiny so spěšnje, čiste a tunjo wuwjeduja. Přidate wěcy so sobu předźělaja.

Přińdu na wy! Popisnica dosaha!

Fritz Schulze, sedlařnja na Zidowje čo. 259

pola hosćenca „Schwan“.

Wagnerowe zatwarjomne młóćace mašiny

Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki měrny khód, čisto wumłóćenje a wubjerne čišćenje. — Šěroki zubkaty system.

Gustav Wagner w Korzym

ratařske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje w husarskich kasarnach.

Zastupjeř: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třěšanskej dróży 42. :: Telefon 321.

Dešćowe wołmjane a lěčne **přikrywy** za konje, spanske přikrywy za lačerjow,

wodu njepřepušćace płatowe **wozowe płachty**

na předań a k wupožčenju,

kóždu družinu nowych a trjebanych **měchow** poruča

měchowa, płachtowa a přikrywowa fabrika

Hoffmeister w Drježdźanach-Fr., Waltherstr. 20.

Telefon 17064.

Předaw. büro **w Budyšinje na Hošic hasy**

Telefon 1045.

Cyle nowa serbska kniha w nowočasnym wuhotowanju

Dr. Arnošt Muka

jeho žiwjenje a skutkowanje za swój serbski narod

wěnowana k jeho 70. narodninam

spisał

Ota Wićaz

dostać za 1,50 hr.

w Serbskej knihańi

w Budyšinje (Serbski Dom).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za haprielju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóżde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjoc knihtišćernja, zap. družstwo z wob. ruk. : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so staince nawěstki a tabele so w sšu wobličeja. Za wólbne : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 87 | Budyšin, pjatk, 25. hapriela 1924. | Lětnik 83

Najnowiše z cyłeho swěta.

Pruski minister šmitskownych naležnosćow je wukaz wudał, po kotrymž wšě jemu podstejace wyšnosće kruce pšecežiwo pospytam potwisćenja płacišćowu bla wyšcich mšow a druhich pšicinjowu wustupowaću.

*

We rańšej Prusku je strajk ratarskich dźěłacerjow wudyrił.

*

Pšichi njeśrožu pola Bellinzona bu hač dotal 13 mortwych swešćenych, kiž su škoro dospołnje spaleni. Wšěm cełam je hłowa wottorhnjena.

*

Francowske knježestwo je postajiło, so ministerjo, kiž so jako kandidaća do sejma postajeć dadża, njeśmědja we sjawnych shromadźišnach wustupowaś.

*

Francowska nowina „Matin“ pišo z Prahi, so z puczowanjom presidenta Maśaryka do Italskeje swižuje wopohlad, cełkołosmakto-italisku allianzu wutworiś.

K żelesniczнemu njeśrožu pola Bellinzona.

Najwjetše njeśrožo, kiž je kdy schwajzarsku żelesnicu potrjechiło. — Wšitcy dotal mortwi su štoro dospołnje spaleni. — Najhórje potrjecheni bu Berlinšći wós.

K wčerawšnjej powěsći wo jakostnym njeśrožu, pšichi kotrymž teź, kaž nětko nimski konsul w Lugano wojsejoja, dr. Helfferich je swojej mandželu wo žiwjenje pšišoło, pšichwadźeja bliše powjesće. S nich je widźeć, so je njeśrožo jene z najcežšich zaśdźenjeje doby dopołna.

We podrobnoscach njeśrožo je so tejšeć cełka, kotryž Bazela pšichodźe a signal pšechejdźe, wuprajił: Jědźachmy z twrdźenju pśišnosću 70 kilometrow za hodźinu do Bellinzony. Na dobo wobkedźbowach, so je signal za hodźenje do tuteje stazije sawrjeny. Wšednik lokomotiwy bu teho mjenjenja, so tutón signal jenož za tworne cełki (Güterzüge) płaći. Podarmo jemu pšiwołach, so sawrjeny signal za wšě cełki płaći. Sapocach hnydom pśeśnosć nascheho cełka na 40 kilometrow znižowaću. Ale podarmo: hižo běchmy wopali sćitajcu wubuchu (Weiche) pšejeli a snadź nam napschecžo so cźerjazeho spěšnika wuhladachmy. Hdyž widźach, so žaneho wucekła wjazy njeje, wotskočich z nascheje maschiny.

Hans Forthmann, kiž swojeho franjeneho nana, mjacź a bratra z druheho woka Milanskeho cźaha wuswobodźi, pišo, so je jemu jenož z najwjetšicej nuzu porazdźi, žeby z swojich pšichwutnych z hižo so palazeho wosa wuńšoł.

Hantske pschepytowanje je hač dotal sćehowaze powšitkowne wupokazało: Tworowy cźah (Güterzug), kiž jo wed Baselskim spěšnikom jědźeše, bu dla zapołdźenja we stazji Rodi-Fiesso sadźerjany, so by jemu sćehowazy spěšnik próstdnu cźaru mół. To bu teź po pschedpisach pśirownje wulke. Spěšichodneje stazije Biasca wosjetowene. Tuta stazija je sabyła, to dale wotjeżiwšy, z cźehoż so tutón cźah wuhlabdła a signaly za tutón sestajacu. Sajźdny signal (Einfahrtssignal) za Baselski spěšnik cźo. 70 bě spšawnje sawrjeny a jenož lohkotranjeny tejšeć (hlej pśeni wotrěźk tuteje powěsće) je wuprajił, so je wjednika swojeho cźaha na to, skedźbnego sćinił. Tón pak swjeta na tom, so jeho tute signale niczo njestaraja.

*

Dr. Helfferich †.

Pśichi żelesniczнej katastrofje pśeded Gotthardskim tunelom je dr. Helfferich, jedyn z najwuznamnišich wjednikow nimskeje nazionalnej strony, nahłu fundženc namakał. We nimskej politiju poślednich dwěsćo lět je wón wosudnu rólu hrał. Sa cźas swětoweje wójny wón najzapśišo politiku annexijow sastupowaše. Khěžor jeho tehodła za finanzneho ministra a městokanclera pomjenowa. Jako tajki dr. Helfferich w nimskim stejnje wudawaše, so Nimska z wójnu njewotwołkuje, dokelž pjenjezy, za wójnu wudate, w kraju sawostanu. To bě wjelo twalka njewěrnosć; pschetož Nimska zwrśiny za wójnu trjebne, po puczu pśeś Schwedsku a Dansku bohatnjejše a po tutym puczu teź nimske floto do wukraja cźežnjejše. Nimski lud pak jehawym słowam dr. Helffericha wěrješe a bebi swoje pjenjezy za nimske wójnske pożyčki pschego sajo twuwešćiśćej datowaše. Po słónczenju swětoweje wójny dr. Helfferich hežko twalka, so Nimska dobyćerjam njeśmě žaneho wójnskeho wotchłodźenja saplaćeć. Hdyž Francowsko a Belgiscenjo Porurśku wobsadźichu, wón pažione pschećiwjenje pśedawaše. Bohužel je Nimska pschehubiła na sobudnu radu dr. Helffericha-pschichoda. Nimski lud je z njej swoje samożenje słubił, jeho powschitkotne wothudnjenje je dr. Helfferich sobu sawinował. Wón je so teź nětkole sadady dźerżał, so Nimska njeśmě žaneho wójnskeho wotchłodźenja saplaćeć.

Dr. Helfferich bě wurjadnje duchawnje wobdarjeny a pšichi tym hrajacy rěcnik. Jeho słaby bok bě jeho zanyk mjeiow njemějaca ekscelelakomnosć. Jej k woli je wón druhdy pschećiwo lepschemu wědomju w parlamencze za wězy wustupował, kotrež su Nimsku do nětcźišcheho hubjenstwa, thudoby a nuzy dowjedle.

Nimski finanzny minister žebi žada, so by so Nimskej hospodarske sarjadnistwo w Porurśkej a Porheinskej wróciło.

We wólbnej shromadźiznje nimskeje ludoweje strony we Schcežecinje je nimski finanzny minister dr. Harres rjekł, so dyrbi Nimska pschi wukrajnjenju wotchłodźenskeho praschenja politiske a hospodarske sarjadnistwo w Porurśkej a Porheinskej wróco dostaś. Bjez hospodarskeje, fiskalneje a sarjadniskeje jenoznje nimskeho stata bo nimo měry wulke cźeże njemóża pschewinyć. Minister dale dźeli, so je po dowěrnych powjescźach wěsće, so so w Ameriźe 100 miljonow dollarow a w Jendźelskej 75 miljonow dollarow na internazionalnu pożyčonku za Nimsku podpiša.

Ludendorff žebi powschitkownu wojerśku powinnosć pscheco.

Ludendorff je tele dny z norwegskim dopišowarjom Chicagoskich „Daily News“ so rozrěcźujo mjes druhim rjekł: **„Po mojim mjenjenju je nimska rośa najhódnischa zdźeła świeta.** Cźim ju pschećiwo wutkrajnym wólwam schitaśe. W swojej swonkownej politiju so na to měrimy, na podłožku schitarskeho paragrafa 231, belgisko-francowskeho stamanego sprjećenja a wunuzowanego podpisma Versailleskeje rěcźenje pschemnjenješ. Njetrajnju ani protestantiscy ani katolscy wojaccy, ale jenož nimscy. Ale njes tym so je Nimska na swobodu a dweje wojowaka, njeje Watikan neutralny wostał. Bolsowo bě widźeć, kak je swjatny wótz w zaśdźenym rěcźe sabotažu (wobschłodźenje żelesnicow a kanalow) w Porheinskej a Porurśkej nazwaril a z tym Nimskej hyšnu brońi pschećiwo Francowskej z ruki wsał.

Ludendorff so nadźija, so so w Nimskej sajo **powschitkowna wojerska powinnosć sajo zawjedźe.** Ludy, kotrejž su bjes sakitanja, su sajadźene. Dale praji, so je po smitskownym pschewjedźenju monarchist a w najlubšej wutrobje na dom Hohenzollerskich wotsajany. Ale wón nima nětcźišchi wotkmit sa pschichodny, tole praschenje rozrisujo. Wón kaž pschejo měni, so ma so praschenje dynastije ludej k rozsudźenju pschewostajiś.

Pscheciwo sozialdemokratiskimaj swjatym maj dnjomaj.

Pola nimskeho a teź pola sakskeho knježestwa je so na mjetowarjo, so dyrbjałoj so swjatoj dnjej 1. meje a 9. nowembra wotstronikoj. Sakske knježestwo je so k temu wuprajiło, so może wo wotstronjenju jenoj sakski žejm wobsamknuś, kotryž so hajle 6. meje sajo seidże. Kaž je žiwy, budźe sakski žejm hišcźe do lećnych próstnikow wo tymle namjecze jednaś. Do pśedka je widźeć, so budźa wschitcy sozialdemokratoju a kommunistoju pschećiwo namjetej skorjowaś. Tuž njeje wocźakaś, so je so taj swjataj dnjej wotstronił.

Sozialdemokratoju žu so pschećiwo koalizji w pruskim žejmje wuprajili.

W žrjedńischim poležeńju sozialdemokratiskich sastupjerjow połnožnego Barlina je so skoro jenohłósnje wobsamknło, jo dyrbi so sozialdemokratiska-mešćanska knježestwowy blok w Pruskej hišcźe pśedy wólbom do nimskeje žejma rospuśćeś.

Nowy hromadny prozeß pscheciwo Hittlerowym pschiwiżowarjam w Mnichowje.

Sšrjedu su so pśed Mnichowskim ludowym sudom pśeni wobstorjeni pschestupjeli. Wobstorjeny **Pallenbach**, kotryž je so jako nižši wjednik Hitlerowego wudyrjenja wobdźelnja pśichi wobdźadźenju pinzy mešćanskeje piwarnje, pśichi wupuśćenju sozialdemokratiskich nowin „Münchner Post“, pśichi pschepytanju Auerowego doma a pśichi demonstrazijam cźahu pśeś mešto wobdźelił, powjerdźi, so su so sozialdemokratiscy zastojerjo dyrbjeli satśelić, kedy by so cźah nadpadnył. „Münchner Post“ je so dyrbjała najprjedy wupuśćeś. Potom su so žebi rozmyślili, so by pśichi prawnischo było, cźišcheśenju „Münchner Post“ za nimskonazionalistiske samyślny sebrać.

Wobstorjeny **Schoen**, tehorunja nižšich wjednik, je žiwy pśajeł, so dyrbja so zastojerjo satśelieć abo sabiec. Wa roskas pak so pśichi tym njeje jednało.

Hutter, wjednik wudyrjenja wobdźelenja, kotrejž je we „Münchner Post“ po wobstorjenju wandaliscy sachadźało, so wusna, so je pschi wupuśćenju, wošebje 9. novembra, teź pschi wotbronjenju krajneje policije sobu skutkował.

Wobstorjeny **Strauß** bě pschi pschebdźenym pschestupjenju prajił, so je sobuwobstorjeny Knobloch pschikazał, zajarjom sozialdemokratiskim radźeśelam hłowu rozbiec, jeli so by so nadpadł stał. Djenja so won njemóże na to wjazy dopomnieć.

Student **Wegelin**, ordonanzny offizěr wudyrjenja dźěłenja, je wot hejtmanna Goebringa, kotryž je mjes tym cźesnyk, porućenjoš dostał, wjeźor 8. nowembra wudyrjenje wobdźelenje z „Münchner Post“ wróćo pschivześeć. 9. nowembra je won dweju policistoju sajał, kotrejž staj plakaty Hitlerowego knježestwa wottorhałoj, a je jeju do pinzy mešćanskeje piwarnje pschinjeł.

Po wobstorjenym pišmje je wobstorjeny Berchthold se swojimi ludźimi w wuraženju „Münchner Post“ 880 mokrowych schłeńcow rozbił. Durjowe napjelnje a thamorowe durje so rostrašychu, thamory so powalichu, samknjene kommody so rospaceżichu, jich wupschijeńcze so na semju smjeta a rozsypa, wobrazy a bjły so rozbichu, akty a druge pišma so rozmjetachu a so špalichu. W pišmiwstajenstwje so wulka licźba pišmowych kaćichow a wuwtorha a pišmo so na semju rozsypa. Kaž z nekotrymi bilijonami wopschijeca wurubichu a stołcźnje schtyri pišanje maschinu, dwě raz-

...atrowna hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

23. haprleje 1924 w Budyšinje.

Popołdnju w 1/2 3 hodźinach móžeše předsyda k. tachant Skala hłownu zhromadźiznu před połnej žurlu wotewrić. Wón wupraji swoju radosć nad tym, zo je wopyt Maćicy w poslednich létach stajnje přiběral a wobhladuje to jako zwjeselace znamjo narodneho postupa Serbow, njedźiwajcy wšěch zahubnych, kažacych wliwow bjezbožneje wójny, kiž su tež serbsku nabožnosć a póćiwosć trochu nalemili. Tutej počinkaj njech so hajitaj, dha nam Serbstwo njezanđże.

Z hłowneje rozprawy su najwažniše wobzamknjenja, zo smědża wot nětka tež žónske porjadne sobustawy Maćicy być, zo maja so nekrologi na hłownej zhromadźiznje jonož wo najzasłužbnišich sobustawach a to cyle krótko podawać, dokelž móže je tola kóždy w Časopisu čitać a zo budže so w příchodze při wotewrjenju Maćičnych skhadźowanjow „Rjana Łužica" a při kóncu „Naše Serbstwo z procha stawa" spěwać. Rozprawa knjeza justicneho radźićela Cyža wo Serbskim domje bě we wšěstym nastupanju mało zwjeselaca. Tak dołho, kaž tak mjenowane zakonje k škitanju wotnajerjow (Mieterschutzgesetze) wobsteja, dom wjele čisteho wunoška přinjesć njemóže. Tute zakonje, kiž wobsedźerjej na swojim domje nimale žanoho prawa njewostaja, pak so wšěce zbóhnu. A potom směmy so nadźiješ, zo Maćičny dom rjany pjenjez k spěchowanju serbskeho pismowstwa wunjese.

Z rozprawy wo knihowni wosebje zajimuje, zo je knjez dr. Wjaceslawk katalog serbskeho dźěla knihow zestajał a wudał. Jako małe zarunanje za jeho wulku prócu pomjenuje so za sobustawa Maćicy na čas žiwjenja.

Z rozprawy muzejownika wukhadža, zo je muzej w zańdźenym lěće cyłu liďbu wobrazow našeju wumělcow Měrćina Nowaka a Hajny kupił. Wědomostny přednošk běše knjez farař Křižan-Wotrowski přewzał. Wón rěčeše wo předstawiznjskem času našeje Łužicy a to we tajkej wobšěrnosći a cyłosći, kotrejž wobswědčiśtej jeho hobrsku nic jenož theoretisku ale tež praktisku dźěławosć na polu prahistorje. Wulke zasłuhy ma wón wosebje wo přepytowanje Wotrowskeho hrodźišća. Płód jeho próceowanjow je rjana wobšerna zběrka prahistoriskich namakankow (popjelnicow, sudobjow atd.), kotraž je tež kóždemu, kiž so k. fararjej doprědka přijzewi, přistupna.

Zo by maćizna přednoška našej wědomości zdźeržana była, prošeše k. předsyda přednošerja, zo by swoje dźěło w Časopisu Maćicy wočišćeć dał. Wulki dźěł připósłucharstwa so bohužel tak zadźeržał njeje, kaž sebi to wažnje wědomostnych towarstwow žada; přichodnje dyrbjało so razuje na to dźerżeć, zo so tajke nješo njewospjetuje. Wulki zajim zbudźi rozprawa šulskeho rady Krawca z Kamjenca wo skutkowanju ludoweje rady. Před létom bu wona założena z tym zaměrom, zastupować kulturne zajimy Serbow pola knježerstwa w Drježdźanach. Wosebje chce so starać wo serbski inteligentny dorost a wo to, zo so w Serbach w prěnim rjeđže serbscy zastojnicy postaja. Připoznaća jednotliwych serbskich towarstwow, kotrež dyrbješe ludowa rada jako legitimaciju měć, je wona hakle za poł léta hromadże měła. Nětko su ju přez połsta towarstwow připoznali. Na ministerstwach w Drježdźanach, hdźež je k. Krawc hižo 7 króć jednał, je dobre zrozumjenje namakał. Namjet, za serbskich wyššich šulerjow w Budyšinje jenu słowjansku rjadownju stworić, budże so wuwjesć, jeli liďba šulerjow dosaha. Rjany wuspěch měješe ludowa rada z jenej próstwu, wottwar zastojnikow serbskich wučerjow wyše 60 łět wottwarić, wobroći so ludowa rada na ministerstwo rozwučowanja z prošom, zo bychu so wottwarjene mocy z młodymi Serbami narunali abo jeli to móžno njeje, zo bychu stari wučerjo hišće wostali. Tuta próstwa so dopjelni. Wšitcy serbscy kandidatojo dóstachu k 1. haprleji městna, mjez tym zo dyrbja Němcy hišće z dźěła čakać.

Hdyž w tym nastupanju na pruske wobstejnosće myslimy, je zjawnje widźeć, kak mało pruska wyšnosć Serbam napřeco přińdże. Wotmołwa ministra Bólitza je to z nowa dopokazała. Knjez Valtin-Wojerowski wo njej nadrobnje rěčeše a so na předsydstwo Maćicy wo radu wobroći. Knjez redaktor Skala namjetowaše, pruski wotdźěl ludoweje rady tak zorganisować kaž sakski, dha tež skóńcnje wuspěch wuwostać njemóže, jeli je pruske knježerstwo woprawdźe demokratiske. Knjez farař Domaška ma na sakskim šulskim zakonju za wulki brach, zo smě šulske předstejićerstwo kóždy čas jenu serbsku šulu jako němsku postajić. To je husto dosć wumocowanje serbskeje mjeńšiny. Knjez šulski rada Krawc to přida a wupraji so też za wotstronjenje postajenja, zo smědża serbscy starši swoje dźěći wot serbskeje wuby wuswobodźić. To je, kaž Němc praji, „nationale Gesinnungslumperei".

Knjez justicny radźićel Hermann doda k rozmołwje, kak němscy wučerjo statneho prawa § 113 němskostatneje wustawy, kiž prawa narodnych mjeńšinow zaruča, wuložnja. Po jich mjenjeaju dawa § 113 jenož direktivu za zakonjedawarja. Přjedy hač tute zakonje wuradźene njejsu, so tež nichtó na § 113 powołać njemóže. Bjedrich Gilsa samo docyła zaprěwa, zo w Němskej dwěrčne ludowe dźěle bydla.

Zo je znajmjeńša Saksku w swojich šulskich zakonjach na Serbow dźiwała, dyrbi so připóznać. Překhodny šulski zakoń přinjese tola napřeco zakonjej z łěta 1873 mały postup. W zakonju z łěta 1873 rěka jenož: Nabožinska wučba ma so z pomocu serbskeje rěče wudźěłać, tak dołho hač so we wosadze porjadne serbske Bože služby wotměwaju. Nowy zakoń pak postaji, zo maja so wšě dźěći serbskeje narodnosće w serbskim čitanju, pisanju a spěwanju rozwučować. K temu zaměrej so liďba rozwučowanskich hodźin na měšanorěčnych šulach wob tydźeń wo tři powyši. Serbska rěč pak ma so wyše teho we wšěch předmjetach a rjadownjach sobu nałožować. Snadź by knjez dr. Herrmann swój cyły, serbske wěcy nastupacy zakoński material, kiž je wón tak přikładnje hromadźił, zjawnosći přepodał k wozjewjenju w Serb. Nowinach.

(Skóńcenje přichodnje.)

General ſ Lossow ſ turkowſkim instrukziſtiſkim generalom.

Roskasował němſkoſtatneje wobory w Bayerſkej, general ſ Lossow, bě pſchi Hitlerowym prozeſu ſudniſku falu ſwjedowólnje wupuſčeſk. Hdyž bě jeho tam Hitler na cjeſtowanſk. General Lossow je tehdy w runej měrje do Turkowſkeje puczował a je turkowſkemu preſidentej Kemalej paſchi ſwoju ſłužbu poſličił. Tutón je jeho ſa inſtrukziſkeho generała nowego turkowſkeho wójſka pomjenował. General ſ Lossow 1. meje ſwoju ſłužbu naſtupi.

Czeſkoſłowakſki preſident Masaryk na Sizilſku puczuje.

Wobſtarny czeſkoſłowakſki preſident Masaryk bužo tej łětſa dłeſchi czaſ pod milym njebjom Italſkeje pſchebywacz ſo by ſwoju ſtrowoſcz pożywnik a nowych mozow k ſaſtawanju ſwojeho ſaſtojniſtwa nabyk. Tón krócz je jebi wón ſa pſchebyk Sizilſku kupu wuſwolik.

Bratianowe puczowanje do Turkowſkeje ſo wotprajiło.

Rumunſki miniſterſki pſchedſyda, Bratianu, kotryž chcyſche hyzdu do Konſtantinopla wotjeć, njeje ſwoje puczowanje naſtupił. Kaž ſo ſda, ma tej Turkowſka ſa ſwałiwu wěz, politiſki ſwjaſk ſ Rumunſkej pſchecziwo Ruſſej ſcźinić. Bežarabſka Rumunſkej hiſchcze wjele hiwwubolenja nacźini.

Republiku ſchkitaju wukas to Grichiſkej.

Grichiſke knježerſtwo je wukas ſa ſchkitanje republiki wudało, kotryž dyrbi dźeſacz lět płacźiś. S tutym khłostanjom, kaž ſ jaſtwom a wuhnanſtwom, ſo tym hrožy, kotſiž buchu republiſnyej nahlandoſcźi ſeſchkodźiłi.

Ze Serbow.

Pjatk, 25. jutrownika.

Marka, sćenika.

1691 zeńdże so w Budyšinje pršni króć komisija k wudaću serbskich perikopiskich knihow! (Tobias Cudaly we Łazu, Krygar w Minakale, Matej w Kholmje, Radca w Budyšinje).

Dźi won, dźi won, přez wokno słónco kroni
A wětřik do mnje mjeta z běłym kćenjom,
Dźi, dźi, dźi! Zyba do khwatanja honi,
Pój, pój, pój, pój! Kós wabi z fifolenjom.
A w lěsu zeleń młódna majka z buka,
A jědła sumi mysl emi do sónćka,
A fijałka tak swěrnje na mnje kuka,
A lubosć liśći z bołeho mi zwónćka . . .

Čišinski.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +14. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +1, thermometer w nozy +9. Wyſchkaty na ſ khłada rjane wjedro, ſnano teſ ſłabe deſchćiſki. — Drjeſdźanſka wjedrawa nuja ſtaja pſchiběrace, wocźopjenje a wumjeſ ſenje. Bola kupy Jsland ſyma wyſchina leži. Mjeńſche jabra nijſu ſu ſ pſchicźinu, ſo ſo pola naſ druhdy poprjoſchi. Juſtſa ſobotu ſtónćko 4,48 hodź. ſchadża a ſo 7,12 hodź. khowa, Mjeſacz w nozy 1,42 ſchadża a ſo dopołdnja w 11 hodź. khowa.

— **Knjez dr. theol. Anſelm Rożinger,** ſcholaſtikus kapitla ſwj. Pětra w Budyſchinje, dotpołetmy praeſes prjedawſcheho Sſerbſkeho Seminara w Prahy je minjenu ſrjedu 23. haprleje wjeczor ½10 hodźin w katoliſkej khowarni w Drježdźanach, Wjedrichowym namjeſcze nahle ſcmrěł. Rano cźitaſche hiſchcze Bożu miſchu, we dnju bě ſo po mječze pſchehłodźował a wjeczor ſebi Bóh ſ tuteho ſwěta wotwoła. Wón narodźi ſo 18. haprleje 1862 we Merdingen pola Freiburga, bu 21. dezembra 1887 na měſchnika wuſwjeczeny a naſtupi ſwoje prěnje ſaſtojnſtwo 7. januara 1888 jako katecheta w Budyſchinje, bu druhe poł léta 1889 ſ adminiſtratorom w Annabergu, pobu na cźaſ w Kamjenjach, Plawnje a w Sebnitzach a bu potom 15. dezembra 1895 praeſes Sſerbſkeho Seminara w Prahy.

---

mnożacej maſchinje, pjeć gummiſowych wobruczkow ja automobile a wulku hromadu pižaniſteje papjery rubiſchu a ſ nakładnym automobilom do prjeńſchcźanſkeje puwarnje donjeſechu. Feichmayer pódła teho kožanu jaku, kotrež kholowy, jelizny grat a łupy kradny. Słónczneje policija pſchecźiwo nawalnikam ſakrocźi a dalſchemu wupuſčenju konz ſcźini. Mjes tym ſo bźeł twudrowanje wothłoženja we „Mnichowſkej Pótſce" woſta. Berchthold, Maurice a dalſchich 20 muži ſ automobilom k wobydlenju ſozialdemokratiſcheho wjednika Auera pſchijeżdżechu. Tuteho chcychu ſajeć a do pinzy mješchcźanſkeje puwarnje dowjeſć. Auerowej ſonje revolwer napſchecźo dźerżo ſebi ſabachu, ſo by praſiła, kde ſo jeje muj khowa. Hdyž wona praji, ſo muj doma njeje, ſyke wobydlenje ſa nim pſchepytachu. Berchthold ſam Auerowu piſarniju pſchepyta, kradny tam wyſchelake pišma a dwaj revolwraj a ſłónczne Auerowemu pſchichodneho ſyna jako ſaſtajenja ſobu wſa. Maurice Auerowu ſonu wołpjet do wutroba dyri, ſe ſwojej ſ ſelbu wyſchelake wězy rozbi a pſchi tym jara ſchkhodźace twudna nawoła.

Feuilleton

Cźorny młynk.

Powjedanćko ſ Thuringiſkich horow.

4] (Pokracźowanje.)

„Knježe — to bě žałoſtwje — a hdyž ſymjo dele padaſche, dha bě, kaž by kóžde ſarnjatko kanonowa kula była, tak bełka wjeſeła'che, hrimaſche a praſkaſche, a jene podkopki po druhich ſo ſaſzypnychu, ſyke hewjeſtiwo pſchesta a ſ nim tołcho bohatſtwo a kražnoſcź Reichmannsdorfa, ludźo ſaſo w proſtej draſce taj w ſutžodnych wšach khodźachu, ſtote kehele a kule ſo ſhubichu, wójna a mór pſchicźeſejeſchtej — pſchi tym ſo tołcho ſahubi a tamne žadławe połlecze ſo wote wšy hiſchcze wjało njeje, a to móže hiſchcze wjele łět tak woſtacź, pſchetoż kak wjele ſakraźnjenych ſymjeſchkowo maka njeńdże do khanki, ja je nochcźył liczicź!"

W njemérje ſo tutu nóz cźorny młynk na ſwojim łhnje waleſche. Khodźeja jeho tłocźeſche, ſtoto bźeſche ta khodźta, kotraj na jeho wutrobje cźežko leżeſche. Słoto bźeſche — jeho — tola młodźenc — ſmědźiſche jemu wón wſcho ſoſacź? — A hdyž woſak ſaſo na ſwěrko njeſchindże, ſchto wo tym wjedźeſche? Njebožku Franzowſoju potłocźerjo Němſkeje, njebožku woni ſmjertnu njepſchecźeljo? Njedyrbjeſche wjele ſakraźnjenych tyſaz ſynowo němſkich ſtarſchich pod thorhoju Bonaparty ſłużicź a ſo wot njeho do zuſych balaſich krajow wotwjeſcź dacź, ſ kotrychž ſnadź ſo žadyn wjazy njewróći? Schto bźeſche na tym, hdyž ſo jedyn Franzowſa to Němſej ſłubi? —

Tola mordarſtwo — ſwědomnje — Bóh! — A ſaſo — njebźeſche teſ Bóh, kotryž bě ſjenjeſy wobradźił? A te ſjenjeſy, te wſchak ſaſo njeviróći — tola wboheho rawſza ſtónzowacź? — Nź — jemu ſawułicź a hłodu wumrjecź dacź? — Nź, to by cźertowſky było. Ale ſchto dha cźiniéź? Když by jemu wjeſcź bombal, a Kranzowſkoju buchu pſchi dźi ani njeſtrowi ani ſo ſa raniſche poſtrowjenje njedźakuje — w jeho wutrobje napſchecźiwne cźuzca ſe ſobu ſe ſurowoſcźu wojuja. Duricźka ſ podſenitſemu khodźeſ ſe derje ſhwaſi, je ſ walcźakami zyle pokrył — ſtoto je do dobreho ſhwa doniejeſ. Słónczenje je jemu łóžo, chze wſcho do Bożeje ruki ſtajicź — hdyž ſu wojazy pſrjecź, chze młodźenza je ſchkaloby wuſtwobodźicź — njech jemu potom Bóh dale pomha.

Armanda cźeſke cźorne myſle w ſkołowym jaſtwje tyſchu. Wón je tu tak zyle ſam lutki, ſtwy pohrjebany — nichtó tutu ſhwawiſku njeſnaje, hacź jenoż młynk, jeho hoſpodar. Hdy by nětko tón ſ njeſboju pſchiſchoł, hdy by jeho Boża ruczka ſaſała, hdy bychu jeho Franzowſoju ſa wjednika ſobu wſali — a hdy by potom nan pſchiſchoł, a podarmo ſa nim pytał. —

Wotbźeſenje wojakow ſ młynej pſchińdże. Straże jen wobſtupja, wſche puće a ſcźeżki. Leutnant, ſ wojakami póſkarny, ſ hrubym wótrym hłoſom woła: „Hdże je hoſpodaſ? Hdże je deſerter? cźert a hela!"

Cźorny młynk tſchepotajzy pſched nim ſteji, offizjer jeho ſa wutrobnu pſchimmy a jeho tchażu, ſtelbowe topora ſchcźercźa, ſyn chze nama ſ rukow franzowſkich wojakow wuſwobodźicź, praſny jeho do wobliczja a ſ ſtelbu jeho ha, ſiwoda ſtorcźi, ſo ſo ſmak na ſemju walí. Młynſki wrěſcźeſi — njedźelnicza to ſpſchi, ſtyſchi cźo kopot, hrube hłoſy, ſchcźercźenje bróni a ſo na ſmjercź ſtrachuje.

„Brajeje, hdże je deſerter, abo dźicze ſ djabeſ!" Leutnanat mjeſi wuczahnywſchi hroźy cźornebo młynka ſaſtaja. Sſmjercź błédy młynk pſched offizjerom na kolenje padajo a — pſchecźakſi młodźenza, kotryž je ſo jemu dowěrił.

„Nź — Bóh mje njeſwopuſchcźi! Stupy ſo pſchińdże! Mój wumožnik je bliži!" wołka Armand du Lenoir.

Cźorny młynk błédy a tſchepotajo durcźka wotcźinić; je wotcźiniſ; w ſmjerzynym ſybole dhyſtotaja ſo pſchi mandowynaj wocźomaj — ſtrěłte kneſle, ſtrěłte ſo mieć.

30. septembra 1908 bu pomjenowany na kanonika tach. knj. Pětra w Budyšchinje, 13. meje 1914 bu z cjesnym dr. theol. Karla Ferdinandoweje uniwersity w Prahy, 13. meje 1920 bu pomjenowany na schołastika w Budyšchinje, hdyž bu potom też 28. awgusta 1921 pschesyhdli a 26. junija dosta swot knj. Wótca Benedikta XV. dostojnosć monsjuora.

— **Załoženje natutowatnje za Budyšchanski wokrjeh.** Na poślednim pośedźenju wokrjesnjeho wubjerka jednachu so mimo druhich wězow też wo załoženju wokrjesnjeje natutowatnje. Tuta měła so wo krajnostawsku banku sepjerać a dale so też na to myślić, so měše so wšěch natutowatnje wokrjesna tutej natutowatni jako filialki pschisłamkowych. *Mokrje běchu za to, druzy sašo, kaž n. pšch. komorny rada w. Rostiz-Wallwitz pak běchu pschećiwo temu, poślednischi schi tym sojimy krajnostawskeje banki schkitnische.* Skónčenje bu wobsamknjene, tutu naležnosć pschichodnej wokrjesnej thromadźizne k bokónčnemu rozsudźenju pschedpołožić.

— **Sa jésdne liseńki, kiž so w cząhach twdawaju** (liseńki za dalšiu jésdbu, pschestupowaje liseńki a pschirjadowe liseńki k spěchnikam) ma so w pschichodze bjes rozdźela 50 sł. wjenjeźowe płaćizy. Wuwzate z teho postajenja su liseńki, kiž so w cząhach na sastanischczach pschedawaju, na kotrychž žadne liseńki dostacz njetrjeba.

— **Nowaj spěchnikaj w Ketnym jésdnym rjedźe.** Kaž so nam dowědźeli, budźetaj w Ketnym jésdnym rjedźe nóžnaj spěchnikaj (Nachtschnellzüge) Drježdźany—Wrótšławy—Drježdźany sašo sawjedźenaj. Bliščschi cząs pak hischcze postajeny njeje.

— **Dopředka wuplaczenje sałtojiskich mšow.** Ministerstwo zyłostatnych finanzow je so rozsudźiło, sałtojiskom jich cyrkwi sa mšu sašo po předka wuplaczić dacz. S dobom so sałtojiskam roda dawa, so bychu sebi sašo bankowe konty załožili. Rassferje budźa so zmejny a kraje tutemu postupej stata pschijamkowali, — jeli so to jich finanzne wobstejnosće dowola.

— **Swobodne mjasowe jatki** (Freibank) w Budyschinje. Sobotu, 26. haprieje, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa so fyrne howjase mjaso, punt po 70 pf. Sywisowe mjaso wotedawa so jenož na cźišla 501—800. — Dźełomjerjerjam wotedawa so sobotu, 26. haprieje, pop. wot 2—3 hodź. fyrne howjase mjaso, punt po 50 pf. a fyrne šwinjaze mjaso, punt po 70 pf.

— **Wobsej Drježdźanskej bantšeje hejtmanstwje** so katferje 1. julija do jenoho hejtmanstwa sjednoćiłej.

S **Hladowja.** Tśeśi žiwjaty bźeń wotmě tu „Sserbska ludowa strona“ posa Brylez swojim wólbnu thromadźiznu, kiž bě zaraz derje wopytana. Wjeczor 1/2 9 hodź. wotzynki tu redaktor Skala w mjenje serbskeje strony, na cźoł k. Wart program „Sserbskeje ludowe strony“ rozwi. Wón pokasa na to, so nam Sserbam trjeba nje, so waschinju němšchich stronow na druhe fwarjecz, so pak też trjeba nimamy, sa němšchimi ako samo nazionalistiskimi stronami bźeźaz, dokelž sašadny naschich serbskeje stronu šu taiki, ko mža w dyrbšu rodźeho Sserba spokošcz. Wažnošcz naschcho žamowstatneho wustupowanja, wobsteji we tom, so mózemy jenoż na tute waschnjo swoje spratone narodnje a hospodarske kaž też kulturne prawa a zadanźi dobyez. So pak so njeby žadyn serbski hłós tehodła słubił, dokelž njemózemy psches rostorhanosć serbskeho kraja na 3 dźele nihdże jeneho kandidata pschecźiwschcźecz, smy ho sšednoćili s Polakami, Danami a druhimi narodnymi mjenšchinami do **blo ka na o d n o s t n y ch** mjenschich, kotrenuž naschе hłosy na zyłostatnej liseńnje (Reichswahlliste) pschipadnu. Knjes Bart potom rozwomina smutkownu a swonkownu politiku, a pokasa na to, so runje we tom nastupjescźi strach wobstoji, hdyž němškonazionalnišchi wjeschiny we nowym parlamenze bychu dostali. Cźi bychu hynjom z wójnu sapoczeli a to drje žadyn jenički Sserb njebudźe chcyć. S zadrinym napominanjom, so chzili wschitzy k naschej serbskej stronje pschidrużić, knjes Bart swój 1 1/2 hodź. pschednoschk skónčzi, kiž mukcho pschi hłosowanju namaka. — We rosmolwje porjeca knjes wuczeł **Nawka**, kiž na to pokasa, so ja mjeno a nikoho njemóże bycz po prawom zaneho rosmyslowanja, hacz ma ako mina serbskim stronu podbyrjeracz. Wón napominaschе k podpjeranju serbskeje liseńny. — K. kubleł Schołta-Bronjowski chzyschе wjedźecz, hacz je nascha strona też pschijopšnata, na cźoł jemu k. Wart wujasnjenje da. K. kubleł **Wenzel-Bronjowski** chzyschе mjena kandidatow na zyłostatnej liseńnje (Reichswahlliste) wjedźecz, schtož so jemu prejt. Na dalsche napraschowanja tuteho knjesa so tu njetrjeba bźiwacz, dokelž wone nastupacha fakt. hoitwinski sakoń a podobne wězy, kiž tola z wólbami do zyłostatneho jesma nicźo cźinicź nimaja. — K. **Wert** wopraschа so sa powołanjom knježi, kiž su na zyłostatnej liseńnje a tak so swěrzi, so je 1. kandidat dr. Kaczmarek jurista, 2. hrabja Schieratowski ratat, 3. a 4. Nehorunja. W dalschej rosmolwje wutkowachu so wschelake sajimawe nowinki w nastupanju pozdźonow mjes „Bandbumbom“ a „Landeskulturraten“ pschi wudawanju cźih nowinj „Sächsische Landwirtschafts-Zeitung“. (Wy so k temu hischcze pschi składnosći wrócźimy. Red.) Schadźiwschi so stonczi k. redaktor Skala z krótkim rozpomnjanjom takiki naschich napschecźiwnikow, kiž se słobami njenjebja, kak bychu Sserbow hanili. Pokasa też na strachi, kiž zylemi němškemu stacźenstwu i nekajkim sesyjnjenjom extremnich na lewizy, ale wosebje też na prawizy hroza: wójna a najhórsche hubjenstwo. Shromadźeni dźakowachu so wschim rěcźnikam, na cźoł so derje poradźena thromadźizna bjes harty a krawalow, kajkeż pak na němškich thromadźiznach na dnjowym porjedźe, skónczi.

S **Butez.** *Sa noweho wjeznamostra, kiž bo nikto ro nowym waschnju mjenuja „Bürgermeister“*, bu z nowa dotalny zastupjerjo zjemjnsti pschedsyedźicel knjes H. Sšwora a sa jeho zastupjerja tehorunja z nowa sašo k. kubleł W. Kliem wuswolenj. Wobej wólbu pschijećschtaj, schtož so powschitkownje witasche, kaž „B. N.“ pisaja.

S **Makez.** Pschichodnu njedźelu wjeczor 1/2 8 hodź. wuhotuje so we „kacjej korczynje“ pschednoschk je fwoltowobrasami (Lichtbilder). Wschitkim, kotrjž maju japanisku fwórbu, poskeda so tu w duchu tunje wuczowanje po fćłuknych krajinach Abrije. Kónc wuczeł **Wjela** je tutón pschednoschk dobrocźiwje pschihotował. Tuž njeschodźi nichtó tutu hodnosć, hdyž rjanosć južnych krajinow wobhladach.

S **Wósporka.** Jutrownu póndźelu puknu po małej swón tudyschcze zyrkwje, kiž je wjazy hacź 200 lět staru a swojeho cząsa w Drježdźanach tam. Dołelž bě to jenički swón, kiž bě hischcze thmany, budźe najsterje zyły nowe žwonjenje rećbne, schtož sa zyrkwinsku wobadu znamjenja wulke wudowoli. — Na hamtym dnju snjeschoji na pucźu mjes Njechornjom a Wósporkom wobschodnik z jédnymi kokami Bauer se swojej žonu. Wobaj jédźeschtaj na motowozym kole thromadźe a padnyschtaj tak njeschožowuje, so jébi Bauer nohu dwójzy a jeho žona ruku słama. Dyžbyšu jeju z autom do khorownje wotwjesć.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyšchina.** W Michałskej zyrkwi smeje njedźelu Quasimodogeniti rano 1/4 8 hodź. farał Rada němšku a wo 10 hodź. farski Bożu słužbu. — Wutoru wjeczor w 7 hodź. w Dobrjeschi w Schtejnitzec domje 5. bibliska hodźina. — Semrjeźe: Johanna Ehrystiana rodź. Lenke, Handrija Augusta Lobra, knjesjeho schadowaka we Wulkim Wjelkowje, mandźelska, 62 l. 5. m. 1 dź. Marja Alma rodź. Wagnerez, njeboh Ernsta Friedricha Wagnera, dowjerka, khěžerja a maśch. samtarja w Jenkecach, sam. wudowa w Budyschinje, 40 l. 8. m. 21 dn. Rudolf Korla Leerman Grunwald, zyhelniśi miśchtr w Ratarjach, 59 lět 10 m. 23 dni

S **Minakala.** Njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. farska spowjedź, we 8 hodź. herbitze a 1/10 hodźin němske kemschenje. Po tym spodobnje zyrkwinskeho pschedstejeństwa. — Schtwórtk pop. 1/5 hodźin Jónske towarstwo w Wolfsiej hěsce.

S **Hućinu.** Njedźelu Quasimodogeniti rano we 8 hodź. herbita a 1/10 hodźin němska Boża słužba. Pop. 1/2 hodźin kowarstwo knjesinow na farje. — Semrěł: Alfred Waltar Teich w Hućinu, 13 l. 7 m. 17 dn.

S **Drodźischcza.** Njedźelu Quasimodogeniti rano we 8 hodź. herbitze a 1/10 hodźin němske kemschenje. — Semrěli: Khristina swud. Palmanka rodź. Mikanja, rentnarka w Sranecach, 79 l. 15 dn. Marja Madlena swud. Lowjna rodź. Wolferez, wumjelcarka w Njechornju, 75 l. 11 m. Hana Schweiberez, khěžarka w Hrodźiszczu, 83 lět Handrij Wilhelm Knjeźa, wumjelcar w Rakschach, 80 lět 10 mějacom.

S **Klukša.** Njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. herbita spowjedź, we 8 hodź. herbita a 1/10 hodźin němska Boża słužba. Pop. we 2 hodź. rozsčerjowanje z mšokźinu.

S **Khwoźźa.** Njedźelu Quasimodogeniti rano we 8 hodź. herbitze a 1/10 hodźin němske kemschenje. Pop. we 4 hodź. hudźbne pschedwjedźenje, wosbtejace je swdźawja, hrajcza na pschećelach, hubłach, posawnach atd.

S **Makez.** Njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. herbita spowjedź, we 8 hodź. herbitza a 1/10 hodźin němska Boża słužba. Wopaminanje njeboh k. fararja Fschihana: farał Wjenzaš z Nosłaczu.

S **Budestcz.** Njedźelu Quasimodogeniti smeje farał Domaschka rano we 8 hodź. herbitze a 1/10 hodźin němske prědowanje. Pop. we 2 hodźin Boża słužba sa dźesći, farał Wójz. Pop. we 3 hodźin wuczba sa herbitzu młodosć, farał Domaschka. We 4 hodź. khrestadźina khěžerja. muzijske młodosće. — Pónđźelu wjeczor 1/8 hodźin thromadźizna Jónske młodosće.

S **Porschi.** Njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. herbitze Boże wotkasanje, we 8 hodź. herbita Boża słužba. Pop. we 2 hodź. rozsčerjenje sa muzikn a Jónsku młodźinu. Pop. we 3 hodźinach tow. młodźenzow — Semrěła: Frieda Martha Wotscheschez, mandźelska w Konjezach, 38 l. 11 m. 23 dn. — Wunoschk fćerki sa 5. bibliske towarstwow 77 hr.

S **Hodźija.** Njedźelu Quasimodogeniti rano 1/47 hodźin herbitze spowjedź, 1/8 hodźin herbitze a w 9 hodź. němske kemschenje. 1/11 hodźin Boża słužba sa němste dźeći a pop. we 2 hodź. rozsčerjowanje z němstej muzijej młodźinu.

S **Mochlinka.** Njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. herbita spowjedź, we 8 hodź. herbitze a 1/10 hodźin němske kemschenje. Sbérka. Pop. we 2 hodź. herbitze katechizm. rozsčerjenje.

S **Nitzwarzicza.** Njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. herbita spowjedź, we 8 hodź. herbitza a 1/10 hodźin němska Boża słužba.

S **Malschcze.** Njedźelu Quasimodogeniti rano we 8 hodź. herbitze a 1/10 hodźin němske kemschenje.

S **Hušti.** Njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. herbita spowjedź, we 8 hodź. herbitza a w 10 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rozsčerjowanje z muzijej młodźinu.

S **Nožaczu.** Njedźelu Quasimodogeniti rano we 8 hodź. němska a 1/10 hodźin herbita Boża słužba.

S **Dwora.** Njedźelu Quasimodogeniti rano we 8 hodź. herbita Boża słužba.

S **Barta.** Njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. herbita spowjedź, we 8 hodź. herbitze a 1/10 hodźin němske kemschenje.

S **Hornjeho Bujeseła.** Njedźelu Quasimodogeniti rano w 7 hodźin němska spowjedź a Jónske wotkasanje, we 8 hodźin němske kemschenje. Pop. w 3 hodźin Jónske towarstwo w farstwu domje: howor wo Jónskej młodźinskej rozsyrjenu. — Schtwórtk 1. měje wjeczor 1/8 hodźin bibliska hodźina w pacźerskej stwje, zeł. knjes Marka 10, 1—12, Jesuš a Jonny.

Stopk.

* **Konferenca mjesynarodneje dźěłacźerskeje pomocy** so prěni synjaty dźeń junow w Prahy wotmě a bě wulkotny dopokas sa wumjeśe a rozsčerjenje myślićerski mjesynarodneje solidarnoscze wschěch dźěławych a nuzacźerjowanych stawow zyłeho swěta. S swukraja wobdźělichu so znaty franzoski spisowaczel Henry Guilbeaux, Barlinski lekarz kniz. dr. Flake, holandzan J. W. Krudt, za Jendźelski znaty socialistiski politik Stein, za Skandinawisku dr. Dobosa sa němskich dźěłonjemjerjakow P. Schołze.

* **Nabožina a schuła.** W Bayerskej je, kaž „Evangl. Sonntagsblatt“ w Stuttgarcze pische, 740 katolskich a 30 evangelskich wuczerjow a 170 katolskich a 3 evangelske wuczeńki wubźělenje nabožnje wuczby w schuli wot pokazała.

Zapósłane.

Lokalna organizacija ščešcźanstwa-socialnego sjednoczenstwa w Budyschinje smeje so dnja 24. m. katolske towarschowni na gatbarschej haju, zjamnu schromadźiznu. Jako rěcźnik budźe wustupowacz sajoset stronu, sekretar Anton Meiše z Bochuma a nimo njeho sakki pschećelja tuteje strony, wobschcźi sekretar Kretschmer z Drježdźan.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: **Marko Smolerf.** w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: **Arnošt Bart,** w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: **Jan Skala,** za nawóstki: **A. Dučman,** w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 25. haprieje 1924.

Kursy wezera w Barlinje:
(Tute kursy su w milijonach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	274 300
jendźelski punt	18 455 000	czěškoski. króna	124 600
schwajzarski frank	746 100	100 pólsk. markow	438 000

Wjenjesy šo na wukrajnych wikach wjeźera malo pschemjenichu. Njesbožowna spekulacija němskich bankow a firmow, so hódnota franka spaduje, kaž je koni němska marka spadowała, žada pschcźego sabo wjazy wopora w. Wschędnje cźitamy, so te banki a firmy, kiž su na lépt taksje spekulacije lćźli, wrjeschczaju, dźeja bankerott.

Effekty šo na Barlinskej bursy wezera jenož šnadnje pschemjenichu. Kursy effektow na Drježdźanskej bursy šo powschitkownje wotbrjebjorwachu. Mjes spadowazymi akzijemi běchu też te Lubijiskeje piwarnje, kiž 2 bil. pschijaschu.

Kenty swoje kursy sakhowachu.

Na produktowych wikach je wobrot we swojimi drémanji sawostał. Rožki so jara malo kupuje. Mjetorke mlyny nješchto pschenicy pokupichu. Wowsy je trochu zadnischli. Njedostatk na pjenjesach so jara sačuwa. To hacźi wosebje wikowanje we jeczmjenju a muzy. Jara derjé wěrnjaju kruźki (Kartoffelflocken) dźeja. Mčka, so tych je, Pólšleje jara malo pschikhodża. To może słónczenje je pschcźiwnu bycz, so běrny nješchto horje fraša. Zentnar žita pschindże po słotych hrivnach wezera:

we **Lubiju:**
pschenicy 8,50—8,70, rožki 7,20—7,40, jeczmjenja 8,50—9,75, wowsa 6,60—6,90.

w **Kamjenzu:**
pschenicy 8,60—8,75, rožki 7,15—7,30, jeczmjenja 8,50—9,75, wowsa 6,75—7,00,

we **Barlinje:**
pschenicy 8,65—8,90, rožki 6,70—6,95, jeczmjenja 7,75—9,50, wowsa 6,50—6,90,

we **Wrótšławju:**
pschenicy 9,25, rožki 7,05, jeczmjenja 6,25—9,25, wowsa 6,50 sł. hrivnow.

Wiki wezera w Lubiju. Rhebarber 80, běły kał 30 hacź 35, seleny 50, cźerwjeny 50—60, karotte 15—25, pinat 60—80, zybla 30—50, połotej kreck 40, butra za kušt 105, jabłuka 10—60, jabłuka 50, košło 60, wschо po punecze, libjata 2,60—3,20 sł. hr.

Wiki wezera w Khorzežbnju. Butra 2,10—2,20, jejo 2 schł. 25 np., twaroh 25 np., howjase mjaso 0,70—1,00, khopjase 0,90—1,20, cźelace 1,00, šwinjaze 1,00—1,10 sł. hr., běły kał 20—25, kólrěba 10, mórchcej 10, cźerwjena kał 50, jabłuka 50—60 np., wschо po punecze.

Na šwinjaze wiki bě po 800 prošatow a 57 běłakow pschichnało. Wone płaczachu małe **prošata** 10—15, **wulke** 15—20, wulke 20—25 sł. hr. **Běłaki** małe 25 kaž 40, **brěnje** 40—60, wulke 60—80 sł. hrivnow.

Cźelne wiki sońdźenu **brjedu we Wrótšławju:** po zentnaru **šiweje** wahi płaczachu

woły	20—44 sł. hr.,
byki	30—44 sł. hr.,
cźelata	40—65 sł. hr.,
wowzy	40—60 sł. hr.,
šwinje, pyches 300 puntowske	65—67 sł. hr.,
240—300 puntowske	62—64 sł. hr.,
200—240 puntowske	58—61 sł. hr.,
160—200 puntowske	52—57 sł. hr.,
ranzy a kundrowy	53—62 sł. hr.

Ben II. 4—5,50 sł. hr., I. 5,50—7, najlépschi 7 kacź 10 sł. hr., dźěło I. 1,42 sł. hr., II. 1,22 sł. hr., III. 1,02 sł. hr. po puncze, hrěcho I. 0,26—0,65, 0,19—0,35 sł. hr.

Kaze na akcijach w Hamburku. Wiki kazachu. Mało kupzow bě pschischło, płaczišny wo wulke kože wo 20 prozdele srašchu.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwe šymje wo tunu abo 1000 kg, šewał 100 kg.	płaczišny po šotej hrivnje.			
	24. 4.	23. 4.		24. 4.	23. 4.
Pschenja	173-178	170-177	capk wobsuschi	11,50	11,50
rožka	134-139	132-139	wod. melasa	8-8,50	8-8,50
nałet. jeczmjeń	170-190	170-190	erdetla	12-14,00	12-14,00
nał. jeczmjeń wowsy	130-138	122-135	šćrnage kruźki	20-20,90	21-21,60
kukurjca (Mais)			šyma	16-18,00	16-18,00
pschenzn. muka	24-26,50	24-26,50	wolz	12-14,00	12-14,00
rjana muka	20-22,50	20-22,50	lanu wobsuschi	22-23,00	22-23,00
pschenicz. wotr.	10-10,20	10-10,20	mórre łupiny	12-13,00	12-13,00
rjane wotrubły	8,90-9,00	8,85-9,00	kolte łupiny	16-17,50	16-17,50
rapš	210	210	syno, 50 kg	—	—
lane šymje	410	410-415	„ pschenicz.	—	—
hrach	16-18,00	16-18,00	„ wowsowe	—	—
pjelušchi	11,50-13	11,50-13	„ jeczmjene	—	—

Wiežne płaczišny wezera Wjecho po šotej hrivnje	w Kamjenzu sa 1 zentn.	w Lubiju sa 1 zentn.
Pschenja	8,60—8,75	8,50—8,70
Rožka	7,15—7,30	7,20—7,40
Jeczmjeń	8,50—9,50	8,60—9,75
Wowsy	6,75—7,00	6,60—6,90
Sšyno	3,00—3,40	2,75—3,25
Sšloma, ſ maſch. młócź.	2,10	—
Sšloma, ſ sahlanja	2,00	1,40—1,70
Sšloma, ſ ruku młócźena	—	2,00—2,50
Bźerny, pola ratarja	2,90—3,10	2,50—3,00
„ hacź na żelesnizu	—	—
Butra kg	3,80—4,20	4,20—4,40
Jeja	0,09—0,10	0,10—0,11
Pschenične wotrubły	—	5,60—5,80
Rjane wotrubły	—	4,60—4,80
Pschenična muka	—	13,00—14,50
Rjana muka	—	12,00—13,25
Prošata, wulke	—	—
„ brenje	15—28	—
„ małe	—	—

Towařstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadžija“ w Budyšinje. Wutoru, 29. hapr. wječor ½9 hodź. wotměje so w „Serbskim Domje“ prěnja pruhowanska hodźina za naš koncert we Delnjej Łužicy. Kóždy aktivny sobustaw ma přińć. Prěnja kaž tež wšě dalše hodźiny maju so dypkownje wopytać. Tuž dopjelń kóždy swoju čestnu winowatosć jako spróciwny, horliwy sobustaw towařstwa. Dirigent a předsydstwo.

Serbski ludowy orchestr ma njedźelu, 27. haprleje, dop. ¼10 hodź. pruhu.

Narodne towařstwo „Podčornohóh“ ma swoju zhromadźiznu njedźelu, 27. 4. dla ważnych swójbnych přičinow nic we Sowrjecach, ale w **Brězowje** pola Nowakec w samsnym času, (pop. 2 hodź). So wočakuje, zo jedyn sobustaw druheho na tuto přemjenjenje kedźbliweho čini. Přednošk změje k. farář Dobrucký a dokolž snadź budźe to jeho posledni w našim towařstwje, njech po možnosći wšitcy přińdu, tež hosćo a nowe sobustawy.

Předsydstwo.

Towařstwo katolskich młodźencow w Bačonju ma přichodnu wutoru pruhu w młodowni. Wšitcy hrajerjo dyrbja přińć.

Serbske tow. „Lipa“ w Rakecach. kaž tež wšitcy česćeni Serbjo z wokoliny přeprošuja so na přednošk ze swětło-wobrazami, kiž so přichodnu njedźelu wječor ½8 hodź. w Kačej korčmje wotměje.

Serbski ratařski dorost za Radwoź a wokolinu ma njedźelu, 27. haprleje, hnydom po kemšach krótke rozrěčenje dla Khrósćanskeho swjedźenja.

Předsydstwo.

Khwaćanske serbske towařstwo ma sobotu 26. 4. wječor w 7 hodź. zhromadźiznu. Dokelž so wo wuradne towařstwowe naležnosće jedna, je za kóždeho čestna wěc, zo wšěch přińdźe.

Předsydstwo.

Bukečanske serb. towařstwo změje njedźelu, 27. 4. pop. w 3 hodź. swoje hłowne posedźenje we wosadnej zali. Přednošk knj. fararja Mjerwy wo ważnych serbskich naležnosćach. Rozprawa tow., wólby předsydstwa. Prosy so naležnje, zo bychu wšitcy sobustawy přišli, kotrymž na wutrobje leži, zo by towařstwo dale wobstało.

Předsydstwo.

Serbske towařstwo „Jahrodka“ w Delnim Wujezdźe dawa swojim sobustawam k wjedźenju, zo su towařstwowske znamješka zaso dostać a płaći štuka 2,20 hr.

Předsydstwo.

Zwjazk młodych serbskich ratarjow přeproša wšě swoje sobustawy k ważnej zhromadźiznje do Khróšćo na njedźelu 27. 4. wječor w 6 hodź. (k wólbnej zhromadźiznje serbskeje ludoweje strony).

Wuh.

Zwjazkowy direktor Walther z Mišnja wot Sakskeho bursk. zwjazka rěči njedelu, 27. haprleje 1924, wječor we 8 hodź.

w zali hosćenca „K słóncu“ w Barće

wo ważnosći přichodnych wólbow do němskeho sejma za ratařstwo.

Swobodne wuprajenje. **Němska demokratiska strona.**

Křesćansko-socialne ludowe zjednoćenstwo

Měšćanska grupa w Budyšinje.

Sobotu, 26. haprleje, wječor we 8 hodź. wotměje so w zali kat. towařšownje na garbarskej hasy 26

zjawna

wólbna zhromadźizna

Rěčnikaj:

1. Dźěłaćerstwowy sekretar Anton Moise, założer křesćansko-socialneho ludoweho zjednoćenstwa w Němskej.
2. Kandidat němskeho sejma železničny wyšši sekretar Horst Kretschmar, krajny předsyda křesćansko-socialneho ludoweho zjednoćenstwa w Sakskej.

Na tutu zhromadźiznu so wšitcy wólbnokhmani mužcy a tež žónske, kiž na založku křesćanstwa steja, přećeluje přeprošuja.

Předstejićerstwo Budyšskeje měšćanskeje grupy.

Sadowe štomiki

jabłučinowe, krušwinowe a wišnjowe wysoke štomiki, keřčkojte štomiki, spalčerowe štomiki, keřčki kałačkojtych a janskich jahodkow, różowe štomiki, nizke róže, winowe hałozy atd. poruča w jenoć dobrych hódnosćach a woprawdźitych družinach

Pelz,

sadarnja w Budyšinje při „Dalokej běleni“ (Weite Bleiche).

Hosćenc „Běły Kóń“

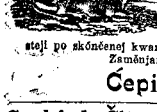
Hosćenc prěnjeje rjadownje w Budyšinje na zwonkownej lawkej hasy. Měješći Curt Lange,

poruča so wšěm Serbam a přećelam Serbow. Jara spodobne a přijomne přebywanje. Dobre jěd a pić po t-t znatym wurjadnym wašnju. t-t Wšě wina w najwjetšim wubjerku.

Kóždu njedźelu koncert.

Wulki transport

ranšopruskich-hollandskich wysokosćelnych

kruwow a jałojcow

stoji po skónčenej kwarantenje płaćizny hódno na předań. Zamjenjam tež na rězny skót.

Čepica w Budyšinje.

Serbjo! Čitajo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće „Ja čitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach“

Wólbna zhromadźizna.

Njedźelu, 27. haprleje 1924, w 11 hodź. dopołdnja

serbska wólbna zhromadźizna w Kulowje

w hosćeńcu „Němska khěža“ (Deutsches Haus).

Přednošk: Čehodla smy za serbsku stronu a stronu narodnych mjenšinow.

Referent: Redaktor Jan Skala z Budyšina. — Po přednošku debata.

K bohatemu wopytej přeprošujemy wšěch Serbow, katolskich a evangelskich z Kulowskeje wokoliny

Serbska ludowa strona.
Wólbny wubjerk.

Porjadna, sylna

katolska holca

nie młoda hač 20 lět, so do kuchnje pyta.

Rycerkubło we Worklecach čo. 31.

K wusywej

poručam w najlěpšej derje skhadźacej hódnosći

najl. ślezyski čerwjeny džećel
najl. ślezyski běły džećel
najl. šwjedski džećel
najl. inkarnatski džećel
najl. žołty džećel
najl. symjeńt. majs
najl. seradellu
najl. lućernu
najl. rajowu trawu we wšelakich družinach
najl. timotej
najl. phacelu
najl. kolij, srěni
najl. pjelaski
najl. symj. hroch
najl. woku
najl. žonopowe symjenja

Dale

najl. origin. Eckendorfske runklicowe symjo, symjo cokrowoje picowanskeje répy, symjo cokrowoje répy kaž tež wšě družiny **kwětkow. a zeleninoweho symjenja,**

Drježdźansku sadźeńsku cyblu a wšelak. druhe najtuńšo

H. Lolck

w Budyšinje
na mjasow. torhošću 20
Telefon 98.

Njedźelu, 27. haprleje 1924, pop. ¼4 hodź. je **w Ralbicach**

Serbska wólbna zhromadźizna.

Wo bohaty wopyt prosy

Wólbny wubjerk. Tow. ss. Cyrilla a Methoda.

Jědźne běrny

kupuje po najlěpšich płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wutko-wikowańca ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróze 5 po 1 skhodźe
Skład w bróžni na Hošić hasy

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska knihaŕna w Budyšinje

Dostach wagon

třěsneje papy, wernerita, kołmazy, karbolineja atd.

Poručam mjenowane wěcy po najtuńšich płaćiznach. Wšě třěsne dźěła spěšnje a swědomićiwje wuwjeduju.

P. Laser, třěchikryjeŕ we Łupoji

pola Radworja.

Swobodne městno

za

Welsec kupny dom

Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Kupuju

kóždy čas po dobrych płaćiznach

jědźne běrny runklicu słomu

a prošu wo poskićenja. Překładuju na stacijach, kiž najbliže předawarjow leža.

Richard Jacob

w Budyšinje
na kamjentnej hasy 19a,
Telefon 137 138.

Sylna koza

blizko kózlatam je na předań **w Khelnje čo. 15.**

Por

čehniwych wołow

(na 11 centnarjow čežkaj) stoj na předań w **Njebjelčicach čo. 6** pola Kamjenca.

Kupuju

lumpy, nowinu, jelchitki, knihi, akty, staru papjeru, kopicje po najwyšich dnjowych płaćiznach. Na wjelicy, so derje płaćeje šćelanki, je samknym zapřijećem přijimam.

Josef Schubert

w Budyšinje, bórtkin čo. 7.
Telefon 695.

Garding

wšeje družiny **woknaty katun** tunjo w Budyšinje na zwonkownej lawkej hasy 10.

Žony

Poručam swoji wulki skład pjerjepaltow, měšćacych a pjerjedpadowych powjazow, podpotožkow.

Čeju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje při šćerjerskich wrotach čo. 9.

Waštoty

(Hobelbänke) drjewjane rjemjenjowe tarče (Holzriemenscheiben) jadriwe čerjenske rjemjenje poruča

Otto Käppler

na Hošić hasy 23.

Kubła, živnosće, hosćency, młyny,

předawa

Komm.-Haus w Zhorjelcu
Królstr. 84.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za hapreleju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 18 Kč. Kóžde čo. płaći 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihićišćaraja, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłanje so stajnje nawóšći a tabele so w sćo wobličeja. Za wólbne : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Cisło 98 | **Budyšin, sobotu, 26. hapreleje 1924.** | **Lětnik 83**

Kedźbu serbscy wolerjo a serbske woleŕki!

Kaž so nam z Hodźijskeje wosady sdźěli, spyta tam wěsty napschecziwnik naschego serbskego programa, ludźi se ljemi k temu naręczeć, so na jeho liscźinu podpisać. Wschi tym wón wudawa, so w mjenje Serbskeje ludoweje strony wustupuje, schtož je namasana lža. Podpišmy sa Serbsku ludowu stronu smědźa jenož tajzy sběraći, kiž maja naschu legitimaziju. Hdźežkuli tajkeho wobschudźerja trjechicze, jeho mjeno swěsćeze a nam telefonujcze, so bychmy jeho dla jebanstwa a falschowanja liscźinow (Betrug und Urkundenfälschung) khostać dać móhli. Dawajcze we swojim sajimje kedźbu na tajke masane methody naschich njepscheczelow.

Najnowše z cyłeho swěta.

Welfowje w Hannoverskej protestuja pscheczíwo tomu, so bohužławy pruskeho „zwostatneho knježerstwo pscheczíwo wothłosowanju ludu w Hannoverskej wustupuja.

*

Bayerska hamtka nowina „Bayerische Staatszeitung" wojowa, so Kahr bórzy wróćosłupi.

*

W běhu hapreleje je so liczba dźěłoujemjerjow w Sakskej wo 38 000 tuzyła, je jich jenož hischcze 72 000 pornjo 309 000 w dezembru sandźeneho léta.

*

Wotnajenski pjenjes (Mietzins) sa meju budze runje tuzi kaž w tutym měsazu: 50% z teho, schtož so bo wójny płaczesche.

*

Pierpont Morgan, znaty amerikanski wulkobankownik, je do Parisa pschijeł, so by tu wo posćejonzy sa Belgiju jednał.

Wólbny program „Serbskeje ludoweje strony".

Se wschěch kónzinow serbskeje semje bostawamy powjesćenje, so je program „Serbskeje ludoweje strony" tež wschudyžom se spokojenjom sw pschijał, a sakorjenje witanje namakał. Kóždy na nim khwali, so je zasyny a sprawny. Wón dźěła so wschěch prascheńjow. Wjes tajenja a wicza wupraja k nim zasnje swoje stejischcze. Wón nehani zanu portaju a zanu wozobu. Wón wotkrywa wopraune zórło naschego dźensnischeho hubjenstwa, mjenujzh pschehratu wójnu a njeboháwnu a njelepu, tak mjenowanu Ruhrsku politiku. Cźrjóba tych sprawnych Němcow, je z tóhodym dnjom wjesćeja, kiž na tule politiku sa wjesćene njeboże naschego kraja a stata hač pschehratu wójnu.

S tudom, kiž je wójnu pschehrał, maja druhe ludy a kraje wěsty hubuženiwosć a hubuskazuje. Byli nasch stat a lud do hubjenstwa a trodanja so sturzić z tym, so by cźeje měrowych wucźinjenjow dopjelnjał, potom by swědomnje swěta możnje wotmeli. Potom buchu so naschemu krajej a ludej na kóždy pad wołożenja pschinjesće.

Mózne worschty wulkokapitalitow, wulkoindustrialnych a wulkoleżownosćerjow sadźewachu tehdom politiki, kiž sć na to stoźena, měrowe wucźinjenja sprawnje dopjelnjeć. Bohužel tele worschty dostachu pschewulki wliw na wodźenje politiki naschego stata.

Cźi wsędnjy naschego stata, kiž jasnje spóznachu, so jenož sprawne pózgowanje měrowe wucźinjenja dopjelnicź móże Němcku po nócźim wustrowicź, so sabichu. Niemu chadźachu mordarjo jeneho Erzbergera a Rathenawa runje ze stromy prawizy? A pohladajmy na famozne sćeńtki hubjenje politiki. Wona sawinowa tak mjenowanu inflaziju. To rěka: papjerjanych pjenjes bo sa pschewjedźenje tele politiki telko wudawacźe, so nasche pjenjezy nicźo nje płaćachu. To rěka z jenym słowom: ludowy a sprowty pschinjeseechu so wo swoje kroschki. Po tymle khitrym a schamawym puću sebra so jim jich mamoženje. Hdźe wono wosta? Wono se swěta so njeschubi! Nć, jenož so pschehmy z swojich nalutowanjskich knihow, z wojeho kaschcźika, w kotrymž te milijony a milijardy so chowachu, do sćka někotrych. Cźi-le někotři satorowachu po prawom swoje mamoženje na swoje mjeno w trajnych hódnotach a wutkrajnych pjenjesach.

Wschědny cźłowjek so pod khłostjanjom nuzowasche, wschě swoje zuse pjenjezy, słoto a zlébro wotedawaćz. Sa nje dosta papjeru. Hódnota tejsele papjery so pohubi kaž sněh na mejstim słónzu. Stinnes a konzorty sa krótke mězazy w cźaju Ruhrskeje politiki milijardy w swojich rukach nakopichu.

Schtó dźěłasche loni w nałećzu kaž njemdry za tule sahubnu Ruhrsku politiku? Schtó źběrasche tehdom dary a źitko sa Porurhrsku krajinu? Dopomni so, z kotreje strony wutkhadźachu tehdom nabóle płamjenite namoženja, so by ty, luby pschećelko, woprował? Jenož so dopomni! S tejsle propagandu dospichu to, so knježerstwo sebi myzlesche, so zyły lud sady jeho politiki steji. A kak so tale politika wjeczi, to dźensa widźimy. Naschе nalutowane pjenjezy su prjeć. Najhórsche pak je to, so je nasch lud zhubił swoju sluźiwosć. Co, schtož smy z tym zhubili, je ta bobu najsahubnischa rana, kiž je nam tale politika pschinjesła. Sluźiwosć je sakład wschego naschego hospodarstwa. Schtó lutuje hischcze dźensa? Bohładaj do luda!

Dalschi sćěhowk sahubneje Porurhrskeje politiki su njeznjesene dawki. Pschemako bjeru so z mózhnjowych tych, kiž psched naschimi wocźemi zhubjatmychu. Dawki kładu so na nasch źrěni staw, wosebje na burski lud a dźěławe wrstwy.

S teho wschego widźimy, kak wérne su słowa serbskeho programma, hdyž wimi dźensnischich cźěžnosćow bjes tajenja wotkrywa.

Dr. Schacht pscheczíwo pospytam rentnju hriwnu wothłosnosćicź.

President nemskostatneje banki dr. Schacht je so we pschipisu na pschedhdyšu zarjadnistwe rady Länderbanki, dr. Lantza, pscheczíwo po'pytam wobroćiś, rentnju hriwnu wothłosnosćicź. Rentika hriwna je pjeza prinzipielnna runohódna złotej hriwnje. Pomschitkowne powyschenje płacźiznow pornjo dowójnjenemu cźahej je pschikrodźeno se snizenjom kupneje hódnosće złota swisnje. S tym zamłym dóńom su wschě płacźidła potrjechene, kotrejž fu se złotej hódnoscźu wudałe. Też amerikanski dolar a schwedska króna stej z tym pohłabjenej. Rentika hriwna je a wostanje z połnohódnym płacźidłom. Nemskostatna banka pschi wschěch wobstejnosćach hódnosć rentjeje hriwny wudźerži.

Nemski sezíwjenski minister hrabja Kanitz pscheczíwo namjetam wězywustojnych.

S nemskostatnych ministrow jedyn po druhim pscheczíwo namjetam wězywustojnych w nastupanju nemskeje płacźenjalnmanoscźe wustupuje. Nětko je też sezíwjenski minister hrabja Kanitz swoje stejischcźo k namjetam wězywustojnych na sjedźe nemskeje ratarskeje rady w Bremenje na sjawne dał. Wón runje kaž nemski kanzler dr. Marx a nemski minister smutkownych nałeżnosćow dr. Jarres praji, so fu wězywustojni nemske hospodarske a finanzne mogy pschehódnoscźi a so njejsu sa politiske zhbjewedowanje nemskeho ludu dosć frosumjenja měli. **Kulturny lud 60 milijonow njedo ho se stróžnym rosćiadźenjom a z teho nastajnym rezeptom: „Dwoj abo tři ludowe narody nezeńenho bjeła" k bjeła sa druhich narěcźeć.** Namjety wězywustojnych móża drje jako podłoźk za bjeło wotschkodźenjeje kommunistije słužić, tola njemóża wotschkodźenjeje prascheńje rosćiahać.

Strejk ratarskich dźěłacźerjow w rańschej Pruskej.

W Königsbergskim a Fischhausenskim wokrjesu w rańschej Pruskej ratarjo dźěłacźerjo strejkuja. Sapowjeduja ho, zo najnuznische ratarske dźěło cźinić; zo fót wójazy njepijuja. Knjeze dwory wupomharjow w nuzy pytaju a fu hać dotal nětdźe 250 namakali, kotřiž fu so na jenotliwe łubka rosdźělili, sa porjadne dźěło pak je nětdźe 8000 wosobow trjeba. Tuchwilny njedostatk na wupomharjach we nuzy ma ho z tym wuzoźeć, so ho studentojo Königsbergskeje univerzity hischcze njejsu z zimowych prózdninow wróćili.

Kommunistojo zyrkej w Sohlandźe wonjećejźili.

Němskonazionalny zapołožanz Grellmann je z podpjerom swojeje frakzije źledowace woprascheńje w zaftkim žejmje zapodał:

„Zitrowniczu je ho w Sohlandźe nad Sprewju sjedź kommunistiskeje młodźiny wotmeł. Wschi tym fu ho hrosne nazhonoscźe stałe. S zyrkwje stupowschi ho kenscherjo na hrudze wasnje zschiwdźachu. W zyrkwi a na pohrjebnischczu ho hrozne wustupy wotmeżhu. Do ludźi, kotřiž chcychu porjad dźerzeć a wobschkodźenje wobaraćz, ho z puńkami dachu. Hacź runje dź znate, so ho sjedź kommunistiskeje młodźiny w Sohlandźe wotmeże, a hacź runje je ho narozpedźało, so pschi tajkich składnosćach nazhonoscźe njewustajachu, njebě ho dopahaze policajske schkitanje wobstarało. Ma knježerstwo tajke cźěžke nazhonoscźe sa dowolene? Że wono smólniwe, so w pschichodźe sa dopahaze policajske schkitanje postaraćz?

Hitlerowi p'chinjowarjo žebi žadaju, so bychu Hitlera z jeźby puschćili.

Wschi zhładnosćeji Hitlerowych 35 letnych narodninowi (narodnego dnja) je ze w pinzy Mnichowskeje měschczanskeje piwarnje demonstrazija wotmeła, k kotrejž dź ho wulka hromada ludźi sechła. K zhromadźiznje wjednik němsk. ludowskeje (nazional.) strony Esser a wysch. leutnant Brückner rěcźeschtaj. Wobsedźerschi je jedyn z wobzorjenych w Hitlerowym prozesu był a je ho zadudźił, tola je ho jemu z wumnjenjont khłostanje wotstorcźiło. Shromadźizna deputaziju wuzwoli, kotraž dyrbi ministrej smutkownych nałeżnosćow dr. Schwenerej źledowace žadanje pscheporuczeć: Hitler, Weber a Kriebel dyrbja ho z jatby puschćeć, za-

Žonjace toše, wopytowanske toše
ktowe mapy, hudźbne mapy
jace korbiki, hladanje nohcow, žonjace pasy

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10. Telefon 1078.

Jutrowna hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

23. hapriele 1924 w Budyšinje.

Ze swojich sobustawow je Maćica w běhu posledneho lěta zydom přez smjerć zhubiła, mjez nimi fararja Křižana w Rakecach, fararja Krůgerja nětdy w Porsicach, kaplana Jaworka w Kulowje a šulskeho direktora Grolmusa w Radworju (prjedy w Lipsku) a kaplana Donatha. Njekrologi mějachu knjez farar Křižan wo swojim bratrje k. wyši wučer Hapćka w fararju Krůgerju, k tachant Skala wo knj. Jaworku a knj. Donathu a k. wučer Andricki w knj. Grolmusu. K česći zemrjetych zhromadźizna postany. 7 nowych sobustawow bu přijatych.

Potom čitachu so 4 namjety, kiž bě knj. redaktor Skala pisomnje zapodał. Jedyn, nekrologi nastupacy, namjetowaše wróćo wza, dokelž bě předsydstwo podobnje lětsa wobzamknyło. Druhi namjet wo postajenju M. S. na šěrši zakład so z přihłosowanjom namjetowarja wubjerkej přepokaza, kiž ma knj. Skalu k přichodnemu posedźenju powołać, zo by swoj namjet zastupował. Třeći namjet žadaše, zo by Maćica chcyła kóžde lěto wulku manifestantnu ludowu zhromadźiznu wotměć. Tutón namjet so z wjetšinu hłosow přija. Posledni namjet, zo by dźensniša zhromadźizna Maćicy Serbskeje swjatočnje přećiwo njewěcownej wotmołwje ministra Boelitza na memorandum pruskich Serbow zaprotestowała, njepřińdže docyła k wothłosowanju, dokelž bě hłowna zhromadźizna rozčakała a dokelž knj. předsyda njechaše wo tutym namjeńe wothłosować dać. Skónčnje pak so doepi, zo so do protokołowe zapisa (to so mjenuje potom „papjerjany protest“ a ma cyle wěsće wulki wuspěch hdyž tam we protokołu ležo wostanje hač na wěki, amen).

Ze zhromadnym spěwom „Hišće Serbstwo njezhubjene“ skónči knjez předsyda prelat Skala tutu hłownu zhromadźiznu. Potom spěchaše wšo do Třělernje, hdźež bě zabawny dźeł dźensnišeho dnja přihotowany. Wo tutym dźele podamy wěcywustojnu kritiku knj. Bjarnata Krawca na druhim městnje.

*

Jutrowny koncert Maćicy Serbskeje.

Lětuši jutrowny koncert na dnju hłowneje zhromadźizny Maćicy Serbskeje wotmě so 23. hapriele 1924 hodź. na Budyšinskej tšelerni a bě we wjacy hač w jenym nastupanju překwapjacy. Z prěnja wustupi tam z bohatym a rjanym programom wjesny měšany a mužski khór Pančičanska „Lipa“, kiž tež potrěbnych solistow ze swojoh kruha sobu přiwjedźe. Zwjeselace bě, zo w tutym pilnym, zahorjenym khórje so tak wselake woršty luda zjednoca, jednori a zdźěłani a zo maja mjez sobu rjanu towarišsku disciplinu. Z druha pak překwapi tež jich wuwjedźenje programa. Njech tež hišće hłosowstwo a barbjenje wšelakich wokalow, kaž n. př. přejasne *a* spěwarjow, njestoji na wyšinje, dha dyrbi so tola sprawnje wuprajić, zo je „Lipa“ w posledninaj dwěmaj lětomaj pěknje pokročowała. Hdy bychu spěwarjo nětko wosebje hišće wšě narodne spěwy z hłowy zanjesli, by jich spěw hišće hóše přeswědčacy był. Zo wjedźa tež trochu žortnje přednošowané, to dopokazachu zo spěwami „Šol je tón hólčik“ a „Zabjaca polka“, kotrejž dyrbještaj so wospjetować. Kocorowa hnjaca „Syrotka“ za sola a khor tež w jich wuwjedźenju jara jimaše, wosebje so solo starca (bas) přez rjanosć a wěrnosć wurazа wuznamjenješe. Pospyt, narodnu pěseń trochu dramatisěwy přednjesć, tak zo „direktna rěč“ so solistam přepoda, bě jara khwalobne, jenož so wuzwolena, po prawom češka, tak derje k temu njehodźi, kaž wšelake druhe serbske. Ludowa „Syrotka“ n. př. by k tomu so lěpje hodźała. Z njewšědnym přikleskom nyłowaše bohate postuchařstwo hnydom prěni wubjernje poradźeny předrok „Cehodła so njewjesełić“ z „Předaneje njewjesty“ wot Smetany. To bě samón wysk a jusk w hudźbje, w přednošku a we wutrobach připostuchařstwa! Snano so naše towarstwa z časom tež dalšim Smetanowym komposicijam přikhileja. Wšo do hromady: Sława spěwarjam Lipy Pančičanskeje!“ Tak dale zbožu našoh łudu!

Dalše překwapjenje bě sobuskutkowacy „Smykowy orchestr“, kiž wšelake khory přewodźeše, rjenje diskretnje, čisće a z rjanym tonom. Sobuskutkowaca knjeni dr. Pohlowa na klawěrje dyrbi so wosebje wuzběžnyć dła jeje hibićiwosće a kedźbliwosće, z kotrymajž so po dirigentu złožowaše. Mała fantasija z „Předanej njewjesty“ poradźi so wunjewon wubjernje a doby tež powšitkowne připóznaće. Hdyž bychu naši Serbjo hakle cyłu operu słyšeć móhli! To by wutroba wěsće z radosću puketała!

Wulcy wobdarjeny knjez wučeř Jurij Słodeńk bě cyły program „přimérjeny mocam swojich spěwarjow“ zestajał a nastudował ze wšej luboscu. Překwapjace zaso bě, zo so jeho instrumentalne přidawki wožiwjenja k narodnym spěwam druhdy jara derje přihodźa; samo naš Kocor by swoju radosć měł, hdyž by słyšeć mohł, kak je so Słodeńkej poradźiło, „Syrotku“ instrumentalnje tak rjenje wopisować: tajka wěc je mjenujcy jara łoskočiła a so husto kóždemu njeporadźi. Jako dirigent je Słodeńk wulcy wobrotny a měrny, wón z pilnosću swój nadawk přewjedźe a słuša jemu wěrny dźak a sprawna khwalba. Njech je jemu tutón wuspěch pohoń k dalšej wutrajnej dźěławosći.

Hišće nješto ma so připóznać, zo „Zwjazk serb. spěwanskich towarstwow“ tola hižo započina swoje dobre płody wjesć. Nowe žiwjenje je do našich spěwanskich towarstwow začahnyło. Wšudźom towarstwa z wěstej hordej zahorjenosću počinaju dźěłać a hórzy nastanje zwjeselaca spěwna wójna mjez jenotliwymi towarstwami — a to je prawje tak a spěwanje spěchuje a bóle a bóle wudospołni! Konkurenca idealna dyrbi hyć, mocy so dyrbja měrić, přirunanja skutkow dyrbja móżne być: z tym jenož budźemy z časom wyšši-skodźeńk kultury (w serbskim spěwje) sej dobyć, kiž je nam tak nuzny a kotryž dyrbjeli sej tola wšitcy přeć! Při tym pak je stajnje wěsta pokornosć nuzna a žane drěmanje a wotpočowanje na sprawnje zasłużenych abo też hinak docpětychławrjencowych łopjenach.

Čopta wutroba a jasny, kłódny rozom njech dowjedźeja serbski spěw do wyšších dźěłanskich honow!

Bjarnat Krawc.

*

Wustup Słepjanskich rejwanskich porow.

Dalše rjane překwapjenje wječora bě wustup Słepjanskich rejwarkow a rejwarí. Při hudźbje měchawy a serbskeje husličkí, wot staršeju Słepjanskeju hercow wobstaranej, wustupichu 4 pory, žónske we rjanej, tak přistojnej a harmoniskej Słepjanskej narodnej drasce. Wobrazy by bišće dospołnili a domołniłi był, bychu-li też rejwarjo chcyli zaso so mužskeje narodneje drasty wobleknyć. Powšitkowna bjezcharakterna měšćanska drasta kazy rjanosć cyłeho wustupa a skutkuje směšnje při tak ludowje swojoraznemu wustupowanju, kaž je to serbska reja.

Rejam, kiž buchu zarejwane, dyrbi so krótke spomnjenje wěnować. Jich jednoduchosć (Einfachheit) bych skoro mjenował ludowje genialnu. Hnydom prěni wustup — trojostup (Dreischritt) — bě toho raza ale tola też z wosebitej lokalnej notu, kusk swjatočniši, kusk ważniši, kusk čiši, kaž so we wjeselskich kónčach blizko horow rejuje. Kaž we tutym skutkowaše też holanska měrnosć na třeći wustup: Reja do koła we takoe polki-mazurki. Žadna dźiwjosć fantazije, kotruž hola njeznaje ale naivnosć, originalna a tak nežna, zo direktnje k lubosći wabi.

Štož amy jenož we někotrych wustupach widźeli, bychmy snano móhli dostudować, při našich holanskich bratrach a sotrach we jich rodnych wjeskach. Rjonje to naspomni knjez farař Cyž-Hajnićanski we swojej narěči, a njech so ze strony našeho studentstwa tutón přikład sćehuje. Słepjanskim rejwarkam a jich towaršam pak přiwołam: „Přišće bórzo zaso do nas“.

Jan Skala.

Jendźelske a franzowske nowiny wo Helfferichowej šmjerći.

Wjele jendźelske wutre nowiny nahladuje wo žiwjenjoběhu dr. Helffericha pisnu, kotryž je so pjeršt tak tragiskich wokolnosćach je šmjerću dopytował. Wšitcy tym na to pokazuja, zo je won hół tón, kotryž je w Němskej njeslušowanu inflaciju pospytu z njewobmjesowanym cyłkowanjom papjerjanych pjenjez swjedł a to tej jeho druha rada njeje za Němsku z wuskokom była. „Daily Chronicle“ swojemu nastawkej nadpis „Miesćhesćel Němskeje“ da. Hišće wjetšeji dowas so tón dawa, kotryž Helfferich po wójnje hrješe, pisni cytnu, po wojesće wuwjehuje, so je Helfferich po prawom i duchownej hłowu extremnych nazionalistow był a j jenicźkej wopraudźitej intelligenzu hewak jenojsmjerjenje šupidneje němskeje reakcije („Daily News“) a j strumjowej hłavnu nazionalistow we wólbnym hibanju („Daily Telegraph“). Jeho šmjerć je tehodła němšćich nazionalistow cyłko poraziła. S tuteje a dalšeje pisnicźiny, so je Helfferich j najbóle nimjerćelskem namjetow internazionalnych wjeswustojnych w nastupanju kapitalcenja wójnišeho wotškodźenja był, je jeho šmjerć jasna wójna za šwětowu politiku. Tak jara taj ma so Helfferichowe wumrjeće z cyłkowjeseho stejšćicha wobzarowacy, „Daily News“ pišu, šmje wona jbožowny wuwjeće za Europu.

Parišći „Petit Journal“ praji: Němsko-nazionalna ludowa strona, kotraj je na wopraudzbe wobdarjenych hłowach runje tak chuda kaj druhe politiske strony Němskeje, j Helfferichom wjedniła šłubi, kotrejž wusćihnosć a cyłkowne wobliczenje je so wot wosłabjeje impulsiwnosće jejnych druhich wjedniłow wjesnała. Helfferich, kotryž je jara derje wjedźał, štoto chce, bě, hdy by so j wubadom wólbow si nowu na samolwite knjeńerjowe mjesno stajił, najšerje, hnydom z generalom je Seeckom, přenim wojowarjom němšćeje wjeselšeje wójny, sjednośił.

„Petit Parisien“ mjenuje Helffericha najsafakliščeho přeciwnika niz jenoj šapkacjenja wotškodźenja, ale też ńemiseje demokratije. Helfferich je samolwity za złożowanje Erzbergera a Rathenana.

Južnosłowjanska a šwaba wo Bešarabiju.

Bódła stejšćicha „Bergradskich Nowosti“, kotrejž j ministerstwa jmonkownych nałožnu cyłow swoje powjesće wo praschenju Bešarabiske a wo praschenju swjatša j Rumunskej dośćewaju, sajsupitja někto najwjetšiche Belgradske nowiny „Politika“ a „Vreme“ to šame šejšćicho a wurazuje praja, so je Južnosłowjanska njebudże a njeńmje na žadyn pad pischeciwo Ruskej sapschahnyć dać. „Nowosti“ pischu, so am Južnosłowjanstwu ani Czeskosłowakija jenje pischeciwo Ruskej njewustupitej, też hdy bychu druhe sajimy, dyrbi Bešarabiske praschenje, byle wobrożene.

„Vreme“ pische: Sebyjmjena Ruska najprjedy do tuteje dyri, kotruž je ruski kraj na so stołknył. Pschiwusna Južnosłowjanska to takemu wotpokazuje, napische: njestoji wołebje hdyž so wo dwělnego swjatarja jedna, kotryž j rozpuschczenej nadatočeju jako schitiał kacjanskeje rasy hrichowjanskich ludow wustupnje, mjes tym wo to tam jenotlhosćanska kolonija romiseho khersćerstwa była. Też sajmy Maleje ententy Ruskej njepschećelsku nowu nschnjeju. Južnosłowjanska so njeda do antiruskeho swjaska zaplesć.

Pischeciełowanje šchećelstwow w Turkowsku.

Turkowske knjeńerstwo dale złobnikow, po wschitchnje šchećelstwow, j namjetnych krajinow wupokasuje. „Jenoj z prowizija Cilicije je so posledni měsac 8000 wozbowu wupokasało. Wakowanje do Syrijeje cekanjeny pschichodźeja. W Damaschku a we wokolnosći so we tu chwilu přebje 30000 cekanjerjow jeźiwi.

Wjednika burskeho šćeha w połodnischej Afriki j lěta 1914 sajmdźili.

Nědhuschcho burskeho wyschka Mariha, kotryž je so njedawno je swojeho muzeńa w Němšćej na połodnischej Afriki wrócił, je tele dny wurjadny sud w Kapstadt, měsće na tši lěta do jastwa k nuzenemu dźelu sajmdźił. Mariha je so wjelepischerady wusnał, kotrejež bla běchu jeho wobsćarili.

Kónc lěta 1914 Mariha w dołhopjecjornej Kapskej kolonji pschećiwo Jendźelczanam połnimy a prózowasche so, j němšćimi wójskom w króńkowjecjornej Afriki so zjednośeć. 26. oktobra Jendźelczenje jeho pola Khakermasla poraschchu. Na to wón do němšćeje kolonije cekny. Zbóh pak bu dale pod wjedźenjom Kristiana Deweta a Beyers dale schorjesche, kotrejž nuzejesmaj j wopschećiwa wobspěchi, tola general Botha jejurjśónjenje rozbudże poraju. Deweta 1. dezembra 1914 jachu, a Beyers so do cekanja tepi.

Wólbne wjesowanje nazionalistow w połodnischej Afriki pischeciwo knjeńerstwu.

Nazionalisćo w połodnischej Afriki su wólbne wjesowanje wotewrili. Hertzog a druzy wjednicy nazionalistowstwe napady na knjeńerstwo cźinja, prajiuj, so je jeho stutkowanje politiki swjećeńskeho. Knjeńerstwo je pjeza dosyła wot kapitalistow wotmjane. Hertzog pschipowjeda, so je njewotmjenjnosć połodnischeje Afriki swjećenca. Tale njewotmjenjnosć dyrbi so k temu wuzić, so mohło so bjesdźowanja na krónski radu postupowcy.

Prosny mór w Indiji.

Londonski „Daily Telegraph“ j Alahabadu to Indiji powsć. Kał hrosnje mór šakhadża, dopokasuje powjesć, so su w Pendźabu posledniej dwě njedźeli 22000 nowych schorjenjow a 17000 zemrjećow zapisali. Wot spočatka lěta je sebi mór 54000 cźłowjeskich žiwjenjow jako wopor jadał.

Ze Serbow.

Sobotu, 26. jutrownika.

Swj. Marije, maćer dobreje rady — klata.

1905 Biskop Łuščanski złoži swoje předsydstwo Maćicy Serbskeje.

K wěčnosći.

Kapka deščik, kapoce,
Mróčno słónčko staji,
Rěčka běži, pluskoce,
Tola raz so staji.
Kapka khwata za kapku
Do statoka we morju.
Ščerka časnik, ščerkoce,
Strażnik dźesać trubi.
Ruče čas so pominje,
Dźeń so bórzy zhubi.
Hodźinka a hodźinki
We skoku běža k wěčnosći.

Hendrich Jordan.

Hač też to tón čas přińdże hdy,
Zo z bróńje brony činimy.

Radyserb.

Njedźelu, 27. jutrownika.

Quasimodogeniti — 1. njedź. po jutrach, 1848 demonstracija serbskich wobydlerjow we klóšterje Marijneje Hwězdy před abatissu Benediktu Göhlerec.

† 1875 w Lipsku privatny docenta Hermann Lotza, dobry znajeŕ serbskeje rěče.

Hdyž wětřik ćiše preduwa,
Hdyž łopješko so hibota,
Hdyž spěwam w haju, na polu,
Če naspomnju.
Hdyž rózička so rozwiwa,
Hdyž mróčałka so wotsala,
Hdyž měsačk kroči po njebju,
Če naspomnju.
Hdyž žórleško so puzoli,
Hdyž stwjelčko so zeleni,
Hdyž bywam w nuzy, we zbožu,
Če naspomnju.

Arnošt Muka 1874.

Njech hanja nas a padtłóča, —
Trać dyrbi — pěknosć serbowska.

Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer +3, najwyšši dnjowa dypłoa 30 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer 6, najnišcha temperatura we nozy 11 stop. cźopłoty. — Drjezdźanska wjedrowa stacja nam cźopłe, ale bóle njewjedrote wjedro. Nišiny a wyšiny su jara wuzwitle rozdźelene. To pokasuje sajo na bóle njewobstajne wjedro.

nje nježd. Quasimodogeniti hlóńčko 4,46 zhadża a 7,18 zhowa. Měsačk na wanje 2,19 zhadża a ho pschidnju zhowa.

— **Serbske towarstwo „Radźija" w Budyschinje** wu-
wěsći sebi sobu, kaž sandźene lěto, do Delnjeje Łužicy, so
by swojim tam bydlejcym bratram koncert wuhotowało.
Tón koncert bě koncert sandźene lěto we Wjerbnje, może
hnuž tón wuprajić, kiž so na nim wobdźěli. Hač bu
nutrinowe wutroby nuzki dźakowachu nam naschi delnjo-
łužiscy bratja za naschu prózu. A kak krasnu bě wulět sam
sja so. Sednachmy nasche krasne Błóta, wjesnjowachmy
na kólmach nascheje Sprjewje, kiž sebi tu pyta swój wuck
pches wschelake dźiwiske městna. Njesapomnite wostanu
nam tute hodźinki, njesapomnity też sarźiscbki, kiž tuta
zhokolina na nas sčini. — Kóždemu Sserbej z Budy-
schina a wokolina, kiž pěstuje sydm abo druhe towarstwne
wuschenje, poskicži so někto możnosć, so na letuschim
wulěcze do Delnjeje Łužicy wobdźělić. Pschichodnu wu-
drubim sa tutón swjedźeń, kiž ma zyle krotjorasity hnoj.
Tu poskicżi so Wam lohko możnosć, sesnacz naschu tanu
Delnju Łužicu, nasche krasne Błóta, kiž samo Něnzy
a puczowarjo z wukraja dołhowalicz njemóža a sesnacze
mjese krajiny hebi z wulkimi wjesnjanymi wosnorami
smóžnja. Wam pak posticži so tuto sesnacze skoro darmo.
Tuž njeblądajcze prózu a podajcze nasich wolpohlad.
Czim wjazy zich tuny, a czim wjetschi je tkank, tiž możemy
wukonjecz sa nasch drohi narod, sa naschich serbskich bra-
trow w tamnischich stronach. Njeblądajcze pschecy na wulke
pschepruschenja a pohnuwanja, po wobdźělcz na naschim
narodnym dźěle, ale pschidźcze tam wot ho, je hopajej
luboscju sa waschu domisnu, a z rukami, wolerowjenymi
k pilnemu, wupschesnemu, stajnemu a porjadnemu dźěłu.
Kóždy je nam lubje witany, kiž ma spravne smysłenje sa
Sserbstwo a serbske wrózowanja. We hobrišej hrožbje chcemy
so do Delnjeje Łužicy podarz, so bychmy nejchim tam-
nischim bratram pokazali, kak my dźěłamy wjesnjoznjoze
sa nasch narod, Bohu k česczi, Sserbam k runjiku. Chcemy
do jich wutrobow žołcicz dacz móz serbskeho wumjesl-
nya. — Kóždy, kotryż ma czaj a wotendźenja, njedej tu-
tym słowam nimo so każ i wětrikom wócz. Ale mjech ma so
le stutkej a njech pschindże pschichodnu wutoru, 29. hapr
leje, wjecsor 1/2 8 hodź. do „Sserbskeho chěsczo vnje" we
Sserbskim Domje. Schtóż nima k prénjej pruhowanej
hodźinje czaka, njech sahoda swoju adrežu we „Sserbskej
kniharni" pola hobustawa, knjeja Jana ka tam abo
pola knjeje pschekupza Hajki na gurkelskej haźy (bywsche
Sserbske Hospodarske towarstwo). Dale może też to z po-
pišnizu (Postkarte), adresowanu na: „Sserbske towar-
stwo „Radźija" w Budyschinje, Sserbski Dom",
sčinicz. K.

— **Nowe naspjetne jedne tharki (Rückfahrkarten).**
S płaczliwoscju wot 3. meje 1924 wudawaja so we Bu-
dyschistim dwornischezu naspjetne jedne tharki 3. a 4.
rjadownje też niedźelu za jedźiwonoge sastarnischcza: z Budy-
schina do Klukicha abo Rakez: 3. rjadowonje 1,30 hr., 4.
rjadowonje 0,90 hr.

— **Czehodla nadoba takie?** Hlowny pschedsyda „Reichs-
landbunda" Hilger, praji niedawno w Jawoscu we
Schlesiskej: „Schtóż sa knježestwo njestupi, je powaleł
a sniczeł. Wubiecze pschecy, kotrejż praja, to budże lepje,
hdyż tammy abo druhi na wjetschi pschindże a jo zjebu-
ckemy potom zyne banki płaczicz zrjebacz. Nichtó njeje
może tu wěz lepje sčinicz, hacz ho djensa hižo stanje.

Mjaniwschy ludźi pschedstajuja sebi krutu wogrodźasajtku jako
„Steuerhinterziehungsmaschine". Wschó dyrbi so stacz,
so by so stat sdźerżał. — Czehodla tole knježi president
„Reichslandbunda" runje jeho hóbustawam. powjeda.

— **Nowe 5 billijonowe bankowki.** W pschichodnych
dnjach wuńdu nowe papjerjane pjeć billijonowe pjenjezy,
je to 3. wudaczke tuteje druzinu. Ssu na běłu papjeru
cziščczane a 72×120 mm. wulke. — Hačzrunjež so prasi,
so wudacze nowych billijonowych papjerkow njese powo-
hnjenje wobběma notowu, dyrbi ho tola na to pokasacz,
so wěste swjschenje tuteho wobběha z wudawanjom
hinaschich kaž rentowych markow pschez wobstejo, byrnjež ho też jenoz, kaz ho widawa, na město nutsczehnjenych
wudale. By dešle było, hdy by ho wopschesnilo, so fo-
wjazy nowych njewuda, kaž bu starych wróczo sczehnjenych.

— **Wolttorczena loterija.** Wukosczowanje 6. loterije
„Heimatdanka" je na pjatk, 16. meje 1924 wotstorczene.

Do **Kulowa**. Jutśe dopołdnja w 11 hodź. budźe wul-
ka sjawna serbska wólbna zhromadźizna we hosczenzu
„Deutsches Haus", w kotrejż budźe redaktor Sserb. Now.
Skala pschednoschowacz: „Czehodla smy za serbsku stronu a
tak narodnostnich mjenschinow". Schtóż chce, ho na tu zu-
formowacz, schto na pschi pschichodnych wólbach czinicz,
— a też kóżdy dobry Sserb — njech pschindże!

W **Budyschinku**. Dźensa zaro wokoło 8 hodź pyches
naschi krajnuk njemjedzo cżehiske. Wjele dyrbi do ludow-
nje Grózij brózicz, tola njeznaju. Wobsczodźi kótrego
tšehu a kelko hobrje zasu.

S **Minakala**. Jutśe njedźelu, pow. we 4 hodź. swjed-
zo nasche serbske towarstwo „Statok" w Kucharja hosczeń-
zu k zhromadźiznje. Wschěch lubych Sserbow z blizka a
dalóka towarstwnje k temu lubje pschepruschuje.

S **Panezij**. Jako prénja politiska strona wotemi
tschesczanske ludowa strona (sentrum) swoju zjawnu dźěa-
wosczeż wot wóhy a to tuczi swojeho dźenja (nutrow) pokasuje.
Jeje nejcziści zhlowny sekretar sa Saksku k. dr. Deczyk
rostoji nimale na hodźinu dołho dotalne politiske dźelo
swojeje strony a pschidu spravnje, so jej wona njemyslna
nje, ale je po swojim swobodnym naschpesche za lud a kraj
cżinła, schtoż pschitomni hnes wuznaczja pschipschuchu. We
rosmatrowje pokaja k wuczeń Satodent, so tej wobe strone,
kotrejż chyschtosi Sserbow sastarpowacz (mjenujcz sentrum-
sta a nemskonarodna) nah napuschczisej. A tehodla smy
hami na to pokasani a dyrbjachmy dowhe puczo wupcz. Tak
dołdże k pschitomnoschczenju narodnych, mjenschinowych. To
njeje sane njespschecziwne pschecziwo sentrezi, ale nasa
samopomoc. Won pokasa njes druhim na srjedne
narodne położenje pruskich Sserbow, jich bydlenje
w schuli a dopjó pruskeho ministra kulta Boelitza, kotryż
sa to njerjeczi, so sa njeho wuzkeł 113. němskokatolskich wu-
schowy wobstejo.

S **Drježdżon**. (Sdźobżene) Też letsze slawachu so we
naschej wsy, każ kóżde lěto slaczoschczenja a rjane pschihody
na jutry. Nupot rólnych wosow dyrbjachu dźesche hacz do sele-
neho schwórtka wjecsora, dokelż bźało pschihadźuje pjedun,
tak tola na Cżichi pjatk wopruczerny a wschudże je stwjana

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu, 26. haprele 1924.

Kurzy wezera w Berlinje:
(Tute kurzy su we millionach)

Dollar	4 190 000	franzowski frank	267 300
jendźelski punt	18 405 000	czeskosł. króna	124 600
schwajzarski frank	744 100	100 półsk. markow	456 000

Mjenjez pjenjezy so na wukrajnych bursach malo pschi-
mjenicznje. Franzowski frank so trochu scżehli.

Effekty běchu w kurzach wschelake. Połožisczo so jen
blachu. Też Drježdżanska burza wospłahnjenje kursow
sapisa. Pschedewschiem běchu akzije kemiskeje industrije
wósobje bite a to wot 0,7—4 bil. Piwarnje słuzbichu 0,5
hacz 9 bil. Jenoż Budyschska akzijowa a Małzaskarik Ma-
rschichadź nješto dobyschtaj. Mjiwanje, a fabrik kolow
słuzbichu 1,4 hacz 4 bil. We Clemens Müller nješto ma-
lo dołu. Akzije wschelekich industrijow płoschtkowje
pschiwdźowachu, tehorunja akzije maschinowje a metal-
lowje industrije powschitkownje pschiwdźowachu. Jenoż
nekotre z nich so trochu porjedźichu. Papjerniki powschit-
kownje swoje kursy załkowachu. Jenoż Ica 3, Altenburger Chromo 0,85 a Vereinigte Photo Genußscheine 6 bil. słuzbichu. Bank, warśke a transportske druźstwa po
powschitkownje sesłabichu.

Mjes **rentami** běchu staine połczonki skrużene, dołżne
liczimy (Pfandbriefe) nješto pschiwdźichu.

Na produktowych wikach bě wezera w Berlinje tu-
hajne žito žadne. Sa to so nješto wjazy wukrajnje
pschenicy rospscheda. Tukrajneho chlébowego żita so malo
wothu. Wowsu bě tak žadnu, je mjeńczu pschenicznjeho lubu
nuzu, swój podźel podstacz. Muka hischcze schpatnje dże.
Też we womjescznych bě malo żiwjenja. Wezera pschihódze
zentnarjo po słotych hriwnach:

w Barlinje:
pschenicy 8,65—8,90, rožki 6,70—6,95, jecz-
mjenja 7,75—9,50, wowsa 6,60—6,95,
we Wrótkławju:
pschenicy 9,25, rožki 7,10, jeczmjenja 6,25—9,25, wowsa
6,50,

schtwórtk we Shorjelzu:
pschenicy 8,50—9,10, rožki 6,70—7,10, jecz-
mjenja 8,00—9,50, wowsa 6,40—6,90,

Wiki wukikowneho słotu (Magerviehhof) wezera pjatk
we Barlinje. Pschichnali běchu 626 kruwow, 25 wołow,
31 byčkow, 31 próśbnikow. Wiki schpatnischo bźěchu. Pla-
cżiny popuschczowachu. Dobre dosti běchu žadne. Słot
so wschitk njerozpscheda. Dołnje a wyschokocżelne kruwy
płaczachu

1. kajkosche 350—470 fl. hr.,
2. kajkosche 290—340 fl. hr.,
3. kajkosche 150—250 fl. hr.,
jałowjaty 1. kajkosche 300—380 fl. hr.,
jałowjaty 2. kajkosche 200—290 fl. hr.,
po zentnarju žiwjeze wahi:
woły 36—43 fl. hr.,
próśbniki ke korczenju 28—31 fl. hr.,
słot, tiž so ani ke korczenju
a k wjesanju njechodźi 25—31 fl. hr.,

Konjaze wiki tam. Pschinjate běchu 846 konj. Wone
płaczachu:

1. rjadowonje 1400—2000 fl. hr.,
2. rjadowonje 1200—1500 fl. hr.,
3. rjadowonje 800—1300 fl. hr.,
4. rjadowonje 400—800 fl. hr.

Minister finanzow dawa sczehowace nusowe pjenjezy,
kiž na papjerjane prinuzy we Württembergiśej, we wobsa-
dźenym kraju, we wobwodźe swobodnoho města Gdansk
(Danzig) a swobodneho města Hamburka wustajene
a wudawane, f. 1. nteji 1924 wróczo zahnjecz. Hacz do
31. meje 1924 su wone płaczace, potom je kónz.
— Nuzowe pjenjezy němskeje statneje zeleźnicy, każ też
statne pokładnite pjenjezy Württembergiśeje pak dale pła-
czachu.

Płaczižny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wotsiowe żiwjenja so tuni abo 1000 kg, wowsa 100 kg.

płaczižny po Notar Heinitzu.	25. 4.	24. 4.		25. 4.	24. 4.
Pschenica	178-178	178-178	rapš. wobsuch	11,60	11,60
rožka	134-139	134-139	wob. wolcha	8-8,60	8-8,60
nałet. jeczmjen	170-190	170-190	serradella	12-14,00	12-14,00
nał. jeczmjen wowsh	—	—	běrnaze krajki	23-23,50	20-20,90
faturaje (Mais)	132-139	130-138	žuny	16-18,00	16-18,00
pschenczn. mutla	24-26,50	24-26,50	wotka	12-14,00	12-14,00
rjana mutla	20-22,50	20-22,50	lany wobsuch	22-23,00	22-23,00
pschencz. wotr.	10-10,40	10-10,20	madre łupiny	13-13,00	12-13,00
rjane wotruby	8,90-9,00	8,90-9,00	zolte łupiny	16-17,50	16-17,50
rapš	810	810	sano, 50 kg	1,90-2,10	—
lajne żiwjo	410	410-415	słoma, rjana	1,05-1,25	—
hrich	16-18,00	16-18,00	„ pschenc.	1,05-1,25	—
pjenjezki	12,00-13	11,50-13	„ wowsjana	0,90-1,05	—
			„ jecma	0,85-1,05	—

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschinka**. W Pětrowskej zyrkwi njedźelu Quasi-
modogeniti rano 1/27 hodźin spowjedź a swj. wukasanje,
farar Eber; tam 1/8 hodźin predowanje, duchowny Helm;
pschiw. w 12 hodź. predowanje, farar Mende. Sbórki za
ewangelij. tow. Bóżi kasch.

W **Marijnej-Marczinej** zyrkwi rano w 9 hodź. preda-
wanje, farar Mende. Sbórka za evangelij. tow. Bóżi
kasch.

Pódźelu rano 1/2 hodźin w Marijnej-Marczinej zyrk-
wi jutrowska nutrnoscz, farar Eber.

Wot pódźelu hacz do nježele w Marijnej-Marczinej
zyrkwi evangelizajilke pschednoschki k duchownemu Sztefe
z Freiburga. Sapocżatk we 8 hodź. wjecsor.

Schtwórtk wjecsor we 8 hodź. pschihotowanje za dźeż-
kemischenje na prodomstej hajbu 6, farar Eber.

Tydźenske sastopnistwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar
Mende, po Marijnej-Marczinej zyrkwi duchowny Helm.

Krajnoserbiske zhromadźenistwo w Budyschinje na ró-
žowej hajbu 31. Njedźelu dop. 1/11 hodźin njedźelska
schula; wjecsor we 8 hodź. evangelizajilka zhromadźizna
Wot 28. haprele hacz do 3. meje jutśe schule zhromadźiny wu-
padnu, dokelż na evangelizajilskich zhromadźiznach we
Marijnej-Marczinej zyrkwi swobodźiny. — K. zhrom.
dźenskowych wothladaż Zimmermann z Budyschina smije
bibliske chodźiny wot 27. haprele hacz do 1. meje; Nje-
dźelu, 27., 1., pódź. 1/26, hodźin pola k. Otta Henzla na Zi-
oddowonje čo. 146, pódźelu wjecsor we 8 hodź. we Wes-
lanje, wutoru wjecsor we 8 hodź. w Korjenju, sriedu
wjecsor we 8 hodź. w Mędzyle a schtwórtk wjecsor we 8
hodź. we Wobanezach.

— **Sjenje nabożne pschednoschki** w Marijnej-Marczi-
nej zyrkwi w Budyschinje: Pódźelu 28. haprele, tema:
„Sto mokanje dyrbi po Gmjerzeji?" Wutoru 29. hapr-
lejo tema: „Wopomnjenje zepokazanja". Sriedu 30. ha-
prele, tema: „Cżłowjek a jeho ludźenje". Schtwórtk 1.
meje, tema: „Zmjenja tónj a zmjenje jsocżat". Pjatk
2. meje, tema: „Cżehodla bu nasche cżełowanje?" Sso-
botu 3. meje, tema: „Ssu nowoczasne (moderne) man-
dželstwa sbožowne?" Pschednoschki smieje z duchowny
Stiefe z Freiburga w Br.

S **Wětez**. Njedźelu Quasimodogeniti rano 1/7 hodź.
Serbska spowjedź, dop. we 8 hodź. serbska, a 1/10 hodź.
němska Boża słužba.

S **Budyschinka**. Njedźelu Quasimodogeniti rano we
8 hodź. serbska Boża słužba, dop. 1/10 hodź. dźeczacy
rěczepor.

Zapóslane.

„Raus, raus! Dźiecy ke kommunistam, tam słuschecze!"

Schtó je tele słowa wuczył, nó, lepje i zyrkl schtó
cżał (cul)? Katolski duchowny, Němz, katolstwa Filipina
we Moabicze (to je dźěl Berlina). Komu je to ryczał
(ně zrěczał)? Ssiworim wožadnym Polakam, hdyż
běchu njedawno pschiběli jako sstrowneju 3000 polskich
wobsadnych, to bychu ju sim kóżdu niedźelu a swjaty dźeń
połske kemsche wotsłużili, każ bě pschi założenju sastawa
swój Pawoła sarucżene. Nětko maju je kóżdy mjesa-
jeno 2 krócz, a każe hischcze! Mjesto so by katolski duch-
nowny po pschikładze Boua Venturya dyrjsche (kóżdu duchnu)
pytał, do jeżnuje wabi, tu jedyn wyschcznk „knjez", hwoje
wowcza i domu Bożeho honi. Mjano statnemu kóżdeho
postnya, Jesusa pomesol Wosnuje wróżbaczyo ja rukaw
a schmórnje jeho za buzę, dawsc sawrachnuc so dźiw, bo
sasłużeju njepuhnu. Czehjenny hacz sa wulki tydź pusche-
pasnych zentrumski Němz je swojej jsmé. Wamka pad
dje skrjódka dobrych słowjekow do sadwélowanja.
Schto wé to, njesiwa dźe Němzy! A hdyż wabja Polazy
wulkorza satanske poczin je tajkich najenkow (niż pa-
stynjow), we swojich powinach, mjenuja cżłe Němzy te
nowiny „Teufelsblatt". Ja so pysacham: Je tajki tutej
Winkelnitz bóżi, kiž njewuli krajowsko bóże, namolsał, kiž
tuch, kiž jo pytaja, z njeho mjese, dokelż w Moabicze
njeli jeżuja Němzy pschihnuj do njebjes? Dyrbi 4. meje
dostanu potmohowu cżłe „knjeza", kiž njesnaja słuzbu
miłosczi, nad swawnosczu!

Pschihpomnjeje. Satanske poczinanja mjenuju ja
tajke jednanja němskich duchownych, niż Polazy. Cżi
tehole, hlowa ufertejdaja; cżi su pschejaka z bówó-
limi. N.

Swójbne powjesće.

Sswjatżeni: Elsa Jeschez we Wojerzach z Arthur Ba-
bitsch z Neugersdorfa. — Ella Menzlez a Erich Neu-
mann w Lubiju. — Johanna Bizligez w Hornim Hbjel-
ścu a Richard Hänel w Ossu we Schlesiskej. — Marie
Klänez a Hermann Deiśe we Wolschinju pola Lubija.
— Khäta Dörrjez a Herbert Günther, wucżeł w Ka-
mjenzu.

Swjerowali: Walter Schubert w Kamjenzu z Martu
rodź. Wohlerez w Halschtrowje.

Towařstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Wutoru, 29. hapr. wječor 1/2 9 hodź. wotměje so w „Serbskim Domje“ prěnja pruhowanska hodźina za naš koncert we Delnjej Łužicy. Kóždy aktivny sobustaw ma přińć. Prěnja kaž tež wšě dalše hodźiny maju so dyrkownje wopytać. Tuž dopjelń kóždy swoju čestnu winowatosć jako spróchniwy, horliwy sobustaw towařstwa. Dirigent a předsydstwo.

Serb. tow. „Jutrnica“ w Njeswačidle wotměje přichodnu njedźelu, 27. 4. pop. 1/4 4 hodź. swoju měsanu zhromadźiznu w knježim hosćencu. Chcemy tu z našimi Drježdźanskimi krajanami, kotřiž nas wopytaja, někotre hodźiny we wjeselym towařstwje přebyć. Tež budźe so wo nuznych towařstwowych naležnosćach jednać. Tehodla wšě lube sobustawy ze jich přiwuznymi najwutrobniše přeprošuje předsydstwo.

Kolojězdne tow. „Blysk“ w Haslowje ma srjedu, 30. hapr. wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach ma wutoru, 29. 4. a štwórtk 1. 5. spěwanje. Wšitcy spěwarjo maja přitomni być. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Hrodźišću zwučuje wutoru wječor we 8 hodź. w Droždźijskim hosćencu. Kóždy ma přińć. Zhromadźimy so kónc wsy.

Towařstwo serbskich katolskich wučerjow změje srjedu, 7. meje w Herbskej grychće w Khrósćicach zhromadźiznu.

Budyška „Bjesada“ skhadźuje so póndźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje.

Towařstwo katolskich młodźencow w Baońu ma přichodnu wutoru pruhu w młodowni. Wšitcy hrajerjo dyrbja přińć.

Tow. kat. młodźencow w Róžeńce změje 4. 5. we Sernjanach zawjeselenski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi.

Narodne towařstwo „Podčornobóh“ ma swoju zhromadźiznu njedźelu, 27. 4. dla ważnych swójbnych přičinow nie we Sowrjecach, ale w **Brězowje** pola Nowakec w samsnym času, (pop. 2 hodź). So wočakuje, zo jedyn sobustaw druheho na tuto přemjenjenje kedźbliweho čini. Přednošk změje k. faraŕ Dobrucký a dokelž snadź budźe to jeho posledni w našim towařstwje, njech po možnosći wšitcy přińdu, tež hosćo a nowe sobustawy. Předsydstwo.

Zwjazk młodych serbskich ratarjow přeproša wšě swoje sobustawy k ważnej zhromadźiznje do Khróšćic **na** njedźelu 27. 4. wječor **w** 6 hodź. (k wólbnej zhromadźiznje serbskeje ludoweje strony). Wubjerk.

Serb. tow. „Zerja“ w Hrodźišću změje njedźelu po jutrach, 27. 4. pop. 1/2 3 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću swoju hłownu zhromadźiznu; dokelž maju so ważne wěcy wuradźeć a přednošk je dobročiwje přilubjeny, so naležnje prosy, zo by žadyn sobustaw njewuwostał, tež hosćo su lubje witani, tuž přińdźe w prawje bohatej lubje, tež sobustawy našeje tow. župy chcyše z wěstosću přińć.

Khwaćanske serbske towařstwo ma sobotu 26. 4. wječor w 7 hodź. zhromadźiznu. Dokelž so wo wuprajdne towařstwowe naležnosće jedna, je za kóždeho čestna wěc, zo wšěsće přińdźe. Předsydstwo.

Serbski ratarski dorost za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu, 27. haprileje, hnydom po kemšach krótke rozrěčenje dla Khróšćanskeho swjedźenja. Předsydstwo.

Serbske tow. „Lipa“ w Rakecach, kaž tež wšitcy česćeni Serbjo z wokoliny přeprošuja so na přednošk ze swětło-wobrazami, kiž so přichodnu njedźelu wječor 1/2 8 hodź. w Kačej korčmje wotměje.

Serbski ludowy orchestr ma njedźelu, 27. haprileje, dop. 1/2 10 hodź. pruhu.

Serbske towařstwo „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe dawa swojim sobustawam k wjedźenju, zo su towařstwowe znamješka zaso dostać a płaći štuka 2,20 hr. Předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Bukecach. Bliže zwučowanje wotměje so přichodny pjatk, 2. 5. t. l. Z dypkom 1/2 9 hodź. započnjemy; kóždy ma z wěstosću přińć, dokelž so za naše blizke zwjazkowe wustupjenje wuknje. Knihi móža so wupožčić pola k. jednačela, tež přinoški maja so zapłaćić. Tež při dešćojtym wjedrje so zwučuje, to praweho Sokoła docyła njesmě trašić. Předsydstwo.

Serb. tow. „Statok“ w Minakale ma jutře njedźelu pop. w 4 hodź. w Kucharjec hosćencu w Lipiću swoju zhromadźiznu. Přińć ma kóždy sobustaw, tež hosćo su nam stajnje witani. Předsydstwo

Serb. tow. „Zerja“. Spěwny wotrjad změje pjatk, 2. meje wječor we 8 hodź. w Symankec hosćencu w Njechornju spěwanje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki njech wšěsće přińdu; tež hosćo su witani. Dirigent.

Jednota „Sokoł“ w Malešecach wuhotuje njedźelu, 27. hapr. wječor we 8 hodź. w Zendźic hosćencu wulki sokołski wječor. Wulkotny program wuwjedu sokołske dźěći. Do programa a po nim su pyšne reje. Wšitcy Serbjo so wutrobnje přeprošuje.

Serb. tow „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe wuhotuje njedźelu, 27. hapr., wječor we 8 hodź. w Haškec hosćencu wulki serbski wječ dr ze spěwami dźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbja z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Centrumska strona.

zjawne zhromadźizny:

w Kalbicach **27. haprieje** pop. w 3 hodź. w „Herbskej grychće“.

w Radworju **28. haprieje** wječor we 8 hodź. w „Třoch lilijach“.

w Khróšćicach **1. meje** popołdnju w „Herbsk. grychće“

Rěčnik: Generalny sekretaŕ dr. Desczyk z Drježdźan.

Jednota „Sokoł“ w Malešecach.

Njedźelu 27. haprieje 1924

wulki sokołski wječor

w Zendźic hosćencu.

Wuhotowany wot sokołskich dźěći.

Wulki program.

Přjedy a po tym **pyšne reje.** Započatk programa we 8 hodź.

Wutrobnje přeprošuje

Jednota „Sokoł“ w Malešecach.

Serb. tow. „Zahrodka“ w Delnim Wujezdźe wuhotuje njedźelu, 27. haprieje,

wječor we 8 hodź. w **Haškec hosćencu**

wulki

serbski wječor

ze **spěwami, dźiwadłom a rejemi.**

Hrać budźe so:

„Zasonamakana“ a „Kak Pětr lěkarl“.

Wšitcy Serbja z blizka a z daloka so wutrobnje přeprošuja.

Mětrachec hosćenc we Wujeżku.

Srjedu, 30. haprieje ke kuzłańcu palenju je

wulke

swinjorězanje

Wot 10 hodź. sem najl. hejdušna a jatrowa kołbasa, wječor pječena kołbasa.

Wo bohaty wopyt prosy **Mětrachec swójba.**

Hosćenc w Haslowje.

Jutře njedźelu su

zjawne reje.

Spušćomna holca

do domu so k 15. meji pyta.

Wehrle w Budyšinje

na jerjowej hasy 7.

Domjace jehnjata

předawa

wowčerija w Krakecach.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań

w **Bozankecach** čo. 7.

Rjana čelička

k wjazanju je na předań

w **Rabocach čo. 6b.**

Trawu žnějaca mašina

je na předań

w Šunowje čo. 1.

Nowe

mužace jězdne koło

je na předań

w Mešicach čo. 5.

Kupuju

lumpy . . kg hač 16 pj.

nowiny . . „ 4 „

knihi, zošiwki, akty 2 1/2 „

papjerowe wotpady 2 1/2 „

F. A. Popp

na hornčerskej hasy 18.

3 běhaki

su na předań

w Kolwazy čo. 21.

Waštoty (Hobelbänke) drjewjane rjemjenjowe tarče (Holzriemenscheiben) jadrjwe čerjenske rjemjenje poruča

Otto Kappler

na Hošće hasy 23.

Delni Wujezd

Samomordarstwo

Delni Wujezd

mordowanje massow abo měr?

Přednošk sekretara

Korna z Essena nad Ruhru

29. haprieje wječor 1/2 9 hodź.

w Haškec hosćencu w Delnim Wujezdźe

Wšitcy wobydlerjo z Wujezda a wokoliny su přeprošeni.

Swobodne wuprajenje.

Němska demokratiska strona

(Strona srěnjeho stawa a małeho ratarstwa).

Fr. Scholze

w Budyšinje na seminarskej hasy 10 poruča so jako

porjedźeŕ časnikow.

Sserbjo

podpjerajće swoje

Serbske Nowiny

z mnohimi nawědźenkami.

Towařstwo lěkarjow

we Wojerecach.

Lěkarjo we Wojerowskim wokrjesu su so wot 1. haprieje 1924

lěkarskej rozličeńi (Verrechnungsstelle) za privatne praxis z. d. w Dablenje přizamkli.

Wšě žadanja z privatneje praxisy, tež płaćenja w hotowych pjenjezach, maja přichodnje přez rozličeńju hić, kotraž tež zličowanja rozesćele.

Kedźbu! Wozjewjam mojim česćenym woteběrarjam **z Budyšina a wokoliny,** zo dyrbju k 1. meji klamy na **bohatej hasy čo. 10** po wusudže wotnajeńskeho suda wupróždnić. Předawam swoje znate, dobre a płaćizny hódne **šokolady a cokrowe twory** jenož w mojim fabrikskim wobkhodže **na kotolskej hasy (Kesselstr.) 6.**

Budu so prócować, mojim česćenym woteběrarjam z jenož čerstwymi a płaćizny hódnymi tworami posłužować.

Z počesćowanjom

F. A. Trumpler nasl. Robert Voye

fabrika cokrowych tworow.

Rjane serbske

hrónčka na sćěnu

rjenje do drjewa palene

poruča

Serbska knihaŕna w Budyšinje

Słyšće!

Hdyž chcyše sebi Waš kupny list, wumjeńk abo testament pisać dać, dźiće ke Kobanej, z kotrymž móžeće serbski rěčeć.

prawny büro **Ernsta Kobana**

w **Budyšinje** na Kaeublerskej drožy 6.

Telefon 814 (přez kronpryncowy most).

Po dźěła- a prócypołnym, žohnowanym žiwjenju wza Bóh luby Knjez wčera rano w 3 hodź. k sebi do njebjeskeho raja našu swěrnu mać a wowku

Marju zwud. **Haazynu.**

Z čichim poddaćom do Božeje wole

Zrudźeni zawostajeni.

W Pomorcach, Porsćecach a Drježdźanach, 26. jutr. 1924.

Khowanje našeje lubeje njeboheje budźe přichodnu póndźelu pop. w 3 hodź. w Bukecach.

Naše wobrazy.

Brüssel. — Je naschim wojatam k wójny derje znaty. Na tónle wobras zhladujo, dopomnja žo hischće tehole města. Jedyn wobras pschedstaja nam radnizu, druhi najstarschi dźěl města. Město je wokolo 12 stow lět stare. W 7. stoleću załoži tam zwjaty Gerald, Cambraiski biskop, kapalnju. Wokoło kapalnje nastachu khěže a domy. Tak po nječim město rozestesche. Dźensa ma na 500 000 wobydlerjow. We běhu casow je starej khěžorstwi Austriskej-Hungarowskej a też Schwanitskej pschisłuschało.

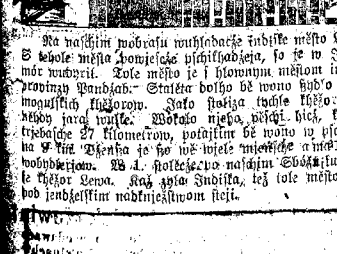
Dźensa je hlawne město abo stolica Belgiskeje. We Brüsselu bórdźe jara cząstoka kamunym słužbam. S bronjow horschcźi su jako wobydlerjo za hwobodu měschczanow a swojeho města

wojowali. — Belgiska je kralestwo. Wobras kralu Alberta z jeho wobydlerjom.

Na naschim wobrazu wuhladacze indiske město Lahore. S tehole města kommandowa pschihódnik, za je w Indiskej mór wuworil. Tole město je i hlownym městom indiskeje provinzy Pandźab. Stalo so bohu bě wono hyšće starych mohamedskich khěžorow. Jako stolica tychle khěžorow bě wono jara wulke. Wokoło njeho pschi hich, k temu trjebasche 27 kilometrow, potajkim bě wono w pschestrěni na 9 lětu. Dźensa je wo 150000 wobydlerjow. W 4. stoleću so naschim Stódźu su załoži le khěžor Lewa. Kaž rjeka Indiska, też tole město někto pod jendźelskim nadkmjeschtwom steji.

We města Trondheim w połnocnej Norwegskej wjedźe tón wobras. Město ma něhdźe 25 000 wobydlerjow. Wone su z wjetscha wsche drjewjane a po dwěmaj stohadowe. Dale w wobledných lětdźesatkach so też z kamjenja a zhelezow twarja. Knježerstwo je twar drjewjanych khěžow zakazało. W poslednich dnjach so tole město wjele njemorjenowstwa. Tam hdźe hrozi wuhnjo. Pschi tym dźěbdźe k wjetscha tym njemóram.

Wobras San Giovani di Medua wjedźe naš do kraja albanskich Serbow. Albanizy Serbja su nimomjerny khrobły lud, rodźeni wojacy. Dotalne pomjery jim njedowolichu, swoje bohate duchowne dary wuzwiscz a swoju kulturne kubła pěstowacz. Tehodła so też jako słowjanski splah njeznaja. W poslednich lětach smy wjele wo nich cytali. Wschodnjemska politika chcyschce do swětoweje wójny w tymle kraju swój wliw sylnicz. Jim so poradźi, albanskim Serbam němskeho wjetscha. Wěd nanuzowacz. Strědowa wójna tehole wjetscha kaž wjele druhich wobstawi. Albanija je skałojta a horata krajina. Doliny rěkow su płodne. Tam rostu kražne wino, zitrony a druhe płody słónčnych połnoschich krajow. Nasch wobras pokazuje nam pschistaw pschi módrym adriatiskim morju napischcyo Italskej. Kraj wjesce k nowemu žiwjenju wotnuził, hdyž sjednocenej ludaj Serbow a Chrowatow herbstwu Alexandru a lud albanski z Serbow pod swój mózny schkit wosmjetaš. Kaž je znate, staj so ludaj Serbow a Chrowatow do mózneje a młodneje Južnoslowjanskeje, sjednocenoj. Do wójny běschtaj dźelenaj do maleje njewotwisnjeje Serbskeje a Chrowatskeje (němsay Kroatien). Chrowatska, sjesche pod kichudom hrubych Madźarow. Dźensa stara Serbska a Chrowatska tworitaj pod mjenom Južnoslowjanska stat, tak je po wulkosći wjetschi hač stara Němska. Mócźi pschistaw Salonicki słuschi k dźěłu Južnoslowjanskich. Krótke lěta pschesche a wschě slowjanske ludy na Balkanje sjednocza so do mózneho stata na föderalistiskim podłožu. Mócźi pschistaw Salonicki ma z hodła wulki pschichod, dokelž budże mózny pschiwozny a wuwozny pschistaw (Ein- und Ausfuhrhafen) za balkanskich Slowjanow. Salonicki je nam Serbam ważne město. S tehole města staj wuschołej jawoschtkaj Cyrill a Methodej. Taj stej nam kubłałam Serbam khěžerskerstwo pschinjesłoj. To dopokazuje, jo naschu kubłału rěčbu a rěč balkanskich Serbow maja w nabožinstwje jenz „a te samne pomjenowanja. Potajkim wudawanje, so su nam kubłałam Serbam Němcy khěžerskerstwo pschinjesłi, je wona lež.

Na tymle wobrazu widźimy vatikan i zyrkwju swj. Pětra w Romje. W vatikanje žydli bamž abo zwjaty wótc, hlowa katolskeho khěžerstwa. Vatikan njeje jenoz jene twarjenje, ale wjele twarjenjow a twarjenišćow. Wscho hromadze zlicźimy tam 20 dworow, w nich bohatych twarjenjach a twarjenkach na 200 khodow, kiž do horneho rumow wjedu. Tu khowaja žu wupyhdy khěžerskerstwa wunjerstwa i knjihownych khěžerskerskich cźahow. Sadźe-łowani mokerjo su tu, je zwjatym duchom nadunjeni, wobrazy i khěžerskerskeja žiwjenja zhotowili, kiž też dźensa khěžerske stamo stwjerdnjenjej cźowjeskej umrobje nanuczeja łacźiskeck kotrehoz so ženje wjazy wobrócź njemóże. Knihownja w vatikanje je jena z nejwjetschich a najbławnischich zyłeho świeta. W njej khowaja so žadne rukopisy. Mjes nimi su też wjele w starožłowjanskej rěči. Rukopisy w starožłowjanskej rěči su za słowjanskich znawinarjow njewuzerpanjomny kluč, kiž nam powjeda wo stawiznach naschich słowjanskich prjedowonikow. Znamjenity pólski znawinar Wilhelm Bohusławski je teke žórła pilnje wuził. S nich je wjele pschinoschował do swojeje „Historije słowjanskich ludow". Naschi wulki herbski knihowik Michał Hórnik kwasi z pomocu tutoho pólskeho znawinarja naschu „Historiju Serbskeho Narodu". Vatikan zapoca so we 6. stoleću pod bamžom Symmachu tworicz. K vatikanej pschisłamkam so też wulkotne zahrody. Naschi wobras wjedźe naš do jeneho dźěła tychle zahrodow. We nich stejo widźimy pyched swobu hobrikł twar zyrkwje swj. Pětra. Khěžor Konstantin Wulki zapoca tónle Boži dom tworicz. Wón załoži žo na połnocnej stronje zur tuže, w kotrymž pod wołtarskimi romskimi thězorami prěni khěžerskerstwo za swoju zwjatu wěru jako martrarjo cźerpjachu a nrejachu. Tu mjetachu so pyched dźinje swjerzata abo pschibiwachu so na khěžu. Jako tale prěnja zyrkej poca rozpadowacz, rozsudźi so bamž Mikławšty pjaty, na jeje město nowu, hlaješ. Twar nochcźuschе tak prawje pokrocźowacz. Ale bamž Juliusz druhi z krutej wolu so temule skutkej powěnowa. Na dnju 18. haprjela 1506 położichu załadny kamjeń k dźensajschemu wulkotn. Božemu domej. Najžławnischi twarjo, mokerjo a zdźěrjo tamneho cźasa starachu so za jeho bostojne dowarjenje, smuskowne wuhotowanje a wudebjenje. Po sto a wósmnatcźe lětach hakle so tónle Boži dom dowari. Jón 18. nov. 1626 hnjatowachu poswjećichu. S nutska je wón 187 metrow dołhi a 137 metrow schěrok. Srjedźny łubje su 45 metrow wysoke. Stawizelowu wysokosć *kalotwera* (Kuppelbau) wuczinja 117 metrow. Wón wotpocźuje na 4 pjecźrótkatych mózny stołpach. W Romje je tónle Boži dom mjes wschěmi 360 zyrkwjemi najwuznamnischi, haj najznamjenicźischi mjes wschěmi zyrkwjemi swjeta. — Vatikan tele dny pschecźiwo pschekhwatanjam fascistow wustupi. W Italskej je so swjatk wojakow, kiž su w poslednjej wójnje swoju wojowali, wutworił. Fascisć je po italsku tak wjele łaj hratk z wójny. Pod nawjedowanjom Mussolinia su woni statnu moz z nałožnosću na so storhnyli. Su woni jenoz w jerotrosćitym jasnje swojich pschiwiwowarjow wukonjeja, jasiny blabschich z nałožnosću połoschcźeju. Potajkim složuja so po sadźbje, kiž njemózemy fascistam njenowacz. We tym leża wulke strachi za załhowanje měra w Italskej, haj w zyłym świeće. Nischto podobne mamy w Němskej w swjatku „Stahlhelm". To su po prawjom němscy fascistow. Na cźož so cźi měrja, je wulke wobrożenje porjada a měra w naschim kraju. Hižo su też sprawni patokrudźacy Němcy łaj prof. Quidde swój warnowazy hłós pozběhnyli, jeho yak su do jasneje cźišći. Spožiwnje, pola naš so tak wjele wo nowej wójnje bledźi. Wschudźejschi to do wukroja, zo nowej wójnje nicźo njepitnu. Tak widźimy, so je žórło schěrjenja do nowele wójny jenoz we wóskych krubach pola naš. Wschón druhi swět nochcze žanuje nowoje wójny. Wscho žada sa wótrom! Wy-li so wětrym pschecźiwatym kruhom w Němskej wopravdźe poradźało, naschi lud a kraj do noweje wójny fascizmowej, potom bóła nam. Zyły swět by so na naš z nowa walił, naš pschemohł a naš wutwuril, a naš Serbow zwoju, jeli hychmy so tymile fascistowskim profetam hólcźi.

Hranja Korka Moltke bě danski zapódlanz w Barlinje. Jeho w Danskej za ministra dwonkownych nalesnosćow pomjenowachu. Spisk Moltkow wulkhadża se starożerbskeho Mekkenburskeho kraja. Kaž nam mjeno hižo praji, su Moltkojo zerbskeho pokhodu. O hižo w 13. lětstotku, jako bě Mekkenburska hischcze zyle serbska, njejmuja so hižo tuch Moltkow. Jedyn z tychle Moltkow Adam Bohumil narodźi so 10. now. 1710 w Rěnowjs w Mekkenburskej. Wón bě dobry pschecźel danskeho kraja Biedrichа V. Jako wón w lěcze 1792 semrě, słuschaji 22 lětow. Cźi wschitcźy stupichu do danskeje statneje słužby a dospěchi tam wysoke sastojnstwa. Danski zapódlanz je potomnik tejsle něhdy serbskeje femjanskeje rjadźby. Jeho schérake serbske mjeno wozo a jeho kubłała hłowa hižo pschedradźitej, so je serbskeho pokhoda. Tole dźensa z wotbitej zajimawoscu zapjatnjemy, dokelž smy so mu łužiscy Serbja z Danami w Němskej w bloku narodnych njeprijacelnow sjednocźili.

Lloyd George, znaty jendźelske ministerski prezident we cźasu wójny a napischecźiwnik Mac Donalda.

Kardinal Faulhaber.

Minchowski prozeß je generala Ludendorffa we bitnym świetle pokasał. Mjes druhimi je Ludendorff też telefonikow Němskeje stschihował, jim mjes druhim njeswěrnu pschecźiwo statej wumjetnjo. To je katolikow jara rozhnewiło. Kardinal Faulhaber, kotrehoz wobras tudy podamy, je pschecźiwo jeho słowam wótrje protestował. Pod jeho nawjedowanjom wotmiłowachu też pschecźiwo tajkim fschihdźenjam wulke protestowanske shromadźenje we Bawjerskej.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy w Khoćebuzu a we Wojerecach :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy**

Telefon čo. 154, 155 a 156 — **Worclowe khamory a worclowe kašćiki** — Telefon čo. 154, 155 a 156

Bjerje pjenjezy na stajnohódne konta za najlěpšu dań wo **9 %** a **12 %** Za stajnohódnosć garantuje.

Wuwjedźuje wšě bankowe dźěła. Požčuje pjenjezy nanajlěpje. **Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.**

Dešćowe wolmjane a lěčne **přikrywy** za konje, spanske přikrywy za dźěłaćerjow,

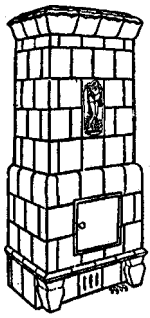
wodu njepřepuščate platowe **wozowe plachty**

na předań a k wupožčenju,

kóždu družinu nowych a trjebanych **měchow** poruča

měchowa, plachtowa a přikrywowa fabrika
Hoffmeister w Drježdźanach-Fr., Waltherstr. 20.
Telefon 17064.

Předaw. büro w Budyšinje na Hošic hasy 23.
Telefon 1045.

Nowočasne wohrěwanske

khadle

ratařske kuchińske

wohnišća (Herde)

z rólu za pječenje

poruča

Martin Teutscher,

hornčerski mištr

w Budyšinje

na hornčerskej hasy 33.

Rukuju se dobre hrěče s warjenje při małym přetrjebanju topiwa.
Sprawne postrowanje.
Móže so też podźělnje płaćił.

Poručam ze swojeho składa

hotowe kuchińske wuhotowanja

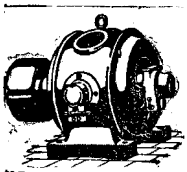
spanske stwy, kaž też wšě jednotliwe meble, kaž drastowe khamory, vertiki, komody, łoža atd.

Skład kašćow.

Jurij Ledźbora, blidarski mištr

w Pančicach.

Twarska a meblowa tyšerńa z mócnym dźěrjenjom.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjencu Arndtstr. 23.

N.B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Max Hiller, kožowa wikowarnja

na jerjowej hasy 3 **w Budyšinje** Telefon 364

poruča jako wosebitosć:

Z dubom garbowane **půdušowe kožo** a kruwjace kože w połojenych a jadrowych kruchach, Ia půdušowu kožu, Wiemannske jadrowe kruchi, jadriwe půduše a wurězki, čornu drjewjancowu kožu, kožane fale, Ia howjazu kožu, prózne a zadne dźěle, wšě družiny sedłowoje kože, čorne kožowe boki za wuporjedźenje gratow, rjemjanje k žiłu s wjazanju, kožu k wobsadźenju podpołołkow, kožu k wozymyću a kožu k woknamyću, najl. kožowy tuk a wobućowy kremu.

Hypotekowe požčonki po 7 1/2 %

na ratarstwa znajmjeńša 5 hektarow wulke, wobstara spušćomnje

Ernst Raue w Budyšinje **na Hošić hasy 32.**

Ležomnostne papjery sobupřinjeseć.

Macje-li konja hrěju? Sawotajcje proschu hnydom čo. **653**

Pichi dorkanju hnydom transportnim wosom

pschijedu. :-: :-: :-: Dawam jara pschistojne płaćišny.

Konjaze rěsnistwo **Mutscher,** mějeršćel **Karl Kauschke** w Budyschinje na hornčerskej haży čo. 7. Telefon 653.

Jurij Hěblak w Pančicach

poruča

nowe kolesa a centrifugi

a wuporjedźa kolesa.

Jědźne běrny

kupuje po najlěpšich płaćiznach

Erich Bräuer w Budyšinje

wulko-wikowarnja ze synjeńtnymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodźe
Skład w bróžni na Hošic hasy

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšim wubjerku.

samowjazaki wšě

A. Bokelmann nasl.

Jeja k nasadźenju

wot wjacy krót z diplomom, medalju, z prěnim a čestnym mytami wuznamjenjenych wosebitych

„kurwotobarbnych italskich kur"

wotedawam běžnje. Kury njese wurjadnje derje a su jenoć najlěpšeje němskeje kurjaceje plahowanskeje krwě. Jeji k nasadźenju płaći 15 šink 8,50 hr.
Rozesołu za póstowy doběrk (Nachnahme)
H. Gommolla, Guhrow Nr. 81 bei Briesen. Kreis Cottbus.

MERSIDYSKU
Brylanty

Nowy 4 PS motor

za wjerćity prud (250 volt) stejí na předań
na Židowje čo. 116.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróży 40.

K masěrowanju

poručam so kóždy dźeń. Płatk a sobotu wopytuju khorych po domach. — Naturska hojefka

Hańža Cyžowa

w Kortitzy p. Hrodźišća.

Kubła, žiwnosće, hosćency, młyny,

předawa

Komm.-Haus w Zhorjelcu

Królstr. 34.

Vogtlandske gardiny

story, kromy, vitraže, wumělske a madrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosebje płaćiny hódne poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11, znapř. hosćenca Złotoje Hwězdy. Ręči serbski.

Lehmannec konditornja a khofejownja

w Budyšinje na serbskej hasy 8
Widźenjahódne městnosće za hosće

najlěpše konditorske twory

wosebitosće:

torty, lód, wysoki tykanc

wšědnje 1/2 5-6 hodź. 6-11 „ wumělski koncert

Hdyž chcećе wopraudźe dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

mějeršćel **Arno Lehnert.**

w Budyschinje na žerbšćej haży 13, Kóžbu[illegible] [illegible] wotewrjene

---

Polwatmjany płat, dobry płat, łožowe počehnjenja, měchowy drell, twjelki atd

pschedawataj a wumjenjatej na len

Rudolph a Schmidt w Kamjencu, Arndtstraße 34

Paul Otte

žitna hasa 10 **w Budyšinje** žitna hasa 10

Drastowe a šatowe tkaniny

židźane a wolmjane tkaniny

:-: za serbske drasty :-:

žonjace mantle, štrykowane jaki atd.

Konje k rězu

po najwyschschich płaćišnach w krótkim času kupuje

Kurt Kaiser

pschi mjaßowych jětkach

na Humboldtšej dróży 782b. Telefon 403.

G. Schmidt, fotogr. atelier w Budyšinje

jenoć na Sedanskej dróży 20

s napschećeja husarskich kasarnow

poruča so sa wschě **fotografowanja, pałowe a grupowe wobrazy, powiećenja a. t. d.**

Kupujemoj konje k rězu

po najwyschschich dnjowych płaćišnach.

Pschi sćelesbożenjach płmoj hnydom j transportnim wosom k ruci

Kindermann & Noack w Budyschinje

na jerjowej haży 13. Telefon 241.

Starša hozpoza

so hnydom na kubło blizko Budyšina pyta.

Poskićenja pod **A. 21** na wudawarnju Serbskich Nowin.

Serbjo! Čitarjo Serbskich Nowin!

Rjekńće stajnje, hdyž kupujeće abo předawaće „Ja čitach waš nawěšk w Serbskich Nowinach!"

Kašće

jednore a lěpše, za najnižšu dnjowu płaćiznu ma stajnje na składze

Jozef Leska, blidarnja w Kukowje.

Pomorske symjeńtne běrny

su dóšle!

Ze składa **w bróžni na Hošic hasy** poručam:

khěžorsku krónu, odenwaldske módre, Hassia, Deodara, Parnassia, Markarje, Richters Jubel, Wolthmann

Erich Bräuer

wulko-wikowarnja ze symjeńtnymi a jědźnymi běrnami

Telefon 944. Kontor na Moltkowej dróży 5 po 1 skhodźe.

[illegible] so wone wšaxo njepschimachu

Drohny so kaxe jenoż hischcze suwachu. Temu wuhotowanki Witterowe patentowane kuchne bróm (Witterschs Patent Wiesenegge, tuż naschi wobras pokaje) wotpomha. Pola tychle bróznow suby każ noże do semje rězajo moch swuczenjeho rostorhaja saplerzeny dorn tak dokładnje, so so slónczko a powětr do semje dobywaja. Rozmjetanu pjerschcz, bruzhe hnojidła a krowischcza wone roswlócza. Poślednje stawcżli a wumiedla su k żelesnej żerdzy pschikowane. Kuki dyrbjsch we sožnym nalěczu wobczisć prjedy hacz trawa wubiwa.

Ssadarstwo.

Prudka wyschische schczěpkow.

Husto doscz so stanje, so so ptaczt na schczěpjeny a ležma pschimanjeny schczěpt žydnje. S tym może so wot-

lenicz sahiny. Sahinjesli schczěpk, czasto też zyku schtomik wusthnje. Su by so tole njestało, pschicżini ledzbliwy žadat wyschische schczěpkow prudsleschcz, każ to na naschim wobrazu wuhladach. Ptacik, jeli chze wotpoczinyć, njeżydnje so na schczěpt ale na prudsleschcz.

Tak mjenowany kustarski rězt (Herenschnitt) pola sadowych schtomikow.

Mlode sadowe schtomiki czasto schpatnje rostu. Schtomik, kiż su hakle je schczěpiwży (Baumschule) pschisdle a so sadsile, kajerostu. My prajimy: wone su sebzo wostake. Stora je każ koża wjasne (zaż). Wona so nochze dawacz. so by sdonk mohł do tokstosche abo schěrokosche rosch. Mjes storu a smitkownym drjewom stupa mjesa do hołoczkow, wotnoż-kow, kczenja a ploda. Je-li so stora njedawa a drjewo chze do schěrokosche je cżer sa mjesu saspinana. Schtomik so njerosrosczuje. Wón je we rosczenju wjasnuk a jenoż żiwoli. Płody nima a krona so njeschěri. Tajke schtomiki pschi korjeschkach wubiwaja. Lehodła je nuzno, so twojemu schtomikej nětkaż pomhasch, je-li je w rosczenju wjasnyk.

K temu mózesch se sarěsnjenjom do storu pomhacz. Storu njesmjesch hacz do drjewa pschersnjenycz. Jenoż mnohowunu storu smjesch narěsacz. K temu wimi wótry nóż. Ty smjesch 2—3 raży pornjo zebi žnano 40 cm. dołhe zmuzhi narěsacz. Někotri narěsnu jenu jenicżku zmuzhu ale wot krony hacz k semi bok. Hakle wobadżany schtomik njesmjesch narěsnowacz. S narěsnjenjom dyrbjsch hacz do pschichodneho nałěta poczakacz. Najlěpschi czas k tajkemu narěsnjenju je wot měrza hacz do meje. Tajke narěsnjenje schtomikej jenje nicżo njeschkodży, je-li so drjewo nic wuzmarkuje. S wjeselom bórzy spóznajesch, kak narěsnjenje schtomikaj howdi. Mana bórzy łażije. Ale bo rozrostła schtomika je nowe żiwjenje saczahnyło. Storo pócżnje żylnischo rózno lěsicz, donk je hižo w prěnim lěcze żylnischi. Też smjerske blaki žmějsch na žame waschnje wuskowacz.

Pjerinarstwo.

Żerdži, na kotrychż kury żydaja.

Też na maliczkojese dyrbjsch we twojim hospodarstwje hladacz. Prawy hojpodar so pró[illegible]e, so by wschón jeho stót pschijomny pschebytk měł. W kurjenzach naderdzejech tu a tam żerdži, na kotrychż żydacz je skocżatkam j cżinju. Pak su prěkuschti ja żydanje pjche schěroke, pak pschecżenje, pak pjche kulosje a pak žnano wótrokromate. Te su kurom po cżasu njesnjesnje, haj schkodne. Nóżki na njepschirodne (unnatürlich) waschnje wotpocżuja. Kury su nuzowane se swojimi porscżilami żerdzi krucże dżerżecz. S tym so wone njetrjebawschi natzinaja. Kokoschi

tak derje njewotpocżnje, każ ji ja jesne derżemecże tězi. Nózki so pschemóża a po nětczim sškorja. Żerdki k żerdżenju dyrbja w formje a schěrokosci nózkam kokoschow pschijomne być. Prěkuschi wubjeć 4—7 zentimetrow schěroke, sa tym hacz nasch kokosche, wutkeje abo slabeje rasu. Swjerschtnu kromu wobrěžaj. Kokoschi dyrbi i nózku prěkuschi j laha wopschimnycz moż. Skora dyrbi so wobělicz. Pschetoż pod storu so wschekala njerodż lehnjez. Też w kněkanzach drjewa so rehorunja rady pschekażanju sasydła. So by so njerodż podurjyła, je radne prěkusche cżasto j wapnom wobělicz. Wón njerodż lěpje sanicz, hdyż so jemu karbolineum pschida. Je so w prěkuschkach njerodż hižo sahnědżała, potom imaja je j kropom, we kotrymż so soda wospruschczi. Prěkuschti k żerdżenju njech su wyschе dna kurjenza ½—1 meter powyschene. Sa cżeżke ratzy, njech su prěkuschki něschto nże pschijerwjene. Kożda kokosch trjeba sa swoje żerdżenje 15—20 zentm. ruma. Prěkuschti njech su 35—40 zentm. rózno. Jedyn prěkuschi wyschе druheho pschicżinicz njeje radno, dokelż by kożda kokosch dyrjta na najwyschschim żerdżecu. To by bylo j pschicżinu, so so kokosche jena na druhu sanjeschwarnja.

Wuzitny schtom

Schto bychu nasche hospoży rjekle, kdy bychu se schtoma mloko toczicz smělí? To cżinja brasilijanki, pschetoż w Brasilistej wosta mlokowe schtomy. Trjeba-li jona mloko, wojmje żekeru a schiku, narubnje mlokowy schtom a da teiko żmjecanojteje brěcżki do żudobja nakapacz, kelkoż żada, a spokojena so wrěcżi. Ta brěcżka rosesmawa so wot truwjazeho mloka mako, thiba so zyle tak żłódka njeje. S wodu méschana żłódži wulkotnje, dokelż je hewat pschepusta a tucżna. Sdusinjeli hischcze bóle, możesch j njej lépicż każ z likjom. Schtomowa schkora, jara żylna, dawa cżerwjenu barbu, j kotrejż domorodni (Eingeborene) swoje drasty barbja. Twjerde drjewo wužiwa so k tweram, dokelż je wutrajne we wschech wjedrach. Al płody tohole mlokowaza runaja so j wulkosczu naschim jabłukam a płodża woprawdże każ najlěpschi żeb.

Tu widzisce, lubi Sserbja, kak wužitny może jedyn jenicżki schtom cłowjeschemu być. Niemoh nětkrutżkuli j nasż też hladacz, so najmjenschcza jedyn wusitk swojemu narodej da, dokelż pomha Sserbstwo j procha sdobycz k lepschemu bycżu na swojej semi?

Přiloha k „Serbskim Nowinam“.

Cisło 13. Budyšin, 26. jutrownika 1924. Lětnik 31.

Hospodarska organisazija cżeskich burow.

Je w nozu 11 hodżin dnja 28. julija 1923. „Pobsednja stazija psched Prahu!“, każ pschesjewja sdowólny żelesnistni sarjadnik. Hižo widżimy jako wotblyskowanje hwězdneho nózneho njebja tyhżacz żwězow do bliżazeho města. „Hacz nażż w hrjebdżónej hożinje hischcze pschecżelżu woczakuja?“, tak prascha so starosczinye towarischi J. Wjela, a trochu dwělomnje pokorżi żuzoż M. Kral: „A schto potom, jeli nja?“, mjes tym so F. Jakubaschi j dobrej nadżiju potoja. — Cżahy sasta. Wustupichmy a hižo strowja nas Lużicjenjo: Krowa, Nawka, Schżeża, też Prażenjo: Zdż, pan Jonasch a mnohi druzy. Tu běsche witanje, to běsche sawdawanje ruku, to běsche praschenje a sdżělenje — tak pschecżelne, tak cżopke, każ to se sbożnjanišeje wutrobu jenoż wutkadżecz samóże. W „Beranku“, w pyschnym hotelu, je sa nas dobra hospoda hižo słasana a pschiprawjena.

„Praha“, mjeno mnoheho wobżaha! Runje psched 30 lětami dojědżech j pschecżelom Michalom Schwecżikom duzy j Welesrada prěni krócz do žlawneho města. Mjes tym dże tam huscżisko pobych a tódy krócz spominach na ważne poczahi Prahi j naschej lużiskej dominu. Tu cżerpachu j cżerwjenych żórlow swoju wobdomoscż Pětr Jordan, Jakub Buk, nasch žlawny Hórnik a mnohi druzy; tu pschihotowachu so sberżaju młodżenzy na swoje rewolanje a skutkowanje mjes Sserbami. Wot tuh momtodżowasche so naschе narodne żiwjenje w běhu minjenych lětstorow. Tu pytamy też dżenja radu a błędżimy la pschikładami ja naschе duchowne, hospodarske a wumjelske bycże. A tak stmy my dżenja tu dospěli, so bychmy so wobhonili a so pschepokasali wo twarbje, wjedżenju a samèru cżeskich nalutowatnjow a widżeli skutkowanje a wusnóch Raiffeisenkow a Kampelicżkow. „Ke thutnym studijam smy Waż k nam swolali a pscheprosyli“, tak wusdżehowasche k. jenator Bojmer, pschehbyda bruzżnow. — Pschednoschki, rosprawy, rosmolwjenja wo nalutowatskich praschenjach a exkursy do żuzodnych Raiffeisenkow a jich wustawow wupjelnjachu hodżiny dnjow. Muzoso stejachu psched nami a rěczachu k nam, kiż su pomhali hospodarske bruzżstwa w cżeskim kraju założicz a strucżicz, tak so jich muzowe bjes dnela wulke płody ponjesce, kotrejż su a budża j wulkim zoshnowanjom sa inowe shudżenj narod. S kożdeho jich słowow wulkinczowaschestarosczu sa derżemecże luda a zapadsche horza lubosczu sa narod a wótczinu. A lud swojich wjednikow na hospodarskim polu rosemi, jim so dowerża a jich rad sczehuje. Bjes dżiwa tehodła, so su hospodarske towarischwa w Cżeskej tak spěschnje so rosmnożike; bjes dżiwa, so towarischnistwa myśl też dżenja dżeń a dóle wotucza; bjes dżiwa, so wokkhod hladaczy so wożiwja, a móż a samożenje ratarjow so pschisporja!

Narodne shudżenje cżeskeho ludu sapocżinasche so we lěcze 1848. Wójna 1866 mjes „němskimi bratrami“ Prusseje a Rakuskeje dopomhsa schěrschemu rosemjenju wutwobodżowazych idejow horlinzych narodowzow, a smětomójna 1914—18 jarabji dosłónczny politiku swobodu a narodnu samostatnoscż Cżechow. S bohom pocża so nětk wurjadny postup a khrobły stět cżeskeho ludu. Wosebje pokasuje so to też w hospodarskim towarischnistwje. Wone běsche w cżasu 1880—90, nimale nadobo j naschim lužiskotserbskim hibanjom, swój běh nastupiło. Tola hižo 30 lět prjedy mużojo — pobożnje starosczinni ja měschczanski a wjesny lud jakoż Raiffeisen w Rhynskich krajinach a Schorlemer we Westfalskej — myśl „swojeje pomozy“ shudżowachu. Tak stwori shitaczel Schimaczek po „Schulze-Delitschskim“ systemje měschczanske „pożczonke kasy“ (Vorschusskassen), a prawnik Chleborad „potrěbne sjednoczenstwa sa dżełacżerjow“ (Arbeiter-Konsum-Genossenschaften). Lětaj stampelik pak běsche prěni, kiż ja wjesny lud sa startoju namolwjesche, so by w kożdej farstej wożiwdże „natutowanja a wupożczenja“ nastała. Wutkowanje tutych idejow drje — każ prjedy spomnjene — trószchu czasa trjebasche, sa to pak wone po swěta-wójnje j połnym wotmachom a j młodej mozu do skutka stupi. W lěcze 1920 naliczi so w Cżeskej hižo 1432 pschetrěbnych bruzżstwow, kotrejż j njewożaczownym wuspěchom dżełachu. Dżenża je jich dwójzy telko. Schkoda jenoż, so někotre, kdyżsu pak na wożebite interesy, pak na powołanja swojich zohustawow, pak na politiske snamischenstwa swoje wożebite pucże wutwoła. Jako zyk buchu tute wustawy hischcze wjetschi hospodarczku — a z tym narodnu — móż mětke!

Naż sajmuje wosebje burslo-ratarske towarischnistwo. Wone liczi w Cżeskej, Schlesiskej a na Morawje tu tżwila ca. 10 259 towarischtwow, (j 2 300 206 zohustawami) kiż so — runje każ w Němskej — njewotwisne wot zuzych zredkow dżerża, mjes tym, so druhe towarischnistwe worschty pak we stata, pak wot industrije, pak wot knježskich kubkow podpjerc bóstawaja. Prózowanje Cżeskeho burstwa je nimo mérh intensiwne, dokelż dże wschitkón import ratarskich produktow

...ndwolu samolasne we Lužu ...
...ne pschenoch. Kajki tuner je ju kraj a lud ...
...ajo, zo rownjebjenje cinu czesche. dobeš je industrija w Czechach — wobsebje w krajinach s nemskim wobydlerstwom — jara wuwita.

„Wsche thmane towarschnistwo twari so na hódny zakład. Je dopolsane, so na njenuczene, pschisprawne maschinje wobsobinski sajim s powschitkownym sajimowm so wusko sjednoczeli bydši, hač so może wobsobinski sajim k polsche-njenju powschitkowneho sajima — nastupazeho pschimérnu wupłód a organisowanu potrebu — nosiewje a najwuspschnu so nakrjowacz, hdyž so pschi tym produktu pysches. wobno njewjele rukow wjedu." — Nasche towarschnistwo ma nadawk, burlu, hospodarsku samostatnosc powspschicz a sdérzecz, kurca psched wulkimi jom dobawaczela ratarskich potrebow na jenej stronje a wotsebjerarja jeho produktow na druhej stronje schlitacz. S tym chze wone ratarjej s dobom hódnu existenzu zawésczicz. Mysl samo-pomozy ma w Czechim hospodarskim zywjenju a wobsebje sa czesti wujezny lud wažnosc wedomeje wobory pschersiwy njebsbjerownym sczehkam hospodarskeho liberalisma. A runje tuta mysl a kruta wola, bebi sam pambacz, sjewja so w Czesim hospodarskim towarschnistwje najrasnische. W Czechej namakasch dzensa hizom krajiny, hdzez bur nimale wscho, schtoz we zwojim ralarskim dworze trjeba, wot zwojeho towarstwa a pysches nje kupuje, a schtoz wot plodow zwojeho dzela pschedawa, jenoz posrédnje po saradzenju zwojeho towarstwa pak pschedawa pak we zwojich wusawach pschedzeca. Wilowar njenamaka tu wjazy mesina. —

Towarstwo, druzstwa, dobydu wesebiu wažnosc a moz pches to, so wone mjes sobu do wustich swjatkow so sjednobuju. Kaz pola nas w Nemskej, tu tez w Czechej wschelakore taske sjednoczenstwa; mjes nimi najzynliche je „Ustredni jednota hospodarskych druzstev v Praze". (Zentralny swjask hospodarskich druzstwow w Prahu.)

Pódla „Jednoty" wobsteja jako wobsebit zentralne wustawy hischcze:

a) „Svaz hospodarskych druzstev ceskoslovenskych v Praze, z. sp. s. r. o." (Swjask czesko-slowakiskich hospodarskich druzstwow w Prahu, z t. sw. r.)
b) „Ustredni svaz ceskych hospodarskych spolecenstev v Ceskoslovenske republice." (Zentralny swjask czechich hospodarskich druzstwow w czesko-slowakiskej republiku.)
c) Ustredni jednota ceskych hospodarskych spolecenstev uvernich pro Moravu a Slezko." (Zentralny swjask czechich hospodarskich kredytnych towarstwow na Morawje a w Schlezyskej.)
d) „Jednota ceskych hospodarskych spolecenstev ve vévodství Slezském." (Swjask czechich hospodarskich druzstwow w schlezyskim wójwodstwje.)

Rjenzy maja wobsebje swjatki sa Czechu, sa Czechu, Moravu a Schlezyske. Hospodarske towarstwa sa Sslowakiju su sjednoczene w „Ustredne zdruzstvo" w Bretschkawje (Prebburg) a tamne sa Tatra-Rusu w „Zemske druzstevni Jednota" w Uzhorodze. Mjes tym, so nasche hospodarske swjatki w Nemskej mjes sobu wobdzelaja, su spremnjene druzstwowe towarowa w Czechoslowakiskej do jenoho wulkeho zentrolkooperativa, „Svas jednot hospodarskych druzstev republiky Ceskoslovenske", kiz ma swoje sydlo w Prahu, sjednoczene. Haj, w lecze 1921 sajdzi so z pschikleczowanjom najnahladnischich a najbole jamojnich rusich, ukrainischich, serbiskich, kroatiskich, polskich, slowjenskich a bulgarskich zentralnych swjazkow „Wschoslowjanska hospodarska druzstwina komora" („Slovanská zemedélská druzstevní komora" w Prahu, kiz ma zrjadzina dowedzenja, powuczenja a wobhoda bycz sa zady slowjenski swet! NB. My Serbja!) Wiednjitwo spomnjeneho „zentrokopperativa", kaz tez „Sslowjanskeje komory" ma „Ustredni jednota hospodarskych druzstev v Prazy".

Mejadmy czesc a wuznam, wot 30. 7. hacz do 7. 8. Lotschepo lita hocjzo tutoho klawneho wustawa bycz. Tu politicznesche so nam zadna pschilenosc, hospodarstwo czechich ratarjow a ich towarschnistwo dokkadnje sesnasch. Pschednoch. Toschemy tu rosmlowenja powuczowacz. Towarstwo wot 5—11 a popodlanu wot 3—5 (6) hobl. na Rajffeisenlach, a Kampelitschach powschitkowje: podawaczu wuzasnjenje wo rosdzelu a sluzkowanju towarstwow, kiz ratarskim trebne mezu pschikupuja, kaz tez tajsch, kotrez so s pschedawanjom abo pschedzélczonjom ratarskich produktow a trowow sabjeraja; a policzowaczu tkonczuje dopolnacze wo rostu, wažnosczi a wuspechu pomognych druzstwow.

Wschednoschowacziu:

Knjez rezident M. Jonasch wo knihiwjednistwje, wo wobhodze mjes zentralu a jenotliwymi towarstwami, wo sakonskich rewisijach, wo wusfajenju bilanzu, wo towarschnistwowych wobsebitych sarjadnistwach, wo nuknizowanju s pjenjesami a druhim.

Knjez prok. dr. J. Kratoschka wo wobsthodnich hospodarskich druzstwach, wo powolanskich sjednoczerstwach, wo nalutowanjach a wupozczowanju pjenjes, wo wschelakich waschnjach rukowanja, wo jenotliwych swjatkach, jich samérach, prawach a sluzkowanjach a druhim.

Knjez red. dr. Feierabend wo skadowanjach a jich organisaziji, wo nalutowanju a pschedawanju a wikowanju.

Knjez wyschschi rev. Adamez wo plahowatych druzstwach: pekarnjach, mlykarnjach, zuschernjach czekanki, wo plahowanju lenu, sadu a warzenkow, wo mlynskich a pekarskich towarstwach a druhim. —

Sdruchoparne, haj wosludke béche bylo, dyrbje-li dzen wote dnja trojeri pospochi pschednoschki zinyschcz. To naschi pschercejo tez wot nas njewocakowachu; ne, bechu do porjada tak wuschikne a wuzitne wotmenjenja sapleli, so besche nam wsche bzelo lósat, wjesele a wosczehowacz. Wobzo-je bzakowne, a wuznamne bechu elsturiy, kiz — so theoretiskim powuczowanjam pschisamkatywschi — nam towarschniste wuwicze a sluzkowanje in praxi pokasowachu. Czyzu na nekotre spomnicz.

Hizo na druhi dzen naschego pschebywanja w Prazy wopytachmy hlowne skadnischcjo Prazjeje „Jednotu". Knjez dr. Feierabend, direktor a organisator sklada, nam bésche nam wjednit. Hobrske lólnje steja pschi brjohu Wotawy. We twarjenach leza hromady zita, muki a zymjenjow, kopizy pschinósjow, hory ruhow s wolisom, rynki maschinow a gratcow. Skad je pysches pobocne kolije je wschemi zelesnistimi czarami sjednoczeny, kiz so Prahi bótkaja. W blistim pschistawje wuliecje porkawneje reli bodza so twory njepotrebne na tobze nakasej, a mozna so pschikhadoze lodze, runje tak njepotrebne a spelchne wuprózdnicz. W jeniczkim lecze 1920 kupi a pscheda sklad za 976 milijonow Kc. tworow. — Podobne, drje mjerische trowownje namakaju so w lózdym druzstwownym wokriesu.

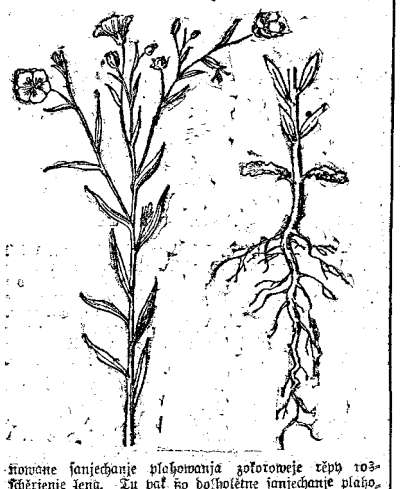
1. augusta dojedzechmy, pschewodzeni wot k. rev. Jonascha, do Hostiwéz. Dowiach so czasto sporzi, so nam Serbam na pschesenosczi, zebjewedomosczi a solidarnosczi pobrachuje. Tu je Hostiwéz zmy njetajemna jenowmyslnosci rjenje sejnadi a so nad njej wuzku wjeselili. Nasch pschilhad worzakujo powita nas pschedhydstwo a dohlabowarstwo tanneje Kampeliczki na jesesnistkim sastanischczu. Najprjedy dowdzechmy do „hololnizy", kotraz bésche nalutowarnja ze swojich zredkow pched krótkim czasom natwarka. Kak wjeselachu so tola tamni prosczi mlazoju nad pyschnym twarom — a to s dobrym prawom. Swas jednot hospodarskych druzstev republiky Ceskoslovenske", kiz ma swoje sydlo w Prahu, sjednoczene. Haj, w lecze 1921 sajdzi so z pschikleczowanjom najnahladnischich a najbole jamojnich rusich, ukrainischich, serbiskich, kroatiskich, polskich, slowjenskich a bulgarskich zentralnych swjazkow „Wschoslowjanska hospodarska druzstwina komora" („Slovanská zemedélská druzstevní komora" w Prahu, kiz ma zrjadzina dowedzenja, powuczenja a wobhoda bycz sa zady slowjenski swet! NB. My Serbja!) Wiednjitwo spomnjeneho „zentrokopperativa", kaz tez „Sslowjanskeje komory" ma „Ustredni jednota hospodarskych druzstev v Prazy".

Mejadmy czesc a wuznam, wot 30. 7. hacz do 7. 8. Lotschepo lita hocjzo tutoho klawneho wustawa bycz. Tu politicznesche so nam zadna pschilenosc, hospodarstwo czechich ratarjow a ich towarschnistwo dokkadnje sesnasch.

Rólnistwo.

Plahowanje lena.

W czasach naschego dzeda a wowki njebe tejsa rostlina lena we wobrazu pokazowacz. Tehdy by hischcze plahowanje lena wot starodawnych czasow sem tez pola nasz tak rosschérjene, so kózde wjesne dzecko tutu wyschkostwjetacu rostlinu s njebjomodrymi kwétkami derje znajesche. A drécza a pschedzenje lena da nastork ke krasnej poezji

kowane sanjechanje plahowanja zokoroweje répy 103-schérjenje lena. Tu pak so dolhotézne sanjechanje plahowanja a wobdzélanskeje techniki jara schkodzejsche. So by so lenu worownohalo, sjednoczichu so wschelake mozy. Spomózne zyntowanske dzélo wobsebje w nastupanju hnojenja lenischczow je nemske ratarske druzenje wukonjalo. Wone je w pozlednim lécze wobsebite premizé sa najwutsche hektarowe wunoschki wupisalo. Runje pschenjedzene rosdzelenje tutych premizow potaka, so so 1400 hacz 160 zentnarjow lena na jednym hektaru znjesche, a to nic znano s rédka — w jednym padze samo 182 zentnarjow. Dase pak je k spojnaczu, so so plahowanje lena pysches zyku Nemsku (Schlesysku, Sakisku, Krkonosche hory (Riesengebirge), Duringsku atd.) rospschestrédwa a so podobne zné so njewobmjetuja zenoz na dobre grunty. Slónczuje mózachu pozubozowarjo (Preißrichter) slépschenje thmanoscje swésczicz, schtoz budze sa dalsche wuwicze lenoweho plahowanja wésczes s dobrym wuspechom.

Wo runklijach.

Runkliza pola nasz skoro wschudzom roscze s wuwsaciom zyle thudych pésków. Semak pak runkliju wschudzom nadendzemy. Snujemy zyly retomaz druzinow, barbow a formow. Tole nekotrehozkuliz ratarja pohnuwa, runkliju plahowacz, kaz jemu mako wuzitka pschinjesu. Jedyn thwali zebi cerwjenu, druhi zoltu, laso tsezi na czerwjeni, schmórny orangowu barbu a pjaty znano bélu. Dale plahuja naschi ratarjo walzoltu, kiz bále swjetcha rozsze. Nekotri zadzeja kulajte abo tez plazkotie répy. Do mich stuchcja Oberndorfske, Lutzerjanske abo Zimbalske oranzowe hobry. Druhy maja podolhoite tak mjenowane ble-

pschasow. Pod wilowom swétkowego hospodarstwa a wobhoda pak, kiz nam tunju bawlnu jako narumu (Ersatz) platu pschinjese, a pysches hospodarstwu pschewahu mechanisch pschedzenja porno ruczownemu pak wosstuwi so plahowanje lena pschezo bóle a bóle. Skónczuje dyrbjachmy jom z Ruskeje donowzowacz. Sstrjeh 70 lét se hischcze w zyzej Nemskej wotoko 215 000 hektarow, we lecze 1913 pak jenoz hischcze 17 000 hektarow wobdzélane, potajkim porno prenjej liczije jenoz dwanaty dzél.

Hakle wójna w tym wésse wobroczenje pschinjese. Len porzakmy zebi bóle wazicz, tez hischcze po wójnje. Nimo dobreje wikowanjeje situazije sscehowasche tez pysches dolhe nusowanje hospodarjenja zawi-

kowane sanjechanje plahowanja zokoroweje répy 103-schérjenje lena. Tu pak so dolhotézne sanjechanje plahowanja a wobdzélanskeje techniki jara schkodzejsche. So by so lenu worownohalo, sjednoczichu so wschelake mozy. Spomózne zyntowanske dzélo wobsebje w nastupanju hnojenja lenischczow je nemske ratarske druzenje wukonjalo. Wone je w pozlednim lécze wobsebite premizé sa najwutsche hektarowe wunoschki wupisalo. Runje pschenjedzene rosdzelenje tutych premizow potaka, so so 1400 hacz 160 zentnarjow lena na jednym hektaru znjesche, a to niz znano s rédka — w jednym padze samo 182 zentnarjow. Dase pak je k spojnaczu, so so plahowanje lena pysches zyku Nemsku (Schlesysku, Sakisku, Krkonosche hory (Riesengebirge), Duringsku atd.) rospschestrédwa a so podobne zné so njewobmjetuja zenoz na dobre grunty. Slónczuje mózachu pozubozowarjo (Preißrichter) slépschenje thmanoscje swésczicz, schtoz budze sa dalsche wuwicze lenoweho plahowanja wésczes s dobrym wuspechom.

Wo runklijach.

Runkliza pola nasz skoro wschudzom roscze s wuwsaciom zyle thudych pésków. Semak pak runkliju wschudzom nadendzemy. Snujemy zyly retomaz druzinow, barbow a formow. Tole nekotrehozkuliz ratarja pohnuwa, runkliju plahowacz, kaz jemu mako wuzitka pschinjesu. Jedyn thwali zebi cerwjenu, druhi zoltu, laso tsezi na czerwjeni, schmórny orangowu barbu a pjaty znano bélu. Dale plahuja naschi ratarjo walzoltu, kiz bále swjetcha rozsze. Nekotri zadzeja kulajte abo tez plazkotie répy. Do mich stuchcja Oberndorfske, Lutzerjanske abo Zimbalske oranzowe hobry. Druhy maja podolhoite tak mjenowane ble-

---

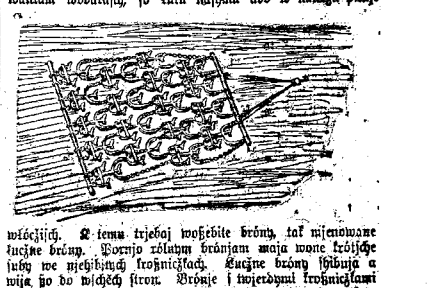
Wauriet ens bés dorfus. (Lutzerje a [illegible]
répy hubuja, kiz su sawite tez thumpazy wot

Wschi tym njeksmé so pschabecz, so może forma tez wazny wustkom (Gedeutung) mecz. Tole wedomosczi (Wissenschaft) a praxis hizo dawno spóznaka. Répa, kiz do semje abo czeri ale bóle iwjercha rosche, na wjele sa so. Wona so nasymu lépje wukowuje. Jej hawi tez bóle towsta rola, a rola, kiz na swjetcha jenoz czesku worschatu dobreje role. Wona tak pod njerjadom (Unkraut) njeczerpi — jeli znano rola dosez czista nje. Répy, kiz swjetcha rostu, su tez czijczische, niz tak pjerschczojte. Tehodla je ratarjo tez rady a pschezo bóle zadzeja. So woni runje lesse druzinje répow lépschinou dawaja, ma tez hischcze druhu pschczinu.

Nazionelnje hospodarjazi ratar njedawa niczo na wschelake swonkownosce. Barba a forma niczo njeswuczini. Najwaznischa wobsebnosé répy je jejny wuzitk sa stót. Prawy ratar zada répu, kiz wjele natoda. Tuchwilu rozeinawamy tri druziny po zwojej hódnosczi (Leistungsgruppen). Do prenjeje druziny sluschcja tak njenowane wjele nawdawaze (Massenrüben). Wone s fórza najwjazy po wasy pschinjesu. Pschi tym so na to hlada, so wjele zokora wapschijeja (Zuckergehalt) a so tu tez na druhich wutkach (Nährstoffen) bohate (reich an Trockenmasse). Wone pak su jara wódzane a so tehodla tak dotho njedérja. Tez dyrbjachu ruce tkotej zdawacz. Do tychle druzin sluschceja tak njenowane a derje znate Eckendorfka, Kirsches Ideal a Tamenfrügerska répa. Do druheje druziny sluschcja tak njenowane wutkowe (Gehaltrüben, wutk = Nährstoff). Wone wusnamjenjeja so s tym, so maja wjele zokora a druhich wutkow. Wone so hizo jara zotkowej répje bliza. Do tejele druziny sluschcja: Mohrenweisers Zuckerfutterrübe, Substanzija, Moringija a druhe. Tsecza druzina mjes wobéma stezi a njemuje so kompromisna répa (Kompromiß tak wjele koz wurunanje). Tele druzina chze wobej lépschinje tamneju druzinow we zebi sjednoczicz. Pódla wjele zokora a druhich wutkow dyrbi tez pramje wjele nawdacz. Najsnaczischi wupłód tajsich plahowanskich pospytow je: Friedrichswerther Zuckerwalze. Wona je tschizowanka starseje Eckendorfskeje répy s Oberndorfskej. Tejle druzinje pschidruzeja so hischcze Lutejerjanska (Leutwitzer) runkliza, Zimbals oranzowóte hobry (Zimbals orangegelbe Riesen), Beckmanowe runkly, Kápperowe hobry a bele Lankerska répa.

Lucjne bróny.

Je-li swojsu kulu njehladabasch a njehajisch, wona po krótkich létach tak sanjerodzi a byrnjej hewak najschpicha byla, so smejesch i njeje jenoz schpatne sme. Bórsy moch a bratva njeroda ju pschcrosce. Wubiwanki (Auslänser) pschischelskich trawow sapleli dorn tak bujsce, so ani schlónczko ani powéte so k njemu njepschedrebje. Tymle njedostatkam a schkodowankam wobarasch, so kulu nasymu abo w nalézu pilnje

wlócejich. K temu trjebaj wosebite bróny, tak njenowane lucjne bróny. Pornjo rólnym bránjam maja wone krótsche zuby we njejdlejschi krosnicznach. Lucjne bróny zhibuja a wija so do wschich stron. Bronje s njerednymi krosnicznami so na tuzu zakuzaja. Tehodla su lucjne bróny stawczkate abo wumjedlowe. Maszne tez je, kak su zuby dzélane. Pschi jpeczatku bichu zuby tak dzélane, so so wutorhany moch a

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za naprioje 75 złot. pj. Do wukraja za napr. 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a čišć. Smolerjec knihtišćerstwo, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšeżnje so stajnce nawěstki a tabelo so w šěs wobliśeja. Za wósbne : : rjadk płaci so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Číslo 99 **Budyšin, póndźelu, 28. haprieje 1924.** **Lětnik 83**

Najnowše z cyłeho swěta.

1. meje budźa železniźi jeźdźiś kaž w njedźelu a źiwjate bry. Sławne zhromadźizny pod hołym njebjom a cełaznja žu pśiseś zwołatne knjezeństwo zakasane.

*

Lipšcejanskej policiji je žo poradźiło, 31 cźežkich nutśkamarjow, kiž wobtłoždy wurubjachu, zajeś.

*

„Chicago Tribune" pišo, so je Amerika wobsamknła, za Němsku pśichipravjeny kredit wot 5 na 50 miljonow powyšśiś, so by so ś tutej summu němska marka hač do pozajeńa plana wjazywuwuśowanjow stabilizowała.

*

Amerikanski bankownik Pierpont Morgan mjeśeśe wójera wósrjeźowanje ś Barihom a Bradbury wo němskej pożyčonje.

*

We Warschawje bu pśiśed króśkim železnišćna konwenzija mjes Pólšćej a Zwjazkom Ruskej podpisana. S tym namjanje saža normalny wobchad tej na železnišćy mjes wobźmaj staśomaj.

Žadyn jeniczki hłóž

kiž na lisćinu Serbskeje ludowneje strony wotebjerjo, **njeje słuchjeny.** Wón ś połnym wotmachom sa naše lašiny a interesy žołu rěkźi.

Dajśe žebi prajiś, so je Serbska ludowa strona pśi lašiny ś tuteju lisćinje narodnych mjeńšinskich (der Reichsliste der nationalen Minderheiten). Stejnišće, jeśe staśe ju lisćinje žołu pśi lašiny ś tuteju partaje we žiwotnych wótrjeźach a wokrjesnowych swjasłach (Wahlkreisverbänden) na kóždy pad nekotrych wobpósłanzow pśiseśeńskeja. Kelkož cźi pśiseśeńscźa, tełko wósmu žo potom ś staśeje lisćiny. Jedyn tajki swjasł wólbnych wokrjesnow je n. pśiseś. zyła Schlesiska. Do tehole swjasła pabaja tež w sćě na žerbšku lisćinu wotedaś hłosy. Tu žiju naši Serbja pomjaju nekotrych kandidatow we tymle swjasłu pśiseśeńscźeceź. Kelko sapósłanzow žo tam tu pśiseśeńscźi, tełko wósmje žo je staśeje lisćiny. Tu ju trěbne sa kóždeho sapósłanza 60 000 hłosow. Tak wjele rasow kaž je w tymle wulkim swjasłu sjednoćene małe ludy 60 000 hłosow swjedu, tełko sapósłanzow wósmu žo je staśeje lisćiny. Wjajmy tu, w šelesćyskim swjasłu wólbnych wokrjesnow swjedźe žo wjazy hač 180 000 hłosow. Tak žu w tymle wokrjesu tśi sapósłanzy wuswoleni. Nekto staśa lisćina do mozy studi. Na tu žu pśiśiśśe wšyśe w naśim šaśkim wólbnym wokrjesu (Budyšcin-Drježdźany) wotedaśe hłosy. Dale naśich beznožuśiśkich Serbow a wšyśkich te hłosy, kiž žu druge małe ludy kaž Frjesojo. a Danojoaźi. na śwoje lisćiny swjedźe. Tu pak je ja to, so by žo jedyn sapósłanz wuźwoliś, **jenož 30000 hłosow** trěbnych. Jeli žo na tule staśu lisćinu jenož 90 000 hłosow swjedźe, wósmu žo ś tejele lisćiny teź tśi sapósłanzy.

S tehole naśich wolerjo widźa, so **ta serbska lisćina wotedaty hłóž dwójzy** tak wjele waži, kaž **dwaj** Serbja za druge partaje hłosuju. S tehó dale jaśne **njewidźeśe**, so **žadyn serbšći hłóž** ſłubjeny njeje, ale so na **serbške** lisćinje **dwójzy**, rozumiśe **dwójzy płaśi.**

Němski finanžny minister Luther praji, so ratarstwo njeje bóle ś dawkami poczežene dyžli industrija.

Na sjeźdźe ratarskeje rady w Bremenje je finanžny minister dr. **Luther** rozkładł, so ratarstwo pornjo industriji a druźim hospodarskim skupinam w nastupanju dawkow hišćece derje jedźe. Dyrbimy pśeśi jasni byś, so dyrbimy je ńcźemi mozami wo to wojowaś, so bychu žo w hospodarskim planje Němskeje a jeje jenotlivych krajow wudawki dobrjadam runałe. Nekajkeho žórka, ś kotrehož mohli pożijonku dostaś, ninamy. Njebych žo žamo myślo strośiś, naše běžaze wudawki ś pożcźonkami pśichśerjeb, tola schoź najśeśi śe myślo pomhaju, dyž tu nichtó njeje, kotryž by nam pożeźił. **Kredity rentnišće hriwny žu pśicherjebane, a němsk-staśne banka teź žanych obligazijow njewudawa a pśichodnych pożcźonkow ja němski stat teź njeje.**

S teho je jaśnje spóznaś, so dyrbi wšyśe wudawki ś dawkami zarunaś.

Praji žo, so je ratarstwo ś dawkami bóle pożcźežene, dyžli **hospodarśe** wótnožki. To je wšyśkim doraźom zapśeśowane. Najźeńśi znajerzo wobśtejnoscźow žu dźełu w němskim finanžnym ministerstwje dokonjeli. Teź industrija je cźežśe ś dawkami pożcźežena. Pomyślśe žebi jenoź na to, śeho dyrbja brunizowe jamy swjeśeś, na mikumjśe trěcźenja atd. To žu tak wulke cźeże, so wulki dźeł pśichedewjacźow wjazy njeuź, kak budźe móź bale wobśtnuś. Sći hłuboko pśichedožene. Teź wuwos je we wurjadnej mjeŕe. Jeho pożcźeżenje ś dawkami je teho runja nimo měry wulke.

Ratarśi sjeźdźe mjeśeśe sa rozłožanje finanžneho ministra mało srozumjenja, na kóncu wuradźenjow źiśdowazu rezoluciju pśichija:

Wobraź, kotreż žu jednanja hłowneje zhromadźizny wo położenju němśeśeho ratarstwa rozwiśe, je wurjadnje łhuty. Němśke ratarstwo warnuje němśke knjezeństwo pśiśed tym, k wupravjenju wójnśich kontribucijow ruku pokrućiś, kotreż samožnoźcź němśeśeho hołpodarstwa pśeśerožа a pśichi njedostatnjelnjenju k dalśenemu śe chodowanju němśkeho ludu dowjedu.

Lětne wopłaćenje, kotreż wźywnuśtojni němśkemu hospodarstwu pśiśiźiwaju, ma němśka ratarska rada za njedopełnjelnomne.

Wotbładane wot lětnych wotpłaćenjow budźe žo po puću, se strony wźywnuśtojnych wo namjenjenym, jenoź se błędowazymi wumeńenjemi hiś móź:

1. Zyłe wotchłodźeńśe prašenje dyrbi žo dośtónźnje rozrisaś. Dyrbi žo wo stónźenje wójny, niz jenoź sankcijow a wobkładźenje Porurskeje jednaś.

2. Pośiśomne cźaśy dyrbja žo jako połnoháodne pśihłosnaś, druhich cźasow dyrbja žo wotrjeź, wotwoleźenym a zaśubźenym dyrbi žo źiwoboda daś.

3. Pokra samośtatnoscź Němśeśe, to je runnoprawoscź we wobkładźe ś druhimi statami, dyrbi žo śwěźiś.

4. Němśka dyrbi źiwobodu we wutworjenju źiwotich wirtowanskich śylow zaśo dostaś; wutworjenje źiwa a żeleźnišćich tarifow njeźmé žo do ruki wukraja daś.

Prašchenje wojeŕśeje kontrolly w Němśkej.

Franzowśki ministerśi pśichedźyda Poincare je žobotu rozrěcźenje ś jendźelśkim pśiłagnom mět. Wśyśi tym je po **prašchenje wojeŕśeje kontrole w Němśkej** rospominało.

Swjasłarśy półstajny w Barlinje žu kedźbnoscź němśkeho knjezeństwa na tajne organizacije wobrocźili, kotreż pśecźiwo Versailleśemu frěcźenju dźełaju. Te wěstoscź wobkładźeńśeho wójśka wobrožuju. Němśke knjezeństwo žo namakuje, so by mjeńe napravy cźiniło, so by žo dźełu tajnych organizacijow zadźiwało.

Belgiśka noša we němśkich tajnych wojeŕśich organizacijach.

Belgiśke knjezeństwo je němśkemu knjezeństwu notu pśichepodało, kotraž na strach němśkich tajnych organizacijow pokazuje. Němśke knjezeństwo žo napomina, so by napravy pśicźiwo tutym organizacijam cźiniło, i kotrymiž žo měr wobrožuje.

Swjeźenje 1. meje.

Pruśke knjezeństwo je porucźiło, so ma žo w Barlinje 1. dźeń meje dla roshorjenja, kotreż je žo mjes ludom se pśichodźejazymi wólbami do němśk. ſejma ſubźiło, w salach swjeźeńć. Wusłužeju pod hołym njebjom ma žo ſo zakasale. Sozialdemokratiśke dźełaćerśke swjasły chcedźa žo po tutym wukazu ſłużeś. Hač budźa to komunistojo tehorunja cźiniś abo hač budźa to knjezeństwowemu wukazej pśicheźiwjeź, wo tym žo hišćeje njejsu wupravjili.

Sozialdemokratiśke dźełaćerśke swjasły w Barlinje žu swoje wobusławy namołwiśe, to bychu 1. dźeń meje swjeźeńć. W žiwjenjeźawažnych dźełarnjach, kaž w plunarnjach, wodarnjach a mišinarnjach maja žo nušne dźełа cźiniś, tehorunja ma žo na żeleźnišach, dróhowych żeleźnišach a na pośeźe wobkład kaž njedźeźu wudźerjeś.

W Saśkej, hdźeź je 1. meje saśkiśi swjatny dźeń, bo wón po swuczenym wesćnju wośwjeźi.

Morderśki swjasł kommunistow w Němśkej.

Policija je w Stuttgartu lětša tónź februara nekotrych ś revolucijami wobronjenych kommunistow sajała, kotrychžuchu bo ś automobilom se Stuttgarta wolwjeźeś. Wo dochadnym źiłdźenju policije sajeźi mordarśkemu swjasłej pśichłušcheja a sa žwoje mordarśtwa wot Moskowskich bolschewikow mźdu dostawachu. Ssobusławny kommunistiśkeho mordarśkeho swjasła mějachu nadawk, śpiśerachnikow a cźuźchlakow mjes bolschewikami ś mordarśtwom aba je sajedźeńcźenjom stónźowaś. Ssobusławny tajneho swjasła wot kommunistow pódła mśdy pjenjeźy, wopaczne pucźowańśe pašu a Mauserśke pistolje dostachu. Wócho hromadźe je połicija syłom hobusławow tajneho swjasła sajała. Tuje žu ho wócźitaź w Němśkej we wócźelaśich stronach norodźe a žu w pśicherśu tśiźeći lět stare. Se šebrawych tajnych pśismow je spóznaś, so běchu jim wulke kwmmy pjenjeź do woźe date. Pola swjasłoweho wjednika žu ho wšcho hromadźe kwittowanki wo 33000 dollarach ś druheje połowy nowembra 1923 namałale.

Stuttgartśka policija je nawjeźeśe, so je žo swjasłej poruczіło, němśkeho generała še Seeckta stónźowaś, dokeź mjeźachu jeho sa straśeńeho pśeceźiwnika kommunistow. Jeho dźiśchu we śwérjeńśej łahrodze łatśelicź abo bombu do jeho automobila cźišnyś, hdy by žo po drohi wjeśeł. Plan žo njeźodźeśe twuwjeśeś, dokeź je Seeckt na spomnjenym dnju do śwérjeńśeje łahrody njeźeśaćhe, teź žo plan druhi a śeći krótśi njeporadźi. Jako druhi nadawk bo swjasłowym hobusławam pćikała, śrśiśera Jana Rauscha w Barlinje stónźowaś, dokeź won pjeźa połicijі jako cźuźchlerś łłuśeźe. Wopraudźe Rauscha nadpadźeńcu a śmjerinje śranichu. Wón je lětša 17. měrca na cźeźe śranjenje we jenej Barlinśkej chorownі wumrjeł.

Wśi pśicheźwanju jeneho wobwjedlenja w Stuttgartu połicija pistolje a łkład rosbuchadłow namała, kotreż buchu bożahałe hněźe zyłeje dróhi rosbuchnyć. Tałe tam bakterije śmjertnych chorośćow nadeńdźechu, kotreż dyrbjachu žo ludźom do jédźe śmećkeceź, kołiž dyrbjachu žo na njemu padne wa cźnje wotśtronicź.

Ssobusławy tajneho kommunistiśkeho swjasła na tydźeń 60 złotych hriwnow a 50 procentow drohoźiznoho pśchiražka dośławachu. Ruku sawdawśći nowe hobusławy do winowatośćе wsa prajiźu: „Se swojej proletarskej cźeźcu lubju, jako śłupinny hobusław stronu hobładowaś. Pśicherada, bojaśnoscź a cźeknjenje žo je śmjerću zhłoštaju." Kóždy swjasłowy hobusław bź ś dwěmaj pistolijomaj, śtśerej hromadu rosbuchadłow a ś bazillemi za cźerwjenu, tyfus a kholeru wuhotowany. Sebrane bróńje bźchu natykane, po połojzy ś dum-dum-kulkami.

Se žydom sajatych ju w Barlinje pśimitśitajeź Felix Neumann, Ernst Póg, Jan Spon a Rudolf Margies.

Max Hölz je žo kommunistiśkej stronje wotrjekł.

We wólbnej rěcźi presidita němśkeho žejma Löbe we Duisburgu je tónle sajimawe nadrobnoscźe wo němśkotatnej lisćinje kommunistiśkeje strony ſdźełił, na kotrejež cźele je nědźelśki kommunistiśki wjednik Max Hölz pśiseś stał. Löbe powjedaśe, so je Hölz jeho jako presidenta němśkeho žejma proſył, so by jeho we Wróćitaświtśim jaśtwje wopytał. Löbe je to cźinił a pśi tym je jemu Hölz rjekł, so wo kommunisnje nochze nicźo wjazy wjedźeć. Teho dla je teź kommunistiśka strona jeho ś němśkotatnеje wólbneje listy wumasła.

Demonstrazija němśkich nazionalistow w Halli.

„Vorwärts" ś Halle powź, so žo wobnowjenje Molikeweho pomnika w Halli 11. meje ś najwjeśśimi nazionalistiśkim wuhotowanjom stanje. Schwwórcź milijona nazionalistow chcedźa na śwjedźeń śwołacź. Hindenburg, Ludendorff a druźy nědźuśchi wjednicźi němśkich wójśłow tu śłubili, so žo pśišli nim wobdźéla. Stejaći „Worzlowy helm", „Mjeŕ" a „Młodoněmśći rjad" wulku wojeŕśku wobhladarjow pśichitowaju, kajkejež bi śicheśe njeje w połnośnej Němśkej było. Techniśka nušna pomoź śłeź pomodow połneje a śchrowneje telegrafiśe pśichitowaje, so bychu žo wśyśe dźełe měśta, po kotrychž hodźiny dołhi cźaj pożeźnje, mjes žobu swjasałe.

Bayerszy nazionalistojo hroźa.

Bayerśka ludowa (nazionalistiśka) strona hroźy, so měrnemu dźełu w nowym žejmje sadźiwa, jeli so Hitlera a druhich wobtorźenych we wjelesćeradnym prozeźu ſe jaśtwa njepuśćeja, a jeli so žo njedowoli, so by žo jich strona žwobodnje rozwiwała. Ludowa strona žebi na to njepomyśliś, so pśichi knjezeństwje wobdźéliś. Jej jenoź wo to dźe, dopokaśaś, so parlamentarizmus njeje khmany k dźełu. Prózowanja wo dozpjeśe žobudźeła ludowśkeje strony ś stronu němśkich nazionalnych, wukhadźeja, mjes tym jo bawerśka ludowa strona je nětko jenomyślnje wotpokazuje. Knjezeństwo žo nowych nažwlnoścźow nazionalistiśkich stronow boźi a liśi tehodła ś tym, so budźe žo nazyć žrym dyrbjeć bórzy rospuśćeńcź.

Khorosć nĕbduscheje kronprynzeßy Stefanije.

Do Wina fu powjesće doschle, so je prjedawscha kronprynzeßa Stefanija, kotraž je ßo po załoßnej ßmjerći kronprynza Rudolfa ſ wjeſchom Lonyahom wojenita a narodnje Orofzwarje we Wuheſtſez bydli, wobſudniła. Jedyn ßobudźĕlacźer Winſtich nowin „Die Stunde“ je ßo do Orofzwara podał a pische: Hrodowi ßłużobni ſkorźa, ſo je ßo wjeſchowka Lonyahowa dźiwne waſchnicźka nawuczika. Wona je pjerźa wobſtrandła a na ſcherjenjoźte ſeldacźa cźekła. **Semrjeinych pſchikuwanych jako duchowne widźi,** ßo ſ tutymi ſjewjenjemi roſrĕcźuje a lubi, ſo budźe ßo ſa nich modlicź, dokelž njemóże pjenjeſy pósłaćź. SSuſto ſakſchćĕźi a ma potom dołhe ſakſtanſke rĕcźe, ſ kotrymiž ſwoje ſadherjenje ſ napſchećża ſwojeje ßotry Luiły Koburgſkeje ſamolwicź pyta. Wjerźchowanya ßludnoſć je nabożenſkeho naſa. Wobleka ßo jenož muźazu drakru a je pſcheſkała, ſwoje błĕde wobliczo barbicź. Na nju je ſrjo̱no hladaćź. Runa ßo ſterje wóßomdźeſaćĕtnej dyźili ſchećźeßaćĕtnej ßonje.

Dwe praſtarej komornej knjeni wyſokeje knjeſtwo ize Orofzwarſkim ſrodze. Druhdy jeſuitſki pater Kolb ſe Wina na wopyt pſchijĕdźe, kotryž je dołhe lĕta ſ wjerchowanymi ſpomjeđnym wótzom hyl. Też wjerźchowanym mandźeliſki, wjerźch Climar Lonyay, pjeca ſnamjenja błudnoſće pokaſuje. Swonkownje je ßo zyle pſchemĕnił. Prjedawſki eleganty kawaĺer je ßo do dychawiczneho płĕchaża pſcheſtworił. Skoro wſchĕdnje nabołm w hrodźe pſchebywa, pſchemołuje wobraſy w galeriji, w parku ſam ſe ßobu rĕcźi a ſtebi ſam „Waſcha jaßnoſć“ rĕka. Tak ſłużobni wjerźchowſkeho hroda powjedaju.

Nowe politiſke pſcheſcźĕhanje w Ruſkej.

Bolſchewiſtiſke knjeſtwo je pośledne dny 264 wośow ſajało, njeſo nimi wyßokich bolſchewiſtiſkich ſaſtojnikow, dale wjele pſchekupzow a 21 wuczenych. Dwaju lĕkarjow a dźewjeć wucźerjow fu dła agitacźije pſcheczíwo bolſchewiſtiſkemu knjeſtwu ſ ſmjerći ſaßudźili. 79 ſajatych fu ſ wuhnanſtwu w połnóźnej Sśibirſkej ſaßudźili, 164 ſo w Moſkwje w jaſtwach dźerźi. Tele nowe pſcheſcźĕhanja maja w tym ſwoju pſchicźinu, ſo je ße lĕtne kſchidło kommuniſtiſkeje ſtrony w bolſchewiſtiſkim knjeſtwie pſcheczíſchcźało.

Potrjeba hoſpodarſtſich maſchinow w Ruſkej.

Po powjeſćach ſ Moſkwy ßo tam źiwje ſa hoſpodarſkimi maſchinami naproſchcźa. Staſne witkowanſke konory ſu je Sjednoczenych ſtatow połnóźneje Ameriki internazionalnemu towaſtſtwu wjele ſyjazych a ſnĕjazych maſchinow a jich dźĕłowu wotkupile. Tele maſchiny ſu ßo hižo nałožłake a jich pſchepodacźe ßo w Ruſkej tón mĕźaz wocźakuje. **Mjes tym ßu do Ruſkeje** dośełe maſchiny ſ Bácherowych fabrikow w Roudnźach w Cźeſkoſłowakſkej, kotrež ßo hižo pſchebawaju. Dale ßo mócźaze maſchiny Lenzowego ſyſtema wocźakuju. Płacźiſmy tychle maſchinow ßu truſcheje dyźli loni. Hoſpodarſke ſwjaſki tele maſchiny na dołhoczaſne pożczońki pſchedawaju.

Sćho projeß ruſkich bolſchewikow pſcheczíwo duchownym.

W Cherſonje je ßo projeß pſcheczíwo duchownym ſapoczał, kotryž ßu wobſtrorźeni, ſo ßu Wranglowe wójſko pſchi ſeho wojowanju pſcheczíwo bolſchewiſtiſkemu knjeſtwu podpjerali.

Sśrjedźomóŕſke ſtaroſcze Italſkeje.

Runje taź Jendźelſka a Nĕmſka teź Italſka do tych kraſow ßtuſcha, kotrychž ratarſtwo njemóże ſich wobſtarĕſtwo jeźwicź. Wone dyrbja ſo ſ błda ſe ßitom ſ dalokich krajow ſaſtaraćź. Italſka w formje ſchćórnje wot połnozy baloka k połodnju w Sśrjedźoſemſkim morju leźi. Po wobcźeżnym puću ſ połnozy po jej wukrajne źito njepſchiwożuje. Wona je ſ tódźenſi ſe Sśrjedźoſemſkeho morja ſ Ameriki, Ruſleje a Jndiſkeje ßołtawa. Jenieźkaj pſchitĕhdaj k tutenmu morju ſtaj Gibralſtarſka dróha a Sueźſki kanal. Wobaj taj ſu cźeſkoſłowakſkimi, kotrejž je tak możno, w krótkym cźaßu pſchiwoß źita do Italſkeje ſawrjeć. To dźenja Italſkej wulke ſtaroſcze cźini. Nowiſne nowiny „Tribuna“ piſchu, ſo dyrbi Italſka ſwoje ſakitanſke napraſowy na ſyle nowy podłoſk ſtajićź. Pſchimówſkej twjerdźiznje Spezja a Maddalena njeſmĕja nicźo wjacy hódnej, dokelž mógtej ßo ſ cźeſkej artillerju njepſcheczełſkich tódźaſow poſtrelećź. So by ßo pſchiwożenje amerikanſkeho źita po Gibralſtarſkej ſrjedźi ſwjeſcźiło, je nuſno, jara ſpĕſchne ſchipaſki natwarićź. Wone dyrbja ßo na nowe wobtwjerdźenja pola Trapani na Sźiliſkej a Carloforte w Sardiniſkej ſejpĕrać.

Italſka a Cźeſkoſłowakſka.

Pariſſki „Matin“ je powjeſcź wo wotmyßlenym ſujaſku mjes Italſkej a Cźeſkoſłowakſkej pſchinjeſł. Wón nim ßo praji, ſo ßo preſident Maßaryk w Italſkej ſ cźeſkoſłowakſkim miniſtrom Beneſchom ſeſka, ſo by ſ nim wo możnoſcach italſko-cźeſkoſłowakſkeho ſujaſka porĕcźał. Pariſſki dopiſowaćź „Prager Preſſe“ k temu widźomnje knjeſeſtwowe wuhrĕźenje ma, ſo je ßo hižo w cźaßu wobſtamknjenja trécźenja mjes Južnoſłowjanſkej a Italſkej poſtajiło, ſo Cźeſkoſłowakſka, kaž je prjedy Rapallſkemu trécźenju, nĕkto teź ſ italſko-južnoſłowjanſkemu ſujaſkej w form e pſchipiſa pſchiſtupi. Wſche druhe wulożenja puczowanja preſidenta Maßaryka do Italſkeje ßu hole wumyßlene.

Cźeſkoſłowakſki preſident T. G. Maßaryk.

K wjerźchowſkej powjeſći Pariſſkeho „Matina“ wo puczowanju preſidenta Maßaryka a wo ſ tym ſwiſkowazym politiſkimi kombinazijemi, wojeroja „Prager Preſſe“ ſeje Pariſki korreſpondent, ſo ßo tu jedna jenoż wo pſchiſtupjenje Cźeſkoſłowakſkeje ſ italſko-južnoſłowjanſkemu ſujaſkej. Podobnje je ßo to ſwojeho cźaßa teź ſ tak mjenowanym „Rapallovertrag“ mjes tutymaj ſtatomaj ſtało. Wſcho dalſche pißanje ſuſnych nowin je wopaczne a wumyßlene.

Ze Serbow.

Pónđelu, 28. jutrownika.

Pawoła, kŕiża wuznawarja.

1877 załoži ſo serbſke towaſtſwo evangelſkich ſeminariſtow „Swoboda“ na krajnoſtawſkim w Budyſinje.

W cźaſkich wopomnjenjach dźetaj
Póſłaj tam do Emausa;
Woći jimaj ſylzujcźaj,
Duch je połny ſtyſkanja;
Ale ty, kiž ſtany ſ rowa,
Skónčiš jeju ſkórźbne ſłowa:
Ty ſo, Jezu, přibliźiš,
Jeju ſrudnoſć zaćĕriš. Jan Kilian.

So w morju mnozy tepichu,
A wjacy hiśće w palencu. Radyſerb.

— Wo wjedrje. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer —1, thermometer w nozy +9. Draſdźanſka wjedrarnja dale njewobſtajne bóle deſchćowate wjedro ſłaja. Julije wutoru ſtónčko 4,43 ſhodźa a 7,17 khowa. Mĕſaćź na ranje 3,17 ſhodźa a po 2,2 popołdnju khowa.

— **Jena ſ tych ſtronow, kiž napſchećżo naſchej herbſkej liſczinje wuſtupi,** je teź na ſwoju liſczinu jeneho Serba ſtajiła. Tale partaja ßo ſ tym wobjeße khwali, ſo ſu ſchĕſćo wjedźenje ſaßudźenſkeho ſakonja wuſtupuje. To je wjeſele ſwjeſelaze. Tola my wĕmy wo liſcze, kiž je ßo pſched 5 lĕtami jenemu ſyetſkubjerjej ſpſał. W tymle liſcze je ßo praji, ſo ſocźialdemokraćźi we W. ſara wjele wo tym powjedaja, ſo bychu jeho knjeźi dwór parzelérowali. Tola temu mohło ßo ſadźiwaćź. — Dale ßo w tymle liſcze też wo tym rĕcźi, hacź tónle tyſkeſkubjeŕ, kiž je ſ bohom bohaty induſtrielny, nikoho njewĕ, kiž móże nĕkotre dźeſaćź tyſaczy ſa ſwjenje ſenoha kubła pożećź. Wſchitcy ſamołwi dyrbjeli pſchekłepany być, ſo ideale, ſa kotreż wuſtupujeſch, ßo wſchelako nałożcź hodźa. Tak wjele dźenſa!

— **Kak nĕmſkokonſerwatiwne ſtſchechanſke wĕrny hanſa.** Heinrich Pudor piſche (w jenym lĕtaku): Bóh nowy ßo teſtamenta je runje tak, kaž Bóh ſtareho źidowſkeho Bóh, biblija je źidowſka knjiha, wot Źidow ſa tych ſpiſana, kiž Źidźa njeſłuſchaju. S tajkim poſtejłowom (mjenuju ßwjatych evangeliſtow. red.) bu też germaniſkim narodam jich aciſte wĕrowuſnaćże wubite. Germanija dyrbi ſaßo ſtawnyć! Prjecź ſ tutej źidowſkej knihu, ſ bibliju. — Spomjatkuje ßebi, kſchećżanſaju wotſerjo, ſchto ße rĕka, a ſchto tajka ſtrona ſa ſchećżanſtwo ſnamjenja!

— **Wobſtadna mĕnjnoſć wokreſſnjeho ſtotnego kſtuſa** ſa Budyſchći wobwod je w domje wokreſſnjeho jeho manſtwa, ſtiwa cźiſło 9, w druhim poſkhodźe. Hodźiny ſ wołoßinkom wuſmolwam (Sprechſtunden) ßu łožbu mjetoru wot 10—1 hodź. Wuſche jeho je wokreſſnjeſ ſłótnyk lĕtak w jara nuſnych pſchipadach pſcht doßahowaźny cźaß ſnym pſchiſſerjenju, telefon Budyſchćin cźo. 116, hotowy, haydom ſapſchimnjeź.

— **Nospomna ſpanjeje dźĕłopſredkownikſe** (Arbeitsnachweis) w **Budyſchinje.** Licźba podpjerowanych dźĕłaſow njemĕjeſnych bĕ **15.** hapryela **1216 (903 ſ Budyſchina, 313 ſ wjeſnych gmejnow).** Sćórnja mĕrzeć je ßo tuhi licźba wo 1274 ſniſiła. Na ſniſenje tuteje licźby ſkutkowała wośeße wſchelake poſtajenja, ſ kotrymiž je ſtatne dźĕłaſtwo njemĕjeźym prawo na podpjeru ſyła. Dale pak je ſo hoſpodarſke pomĕry ſ temi pſchijadli, ſa kotrymiž je ſtónle tydźeń ſrjedu, Schwórtk je **1.** mejeſ, dźĕłaſtwo wſchelakich powołanjow a młodſich dźĕłaſow wot 17 lĕt).

— **Seźimſtnik inder wiczini 23. hapryela 1924** ras telko kaž do wójny; poſtom je wobſtorźenſtwo ſtotnego wobwodej je drohota wo 0,9ß ſtupiła.

— **Mĕſta, kotrež ſchwórtk ſwoje wiki wobdźerźa,** ſu je tónle tydźeń ſrjedu, Schwórtk je **1.** mejeſ. **W nadchadnym** Saſſkej je **1.** mejeſ dźeń ſwjećenja. Kehdyż wiki ſa Kamjenz a Lubij nit pſchichodnju ſchwórtk, ale pſchichodnu ſrjedu.

— **S Kſchiwej Borſchcźe.** Hamtſke hejtmanſtwo wobſtorźi, ſo je ſ mjes ſtotom tubleſtu ſkótu khoroma mjes ſtotom tubleſtu Skótu ſaſchło. Pobrachowanje ſ tym je ſo ſtało poſtajenja ſo tehdyſa ſdźerźachu.

— **S Trjebjenja.** Hamtſke hejtmanſtwo wobſtorźi, ſo je ſ mjes ſtotom tubleſtu Wjelowoje pokhoroma wudyrile. Wokreſ wſtajenja wobwod (Sperrgebiet) ja wjeſ Pomorjanſki Bjelkŕi, wobkedźbowanſki wobwod ſyła wjeſ.

— **S Cźĕchorjz (Techcźitz).** Mjes ſtotom ſyſtemſkich Günthera je pokhroma wudyrila. Sawjerſki wobwod mjenowanje wyſcźekuſkich, wobkedźbowanſki wobwod wjeſ a ſchćitanſki wobwod Budyſchćin ſtwo.

— **S Kamjenza.** W hejtm mĕſcanſki hapſkeje — ſo je wjeſelcźe tuſeſ ſchulſkich roda Kraźwy ſwój bleſkowy ſaſtojniſki jubilej. Na ſpomnjenym dnju ſo dźeſku ſo ſaſtupjerjo wſchĕch mĕſcanſkich ſchulow k nim a prajichu jemu ſwoje najnutrobniſche ſchćerkowſke, ſe wſchitkich ſtron mnoſcene ſ ſtarym baramt. Sapoczatnowſki pſched 25 lĕtami

Cźorny młynk.

Powjedanćko ſ Thuringſkich Horow.

6] (Pokraczowanje.)

„O — mój Bożo, mój Bożo!“ —

„Deſerćĕr! Arreſtant!“

A wbohi pſcheradźeny ßo wotwjedźe. —

Pſchipołdnja je nimo — njemĕr puczowarja wokoło honi — wón horu pſchekhodźa — wón ſebi pyta, kotryž ßo dźenja rano pſchi cźitanju wottwołał njeje. Do doła ßo bele wótrocy njeſmĕ, ßo prafchenje tukanje ſłuchćeć, njeſmĕ.

Bataillonowy ſłab je mjes tym do Gráfenthala dójchoł. Młynowa wokolnoſcź ſo wójnſky wożywja, kompagnije wuczáhnywſchi na młynowej łuzy do kareja ſtupja. Sśrjedź luki ſhromadźeja ßo wokoło bataillonoweho komandĕra ſłabowy auditor, dwaj wyſchſchi a dwaj nijſchi leutnantaj, dwaj podoffiźeraj a hiſchće jedyn auditor. Dpaj budowaj ßo na ßo ſtajiłaj, wonaj błdo pſchedſtajiłaj. Wo deſerćĕrje wójnſki ſud dźerźa — w jeho wotſiĕżnej knihy cźitaju, ſo je hižo ras, hiſchće w Franzowſkej cźekjnycź łypłak a ſo ju jeho łoßdy wobhnadźili — hižo to je ſmjertny wuſud. Wintika pſchińjedu — wón ſ tomu ſtoji, ſo je ſwojeho hoſpodarja preſyt, ſo by jeho ſtrowak a nimo ſ cźekjnycź pomhał — ſudnizy w jeho pſchitomnoſći ſudniſtu pſchiſcźahu wotpoſkazowchi, jeho wotwjeſcź badźa. Sta-bowy auditor ſwoje mĕnjenje ſłewi — ſudnizy ßo jeſtu-paju, wuradźuja — auditor wuſud napiſche — hłoßy ßu wſchĕ pſches jene — tam ßo jona hwĕda hnady njeźwĕrći; pſchedźyda podpiſa wuſud, dwaj wyſchſchaj jón komandérej pſchinjeſetaj. Tón ſ pokhmurſenymaj wocźomaj pißmo pſchihladnywſchi jo podpiſa a jo offiźeromaj wróćći — taj jo ſtwaraju pſchedźyde wróćo pſchinjeſetaj. Sśnd je jaßo feſtnyte — cźeſćnjata ſmjertna cźiſchina na zyłej ſhromadźiznu ĺeha, kompagnije ßo ani njehibnu, wojaſam wutroby ſkapaju — ſylniſchi hač pſched bitwu — je to

něſchto ſadźawe, tajſi wójnſti ſud. Saßo deſerćĕra pſchinjedu, ſtabowy auditor jemu wuſud cźita:

„Armand du Lenoir ſ Mareuil, ſ Marnſkeho departemenia, wojaſ ſwórnieje kompagnije ſchwórteho bataillona ſtećżeho regimenta reſerwineje infanterije, je winowany a k tomu ſteji, ſo je ſ woimpłlenjom, ſo by ßo wojeſſeje ſeje ſłużby ſmimył, a to wojpjeł, ham, niż w komplocźe, w ſłużbje ham ſa ßo, niż jako ſaſtupnik, je ſwojej monterunku a bróniu, na morſchu pſcheźiwo njepſcheczełej — do wukraja cźekmucź chćył. Duż ßu jeho po ſalonju ſ ſmjerći pſches pólver a kulku ſaßudźili — po prawym!“ —

Młodźenjeż kolenje ßo pſchi poſlednich ſłowach podklańkuſchćeż. Nad jeho hłowu ſtabowy auditor tśeći ſłama, karej ſo wotewri. Pólny duchowny k Armandej du Lenoir ſtupi, ſo by jeho ſpowjedź ſłyſchał, wón jemu Bożu maritru k koſchenju napſchećżo dźerźi, wón jemu hrĕchi wodawſchi jeho ſohnuje — potom jeho profuß na druhu ſtronu wjedże, wuſłeże jeho kitel, ſawjaża jemu wócźi — wójſom muſowu do prĕdka ſtupi, nałtaku ſtĕlby, komando ßo da, ſ ſtĕlbow ßo wurĕli — Armand je mortwy.

S hory horka je ſałoſćźnju ſchik ſtyſchcźaſ — wotbłóß jeho ſmjerćnemu ſchćitu — ale błdo ſo druhi hłóß? — Ach, ſchćitu je nanowy błóß. Hiſchćżo a rejo ſebi tam horka pod khójnami nan ſatſelenedu włoßy ſ hłowy torha, cźiſtenje ßo na ſemju a w ſadwĕlowanju moch wot ſemje drapa.

Stara młynkowa w momorje leźi — njedźelnicźa, wot ſynoj ſchćażena, wola, ſdyż twiſłi ſtyſchi, a hróſbne dubnowanje ja nim, a potom ſatoſne khćiki jejneho pſchichodneho nana; pſchetoſ cźornenu utłukłej komandĕr pjeeradwagezći nabicź da ſa to, ſo je deſerćĕrej pſchi cźekanju pomhaćź chćył a jemu ſ jenym wojatom, kotryž nĕſchto nĕmiſi rozumi, prajicź da, ſo móże ſo ſwojemu Bohu dźakowaćź, ſdyż je tak hnadnje pſchetoſ, pćhetoſ hdy by komandĕr chćył, mohł jeho hnydom ſatſelićź dacź, ſo pravo ſ tomu mĕſcźe.

Kompagnije wotcźahnu, towaŕſchoja ſ młynkowej kopacźu ſatſelenemu na mĕſtnje, kdĕż je padmył, row ryja, a jeho do njeho puſchcźa, jeho do ptachty ſadawliwſchi, kotruž je jim młynkowa darika, kotraž ßo troſchowaćź njemóże ma ſmjerću młodeho tobohego cźłowjeka.

Bórſy je ſmĕrom — hróſbnje ſmĕrom. Wjeczor maja cźełko w młynje. Njedźelnicźa je pſches ſwjatky ſtrach na ſymizu ſłhorika a je ruce wumrjeła. —

A hdyż je młyn wot nóźneje mrokoty ſałwalený a hej motny row tak cźorny leźi ſtrjehł młódneje ſelenimy — kiežli na tym rowje muż a wołtnje horſchcź tuteje ſemje, ſo by ju ßobu do ſwojeje domiſny wſał, a to je wſcho, ſchto ſe ſwojej njewuprajtwej ſakoćźu ßobu pſchinjeſe wot ſwojeho luboho ſyna ſwórnej mandźelſkej a macźerj, kotraž je jeđen nſom na ſyna cźaka.

A potom ſo wón ſdĕſnje a, ruku wupſcheſtrĕwſchi na młyn połleża bórbozy.

A ſ pokhilenej hłowu wón ſaßo na horu horje ſtupa, ſ wokleż mĕſtno ſwojeje cźłowe a Gráfenthal pſchewidźi, a jeho mutroba je ſ bołoſeju napjelnjena, jeho duſcha rono hórkoſcźe.

A wón pomyſłi na nadźiju, ſ kotrejž je dźenja rano ſ Reichmannsdorfa na tutym puću ſchoł. S Reichmannsdorfa! ſ kotrejž je pſches połleże macźerje wołhndnyk, kotrejž bĕchu ſyna morili.

A tu ſteji nan, kotremuž ju ſyna ſłónzowali. A ſuſy ſakliwa młyn, zyłe mĕſto, zyłe wójſko a wola ſ niebjeſ wjeczenje na mordarjow, na jich dźeći a dźećidźeći.

„Ha! dźenja liczu ſchtyrjeć lĕt, dźenja pſched wóſmnacźe lĕtami bu mi Armand narodźeny — w jeſno rukomaj chćych ſ wjeſelośću naju narodnej dnjej ſwjećiće! A nětko — a nĕſto tak! Tu ſteju a dyrbju ſadwĕlowaćź a dyrbju ſakliwaćź, mĕſto ſo hdyż ſołnowaćź a ſo mobliť, pſchetoſ wróćzu ſo bjeſ ſyna — bjeſ ſyna!“ —

Hdyż bĕchu njedźelnicźu pohrjebali, młynkowa ſ cźiſcha ſarunjo ſwojeho wobkroczeneho wnuka wothładowaćźe. Na tamnym rowu da cźorny ſchikrowy kamjeń walicź, kotryž hiſchćeje dźenja na nim leźi cźorny makl, ſ pćhetoſ na nim ſo ſaneho mocha njeſeleni, na jeho hładkej ſwjeſchćowſći ſame ſymjeſchko pjerſchcźe njenamaka, ſo by ſelłhadźeł mohł

(Pokraczowanje.)

ńmk swoje wuczeństwo w Wórku pola Budyšćina, samołnje ho po wołoćkmanoscéi wo statne schulske městno we Wjelećach a bu wot tam do Komorowa pola Kluščic powołany, hdyž pschichadnje dolhe lěta sfukowasche. Pschichwil chasa a žerbske hibanje smóžnischći, so ho pschi dowhodźenju wokrjesneho schulskeho dohladowańtwa bóle hač hdy předy na zadanja Sserbow džiwasche. Psches dowéru schulskeje wyschnoscze a wuczerstwa bu po šumjerezi 1924 Groschuppa jako dohladowar Kamjenskeho schulskeho wokrjesa powołany a je tehdi hórły dowéru wjetšeschoho dźěla wokrjesnych, evangelskich a katolskich, Němcow a Sserbow dobył a sfukuje tak spomóžnje hižo wjacy lět w nowym, předy wjesnemu wuczerjej njepschistupnym zastojnstwje. A tak bu ſ prěnim — nadźijonmje nic ſ poslednim — Serbſkim dohladowarjom w Serbſkej Lužicy. Přebasnosche krute zastojnisse, wozbohatise a kolegialne dwiši so tak mjenowanej Maleschan'skej konferenzu, do wotrjezej jubilar jako Komorowski wuczer šlušnesche, jemuždu bu wospjet na dnju, mjenujcy schmórtk 24. hapr-ješe, hdyž je jeho zastupjerjo ſ cześcenymi mandźelskimi jako gratulantojo na Kamjenskim schulskim dohladowarstwje bu pokšacheni. Jim pschisamkny bu wotpósłanstwo katolskich wuczerjow, tak mjenowaneje Worlečan'skeje „Dohdowje župy“ a pschinjeseschu cześcezenemu jubilarej polnu wutrobu najlepschich pschecznow za pschichod a wobkruczi swoju nasłemjenu lubosez a pschichilnosez ſ rjanymi, samo drohonymi darami. We swojej wotmołwje wobkruczi k. tada mjes druhim, so ho dale cźuje jako wjesny wuczer a ſ džakliwej myslu spomina hischcze na dny a lěta, hdyž mózesche jako tajki skutkowacz sa buchowne zbože a pobžehnjenje swojich rodnych, swojeho ludu. Radźinez dom běsche tón dźeń wotkhyschcej starseje kolegialnosche, kotraž bebjesche a hischcze debi stowarschenych w tannych knihach, kotrejž běchu jemu pschekhod do noweho zastojnstwa a kotrejž njeje jemu tehdomnischu pschecznu a kolegialnu smužlenosez wo nicźim pschikrótczilo. Znbilejny swjedźeń we wobluku swojeje swójby a cźrjódła swérnych hobudźelczerjow běsche sa wschech pobožkowazy wokomik a wunas wotpowědnje lubosze a towérny. Mjerch prěni šerbjšći dohladowar hischcze dolhe lěta sfukuje ſ zbožu jemu zbomérjenych schulow, wuczerjow a wotrjesa a — je-li sakor wottwarjenja do wěcznosze njetraje — junu zwjezki błeborny jubilej w tutym zastojnstwje. Tuž tež tu hischcze: Na mnoho lěta!

S Cześcichowa. Saubženu hobotu po pschiwołanju cźehnischu cześke njewjedra pšches naschu krajinu. Wušł sadźe do jeneje telefonowej žerdźe, po grozże saždźe do telefona wschelakich wobdźělnikow a je wobsichadźi.

Se Schérachowa. Pokhroma: mjes štokom kubleria Wótscha a kubleria Töppela je sasčila. Smurjeny wobnóž je jenoż hischcze dwór Josefa Hejdana cźo. 155 we Schérachowje, mjes tym so zyły druhi dźěl Schérachowa le wobkedźbowanischknu wobwodej sluscha.

S Brodšćicha. Saubženu hobotu pschihodništ pšches naschu krajinu cześke njewjedro cźehnjesche. Błysk dyrł do brózniše tudomneho knježeho sórbarka, kotraž bo do cźista wotpali.

S Wulkich Sdzarow. K knjesboženju žiwnika dźěłacźerja Rychtarja, wo kotrymž hižo hobotu pišachmy, ma bo hischcze pschihódomnicź, so cźahowneha lokomotiwnika žana wina na njeshobu njetrjechi. Wón dasche hwižbacz a klinkacz tak dźěcźo na cźarje wuhladu, kotrejž pak běsche žiwotu zuku sfedźbliwosez na jeneho pša stojšto, nimo kotrehoż bo hicź bojesche, a tak pschikhwatajo cźah njepyšny. Temu sašacz dacź běsche njemóžno, dokelž dołhi twarowny cźah (Güterzug) we polnej jěsbje njemóże tak ruče sašacź. Ludźo, kotśiž we blišcźosci bérny sadźachu, drje tež pschikhwatachu, so bychu dźěcźo sahubje wutrobli, ale pschepodobje. Nadźijomnje budźe želesniške sarjadowanstwo na městnje njesboża, to je pschehod Komorowskeho puca, někto sawjery (Schranken) jechu pravnicź dacź, so bo tajki pad njemóhł tak lohko wobsjetwacź.

S Wulkich Sdzarow. Ssobotu cźehnjesche pšches nasche strony dwě žiwnej njewjedri, jene rano a druhe pschipołdnju. Pschi druhim dyrł błyk do hrózkow hornjeho młyna. Na žbože pak njesapali. Wobchłodźi jenoż trochu sfech a někotre wokna. — Mólbne hibanje w naschej wsy tapoza bo sańdźenu schwórtk ſ nim konzionalnej shromadźiznu. Widarski mischter Schołta ſ Barlina pschedniošowasche wo snowanarodźenju Němskeje. Pschednošk pak, kaž błyschimy, jenoż mało sajimowasche. W rosmołwje rěcźeschtaj wuczet John ſ strony sozialistow a džełacźet Kühn ſe strony kommunistow. — Nadźijomnje wotmeje tola tej błysche nasche Sserbſke ludowa strona pola nas jenu shromadźiznu, pschetož wjele Sserbow bo hischcze njeje se samérarni a wobežje ſ wuhladamt tuteje strony pschi pschichodnych wólbach dołhadnje šemało. — Shromadźizna Sserbſkeje ludoweje strony w Sdzarach budże pjat. 4. mej, wjecźor ½8 hodźin; dalše bo hischcze w pratwym cźasu wozjewi.

S Wojerowskeho wokrjesa. Němskonazionalna agitazija tu ſ połnym wotmachom bžeła. Papjery bo njeluniże. Hižo zyły mężaz bohu pschichadza do kóždeho domu kóžd. tydźeń wobschérna wólbna nowina. St wotkel pjenjesy sa to pschihotu, tola jenoż ſ knihow wulkopjenježnikow, wobehe rycźerskubleriow, kotśiž na cźase strony sieja a wobežje nasch mały ratarski lud ſ něsčto hrjóbkami k žebi wabja. So pak je bur pomérnje wjele bóle wobcźeženy hač rycźerskubler, to nětorżyżkuli mały ratat dozyła njewě. Wulki wobžedźer ſ wjazy hač 800 jutrami trjeba na jutro hischcze nic pobožnu telko lešomnosteho dawka (Grundsteuer) płacźicź kaž wobžedźer, kiž ma mjenje 40 jutrow. Na symtkej shromadźiznje „Landbunda“ w Hórzy dyrbjesche to knjes von Luje ham pschidacź. Wón wu'pravni tuto njesprawne pomérny ſ tym, so wulkowobžedźerstwo tak wunoschne njeje kaž małe. (Trje jenoż, hdyż je wo dawki jedna, hewak rozdźi cźi knjeza hinak rěcźa.) Hacź budźa němskonazionalni sakoni k lepschemu maleho a hrěnjeho ratarstwa pscheměnicź, hdyż k mozy pschińdou, drje nichtó njewěri. A na cźo so němskonazionalni politika w poslednim kónzu měri, to wuthadża zyle jasnje ſ tich delnjo'zhlesłnjeje wólbneje nowiny cźo. 3, hdyż je w pěsni „Erwache, du deutscher Zorn!“ rěka:

Auf, Gürte dich mit der festen Wehre
Der deutschen Treue, du deutscher Held!
Schlag draußen den Feind im blutigen Feld!“

To nima nicźo druhe na hebi hač nowu wójnu. Haj, za tej němskonazionalni žedża, so bychu hej nowu cźejcź a zlamu dobył, mjes tym so dyrbi nijsi lud cźerpicź a wuprowacź — sa wołcźinu? — ně, sa tamnych knjesnykow, kiž drje błowo wótcźinu pschezo w hubje maju, ale sa kotrychž je wótcźina jenoż jich wužitk. — Tehodła, Sserbjo, zadyn hlóh němišonazionalnymi! Wolcźe jenoż naschu Sserbſku ludowu stronu!

S Wjetjerej. Wobkhadne hodźiny Wojerowskeje nalutowatnje a girokrajo su sa lětny cźah takle postajene: dopołdnja wot 7—1 hodźin, popołdnju wot 3 hacź 7½6 hodźin (ſ wuwsaczom sobotu). Ssobotu pak su městnoscze sawrjene.

S Wósporka. Skepšany kwaſ wotběża sańdźene jutry pola žiwójby tudomneho młynkeho mischtra Mjerch. Hdyž kwaſne woły wot wérowanja jědźechu, ſpitšichi so jedyn sapschahł ſ nich a pschestchapi ſ wojom předy hebje jědźazu kwaſny wós. S wrjeskotom, dokelž so jim sła, so tež konjez prěnjeho sapichała spłoschischichtaj. S bžiwym sastkalom cźerjachu konje ſ tjomi kwaſnymi wosami po horje nimo hnjezenza „Hwězdy“ na torhoschcźo, hdyž wot jeneho wosa kolo wotlecza a wobaj konjez na hromadu padnyschtaj. Wschě tři kwaſne wosy běchu so ſ dźiwej jěchanzu satrachnje wobschkodźile. Se mulska bžeżnych kwaſnych hoscźi, mjes kotrymiž běchu tež nawożenja a njenjesta, na Bože swarnowanje nichtó do wjesnetho njeswoża njepschińdże.

S Prochowa pola Wósporka. Pschi cźežkim hrimanje sańdźeneje hoboty dyrł tu Bože njewjedro do Neumanez statoka, kiž so do cźista špali.

Zapósłane.

Leżomnostny dawk (Grundsteuer).

Nam so pišche: „Pschecźiwo wyšokosczi leżomnoscźneho dawka su so, sta naschich burow a małych ratarjow hórscheli. S wjetšcha su so tele hórschenja wotpokasałe. Tym, kiž su so hórschili, je so pšches 5 šł. hr. khłostanja napołožiłe. Tele thosty naschi burjo a ratarjo jako schtrafu jaczuwaju. Mětko su naschi ratarjo zhoniłi, so wschitzki cźi, kiž maja mjenje 100 šł. hr. leżomnostneho dawka so hórscheli njeswědża. Tuch hórschenje so „kostenpflichtig“ wotpokaże. Nunje małych ratarjow a burow wyšoke dawki najbóle bosa a cźežnja. Jo-li to temu tak, je tele pogasenje k njebju wołasa njepramdna. Burjo a mali ratarjo dyrbja so na hnadu a njehnadu jenemu dawkej podcźinjecź, a dyrnjej zich bóle cźežnił. Jo-li so hórscha, so jim ſ thostami huba satyka.

Sso hórschicźi maja potajkim jenoż knjeże dwory te prawo.

Kóżdy sakoń, kiž tatarstwo nastupa, so pola naš kulturnej radże pschepokoja. Ssmy wcźipni, kajke stejniscźo je kulturna rada (Landeskulturrat) dla teho měła abo hischcze ma. Niż tón hospodarstwu šłabu. Tu pak je napopak, hospodarstwu šłabu so tepzy.

Mětko setkamy so ſ druhej spodźiwnosczu. Wulka ratarska organisazija „Landbund“ wudawa, so je politiſky neutralny. Ale we swojim organje „Sächsische Bauernzeitung“ wojuje pschecźiwo politiſkim pschestawdźenjam, kiž njejsu „deutschnational“. To potom njeby była žana politiſka neutralnosch. Tež pschecźiwo temu so stónczuje wjele prajicź njehodźi. Wschako na tódzy ratar frej wolu, na swobodna organisazija pschikłuschecź abo nic.

Hinak pak je, hdyż widźimy, so je „Sächsische Bauernzeitung, kiž je organ Landbunda tež „amtliches organ des Landeskulturrates“. Krajna kulturna rada pak njeje žana ſ „obodna aorganisazija ratarjow, do kotrejež kuż pschikłuschecź, schtóż chce. Wona je hamtke sastupjerstwo zyłeho sakscheho ratarstwa. Krajna kulturna radá tež dawki zbera a to niż pschenisse a temu ma sakosske prawo. Dawk do kulturneje rady dyrbi kóżdy sakti ratat płacźicź, bynjejež tež njeje na „deutschnational partaju“ praženy. Hdyż je „Sächsische Bauernzeitung“ hamtki organ krajneje kulturneje rady, wona swoje nawěschtki (inseraty) w tejle nowinje płacź. S tym tónle organ poddpera, popjera tež ſ dawkowymi pjenjesami tych ratarjow, kiž su hinajschego politiſkeho mjenjenja hacź „Sächſ. Bauernzeitung“. Wschelazy sakoń ratarjo praja, so „Landbund“ jenoż jazimy knježich dworow sfrčkuje te ſchkodże naschego burſkeho ratarſkeho stawa.

Spomnjena nalężnosez leżomnostneho dawka tele jich ménjenje jenoż wobtrjacźa. Tehodła by mużno było, so kulturna rada swoje słejšćicźo k telej nalężnosći jasnje wupraji.

Tu dyrbimy słejšćicźo kulturneje rady jasnje sesnacź. Hewak maju słóżkanje cźi prawo, kiž wudawaju, so je krajna kulturna rada filiala Landbund.

Kubłet P. Sch. w B.

Přiłopk.

* Cźopłota ma so wocźakacź. S Franzowskeſ bo 24. hapreleje pawdź: Krajina ſ zanju wot Pyrenejskich horow, Schpaniſku wot Franzowskeje dźělazych, cźežko pod cźopłej zolmu cźerpi. Wulka cźuchota krjeżi a thermometer wjazy hyšći 31 ſtupnjow Celsia pokasuje.

* S Horoby (Guhrau) w Schlesſkej. W fuzbodnej wotu Narcźiu dyžiše nózny strażnik swojim žiwotu nastupicź. Wón bęhł swój rewolwer pschihotowa. Na jene bóbo wuſtrěli wotjeżny. Kulka ſ njeho picźerały schiju jeho pódła bedźażeje žony. Žona bórzy wumrje.

Hospodarski rozhlad.

28. hapreleje 1924.

Kursy wexera w Barlinje:
(Tute kursy su w miliionach)

Dollar	4190 000	franzowski frank	267 300
jendželski punt	18405000	cźeſkoſł. króna	124 600
schwajzarski frank	744 100	100 pólſt. markow	456 000

Njenjesy so sańdźenu sobotu maso pschemėnichu. Barlinſke banki wosjewjeja, so dopjelnjenja winowaloszowu na frankowu mėnju jim na kónz hapreleje žanych wulkosczow njepschinjeſche. S bobom pak pschiſpomnja, so ho tale powjesez na winowatoſcze sa metalowe kupowanja njepocźahuje.

Na produktowych witkach bé, kaž to kóżdu sobotu bywa, hischcze mjenje žiwjenja hacź hewak. Wutrakuje žito bé nėschto drózſche. Pschenisa njeddże, dokelž muka kupzow nima. Rozki bychu tu a tam nėschto kupowali, ale kupzow płacźiſa nowtrajschowatſche. Wowsż žiwoju płacźiſnu ſakhowa. Wotrubły, pschebe wschėnke rżene, mėżachu zupzow. Druhe womjeſchki mjenje dźěchu. Zentnar płacźeſche

sobotu w Barlinje
pschenicy 8,65—8,90 rożki 6,70—6,95 jecźmjenja 7,75—9,50 wowsa 6,60—6,95

sobotu we Wrótſławju
pschenicy 9,25 rożki 7,10 jecźmjenja 6,25
hacź 9,25 wowsa 6,45.

Płacźiſny na Barlinſkich produktowych witkach.

Žito a wołijowe žiwnje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg, płacźiſny po ſtotej hriwnje.

	26. 4.	25. 4.		26. 4.	25. 4.
Pschenica	173-178	173-178	rapš wosymſki	11,50	11,50
rožka	134-139	134-139	pych. melasa	8-8,80	8-8,80
małe jeczmjenje	170-190	170-190	terabella	12-14,00	12-14,00
maſ. jeczmjen			běrnaze hrušli	23-23,50	23-23,50
wowsa	132-139	132-139	buny	16-18,00	16-18,00
kukorica (Mais)	—	—	wola	12-14,00	12-14,00
pschenicn. muka	24-26,50	24-26,50	tany wobſchėi	22-23,00	22-23,00
rjana muka	20-22,50	20-22,50	modre lupiny	12-13,00	12-13,00
pschenic. wotr.	10-10,40	10-10,40	žolte lupiny	16-17,50	16-17,50
rjane wotruby	8,90-9,00	8,90-9,00	ſuno, 50 kg	1,90-2,10	1,90-2,10
rapš	810	810	ſloma, rjana	1,05-1,25	1,05-1,25
lane ſymjo	410	410-415	„ pschenej	1,05-1,25	1,05-1,25
hrěch	16-18,00	16-18,00	„ wowſana	0,90-1,05	0,90-1,05
pjeluški	12,00-13	12,00-13	„ jecźna	0,85-1,05	0,85-1,05

Witki rėšnetho ſtotu ſańdźenu sobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Pjenjesy su žadne. Cźopłe wjedro njebowoli tarėšane mjaſo dołho khowacź. Tehodła běchu witki schpatne. Nėschto najrjeńſchich howjadłow kupowachu. Wjele bé so mjele pschihnadło. Płacźiſny popuſchczowachu.

Płacźiſny za mjaſo pschemėnichu. Wowsżi ſchpatnischo dźěchu. Lėpſche swoje płacźiſny ſakhowachu. Schpatnische wo 5 hr. dele ſraſpchu. Świni bé dosć a dobrej na witkach. Płacźiſny wo 6 hr. popuſchczichu.

Pschihnali běchu: Wone płacźachu

2449 howjadłow	22—47 ſł. hr.
1045 cźelakow	35—85 ſł. hr.
2290 wowzow	25—50 ſł. hr.
5827 tuſk. a 890 wukr. ſwini	53—60 ſł. hr.

Schmatzu žiweje wahi.

Wiejne płacźiſny w Budyschinje.

wot 26. hapreleje 1924

Wschė płacźiſny ſo po ſtotej hrivnje ſrošumja.

Pschedmjet		najnišcha płacźiſna	najwyſch. płacźiſna
Wschenża, ſwonka wotedacża	50 tilo	8,60	8,90
Rożża, ſwonka wotedacża	50 „	7,20	7,30
Jecźmjeń, ſwonka wotedacża	50 „	8,75	9,—
„ nasymſki	50 „	—	—
Wowsż, ſwonka wotedacża	50 „	6,70	6,—
Rapš	50 „	—	—
Bėrny	50 „	3,00	3,20
Sžyno	50 „	2,80	3,—
Sškoma, ſ masch mlócź, praſ.	50 „	1,40	1,60
„ ſ maſch „ ſ ſałſt.	50 „	2,00	2,20
„ ſ zypami mlócźena	50 „	2,40	2,60
Pschenicżna muka, 70%	50 „	14,—	14,75
Rjana muka, 70%	50 „	12,75	13,50
Pschenicżne wotruby	50 „	5,50	5,80
Rjane wotruby	50 „	4,80	4,90
Proſżata 777 ſchtuk	1 ſchł.	15,00	30,00

Drobnowikowanske płacźiſny w Budyschinje.

26. hapreleje 1924 po hamiſkim poſtajenju.

Wschė płacźiſny ſo po ſtot. hrivnje ſrošumja.

Twora		najniſch. płacźiſny hr.	najwyſch. płacźiſny hr.
Howjaze mjaſo ſ koſczemi . . .	1 kg	1,40	2,00
Cźelaze mjaſo	1 „	1,80	2,40
Stopjaze mjaſo	1 „	2,40	2,60
Swinjaze mjaſo	1 „	2,20	2,40
Tukrajny ſwinjazy ſchmalz . . .	1 „	2,40	3,20
Pschenicżna muka	1 „	0,32	0,48
Rjana muka	1 „	0,28	0,30
Kluſe	1 „	0,22	0,23
Rėdwe bėrny	1 „	0,06	0,08
Raiſ	1 „	0,50	1,00
Hroch	1 „	0,56	0,72
Soſt	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjazy ſchmalz . . .	1 „	1,50	1,80
Ssuſcheny połcź	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 lł.	0,26	0,28
Sžėna butra	1 kg	4,20	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	ſcht.	0,11	0,13
Rėdwe bunu	1 kg	0,48	0,72
Bokor drobny	1 „	0,88	0,96
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenine wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,05
Brunizowe briketły	1 „	—	1,25

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Wutoru, 29. hapr. wječor 1/2 9 hodź. wotměje so w „Serbskim Domje“ prěnja pruhowanska hodźina za naš koncert we Delnjej Łužicy. Kóždy aktivny sobustaw ma přińć. Prěnja kaž tež wšě dalše hodźiny maju so dypkownje wopytać. Tuž dopołń kóždy swoju čestnu winowatosć jako sprócniwy, horliwy sobustaw towarstwa. Dirigent a předsydstwo.

Spěw. tow. „Radosć“ w Bukecach ma wutoru, 29. 4. a štwórtk 1. 5. spěwanje. Wšitcy spěwarjo maja přitomni być. Předsydstwo.

Serbske towarstwo „Zernička“ w Lichanju ma přichodnu srjedu wječor w 8 hodź. zasy pola Rudolfec spěwanje. Nawjedowaf.

Serb. tow. „Zorja“. Spěwny wótrjad zmóže pjatk, 2. meje wječor we 8 hodź. w Symankec hosćencu w Njechornju spěwanje. Wšitcy spěwarjo a spěwafki njech wšěch přińdu; też hosćo su witani. Dirigent.

Lipa Serbska w Pančicach ma ważnu zhromadźiznu 1. meje wječor we 8 hodź. pola Juršec we Wotrowje. Njech wšitke sobustawy, też pasivne přindu. Wuradźować ma so wo wobdźělenju při khorhojswjećenju tow. młodźencow w Khrósćicach, dale wulět 1. junija na Mnišonc a koncert w Budestecach a druhe wěcy. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Hrodźišću zwučuje wutoru wječor we 8 hodź. w Drożdźijskim hosćencu. Kóždy ma přińć. Zhromadźimy so kónc wsy.

Jednota „Sokol“ we Wotrowje ma jutře wutoru wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokol“ w Radwicach zmóže wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje. Wšitcy maja so wobdźělić. Načolnik.

Kołowózdne tow. „Błysk“ w Haslowje ma srjedu, 30. haprleja wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu.

Wučerske kurzy w serbšćinje započnu so hakle srjedu, 7. meje, pop. w 3hodź. w Serb. Domje. M. Nawka.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěstki: A. Dučman, w Budyšinje.

Na narodnostne mjeńschiny w Němskej!

Wolerjo! Sserbjo!

Narodnosć a maćerna rěč njeněmskich ludow w Němskej nimatej žaneho sakońskeho prawa, so móhłej swoje narodne wosebitosće a kulturne kubła pěstowacz a hajić!

Jich narodnosć a maćerna rěč nimatej žaneho sakońskeho prawa ani w schulach a zyrkwjach, ani w sjawnym statnym žiwjenju.

Na pschirodne prawa jich narodnosće a maćerneje rěče njehlada so na žanej stronje naschoho hospodarstwa, ani pschi wustajenjach a wustawach sa shromadne lěpsche. Pschiwušnik njeněmskich ludow je husto dosć pschewostajeny skschiwdźenjam a schikanam se strony statnych organow dla swojeje narodnosće.

Tónle staw (Zustand) w Němskej stróži pschiwušnikow njeněmskich ludow, dyrnjež woni swoje winowatosće jako němšzy staćenjo (Staatsbürger) loyalnje a połnje dopjelnili, na shodźeńk mjene hódnych człowjekow. Tónle njesnjesny pomĕr napołožuje jim martrarstwo, je-li nochzedźa sapŕěcz swoju krej, swojich wótzow, swoju duschu, swój lud, swoju cześć!

Pjecź dołhich lět

smy wočakowali, so statna wustawa swoje słubjenja dopjelni. Podarmo! Wuložerjo § 113 statneje wustawy, potajkim wuczerjo statneho prawa a druhe offizielne wosoby shrobluja so saprĕwacz, so njeněmske ludy hischcze w Němskej bydla.

Narodnostne mjenschiny Němskeje! Dźen 4. meje dawa nam składnosć, dopokazacz, so tu hischcze smy a so chcemy žiwi być. My žadamy sa naschu narodnosć a maćernu rěč te same staćanske prawa, kaž drusy staćenjo.

Wyschnosće a sudy njesmědźa s nami jako s mjenje hródnym staćanami wobkhadźecz. My žadamy njesamjesowane hajenje naschich kulturnych kubłow też s pomozu schule.

Wólbny lisćik je wótra bróń sa dozpjeće naschich prawow. Na dnju **4. meje** wustupimy shromadnje. Sjednoćenje narodnostnych mjeńschinow w Němskej rukuje nam sa to, so ani jedyn na tule lisćinu wotedaty hłóš shubjeny njebudźe. Kóždy hłóš je ważny. Nasch wošud leži nětko w naschej ruzy.

Swjask narodnych mjeńschinow w Němskej.

Wólbny wubjerk.

Lehmannec konditornja a kofejownja
Widźenjahódne, ponowjene městnosće za hosći
wšědnje 1/2 5-6 hodź. 6-11 „ wumělski koncert
Srjedu popołdnju 4—6 hodźin: žonjacy khofej z koncertom
Najlěpše konditorske pjećwa.

Mój pschedeschćišnik nicžo njepomha!
Tu dyrbi tšechikrjećiti mischtr
Ernst Donath s Budyschina
Burgplatz 4
sapschimnuty, tón porjeschi tšechu najlěpje a najtuńscho.

Mój skład je po starych poměrach znowa zrjadowany!
Po dnjowych płaćiznach porućam najtuńšo:
kolonialne twory, cigary drastu wšěch družin
Mam tež **njedźelu** wot 1/2 11—1 hodź. wotewrjene
Jan Haješ we Łazu
Telefon hamt Łaz čo. 5

Jědźne běrny
kupuje po najlěpšich płaćiznach
Erich Brĕuer w Budyšinje
wulko-wikowarnja ze syntetiskymi a jědźnymi běrnami
Telefon 944. Kontor na Mołtkowej dróze 5 po 1 skhodźe
Skład w bróžni na Hošćo hasy

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Hypothekowe poždonki
w stajnej hódnosći a kóždej wysokosći za zadanjenjom hač do 20 % na prěnje městna na burske ležomnosće **stajnje bjez wudawkow pytam;** jenož dobre sprawne wěcy, na žadanje też na krótki čas. Dawam też wosebitu zarunanje.
E. Raue w Budyšinje na Hošćo hasy 32.

Slyšće!
Hdyž chcećе sebi Waš kupny list, wumjenik abo testament pisać dać, dźiće ke Kobanej, z kotrymž móžeće serbski rěčeć. prawny bjuro **Ernsta Kobana** w **Budyšinje** na Kaeublerskej dróze 6. Telefon 814 (pře kronprynzowy most).

Pytam hnydom sprawneho
Wučobnika,
kiž ma składnosć, młynstwo a pjekarstwo nawukny.
Jurij Šołta, młyn we Zlyčinje.

Pytam za swoju žiwnosć we Zelenym Haju
staršeho muža,
kiž móže tule žiwnosć sam zastarać.
Jurij Šołta, młyn we Zlyčinje pola Łaza.

Porjadna, sylna
katolska holca
nic młódša haš 20 lět, so do kuchnje pyta.
Rybářkubła we Warklecach čo. 31.

MERSIOVSKY
Zlotowa pycha

Sserbjo
podpjerajće swoje
Serbske Nowiny
s małymi nawěschćami.

Prošu

čisło
687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin“.

Wulki čorno-běły biskaty
pos je čeknył.
Za dobre myto wotedać pola Jurja Beńša w Nowoselcach.

Srěnjolětny kóń
stojí na předań
w Smjerdźacej čo. 14.

Sylny
čehniwy wol
je na předań w Lipicu čo. 44.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»B. N.« płaca za hapriaju 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 18 Kč. Kóžde čo. płaci 5 złot. pj. Wudawa a źišć. Smolerjec knihtišćernja, nap. družstwo z wob. ruk. :: w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687. ::

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotesłać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajnce nawěsткi a tabele so w šěs wobłidźaja. Za wulkne :: rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. ::

Číslo 100 **Budyšin, wutoru 29. hapriele 1924.** **Lětnik 83**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Němske knježerstwo je wobsamknło, podpjeru dźěćacejemjezych pomjerniše wo 20 procentow ſ płaćiwosću wot 5. meje powyšćej.

*

Sa nowego rěšeho pósłanza w Barlinje bu přisahowschi universitny profesor a kulturolny pósłanc w Widnju dr. Kamil Krofta posłenowany.

*

Južnoslowjanske knježerstwo je sdružene „Deutscher Kulturbund", zakazało, dokelž so tute sdruženje pschećiwo swojim wustawkam ſ politiku soběra.

*

Sa nowego danskeho pósłanza w Barlinje bu lěwy radikalny Slowenius pomjenowany.

*

We Oakland (Kalifornisku) staj so dwě wulkej amerikanskej wojnskej łódźi spalikoj. Łódźi „California" a „Rhode Island" stej dospołnje śnišćenej.

Sslowčzko k wólbam.

Nasche zyle smutskowne hubjenstwo jewi so někto we znapjenju wólbneho hibanja. Zenje njejsu hłowy w politiſim hibanju tak sawjercźane byle kaž nětko. Duchowne a politiske khorosće su wudyrile a trjebaja wulkowanja. Dwě stronje so ſ najwjetšej hidu wobdźěłatej — kommunismus a nazionalismus. Tuchi su sasłužerjo radikalneje prawizy, tamni runje tajkeje khwizy. Demagogiźy wobhoja nazionalistiſo a radowne instinkty, ſ hrajanu wobdźěła so lud. To su sacźuca, kotrejž so bórzy sajso pschemenja, hdyž so jich dwělomny wuspěch njeporadźi. Tak so dźiwadło hraje, niz politika so haje a žiwjenske praschenja wulkeho luda so njerozrisuja. Pschichilnosć a wotkhilnosć może hebi agitator a demagoga (ludowy schćěwar) nadobyć, ale ſ tym so njebudźi lud wobknježeć. To samóźa jenož ludźo, kotrymž musa luda a kraja na wutrobje leži.

W rozpschećiwjacych rozsahłoschach njesmědny hebi swój rosumčk samuchćiš dacź, tehorunja też niz wutład facźehnicź. Dyrbimy bóše **narodnje** sacźuwacź, t. r. spóčnacź, so **serbskemu ludej** pschichłuschamy, ſ kotrymž smy ſ kwizu a žiwjenjom sjednoczene. Jenotliwe je dźěł tuteho luda a dyrbi so ſa tym sadźerźeć. Runje wo cźahach hubjenstwa dyrbimy sacźuwacź, so smy narodny zhlk. Sdźiwi dóšć polepschićź samóźe jenož narodowa, kiž ſ duschu a wutrobu korjeni we žiwotnim ludźe.

Smy maly ludźik, wot nikoho schikany. S nami sahładźeja wólne mozy, kaž so jim spodoba. Schtó ma ſ Němcow sa naš sajima. Někto pschichilnu němske strony a stiwła wo serbske hłosy. Praschejece so jich, wobsebje **němsko narodnych a zentrum**, **schtó su we sětnu 4 lět** — potajlim wot pobledniich wólbow bo němskeho hejma — **sa Serbow narodnje a kulturnje wuskutkowali**. Budu so dyrbjecź ſelnje na žiwoju politiſu wutrobu biecź a wujnacź: **Nirźo, moji luźi Serbja, dogula niežo!** Chzychmy wschak sa waš hacź a dźěłacź. **Ale ſmy na waš posabyli.** Někto, hdyž su wólby sajso tu, dopomnimy so na waš, so tu pschećze sće. **Triebamy wasche hłosy**, a te **budźecze nam tola dacź.** Wšo pschichładźamy ſ prosbnymaj rukomaj, ale my wam telko ſ nowa sajso **słubimy.** Pobledni raz sće ho naschim lubjenjam narěčeli dali, dha teź tón ras.

Tajke mysle wobkmjeja wospjet naschich němskich „bratrow", hdyž so na wólby pschihotuja. Po nich nam jim sajso „na khcibjet" sałěcź. Su dźe „hłupych Serbow" narěčeli a tutu serbsku ſłabosć derje znaja. Tuj namołwjamy Serbow:

Schtó chce, so sajso bo wójny poczehnje-my a ſwojim kosćam na zuſei semi tłacź damy,

schtó chce, so sa narodnje doprěbka nje-pschindźemy,

tón njech woli němskonarodnu listu (Deutsch-national).

Serbskaj mužo a serbske ženy: **Wolcze wschitcy serbsku ludowu stronu!** Jenicźky wona nam garantuje, so do Barlina sastupjerjow dóstanjemy, kotřiž wutrobu a duschu ſo sa naš wopruja. Njewolcze žanu stronu, kiž ma do wólbow hubu polnu, ale **po wólbach** zanych skutkow sa naš.

Wschelake němske nowiny, ſamo w Budyšinje a teź Drježdźanach (Dresdner Anzeiger, Sächſ. Volksztg., Dresdner Nachrichten a dr.) njejsu ſ naschim pschećiwschaćonst spokojom, so ſami swoju stronu tworimy. Ale Němcy wutworja žeby w druhich krajach, hdyž su woni narodna mjeńšina, **ſwoju wołebitu němsku politiſu stronu.** Woni bjeru ſebi prawo, nam pak je njepschizpušća. „Haj, buriko, to je někto hinaſiſche. Wy Sserbja macze po naš so ſkoſowacź, njeſmjeće so potłóčowani cźuć, dyrnjež wo wiele ſnadniſich prawow tu mějł, hacź my Němcy we wutrobu."

Tak a podobnje so w němſich hłójčkach nasche wobſtejnoſće wobrasuja. Wſchelake nowiny rozſćerjeja njewěrnoſće, mjenujcy so ſu Serbſke hłosy ſłubjene. Cźinimy wospjet na to kedźbnych, so so na ſtatnej liſćinje (Reichsliste) wſchě nasche hłosy liſeja, **dokelž smy na liſćinu narodnych mjeńſchinow ſwjasanu** Sserbja, njedaſće so žanej ſtronje narěčeć. Wołcze jenož **Sserbſku ludowu stronu** (Wendiſche Volkspartei)! Hdyž derje wſchě narodne mjeńſchiny wola, dostanjemy teź my Serbja ſwojeho ſastupjerja. Cźiń 4. meje kóždy ſwoju ſwjatu winowatoſćej!

S kajkimi wuměnjenjemi chce wulkobankier Morgan w Newyorku Němſkej pożećź.

Morgan je ſwoje mjenjenja w nastupanju pożećenki ſa Němſku w ſlědowadzych tſoch wupkach pćhed nowinarjemi wuprajił:

1. Amerićanoju njebychu k pożćonzy ſa Němſku dowěrjenje měli, hdy bychu pschešwědčeni njebyli, so ſebi Němka a ſwjatkarjo ſprawnje njeſpeſcha po dorosumjecź.

2. Morgan ſebi generalnu hypotheku na wſche němſke dołhowne źórła ſa wěrićelowu pożćonu ſada.

3. Sa dołpolne ſwěſćenje pjenjeſnych wikow je nusne, ſo ſwjatkarjo rozdźěle ſwojich ſamſnych měnjowu wuprawoja a ſo pschi tym wo mjeńſchnjaſtkiſim dołhy borźeja.

Dale Morgan mèni, ſo ſo hiſchće njedołhi cźaſ postajicź w tórtynje ſo pożćonka ſa Němſku k podpiſanju wupokaji, dokelž je wot wołebitelho ſakonja wotwinjena, kotremuž dyrbi Němſka pschihłołowacź.

Wólbne wojowanje w Barlinje.

Sańdźenu njedźelu ſo w Barlinje ſołmy wólbneho hibanja dźiwje pſchemjetachu. Bohužel je k krawnemu ſrażenju mjes ludowzami (němſkimi nazionalistami) a kommunistami dóſchło. Němſzy ludowzy běchu ſhromadźiſnu do Blüthenerowego ſala ſwołali. Na wupaczny pomjeſcź, ſo budźe tam Ludendorff rěcźeć, bě ſo kommunistiſka młodźina, někotrež 3000 muži ſylna, pſched ſalu ſhromadźiła. Ludźo, kotřiž do ſhromadźiſny bźechu, ſaderźowachu. Wobjebje ſtej ſo młodoſtnemu wodźelenju Bismarckſkeho rjada ſeńdźe; kotrejž je ſačuwanej cźorno-bźło-cźerwjenej khorhoju pſchiſcźeje. Sajdomnaczelěnemu khorhojnika Willia Ehlerſa ſ nožom pod wócźko kłóchu, tak ſo dyrbjachu jeho ſ kwoju polatcho do khorownje dowjeſcź. Dwaj druhaj bohuſtawaj Bismarckſkeho rjada ſ gummijatowymi klumpachami nabiſchu. Podobnje běchu ſo do někotrych 40 wobohoch ſ pumakami dali. Shromadźiſnu w Blüthnerowej ſali ſo bjes kajenja měra wotmě. Tam Wulle a hrabja Reventlow rěcźeſchtaj. Na kónzu wjednik policajſkeho kommanda ſhromadźenych namołwi, ſo bychu, dokelž ſo kommunistojo ſaſo ſhromadźowachu, tak rucze kaž móžno ſalu wupuſćeźili. Po radje policaje ſo khorhoje hołcźengarjej na khowanje dachu. Njedźiwajcy teho ſo někotrychźi ſ wopytarjow wonka na dróſy pukow njeſminy.

„Khłostanje" ſa Hitlerowych ludźi.

Bayerſka juſtiſa ſ dwojakej měru měri. Hdyž ſu ludźo ſ lěwizy dla wjelepſcherady wobſtorjeni, jich na wjele lět ſ khłostarni ſaſudźa. Zyle hinak pak ſ Hitlerom a jeho pſchiſwiſowarjemi wobkhadźeli. Ludendorff ſu zyle wuwinowali, hačrunje dě ſu wuſnali, ſo je cźłuſt wobſtejeſe němſke knježerſtwo ſ wojerſkej mozu potwaliło. Teſ Hitlerowi pſchiſwiſowarjo, kotřiž ſu cźiſcheſenju ſa redakziju „Münchowskeje Poſty" wupuſćeli, ſu mnohych ſudnikow namakali. Woni běchu pjenjeſy ſe ſamknjenych kaſchćikow a wſchelake wěcźy rubili, dale Münchenowſkeho wyſchſcheho měſchcźanoſtu a měſchcźanſkich radźićelow ſajeli a jim hrohli, ſo jich ſaſtrela abo ſaraja. Powſchitkownje ſo krutu wujudowacź wołaſkowaſche, tola teź tu ſo bayerſka dwoja měra trjebaſche. Wobſkorjenerju ſ Knoblacha a Maurica ſaſudźichu kóždeho jenož k twjerdźiſnje na poldra lěta a ſto złotych hriwnow pjenjeſneho khłostanja, Schneiderca a Fröſchla k twjerdźiſnje po 1 lěcźe 4 měſaćach a po 50 hriwnach pjenjeſneho khłostanja a druhich wobſkorjenych k twjerdźiſnje po 1 lěcźe 8 měſaćach, pódla teho Feichtmayera dla pſchekhowanja ſ ſaſuwu na dwaj měſaćaj. Wobſkorjenym ſo proſeſowe khłosty napokoju, jim pak je ſo pſchepytowanſka jaiba pſchiſlužiła. Pódla teho ſu wobſkorjenym Knoblachej, Mauricej, Schneiderej a Fröſchelej wupruhowanſki cźaſ ſa khłostanje na twjerdźiſnje pſchiſwolili a druhim wobſkorjenym wupruhowanſki cźaſ ſa zyle khłostanja, to rěka, ſo jim twono ſpuſćeji.

Wuſud ſo na to ſakoſuje, ſo ſu wobſkorjeni ſprawneho ſmyſlenja, hačrunje ſu rubjeźniſtwo, paduchſtwo a cźełke cźełne ſkrutowanje lawinowali. Jim ſo pſchipóſnawa, ſo ſu wótzynemu trajej wuſkowanje w cźełkim cźaſu dźeli pſchinjeſeć.

Schtyrnacze terroriſtiſkich kommunistow ſajeli.

S tajneho kommunitiſkeho ſwjatka, kotryž je pytał ſ pſtoliju, dynamitowymi bombami a ſdami pſchećiwnikow kommunitiſkeje ſtrony a njeſkótnych kommunistow morćeź, ſu někto 14 ſobuſtatkow ſajeli. We Barlinje ſu pola jenoho ſobuſtawa koffer ſ ſdami a bazillemi ſmjertnych khoroſcow namakali. Wone dyrbjachu ſo do jedźe a picza ludźom měśćecź, kotřiž dyrbjachu ſo moricź. Hłowneho roſkaſowarja němſkoſtatneje twoborty generala ſe Seeckta chzychu w Barlinſkej ſrjedźeńſkej ſahrodźe ſ konja ſtrěliź, na druhe wa'chnje chzychu wirittemberſkeho miniſtra ſmutkownych nałožnoſćow Bolza morćeź. Roſbuchadła, dum-dum-kulki a bróńje, kotrejž su pola nich w Stuttgarcu namakali, ſo na tamniſchej policaji khowaju. Pjenjeſy ſobuſtawy tajneho kommunitiſkeho ſwjatka twot ruſkeho bolſchewiſkeho knježerſtwa dóſtawachu. A ſ tajſkim knježerſtwom němſke a druhe knježerſtwa diplomatiſky wobkhadźeja. Němſke knježerſtwo ſo ſamo ſ półkanzom pola ruſkich bolſchewikow ſaſtupowacź da.

General de Metz žebi žada, ſo bychu w Speyeru jeneho pfalzſkeho ſeparatiſta ſ jatby puſćeli.

Franzowſki general de Metz je pfalzſke wot-jetne knježerſtwo namelwił, ſo by jateho ſyna morjeneho ſeparatiſtiſkeho měſchćanoſty Helfericha ſ jatby puſćeli. Tuſon je wuj dr. Helfericha, botalneho wjednika němſkonazionalneje ſtrany, kotryž je ſo pſchi żelesniſkim njeſbožu pola Balingeny ſpalił. Jeli ſo młodeho Helfericha njebychu puſćeźili, by general de Metz ſantazije nałožił.

Franzowſki plan ſa ſankzije.

Jendźelſke nowiny „New Statesman" piſchu: ſo je Poincare jendźelſkemu knježerſtwu nadrobny plan wo ſhromadnym franzowſko-jendźelſkim poſtupanju pſchećiwo Němſkej ſa pad pſchepołožiſ, ſo Němſka njeby wotſtchodźenje ſapłacźiła. Projekt wo nuczazych napomach jedna, kotrejž měłe ſo nałožiź.

Žałoſne hrosnoſće pſchichodneje wójny.

W Filadelfiji w Amerizy je kongrehowy h.-buſtawy Bachan tre wulkej ſhromadźiſnje wo ſtrachach eure piſleje wójny rěcźał. Franzowſka może ſa pad wójny 8½ milijona, tak njeneſwana Mała ententa 3 miliony, Ruſka 2 milijonaj a Jendźelſka pak milijona wojakow wobroniź. W techniſkim wuhotowenju Franzowſka na cźele wſchěch Indow kroći. Jeje pewnoſtowe łódźiſtwo je ſylniſche hacź powětrowe łódźiſtwo wſchěch kontinentalnych konkurentow hromadźe. Wono 4000 Ikadłow liežt. K pjetnjenju bombow ſo nowy plun trjeba. Pſchećiwo jeho morjacej mozy žana plunowa maſka niczo njepomha. Dla ſwojeje cźeſtoty ha wón na ſemju puſćeli a ſo do pingow a jamow dobyta. S dźeſaco abo pjatnacźe tajſkimi bombami może ſo wſcha cźłowjeſke žiwjenje měſta kaž Filadelfije, Chicaga abo Barlina ſa jedyn dźeń ſniciźcź, haj ſamo roſcźenje roſtlinow ſo podusyć.

Benesch chze do Italſkeje puczowacź.

„Corriera della Sera" powě, ſo je ſebi cźeſkoſłowakſki ſwonkowny miniſter dr. Benesch woſmysłił, do Italſkeje puczowacź. Puczowanjowy ſaměr nima ſo jenoż w hoſpodarſkich nałeżnoſcach pytacź, ale Benesch ſebi pſcheje, ſ Italſkej też do wuſkeho politiſkeho wobkhada ſtupicź.

Wuceſtwo w bolſchewikſſej Ruſkej.

„Smy žiwi jako ſtót."

Moſkowſka „Prawda" je tele dny wobcźežowanje woſ ſlewſka, ſo ſo potwjerdźenja 1. ſtébła ſowětow (radow), kaž bu-

Koło 50 na schulu a wuczejskowe pocžahuje, njetřu bohsemskich a wosebje někotre charakteristiske dopisy wo dženjšnischim połoženju ruskeho wuczerstwa. Pisarka na pisarniskej maschinje w někotrych Moskowskich fabrikach 10 hač 12 czerwonzow měsačnej mzdy dostawa, ale pruhowany wuczer s universalnym wzdźelanjom, kotryž w srjedźnej schuli wuczi, ma wotčo hromadźe 3 czerwonzy měsačnje. — Druhi pschikład: Inženier w prawy dženja 50—80 czerwonzow a pornjo temu profesorej na wyšokej techniskej schuli, kotryž je tuteho inženiera w prazy pschihotowak. Tón ma 5—7 czerwonzow měsačnje.

Tale njesprawnosć njehodži so po menjenju „Prawdy" wusprawnicz ani s hladanischcza njedostatka prédkow. Mjenowane nowiny dale wosjenjuja někotre dopisy, kotrež su so Moskowskej radze s wuczerskich rjadow pósłałe. Mjes druhimi so tónle list wosebitsche: „Sse Moskowskej radze znate, so smy jako kóń kiwi, dokelž naš tak hubjenje placa? Tutón list je jena wuczerka radze pósłała. Wuczer, kotryž 10—12 hodźin wschědnje wucži (też privatnje), so by swoju wu'du powjetschił, sa lěto na cżuny fkhort, sbudi błoż, je krejchbudy a na konzu dostanje fuchocżistnu. Mnohy wuczerjo swoje powołanje twopuschcza, dźelo w pisarnjach pytaja a so wuczejerstwu wotwołkuja.

Rumunsko-turkowske wojerske srjeczenje.

W Bukareszta so powjesć rozschérja, so je so mjes Rumunskej a Turkowskej wojerski swjazk wosfamknył. Bukareszte nowiny „Adewerul" pische: Lud wita rumunsko-turkowske pschecželstwo; pschetož wójna I Ruskej so dženja a bóle bliži.

Hacž je so wopraudże rumunsko-turkowske wojerske swjazk wosfamknył, na tym mjelo so dženja dwjelowacz. Jene Konstantinopolske nowiny tele dny wo tymle praschenju pisachu: „Powjeda so wo wojerskim swjazku mjes Rumunskej, Pólskej, Japanskej a Turkowskej. Hdyž naš rumunskj politikojo wopytaju, jich z najwetschej hospodlowoljeju powitawny. Hdyž maju nam nětschto prajicz, tuny schlowiwi, na nich posłuchacz, tola so nadźijamy, so njebuchża wo hydondejach swonkowneje politiki rěczecz." Turkowska budże beżarabske praschenje na dołhu lawu zuwacz, doniž so njeje na Mosulskej konferenzy jeje stejiskcżo k Arabskej skrucżko. Dobra pschezjenosć z Ruskej je pschi jednanjach z Jendželskej wo tym sa Turkowsku wjele wažnischo dyžli wosud Beżarabskeje. Shromadżenju rusteho wójska pschi beżarabskej mjezy w Konstantinopli zyle bjesodżak pschihladuja.

Kral a dźelacżer.

Ministerski president Ramsay Macdonald a jeho dżowka Isabel kónz tydżenja we Windsorskim hrodże polna jendželskeho krala a kraloweje pschebywataj. „Evening News" k temu pschispomninaju, so kralowa Wiktorja, kotraž je dny dźelacżerstwje politiki do prédka widżała, budźischo so prjedy hrozu sajała z pomyslenjom, so by muż z njenahladneje strožby z makeje schottiskeje wjezki meł Windsorski hród w hdinoscži ministerskeho pschedhydy wopytacz. Prjedowonizny kraloweje Wiktorije bychu to sa fantastiski hóń měli.

Położenje w španiskej Marokkowskej so hórschilo.

Do Parisa žu njepokojaze powjesče wo położenju we španiskej Marokkowskej dosche. Raikuli je schpanijskemu hlownemu rosłasowarjej wojsewši, so la bjesstrachnosci schpanijskich wojakow njemóże wjazy rukowacz. Kabylojo su město Tetuan wobstupili. Měrw, w kotrymž je wjele Europianow je bjes schkitanja. Wokolo Tetuana počinaju kałaczkaty grot cżahnycz.

Japanskim njepschecželske hibanje w Amerizy.

Japanskim žu pschicżahanje do Sjednoczenych statow połnózneje Ameriki łakałoli. Też w Kanadze jich nochżeża wjazy pschipuschczicz. Někto chżedża tim tej mjezy Brasilskeje zawrjecz. W Rio de Jameira so „Exchonge Telegraphej" powe, so je lékarska akademija knjeżerstwu namołwjenje pschedpokoziła, so by so Japanskim pschipuczowanje do Brasilskeje zapowjedźiła. Namołwjenje so na to zasoża, so so z wjelkej temperament po klimatiskich wuměnjenjach njeschoži.

Meble

stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat**

Walter

Telefon 531

Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10

Założony 1860.

Ze Serbow.

Wutoru, 29. jutrownika.

Pětra, martraża.

† 1747 Jan Bĕmař, diakon při Pětrowej cyrkwi w Budyšinje, wudawař nowych spěwarskich.

Pilnosć je nuzna.

Dźĕłaj pilnje, bratřiko!
Wulke drje je Słowjanstwo,
Ale mała hałožka
Je ta naša Serbowska.
Dźĕłaj pilnje, bratřiko!
Ale nic za cuzbnistwo,
Wšak maš doma polo też,
Što na cuzej roli chceš?
Pisaj pilnje, bratřiko!
Jedyn jako dźesack
Naša mała čŕjódźička
Wulcy tak so rozmnoża.

Hendrich Jordan, † 1918.

Hdyž njemudre słowčko wuskoči,
Čert smějo zwadu zapali. Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer —5, temperatura wo dnjo +24. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer +1, thermometer w nozy +9. Draždżanjka wjedrajnja nam bale njewobstajne, pomročżenja a beschczopite wjedro lubi. Temperatura so mało pschemĕni, žyzlne wětry ſ wječornych stron. Nižina nad wječornej Europu so jenoż romalu wotžahuje, jeje kromy dožahaja hač do Němčiſeje a tak naſche wjedro bale njewobstajne wostanje. Jutſje srjedu błónčko 4,41 ſtžehża a bo 7,19 thowa. Měſačk ſtžahża jutſje rano 3,41 a so powołnuju 3,33 thowa.

— **Dźenja wutoru,** 29. havrleje, wječor 1/9 hodź. spodčežnaju we Sserbſkim Domje, w „Sserbſkej khoſejowni" pruhi sa koncert,, kiž chże Budyſchſke towarſtwo „Nadźija" kónz junija w Delnjej Lužicy wuhotowacz). Sserbja Budyſchina a wokoliny, kiž njejsche hiſchcze we naſchich rjadach, pschihłożże k nam a wuzjiwajcze ſkładnoſcze, kiž ſo Wam někto poſkicži, ſtoro darmo ſebi naſchu krasnu Delnju Lužicu, naſche ſlamne „Błóta" wohladacz. Schtož ſebi druhi Němzy a Wukrajenjo dothwalicż njemóża, to njebaj ſwojimaj wocžomaj ſawrjene potajm ſtwo bycż. Sesnajcze waſchu krasnu domiſnu a wukicze ju eſsecżicż. Pschemakło puczujesch, Sserbo, po domjazych honach. Sesnaj ſo ſ nimi a cżim bóle budżeſch ſebi waſcż ſwój raj, bóżeż je kołelka twojeho bżĕcżarſtwa ſtara, bóżeż je Tebi twoja macżerka ſ radoſcze polnej wutrobu ſanoſchowała Sserbſke ſpěwcżki, Sserbſke pĕsnicżki, bóżeż je cże nan nowuczowjał wo Sserbſkich nałożkach a pocżinkach. Pschińdź do naſcheje ſrjedźiny, do naſcheje towarſchnoſcze. Dżĕłaj ſ nami ſa ſdżerżenje Sserbſkeho ſpěwa, Sserbſka waſchnja, Sserbſkeho wumjeſtwa, Sserbſkeho ſkuba. — Sserbjo njeſkubżcze w zuſobje, ale wrócżcze ſo k Waſchemu narodej.

S **Jenječ.** W nozy wot njedżele k pónđżeli ſo poſa tudomneho hoſcżenzarja Lehmana paduſchi nutſkamachu a krcżmuchu na 1500 hr., 1 ſonjazy ſlĕborny cżaſnik a nĕſchto muſazych koſchkow. Cżim bóle je wón ſchkodował, dokelž je pónđżelu ſwój hoſcżenſ ſapoczał pschihwarjowacz. Sa padachami nimaja žaneho ſlĕda.

S **Khrósżeſz.** Sobotu wotmĕ ſu němſkonazionalna ſtrona, wobſtejaza ſ nĕkotrych wulkocżinjazych a jich Kanjenjo-ſalſchtrowskeho pschiwiſka, „ſwoju" ſhromadżiznu, na kotruž bĕchu ſebi tnjeſa Grellmanna jako rĕcznika ſkałali. Hižo prenje ſłowa bĕchu — ſo wĕ wjetwołhabane — plišty do mjeſnacži wonych Sserbow, kiž ſebi nĕſchto na to bycż badża, ſo ſmĕdża němſko-nazionalnym pschi wólbach w robocżanſkim ſmyſlenju a cżinjenju ſłużicż. Pschednoſchł k. Grellmanna njepschinjeſze nicżo nowe, bĕ to wospjetowanje ſtarych fraſow. Wĕcżu drje rĕcznjiſay zyle derje pschednjeſene, pschejiwĕdcżicż pak nikoho njemóżachu, khiba tych, kiž wſcho wĕrja, ſchtoż ſ mulkej hubu prajſt. Hižo w bĕhu pschednoſchka bĕ pschewchelake pschiſpomnjenja ſe ſtrony pośłuchaſtwa ſlyſchecż, ſo ſu „němſkonarodni" Sserbja też we „ſwojej" ſhromadżiznje w mjenſchinje. W debacże wustupi najprjedy dr. Deſczyk ſa zentrumſku ſtronu, kiž ſara derje a wuſtojnje wſchelake wudawanja k. Grellmanna porjeſchi. Jeho wunjeſenja ſtuhżicżu wulki njemĕr mjes „němſkonarodnymi", dokelž bĕchu wĕzowne a njebachu ſo ſ traſamt wotbycż. Hiſchcże ſylniſcho pak wupraſny napſchecżiwne mĕnjenje, hdyž rĕcznik Sserbiſke ludowe ſtrony, redaktor Skala, do debaty ſapſchimny. Wón ſwoju rĕcz ſapocża ſ zitatom k. Grellmanna (wot E. M. Arndta) „Vergeſſet nie, iwer eure Väter waren", a ſtaji ſhromadżenym praſchenje, hacż ſmĕ, dokelž je tola wjeſchina Sserbow, a wón ſam też Sserb, ſerbſki rĕczecż. Tu naſta hnydom hołk, wołoſbje ſe ſtrony Halſchtrowſkich hoſcżi a jich Mitſocżanſkeho pſchiwiſka. Dokelž rĕcznik, pſchedhydſtwo a tuta klinka pſchecżiwo ſerbiſkej rĕczi we tak mjenowanej metropoli Sserbſtwa proteſtowaſche, k. Skala tutym „němſkonarodnym" Sserbam praji, ſo žyſniſcheje plišty, kaž wot jich rĕcznika, drje hiſchcże ženje doſtali njejſu a ſo njech njeſmjeli pali, dokelž je derje ſaſłużena. Potom roſpomina debatowy rĕcznik někotre dypki Grellmannowego pſchednoſchka a pokaſa wołoſbje na to, ſo ſana němſka ſtrona njemóże ſerbſke należnoſcże ſaſtupowacz, najmjenje wſchak němſkonazionalna, kiž ma najhóle ſchowiniſtiſki program. Hdyž pak rĕcznik na to pokaſa, kak ſo Sserbam wſchudże khżiwda ſtawa a ſo wopraſcha, hdy a hdże ſu němſkonarodni ſa naſche herbſke interesży wuſtupili, poża rytmiſchtr von Bünau ſwoju politiſku jaſnoſanoſcż wot ſo dawaſ a dowoli ſebi jako ſaſtupjeř wjednika ſhromadżiny debatowego rĕcznika ſ wudmami hanicż. K. Skala jemu wotmołwi minoſtu njeſwoſta a dóńdże tehodła k mulkej harje, tiž je jenoż pomałku ſajo ſſehnu. Skóncżnje worjeſi won piſcheze wſchelake dypki k. Grellmanna w naſtupanju placżenja reparazijow, pokaſa na to, ſo naczionaliſtiſke nowiny Sserbow hanja a jim wunjeſenja, ſo ſu ſ cżaſſimi a franzowſkimi pjenjeſami wukupjeni a ſo powſchikovnje naſchi pſchecżiwnizy pſchecżiwo nam ſe ſłemi wojuja, ſchtož runjewon ja žyłniſcż jich argumentow njeſcżi. S dwĕmaj napraſchowanjomaj žadaſche ſebi k. Skala joſmi wotmołwu, w naſtupanju Serbikeje ſchule a Serbiſkeje rĕcże w zyrkwi, ſchuli a ſtawnoſcżi. — S „němſkonarodnych" bĕ ſo jenoż k. Pjech z klowu ſamołwił, tiž wſchak też ſa tym bĕ; zyłe jeho próżowanje wobnjeſelowaſche ſo na to, k. Skalu wołoſbinſky pſchimacż, dokelž bĕ teho mĕnjenju, ſo wjaſy w ſali njeje. Hdyž pak ſo donaſa, ſo ſahy njeſho ſtejt, nahle ſ njiſkotanjom wumjelkny. — We ſrjedzim dokóncżnym ſkowoje hu k. Grellmann hiſchcże wot k. dra Deſczyka a wot reb. Skale k wołoſkatim korrekturam ſwojich wupadow nuſowany, ſchtož jeho tak roſžĕwcża, ſo ſebi nimale doſpolnje do wobjawiſkich nadpadow, wołoſbje na k. Skalu, ſajdże. Na konkretne praſchenja w naſtupanju ſchkitanja ſerbiſkich prawow a ſaſtupowanja ſerbiſkich žadanjow wón njewjedżeſche nicżo druhe wotmołwicż hacż to: „Ich ſehne es ab, darauf zu antworten". S tym może nĕſko Sserbſka ludowa ſtrona jara ſpokojom bycż, dokelž je ſo němſkonazionalna dyrbjała w Khrósżejcach demaſkowacz a ſwoje prawe wobliczo Sserbam pokaſacż. Shromadżiſna, kotrejž bĕ k. Grellmann ſe ſwojimi wohobuſtiſkimi nadpadowanjemi na kónza a jeho pſchiwiſnikoſo ſe ſwojimi khudymi argumentami jara niſki niveau dali, ſkónczi ſo wokoło 12 hodźin. Kaž ſłyſchimy, bĕ potom hiſchcże hacż do njedżele rano 4 hodźin intimne poſjedżenje, kotrejž my tym, kiž ſo na nim wobdżĕlichu, njeſawidźimy, dokelž móżemy ſebi myſlicż, ſchto je ſo tam pjekło.

S **Wóſzlinka.** Też w tutej wſy wotmĕ ſo ſandżenu njedżelu popołdnju wólbna ſhromadżizna Sserbſkeje ludowej ſtrony, na kotrejž k. reb. Skala we herbſkej politiſkej ſtronje a jeje programje pſchednoſchowaſche. Shromadżiſna bĕ ſnadnje wopytana, dokelž njebĕchu ſuſodne wſy w prawym

---

Feuilleton

Czorny młynk.

Powjedanczko z Thuringiſkich horow.

(Skónczenje.)

Po tamnym cżaſu cżorneho młynka cżaſto ſamphleneho a njelcżażeho po kraju thodżicż widżachu. Wón ſuſodne wſy wopytowaſche a kupowaſche pak pola tuteho pak pola tamneho klamarja maliczkoſce ſa dom, płacżeſche ſ napoleond'orami a žadaſche ſebi ſlĕbru wrócżo. Jenże wón wjazy hacż jedyn ſtoty njerowda — a tak ſo žadyn pſchekupz njedobłada, ſo ma cżorny młynk wjele tajſich ſkotych.

Sſyn bu po njeſbożu, kotrejž bĕ jeho podeſchło, hiſchcże bóle ſkupy na ſława — a tak ſtyſchcże, hdyž jemu nan praji, ſo by lĕpje było, hdy byſchaj ſo dżĕliłoſ. Dwaj hoſpodarjej ſtaj runje tak njewuſchnaj w młynje, kaž dwaj jenaſ wjerdaj młynſkaj kamjenjej. Wón dże pjenjeſy njeſbo ženje wrócżiſcż, jedyn pſchecżeſ je jemu je poſżeżił, a dże młynſżowo ſaſo ſam wjeſcż, dokelž hiſchcże tak ſtary njeje, ſo dyrbjał ruzy do klina położicż. —

Sſyn wotmołwi: „Sſym ſ tym ſpokojom, nano, tak ſo ſ dobrym dżĕlimoj. Mi ſo ſyła wot ſmjerczie moſeje njeboczżiczeje ženy ſamu hoſżinu wjazy w młynje njeſpodoba. Nałażdżeże pſchezo pjenjeſy, twojmu je, ſwitniju mam a dżenſa hiſchcże pórdu. Tola ſo ſaneho franzoweſkeho pjenjeja mjes nimi njeje, te njewoſmu, te njenuża wuwidżecż!"

Cżorny młynk ſo poſledneje ſrjedy ſmowneje rĕcże naſtróji — dżiſjeſche ſnadź ſo jemu, abo da jemu jenoż bołoſcż a njepſchecżeſtiwoſo pſchecżiwo winnikam na ſoninej ſmjerczi tak rĕczecż? Hdy by wón wjedżał, ſ wotſkel je pjenjeſy doſtał?

Se ſadkatwjmaj wocżomaj nan na ſyna pohlada. Chżyſche ſo roſhoricż, chżyſche ſo praſchecż, kak je to mĕnjene? tola hroſa ſeho wot praſchenja woidżerża; dżeſche mjeſcżizy po pjenjeſy.

Sſyn do mĕſta cżehnjeſche a ſapocża druhe rjemjeſło, hdyż ſo ſaſo woſeni, ſwojeho dżĕła dla, a wſa ſwoje dżĕło ſ ſebi.

Nĕſto bĕ cżorny młynk w młynje ſaſo ſam ſ knjeſom, tola niż — ſhożownje — poſlecże na njeho tłocżeſche — ſwĕdomje jemu mĕra njewoſtaji.

Cżorny młynk wokſuhny, jeho ſonn Bóh lubi. Knjes bórſy ſ ſebi wża, młynk ſam wumrje jako hłupikojty proſchef.

Młyn do druhich rukow pſchenđże, haj dżeſche wot ruki do druheje, a ſana ruka njemĕjeſche ſhoża to nim — nanowe połlecże bĕ na pſchejo ſohnowanje wot njeho wſako.

Žiwjenje młynkowego ſyna woſta ſrudne a bjes wjeſela hacż do jeho ſmjercże. Jeho ſyn ſ ſtemu cżłowjekej wotroſcże, cżim ſtarſchi bĕ, cżim hórſche bĕchu jeho njepocżinki. Wopiſſowo ſahe jeho ſtrowoſcż a hoſpodarſtwo podmĕk. Tak kónz ſwojeho ſchtyrzeteho lĕta dożiwi a ſ nim hamtiſke wuczaſanje. Dyrbjeſche dżeń po ſwojim narodnym dnju jako proſchef twot domu hicż — jutſiſchi dżeń. Tutón jutſiſchi dżeń nochżyſche pſcheziwicż — tola pożĕdliwoſcż ſa wjeczenjom ſo to nim warjeſche, ſe żadławym wjeczenjom nad wſchitkimi, kotſiż jeho po jeho mĕnjenju pſchecżeſchachu, pſchetož ſahaſkliy njeduſchnik ſo jako wopor cżłowjeſtwje ſtóżeże wobhladuje, druhich won hidźi, mĕſto ſo by ſebje ſamehu hidźił.

Wjecżenje a bĕda na zyłe mĕſto!

Nicżo wjazy jeho njebĕ, nicżo ſ nanowego a macżerſkeho ſawoſtajenſtwa, jenoż ſtary dołhi nóż ſemu ſyna. —

Wo połnozy ſtoomy to Gräſenthalu ſchtórmowachu — a pjeſeż haſzy ſo wohenwołoze khcżiſi ſchtrĕczachu. Dom tamneho muża w ſtrĕtłym płomjenju ſtejeſche a bórſy ſo thżeja po thżeſt ſe ſadławej ſpĕchonoſcżu paleſche. Wichor płomjenja ſ haſzy na druhu haſzu njeſeſche. Pſchedy hacż pomoż pſchińdże, bĕ ſo wohenſ ſe ſatrachnjenej njemdroſcżu roſcżĕrił.

Bĕ 30. ſeptembra 1852; bĕſche dżeń, na kotrymż bĕ pſched 40 lĕtami ſchtyrzeżiłetny muż w njewuwierjobnjemej nanowej bołoſcżi ſwoje połlecża na mĕſto hrimał, a młynk, kotryż bĕ jeho ſyna pſcherdżił wo krwawny pjenjeſ — ſaklinjał na dżeċi a dżeċinſki.

Do mhły ſaſwalenty, poł ſpodany a ſanjerdżeny, wot wyſkofroſcżenych ſchtomow ſkowany, na raw podobny, tu młym leżeſche.

Na łuzy ſo cżorny ſchifrowy kamjeń, wot nózneje roży mokry, ſtrĕczeſche.

Wjazy hacż połoſza thudeho mĕſta bĕ ſo do próchа a papjeła pſchewobrocżiła.

Hdyż bĕchu ſkóncżnje twoheń ſ wuſkej próżu ſahaſchely, hdyż wospodarki twotnoſchachu, kwahlene cżełła ſakoſerja wohnja namakachu — mjes jeho rjeblami — nóż ſtarſkeho wojaka.

šo wot nje rjonite. Knjes Skala wospomina nam-wažnische dwoje programma, dopokaza nutnosć a wažnosć herbskeje politiskeje organisazije a wobkrućiti dženjnischu nusu a jeje winy, kiž su tunje strony na prawizy so swojej njerozsomnej smuškownej a swonkownej politiku hdenža a wotsebje we swojnje sawinowake. My Serbja smy za dorozumjenje wschěch narodow mjes sobu, ale žadamy też prawdy a sprawnosće za nas samych. A tuteje njemóžemy bohužel hinak dostać, kaž přeš mózne wojowanje ſ nasčimi njepřećelemi. Naische bejko je: sprawnosć a schćerćanska lubosć a nic přećelemy słobenim, žadamy pak ju też za sebje. — Wo přchednoschkitu podpřischu so wschitzy schromadzeni na herbſkſ programm a wupřischu ſ tym swoju dowěrnu k herbſkej wobzy. — Někto schćehowaische wólbna schromadźizna němſkonarodnych, ke kotrejž běchu jenoż 5 abo 6 ludzi se wobzy a někotſi Němzy ſ wokolinY pschikhwatacli. Pschednoschke mjesetke jena katolika knjeni v. Brake (deutschnationaler Katholikenausschuß), kiž wschak niczo pozitiwneho wo tom, kak chze jeje strona lepšinu hospodarſku politiku wjesć, njepschinjesu. Wona so wobmjetowschowache na žanu kritiku, schtož wschak je jara łohke stejnischcžo, wotsebje potom, hdyž so, kaž je to pola němſkonarodnych, ſ tutymi bohymi frasami wojuje. Pschi debacje porjedšj knjes red. Skala wežowne wopraschnoſcze pschedno'schowarſi a pokaza wotsebje na to, so wina wschcho hubjenstwa leži w pschěhratej wójnje, we inflasiji, kotruž su wotsebje nazionalistiske sawinowali a w njepravnej hospodarſkej a dawkowej politiji, kotruž woni cjinja. Schromadźizna schonči so zyle w pobłanſkich wězach, kak so njehudźische byeł trjebała.

S Natbłz. Pisches njeſnožowny pschipad wotmenawschtej so njedželu w naschej „Serbſkej grychcze“ nimale nadobo dwě politiſkej schromadźinje — njemuzjo zentrumſkeje a Serbſkeje ludoweje ſtrony. Dokelž su sakladne sadanby stronow — wobej stejitej krucze na kschescžanſkim sakladže — nimale hdyž, dha možeſej bałoh pilcj schromadnje hicj. To so też wupokaza pschi rosnowanju programma, jenož so wschemu temu naſcha ſtrona hischcže narodne praschenje ſ wosebitym doraſom saſtrej k. br. Dešcatk rosložowaſche mjenje programm swojeje ſtrony. Je dóž wot njeje pótžany, tam rěčeſej, hdyž je zentrum we swojim czasu tyanu liczbu hłosow dostał. Tón ras je politiſka ſituazija trochu hinajſcha. Serbja trjebaja swoje hłosy ſa ſtronu narodnych mjenſchinow. Kak je k swojaſej ſ nimi dóſchło, rozłoži we rosmołwje k. wučeř Słoderik, w mjenje politiſkeho wubjerka tow. ſſ. Cyrilla a Methoda žiteſche ſ tym mózny pschikkeſ. Wón pokaja pschitomnym, kak so wosebje ſſi politiſke ſtrony wo herbſke hłosy prózuja (mjenujo zentrum, němſkonarodna a demokratiſka) a kritiſowaſche jich wschelake ſtejnischcža pschećiwo Serbam, ſ zyła narodnym mjenſchinam. Na tónzu swojeje rěcže napominaſche wſchěch Serbow, krucže ſtacj na wólbnym dnju ſa naſchu ſtronu. Němzy tak ſa naſ njewoli. Serb Sserbej bratr — wosebje pſchi wólbach.

S Kulowa. Njedželu dopołdnja w 11 hodźinach wołnje tu Sserbſka ludowa ſtrona swoju wólbnu ſchromadźiznu, kiž bě wot nimale 300 herbſkich wolerjow wopytana. Knjes ſchrodnit Michał Kokla wotewri ſchromadźiznu ſ postrowom wschěch pschitomnych a pschepoda ſłowo k. red. Skali k jeho pschednoſchkeſej „Čzchodła ſmy ſa herbſku ſtronu a błok narodnoſinych mjenſchinow“. Rěčnik rospomina nasche ſaſtajene politiſke džełko a pokaſa wosebje na to, ſo nam niczo druhe njeſwoſtawa, kaj ſe swojej ſamſnej herbſkej ſtronu wuſtupiczi, dokelž wſchě naſ dotal ſaſtupowaje němſke ſtrony naſ ſaſtupowacz njemóža, dokelž njechadža. Rěčnik rospomni dale, kak ſu wſche politiſke ſtrony zobu wina na naſchim dženjnischim hubjenſtwje, kiž wſchak je wosebje ſcžełk pschekrateje wójny. Tola tuntje extremne prawe ſtrony ſu tute hubjenſtwo ſhórſchili ſ inflaſiju. Stronу na prawizy ſu ſaſtupjerki interesow wulkoindustrije a mjeſtnarodneho wulkokapitala, a jako tajke njemóža interesy małych ludzi, wosebje niz naſ Sserbow, ſaſtupowacz. Se zyłeho hubjenſtwa dyedża naſ ſ nowej wójnu wumóżicj, schtož pak by ſ taſſemu hubjenſtwu wjedło, ſo bychmy wſchitzy w nim ſo ſadušyli. Tehodła njemóže nichtó ſa taſſej ſtronu hicj, maſi hiſchcže ſwojeho ſtrowego ſkowjeſkeho rozuma. W hospodarſkich naležnoſcžach pokaſa knjes Skala na to, ſo ſu dawki kaſ cžeſke, ſo ſu ſedma wot hłuchych ramjenjow njeſcž dadža. Wón žadasche, ſo maja dawki na ſyłnych ramjenjach leżecz, kiž hacž dotal hiſchcže niczo njeſłi njeſłu. Bliže a dokładnje rospomni knjes Skala nasche narodnje-kulturne praschenje a dopokaſa, ſo runje tute ſu ſa naſ tak nimo měry wažne, dokelž wo bycžu abo hmjerczi zyłeho Sserbſtwa rasſudzeja. Wobſudže je ſama njebrawda, wſchudže luta hida na Sserbſtwo a ſchto-nam tehodła druheho ſwoſtawa, hacž to, ſo ſo ſ tymi ſſedmoch-mi, kotrychž ſtajna twalla cžłowjeſk, kaž naſ. Tam, a jenicžky tam mamy ſaſtupjene naſchich narodnych, hospodarſkich a ſozialnych žadanjow. Dyrbimy krucze ſtacž a ſwoju politiku organiſaziju dale kwaricj, potom je nam wuſpěch też ſa pschichod ſaruczeny. — W debacje porjeza krótke ale jadrine ſłowa k. Popela, kiž na to pokaſa, ſo dyrbimy ſwoju winowatoſcž na kóždy pad wukonjecz a ſtacž jedyn k druhemu, pschede wschěm pak Sserb: ſwój k ſwojemu. Dokelž dalſcheje debaty njebě, poda k. Skala we ſwojim dokónczenym ſłowje krótke reſumme ſwojeho pschednoſchka a ſkónczi ſ apellom na narodnu cžeſcž, winowatoſcž a ſtrowdomjo: wolcze jenoż ſwoju Sserbſku ludowu ſtronu. Knjes Kokla ſrjadowa hiſchcže ſpěchnje ſběrku ſa rjecze wólbnych wudawkow, kiž pſches 30 ſt. hriwnow wunjeſu a ſkónczi potom ſchromadźiznu, kiž bě bjes hary a ſkandalow wotběžała, ſchtož na němſkich ſchromadźiznach ſ rědka dožiwimy. Sserbſki wolerjo Kulowa a Kulowſkeje wokſady wjedża, ſchto maja 4. meje cžinicz, ſo bychu też runje jich bolcžeſche ſo pſchemėnicže a pſchewobroczile do wjeſela.

Schtwórk, 1. meje wotmeja ſo

hermank a ſłótne wiki w Barcze

Słotu ſo wjele pſchičzeri.

Towarſtwowski powěſtnik.

Serbske towarſtwo „Zernička“ w Lichanju nima, kaž hewak ſrjedu, ale wěſtych pſchičinow dla hakle, ſtwórtk wjeſor we 8 hodź. ſpěwanje. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Porſlicach ma wutoru zwučowanje a to we Malešecach, dokelž chcemy ſo zrěčeć dla wuléta pſchichodnu ſrjedu. Tuž dyrbi kóždy pſhíhć Načolnik.

Jednota „Sokol“ w Malešecach ma wutoru zwučowanje. Bubony a hwizdźele ſobu pſinjeſe.

Lipa Serbska w Pančicach ma ważnu zhromadźiznu ſrjedu 30. hapriela wjeċor we 8 hodź. pola Juršec we Wotrowje. Njech wſitke ſobuſtawy, też pasivne pſhídu. Wuraďowaċ ma ſo wo wobdźělenju pſi khorhojswjeċenju tow. młodźencow w Khróſcicach, dale wulét 1. junija na Mnišono a koncert w Budeſtecach a druhe wócy. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach změje wutoru wjeċor we 8 hodź. zwučowanje. Wſitcy maja ſo wobdźělič.

Kolojězdne tow. „Blysk“ w Haslowje ma ſrjedu, 30. hapriela wjeċor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu.

Tow. kat. młodźencow w Róženče změjo 4. 5. we Sernjanach zawjeſelenſki ſwjedźeń ſ dźiwadłom a rejemi.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleſ. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart, w Brěžcznicy, — za politiku, feuilleton a drobne powjeſće: Jan Skala, za nawěſtki: A. Dučman, w Budyšinje.

Hospodarſki rozhlad.

Wutoru, 29. hapleſ 1924.

Kurſy wežera w Barlinſe:
(Cene kurſa šu w mutijonach)

Dollar	4190 000	franzowſki frank	274 300
jendželſki punt	18 455 000	cžeſkoſk. króna	124 600
ſchwajzarſki frank	746 100	100 pólſk. markow	456 000

Barlinſke wiki ſapoczachu ſo wežera khětro błahje. Kola pobdźiſcho nješchto łóſchta do nich wichidże. Pócziſeſ njeběchu wjazy tak žadne, tola je njewěſte, hacž bale kak woſtanje.

Efekty. Na montanowych wikach ſo kurſy ſ dźěla khětro powyſchichu, na maſchinowych wikach ſo pak malo pſchemėnichu. Petroleſowe akzije ſo poſběžechu.

Produktowe wiki w Barlinje. Sſ tukraja ſo nješchto wjazy žita poſkiczeſche, wosebje wowſa, tola jeho płaczinja ſo njezowyſchi. S Póſlſeje poſkiczeſche ſo wosebje wjele jeczmjenja. Wobkhad ſ pſchenizu bě měrny, tehorunja ſ muku.

Płaczinу na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wotſiowe ſymje ſu tuni abo 1000 kg, ſewot 100 kg, płaczinу ſu ſwojej hriwnje.

	28. 4.	26. 4.		28. 4.	26. 4.
Pſchenica	173-178	173-178	rapſ wosuſch	11,50	11,50
wóſa	132-138	134-139	poch. melaſa	8-8,60	8-8,60
kalc. jeczmjeń	170-190	170-190	ſeradella	12-14,0	12-14,0
kal. jeczmjeń	—	—	běrnaze krajki	23-23,75	23-23,75
ſyrowy jeczmjeń	130-138	132-139	kuwiſy	16-18,00	16-18,00
alurna (Mais)	—	—	kweſk	12-14,00	12-14,0
pſchenizn. muka	24-26,50	24-26,50	lany wołſuſch	22-23,00	22-23,00
rjana muka	20-22,50	20-22,50	mobre łupiny	12-13,00	12-13,00
pſchenic. wotr.	10-10,40	10-10,40	ſotte łupiny	16-17,50	16-17,50
rjane wotruby	8,90-9,00	8,90-9,00	ſyno, 50 kg	1,90-2,10	1,90-2,10
ſapk	310	310	ſłoma, rjana	1,05-1,25	1,05-1,25
lane ſymje	410	410-415	„ pſchenicz.	1,05-1,25	1,05-1,25
trich	16-18,00	16-18,00	„ wowſina	0,90-1,05	0,90-1,05
ſjelušchi	12,00-13	12,00-13	„ jeczma	0,85-1,03	0,85-1,05

Płaczinу rěſnego ſkotu na Drježdżanſkich ſkótnych wikach.

28. hapriela 1924. Płaczinу po zentn. a ſt. hriwnach.

Słotne druzіny a wołnamjenjenje.

Wóły: 135.

Polnomłodne, wukormjene, najwjeſchſche rěſnje hódnoſcže hacž do 6 lět	46-48
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	40-44
Mjenje wukormjene młode, derje pžowane ſtarſche	32-38
Mjenje pžowane wſchěch ſtarobow	22-28

Byki: 182.

Polnomłodne, wukormjene, najwjeſchſche rěſnje hódnoſcže	44-46
Polnomłodne, młodſche	40-42
Mjenje wukormjene młódſche a derje pžowane ſtarſche	34-38
Schpatne	26-30

Jałowy a kruwy: 222.

Polnomłodne, wukormjene kruwy najwjetſchſche rěſnje hódnoſcže	46-48
Polnomłodne, wukormjene jałowy najwetſch, rěſnje hódnoſcže hacž do 7 lět	42-44
Starſche wukormjene kruwy a derje wuwite młódſche kruwy a jałowy	34-36
Derje pžowane kruwy a mjenje pžowane jałowy	26-30
Mjenje a ſchpatnje pžowane	20-24

Cželata: 771.

Najwjetſche wukormjene	65-67
Mjenje wukormjene a taſle wot zyła	58-62
Schpatne	40-50

Wowzy: 299.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	56-60
Starſche wukormjene	48-52
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	26-40

Swinje: 1588.

Polnomłodne, wosebitych raſow a jich ſchćipjenjow, hacž do 1½ lět ſtare	57-59
Wukormjene	61-63
Mjechne	54-56
Schpatne	50-52
Mamy a kinderoky	45-55

Kandidatne liſczіny Sserbſkeje ludoweje ſtrony.

1. Kandidatna liſczina we 28. wólbnym wokrejſzu

(Drježdżansko-Budyſchſkim) ſa ſakſku Hornu Łužizu.

1. kubler **Jurij Jyž** w Njebjelczicach
2. ziwnoſczer **Róža**, měſczanoſta w Kortnizy
3. thežkar **Dwórnik** (Hofmann) w Rakezach
4. ziwnoſczer **Michał Nenež** w Khróſczicach.

2. Kandidatna liſczina we 8. wólbnym wokrejſzu

(Lěhniczanſkim) ſa pruſku Hornu Łužizu.

1. **Jakub Lorenz-Salešti** w Bělej Wodze
2. pſchekupz **Jan Hajeſch** we Laſu
3. **Jurij Baltin** we Wojerezach
4. ziwnoſczer **Jan Tauſend**, wieſſnanoſta w Blunju.

3. Kandidatna liſczina w 5. wólbnym wokrejſzu

(Frankfurtſkim) ſa Delnju Łužizu.

1. kubler **Arnoſcht Pela** w Schlichowje pola Khocžebuſa
2. thežkar **Albert Schloder** w Schlichowje
3. rjemjeſlnik **Guſta Panwiza** w Deſchnu pola Khocžebuſa.

Rauchfuss ſymjenjowa wikowańja w Budyšinje na žitnych wikach čisło 9

poruča k naličenemu wusyweju

pólne, zahrodne, trawowe a hajniske ſymjenja, kaž runklicu, dźećel, ſeradelu, buny, hróch, kał, ſolotej a wšelake prěnjoklasne kwětkowe ſymjenja, dale **korjeninu, kaž popjeł, cymt, majoran, woprawdźity ſafran atd. — hejdušku.**

„Lětulinka“

Dźěćaca hra wo khudym kralu a jeho złotej dźowčičcy Přełožił Bjarnat Krawc.

Je dostać w **Serbskej kuthańi w Budyšinje.**

So wróciwši wot rowa mojeho lubeho mandźelskeho, našeho ſtaroſćiweho nana, přichodneho nana a dźeda

Jakuba Schneidera

ziwnoſczerja z Hórkow

před ſmjerću wjacy króć ſe ſwjatymi ſakramentami wosſaraneho, wupraſajmy ſ tutym wšém, kiž su jeho na jeho khorołoſu wópytali, při pustych wjećorach za njeho so modlili, kaž też Khróſcanſkim kk. duchownym za wopyty a wšém ſa bohaty přewod k rowu

naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“

W Hórkach, Radworju a Lejnje,
na dnju pohrjeba, 25. hapri. 1924

Zrudźeni zawostajeni.

Schto ßu Němskonazionalni ſa naß Sserbow wuſkutkowali?

Narodnje — niczo!

Dokelž ßu najhórſchi njepſcheczelio wſchěch narodnych mjeńſchinow, **kaž tež Sserbow.** Jich mjeno hižo nadoſcz praji.

Hoſpodarſzy — niczo!

Dokelž buchu a woſtanu w njepſkódnej oppoſiziji a ſ tym ßu wſchemu hoſpodarſkemu poſtupej haczili.

Nabožnje — niczo!

Dokelž ßu konglomerat (ſwalina, ſhromadh) wſchelakich nabožnych nahladow (ſwobodno-konſervativni, židja, ſchcheſczanſko-ſozialni, wſchoněmſzy, kiž Wotanemu kultej t. r. ſtaremu němſkemu pohanſtwu holduja) a we Weimaru pſchi wurakowanju wuſtawy borkajo we boku ſtejachu. A potom ßo hiſchcze Sserbja namakaju, kotſiž tutu ſtronu podpjeraju a naſchemu dobremu ſchcheſczanſkemu ſerbſkemu ludej poruczeja! **To ßu wjelki we wowczej draſczo. Njewěrjeje jim!**

Wopraſchejcze ßo kóždeho Němſkonarodneho, ſchto je jeho ſtrona ſa Sserbow czinika?

Woni a druſy wokaja a piſaja, ſo **chzedja ſprawne jadanje Sserbow podpjerowacz.** A ſchto je w jich wocznomaj prawe? **Jenož to, ſchtož woni ſa ſdjerženje naſcheho naroda, naſcheje rěcze, naſchich nalozkow ſa dobre ſpóſnaja.** S dawna hižo ſadamy, ſo byſchtej ßo Łužizy do jeneho politiſkeho zyłka ſjednocziłej. Niczo ßo ſa to wot nam „pſchikhilazych" ſtronow njeſtawa. Ale Němzy žadaja ſjednocżenje ſ cżeſkimi a awſtriſkimi Němzami do jeneho zyłka. Potajkim wſchudże łudanje ſ němſkeje ſtrony. Tej wěricz njemóżemy.

Sserbjo, na wólbnym dnju wſchitzy ſa naſchu Sserbſku ludowu ſtronu!

(Wendiſche Volkspartei.)

Serbska ludowa strona

(Wendiſche Volkspartei)

ma štwórtk, 1. meje

zjawnu zhromadźiznu

we wjesnej korčmje we Hórkach pola Khróśćic.

Rěči so jenož serbski. **Wólbny wubjerk.**

Serb. gospodarſke towarſtwo w Chośobuzu

zmjejo

głownu gromadu

ńeżelu, 11. 5. wotp. 4

w Chośobuzu gośćeńcu „Zur Eiche", na Barlińſkej dr.

Dńowy porjad:

1. Bilanca zachod. łěta. 2. Guzwołowańe pśedsedstwa. 3. rozwězańe towarſtwa.

Pśedsedstwo.

Wšitke wobuća

kožane - filcowe - drjewjane

dostanjeśe we

Axmanec wobućowym domje w Khróśćicach

Nowe dóśle:

Platowe (Segeltuch) **ćrije** z gumijowej pódušu a gumijowym pjenkom,

ſandale, čorne a brune, **čorne a brune mužace a žonjace ſtupnje,**

drjewjane ſtupnje, drjewjancy; drjewjancowe klocki a wšo druhe **wobuća a toſſe.**

Pytam za swoju žiwnoſć we Zelenym Haju

ſtaršeho muža,

kiž może tule žiwnoſć ſam zaſtarać.

Jurij Šołta, młyn

we Złyčinje pola Łaza.

MERSIDYSKI

Złotowa pycha

Pytam hnydom ſprawneho

wučobnika,

kiž ma ſkładnoſć, młynſtwo a pjekarſtwo nawukнyć.

Jurij Šołta, młyn

we Złyčinje.

Symjeńtne běrny

1. wotbywki pśedawa

Hunnius

na ſwobodnym kuble w Ješlocach.

Kupuju

lumpy, nowiny, ſeſchiwki, knihi, akty, ſtaru papjeru, koſcze po najwyſchſchich bnjowych placzińach. Wo wjeſcze, ſo derje płaczeze ſkakanki, ſe ſamtnym ſapſchahom pſchiſćedu.

Joſef Schubert

w Budyſchinje, bórklin cżo. 7.

Telefon 695.

Vogtlandske gardiny

ſtory, kromy, vitraże, wumělske a madrasowe gardiny, wóſkowane ſukna, wšo wosebje płaczíny hódno poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11,

znapſ. hoſćenca Zloteje Hwězdy.

Rěči ſerbski.

Žony

Worjeſam ſwój mułti ſtad pſchepatkow, mězacznych a pſchebpadowych powjatkow, pobpołožkow.

Steju rad k rozheſe.

Wagnerowa w Budyſchinje

pſched ſchuleſſinmi wrotami cżo. 9.

Dójna koza

je na pſedań w **Trupinje** čo. 19.

2 husycy,

kotrejž bórzy k druh. razej njeſetej a **1 ganzer**

su na pſedań

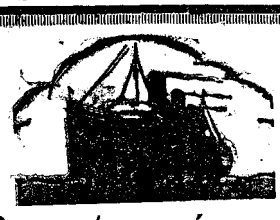
w Bošecach čo. 6.

Sserbjo

podpjerajcze ſwoje

Serbske Nowiny

ſ małymi nawješchtkami.

Darmotne pućowanje do AMERIKI

Kóždy chcedże pśiwuznych abo znatych we pódnocnej abo połodnjej Americy wopytać, kiž móża pśewjezenje zapłaćić, dha zdźěłe nam jich dospołnu adreſu.

My ſo z nimi bjeze wšěch wudawkow za Was zwjazamy a ſo pśicujemy, zo bychmy Wam pśewjezenje a trěbne pućowańſke pjenjezy wobſtarali.

Wěcywustojnu radu we wšěch wěc nastupacych praſzenjach Wam tehorunja darmo zdźěli.

Čara z Hamburga do Ameriki

w Hamburgu — Alsterdamm 25 —

a zaſtupjeſ

Ernſt Sembdner w Budyšinje

na hórnčeńſkej haſy 21.

Wulki transport rańšo-pruſk. prěnjoklaſnych

płahowanskich kruwow

dóńdźe wutoru, 29. haprleje, a ſteji jara płaćiźny hódno na pſedań.

R. Rychtař wikowař a płahow. ſkotom **w Kulowje**

na torhoſći čo. 19.

Puć k ſwobodźe!

Zjawny přednošk ſtronſkeho ſekretara **Korna z Essena n. Ruhru**

pjatk, 2. meje, wječor we 8 hodź. w „Bělem Konju" we Łazu

Swobodne wuprajenje! Wšitke wolerki a wšitcy wolerjo ſu wutrobnje přeproſeni.

Němſka demokratiſka ſtrona.

Přiloha k čisłu 100 „Serb. Nowin“

Wutoru, 29. hapreje 1924.

„Sächsische Volkszeitung“ a „Sserbska ludowa strona“.

We cźišłe 95 pišu mjenowana nowina sćěhowaze: „Dyrbimy politiku ſ rosumom cźinić. Schiłž je ſwjeho ſpoczatka ſ politiku hraje, ſchtož ſwoji hłoſy jenoż nowej, we ſwojej žiwnoſći jara dwołomnej ſtronje da, pſchihdże do ſtracha, ſo ſwoje natwuſchſche ſtatne cźełne prawo ſebi ſłaby a ſwojeho wliwa ſa pſchichod Němſkeje ſo wſda. Ma ſo wobſtejhowaćz, ſo ma jena ſtrona we wólbnym wokrejſnym ſwjaſku (Wahlkreisverband) ſ najmjeńſcha na 60 000 hłoſow ſwjeſć, je-li cźe jeneho ſapódłaja pſcheczíſchcźeć, ſo wobliczenje ſtatnych hłoſow na ſtatnu wólbnu liſtu (Reichswahlliſte) jenoż mózno je, tak daloko hacź ſu w jenotliwych wokrejſnych kandidatow pſcheczíſchcźeli. So ſ tym wſchelake małe ſtrony, kotrež program hiſchcźe ſnaty njeſe, próſdne wutuby, je dźenſa hižo wobkruczene. Liſcźiny narodnoliberalneho ſtejnoczeſtwa a „Sserbſkeje ludoweje ſtrony“ maja formalne ſmyſły. So ſerbſke bźele, kotrež pak wſchěch Sserbow ſa žobu njemaju, ſ wotžebitej liſcźinu wuſtupuja, ſtawa ſo ſ prenjemu raſeſ. S njewuſpěchom pſjedawſchich poſpytow dyrbjeli tola wulkuchi. Pod nětčiſchimi wobſtejnoſcemi je zyle wulkuchnjene, ſo małym ſtronam někajki mandat pſchipadnje. S zyła wěmy, ſo wulki dźěł Sserbow k zentrumej ſtejí, kotrež je we wſchěch cźaſach ſa narodne mjeńſchiny ſo ſaſadźił, a ſa nich ſo ſtaraćz chze, wothładujo wot teho, ſo je ſchcźerſcźanſki ſerbſki lud kulturelnje ſe zentrumſkej ſtronu wuſko ſwjaſany a ſmě ſo pola njeho raſnje podwjerny nadźeć . . .“

Telko ſłowow, telko wopačnoſcźow. Cźłi hnuhdom ſ poſlednjej ſadu ſapocźeć. Wola drje je dobra, ſnadź też ſprawnje měniena, ale ſtuki! W běhu poſłednich lět njeje zentrumſka ſtrona ani to najmjeńſche ſa Sserbow wuſkutkowała. We ſwojim cźaſu běſche ſo ſ knježom Heßleinom, jako zentrumſkemu ſaſtupjerjej w ſakſim ſejmje a to ſ pomocu evangeliſkich Sserbow, wuczinilo, ſo ma ſakſka zentrumſka ſtrona na pruſku ſtutkowaćz, ſo buchu Sserbjo w Pruſſej něchto narodnjeż wołáknoſce dóſtali. Ani jedyn raz njeje ſu zentrumſzy ſapódłanzy w Barlinje ſa naſ wuſtupili. To cźiniſche Polak. ſapódłanz Baczewſki, k cźemu ſo nemſkonarodni ſmějchu a zentrum mjelcźeſche. Tak ſebi potakſim tutej ſtronje ſaſtupowanje Sserbow myſlitej. So pod takſimi wobſtejnoſcemi też zentrej bojſolneje dowěry nječej njemóſemy, ſchtó chze ſo nam dźiwaćz!

S. W. porokuje nam naſche pjedawſche njewuſpěchi. Njeſtaja też zentrum lětdźeſatki dołho w naſchim wokrejſu ſwojich kandidatow ſa ſtatny a krajny ſejm bjeſe wſcheho wuſpěcha, khiba jumu wuſpěchnje ſ pomozu Sserbow! Cźehodźele je wono to cźiniło? Też je wopaki ſo ſo ſo hłoſy mjeńſchich ſtronow ſłužba. Naſcha ſtrona je ſe ſtatnej wólbnej liſcźinu narodnych mjeńſchinow ſwjaſana a tuž jej wſchě naſche wotedate hłoſy pſchipadnu. Hacź „Sächſ. Volkszeitung“ ſ wotpohładom taſtu wopačnoſcźe do ſwěta trubi ſ ſamuczenju wokerjow! Samolitny politiſki redaktor dyrbjał tola lěpje wólbny ſakoń ſnaćz. Pſchi wólbje wſchak ſo wſchelake ſrědki nałožuja. Też zentrumſka ſtrona njedoſtanje ani w zyłej Saſkej trěchu liczbu hłoſow ſa jedyn mandat. A tuž je też jeje hłoſy na ſtatnu liſcźinu pſchepokłaſaju. To ſtawa też my cźininy. A to dyrbjało być wopačne, dokelž to Sserbjo cźinja!

We ſwojim cźaſu mějachmy „Luźiſku ſtronu“. Dachmy jej neutralne mjeno, ſo nadźijeju, ſo też Luźiſzy Němcy ſa nju hłoſowaćz njeje. Potaſſim Němc dźerži ſo k ſwojim němſkim ſtronam. Ale wbohy Sserbja njeſtaj hiſchcźe telko politiſkeho karaktera nabyli, ſo žychu ſa ſwoje błáłali a hłoſowali. Tajſkele ſchpatne narodne cźuce wuthadza wot wěſtych wobſtejnoſow, kiž chcźeja w němſkich kruhach weſtu rólu hraćz. Połěkuja jenoż ſwojej hordoſći. A hordoſcź a ſlepicźnoſcź ſtaj pſchcźo dwołomnaj radźicźelaj bylo. Tak widźimy naſch lud wopjet ſo roſcźěpjeć. Naſchim pjedowniſkam porokujemy, ſo je njepſcźeſpěſnoſcź jich pod němſku kwalku pſchinjeſła. Hiſchcźe bóle ſtonamy někto pod duchownej, moralnej a politiſkej kwalku. A to njeje mózno ſo ſ njeje wuſtwobodźicź, dokelž tak a tak wjele „Sserbow“ błeſpja ſe ſpěſchnymi rěcźemi ſwojich domorodnych, pytaju jenoż ſwojeho wužitka, nimaju roſumjenja ſa zuſk, pobrachuje jim narodneje diſziplinu.

So budźe ſjednoczenje ſ narodnymi mjeńſchinami ſa naſche Sserbſtwo ſ poſtupom a wuſpěchom, to ſmy hižo někto ſaczuwali. Naſchi ſaſtupjerjo budu nastajni pominarjo w Barlinje ſ woprawdźiteje luboſcze k nam.

Němcy — mjenujuż němſkonarodni, zentrum a we nowiſchim cźaſu też demokratojo — cźehodźa naſ ſaſtupowaćz t. r. někto do wólby. Po njej ſo ſnichani jedyn na naſ njedopomni. Lóża jenoż naſche hłoſy. A hdyž ſu ſwój wotpohład dozpěli, potom mózе „Mohr“ ſafo hicź. Tutón manevr bohužel wſchitcźy Sserbja njedowidźa. Sserb je dowěrliwy, myſli ſebi, ſo wſchitcźy ſprawnje ſ nim měnja. Tu khwilu ſo jenje bóle njeſkł, hacź pſched wólbami. Sa naſ žadyn Němc njehłoſuje. Ssmu ſami na ſo pokaſani. Kajſeje mozy dychmy měli, hdyž by pſchesſjenoſcź naſche hęſło było. Wo njej a wo bratrowſtwje drje pſchezo ſpěwamy, ale pola mnohich ſu jenoż hołe ſłowa. Kak dołho hiſchcźe!

Sserbja, njebadźcze ſo wot nikoho ſamyſlicź, też niz wot ſwojich „pſcheczełow“! Wolcźe na wólbnym dnju jenoż:

Serbſku ludowu ſtronu!

(Wendiſche Volkspartei.)

Sſłowo ludej.

Staré prawidło je: Młode ſchtomiki njeſkłuſuj wot wikowarjow na hermanku abo wot wokolonoſcherjow! Cźehodźa je to prawje, łóžky wě. Niewěſch mjenujaj, ſchto kupiſch a kak płacźiſch. Dźi radźicźo k dobremu ſadhrodniſkej, hdźeż dóſtanjeſch, ſchtož ſadaſch.

Runje kaž je ſchtomikom, je ſ knihu. Husto pſchitrokſni ſo cźłowjek do domu, kiž pod pažu wulku mapu njeſe. S wažnej rěcźu a wulkimi zeremontiſemi poczina mapu wotewjerjeć. S teje wuczehnje ſłónczne njeſtorne liſtna wobſebnje knihi, kotrąż hiſchcźe tu njeje, ale w hrótkim ſo narodźi, abo prajmy: ſo wupječe. Tute liſtno ma rjany titul, rjanu papjeru, rjany cźiſchcź, rjane wobrazy atd. Nětk hakle ſavocźina pſchekupjerjo wukładowaćz, kajka pſche wſchu měru rjana a wažna knihа ſo wuda, kajſi ſaměr ſměje, k cźemu je cźiſły wunoſchk poſtajeny. Dopokaz wſcheho i teho je pſchedpołożeny ſpocźatk. Huba tehole muża tak dźe, ſo njemóżeſch cźłowjeka ſamolicź abo jemu wotmotniwoſcź, dyrnjeź radſcho cźahł. Dyrbjeſch ſo jenoż dźiwaćz rjanoſći knihi a leſcźi a leſnoſći tuteje huby. Słónczníje ſmój ſo dorěcźkoj, tu wuczehnje nětkaſku ſtaru ſchwarſku ſ pobaczneho ſaka a pokaſuje, ſchtó je knihu hižo ſtałał. Sku to wſcho moji dobri ſnaćz a ſtuſodźa — mjenje abo bóle wołebni — bohaćzi a khudźi. Schto ſebi cźahu? Dyrbju jako ſóſełarny nuż też to mécź, ſchtož druſy maju. Tuž łupju. Napiſham do tamneje maſaneje ſchwarty ſwoje mjeno, nawdam něchto hrivnow a ſa dłeſchi cźaſ dóſtanu — wubjernu — jeſli ſo niz hubjenu — knihu, a ſbywa mi też hiſchcźe mjeſele dowtaczenja, ſchtož ſ wutrobu tob cźinju.

We pſchichodnej ſjmje chcźu ſo na dołhich wjeczorach we nowych knihach trochu roſhladaćz a ſabawjeć. A hłej, tu ſo do wědomoſcźow tak hłuboko podnurju, ſo ſo tónjeſt mojeho noża do papjery tunka, doniž ſo to trochu kruczíſcho njeſtanje, ſchtož mje ſafo ſ ſtróſbemu roſomet wróći. Dopomnju ſo pſchi tym na njebohcźeho cźinjeſkeho kała. Tón mjenujuż druhdy wjeczor wuſzynjeć njemóżeſche. Tu dołche ſebi ſ někajſich němſkich nowinow cźitaćz a — te bźeh dźiwy ſtuſkuja, tehodła je Sserbja też tak pitiże wotebźaju — wón namała pytany ſpaŕ. — Mjerſzay ſapraſnu knihu a du do łoża. Podobnje ſo mi łóžby wjeczor dźe. Tehodła do tuthch knihow wjazy njehladam, ale ſjm je na kamor ſchmórnyt, hdźeż ſu ſo ſe prochom derje ſpójnałe, kaž moje ſlébórne ſe žídowſtej ruku.

Tak ſo mi ſeńdźe ſ knihi, kotruż na ſuſkripzíju kupich. Bychch-li ju pſjedy ſmał, njbdu ſo niehdy ſlepicź dał. Ale někt je poſdźe. K temu ſhonju k wjeſelſemu mjerſenju, ſo ſu ſekſame knihi dźenſ ſa poł pjenjeſa na pſchedań. To je ſubſkripzija (podpiſowanje).

We naſchich dnjach ſo podobne ſłuki hotuja. Njebaj ſo nichtó ſawjeſeć! Schtóž chze někajku knihu kupicź, praſchej ſo pſjedy ſnatych, wuſtojnych ludźi, kotliż ſanu proviſiju (dobytk) wot teho nimaju. A kupuj a ſłaſaj ſwoje knihi wſchě — też němſke a druhe — we Sserbſkim Domje w naſchej „knihańi“! Tam cźi berje poſłuża.

Přiłoh.

— Dobry „diplomat“. Pjedawſchi pódłanz němſkeje republiki dr. Wiedfeld, kiž naſch ſtat we Waſhingtonſke „kraſnje“ ſaſtupowaſche, wojſewja pſches Wolfbáro, ſo njeje wěrno, ſo chze wróćzo ſtupieć a ſafo jako direktor Kruppowych ſawodow, ſ wotkel bě pſchiſchoł, ſaſtupicź. My dźiwamy rady wěrcź, ſo ſo jemu ſ Waſhingtona njechcźe. Najnuſniſche a najwomużniſcho „wottwarjenje“ jeneho ſtatneho ſaſtojnika pak by było, knjeſa dr. Wiedfelda tak bosnjenje, kaž je to někak możno, wottwarjeć. Schtóž je wón ſa krótki cźaſ Němſkeſ w Ameriſzy ſchłoby nacźinił, je drje hiſchcźe w dobrym pomjatku ſ wóneho dnja, hdyž wón pſchi ſmjerći Wiſſona němſki khorhoj njewudowéwſchny. Tuž njech ſafo do Kruppowych ſawodow ſo wróći.

Tajſich „diplomatow“ może Němſka parowaćz, dokelž ſo ſwérjenja tak wažnych nadawkow, kaž je ſaſtupowanje ſwojeho ſtata, tajſemu knjeſej hodźi kaž pjeſ zyzy.

* Wſchitzy rěcźnikoſo tajzy njeſtaj. Wěſty amerikanſki pſchekupz Frindler, kiž bě rakuſki ſtaćzan, ſawoſtaji po ſwojej ſmjerći 16 khudym rakuſkim pſchiwuſnym w lěcź 1917 270 000 dollarow. 1922 bu tutym 16 wožobam wot ſich amerikanſkich prawiſnikow ſdźělene, ſo je pſchewudawſki ſa ſarjadnjiwo tuta ſuma nad 62 000 dollarow ſpadła. Namrěwniju wobroćichu ſo tehodła na rakuſkeho generalneho konſula, w Newyorku ſ proſtwu, ſo chcył k jich lěpſchemu w tutej naležnoſći pozrědkowanje pſchiwſaćz. Tutón jim ſawěſtu cźaſ wotjewi, ſo zyły wobnoſ jenoż hiſchcźe 125000 dollarow wuczinja a ſo maja jemu ſa jeho prózowanje 3000 do,larow ſarunaćz. Na'womnjeni namrěwnikojo hacź dotal ani kroſchka ſwojich pjenjez njedoſtachu; hacź knjes generalny konſul też niz, ſo njewě.

* Ta luba pſchjimérka. K jenej khorej žonje w Zahanſt (Sagan) w Schleſiſkej pſchichodźe zyganka. Wona wudawa ſche, ſo może ju wuſtrowiéć. Ale žona dyrbjeſche wſche pjenjeſy, kiž w domje mějeſche, hromadźe ſnoſyć. To pſchi wěrſiwa žónka też cźinjeſche a pſchinjeſe w małym ka ſchcźiku wſchitke ſwoje nałutowane kroſchki, na 50 ſt. Ke Zyganka nětko ſwoje cźinki wukonja. Też kaſchcźik bě rukow wſe a potom jón ſ rubiſchkom ſawodźe. Jako bě ſo zyganka wotſtalika, ſo dobra žónka bohłada, ſo bě zyganka wſchěm pjenjeſam ſ kaſchcźika ſobu kałała.

Serbja wola jenoż

Serbsku ludowu stronu

(Wendische Volkspartei)

Štóž hinak woli, přeradźi swój narod a swoje interesy.

Z našim zjednóčenjom **z Narodnostnymi mjeńšinami w Němskej** (Nationale Minderheiten Deutschlands njeje žadyn jenički z Wašich hłosow zhubjeny, ale dwójcy płaći.

Smy **přećiwo nowej wójnje**, kotraž by naš kraj cyle zahubiła.

Zastupujemy **serbske burstwo** a małe ratarſtwo.

Chcemy, zo by so serbski dźěłaćeŕ ze swojej swójbu z česću zeživić móhł.

Wšě **předprawa knježich dworow** maja so **wotſtronić.**

Wustupnjemy za rozumne přewedźenje zasydlenja k lěpšemu serbskeho burstwa a małeho ratarſtwa.

Njesměrne dawki njesmědźa naš lud dale ničić. Wone maja so sprawnišo zběrać a rozumnišo wužiwać.

Naše dźěći dyrbja so w křesćanskim duchu wotčahnyć.

Sserbjo! Krajenjo!

Je njedostojne sa ßerbſki lud, so dale kaž **dotal hraje jenož wotroczka a wólbnu maßu** sa **druhich**, kiž naß sazpiwaja a potkóczuja. Ssmy ßo skónczńje shrabali a nětkole rossudzeni, ßwój dónt, ßwoje derjemęcze do ßamßnych rukow wjacz, ßwoje interesy jako Sserbjo a němszy statczenjo ßami sastupowacz a hajicz.

Sswjata winowatosć kóżdeho Sserba je, so ßwój narod a ßwoje interesy njepscheradźi, ale woli jenož tu stronu, kotraž jenicźka jeho narodnosńe a hospodarske sajimy polnje a krucze sastupowacz chze a budze.

Wschitzy Sserbja Hornjeje a Delnjeje Łużizy wola jenož

Sserbsku ludowu stronu!

(Wendiſche Volkspartei).

Jeje wólbne liscźiny ßu swjasane se

stronu Narodnostnych njenschinow

w Němskej (Nationale Minderheiten Deutſchlands).

S tym je krucze swěscźene, so żadyn jenicźki s Waschich hłoßow shubjeny njebudze, nè, waži skerje dwójzy. We wólbnych wokrjeßach njepschetrjebane hłoßy pschipadnu na Reichsliſte. Tam steji pódla naschich pschecźelow, tiż nasche sajimy dopołnuje sastupuja, ßerbſki kandidat na tajkim měſtnje, so ma wěſty wuhlad na wuswolenje.

Naschi kandidatojo sa sakſku Łużizu ßu: kubler **Cyž**-Njebjelcźanſki, zinowoscźer **Nóża**, měſcźanoſta w Kortnizy, khěžkař **Dwórnik**-Rakecźanſki, zinowoscźer **Nencź**-Khróscźanſki; sa prúſku Hornju Łużizu: Jakub **Lorenz**-Saleſki s Bèleje Wody, pschekupz Jan **Hajesch**-Lasowſki, Jurij **Baltin**-Wojerowſki, zinowoscźer **Tausend**, wjeßnjanoſta w Blunju.

Program Serbskeje ludoweje strony:

Njesbożowna wójna a jeje ſrudne scźěhwki ßu nasche hospodarſtwo, haj eksiſtenzu zyłeho nascheho luda podryle, pschede wschěm wulkokapitalſka ruhrika politika a czorne wjeczerke hibanje pschecźiwo dobyczerjam ßwětoweje wójny.

Njewěra, ßebicznoſcź, hrubosć, krojerſtwo a ßuwarſtwo knjeża město sprawnosćze a kſchescźanſkeje lubosćze.

Sprawnosć pak a **kſchescźanſka lubosć ſtej tón ſakkad**, bjes kotrehoż ßo měr a zbożo do luda a kraja wrócźicź njemóżetej.

Tehodla żadamy, so by w sjawnym a privatnym żiwjenju ßo skónczńje woźiwił kſchescźanſki duch sprawnosćze a lubosćze. Sabudźamy wschu hidu a wschě schczuwanje pschecźiwo kajkemużkuli ludej abo ſtawej. W kóżdem cźłowjeku widźimy ßwojeho bliźſcheho, kotrehoż mamy lubowacz.

Sprawnosć a kſchescźanſka lubosć ßebi żadatej, so ßo **skónczńje pschestanje se wschěm ſjawnym a tajnym potłóczowanjom ßerbſkeje narodnosćze w zyrkwi, schuli a ſjawnym żiwjenju.**

My Sserbja bydlimy a dźełamy na **ßwojej ſemi**, kotruż ßu naschi wótzojo pſches wjele ſtow lět se ßwojej krwju ſchkitali a se ßwojim potom krjepili. **Nascha wótczina je nam ßwjata.** Nichtón njeßmě nam ani hrußlik nascheje ſemje wjazy rubicź. We ßwojej rjanej domiſnje njechamy dlěje byeź ſtaczenjo druheje rjadownje ale żadamy **runoprawnosćź w politiſkim a hospodarſkim żiwjenju.** Wschón ßerbſki kraj w Hornjej a Delnjej Łużizy ma ßo w ramje němſkeje wuſtawy ſjednocźicź do ſhromadneho ſarjadowanja, so mohłej ßo jeho ſpróżne hospodarſtwo a jeho wyßoka kultura lěpje schkitacź a hajicz.

Zyrkwi ma ßo połna ßwoboda popschecź a schkit w jeje skutkowanju. **Schula** dyrbi dźeczi w kſchescźanſkim duchu wu kubłowacz na ſakładze maczerſcheźiny.

Żadamy **ßerbſkich duchownych a ßerbſkich wucźerjow** sa wschitke nasche zyrkwje a schule.

A kaž ma ßo Sserbam wschudźom w zyrkwjach ßerbſki prědowacź, tak dyrbi tež **nabożna wucźba** sa ßerbſke dźeczi byeź **ßerbſka a wschitke dźeczi ßerbſkich ſtarſchich** dyrbja w schuli dokładnje ßo nawucźicź, **ßerbſki cźitacź a pißacź a ßwój lud a jeho ſtawiny a kulturu ſeſnacź.**

Żadamy **ßrěnju schuln** sa Sserbow a wuwucźenje ßerbſkich ſtudentow w maczerńej rěczi.

Najważniſchi ſtaw naſcheho luda je ßrěni ſtaw a dźełacźerſtwo, ſaßy wołsebje **burſki ſtaw.** Ssrěni ſtáw, ratarſtwo a dźełacźerſtwo njeßmèrnu a njesprawnu cźeżu dawkow dlěje ſnjeſcź njemóża. Wschě nusne **dawki** maja ßo sprawnje rosdźelicź po dokhodach, **mudriſcho ßo ſbèracź a rosumniſcho ßo wużicź.** Wschě wudawki kiž njeßu żyle nusne, maja ßo ſaſtajicz.

My żadamy schkitanſke zło sa ratarſke wuplody a ſtuniſchenje hospodarſkich a żeiwjenſkich potrěbnoſcźow. Tohodla maja ßo te dawki, kotrež podroženje ſawinuja, wotſtronicź.

Żadamy **wězywuſtojnych ſaſtupjerjow** s nascheje ßrjedźiſny we wschěch inſtanzach knjeżerſtwa sa nasche hospodarſke a kulturne żiwjenjo.

Sozialne ſakonje maja ßo porjedźicź.

Dźełacźerjam dyrbi mózno byeź, ßo ſe ßwojej ßwójbu s cźeſcźu seżiwicź a na kulturnym poſtupje cźaßa dźěl bracź.

Schtož wołsebicze napinaze a ſtrowotu podrywaze dźeło w fabrikach, wuhlowych jamach atd. naſtupa, ſaſtupujemy żadanje dźełacźerjow na 8-hodźinſki dźełanſki dźeń. W ratarſtwje a druhdze ma ßo dźełacź tak dołho, kaž cźaß a wobſtojnoſcze to żadaja.

Prènje **prawo na dźěło** ma domjazy dźełacźer.

Sstabi a potrěbni maja ßo ſchkitacź a podpjeracź.

Saßydleńſke praſchenje ma ßo rosumnje rosrißacź, tak ſo nasche burſtwo njeby s nim ſchkodowało. Pſchede wschěm ma ßo 4am ſapſchimnycź, hdźeż wobßedzer na ßwojim ryczerſkuble ßam njehospodari.

Pſchedkupne, wukupne a sdyła wſchitke pſchedprawa knjezich dworow maja ſpadnycź.

Wſchě **wyſchnoſcźe** a **ſjawne organy** ſtata, kaž ßudniſtwo a hetmanſtwo, finanzne wuſtawy, poſt, żeleſniza, polizija atd. dyrbja wjedźecź, so ßu wone **luda dla tu** a **niz nawopak!** Dyrbja tehodla pſchecźelnje tež je Sserbami wobkhadźowacź a jim ſchtož jenož mózno, k radże a pomozy byeź.

Rosmnożenjo polizije w naſchim traju mamy sa njetrjebawſchi luksus, kotryż jenož nasche dawki powjetſcha.

Sserbſki lud lubuje měr a pokoj. We wschěch ßwojich prózowanjach sepjera ßo na Bózſki a ßwětny ſakoń. Wſcho njeſakońſte wón saßudza.

Lětſtotki dołho pſcheſcźěhany a potłoczowany je wón tola hiſchcze żiwy a njeſkażeny. A wón chze woſtacź żiwy.

Wo ßwoje żiwjenje wón wojuje po woli Bożej a tehodla żada a njepſchestanje żadacź

ſprawnosćź a kſchescźanſku lubosćź!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca za hapriley 75 złot. pj. Do wukraja za hapr. 15 Kč. Kóžde čo, płaći 5 złot. pj. Wuńawa a čišć. Smolerjec knihlidźerjna, zap. družstwo z wob. ruk., : : w Serbskim Domju w Budyšinje. Tel. 687. : :

Za nawóški, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajnje nawóški a tabele so w šěs wobłožeja. Za wólbne : : rjadk płaći so 25 złotych pj. Rabat po tarifje. : :

Čisło 161 **Budyšin, srjedu, 30. haprileje 1924.** **Lětnik 83**

Dla zakońskeho swjatoho dnja, 1. meje, wuńdźe přichodne čisło pjatk připołdnju.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Dokelž Dr̄žeńźanske jednanja mjes ratarjemi a ratarskimi dźěłacerjemi k žanemu wuspěchej njewjedźechu, budźa dźěłacerjo najeńerje do straškowanja stupjeć. Tež w ranšerej Pruskej a w sakskej provinzy so podobna krisa pśiśihnješe.

*

Ludendorffej so do parlamenta njechaj! Wón je wośiwšy dal, so wšykne je swoje mjeno na cyłe ludowośeje listy (wólbiske Liste) staji dał, so pak so hnydom po wólbje swojeho mandata wzda. — Ta wšykne je wulzy khwalobne, so dźe tak cźiniś, a budźe to jenički rozumny politiski skutk jeho žiwjenja.

*

Bizepresident cźeskosłowakiskeho senata dr. J. M. Kadlcźak je w starobje 68 lět zemrěł.

*

„Dalny Telegraf" wośerja, so žeby amerikanšky bankownikoja za pożyčonku, kiž dyrbźa Němśej k płaćenju repara-cijow daś, 8% danje a prědnosć (Priorität) pśeco wšyknym druhimi pjenježnymi winowatosćemi Němśeje žadaja.

*

Holandska a Ruska staj so na wušte hospodaŕske rěcźenja sjednałoj, mjes kotrymiž je wobsedźe zajimało, so Rusa swój wukrajny wobsyd njebudźe wjazy jenički pśeco Hamburk wodźeś, ale teź pśeco Rotterdamski pśiśistwow.

*

Vatikan je wobsamknył, ekumeniški kuzeł, kiž so lěta 1869 pśicźerjechny, 1925 jako ſ nowa wotewrjeć. Na nim so pśeco 2000 biskopow wobdźeli.

*

Italski kral a kralowna pójźetaj 28. meje do Londona na wopyt a wośtanu wot 4—12. junija do Sćpanišeje.

Schto žeby „Landbund" dowoła.

(Dopis ſ wulke'e žerbšeje wjsy.)

S jedneje **wulkeje barskeje wsy** Kamjenzšeho wokrjeża dostachmy wot tamnišćich gobustawow „Landbunda" śejcźowazy dopis a jedyn eksemplar „Kamenzer Landbund":

„Sćelemy Wam naš „Landbundblatt" je žadanjom, so dyrbźa redakcija „Sserb. Nowin" prawje kruty a žylny nastawk pśeco tomu napisaś, jo mamy my do wólbneho fonda „Sakšeho Landbunda" 1 pjenježk wot tśiśeje jednotki leśownośneho dawka (Grundsteuereinheit) pśeco, dyrbźi my tola so k „Sserbšej ludowej stronje" dźerśeś. Cyłodobna njeje na druhej stronje pod napisźmom „Wie wählt man am 4. Mai" teź „Sserbšla ludowa strona" wuzamknjena, dyrbźi tola najwjazy gobustawow „Landbunda" su Serbja? Habbuje so gnano „Landbund" gwoźich serbšich gobustawow? Potom budźe ſa naš Sserbow nastupiś, dyrbźi ſ njeho wustupiś!"

Tak daloko wuźi gobustawy „Landbunda". Nó, tuteho žyłneho a kruteho artikla nasšerje jara trjeba njebudźe, dokelž, dyrbźi naši burja se gwojim krowym rośumom sami na taśe spóznaśe pśiśihnu, potom drje by so w „Nowinje" ldźma śicho kymanšeho prajiś mogło, hač schtoż burja sami praja. Hač dotal be dopuka njemóžno, pśeco wšy „Landbundej" klowzło prajiś, dokelž wośebje naši burja to jara ja so bjerśaju a mějachu tóžeho za gwojeho wobsedźinskeho njejśicźeśela, kiž žeby swěri, jim wo tutej organisaciji wěrnosć prajiś. Teź toho, kotrehož woni jako gwojeho dobreho pśeco-cźela léta dołho znajachu, woni pótkuchaś njechachu a po Němcach so słožowachu. Sźiwój wulki wliw bě wy „Landbund" so wón so wubwaśe jako organisacija cźiśeśe slawowšk (Berufsorganisation), kiž nicźo ſ politiku cźiniś nima. Wy-li tomu tak było, potom bychmy teź my Sserbja tuźon „Landbund" se wšyknimi mozami podpjerać dyrbźeli, dokelž nicźo naši žerbšej burja tak nutśnje njetrjebaja, kaž runjewoni swoju burśu organisaciju. Haj, ja źym toho ménjenja, so bychmy „Sserbšli Landbund" mohli załoźiś, ale jenož potom, dyrbźi bychmy měli swoju žerbšu organisaciju a ſ němšej bychmy hromadźe dźěłali, hdyž bo wo burśe interesy jedna.

A schto cźini „Sächsischer Landbund" a wšyć druhe? Pohladajmy do „Kamenzer Lanbs.", kiž pśiśe w swojim cźišle 35 (16. hapryla 1924). „Auf zur Wahl. — Auf zum Sonntag am 4. Mai 1924. Streicht und kreuzt es stark und kräftig den **Deutschnationalen** an, Wahlvorschlag Nr. 2." A to woni mjenuja „unpolitišch". Schto bha potom pola nich politika je? A cźoś „Landbund" wšyćich swojich gobustawow **nasowaś**, němšonzionalnych wolicź? Někotre krótko do **nadpada** je won swoje wobliczo pokazał a njetrjebamy so **bojeś**, so wulke žyły žerbšich burow, kiž žadnych politiskich „Wormundow" njerozdźa a njetrjebaja, so tuchi rozumnišći a swobodnišći burja hdyž praja: „Nó, hdyž chcejce wy take so k nam sodźerźeć, tak **my** wšyćitko wustupimy." Nadźijomnje tutemu pśichśiładej balsche sćěhuja; ale njech potom teź so hnydom „Sserbšli ratarski swjask" abo žerbšli „Landbund" so zakoji, dokelž, kaž hižo prajach, ratarjo burbja měcź swoju krutu organisaciju. Tuž „do widła"! -ska-.

Němski kanzler pśecźiwo němsko-nacionalnej a němšej ludowej stronje.

W žylnje wopytanej wolerskej zhromadźiźnje w Kölnje je so němšk kanzler dr. Marx wo śejśicźkach němšeho knjeźerstwa k rozprawje wězywšotnych wuprajił, so mjeńcźenje abo dźeje ſ rozsudźenjom **wjeby** němšemu knjeźerstwu wuzćiś pśiwinjeśko. Prawo pśichodneho němšeho ljeta so ſ tutym rozsudźenjom njepśechodźeju. **S rozsudźenjom pak so na zane wośebje wjele narodnobnoje wobśerneje rozprawy njepśichipśinaju.** Němske knjeźerstwo budźe wośo je tośkem dowaśom, hospodarstwu, finanzu a sarjadnišku njewotwisnosć Němśeje žadaś. Teź dyrbi so dowoliś, so śmědźa so wupokazani wrócźeś a so sajudźeni ſ jatby puśchóśeś.

Němšk kanzler so pśecźiwo „lóšnišemu bludej" tych wobrocźi, kotśiž chcedźa biesbronitemu ludej narěcźeś, so może žeby Němśa ſ zhrobkośću a wojowanjom wulkowanje wubdźeś. Na to pokazawšy, so je mjena (waluta) wot 15. novembra 1923 skrućena wośtała, nócźnik wusběhny, so so nětkole wo to prasha, hač dyrbi knjeźerstwo po pucźu mérneho dalerowśiśa krócźeś abo hač dyrbi so na njesnaty pucź daś, kotryž by němšli lud hišćeze raś do bludneho powodźenja inflacje storhnył.

S **němskoludowšej (nacionalistiskej) abo němsko-nacionalnej wjeśinu nowego němšeho ljema by so Němśa k sahubje wotpudźiła.**

Entente'ne staty bychu pśecźiwo radikalnej wjetśinje w němšim ljeńcu na bot Franzowsteje stupiłe. Potom by wobsedźeny kraj zhubjeny a na njedowidźomny cźas wot Němśeje dźěleny był. Teź žylna kommunistiska strona, kotraž by so ſ radikalnej prawizu podpjerała, by wuspěchnemu politiskemu dźěłu w nowym němšim ljeńcu zajźe-wała.

Nota swjasarjow dla němskich tajnych organisacijow.

W nocźe swjasarjow, Němśej pśechodatej, so praji, so je franzowska wojeska wyšnjosć we wobsedźenym němšim kraju 18 němskich tajnych wojeskich organisacijow rozpuśćiła. S tutych organisacijow je so 214 gobustawow zajało. Wójnske sudy su 12 wobdźelnikow hižo k dołhoćasnemu jaśtwowemu khłostanju zajsudźiłe. Sebrane listowanje mjes wobsedźenym a njewobsedźenym krajom je we wšyćich padach dopokazało, so ga tajne organisacije ſ njepśećeźelnymi cźinami pśećiwo wobsedźenśemu wójsku mérja.

Ruske pópłanzistwo w Barlinje jako khowańka němskich kommunistiskich morbarjow.

Barlinska policija je hacź bo póndźele 20 gobustawow tajneje kommunistiskeje morbarskeje organisacije zajała. Dalšne nawjedźenja su zajśe dopokakałe, so su Barlinske gobustawy kommunistiskeje morbarskeje organisacije zajałe. Dalšne nawjedźenja su jaśtwe dopokakałe, so su Barlinske gobustawy kommunistiskeje tajneje morbarskeje organisacije bjes samolwjenja pola policije w Barlinje pśebywjałe. We warjenju ruskeho pópłanzistwa su wone swoje pośedźenja wótmětałe.

Pśeprašowanje a pśeslyšenje zajatych gobustawow tajneje kommunistiskeje organisacije pśeśeo wjazy materiala wo planach a cźinach kommunistowskich wukopnje. We wotmyślenych attentatach pśeśiwo generalej se Seecktej je hižo sdźełśene, so su poruczkowcy a to ras w šwerjeńskej sahrodze, hdyž dźěchu jeho, hdyž ſ wjeśerowanje, ſ konjatśelicź. Plan je njepohódźeśe twarjeł, dokelž se Seeckt tamny dźeń njewuśeźa. Druhi plan, kotryž na to dźěśeše, generala ſ bombu morieć, bo spuśćeći, dokelž so bojachu, so je policija wo nim zhoniła. Dale je ſ namakanych dopumentow spóznaś, so tajna organisacija po poruczkowskich wjednistwa kommunistiskeje stronu dźěłaśe a so bě ſ njej stajnje w kontakśe.

Na podłožu dotalneho pśeprašowanja je policija pśiwzała tajneje kommunistiskeje organisacije zawjedźeła a wjele materiala zebrała. Pśeprašowanje potwjerdźa, so su kommunistowje teź sćitarca Rauscha a pśećelja Blauca stśelowali.

Nadpad na demokratiskeho zapósłanza Adamczyka w Fürstenawje.

W Fürstenawje w Osnabrücku wokrjeżu je póndźelu wjeczor jedyn schśmaćeśeny kampmatički twjerdźnik do pśeduźeńych němskodemokratiskeje strony za Osnabrücki wokrjeż, kapódźanja provinzialneho sejma Adamczyka we wokomiku ſ revolwra tśeśił, hdyž tón ſ automobila stupi so by w jerjej zhromadźiźnje rěcźał. Adamczyk so cźeśe-rani. Kulka pluca pśecerała. Wón w tu chwilu w śpitalu nym strašne w Fürstenawskej khorowni leži. Młodostny nadpadnik němskoludowskej (nacionalistiskej) organizacije pśiśišćeny.

Meisski ſwjedźeń w Sakskej.

Sakše ministerstwo śmitkownych naležnosćow wósejwja, so ſu po wuka'u němskostatneho presidenta ſ 28. februara 1924 ſtatne zhromadźiźny a wokolocźowanje na ſtawnych dwórach a namjeśach sa 1. dźeń meje zakazane. Wuwótate wot tejele zakazne ſu na tutym dnju zhromadźiźny we wobhrodźenych mésnjoscach, kotrejž hes tśeśi bykne. Knjeźerstwo warnuje, so teke zakazni pśecerjeświś. Wšyćo dźe ſu policajske mocy hotowe, so bychu, jeli so by nuzy było, ſ mozu zakośiśim postajenjam pśećiwjoseź wunuseli wake.

Strajki w Němśej.

Strošć gmejnšich dźěłacerjow w Frjedźnej Němśeju.

Jednanje zastupjerjow ſwjatka gmejnšich dźěłacerjow Frjedźneje Němśeje wo nowy mjdowy tarif je so rozrosnyło. Stwjak je tehodła straš wobzamknył. Póndźelu su hišće dźiwadłowi dźěłacerjo w Halli dźěło stośili. W dźiwadłu dyrbješe so hjes dekoracijow hrać. We wodarskich a plunarnjach je so dźěło tuntoru zastajiło.

Kónc strajka textilnych dźěłacerjow w sakśko-durinskich klajerjach.

W sakśko-durinskich klajerjach so wot wutoru zaso dźěła. Dźěłacerjo su 52-hodźinski tydźenski dźěłanšći cźas pśihjeli.

Hórnicy w němšej hornjej Schlesyjskej chcedźa jenoż hišće wósom hodźin dźěłaś.

Nevěŕ'ca konferenca hornjoschlesyjskich hórnikow je, dokelž je dojednanje we pśeskosćažnym dźěle wotwołała, wobsamkła, so budźe so wot 2. meje jenoż hišće wósom hodźin w podpokach dźěłaś. Stóńcnje je so gbdomhodźinšt dźeń sa hornjoschlesyskich hórnikow zadało. Konferenca dźělowych radow dyrbi jenotne wojowanje organizowaś, so by so tole zadanje dopjło.

Dojednanje ſ poruchrskimi hórnikami.

Poruhrjan a westfalscy hórnicy su so ſ pośkićenym 15 prozenśikim powyšenjom mzdy spokośi. Kommunistowje su pośticźenu mzdu wotpokazali a generalny strajk wuwołali. Wulka wjetśina hórnikow na strajkowu parolu njepo-słuchła a dale dźěła.

W Gelsenkirchenje su kommunistowje ſ mozu strajk pśeswjeśeć spytali. Na twśehałkich podkopach hórnikam ſ nažywnośćemi sadźiwachu, na dźěło hicź. Němska policija je hłownych kommunistiskich nastupjerjow sajała.

Kommunistiscy hórnicy su generalny strajk w frjedźnej Němśeju wobsamknili.

Na sjeźd hórnikow se frjedźneje Němśeje, na póndźelu do Lipśa zwołany, bě se 400 jamow Zeitzkeho, Nowdhausenskeho, Hildesheimskeho, Stokmorowskeho, Woleschnišskeho, Zwikowskeho a schlesyskeho rewěra jenoż 42 wotpóśłanzow pśišćelo a to 33 kommunistiskich a 9 bjeskronstiskich. Na wośejwjenje nekotrych frjedźnonémskich wotpóśłanzow, so pola nich njeje zaneho wojowanskeho smyslenja, dokelž su dźěłanske wobstejnosće hubjene, sastupjeł je stronow, kotrejž su k wojowanju pokśiłene, praši, so by hórnicy bo stronach wo wojowanje njerozdźarjch, poddała. Sjeźd na to wobsamkny, **1. meje zapoczaś generalneho strajka sa wšyćich hórnikow Němśeje pśichipowjeźiś.**

Wójnski strach pśichi bezarabskej mjeśy.

S Bukaresta Winšla „Reichspost" powe, so je rumunski knjeźerstwo dla pśichwatśenja bezarabskeho konflikta, wobsamkła, nehdyšnich aktiwnych a referwnych offizirow austriskho-wuherskeho wójska do rumunskeho wójska pśiwześ.

Do Londona je powjeźł doschła, so je runumiske knjeźerstwo wukas wudało, po kotrymż dyrbja so wschitcy muzojo hacź do 42 lět k mobilizaziji pschihotowani być.

Macdonald je najšěpschi pscheczel Franzowskeje.

Jendźelski ministerski pschedsydża Macdonald je w swojim połbnym wotkrjeću we Walesu wažnu rěć wo rozprawje wězywuslojnych mšk. Wschelicke šebi, so so njeby na tym dźiwałowało, so ma wón rozprawu sa pschihódnu składnosć, wotschadźenske praschenje rozrisować, a so so wón nadźija, so budźe Franzowska na stronje Jendźelskeje. Někotre nowiny wo twojamocnjenju Franzowskeje pišchu. Nječo šebi mjenje njepscheje, dyšli to, **Pschede wschém wón Poincareei šćeli, so Franzowska, kaž daloko so wo jejnu bjesstraschnosć jedna, lěpschego pscheczela njemamaka, hacź je sam.** Wón je pschejtrowdźeny, so rozprawa wězywuslojnych a nadhonjenja pozlednich lětnyrjoch lět Franzowskej spóšnacź dodźa, so móże so na pucź měra jenoź postupić, hdyž swjatarjo mjes bohu šmérnu towarišchnosć haja, a hdyž so Němšej możnosć da, winowatoscje pschemjeć a je dźerżeć. Wón je šebi wotmyślił, tule politiku bjese wschěch wotkolopuješow a bjese wschěho šlepjenja sławnje a sprawnje pschewjesć.

Revolucija pschecźiwo bolschewikam w Bucharje.

W Bucharje je syrjadnej Aziji je zběžkarske hibanje pschecźiwo bolschewikiskemu knjeźerstwu nastała. Prjedawschi bucharski emir (wjeršch) je so do južnodźelo Afghanistana wróćił, hdyž su tehorunja pschecźiwo bolschewikam pojtansli.

Sbžł w połodnischej Syriskej pschecźiwo Franzowskej.

Franzowzojo su w Beirucze wojakow na brjoh wuhnaźili. Mješ Grudźikom a Hišjarom su so někotre wuběrki franzowskich wojakow shromadźile. Kaž so ł Adany połdr. Franzowzojo w połodnischej Syriskej se bóžłarskimi domorodnymi wojuja. Turcźi so sapowjedowja, bamki płaczeć.

Wotewrjeny list

knjesej kowarjej Hajnej Hanczej se Sakepcho.

Wjeleczesćeny knjeże!

Wólbna bitwa — we tym dyrje šmoj šebi pšches jene — nješe prawa pschileżno'cź, swoje pódlanske wotšobinske sajimy te schódsże sajimow zyłka do prédka storkacź. Tehodła chżu teź ja wschco, schtoż najpr zyle pribatne należno'cze nasłupa, se sjawneje diskusije swisamknjeź a wocźakuju to teź wot Was.

Nješe tomu hischcze žamych pjeć lět, to hromadźe we wólbach sa Serbsku wěz skutkowachmaš. Tehdy bě zyle wschelke dźeło pschecźiwo drojenju stajenje a prózowanje Wasche dźesche teź na pschewinjenje rosdwojenosće mješ Serbami. Wa'sche pschednoschki na shromadźišnach běchu derje wopytane a ja teź dźensa hischcze praju, so to běchu rjane a wužitne shromadźišny sa serbsku ideju.

Cźim bóle ja dźensa wobžaruju, so se Wy poh wšimom swojich wotšobinskich sajimow nascha shromadnu serbsku wěz **wopuschcili.** A nic jenoź to. Nješe to Wa'sche serbskeje sandźenoscze hódne, so samo nascham p'checźivnikam wumnyślenu material do rukow dawacze, kiž na wěrnosć a prawdu so nješčopje. Wy dźensa wscho to sakluwacze, k cźomuż se so jónu sam se sahorjenoscju modlił. Wy dźensa dowolujecze, so Wam tak blizko stejaca němsko-demokratiska strona sczěhowage powjeśce we wschich němskich, haj samo wschonémskich nowinach rosčerja:

„Vor kurzem ging die Mitteilung durch die Presse, daß auf dem Reichsvorschlag der nationalen Minderheiten auch Vertreter der Wenden aufgenommen worden seien. Bei diesen wendischen Kandidaturen handelt es sich um Vertreter ferner Richtung, die wirtschaftlich und politisch in enger Verbindung mit Prag stehen. Man würde jedoch den deutschen Reichsangehörigen wendischer Abstammung bitterst Unrecht tun, wenn man sie in ihrer Gesamtheit oder auch nur in ihrer Mehrheit als Angehörige dieser Richtung oder der mit einer Sonderliste im Wahlkreise Oststachen auftretenden wendischen Volkspartei einschätzen wollte. Die Mehrzahl der Wenden sind durchaus zuverlässige Anhänger der deutschen Republik und der Demokratie. Aus diesem Grunde hat auch die Deutsche Demokratische Partei durch den bisherigen Reichstagsabgeordneten Dr. Kulz eine enge Verbindung mit diesen Kreisen der deutschen Wenden hergestellt, die jetzt zu einem Wahlabkommen geführt hat. Der Vertreter der reichs- und verfassungstreuen Wenden, der Landwirt Heinrich Hontscho in Bautzen, der im Wahlkreise Ostsachen bereits auf der Demokratischen Wahlliste stand, ist auch auf den Reichswahlvorschlag der Demokratischen Partei übernommen worden. Hontscho, der eine führende Stellung innerhalb der reichstreuen, wendischen Bevölkerung einnimmt und Vorsitzender der Lausitzer Volkspartei ist, wird mit seiner ganzen Persönlichkeit dafür eintreten, daß in den hierfür in Betracht kommenden Wahlkreisen, das sind die Kreise Ostsachsen, Bremsner (Oder) und Liegnitz, die reichs- und verfassungstreuen Wenden die Listen der Deutschen Demokratischen Partei wählen. Die deutschen Reichsangehörigen wendischer Abstammung können sich demgegenüber vergewissert halten, daß ihre berechtigten Belange von der Deutschen Demokratischen Partei in den Parlamenten der Einzelstaaten des Reiches die erforderliche Vertretung finden."

Njewěm, hacź sce tuton elaborat šani špitał; so pak jenu blizko stejisce, móju drje ł wěstocźu prajicź, dokelž Waschu starn luboscź k demokratam šnaju. Tehodła dyrbju jako Serb a politikar dźěkowny nowinar na wschelake dypki Wah sapokalacź, so nješy njeźašne bjko, schto je wérno a schto je ménje hacź wérno. S Wascheje strony so pišche, so so pola kandidatow na'sche „Sserbske ludowe strony" jedna wo sastupjerja woneho kańa, kiž je politikar a hospodarsky wot Prahi nawotwizny. Wy sce p'ched 5 lětami šani na naschej stronje stał a skadnosć mél abo pytał, do wschelkich pohladnicz. Ja pschewostaju Waschemu karakterej k tolkim wunoschowanjam Wascheje strony pschihłosowacź; schto je na tom, Wy šani do'cź derje wěsće. Hdyž tam dale šeji: „Die Mehrzahl der Wenden . . ." atd., tak ja Wah na to dopominam, so runje ny Sserbja na stronje Sserbskeje ludoweje strony ł tutym, němšku republiku źiwernym, žłuschony a zo teź wot Wah njedamy w tutym nastupanju p'chetrjechicź. Hdyž pak so Wy sjawnje wot swojeje demokratiskeje strony dacze mjenowacź „ein Vertreter der reichs- und verfassungstreuen Wenden" drje to nicźo druhe być njemóże, kaž tych, kiž sa Wami dla Waschich wotšobinskich wotpohladow a dla Waschoho njewěstoho stejnischcza hicź njemóża, podhladnuch cźinicź. To je infamija, a šcalwali so ł Waschej strony, cźim hórscha, dokelž sce runje Wy wosebite separatistiske plany se nmu rospominał, kiž w'chat běchu jara šahabjene, ale tola wjele dale šahacze, kaž cźiżece apolitiske žadanja ł cźaca rewolucije. To Wam ja so fo nimam, dokelž też bjenża hischcze na tym stejnischcźu stoju, kotrejž sce Wy tehdy jako jeniczky móżne postajał, nětko pak je pscherabźił a wopuschcził.

So wy wjednitku rólu mjes Sserbami jónu hrajescheze — a runje ja sjom so hobu sa to swizał, so byschcze k tajkej cźeżesći, kotraż Wam derje cźinjesche, pschischoł — je wérno, ale prajece ham: je tomu hischcze bjenża tak, a cźehodła po kraju horje a dele ludźo Waschebo mjena wjazy njerodża. Njeje tehodła wina Wascha wotšobinska politika? A chżeze so Wy hischcze dale mjenowacź dacź „Vorsitzender der **Lausitzer Volkspartei**"? Shże dha je tuta „**Lausitzer Volkspartei**", hdże ma swoje hobustawy, hdże swój organ, hdże swój programm? Ja Wam wopraudźe tutu cźeżesć njesahwidźu, ale Wy sce potajkim pschedhdża jeneje strony, kiż nima hobustawow, nima nowiny, nima dowérnikow, nima programma a kiż wosebje ani pschi tutych wólbach jako strona njewustupuje, ale so wobmjesuje na tak mjenowany „geschäftsführender Ausschuß". Nimo wšey šmélcze je mi a mnohim druhim, so Wy **jako pschedhdża jeneje šamostatneje politiskeje strony** dacze na kandidatnu lisćinu druhseje strony šajicź. To je néschto tak abšurdne, so so jenoź ł wulkej njejasnosću Waschoho politiskeho inteléktka abo ł njemdrej hlubi wschoho tepa, schtoż Wy wobknježowacź njemóżeze, wujasnjicź da. Ja Wam na tutom puczu pschetu wjele šboja, a stronje, ke kotrejž sce so pschisamknuł, tehorunja.

Nadźijomnje mój šjawny list bjes wotmołwy njewostajeze, dokelž to by też Waschim pschecźelam jara njelubje bjko. Wotmołwicze-li pak, potom proschu: hischcze do wólbow a prawje jasnje, bjes wulkich słowow a krasow; wschak to njeje naju pribatna wěz, hdyž bych Wasche wulkotnje wudźěkane, nimoměry buchapolne a tuž jara cźežkjo rosumliwe pribatne listy šnjesł. Pschi tom cźau Wam radubje łuft k ruzu bych: napischcze tam na pšch., so jom ja wina na Waschich njewuspěchach, so jom tši léta w Prahy być a tam němšt šat pscheradźował, so jom ł franzowskimi pjenjesami abo ł kajkimiž-kuli wukupjeny, so cźu Luźizu do Cźech pschedacz, so šluźu stronje, kiż statočnwérna njeje, so jom so wobohacźił, lubo šebi łupił, so cźu šebi nowu banku šałožicź, nowidźchu politiku stronu wuttworicź, do Prahi wo podpjery prošyć hicź a tam so wotnesčinjacź dacź, so cźu do reichstaga wolony być atd., napischcze wscho, schtoż so Wam lubi a schtoż so Wam sesze napisacź, ale: wostajneze muż, kiż wěrnosć rěcźi a móże swoje wudawanja **dopokazacź.** Dokelž wo to tu běži, hdyż dowolujecze, so Wam blizko stejaca strona na stronu so pschihłodźuje a naschich šerbskich bratrow šlepicź spyta.

Słónczinje cźuu Wam hischcze šdźelicź, so na „Reichsliste" demokratiskeje strony njestejicze, a so tehodła demokratiska strona ł Waschim njenom na „Gimpelfang" chodźi, hdyż w horjeka wocźišchczanym nastawku pische: „Hanczo iſt auch auf den Reichswahlvorschlag der Deutschen Demokratischen Partei übernommen worden". Tutón „Reichswahlvorschlag Nr. 5" ma 39 mjenow. Wasche tam — bohužel — njeje a we naschim wólbnym wokrjeżu sce na 12. městnje. Pschecźu Wam twutrobnje hischcze jónu „wjele šboja" a „bohrh wuspěch" a njestrózcze so 6. meje tamo pschejara nad rešultatom wólbow.

Hewak pak žym a wostamu Wam jara derje smyslceny

Jan Skala,
redakt'or „Sserbskich Nowin".

Ze Serbow.

Srjedu, 30. jutrownika.

Katyrny Senenskeje, knjeżny.

1676 wotpali so fara w Budestecach z bohatej knihownju Michała Brancla.
1622 zamknje so po bitwje pod Bělej horu čěska universita w Prazy.

„Khatyrna, luba Khatyrna,
Chceš ty sej krała wzać,
Khrystusa so wotrjekneš?
'Abo zwoliš ty radšo k wumrjeću?"
„„Krala sej ja nihdy njewozmu,
Khrystusa so ja njewotrjeknu,
Radši ja zwolu k wumrjeću.'"'

Podkhěrluš.

Za woprawdźitoh' zemjana
Ty měj, kiž zemju wobdźěla. Radyserb.

— **Wo wjedrje.** Mjezera wjecźor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa cźopłota 15 stop. Dźensa rano we 8 hodź barometer 729, hygrometer —1, najnišcha temperatura w nozy 7 stop. cźopłoty. — Wuhlady na wjedro: Njewobstajne, ł khwilemi dešcźej. Schtwórtk, 1. meje šłónczko 4,39 hodźaca a zo 7,20 hodźina. Mésacźk rano 4,04 hodźaca a zo pop. 4,38 hodźina. Pjatk šłónczko 4,37 hodźaca a zo 7,21 hodźina. Mésacźk rano 4,27 hodźaca a zo pop. 5,42 hodźina.

— **Dźensa wjecźor 1/8 hodźin je wólbna shromadźizna Sserbskeje ludoweje strony w Serbskim Domje** (šurla). Pschepschosnjujemy wschitkich Sserbow ł Budyschina a bliżschcze wokolnoscze na nju, so bychmy rozsajiscź móhli, cźehodła šmy sa swoju šerbsku stronu a blok narodnostnych mjerischinowu. Pschihódźcze wschitcy, muzojo, žony a dorosć w prawje nahladnej licźbje. Pschednoschowacź budźe k. red. **Skala**; rěcźeć budźe jo jenoź šerbšći

— **Odje so budźe w Budyschinje wolicź.** Wotmołwow je w Budyschinje 18, kiž so na wobešlakach wotsewja. Tam njech so kóždy wobhonji, kotrym lokalu ma wolicź, dokelž budźa tam wschitke hamjenowane a też wschitke wólbne městna. Njech nichtó njedźelu, 4. meje doma njewostanje, njech kóždy w prawym cźasu wolicź hdźe. Wólby so sapoczmu we 8 hodź. rano a pschestanu w 5 hodź. wjecźor. Schtóż ha'ź to tehodła cźasa swój hłós wotedaś njeje, njemóże swoje prawo wukonjeć. Dhła so je do 5 hodźin hižo we wólbnym lokalu być. — Cźicźe wschitcy swoju winowatosć tak Sserbja' a njedajcze bjeh dowé brnjich a zujch nécźto narécźeć: nascha parola, evangelitsch każ katolšticz je: Sserbska ludowa strona (Wendische Volkspartei).

— **Krała Albertowscho šerb. lud. fonda** lětna dań ma so pschichodnu mésacź sajko rosdźělicź, kotruż maja wobdarowane sahe semrjetych šerbšćich wuczerjow, abo hdyż je nichtó njeje bile, też šyroty, wohjeże tajke, kotreż wyschsche schule wopytaju, bostacź. Samolwjenja maju so pisomnje stacź hacź do 10. meje pola „Studienrat Prof. Dr. E. Mucke, Bautzen, Wilhelmstr. 16."

— **Pohrjeb knjeża kanonika dr. Rotzingera.** Pódźelu w 10 hodź. dop. bu wotemrěty kanonik swj. Pětra a Pawola w Budyschinje dr. Anšelm Rotzinger šwjatocznje na Miklawschku pokhowany, pschewodźany wot wulkeje šyły šerbšćich a němšćich duchownych, zyłeje biezeły. Pohrjebnu liturgiju a wukoń mésejsche knjes tachant praelat **Skala** ł wulkej assistenzu. Wotemrěty dr. Rotzinger bě šarobu 62 lět dožił a jako preses někto pschedatcho šerbskeho seminara w Prahy tej mnohim Sserbam šnaty; hewak pak sa nasch narod nicźo wosobiteho stukowal njeje a też njemóżesche, dokelž bě w prénim rjedźe Němc, sprawny wschak a we mnohim nastupanju lépši, kaž ión abo druhi Sserb abo Sslowjan. Njech wotpocźuje w mérjel

— **Khabołtyńarjo,** kiž chżedża ł wokolinu Chornoboha w nozy ł cźahom do Budyschina ha wróćicź, mógr so ł cźahom we Kubschicach, 1,21 hodźin w nozy, kiž na tutym dnju tam wurjadnje sastanje.

Do Filipsdorfa móże kóždy 1. meje ł prózeńlonom bjes šracha a bjes kóždeho twopitšma hižo a njetrjeba fo bojecź, fo budźe wjele płaczicź dyrbjecź. Nichtó njebudźe wjazy płaczicź trjebacź kaž druhe léta. Tuž p'chińdźcze!

Se **Sodrjeja.** Mjezera, pódźelu, wotmełwalche Sserbska ludowa strona w Freundez hoscźenzu w Ssowrjezach šerbskim wólbnym shromadźišnu, na kotruż šebje so wulka licźba, ł wjetšcha šwórnych Sserbow sešcha. Jako prénj referent rospomnjnasche k. dr. Schleza wobeje ł narodnostneho stejnischcza, kajku rosdźubnu waznosć šmeja wólby 4. meje sa nasch šerbšći lud, kak so tónkróć woprawdźe jedna wo byeze abo njebyeze šerbšćeho luda, tola nic jenoź w narodnostnym, ale tehorunja też w hospodarskim nastupanju. Rosjasni organizaziju Bloka narodnostnych mjenischinow, kotryż ł hromadnej fronti do wólbneho wojowanja stupi ł Reichstiju: Nationale Minderheiten Deutschlands. Tu wotewri fo Sserbam jenički mjeru pucź, ł dorasće a ł wšitkim wuspěchom swoje sajimy hajicź a schtitacź, narodnostne, kaj hospodarske. Pischebcźita też programmi Sserbskeje ludoweje strony, jasny, dótkacy so wschich wažnych prašchenjow nascheho cźasa. Njejsu to lubjenja, kaj pola druhich stronow, kiž jenoź mnoho lubja, ja kotrymiž wschak cźasto zyle hinalche interesy stoja, ale šmanjenja šerbske rowinacze, narodnostne, hospodarske a sozialne, kotreż je wurostko tak rješ ł klina šerbskeho luda. Sserbska ludowa strona a zyła strona Narodnostnych mjeńšchinow njebudźe ja tutym programmom šacź a za njón wojowacź jenoź tehodła, dokelž je to šlubiła, ale šyła hinak njemóże. Wy tola žebje šamehó njebudźemy pscherabźicź! — Druhi referent, k. redaktor Skala wobšwětli wobšchérnje wobeje druhe němške strony a schto mamy wot nich wocźakowacź po wólbach. Wschak njeczinjecze so po waschnju, kaj so to ł wjetšcha wot němšich stronow stawa — pschecźiwo šebi a wobeje pschecźiwo Sserbam — še šmarjenjom, haj schcźuwanjom, ale na zyle měrne, rosumne waschnje. So w nas rodnostnym nastupanju žana němška strona nam ł nascheho cźežnja też jenoź wumpomhacź chże, dyże też najbóle lóhkowérnyj Sserb njemóże wotzaj fa móżne dźerżecź. Stónczinje tola žana němšti strona njemóże swoje němške stejnischcźa nam ł kwoli pscherabźicź. A to šamjene płacźi we hospodarskim nastupanju. Wobhladajcze šebi tola jenoź zyle objektiwnje, kajše hlowne interesy w tej abo tamnej stronje knjeża! Do debaty šapschimnychu wobeje k. wyschschi wuczeń n. w. Schcźa, k. redaktor Ssmoleř, k. wuczeń Schcźa a druhi. Wona hischcze wscho nusne rosšarni. Se špěwom „Hischcze Sserbstwo nje'hubjene, swój schčit we naš ma", sklończi nawjedowak shromadźiznu, k. wyschschi wuczeń n. w. Schcźa shromadźiznu. Haj, hischcze Sserbstwo nje'hubjene, swój schčit we naš ma: to Sserbšći ludowe wjes stronje, w Tebi, wolerjo, kij wótrn bróń, kotraž je Cźi 4. meje do rukow data ł wólbnym lisćikom, trjebalsce ke schkitanju Twojeho naroda a Twojich samtnych interesow. Trjebaš pak tutu bróń pschecźiwo Twojemu narodej, pschecźiwo Twojim krajanam, pschecźiwo Twojim samtnym interesam, hy ł pscherabnkom Twojeho naroda a Twojeho a Twojich dźeći pschichoda. Pscherabnik pak je ton najnjebezpečnischi słódnik na swjece.

S Khróšćeh. Sandźenu njedźelu wotmě tuhy **politiski wuhlerk** towarišnja ſſ. Cyrilla a Methoda swój wólbny shromadźišnu. Tehdy organ je tydźenik „Katolski Posłoł", kiž bjes mała twichizay katolšch Sserbja cźitaja. Politiski wotrjad je wot 2 lět šem wobsebite sarjadowanje, kotreż sa wólby do šejma hobustawami towarišnja hešło wubawa a sa nje agitaziju a wscho k wólbje trébnego wjedże. Hižo ł jutram pi chińdźe „Kat. Posłoł" w jenym dopišu namjeły ł programej Sserbšeje ludoweje strony, a hdyż bu jutrownu friedu program dospołnje dowurubjeny, wschitkim sa postajeny, je fo hešło sa šerbšćich katolšich wolerjow wubaty, kaj šmy to w cźišle 95 „Sserbskich Nowin" cźitali. Pschedsydża, k. rubket Schpitank je Sejm wotewrił shromadźiznu a pschepoda šlowo k. fararjej **Schewežikej**, kotryż jara dobkadnje zyły program politiskim rosłoż. Kóždy ł wulożowanjow rěcźnika spohnu

we trjebamy swoju samsnu herbsku ludowu stronu, jeli chcemy sa swój kulturny a hospodarski pschichod nescho se swojej mozu dosahcz. Zana nemska strona hacz dotal njeje sa Serbow cinila njeje, a tuz by byla wulka sasljenosc, leznym slowam a ludzenjam kajsejskuli stronu dowcru mcch. W tym smysle wuprajichu so wschitky, kotrez pschi rosmolenje so wobdzelichu, tak so bc slyschcch, so su naschi herbzy katolsay wolerjo s wubatym hesom pschesjedni a programej serbskeje ludowoje strony dla jeho sprawneje khcscezanskeje a narodneje sasady wupolnje pschihotowja. Wutschch smejemy na wolbnym dnju, budzemy-li so tutón indzen pschcje pravje hibacz a po zylej froncze wobeju Luzyzow sunuzicze sa herbsku ludowu stronu wojowacz. To je nadawk wubjerzo wnikow a kandidatow, ale tez wschcch dobrych Serbow shromadnje.

S Brctnje pola Wojerez. Njedzelu rano wokolo 3 hodzin wotwapli so tudy brozniza polnura Jana Schimanza. Wschelake ratarske maschiny a grate so sobu spalichu.

Ze Sserschan. Sshn naschcho mlynka, kotrehoz bc wschi jschanjn khcherjzow sylnscheny kon do hlowy kopnyl, je bohuzel na tuto czezke sranjenje wumrel.

Ze Sdulschcz pola Prczez. Pokhroma mjes skotom rycezekubleria Wultiga je saschla. Wschc schkitanstze a wobmjezowaze postajenja su hamtzap sbesnjene.

S Rowneho. Na naschim pohrzbnischczu staj so wokolo seleneho schtwórtka na rowje dzesca wolburn Mateja Nowuscha dwaj nowaschaj sa dwetki kradnyloj. Hijo loni w lczju bu tam tez schkoda naczinjena, hdyz buschtaj tajsej dwaj nopaschkaj rosbitaj a potom wobhladowje hromcku sestajanaj, so by so napohlad sbusitj, taz tyschtaj zylaj bytow. — Wschitko na to pokasuje, so so tajke schibstwo s wotpohladanjom stawa, kaz by so jena parschona wjeczicz chadza. Hdyz bebi starschej myslitaj a westaj, schto rownu jeju dzesca tajku skodnobu czinj, dha by tola nan s wetschzju chzyl wjedzecz, hacz nechto teje parschony njeje widzal, kotraz je bjes kodjeje hanby, so mortwemu dzescu na mstnje mera zaneho pokoja njewostrji. Hdy by nechto mohl jeje mjeno na sjawne dacz, jemu rad wjetsche myto lubitaj.

S Brtsowki pola Sslepeho. Sandzenu poludzelu wotmk so w naschej wsy wulka wez. Hrabja s Arnim nad Muzakowom wuhotowa siwjedzeń, na kotryz bc tez nejduscheho nemskeho kronprynza pschepronyl. K jeho powitanju bc so tez nascha wjesk wupbschcha. Pola kubleria Hamuscha da hrabja serbski kwasz wuhotowacz a pola kubleria Babera, mjenowaneho Berska, serbsku pschanu. Hdyz bc zebi wschc wobhladat, wotzidze sasjo psches Sku Wodu. Wjecor bc na „jagdschlossu" wulka hosczina. — To bc sasjo jonu wulki sywjaty dzeń w holi, khdz so hnadne wobliczja saidzenoho kronprynza nad poddanami blyschczc. Nadzjonnje je to spoczatk lepscheho czasa; s wolanjom pruskeho „hurra" so zyle wesze zyle nasche hubjenjowe wabohe pominje.

Se Sslepeho. My dostawamy nekto nasche „Sserbske Nowiny" pisches ruku naschcho knjesa Schuzka s Malkeho Trjebina. A pschcze ton samy wjecor, hdyz wona wuchodza, ju dostanjemy. K prenjenju je to swjesclaze, so bo nam Nowinar s wiesclym wobliczkom pschepoda a so so kaz wot naschich nemskich listnoschcrjow na blido njeczisne. Tuz, herbski Sslepjanski ludo: skajaj bebi „Sserbske Nowiny" na pschichodny mesaz mcju! — Pschedy w starodawnych czasach su wjerzscr psched Walporu thodobzy so na thoschcza sedzjedali a na Krajtoz wulku kruschwinu do Nowneho na krajny sejm jschali. Hacz woni tam swoje hrcchi a hrcchi luda wuprowatzu, njemozemy prajicz. Ale telko vo tym pohanstwje je hischcze hacz do dzensnischeho dnja zawostalo, so nekotri na hrodzue durje cli khcjze napisaja. Sku teho mcnjenja, jo potom to sc zanu moz na jich statoku nimaz.

Zapóslane.

Kaz khonzo rano khadza, tak tez pola naj Sserbstwo dale a bóle sacezewa. To dopokasachi tez letsa jasno naschc knjenje a knjezny se swojimi jutrownymi spewanmi. Hijo nechcho njedzel do jutrow wospewachu nam ton póstny czas se swojimi jutrownymi khertuschemi, kotrymz na wschelakich mestnach we wsy saklinczecz dachu. A prcni dzeń jutrow, prsedy hacz klonzo sesthadza, wone ludzi i tymi spewami na tak wazny dzeń dopominachu. A so je jich hdzeło a wowornitvosez wulpech mclo, dorozasacho pischi khdem statoku. My Wuscdhdzajcy pak pschiwolany tym spewatkam „Saplacz Bóh".

Nadzjumi bo, so so tute stare a dobre serbske waschnjo dale a bóle mjes Sserbami wudspolnja. Je dcz to wurjadne herbske a prastare waschnje, kotrez wschak so bohuzel s mestnami jara sanjerozdza, wosebje s hrosnym pschenimzo.

Kowar Schuzkec.

Nowa wójna we Lužizy!

Schtóż nemskonarodnych woli, pschihotuje hobu nowu wójnu. Tuczi njechaja reparacije po mérowym wuczitenjeni placicz a sbudza tak pschicinu k nowej wójnje. A hdże bo wona hobu wotmcsc? We Lužizy. Snaty je wojerski swjask mjes wulkej a malej entiantu. Hdyż k wójnje dóńdże, nawala bo zuli do Lužizy, nemske wójsko budze so temu pschecziwjecz a j bronjem: jim wobaraez. A tak swéstemy narjeńcy wójnu w naschim ludym herbskim kraju, tamnu wójnu se swojimi zalozenci a hrubosczenu, s nuth a hubjenstwom.

Wy herbske macerje, chcecze wy hischcze tas waschich synow woprowacz sa njesbożownu politiku jeneje stronu?! S zedulku w ruzy mózecze temu zadżiwacz. **Wolcje wschitzy „Sserbsku ludowu stronu"!** Ta je ta mér, ta dorosumjenje ludow mjes sobu. Nemsionarodna strona je mordarjowa na Erzbergeru a Rathenau-u zadniwowała. Nej je wschojene, hacz njesbożowna wójna saso na nasz pschidże, hdyż jeno swoje strasczne politiske sabady pschewjedze. Tajsu stronu njesmje zadyn Serb podpjeracz, tez tehdom nic, hdyż kupjeni Sserbjo w automobilach nemskonarodnych knjesow, kotsi hewak na nich njebladarja, po herbskim kraju jezdża a domorodnych k podpjerjanu a k podpjerje nemskonarodneje strony wabja. **Wochpokaze tajsich hjeslparoterjenych ludzi.** Sa krasczk krótreje czesesze pschedadża swoje herbske pschesmodocenje. Tajsim ludzom sdowerjene Sserbstwo by bórzy bankrott czinilo.

Schtóż chze w mérje zjiwy byez,
schtóż nochze dalschcje wjeczerskeje wójny,
schtóż nochze, so bychu so naschi zjnyoja léta dolzho
pola wojskow knjezowskich,

tón njewol nemskonarodnych, ale

Sserbsku ludowu stronu.
(Wendische Volkspartei.)

Ta wam garantuje narodne zboże, konfessionalny mér, politiske swjedomanje, hospodarske rozwiwanje.

Może katolsti Serb nemskonarodnu stronu wolicz?

Nemskonarodne nowiny zu zebi w hanjenju katolske zyrkwje a jeje stupujerjow schto mózne dowolike. Tak pisasche jich nawjedzita nowina „Sachsische Landeszeitung" w lecze 1921, hdyż nemskostatnemu knjezestwu „pscheradu na ludu a kraju" wumjetnowasche a prajl poslowuje dale: „Czehoz dze je wona to czinila? S nuczenja a nuky? Je czkowjeka, kiz zebi z muczenja a nuky da ruzy wotrubacz, so so njeby nadwadnikow bowobaracz mohl? Mjesynarodne zidowstwo a mjesynarodne jesuitstwo, slota a czorna internazionala stej wosebje, kotrejz mataj sajim na trajazej slabosczi nemskeho luda, tamne tehobla, dokelz chadza je skorczazym lakomstwom tudej wot priedanyschich czazow sbuwaze wobkladu wsacz a w njemózrym ludu tunje dzelazczesze muzy widzi, tute (njemuzy internazionalne jesuitstwo, dokelz jedyn politikar bjesprawny, hospodarjej snicz zeny lud tez po duschi bjesmózny je a tak tym czornym duchownym rubjezniskam (s tym su katolscy duchowni mcnjeni) jako wurubk do klina badnje."

Hdy njeby tute njebarbite „klowa w 7. czitje czorne na bjelym widzal, njeby to, schtóż zu katolikoje s nemskonarodneje strony wscho libjczecz dyrbjeli, dozyla sa mózne dzerzat. Kózdeho pschistojneho czlowjeka, njech je katolski abo evangelski, wolstorkuja tajsele rcczc.

„Internazionalne jesuitstwo",
„czorna internationala",
„czorni duchowni rubjezniscy" —

to su pschinjenja katolikow, date jim wot jeneje narodnenemskeje nowiny, sa kotrejz wschonemske worschcy stejachu. W nemskonarodnej stronje su sjednoczeni stari a swotobni konfervativni, wschelake antisemitiske kruhi (tehobla pak tez zidow do swojeje strony bjeru — pjenjez dla), prjedawschc bohatstwowy swjatka ratarjow, khcscezanska-sozijalni a Wschonenzu. Pojatkim ludzo wschcch druzin, wschelakich politiskich, hospodarskich a nabozhnych nahladow. Tehobla tez njesamoze so dorasom khcscezanski schulu sastupowacz. Njedzjiwaju na to, wudawajo so sa jeje „schkitarjow". To je ludanje.

Tez sa katolsku zyrkej nemskonarodni nicso wyschc nimaju, toka pak chadza jin nekto pschcd wólbami schitacz. W prusiej imstanje artikl 82 jedna wo dotalnych prowach krala napischczijowo nabozhnym sjednoczenstwom. Tu mjesche so nejcho malo k lepschemu katolskeje zyrkwje pschemjerjez. Pschecezi temu hlozowasche zyla nemskonarodna praksija. Kak su w Hitlerowym prozesu nemskonarodni pschiwiskowarjo naschu zyrkej, biskopow a banza, i zyla wschcch katolikow Nemsteje hanili, to je s wjetschu khdemu znate. Tehobla zadyn hlos nemskonarodnym. Woni su a wostanu najwjetschi njepschecelje sonasheje zyrkwje, nascheho naroda. Na dnju 4. meje wola wschitzy Sserbjo

„Sserbsku ludowu stronu!"
Wendische Volkspartei.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolef. w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za politiku, feuilleton a drobne powjesće: Jan Skala, za nawěšćki: A. Dučman, w Budyšinje.

Wikowanske město Kulow.

K tydźenskim wikam, kiž so tu kóždy pjatk wotmětwaja, so z tutym **předawarjo a kupcy** přeprošuja. Tu je dobra předawanska składnosć. Městnowy pjenjez so njezběra. Z Budyšina do Kulowa jězdźi na tutym dnju wosebity rańši čah, kiž je 6,24 hodź w Kulowje.

W Kulowje, 11. haprleje 1924.

Magistrat, Langner.

Hypotekowe požčonki po 7 1/2 %
na ratafstwa znajmjeńša 5 hektarow wulke, wobstara spušćomnje
Ernst Raue w Budyšinje na Hošle hasy 32.
Ležomnostne pajpery sobupřinjesć.

Wagnerowe
słomowe prasy
su znate a so rady kupuja,
sylnje twarjene, lohko běžace,
železna konstrukcija - z powjerstwom wjazace
samowjazace.

Wagnerowa
sykanjowa mašina

za ruku a móc, ze zwěsćenjom za doprědka a dozady wjerćenje wulcow.
Hódny wudźěłk I. rjadownje!

Rěpusybaki
šrótowanske młyny - elektriske motory
najlepše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju
ratafske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71
Hlowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.
Zastupjeć: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Třěbanskej dróży 42. Telefon 321.

Sedlarske a polstrowanske dźeła
a wuporjedźenja kóždeje druziny so spěšnje, čisće a tunjo wuwjeduja. Přidate wěcy so sobu předźěłaja!
Přidu na wsy! Dopisnica dosaha!
Fritz Schulze, sedlarnja na Zdowje čo. 259
pola hosćenca „Schwan".

Rauchfuss symjenjowa wikowarnja w Budyšinje na žitnych wikach čisło **9**
poruča k naležnemu wusywej
pólne, zahrodne, trawowe a hajnjske symjenja,
kaž **runklicu, dźećel, seradelu, buny, hróch, kał, solotej a wšelake přinjoslasne kwětkowe symjenja, dale korjeninu, kaž popjef, cymt, majoran, woprawdźity safran atd. — hejdušku.**

Železne sudobje

po djezkonkurencnje tunich płaćiznach poruča
Richrd Heinrichs w Klětnom.

Elektriske wuporjedźenja
wuwjedźujetaj płaćizny hódno a derje
Albinns & Herbst, dr. j wob. ruk.
w Budyšinje na hornjecerkwi hasy 24.

Kospodarski rozhlad.

Sserjedu, 30. haprcje 1924.

Kurzy wezera w Barlinje:
(Tute kurzy su w miljonach).

Dollar	4190 000	franzowski frank	272 300
jendzelski punt	18 405 000	czechoslowakski króna	124 600
schwajzarski frank	744 100	100 polsk. marlow	456 000

Barlinske wiki stejachu nejcho pschecezelnischi wobras. To pak na kursy jenoz malo k polepschenju stutkowasche. Witi njemóza jo tak prawje k wobkhodej sprahacz, dokelz wschelake faktory temu sadżiwaju. Starosczo cjaja wobkhody w metallowej industriji, kaz tez spekulazija s frankom a ponjesczo so wschelakich wulkich firmach, kiz wjazy placzicz njemóza.

Cekty. Pjenjezy wupożczuja so jenoz s wjetschim nadatkom czaż, na dleschi s zyla zanych dostacz njeje. Na dwuljowych wikach pokasachu so jenoz snadne pschemenjenje. Na montanowych wikach njebechu kursy jenake. Schaner Steinkohle sjuhischu 2 a Riebecker Montan 1,125 Mil. Hypak so kursy powschitkownje wo nejcho malo pomjenschichu. Tukrajne renty so wotdrzebichu.

Barlinske produktowe wiki Na zitowych wikach pschecezele so s tukraja jenoz malo. Wobkhod bc sebodala slaby. Pschenza wosta kruta. Rozka so jesliabi. Rusa sebo wjazy posticza. Kupowasche so wjazy dzelbowu ruzu. Wosi a jeczmjenja. Wowsy slabje dzesche. Muka wosta dale mérna; za wotrubami so napraschowachu; kupunja sa bernjazymi krajanami.

S Khorzebuza. Skotne wukowiki, kiz bechu nalesnoho hermanka, bechu tak derje se sclonu wobsadzene, tak wot leta 1914 nij wjazy. Runje tak koni be tez mnoho howjazeho skotu pschihnalo, s wulkeho dzela lakich mestnach we wsy saklinczecz dachu. A prcni dzeń jutrow, prsedy hacz klonzo sesthadza, wone ludzi i tymi spewami na tak wazny dzeń dopominachu. A so je jich hdzeło a wowornitvosez wulpech mclo, dorozasacho pischi khdem statoku. My Wuscdhdzajcy pak pschiwolany tym spewatkam „Saplacz Bóh".

Nadzjumi bo, so so tute stare a dobre serbske waschnjo dale a bóle mjes Sserbami wudspolnja. Je dcz to wurjadne herbske a prastare waschnje, kotrez wschak so bohuzel s mestnami jara sanjerozdza, wosebje s hrosnym pschenimzo.

Kowar Schuzkec.

Nowa wójna we Lužizy!

Schtóż nemskonarodnych woli, pschihotuje hobu nowu wójnu. Tuczi njechaja reparacije po mérowym wuczitenjeni placicz a sbudza tak pschicinu k nowej wójnje. A hdże bo wona hobu wotmcsc? **We Lužizy.** Snaty je wojerski swjask mjes wulkej a malej entiantu. Hdyż k wójnje dóńdże, nawala bo zuli do Lužizy, nemske wójsko budze so temu pschecziwjecz a j bronjem: jim wobaraez. **A tak swéstemy narjeńcy wójnu w naschim ludym herbskim kraju,** tamnu wójnu se swojimi zalozenci a hrubosczenu, s nuth a hubjenstwom.

Wy herbske macerje, chcecze wy hischcze tas waschich synow woprowacz sa njesbożownu politiku jeneje stronu?! S zedulku w ruzy mózecze temu zadżiwacz. **Wolcje wschitzy „Sserbsku ludowu stronu"!** Ta je ta mér, ta dorosumjenje ludow mjes sobu. Nemskonarodna strona je mordarjowa na Erzbergeru a Rathenau-u zadniwowała. Nej je wschojene, hacz njesbożowna wójna saso na nasz pschidże, hdyż jeno swoje strasczne politiske sabady pschewjedze. Tajsu stronu njesmje zadyn Serb podpjeracz, tez tehdom nic, hdyż kupjeni Sserbjo w automobilach nemskonarodnych knjesow, kotsi hewak na nich njebladarja, po herbskim kraju jezdża a domorodnych k podpjerjanu a k podpjerje nemskonarodneje strony wabja. **Wochpokaze tajsich hjeslparoterjenych ludzi.** Sa krasczk krótreje czesesze pschedadża swoje herbske pschesmodocenje. Tajsim ludzom sdowerjene Sserbstwo by bórzy bankrott czinilo.

Schtóż chze w mérje zjiwy byez,
schtóż nochze dalschcje wjeczerskeje wójny,
schtóż nochze, so bychu so naschi zjnyoja léta dolzho
pola wojskow knjezowskich,

tón njewol nemskonarodnych, ale

Sserbsku ludowu stronu.
(Wendische Volkspartei.)

Ta wam garantuje narodne zboże, konfessionalny mér, politiske swjedomanje, hospodarske rozwiwanje.

Może katolsti Serb nemskonarodnu stronu wolicz?

Nemskonarodne nowiny zu zebi w hanjenju katolske zyrkwje a jeje stupujerjow schto mózne dowolike. Tak pisasche jich nawjedzita nowina „Sachsische Landeszeitung" w lecze 1921, hdyż nemskostatnemu knjezestwu „pscheradu na ludu a kraju" wumjetnowasche a prajl poslowuje dale: „Czehoz dze je wona to czinila? S nuczenja a nuky? Je czkowjeka, kiz zebi z muczenja a nuky da ruzy wotrubacz, so so njeby nadwadnikow bowobaracz mohl? Mjesynarodne zidowstwo a mjesynarodne jesuitstwo, slota a czorna internazionala stej wosebje, kotrejz mataj sajim na trajazej slabosczi nemskeho luda, tamne tehobla, dokelz chadza je skorczazym lakomstwom tudej wot priedanyschich czazow sbuwaze wobkladu wsacz a w njemózrym ludu tunje dzelazczesze muzy widzi, tute (njemuzy internazionalne jesuitstwo, dokelz jedyn politikar bjesprawny, hospodarjej snicz zeny lud tez po duschi bjesmózny je a tak tym czornym duchownym rubjezniskam (s tym su katolscy duchowni mcnjeni) jako wurubk do klina badnje."

Hdy njeby tute njebarbite „klowa w 7. czitje czorne na bjelym widzal, njeby to, schtóż zu katolikoje s nemskonarodneje strony wscho libjczecz dyrbjeli, dozyla sa mózne dzerzat. Kózdeho pschistojneho czlowjeka, njech je katolski abo evangelski, wolstorkuja tajsele rcczc.

Płaczisny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wowsowe symje wo tunu abo 1000 kg, jenak 100 kg.

	płaczisny wo hotej tżonzje.	
	29. 4.	28. 4.
Pschenza rozka	173-177	173-178
natel. jeczmjen	130-138	132-138
nel. jeczmjen	—	—
wowsa	129-136	130-138
kukurisa (Mais)		
pschenczn. muka	24-26,50	24-26,50
rjana muka	20-22,50	20-22,50
pschenez. wotr.	10-10,50	10-10,40
rjane wotrubY	8,90-9,00	8,90-9,00
rapš	810	810
lane symje	410	410-415
hroch	15-16,00	16-18,00
pjelusch	12,00-13	12,00-13

		29. 4.	28. 4.
rapš wosusch		11,50	11,50
posk. wetcha		8-8,80	8-8,80
ferabella		12-14,00	12-14,00
birnaze trukt		23-24 00	23-23,75
buny		15-17,00	15-18,00
wsela		12-14,00	12-14,00
lanu wosusch		22-23,00	22-23,00
mobre lupiny		12-13,00	12-13,00
lotte lupiny		16-17,50	16-17,50
synd, 50 kg		2 00-2,20	1,90-2,10
syoma, rjana		1 15-1,25	1,05-1,25
" pschenez		1,35-1,25	1,00-1,25
" wowsowa		1,00-1,15	0,90-1,05
" jeczna		0,95-1,15	0,85-1,05

Katolscy Serbja!

4. meje dajće swój hłós Serbskej ludowej stronje

(Wendische Volkspartei)

Ta je přizamknjena k zwjazkej narodnych mjeńšinow. Hłosy, za nju wotedate, njebudźa zhubjene, ale připadnu přez naspomjene zjednoćenje krajnej lisćinje (Reichswahlliste) narodnych mjeńšin. Dokelž Polacy — jich pólska ludowa strona je też zwjazana do zwjazka narodnych mjeńšin — we swojich wokrjesach wěstu ličbu mandatow cyle wěsće dóstanu, dyrbi knježerstwo też krajnej lisćinje narodnych mjeńšinow někotre mandaty přizwolić, hdyž je na nju prawje wiele hłosow padnyło. K tomu pomhać, je naša winowatosć. Tak dóstanjemy zastupjerjow w Barlinju, ke kotrymž móžemy z nabožneho, narodneho a hospodarskeho stejnišća dospołnu dowěru měć.

Politiski wubjerk tow. ss. Cyrilla a Methoda.

Kubleř Spitank-Zejićanski (předsyda), farař Šewčik (městopředsyda) wučerjej Slondeńk a Andricki jako dopisowarjej, kubleř Šołta-Khróšćanski pokładnik, kublerjo Cyž-Kaščanski, Rebiš-Kanječanski, Hančka (starši) Róžeńčanski, Čornak-Ralbičanski, Just-Jaščanski, Delan-Hornjowunjowski, žiwnosćerjo a dźěłaćerjo Jakub Lebza-Serbskopazličanski, Kósk-Worklečanski, braška Kubank-Hórčanski, Krons-Khróšćanski, Liška-Nowołnčanski, hospodař Lešawa-Čornjećanski, zastojnik Hejduška-Budyšski a kóždočasny redaktor „Kat. Posoła".

Serbska ludowa strona
(Wendische Volkspartei)

ma **pjatk, 2. meje**

zjawnu zhromadźiznu
w Pančičanskim hosćencu.

Rěči so jenož serbski. **Wólbny wubjerk.**

Zwjazkowy direktor Walther z Mišnja wot Sakskeho bursk. zwjazka
rěči **pjatk, 2. meje 1924,** wječor we 8 hodź.
w zali **knježeho hosćenca w Njeswačidle**
wo **ważnosći přichodneje wólby do němskeho sejma za ratarstwo.**

Swobodne wuprajenje. **Němska demokratiska strona.**

Hosćenc a kofejownja při dźiwadle

fa. Centralny automat

poruča swoje z nowa připrawjene městnosće
wobjed wot 12—2 hodź. — wječorna khartka
Wšědnje wot 7 hodź. sem: koncert

Vogtlandske gardiny
story, kromy, vitraže, wumělske a nadrasowe gardiny, wóskowane sukna, wšo wosebje płaćiny hódno poruča
K. Erler w Budyšinje
na šitnych wikach 11, znapř. hosćenca Zloteje Hwězdy. Rěči serbski.

Hotowe meble
khamory, blida, komody, loža
wjetši skład ma hnydom na předań
Ernst Schuster
blidarnja we **Łazu.**

Transmisije
kóždeje družiny
wolije atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Destilacija a likěrowa fabrika
Rich. Hahnewalda
we Wojerecach
poruča po najtuń. płaćiznach w drobnym předawanju:
žitowy palenc žołty, a běły 35 %, litr 2,— hr
winowy měšany, 38 %, litr wot 2,60 hr. sem
Jamaika-rum, měšany, 38 % „ „ 2.80 „ „
likěry „ „ 2,80 „ „
dobre likěry „ „ 3.40 „ „
we wulkim předawanju
poniža so mjenowane płaćizny za zasopředawarjow po přimjerjenej wobstejnosći a prošu zdwórliwje wo naprašowanja a skazanki.
Richard Hahnewald.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle wšelawšchi. Šanuna wuporjedź.

Otto Preuss měješe **Korla König**
na žitnej hasy 4. **w Budyšinje** na žitnej hasy 4.

elegant. mužace wobleki	apartne žonjace mantle
wěrowanske wobleki	elegant. žonjace kostumy
sportske wobleki	modowe kostum. suknje
sportske kholowy	dźěćace a holćace mantle
sportske jupy	gumijowe mantle za žony
gumijowe mantle	kaž też kosmikate mantle
wopr. bayerske mantle do wjedra	**Zhotowjenje** mužacych woblečenjow po měrje za najkrótši čas
dźěćace wobleki wot najjednorišeho hač najlěpšeho wuwjedźenja	

Zhotowjena drasta derje sedźi a so najtuńšo wobliči

Dokelž so wšě woblečenja bohužel zaso jara podróža, poručam, so by sebi kóždy swoju potrjebu bórzy nakupił.
Sprawne posłužowanje! Najtuńše płaćizny!
W płaćenju dawam wulke połoženja.

Linoleum
wšěch tołstoćow
L-tepichi
L-běhaki
blidowy linoleum
dale
połstrowe mebło, stwinsku dešoraciju, gardiny, story
we wulkim wubjerku poruča
Otto Königa
při mjasowych jatkach 8.
Telefon 1162.

Žony
kupuja přihódnje **gumijowe wěcy** wšeje družiny a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wotmjane twory** pola
Kindermannowje na serbskich hrjebj. 34 l. z napřeća starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Rěči serb

Zaručeny čisty **kwětkowy**
cydženy měd
puntowsku šklenčku po 1.70 hr. najlěpšo
Matjes-jerje
poruča
Gust. Küttnerowy nasl.
měješe R. Weigel
w Budyšinje na serbskej hasy.

Fr. Scholze
w Budyšinje na seminarskej hasy 10 poruča so jako
porjedžeř časnikow.

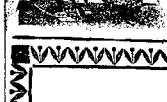
Syru wołmu
kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na
la česane předjeno.
Otto Oßwald
strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Swobodne městno
za
Welsec kupny dom
Telefon 12 w Kulowje Telefon 12

Juri Hänsel
w Budyšinje
na šulerskej hasy 34.
Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sada f Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin

Korčma
pyta so wotnajeć — je-li ratarstwo při nej, je też witane.
Wšo dalše zhoniš w redakciji „Serbskich Nowin."

Młody pos
dobry stražowař je na předań w **Haslowje čo. 11.**

MERSKOVSKI
časnikowe rjećazy

Sadowe štomiki
w najlěpšej tworje poruča
Pelz, sadarnja při „Dalokej běleŕni" (Weite Bleiche) w Budyšinje.

Cokor
punt jenož po 44 pj. poruča
Kofejowy skład Erich Eckhardt
w Budyšinje ny róžowej hasy 6.

Wozjewjenje připuščowanja

Belgiski zrěbc lišak z běłym čołom
wot krajneho hamta zwubrany, připuščuje so na
ryćerkuble w Plusnikecach
Telefon Hamt w Hućinje čo. 22

Přiloha k čisłu 101 „Serb. Nowin“

Srjedu, 30. haprleje 1924.

Sserbjo a demokratiska strona.

Jena Budyšchka nowina piša: „Pšched krótkim dźěše powěsć pšes nowinarstwo, so žu na statnu wólbnu liščinu narodnych mjeńšchinow też sastupjerjow Sserbow pšichwalili. Wona herbšich kandidatow jedna žo wo sastupjerjow, kotriž hospodarišu a politizuju we wuzkim swišku z Prahu stoja ... Dr. Külz je nětko wuzki swjazk z kruhami němšich Sserbow (zajcy dwórjeńcka so tola žu?) sčinił. Sastupjerjo statnej wustawje dwórnich Sserbow, ratař Hendrich Hantšo w Budyšchinje, Kř w rjanšchim falkim wokrjesu hižo na demokratiskej liščinje steješe, je žo tež na statnu liščinu pšchewoł. Hantšo, kř najwjetšite měsno mjes statej dwórnym herbšim wobyhlerstwom ma a pšchebyhda Luźišleje ludoweje strony je, budźe je swojej zylej wobzoru we wokrjesach raňchoše Saksleje, w Frankobrodže a Lětnjacych skutkowacy.“ Na tónzu swojich wumjeńdźenjow wobkruči wubjerk demokratiskeje strony, so chce za sprawne žadanja Sserbow w krajach a stacje wukunowacy. Mjes wolu a wumjeńdźenjom je hišchoze dolha kreźel. Taste a podobne lubjenja nětko wšche němske strony cźinja a hnyž žu wolby nimo, žo jana wo naš Sserbow njestara, hnyž runje hač wote dnja na nich njesłuchujemy a žwědomja wótšimy. Wone rad na swoje słubjenja sabudu a tuž njetrjeba žadyn Sserb wjele na nje dać.“

Schtož naš wošebje sajimuje, je porok wubjerka, so naši sastupjerjo hospodarja a politizuja z Prahu w najwuzšim swišku stej. Krajne sarjadniswo (Landesgeschäftsstelle), kř je po wubowanju tamnyje Budyšchańske nowiny jej dopiš pšichwalił, njeje a njelnaje nasche wobstejnosće a pomjery. Tole je žo jemu měrśe je šerbiskich kruhow wichtpowědźiło, kotriž maju najwjetšich sajim nat tym, so bychu žo Sserbjo do demokratiskich prudkow popadnyli. Hdyž tuzi „nawjedniši Sserbjo“ swoju pozycju lěpje wobkhowacy njemóža, hač z lukanjom na žywotich krajenow, dha tola jara hubjenje z nimi steji. Nasche kulturelne swiški se słowjanskimi ludami, kotrež maja polne frosumjenje za nasche lubjene narodne a politiske połoženje, nimaju dalschehu wliwa na němšku stranu politiku Čzehodła je potom z nje do swiška pschinješe? Tajzy cźemni dźěłacźerjo žo sa wšcho hodźa, hdźež jich najlepje płaca, tam je jich politika wutroba a „wšchežwědcźenje.“

Sserbja, njedajcźe žo z tajkimi sawjednymi spěwami popadnyc! Wašcha strona móže jenož bycź

Sserbska ludowa strona!

Sa tu agitujcźe hišchcźe poslednje dny krucźe a njebojsanje. Dajcźe naschim njepschecźelam 4. meje prawu wotmołwu:

Wschitzy sa „Sserbsku ludowu stronu“!

Němski narodni naš wot dawkow wumoža.

Tak myšli a praji někotryžkuli wjetschi ratař, kř wot cźeku dawkom stuna. Ale schtó je to sawinował? Naj. pschódny najznamjenicźischi sastupjeř němskonarodneje strony, mjenujcy dr. Helfferich, hdyž běšche wón finanzny minister. Wón njeje dowdźał, — hamo wopšeja wójny — wójnske wudawki po możnosći z dawkami wurunacy. We wójnje žu žo tyšacy a miljony wobohacźili. Schto by dale było, hdy bychu tuzi wójnju wuzitkarjo (Kriegsgewinnler) dźěł swojeho nalschowaneho dobytka sabo statej wrócźili, kaž je to Jendźelski cźinił? Ta běšche wobhladniwscha. Jendźelski minister finanzow njeje tak myślił kaž dr. Helfferich: „Nasch wójnski dołh dyrbi kaž wołoš na jendźelskich pjatach wisacź“ Dr. Helfferich njeje ani na to dźiwał, so móhli my wójnu pschěhrać. Jeho zyła kalkulazija běše na dobyteze složena. Ale žamo najroshladniši pschekupz ličił z możnosću, so móže žo wón hinak radźicź. Wón wěrješe do Wilhelmowego wupraješa: „Możemy, budźemy, dyrbimy dobyć.“ Tajka halarbowa hra njerěkli runje za wobhladniwego politikarja. Na tónzu wójny mějachmy nakopjeny dołh a nihdże žane kupza.

Potom sczěhowache tamna njeńbožowna pomhrika politika, kotruž je druhi pschiwiržował němskonarodneje strony, mjenujcy statny kanzlet Cuno sawinował a je wschěmi mozami podpjeral. S njej pschińdże inflazija, wothódnoscženje pjenjes. Pomhrika politika je naš na proschérši kij pschinješła, naše zyte samożenje suničźiła. Němskonarodni, Wschoněmzy a jich dwólomny pschiwisk hyšny so na wyšokeho konja a powjachu k spjecźowanju napscheczo postajenjam a wukajam njespschecźela. Ničźo nam njeje pomhało. Schtož je so pschi tym na hódnoscźach suničźiło, z tym mohł so wulki dźěł reparazijow saplacźicź. Tak so nam dźěšcze, hdyž so knježerstwa kruhi po němskonarodnym rezepce mějachu, a žo nam dale tak pyšnje, hdyž tuzi k mozy pschińdu a wotzaši knježerstwa do rukow wosmu.

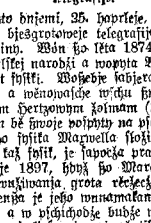
Měsnozy a lěta dołha sastatosći dawkow sa ratarstwo je sobu nětcźischim wyšokim dawkam dopomhało. Naprjedy sdasche so to wošte wotžuwne bycź. Nětko wupokaza so to jako sahuba. Hdy by ratarstwo runje tak kucźe swój podjeł k dawkam pschinoschowało, tak bźelomnjerjo (dźelacźerjo a sastojnizy), potom bychu so statne potrjeby bóle wurunacź. Tak pak wone so kopjachu do njesmjernosće a sapodźene dawki z ratarstwa wuczinjachu pschi inflaziji jenoż pjenjesći. S tymi nigdobja so statne wudawki wurunacź. Tak lěschmy dale a hórje do dołha a ratarstwo dyrbi worcźinu saplacźicź. Wulki dołh a dalsche statne potrjeby tu žu a dyrbja so njesć. Wšěo maju so sprawnischo rozdźělicź a tam bracź, hdźež wjazy je hacź w ratarstwje. Dawši wulkoležomnosćerjow tak njepotrjechja, kaž małych. Sa burow a mjeńšchich wobsedźerjow němskonarodni njesłuš, žu pschezo jenoż wulkich tu schitali, kotriž maju wjednistwo w ruzy a mjeńšchich je noš sa swoje samery z pomozu jich hłokow wužija. Tajka je była a wostanje němskonarodna politika. A schtóž jim wěri, rěša kschad žam na žo. To jenoż wěsta družina ludźi cźini. 3

Přiłopk.

* Napjatosći w ranju. Pólski žednik pschija, kaž žo se Warschawy pisa, nuknu namjet sapódlanza Dembskeho nastupajo pschichoty pschecźiwo wójnskim napravam Litwy napscheczo Pólskej a wo swobodnym wužiwanju prawow pólskeho wobydlerstwa w Litwje. Dale pschiwza žednik w tźeźim cźitanju sakonske naczińki dla dźěła małoletnych (Wiz. Jerjahrigen) a žonowi a wupschestrěwanje powschitkowneje woborneje winowatosće też na Hornjo-Schlesiesku. — Wošebje poslednemu wobsamknjenju dodawaju němske nowiny swój kommentar, so dyrbja też Němzy w ratarskich Hornjo-Schlesyskej swoju kokju sa Polakow na witi njesć, hdyž nastajne pólske schežmanje k wójnje skutcźnje ke krawnemu rostrěwanju bóndże. — Chzemy krótki němski pomjatk tróschu wužiwicź. Sću Němzy hižo posabyli, so žu so Polazy na schtyri lěta dołho sa němske sajmy bili a krawili, jako staczenjo němskeho kšosstwa? Hdyž nětko horjka Němzow pólskej rezublizy pschiblischa, njeje potom runje tak jich winowatosćej, tamnym łakonjam a postajenjam so podwolicź? Abo chze „lud knjesłow“ we nowej wótcźinje tam z knjesom bycź, kaž wschudże na žiwcźe? Njejsu Polazy też pschecźiwne žiwotnim krajnam a wujesnjenju? A kak su Němzy jich wótzny kraj sapuscźili a wurubili! Kaž Vandalojo žu tam sakhadźeli. Potajim wjazy spravnosće!

* Płacźiny w alpach w lecze. Nětko je hišo widźeć, so awstriske alpinske krajiny so prózuja, němskich puczowarjow do Tirolskeje, Sselnohródskeje (Salzkammergut) a Korutanskeje (Kärnten) atd. wabicź. Organisazija hotelow a korcźmarjow, kaž też porjesnschaze towarstwa, postajesa sa letuske lěcźo, płacźiny, kotrež žu wo wjele nišo hacź w němskim stacje. Też „Alpinske towarstwo“ je sa pschebywanje w khalupach (Hütten) jara nišo płacźiny postajito. Ssobustawy Němskeho-Awstriskeho Alpinskeho towarstwa płacźa sa jene pschenocowanje na matrazy 3000 krónow (18 pf.), sa jołe 8000 krónow (61 pf.) Sa njesobustawy staja so tši krócź tak wyšoke. Tak budu awstriske hory hospodarjow kraj sa puczowarjow.

* Turkeju žu wobjawnikli w narodnej shromadźiznje madźijnje w Angorje, so arabiski alfabet Kurkowjese rěcze zamjenja z łacźanskim. Potajim bórzy budźa Turkojo dale nasch, kotrjž hišcźe němske pismiki wuzywamy, hdyž tola wschudże, też w Japanskej, romske pismo nakoncźuja; A, b, c.

Guilelmo Marconi.

K 50. narodninam wunamakarja bjesgrotoweje telegrafije.

Psched nješchto dnjemi, 25. haprleje, dožił swětoslawny wunamakař bjesgrotoweje telegrafije Marconi swoje połstate narodniny. Wón žo lěta 1874 w Grissone pola Bologny w Italiskej narodźi a wopyta Bologniku universitu jako student fyziki. Wošebje sabjerasche žo z milinowymi žolmami a wěnowasche wschu swoju tšěbtšikosć tak mjenowanym Hertzowym žolmam (Hertz'sche Wellentheorie). Tuton bě swoje wospyty na pschepytowanja wulkeho jendźelskeho fyzika Maxwella složił a Marconi, kř bě bóle techmik kaž fyzik, je sapoče praktiszy nałožowacy. Bě to 14. meje 1897, hdyž Marconi prěni ras poradźi, bjes wužiwanja grota rěcźecź a žo z druhimi rosumicź. Dźensa je jeho wunamakanje wo zylym swěcźe rozšěrjene a w pschichodże budże wone snano hišcźe wulky wužitk, je-li so nic najwažnischu rolu w naschich wědomostnych a hospodarskich wobstejnoscźach sobu hrać.

Serbscy wolerjo!

Njedajcźe žo wot žaneje strony, narěcźecź, — wošebje niz wot **němskonazionalnych Sserbow** — hinak wolicź, kaž wólbny wubjerk doporucźa. Wón je nasch woprawny sastupjeř a wjednik. Po nim žo mějcźe, niz po tajkich Sserbach, kotriž žwoje dobre šerbske mjeno sa kusk dwělomneje cźešcze pschedadźa. **Nětko dźe wo wscho.** Schtóž w tak važnych wokomikach žo k nam njewusnawa, njeje hódny, žwojeje šerbskeje maćerje, njeje hódny, so jeho šerbska semja nješe.

4. meje jedna žo wo wjazy hacź wo materielne interešy. Kóždy Sserb a kóžda Sserbowka je we žwojim žwědomju a we žwojej narodnej cźešcźi winowata, so naschu **Sserbsku ludowu stronu** (Wend. Volkspartei) wolì. Hdyž wschitzy Sserbjo žwoju narodnu winowatosć spjelnja, dóstanu narodne mjeńšchiny hižo pschi sapoczatku z rjanej liczbu sapóšłanzow do němcźinja, poczahnu narodne mjeńšchiny wólbach žo jich liczba hischcze powjetschi.

Sserbja, dopomnicźe žo na to, kak je žo wam schło. Nasche stawiny žu z krjewju pišane. Kak dyrbimy žebi hischcze nětko kóždy mały narodny postup wot němskeho knježerstwa wumusowacź. Pruska tepta dale nasche narodne prawa. Dajcźe tutym niczerjam naschego ludstwa, naschego naroda 4. meje prawu wotmołwu:

Wšitcy Serbja wola „Serbsku ludowu stronu“!

Wólbny wubjerk.

Hišće Serbstwo njezhubjene, swój škit we nas ma!

tak skónczuja ßo s powschitkownej saborjenoszu nasche wólbne shromadzišny, kotrež bjes holka a reklamy w naschim ßerbskim kraju wotmëwa nascha Sserbska ludowa strona. Haj, ßwój schkit je Sserbstwo po dolhim budzenju saßy namakało w Sserbskej ludowej stronje. Je jón namakało, ßerbski wolerjo a ßerbska wolerka, kiž wótru bróń, 4. meje Tebi do rukow datu, wuziwasch, so by schlitał ßwój narod a ßwoju ßerbsku eksistenzu.

Schamawy pscheradnik pak je tón Sserb, kiž tutu bróń wuzilwa pscheczíwo ßwojemu narodej, pscheczíwo ßebi a ßwojim ßerbskim bratram a ßotram.

Schamawy pscheradnik tež kójdy Sserb a kójda Sserbowka, kiž na dnju roskudneje bitwy wostanje doma sadу pjezy a njeidze szinicz ßwój kschizik do koleska Sserbskeje ludoweje strony (Wendische Volkspartei).

Tajkile napohlad smëje wólbny liszik, w kotremž postajischi pschichod ßwojeho naroda a ßwojich dzëczi.

Nowy duch je do Sserbow saczahnył! Lëdma założena, ßo Sserbska ludowa strona **mózuje posbëha!** Dobrowólnje szczelu nam se wschëch stron s hromadami podpißma k sjawnemu wuziwanju. Jenoż nëkotre njech ßu woczischczane:

Kortnizy: Jan Rëża, żiwnoszczeř, mëszczanosta, Gusta Kopacz, żiwnoszczeř, Gusta Lowka, żiwnoszczeř, Jan Zyß, Pożiwnoszczeř, Jan Krawz (Schneider), kubleř.
Drodzischczo: Jan Milan, żiwnoszczeř, Jan Malka, żiwnoszczeř.
Ohlefik: J. Tuppak, żiwnoszczeř.
Drożdżij: Martin Kert, pjekař.
Worzyn: H. Wiczas (Lehmann), żiwnoszczeř, pschekupz, Jan Lowka.
Bëła Hora: E. Wiczas (Lehmann), żiwnoszczeř, M. Schleza, dżëlaczeř.
Burke Sdzary: Jan Müller, khëżkař.
Wóßlink: Korla Nikel, Jan Nowak, Jan Haschka, sahrodnik, Jan Donath, Jan Nowotny, sahrodnik, Jan Rychtař.
Lubohosez: Korla Sarink.
Stróże: Gusta Wirth, kubleř.
Małezy: Jan Dwórnik, ratař, Korla Fünka, dżëlaczeř, Handrij Paulik, ratař, Korla Miczka, dżëlaczeř.
Jitka: Pawoł Janza, ratař.
Jenschezy: Pawoł Schwurak, mëszczanosta, Jan Schwurak, żiwnoszczeř.
Nowa Wjeß p. Ralez: Jan Voigt, ratař, H. Gam, dżëlaczeř.
Zidżino p. Wojerez: Jurij Baltin, ratař, Jan Nali, sastojnik, Gusta Janak, ratař, Ksch. Sróka, kubleř, Jan Mantel, kubleř.
Wejerezy: Jan Jagwank, ratařski mëszczan, Pawoł Wiczas, Arnoscht Lorenz, bank. sastojnik.
Nowa Luka: Jurij Köhler, ratař.
Brëżnja: Kschesczan Schimemote, ratař.
Tschëlno: M. Paulo, wjenanosta, Jan Nowak, ratař, Jan Këlan, pschekupz.
Miloras: Matthäus Kaschpor, ratař.
Las: Jan Hajesch, pschekupz.
Drëwizy: Handrij Hajnka, khëżkař, Kan Wieder, Gusta Hemno, sahrodnik.
Manjow: Jan Miklawsch, sahrodnik.
Lipiny: Arnoscht Hattas, khëżkař.
Schwjeczezy: Jan Ketschka.
Klukizy: Jurij Schewżik, wyschi wucżeř a kantor n. w., Jurij Ezornak, kubleř, Miklawsch Ezernjera, Michał Narczik, Michał Brëżan, Jurij Handrik, kaplan.
Khróscżizy: Jurij Duczman, kubleř, Jakub Hoyer, żiwnoszczeř.
Konjezy: Felix Hajna, wucżeř, Pëtr Handrik, mëszczanosta, Michał Wiczas, kubleř, Miklawsch Mitliza, dżëlaczeř, Miklawsch Hejduschka, wikowarěř.

Napohlad hamtskeho wólbneho liszik (Wahlzettel)
sa 28. wólbny wokrjeß (Drjezdżansko-Budyschski).

I. Vereinigte Sozialdemokratische Partei Deutschlands	II. Deutschnation. Volkspartei	III. Deutsche Demokratische Partei
IV. Liste der Kommunisten	V. Christlich-Soziale Volksgemeinschaft	VI. Polnische Volkspartei
VII. Deutschsoziale Partei	VIII. Haeuffer-Bund	IX. Wendische Volkspartei Zieseh Roie Hofmann Rentsch
X. Zentrumspartei	XI. Evangelische Partei Sachsen	XII. Völkisch-Sozialer Block
XIII. Republikanische Partei Deutschlands	XIV. Unabhängige Sozialdemokr. Partei Deutschlands	XV. Deutsche Volkspartei
XVI. Nationalliberale Vereinigung für Sachsen		

A B C D mjena prënich 4 kandidatow

Dawajće kedżbu!

Na tutym mëstnje steji nascha strona!

Tu macże ßwój kschizik do koleska szinicz!

Njedajcże ßo psches kopizu zusłych stronow famylicz.

Hdyż pschi sapodanju naschcho wólbneho namjeta w Drjezdżansko-Budyschskim wólbnym wokrjeßu po sakonju pschedpißane 20 podpißma njechachu jako doßahaze pschipósnacz, nahromadżichmy sa pok dnja w nëkotrych wßach na 900 hamtizy wobkruczenych podpißmow.

Se 4. meju ßo nasche dżëło njeskónczi, në, hakle prawje ßo sapoczinje. Ssmy nastupili nowy wëßy pucz, na kotremž chzemy dale kroczicz wutrajnje, ßebjewëdomi, njemyleni k wëstemu wuspëchej. Schtó s Waß hischcże psched krótkim jenoż na to myßlesche, so ßwój pschichod zobu do ßwojich rukow wosmjemy a poczehnjemy do nëmskostatneho ßejma, so bychmy psched zylym ßwëtom tam hajili nasche prawa a naschu eksistenzu? Mëjachmy to sa njemózne.

A tola! Hlejcże! Bóh je s nami, wjedże naß!

Sserbja, Sserbja wostanu!

Što z krótka chcemy abo nochcemy:

Smy **přećiwo nowej wójnje**, kotraž by naš kraj cyle zahubiła.
Zastupujemy **serbske bursiwo** a małe ratarstwo.
Chcemy, zo by so serbski dźěłaćer ze swojej swójbu z česću zežiwić móhł.
Wšě **předprawa knježich dworow** maja so **wotstronić**.
Wustupujemy za rozumne přewjedźenje **zasydlenja** k lěpšemu serbskeho burstwa a małeho ratarstwa.
Njesměrne dawki njesmědźa naš lud dale ničić. Wone maja so sprawnišo zběrać a rozumnišo wužiwać.
Žadamy sprawne dopjelnjenje § 113 **Němskostatneje wustawy** (der Deutschen Reichsverfassung), kotryž zaručuje naše narodnostne prawa.
Naše dźěći dyrbja so w **křesćanskim duchu** wočahnyć.